

Alkitab
Bahasa Jawa

Edisi Formal 1981

Kejadian s.d. Ayub

PURWANING DUMADI

Gusti Allah nitahake langit lan bumi dalah saisine kabeh

1:1--2:7

1 ¹ Ing jaman kawitan Gusti Allah nitahake langit lan bumi. ² Anadene bumi mau campur-bawur lan suwung, segara kesaput ing pepeteng, dene Rohe Gusti Allah nglayang ing sadhuwure banyu.

³ Gusti Allah banjur ngandika: "Anaa pepadhang!" Tumuli ana padhang. ⁴ Padhang mau dipirsani wus becik lan Gusti Allah banjur misahake padhang karo peteng. ⁵ Kang padhang diparingi aran raina, dene kang peteng: wengi. Mangkono wus dadi sore lan esuk: dina kang kapisan.

⁶ Gusti Allah tumuli ngandika: "Anaa pepenthengan ing antarane banyu, kang misahake banyu karo banyu." ⁷ Gusti Allah banjur yasa penthengan sarta misahake banyu kang ana ing sangisoring penthengan karo banyu kang ana ing sandhuwure penthengan mau. Lan banjur kelakon. ⁸ Pepenthengan mau diparingi aran: langit. Mangkono wus dadi sore lan wus dadi esuk, dina kang kapindho.

⁹ Gusti Allah banjur ngandika: "Banyu kang ana ing sangisore langit ngumpula dadi saenggon, supaya kang asat katona."

Banjur iya kelakon mangkono. ¹⁰ Kang asat kaparingan aran: bumi, lan kaklumpukane banyu diparingi aran: segara. Kabeh mau dipirsani Gusti Allah wus prayoga.

¹¹ Apamaneh pangandikane Gusti Allah: “Bumi metokna thethukulan, tetuwuhan kang ana wijine, wit-witan kang metu wohe warna-warna kang isi wiji ana ing bumi.” Banjur iya kelakon mangkono. ¹² Bumi banjur nuwuhake thethukulan, sawernaning tetuwuhan kang ana wijine lan sakehing wit-witan kang metokake woh kang isi wiji. Lan iku mau dipirsani Gusti Allah wus prayoga. ¹³ Mangkono wus dadi sore lan wus dadi esuk: dina kang katelu.

¹⁴ Gusti Allah banjur ngandika: “Ing pepenthengan langit anaa pepadhang kanggo merang rina lan wengi, lan padha dadia panengeran sarta titikaning mangsa kang tetep apadene dina lan taun. ¹⁵ Karomaneh padha dadia pepadhang ana ing pepenthengan langit supaya madhangi bumi.” Lan iya kelakon mangkono. ¹⁶ Gusti Allah yasa pepadhang gedhe loro, kang gedhe dhewe supaya mengkua ing wayah rina, lan kang kepara cilik supaya mengkua ing wayah bengi, mangkono uga lintang-lintang. ¹⁷ Iku kabeh padha diprenahake dening Gusti Allah ana ing pepenthengan supaya madhangi bumi, ¹⁸ lan supaya mengku wayah awan lan bengi, karomaneh kanggo misahake padhang lan peteng. Iku kabeh dipirsani Gusti Allah wus

prayoga. ¹⁹Kaya mangkono wus dadi sore lan wus dadi esuk, dina kang kaping papat.

²⁰Gusti Allah tumuli ngandika: “Ing banyu anaa makhluk urip kang pating kruwel uyel-uyelan lan bangsa manuk mabura ing sadhuwure bumi ngliwati pepenthengan.”

²¹Gusti Allah nuli nitahake kewan segara kang gedhe-gedhe lan sawernaning makhluk urip kang pating krogel ana ing banyu, apadene sawernaning manuk kang mawa suwiwi.

Sarta iku dipirsani Gusti Allah wus prayoga.

²²Kabeh banjur padha diberkahi dening Gusti Allah, pangandikane: “Padha bebranahana lan tangkar-tumangkara ngebakana banyu segara, sarta bangsa manuk tangkar-tumangkara ana ing bumi.” ²³Mangkono wus dadi sore lan wus dadi esuk, dina kang kaping lima.

²⁴Gusti Allah tumuli ngandika: “Bumi iki metokna makhluk kang urip warna-warna, kewan ingon-ingon, kewan kang rumangkang, lan gumremet sarta kewan alasan warna-warna.” Banjur iya kelakon kaya mangkono.

²⁵Gusti Allah akarya sato-kewan alasan warna-warna, kewan ingon warna-warna, kewan kang gumremet ana ing bumi warna-warna. Sarta iku dipirsani dening Gusti Allah wus prayoga.

²⁶Gusti Allah banjur ngandika: “Mara Kita akarya manungsa kang mirib gambar lan pasemon Kita, iku pada nguwasanana iwak ing segara, manuk ing awang-awang, lan kewan ingon tuwin bumi iki kabeh sarta marang sarupane kewan kang gumremet

ana ing bumi.”²⁷ Gusti Allah tumuli nitahake manungsa miturut gambare, anggone nitahake mirib gambaring Allah, lanang karo wadon anggone nitahake.²⁸ Tumuli padha diberkahi lan dipangandikani: “Padha bebranahana lan tangkar-tumangkara; ngebakana bumi lan telukna. Iwak ing segara lan manuk ing awang-awang sarta sakabehing sato-kewan kang rumangkang ana ing bumi iku padha sira kuwasanana.”

²⁹ Karomaneh pangandikane Gusti Allah: “Lah ta sira iku padha Sunparingi sarupane thethukulan ing salumahing bumi kang mawa wiji lan sarupane wit-witan kang metokake woh mawa wiji, iku dadia panganira.³⁰ Nanging sakehing sato-kewan ing bumi lan sakehing manuk ing awang-awang tuwin samubarang kang rumangkang ana ing bumi, kang kadunungan nyawa, iku Sunparingi tetuwuhan ijo kang dadi pakane.” Banjur iya kelakon mangkono.³¹ Gusti Allah tumuli mirsani samubarang yeyasane, lan kabeh wus prayoga linuwih. Mangkono wus dadi sore lan wus dadi esuk, dina kang kaping nem.

2¹ Kaya mangkono iku rampunging dumadine langit, bumi lan saisine kabeh.

² Ing dina kang kapitu bareng Gusti Allah wus mungkasi pakaryane anggone yeyasa, ing dina kang kapitu banjur kendel anggone karya samubarang kang wus kayasa iku.

³ Gusti Allah tumuli mberkahi dina kapitu iku lan disucekake, marga ing dina iku kendel anggone karya samubarang kabeh kang wus

katitahake mau. ⁴Kaya mangkono caritane langit lan bumi nalika katitahake.

Nalika Sang Yehuwah Allah akarya bumi lan langit, -- ⁵durung ana thethukulan ing bumi lan durung ana tanem-tuwuh kang thukul ana ing ara-ara, marga Gusti Allah durung maringi udan marang bumi lan durung ana wong kang nggarap; ⁶mung ana pedhut mumbul saka ing bumi kang nelesi salumahing bumi, -- ⁷nalika samana Sang Yehuwah Allah tumuli akarya manungsa, kang kinarya lebuning bumi, iku ing bolonganing irunge disebuti ambekaning urip; mangkono manungsa dadi titah kang urip.

Manungsa lan patamanan Eden

2:8-25

⁸Karodene Sang Yehuwah Allah yasa patamanan ana ing tanah Eden ing sisih wetan; ana ing kono anggone mapanake manungsa kang wus kadamel mau. ⁹Sang Yehuwah Allah banjur nukulake wit-witan rupa-rupa saka ing bumi, kang asri dineleng lan becik kanggo pangan, mangkono uga wit panguripan ana ing satengahing patamanan, sarta maneh wit pangawruhing becik lan ala.

¹⁰Ana bengawan mili saka ing tanah Eden kang mbanyoni patamanan mau, lan saka ing kono banjur cawang dadi papat: ¹¹kang kapisan jenenge bengawan Pison, kang nekuk ngubengi tanah Hawila kang akeh pametune mas. ¹²Emas weton ing tanah kono iku becik.

Ing kono iya ana blendok bedholah lan sotya soham. ¹³ Bengawan kang kapindho aran: Gihon, iku kang iline nekuk ngubengi satanah Kusy. ¹⁴ Bengawan kang katelu aran: Tigris, kang iline metu sawetane tanah Asyur; lan kaping papate iku bengawan Efrat.

¹⁵ Sang Yehuwah Allah mundhut manungsa mau kapapanake ana ing patamanan Eden kakarsakake ngolah lan ngreksa, ¹⁶ sarta Sang Yehuwah Allah banjur paring dhawuh marang manungsa mangkene: "Sawarnane wohing wit-witan ing patamanan iki kena sira pangan ing sasenengira, ¹⁷ nanging wit pangawruhing becik lan ala iku wohe aja sira pangan. Dene samangsa sira mangan wohe, mesthi sira bakal mati."

¹⁸ Karomaneh ana pangandikane Sang Yehuwah Allah mangkene: "Ora prayoga manungsa iku yen ijen bae; Sunkaryakne rowang kang sembada dadi jodhone." ¹⁹ Nalika Sang Yehuwah Allah wus karya sarupane sato-kewan ing ara-ara lan sarupane manuk ing awang-awang saka lemah, banjur padha ditekakake ana ing sangarepe manungsa, karsane supaya pirsu kapriye anggone bakal njenengake, lan jeneng kang diwenehake manungsa marang sadhengah kang urip mau, iya iku dadia jenenge. ²⁰ Mangkono dadine manungsa menahi jeneng marang sarupane sato-kewan lan manuk ing awang-awang apadene marang sarupane sato ing ara-ara; mung manungsa kang durung duwe rowang kang sembada dadi jodhone. ²¹ Nuli Sang

Yehuwah Allah ndadekake manungsa turu kepati, lan sajrone turu dipundhut igane siji, dene tilas panggonane balung iga mau diiseni daging. ²²Iga kang kapundhut saka ing manungsa mau banjur diwangun dening Sang Yehuwah Allah dadi wong wadon, banjur diajokake marang ing ngarepe manungsa. ²³Ing kono pangucape manungsa: “Yaiki balung saka balungku lan daging saka dagingku, iku kaaranana wadon, awit kajupuk saka kang lanang.” ²⁴Mulane wong lanang bakal ninggal bapa-biyunge lan rumaket marang bojone, sarta sakarone iku bakal dadi daging siji. ²⁵Anadene manungsa lan bojone sakarone iku padha wuda, nanging ora rumangsa isin.

Manungsa tumiba ing dosa

3:1-24

3 ¹Anadene ula iku kang julig dhewe ing antarane sakehing kewan dharatan karyane Sang Yehuwah Allah, mangka iku celathu marang wong wadon mau: “Temptunipun Gusti Allah paring dhawuh dhateng sampeyan: Sira aja mangan wohing sarupane wit-witan ing patamanan iki! Rak inggih, ta?” ²Pangucape wong wadon marang si ula: “Wohe wit-witan ing patamanan iki kabeh kena bae dakpangan, ³nanging tumrap wohing wit kang ana satengahe patamanan iki, ana dhawuhe Gusti Allah mangkene: Aja sira pangan, malah ndemok bae aja, supaya

sira aja padha mati.”⁴ Nanging si ula calathu marang wong wadon mau: “Boten-botenipun sampeyan sami pejah,⁵ nanging Gusti Allah mirsa, samangsa sampeyan nedha wohipun wit punika, sampeyan badhe kaparingan awasing paningal, temah dados sami kaliyan Gusti Allah, saged nyumerepi ingkang sae lan ingkang awon.”⁶ Wong wadon mau nuli weruh yen wit iku becik kanggo pangan lan katon nengsemake, lan maneh wit iku menginake, awit bisa ngolehake kapinteran; tumuli methil wohe lan mangan, kang lanang kang uga ana ing kono iya diwenehi lan iya banjur mangan.⁷ Ing kono mripate wong loro mau padha kabuka, temahan padha sumurup yen wuda; mulane tumuli padha nggandheng-nggandheng godhong anjir kagawe awer-awer.

⁸Sakarone bareng padha krungu sabawane tindake Sang Yehuwah Allah lumampah ing patamanan, mbeneri wayah sumiliring angin raina, manungsa lan kang wadon banjur padha ndhelik saka ing ngarsane Sang Yehuwah Allah, ana ing satengahe wit-witan ing patamanan.

⁹Nanging Sang Yehuwah Allah tumuli nimbali marang manungsa, pangandikane: “Sira ana ing ngendi?”¹⁰ Unjuke kang kadangu: “Kawula mireng swaraning tindak Paduka wonten ing patamanan, temah kawula ajrih, amargi wuda; pramila kawula lajeng ndhelik.”¹¹ Gusti Allah ngandika: “Sapa kang aweh weruh marang sira yen sira iku wuda? Apa sira mangan

wohing wit kang Sunwalerake marang sira supaya aja sira pangan?" ¹² Unjuke manungsa: "Tiyang estri ingkang Paduka paringaken dados sisihan kawula, punika ingkang nyukani wohing wit wau dhateng kawula, lajeng kawula tedha." ¹³ Sang Yehuwah Allah tumuli ngandika marang wong wadon: "Pratingkah apa kang wus sira lakoni?" Unjuke wong wadon: "Sawer punika ingkang ngapusi kawula, kawula lajeng nedha." ¹⁴ Ing kono Sang Yehuwah Allah banjur ngandika marang si ula: "Sarehne sira nglakoni kang mangkono iku, sira kena ing ipat-ipat ana ing antarane kewan ingon-ingon lan ing antarane sato ing ara-ara; lakunira bakal nlosor nlapak weteng sarta lebu kang bakal dadi panganira sajegira urip. ¹⁵ Karodene Ingsun bakal ndadekake memungsuhan ing antarane sira lan wong wadon iki, lan ing antarane turunira lan turune wong wadon iki; turune wong wadon iki bakal ngremuk endhasira lan sira bakal ngremuk tungkake." ¹⁶ Wong wadon iku didhawuhi mangkene: "Ingsun bakal ngakehake banget karepotane anggonira meteng, klawan rekasa anggonira bakal nglairake anak; sira bakal kayungyun marang bojonira lan iku bakal mengku marang sira." ¹⁷ Sarta marang manungsa pangandikane: "Sarehne sira nuruti tembunge somahira sarta mangan wohing wit kang wus Sundhawuhake marang sira supaya aja sira pangan, mulane bumi kena ing ipat-ipat marga saka sira. Kalawan rekasa anggonira bakal mangan pametune ing sajegira urip. ¹⁸ Eri lan

rerungkudan kang bakal diwetokake kanggo sira, sarta tetuwuhan ing bumi kang bakal dadi panganira. ¹⁹ Anggonira mangan rejeki bakal kalawan kringeten rainira, nganti tumeka sira bali marang bumi kang dadi asalira. Amarga sira iku lebu, lan sira bakal bali dadi lebu maneh.”

²⁰ Anadene manungsa menahi jeneng Kawa marang sisihane, amarga iku dadi lajering sakehing ngaurip.

²¹ Sang Yehuwah Allah banjur ngaryakake sandhangan walulang marang manungsa lan kang wadon, sarta dianggokake.

²² Sang Yehuwah Allah tumuli ngandika: “Lah ta, manungsa iku wus dadi pepadhaning Sun, bisa ngawruhi kang becik lan kang ala. Kang iku aja nganti mulung tangane methil lan mangan wohing wit panguripan temah urip langgeng.” ²³ Mulane banjur ditundhung dening Sang Yehuwah Allah saka ing patamanan Eden, kakarsakake ngolah bumi kang dadi asale. ²⁴ Sawuse manungsa katundhung metu, Sang Yehuwah Allah banjur mrenahake kerub sawatara ana ing sawetane patamanan Eden, kanthi pedhang murub kang mobat-mabit, kanggo njaga dalan kang anjog ing wit panguripan.

Kain lan Abel

4:1-16

4 ¹ Kacarita manungsa iku banjur sapaturon kalawan Kawa bojone, iku banjur ngandheg

sarta anak-anak Kain, pangucape Kawa: "Aku wus oleh wong lanang marga saka pitulungane Gusti Allah." ²Sawuse iku nuli nglairake Abel, adhine Kain; Abel mau dadi pangon wedhus lan Kain dadi wong tani. ³Kacarita sawuse kelakon sawatara mangsa Kain ngaturake kurban marang Sang Yehuwah awujud pametune bumi, ⁴dene Abel iya ngaturake kurban awujud cempe pembarep sagajihe. Anadene Sang Yehuwah karenan marang Abel lan kurbane, ⁵nanging Kain lan kurbane ora ndadekake pirenane. Jalaran saka iku atine Kain panas banget lan peteng ulate. ⁶Sang Yehuwah tumuli ngandika marang Kain: "Yagene atinira panas lan yagene ulatira peteng? ⁷Yen sira gawe becik apa ulatira ora bakal padhang? Nanging manawa sira ora gawe becik, si dosa wus ndhedhep ana ing ngarep lawang sarta banget anggone nggodha sira, nanging sira kudu bisa nelukake." ⁸Kain banjur tutur marang Abel adhine: "Payo padha menyang ara-ara kana." Nanging bareng tekan ing ara-ara, Kain banjur ngepruk Abel adhine sarta dipateni. ⁹Sang Yehuwah banjur ndangu marang Kain: "Abel adhinira ana ngendi?" Unjuke kang kadangu: "Kawula boten sumerep, punapa kawula pamomongipun adhi kawula?" ¹⁰Pangandikane Sang Yehuwah: "Pratingkah apa kang wus sira lakoni? Getihe adhinira Abel sesambat marang Ingsun saka bumi. ¹¹Ing samengko sira kena ing ipat-ipat kabuwang adoh saka ing bumi kang wus ngangapake cangkeme nadhahi getihe

adhinira Abel saka tanganira. ¹² Samangsa sira ngolah bumi, pametune ora bakal samesthine, sira bakal kaya wong keplayu lan nglembara ana ing bumi.” ¹³ Kain tumuli munjuk marang Sang Yehuwah: “Paukuman kawula punika ageng sanget ngantos kawratan kawula sanggi. ¹⁴ Lah kawula samangke Paduka tundhung saking ngriki, saha kawula badhe kaling-kalingan wonten ing paningal Paduka, kawula badhe dados tiyang ingkang keplajeng saha nglembara wonten ing bumi; kawula lajeng badhe dipun pejahi dening sintena kemawon ingkang kapanggih kaliyan kawula.” ¹⁵ Nanging pangandikane Sang Yehuwah: “Babar pisan ora! Sapa kang mateni Kain, bakal kawales tikel pitu.” Kain tumuli diparingi tenger dening Sang Yehuwah supaya aja nganti dipateni dening sapa bae kang mrangguli. ¹⁶ Kain banjur lunga saka ing ngarsane Sang Yehuwah, lan manggon ana ing tanah Nod, sawetane tanah Eden.

Bab tedhak-turune Kain, Set lan Enos

4:17-26

¹⁷ Kacarita Kain sapaturon karo bojone, iku banjur ngandhut, sarta anak-anak Henokh; sawuse mangkono Kain banjur mbangun kutha, kutha mau dijenengake Henokh, kaya jenenge anake. ¹⁸ Henokh nurunake Irad, Irad nurunake Mekhuyael, Mekhuyael nurunake Metusael. Metusael nurunake Lamekh.

¹⁹ Anadene Lamekh mau bojone loro, kang siji

jenenge Ada, sijine Zila. ²⁰ Ada nglairake Yabal, iku dadi lelorine wong kang padha manggon ing tarub lan ngingu raja-kaya. ²¹ Dene adhine jenenge Yubal, iku dadi lelorine para panyiter lan panyuling. ²² Zila uga nglairake anak yaiku Tubal-Kain, lelorine para tukang tembaga lan pandhe wesi, dene adhine Tubal-Kain mau wadon, jenenge: Naama.

²³ Lamekh mau tutur marang somahe sakarone: “Ada karo Zila, rungokna swaraku, he somahe Lamekh, tilingna tembungku iki: Wong kang natoni aku wus dakpateni, mangkono uga jejak kang gawe mlicetku. ²⁴ Sabab yen ta Kain kudu diwalesake tikel pitu, Lamekh kudu diwalesake tikel pitung puluh pitu.”

²⁵ Anadene Bapa Adam wus saturdayon karo bojone maneh, iku banjur nglairake anak lanang kang dijenengake Set, sabab pangucap: “Gusti Allah wus maringi anak lanang liyane minangka sasulihe Abel, marga iku wus dipateni Kain.” ²⁶ Set uga duwe anak lanang, dijenengake Enos. Wiwit nalika samana wong padha wiwit memuja nyebut asmane Sang Yehuwah.

Tedhak turune Bapa Adam

5:1-32

5 ¹ Iki sarasilah turune Bapa Adam. Nalika Gusti Allah nitahake Bapa Adam, anggongone karya nulad pasemone Gusti Allah. ² Anggongone nitahake lanang lan wadon sarta padha

diberkahi tuwin disebut: “Manungsa” yaiku ing nalikane padha katitahake. ³ Bareng Bapa Adam umur satus telung puluh taun, nuli duwe anak kang ngemperi rupa lan pasemone, dijenengake: Set. ⁴ Sawuse duwe anak Set mau, Bapa Adam isih ginanjar umur wolung atus taun maneh, sarta duwe anak lanang lan wadon. ⁵ Dadi gunggungge umure Bapa Adam sangang atus telung puluh taun, banjur tinggal donya.

⁶ Nalika Set umur satus lima taun, duwe anak Enos. ⁷ Sawuse anak-anak Enos mau, Set isih diganjar umur maneh wolung atus pitu taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ⁸ Dadi gunggungge umure Set sangang atus rolas tahun, banjur ngajal.

⁹ Nalika Enos umur sangang puluh taun, duwe anak Kenan. ¹⁰ Sawuse anak-anak Kenan, Enos isih diganjar umur maneh wolung atus limalas taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ¹¹ Dadi gunggungge umure Enos sangang atus lima taun, banjur ngajal.

¹² Nalika Kenan umur pitung puluh taun, duwe anak Mahalaleel. ¹³ Sawuse anak-anak Mahalaleel, Kenan isih diganjar umur maneh wolung atus patang puluh taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ¹⁴ Dadi gunggungge umure Kenan sangang atus sepuluh taun, banjur ngajal.

¹⁵ Nalika Mahalaleel umur sawidak lima taun, duwe anak Yared. ¹⁶ Sawuse anak-anak Yared, Mahalaleel isih ginanjar umur maneh wolung atus telung puluh taun sarta duwe anak

lanang lan wadon. ¹⁷ Dadi gunggungge umure Mahalaleel wolung atus sangang puluh lima taun, banjur ngajal.

¹⁸ Nalika Yared umur satus sawidak loro taun, duwe anak Henokh. ¹⁹ Sawuse anak-anak Henokh, Yared isih diganjar umur maneh wolung atus taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ²⁰ Dadi gunggungge umure Yared sangang atus sawidak loro taun, banjur ngajal.

²¹ Nalika Henokh umur sawidak lima taun, banjur duwe anak Metusalakh. ²² Henokh sawuse anak-anak Metusalakh mau, lakune tinunggil dening Gusti Allah, lan isih diparingi umur telung atus taun, sarta kaparingan anak lanang lan wadon. ²³ Dadi gunggungge umure Henokh telung atus sawidak lima taun. ²⁴ Henokh lakune tinunggil dening Gusti Allah, banjur ora ana, amarga wus kapulung dening Gusti Allah.

²⁵ Nalika Metusalakh umur satus wolung puluh pitu taun, duwe anak Lamekh. ²⁶ Sawuse anak-anak Lamekh, Metusalakh isih diganjar umur pitung atus wolung puluh loro taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ²⁷ Dadi gunggungge umure Metusalakh sangang atus sawidak sanga taun, banjur ngajal.

²⁸ Nalika Lamekh umur satus wolung puluh loro taun, duwe anak lanang, ²⁹ iku dijenengake Nuh, celathune: "Bocah iki bakal awesh panglipur marang kita ing sajroning pagawean kita kang ngrekasa banget ana ing bumi kang wus kena ing ipat-ipate Sang Yehuwah iki." ³⁰ Sawuse anak-anak Nuh,

Lamekh isih diganjar umur limang atus sangang puluh lima taun, sarta kaparingan anak lanang lan wadon. ³¹Dadi gunggungé umure Lamekh pitung atus pitung puluh pitu taun, banjur ngajal.

³²Nalika Nuh umur limang atus taun, duwe anak Sem, Kham lan Yafet.

Pialaning manungsa

6:1-8

6 ¹Kacarita nalika manungsa wus wiwit ngambra-ambra ana ing bumi lan padha duwe anak wadon, ²para putraning Allah bareng weruh anake wadon para manungsa iku padha ayu-ayu, temah padha ngalap somah marang iku, milih endi kang disenengi. ³Ing kono pangandikane Sang Yehuwah: “RohingSun ora bakal salawase tetunggalan karo manungsa, amarga mung awujud daging, mulane ing sabanjure umure mung bakal kari satus rong puluh taun.” ⁴Ing nalika samana ing bumi ana bangsa kang wong-wonge gedhe dhuwur; ing sapungkure iku iya ana, ing nalikane para putraning Allah padha awor karo anake wadon para manungsa sarta iku padha duwe anak, iya iku para wong kang gagah prakosa ing jaman kuna kang jenenge misuwur.

⁵Bareng Sang Yehuwah mirsa yen gedhe durakane para manungsa ana ing bumi, lan saobah-osiking atine sajege mung ala bae, ⁶ing kono Sang Yehuwah piduwung

dene akarya manungsa ana ing bumi lan sekel galihe. ⁷Pangandikane Sang Yehuwah: “Manungsa kang wus Suintahake iku bakal Sunsirnakake saka ing lumahe bumi, manungsa dalah kewan ingon-ingon, apadene kewan rumangkang, sarta manuk ing awang-awang pisan; sabab Ingsun piduwung anggoningSun karya.” ⁸Nanging Rama Nuh iku manggih sih ana ing pangayunane Sang Yehuwah.

Sejarahe Rama Nuh

6:9-22

⁹Iki sejarahe Rama Nuh. Rama Nuh iku wong mursid tanpa cacad ana ing antarane para barakane. Salampah tindake ana ing patunggilane Gusti Allah. ¹⁰Rama Nuh kagungan putra kakung telu: Sem, Kham lan Yafet. ¹¹Anadene bumi iku ana ing ngarsane Gusti Allah katon wus rusak lan kebak panganiaya. ¹²Bareng Gusti Allah mirsani bumi, nyata-nyata yen iku wus rusak banget, awit sarupane titah wus padha mblasar lakune ana ing bumi.

¹³Gusti Allah tumuli ngandika marang Rama Nuh: “Ingsun wus mutus bakal mungkasi uripe makhluk kabeh, marga bumi wus padha dikebaki panganiaya; mulane bakal Sunsirnakake bareng karo bumi. ¹⁴Sira gawe prau kanggo sira, kang kagawe kayu gofir, panggawene sira singget-singgeta, sarta ing jaba lan jerone sira usara nganggo aspal

kang kenthel. ¹⁵Dene anggonira gawe iku mangkene: dawane prau telung atus asta, ambane seket asta, dhuwure telung puluh asta. ¹⁶Praune sira wenehana cendhela mubeng, lete saasta saka payon, lawange prenatal ana ing awake prau. Anggonira gawe prau sungsun-sungsun, ngisor, tengah lan dhuwur. ¹⁷Awit dene Ingsun bakal nekakake banjir kang nglimputi bumi, kanggo nyirnakake sarupaning jinis kang urip lan kadunungan nyawa ing sangisore langit; sakabehe kang ana ing bumi bakal mati. ¹⁸Nanging karo sira Ingsun karsa damel prasetyaningSun, sira bakal lumebu ing prau iku, sira lan anak-anakira, somahira lan somahe anak-anakira. ¹⁹Apamaneh samubarang kang urip, sarupane makhluk, iku sira nggawaa mlebu ing prau sajodho-sajodho, supaya padha kapitulungana urip bareng karo sira; saben jinis lanang lan wadon. ²⁰Sawernaning manuk lan kewan nusoni, apadene sawernaning kewan kang rumangkang nlosor lan gumremet ana ing bumi, iku saben jinis ana sajodho kang bakal nekani sira supaya kapitulungana urip. ²¹Sabanjure sira nglumpukna samubarang kang kena dipangan, kagawe tandhon kanggo panganira lan pakane kewan iku mau kabeh.” ²²Rama Nuh tumuli nglampahi, ngestokake apa sadhawuhe Gusti Allah mau kabeh.

Banjir gedhe

7:1-24

7¹ Sawuse mangkono Sang Yehuwah nuli ngandika marang Rama Nuh: "Sira lan sabrayatira kabeh padha lumebua ing prau, amarga sira iku Sunpirsani tinemu resik ana ing antarane jinis iki. ²Sarupane kewan kang kalal sira njupuka pitung jodho, lanang lan wadon, dene kewan kang ora kalal iku mung sajodho-sajodho, lanang lan wadon. ³Mangkono uga manuk ing awang-awang iya mitung jodho, lanang lan wadon, supaya kenaa kanggo bibit ana ing salumahe bumi. ⁴Amarga pitung dina engkas, Ingsun bakal nekakake udan ing bumi lawase patang puluh dina patang puluh bengi, sarta sakehing dumadi karyaningSun bakal Sunsirnakake saka ing salumahe bumi." ⁵Rama Nuh nuli ngestokake apa sadhawuhe Sang Yehuwah kabeh. ⁶Nalika tekane banjir gedhe kang ngelebi bumi, yuswane Rama Nuh nem atus taun. ⁷Rama Nuh tumuli lumebet ing prau dalah para putrane, kang garwa lan garwane para putrane, marga saka tekane banjir mau. ⁸Kewan kang kalal lan kang ora kalal apa dene manuk lan kabeh kang rumangkang nlosor lan gumremet ana ing bumi, ⁹iku padha mara nekani Rama Nuh ana ing prau sajodho-sajodho, kaya kang dadi dhawuhe Gusti Allah marang Rama Nuh.

¹⁰ Kacarita sawuse antara pitung dina mau, banyune banjir gedhe ngelebi bumi. ¹¹ Nalika yuswane Rama Nuh wus nyandhak nem atus taune, ing sasi kapindho tanggal pitulas, sakehe umbule samodra-rayu kang nggegirisi padha bedhah lan cendhelaning langit padha kabukak, ¹² tumuli kelakon udan deres banget gumrojog ing bumi lawase patang puluh dina patang puluh bengi. ¹³ Ing dina iku uga Rama Nuh dalah Sem, Kham lan Yafet para putrane, garwane Rama Nuh sarta garwane para putrane padha munggah ing prau, ¹⁴ iku kabeh dalah sakehe sato-kewan warna-warna, kewan ingon-ingon warna-warna, tuwin sakehe kewan rumangkang nlosor lan gumremet kang ana ing bumi warna-warna, lan sawernane manuk yaiku kabeh kang mawa elar lan suwiwi. ¹⁵ Kabeh kang urip lan duwe nyawa mau padha nekani Rama Nuh lumebu ing prau nyajodho. ¹⁶ Kang padha nekani iku lanang lan wadon saka sarupaning makhluk kang urip, kaya kang kadhawuhake dening Gusti Allah marang Rama Nuh. Lan sawuse mangkono lawange prau diinebake dening Sang Yehuwah ana ing saburine Rama Nuh. ¹⁷ Anadene banjir gedhe mau anggone ngelebi bumi patang puluh dina; banyune saya agung njalari praune kangkat mumbul saka ing bumi. ¹⁸ Banyune saya wuwuh lan saya agung ngedab-edabi ngungkuli bumi, satemah praune kumambang ana ing lumahing banyu. ¹⁹ Wasana undhake banyune luwih dening banget mratani salumahing

bumi, nganti kelakon nutupi gunung-gunung kang dhuwur-dhuwur ing sangisore langit.

²⁰ Gunung-gunung mau kungkulan banyu kang saya wuwuh iku nganti limalas asta, temahan padha kasasaban, ²¹ lan sarupane titah kang mobah-mosik ana ing bumi padha mati kabeh: bangsaning manuk, kewan ingon-ingon, buron alas, sarupane kewan rumangkang nlosor lan gumremet kang kumroyok ana ing bumi, dalah sakehe manungsa padha mati. ²² Sadhengah kang mawa ambekaning nyawa urip ing bolonganing irunge, sapira kang ana ing dharatan, iku pada mati kabeh.

²³ Mangkono kadadeane sarupaning tumitah kang ana ing lumahing bumi, padha katumpes dening Gusti Allah, wiwit saka manungsa tekan kewan rumangkang nlosor lan gumremet sarta manuk ing awang-awang, padha tumpes sirna saka ing bumi, mung Rama Nuh piyambak kang isih sugeng lan kabeh kang katut ana ing prau. ²⁴ Anadene banyune anggone tetep ngungkuli bumi lawase nganti satus seket dina.

Suruding banjir

8:1-22

8 ¹ Gusti Allah tumuli ngengeti marang Rama Nuh lan marang sarupane kewan alasan lan kewan ingon-ingon kang padha melu ana ing sajrone prau; sarta Gusti Allah ndhatengake angin ana ing bumi, temah banyune wiwit surud. ² Karodene umbuling samodra-ray

lang cendhelaning langit padha ditutup, sarta udan deres saka ing langit banjur terang, ³temahan banyune saka sathithik larud saka ing bumi, dadine saya angok sawuse antara satus seket dina mau. ⁴Nalika sasi kapitu tanggal kaping pitulas, praune kandhas ana ing pagunungan Ararat. ⁵Banyune tansah saya suda-suda nganti tekan sasi sapuluh. Bareng sasi sapuluh tanggal sapisan, pucake gunung-gunung wiwit padha katon.

⁶Kacarita bareng wus kelakon patang puluh dina, Rama Nuh ngengakake cendhelaning prau yasane, ⁷sarta nguculake manuk gagak, iku mabur bola-bali nganti tekan asate banyu saka ing bumi. ⁸Sawuse mangkono banjur ngeculake manuk dara, karsane ngyektosi apa banyune wus surud saka ing lumahing bumi, ⁹nanging sarehne dara mau ora oleh pencokan kanggo tlapakane sikile, mulane bali marang ing ngarsane Rama Nuh menyang ing prau maneh, marga salumahing bumi isih warata katutupan banyu. Rama Nuh banjur mulung astane, ngasta manuk dara mau dilebetake ing prau. ¹⁰Nuli ngentosi pitung dina engkas, darane banjur dieculake maneh saka ing prau. ¹¹Barang wayah sore dara mau bali karo nggondhol godhong jaitun kang isih seger ana ing cucuke; dadine Rama Nuh mirsa yen banyune wis meh asat saka ing bumi. ¹²Sawuse iku ngentosi maneh pitung dina, darane tumuli dieculake, nanging wus ora bali marang ing ngarsane Rama Nuh maneh. ¹³Nalika yuswane Rama Nuh ganep nem atus

siji taun, ing sasi kapisan tanggal sapisan, banyune wis larud saka ing bumi. Rama Nuh banjur mbikak payone prau, sarta mirsa yen lumahe bumi wus asat. ¹⁴Lan nalika sasi kapindho tanggal pitulukur bumine wus gasik.

¹⁵Gusti Allah tumuli ngandika marang Rama Nuh, dhawuhe: ¹⁶“Sira metua saka ing prau, sira dalah somahira, anakira lan somahe anakira. ¹⁷Mangkono uga sarupane sato-kewan kang melu sira, kabeh kang urip dadia bangsane manuk, bangsane kewan ingon-ingon, kewan kang rumangkang nlosor lan kang gumremet ana ing bumi, iku padha sira wetokna bebarengan karo sira; kareben padha ngambra-ambra ana ing bumi lan bebranahan, tangkar-tumangkar ana ing bumi.” ¹⁸Rama Nuh banjur miyos dalah para putrane, garwane lan garwane para putrane, ¹⁹apadene sarupane buron alas, kewan kang nlosor lan gumremet, sarta sakehing manuk, iya sakabehe kang mobah-mosik ana ing bumi mawa-mawa jinise, kabeh padha metu saka ing prau. ²⁰Rama Nuh tumuli yasa misbyah konjuk marang Sang Yehuwah, sarta mundhut panunggalane kewan ingon-ingon kang kalal lan bangsa manuk kang kalal disaosake dadi kurban obaran ana ing misbyah mau.

²¹Bareng Sang Yehuwah mambet ganda arum, tumuli ngunandika mangkene: “Ing sabanjure Ingsun ora bakal nyupaosi bumi maneh jalaran saka manungsa, marga saobah-osiking atine manungsa iku dhasar ala wiwit nom mula; sarta ing sabanjure Ingsun numpes maneh

marang sarupane kumelip, kaya kang wus Suintindakake. ²²Salawase bumi ana, mesthi bakal ora kendhat mangsane nyebar lan panen, mangsa atis lan panas, ketiga lan rendheng, rina lan wengi.”

Prajanjiane Gusti Allah kalawan Rama Nuh

9:1-17

9 ¹Gusti Allah tumuli mberkahi marang Rama Nuh lan marang para putrane, sarta padha kapangandikanan mangkene: “Padha bebranhana lan tangkar-tumangkara sarta ngebakana bumi. ²Sarupane sato-kewan ing bumi lan sarupane manuk ing awang-awang iku bakal padha wedi lan giris marang sira; iya sakabehe kang mobah-mosik ana ing bumi, dalah sarupane iwak ing sagara iku padha sira kuwasanana. ³Sadhengah kang mobah-mosik kang urip iku dadia panganira. Iku kabeh wus Sunparingake marang sira; mangkono uga tetuwuhan kang ijo; ⁴mung daging kang isih ana nyawane, iya iku getihe, iku aja sira pangan. ⁵Nanging tumrap getihira dhewe, yaiku nyawanira iku mesthi Sunpundhut pulihe; tumrap sadhengaha kewan iya Sunpundhut pulihe, mangkono uga saka tangane manungsa, iya saka siji-sijining wong anggoningSun bakal mundhut pulihe nyawane manungsa. ⁶Sapa kang ngwutahake getihing manungsa, iku mesthi diwutahake getihe dening manungsa, awitdene Gusti

Allah anggone akarya manungsa iku kang tinulad pasemone pribadi. ⁷Anadene sira iku padha bebranhana lan tangkar-tumangkara, ngambra-ambraa lan mundhak-mundhaka ana ing bumi.”

⁸Sabanjure Gusti Allah ngandika marang Rama Nuh lan marang para putrane pisan, mangkene: ⁹“Lah Ingsun damel prasetyaningSun karo sira lan karo turunira ing sapungkurira, ¹⁰apadene karo sadhengah makhluk urip kang melu sira ana ing prau, iya bangsaning manuk, kewan ingon-ingon tuwin kabeh kewan alasan ing bumi kang melu sira, kang wus padha metu saka ing prau, iya sarupane sato-kewan ing bumi. ¹¹Ingsun nganakake prasetyaningSun karo sira, yen sabanjure bakal ora kelakon maneh makhluk kang urip katumpes dening banjir, lan bakal ora ana banjir gedhe maneh kang nyirnakake bumi.” ¹²Gusti Allah banjur nyambeti pangandika: “Iki pratandhane prasetya kang Sundamel ing antaraningSun lan sira tuwin sadhengah makhluk kang urip kang melu sira, nganti turun-tumurun kanggo ing salawase. ¹³KluwungingSun Sunpapanake ana ing mendhung, iku kang minangka tandhaning prasetyaningSun lan bumi. ¹⁴Manawa ing tembe Ingsun ngumpulake mendhung ana ing sadhuwure bumi, lan kluwung mau banjur katon ana ing mendhung, ¹⁵ing kono Ingsun mesthi bakal enget marang prasetyaningSun kang ana ing antarane Ingsun kalawan sira tuwin sadhengah makhluk kang urip

kang kadunungan nyawa, temah banyu ora bakal dadi banjir gedhe maneh, kang nyirnakake kabeh kang urip. ¹⁶Samangsa kluwung katon ana ing mendhung, iku bakal Sunpirsani satemah Ingsun banjur enget ing prasetyaningSun kang langgeng ing antaraning Allah lan kabeh makhluk kang urip, kabeh makhluk kang ana ing bumi.”

¹⁷Tumuli Gusti Allah ngandika maneh marang Rama Nuh: “Yaiki pratandhaning prasetyan ing antrane Ingsun lan sarupane makhluk kang ana ing bumi.”

Rama Nuh lan para putrane

9:18-29

¹⁸Para putrane Rama Nuh kang padha metu saka prau, iya iku: Sem, Kham lan Yafet. Dene Kham iku bapakne Kanaan. ¹⁹Telu iku mau padha putrane Rama Nuh, lan marga saka anane wong telu mau sajadad kabeh kaisenan ing wong. ²⁰Rama Nuh miwiti tetanen lan damel pakebonan anggur, ²¹nanging bareng ngunjuk anggur, banjur wuru nganti kelukaran ana ing tarube. ²²Bareng Kham, bapakne Kanaan, weruh kang ramane lukar, banjur nyaritakake bab iku marang sadulure karo pisan ana ing jaba. ²³Nanging Sem lan Yafet tumuli njupuk jubah, banjur ditumpangake ing pundhake, sarta nutupi kalingsemane kang rama klawan lumaku mungkur, raine padha mengo, satemah ora nganti weruh kalingsemane kang ramane. ²⁴Bareng Rama

Nuh wungu sarta wurune wus ilang, miyarsa bab tumindake putrane wuragil marang sarirane, ²⁵tumuli ngandika:

“Kena ing ipat-ipat si Kanaan,
dadia baturing para bature sadulure.”

²⁶Banjur ngandika maneh:

“Pinujia Sang Yehuwah, Allahe Sem,
lan Kanaan iku dadia bature.

²⁷Gusti Allah njembarna papan padunungane
Yafet,

lan manggona ing tarube Sem,
tuwin Kanaan iku dadia bature.”

²⁸Sawuse banjir gedhe Rama Nuh isih kaparingan yuswa telung atus seket taun.

²⁹Dadi gunggungane yuswane Rama Nuh sangang atus seket taun, banjur seda.

Pratelan bab para turune Sem, Kham lan Yafet

10:1-32

10 ¹Iki tedhak-turune para putrane Rama Nuh: Sem, Kham lan Yafet. Anggone padha kaparingan anak sawuse banjir gedhe.

²Turune Yafet yaiku: Gomer, Magog, Madai, Yawan, Tubal, Mesekh lan Tiras. ³Turune Gomer: Askenas, Rifat lan Togarmah.

⁴Turune Yawan: Elisa, Tarsis, bangsa Kitim lan bangsa Dodanim. ⁵Iku padha nurunake bangsa-bangsa kang pencar-pencar ngenggoni tanah pasisir wengkone para bangsa. Yaiku turune Yafet, mawa-mawa tanahe, basane, golonganane lan bangsane.

⁶Turune Kham yaiku: Kusy, Misraim, Put lan Kanaan. ⁷Turune Kusy: Seba, Hawila, Sabta, Raema lan Sabtekha; lan turune Raema: Syeba lan Dedan. ⁸Kusy anak-anak Nimrod; iku wong kang miwiti duwe pangwasa ana ing bumi; ⁹dadi juru mbebedhag kang gagah prakosa ana ing ngarsane Sang Yehuwah, jalaran saka iku nganti ana pocapan: "Kaya Nimrod pambedhag kang gagah prakosa ana ing ngarsane Sang Yehuwah." ¹⁰Karajane kang wiwitan yaiku Babil, Erekh, Akad lan Kalne ing tanah Sinear. ¹¹Saka kono banjur menyang ing Asyur yasa kutha Ninewe, Rehobot-Ir lan Kalakh, ¹²apadene Resen ana ing antarane Ninewe lan Kalakh, iku kutha kang gedhe. ¹³Misraim nurunake bangsa Ludim, bangsa Anamim, bangsa Lehabim, bangsa Naftukhim, ¹⁴bangsa Patrusim, bangsa Kaslukhim lan bangsa Kaftorim, yaiku kang nurunake bangsa Filisti. ¹⁵Kanaan nurunake Sidon, iku anake pambarep lan Het, ¹⁶apadene bangsa Yebusi, bangsa Amori, bangsa Girgasi, ¹⁷bangsa Hewi, bangsa Arki lan bangsa Sini, ¹⁸bangsa Arwadi, bangsa Semari lan bangsa Hamati. Ing tembe bangsa Kanaan iku banjur sumebar. ¹⁹Wilayahe bangsa Kanaan iku, yaiku wiwit saka ing Sidon, ing urute Gerar tekan ing Gaza, ing penere Sodom, Gomora, Adma lan Zeboim tutug ing Lasa. ²⁰Iku mau turune Kham, pamanggone mawa-mawa golonganane, basane, tanahe lan bangsane.

²¹Sem, leluhure bani Eber, sadulure tuwa Yafet, iku iya duwe anak. ²²Tedhak-turune

Sem yaiku: Elam, Asyur, Arpakhsad, Lud lan Aram. ²³Tedhake Aram: Us, Hul, Geter lan Mas. ²⁴Arpakhsad anak-anak: Selah lan Selah anak-anak: Eber; ²⁵Eber duwe anak lanang loro, kang siji jenenge Peleg, marga nalika samana bumi kabage, dene adhine jenenge Yoktan; ²⁶Yoktan nurunake Almodad, Selef, Hazar-Mawet, Yerakh, ²⁷Hadoram, Uzal, Dikla, ²⁸Obal, Abimael, Syeba, ²⁹Ofir, Hawila lan Yobab; iku mau kabeh padha turune Yoktan. ³⁰Wilayahe wiwit saka ing Mesa tutug ing Sefar ing pagunungan sisih wetan. ³¹Iku mau padha turune Sem, miturut golonganane, basane, tanahe lan bangsane.

³²Kabeh mau tedhak-turune Rama Nuh, miturut kang pada nurunake, miturut bangsa-bangsane. Iku padha nurunake bangsa-bangsa kang pating prencan pamanggone ana ing bumi sawuse banjir gedhe.

Menara Babil

11:1-9

11 ¹Anadene wong sajadag iku padha tunggal basa lan tunggal tembung. ²Kacarita bareng padha lumaku mangetan, banjur weruh ara-ara jembar ing tanah Sinear, tumuli padha manggon ana ing kono. ³Banjur padha rasanan: “Payo padha nyithak bata lan diobong kang mateng.” Batane kanggo watu pasangan, lan kang digawe lepene aspal. ⁴Pangucape maneh: “Payo padha yasa kutha, nganggo menara kang pucake sundhul langit,

supaya jeneng kita dadi misuwur lan kita aja nganti pating slebar ana ing salumahe bumi.”⁵ Sang Yehuwah tumuli tumedhak karsa mirsani kutha lan menara kang lagi dibangun dening para anaking manungsa mau; ⁶sarta pangandikane Sang Yehuwah: “Lah wong-wong iku padha tunggal bangsa lan tunggal basa; iki lagi wiwitaning kekarepane, mengko rak bakal wus ora kena diendhakake apa kang dadi sedyane. ⁷Payo, Kita padha tumedhak lan ngisruhake basane, supaya siji lan sijine aja nganti ngreti basane.”⁸ Mangkono dadine Sang Yehuwah mbubarake wong-wong mau saka ing kono menyang ing salumahing bumi, temahan padha kandheg anggone padha yasa kutha. ⁹Mulane tilase mau diarani: Babil, marga ana ing kono Sang Yehuwah anggone ngisruhake basane wong-wong ing salumahing bumi, lan saka ing kono Sang Yehuwah anggone mbuyarake wong-wong mau menyang ing salumahing bumi.

Para turune Sem

11:10-26

¹⁰ Iki tedhak-turune Sem. Sem nalika umur satus taun, anak-anak Arpakhsad, antara rong taun sawuse banjir gedhe. ¹¹ Sawuse anak-anak Arpakhsad, isih diganjar umur maneh limang atus taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ¹² Arpakhsad nalika umur telung puluh lima taun, duwe anak Selah.

¹³ Sawuse anak-anak Selah, Arpakhsad mau isih diganjar umur maneh patang atus telu taun, sarta duwe anak lanang lan wadon.

¹⁴ Selah nalika umur telung puluh taun, duwe anak Eber. ¹⁵ Sawuse anak-anak Eber, Selah isih diganjar umur maneh patang atus telu taun, sarta duwe anak lanang lan wadon.

¹⁶ Eber nalika umur telung puluh papat taun, duwe anak Peleg. ¹⁷ Sawuse anak-anak Peleg,

Eber mau diganjar umur maneh patang atus telung puluh taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ¹⁸ Peleg nalika umur telung puluh taun, duwe anak Rehu. ¹⁹ Sawuse anak-anak

Rehu, Peleg isih diganjar umur maneh rong atus sanga taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ²⁰ Rehu nalika umur telung puluh loro taun, duwe anak Serug. ²¹ Sawuse anak-anak

Serug, Rehu mau isih diganjar umur maneh rong atus pitu taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ²² Serug nalika umur telung puluh taun, duwe anak Nahor. ²³ Sawuse anak-anak

Nahor, Serug mau isih diganjar umur maneh rong atus taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ²⁴ Nahor nalika umur sanga likur taun, duwe anak Terah. ²⁵ Sawuse anak-anak Terah,

Nahor mau isih diganjar umur maneh satus sangalas taun, sarta duwe anak lanang lan wadon. ²⁶ Terah nalika umur pitung puluh taun, duwe anak Abram, Nahor lan Haran.

Pratelan turune Terah

11:27-32

²⁷ Iki tedhak-turune Terah. Terah anak-anak Abram, Nahor lan Haran, sarta Haran anak-anak Lut. ²⁸ Haran ngajal ndhisiki Terah bapakne, ana ing tanah kalairane, yaiku ing tanah Ur-Kasdim. ²⁹ Abram lan Nahor padha omah-omah, somahe Abram jenenge Sarai lan somahe Nahor jenenge Milka, anake Haran, bapakne Milka lan Yiska. ³⁰ Anadene Sarai mau gabug ora duwe anak. ³¹ Terah nuli ngajak Abram lan Lut putune, anake Haran, apadene Sarai somahe Abram, budhal saka ing tanah Ur-Kasdim sedyane menyang tanah Kanaan; bareng lakune tutug ing tanah Haran, tumuli padha manggon ing kono. ³² Umure Terah iku rong atus lima taun, banjur ngajal ana ing Haran kono.

Rama Abram katimbangan dening Gusti Allah

12:1-9

12 ¹ Sang Yehuwah dhawuh marang Rama Abram: "Sira lungaa ninggala tanahira, kulawangsanira lan omahe bapakira, menyang ing nagara kang bakal Suntedahake marang sira. ² Sira bakal Sundadekake bangsa kang gedhe lan Sunberkahi, sarta jenengira Sundadekake luhur, tuwin sira bakal dadi berkah. ³ Sapa kang mberkahi sira mesthi

bakal Sunberkahi, kang ngipat-ipati sira bakal Sunipat-ipati, sarta sira bakal dadi jalarane para bangsa ing salumahing bumi padha binerkahan.”

⁴Rama Abram tumuli bidhal netepi apa kang didhawuhake dening Sang Yehuwah, sarta Lut ndherek. Rama Abram nalika bidhal saka Haran yuswane pitung puluh lima tahun.

⁵Dadine Rama Abram mboyongi kang garwa Sarai lan Lut kaponakane apadene sabarang kagungane sarta para abdi tumbasan saka ing Haran, banjur bidhal menyang tanah Kanaan, lan iya kelakon rawuh ing tanah Kanaan.

⁶Rama Abram banjur ndlajahi tanah mau nganti tutug ing panggonan ing sacedhake Sikhem, yaiku ing sacedhake wit terbantin ing More. Nalika samana kang ngenggoni tanah kono bangsa Kanaan.

⁷Kacarita Sang Yehuwah nuli ngatingal marang Rama Abram sarta ngandika: “Turunira bakal Sunparingi tanah iki.” Rama Abram banjur yasa misbyah konjuk marang Sang Yehuwah kang wus ngatingal marang panjenengane mau. ⁸Saka kono pindhah menyang ing pagunungan sawetane Betel, sarta ngadegake tarub ana ing saantarane Betel kang kaprenah ing kulone, lan Ai ing wetane; ana ing kono nuli yasa misbyah konjuk marang Sang Yehuwah, lan ngluhurake asmane. ⁹Sawuse mangkono Rama Abram nglajengake tindake saya adoh menyang ing Tanah Negeb.

Rama Abram ana ing tanah Mesir

12:10-20

¹⁰ Bareng ing tanah kono pinuju pailan, Rama Abram bidhal menyang ing tanah Mesir, sumedya lereb ana ing kono kayadene wong manca, marga pailane nggegirisi banget.

¹¹ Kacarita bareng tindake wus cedhak tanah Mesir, tumuli ngandika marang kang garwa Ibu Sarai: “Lah ta, aku weruh yen kowe iku wanita kang endah ing warna, ¹² samangsa wong Mesir ndeleng kowe, mesthi ngarani: Iku somahe, banjur aku mesthi dipateni lan kowe diuripi. ¹³ Bok iya kowe kandha yen sadulurku, supaya aku lestaria slamet marga saka kowe, lan nyawaku tulusa urip marga saka kowe.” ¹⁴ Kacarita bareng Rama Abram wus lumebet ing tanah Mesir, wong Mesir padha ndeleng yen wanita iku ayu banget, ¹⁵ lan bareng para abdi daleme Sang Pringon padha ndeleng Ibu Sarai, banjur ngalembana ana ing ngarsane Sang Prabu Pringon, temahan Ibu Sarai kaladekake menyang kedhatone Sang Prabu Pringon. ¹⁶ Rama Abram ditanduki becik marga saka Ibu Sarai, sarta banjur diparingi wedhus, sapi lan kuldi lanang, batur tukon lanang lan wadon, apadene kuldi wadon lan unta. ¹⁷ Nanging Sang Yehuwah ndhawahake bebendu kang abot banget marang Sang Pringon dalah brayate marga saka Ibu Sarai garwane Rama Abram iku. ¹⁸ Sang Prabu Pringon banjur nimbali Rama Abram sarta

ngandika: “Apa kang sira tandukake marang ingsun? Yagene sira ora ngaturi uninga marang ingsun, yen wong wadon iku somahira?

¹⁹Yagene sira matur: Punika sadherek kawula, temahan nganti sunpundhut garwa? Lah, ta iku somahira, gawanen lan mundura!” ²⁰sang Prabu Pringon banjur dhawuh marang abdine supaya ngeterake tindake Rama Abram dalah kang garwa apadene sabarang kagungane kabeh.

Rama Abram karo Lut Padha pepisahan

13:1-18

13 ¹Rama Abram banjur tindak saka ing tanah Mesir dalah kang garwa lan sabarang kagungane kabeh, kondur menyang Tanah Negeb sarta Lut iya ndherek. ²Anadene Rama Abram iku sugih raja-kaya, salaka lan mas. ³Saka ing Negeb tindake kendal-kendel ing palereban nganti tekan ing sacedhake Betel; ing panggonan tancebe tarube kang dhisik, ana ing antarane Betel lan Ai, ⁴ing panggonane misbyah kang diyasa maune ana ing kono, sarta Rama Abram banjur memuji ngluhurake asmane Sang Yehuwah. ⁵Lut kang ndherekake tindake Rama Abram mau iya duwe wedhus, sapi lan tarub, ⁶mangka tanah ing kono kurang kobet dienggoni bebarengan, marga raja-darbeke akeh banget, temahan padha ora bisa nunggal sapanggonan; ⁷mulane pangone Rama Abram karo pangone Lut padha grejegan. Tanah kono nalika iku

dienggoni bangsa Kanaan lan Feris. ⁸ Mulane Rama Abram banjur ngandika marang Lut: “Bok aja ana grejegan ing antarane aku lan kowe utawa ing antarane pangonku lan pangonmu, kita rak padha sadulur. ⁹ Tanah iki kabeh rak ngeblag ana ing ngarepmu! Bok iya ta kowe misaha saka aku, manawa kowe milih mangiwa, aku dakmanengen, manawa kowe milih manengen, aku dakmangiwa.” ¹⁰ Lut nuli ndeleng lan sumurup yen tanah ngare saurute bengawan Yarden iku loh jinawi. Sadurunge Sang Yehuwah nggempur Sodom lan Gomora, memper patamanane Sang Yehuwah, iya kaya tanah Mesir tekan ing Zoar. ¹¹ Marga saka iku Lut milih tanah ngare saurute bengawan Yarden, sarta banjur budhal mangetan; mangkono anggone padha pepisahan. ¹² Dene Rama Abram tetep pamanggane ana ing tanah Kanaan, sarta Lut manggon ing kutha-kutha ing lembahe bengawan Yarden, lan anggone ngadegake tarube nganti tekan ing sacedhake Sodom. ¹³ Wong-wong ing Sodom iku padha ala kelakuane lan gedhe durakane ana ing ngarsane Sang Yehuwah.

¹⁴ Sawuse Rama Abram ditilar misah dening Lut, Sang Yehuwah banjur ngandika mangkene: “Sira tumengaa, ndelenga saka ing papan anggonmu ngadeg mangalor lan mangidul, mangetan lan mangulon; ¹⁵ awitdene tanah kang sira deleng iku kabeh bakal Sunparingake marang sira lan turunira ing salawase. ¹⁶ Lan turunira bakal Suntangkarake dadi kaya lebune bumi, dadine

manawa ana kang bisa ngetung lebune bumi, turunira iya bakal kena dietung. ¹⁷ Sira mangkata, ndlajahana tanah iku nurut alang lan ujure, awitdene iku bakal Sunparingake marang sira.” ¹⁸ Rama Abram nuli mbedholi tarube kabekta tindak, wasana manggen ing cedhak alas tarbantin ing Mamre caket karo Hebron, ana ing kono banjur yasa misbyah konjuk marang Sang Yehuwah.

Rama Abram ngawonake para ratu ing tanah Wetan lan mitulungi Lut

14:1-16

14 ¹ Kacarita nalika jamane Sang Prabu Amrafel, raja ing Sinear, Sang Prabu Ariokh raja ing Elasar, Sang Prabu Kedorlaomer raja ing Elam lan Sang Prabu Tideal raja ing Goyim, ² raja-raja mau padha perang karo Sang Prabu Bera raja ing Sodom lan Sang Prabu Birsya raja ing Gomora, Sang Prabu Syinab raja ing Adma lan Sang Prabu Syemeber raja ing Zeboim, lan raja ing Bela iya iku Zoar. ³ Para ratu iku padha sabiyantu lan ngempal ana ing lebak Sidim yaiku Segara Uyah. ⁴ Rolas taun lawase anggone wus padha kabawah ing Sang Prabu Kedorlaomer, nanging bareng nyandhak telulas taune banjur padha mbalela, ⁵ nalika nyandhak patbelas taune, Sang Prabu Kedorlaomer karo para raja kang mbiyantu padha nggecak bangsa Refaim ing Asyterot-Karnaim, bangsa Zuzim ing Ham, bangsa Enim ing Syawe-Kiryataim

⁶lan bangsa Hori ing pagunungan Seir, nganti tekan ing El-Paran, kang kaprenah ana ing sapinggire pasamunan. ⁷Sawuse iku banjur padha bali njujug ing En-Mispat, iya iku Kadesy sarta nggecak jajahane bangsa Amalek, mangkono uga bangsa Amori kang manggon ing Hazon-Tamar. ⁸Raja ing Sodom, raja Gomora, raja Adma karo raja Zeboim, raja ing Bela, iya iku ing Zoar, padha nata wadya-balane ana ing lebak Sidim, arep lumawan ing perang ⁹nglawan marang Sang Prabu Kedorlaomer raja ing Elam, Sang Prabu Tidal raja Goyim, Sang Prabu Amrafel raja ing Sinear lan Sang Prabu Ariokh raja ing Elasar, raja papat mungsuh raja lima. ¹⁰Anadene lebak Sidim iku akeh sumure aspal. Bareng raja Sodom lan Gomora padha keplajeng banjur kecemplung ana ing kono, kekarene pada ngungsi menyang pagunungan. ¹¹Sabarang darbeke wong Sodom lan Gomora tumuli padha dijarah-rayah dening mungsuh dalah tandhone pangan, banjur padha bali. ¹²Lut kaponakane Rama Abram dalah sabarang duweke iya katut kabandhang, marga manggon ana ing Sodom. ¹³Nuli ana sawijining wong kang keplayu ngaturi uninga marang Rama Abram wong Ibrani, kang dedalem cedhak karo alas tarbantin ing wewengkone Mamre, wong Amori sadulure Eskol lan Aner kang padha mbiyantu Rama Abram. ¹⁴Rama Abram bareng midhanget yen putrane sadhereke kabandhang, tumuli ngangkatake para wonge

kang wus kalatih, yaiku para abdi-abdine kang laire ana ing daleme, cacache telung atus wolulas, banjur mburu mungsuhe nganti tutug ing Dhan. ¹⁵Lan ing wayah bengi wong-wong tumuli diperang-perang, yaiku Rama Abram lan para abdine mau, mangkono anggone arep nglawan mungsuhe, temah bisa ngalahake mungsuhe, kang banjur dioyak-oyak nganti tutug ing Hoba, kang kaprenah ing salore kutha Damsyik. ¹⁶Sakehe raja-darbe kang kabandhang bisa karebut bali, karodene Lut kadange lan sabarang duweke iya diulihake, mangkono uga para wong wadon lan rakyate.

Rama Abram pepanggihan karo Sang Prabu Melkisedhek

14:17-24

¹⁷Raja Sodom methukake Rama Abram nalika kondur saka nggecak raja Kedorlaomer dalah para raja kang padha mbiyantoni ana ing Lebak Syawe, iya iku Lebak Raja.

¹⁸Anadene Sang Prabu Melkisedhek raja ing Salem, kang jumeneng imaming Allah Kang Mahaluhur, ngasta roti lan anggur, ¹⁹sarta mberkahi marang Rama Abram, pangandikane: "Sadherek Abram mugi kaberkahana dening Gusti Allah Ingang Mahaluhur ingkang nitahaken langit lan bumi. ²⁰Sarta pinujia Gusti Allah Ingang Mahaluhur, dene sampun masrahaken mengsah jengandika wonten ing asta

jengandika.” Rama Abram banjur ngaturake saprasepuluhe barang bandhangan mau.

²¹ Raja ing Sodom banjur ngandika marang Rama Abram: “Tiyangipun mugè jengandika paringaken dhateng kula, dene menggah raja-darbe kula aturi mundhut.” ²² Nanging

Rama Abram matur marang raja ing Sodom: “Kula supaos demi Sang Yehuwah, Allah Ingkang Mahaluhur, ingkang nitahaken langit lan bumi, ²³ bilih kula boten badhe mendhet sadhengah punapa ingkang dados kagungan dalem sadaya, dadosa namung benang saeler utawi tangsuling trumpah, supados panjenengan dalem sampun ngantos ngandika: Kang nyugihake Abram rak aku.

²⁴ Manawi kula sampun ngantos pisan-pisan! Namung punapa ingkang sampun dipun tedha dening para rencang saha pandumanipun ingkang sami mbiyantu panglurug kula, inggih punika Aner, Eskol kaliyan Mamre, kajengipun mendhet bageanipun piyambak-piyambak.”

Prajanjiane Gusti Allah kalawan Rama Abram; janji bab tedhak-turune

15:1-21

15 ¹ Sawuse lelakon mau banjur ana pangandikane Sang Yehuwah marang Rama Abram sajroning tetinggalan wahyu, dhawuhe: “Sira aja wedi Abram, Ingsun iki tetamengira, ganjaranira bakal luwih dening gedhe.” ² Unjuke Rama Abram: “Dhuh Yehuwah Allah, kawula badhe Paduka paringi punapa?”

Dene anggen kawula tilar donya punika badhe tanpa anak, temtunipun Eliezer tiyang Damsyik punika ingkang badhe nggadhahi sabarang darbek kawula.”³ Unjuke Rama Abram maneh: “Lah kawula boten Paduka paringi anak, pramila salah satunggaling rencang ingkang lair ing griya kawula punika ingkang badhe dados ahli-waris kawula.”

⁴Tumuli ana pangandikane Sang Yehuwah marang Rama Abram, mangkene: “Dudu iku kang bakal dadi ahli-warisira, nanging kang bakal dadi ahli-warisira iya iku kang lair saka sira dhewe.”⁵ Rama Abram banjur diirid medal ing jaba sarta dipangandikani: “Sira tumengaa marang ing langit lan lintange etungen, yen sira bisa ngetung cacahé.” Tumuli disambeti pangandika maneh: “Iya samono bakal cacahé turunira.”⁶ Rama Abram kumandel marang Sang Yehuwah, mangka iya iku kang kaetang dening Yehuwah dadi kasampurnane.

⁷Karodene pangandikane Sang Yehuwah marang Rama Abram maneh: “Ingsun iki Yehuwah kang wus ngirid sira metu saka Ur-Kasdim; marga bakal Sunparingi tanah iki dadi darbekira turun-tumurun.”⁸ Unjuke Rama Abram: “Dhuh Yehuwah Allah, sarana punapa anggen kawula sumerep, bilih tanah punika badhe dados gadhahan kawula?”⁹ Tumuli dipangandikani: “Ingsun jupukna pedhet wadon kang umur telung taun, wedhus kang umur telung taun, wedhus gembel lanang kang umur telung taun, manuk deruk siji lan piyik dara siji.”¹⁰ Kabeh mau iya banjur

padha kajupuk kagem Sang Yehuwah sarta padha disigari, sigaran siji lan sijine diselehake adhep-adhepan, mung manuke kang ora disigar. ¹¹ Bareng ana manuk galak padha nyamber sembelehan mau, banjur padha digusahi dening Rama Abram.

¹² Bareng srengenge meh surup, Rama Abram saking aripe banjur sare kepati. Panjenengane banjur kalimputan ing peteng ndhedhet lelimengan kang nggegirisi. ¹³ Sang Yehuwah banjur ngandika marang Rama Abram: “Wruhanira ing satemene, turunira bakal dadi wong manca ana ing tanah kang dudu duweke, sarta bakal padha ngawula lan katindhes nganti patang atus taun lawase, ¹⁴ nanging bangsa kang dikawulani iku iya bakal Sunukum. Sawuse mangkono bakal padha metu budhalan kalawan nggawa raja-darbe akeh banget. ¹⁵ Nanging sira iku bakal lunga awor karo leluhurira kanthi tentrem rahayu, anggonira kakubur samangsa wus akeh umurira. ¹⁶ Turunira kang kaping pat bakal bali mreng maneh, marga sadurunge iku durakane bangsa Amori durung katog.”

¹⁷ Kacarita bareng srengenge wus surup lan wus peteng, tumuli katon ana pawon kumelun lan obor murub kang lumaku metu ing saselane sigaran-sigaran daging mau.

¹⁸ Ing dina iku Sang Yehuwah damel prasetyan karo Rama Abram, pangandikane: “Turunira bakal Sunparingi tanah iki, wiwit saka kali ing Mesir nganti tekan ing bengawan gedhe Efrat, ¹⁹ yaiku tanahe bangsa Keni, bangsa

Kenas, bangsa Kadmon,²⁰ bangsa Het, bangsa Feris, bangsa Refaim,²¹ bangsa Amori, bangsa Kanaan, bangsa Girgasi lan bangsa Yebus.”

Ibu Hagar lan Ismael

16:1-16

16¹ Anadene Ibu Sarai, garwane Rama Abram iku ora kagungan putra. Panjenengane kagungan abdi wadon bangsa Mesir jenenge Hagar. ² Ibu Sarai matur marang Rama Abram: “Lah ta, kula dipun ganjar gabug dening Sang Yehuwah, temah boten gadhah anak, sumangga kula aturi mundhut abdi estri rencang kula punika, bokmanawi kula angsal anak saking rencang wau.” Rama Abram ndhahar ature Ibu Sarai, ³ lan Ibu Sarai garwane Rama Abram nuli ngaturake Hagar abdine wadon wong Mesir mau marang Rama Abram kang raka dadi garwane; kelakone prakara iku nalika Rama Abram wus dedalem sepuluh taun ana ing tanah Kanaan, ⁴ Rama Abram banjur ngrawuhi Ibu Hagar, lan iku kelakon ngandhut. Nanging bareng rumangsa yen wus ngandhut, banjur ngremehake bendarane putri. ⁵ Ibu Sarai tumuli matur marang Rama Abram: “Bab anggenipun nyakitaken manah kula punika, panjenengan ingkang tanggel-jawab, kula sampun ngaturaken rencang estri wau dhateng panjenengan, nanging sapunika sareng rumaos wawrat, kok lajeng nyepelekaken kula. Sang Yehuwah

mugi paring kaleresan ing antawisipun kula kaliyan panjenengan.”⁶ Rama Abram banjur ngandika marang Ibu Sarai: “Lah ta baturmu iku ana ing panguwasamu, tandukana apa kang kokrasa patut!” Ibu Sarai banjur nindhes kang banget marang Ibu Hagar, satemah iku banjur minggat.

⁷Nanging Sang Malaekate Yehuwah tumuli manggihi Ibu Hagar ana ing sacedhake belik ing pasamunan, iya iku belik ing dalan kang anjog ing Syur.⁸ Banjur dipangandikani: “Hagar, abdine Sarai, saka ngendi sira iku lan menyang ngendi paranira?” Unjuke Ibu Hagar: “Kawula minggat saking ngarsanipun bendara kawula Sarai.”⁹ Sang Malaekate Yehuwah banjur ngandika marang Ibu Hagar: “Sira balia marang bendaranira lan nungkula marang ing pamengkune.”¹⁰ Karomaneh dipangandikani dening Sang Malaekate Yehuwah mangkena: “Turunira bakal Suntangkarake dadi akeh banget, nganti ora kena dietung, awit saka akehe.”¹¹ Sang Malaekate Yehuwah tumuli mangandikani maneh: “Lah sira iku lagi ngandhut, lan bakal nglairake anak lanang, iku sira jenengna Ismael, awitdene Sang Yehuwah wus nguningani kasangsaranira.¹² Anakira mau bakal kaya kuldi alas, tangane bakal nglawan saben wong lan iya bakal genten dilawan dening saben wong, sarta pamanggone bakal ana ing ngarepane para kadange.”¹³ Ibu Hagar tumuli nyebut asmane Sang Yehuwah kang mangandikani mau: “Paduka punika El-Roi”,

sabab pangunandikane: “Aku ana ing kene rak wus ndeleng Panjenengane kang mirsani aku?”¹⁴ Mulane belik mau diarani: Sumur Lakhai-Roi, prenahe ana ing antarane Kadesy lan Bered.

¹⁵Ibu Hagar banjur mbabar putra kakung patutan saka Rama Abram. Dene Rama Abram maringi asma marang putrane kang miyos saka Ibu Hagar mau: Ismael. ¹⁶Anadene yuswane Rama Abram nalika Ibu Hagar peputra Ismael karo panjenengane mau wolung puluh nem taun.

Tetak minangka pratandha prajanjiane Gusti Allah kalawan Rama Abraham

17:1-27

17¹ Nalika Rama Abram yuswa sangang puluh sanga taun, diketingali dening Sang Yehuwah sarta kadhawuhan mangkene: “Ingsun iki Allah Kang Mahakawasa, sira lumakua ana ing marginingSun lan ditampa cacad. ²Ingsun bakal damel prasetyan ing antarane Ingsun lan sira, Ingsun bakal nangkarake sira nganti dadi akeh banget.”³ Rama Abram tumuli sumungkem ing bumi, sarta dipangandikani dening Gusti Allah mangkene: ⁴“Tumrap Ingsun yaiki prasetyaningSun karo sira, yen sira bakal dadi leluhure bangsa akeh. ⁵Jenengira sabanjure aja Abram, nanging Abraham, marga sira iku wus Suntamtokake dadi leluhure golonganing bangsa. ⁶Ingsun bakal ndadekake sira

tangkar-tumangkar nganti akeh banget, temah sira bakal dadi bangsa pirang-pirang, lan sira bakal nurunake para raja; ⁷ karodene Ingsun bakal nganakake prajanjian ing antarane Ingsun kalawan sira saturunira nganti turun-tumurun dadi prasetyan kang langgeng, supaya Ingsun dadi Allahira lan Allahe turunira. ⁸ Sarta maneh sira lan turunira bakal Sunparingi tanah iki kang sira enggoni kayadene wong neneka, iya tanah Kanaan iki kabeh, dadi darbekira langgeng salawase, lan Ingsun bakal jumeneng dadi Allahe.”

⁹ Karodene pangandikane Gusti Allah marang Rama Abraham maneh: “Dene sira, sira netepana prasetyaningSun, iya sira dalah turun-turunira. ¹⁰ Iki prasetyaningSun kang kudu sira tetepi, prajanjian ing antarane Ingsun lan sira dalah turun-turunira, yaiku supaya sadhengaha panunggalanira kang lanang katetakana. ¹¹ Sira padha netakana ikutira, iku kang minangka pratandhaning prasetyan ing antarane Ingsun lan sira. ¹² Anak kang umur wolung dina iku katetakana, yaiku saben anak lanang ing antaranira nganti turun-tumurun, dalah kang dudu turunira kang lair ana ing omahira utawa kang dituku sarana dhuwit saka sadhengah bangsa. ¹³ Dadia kang lair ing omahira, dadia kang katuku sarana dhuwitira, kabeh iku poma padha sira tetakana, satemah prasetyaningSun iku ana ing dagingira dadi prasetyan kang langgeng. ¹⁴ Anadene wong lanang kang ora ditetaki, yaiku kang ora katetakan ikute, wong kaya

mangkono iku katumpesa saka ing antarane wong-wong golonganing bangsane; iku ngrusak prsetyaningSun.”

¹⁵ Gusti Allah ngandika maneh marang Rama Abraham: “Sarai somahira iku aja sira sebut Sarai maneh, nanging Sara, iku dadia jenenge, ¹⁶ iku bakal Sunberkahi, dene sira iya bakal Sunparingi anak lanang patutan saka somahira iku, lan iya bakal Sunberkahi temah bakal dadi ibune bangsa pirang-pirang, lan bakal nurunake para raja.” ¹⁷ Rama Abraham banjur sumungkem konjem ing bumi karo gumujeng, pangunandikane: “Wong kang wus umur satus taun apa kelakon anak-anak, lan Sara kang wus umur sangang puluh taun iku apa iya bakal nglairake anak?” ¹⁸ Unjuke Rama Abraham marang Gusti Allah: “Mugi Ismael kemawon Paduka parengaken gesang wonten ngarsa Paduka!” ¹⁹ Nanging pangandikane Gusti Allah: “Ora, sanyata somahira Sara bakal nglairake anak patutan saka sira, iku sira jenengna Iskak, karo Iskak iku Ingsun bakal nganakake prajanjianingSun dadi prasetyan kanggo marang turun-turune. ²⁰ Dene mungguh Ismael iku, panyuwunira iya Sunjurungi, lah iku iya bakal Sunberkahi lan Sundadekake bebranahan sarta Suntangkarake dadi akeh banget, apadene bakal nurunake raja rolas, lan bakal Sundadekake bangsa kang gedhe. ²¹ Nanging prasetyaningSun iku bakal Sunanakake karo Iskak, kang bakal lair saka Sara patutan saka sira besuk taun ngarep pendhake mangsa iki.” ²² Sawuse rampung

anggone mangandikani mangkono mau, Gusti Allah banjur sumengka nilar Rama Abraham.

²³ Sawuse mangkono Rama Abraham banjur mundhut Ismael putrane lan sakehe para abdi kang lair ana ing daleme sarta abdi kang sarana katuku ing dhuwit, sadhengaha kang lanang kang tinemu ana ing daleme, iku pada ditetaki ikute ing dina iku uga, kaya kang kadhawuhake dening Gusti Allah marang panjenengane. ²⁴ Rama Abraham nalika supit yuswane sangang puluh sanga taun, ²⁵ lan Ismael putrane disupiti nalika yuswa telulas taun. ²⁶ Bareng sadina iku uga Rama Abraham anggone kasupitan karo kang putra Ismael; ²⁷ lan sakehe wong lanang kang ana ing daleme, dadia kang lair ana ing kono, dadia kang katuku kalawan dhuwit saka bangsa liya, pada ndherek katetakan kabeh bareng karo panjenengane.

**Gusti Allah mangsuli kasagahane
anggone bakal maringi putra
kakung marang Rama Abraham**

18:1-15

18 ¹ Sawuse mangkono Sang Yehuwah ngatingal marang Rama Abraham ana ing sacedhake wit tarbantin ing Mamre, nalika pinuju lenggahan ana ing lawanganing tarube wayah awan mbeneri panas gumemplang.

² Bareng ndengengek mirsa priya telu jumeneng ing ngarsane, banjur murugi methukake sarta sumungkem ing bumi ³ karo

matur: “Dhuh para bendara, manawi kula manggih sih wonten ing ngarsa panjenengan, mugè tindhak panjenengan sampun ngantos nglangkungi ingkang abdi; ⁴ manawi kepareng wontena ingkang mendhetaken toya sakedhik, kagem wijik sampeyan, lajeng sami karsaa lenggah wonten ing sangandhaping wit-witan punika; ⁵ dene kula keparenga mendhet roti sekedhik, kangge ngiyataken sarira; sasampunipun makaten, sumangga manawi badhe nglajengaken tindhak, dene rak pancen makaten punika karsa panjenengan sami tindhak nglangkungi tarubipun ingkang abdi.” Pangandikane tamu: “Iya tindhakna apa kang dadi karepmu!” ⁶ Rama Abraham tumuli enggal-enggal menyang tarube nemoni Ibu Sara, sarta ngandika: “Dienggal njupuka glepung alus telung taker, endang uleten gawenen roti bunder!” ⁷ Rama Abraham banjur rerikatan murugi sapine, nuli mundhut pedhet kang empuk lan becik daginge, nuli ditampakake marang abdine, sarta iku enggal-enggal tumandang ngolah. ⁸ Sawuse iku mundhut mertega lan susu, karo pedhet kang wus didhawuhake ngolah mau, diladosake marang tamune. Rama Abraham ngadhep tamune ana sangisore wit kono nalika tamune padha dhahar. ⁹ Tamune tumuli ngandika: “Sara somahira ana ing ngendi?” Unjuke Rama Abraham: “Wonten ing lebet tarub.” ¹⁰ Pangandikane Sang Yehuwah: “Satemene setaun engkas Ingsun bakal rawuh mrene maneh, lah ing kono Sara somahira bakal

duwe anak lanang." Pangandika mau kepireng dening Ibu Sara kang ana ing lawanging tarub kaprenah ing saburine para tamu. ¹¹Anadene Ibu Sara lan Rama Abraham wus sepuh lan akeh yuswane, Ibu Sara wus ora ngalami kaya salumrahe wong wadon. ¹²Mulane Ibu Sara gumujeng sajroning galih, pangunandikane: "Aku wus tuwa mangkene apa isih duwe papenginan saresmi, mangka bendaraku iya wus sepung mangkono?" ¹³Sang Yehuwah banjur ngandika marang Rama Abraham: "Yagene Sara gumuyu sarta duwe osik: Apa iya temenan aku isih bakal duwe anak, wong aku wus tuwa mangkene? ¹⁴Tumraping Yehuwah apa ana kang mokal? Ing wektu kang wus katetepake iku, yaiku setaun engkas Ingsun bakal ngrawuhi sira maneh, nuli Sara bakal duwe anak lanang." ¹⁵Ibu Sara selak, unjuke: "Kawula boten gumujeng." Enggone munjuk mangkono iku marga wedi. Ewadene pangandikane Sang Yehuwah: "Ora, sira mau pancen gumuyu!"

Rama Abraham ndongakake wong ing Sodom

18:16-33

¹⁶Sawuse mangkono para priya mau banjur padha tedhak saka ing kono, tindake ngener tanah Sodom; Rama Abraham ndherek sumedya nguntapake. ¹⁷Sang Yehuwah ngunandika: "Apa iya Abraham ora Sunparingi weruh apa kang bakal Suntindakake?"

¹⁸ Abraham iku rak bakal dadi bangsa gedhe lan kawasa, lan sakehe para bangsa ing bumi bakal pada kaberkahan marga saka Abraham?

¹⁹ Marga wus Sunpilih supaya mrentahana marang anak-anake lan tedhak-turune amrih padha ngambaha margine Sang Yehuwah, sarta nglakoni kabeneran lan kaadilan, supaya Sang Yehuwah maringana marang Abraham apa kang wus diprasetyakake.” ²⁰ Sang Yehuwah banjur ngandika: “Ana alok kang rame bab tanah Sodom lan Gomora, yen luwih dening gedhe durakane. ²¹ Ingsun bakal tumedhak lan niti-priksa, apa iya lakune iku cocog karo alok kang wus tumeka marang Ingsun apa ora?”

²² Priya-priya mau tumuli padha tindak saka ing kono murugi Sodom, nanging Rama Abraham isih tetep ngadeg ana ing ngarsane Sang Yehuwah. ²³ Rama Abraham banjur nyelak sarta matur: “Punapa Paduka badhe numpes tiyang mursid sesarengan kaliyan tiyang duraka? ²⁴ Bokmanawi ing salebeting nagari ngriku wonten tiyangipun seket ingkang mursid; punapa inggih badhe Paduka tumpes?” Punapa Paduka boten ngeman dhateng panggenan punika, sabab ing ngriku wonten tiyangipun seket ingkang mursid? ²⁵ Mugi tebiha saking Paduka tindak ingkang kados makaten punika; mejahi tiyang mursid tunggil kaliyan tiyang duraka, temah tiyang mursid kados-kados sami kaliyan tiyang duraka! Ingang makaten wau mugi tebiha saking Paduka! Punapa

Hakiming jagad boten nindakaken kaadilan?"

²⁶ Pangandikane Sang Yehuwah: "Manawa ing sajroning nagara Sodom Ingsun manggih wong seket kang mursid, mesthi sapanggonan kono kabeh Sunparingi pangapura marga saka wong seket mau." ²⁷ Rama Abraham

mungsuli, unjuke: "Kawula kamipurun munjuk wonten ing ngarsa Paduka, sanadyan kawula punika namung lebu tuwin awu.

²⁸ Bokmanawi tiyangipun seket ingkang mursid wau wonten kirangipun gangsal, punapa margi saking tiyang gangsal punika Paduka badhe numpes sanagari sadaya?"

Pangandikane sang Yehuwah: "Mesthi ora Suntumpes, yen Ingsun manggih wong patang puluh lima kang mursid." ²⁹ Rama Abraham

nyambeti atur maneh, unjuke: "Bokmanawi ing ngriku namung kapanggih kawandasa."

Pangandikane Sang Yehuwah: "Mesthi bakal Sunwurungake marga saka wong patang puluh iku." ³⁰ Rama Abraham munjuk maneh:

"Paduka mugi sampun ngantos duka, manawi kawula munjuk sapisan malih: Bokmanawi ing ngriku namung pinanggih tiyang tigang

dasa." Pangandikane Sang Yehuwah: "Mesthi bakal Sunwurungake, manawa ing kono Ingsun manggih wong telung puluh." ³¹ Rama

Abraham isih meksa munjuk maneh: "Kawula kamipurun munjuk wonten ngarsa Paduka, bokmanawi ing ngriku namung wonten tiyang kalih

dasa." Pangandikane Sang Yehuwah: "Mesthi ora Suntumpes marga saka wong rong puluh iku." ³² Rama Abraham munjuk

maneh: “Paduka mugi sampun ngantos duka, kawula badhe munjuk sapisan malih: Bokmanawi ing ngriku namung pinanggih sadasa.” Pangandikane Sang Yehuwah: “Mesthi bakal ora Suntumpes marga saka wong sepuluh iku.”³³ Bareng Sang Yehuwah wus mungkasi anggone mangandikani Rama Abraham, banjur nglajengake tindake, dene Rama Abraham tumuli wangsul menyang ing panggenane.

Sodom lan Gomora kasirnakake,

Lut kapitulungan

19:1-29

19¹ Ing wayah sore malaekat loro mau padha rawuh ing Sodom, Lut mbeneri linggihan ana ing gapurane Sodom; bareng Lut weruh malaekat mau, banjur methukake lan sumungkem ing bumi,² ature: “Dhuh bendara, panjenengan kula aturi rawuh ing griyanipun ingkang abdi, sami karsaa nyare saha wijik sampeyan, benjing-enjing kula aturi nglajengaken tindak.” Pangandikane malaekat: “Ora, aku arep padha nginep ana ing alun-alun bae.”³ Nanging Lut banget anggone ngrerepa, satemah padha nuruti lan lumebet ing omahe, banjur disegah roti tanpa ragi, tumuli dhahar.⁴ Kacarita sadurunge mapan sare, lah wong-wong lanang ing nagara kono, para wong lanang ing Sodom, padha ngepung omahe Lut, wiwit kang enom

nganti kang tuwa, malah sakutha kabeh kerig-lampit ora ana kang keru, ⁵banjur padha celuk-celuk marang Lut, tembunge: "Ana ing ngendi wong lanang kang merdhayoh ana ing omahmu bengi iki? Wetokna mrene! Arep padha dakjamah." ⁶Lut tumuli metu nemoni wong-wong mau ana ing sangarepe lawang, sarta lawange diinebake, ⁷celathune: "Dhuh para sadherek, bok sampun sami nindakaken resah kados makaten ta! ⁸Lah ta, kula gadhah anak estri kalih, sadaya taksih sami prawan, punika badhe kula wedalaken, sumangga sampeyan damel sapikajeng sampeyan! Nanging tiyang-tiyang punika sampun sampeyan ganggu-damel, margi sampun sami ngaub ing pondhok kula." ⁹Nanging pangucapane wong akeh mau: "Wis, sumingkira!" Karomaneh celathune: "Wong iki tekane ing kene rak dadi wong neneka, kok arep dadi hakim kita! Saiki kowe arep dakajar ngungkuli wong loro iku!" Banjur padha ndhesek wonge, yaiku Lut kalawan seru sarta arep padha mbejad lawang. ¹⁰Nanging priya loro mau banjur padha mulung astane, Lut digered mlebu ing omah sarta lawange dikancing, ¹¹dene wong-wong kang padha ana ngarep lawang, kabeh padha kena wewelak dadi picak, kang cilik dalah kang gedhe, temahan anggone nggoleki lawang ora bisa ketemu.

¹²Priya mau tumuli padha ngandika marang Lut: "Kowe isih duwe sanak sapa maneh anak ing kene? Anak mantu, anakmu lanang

utawa wadon, utawa sapa bae kang klebu akrabmu kang ana ing jero kutha kene, kabeh padha ajaken metu saka ing panggonan iki!

¹³ Sabab panggonan iki selak arep padha daktumpes, marga pangresulane wong kang banget ing bab kutha iki wus sumengka ana ing pangayunane Sang Yehuwah. Awit saka iku aku padha kautus dening Sang Yehuwah nyirnakake panggonan kene.” ¹⁴ Lut banjur lunga ngandhani calon mantune, kang arep padha sesomahan karo anake, tembungé: “Dienggal padha metu saka ing panggonan kene, awit Sang Yehuwah selak nggempur kutha iki.” Nanging calon mantune loro-lorone padha ngarani yen Lut mau mung sembranan bae.

¹⁵ Bareng wayah bangbang wetan, malaekat loro mau padha ngatag marang Lut, supaya cekat-ceket, dhawuhe: “Ngadega, somahmu lan anakmu wadon loro kang ana ing kene enggal gawanen lunga, supaya kowe aja nganti katumpes marga saka durakane kutha iki!” ¹⁶ Sarehne mangu-mangu, mulane priya mau banjur padha nyandhak tangane Lut, tangane somahe lan anake wadon karo pisan, marga saka pangemane Sang Yehuwah marang dheweke; banjur dituntun metu menyang ing sajabane kutha sarta dieculake ana ing kono. ¹⁷ Priya mau bareng wus nuntun tekan ing jaban kutha, kang siji ngandika: “Lumayua, ungsekna uripmu! Aja noleh lan aja mondhag-mandheg babar pisan ana ing saurute lebak Yarden iki, ngungsia menyang

ing pagunungan, supaya kowe kabeh aja nganti tumpes.”¹⁸ Lut munjuk marang priya mau: “Sampun kados makaten ta, dhuh bendara!¹⁹ Ingkang abdi sampun manggih sih wonten ing ngarsa panjenengan, saha panjenengan sampun nandukaken kawelasan dhateng kula, dene ngantos mitulungi gesang kula. Nanging kula mesthi boten saged ngungsi ngantos dumugi pareden, awit kula tamtu sampun ketututan ing bilai punika saha lajeng pejah.”²⁰ Lah ta, kitha ngajeng punika celak, kenging kula ungseni, kithanipun alit; mug i kula kalilana ngungsekaken gesang mriku kemawon, supados kula kapitulungana gesang. Kitha punika rak alit ta?”²¹ Panjenengane gentos ngandika marang Lut: “Iya wis, dakjurungi panyuwunmu, kutha cilik kang kokaturake iku bakal ora daktumpes.”²² Dikebat ngungsia mrana, amarga aku ora bakal nindakake apa-apa sadurunge kowe tekan ing kana.” Awit saka iku kutha mau katelah aran: Zoar.²³ Srengenge wus mlethek ngungkuli bumi nalika Lut tekan ing Zoar.

²⁴ Sawuse mangkono Sang Yehuwah tumuli ngudanake walirang lan geni marang tanah Sodom lan Gomora, tumurune udah saka Sang Yehuwah, saka ing langit,²⁵ kutha-kutha mau diwolak-walik dalah lebak Yarden pisan lan sakehe wong ing kutha-kutha kono tekan tanem-tuwuhe.²⁶ Nanging somahe Lut iku mandheg tumoleh, temah malih dadi tugu uyah njengeleg.

²⁷ Bareng wayah esuk umun-umun Rama Abraham tindak menyang ing panggonane jumeneng nalika sowan ana ing ngarsane Sang Yehuwah, ²⁸ bareng mirsani menyang prenahe Sodom lan Gomora tekan lebake Yarden pisan, katon ana kukus kumelun saka ing bumi memper kukuse pawon paleburan.

²⁹ Nalika Gusti Allah nggempur kutha-kutha ing lebak Yarden lan nalika malik kutha kang dienggoni dening Lut, Gusti Allah enget marang Rama Abraham, banjur ngirid Lut metu saka ing satengahe patumpesan.

Lut lan anake wadon loro

19:30-38

³⁰ Anadene Lut budhal saka Zoar banjur manggon ing pagunungan karo anake wadon loro, marga ora wani manggon ing Zoar; pamanggone ana ing guwa dalah anake wadon loro pisan. ³¹ Kacarita anak kang tuwa tutur marang kang enom, tembunge: "Bapak wis tuwa, mangka ing tanah kene ora ana wong lanang kang saturday karo aku lan kowe kaya salumrahe wong sajadad. ³² Payo, bapak diaturi ngunjuk anggur, nuli padha ngewori turu, supaya kita padha oleh turun saka bapak." ³³ Ing bengi iku bapakne diaturi ngunjuk anggur, anak kang tuwa banjur mlebu lan awor turu karo bapakne, Lut ora sumurup apa-apa, nalika anake nusul lan nalika tangine. ³⁴ Esuke kang tuwa ngucap marang kang enom, tembunge: "Mau bengi aku wis kelakon

awor turu karo bapak; mengko bengi padha diaturi ngunjuk anggur maneh, kowe genten nusula awor turu, supaya kita padha oleh turun saka bapak kita.”³⁵ Kelakon bareng bengi bapakne iya padha diaturi ngunjuk anggur maneh. Kang enom nuli nusul awor turu, dene Lut ora sumurup apa-apa, dadia anggone anake nusul utawa anggone tangi.³⁶ Anake Lut sakarone tumuli padha ngandhut saka bapakne.³⁷ Kang tuwa banjur duwe anak lanang dijenengake: Moab, iya iku kang dadi leluhure bangsa Moab ing saiki iki.³⁸ Kang enom uga duwe anak lanang dijenengake Ben-Ami, iya iku kang dadi leluhure bangsa Amon saiki iki.

Rama Abraham lan Sang Raja ing Gerar

20:1-18

20¹ Rama Abraham banjur bidhal saka ing kono menyang ing Tanah Negeb, lan manggen ana ing antarane Kadesy lan Syur, neneka ana ing Gerar.² Sarehne Rama Abraham ngendikake bab Ibu Sara, garwane: “Iku sadulurku,” mulane Sang Prabu Abimelekh raja ing Gerar utusan mundhut Ibu Sara.³ Nanging Gusti Allah ngetingali marang Sang Prabu Abimelekh ing sajroning pasupenan lan ngandika: “Lah sira mesthi bakal mati marga saka wong wadon kang sira jupuk iku, sabab iku wus duwe bojo.”⁴ Anadene Sang Prabu Abimelekh durung tau nggepok marang Ibu Sara, mulane banjur munjuk:

“Dhuh Pangeran, punapa Paduka inggih badhe mejahi bangsa ingkang boten lepat? ⁵ Punapa sanes tiyangipun piyambak ingkang cariyos dhateng kawula: Punika sadherek kula.

Sarta malih ingkang estri piyambak ingkang sanjang: Punika sadherek kula. Anggen kawula nglampahi makaten punika kanthi manah ingkang jujur saha tangan ingkang resik.”

⁶ Gusti Allah tumuli ngandika maneh marang Sang Prabu Abimelekh sajroning pasupenan mau: “Ingsun mirsa yen anggonira mangkono iku metu saka ati kang jujur, lan iya Ingsun piyambak kang menggak marang sira supaya aja nganti gawe dosa marang Ingsun. Mulane sira ora Sunlilani nggepok wong wadon iku.

⁷ Mulane, wong wadon iku balekna marang somahe, awitdene Abraham iku nabi, sarta bakal ndongakake sira, supaya sira bisa lestari urip; nanging manawa wong wadon mau ora sira balekake, wruhanira yen sira mesthi bakal mati, sira lan kabeh wongira.”

⁸ Bareng esuk umun-umun Sang Abimelekh wungu sarta nimbali para abdine, dicaritani bab pangandika mau, temahan wong kabeh padha wedi banget. ⁹ Sang Prabu Abimelekh banjur utusan nimbali Rama Abraham, tumuli dipangandikani: “Punapa ingkang panjenengan tandukaken dhateng kula punika lan kula kalepatan punapa dhateng panjenengan, dene panjenengan kok ndhatengaken dosa ageng dhateng kula lan kedhaton kula? Inggih panjenengan tandukaken dhateng kula punika boten pantes sanget.” ¹⁰ Sang

Prabu Abimelekh ngandika marang Rama Abraham maneh: “Karsa panjenengan punapa, dene ngantos nglampahi kados makaten punika?” ¹¹ Rama Abraham mangsuli ature: “Panginten kula, ing ngriki babar pisan boten wonten panembah dhateng Gusti Allah, pramila kula mesthi badhe dipun pejahi margi saking semah kula. ¹² Kaliyan malih punika inggih sadherek kula sayektos, anakipun bapa kula, nanging sanes anakipun embok kula, lajeng dados semah kula. ¹³ Nalika kula dipun karsakaken dening Gusti Allah supados nilar bale griyanipun tiyang sepuh, kula lajeng nglembara, semah kula kula sanjangi makaten: Bok kowe nandukna katresnan marang aku mangkene: Ing saenggon-enggon kang bakal dakparani, kowe tutura tumrap aku mangkene: Punika sadherek kula!” ¹⁴ Sang Prabu Abimelekh tumuli mundhut wedhus lan sapi, batur tukon lanang lan wadon, padha diparingake marang Rama Abraham; apadene Ibu Sara kang garwa diwangsulake marang panjenengane. ¹⁵ Pangandikane Sang Prabu Abimelekh: “Lah tanah kula ngeblag wonten ing ngarsa panjenengan, sumangga kula aturi dedalem wonten ing pundi kemawon ingkang panjenengan karsakaken.” ¹⁶ Sarta banjur ngandika marang Ibu Sara: “Lah kula sampun nyaosi sadherek panjenengan sewu sekel selaka, minangka bukti tumrap ing kasucen panjenengan wonten ing ngajengipun sadaya tiyang, ingkang wonten ing wewengkon panjenengan, temah

panjenengan lajeng kaleresaken ing sadaya prakawis.”¹⁷ Rama Abraham banjur ndedonga konjuk marang Gusti Allah, sarta Gusti Allah tumuli maluyakake Sang Prabu Abimelekh, kang garwa sarta para abdine wadon, satemah padha bisa duwe anak.¹⁸ Awit dene ing maune Sang Yehuwah ngganjar gabug ing sadhengah wong wadon ing kratone Sang Prabu Abimelekh, marga saka Ibu Sara garwane Rama Abraham.

Miyose Iskak

21:1-7

21¹ Kacarita Sang Yehuwah nuweni marang Ibu Sara, kaya kang wus dipangandikakake lan Sang Yehuwah karsa nandukake marang Ibu Sara kaya kang wus diprasetyakake.² Ibu Sara nggarbini sarta mbabar putra kakung patutan saka Rama Abraham nalika Rama Abraham wus sepuh, ing waktu kang wus ditetepake, cocog karo pangandikaning Allah marang panjenengane.³ Putrane kang mentas miyos, kang miyos saka Ibu Sara, iku diparingi asma Iskak dening Rama Abraham,⁴ sarta Rama Abraham banjur nyupiti kang putra Iskak, nalika yuswa wolung dina, ngetrepi dhawuhe Gusti Allah marang panjenengane.⁵ Rama Abraham yuswa satus taun nalika kang putra Iskak mau miyos.⁶ Ibu Sara banjur ngandika: “Gusti Allah damel aku gumuyu, sapa kang krungu bab iki, mesthi bakal gumuyu marga saka aku.”⁷ Sarta maneh

pangandikane: "Dhek biyen sapa kang bisa ngandhani marang Rama Abraham: Sara nusoni anak? Ewadene aku wus nglairake anak lanang, nalika panjenengane wus sepuh."

Ibu Hagar lan Ismael katundhung dening Rama Abraham

21:8-21

⁸Kacarita putra mau saya mundhak gedhe, banjur disapih. Rama Abraham nganakake pista gedhen nalika dina panyapihe Iskak mau. ⁹Nalika iku Ibu Sara mirsa putrane Ibu Hagar wong Mesir patutan karo Rama Abraham moyoki marang Iskak, ¹⁰banjur matur marang Rama Abraham: "Rencang tumbasan punika dalah anakipun panjenengan dhawuhi kesah saking ngriki, margi anakipun rencang tumbasan punika boten badhe tumut angsal warisan kaliyan anak kula Iskak."

¹¹Atur mangkono iku ndadekake renguning galihe Rama Abraham, marga saka kang putra.

¹²Nanging pangandikane Gusti Allah marang Rama Abraham: "Aja nganti dadi rengune atinira marga saka bocahe lan baturira; apa sapanjaluke Sara marang sira iku turutana, awitdene trah kang saka Iskak iku kang bakal kasebut turunira. ¹³Ewasamono anake baturira iku iya bakal Sudadekake bangsa gedhe, marga iku iya wijinira."

¹⁴Esuke umun-umun Rama Abraham wungu, mundhut roti lan banyu saimpes diparingake marang Ibu Hagar katumpangake ing

pundhake, mangkono uga si bocah, sawuse banjur didhawuhi lunga. Ibu Hagar tumuli mangkat, nanging lakune kesasar ana ing pasamunan Bersyeba. ¹⁵ Bareng banyune ing impes wus entek, bocahe banjur diselehake ana ing sangisoring grumbulan. ¹⁶ Ibu Hagar banjur menyat ndhewe sarta lungguh dohe watara sapamanah, pangunandikane mangkene: "Aku ora tegel ndeleng bocahe anggone arep mati." Sawuse mapan lungguh, banjur ngulukake swarane lan nangis.

¹⁷ Gusti Allah miyarsa sambate si bocah, Sang Malaekate Allah banjur nguwuh marang Ibu Hagar saka ing akasa, pangandikane: "Hagar, ana apa? Aja kuwatir, marga Gusti Allah wus miyarsakake pasambate si bocah ana ing panggonane ngglethak. ¹⁸ Ngadega! Bocahe tangekna, tuntunen marga bakal Sundadekake bangsa gelengan gedhe." ¹⁹ Gusti Allah banjur mbikak mripate Ibu Hagar, satemah weruh ana belik, tumuli diparani lan impese diiseni banyu sarta bocahe diombeni. ²⁰ Anadene Gusti Allah nunggil karo si bocah, temahan saya mundhak gedhe lan pamanggone ana ing pasamunan dadi juru manah. ²¹ Pamanggone ana ing pasamunan Paran, sarta digolekake sisihan dening ibune saka ing tanah Mesir.

Rama Abraham gawe prajanjian karo Sang Prabu Abimelekh

21:22-34

²² Kacarita nalika samana Sang Prabu Abimelekh karo Sang Pikhoh senapatine ngandika marang Rama Abraham, tembunge: "Gusti Allah sampun nunggil kaliyan panjenengan ing sadaya prakawis ingkang panjenengan tindakaken." ²³ Pramila ing sapunika sumangga kula aturi supaos dhateng kula demi Gusti Allah wonten ing ngriki, bilih panjenengan boten badhe nyidrani dadosa dhateng kula, utawi dhateng anak-anak kula saha tedhak-turun kula; panjenengan nandukna kasaenan dhateng kula saha dhateng nagari ingkang panjenengan dunungi kadosdene tamu punika, kados anggen kula sampun nandukaken kasaenan dhateng panjenengan." ²⁴ Ature Rama Abraham: "Inggih kula supaos!" ²⁵ Nanging Rama Abraham nutuh marang Sang Prabu Abimelekh, prakara sumur kang direbut dening para abdine. ²⁶ Pangandikane Sang Prabu Abimelekh: "Kula boten sumerep, sinten ingkang tumindak makaten punika, saha panjenengan ugi boten paring sumerep dhateng kula, wartosipun kula saweg mireng dinten punika." ²⁷ Rama Abraham banjur mundhut wedhus lan sapi diaturake Sang Prabu Abimelekh, sarta sakarone banjur pada damel prajanjian. ²⁸ Nanging Rama Abraham

miyambakake cempe gembel wadon pitu saka panthan mau. ²⁹ Sang Prabu Abimelekh banjur ngandika marang Rama Abraham: “Cempe gembel pitu ingkang panjenengan piyambakaken punika, punapa pikajengipun?” ³⁰ Atur wangsulane Rama Abraham: “Cempe gembel pitu punika muging panjenengan tampeni piyambak saking tangan kula, kangge pratandha bilih ingkang ndhudhuk sumur punika kula.” ³¹ Mulane panggonan iku katelah aran Bersyeba, marga ana ing kono sakarone anggone padha sumpah. ³² Sawuse damel prajanjian kaya mangkono mau ana ing Bersyeba, Sang Prabu Abimelekh banjur bidhal kadherekake Sang Pikhhol senapatine, kondur menyang tanahe wong Filisti. ³³ Rama Abraham ana ing Bersyeba mau nanem wit tamariska, sarta ngluhurake asmane Sang Yehuwah Allah kang sipat langgeng. ³⁴ Rama Abraham anggone manggen neneka ana ing tanahe wong Filisti iku nganti antara lawas.

Pracayane Rama Abraham kacoba

22:1-19

22 ¹ Kacarita sawuse lelakon mau Gusti Allah karsa nyobi marang Rama Abraham. Pangandikane mangkene: “Abraham.” Unjuk wangsulane Rama Abraham: “Kawula nuwun, kula.” ² Dhawuhe Gusti Allah: “Anakira ontang-anting, kang sira kasihi, yaiku si Iskak, iku alapen, gawanen menyang ing tanah Moria, ana ing kono saosna kagawe

kurban obaran ana ing salah sawijining gunung kang bakal Suntedahake marang sira.”³ Esuke umun-umun Rama Abraham wungu, banjur ngabah-ngabahi kuldine, mbekta abdine loro lan kang putra Iskak; sarta nyigari kayu kanggo kurban obaran, banjur bidhal tindak menyang panggonan kang kadhawuhake dening Gusti Allah.⁴ Bareng telung dinane Rama Abraham tumenga lan mirsa panggonane saka kadohan;⁵ banjur ngandika marang abdine loro: “Kowe karo kuldine padha karia ana ing kene, aku karo bocah iki arep mrana prelu sembahyang, sawuse iku aku bakal padha mbaleni kowe maneh.”⁶ Rama Abraham tumuli mundhut kayune kurban obaran diemotake marang kang putra Iskak, sarta ngasta geni lan lading. Mangkono sakarone padha tindak sesarengan.⁷ Iskak banjur matur marang kang rama: “Rama!” Paring wangsulane Rama Abraham: “Ana apa ngger, anakku?” Ature kang putra: “Lah punika latu lan kajengipun sampun wonten, nanging cempe ingkang kadamel kurban obaran wonten pundi?”⁸ Rama Abraham mangsuli pangandikane: “Mungguh cempe kang bakal kagawe kurban obaran iku Gusti Allah piyambak kang bakal nyadhiyani, anakku ngger!” Mangkono sakarone padha tindak sesarengan.

⁹ Sawuse padha tekan ing papan kang kadhawuhake dening Gusti Allah, Rama Abraham tumuli yasa misbyah ana ing kono, kayune banjur ditata, kang putra Iskak

ditaleni sarta ditumpangake ing misbyah ing sadhuwure kayu. ¹⁰Rama Abraham tumuli mulung astane ngasta lading, karsa nyembeleh kang putra.

¹¹Nanging Sang Malaekate Yehuwah tumuli nguwuh-uwuh marang Rama Abraham saka ing akasa, dhawuhe: "Abraham! Abraham!" Unjuke Rama Abraham: "Kawula nuwun, kula!" ¹²Dhawuhe Sang Malaekat: "Tanganira aja sira agagake marang si bocah, lan aja sira kapak-kapakake! Awitdene saiki Ingsun mirsa yen sira ngabekti marang Gusti Allah, nganti sira ora owel masrahake anakira lanang ontang-anting marang Ingsun." ¹³Nalika Rama Abraham noleh, tumuli mirsa ing wingkinge ana wedhus gembel lanang kang sungune kecanthol ana ing grumbulan, banjur dipurugi dipundhut sarta banjur disaosake kagawe kurban obaran ijole kang putra. ¹⁴Panggonan iku kawastanan dening Rama Abraham: "Sang Yehuwah kang nyadhiyani." Awit saka iku nganti saprene ana tetembungan: "Ana ing gununge Sang Yehuwah bakal disadhiyani."

¹⁵Sang Malaekate Yehuwah nguwuh marang Rama Abraham saka ing akasa kaping pindhone, ¹⁶pangandikane: "Ingsun supaos demi PanjenenganingSun piyambak, -- mangkono pangandikane Sang Yehuwah -- sarehne sira nglakoni kang mangkono iku, nganti ora owel masrahake anakira ontang-anting marang Ingsun, ¹⁷mulane sira bakal Sunberkahi nganti luber lan turunira bakal Suntangkar-tangkarake cacache nganti

kaya lintang ing langit lan kaya wedhi ing pinggir segara, sarta turunira bakal ngebeki gapurane mungsuhe. ¹⁸ Karodene marga saka turunira iku sakehe para bangsa ing bumi bakal padha binerkahan; marga sira wus ngestokake dhawuhingSun. ¹⁹ Rama Abraham nuli tindak mbaleni abdine, tumuli padha budhal bebarengan menyang ing Bersyeba, lan Rama Abraham banjur dedalem ana ing Bersyeba.

Tedhak-turune Nahor

22:20-24

²⁰ Kacarita sawuse lelakon iku mau, Rama Abraham nampeni pawarta mangkene: “Kauningana Milka sampun gadhah anak jaler patutan kaliyan sadherek panjenengan Nahor. ²¹ Ingang pambajeng Us, adhinipun Bus, lajeng Kemuel, bapakipun Aram, ²² ugi Khesed, Hazo, Pildasy, Yidlaf lan Betuel.” ²³ Betuel anak-anak Ribkah. Wolu iku kabeh anake Milka patutan karo Nahor. ²⁴ Dene selire kang jenenge Reuma uga duwe anak, yaiku Tebah, Gaham, Tahasy lan Maakha.

Ibu Sara seda lan kasarekake

23:1-20

23 ¹ Bareng yuswane Ibu Sara wus satus pitu likur taun, -- iya samono iku yuswane Ibu Sara -- ² Ibu Sara banjur seda ana ing Kiryat-Arba, yaiku Hebron ing tanah

Kanaan. Rama Abraham tumuli lumebet lan ngadhuh-adhuh sarta muwuni Ibu Sara.³ Sawuse mangkono Rama Abraham tumuli jumeneng lan nilar garwane kang seda iku, sarta rembagan karo bani Het, pangandikane:⁴ “Kula punika tiyang ngamanca saha neneka wonten ing antawis panjenengan, keparenga kula nggadhahi pakuburan pamijen wonten ing tanah panjenengan punika, supados kula saged ngeteraken lan ngubur semah kula, ingkang tilar donya punika.”⁵ Wangsulane bani Het marang Rama Abraham:⁶ “Panjenengan mug i miyarsakaken atur kula, dhuh bendara! Panjenengan punika wonten ing tengah-tengah kula ngriki kados dene raja agung; milanipun sumangga ingkang seda kula aturi nyarekaken wonten pakuburan kula ingkang pilihan, mesthi boten wonten panunggilan kula ingkang kawratan, pakuburanipun panjenengan agem nyarekaken ingkang seda.”⁷ Rama Abraham banjur tumelung ana ngarepe bani Het, pendhudhuke tanah kono,⁸ sarta padha dipangandikani mangkene: “Manawi panjenengan sadaya sami sarujuk, kula ngubur tiyang kula ingkang tilar donya, sumangga kula aturi mirengaken rembag kula: kula mug i panjenengan tembungaken dhateng sadherek Efron bin Zohar,⁹ supados kula dipun paringana kagunganipun guwa ing Makhpela, ingkang kaprenah wonten in pungkasaning pasitenipun; guwa punika kaparingna dhateng kula sapintena reginipun, supados kenginga kula damel pakuburan pamijen wonten ing

tengah panjenengan ngriki.”¹⁰ Ing nalika iku Efron mbeneri linggih ana ing satengahe bani Het. Efron wong Het mangsuli marang Rama Abraham keprungu dening wong-wong bani Het, dening kabeh wong kang padha nekani ing gapurane kutha,¹¹ ature: Sampun ta, dhuh bendara kula, panjenengan piyarsakaken atur kula punika: Pasitenipun dalah guwanipun ingkang wonten ngriku kula aturaken dhateng panjenengan, kula aturi ngagem; wonten ing sangajenging para tiyang bangsa kula, punika kula caosaken dhateng panjenengan; kula aturi nyarekaken ingkang seda.”¹² Rama Abraham tumuli tumelung ana ing ngarepe pendhudhuk ing tanah kono,¹³ sarta ngandika marang Efron karungu dening wong-wong mau: “Manawi sami dhangan, mugi atur kula punika kapiyarsakna! Kula badhe ngaturaken arta pangaosipun pasiten, mugi karsaa nampeni, ingkang tilar donya lajeng badhe kula patak wonten ing ngriku.”¹⁴ Efron banjur mangsuli marang Rama Abraham, ature:¹⁵ “Ah, bendara! Kula aturi miyarsakaken atur kula: pasiten ingkang namung pangaos sekawan atus sekel selaka punika, rak sanes punapa-punapa tumrap kita. Bok ingkang seda tumunten panjenengan sarekaken kemawon.”¹⁶ Rama Abraham banjur ndhahar ature Efron, sarta Efron dibobotake dhuwit pangajine lemah kaya kang dipratelakake lan dirungu dening wong-wong bani Het mau, patang atus sekel selaka kang laku tumrape dagang.¹⁷ Mangkono palemahane Efron kang ana ing

Makhpela, ing sawetane Mamre, palemahan dalah guwane kang ana ing kono, dalah sakehe wit-witan kang ana ing palemahan mau ing sawewengkone kabeh, ¹⁸ iku kapasrahake dadi kagungane Rama Abraham sineksenan dening bani Het, dening wong-wong kang padha nekani ing gapurane kutha. ¹⁹ Sawuse mangkono Rama Abraham banjur nyarekake Ibu Sara ana ing guwane palemahan ing Makhpela, ing sawetane Mamre, yaiku ing Hebron tanah Kanaan. ²⁰ Mangkono palemahan dalah guwane kang ana ing kono kapasrahake dadi kagungane Rama Abrham dening bani Het, kadadekake pakuburan pamijen.

Palakramane Rama Iskak

24:1-67

24 ¹ Anadene Rama Abraham iku wus sepuh lan akeh yuswane, sarta tansah diberkahi dening Sang Yehuwah tumrap sakabeh-kabehe. ² Rama Abraham mau dhawuh marang tuwa-tuwane abdine, kang dipracaya nguwasani kabeh kang ana ing daleme, pangandikane: “Tanganmu tumpangna ing sangisore cethikku, ³ supaya kowe sumpah demi Sang Yehuwah Allaha swarga lan bumi ana ngarepku kene, yen anakku ora bakal kokgolekake sisihan saka panunggalane bocah wadon anake wong Kanaan, kang tanahe dakenggoni iki, ⁴ nanging kowe menyanga tanah asalku lan ing panggonane kulawargaku, nggolekna jodho

anakku Iskak.”⁵ Abdi mau banjur matur: “Bokmanawi tiyang estri wau boten purun kula bekta dhateng tanah ngriki, punapa ingkang putra Iskak kula bekta wangsul dhateng tanahing leluhur panjenengan?”⁶ Nanging Rama Abraham dhawuh marang kang abdi: “Poma aja pisan-pisan anakku kokbalekake mrana!”⁷ Sang Yehuwah Allah ing swarga, kang wus nimbali aku saka ing omahe bapakku lan saka tanahe kulawargaku, kang wus paring pangandika marang aku, malah nganggo supaos: Turunira bakal Sunparingi tanah iki, iya Panjenengane iku kang bakal ngutus malaekate lumampah ana ing ngarepmu, temah kowe mesthi bakal bisa ngolehake jodho anakku saka ing kana,⁸ ewadene saupama wong wadon mau ora gelem kokajak mrengs, kowe luwar saka sumpahmu marang aku, mung poma anakku aja kokbalekake mrana!”⁹ Abdi mau banjur numpangake tangane ana sangisore cethike Rama Abraham bendarane, banjur sumpah ing bab prakara iku.

¹⁰ Abdi mau tumuli nyawisake untane bendarane sepuluh, banjur budhal nggawa peni-peni rajapeni kagungane bendarane, parane njujug menyang Aram-Mesopotami ing kuthane Nahor.¹¹ Ing kono unta-untane dijerumake cedhak belik sajabane nagara; ing wayah sore wancine wong wadon padha metu ngangsu.¹² Abdi mau tumuli matur: “Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun bendara kawula Abraham, ing dinten punika

kawula mugè Paduka parengaken saged ngrampungè damel, sarta mugè karsaa paring sih kamirahan dhateng bendara kawula Abraham. ¹³Lah kawula mapan wonten ing sacelaking belik punika, para anakipun estri tiyang ing kitha ngriki sampun wancinipun medal badhe ngangsu; ¹⁴mugè keparenga kalampahan kados makaten: pundi lare estri ingkang kawula tembungè: Bok junmu kokdhingklukake, aku dakngombe, mangka lajeng mangsuli: Sumangga kula aturi ngunjuk, malah unta panjenengan inggih badhe kula ombeni pisan; supados inggih punika ingkang Paduka calonaken kangge abdi Paduka Iskak. Makaten anggen kawula badhe sumerep bilih Paduka sampun paring sih dhateng bendara kawula.” ¹⁵Kacarita abdi mau durung nganti rampung anggone munjuk, lah tumuli Ribkah metu -- Ribkah iku putrane Rama Betuel, putrane kakung Ibu Milka garwane Rama Nahor sadhereke Rama Abraham; -- kalawan manggul june. ¹⁶Bocah wadon mau ayu banget rupane, isih prawan durung tau diwori turu wong lanang. Banjur mudhun menyang ing belik sarta ngiseni june, nuli bali mungguh. ¹⁷Abdi mau banjur methukake sarta ngucap: “Engger, aku wenehana ngombe banyu ing junmu iku sathithik bae!” ¹⁸Wangsulane bocah wadon mau: “Sumangga panjenengan ngunjuk.” June enggal diudhunake kasangga ing tangane, sarta abdi mau ditulungi anggone ngombe. ¹⁹Sawuse tutug enggone menehi ngombe,

banjur ngucap: “Unta panjenengan inggih badhe kula padosaken toya pisan, supados sami saged ngombe ngantos tuwuk.”²⁰ June enggal disuntak ing kolahan, tumuli bali lumayu menyang belik golek banyu maneh, mangkono anggone nggolekake banyu untane kabeh.²¹ Anadene wong mau tansah nyawang marang bocahe wadon kalawan meneng, arep nyumurupi apa Sang Yehuwah wus ngolehake gawe anggone lelungan iku apa durung.

²² Kacarita bareng untane wus padha wareg anggone ngombe, abdi mau tumuli njupuk ali-ali mas bobot satengah sekel lan gelang sapasang bobot sepuluh sekel emas kanggo tangane bocah wadon mau,²³ kalawan ngucap: “Kowe iku anake sapa, engger? Aku bok kokkandhani! Apa ing omahe bapakmu ana panginepane kanggo aku sakanca?”

²⁴ Wangsulane bocah wadon marang wong mau: “Kula punika anakipun Bapak Betuel putranipun Embah Milka patutan kaliyan Embah Nahor.”²⁵ Sarta calathune maneh: “Ing griya kula kathah dami saha tetedhan kewan lan ugi wonten papan pasipengan.”

²⁶ Ing kono abdi mau tumuli jengkeng lan tumungkul ana ing ngarsane Sang Yehuwah, sarta nyebut: ²⁷ “Pinujia Sang Yehuwah, Gusti Allahe bendaraku Abraham kang ora ngingkedi sihe kasetyane marang bendaraku, sarta Sang Yehuwah wus nuntun lakuku ana ing dalam kang anjog ing daleme para sadhereke!”

²⁸ Sawuse iku bocahe wadon banjur lumayu aweh weruh marang ibune bab kang mentas

kelakon mau. ²⁹ Anadene Ribkah mau duwe sadulur lanang jenenge Laban. Laban mau banjur lumayu metu methukake wong mau menyang ing belik. ³⁰ Awit bareng weruh ali-ali lan gelang kang ana ing tangane sadulure, lan sawuse krungu kandhane Ribkah sadulure mangkene: “Warna-warna kandhane wong iku marang aku,” Laban tumuli methukake wong mau, ketemu isih ngadeg sandhing untane ana ing sacedhake belik, ³¹ banjur calathu: “Sumangga sadherek ingkang binerkahan dening Sang Yehuwah, kenging punapa panjenengan wonten ing jawi kemawon? Panjenengan sampun kula tatakaken panggenan lan kula sampun cecawis papan kangge unta panjenengan.” ³² Wonge banjur lumebu ing omah, untane padha diuculi lapake lan diwenehi dami sarta dipakani, wonge lan kabeh wong kang melu padha dijupukake banyu kanggo wisuh sikil. ³³ Nanging bareng disuguh mangan, wong mau banjur matur: “Kula boten badhe nedha, manawi dereng ngaturaken kaperluan kula.” Pangucape Laban: “Sumangga panjenengan lairaken!”

³⁴ Wong mau banjur pratela: “Kula punika abdinipun Bendara Abraham. ³⁵ Wondene Sang Yehuwah sampun mberkahi bendara kula ngantos kelangkung-langkung, ngantos dados tiyang sugih. Dene dipun paringi Sang Yehuwah menda saha lembu, salaka tuwin mas, abdi jaler lan estri punapa malih unta saha kuldi. ³⁶ Sarta bendara kula putri Sara

garwanipun bendara kula, nalika sampun sepuh mbabar putra kakung patutan saking bendara kula, punika sampun dipun paringi samukawis kagunganipun sadaya. ³⁷ Wondene bendara kula sampun mundhut supaos kula: Anakku poma aja kokgolekake jodho wong wadon panunggalane anake bangsa Kanaan, kang tanahe dakenggoni iki, ³⁸ nanging kowe menyanga ing omahe bapakku lan ing panggonane sanak kadangu, nggolekna jodho anakku. ³⁹ Kula lajeng matur dhateng bendara kula: Bokmanawi larenipun estri boten purun kula bekta. ⁴⁰ Pangandikanipun dhateng kula malih: Sang Yehuwah kang tansah dakbekteni iku bakal ngutus malaekate nyarengi lakumu, temah kelakon anakku kokgolekake jodho saka kula-wargaku lan saka omahe bapakku. ⁴¹ Bisamu luwar saka sumpahmu marang aku, iya iku samangsa kowe wus kelakon tekan ing tanahe kula-wargaku, mangka kowe ora oleh nggawa bocahe wadon, kowe wus luwar saka sumpahmu marang aku. ⁴² Wondene sareng lampah kula ing dinten punika dumugi sacelaking belik, kula lajeng munjuk: Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun bendara kawula Abraham, Paduka mug i karsaa damel supados anggen kawula kekesahan punika angsal damel. ⁴³ Kawula wonten ing ngriki mapan wonten ing sacelaking belik punika, mug i keparenga kalampahan makaten: Pundi prawan ingkang medal badhe ngangsu, samangsa kula tembung i: Aku wenehana banyu sathithik saka ing junmu, ⁴⁴ mangka

wangsulanipun dhateng kula: Sumangga, panjenengan ngunjuk dalah unta panjenengan inggih badhe kula ombeni: inggih lare punika wau ingkang badhe dados jodhoning putranipun bendara kawula miturut pitedah Paduka. ⁴⁵ Mangka saderengipun rampung anggen kula munjuk ing salebeting batos, lah Ribkah kledhang-kledhang dhateng sarta manggul junipun, mandhap dhateng belik pados toya. Lajeng kula tembung: Engger, bok aku kokwenehi ngombe! ⁴⁶ Sanalika lajeng ngandhapaken junipun kaliyan wicanten: Sumangga panjenengan ngunjuk, dalah unta panjenengan inggih badhe kula ombeni pisan. Kula lajeng ngombe, unta kula inggih dipun ombeni pisan. ⁴⁷ Kula tumunten pitaken: Kowe iku anake sapa? Wangsulanipun: Anakipun Bapak Betuel putranipun Embah Nahor patutan saking Embah Milka. Lajeng kula enggeni sesupe ing irungipun saha gelang ing tanganipun. ⁴⁸ Kula lajeng jengkeng saha tumungkul sujud wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah saha ngluhuraken Sang Yehuwah Gusti Allahipun bendara kula Abraham, ingkang sampun ngirid lampah kula wonten ing margi ingkang leres, supados kula saged mendhet anakipun estri sadherekipun bendara kula punika kangge putranipun. ⁴⁹ Dados samangke, manawi panjenengan sami karsa nandukaken katresnan saha kasetyan dhateng bendara kula, mugi karsaa paring katrangan dhateng kula. Dene saupami boten, kula

inggih kaparingana katrangan, supados kula saged tumoleh mangiwa utawi manengen.”

⁵⁰ Ing kono Laban karo Betuel padha mangsuli: “Prakawis punika pinangkanipun saking Sang Yehuwah, pramila kula sami boten saged matur punapa-punapa dhateng panjenengan, ingkang awon punapa ingkang sae. ⁵¹ Lah punika Ribkah wonten ngajeng panjenengan, panjenengan bekta lajeng panjenengan bidhal, dadosa garwaning putranipun bendara panjenengan, nyondhongi dhawuhipun Sang Yehuwah.”

⁵² Kacarita bareng abdine Rama Abraham krungu tembung mangkono mau, tumuli sumungkem konjem ing bumi ana ing ngarsane Sang Yehuwah; ⁵³ abdi mau banjur ngetokake barang peni-peni salaka lan mas, apadene sandhangan endah, kabeh diwenehake marang Ribkah; karodene sadhereke lan ibune iya padha diaturi barang kang adi-adi. ⁵⁴ Sawuse mangkono banjur pada mangan lan ngombe, si abdi dalah para kanthine, sarta padha nginep ing kono.

Esuke bareng wus padha tangi, si abdi tumuli celathu: “Kula mugi kalilanana mantuk dhateng dalemipun bendara kula.” ⁵⁵ Nanging sadulure Ribkah lan abdine padha mangsuli: “Bok inggih larenipun kajengipun taksih wonten ngriki rumiyin antawis sadasa dinten, sasampunipun sumangga karsa manawi badhe bidhal.” ⁵⁶ Nanging wangsulane: “Kula sampun panjenengan penggak! Amargi Sang Yehuwah sampun damel kasiling lampah kula,

kula panjenengan lilani wangsul dhateng bendara kula." ⁵⁷ Wangsulane: "Saenipun gendhuk dipun undang saha dipun takeni piyambak." ⁵⁸ Ribkah tumuli diundang sarta ditari: "Kowe apa gelem melu tamu iki?" Wangsulane: "Inggih, kula purun." ⁵⁹ Ing kono Ribkah sadulure banjur dililani budhal karo inyane bareng karo abdine Rama Abraham dalah kanthine. ⁶⁰ Ribkah disangoni berkah, tembunge: "Dhuh sadulurku, kowe muga tangkar-tumangkara dadi ewon leksan, sarta turunmu bisaa ngrebut gapuraning mungsuhe dadi darbeke." ⁶¹ Ribkah karo para bature wadon banjur tata-tata tumuli padha budhalan, padha nunggang unta, ngetutake si abdi. Mangkono si abdi anggone nggawa Ribkah lan banjur mangkat.

⁶² Anadene Rama Iskak mentas rawuh saka ing belik Lakhai-Roi, amarga dedalem ana ing Tanah Negeb. ⁶³ Nalika Rama Iskak panuju ameng-ameng ana ing ara-ara mbeneri ing wayah lingsir kulon, bareng mulat, ningali ana unta-unta teka. ⁶⁴ Ribkah iya mulat weruh Rama Iskak, banjur mudhun saka ing untane, ⁶⁵ sarta celathu marang si abdi: "Sinten ingkang lumampah ing ara-ara mapag dhateng kula lan panjenengan punika?" Ature si abdi: "Punika bendara kula." Ribkah banjur nyandhak kudhunge sarta dianggo. ⁶⁶ Si abdi tumuli nyaritakake marang Rama Iskak sabarang kang wus dilakoni. ⁶⁷ Rama Iskak banjur nganthi Ribkah menyang ing tarube Sara kang Ibu, dipundhut garwa lan banget

ditresnani. Mangkono Rama Iskak anggone kalipur sasedane kang ibu.

Turune Rama Abraham saka Ibu Ketura

25:1-6

25 ¹Anadene Rama Abraham mundhut garwa maneh nama Ketura, ²iku mbabar putra: Zimran, Yoksan, Medan, Midian, Isybak lan Suah. ³Yoksan anak-anak Syeba lan Dedan, dene turune Dedan yaiku bangsa Asyur lan bangsa Letusy sarta bangsa Leum. ⁴Anake Midian yaiku: Efa, Efer, Henokh, Abida lan Eldaa, iku kabeh padha turune Ibu Ketura. ⁵Rama Abraham maringake sabarang kagungane kabeh marang Rama Iskak. ⁶Nanging para putra kang patutan saka garwa ampeyan mau padha diparingi ganjaran, lan banjur didhawuhi lunga, nalika panjenengane isih sugeng, kapisah saka kang putra Iskak, parane mangetan menyang Tanah Wetan.

Rama Abraham seda lan banjur kasarekake

25:7-11

⁷Mungguh gungunge yuswane Rama Abraham iku satus pitung puluh lima taun, ⁸Rama Abraham tumuli seda, dene sedane iku nalika wus akeh yuswane, wus tuwuk sugenge, banjur kaklempakake karo para leluhure. ⁹Banjur disarekake dening kang putra Iskak lan Ismael ana ing guwa Makhpela ing

palemahane Efron bin Zohar wong Het kang kaprenah ing sawetane Mamre, ¹⁰ palemahan anggone mundhut Rama Abraham marang wong bani Het; iya ana ing kono iku Rama Abraham lan Ibu Sara anggone padha kasarekake. ¹¹ Sasedane Rama Abraham Gusti Allah mberkahi marang kang putra Iskak, dene anggone dedalem Rama Iskak iku ana ing sacedhake belik Lakhai-Roi.

Tedhak-turune Rama Ismael

25:12-18

¹² Iki tedhak-turune Rama Ismael putrane Rama Abraham, kang lair saka Ibu Hagar wong Mesir, abdine Ibu Sara, patutan karo Rama Abraham. ¹³ Iki pratelane jenenge para putrane Rama Ismael, disebutake miturut urutanane laire: pambajenge Rama Ismael iku Nebayot, nuli Kedar, Adbeel, Mibsam, ¹⁴ Misyma, Duma, Masa, ¹⁵ Hadad, Tema, Yetur, Nafisy lan Kedma. ¹⁶ Iku kabeh para putrane Rama Ismael, lan jenenge iku miturut padhukuhane lan tarube, ratu rolas siji-sijine miturut golonganane. ¹⁷ Anadene yuswane Rama Ismael iku: satus telung puluh pitu taun, banjur seda, kaklempakake karo para leluhure. ¹⁸ Pamanggone tedhak-turune mau ana ing wilayah wiwit ing Hawila nganti tekan ing Syur, kaprenah ing sawetane tanah Mesir ing urute Asyur. Anggone padha mapan dhedhukuh ana ing ngarepe para kadange.

Esau lan Yakub**25:19-34**

¹⁹ Iki tedhak-turune Rama Iskak putrane Rama Abraham. Rama Abraham peputra Rama Iskak. ²⁰ Lan Rama Iskak yuswa patang puluh taun nalika mundhut garwa Ibu Ribkah putrane Rama Betuel wong Aram asal saka Padan-Aram sadhereke Laban wong Aram.

²¹ Anadene Rama Iskak iku ndongakake garwane marang Sang Yehuwah, amarga kang garwa iku gabug; lan Sang Yehuwah nyembadani panyuwune, temahan Ibu Ribkah garwane banjur nggarbini. ²² Bareng bayine padha suk-sukan ana ing guwa-garbane, Ibu Ribkah ngunandika: “Manawa kaya mangkene yagene aku urip?” Banjur tindak nyuwun pitedah marang Sang Yehuwah. ²³ Sang Yehuwah banjur mangandikani: “Bangsa loro kang ana ing kandhutanira, suku bangsa loro bakal padha pepisahan wiwit saka ing guwa-garbane; kang siji bakal luwih kuwat tinimbang sijine lan kang tuwa bakal ngawula marang kang nom.”

²⁴ Bareng tumeka ing leke bakal mbabar, pancen kembar bobotane; ²⁵ kang miyos dhisik katon wulune abang, srirane sakojur kaya kabuntel ing wulu, mulane diparingi asma Esap. ²⁶ Sawuse mangkono rayine banjur miyos astane nyepengi tungkake Esap, iku diparingi asma Yakub. Rama Iskak yuswane sawidak taun nalika peputra loro mau. ²⁷ Putra

loro mau saya gedhe: Esap dadi wong kang pinter mbebedhag, ambah-ambahane ing ara-ara, nanging Yakub iku wong kang jatmika pambekane, kang jenjem ana ing tarub.

²⁸ Anadene Rama Iskak iku asih marang Esap, marga remen dhahar daging kewan bedhagan, nanging Ibu Ribkah ngasihi Yakub.

²⁹ Nuju sawijining dina nalika Yakub lagi gawe mangsakan, Esap nuli teka saka ing ara-ara, katon sayah. ³⁰ Esap tumuli nembung marang Yakub: "Bok aku kokwenehi mangan sing abang-abang kuwi ta, awit aku kesel." Yaiku jalarane banjur peparab: Edom.

³¹ Nanging Yakub mangsuli: "Wewenangmu dadi pembarep iku dolen marang aku dhisik!" ³² Wangsulane Esap: "Lah sadhela engkas aku bakal mati, apa kanggone duwe wewenang pembarep iku?" ³³ Pangucape Yakub: "Sumpaha marang aku dhisik!" Esap banjur sumpah, lan wewenange pembarep diedol marang Yakub. ³⁴ Yakub tumuli menehi roti lan mangsakan kacang abang marang Esap; sarta banjur mangan lan ngombe, sawuse tumuli maknyat lunga. Mangkono anggone Esap ngremehake wewenanging pembarep.

Rama Iskak ana ing tanahe wong Filisti

26:1-35

26 ¹ Nalika iku ing tanah kono kambah ing pailan, iki dudu pailan sing dhisik kang kelakon nalika jamane Rama Abraham. Rama

Iskak tumuli tindak menyang Gerar manggihi Sang Prabu Abimelekh rajane bangsa Filisti.

²Sang Yehuwah banjur ngatingal marang Rama Iskak sarta ngandika: "Sira aja lunga menyang Mesir, manggona ana ing tanah kang bakal Sundhawuhake marang sira. ³Sira tetepa manggon ana ing tanah kene dadi wong manca, dene Ingsun bakal nunggil kalawan sira lan sira bakal Sunberkahi, marga sira lan turunira bakal Sunparingi tanah iki kabeh, sarta Ingsun bakal netepi sumpah kang wus Sundhawuhake marang Abraham bapakira. ⁴Karomaneh Ingsun bakal ngakehake turunira kaya lintang ing langit; lan turunira bakal Sunparingi tanah iki kabeh; sarta marga saka turunira sakehe bangsa ing bumi bakal binerkahan. ⁵Mulane mangkono awit Abraham wus ngestokake dhawuhingSun lan netepi kang dadi kawajibane marang Ingsun, yaiku kabeh pepakon, pranatan lan angger-anggeringSun." ⁶Dadine Rama Iskak tetep anggone dedalem ana ing Gerar.

⁷Nalika wong-wong ing kono padha takon bab garwane, Rama Iskak ngandika: "Punika sadherek kula," awit ajrih ngandika: "Punika semah kula," marga osiking panggalihe: "Bisa uga aku dipateni dening wong-wong ing kene jalaran saka Ribkah, awit Ribkah iku warnane endah." ⁸Bareng wus antara lawas anggone dedalem ana ing kono, kacarita Sang Prabu Abimelekh rajane wong Filisti pinuju ngungak ing cendhela, mirsa Rama Iskak lagi ngungrum kang garwa Ribkah. ⁹Sang

Prabu Abimelekh tumuli nimbali Rama Iskak lan ngandika: “Lah sampun tamtu punika ingkang garwa, kadospundi dene panjenengan ndadak ngandika: Punika sadherek kula?”

Ature Rama Iskak marang Sang Raja: “Margi osiking manah kula: Sampun ngantos kula dipun pejahi margi saking piyambakipun.”

¹⁰ Nanging Sang Prabu Abimelekh ngandika: “Punapa ta ingkang panjenengan tandukaken dhateng kula sadaya punika? Gampil sanget kalampahan wonten tiyang bangsa ngriki ingkang ngantos nilemi ingkang garwa, rak margi saking makaten panjenengan lajeng ndhatengaken kalepatan dhateng kula sadaya?” ¹¹ Sang Prabu Abimelekh banjur ngundhangake dhawuh marang sabangsa kabeh: “Sapa wong kang wanuh-wani ngaru-biru marang priyayi iki utawa marang garwane, mesthi diukum pati!”

¹² Anadene Rama Iskak nuli nyebar wiji ana ing tanah kono, oleh-olehane ing taun iku uga nganti tikel satus, marga diberkahi dening Sang Yehuwah, ¹³ temah panjenengane dadi sugih lan saya suwe saya mundhak kasugihane, nganti dadi sugih banget, ¹⁴ kagungan pepanthan wedhus lan pepanthan sapi, brayate akeh, nganti wong-wong Filisti padha meri. ¹⁵ Sakehe sumur ing jamane Rama Abraham, kang rama, kang didhudhuk dening para abdine kang rama, iku padha ditableg lan diurugi lemah. ¹⁶ Sang Prabu Abimelekh banjur ngandika marang Rama Iskak: “Panjenengan kula aturi tindak saking ngriki,

margi pangwaos panjenengan ngungkuli pangwaos kula sanget.”¹⁷ Rama Iskak tumuli tindak saka kono banjur ngadegake tarube ana ing lebake Gerar, sarta dedalem ana ing kono.¹⁸ Sawuse mangkono banjur ndhudhuk sumur-sumur kang biyen wus didhudhuk nalika sugenge Rama Abraham kang rama, sarta wus padha dipateni dening wong Filisti sasedane Rama Abraham; sumur-sumur mau padha dijenengake kaya jeneng kang biyen wus diparingake dening kang rama.¹⁹ Nalika para abdine Rama Iskak padha ndhudhuki ing lebak kono, padha nemu sumber kang banyune mancur-mancur mumbul-mumbul.²⁰ Para pangon ing Gerar banjur padha grejegan karo para pangone Rama Iskak, ujure: “Banyu iki aku sing nduweni.” Rama Iskak maringi jeneng sumur mau: Esek, marga ana ing kono padha grejegan karo panjenengane.²¹ Tumuli padha ndhudhuk sumur liyane, kang iya dadi grejegan uga, mulane sumure diparingi jeneng Sitna.²² Rama Iskak banjur pindhah saka ing kono sarta ndhudhuk sumur liyane, nanging ora nganti dadi grejegan. Sumur iku diparingi jeneng: Rehobot, dene pangandikane: “Saiki Sang Yehuwah wus maringi omben marang kita, temahan kita padha bisa bebranahan ana ing tanah kene.”

²³ Saka ing kono Rama Iskak tindak menyang ing Bersyeba.²⁴ Ing bengi iku banjur diketingali dening Sang Yehuwah sarta dipangandikani: “Ingsun iki Allahe bapakira Abraham, sira aja wedi, marga Ingsun nunggil

kalawan sira lan sira bakal Sunberkahi, turunira bakal Suntangkar-tangkarake, marga saka Abraham abdiningsun.”²⁵ Sawuse mangkono Rama Iskak tumuli ngadegake misbyah sarta memuji asmane Sang Yehuwah. Iya ana ing kono anggone nancebake tarube lan para abdine banjur padha ndhudhuk sumur.

²⁶ Kacarita Sang Prabu Abimelekh rawuh saka Gerar martuwi kadherekake Ahuzat mitrane lan Pikhol senapatine. ²⁷ Rama Iskak tumuli matur: “Punapaa panjenengan sami rawuh manggihi kula, panjenengan rak sami sengit dhateng kula ta, malah sampun sami panjenengan tundhung saking wewengkon panjenengan?” ²⁸ Pangandikane para tamune: “Kula sampun sami nyumerepi piyambak, bilih Sang Yehuwah nunggil kaliyan panjenengan, milanipun kula sami rerembagan: Prayogi manawi kita sami supaosan, ing antawisipun kula kaliyan panjenengan, prayoginipun kula sami damel prajanjian kaliyan panjenengan. ²⁹ Sampun ngantos panjenengan nandukaken piawon dhateng kula, kadosdene anggen kula inggih sami boten ngganggu damel dhateng panjenengan, malah kula tansah nandukaken kasaenan dhateng panjenengan, panjenengan kula lilani tindak kalayan tentrem; sapunika rak panjenengan ingkang kaberkahan dening Sang Yehuwah!” ³⁰ Tamune banjur padha diaturi pasugatan, sarta tumuli padha dhahar lan ngunjuk. ³¹ Esuke isih umun-umun banjur padha supaosan. Sawuse mangkono Rama

Iskak ngutapake tamune kondur banjur padha bidhal nilar panjenengane klawan becik.

³²Kacarita ing dina iku uga para abdine Rama Iskak teka ngaturi kabar bab anggone wus padha ndhudhuk sumur, ature: “Kula sampun sami angsal toya.” ³³Sumur iku tumuli diparingi jeneng: Syeba, mulane nagara kono ketelahan Bersyeba nganti saiki.

³⁴Nalika Esap umur patang puluh taun banjur rabi oleh Yudhit, anake Beeru, wong Het, lan Basmat anake Elon uga wong Het. ³⁵Wong loro iku ndadekake sekeling galihe Rama Iskak lan Ibu Ribkah.

Yakub kaberkahan dening Rama Iskak minangka putra pambayun

27:1-40

27 ¹Kacarita bareng Rama Iskak wus sepuh sarta tingale wus blawur banget nganti ora bisa mirsani, tumuli nimbali Esap putrane pambajeng sarta dipangandikani:

“Anakku engger.” Ature Esap: “Kula rama.”

²Dhawuhe kang rama: “Lah ta aku wus tuwa lan ora sumurup besuk apa bakal ajalku.

³Bok kowe njupuk gegamanmu, endhong lan gendhewamu, banjur mangkata menyang ing ara-ara, aku golekna buron, ⁴nuli aku olahna pangan kang enak, kaya kang dadi kasenenganku, yen wus rampung ladekna mrengs, dakpangane, sawise iku kowe bakal dakberkahi sadurunge aku tinggal donya.”

⁵Anadene Ibu Ribkah ngrungokake anggone Rama Iskak mangandikani marang kang putra Esap mau. Bareng Esap wus mangkat menyang ara-ara mbebedhag kewan kang kena diladekake marang kang rama, ⁶Ibu Ribkah ngandika marang Yakub kang putra: "Aku mau ngrungokake bapakmu anggone ndhawuhi Esap kasmu: ⁷Aku golekna kewan bebedhagan, banjur olahen kang enak, dakpangane lan sawuse iku kowe dakberkahi ana ing ngarsane Sang Yehuwah, sadurunge aku mati. ⁸Mulane saiki, engger, anakku! Rungokna kandhaku kaya kang dakprentahake marang kowe iki mangkene: ⁹Kowe menyang ing panggonane wedhus kita, aku jupukna cempe loro kang becik, iku dakolahe kang enak kagem bapakmu, kaya kang dadi kersane. ¹⁰Nuli ladekna menyang ing ngarsane bapakmu, supaya didhahar lan kowe diberkahana sadurunge seda."

¹¹Yakub tumuli matur marang Ribkah ibune: "Lah kamas kula Esap punika badanipun dhiwut-dhiwut, mangka kula punika klimis.

¹²Bokmanawi bapak nggrayangi kula, temtu lajeng mastani, kula damel gegujengan, margi saking makaten kula malah kenging ipat-ipat sanes berkah."

¹³Nanging kang ibu ngandika maneh: "Ipat-ipat iku daksanggane, engger, anakku, nuruta pituturku bae, gek endang mangkata! Aku jupukna wedhuse!"

¹⁴Yakub tumuli njupuk cempe lan diaturake marang kang ibu; sarta kang ibu banjur olah dhaharan kang enak, kaya kang dadi kersane

ramane. ¹⁵ Ibu Ribkah banjur mundhut sandhangan kang adi duwekke Esap, putrane pambajeng, sandhangan kang disimpen ing omah, banjur dianggokake marang Yakub putrane kang wuragil. ¹⁶ Sarta lulange cempe mau diblebedake ing tangane Yakub loro pisan lan ing gulune kang klimis. ¹⁷ Dhaharan kang enak lan roti kang mentas diolah mau banjur ditampakake marang kang putra Yakub.

¹⁸ Kaya mangkono Yakub banjur lumebu ing panggonane kang rama tumuli matur: "Rama!" Pangandikane kang rama: "Apa, ngger, kowe iku sapa?" ¹⁹ Ature Yakub marang kang rama: "Kula Esap, ingkang putra pembajeng. Kula sampun nglampahi kados dhawuhipun rama dhateng kula. Kula aturi wungu lan lenggah, lajeng dhahar daging bebujengan ingkang sampun kula olah, supados rama lajeng maringi berkah dhateng kula." ²⁰ Rama Iskak banjur ngandika marang kang putra: "Kok enggal temen anggonmu oleh, anakku engger!" Ature Yakub: "Margi Sang Yehuwah, Gusti Allahipun rama, ingkang murugaken kula angsal damel." ²¹ Pangandikane Rama Iskak marang kang putra: "Nyedhaka mrenges, engger, awakmu dakgrayangane, apa kowe iku anakku Esap apa dudu." ²² Yakub banjur nyedhaki Iskak kang rama, kang banjur nggrayangi sarta ngandika: "Yen swarane, swarane Yakub, nanging yen tangane, tangane Esap." ²³ Dadine Rama Iskak pangling marang Yakub, marga tangane dhiwut-dhiwut kaya tangane Esap, mulane Rama Iskak arep

mberkahi. ²⁴ Nanging Rama Iskak meksa ndangu maneh: “Apa temenan kowe iku anakku Esap?” Ature Yakub: “Inggih!” ²⁵ Rama Iskak tumuli ngandika: “Mara cedhakna mrene leladenanmu iku, olah-olahan bedhagane anakku dakpangane, supaya kowe banjur dakberkahi.” Sawuse diladekake, Rama Iskak banjur dhahar, sarta uga diaturi anggur, tumuli ngunjuk. ²⁶ Kang rama Iskak banjur ngandika: “Nyedhaka mrene ta engger, aku ambungen!” ²⁷ Yakub banjur nyedhak, kang rama diaras. Nalika Rama Iskak mambet gandane sandhangane Yakub, banjur maringi berkah, pangandikane: “Lah gandane anakku iku kaya gandane bumi kang diberkahi dening Sang Yehuwah. ²⁸ Gusti Allah bakal maringi kowe ebuning langit lan lemah eloh ing bumi apadene gandum lan anggur kongsi luber-luber. ²⁹ Bangsa-bangsa bakal padha nungkul ana ing ngarepmu; kowe mengkua para kadang-kadangmu, lan anake biyungmu bakal padha nungkul marang kowe. Sapa kang ngipat-ipati kowe, bakal kena ipat-ipat, lan sapa kang mberkahi kowe, iku ginanjara berkah.”

³⁰ Kacarita sarampunge Rama Iskak anggone mberkahi Yakub, lan Yakub lagi bae mundur saka ing ngarsane kang Rama Iskak, Esap kamase teka saka anggone mbebedhag.

³¹ Tumuli iya olah dhaharan kang enak, banjur diladekake marang kang rama. Ature marang kang rama: “Rama, kula aturi wungu sarta dhahar daging buronan olah-olahanipun kang

putra, supados lajeng maringi berkah dhateng kang putra!" ³² Nanging pangandikane kang Rama Iskak: "Kowe iku sapa?" Ature: "Kula punika ingkang putra pambajeng pun Esap."

³³ Ing kono Rama Iskak gumeter lan kaget banget sarta ngandika: "Yen mangkono sapa ta kang wus mbebedhag kewan sarta wus diladekake marang aku? Mangka iya wus dakpangan kabeh, sadurunge kowe teka, nuli iya wus kelakon dakberkahi, mangka anggone kaberkahan iku mesthi tetep."

³⁴ Esap bareng krungu pangandikane kang rama mau, banjur njerit seru banget, banget lara atine, sarta matur marang kang rama: "Dhuh rama, mugi maringi berkah dhateng kula ugi!" ³⁵ Dhawuhe kang rama: "Adhimu kang wus sowan kanti apus-apus lan ngrebut berkah kang benere dadi wewenangmu."

³⁶ Pangucapane Esap: "Rak wus pantes jenenge Yakub, dene wus ping pindho anggone ngapusi aku. Wewenangku pambarep iya diakali lan saiki berkah kang kanggo aku uga dirampas!" Banjur matur marang kang rama: "Punapa rama boten kagungan berkah sanesipun kangge kula?" ³⁷ Rama Iskak mangsuli marang Esap, pangandikane: "Lah adhimu wus pinesthi mengku marang kowe, lan sakehe para kadange wus daktemtokake dadi kawulane, sarta iya wus dakgawani gandum lan anggur, kari apamaneh kang bisa daktandukake marang kowe, dhuh anakku engger?" ³⁸ Ature Esap marang kang rama: "Punapa rama namung kagungan berkah

satunggal punika, dhuh rama? Bok kula inggih dipun paringi berkah inggih rama!” Esap tumuli nangis seru. ³⁹Ing kono kang Rama Iskak mangsuli pangandikane: “Satemene pamanggonmu bakal adoh saka lemah kang loh ana ing bumi lan ora oleh ebun kang saka langit ing ndhuwur. ⁴⁰Pedhangmu kang bakal dadi saranane panguripanmu lan kowe bakal ngawula marang adhimu. Ewadene besuk bakal kelakon, yen kowe mbudi-daya kanthi temen-temen, pasangane bakal uwal saka ing githokmu.”

Yakub ngungsi menyang ing tanah Mesopotamia

27:41--28:9

⁴¹Anadene Esap sengit banget marang Yakub, marga saka berkah kang wus diparingake dening kang rama marang dheweke mau, pangunandikane Esap: “Iki wus nyedhaki dina kasusahan, marga sedane rama, nuli Yakub adhiku bakal dakpateni.”

⁴²Bareng Ibu Ribkah diwartani bab tembungge Esap putrane pembajeng kaya mangkono iku, banjur utusan nimbali Yakub putrane wuragil, nuli dipangandikani: “Esap kangmasmu ngigit-igit arep males ukum, arep mateni kowe. ⁴³Kang iku anakku, engger, kowe mituruta pituturku, cepak-cepaka, mangkata ngungsi menyang Haran panggonane Laban sadulurku! ⁴⁴Anaa kana sawetara mangsa lawase, nganti pangigit-igite kangmasmu wus

lilih. ⁴⁵ Dene samangsa kangmasmu wus lilih nepsune marang kowe, lan wus lali apa kang dadi panggawemu, aku nuli bakal kongkonan marani kowe saka ing kana. Kapriye manawa aku nganti kelangan kowe sakarone bareng sadina?”

⁴⁶ Sawuse mangkono Ibu Ribkah banjur matur marang Rama Iskak: “Kula sampun bosen gesang margi saking tiyang estri bangsa Het punika. Manawi Yakub ngantos mendhet semah bangsa Het kados makaten wau, panunggilanipun tiyang bumi ngriki, punapa ginanipun kula taksih gesang?”

28 ¹ Rama Iskak banjur nimbali Yakub, diberkahi sarta diweling, dhawuhe: “Kowe aja golek sisihan bocah wadon Kanaan. ² Tata-tataa, mangkata menyang tanah Padan-Aram, ing daleme Rama Betuel, ramane ibumu, lan goleka sisihan ana ing kana, panunggalane anake Laban sadulure ibumu. ³ Gusti Allah Kang Mahakawasa muga mberkahana kowe, lan didadekna bebranahan tangkar-tumangkara supaya dadi golonganing bangsa. ⁴ Muga kowe diparingana berkah kang kanggo Rama Abraham, iya kowe dalah turunmu, temah kowe bisa nduweni tanah iki, iya kang kokenggoni kayadene wong neneka, kang wus diparingake Gusti Allah marang Rama Abraham.” ⁵ Mangkono Rama Iskak anggone ndawuhi lunga Yakub; Yakub banjur mangkat menyang Padan-Aram, ing panggonane Laban putrane Rama Betuel wong

Aram, sadulure Ibu Ribkah, ibune Yakub lan Esap.

⁶Esap bareng weruh manawa Rama Iskak wus mberkahi Yakub, sarta didhawuhi lunga menyang ing Padan-Aram supaya golek sisihan saka ing kana -- ing nalikane mberkahi mau nganggo diweling: "Aja golek sisihan wong wadon bangsa Kanaan." -- ⁷Karomaneh Yakub miturut marang dhawuhe kang rama lan kang ibu, tumuli mangkat menyang ing Padan-Aram, ⁸Esap dadine rumangsa yen wong wadon Kanaan iku ora ndadekake renane Rama Iskak, kang rama. ⁹Mulane Esap banjur lunga nemoni Rama Ismael perlu njupuk Mahalat dadi sisihane, diwayuh karo somahe kang dhisik. Mungguh Mahalat mau putrane Rama Ismael putrane Rama Abraham, adhine Nebayot.

Yakub ngimpi ana ing Betel

28:10-22

¹⁰Anadene Yakub mangkat saka Bersyeba menyang ing Haran. ¹¹Bareng tekan ing sawijining panggonan, banjur nginep ana ing kono, marga wus kasurupan ing srengenge. Nuli njupuk watu siji saka ing panggonan mau dianggo bantal, lan ngaso ana ing kono. ¹²Banjur ngimpi: Lah ana andha ngadeg ing bumi kang pucuke sundhul ing langit, lan katon para malaekate Gusti Allah munggah-mudhun ing andha mau. ¹³Lah, Sang Yehuwah jumeneng ana ing sisihe sarta ngandika:

“Ingsun iki Yehuwah Allahe Abraham embahira lan Allahe Iskak; tanah kang sira turoni iku bakal Sunparingake marang sira lan turunira. ¹⁴Turunira bakal dadi kaya lebuning bumi lan sira bakal ngambra-ambra mangetan, mangulon, mangalor lan mangidul, sarta marga saka sira lan turunira sakehe golongan ing bumi bakal padha kaberkahan. ¹⁵Lah Ingsun nunggil kalawan sira lan Ingsun bakal ngayomi marang sira ing saparan-paranira lan sira bakal Sunulihake, menyang ing tanah iki maneh, marga sira ora bakal Suntegakake, nganti Ingsun wus nindakake sabarang kang wus Sunprasetyakake marang sira.”

¹⁶Bareng Yakub tangi saka anggone turu, banjur ngucap: “Satemene Sang Yehuwah ana ing panggonan kene, aku ora ngreti.” ¹⁷Yakub wedi lan ngucap: “Saiba angkere panggonan iki, iki ora liya padalemane Gusti Allah lan iki gapurane swarga.” ¹⁸Esuke umun-umun Yakub njupuk watu kang kanggo bantal mau lan diedegake dadi tugu lan ing dhuwure diesoki lenga. ¹⁹Panggonan kono mau diarani: Betel; maune kutha iku aran: Lus.

²⁰Yakub banjur nglairake punagi: “Manawa Gusti Allah nunggil lan ngreksa aku ing saurute dalan kang dakambah, sarta maringi roti kang dakpangan, apa maneh sandhangan kang dakanggo, ²¹nganti aku mulih menyang ing daleme bapakku kalawan slamet, mesthi Sang Yehuwah bakal dadi Allahku. ²²Dene watu kang wus dakedegake dadi tugu iki bakal dadi padalemane Gusti Allah. Punapa

malih samukawis ingkang Paduka paringaken dhateng kawula punika saprasedasanipun badhe kawula saosaken dhateng Paduka.”

Yakub ana ing omahe Laban

29:1-30

29¹ Sawuse mangkono Yakub mbanjurake lakune menyang ing tanahe bangsa Wetanan. ²Nalika mulat ing sakiwa-tengene, nuli weruh ana sumur ing ara-ara, sarta ana wedhus telung pantha padha njerum ana ing sacedhake sumur mau, marga sumur iku panggonane wong padha ngombekake pepanthaning wedhuse, anadene watu tutuping sumur iku gedhe, ³dadine samangsa sakehe pepanthan wedhus wus digiring nglumpuk mrono, pangon-pangone tumuli ngglundhungake watune saka ing cangkeme sumur, lan wedhuse diombeni, sawuse mangkono watune banjur dibalekake maneh kaya maune. ⁴Yakub banjur ngaruh-aruhi wong-wong mau: “Para sadherek, sampeyan niku sami saking pundi?” Wangsulane: “Kula punika sami saking Haran.” ⁵Yakub nakoni maneh: “Napa sampeyan wanuh kalih Pak Laban, wayahe Embah Nahor?” Wangsulane: “Inggih tepang.” ⁶Nuli padha ditakoni maneh: “Napa taksih sami wilujeng?” Wangsulane: “Inggih wilujeng, lah punika Rakhel putranipun estri, saweg dhateng nggiring mendanipun.” ⁷Pangucape Yakub: “Lah niki rak taksih awan, dereng wayahe nggiring ta? Bok wedhuse

sami diombekake, lajeng sami angon malih!”

⁸Nanging wangsulane kang padha angon:
“Kula sami boten saged tumindak makaten manawi panthanipun dereng sami nglempak sadaya; selanipun lajeng saweg dipun glimpangaken saking cangkempipun sumur, sarta mendanipun lajeng sami kula ombeni.”

⁹Sajrone isih guneman karo wong-wong iku, Rakhel tumuli teka nggiring wedhuse bapakne, marga dheweke kang dadi pangone. ¹⁰Kacarita bareng Yakub ndeleng Rakhel, anake Laban sadulure ibune, lan wedhus-wedhuse, Yakub banjur nyedhaki lan nyingkirake watune saka ing cangkem sumur, sarta ngombeni wedhuse Pak Laban sadulure ibune. ¹¹Sawuse mangkono Yakub tumuli ngambung Rakhel lan nangis seru. ¹²Yakub banjur nyaritakake yen isih keprenah ponakane bapakne, anake Bu Ribkah. Rakhel banjur lumayu aweh weruh marang bapakne. ¹³Bareng Pak Laban krungu kabar yen Yakub iku anake sadulure, tumuli lumayu methukake, Yakub dirangkul lan diambung banjur diajak lumebu ing omahe. Yakub tumuli nyaritakake lelakone kabeh marang Laban. ¹⁴pangucape Pak Laban: “Satemene kowe iku isih kulit dagingku dhewe.” Yakub anggone manggon ing omahe Laban wus ganep sasasi.

¹⁵Sawuse iku Laban tutur marang Yakub: “Apa dupeh kowe iku isih sanak karo aku, anggonmu nyambut gawe ana ing kene iki tanpa bayaran? Bok tutura aku, kowe njaluk opah apa?” ¹⁶Anadene Pak Laban mau

duwe anak wadon loro, kang tuwa jenenge Lea lan kang nom jenenge Rakhel. ¹⁷ Lea iku mripate ora bening, nanging Rakhel iku tandang-tanduke luwes lan ayu rupane. ¹⁸ Dadi kang ditresnani Yakub iku Rakhel, mulane ature: “Kula purun ngenger panjenengan pitung taun dangunipun, supados angsal Rakhel putra panjenengan ingkang nem.” ¹⁹ Wangsulane Pak Laban: “Pancen luwih becik dakwenehake kowe tinimbang karo dakwenehake wong liya, tetepa melu aku!” ²⁰ Yakub anggone ngengeri Rakhel iku lawase pitung taun. Nanging samono mau dirasa kaya-kaya mung sawatara dina bae, marga saka tresnane marang Rakhel.

²¹ Sawuse mangkono Yakub tumuli matur marang Pak Laban: “Calon semah kula panjenengan paringaken, sabab wekdal ingkang katemtokaken sampun telas, supados kula lajeng saged emah-emah kaliyan Rakhel.”

²² Pak Laban banjur nglumpukake wong ing panggonan kono sarta nganakake pista.

²³ Nanging bareng bengi Lea anake kang tuwa kang ditemokake karo Yakub. Yakub iya banjur saturdayon karo Lea. ²⁴ Karodene Pak Laban iya nggawani Zilpa abdine wadon marang Lea anake, dadi abdine. ²⁵ Kacarita bareng esuk kasumurupan yen iku Lea. Yakub tumuli matur marang Pak Laban: “Kadospundi dene panjenengan nandukaken makaten dhateng kula? Anggen kula ngenger panjenengan punika rak supados kaangsalaken Rakhel, kening punapa kula panjenengan

apusi?" ²⁶ Wangsulane Pak Laban: "Manut adat ing panggonanku kene, ora lumrah ngomah-omahake adhine ndhisiki mbakyune.

²⁷ Srantekna pitung dina engkas anggonmu bebrayatan karo Lea, sawuse iku kowe iya dakwenehi sijine minangka opahe, anggere kowe saguh ngenger aku pitung taun maneh."

²⁸ Yakub iya banjur nglakoni mangkono, nutugake bebrayatane karo Lea nganti pitung dina; bareng wus ganep pitung dina tumuli iya diwenehi Rakhel anake, dadi somahe.

²⁹ Karodene Pak Laban nggawani anake mau rewang wadon jenenge Bilha, dadi bature.

³⁰ Yakub iya banjur sapaturon karo Rakhel uga, malah anggone nresnani Rakhel ngluwihi katresnane marang Lea. Kaya mangkono Yakub terus ngenger Laban pitung taun maneh.

Para anake Yakub

29:31--30:24

³¹ Pangeran Yehuwah mirsa yen Lea ora ditresnani, mulane dibikak guwagarbane, nanging Rakhel gabug. ³² Lea banjur ngandhut sarta nglairake anak lanang, kang dijenengake Ruben, pangucape: "Satemene Sang Yehuwah wus mirsani kasangsaranku, samengko aku mesthi ditresnani bojoku." ³³ Banjur ngandhut maneh sarta nglairake anak lanang, pangucape: "Pangeran Yehuwah mirsa yen aku ora ditresnani, mulane aku diparingi anak maneh." Bocahe dijenengake: Simeon.

³⁴ Sawuse mangkono banjur ngandhut maneh sarta nglairake anak lanang, pangucape: "Saiki bojoku bakal luwih cedhak marang aku, marga aku wus nglairake anak lanang nganti telu." Mulane anake dijenengake: Lewi.

³⁵ Wasana ngandhut maneh sarta nglairake anak lanang, pangucape: "Sapisan iki aku bakal saos sukur marang Pangeran Yehuwah." Mulane anake dijenengake: Yehuda. Sawuse iku kandheg anggone nglairake anak.

30 ¹ Rakhel bareng rumangsa yen ora patutan karo Yakub, banjur meri marang mbakyune sarta matur marang Yakub: "Bok kula sampeyan sukani anak! Manawi boten, kula luwung pejah." ² Ing kono Yakub tuwuh nepsune marang Rakhel, pangucape: "Apa aku sesulihe Gusti Allah, kang ora marengake kowe ngandhut?" ³ Ature Rakhel: "Lah punika Bilha rencang kula estri, sampeyan celaki, supados nglairaken anak ing pangkon kula, supados ngangsalaken turun dhateng kula." ⁴ Bilha bature mau banjur diaturake Yakub supaya dadi somahe, iya kelakon dicedhaki. ⁵ Bilha banjur ngandhut sarta duwe anak lanang patutan saka Yakub. ⁶ Rakhel tumuli ngucap: "Gusti Allah wus paring adil marang aku, lan wus nyembadani panyuwunku, diparingi anak lanang." Mulane bocahe dijenengake Dhan. ⁷ Bilha bature wadon Rakhel mau ngandhut maneh, sarta nglairake anak lanang kang kapindho patutan saka Yakub. ⁸ Rakhel tumuli ngucap: "Dak temeni banget anggonku gelut karo mbakyuku

lan aku kelakon menang.” Mulane bocahe mau dijenengake Naftali. ⁹ Bareng Lea weruh yen kandheg anggone nglairake anak, tumuli iya ngaturake bature wadon Zilpa marang Yakub supaya dadi somahe. ¹⁰ Lan Zilpa bature wadon Lea mau iya nglairake anak lanang patutan karo Yakub. ¹¹ Lea tumuli ngucap: “Begja!” Mulane bocahe dijenengake Gad. ¹² Sawuse mangkono Zilpa bature wadon Lea nglairake anak lanang kang kapindho patutan saka Yakub. ¹³ Pangucape Lea: “Aku iki rahayu, saben wong wadon mesthi ngarani aku rahayu.” Anake nuli dijenengake: Asyer.

¹⁴ Nuju sawijining dina nalika mbeneri mangsa panen gandum Ruben dolan-dolan, banjur nemu woh dhudhaim ana ing pategalan, diaturake marang Lea ibune; Rakhel nuli tutur marang Lea: “Aku bok kokwenahi woh dhudhaim duweke anakmu iku!” ¹⁵ Pangucape Lea marang Rakhel: “Apa durung cukup anggonmu ngebeki bojoku? Wuwuh-wuwuh saiki arep ngepek woh dhudhaim duweke anakku?” Pangucape Rakhel: “Manawa mangkono bengi iki bapakne kareben turu karo kowe minangka ijole woh dhudhaim duweke anakmu!” ¹⁶ Bareng wayah sore saulihe Yakub saka ing pategalan, banjur dipapag Lea karo matur: “Sampeyan dalu punika kedah tilem wonten ing panggenan kula, amargi sampeyan sampun kula sewa mawi woh dhudhaim gadhahanipun anak kula.” Dadine bengi iku Yakub turu karo Lea. ¹⁷ Anadene Gusti Allah nyembadani panyuwune

Lea, temah ngandhut sarta nglairake anak lanang kalima patutan karo Yakub. ¹⁸ Lea tumuli celathu: “Aku wus diparingi ganjaran dening Gusti Allah, marga aku wis ngaturake rewangku wadon marang bojoku.” Anake iku dijenengake Isakhar. ¹⁹ Lea tumuli ngandhut maneh sarta nglairake anak lanang kanem patutan saka Yakub. ²⁰ Lea banjur ngucap: “Gusti Allah wus maringi ganjaran kang endah marang aku, saiki bojoku bakal tetep manggon tetunggalan karo aku, marga wus dakolehake anak lanang nganti nenem.” Anake mau dijenengake Zebulon. ²¹ Sawuse iku Lea nglairake anak wadon lan dijenengake Dina. ²² Gusti Allah iya banjur ngengeti Rakhel; panyuwune disembadani lan dening Gusti Allah dibikak guwa-garbane, ²³ temah ngandhut lan nglairake anak lanang, celathune: “Gusti Allah wus ngilangake kanisthanku.” ²⁴ Anake banjur dijenengake Yusuf, pangucap: “Muga-muga Gusti Allah karsa mewahi anak lanang siji engkas marang aku.”

Yakub sugih raja-kaya

30:25-43

²⁵ Kacarita sawuse Rakhel nglairake Yusuf, Yakub banjur matur marang Pak Laban: “Kula panjenengan lilani mantuk dhateng tanah kalairan lan nagari kula. ²⁶ Semah dalah anak-anak kula panjenengan paringaken, minangka pituwaspun anggen kula ngenger panjenengan, kula lajeng

badhe mantuk, margi panjenengan sampun uninga piyambak anggen kula tumemen ngenger panjenengan.”²⁷ Nanging Pak Laban mangsuli marang Yakub: “Bok kowe gawe leganing atiku; aku wus niteni yen Pangeran Yehuwah mberkahi aku marga saka kowe.”²⁸ Pangucape Pak Laban maneh: “Tetepna dhewe buruhanmu pira kang kudu dakbayar, mesti bakal dakwenehi.”²⁹ Ature Yakub marang Pak Laban: “Panjenengan uninga piyambak, kadospundi anggen kula ngenger panjenengan, saha kadospundi kawontenaning raja-kaya panjenengan salebetipun kula jagi.³⁰ Awitdene kagungan panjenengan boten sapintena saderengipun kula dhateng, nanging sapunika sampun ngrebda sanget, saha Sang Yehuwah sampun mberkahi panjenengan sadangunipun kula wonten ngriki. Dados benjing punapa kula saged nyambut damel kangge brayat kula piyambak?”³¹ Wangsulane Pak Laban: “Apa sing dadi panjalukmu marang aku?” Ature Yakub: “Panjenengan boten sisah maringi punapa-punapa dhateng kula, kula sagah ngengen saha rumeksa menda panjenengan sadaya malih, manawi panjenengan marengaken ingkang dados atur kula punika: ³²Dinten punika kula badhe ngideri pepanthaning menda panjenengan sadaya, misahaken sadhengah menda ingkang tutul-tutul lan belang-belang; menda gembel ingkang cemeng, saha ingkang belang utawi tutul, punika dadosa gadhahan kula.”³³ Sarta benjing katemenan kula badhe katitik,

samangsa panjenengan niti priksa berahan kula: Sadaya menda ingkang boten tutul-tutul utawi belang-belang, saha menda gembel ingkang boten cemeng, punika kaanggepa anggen kula nyolong.”³⁴ Pangucape Pak

Laban: “Prayoga, tindakna kandhamu iku!”

³⁵ Dina iku uga Yakub banjur misahake wedhus-wedhus lanang kang lorek lan kang belang, lan sakehe wedhus kang tutul-tutul lan belang-belang, sadhengah kang ana putihe, lan panunggalane wedhus gembel kang ireng; banjur padha dipasrahake marang anak-anake supaya dijaga.³⁶ Kajaba iku Pak Laban nemtokake pamanggone Yakub lete lakon telung dina. Yakub banjur ngengon wedhus-wedhuse Pak Laban kang kari.

³⁷ Yakub banjur njupuk pange wit libnah, wit lus lan wit armon kang isih teles, padha diklokopi kulite nganti katon putihe dadi lorek-lorek.³⁸ Pang-pang kang wus diklokopi mau tumuli didokok ana ing kalenan lan papan pangomben, kang mesthi diparani dening wedhus-wedhus manawa arep ngombe, diprenahake ana ing ngarepe wedhus. Anadene wedhus mau lumrahe seneng jejodhoan yen ngarepake ngombe.³⁹ Yen wedhus-wedhus iku anggone jejodhoan cedhak karo pang-pang mau, anake banjur padha lorek-lorek, tutul-tutul lan belang-belang.⁴⁰ Cempe kang kaya mangkono mau banjur didhewekake, sarta panthane wedhus diadhepake marang kang lorek-lorek lan kang ireng ana ing antarane wedhuse Pak Laban. Mangkono

anggone ngreka nglumpukake kewan-kewan kanggo awake dhewe, ora diworake karo pepanthane wedhuse Pak Laban. ⁴¹Lan saben wedhus kang rosa padha arep jejodhoan, Yakub tumuli ndokok pang mau ana ing wadhah pangomben ing ngarepe wedhus mau, supaya padha jejodhoan ana ing ngarepe pang-pang mau. ⁴²Nanging samangsa kang jejodhoan iku wedhus kang ora rosa, ora didokoki pang, temahan wedhus-wedhus kang ora rosa dadi pandumane Pak Laban lan kang rosa dadi pandumane Yakub. ⁴³Jalaran saka iku raja-darbeke Yakub sangsaya tambah, sugih raja-kaya, batur wadon lan lanang, unta lan kuldi.

Yakub budhal tanpa pamit marang Pak Laban

31:1-21

31 ¹Yakub krungu tembunge anak-anake Pak Laban kang lanang, rasanane: “Yakub iku wus njupuki darbeke bapakku lan marga saka barang darbeke mau kasugihane saya mundhak-mundhak.” ²Kajaba saka iku Yakub iya niteni polatane Pak Laban, saiki tangkepe wis beda karo sing uwis-uwis. ³Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Yakub: “Sira muliha menyang tanahe leluhurira lan kulawangsanira, dene Ingsun bakal nunggil kalawan sira.” ⁴Yakub banjur kongkonan ngundang Rakhel lan Lea menyang ara-ara, pasabane wedhus-wedhuse. ⁵Tumuli

padha dituturi mangkene: "Aku niteni yen ulate bapakmu marang aku wis ora kaya kang uwis-uwis, nanging Allahe bapakku tansah nunggil karo aku. ⁶Kowe padha weruh dhewe, yen anggonku ngenger bapakmu kanthi temen-temen. ⁷Nanging bapakmu wus nyidrani aku lan ngowah-owahi buruhanku nganti kaping sepuluh, nanging Gusti Allah ora marengake bapakmu gawe pitunaku. ⁸Manawa kandha: Kang tutul dadia buruhanmu, sapantha kabeh banjur padha manak tutul; lan manawa kandha: kang lorek dadi buruhanmu, sapantha kabeh banjur padha manak lorek. ⁹Mangkono anggone Gusti Allah mundhut raja-kayane bapakmu lan diparingake marang aku. ¹⁰Ing mangsane wedhus padha jejodhoan, aku mulat ndeleng sajroning pangimpen, lah wedhus lanang kang padha dadi lelananging pepanthan iku padha lorek, tutul apadene belang. ¹¹Sarta Sang Malaekate Gusti Allah ngandika marang aku sajroning pangimpen mau: Yakub! Unjukku: Kawula nuwun, kula. ¹²Dhawuhe: Sira mulata lan mawasa, yen sakehe wedhus lanang kang dadi lelananging pepanthan iku padha lorek, tutul apadene belang, kang mangkono iku marga Ingsun mirsa apa sapanggawene Laban marang sira. ¹³Ingsun iki Allah kang ana ing Betel kae; ing panggonan nalika sira njobadi tugu sarta punagi marang Ingsun; saiki sira tata-tataa! Mangkata saka tanah iki lan muliha menyang nagarane sanak sadulurira! ¹⁴Lea lan Rakhel banjur padha mangsuli, ature: "Kula

punapa taksih sami gadhah panduman utawi warisan wonten ing griyanipun bapak kula?

¹⁵Kula rak sampun sami dipun anggep tiyang sanes, margi sampun sami kasade, saha arta pepajenganipun inggih dipun telasaken piyambak. ¹⁶Nanging sadaya kasugihan ingkang dipun pundhut dening Gusti Allah saking bapa kula, punika rak gadhahan kula lan gadhahanipun anak-anak kula. Mila sumangga sampeyan lampahi punapa ingkang kadhawuhaken dening Gusti Allah dhateng sampeyan!”

¹⁷Yakub banjur tata-tata, anak-anake lan somahe padha ditunggangake unta.

¹⁸Karodene sakehing raja-kayane lan sabarang darbeke oleh-olehane ana ing Padan-Aram kono digawa kabeh, sedyane menyang daleme Iskak kang rama ing tanah Kanaan.

¹⁹Nalika samana Pak Laban lagi lunga mbathili wedhuse, Rakhel banjur nyolong terafim duweke bapakne. ²⁰Yakub ngakali Laban wong Aram, anggone lunga tanpa pamit. ²¹Mangkono anggone lunga angles karo nggawani sabarang darbeke kabeh, nyabrang bengawan Efrat lakune ngener pagunungan Gilead.

Pak Laban nututi Yakub

31:22-42

²²Bareng telung dinane Pak Laban lagi dikabari, yen Yakub wus lunga angles. ²³Tumuli

ngajak sanak kadange padha nututi Yakub. Sawuse oleh lakon pitung dina, ketutupan ana ing pagunungan Gilead. ²⁴ Nanging Gusti Allah ngrawuhi Pak Laban wong Aram sajroning pangimpen, dhawuhe: “Poma sira aja nguneni apa-apa marang Yakub sanadyan mung satembung bae!” ²⁵ Nalika Pak Laban wus bisa nututi Yakub, Yakub bus nancebake tarube ana ing pagunungan; dene Pak Laban karo sanak kadange iya banjur padha nancebake tarube ana ing pagunungan Gilead. ²⁶ Pak Laban tumuli ngucap marang Yakub: “Pratingkah apa kang koklakoni iki, dene kowe kok nglimpekake aku lan mboyongi anak-anakku kaya bandhangan perang? ²⁷ Yagene kowe lunga ngglenes lan nglimpekake aku, yagene ora aweh weruh marang aku, supaya aku bisa nguntapake kowe kanthi suka-suka nganggo sesindhenan kalawan terbang lan clempung? ²⁸ Apamaneh aku ora nganti bisa ngambungi putu-putuku lanang lan anak-anakku wadon. Pratingkahmu mangkono iku ora patut. ²⁹ Aku iki bisa gawe cilakamu, nanging Gusti Allahe bapakmu dhek bengi wus ndhawuhi aku: Poma, sira aja nguneni Yakub sanadyan mung sakecap bae. ³⁰ Lah saikine, manawa kowe pancen kudu lunga, awit saka kangenmu marang omahe bapakmu, geneya kowe nyolong dewa-dewaku?” ³¹ Wangsulane Yakub marang Pak Laban: “Mila makaten, awit kula kuwatos, margi osiking manah kula: gek-gek panjenengan badhe ngrebat ingkang putra saking tangan kula? ³² Nanging soksintena

ingkang kanggenan dewa panjenengan, punika sampun ngantos dipun gesangi. Sumangga panjenengan titi-priksa sadaya barang kula, dipun seksenana sanak kadang kita punika, kagungan panjenengan ingkang wonten kula, kula aturi mundhut!” Amarga Yakub ora weruh yen kang nyolong terafim iku Rakhel. ³³ Pak Laban banjur lumebu ing tarube Yakub, tarube Lea lan tarube abdine wadon sakarone, nanging terafime ora ana. Sawetune saka tarube Lea, banjur lumebu ing tarube Rakhel. ³⁴ Anadene Rakhel kang njupuk terafim mau lan dilebokake ing lapake unta, banjur dilinggihi. Pak Laban tumuli nggledhahi sawratane tarube, nanging ora nemu terafime. ³⁵ Rakhel banjur matur marang bapakne: “Bapak mugi sampun ngantos duka, dene kula boten saged ngadeg wonten ngarsa panjenengan, margi kula saweg ewed kados salimrahipun tiyang estri.” Sanadyan Pak Laban anggone nggledhahi kalawan njlimet, ewasamono terafime meksa ora ketemu.

³⁶ Ing kono Yakub banjur nepsu sarta meleh-melehake marang Pak Laban: “Kalepatan kula punapa? Saha dosa kula punapa, dene panjenengan mbujeng kula klayan semu duka makaten? ³⁷ Anggen panjenengan nggledhahi barang kula sadaya, punapa panjenengan manggih barang saking dalem panjenengan? Sumangga panjenengan paringaken wonten ing ngajengipun sanak kadang kula lan sanak kadang panjenengan, supados punika sami ngadilana ing antawis kula kaliyan

panjenengan. ³⁸ Kalih dasa taun anggen kula ndherek panjenengan, menda gembel lan menda panjenengan estri boten wonten ingkang ngantos keluron, sarta menda gembel panjenengan ingkang jaler boten nate kula tedha. ³⁹ Ingkang kamangsa ing sato galak, boten kula aturaken panjenengan, kula lintoni piyambak; ingkang dipun pendhet tiyang, dadosa ing wanci siyang dadosa ing wanci dalu, panjenengan tempahaken dhateng kula sadaya. ⁴⁰ Ing wanci siyang kula kabenteran lan ing wanci dalu kasrepen, sarta kula kirang tilem. ⁴¹ Ngantos kalih dasa taun anggen kula ngenger, ingkang sekawan welas taun anggen kula ngengeri putra panjenengan estri kekalih, ingkang nem taun supados angsal berahan raja-kaya, mangka berahan kula tansah panjenengan ewah-ewahi ngantos rambah kaping sadasa. ⁴² Saupami Allahipun bapa kula, Allahipun Eyang Abraham, sarta ingkang dipun eringi bapa kula Iskak boten nunggil kula, sapunika panjenengan tamtu ngesahaken kula kanthi legeh; nanging Gusti Allah sampun nguningani kasangsaran saha ngrekaos kula, saha sampun ndhawahaken karampungan kala wau dalu.”

Yakub lan Laban nganakake prajanjian

31:43-55

⁴³ Pak laban banjur mangsuli marang Yakub: “Wong wadon-wadon iku anakku lan bocah lanang-lanang kuwi putuku, apadene panthan

wedhus iku iya panthanku, malah sabarang kang kokdeleng iki kabeh iya duwekku; saiki aku bisa nindakake apa marang anak-anakku lan bocah-bocah kang dilairake iku? ⁴⁴Mulane saiki ayo padha gawe prajanjian, aku lan kowe, supaya iku dadia waton ing antarane aku lan kowe.” ⁴⁵Yakub tumuli njupuk watu diadegake dadi tugu.

⁴⁶Sawuse mangkono Yakub banjur matur marang para kadang: “Sumangga sami nglempakaken sela!” Tumuli padha njupuki watu digawe tumpukan, banjur padha mangan ana ing sacedhake tumpukan mau. ⁴⁷Pak Laban anggone ngarani tumpukan watu mau: Yegar-Sahaduta nanging Yakub ngarani: Galed. ⁴⁸Pangucape Pak Laban: “Tumpukan watu iku dadia seksi ana ing antarane aku lan kowe ing dina iki.” Mulane tumpukan iku diarani Galed. ⁴⁹Lan uga kasebut: Mispah, marga pangucape: “Sang Yehuwah muga nguningani aku lan kowe, samangsa kita wus padha pepisahan. ⁵⁰Saupama kowe nganti nyikara anak-anakku padha kokwayuh, diawas, sanadyan ora ana wong kang cedhak karo kita, Gusti Allah kang dadi seksi ana ing antarane aku lan kowe.”

⁵¹Sabanjure pangucape Pak Laban marang Yakub mangkene: “Lah iki tumpukan watu sarta tugu kang kita adegake ana ing antarane aku lan kowe -- ⁵²tumpukan watu lan tugu iki dadia seksi, yen aku ora bakal ngliwati tumpukan iki nemoni kowe, lan kowe iya ora bakal ngliwati tumpukan watu lan tugu

iki marani aku, kanthi sedya ala. ⁵³Allahe Rama Abraham lan Allahe Rama Nahor lan Allahe kang rama, muga karsaa jumeneng dadi hakim ana ing antara kita.” Yakub banjur sumpah demi Kang Dieringi kang rama Iskak. ⁵⁴Karodene Yakub nyaosake kurban sembelehan ana ing pagunungan kono, sarta ngundangi para sanak kadange kembul mangan. Dene sawuse padha mangan banjur padha nginep ana ing pagunungan kono. ⁵⁵Esuke isih umun-umun Pak Laban ngambungi anak-putune lanang wadon sarta padha diberkahi; sawuse mangkono banjur budhal mulih menyang panggonane dhewe-dhewe.

Yakub wedi ketemu karo Esap

32:1-21

32 ¹Yakub mbacutake lakune, tumuli dipethuk dening para malaekating Allah. ²Bareng weruh malaekat mau, Yakub tumuli ngucap: “Iki wadyabalane Gusti Allah.” Mulane panggonan kono mau diarani: Mahanaim.

³Sawuse iku Yakub tumuli kongkonan ndhisiki lakune nemoni Esap, kangmase, menyang tanah Seir jajahan Edom. ⁴Padha diweling mangkene: “Kowe padha matura marang bendaraku Esap mangkene: Aturipun abdi panjenengan Yakub: Kula sampun dados tiyang neneka wonten ing panggenanipun Bapak Laban, saweg mantuk sapunika.

⁵Kalihan malih kula sampun angsal lembu, kuldi, saha menda tuwin rencang jaler estri, wondene samangke anggen kula kengkenan punika perlu ngaturi uninga dhateng bendara, supados kula angসা sih wonten ngarsa panjenengan.” ⁶Sabaline kongkonan banjur padha matur marang Yakub: “Kula sampun sami sowan dhateng ingkang raka Esap, saha panjenenganipun sampun bidhal kadherekaken tiyang sekawan atus perlu methuk panjenengan.” ⁷Ing kono Yakub wedi banget, lan atine miris, mulane para bature, wedhuse, sapine lan untane banjur diperang dadi rong pantha. ⁸Osiking atine: “Saupama Esap teka nempuh kang siji nganti kalah, panthan kang kari isih bisa oncat.” ⁹Yakub tumuli munjuk: “Dhuh Allahipun embah kawula Abraham saha Allahipun bapa kawula Iskak, dhuh Yehuwah, ingkang sampun ngandika dhateng kawula: Sira muliha menyang tanahira marang sanak kadangira lan Ingsun bakal mbeciki sira, ¹⁰kawula punika babar-pisan boten pantes manawi tampia sakathahing sih kadarman saha kasetyan ingkang sampun Paduka tandukaken dhateng abdi Paduka, awit kala rumiyin nalika kawula nyabrang lepen Yarden punika namung mbekta teken kawula punika, mangka kawula samangke sampun ngrebda ngantos dados kalih pantha makaten. ¹¹Mugi kawula Paduka uwalaken saking tanganipun kakang kawula, saking tanganipun Esap, awitdene kawula ajrih dhateng piyambakipun, bokmanawi

sadhatengipun lajeng mejahi kawula dalah para biyung saanak-anakipun. ¹²Paduka rak sampun ngandika: Ingsun mesthi bakal mbeciki sira lan turunira bakal Sundadekake kaya wedhine sagara kang ora kena dietung marga saka akehe.” ¹³Ing wengi iku Yakub nginep ing papan kono.

Sawuse mangkono nuli njupuk saperangane oleh-olehane kagawe atur-atur marang Esap rakane. ¹⁴Wedhus wadon rong atus, wedhus berok lanang rong puluh, wedhus gembel wadon rong atus, kang lanang rong puluh. ¹⁵Unta wadon kang lagi nusoni telung puluh dalah anak-anake, sapi wadon patang puluh lan sapi lanang sepuluh, kuldi wadon rong puluh lan kuldi lanang sepuluh. ¹⁶Kabeh mau dipasrahake abdine supaya dijaga, saben sapantha dhewe-dhewe, karo padha diweling: “Kowe ndhisikana lakuku lan saben sapantha nganggoa dilet.” ¹⁷Kang lumaku dhisik diweling mangkene: “Samangsa Esap kangmasku wus ketemu karo kowe lan kowe didangu: Sapa bendaramu, lan kowe padha arep menyang ngendi? Lan raja-kaya kang kokgiring iku duweke sapa?” ¹⁸Kowe nuli matura: Gadhahanipun abdi panjenengan Yakub, punika atur-aturipun ingkang kagem bendara kula Esap, lan abdi panjenengan piyambak wonten ing wingking kula.” ¹⁹Batur kang kapindho lan katelu lan kabeh kang padha nggiring pepanthan mau iya padha diweling kaya mangkono uga, tembungge: “Kowe padha matura marang bendaraku

Esap kaya mangkono mau, samangsa padha ketemu panjenengane. ²⁰Lan iya padha matura mangkene: Lah abdi panjenengan Yakub inggih wonten wingking kula." Awitdene pangunandikane mangkene: "Atine daklilihne sarana atur-atur kang ndhisiki aku, sawuse mangkono daktemoni, bokmanawa aku ditanggapi klawan becik." ²¹Dadine atur-atur mau diaturake dhisik, nanging Yakub dhewe ing sawengi iku isih kari nginep ing tarube.

Yakub digelut dening Sang Malaekating Allah

32:22-32

²²Bareng bengi Yakub tangi sarta ngajak somahe karo pisan, abdine wadon loro-lorone lan anake lanang sawelas banjur disabrangake ing kali Yabok. ²³Sawuse iku padha disabrangake, tumuli iya nyabrangake sabarang darbeke kabeh. ²⁴Mung Yakub kang kari dhewe. Dumadakan ana priya kang nggelut Yakub nganti tumeka bangun raina. ²⁵Bareng priya mau rumaos ora bisa ngalahake, tumuli mupuh cethike Yakub, temahan cethike kongsul sajrone gelut mau. ²⁶Priya mau banjur ngandika: "Wis, eculna aku, awit wus bangun raina!" Ature Yakub: "Paduka boten badhe kawula eculaken, manawi dereng maringi berkah dhateng kawula." ²⁷Pandangune priya mau: "Jenengira sapa?" Unjuke: "Yakub." ²⁸Priya iku ngandika maneh: "Jenengira sabanjure

wus aja kasebut Yakub maneh, nanging Israel, mulane mangkono awit sira wus gelut nglawan Allah lan manungsa, mangka sira menang.”²⁹ Yakub banjur matur: “Paduka inggih kawula aturi nyebataken ingkang asma.” Nanging pangandikane: “Yagene sira ndadak takon asmaningSun?” Yakub banjur diparingi berkah ana ing kono.³⁰ Panggonan kono mau dijenengake Yakub Pniel, ujure: “Aku wus ndeleng Allah adu arep, nanging nyawaku kapitulungan.”³¹ Nalika Yakub wus ngliwati Pniel, srengengene mlethek; anadene lakune pincang, marga cethike kongsul.³² Yaiku mula bukane wong Israel nganti saiki ora mangan daging kang nutupi cethik, marga Panjenengane wus mupuh cethike Yakub, ing ototing cethike.

Yakub rukun maneh karo Esap

33:1-20

33¹ Yakub tumuli mulat lan banjur weruh Esap teka kairingake wong patang atus. Yakub banjur merang-merang anak-anake, saperangan kapasrahake marang Lea, saperangan marang Rakhel lan marang bature wadon sakarone.² Bature wadon lan anak-anake diprenahake ana ngarep, Lea lan para anake ana ing burine, Rakhel lan Yusuf ana ing buri dhewe.³ Dene Yakub dhewe lumaku ana ing ngarepe sarta sumungkem ing bumi rambah ping pitu, nganti tekan ngarepe kangmase.⁴ Esap tumuli mlayoni sarta Yakub

dikekep, dirangkul gulune sarta diarasi, sakarone padha nangis. ⁵ Bareng Esap ndeleng para wong wadon lan bocah-bocah, banjur takon: "Kang padha melu kowe iku sapa bae?" Wangsulane Yakub: "Punika lare-lare peparingipun Gusti Allah dhateng ingkang abdi." ⁶ Sawuse mangkono para batur wadon mau dalah para anake padha maju sujud. ⁷ Lea lan anak-anake iya maju lan sujud, wasana Yusuf lan Rakhel padha nyedhak lan tumelung. ⁸ Esap banjur takon: "Karepmu kapriye mungguh golongan kang kapethuk aku mau?" Wangsulane: "Punika supados kula angsal sih panjenengan." ⁹ Nanging Esap celathu maneh: "Dhi, aku wus ora kekurangan, duwekmumu lestaria dadi duwekmumu dhewe." ¹⁰ Yakub tumuli ngucap: "Sampun makaten ta, manawi kula sampun angsal sih wonten ngarsa panjenengan, mugi karsaa nampeni atur-atur kula punika saking tangan kula, awitdene sareng kula sumerep pasemon panjenengan, mangka panjenengan karsa nanggapi kula, punika prasasat kula sumerep wadananipun Gusti Allah. ¹¹ Bok inggih panjenengan karsa nampeni pisungsung kula ingkang sampun kaaturaken dhateng panjenengan punika, margi Gusti Allah sampun nandukaken sih kadarman dhateng kula, saha kula sampun karoban samukawis." Bareng digubel-gubel Esap temahan gelem nampani. ¹² Pangucape Esap: "Payo padha budhal mbanjurake laku, lakumu bakal dakbarengi." ¹³ Nanging Yakub mangsuli marang Esap: "Panjenengan

mirsa, bilih lare-lare punika taksih kirang kiyat, saha kula mbekta menda lan lembu ingkang taksih nesepi, punika saupami dipun bereg lampahipun sadinten kemawon, temtu sapantha badhe pejah sadaya. ¹⁴ Panjenengan mugu karsaa tindak ngrumiyini kula, dene kula badhe lumampah lon-lonan manut lampahing kewan ingkang wonten ing ngajeng kula, saha manut lampahipun lare-lare, ngantos kula dumugi ing ngarsa panjenengan wonten ing Seir.” ¹⁵ Esap mangsuli: “Yen mangkono, becike kowe daktinggali bala kang melu aku iki.” Nanging wangsulane Yakub: “Boten sisah makaten, kula sampun cekap angsal sih wonten ngarsa panjenengan punika.” ¹⁶ Dadine Esap banjur bali ing dina iku menyang tanah Seir. ¹⁷ Nanging Yakub banjur budhal menyang Sukot, ana ing kono yasa omah, lan raja-kayane digawekake kandhang-kandhang, mulane panggonan iku diarani Sukot.

¹⁸ Lakune Yakub saka Padan-Aram tekan Sikhem tanah Kanaan kanthi slamet, banjur ngadegake tarube ana ing sawetaning kutha. ¹⁹ Palemahan sathithik kang diadegi tarube iku olehe tuku saka para putrane Sang Prabu Hemor, ramane Sang Sikhem, kanthi rega satus kesitah. ²⁰ Ana ing kono banjur yasa misbyah dijenengake: “Allahe Israel iku Allah.”

Dina lan Sang Sikhem

34:1-31

34 ¹Ing sawijining dina Dina anake wadon Lea patutan saka Yakub niliki bocah-bocah wadon ing nagara kono. ²Bareng kapirsan Sang Sikhem putrane Sang Prabu Hemor, wong agung Hewi, raja negara kono, tumuli diplajengake lan ditunggil sare nganggo dirodapeksa. ³Nanging Sang Sikhem banget kayungyune marang Dina, anake Yakub; sarta kasmaran banget marang bocah wadon mau, mulane tansah dibujuk sarana tembung manis. ⁴Banjur matur marang kang rama Sang Prabu Hemor, ature: "Lare estri punika panjenengan dalem pundhut dadosa semah kawula." ⁵Anadene Yakub wus krungu yen Dina anake iku wus dirusuhi Sang Sikhem. Nanging anake lanang mbeneri lagi padha ngreksa raja-kayane ana ing ara-ara, dadine Yakub meneng bae ngenteni saulihe.

⁶Sang Prabu Hemor ramane Sang Sikhem, tumuli miyos manggihi Yakub karsa rerembagan. ⁷Nalika iku anak-anake Yakub mulih saka ing ara-ara, bareng krungu prakara iku banget lara atine sarta nepsu banget, marga Sang Sikhem wus nindakake pratingkah nistha tumrape wong Israel, marga ngrodapeksa marang anake wadon Yakub; patrap mangkono iku ora patut. ⁸Sang Prabu Hemor banjur rerembagan karo Yakub lan anak-anake: "Anak kula Sikhem punika sanget

anggenipun kasmaran dhateng ingkang putra,
 mug i panjenengan paringaken supados dados
 semahipun,⁹ sarta sumangga sami bebesanan,
 ingkang putra putri sami kaparingna dhateng
 kula, saha anak-anak kula estri panjenengan
 pundhut mantu.¹⁰ Kula aturi dedalem
 sesarengan kaliyan kula, sawontenipun tanah
 kula sumanggakaken, kula aturi dedalem
 ing ngriki, kula aturi ndlajahi nagari punika
 kanthi merdika, saha kula aturi tetep dedalem
 wonten ngriki.”¹¹ Sang Sikhem banjur
 ngandika marang bapakne lan para sadulure
 Dina: “Kula mug i angsala sih wonten ngarsa
 panjenengan, kula badhe ngaturaken punapa
 ingkang panjenengan pundhut.”¹² Sanadyan
 panjenengan ngarsakaken arta tumbasan lan
 arta sasrahan pinten kemawon kathahipun,
 badhe kula caosi manut sapa mundhut
 panjenengan, namung larenipun estri mug i
 panjenengan paringaken dadosa semah kula.”
¹³ Anak-anake Yakub banjur matur marang
 Sang Sikhem lan Sang Prabu Hemor nganggo
 dijlomprongake, marga Dina sadulure wus
 dirusuhi Sang Sikhem,¹⁴ ature mangkene:
 “Kawula sami boten saged nglampahi ingkang
 kados makaten punika, dene ngulungaken
 adhi estri dhateng priya ingkang boten
 supit, margi punika satunggaling kanisthan
 tumrap kawula sadaya.”¹⁵ Namung kemawon
 kawula inggih kedugi minangkani pamundhut
 dalem, anggeripun panjenengan dalem sami
 nglampahi kados kawula makaten, inggih
 punika: sadaya tiyang jaler panunggilan

dalem samia dipun supiti. ¹⁶ Manawi sampun makaten, anak-anak kawula estri badhe kawula aturaken dhateng bangsa dalem, sarta kawula sami badhe mendhet anak-anakipun estri bangsa dalem; kawula badhe manggen tunggil kaliyan panjenengan dalem, sami dados bangsa satunggal. ¹⁷ Nanging manawi panjenengan dalem boten karsa ndhahar atur kawula punika, saha boten karsa nglampahi supit, anak kawula estri badhe kawula pendhet lajeng sami kesah saking ngriki.” ¹⁸ Sang Prabu Hemor lan Sang Sikhem putrane padha ngrujuki usul mangkono mau. ¹⁹ Sang anem mau tumuli nindakake mangkono, marga saka kasmarane marang anake Yakub, kajaba iku Sang Sikhem mau ana ing antarane brayate kajen-keringan dhewe.

²⁰ Sang Prabu Hemor lan kang putra Sikhem tumuli padha tedhak menyang ing sakethenging kutha prelu ndhawuhake marang para wong ing kutha kono, mangkene:

²¹ “Wong-wong iku padha gelem rerukunan karo kita, mulane kareben padha manggon ana ing tanah kene lan ndlajahi kanthi merdika; tanah kene iki rak cukup jembar kanggo wong-wong iku! Kita padha bisa njupuk anak-anake wadon dadi sisihan kita, lan anak-anak kita wadon padha kita wenehake mrana. ²² Mung bae wong-wong mau anggone padha gelem nuruti marang kita, supaya bisa nunggal manggon lan dadi bangsa siji, yaiku anggore sadhengah wong lanang panunggalan kita padha tetak, dikaya wong-wong mau iya

padha tetak. ²³ Raja-kayane, raja-darbeke, apamaneh sakehe kewane iku kabeh rak bakal dadi darbek kita! Mung bae becik padha dilegani kang dadi panjaluke iku, temah mesthi bakal manggon awor karo kita.” ²⁴ Pangandikane Sang Prabu Hemor lan Sang Sikhem putrane mau dirujuki dening wong-wong kabeh kang padha teka nglumpuk ing sakethenging kutha, temah kelakon saben wong lanang ing kutha kono kang diwasa padha ditetaki.

²⁵ Kacarita bareng telung dinane, wong-wong mau lagi ngrasakake lara-larane, tumuli ditekani anake Yakub loro, yaiku Simeon lan Lewi, kangmase Dina, padha sikep pedhang nempuh kutha mau klawan ora kadunungan rasa wedi lan mateni sadhengah wong lanang.

²⁶ Dalah Sang Prabu Hemor lan kang putra Sikhem iya disedani klawan pedhang, Dina dijupuk saka daleme Sikhem, banjur digawa lunga. ²⁷ Sawuse mangkono para anake Yakub padha ngrayahi barang-barange kang padha dipateni mau, njarah-rayah kutha kono, awit sadulure dirusuhi. ²⁸ Wedhuse, sapine, kuldine apadene samubarang kang ana jero lan jaban kutha padha digawani, ²⁹ karodene sakehe kasugihane, kabeh anake lan wong wadon padha ditawan, sarta samubarang kang ana jero ngomahe iya dirayah kabeh.

³⁰ Ing kono Yakub celathu marang Simeon lan Lewi: “Kowe iku padha gawe sangsaraku, marga jenengku kokgawe bacin ana ing nagara kene, ing antarane bangsa Kanaan lan

wong Feris, mangka wong-wong kita iki mung sathithik; manawa wong-wong mau padha sabiyantu nglawan kita, mesthi aku bakal padha dikalahake lan ditumpes, iya aku dalah sabrayatku kabeh.”³¹ Ature kang didukani: “Kenging punapa adhi kula kok dipun garap kados tiyang estri tunasusila?”

Yakub ana ing Betel kaping pindhone

35:1-15

35¹ Gusti Allah banjur ngandika marang Yakub: “Sira tata-tataa lan mangkata menyang Betel, manggona ana ing kono lan gawea misbyah konjuk marang Gusti Allah kang wus ngatingal marang sira, nalika sira ngungsi saka ngarepe Esap kakangira!”

² Yakub banjur celathu marang brayate lan sakalerehane kabeh: “Padha singkirna sakehe brahala kang ana ing tengahmu, sesucia lan salina sandhangan!”³ Payo padha tata-tata lan mangkat menyang Betel, ana ing kono aku arep gawe misbyah konjuk marang Gusti Allah, kang wus nyembadani marang aku ing dina karubedanku, lan wus nunggil karo aku ana ing dalan kang dakambah.”⁴ Wong-wong banjur masrahake marang Yakub sakehing dewa asing kang didarbeki, mangkono uga anting-anting kang ana ing kupinge, sarta banjur dipendhem dening Yakub ana ing ngisore wit gedhe sacedhake Sikhem kono.

⁵ Sawuse mangkono banjur padha budhalan. Kutha-kutha kang ana ing sakubenge padha

ketaman ing pagiris saka Gusti Allah, temahan pada ora ngoyak marang para anake Yakub.

⁶Yakub banjur tekan ing Lus ing tanah Kanaan, iya iku Betel; dheweke lan sakehe wong-wong kang padha ngetutake; ⁷sarta tumuli ngadegake misbyah ana ing kono, lan panggonan iku dijenengake El-Betel, marga ana ing kono Gusti Allah anggone nglairake kawontenane marang dheweke nalika ngungsi saka ing ngarepe sadulure. ⁸Nalika samana Debora inyane Ribkah ngajal, banjur kakubur ing Betel perangan kang ngisor ana ing sangisore wit gedhe, kang katelah aran: Wit Gedhe Patangisan.

⁹Saulihe Yakub saka Padan-Aram, Gusti Allah ngatingali maneh sarta mberkahi.

¹⁰Pangandikane Gusti Allah marang Yakub mangkene: "Jenengira Yakub, wiwit saiki sira wus aja jeneng Yakub maneh, nanging Israel, iku dadia jenengira." Mangkono anggone Gusti Allah netepake jenenge Israel. ¹¹Sarta dipangandikani maneh dening Gusti Allah mangkene: "Ingsun iki Allah Kang Mahakawasa, sira bebranahana lan tangkar-tumangkara; ana bangsa, malah golonganing bangsa kang bakal dumadi saka sira, lan bakal ana raja-raja kang asale saka sira. ¹²Karodene tanah kang wus Sunparingake marang Abraham lan marang Iskak, iku Sunparingake marang sira lan marang turunira." ¹³Gusti Allah banjur sumengka nilar Yakub mengker saka panggonan anggone mentas mangandikani

mau. ¹⁴ Yakub tumuli ngedegake tugu ana ing panggonan kono yaiku tugu watu lan nyaosake kurban unjukan sarta ngesokake lenga ing sadhuwure watu mau. ¹⁵ Anadene panggonan anggone dipangandikani Gusti Allah mau dijenengake Yakub: "Betel".

Laire Benyamin lan ngajale Rakhel

35:16-22a

¹⁶ Sawuse mangkono tumuli padha budhal saka Betel. Bareng lakune tekan ing sacedhake Efrata, Rakhel nglairake jabang bayi, dene anggone duwe anak iku rekasa banget.

¹⁷ Kacarita bareng anggone duwe anak nganti rekasa mangkono iku, dhukune bayi banjur matur: "Sampeyan sampun kuwatos, awitdene sampeyan inggih badhe gadhah anak jaler malih." ¹⁸ Nalika ndungkap ajal -- amarga wekasane tinggal donya -- anake mau dijenengake Ben-Oni, nanging bapakne njenengake Benyamin. ¹⁹ Mangkono anggone Rakhel tinggal donya, banjur kakubur ana sapinggiring dalan kang anjog ing Efrata, yaiku Betlehem. ²⁰ Yakub ngadegake tugu ing kuburane, iya iku tengerane kuburane Rakhel nganti saprene.

²¹ Sawuse iku Israel tumuli budhal sarta nancebake tarube ana ing sabrange Migdal-Eder. ²² Nalika Israel lereb ana ing kono, kelakon Ruben amor turu karo Bilha, selire bapakne, mangka prakara iku keprungu Israel.

Para anake Yakub -- Rama Ishak seda**35:22b-29**

(35-22b) Anadene anake Yakub kang lanang iku ana rolas. ²³Anake Lea yaiku Ruben pembarepe Yakub, nuli Simeon, Lewi, Yehuda, Isakhar lan Zebulon. ²⁴Anake Rakhel: Yusuf lan Benyamin. ²⁵Anake Bilha bature wadon Rakhel: Dhan lan Naftali. ²⁶Anake Zilpa bature wadon Lea: Gad lan Asyer. Iku kabeh anake lanang Yakub kang kalairake ana ing Padan-Aram.

²⁷Yakub banjur sowan ing ngarsane kang Rama Iskak, ana Mamre ing sacedhake Kiryat-Arba, iya iku Hebron, panggonan palerebane Rama Abraham lan Rama Iskak anggone padha dadi wong neneka. ²⁸Anadene yuswane Rama Iskak nyandhak satus wolung puluh taun. ²⁹Rama Iskak tumuli apegat nyawa lan seda, banjur dikempalake kalawan para leluhure; wus sepuh lan tuwuk gesange, banjur disarekake dening kang putra Esap lan Yakub.

Para turune Esap**36:1-19**

36 ¹Iki turune Esap, yaiku Edom. ²Esap iku golek jodho wong wadon Kanaan, yaiku: Ada, anake Elon wong Het lan Oholibama, anake Ana, anake Zibeon wong Hewi, ³lan Basmat, anake Ismael adhine

Nebayot. ⁴ Ada mau anak-anak Elifas patutan saka Esap, lan Basmat anak-anak Rehuel.

⁵ Sarta Oholibama anak-anak Yeusy, Yaelam lan Korakh. Iya iku para anake Esap kang laire ana ing tanah Kanaan.

⁶ Esap tumuli mboyongi para somahe, anak-anake lanang lan wadon sarta sabrayate kabeh, raja-kayane, kewane lan sabarang darbeke oleh-olehane ana ing tanah Kanaan, banjur lunga menyang nagara liya pisah karo Yakub adhine. ⁷ Marga raja-darbeke sakaro-karone iku akeh banget, njalari ora bisa awor pamanggone, tanah pamanggone neneka iku ora nyukupi awit saka kehing raja-kayane. ⁸ Dadine Esap banjur manggon ing pagunungan Seir; Esap yaiku Edom.

⁹ Iki turune Esap, lelehure bangsa Edom ana ing pegunungan Seir. ¹⁰ Iki jenenge para anake Esap: Elifas, anake Ada, somahe Esap, Rehuel anake Basmat somahe Esap. ¹¹ Anake Elifas yaiku: Teman, Omar, Zefo, Gaetam lan Kenas. ¹² Anadene Timna iku selire Elifas anake Esap, iku nglairake Amalek patutan karo Elifas. Iku mau putu-putune Ada somahe Esap. ¹³ Para anake Rehuel yaiku: Nahat, Zerakh, Syama lan Miza. Iku para putune Basmat somahe Esap. ¹⁴ Iki para anake Oholibama, somahe Esap, anake Ana anake Zibeon; iku nglairake anak patutan karo Esap, yaiku: Yeusy, Yaelam lan Korakh.

¹⁵ Iki pratelane para panggedhening taler-taler turune Esap: Elifas anake pembarep Esap nurunake panggedhening golongan Teman,

golongan Omar, golongan Zefo lan golongan Kenas, ¹⁶ Panggedhening golongan Korakh, golongan Gaetam lan golongan Amalek: iku para panggedhening golongan Elifas ing tanah Edom, iku turune Ada. ¹⁷ Dene para turune Rehuel anake Esap yaiku: panggedhening golongan Nahat, panggedhening golongan Zerakh, panggedhening golongan Syama lan panggedhening golongan Miza. Iku para panggedhening golongan anake Rehuel ana ing tanah Edom; iku mau padha turune Basmat somahe Esap. ¹⁸ Iki para anake Oholibama somahe Esap: Panggedhening golongan Yeusy, panggedhening golongan Yaelam, panggedhening golongan Korakh; iku kabeh para anake Oholibama somahe Esap anake Ana. ¹⁹ Iku mau padha turune Esap, yaiku Edom lan iku para panggedhening golongan-golongane.

Turune Seir

36:20-30

²⁰ Iki anak-anake Seir wong Hori, wong bumi kono: Lotan, Syobal, Zibeon lan Ana. ²¹ Disyon, Ezer lan Disyan, iku mau panggedhening golongan Hori, anake Seir ana ing tanah Edom. ²² Anak-anake Lotan yaiku Hori lan Heman, sadulure Lotan kang wadon yaiku Timna. ²³ Iki anak-anake Syobal: Alwan, Manahat, Ebal, Syefo lan Onam. ²⁴ Anak-anake Zibeon: Aya lan Ana. Ana iku kang nemu tuk banyu anget ana ing pasamunan, nalika pinuju angon

kuldine Zibeon bapakne. ²⁵ Dene anake ana: Disyon lan Oholibama, anake wadon Ana. ²⁶ Iki anak-anake Disyon: Hemdan, Esyban, Yitran lan Kheran. ²⁷ Iki para anake Ezer: Bilhan, Zaawan lan Akan. ²⁸ Iki para anake Disyan: Us lan Aran. ²⁹ Iku para panggedhening golongane wong Hori: panggedhening golongan Lotan, golongan Syobal, golongan Zibeon, golongan Ana, ³⁰ golongan Disyon, golongan Ezer lan golongan Disyan. Iku mau para panggedhening golongane wong Hori miturut golongane ing tanah Seir.

Raja-raja Edom

36:31-43

³¹ Iki pratelane para raja kang ngasta paprentahan ing tanah Edom, sadurunge tanah Israel ana rajane. ³² Ing tanah Edom, kang ngratoni Sang Prabu Bela bin Beor, dene kuthane aran Dinhaba. ³³ Sawuse Sang Prabu Bela seda, kang nggentosi Sang Yobab bin Zerah saka ing Bozra. ³⁴ Sasedane Sang Prabu Yobab, kang nggentosi jumeneng raja Sang Husyam saka nagarane bangsa Teman. ³⁵ Sasedane Sang Prabu Husyam, kang nggentosi jumeneng raja Sang Hadad bin Bedad, kang nggecak bala Midian ana ing jajahane Moab, dene kuthane aran Awit. ³⁶ Sasedane Sang Prabu Hadad, kang nggentosi jumeneng raja Sang Samla saka Masreka. ³⁷ Sasedane Sang Prabu Samla, kang nggentosi jumeneng raja Sang Saul saka

Rehobot ing pinggir bengawan. ³⁸Sasedane Sang Prabu Saul, kang nggentosi jumeneng raja Sang Baal-Hanan bin Akhbor. ³⁹Sasedane Sang Prabu Baal-Hanan bin Akhbor, kang nggentosi jumeneng raja Sang Hadar, kuthane aran Pahu lan garwane asma Mehetabeel putrane Sang Matred putrane Sang Mezahab.

⁴⁰Iki jenenge para panggedhene bani Esap miturut golongan lan panggonane kalawan jenenge dhewe-dhewe; panggedhene golongan Timna, panggedhene golongan Alwa, panggedhene golongan Yetet, ⁴¹panggedhene golongan Oholibama, panggedhene golongan Ela, panggedhene golongan Pinon, ⁴²panggedhene golongan Kenas, panggedhene golongan Teman, panggedhene golongan Mibzar, ⁴³panggedhene golongan Magdiel lan panggedhene golongan Iram. Iya iku para panggedhene golongan Edom miturut panggonane ana ing tanah ebeke dhewe-dhewe. Edom iku Esap, leluhure bangsa Edom.

Yusuf lan para sadulure

37:1-11

37 ¹Anadene Rama Yakub iku pamanggane ana ing tanah tilas pamanggane kang rama neneka, iya iku ing tanah Kanaan.

²Iki critane tedhak-turune Rama Yakub. Yusuf nalika umur pitulas taun, dadi isih enom, kulina angon raja-kaya bebarengan karo sadulur-sadulure, anake Bilha lan Zilpa

garwane kang rama, sarta Yusuf iku ngaturake marang kang ramane bab pialane para sadulure. ³Rama Israel anggone ngasihi Yusuf ngluwihi para sadulure liyane kabeh, marga Yusuf iku laire nalika Rama Yakub wus sepuh; sarta Yusuf digawekake jubah kang becik banget. ⁴Bareng sadulure padha ngreti yen kang rama anggone ngasihi Yusuf kinacek karo liyane, temah Yusuf disengiti lan ora gelem ngaruh-aruhi klawan ulat sumeh.

⁵Ing sawijining dina Yusuf ngimpi, impene mau banjur dicaritakake marang para sadulure, temah sadulure saya mundhak maneh sengite. ⁶Marga celathune marang para sadulure: "Coba rungokna impen kang dakimpekake iki: ⁷Aku lan kowe lagi padha mbenteli gandum ana ing pategalan; bentelanku nuli ngadeg jejeg, dene bentelanmu banjur padha teka ngubengi lan sujud nyembah marang bentelanku." ⁸Ing kono para sadulure padha ngucap: "Apa kowe kepengin ngratoni aku iki kabeh?" Temahan saya mundhak maneh sengite jalaran saka impene lan tembungé iku.

⁹Yusuf banjur ngimpi maneh, iku iya dicaritakake marang para sadulure, pangucap: "Lah aku ngimpi maneh: Srengenge, rembulan sarta lintang sawelas padha katon sujud lan nyembah ana ngarepku." ¹⁰Bareng bab iki dicaritakake marang kang rama lan para sadulure, temah didukani dening kang rama: "Impen apa ta impenmu iku? Mangsa ta yen aku, ibumu lan

para sadulurmu bakal padha sumungkem ing bumi ana ing ngarepmu?" ¹¹ Sadulur-sadulure dadi padha ewa marang Yusuf, nanging kang rama nyathet iku ing sajroning panggalihe.

Yusuf didol menyang tanah Mesir

37:12-36

¹² Ing sawijining dina para sadulure padha angon raja-kayane kang rama ana ing jajahan Sikhem. ¹³ Rama Israel tumuli ngandika marang Yusuf: "Kamas-kasmu rak lagi padha angon raja-kaya ana jajahane Sikhem. Mulane kowe dakkongkon niliki mrana!" Ature Yusuf: "Sandika." ¹⁴ Banjur pangandikane maneh: "Kowe mranaa, tilika kaslametane sadulur-sadulurmu lan kaslametane raja-kaya, mengko aku kandhanana!" Mangkono Rama Yakub anggone utusan Yusuf saka ing lebake Hebron lan banjur wis tekan ing Sikhem. ¹⁵ Bareng Yusuf lagi mlaku mrana-mrene ana ing ara-ara, banjur kapethuk sawijining wong lanang kang ngaruh-aruhi: "Sampeyan madosi punapa?" ¹⁶ Wangsulane Yusuf: "Kula madosi sadherek-sadherek kula, kula mugi sampeyan tedahaken wonten ing pundi anggenipun sami angen?" ¹⁷ Celathune wong mau: "Sampun sami kesah saking ngriki, awit kula mireng anggenipun sami reraosan: Payo padha menyang Dhotan." Dadine Yusuf banjur nusul para sadulure, sarta padha ketemu ana ing Dhotan.

¹⁸ Saka kadohan Yusuf wus diawasake tekane, sadurunge nyedhak para sadulure mau padha sarujukan golek akal supaya bisaa mateni Yusuf. ¹⁹ Anggone guneman mangkene: “Lah kae delengen, si juru ngimpi kita teka! ²⁰ Kang iku payo padha dipateni lan dicemplungake ing salah sijining sumur iku, nuli mengko dikandhakake yen dimangsa kewan galak; mengko kita bakal weruh kapriye kadadeane impene iku.” ²¹ Bareng Ruben krungu kang kaya mangkono, sedyane arep nguwalake Yusuf saka tangane para sadulure, pangucape: “Aja nganti kita pateni ta!” ²² Pitutur Ruben: “Aja nganti ngwutahake getih, cemplungna sumur kang ana ing pasamuwan kono bae! Mung aja kokkapak-kapakake!” Iku pamurihe supaya bisa ngluwari Yusuf saka tangane para sadulure lan diulihake marang kang rama.

²³ Kacarita bareng Yusuf lagi bae tekan ing ngarepe para sadulure, tumuli diuculi jubahe, iya jubah kang endah banget kang lagi dianggo iku. ²⁴ Banjur dilarak lan dicemplungake ing sumur. Sumur mau asat, ora ana banyune. ²⁵ Sawuse mangkono banjur padha mangan kembang. Bareng padha ndengengek, weruh ing kadohan ana kapilah bangsa Ismael kang teka saka Gilead, untane padha momot damar, balsem lan blendok lod, arep digawa menyang tanah Mesir. ²⁶ Celathune Yehuda marang para sadulure: “Untunge apa yen kita mateni adhi kita lan ndhelikake getihe?” ²⁷ Payo padha didol bae marang wong Ismael kae, nanging aja nganti kita kapak-kapakake,

marga iku sadulur kita, kulit daging kita.” Sadulure padha manut kabeh. ²⁸ Kacarita nalika ana sudagar-sudagar Midian liwat, Yusuf dientasake saka ing jero sumur, lan didol marang wong Ismael, payu rong puluh sekel salaka; Yusuf banjur digawa menyang ing tanah Mesir. ²⁹ Bareng Ruben mbaleni sumur mau, tetela Yusuf wus ora ana ing jero sumur, tumuli nyuwek-nyuwek panganggone. ³⁰ Banjur mbaleni para sadulure, pangucape: “Bocahe wus ora ana, lah aku menyang ngendi paranku?”

³¹ Sawuse mangkono banjur padha njupuk jubahe Yusuf lan nyembeleh wedhus, lan jubahe dicelupake ing getihe. ³² Jubah kang endah banget mau dikirimake katur kang rama, kanthi diweling mangkene: “Punika anggen kula sami manggih. Sumangga, bapak kula aturi nitik, punika jubahipun ingkang putra punapa sanes?” ³³ Bareng Rama Yakub niti-priksa jubah mau, nuli ngandika: “Iki jubahe anakku, mesthi anakku wus dimangsa ing sato galak lan wus disempal-sempal.”

³⁴ Rama Yakub banjur nyuwek-nyuwek jubahe, sarta ngagem bagor diubedake ing bangkekane apadene gawe patangisan nganti pirang-pirang dina, marga saka putrane mau. ³⁵ Para putrane kakung lan putri padha sumedya nglipur, nanging ora kersa dilipur, pangandikane: “Ora! Aku tetep sedhah, nganti aku wus mudhun nusul anakku menyang ing teleng palimengan.” Mangkono Rama Yakub anggone muwuni Yusuf putrane.

³⁶Anadene Yusuf didol dening wong Midian mau menyang ing tanah Mesir, marang Sang Potifar, punggawane Sang Prabu Pringon, panggedhening prajurit tamtama.

Caritane Yehuda lan Tamar

38:1-30

38 ¹Kacarita nalika samana Yehuda lunga ninggal para sadulure lan mondhok ing omahe wong Adulam, jenenge Hira.

²Ana ing kono Yehuda weruh anake wadon wong Kanaan jenenge Syua, iku nuli diepek somah lan banjur kumpul. ³Wong wadon mau temah ngandhut sarta nglairake anak lanang kang dijenengake Er. ⁴Sawuse mangkono somahe mau banjur nglairake anak lanang maneh dijenengake Onan. ⁵Tumuli nglairake anak lanang sapisan engkas, anake mau dijenengake Syela. Anggone nglairake mau nalika Yehuda pinuju ana ing Khezib.

⁶Sawuse iku Yehuda nggolekake jodho Er anake pembarep, jenenge Tamar. ⁷Nanging Er pembarepe Yehuda iku ora ndadekake keparenge Sang Yehuwah, mulane dipateni dening Sang Yehuwah. ⁸Yehudah banjur tutur marang Onan: "Kowe kumpula karo tilas somahe kakangmu, iku epeken bojo, kowe dadia gegentine kakangmu, supaya kowe menehana turun marang kakangmu."

⁹Nanging sarehne Onan ngreti yen turun mau ora bakal dadi duweke dhewe, mulane saben kumpul karo somahe kakangne,

wijine diruntuhake ing bumi, supaya aja nganti nuwuhake turun kanggo kakangne.

¹⁰Pratingkah mangkono mau ora ndadekake keparenge Sang Yehuwah, mulane Onan uga dipateni. ¹¹Yehuda banjur tutur marang Tamar mantune: “Anggonmu dadi wulanjar iku manggona ing omahe bapakmu bae, nganti anakku Syela wus gedhe,” marga osike atine mangkene: “Aja nganti mati kaya kakangne karo pisan.” Tamar nuli lunga manggon ana ing omahe bapakne.

¹²Sawuse antara lawas somahe Yehuda anake Syua ngajal. Bareng Yehuda wus lipur, banjur lunga menyang Timna nunggoni wong-wong kang padha mbathili wedhuse, bebarengan karo Hira mitrane wong Adulam.

¹³Tamar nuli diwartani mangkene: “Bapakmu maratuwa lagi lunga menyang Timna perlu mbathili wedhus.” ¹⁴Tamar banjur ngrucat penganggone wulanjar, sarta kudhungan nganti brukut, banjur mapan linggih ing gapura Enaim ing dalan kang anjog ing Timna, mulane mangkono awit weruh yen Syela wus gedhe, mangka ora diomah-omahake dadi sisihane Syela. ¹⁵Yehuda bareng weruh Tamar mau, dikira bangsane wanita tuna-susila, marga ing raine dikudhungi. ¹⁶Lakune banjur marani wong wadon kang ana ing pinggir dalan mau karo celathu: “Ayo, kowe arep dakjak turu!” Awit ora ngreti yen wong wadon iku mantune dhewe. Ature Tamar: “Kula badhe panjenengan paringi punapa, manawi kula panjenengan dhawuhi ndherek sare?”

¹⁷ Wangsulane: “Kowe bakal dakkirimi cempe siji.” Ature Tamar: “Nanging kula panjenengan paringi cepengan, saderengipun panjenengan ngintunaken ingkang panjenengan janjekaken punika.” ¹⁸ Pitakone Yehuda: “Cekelan apa kang kudu dakwenehake kowe?” Ature Tamar: “Sesupe cap panjenengan tuwin kalung punapa dene teken ingkang panjenengan asta punika.” Iku iya tumuli diwenehake, banjur diwori turu, temah ngandhut marga saka Yehuda. ¹⁹ Sawuse mangkono Tamar banjur ngadeg sarta lunga, ngrucat kudhunge lan menganggo sandhangan wulanjar maneh.

²⁰ Yehuda tumuli ngirimake cempene lumantar mitrane wong Adulam, kagawe nebus barang cekelan saka tangane wong wadon mau, nanging ora ketemu. ²¹ Banjur takon marang wong ing sacedhake kono: “Tiyang estri tuna-susila ingkang sabenipun linggih wonten pinggir margi dhateng Enaim ngriki punika, sapunika wonten pundi?” Wangsulane kang ditakoni: “Ngriki boten wonten tiyang estri tuna-susila!” ²² Wonge banjur bali nemoni Yehuda, pangucap: “Wonge wadon tuna-susila ora ketemu, malah pangucap wong-wong ing sacedhake kono: Ngriki boten wonten wanita tuna susila!” ²³ Yehuda banjur celathu: “Iya wis kareben barange cekelan diepek, anggere ora gawe wirangku kabeh bae! Cempe iki nyatane wus dakkirimake, nanging kowe ora bisa ketemu karo wonge wadon iku.”

²⁴ Kacarita watara telung sasi Yehuda dikabari: “Tamar, putra mantu panjenengan lampah bedhang, malah sampun ngandheg anggenipun bebedhangan punika.” Yehuda banjur ngucap: “Wonge gawanen metu, supaya diobong!” ²⁵ Bareng digawa metu, wong wadon mau tumuli kongkonan wong kandha marang maratuwane mangkene: “Anggen kula ngandheg punika kaliyan tiyang jaler ingkang gadhah barang-barang punika.” Sarta ature maneh: “Sumangga ta panjenengan titik, sinten ingkang gadhah sesupe cap kaliyan kalung tuwin teken punika?” ²⁶ Anadene Yehuda ora pangling marang barang-barang iku, tumuli celathu: “Dudu aku, nanging wong wadon iku kang bener, marga pancen ora dakolehake anakku si Syela.” Lan sabanjure wong wadon mau wus ora tau dicedhaki maneh.

²⁷ Kacarita nalika wus tumeka ing leke anggone bakal nglairake anak, lah bayine kang ana ing guwa-garba iku kembar. ²⁸ Lan sajrone nglairake, kelakon bayine salah siji ngetokake tangane, iku banjur dicekel dening bidhane, tangane ditaleni nganggo lawe abang tuwa; bidhane tumuli ngucap: “Iki kang lair dhisik!” ²⁹ Nanging bareng tangane ditarik lumebu maneh, banjur sadulure kang lair, bidhane banjur ngucap: “Wah pancen rosa temenan kowe, dene bisa ndhisiki metu!” Mulane bocahe dijenengake Peres. ³⁰ Sawuse mangkono adhine kang tangane ana lawene

abang tuwa mau lair; dene iku dijenengake Zerah.

Yusuf ana daleme Sang Potifar

39:1-23

39 ¹Anadene Yusuf wus digawa menyang tanah Mesir, banjur dipundhut dening Sang Potifar, abdi daleme Sang Prabu Pringon, panggedhening prajurit tamtama, wong Mesir. Anggone mundhut saka wong-wong Ismael kang nggawa mrono. ²Nanging Sang Yehuwah nunggil kalawan Yusuf, temah dadi wong kang tansah binarkahan ing sadhengah pagaweane, sarta kelilan manggon ing daleme bendarane, wong Mesir mau. ³Bareng bendarane ngreti yen Pangeran Yehuwah nunggil karo Yusuf, sarta sabarang kang digarap tumindak becik, ⁴temahan Yusuf oleh sihe bendarane kepareng dadi paladene. Malah nganti dipasrahi mengku dalem lan dipracaya nguwasani sabarang kagungane kabeh. ⁵Mangka wiwit nalika maringi pangwasa marang Yusuf mengku dalem lan sakabehe barang kagungane mau, Sang Yehuwah mberkahi daleme wong Mesir iku, sabab saka Yusuf, satemah berkahe Sang Yehuwah iku nyrambahi ing sabarang kagungane kabeh, dadia kang ana ing dalem, dadia kang ana ing pategalan. ⁶Sabarang kagungane kabeh dipasrahake marang pangwasane Yusuf, lan marga saka kabiyantu dening Yusuf Sang Potifar wus ora prelu ngatur

apa-apa maneh kajaba mung kang didhahar piyambak.

Anadene Yusuf iku tindak-tanduke ngresepake lan bagus rupane. ⁷ Bareng wis sawatara mangsa, garwane bendarane mirsani Yusuf kalawan kagungan sir, sarta ngandika: "Ayo, turua karo aku!" ⁸ Nanging Yusuf ora gelem lan matur marang bendarane putri: "Sapunika bendara kawula boten prelu ngatur punapa ingkang wonten ing salebeting dalem punika malih, sarta sadaya kagunganipun sampun dipun pasrahaken ing tangan kawula, ⁹ malah ing salebeting dalem punika boten wonten ingkang boten dipun pasrahaken dhateng kawula, kajawi namung panjenengan dalem; margi panjenengan dalem punika garwanipun. Inggang punika kados pundi anggen kawula badhe nglampahi piawon ageng makaten saha damel dosa dhateng Gusti Allah?" ¹⁰ Lan sanadyan saben dina Yusuf tansah dibujuk, ewasamono Yusuf ora nuruti kang dadi karsane ndherek sare lan tumindak nistha karo panjenengane.

¹¹ Wasana ing sawijining dina kelakon Yusuf lumebu ing dalem arep nindakake pagawean, mangka ing jero dalem kono pinuju ora ana wong siji-sijia. ¹² Bendarane putri tumuli nggondheli klambine Yusuf kalawan ngandika: "Ayo turu karo aku!" Nanging Yusuf ninggal klambine ana ing astane bendarane putri mau sarta lumayu metu. ¹³ Bareng bendarane putri mirsa yen klambine Yusuf ditinggal ana ing astane sarta wong wus lumayu metu,

¹⁴tumuli bengok-bengok nimbali abdi-abdine kabeh, sarta dipangandikani: “Delengen! Wong Ibrani iku dilebokake ing panggonanku kene supaya aku padha dianggo dolanan. Iki mau nyedhaki aku, arep awor turu karo aku, nanging aku banjur bengok-bengok sarosaku. ¹⁵Bareng krungu aku mbengok seru banget, klambine ditinggal ana ing kene banjur enggal-enggal lumayu metu.” ¹⁶Klambine Yusuf iku diselehake ana ing sandhinge nganti sakondure bendarane. ¹⁷Sang Potifar iya diaturi uninga mangkono, ature: “Abdi tiyang Ibrani ingkang panjenengan lebetaken mriki punika murugi kula badhe dipun sembranani. ¹⁸Nanging sareng kula bengok-bengok, rasukanipun lajeng dipun tilar wonten sandhing kula, sarta tumunten mlajeng medal.” ¹⁹Bareng bendarane midhanget ature kang garwa: “Makaten lan makaten pandamelanipun abdi panjenengan dhateng kula,” temah bendarane muntab dukane. ²⁰Yusuf tumuli dicekel dening bendarane lan dilebokake ing pakunjaran, papan kanggo nahan wong-wong kang kaluputan marang Sang Prabu. Kaya mangkono anggone Yusuf kinunjara.

²¹Nanging Sang Yehuwah nunggil kalawan Yusuf, kaparingan sih lan diolehake ati saka panggedhene pakunjaran. ²²Panggedhe pakunjaran mau nganti mracayakake sakehe tahanan marang pangreksane Yusuf, lan sakehe pagawean kang kudu ditindakake ana ing kono, iya Yusuf kang ngurus. ²³Panggedhe

pakunjaran wus ora ngawruhi apa-apa tumrap samubarang kang wus dipasrahake marang Yusuf, marga Sang Yehuwah nunggil kalawan Yusuf lan apa kang ditindakake iku dilestarekake dening Sang Yehuwah.

Impene lurah pangunjukan lan lurah dhaharan

40:1-23

40 ¹Kacarita sawuse lelakon mau, lurah pangunjukan lan lurah dhaharane Sang Raja ing Mesir padha keluputan marang gustine, yaiku raja ing Mesir mau. ²Temah banget dukane Sang Prabu Pringon marang punggawane kadhaton mau, marang lurah pangunjukan lan lurah dhaharan iku. ³Sakarone padha ditahan ana ing daleme panggedhe prajurit tamtama ana ing pakunjaran panggonane Yusuf katahan. ⁴Panggedhe prajurit mau banjur matah Yusuf ngladeni priyayi tahanan loro mau. Kaya mangkono priyayi loro mau anggone katahan nganti sawatara suwene. ⁵Ing sawijining bengi lurah sakarone padha ngimpi, impene dhewe-dhewe, iya iku lurah pangunjukan lan lurah dhaharane raja Mesir kang padha ditahan ana ing pakunjaran mau, anggone ngimpi tunggal sawengi, lan tegese impen iya beda-beda. ⁶Nalika esuke Yusuf teka mrono, banjur sumurup yen sakarone lagi padha sedhik atine. ⁷Yusuf banjur takon marang punggawane Sang Prabu Pringon

kang padha ditahan tunggal sapakunjaran karo dheweke ana ing daleme bendarane iku, ature: "Kenging punapa dinten punika panjenengan kok sami katingal sedhik makaten?"⁸ Wangsulane lurah sakarone: "Aku padha ngimpi, nanging ora ana wong kang bisa nerangake tegese." Ature Yusuf marang wong-wong mau: "Ingkang nerangaken impen punika rak namung Gusti Allah Sumangga, impen wau kula aturi nyariyosaken dhateng kula!"⁹ Lurah pangunjukan banjur nyaritakake impene marang Yusuf, celathune: "Ing sajroning impen mau aku werung wit anggur ana ngarepku."¹⁰ Wit anggur iku ana pange telu, lagi bae anggone semi, nuli iya metu kembang lan dhompokane padha metokake woh kang mateng-mateng.¹¹ Dene gelas pangunjukane Sang Prabu Pringon ana ing tanganku, woh anggur mau banjur dakjupuk dakperes ana ing gelas pangunjukane Sang Prabu Pringon lan gelase nuli dakaturake ing astane Sang Prabu Pringon."¹² Ature Yusuf: "Tegesipun impen wau makaten: Pang tiga punika tigang dinten,¹³ salebetipun tigang dinten punika Sang Prabu Pringon badhe nginggahaken panjenengan, saha mangsulaken panjenengan dhateng kalenggahan panjenengan ingkang lami, temah panjenengan badhe nyaosaken gelas pangunjukan dhateng Sang Pringon kados kala rumiyin nalika panjenengan ngasta lurah pangunjukan."¹⁴ Nanging, kula aturi enget dhateng kula samangsa panjenengan sampun

manggih sakeca, mugi karsaa nandukaken kasaenan dhateng kula, nglantaraken prakawis kula punika dhateng Sang Prabu Pringon, saha nyuwun tulung supados kawedalna saking griya punika. ¹⁵ Awitdene kula punika dipun colong dipun culik makaten kemawon saking tanahipun tiyang Ibrani, saha wonten ing ngriki kula inggih boten nate nglampahi punapa-punapa, ingkang njalari kula pantes dipun lebetaken ing luweng tutupan punika.”

¹⁶ Lurah juru among dhaharan bareng krungu yen anggone negesi becik, banjur celathu marang Yusuf: “Aku iya uga ngimpi, lah katone aku nyunggi tenong sungsun telu isi dhaharan.

¹⁷ Dene tenong kang dhuwur isi dhaharan warna-warna kagem Sang Prabu Pringon, olah-olahane juru masak; nanging tenong kang daksunggi mau isine banjur dipangani manuk.” ¹⁸ Yusuf banjut mangsuli: “Makaten tegesipun impen wau! Tenong sungsun tiga inggih tigang dinten. ¹⁹ Salebetipun tigang dinten punika Sang Prabu Pringon badhe nginggahaken panjenengan dhateng papan ingkang inggil, panjenengan badhe dipun gantung ing cagak, saha peksi-peksi badhe nedha daginging salira panjenengan.”

²⁰ Kacarita bareng telung dinane, mbeneri dina wiyosane Sang Prabu Pringon, panjenengane nganakake pista kanggo para punggawane, kabeh lurah pangunjukan lan lurah dahaharan padha disengkake siraha ana ing satengahe para abdi. ²¹ Lurah pangunjukan dibalekake pangkate lawas, dadi kelakon

nyaosake gelas pangunjukan marang astane Sang Prabu Pringon maneh. ²²Nanging lurah dhaharan digantung, cocog kaya anggone negesake Yusuf marang para lurah mau.

²³Ewadene lurah pangunjukan iku ora kelingan marang Yusuf, nanging lali.

Supenane Sang Prabu Pringon

41:1-36

41 ¹Kacarita sawuse let rong taun, Sang Prabu Pringon supena, katone panjenengane kaya jumeneng ana ing sapinggire bengawan Nil. ²Banjur ana sapi pitu padha mentas saka bengawan, sawangane becik lan awake lemu-lemu; tumuli padha nyenggut ana ing sapinggire bengawan kono. ³Sawuse mangkono banjur ana sapi liyane pitu, padha mentas saka ing bengawan Nil iku, sawangane ala lan awake kuru-kuru, tumuli padha mapan ana ing sandhinge sapi-sapi sing dhisik mau ana ing pinggir bengawan. ⁴Sapi-sapi kang ala rupane lan kuru-kuru awake mau banjur padha mangan sapi-sapi kang becik lan lemu-lemu mau. Ing kono Sang Prabu Pringon banjur wungu.

⁵Sawuse iku nuli sare maneh, banjur supena kang kaping pindhone. Lah ana wulen gandum pitu thukul saka dami siji, padha aos-aos lan becik-becik rupane. ⁶Nanging ora let suwe ana wulen gandum pitu thukul, kuru-kuru lan alum marga saka angin wetan. ⁷Wulen kang kuru mau banjur padha nguntal wulen kang aos

lan becik. Sang Prabu Pringon tumuli wungu, mirsa yen kabeh mau mung supenan.

⁸Bareng wayah esuk panggalihe judheg, banjur utusan nimbali para sarjana lan para wasis satanah Mesir, iku tumuli padha dipangandikani bab supenane, nanging siji bae ora ana kang bisa nerangake tegese. ⁹Ing kono lurah pangunjukan banjur munjuk marag Sang Prabu Pringon, unjuke: “Ing dinten punika kawula kengetan kalepatan kawula.

¹⁰Nalika samanten Sang Prabu Pringon duka dhateng para abdi, ngantos kawula katahan wonten ing griyanipun pangageng prajurit tamtama sesarengan kaliyan lurah among dhaharan. ¹¹Ing satunggaling dalu kawula kekalih ngimpi, inggih kawula dalah lurah among dhaharan; impen lan tegesipun piyambak-piyambak.

¹²Wonten ing ngriku kawula sesarengan kaliyan tiyang nem-neman bangsa Ibrani, rencangipun pangageng prajurit tamtama wau; punika kawula cariyosi impen kawula, lajeng sampi dipun terangaken tegesipun impen kawula piyambak-piyambak. ¹³Dene kalampahanipun inggih ceples kados anggenipun nyukani katrangan, kawula kawangsulaken dhateng padamelan lami, dene lurah among dhahar kagantung.”

¹⁴Sang Prabu tumuli utusan nimbali Yusuf, kang banjur enggal-enggal kawetokake saka ing pakunjaran, nuli cukur lan salin sandhangan, banjur sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Pringon. ¹⁵Sang Prabu

Pringon tumuli ngandika marang Yusuf: “Ingsun supena, nanging ora ana wong siji-sijia kang bisa nyaosi katrangan bab tegese, nanging ing sun midhanget bab sira, anggonira mung krungu impene bae sira tumuli bisa njarwakake.”¹⁶ Yusuf banjur munjuk: “Dhuh, Sang Prabu Pringon, punika sanes kawula, Gusti Allah ingkang badhe paring pawartos bab karaharjan dhateng Sang Prabu Pringon.”¹⁷ Pangandikane Sang Prabu Pringon marang Yusuf: “Sajroning supena ing sun jumeneng ana ing pinggire begawan Nil; ¹⁸lah nuli ana sapi pitu mentas saka ing bengawan mau, awake lemu-lemu lan becik-becik rupane, banjur padha nyenggut ana ing pinggir bengawan kono. ¹⁹Sawuse mangkono tumuli ana sapi pitu liyane mentas, padha gering-gering lan ala rupane, ana ing satanah Mesir ing sun durung tau tumon sapi kang alane kaya mangkono iku. ²⁰Nanging sapi kang kuru lan ala iku banjur padha mangsa sapi lemu kang dhisik mau. ²¹Sawuse sapi-sapi mau kalebu ing wetenge, iya ora katara yen wus klebon, sawangane isih padha bae kaya maune, ing kono ing sun banjur ngililir. ²²Sabanjure ing sajrone supena ing sun mirsani, ana wulen pitu thukul saka dami siji, padha mentes-mentes lan becik rupane. ²³Banjur ana wulen pitu kang gering, kuru lan geseng dening angin wetan. ²⁴Nanging wulen kang garing mau banjur padha nguntal wulen kang mentes-mentes mau. Prakara iki wus suncaritakake marang para sarjana, nanging

siji bae ora ana kang bisa ngaturi katrangan marang ing sun."

²⁵ Yusuf tumuli munjuk marang Sang Prabu Pringon: "Supenan dalem kekalih punika tegesipun sami. Gusti Allah paring uninga dhateng panjenengan dalem Sang Prabu Pringon, punapa ingkang badhe dipun tindakaken. ²⁶ Menggah lembu pitu ingkang sae punika ibaratipun pitung taun, saha wulen gandum pitu ingkang sae punika inggih ugi pitung taun; supenan kekalih punika sami. ²⁷ Dene lembu pitu ingkang kera lan awon ingkang sami mentas kantung, ibaratipun inggih pitung taun, sarta wulen gandum pitu ingkang gabug saha geseng dening angin wetan punika, ngibarati badhe wontenipun pailan pitung taun. ²⁸ Inggih kados unjuk kawula dhateng Sang Prabu Pringon wau, Gusti Allah sampun ngatingalaken dhateng Sang Prabu Pringon punapa ingkang badhe enggal dipun tindakaken. ²⁹ Kauningana, gusti, pitung taun ingkang badhe kalampahan punika badhe mirah tedha ingkang kelangkung-langkung ing sawradinipun tanah Mesir. ³⁰ Nanging sasampunipun punika badhe wonten pailan pitung taun laminipun, ing ngriku tiyang-tiyang Mesir sampun sami kesupen bab kaluberan ingkang sampun, margi pailan wau badhe damel risakipun nagari punika. ³¹ Kaluberan ingkang kapengker sampun boten katawis tilasipun wonten ing tanah punika, awit saking pailan ingkang nusul wau langkung dening awratipun. ³² Wondene supenan wau

dipun wangsuli ngantos rambah kaping kalih punika kagem Sang Prabu Pringon ateges: bilih prakawis punika sampun dados keputusanipun Gusti Allah, saha Gusti Allah temtu tumunten enggal badhe nindakaken. ³³Ingkang punika, dhuh Sang Prabu Pringon, mug i karsaa matah salah satunggaling tiyang ingkang lantip saha wicaksana, kadhawuhana mengku satanah Mesir. ³⁴Kajawi punika Sang Prabu Pringon ugi nindakna makaten: inggih punika ngangkat para juru niti-priksa wonteng ing nagari ngriki, saha karsaa mundhut sapragangsalipun pamedaling tanah ing salaminipun mangsa mirah tedha pitung taun punika. ³⁵Sami kadhawuhana nglempakaken sawarnining bahan tedha ing salebetipun taun-taun sae ingkang badhe kalampahan punika, saha nandhoa gandum ingkang dados kagunganipun Sang Prabu Pringon, kasimpena ing kitha-kangge tandhon tedha. ³⁶Kalayan makaten sadaya bahan tedha wau lajeng dados tandhon kangge kaperluaning nagari punika salaminipun pailan pitung taun ingkang badhe kalampahan wonten ing tanah Mesir, supados nagari punika sampun ngantos risak margi wontenipun pailan punika.”

**Sang Yusuf ngasta
pangwaos ing tanah Mesir**

41:37-57

³⁷Atur pirembag kang mangkono iku didhahar dening Sang Prabu Pringon dalah

sakehe para punggawane. ³⁸ Sang Prabu Pringon banjur ngandika marang para punggawane: “Apa iya kita bisa nemu wong kang kadunungan Rohing Allah kaya iki?”

³⁹ Sang Prabu Pringon tumuli ngandika marang Yusuf: “Sarehne Gusti Alalh wus paring sumurup marang sira, dadi ora ana wong kang lantip lan wicaksana kaya sira. ⁴⁰ Mulane sira kang nguwasanana kadhatoningsun, sarta sakehe para kawulaningsun kabeh ngestokna prentahira, mung marga saka dhampar iki bae anggoningsun ngungkuli sira.” ⁴¹ Karomaneh pangandikane Sang Prabu Pringon marang Yusuf: “Lah sira sunangkat dadi kang mengku satanah Mesir kabeh.”

⁴² Sang Prabu Pringon tumuli nglolos sesupune cap saka astane banjur dianggokake ing drijine Yusuf, sarta dianggoni sandhangan mori alus lan gulune dikalungi kalung mas.

⁴³ Karodene ditunggangake ing kreta titihane piyambak kang nomer loro, sarta ing ngarepe ana kang alok-alok: “Hurmat!” Mangkono anggone Yusuf diangkat dening Sang Prabu Pringon dadi kang mengku satanah Mesir kabeh. ⁴⁴ Sang Prabu Pringon tumuli ngandika marang Yusuf: “Ingsun iki Sang Prabu Pringon, nanging ing satanah Mesir kene ora kena ana wong kang tumindak apa-apa, kajaba saka palilahira.” ⁴⁵ Yusuf tumuli diparingi jeneng: Zafnat-Paaneakh sarta diparingi Sang Putri Asnat putrane putri Sang Potifera, imam ing On, dadi garwane. Kaya mangkono Sang Yusuf banjur wiwit nguwaosi satanah Mesir kabeh.

⁴⁶ Sang Yusuf mbeneri yuswa telung puluh taun nalika ngadhep ana ing ngarsane Sang Prabu Pringon raja ing Mesir mau. Sang Yusuf tumuli mundur saka ngarsane Sang Prabu Pringon tindak ndlajahi satanah Mesir kabeh. ⁴⁷ Anadene sasuwene pitung taun mangsane murah pangan iku pametune bumi nganti tumpuk undhung, ⁴⁸ Sang Yusuf banjur nglempakake sarupane pangan sajrone pitung taun kang luber iku, sarta pangan iku disimpen ana ing kutha-kutha; saben kutha dianggo nyimpen pangan pametune wewengkone dhewe-dhewe. ⁴⁹ Kaya mangkono Sang Yusuf anggone tandho pangan kehe nganti kaya wedhine sagara saka akehe, olehe ngetung nganti mandheg, marga wus ora kena dietung maneh.

⁵⁰ Sadurunge tekan ing mangsa pailan, Sang Yusuf wus kaparingan putra loro patutan saka Sang Putri Asnat putrane Sang Potifera, imam ing On. ⁵¹ Sang Yusuf maringi asma marang putrane kang pembajeng: Manasye, awit pangandikane: "Gusti Allah wus ndadekake aku lali marang sakabehe kasusahanku lan kulawargane bapakku."

⁵² Dene kang nomer loro iku diparingi asma: Efraim, awit pangandikane: "Gusti Allah wus maringi anak marang aku ana ing nagaraning kasangsaranku."

⁵³ Bareng wus kelakon pitung taun mangsane murah pangan ana ing tanah Mesir, ⁵⁴ nuli wiwit mangsa pailan pitung taun lawase, kaya kang wus kapangandikakake dening Sang

Yusuf; satemah kabeh padha kambah paceklik, mung sawratane tanah Mesir ana pangan.

⁵⁵ Dene bareng wong satanah Mesir padha kekurangan pangan, lan rakyat padha sambat nyuwun pangan marang Sang Prabu Pringon, Sang Prabu Pringon banjur ndawuhi marang wong Mesir kabeh: “Padha maranana Yusuf, nglakonana apa saprentahe marang sira!”

⁵⁶ Pailan iku nyrambahi ing sajadag kabeh; Sang Yusuf tumuli mbikak sakehe gudhang patandhon lan nempurake gandum marang wong Mesir, marga tanah Mesir iku sangsaya banget anggone kambah pailan. ⁵⁷ Karomaneh wong saka ing ngendi-endi iya padha seba marang ing ngarsane Sang Yusuf ing tanah Mesir prelu nempur gandum, marga sajadag kabeh kambah ing pailan nganti banget.

Sadhereke Sang Yusuf menyang Mesir

42:1-38

42 ¹ Bareng Rama Yakub midhanget kabar yen ing tanah Mesir ana gandum, banjur ngandika marang para putrane: “Yagene kowe kok padha pandeng-pandangan bae?” ² Karomaneh pangandikane: “Aku krungu kabar yen ing Mesir ana gandum, bok kowe padha mrana, nempura gandum kanggo kita, supaya kita padha bisa lestaria urip, aja nganti mati.” ³ Sadhereke Sang Yusuf sapuluh banjur padha budhal menyang Mesir nempur. ⁴ Nanging Yakub ora marengake Benyamin, rayine Sang Yusuf, melu para sadulure,

sabab kagungan panggali: “Bokmanawa nemu alangan mengko.”⁵ Dadi ing antarane wong-wong kang padha nempur gandum mau kalebu uga para putrane Israel, marga tanah Kanaan uga wus kambah ing pailan.

⁶Nalika iku Sang Yusuf wus jumeneng patih ana ing nagara kono, lan iya panjenengane iku kang nempurake gandum marang rakyat ing kono kabeh. Dadi nalika para sadhereke Sang Yusuf teka, iya kudu sowan ing ngarsane klawan sumungkem ing bumi.⁷ Bareng Sang Yusuf mirsa para sadhereke, ora pangling, nanging Sang Yusuf ethok-ethok ora ngretos, malah disentak sarta dipangandikani: “Kowe kabeh iku saka ngendi?” Ature kang kadangu: “Saking tanah Kanaan, badhe nempur.”

⁸Pancen Sang Yusuf ora pangling marang para sadhereke, nanging para sadhereke padha pangling marang panjenengane.⁹ Sang Yusuf tumuli kengetan marang supenane ing bab para sadhereke. Bajur ngandika maneh: “Kowe iku mesthi telik, tekamu mreng arep nitik-nitik ngendi panggonan kang ora dijaga.”¹⁰ Ature para sadhereke: “Boten Gusti! Sowanipun dalem punika namung badhe nempur.”¹¹ Kawula sdaya punika sami tunggil bapa, sami tiyang temen, abdi dalem sanes telik.”¹² Nanging pangandikane Sang Yusuf marang para sadhereke: “Ora! Tekamu mreng mesthi arep nelik nagara kene iki endi sing ora dijaga.”¹³ Ature para sadhereke: “Abdi dalem punika tunggilipun kalih welas jaler sadaya, sami tunggil bapa wonten ing tanah Kanaan,

nanging ingkang wuragil sapunika kantung wontening panggenanipun bapa kawula, dene ingkang setunggal sampun boten wonten.”

¹⁴Ing kono Sang Yusuf ngandika maneh: “Wus cukup; kaya kang wus dakkandhakake mau, kowe iku padha telik. ¹⁵Ing bab prakara iki kowe kudu katiti-priksa, demi sugenge Sang Prabu Pringon, kowe mesthi bakal ora bisa padha lunga saka ing kene, yen sadulurmu wuragil iku ora teka mrene. ¹⁶Salah siji panunggalanmu konen marani adhimu, dene liyane kari ana ing kene, ditahan; temah tembungmu bakal ketitik, apa kowe pancen temen; dene manawa ora, demi sugenge Sang Prabu Pringon, mesthi kowe iku padha dadi telik.” ¹⁷Para sadhereke Sang Yusuf kabeh padha bebarengan kalebokake ing tahanan telung dina lawase.

¹⁸Bareng telung dinane Sang Yusuf ngandika marang para sadhereke: “Kowe padha nglakonana mangkene, supaya bisa urip, aku bekti marang Gusti Allah. ¹⁹Manawa kowe pancen wont temen, salah sijine panunggalanmu kareben kari ana ing tahanan kene, nanging liyane muliha, nggawaa gandum kanggo tamba luwene brayatmu!

²⁰Nanging adhimu kang wuragil iku sebakna marang ing ngarepku, supaya kandhamu iku katitika manawa bener lan kowe bakal ora kaukum pati.” ²¹Para sadhereke banjur padha rerasanan: “Iki nyata wohing dosa kita marang adhi kita, kita rak padha kelingan ta, nalika sesambat melas-asih marang kita,

nanging kita padha ora ngrewes, iya iku nalare kita padha katekan karibedan iki.”²² Ruben tumuli mangsuli: “Biyen mula kowe rak wis dakkandhani, aja gawe dosa marang bocah iku, nanging kowe padha ora ngrungokake. Saiki lah iya iki pepulihing getihe.”²³ Anadene kang padha guneman mau ora weruh yen Sang Yusuf iya ngretos, marga nganggo lantaran juru basa.²⁴ Sang Yusuf banjur nilar para sadhereke, tumuli muwun; sawuse iku banjur wangsul sarta ngandikan maneh karo para sadhereke. Simeon banjur dicekel saka antarane lan dibanda kaweruhan ing sadulure kabeh.²⁵ Sawuse iku Sang Yusuf banjur dhawuh, bagore padha kaisenana gandum lan dhuwite supaya dibalekake, siji-sijine ing bagore dhewe-dhewe, sarta maneh supaya padha diparingana sangu kanggo mulihe.

²⁶ Gandume tumuli dimotake ing kuldine, banjur padha mangkat saka ing kono.

²⁷ Satekane ing pondhokan, bareng salah siji mbukak bagore arep makani kuldine, nuli weruh duwite ana ing jero bagor tumumpang ing dhuwur gandum.²⁸ Celathune marang para sadulure: “Dhuwitku dibalekake, delengen, ana ing jero bagorku!” Ing kono kabeh padha entek atine, padha pandeng-pandengan kalawan dheg-dhegan sarta ngucap: “Apa bae kang ditandukake Gusti Allah marang kita iki?”

²⁹ Bareng wis tekan ing Kanaan ing daleme Rama Yakub, kang rama, banjur padha nyaritakake kabeh apa kang wus dialami, ature: ³⁰ Priyantun ageng ingkang nguwaosi

nagari ngrika punika, anggenipun ngandikani kula kaliyan nyentak-nyentak, kula sami dipun dakwa badhe nelik nagarinipun. ³¹ Nanging kula lajeng sami matur: Kula punika tiyang temen, sanes telik, ³² kula sasedherek waunipun sadaya kalih welas sami tunggil bapa, satunggal sampun boten wonten, ingkang satunggal wuragil kantun wonten griyanipun bapa kula ing tanah Kanaan.

³³ Priyantunipun ingkang nguwaosi negari ngrika lajeng ngandika malih: Anggonku weruh yen kowe padha won temen iku titikane mangkene: Salah sijine sadulurmu karia kene, liyane muliha karo nggawa gandum kanggo tamba luwene brayatmu. ³⁴ Adhimu kang wuragil gawanen mrengs, dadi aku bakal weruh yen kowe padha wong temen, dudu telik, nuli sadulurmu mau bakal dakbalekake maneh marang kowe, lan kowe bakal padha kalilan ndlajahi tanah kene.”

³⁵ Kacarita bareng bagore padha disuntak, siji-sijine nemu kantongé dhuwit ana ing bagore dhewe-dhewe; bareng padha weruh buntelan dhuwit mau, kang rama dalah putra-putra padha dheg-dhegan. ³⁶ Rama Yakub, kang ramane tumuli ngandika marang para putrane: “Kowe iku padha njalari ilange anak-anakku. Yusuf wus ora ana, Simeon samono uga, saiki Benjamin arep kokgawa; aku kang kabregan iku kabeh!” ³⁷ Ruben banjur matur marang kang rama: “Anak kula jaler kalih sumangga kapejahana manawi piyambakipun boten kula wangsulaken

dhateng rama. Sampun ta, kula aturi masrahaken dhateng kula, mangke kula ingkang badhe mangsulaken dhateng rama.”

³⁸Ewadene wangsulane Rama Yakub: “Anakku mesthi ora bakal melu kowe mrana, awitdene kakangne wus mati, adhine kari ijen, dadi kowe kang padha njalari aku, kang wus uwanen iki mudhun menyang ing teleng palimengan marga saka susah.”

Sadherek-sadhereke Sang Yusuf menyang tanah Mesir kang kaping pindhone

43:1-34

43 ¹Nanging pailan ing nagara kono sangsaya ngedab-edabi. ²Bareng gandum olehe nempur para putra saka Mesir wus entek dipangan, kang rama tumuli ngandika: “Padha lungaa maneh nempur sathithik kanggo kita!” ³Yehuda banjur matur: “Priyantun ageng punika welingipun wantos-wantos: Poma kowe aja nganti ngaton mreng maneh, manawa ora karo adhimu!” ⁴Inkang punika manawi rama marengaken adhi kula bidhal sareng kula, kula inggih sami badhe mangkat bidhal nempur kagem rama. ⁵Nanging manawi rama boten marengaken tumut, kula sadaya inggih boten badhe bidhal, margi priyantun ageng wau dhawuhipun dhateng kula: Poma kowe aja nganti mreng maneh, manawa adhimu ora kokajak bareng.” ⁶Rama Israel banjur ngandika: “Yagene kowe nganti padha gawe susahing atiku, ndadak

ngandharake marang panggedhe mau, yen kowe isih padha duwe adhi maneh?" ⁷ Ature para putra: "Priyagung punika ndhedhes-ndhedhes dhateng kula sadaya tumrap kula piyambak-piyambak dalah ahli waris kula, pandangunipun: Apa bapakmu isih urip? Apa kowe isih duwe adhi? Kula lajeng sami ngaturi wangsulan ing saleresipun. Mila ngertos kula saking pundi, bilih badhe wonten dhawuh: Adhimu iku gawanen mrene!" ⁸ Yehuda banjur matur marang Rama Israel, kang rama: "Lare punika mugi dipun parengna pangkat sareng kaliyan kula, tumunten sami badhe tata-tata tuwin enggal pangkat, supados kula sami lestantun gesang, sampun ngantos sami ngalami pejah, inggih kula, inggih rama, samanten ugi anak-anak kula. ⁹ Kula ingkang nanggal pun adhi, rama mundhuta saking kula, manawi ngantos boten kula aturaken dhateng rama, saha kula papanaken wonten ngarsanipun rama; kula ingkang nandhang dosa dhateng rama ing salaminipun. ¹⁰ Manawi kita boten rendhet makaten, mesthi sampun sami wangsul kaping kalih." ¹¹ Ing kono pangandikane kang rama marang para putra: "Iya wis ta, manawa mangkono, kowe padha nglakonana mangkene: Goleka pametune tanah kene kang becik dhewe, wadhahana ing bagormu, gawenen atur-atur marang panggedhe Mesir mau, kayata: Rasamala sathithik, anggi-anggi lan blendok lod, kemiri lan woh saked. ¹² Lan nggawaa dhuwit tikel, dhuwit kang wus dibalekake ana ing jero

karungmu biyen iku gawanen mrana maneh, bokmanawa kliru. ¹³ Adhimu ajaken, endang enggal padha mangkata, balia marang ing ngarsane panggedhe iku! ¹⁴ Gusti Allah Kang Mahakuwaos muga karsaa ngosikake panggalihe panggedhe mau satemah kowe padha oleh kawelasan, supaya nglilanana sadulurmu sijine karo Benyamin padha mulih bareng salakumu. Dene mungguh aku iki, manawa meksa kudu kelangan anak-anakku, iya wis kareben kelangan.”

¹⁵ Para putra banjur nglumpukake atur-aturan nggawa dhuwit tikel loro, Benyamin diajak; sawuse tata-tata nuli padha mangkat menyang Mesir, wasana padha seba marang ing ngarsane Sang Yusuf. ¹⁶ Bareng Sang Yusuf mirsa Benyamin ana ing satengahe para sadhereke, tumuli dhawuh marang kang nguwasani daleme: “Wong-wong iku padha iriden mlebu menyang ing dalem, nyembeleha kewan, endang cecawisa, awit wong-wong iku mengko awan bakal padha mangan bareng karo aku.” ¹⁷ Abdi mau banjur nglakoni kaya kang dadi dhawuhe Sang Yusuf, sarta para sadhereke mau padha diirid lumebu menyang ing daleme. ¹⁸ Ing kono kabeh padha rumangsa wedi, awitdene padha diirid lumebu menyang ing daleme Sang Yusuf, anggone rerasanan mangkene: “Anggonku padha digawa lumebu mrengene iki, marga saka dhuwit kang bali ana ing bagorku dhek biyen kae, karsane aku arep dicekel didadekake batur tukon lan kuldiku dipundhut.” ¹⁹ Mulane

padha nyedhaki kang nguwasani daleme Sang Yusuf, lan matur ana ngarep lawang dalem, ature: ²⁰“Kula nuwun bendara, kala rumiyin kula sampun sami mriki nempur bahan tedha, ²¹sareng kula wangsul dumugi ing pondhokan sami mbikaki bagor, lah artanipun tiyang satunggal-satunggalipun pinanggih wonten ing bagoripun tumumpang wonten nginggil saha boten kalong; dene sapunika arta wau kula bekta mriki malih. ²²Kaliyan malih kula inggih sami mbekta arta sanesipun kadamel nempur; kula sami boten mangretos sinten ingkang nglebetaken arta kula wonten ing bagor wau.” ²³Wangsulane abdi mau: “Kula aturi nyakecakaken kemawon, sampun ajrih! Gusti Allah panjenengan saha Gusti Allahipun ingkang rama ingkang ngangsalaken bandha ingkang kapendhem ing bagor panjenengan; arta panjenengan sampun kula tampeni.” Sawuse mangkono Simeon banjur diwetokake sarta digawa mrono ketemu karo para sadulure.

²⁴Bareng wus diirid mlebu menyang ing daleme Sang Yusuf, tumuli diwenehi banyu, supaya padha wisuh sikil; karodene kuldine iya padha dipakani. ²⁵Tumuli padha nyawisake atur-ature, karo ngenteni kondure Sang Yusuf ing wayah awan; awitdene wus padha ngerti yen bakal padha mangan ana kono. ²⁶Sakondure Sang Yusuf, banjur disaosi atur-atur gawane, kagawa lumebu menyang ing dalem, lan padha sumungkem ing bumi ana ing ngarsane. ²⁷Banjur padha didangu bab

kaslametane sarta pangandikane: “Bapakmu kang wus tuwa kang kokcaritakake biyen iku apa slamet? Apa isih urip?”²⁸ Ature para sadhereke: “Abdi dalem bapa kawula wilujeng, taksih gesang.” Banjur padha jengkeng lan tumungkul.²⁹ Sang Yusuf bareng mirsani Benyamin rayine, tunggil ibu, tumuli ngandika: “Apa iku adhimu kang wuragil, kang kokcaritakake marang aku biyen?” Sarta ngandika maneh: “O, engger, Gusti Allah muga ngganjara sihrahmat marang kowe.”³⁰ Sang Yusuf dumadakan nilar papan kono, marga panggalihe ngeres lan karanta-ranta saka kangene marang kang rayi, banjur golek papan kanggo muwun, tumuli lumebet ing kamar, muwun ana ing kono.³¹ Sawuse banjur suryan lan miyos, ngampet panggalihe sarta ngandika: “Padha ladena dhaharan!”³² Dhaharan banjur kaladekake, Sang Yusuf disaosi piyambak, para sadhereke dhewe, lan wong Mesir kang padha ndherek mangan iya dhewe, marga wong Mesir iku ora kena kembul mangan karo wong Ibrani, prakara mangkono kalebu kanisthan tumrap wong Mesir.³³ Lungguhe para sadhereke iku ana ing ngarsane Sang Yusuf wiwit kang pambajeng tumeka kang wuragil urut tuwa, temahan para sadhereke padha pandeng-pandangan klawan gumun.³⁴ Sang Yusuf banjur dhawuh maringake dhaharan saka ing mejane marang para sadhereke, nanging pandumane Benyamin tikel lima tinimbang liyane.

Karodene padha ngombe lan suka rena bareng karo Sang Yusuf.

Tuwunge Sang Yusuf ilang lan ketemu maneh

44:1-17

44¹ Sawuse mangkono Sang Yusuf banjur dhawuh marang kang nguwasani daleme, pangandikane: “Bagore wong-wong iku isinana gandum ing sakuwate anggone nggawa, lan dhuwite siji-sijine dokokna ing jero bagor tumumpang ing dhuwure.² Lan tuwungku, tuwung selaka iku dokokna ing jerone bagore kang wuragil tumpangna ing dhuwur dalah dhuwit patukone gandum.” Abdi mau iya banjur nglakoni apa sadhawuhe Sang Yusuf.³ Esuke bareng wus bangun raina, para sadhereke Sang Yusuf dililani budhal dalah kuldi-kuldine.⁴ Nanging lagi tekan sajabane kutha, durung adoh, Sang Yusuf dhawuh marang abdi kang nguwasani daleme: “Dienggal, wong-wong mau oyaken, dene samangsa wus kecandhak padha tuturana mangkene: Yagene kowe males ala marang panggawa becik?⁵ Iki rak tuwung pangunjukane gustiku, lan kang adate kagem mbebedhek? Ala temen pratingkahmu kang mengkono iku.”

⁶ Bareng wus padha ketutupan, iya banjur dituturi kaya saprentahe Sang Yusuf.⁷ Para sadhereke Sang Yusuf banjur padha mangsuli: “Kadospundi bendara kok ngandika makaten?”

Tinebihna saking kula sadaya, manawi ngantos nglampahana pratingkah kados makaten punika! ⁸Lah arta anggen kula manggih wonten lebet bagor tumumpang ing nginggil, sampun kula bekta wangsul saking tanah Kanaan katur panjenengan, kados pundi dene kula ngantos mendhet mas utawi salaka saking dalemipun gusti panjenengan? ⁹Sinten ingkang pinanggih kanggenan tuwung punika, mug i kapejahana, saha kula sadaya dadosa abdinipun gusti kula.” ¹⁰Pangucape utusan mau: “Usulmu iku becik! Sapa kang ketemu kanggonan tuwung, iku dadi budhaku, lan liya-liyane padha ora salah.” ¹¹Tumuli siji-sijine enggal ngudhunake bagore ana ing lemah, sarta mbukaki bagore dhewe-dhewe. ¹²Utusan mau banjur wiwit nggledhahi kanthi njlimet, kawiwitan saka kang tuwa nganti tumeka kang nom; wasana tuwunge ketemu ana ing bagore Benyamin. ¹³Tumuli kabeh padha nyuwek panganggone, sarta siji-sijine padha ngemoti kuldine maneh, banjur padha bali menyang nagara.

¹⁴Bareng Yehuda lan para sadulure padha tekan ig daleme Sang Yusuf, Sang Yusuf isih ana ing kono, tumuli padha sumungkem ing bumi ana ing ngarsane. ¹⁵Sang Yusuf banjur ngandika marang para sadhereke: “Pratingkah apa kang padha koklakoni iku? Apa kowe padha ora ngreti, yen wong kaya aku iki mesthi bisa mbedhek?” ¹⁶Ature Yehuda: “Kawula badhe munjuk punapa dhateng gusti kawula? Punapa iang kang badhe kawula lairaken? Saha

kados pundi anggen kawula badhe ngleresaken badan kawula? Gusti allah sampun melehaken dhateng abdi dalem sadaya, lan kawula sami dados abdinipun gusti kawula, inggih kawula sadaya, inggih ingkang pinanggih kanggenan tuwung punika.”¹⁷ Nanging pangandikane Sang Yusuf: “Iku adoha saka aku yen ta aku nganti nindakake kang mangkono! Wong kang ketemu kanggonan tuwung iku bae kang dadi budhaku, nanging kowe kabeh muliha menyang panggonane bapakmu kalawan slamet.”

Yehuda mbelani Benyamin

44:18-34

¹⁸ Yehuda tumuli maju nyedhak sarta matur: “Kawula nuwun, dhuh gusti, abdi dalem mugni keparenga munjuk atur sakedhik wonten ngarsanipun gusti kawula, saha mugni sampun ngantos duka dhateng abdi dalem; amargi panjenengan dalem punika sami kados Sang Prabu Pringon.”¹⁹ Kala rumiyin gusti kawula ndangu dhateng ingkang abdi: Apa kowe isih padha duwe bapa utawa isih duwe sadulur?²⁰ Kawula lajeng munjuk dhateng gusti kawula: Inggih, abdi dalem taksih sami gadhah bapa ingkang sampun sepuh, sarta taksih wonten jejaka ingkang lairipun nalika pun bapa sampun sepuh; kakangipun sampun tilar donya, namung kantun satunggal punika ingkang tunggil biyung, mila lare wau sanget dipun tresnani dening bapa

kawula. ²¹ Panjenengan dalem tumunten ngandika dhateng para abdi dalem: Adhimu iku gawanen seba menyang ngarepku kene, supaya aku bisa weruh. ²² Kawula lajeng munjuk dhateng gusti kawula: Pun adhi temtu boten saged nilar bapa kawula, saupami bapa kawula katilar temtu nemahi pejah. ²³ Ing ngriku panjenengan dalem ngandika malih dhateng para abdi dalem: Manawa adhimu kang wuragil iku ora melu kowe mrene, kowe padha ora kena sowan marang ing ngarsaku maneh. ²⁴ Wondene sareng kawula sampun sami wangsul wonten ing ngajenganing abdi dalem, bapakipun dalem, tumunten kawula cariyosi menggah dhawuh pangandikanipun gusti kawula. ²⁵ Bapa kawula lajeng wicanten: Padha balia maneh, nempura sathithik kanggo kita. ²⁶ Nanging kawula lajeng sami mangsuli: Kula boten saged mrika malih. Manawi adhi kula ingkang wuragil tumut, kula inggih badhe mangkat mrika, margi kula boten kalilan sowan dhateng ngarsanipun priyagung punika, manawi adhi kula ingkang wuragil boten tumut. ²⁷ Abdi dalem bapa kawul atumunten wicanten dhateng kawula: Kowe padha ngreti yen bojoku iku anggone duwe anak karo aku mung loro. ²⁸ Kang siji wus lunga ora bali, pangiraku: temtu wus ditubruk ing sato galak, saprene aku wus ora weruh maneh. ²⁹ Yen bocah sijine iku padha kokgawa lunga pisah karo aku, mangka ngalami kacilakan, dadine kowe kang padha njalari aku kang wus uwanen iki mudhun menyang ing teleng palimengan

marga saka cilaka. ³⁰ Ingang punika saupami kawula wangsul ing ngajengipun abdi dalem, bapa kawula, pun adhi boten tumut sareng kaliyan kawula, mangka bapa kawula punika boten saged gesang tanpa lare punika, ³¹ temtu badhe kadadosan, manawi sumerep pun adhi boten wonten, temtu lajeng nemahi pajah, sarta kawula sasedherek ingkang njalari abdi dalem bapa kawula ingkang sampun uwanen punika mandhap dhateng ing teleng palimengan margi saking sedhah. ³² Nanging abdi dalem ingkang nanggal lare punika wonten ing ngajengipun bapa kawula; atur kawula makaten: Manawi pun adhi boten kula antukaken wonten ing ngarsanipun bapak, kula ingkang nandhang dosa dhateng bapak ing salaminipun. ³³ Milanipun sapunika muging abdi dalem kalilana kantun dados abdinipun gusti kawula minangka gegentosipun lare punika, sarta lare punika muging keparengna lumampah wangsul sareng kaliyan para sadherekipun. ³⁴ Awitdene kados pundi anggen kawula saged lumampah wangsul pinanggih bapa kawula, manawi lare punika boten tumut sareng kaliyan kawula; kawula boten mentala ningali kasisahan ingkang badhe tumempuh dhateng bapa kawula.”

Sang Yusuf mblakakake sarirane marang para sadhereke

45:1-28

45 ¹Ing kono sang Yusuf wus ora kuwat nahan panggalihe maneh ana ing ngarepe kang padha sowan, banjur ngandika seru: “Wong kabeh padha konen metu saka ing kene!” Dadi ing ngarsane Sang Yusuf wus ora ana wong siji-sijia, nalika panjenengane mblakakake sarira marang para sadhereke. ²Sawuse mangkono Sang Yusuf banjur muwun seru banget, nganti keprungu wong Mesir, malah iya nganti keprungu para santanane Sang Prabu Pringon. ³Pangandikane Sang Yusuf marang para sadhereke: “Aku iki Yusuf, bapak apa isih sugeng?” Nanging para sadhereke padha ora bisa ngaturake wangsulan, marga saka wedi lan geter ana ing ngarsane. ⁴Sang Yusuf tumuli ngandika maneh marang para sadhereke: “Padha majua ta, nyedhaka mrene!” Tumuli padha maju. Sarta dipangandikani maneh: “Aku iki Yusuf adhimu, kang padha kok edol menyang tanah Mesir. ⁵Nanging saiki aja padha susah lan aja nggrantes, awit saka anggonmu wus ngedol aku mrene, awit Gusti Allah kang ngutus aku ndhisiki kowe supaya mitulungi urip. ⁶Sabab nagara kene iki anggone katempuh ing pailan wus rong taun, mangka bakale isih limang taun engkas ora naa wong mluku utawa panen. ⁷Mulane Gusti Allah ngutus aku

ndhisiki kowe, supaya turunmu bisa lestari ana ing bumi iki lan supaya kowe kapitulungana urip, satemah panunggalanmu sabagean gedhe bisa kapitulungan. ⁸ Dadine dudu kowe kang akon aku mreng, nanging Gusti Allah, Iya Panjenengane kang mrenahake aku dadi ramane Sang Prabu Pringon, lan mengku sakedhaton kabeh apadene nguwasani tanah Mesir kabeh. ⁹ Dienggal padha balia menyang ngarsane rama, lan matura mangkene: "Piwelingipun ingkang putra Yusuf makaten: Gusti Allah sampun ngangkat kula dados ingkang nguwaosi satanah Mesir sadaya, sumangga kula aturi rawuh dhateng panggenan kula, sampun ngentosi punapa-punapa. ¹⁰ Rama kula aturi dedalem wonten ing tanah Gosyen celak kaliyan kula, inggih rama dalah putra wayah, menda-menda lan lembu tuwin sadaya kagunganipun rama. ¹¹ Dene kula ingkang badhe nyekapi sadaya kabetahanipun rama, awit pailan punika taksih gangsal taun malih dangunipun, supados rama sakulawarga sampun ngantos dhumawah ing kamlaratan, punapa dene sadaya tiyang ingkang ndherek rama. ¹² Lah kowe lan adhiku Benyamin wus padha ndeleng dhewe, yen kang ngandhani kowe kabeh iki aku dhewe. ¹³ Marga saka iku ramaku critanana bab kaluhuranku ana ing tanah Mesir kene, lan sabarang kang wus padha kokdeleng nuli dienggal ramaku dherekna mreng!" ¹⁴ Kang rayi Benyamin banjur dirangkul gulune kanthi muwun, sarta Benyamin iya nangis ana ing

astane Sang Yusuf. ¹⁵ Sang Yusuf banjur ngarasi lan ngrangkuli para sadhereke klawan muwun. Sawuse mangkono para sadhereke lagi padha guneman karo Sang Yusuf.

¹⁶ Nalika ana ing kedhatone Sang Prabu Pringon keprungu pawarta, yen sadherek-sadhereke Sang Yusuf padha teka, ndadekake keparenge Sang Prabu Pringon dalah para punggawane. ¹⁷ Sang Pringon banjur ngandika marang Sang Yusuf: “Tutura marang para sadulurira, padha nglakonana mangkene: Kewanmu padha momotana lan endang muliha menyang ing tanah Kanaan, ¹⁸ bapakira lan brayatira padha boyongana lan sowana mrengs, ing sun bakal maringake apa kang becik dhewe ing tanah Mesir, sira bakal padha ngrasakake kemakmurane tanah kene.

¹⁹ Sabanjure sira tanpa dhawuh supaya akona mangkene marang wong-wong mau: Padha nglakonana mangkene: Anggawaa kreta saka tanah Mesir kanggo anak-anakira lan somahira, bapakira sira papaga mrana, sarta endang sowana mrengs! ²⁰ Karomaneh sira aja padha rumangsa owel ninggal barang-barangira, awit apa kang becik dhewe ing tanah Mesir iki bakal dadi darbekira.”

²¹ Para putrane Rama Israel tumuli padha nglakoni mangkono, sarta padha diparingi kreta dening Sang Yusuf miturut dhawuhe Sang Prabu Pringon, uga padha diparingi sangu kanggo ana ing dalan. ²² Karomaneh siji-sijine diparingi panganggo sapangadeg lan Benyamin diparingi telung atus dhuwit

salaka lan sandhangan limang pangadeg.

²³ Kajaba iku kang rama iya dikirimi kuldi lanang sepuluh, dimomoti barang-barang kang becik dhewe ana ing Mesir, apamaneh kuldi wadon sepuluh, dimomoti gandum, roti lan sangu liyane kagem ramane ana ing dalam.

²⁴ Sadhereke banjur padha dililani budhal, sarta diweling mangkene: “Ana ing dalam aja padha tutuh-tinutuh!”

²⁵ Kaya mangkono anggone padha budhal saka ing tanah Mesir lan banjur tekan ing tanahh Kanaan, ing ngarsana Rama Yakub kang rama. ²⁶ Tumuli padha carita, ature: “Yusuf taksih gesang, malah jumeneng pangageng nguwaosi satanah Mesir sadaya!” Nanging Rama Yakub ora maelu, marga ora ngandel marang ature para putrane.

²⁷ Nanging bareng wus diaturi sakehe piwelinge Sang Yusuf, sarta bareng mirsani kreta kintunane Sang Yusuf kanggo methuk, semangate Rama Yakub, ramane dadi pulih maneh. ²⁸ Rama Israel ngandika: “Wus cukup, anakku Yusuf isih urip! Aku arep mangkat lan kepingin ketemu sadurunge aku mati.”

Rama Yakub saputra-wayaha boyongan menyang ing tanah Mesir

46:1-34

46 ¹ Rama Israel banjur budhal dalah sakagungane kabeh, bareng tindake rawuh ing Bersyeba tumuli nyaosake kurban sembelehan konjuk marang Allahe kang rama

Iskak. ²Gusti Allah ngandika marang Rama Israel sajroning wahyu ing wayah bengi, dhawuhe: "Yakub, Yakub!" Unjuke: "Kawula nuwun, kula." ³Pangandikane Gusti Allah: "Ingsun iki Allah, iya Allaha bapakira, sira aja wedi lunga menyang Mesir, awitdene ana ing kana sira bakal Sundadekake bangsa kang gedhe. ⁴Ingsun piyambak kang nunggil lakunira menyang Mesir lan uga kang bakal ngirid lakunira bali maneh, karodene tangane Yusuf kang bakal ngeremake mripatira." ⁵Rama Yakub tumuli tindak saka ing Bersyeba, dene para putrane Rama Israel kang mboyong Rama Yakub ramane, dalah anak-somahe dhewe-dhewe padha nunggang kreta kintunane Sang Prabu Pringon kang dianggo mapag. ⁶Karodene iya padha nggawa raja-kayane lan barang darbeke, oleh-olehane ana ing tanah Kanaan. Banjur kabeh wus padha tekan ing tanah Mesir, yaiku Rama Yakub lan satedhake kabeh, padha bebarengan karo panjenengane. ⁷Para putra lan wayahe lanang lan wadon, satedhake kabeh padha diboyongi menyang ing tanah Mesir. ⁸Iki jenenge para putrane Rama Israel kang padha teka ing Tanah Mesir, yaiku Rama Yakub lan para tedhake: Pembajenge Rama Yakub iku Ruben. ⁹Anak-anake Ruben: Henokh, Palu, Hezron lan Karmi. ¹⁰Anak-anake Simeon: Yemuel, Yamin, Ohad, Yakhin lan Zohar, sarta Saul anake wong wadon Kanaan. ¹¹Anak-anake Lewi: Gerson, Kehat lan Merari. ¹²Anak-anake Yehuda: Er, Onan, Syela, Peres

lan Zerah, nanging Er lan Onan wus padha mati ana ing tanah Kanaan; lan anak-anake Peres yaiku: Hezron lan Hamul. ¹³ Anak-anake Isakhar: Tola, Pua, Ayub lan Simron. ¹⁴ Anak-anake Zebulon yaiku: Sered, Elon lan Yahleel. ¹⁵ Iku mau para turune Ibu Lea patutan saka Rama Yakub ana ing Padan-Aram, samono uga Dina putrane putri. Dadi putra wayahe lanang wadon iku gunggungé kabeh telung puluh telu. ¹⁶ Anak-anake Gad yaiku: Zifyon, Khagi, Syuni, Ezbon, Eri, Arodi lan Areli. ¹⁷ Anak-anake Asyer yaiku: Yimna, Yiswa, Yiswi lan Beria, lan sadulure wadon jenenge: Serah. Anak-anake Beria yaiku: Heber lan Malkiel. ¹⁸ Iku mau anak-putune Zilpa, selir anggone menahi Laban marang anake wadon Lea; dadi Zilpa anggone patutan karo Yakub iku gunggungé nembelas. ¹⁹ Putrane ibu Rakhel garwane Rama Yakub, yaiku: Sang Yusuf lan Benyamin. ²⁰ Sang Yusuf ana ing Mesir peputra Manasye lan Efraim, patutan karo Sang Putri Asnat putrane putri Sang Potifera imam ing On. ²¹ Anak-anake Benyamin yaiku: Bela, Bekher, Asybel, Gera, Naaman, Ekhi, Rosy, Mupim, Hupim lan Ared. ²² Iku para putrane Ibu Rakhel patutan saka Rama Yakub, kabeh gunggungé jiwa patbelas. ²³ Anake Dhan: Husim. ²⁴ Anak-anake Naftali yaiku: Yahzeel, Guni, Yezer lan Syilem. ²⁵ Iku anak-putune Bilha, yaiku selir anggone menahi Pak laban marang Ibu Rakhel, anake wadon; dadi Bilha olehe patutan karo Yakub iku gunggungé jiwa pitu. ²⁶ Sakehe wong kang

ndherek Rama Yakub menyang Mesir, yaiku para putrane, kejaba somahe para putrane, kabeh gungunge sawidak nem. ²⁷ Karodene putrane Sang Yusuf kang miyos ana ing tanah Mesir iku cacahé loro. Dadi brayate Rama Yakub kang teka ing tanah Mesir iku kabeh gungunge pitung puluh.

²⁸ Yehuda diutus dening Rama Yakub ndhisiki tindake nemoni Sang Yusuf, supaya Sang Yusuf nemoni kang rmaane ana ing tanah Gosyen. Wasana lakune padha tekan ing tanah Gosyen. ²⁹ Sang Yusuf banjur dhawuh ngrakiti kretane sarta tindak methukake kang Rama Israel menyang Gosyen. Bareng wus ketemu karo kang rama, banjur ngrangkul janggane lan suwe pamuwune ana ing astane Rama Yakub. ³⁰ Rama Israel banjur ngandika marang Sang Yusuf: "Wis, saiki aku trima mati, dene wus bisa nyawang kowe lan weruh yen kowe isih urip." ³¹ Sang Yusuf tumuli ngandika marang para sadhereke lan marang brayate kang rama: "Aku dakngadhep marang Sang Prabu Pringon, ngunjuku uninga: Sadherek kawula saha brayatipun bapa kawula, ingkang manggen wonten ing tanah Kanaan, sampun sami dhateng ing panggenan kawula. ³² Wondene tiyang-tiyang punika panggaotanipun sami angen menda, amargi sami ngingah raja-kaya, sarta mendanipun lembunipun, saha sadaya barang darbekipun sampun sami dipun bekta. ³³ Kang iku samangsa kowe ditimbal Sang Prabu Pringon sarta kadangu: Panggaotanmu apa? ³⁴ Kowe

nuli munjuka: Abdi dalem punika sami ngingah raja-kaya wiwit alit mila ngantos sapriki, inggih kawula, inggih para leluhur kawula. Iku supaya kowe padha diparengna manggon ana ing tanah Gosyen." Awitdene wong Mesir iku nganggep nistha marang kabeh panggon wedhus.

Rama Yakub lan Sang Prabu Pringon

47:1-12

47 ¹Sawuse mangkono Sang Yusuf banjur sowan ngunjuku uninga marang Sang Prabu Pringon, unjuka: "Bapa kawula kaliyan para sadherek kawula sampun sami dhateng saking tanah Kanaan mbekta menda saha lembunipun punapa dene sabarang gadhahanipun sadaya, sapunika wonten ing tanah Gosyen." ²Para sadhereke ana lima kang diajak ngadhep Sang Prabu Pringon. ³Sang Prabu Pringon tumuli ndangu marang para sadhereke Sang Yusuf mau: "Apa kang dadi panggaotanira?" Unjuka kang kadangu marang Sang Prabu Pringon: "Abdi dalem sami tiyang angen menda ugi para leluhur kawula." ⁴Karomaneh unjuka marang Sang Prabu Pringon: "Dhateng kawula badhe sami dados tiyang neneka wonten ing tanah ngriki, margi sampun boten wonten pangenan kangge menda-menda gadhahanipun dalem, awitdene tanah Kanaan ngrika kambah pailan ngedab-edabi, pramila abdi dalem mugi sami kelilana manggen wonten ing tanah Gosyen."

⁵ Sang Prabu Pringon banjur ngandika marang Sang Yusuf: "Bapakira lan sadulurira padha nekani sira, ⁶ tanah Mesir iki ngeblag tumrap sira. Bapakira lan sadulurira tuduhana panggonan kang becik dhewe, kareben padha manggon ana ing tanah Gosyen. Dene manawa sira weruh ing saantarane panunggalanira ana kang trengginas, padha sira dadekna pemimpin pangoning raja-kaya kagunganingsun."

⁷ Sang Yusuf tumuli uga ngirid kang Rama Yakub sowan ing ngarsane Sang Prabu Pringon. Rama Yakub nyuwunake berkah Sang Prabu Pringon. ⁸ Pandangune Sang Prabu Pringon marang Rama Yakub: "Sampeyan sampun umur pinten taun?" ⁹ Unjuke Rama Yakub marang Sang Prabu Pringon: "Etanging taun-taun anggen kawula nglembara dados tiyang neneka punika satus tigang dasa taun. Cacahing taunipun gesang kawula namung sakedhik, nanging kathah karibedanipun; boten saged nututi umuripun para leluhur kawula ing nalikanipun sami nglembara dados tiyang neneka." ¹⁰ Rama Yakub tumuli nyuwunake berkah Sang Prabu Pringon; sawuse iku banjur mundur saka ngarsane Sang Prabu Pringon. ¹¹ Sang Yusuf tumuli mrenahake pamanggone kang rama lan sadulur-sadulure, padha diedumi wewenang nduweni bumi ana ing kono, kaya kang kadhawuhake dening Sang Prabu Pringon. ¹² Karodene Sang Yusuf nyekapi panggesangane kang rama,

sadherek-sadhereke lan sabrayate kang rama, miturut cacaha anak-anake.

Apa kang katindakake Sang Yusuf ing sajrone mangsa pailan

47:13-26

¹³ Ing saindenging nagara kono ora ana pangan, marga pailane luwih dening abot, nganti wong satanah Mesir lan satanah Kanaan padha nglentere lan lemes dening pailan mau. ¹⁴ Sang Yusuf nuli nglempakake dhuwit kang ketemu ana ing tanah Mesir lan ing tanah Kanaan, yaiku dhuwit patukone gandum; dene dhuwit-dhuwite mau digawa mlebu menyang ing kratone Sang Prabu Pringon. ¹⁵ Bareng ing tanah Mesir lan ing tanah Kanaan wus ora ana dhuwit, wong-wong Mesir padha seba marang ing ngarsane Sang Yusuf sarta matur: “Kawula mugi panjenengan dalem paringi tedha, punapa kawula kedah pejah wonten ngarsa dalem ngriki? Margi sampun sami boten gadhah arta malih.” ¹⁶ Paring wangsulane sang Yusuf: “Manawa wus padha ora duwe dhuwit, raja-kayamu aturna, kowe bakal dakwenahi pangan, minangka ijole raja-kayamu.” ¹⁷ Raja-kayane banjur padha diaturake marang Sang Yusuf. Sang Yusuf tumuli maringi pangan minangka ijole jaran, pepanthan wedhus, pepanthan sapi apadene kuldi; dadi setaun iku wong-wong mau padha dicukupi pangane minangka ijole raja-kayane. ¹⁸ Sawuse kliwat setaun, wong-wonge banjur

padha seba maneh marang ngarsane Sang Yusuf ing taun kang kapindhone, ature: “Boten sisah kawula selak wonten ngarsanipun gusti kawula, sarehning arta sampun telas, sarta sawontenipun raja-kaya sampun katur sadaya dhateng gusti kawula, dados sampun boten wonten malih ingkang kawula aturaken ing ngarsanipun gusti kawula, kejawi namung badan kawula saha pasiten kawula.¹⁹ Punapa kawula sami kedah pejah wonten ngarsanipun gusti kawula, inggih kawula dalah pasiten kawula? Panjenengan dalem mugikarsaa mundhut badan saha pasiten kawula kalintonana tedha, dene kawula dalah pasiten kawula badhe lumados dhateng Sang Prabu Pringon. Sarta malih panjenengan dalem mugikarsaa maringi winih, supados kawula sami gesang, sampun ngantos pejah, saha bumi ing ngriki sampun ngantos dados cengkar.”²⁰ Sang Yusuf banjur mundhut kabeh tanahe wong Mesir dadi kagungane Sang Prabu Pringon, awitdene siji-sijine wong Mesir padha ngedol pategalane marga saka bangeting pailan kang dialami. Kaya mangkono satanah kabeh dadi kagungane Sang Prabu Pringon.²¹ Dene mungguh rakyaté iku padha dimagawekake wiwit saka wates sisih kene nganti tekan wates sisih kana.²² Mung bumi darbeke para imam iku ora dipundhut, marga para imam iku padha tanpa cadhong tetep saka Sang Prabu Pringon, sarta anggone padha mangan saka peparinge Sang Prabu Pringon iku, mulane padha ora ngedol palemahane.

²³ Sang Yusuf tumuli ngandika marang rakyat mau: “Lah wiwit dina iki kowe dalah palemahanmu wus daktuku dadi kagungane Sang Prabu Pringon. Enya, iki winih, supaya kowe bisa nyebari lemah iku. ²⁴ Dene mungguh pametune iku: sapralimane ladekna marang Sang Prabu Pringon, dene kang patang pralimane iku dadia pandumanmu kanggo winih lan kanggo panganmu lan brayatmu apadene anak-anakmu.” ²⁵ Ature wong akeh iku: “Panjenengan dalem ingkang mitulungi gesang kawula, uger kawula sami manggih sih wonten ing ngarsanipun gusti kawula, kawula badhe nglampahi dados abdinipun Sang Prabu Pringon.” ²⁶ Mangkono dadine pranatan iku ditetepake dening Sang Yusuf dadi undhang-undhang kang lestari nganti saprene tumrap bumine wong Mesir, yaiku sapralimane pametune iku dadi kagungane Sang Pringon, mung palemahane para imam ora dadi kagungane Sang Prabu Pringon.

Wekasane sugenge Rama Yakub

47:27-31

²⁷ Anadene pamanggone Israel ana tanah Mesir iku ana ing tanah Gosyen, lan padha dadi pendhudhuk ing kono, sarta padha bebranahan lan tangkar-tumangkar nganti dadi akeh banget. ²⁸ Rama Yakub ana ing tanah Mesir isih kaparingan yuswa pitulas taun. ²⁹ Nalika Rama Israel wus ngarapake seda, banjur nimbali kang putra Sang Yusuf, lan dipangandikani:

“Manawa aku oleh sihmu, bok tanganmu tumpangna ing sangisore cethikku, sarta sumpaha, yen bakal nandukake katresnan lan kasetyan marang aku, yaiku: Aku aja kokkubur ana ing tanah Mesir! ³⁰ Aku kepengin ana ing palereman amor karo para leluhurku. Kang iku aku gawanen metu saka ing tanah Mesir lan kuburen ana ing pasareane.”

Ature Sang Yusuf: “Kula badhe ngestokaken sadhawhipun rama.” ³¹ Pangandikane Rama

Yakub: “Kowe sumpaha!” Sang Yusuf banjur supaos ana ing ngarsane. Rama Israel banjur sujud madhep ing pasareane kang sisih dhuwur.

Rama Yakub mberkahi Manasye lan Efraim

48:1-22

48 ¹ Kacarita sawuse lelakon iku mau Sang Yusuf kaaturan uninga: “Rama dalem gerah!” Sang Yusuf tumuli ngajak putrane loro, Manasye lan Efraim. ² Bareng Rama Yakub diaturi uninga: “Lah punika ingkang putra Sang Yusuf rawuh martuwi panjenengan.” Rama Israel tumuli ngiyat-ngiyatake sarirane lan lenggah ana ing pasareane. ³ Rama Yakub banjur ngandika marang Sang Yusuf: “Gusti Allah Kang Mahakawasa, wus ngatingali aku ana ing Lus ing tanah Kanaan lan mberkahi aku, ⁴ sarta aku dipangandikani: Lah sira bakal Sundadekake bebranahan lan tangkar-tumangkar, sarta Sundadekake gegolonganing bangsa. Apadene turunira bakal Sunparingi

tanah iki dadi ebeke ing salawas-lawase.

⁵Kang iku anakmu loro kang laire patutan karo kowe ana ing tanah Mesir, sadurunge aku teka mrengene, iku padha dadia anakku; Efraim lan Manasye dadia anakku padha kaya Ruben lan Simeon. ⁶Nanging turunmu kang laire sawuse iku, tetepa dadi duwekmumu, nanging bab anggongne tanpa warisan kagolongna atas jenenge sadulure loro mau. ⁷Dene mungguh aku iki, nalika tekaku saka ing Padan, kepaten Rakhel ana ing tanah Kanaan ing dalan kang wus ora pati adoh karo Efrata, nuli dakkubur ana ing kono, ing pinggir dalan kang anjog ing Efrata," -- iya iku Betlehem.

⁸Nalika Rama Israel mirsani para putrane Sang Yusuf, tumuli ndangu: "Iku sapa?" ⁹Ature Sang Yusuf marang kang rama: "Punika anak kula peparingipun Gusti Allah wonten ing ngriki." Pangandikane Rama Yakub: "Cedhakna ing ngarepku kene, arep dakwenehi berkah."

¹⁰Nanging paningale Rama Israel wus lamur marga saka sepuhe, dadi wus ora bisa mirsani kanthi cetha. Sawuse padha dicedhakake ana ing ngarsane, banjur diarasi sarta dirangkuli.

¹¹Rama Israel banjur ngandika marang Sang Yusuf: "Aku ora nyana yen bakal bisa ndeleng kowe maneh, nanging saiki Gusti Allah malah marengake aku ndeleng turunmu uga."

¹²Sang Yusuf banjur ngundurake putrane saka ing antarane jengkune kang rama, banjur tumungkul sungkem ing bumi. ¹³Nuli putra sakarone padha diasta dening Sang Yusuf, Efraim ing asta tengen, madhep ing sisih

kiwane kang rama, lan asta kiwa ngasta Manasye, kaprenah ing tengene kang rama, banjur dicedhakake ing ngarsane. ¹⁴Nanging Rama Israel anggone ngulungake astane tengen ditumpangake ing sirahe Efraim, sanadyan iku kang nom, lan astane kiwa ing sirahe Manasye, dadi anggone numpangake astane kagawe trajangan, mangka Manasye iku kang pembajeng. ¹⁵Tumuli mberkahi marang Sang Yusuf:

“Eyangku lan ramaku, Eyang Abraham lan Rama Iskak,
tansah ngabekti marang Gusti Allah.

Iya Gusti Allah iku kang dadi pangenku sajegku urip tekan saiki.

¹⁶Sang Malaekat kang wus nguwalake aku saka sarupaning bebaya, muga karsaa mberkahi bocah-bocah anom iki,

supaya dadia jalarane jenengku sarta asmane eyangku lan ramaku, iya Eyang Abraham lan Rama Iskak dadi misuwur marga saka bocah-bocah iki, sarta padha ngambra-ambra nganti dadi akeh banget ana ing bumi.”

¹⁷Bareng Sang Yusuf mirsa yen kang rama anggone numpangake astane tengen ana ing sirahe Efraim, iku kawawas kurang prayoga, mulane nyepeng astane kang ramane, arep dielih saka sirahe Efraim menyang sirahe Manasye. ¹⁸Ature Sang Yusuf marang kang ramane: “Sampun makaten, rama, awitdene punika ingkang pembajeng, astanipun rama

ingkang tengen mugi katumpangna ing sirahipun.”¹⁹ Nanging kang rama ora karsa, pangandikane: “Aku wus weruh engger! Iya wus weruh aku; iku iya bakal dadi bangsa lan gedhe pangwasane, ewasamono adhine bakal ngungkuli kakangne, lan turune adhine bakal dadi golonganing bangsa kang gedhe.”

²⁰ Bocah loro mau tumuli diberkahi ing dina iku, pangandikane: “Kalawan nyebut jenengmu Israel anggone bakal padha andum berkah, tembunge: Gusti Allah muga ndadekna kowe kaya Efraim lan Manasye.” Mangkono dadine Efraim diprenahake ing ngarepe Manasye.

²¹ Sawuse mangkono Rama Israel banjur ngandika marang Sang Yusuf: “Lah ora suwe maneh aku bakal mati, nanaging Gusti Allah bakal nunggil karo kowe lan kowe bakal padha diulihake menyang tanahe leluhurmu.”²² Lan kowe dakpandumi ngluwihi para sadulurmu, gegere gunung kang dakrebut saka ing tangane wong Amori sarana pedhang lan panahku.”

Pangandikane Rama Yakub kang wekasan marang para putrane

49:1-28

49¹ Sawuse mangkono Rama Yakub banjur nimbali para putrane sarta ngandika: “Padha nglumpuka, kowe arep dakkandhani apa kang bakal kokalami ing tembe buri.

² Padha nglumpuka lan rungokna, he para
 anake Yakub, rungokna tembunge Israel
 bapakmu.

³ Ruben, kowe iku pembarepku,
 kekuatanku lan wiwitaning karosanku,
 kang pinunjul ing kaluhuran,
 kang pinunjul ing kabisan,

⁴ kang mbludag kaya banyu,
 temah wurung anggonmu dadi kang
 linuwih dhewe,

marga kowe wus nunggahi paturone
 bapakmu;

wektu iku kowe ngrusak kasucene.
 Paturonku diunggahi.

⁵ Simeon lan Lewi iku padha sadulur,
 gegamane awujud pangroda-peksa.

⁶ Nyawaku aja nganti katut ing pasarujukane,
 atiku aja kelu marang paguyubane,
 awitdene saka nepsune, nganti padha mateni
 wong

lan saka kamurkane padha ngethoki
 ototing dhengkule sapi.

⁷ Nepsune kena ing ipat-ipat,
 awitdene nepsune iku kebangeten,
 kena ing ipat-ipat brangasane,
 awitdene iku siya-siya.

Padha arep dakpencar ana ing antarane bani
 Yakub

lan daksebar ana ing antarane turune
 Israel.

⁸ Yehuda, kowe iku bakal dialebana dening
 sadulur-sadulurmu,

tanganmu bakal nyekeli cengele
mungsuhamu,
anak-anake bapakmu bakal padha
tumelung ana ing ngarepmu.

⁹Yehuda iku kaya anak singa,
sawuse nubruk memangsang, banjur
mungguh ing papan kang dhuwur,
anakku engger!

Lagi ndhekem lan njerum kaya anak singa
lanang utawa kaya singa wadon,
sapa kang wani nangekake?

¹⁰Tekene keprabon bakal ora ngalih saka
Yehuda,
utawa lambanging paprentahan saka ing
antarane sikile,

nganti tumeka rawuhe Sang Silo,
kang bakal disuyudi bangsa-bangsa.

¹¹Kuldine bakal dicancang ana ing wit anggur
lan belone ana ing wit anggur pilihan.
Sandhangane dikumbah nganggo anggur
lan jubahe ing duduhe woh anggur.

¹²Mripate abang dening dayane anggur
lan untune putih dening dayane susu.

¹³Zebulon bakal manggon ana ing pinggir
sagara,
bakal dadi pelabuhaning prau,
tapel watese ing tlatahe Sidon.

¹⁴Isakhar iku kaya kuldi kang kuwat
balungane,
kang ndhekem kaapit ing momotane,

¹⁵bareng weruh yen papan palerenane
kepenak lan negarane nyenengake,

banjur mendhakake gegere nuli nggawa
momotan,
sabanjure dadi wong kang kena ing
pagawean peksan.

¹⁶ Anadene Dhan iku bakal ngadili bangsane
kayadene salah sijine taler Israel.

¹⁷ Muga-muga Dhan iku kaya ula ana ing
dalan,
kaya ula bedhudhak ana ing lurung
kang nyakot tungkake jaran,
nganti sing nunggang tiba kegeblag.

¹⁸ Dhuh Yehuwah, kawula ngantos-antos
dhateng kawilujengan ingkang saking
Paduka.

¹⁹ Gad iku bakal ditempuh dening grombolan,
nanging bakal genti nempuh tungkake.

²⁰ Mungguh Asyer iku pangane bakal
mubra-mubru,
malah bakal leladi dhaharane raja-raja.

²¹ Naftali iku kaya menjangan wadon
umbaran,
iku bakal nglairake tetembungan kang
manis-manis.

²² Yusuf iku kaya wit wowohan kang nom,
wit wowohan kang nom ana ing pinggir
sendhang.

Pang-pange padha ngungkuli pager
tembok.

²³ Sanadyan bala-pamanah mbeda,
padha manah lan nempuh,

²⁴ nanging panahe tetep kuwat,
lan tangane padha tetep cukat

marga saka pitulungane Kang Mahasantosa,
 Pangayomane Yakub,
 marga saka pangone Gunung Parange
 Israel,

²⁵ marga saka Allahe bapakmu kang bakal
 mitulungi kowe,
 lan marga saka Kang Mahakawasa kang
 mberkahi kowe,

klawan berkah kang luber saka ing langit
 dhuwur,
 berkah saka telenging samodra kang ana
 ing ngisor,

berkah saka ing payu-dara lan guwa-garba.

²⁶ Berkahe bapakmu iku ngungkuli berkahe
 gunung-gunung wiwit jaman biyen,
 yaiku kang luwih dening ngresepake
 ana ing tengger-tengger kang wus
 pirang-pirang abad anane;

kabeh mau bakal tumurun ana ing siraha
 Yusuf,

ing embun-embunane wong kang linuwih
 ana ing antarane para sadulure.

²⁷ Benyamin iku kaya asu ajag nyenyempal,
 ing wayah esuk ngganyang memangsang
 lan ing wayah sore andum rayahane."

²⁸ Iku kabeh talere Israel, cacache rolas; lan
 iya iku mau kang dipangandikakake dening
 kang rama, nalika padha diberkahi; siji-sijine
 kaparingan berkah dhewe-dhewe.

Rama Yakub seda lan kasarekake

49:29--50:14

²⁹Sawuse mangkono Rama Yakub banjur meling marang para putra wayahe: “Samangsa aku wus diklumpukake karo para leluhurku, aku kuburen awor karo para leluhurku ana ing guwa kang ana ing ara-ara duweke Efron wong Het, ³⁰ing guwa ing ara-ara Makhpela sawetane Mamre ing tanah Kanaan, kang wus dipundhut dening Eyang Abraham saka Efron wong Het mau, kanggo pakuburan pamijen.

³¹Iya ana ing kono anggone nyarekake Eyang Abraham lan Eyang Sara garwane, iya ing kono sumarene Rama Iskak lan Ibu Ribkah garwane, ³²lan uga ana ing kono anggonku metak Lea. Ara-ara dalah guwane kang ana ing kono iku wus katuku saka wong bani Het.”

³³Sawuse Rama Yakub rampung anggone memeling marang para putrane, tumuli ninggahake sampeyane ana ing pasarean, banjur seda, kaklumpukake karo para leluhure.

50 ¹Sang Yusuf tumuli nyungkemi wadanane kang rama karo muwuni lan ngarasi. ²Lan banjur dhawuh marang para abdine dhukun-dhukun, ndikakake njebadi layone kang rama; para dhukun mau iya tumuli njebadi layone Rama Israel. ³Prakara iku rampunge nganti patang puluh dina, awit iya mesthi samono suwene wong njebadi layon iku, lan wong Mesir anggone nata patangisan nganti pitung puluh dina lawase.

⁴ Bareng wus tutug dinane patangisan mau, Sang Yusuf banjur ngandika marang para abdi ing kedhatone Sang Prabu Pringon: "Manawa aku oleh sihmu, bok iya aku padha koktambungake ana ing ngarsane Sang Prabu Pringon, mangkene: ⁵ Kawula sampun dipun tedhani sumpah dening bapa kawula, piwelingipun makaten: Ora suwe maneh aku mesthi mati; anggonmu metak aku anaa ing pakuburan olehku ndhudhuk ana ing tanah Kanaan. Milanipun sapunika kawula mugi keparenga kesah metak bapa kawula, nunten wangsul malih." ⁶ Pangandikane Sang Prabu Pringon: " Sira sunparengake lunga metak bapakira, kaya anggone wus njaluk sumpah marang sira." ⁷ Sang Yusuf banjur tindak mrana nyarekake kang rama, sarta kadherekake sakehe para abdine Sang Prabu Pringon, para panggedhene kedhaton lan sakehe para panggedhene tanah Mesir, ⁸ mangkono uga brayate Sang Yusuf, para sadhereke apadene brayate kang rama; mung anak-anake kang isih cilik, wedhuse lan sapine padha ditinggal ana ing tanah Gosyen. ⁹ Karomaneh iya didherekake wong-wong kang nunggang kreta lan nunggang jaran, satemah awujud arak-arakan kang dawa banget. ¹⁰ Bareng wus tekan ing Goren-Haatad, kang kaprenah ing sabrange bengawan Yarden, banjur nganakake patangisan kang banget nrenyuhake lan luwih gedhe, nganti pitung dina anggone Sang Yusuf nganakake patangisan, marga saka kang rama mau. ¹¹ Bareng pendhudhuk tanah kono yaiku

para wong Kanaan weruh upacara patangisan ana ing Goren-Haadad, iku banjur padha sapocapan: "Yaiki upacara patangisane wong Mesir kang rame banget." Mulane panggonan kono mau diarani: Abel-Mizraim, kaprenah ana ing sabrange bengawan Yarden. ¹²Anadene para putrane Rama Yakub padha nglakoni kaya anggone kadhawuhan. ¹³Para putrane padha nggotong layone kang rama menyang ing tanah Kanaan, disarekake ana ing guwa Makhpela, kang wus dipundhut Rama Abraham saka Efron, wong Het, kanggo pasarean pamijen, yaiku ara-ara ing sawetane Mamre. ¹⁴Sawuse rampung anggone nyarekake kang rama, Sang Yusuf banjur kondur menyang Mesir, iya panjenengane, iya para saherek-sadhereke dalasan wong-wong kang padha ndherekake tindake anggone nyarekake kang rama mau.

Sang Yusuf nglipur para sadhereke

50:15-21

¹⁵Para sadhereke Sang Yusuf bareng weruh yen kang rama wus seda, tumuli padha sapocapan: "Mesthine Yusuf ngendhem sengit lan arep males ukum marang piala kang wus padha kita tandukake." ¹⁶Mulane banjur kongkonan marang Sang Yusuf, ature: "Rama dalem saderengipun seda, sampun meling makaten: ¹⁷Kowe padha matura marang Yusuf: Panjenengan dalem mugni ngapunten kalepatan saha dosanipun para sadherek

dalem, anggenipun sampun sami nandukaken piawon dhateng panjenengan dalem; mila sapunika panjenengan dalem mugni ngapunte kalepatanipun para ingkang ngabekti dhateng Allahipun rama dalem!” Sang Yusuf muwun nalika diaturi mangkono iku. ¹⁸ Para sadhereke iya tumuli padha seba dhewe lan sumungkem ana ing ngarsane sarta matur: “Lah punika kawula sadaya, sami sowan, sami sumedya dados abdi dalem.” ¹⁹ Nanging pangandikane Sang Yusuf: “Aja padha wedi, apa aku iki dadi sulih Gusti Allah?” ²⁰ Pancen kowe padha ngrantam kang ala marang aku, nanging iku dicipta malih dadi becik dening Gusti Allah, supaya banjur nindakake kang kelakon ing dina iki, mitulungi urip marang bangsa kang gedhe. ²¹ Mulane aja padha wedi, aku kang bakal nyukupi panganmu lan uga pangane anak-anakmu.” Mangkono Sang Yusuf anggone nglipur, padha dipangandikani kang ndadekake tentreming atine.

Sang Yusuf seda

50:22-26

²² Anadene Sang Yusuf iku tetep pamanggane ana ing tanah Mesir dalah kulawargane, yuswane Sang Yusuf iku nyandhak satus sepuluh taun. ²³ Sang Yusuf menangi anak-putune Efraim nganti turun ketelu, karodene anak-anake Makhir, anake Manasye, laire padha ana ing pangkone Sang Yusuf. ²⁴ Sang Yusuf banjur ngandika marang para

sadhereke: “Ora suwe maneh aku bakal mati, nanging Gusti Allah mesti bakal ngreksa kowe, lan kowe bakal padha diangkatake saka ing tanah kene menyang tanah kang wus diprasetyakake kalawan sumpah marang Eyang Abraham, Iskak lan Yakub.”²⁵ Sang Yusuf tumuli mundhut sumpahe para putrane Rama Israel, pangandikane: “Gusti Allah mesthi bakal mitulungi kowe; ing waktu iku, balung-balungku padha angkaten saka kene.”²⁶ Sang Yusuf banjur seda, yuswane satus sepuluh taun; layone banjur dijebadi kalebetake trebela ana ing tanah Mesir.

PANGENTASAN

Wong Israel dikuya-kuya ana ing tanah Mesir

1:1-22

1 ¹ Iki jenenge para putrane Rama Israel kang padha teka ing tanah Mesir, tekane ndherek Rama Yakub; siji-sijine karo brayate: ² Ruben, Simeon, Lewi lan Yehuda, ³ Isakhar, Zebulon lan Benyamin, ⁴ Dhan lan Naftali, Gad lan Asyer. ⁵ Turune Rama Yakub iku gunggungé kabeh ana pitung puluh, nanging Sang Yusuf wus ana ing tanah Mesir. ⁶ Sang Yusuf tumuli seda, dalah para sadhereke lan kabeh barakane. ⁷ Wong Israel banjur padha bebrananan lan ora kena dietung cacahé; mundhak dadi akeh matikel-tikel, nganti ngebaki nagara.

⁸ Nuli ana raja anyar kang jumeneng mengku tanah Mesir, kang ora mirsa bab Sang Yusuf. ⁹ Iku banjur ngandika marang para kawulane: “Bangsa Israel iku akeh banget, cacahé nganti ngungkuli kita. ¹⁰ Mulane payo padha golek rekadaya, supaya aja nganti wuwuh akeh maneh lan saupama ana peperangan aja nganti mbiyantu mungsuh kita, sarta merangi kita, banjur minggat saka nagara kene.” ¹¹ Mulane tumuli ngangkat pemimpin-pemimpin wong nyangga karya kang kadhawuhan nglurahi

lan nindhes wong Israel kanthi matrapi pagawean peksan, didhawuhi ngedegake kutha Pitom lan Raamses kanggo gedhong patandhone Sang Prabu Pringon. ¹² Nanging sanadyan panindhese mundhak dina mundhak abot, ewasamono malah saya wuwuh lan tangkar-tumangkar, temahan wong padha rumangsa wedi marang wong Israel. ¹³ Wong Mesir anggone ngetrapi pagawean marang wong Israel banjur kanthi daksiya, ¹⁴ uripe digawe nandhang pait-getir sarana pagawean kang abot banget, yaiku nggarap lempung lan gawe bata, pagawean warna-warna ana ing ara-ara, ringkese: sarupane pagawean kang ditrapake kanthi peksan dening wong Mesir.

¹⁵ Sang Raja ing Mesir uga dhawuh marang bidhan-bidhan kang nulungi wong wadon Ibrani, kang siji jenenge Sifra sijine Pua, pangandikane: ¹⁶ “Samangsa sira nulungi wong wadon bangsa Ibrani kang nglairake anak, sira kudu namatake, manawa bayine lair lanang, enggal sira patenana, dene yen wadon kena lestari urip.” ¹⁷ Nanging bidhan-bidhan mau wedi marang Gusti Allah, mulane ora ngestokake dhawuhe Sang Raja ing Mesir, dadi bayi-bayine kang lanang iya padha diuripi. ¹⁸ Sang Raja ing Mesir banjur nimbali bidhan-bidhan mau sarta padha didangu: “Yagene sira tumindak mangkono, isih nguripi bayi-bayi iku?” ¹⁹ Unjuke bidhan-bidhan iku marang Sang Prabu Pringon: “Kauningana, tiyang estri Ibrani punika boten sami kaliyan tiyang estri Mesir, sami kiyat-kiyat;

saderengipun bidhan dhateng, bayi sampun lair.”²⁰ Marga saka iku Gusti Allah banjur paring kamirahan marang bidhan-bidhan mau, dene bangsa iku saya wuwuh akeh maneh nganti tikel-matikel.²¹ Sarehne bidhan-bidhan iku padha ngabekti marang Gusti Allah, mulane padha dilestarekake turune.²² Sang Prabu Pringon tumuli dhawuh marang para kawulane kabeh: “Sakehe anake wong Ibrani kang lair lanang padha cemplungna ing bengawan Nil, dene kang wadon iku uripana.”

Miyose Nabi Musa lan anggone kagulawenthah nganti diwasa

2:1-10

2¹ Ana wong lanang turune Lewi omah-omah karo wong wadon iya turune Lewi; ² wong wadon iku tumuli ngandhut sarta nglairake anak lanang. Bareng weruh yen bayine iku bagus, nuli didhelikake nganti telung sasi lawase. ³ Nanging sarehne sabanjure wus ora bisa didhelikake maneh, mulane dijupukake pethi pandhan, dipopok nganggo aspal lan tir, bayine banjur diselehake ing jerone, sarta pethi iku mau nuli didokok ing satengahe wlingen ing pinggir bengawan Nil. ⁴ Bakyune ngadeg kepara adoh karo ngawat-awati lan arep weruh kapriye bakal kadadeane. ⁵ Ing kono putrane putri Sang Prabu Pringon tindak menyang ing bengawan Nil karsa siram, sarta para nyaine padha dolan-dolan ana ing sapinggire bengawan, Sang Putri tumuli mirsa

pethi kang ana ing satengahe wlingen, banjur utusan embane njupuk. ⁶ Bareng dibukak, mirsa bayine lagi nangis, temah runtuh welase sarta ngandika: “Bayi iki genah anake wong Ibrani!”

⁷ Bakyune banjur matur marang putrine Sang Prabu Pringon: “Punapa kawula kepareng madosaken panjenengan dalem inya tiyang Ibrani ingkang nesepi bayi punika?” ⁸ Paring wangsulane putrine Sang Prabu Pringon: “Iya becik!” Prawan mau tumuli lunga ngundang ibune bayi iku. ⁹ Sang Putri banjur ngandika marang wong wadon iku: “Bayi iki gawanen, susonana; kowe bakal dakwenahi pituwas.” Wong wadon mau banjur nggawa bayine disusoni. ¹⁰ Bareng bocahe wus gedhe, banjur diaturake marang putrine Sang Prabu Pringon, dipundhut dadi putra angkat lan diparingi nama Musa, pangandikane: “Marga dakentasake saka ing banyu.”

Sang Musa mbelani bangsane lan ngungsi menyang ing tanah Midian

2:11-22

¹¹ Kacarita bareng Sang Musa wus diwasa, tindak-tindak nuweni para kadange, kepengin nguningani anggone nindakake pagawean peksan; nuli mirsa ana wong Mesir menthung wong Ibrani, panunggalane para kadange.

¹² Sawuse ngawasake ngiwa-nengen lan uninga yen ora ana wong, wong Mesir mau

banjur dipateni, jisime dipendhem ana ing pawedhen.

¹³ Bareng esuke tindak maneh, sarta mirsa ana wong Ibrani loro kang lagi padha kerengan, kang salah banjur didangu: “Yagene kowe kok nggitiki kancamu?” ¹⁴ Wangsulane wong iku: “Sinten ingkang ngangkat panjenengan dados pemimpin lan hakim kula? Punapa kula badhe panjenengan pejahi kados anggen panjenengan mejahi tiyang Mesir punika?” Ing kono Sang Musa kuwatos, pangunandikane: “Prakara iki genah wus kaweruhan!” ¹⁵ Sang Prabu Pringon bareng midhanget prakara mau, nuli golek reka-daya arep nyedani Sang Musa.

Nanging Sang Musa lolos saka ngarsane Sang Prabu Pringon, lan rawuh ing tanah Midian, banjur lenggah ana ing sapinggiring belik. ¹⁶ Anadene imam ing Midian iku kagungan putra estri pitu, iku mbeneri teka ngangsu ngiseni wadhah-wadhah kanggo ngombeni wedhus-wedhuse ramane. ¹⁷ Nuli ana pangon-pangon lanang teka, bocah-bocah wadon mau padha diundurake saka ing kono, nanging Sang Musa banjur jumeneng nulungi sarta ngombeni wedhus-wedhuse. ¹⁸ Satekane bocah-bocah wadon mau ana ing ngarsane Imam Rehuel, ramane, banjur padha didangu: “Sabab apa dene ing dina iki ulihmu kok enggal temen?” ¹⁹ Atur wangsulane: “Wonten satunggaling tiyang Mesir ingkang nulungi kula saking tindakipun para pangen, malah kula dipun timbakaken ngantos kathah, saha lajeng ngombeni menda-mendanipun.”

²⁰ Panjenengane nuli ngandika marang para putrane: “Wonge saiki ana ngendi? Yagene kok koktinggal? Undangen mangan ta!” ²¹ Sang Musa sagah mondhok ing dalem kono, sarta banjur diparingi dening Imam Rehuel, Zipora, putrane, dadi garwane. ²² Kacarita Ibu Ziporo mau mbabar putra kakung, Sang Musa maringi jeneng: Gersom, marga pangunandikane: “Aku dadi wong neneka ana ing tanah ngamanca.”

Nabi Musa kautus dening Pangeran Yehuwah

2:23--4:17

²³ Kacarita sawuse antara lawas Sang Raja ing Mesir seda. Nanging wong Israel isih sambat ngaru-ara, awit saka anggone padha dadi batur, mangka pangadhuhe kang jalaran saka aboting pagawean mau wus sumengka marang ing ngarsane Gusti Allah. ²⁴ Gusti Allah miyarsakake pasambate, sarta banjur ngengeti prasetyane karo Rama Abraham, Iskak lan Yakub. ²⁵ Gusti Allah mirsani lan nggatosake marang wong Israel.

3 ¹ Anadene Sang Musa saben-saben ngengen wedhuse Imam Yitro, kang rama marasepuh, imam ing Midian. Nalika ing sawijining dina pinuju nggiring wedhuse nganti ngliwati wates pasamunan, lan rawuh ing gununge Gusti Allah, yaiku gunung Horeb, ² tumuli dikatingali dening Sang Malaekating Yehuwah ing sajroning urube geni ana ing

tengahe grumbul eri. Banjur uninga: grumbul eri iku murub, ewadene ora kamangsa ing geni. ³ Sang Musa banjur ngunandika: "Coba dakparanane daksatitekne sesawangan kang elok iku, apa sababe dene grumbul eri iku ora nganti kobong?" ⁴ Bareng Pangeran Yehuwah mirsa yen Sang Musa sumedya murugi nyatitekake, tumuli nguwuh saka ing satengahe grumbul eri, pangandikane: "Musa, Musa!" Unjuke Sang Musa: "Kawula nuwun, kula!" ⁵ Dhawuhe Gusti Allah: "Sira aja nyedhak mrene, trumphira copoten saka ing sikilira, awitdene panggonan kang sira idak iku tanah kang suci!" ⁶ Sarta maneh pangandikane: "Ingsun iki Allaha leluhurira, Allaha Abraham, Allaha Iskak lan Allaha Yakub!" Sang Musa banjur nutupi pasuryane, marga ajrih nyawang marang Gusti Allah. ⁷ Pangandikane Pangeran Yehuwah: "Ingsun wus nggatosake kalawan temenan marang kasangsarane umatingSun kang ana ing Mesir, sarta wus miyarsa panangise marga saka kang padha nindhes. Ingsun nguningani kasangsarane. ⁸ Mulane Ingsun tumedhak karsa nguwalake umatingSun saka ing tangane wong Mesir, sarta Sunirid metu saka ing nagara iku menyang nagara kang becik lan jembar, nagara kang luber puwan lan madu, panggonane wong Kanaan, wong Het, wong Amori, wong Feris, wong Hewi lan wong Yebus. ⁹ Samengko pasambate wong Israel iku wus sumengka marang ing ngarsaningSun; sarta Ingsun wus nguningani kerasing panindhese

wong Mesir marang umatingSun. ¹⁰Kang iku ing samengko sira mangkata, sira Sunutus nemoni Pringon, supaya umatingSun Israel iku sira irida metu saka ing tanah Mesir.” ¹¹Ing kono unjuke Sang Musa marang Gusti Allah: “Kawula punika sinten ta, dene kadhawuhan sowan dhateng Sang Prabu Pringon sarta mbekta medal tiyang Israel saking tanah Mesir?” ¹²Gusti Allah banjur ngandika: “Ingsun rak bakal nunggil kalawan sira, sarta iki kang dadi pratandhane, menawa Ingsun kang ngutus sira: Samangsa sira wus nggawa metu bangsa iku saka ing tanah Mesir, sira bakal padha ngabekti marang Gusti Allah ana ing gunung iki.”

¹³Unjuke Sang Musa marang Gusti Allah: “Nanging manawi kawula manggihi tiyang Israel sarta kawula cariyosi: Gusti Allaha para leluhurmu kang ngutus aku nemoni kowe, mangka lajeng sami pitaken: Asmanipun sinten? Kados pundi wangsulan kawula?” ¹⁴Pangandikane Gusti Allah marang Sang Musa: “INGSUN ANA KANG ANA.” Pangandikane maneh: “Tuturira marang wong Israel mangkene: INGSUN ANA iku kang ngutus aku nemoni kowe.”

¹⁵Dhawuhe Gusti Allah marang Sang Musa maneh: “Tutura marang wong Israel mangkene: Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhurmu, Gusti Allaha Rama Abraham, Gusti Allaha Rama Iskak lan Gusti Allaha Rama Yakub, iku kang ngutus aku nemoni kowe. Dene iya iku asmaningSun ing salawas-lawase,

iku sebutaningSun turun-tumurun. ¹⁶ Sira mangkata, para tuwa-tuwane Israel padha klumpukna, padha tuturana mangkene: Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe para leluhurmu, Gusti Allahe Rama Abraham, Iskak lan Yakub, wus ngetingali aku sarta ngandika: Ingsun wus nggatosake marang sira kabeh, iya wus mirsa apa kang ditandukake marang sira ana ing tanah Mesir. ¹⁷ Kang iku pangandikaningSun: Ingsun bakal ngluware sira saka kasangsaran ing Mesir, Sunirid menyang tanahe wong Kanaan, wong Het, wong Amori, wong Feris, wong Hewi lan wong Yebus, menyang tanah kang luber puwan lan madu. ¹⁸ Lan samangsa padha ngrungokake tembungira, sira dalah para tuwa-tuwane Israel tumuli padha sebaa marang ratu ing Mesir, lan padha matura mangkene: Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun bangsa Ibrani sampun manggihi kawula, pramila ing samangke kawula mugel kelilanana kesah dhateng pasamunan tebihipun lampahan tigang dinten, badhe sami saos kurban dhateng Pangeran Yehuwah Allah kawula. ¹⁹ Ewasamono Ingsun mirsa, yen raja ing Mesir bakal ora nglilane sira lunga, kajaba manawa dipeksa sarana asta kang rosa. ²⁰ Mulane Ingsun bakal ngegarake astaningSun lan nggebag tanah Mesir klawan sarupane kaelokan, kang bakal Suntandukake ana ing tengahe. Sawuse mangkono nuli bakal nglilani sira lunga. ²¹ Lan wong Mesir bakal Sundadekake loma marang bangsa iki,

satemah samangsa sira padha lunga, mesthi ora klawan legeh. ²² Malah sawiji-wijining wong wadon njaluka barang dandanan selaka lan mas, apadene sandhangan marang wong wadon tanggane lan kang tunggal saomah, iku banjur sira anggokna anakira lanang lan wadon, mangkono anggonira bakal njarahi wong Mesir.”

4 ¹ Sang Musa banjur munjuk: “Kados pundi manawi tiyang-tiyang wau sami boten ngandel dhateng kawula saha boten mirengaken dhateng tembung-tembung kawula, malah lajeng wicanten: Pangeran Yehuwah boten ngatingal dhateng panjenengan?” ² Pangandikane Pangeran Yehuwah marang Sang Musa: “Sira nyekel apa iku?” Unjuke Sang Musa: “Punika teken.” ³ Dhawuhe Pangeran Yehuwah: “Tekan iku sira uncalna ing lemah!” Banjur kelakon diuncalake ing lemah, tumuli malih dadi ula, Sang Musa satemah mlajeng. ⁴ Pangeran Yehuwah banjur ngandika maneh marang Sang Musa: “Tanganira gumrageha, pethite cekelen!” Sang Musa banjur gumrageh astane, pethite dicepeng, banjur malih dadi teken maneh ana ing astane. ⁵ “Iku supaya padha ngandela, yen sira wus diketingali dening Pangeran Yehuwah Gusti Allahe para leluhure, Gusti Allahe Abraham, Gusti Allahe Iskak lan Gusti Allahe Yakub.”

⁶ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika maneh marang Sang Musa: “Tanganira lebokna ing tangkeping jubahira!” Banjur iya kelakon

astane dilebetake ing tangkeping jubahe, bareng ditarik, lah astane nandhang mala saraat putih kaya salju. ⁷Sawuse mangkono dhawuhe maneh: "Tanganira lebokna maneh ing tangkeping jubahira!" Sang Musa banjur nglebetake astane maneh ing tangkeping jubahe, bareng ditarik metu, lah wus pulih maneh kaya sarirane. ⁸"Saupama padha ora ngandel marang sira lan ora maelu marang pratandha kang kapisan, mesthi bakal padha ngandel marang pratandha kang kapindho. ⁹Saupama meksa padha ora ngandel marang pratandha loro mau lan ora ngrungokake tembungira, sira njupuka banyu saka bengawan Nil, sira esokna ing lemah kang garing, banyu mau ana ing lemah kang garing bakal malih dadi getih."

¹⁰Unjuke Sang Musa marang Pangeran Yehuwah: "Dhuh Pangeran, kawula punika boten saged rembagan, wiwit rumiyin mila, wiwit Paduka mangandikani, inggih sanes ahli micara, margi gineman kawula alot saha ilat kawula kaken." ¹¹Nanging Sang Yehuwah ngandika: "Sapa kang nitahake ilate manungsa, lan sapa kang nitahake wong bisu utawa budheg, wong melek utawa wong wuta? Apa dudu Ingsun, Yehuwah? ¹²Kang iku sira mangkata, Ingsun kang bakal ngereh ilatira lan mulang marang sira apa kang kudu sira ucapake."

¹³Ewadene unjuke Sang Musa: "Dhuh Pangeran, mugi Paduka karsaa utusan sinten kemawon ingkang pantes Paduka

utus!”¹⁴ Ing kono tuwuh dukane Pangeran Yehuwah marang Sang Musa, pangandikane: “Apa Harun kakangira wong Lewi iku ora ana ing kana? Ingsun mirsa, yen iku wasis micara, malah wus mangkat methuk sira, lan samangsa ketemu klawan sira, bakal bungah atine.”¹⁵ Harun iku sira tuturana lan tembung-tembung mau dokoken ing cangkeme, dene Ingsun kang bakal ngereh cangkemira lan cangkeme Harun, sarta sira bakal Sunwulang apa kang perlu sira lakoni.¹⁶ Harun iku kang bakal makili sira mituturi bangsa iku, kalawan mangkono Harun iku minangka cangkemira lan sira kaya kang dadi Allaha.¹⁷ Anadene teken iku sira gawaa, iku minangka sarana anggonira nindakake pratandha-pratandha mau.”

Wangsule Sang Musa menyang ing tanah Mesir

4:18-31

¹⁸ Sang Musa tumuli wangsul manggihi Imam Yitro marasepuhe, sarta ature: “Kula kalilana wangsul manggihi sanak-kadang kula ingkang wonten Mesir, badhe kula tuweni, punapa taksih sami gesang?” Wangsulane Imam Yitro: “Iya becik mangkata kalawan tentrem!”¹⁹ Anadene Pangeran Yehuwah iya wus ngandika marang Sang Musa ana ing tanah Midian: “Sira balia menyang Mesir, awitdene sakehe wong kang nedya mateni sira iku wus padha mati.”

²⁰ Sang Musa banjur ngajak garwane lan putra-putrane, padha katunggangake ing kuldi wangsul menyang ing tanah Mesir; lan tekene Gusti Allah iku diasta. ²¹ Dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Sang Musa: “Anggonira bali menyang ing tanah Mesir iku kudu tansah eling, supaya sakehe kaelokan kang wus Sunpasrahake marang sira iku sira tindakna ana ing ngarepe Pringon. Ingsun bakal mangkotake atine Pringon, temah bakal ora nglilani lungane umatingSun. ²² Sira kudu matur marang Pringon: Dhawuhipun Pangeran Yehuwah makaten: Israel iku putraningSun, iya putraningSun pambajeng; ²³ kang iku Ingsun dhawuh marang sira: PutraningSun iku sira lilanana lunga supaya ngabekti marang Ingsun; dene manawa sira ora nglilani lungane, lah Ingsun bakal mateni anakira, anakira pambarep.”

²⁴ Kacarita bareng ana ing dalan ana ing panginepan, Sang Musa tumuli dipanggihi dening Pangeran Yehuwah bakal disedani. ²⁵ Ibu Zipora banjur mundhut lading watu, sarta ngiris ikute kang putra, irisan iku nuli kasenggolake ing sampeyane Sang Musa karo matur: “Saestu panjenengan punika panganten rah tumrap kula.” ²⁶ Sang Musa banjur ora dikapak-kapakake dening Pangeran Yehuwah. Mungguh Ibu Zipora anggone nalika iku nyebut “panganten rah” iku awit saka prakara tetak mau.

²⁷ Anadene Pangeran Yehuwah wus ngandika marang Rama Harun, mangkene: “Sira

methukna Musa menyang ing pasamunan.” Rama Harun tumuli mangkat lan kepanggih karo Sang Musa ana ing gununge Gusti Allah, banjur diaras. ²⁸ Sang Musa tumuli ngaturi uninga marang Rama Harun bab sakehe pangandikaning Yehuwah kang wus diwelingake lan sakehe pratandha kang wus kadhawuhake supaya ditindakake. ²⁹ Sang Musa lan Rama Harun banjur tindak sarta nglempakake sakehe tuwa-tuwane Israel. ³⁰ Rama Harun tumuli nglairake sakehe pangandika kang wus didhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Sang Musa, sarta nindakake pratandha-pratandha ana ing ngarepe bangsa iku. ³¹ Bangsa mau banjur ngandel, sarta bareng krungu yen Pangeran Yehuwah wus nuweni marang wong Israel lan wus mirsani ing kasangsarane, temah padha jengkeng sujud.

**Nabi Musa lan Rama Harun sowan
Sang Prabu Pringon, bangsa
Israel saya kasiya-siya**

5:1--6:1 (5:1-24)

5 ¹ Sawuse mangkono Nabi Musa lan Rama Harun tumuli padha sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Pringon sarta matur: “Dhawhipun Pangeran Yehuwah Gusti Allahipun Israel makaten: Sira nglilanana umatingSun supaya padha menyang ing pasamunan nganakake riyaya konjuk marang Ingsun!” ² Nanging pangandikane Sang Prabu

Pringon: "Sapa ta Yehuwah iku, kang prentahe kudu sunestokake bab nglilani lungane wong Israel? Ingsun ora wanuh karo Yehuwah iku lan uga ora bakal nglilani lungane wong Israel."

³Ature Nabi Musa lan Rama Harun: "Gusti Allahipun tiyang Ibrani sampun manggihi kawula. Sapunika panjenengan dalem mugikarsaa nglilani kawula sami kesah dhateng pasamunan tebihipun lampahan tigang dinten, badhe saos kurban dhateng Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kawula, supados kawula sampun ngantos kadhawahan ing pageblug utawi pedhang." ⁴Nanging Sang Nata ing Mesir ngandika: "He Musa lan Harun, yagene sira padha nindakake kang njalari bangsa iki banjur nglirwakake pagaweane? Lungaa, sira nglakonana pagaweanira dhewe!"

⁵Pangandikane Sang Prabu Pringon maneh: "Delengen, cacache bangsamu ana ing nagara kene wus akeh banget, mangka sira kok arep nglerenake anggone nyambut-gawe peksan!" ⁶Ing dina iku uga Sang Prabu Pringon dhawuh marang para pambereging bangsa iku lan marang mandhor-mandhore wong-wong mau dhewe, mangkene: ⁷"Bangsa iku anggone gawe bata ora susah diwenahi damen kaya dhek wingi-wingine, kareben padha golek dhewe. ⁸Nanging setorane bata ajeg cacache kaya wingi-wingine, ora kena disuda, marga wong-wong iku kesed. Mulane padha bengok-bengok: Kawula mugikalilana kesah badhe saos kurban dhateng Allah kawula. ⁹Pagaweane wong-wong iku kudu

ditambahi abote, nganti gagasane mung tumuju marang pagawean, lan aja nganti katut marang tetembungan kang dora.”¹⁰ Para pambereging bangsa mau lan para mandhore nuli padha tutur marang umat: “Dhawuhe Sang Prabu Pringon mangkene: Sira iku wus ora sunparingi damen maneh.”¹¹ Sira padha goleka damen dhewe, ngendi saolehe, ewadene setoranira ora kena kurang!”

¹² Bangsa mau banjur padha pating salebar menyang ing sawratane tanah Mesir perlu golek bonggol gandum kanggo lirune damen.

¹³ Para pambereg tansah ngatag-atag, pangucape: “Pagaweanmu rampungna, yaiku kewajibanmu sadina, dipadha kaya nalika isih oleh merang!”¹⁴ Para pamberege Sang Prabu Pringon iku padha nggebugi mandhor-mandhor Israel, kang padha diangkat dening wong-wong iku kalawan pangucape: “Yagene ladenmu bata dina iki cacache ora kaya ladenmu dhek wingi?”

¹⁵ Jalaran saka iku para mandhor Israel mau padha seba marang ing ngarsane Sang Prabu Pringon, ngaturake prakara iku, unjuke: “Para abdi dalem punapaa dene sami panjenengan dalem etrapi kados mekaten?”

¹⁶ Abdi dalem sami boten dipun sukani merang, ewasamanten sami dipun prentahi damel banon, wewah malih abdi dalem mawi dipun gebagi, mangka ingkang lepat punika para kawula dalem.”¹⁷ Nanging pangandikane: “Sira iku wong kesed, wong kesed! Mulane ujarira: Kawula mugi sami kalilana kesah

saos kurban dhateng Pangeran Yehuwah.

¹⁸Mulane saiki padha mundura! Nyambuta gawe, nanging merang ora bakal diwenehi, ewadene sira padha setora bata padha karo adat-sabene!” ¹⁹Ing kono para mandhor Israel padha ngreti, yen pancen ana ing sajroning karibedan, marga padha dipangandikani: “Kowe padha ora kena ngurangi cacahé setoran bata saben dinane.” ²⁰Mulane bareng kapethuk Nabi Musa lan Rama Harun, kang padha nyegat undure saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon, ²¹banjur padha matur mangkene: “Pangeran Yehuwah mugi nguninganana pandamel panjenengan sarta maringi paukuman dhateng panjenengan, margi panjenengan sampun sami ndadosaken bacin nama kula sadaya wonten ngarsanipun Sang Prabu Pringon saha para abdinipun, lan margi saking makaten panjenengan prasasat nyepengi lading dhateng tiyang-tiyang punika kangge mejahi kula.”

²²Nabi Musa banjur wangsul sowan marang ing ngarsaning Pangeran Yehuwah, sarta munjuk: “Dhuh Pangeran, kados pundi dene Paduka nandukaken kasangsaran kados makaten dhateng umat punika? Punapaa dene kawula ingkang Paduka utus?” ²³Awitdene wiwit sowan kawula ing ngarsanipun Sang Prabu Pringon, ngunjukaken atur atas asma Paduka, bangsa punika dipun etrapi ingkang awon, mangka Paduka babar-pisan

6 boten ngluwari umat Paduka.” ¹(5-24)

Nanging pangandikane Pangeran Yehuwah

marang Nabi Musa: "Ing samengko sira bakal sumurup, apa kang bakal Suntandukake marang Pringon; anggone bakal nglilani lunga bangsa iki sarana dipeksa ing asta kang rosa, iya marga saka dipeksa dening asta kang rosa dheweke bakal nundhung bangsa iku saka ing nagarane."

Nabi Musa kautus maneh

6:2-13 (6:1-12)

²(6-1) Sabanjure Gusti Allah ngandika marang Nabi Musa mangkene: "Ingsun iki Yehuwah. ³(6-2) Ingsun wus ngatingal marang Abraham, Iskak lan Yakub, dadi Allah kang Mahakuwasa, nanging asmaningSun Yehuwah durung Sunsumurupake. ⁴(6-3) Karodene Ingsun ora mung damel prasytan karo leluhurira iku, yen bakal Sunparingi tanah Kanaan, tanah panggonane neneka, ⁵(6-4) nanging Ingsun wus mireng uga bab wong-wong Israel anggone ditindhes dening wong Mesir, lan Ingsun enget marang prasytaningSun. ⁶(6-5) Kang iku sira tutura marang wong Israel: Ingsun iki Yehuwah, Ingsun bakal ngluwari sira saka pagawean-peksane wong Mesir, lan nguwalake sira saka anggonira dikawulakake lan ngentasake sira klawan asta kang Sunacungake, apadene kalawan paukuman-paukuman kang abot. ⁷(6-6) Sira bakal Sunpundhut dadi umatingSun lan Ingsun bakal jumeneng dadi Allahira, supaya sira padha sumurup, yen Ingsun

iki Yehuwah Allahira, kang nguwalake sira saka pagawean-peksane wong Mesir. ⁸(6-7) Karodene sira bakal Sunirid menyang ing nagara kang wus Sunprasetyakake kalawan supaos, yen bakal Sunparingake marang Abraham, Iskak lan Yakub, sarta iku bakal Sunparingake marang sira dadi darbekira; Ingsun iki Yehuwah!”

⁹(6-8) Nabi Musa banjur ngandika mangkono mau marang wong Israel, nanging padha ora ngrungokake marang pangandikane Nabi Musa, marga wus padha semplah jalaran saka pangawulan kang banget abote iku.

¹⁰(6-9) Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: ¹¹(6-10) “Sira sebaa lan matura marang Pringon, raja ing Mesir, supaya nglilanana wong Israel metu saka ing nagarane.” ¹²(6-11) Nanging unjuke Nabi Musa ana ing ngarsaning Sang Yehuwah: “Lah tiyang Israel piyambak boten purun mirengaken dhateng kawula, Sang Prabu Pringon malih yen karsaa miyarsakaken, kawula punika tiyang ingkang kaken ilat kawula.” ¹³(6-12) Ing kono Pangeran Yehuwah banjur dhawuh marang Nabi Musa lan Rama Harun, supaya nemoni wong Israel lan sowan Sang Prabu Pringon, raja ing Mesir, murih wong Israel iku padha diirid metu saka ing Mesir.

Pratelan bab tedhak-turune Ruben, Simeon lan Lewi

6:14-27 (6:13-26)

¹⁴(6-13) Iki pratelane para lajering kula-wargane. Anak-anake Ruben, pambajenge Rama Israel: Henokh, Palu, Hezron lan Karmi; iya iku gotrah-gotrahe Ruben. ¹⁵(6-14)

Anak-anake Simeon: Yemuel, Yamin. Ohad, Yakhin, Zohar lan Saul, anake wadon bangsa Kanaan, iku gotrah-gotrahe Simeon. ¹⁶(6-15)

Anak-anake Lewi, miturut urutan laire: Gerson, Kehat lan Merari. Lewi umure satus telung puluh pitu taun. ¹⁷(6-16) Anak-anake Gerson: Libni lan Simei, miturut gotrahe.

¹⁸(6-17) Anak-anake Kehat: Amram, Yizhar, Hebron lan Uziel. Umure Kehat satus telung puluh telu taun. ¹⁹(6-18) Anak-anake Merari: Makhli lan Musi. Iya iku gotrah-gotrahe Lewi miturut urutan.

²⁰(6-19) Amram omah-omah karo Yokhebed, adhine bapakne, iku mbabar Rama Harun lan Nabi Musa. Umure Amram nyandhak satus telung puluh pitu taun. ²¹(6-20) Anak-anake Yizhar: Korakh, Nefeg lan Zikhri. ²²(6-21)

Anak-anake Uziel: Misael, Elsafan lan Sitri.

²³(6-22) Rama Harun nggarwa Eliseba, anake Aminadab, sadulure Nahason, iku nglairake:

Nadab, Abihu, Eleazar lan Itamar. ²⁴(6-23)

Anak-anake Korakh: Asir, Elkana lan Abiasaf, iku gotrahe wong Korakh. ²⁵(6-24) Eleazar

putrane Rama Harun, njupuk somah salah

sawijine anake Putiel, kang banjur nglairake: Pinehas. Iya iku para lajering kula-wargane wong Lewi miturut gotrahe.

²⁶ (6-25) Iya Rama Harun lan Nabi Musa iku kang padha kadhawuhan dening Pangeran Yehuwah: “Wong Israel iku padha iriden metu saka ing tanah Mesir miturut golonganane.”

²⁷ (6-26) Iya iku kang padha munjuk marang Sang Prabu Pringon raja ing Mesir, bab ngirid wong Israel metu saka ing tanah Mesir. Iya Nabi Musa lan Rama Harun iku.

Nabi Musa sowan ing ngarsane Sang Prabu Pringon

6:28--7:13 (6:27--7:13)

²⁸ (6-27) Nalika Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa ana ing tanah Mesir,

²⁹ (6-28) pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa mangkene: “Ingsun iki

Yehuwah; sira matura marang Pringon, Raja ing Mesir, bab kabeh kang Sundhawuhake marang sira.”

³⁰ (6-29) Nanging Nabi Musa munjuk ana ing ngarsaning Sang Yehuwah: “Kawula punika rak boten saged micara, kados pundi Sang Prabu Pringon anggenipun badhe miyarsakaken atur kawula?”

7¹ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: “Wruhanira, sira iku Sunangkat dadi Allah tumrap Pringon, lan Harun kakangira, iku bakal dadi nabinira. ² Sira ngucapna sabarang kang wus Sundhawuhake marang sira, lan Harun kakangira, kang banjur

matur marang Pringon, supaya nglilanana wong Israel lunga saka ing tanahe. ³Nanging Ingsun bakal mangkotake atine Pringon, lan Ingsun bakal ngakehake pratandha lan kaelokan ana ing tanah Mesir. ⁴Manawa Pringon ora ngrungokake marang sira, ing kono Ingsun bakal ndhawahake astaningSun marang tanah Mesir sarta ngirid wadya-balaningSun, iya umatingSun Israel metu saka tanah Mesir, kalawan paukuman-paukuman kang abot. ⁵Ing kono wong Mesir bakal padha sumurup yen Ingsun iki Yehuwah, yaiku samangsa Ingsun ngagagake astaningSun marang tanah Mesir lan ngentasake wong Israel saka ing satengahe.” ⁶Nabi Musa lan Rama Harun tumuli padha ngestokake sadhawuhe Pangeran Yehuwah, iku ditindakake kabeh. ⁷Anadene nalika iku yuswane Nabi Musa wolung puluh taun lan Rama Harun wolung puluh telu taun, ing nalikane padha munjuk marang Sang Prabu Pringon.

⁸Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa lan Rama Harun: ⁹“Manawa Pringon akon marang sira: Sira nuduhna sawijining mukjijat, nuli sira ndhawuhana Harun: Jupuken tekenmu, lan uncalna ana ing ngarsane Sang Prabu Pringon, nuli bakal malih dadi ula.”

¹⁰Nabi Musa lan Rama Harun tumuli padha sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Pringon, sarta nindakake kaya kang wus didhawuhake dening Pangeran Yehuwah. Rama Harun nguncalake tekene ana ing

ngarsane Sang Prabu Pringon lan ing ngarepe para abdine, tekene banjur malih dadi ula. ¹¹ Sang Prabu Pringon tumuli nimbali para sarjana lan juru sihir, lan para ahli Mesir mau iya padha tumindak mangkono uga srana japa-mantrane. ¹² Siji-sijine padha nguncalake tekene, lan teken-teken iku padha dadi ula, nanging tekene Rama Harun nguntali teken-tekene wong-wong mau. ¹³ Ewadene panggalihe Sang Prabu Pringon tetep puguh, temahan ora karsa miyarsakake ature Nabi Musa lan Rama Harun, kaya kang wus dipangandikakake dening Pangeran Yehuwah.

Wewelak kapisan: banyu dadi getih

7:14-25

¹⁴ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: "Atine Pringon iku wangkot, ora gelem nglilani lunga bangsa iku. ¹⁵ Sira sowana marang Pringon ing wayah esuk, yaiku yen mbeneri metu menyang bengawan kaya adate, sira ngentenanana ana ing sapinggire bengawan Nil karo nyekel teken kang maune malih dadi ula. ¹⁶ Sira banjur matura mangkene: Pangeran Yehuwah Gusti Allahipun tiyang Ibrani, sampun ngutus kawula sowan ing ngarsa dalem, dhawuhipun: Sira nglilanana lunga umatingSun, supaya padha saosa pangabekti marang Ingsun ana ing pasamunan. Ewadene ngantos dumugi samangke, panjenengan dalem boten karsa miyarsakaken. ¹⁷ Margi saking

punika, makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah: Anggonira sumurup yen Ingsun iki Yehuwah, srana mangkene: Lah teken ingkang wonten ing tangan kawula punika badhe kawula sabetaken dhateng ing toya ing benawi Nil, toyanipun lajeng badhe malih dados rah, ¹⁸ulam-ulam ingkang wonten ing benawi badhe sami pejah, benawinipun badhe ngganda bacin, sarta tiyang Mesir sami boten purun ngombe toya ing benawi Nil punika.”

¹⁹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: “Sira ndhawuhana marang Harun mangkene: Tekenmu jupuken! Banjur ayatna marang sakehe banyu ing tanah Mesir, marang sadhengah kali, kalen-kalen, blumbang lan sadhengah panggonan banyu, supaya padha maliha dadi getih. Banjur bakal ana getih ing sawratane tanah Mesir, dalah ing sakehe wadhah kayu lan watu.” ²⁰Nabi Musa lan Rama Harun banjur ngestokake sadhawuhe Pangeran Yehuwah; tekene diacungake lan disabetake ing banyune bengawan Nil, ana ing ngarsane Sang Prabu Pringon lan ing ngarepe para abdine, banyu kang ana ing bengawan Nil kabeh banjur malih dadi getih. ²¹Iwak-iwak ing bengawan Nil padha mati, temahan bengawane mambu bacin lan wong Mesir ora bisa ngombe banyune bengawan Nil, sarta sawratane tanah Mesir kebak getih. ²²Nanging para juru sihir ing Mesir iya nindakake mangkono sarana japa-mantrane, temahan galihe Sang Pringon tetep wangkot lan ora karsa miyarsakake ature Nabi Musa lan Rama

Harun, kaya kang wus didhawuhake dening Pangeran Yehuwah. ²³Sang Prabu Pringon minger banjur kondur menyang ing kedhaton, lan ora maelu marang prakara mau. ²⁴Nanging sakehe wong Mesir padha ndhudhuk-ndhudhuk sakiwa-tengene bengawan Nil golek banyu kang kena diombe, marga banyune bengawan Nil ora kena diombe. ²⁵Kaya mangkono nganti kelakon ganep pitung dina, yaiku wiwit saka anggone Pangeran Yehuwah ndhawahi wewelak marang bengawan Nil.

Wewelak kang kapindho: kodhok

8:1-15

8 ¹Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: “Sira sowana Sang Prabu Pringon lan matura: Pangandikanipun Pangeran Yehuwah makaten: Sira nglilanana umatingSun padha lunga, supaya padha saos pangabekti marang Ingsun, ²dene manawa sira tetep ora nglilani lungane, lah satlatahe tanahira bakal Sundhawahi wewelak kodhok. ³Ing bengawan Nil bakal ana uyel-uyelaning kodhok, banjur padha mentas lumebu ing kadhatonira, tekan ing kamar turu lan paturonira, mangkono uga ing omahe para abdi lan kawulanira, dalah ing jero pawonira lan ing wadhah jladrenira. ⁴Kodhok-kodhok iku bakal ngroyok sira lan para kawula lan abdinira.”

⁵Sarta dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa maneh: “Sira ndhawuhana Harun:

Tanganmu karo tekenmu acungna marang bengawan, kalen-kalen lan blumbang, supaya kodhok-kodhok padha metu mratani tanah Mesir.”⁶ Rama Harun banjur ngacungake astane marang sakehe banyu ing tanah Mesir, tumuli kodhok-kodhok padha metu nyrambahi tanah Mesir.⁷ Nanging para juru sibir iya bisa nindakake prakara iku srana japa-mantrane, uga metokake kodhok-kodhok mratani tanah Mesir.

⁸Sang Prabu Pringon banjur nimbali Nabi Musa lan Rama Harun sarta ngandika: “Sira sembahyanga marang Pangeran Yehuwah, supaya karsaa nyirnakake kodhok-kodhok iku saka ngarsaningsun lan saka para kawulaningsun, sabanjure ingsun bakal nglilani bangsa iku lunga saos kurban marang Pangeran Yehuwah.”⁹ Ature Nabi Musa marang Sang Prabu Pringon: “Kawula nyumanggakaken karsa panjenengan dalem, benjing punapa angen kawula ndedonga kagem panjenengan dalem tuwin para abdi saha para kawula dalem, supados kodhok-kodhok punika katumpes sirna saking ngarsa dalem saha saking ing salebetipun griya-griya, namunga kantun ingkang wonten ing benawi Nil kemawon?”¹⁰ Pangandikane Sang Prabu Pringon: “Sesuk!” Ature Nabi Musa: “Inggih, badhe kelampahan kados pangandika dalem, supados panjenengan dalem mirsaa, bilih boten wonten ingkang nyameni Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kawula.”¹¹ Kodhok-kodhok badhe sirna saking

ngarsa dalem, saking salebeting griya-griya, saking para abdi saha saking para kawula dalem, namung badhe manggen wonten ing benawi Nil kemawon.”

¹² Nabi Musa lan Rama Harun tumuli padha mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon, sarta Nabi Musa banjur nyebut marang asmaning Sang Yehuwah gegayutan karo kodhok-kodhok kang wus ditekakake ngebyuki Sang Prabu Pringon mau.

¹³ Pangeran Yehuwah nyembadani panyuwune Nabi Musa, kodhok-kodhok padha mati sirna saka ing omah-omah saka ing plataran lan saka ing pategalan. ¹⁴ Bathange banjur dikumpulake nganti ngundhung-ngundhung, satemah satanah kabeh ngganda bacin.

¹⁵ Nanging bareng Sang Prabu Pringon mirsa yen wus ora ana apa-apa, tetep mangkotake panggalihe, dadi ora miyarsakake ature Nabi Musa lan Rama Harun, kaya kang wus kapangandikakake dening Pangeran Yehuwah.

Wewelak katelu: lemud

8:16-19

¹⁶ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: “Sira ndhawuhana marang Harun: Tekenmu acungna lan sabetna ing lebuning bumi, ing kono lebune bumi iki bakal dadi lemud ana ing sawratane tanah Mesir kabeh.” ¹⁷ Banjur padha nindakake mangkono, Rama Harun ngacungake astane karo tekene, lan nyabet lebuning bumi, tumuli lemud-lemud

padha ngroyok marang manungsa lan kewan. Sakehe lebuning bumi tanah Mesir padha dadi lemud. ¹⁸Para ahli iya padha tumindak mangkono srana japa-mantrane sumedya metokake lemud, nanging padha ora bisa. Kaya mangkono lemud-lemud mau padha ngroyok manungsa lan sato-kewan. ¹⁹Para ahli mau tumuli padha munjuk marang Sang Prabu Pringon: “Punika astaning Allah.” Ewadene Sang Pringon isih puguh galihe, lan ora karsa miyarsakake ature Nabi Musa lan Rama Harun, kaya kang wus kapangandikakake dening Pangeran Yehuwah.

Wewelak kaping papat: laler cathak

8:20-32

²⁰Pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Musa: “Sira tangia kang esuk, banjur mapaga Pringon samangsa kaya adat sabene metu menyang ing bengawan, sarta matura, pangandikanipun Pangeran Yehuwah makaten: Sira nglilanana umatingSun lunga saos pangabekti marang Ingsun, ²¹dene manawa umatingSun ora sira lilani lunga, Ingsun bakal nekakake laler cathak padha ngebyuki sira, para abdinira, kawulanira sarta omah-omahira, nganti omahe wong Mesir kebak laler cathak, tekan lemahe kang dienciki. ²²Nanging tanah Gosyen kang dienggoni umatingSun ing dina iku Sunjabakake, dadi ing kono bakal ora ana laler cathak, supaya sira sumurup yen Ingsun Yehuwah, ana ing nagara kene. ²³Ingsun bakal

mbedakake ing antarane umatingSun lan bangsanira. Sesuk bakal kelakon pratandha iku!”²⁴ Pangeran Yehuwah banjur nindakake mangkono mau: ana laler cathak akeh banget kang padha ngebyuk ing kedhatone Sang Prabu Pringon lan ing omahe para abdine apadene ing sawratane tanah Mesir; tanahe nganti rusak dening laler cathak iku.

²⁵ Sang Prabu Pringon tumuli nimbali Nabi Musa lan Rama Harun, pangandikane: “Padha lungaa, saosa kurban marang Allahmu ana ing tanah kene!”²⁶ Ature Nabi Musa: “Kawula boten saged tumindak makaten, awit kurban ingkang badhe kawula saosaken dhateng Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kawula punika, nistha tumrap tiyang Mesir. Saupami kawula sami nyaosaken kurban ingkang nistha tumrap tiyang Mesir wonten ngajenganipun, punapa kawula boten lajeng dipun benturi sela?”²⁷ Kawula kedah kesah dhateng pasamunan tebihipun lampahan tigang dinten, perlu nyaosaken kurban dhateng Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kawula, kados anggenipun ndhawuhi kawula.”

²⁸ Pangandikane Sang Prabu Pringon: “Prayoga, ingsun bakal nglilani sira lunga saos kurban marang Pangeran Yehuwah Allahira, ana ing pasamunan; mung aja nganti kadohen lakunira. Ingsun dongakna!”²⁹ Ature Nabi Musa: “Saundur kawula saking ngarsa dalem kawula badhe nyenyuwun dhateng Pangeran Yehuwah, satemah laler cathak punika benjing-enjing sami sirna saking

ngarsanipun Sang Prabu Pringon saha saking ngajenganipun para abdi lan para kawula sadaya. Nanging Sang Prabu Pringon sampun ngantos cidra malih, satemah boten nglilani bangsa punika kesah saos kurban dhateng Pangeran Yehuwah.”

³⁰ Sawuse mangkono Nabi Musa mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon, banjur nyenyuwun marang Pangeran Yehuwah.

³¹ Sang Yehuwah nyembadani panyuwune Nabi Musa, temah laler cathak mau sirna saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon lan saka ing ngarepe para abdi tuwin para kawulane, siji bae ora ana kang kari. ³² Ewadene Sang Prabu Pringon iya meksa mangkotake panggalihe, ora nglilani lunga bangsa mau.

Wewelak kalima: pageblug kewan

9:1-7

9¹ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: “Sira sebaa marang Pringon sarta sira matura: Pangandikanipun Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun tiyang Ibrani makaten: Sira nglilanana umatingSun lunga saos pangabekti marang Ingsun. ² Margi saupami panjenengan dalem boten karsa nglilani kesahipun, sarta taksih panjenengan dalem kekahi kemawon, ³ lah astanipun Pangeran Yehuwah badhe ndhatengaken pageblug ingkang ageng sanget dhateng kagungan dalem kewan ingkang wonten ing pangenan, kapal, kuldi, unta, lembu saha

menda. ⁴Salajengipun Pangeran Yehuwah badhe mbedakaken kewan gadhahanipun tiyang Israel kaliyan kewanipun tiyang Mesir, temah kewanipun tiyang Israel boten wonten satunggal-tunggala ingkang pejah.” ⁵Anadene Pangeran Yehuwah nemtokake wektune, pangandikane: “Sesuk anggone Pangeran Yehuwah bakal nindakake prakara iku ana ing nagara kene.” ⁶Bareng esuke Pangeran Yehuwah nindakake bab iku mau, kewane wong Mesir padha mati kabeh, nanging kewane wong Israel ora ana kang mati siji-sijia. ⁷Sang Prabu Pringon utusan mrana, lan nyata kewane wong Israel ora ana kang mati siji-sijia. Ewasamono Sang Prabu Pringon tetep wangkot lan ora karsa nglilani lungane bangsa mau.

Wewelak kang kaping nem: memala wudun

9:8-12

⁸Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa lan Rama Harun: “Sira padha njupuka angus ing pawon paleburan sagegem kebak, lan Musa banjur nyawurna angus mau ing awang-awang ana ing ngarepe Pringon. ⁹Angus iku bakal malih dadi bledug lembut nyrambahi satanah Mesir kabeh, iku bakal njalari anane memala wudun kang mecah dadi koreng, ngenani manungsa lan kewan ing sawratane tanah Mesir.” ¹⁰Nabi Musa lan Rama Harun banjur mundhut angus saka

ing pawon paleburan, tumuli jumeneng ana ing ngarsane Sang Prabu Pringon, anguse tumuli disawurake ing awang-awang dening Nabi Musa, temah ana memala wudun kang mecah ngoreng thukul ing badane manungsa lan kewan. ¹¹ Para juru sihir nganti ora betah ngadeg ana ing ngarsane Nabi Musa, marga saka memalane; awit para juru sihir iya padha ketaman wudun kayadene wong Mesir kabeh. ¹² Nanging Pangeran Yehuwah muguhake galihe Sang Prabu Pringon, temah ora miyarsakake ature Nabi Musa lan Rama Harun, kaya kang wus dipangandikakake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

Wewelak kaping pitu: udan es

9:13-35

¹³ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: "Sesuk sira tangia kang esuk, sebaa marang ngarsange Pringon sarta matura: Pangeran Yehuwah Allahipun tiyang Ibrani ngandika makaten: Sira nglilanana umatingSun lunga supaya saos pangabekti marang Ingsun. ¹⁴ Sabab sapisan iki, Ingsun bakal ngesokake sakehe wewelakingSun marang sira dhewe, marang para abdinira lan marang para kawulanira supaya sira sumurupa yen ing salumahing bumi ora ana kang madhani Ingsun. ¹⁵ Satemene saupama Ingsun karsa ngagagake astaningSun sarta nggebag marang sira lan para kawulanira kalawan pageblug, mesthi sira wus katumpes

sirna saka bumi. ¹⁶ Nanging mulane sira isih Sunlestarekake urip, iku marga Ingsun karsa ngatingalake kakiyataningSun marang sira lan supaya asmaningSun kaluhurna ana ing salumahing bumi. ¹⁷ Saprene sira tansah ngalang-alangi umatingSun, ora sira lilani lunga. ¹⁸ Lah sesuk watara wayah mangkene Ingsun bakal ndhatengake udan es kang deres banget, kang durung tau kelakon wiwit madege Mesir nganti saprene. ¹⁹ Kang iku kewan-kewanira lan sabarang darbekira kang ana ing ara-ara, padha sira gawanana menyang panggonan kang njalari slamete; sakehe manungsa lan kewan, kang ana ing ara-ara kang ora nglumpuk ana ngomah, bakal katiban udan es iku, satemah bakal padha mati.” ²⁰ Para abdine Sang Prabu Pringon kang rumangsa wedi marang pangandikaning Sang Yehuwah, iku nuli padha akon batur-bature lan kewan mlebu ngomah. ²¹ Balik kang ora maelu marang dhawuhe Pangeran Yehuwah, padha ngetogake bae batur-bature lan kewan ana ing ara-ara.

²² Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: “Tanganira athungna marang langit, nuli bakal ana udan es tumurun saka ing langit mratani satanah Mesir kabeh, ngenani manungsa, kewan lan tetuwuhan ing ara-ara ing tanah Mesir.” ²³ Nabi Musa tumuli ngathungake tekene marang langit, Pangeran Yehuwah tumuli ndhatengake gludhug lan udan es, sarta ana geni kang nyamber-nyamber marang bumi. Pangeran

Yehuwah anggone nurunake udan es mau mratani satanah Mesir. ²⁴Udan es mau kaworan geni kang pating cleret ana ing satengahe udan es iku, nggegirisi banget, ing saindenge nagarane wong Mesir kabeh durung tau kelakon kang kaya mangkono iku, wiwit wong-wong mau padha dadi bangsa. ²⁵Udan es mau ngrusak samubarang kang ana ing ara-ara, ing sawratane tanah Mesir, iya manungsa iya kewan, mangkono uga ngrusak sawarnane tanem-tuwuh kang ana ing ara-ara lan ngesolake sakehe wit-witan. ²⁶Mung ing tanah Gosyen, panggonane wong Israel, ora ana udan es. ²⁷Sang Prabu Pringon banjur utusan nimbali Nabi Musa lan Rama Harun padha dipangandikani: “Sapisan iki Ingsun kaluputan, Pangeran Yehuwah kang leres, nanging ing sun lan para kawulaningsun kang padha luput. ²⁸Padha nyenyuwuna marang Pangeran Yehuwah, gludhuge Gusti Allah lan udan es iku wus cukup, ing sun bakal nglilani sira padha lunga, wus ora prelu sira kesuwen ana ing kene maneh.”

²⁹Ature Nabi Musa: “Mangke samedal kawula dhateng sajawining nagari, kawula badhe ngegaraken tangan kawula konjuk ing Pangeran Yehuwah, gludhugipun badhe kendel sarta jawahipun es temtu lajeng terang, supados panjenengan dalem mirsaa, bilih bumi punika kagunganipun Pangeran Yehuwah. ³⁰Nanging menggah panjenengan dalem saha para abdi dalem, kawula sumerep taksih dereng sami ajrih dhateng Pangeran

Yehuwah Allah.” ³¹ -- Anadene kang rusak iku tanduran rami lan sair, marga saire lagi metu wulene, lan ramine mbeneri kembang. ³² Nanging mungguh gandum lan juwawut iku ora nganti rusak, marga durung tumeka ing titi mangsane. -- ³³ Nabi Musa tumuli mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon, sawetune saka ing nagara banjur ngegarake astane konjuk ing Pangeran Yehuwah, gludhug lan udan es nuli leren, sarta udan wus ora gumrojog ing bumi maneh.

³⁴ Bareng Sang Prabu Pringon mirsa, yen udan, udan es lan gludhug wus padha leren, tumuli nerusake anggone damel dosa, sarta mangkotake panggalihe, iya panjenengane iya para abdine. ³⁵ Galihe Sang Prabu Pringon tetep puguh, temah ora nglilani lungane wong Israel, kaya kang wus dipangandikakake dening Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Musa.

Wewelak kang kaping wolu: walang

10:1-20

10 ¹ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: “Sira sebaa marang Pringon, dene Ingsun wus mangkotake atine lan atine para abdine, supaya Ingsun nindakake pratandha-pratandha ana ing tengahe. ² Sarta supaya sira bisa nyaritakake marang anak-putunira apa kang wus Suntindakake marang wong Mesir, lan sakehe pratandha kang Suntindakake ana

ing antarane, supaya sira padha sumurupa manawa Ingsun iki Yehuwah.”

³Nabi Musa lan Rama Harun tumuli padha sowan marang Sang Prabu Pringon sarta matur: “Pangandikanipun Pangeran Yehuwah Gusti Allahipun bangsa Ibrani makaten: Nganti pira lawase anggonira ora gelem ngesorake awak ana ngarsaningSun? UmatingSun lilanana lunga saos pangabekti marang Ingsun! ⁴Dene samangsa sira ora gelem nglilani lunga umatingSun, sesuk Ingsun bakal ndhatengake walang ana ing tlatahira. ⁵Walang mau bakal nutupi lumahe bumi nganti ora katon lemahe, sarta bakal mangani nganti entek sabarang kang isih kari kang ora rusak marga anane udan es, dalasan sakehe wit-witan kang thukul ana ing tanahira iku bakal padha dimangsa nganti ludhes kabeh. ⁶Malah bakal ngebaki omahira, omahe abdinira lan omahe wong Mesir kabeh, kaanan kang kaya mangkono iku durung tau dialami dening para leluhurira wiwit padha tumitah ana ing bumi nganti saprene.” Nabi Musa banjur mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon.

⁷Sawuse mangkono para abdine Sang Prabu Pringon banjur munjuk marang Sang Prabu: “Taksih pinten dangunipun tiyang-tiyang punika anggenipun dados jiret tumrap kita? Sumangga ta panjenengan dalem lilani kemawon anggenipun sami kesah saos pangabekti dhateng Pangeran Yehuwah Gusti Allahipun. Punapa panjenengan

dalem dereng kraos, bilih tanah Mesir temtu badhe risak?”⁸ Nabi Musa lan Rama Harun banjur kasowanake maneh marang ing ngarsane Sang Prabu Pringon sarta padha dipangandikani: “Wis padha lungaa saos pangabekti marang Pangeran Yehuwah Gusti Allahira. Sapa bae satemene kang bakal padha lunga iku?”⁹ Ature Nabi Musa: “Kawula badhe sami kesah, ingkang enem dalah ingkang sepuh, anak-anak kawula jaler estri dalasan menda saha lembu kawula, awitdene kawula sami badhe damel riyaya konjuk ing ngarsaning Pangeran Yehuwah.”¹⁰ Nanging Sang Prabu Pringon ngandika: “Pangeran Yehuwah kareben nunggal karo sira, yen ingsun nglilanana sira lunga dalah anak-anakira. Lah sedyanira iku ala!”¹¹ Iku ora mangkono. Sira padha kena lunga, nanging ngemungna wong lanang-lanang bae kang saos pangabekti marang Pangeran Yehuwah, rak iya mung iku ta kang dadi panyuwunira?” Nabi Musa lan Rama Harun banjur ditundhung saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon.

¹² Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: “Tanganira ayatna marang ing tanah Mesir, nekakna walang, lan walang-walang mau ngebyuka ing sawratane tanah Mesir lan mangana saanane tetuwuhan sapira kang ora rusak marga anane udan es.”¹³ Nabi Musa banjur ngayatake tekene marang ing tanah Mesir, sarta Pangeran Yehuwah tumuli ngididake angin wetan marang tanah kono nganti sadina muput lan sawengi natas,

bareng wayah esuk angin wetan mau nggawa walang. ¹⁴Walang-walang iku banjur mratani satanah Mesir, kabeh padha neba ing satlatahe Mesir nganti akeh banget; sadurunge iku durung tau ana walang samono akehe lan ing tembe iya bakal ora kelakon mangkono maneh.

¹⁵Sarehne walang-walang mau mratani salumahe tanah kabeh, mulane nagarane dadi peteng; walange padha mangani saanane tetuwuhan lan pala-gumantung sisane udan es, sakehe wit-witan lan tanem-tuwuh ing satanah Mesir wus ora ana ijone sathithik-thithika.

¹⁶Sang Prabu Pringon tumuli enggal-enggal nimbali Nabi Musa lan Rama Harun sarta ngandika: "Ingsun wus gawe dosa marang Pangeran Yehuwah Gusti Allahira lan marang sira. ¹⁷Kang iku sira ngapuraa dosaningsun sapisan iki bae lan nyenyuwuna marang Pangeran Yehuwah Gusti Allahira iku, supaya karsaa nyingkirake bebaya pati iku saka ing sun." ¹⁸Nabi Musa banjur mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon sarta ndedonga marang Pangeran Yehuwah. ¹⁹Pangeran Yehuwah tumuli ngididake angin saka keblat kang kosok-balen, yaiku angin kulon kang banter banget, iku nggawa mumbul walange kacemplungake ing sagara Teberau, nganti ora ana walang siji bae kang kari ana tlatahe tanah Mesir. ²⁰Nanging Pangeran Yehuwah muguhake galihe Sang Prabu Pringon, temah ora nglilani wong Israel padha lunga.

**Wewelak kang kaping
sanga: peteng ndhedhet**

10:21-29

²¹ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: "Tanganira athungna marang langit, nuli bakal ana pepeteng kang nyrambahi tanah Mesir, nganti wong padha gagap-gagap ing sajroning peteng mau."

²² Nabi Musa banjur ngathungake astane menyang ing langit, temah ana peteng ndhedhet ing satanah Mesir lawase telung dina. ²³ Ora ana wong kang bisa ndeleng kancane, lan ora ana kang bisa mingsed saka panggonane sajroning telung dina mau; mung sakehe wong Israel padha tetep kapadhangan ana ing papan panggonane.

²⁴ Sang Prabu Pringon banjur nimbali Nabi Musa sarta ngandika: "Wis padha lungaa saos pangabekti marang Pangeran Yehuwah, mung wedhusira lan sapinira aja sira gawa, anak-anakira kang isih cilik-cilik klilan melu." ²⁵ Nanging ature Nabi Musa: "Malah kurban sembelehan lan kurban obaran punika leresipun panjenengan dalem ingkang kedah maringi kawula, supados kawula saged nyaosaken dhateng Pangeran Yehuwah Gusti Allah kawula. ²⁶ Dene raja-kaya inggih badhe kawula bekta ugi, tracak satunggal kemawon boten kening kantong; awitdene inggih panunggilanipun punika ingkang badhe kawula damel saos pangabekti dhateng

Pangeran Yehuwah Gusti Allah kawula; kawula sami boten sumerep punapa ingkang kedah kawula saosaken dhateng Pangeran Yehuwah, saderengipun kawula dumugi ing ngrika.”

²⁷ Nanging Pangeran Yehuwah mangkotake galihe Sang Prabu Pringon, temahan ora nglilani lungane para umat. ²⁸ Sang Prabu Pringon banjur ngandika: “Wis mundura saka ing ngarsaningsun, dingati-ati, poma sira aja ngaton maneh ana ing ngarsaningsun, sabab samangsa sira ngaton, mesthi sira bakal mati.” ²⁹ Nabi Musa nuli matur: “Kasinggihan dhawuh dalem, kawula badhe boten ngatingal wonten ngarsa dalem malih!”

Wewelak kang kaping sapuluh diumumake

11:1-10

11 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: “Ingsun bakal ndhatengake wewelak sapisan engkas marang Pringon lan marang tanah Mesir, sawuse mangkono mesthi bakal nglilani sira lunga saka ing kene. Dene samangsa wus nglilani lunganira, sira malah padha dipeksa-peksa metu saka ing nagara kene. ² Kang iku sira ndhawuhana marang umat, supaya saben wong lanang njaluka marang tanggane barang dandanan mas lan selaka, mangkono uga saben wong wadon marang tanggane!” ³ Pangeran Yehuwah tumuli ndadekake wong Mesir padha atindak loma marang bangsa iku, lan maneh Nabi

Musa iku kajen banget ana ing tanah Mesir, ana ngarepe para abdine Sang Prabu Pringon lan para kawulane.

⁴Nabi Musa munjuk mangkene:

“Pangandikanipun Pangeran Yehuwah makaten: Ing wayah tengah wengi Ingsun bakal tindak ndlajahi tanah Mesir. ⁵Nuli sakehe, anak pembarep ing tanah Mesir bakal padha mati, wiwit pembarepe Pringon kang bakal lungguh ing dhampare nganti tekan pembarepe batur wadon kang ngadhep watu panggilingan, uga sakehe pembarepe kewan.

⁶Sarta ing satanah Mesir bakal ana udan tangis kang luwih dening ngeres-eresi, kang durung tau kelakon lan kang bakal ora kelakon maneh. ⁷Nanging marang wong Israel sapa bae, ora ana asu siji-sijia kang wani mbaung, dadia marang manungsa utawa marang kewan, supaya sira padha sumurupa yen Pangeran Yehuwah mbedakake wong Mesir lan wong Israel. ⁸Ing ngriku sakathahing para abdi dalem badhe sami ndhatengi kawula kaliyan sumungkem sarta wicantenipun: Sumangga panjenengan tindak, panjenengan dalah sadaya ingkang ndherek panjenengan. Sasampunipun makaten kawula lajeng badhe kesah.” Nabi Musa banjur mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Pringon klawan duka banget.

⁹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa mangkene: “Pringon ora bakal ngrungokake sira, supaya kaelokaningSun mundhaka akeh ana ing tanah Mesir.” ¹⁰Nabi

Musa lan Rama Harun wus padha nindakake sakehe kaelokan iku ana ngarsane Sang Prabu Pringon. Nanging Pangeran Yehuwah mangkotake galihe Sang Prabu Pringon, temah ora nglilani wong Bani Israel padha metu saka ing nagarane.

Bab riyaya Paskah

12:1-28

12 ¹Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa lan Rama Harun ana ing tanah Mesir: ²“Sasi iki tumrap sira bakal dadi wiwitane sakehing sasi; iku bakal dadi sasi kapisan saben taun tumrap sira. ³Sira ndhawuhana marang pasamuwane Israel kabeh mangkene: Ing tanggal sapuluh sasi iki, saben wong nyepakna cempe siji, iku saben brayat; saben omah siji cempe siji. ⁴Nanging saupama cempe siji iku kakehan kanggo brayat siji, iku wonge nglumpuka karo tanggane kang cedhak miturut jiwane. Mungguh cempe iku kira-kirane sapira tadhahe siji-sijine wong. ⁵Cempe mau kudu lanang, tanpa cacad, umure sataun, kena milih wedhus gembel utawa wedhus lumrah. ⁶Cempe mau pisahen dhewe nganti tanggal ping patbelas sasi iki, nuli kasembeleha dening sagolonganing pasamuwane Israel ing wayah sore. ⁷Getihe salong kajupuka kausarna ing dhempale lawang karo pisan kiwa-tengen lan ing ndhuwure, ing saben omah kang dianggo mangan cempe iku. ⁸Daginge kudu padha

dipangan ing bengi iku uga, kapanggang, pamangane karo roti tanpa ragi lan jangan pait. ⁹Ora kena dipangan mentahan utawa godhogan; mesthi panggangan tekan endhase, sikile dalah jeroane pisan. ¹⁰Iya ora kena nganti turah tekan esuk; apa kang isih turah, esuke kudu diobong! ¹¹Patrape mangan iku mangkene: lambungmu sabukana, sikilmu nganggoa trumph lan tanganmu nyekela teken, anggonmu mangan kanthi rerikatan, iku Paskahe Pangeran Yehuwah.

¹²Awitdene ing bengi iku Ingsun bakal tindak ndlajahi tanah Mesir, lan sakehe anak pembarep, iya anake manungsa dalah anake kewan, bakal Sunpateni, mangkono uga sakehe allahé wong Mesir bakal Sunpatrapi paukuman, Ingsun iki Yehuwah. ¹³Lah getih iku dadia tengeran ana ing omah kang sira enggoni. Samangsa Ingsun mirsani getih mau, tindakingSun bakal nglangkungi, temah ing antaranira bakal ora ana wewelak kang mbilaeni, samangsa Ingsun nggebag marang tanah Mesir. ¹⁴Anadene dina iku dadia dina pangeling-eling tumrap sira, padha sira dadekake riyaya sumaos marang Pangeran Yehuwah turun-temurun. Padha riyayakna, dadekna pranatan kanggo ing salawase.

¹⁵Pitung dina lawase sira mangana roti tanpa ragi; dina kang kapisan sira padha nyingkirna sakehe ragi saka ing omahira, amarga saben wong kang mangan sadhengah apa kang mawa ragi wiwit ing dina kapisan tumeka ing

dina kang kapitu, wong iku kasirnakna saka ing satengaha Israel.

¹⁶Sira nganakna kumpulan kang suci, ing dina kang kapisan, mangkono uga ing dina kang kapitu; ing dina loro iku ora kena wong nyambut gawe apa-apa, kejaba mung apa kang perlu padha dipangan, mung iku kang kena sira cawisake. ¹⁷Dadi sira padha netepana riyaya roti tanpa ragi, awitdene iya ing dina iku uga anggoningSun ngentasake golonganira saka ing tanah Mesir. Mulane dina iku mau kudu sira riyayakake turun-tumurun, dadia pranatan kanggo ing salawase. ¹⁸Ing sasi kapisan tanggale ping patbelas wayah sore, sira mangana roti tanpa ragi, nganti tumeka tanggal selikur wayah sore. ¹⁹Sajroning pitung dina lawase ora kena ana ragi ing omahira, sing sapa mangan sadhengah kang mawa ragi, wong iku kasirnakna saka ing pasamuwane Israel, dadia wong bangsa liya, dadia wong bumi. ²⁰Apa bae kang mawa ragi aja sira pangan; ana ing ngendi bae dunungira sira mangana roti tanpa ragi.”

²¹Nabi Musa tumuli nimbali sakehe tuwa-tuwane Israel sarta padha didhawuhi: “Padha lungaa, njupuka wedhus kanggo brayat-brayat reh-rehanmu, banjur padha nyembeleha cempening Paskah. ²²Nuli padha njupuka isop sabentel, celupna ing getih kang ana ing bokor, lan getih mau oser-oserna ing dhempele lawang kiwa-tengen lan ing ndhuwur; karodene sadhengah wong panunggalanmu

ora kena metu saka lawang nganti tumeka wayah esuk. ²³ Sabab Pangeran Yehuwah bakal ndlajahi tanah Mesir ndhawahake wewelak. Samangsa mirsa getih ana ing dhempeling lawang kang sisih ndhuwur lan kiwa-tengen, Pangeran Yehuwah bakal nglangkungi lawang iku, lan ora nglilani juru panumpes lumebu ing omahmu nibakake wewelak.

²⁴ Prakara iku padha tetepana, gawenen pranatan kanggo kowe dhewe lan kanggo anak-putumu ing salawase. ²⁵ Besuk samangsa kowe wus padha lumebu ing tanah kang bakal kaparingake dening Pangeran Yehuwah marang kowe, kaya kang wus dadi prasetyane, tatanan pangibadah iki tetepana! ²⁶ Dene manawa anak-anakmu padha takon marang kowe: Punapa tegesipun pangibadah punika?, ²⁷ tumuli padha wangsulana: Iku kurban Paskah sumaos marang Pangeran Yehuwah, kang nglangkungi omah-omahe wong Israel ana ing tanah Mesir, nalikane wong Mesir katibanan wewelak, nanging omah-omah kita diayomi.” Wong akeh banjur padha tumelung lan sumungkem sujud. ²⁸ Wong Israel banjur padha lunga sarta nglakoni sadhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa lan Rama Harun. Kaya mangkono wong-wong mau anggone padha ngestokake.

**Wewelak kang kaping sapuluh:
anak pembarep mati. Wong
Israel metu saka ing Mesir**

12:29-42

²⁹ Kacarita bareng tengah wengi Pangeran Yehuwah mateni saben anak pembarep ing tanah Mesir, wiwit pembajenge Sang Pringon kang calon nglenggahi keprabon, nganti tekan pembarepe wong tahanan kang ana ing pakunjaran, dalah sakehe pembarepe kewan.

³⁰ Ing bengi iku Sang Prabu Pringon banjur wungu, samono uga para abdine lan sakehe wong Mesir, sarta keprungu panjerite wong Mesir, sabab ora ana omah siji-sijia kang ora kepaten.

³¹ Bengi iku uga Sang Prabu Pringon nimbali Nabi Musa lan Rama Harun, dhawuhe: "Sira padha mangkata, metua saka antarane bangsaningsun, iya sira, iya wong Israel kabeh, wis padha lungaa, saosa pangabekti marang Pangeran Yehuwah, kaya kang wus dadi panyuwunira." ³² Wedhus lan sapinira padha sira gawanana, kaya kang dadi aturira, gek endang padha lungaa lan ingsun suwunna berkah." ³³ Anadene wong Mesir iya padha neseg kanthi adreng marang bangsa iku, supaya padha enggala lungga saka ing tanahe, awitdene pangucape: "Mengko kita kabeh mesthi padha mati!"

³⁴ Bangsa iku anggone nggawa jladrene durung nganti dirageni, dadi jladren

sawadhahe dibuntel ing rimonge sumampir ana ing pundhake. ³⁵Wong Israel iya padha nurut marang dhawuhe Nabi Musa, padha njaluki barang dandanan mas lan selaka duweke wong Mesir apadene sandhangan.

³⁶Dhasar Pangeran Yehuwah kang ndadekake wong Mesir padha atindak loma marang bangsa iku, temah padha nuruti sapanjaluke. Dadine wong Mesir prasasat dijarah-rayah.

³⁷Sawuse mangkono wong Israel tumuli padha budhal saka ing Raamses menyang Sukkot, cacache wong lanang kang mlaku dharat kira-kira ana nem atus ewu, durung bocah-bocache. ³⁸Lan uga ana wong bangsa liya warna-warna kang padha melu, mangkono uga wedhus lan sapi akeh banget.

³⁹Mungguh jladren anggone nggawa saka ing tanah Mesir mau diolah digawe roti bunder tanpa ragi, marga jladrene ora nganggo dirageni, sabab metune saka tanah Mesir ora bisa kanti lon-lonan, temah ora nganti kober nyawisake sangu.

⁴⁰Mungguh pamanggone Israel ana ing tanah Mesir iku lawase patang atus telung puluh taun.

⁴¹Sawuse patang atus telung puluh taun, mbeneri dina iku, kelakon sakehe wadya-balane Pangeran Yehuwah padha budhal saka ing tanah Mesir. ⁴²Bengi iku bengi lek-lekan kagem Pangeran Yehuwah, marga padha dientasake saka ing tanah Mesir; iya bengi lek-lekan kanggo sakehe wong Israel

turun-tumurun kagem kamulyaning Pangeran Yehuwah.

Pranatan riyaya Paskah liya-liyane

12:43-51

⁴³ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa lan Rama Harun: “Iki pranatan Paskah. Wong bangsa liya ora kena melu mangan. ⁴⁴ Dene sadhengah batur tukon iku lagi kena melu mangan angger wus sira tetaki. ⁴⁵ Wong numpang lan wong buruh iya ora oleh melu mangan. ⁴⁶ Paskah iku kudu dipangan ana ing sawijining omah, daginge ora kena digawa metu menyang ing sajabane omah sathithik-thithika, lan balunge aja sira coklek siji-sijia. ⁴⁷ Sapasamuwane Israel kabeh kudu ngriyayake. ⁴⁸ Nanging manawa ana bangsa liya kang tetep pamanggone ana ing tengahira lan sumedya ngriyayakake Paskah kagem Pangeran Yehuwah, iku saben wong lanang kang ana ing omahe kudu ditetaki dhisik, sawuse lagi kena melu ngriyayakake, wong iku bakal dianggep wong asli, nanging wong ikutan ora kena melu mangan. ⁴⁹ Mung ana pranatan siji kanggo wong asli lan wong bangsa liya kang neneka ana ing tengahira.”

⁵⁰ Anadene sakehe wong Israel padha nglakoni kaya kang didhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa lan Rama Harun. ⁵¹ Lan trep ing dina iku uga Pangeran Yehuwah ngentasake

wong Israel saka ing tanah Mesir miturut sagolongan-golongane.

Pranatan bab anak pambarep

13:1-16

13 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²“Sakehe anak pambarep iku sira sengkera sumaos marang Ingsun; endi kang lair dhisik saka sadhengah kandhutan ana ing antarane wong Israel, dadia manungsa utawa kewan, iku kagunganingSun.”

³Nabi Musa banjur dhawuh marang para umat: “Dina iki padha pengetana, marga ing dina iki kowe padha metu saka ing tanah Mesir, saka ing pangawulan; awitdene Pangeran Yehuwah anggone wus ngentasake kowe klawan asta kang rosa, mulane aja mangan sadhengah apa kang mawa ragi.

⁴Ing dina iki kowe padha metu, mbeneri sasi Abib. ⁵Samangsa Pangeran Yehuwah wus ngirid kowe lumebu ing tanahe wong Kanaan, wong Het, wong Amori, wong Hewi lan wong Yebus, nagara kang wus diprasetyakake klawan supaos marang para leluhurmu bakal kaparingake marang kowe, tanah kang luber puwan lan madu, nuli kowe padha netepana pranatan iki, ing sajroning sasi mangkene iki uga. ⁶Pitung dina lawase kowe mangan roti tanpa ragi, ing dinane kang kapitu nganakna riyaya sumaos marang Pangeran Yehuwah.

⁷Sajroning pitung dina mau kang dipangan ngemungna roti tanpa ragi, lan sadhengah apa

kang mawa ragi utawa kang arupa ragi, ing satlatahmu kabeh aja nganti ana wong kang kanggonan.

⁸Karomaneh ing dina iku kowe nerangna marang anakmu lanang: Pangibadah iki kanggo pangeling-eling marang apa kang wus ditandukake dening Pangeran Yehuwah marang aku nalika aku metu saka ing tanah Mesir. ⁹Pranatan iki dadia pratandha ana ing tanganmu, lan tetenger pangeling-eling ana ing bathukmu, supaya angger-anggere Pangeran Yehuwah ana ing lambemu. Awitdene klawan asta kang rosa Pangeran Yehuwah anggone ngentasake kowe saka ing tanah Mesir. ¹⁰Pranatan iki tetepana ing waktu kang wus ditemtokake saben taun.

¹¹Samangsa Pangeran Yehuwah wus ngirid lakumu lumebu ing tanahe bangsa Kanaan, kaya kang wus diprasetyakake klawan supaos marang kowe lan marang para leluhurmu, lan samangsa tanah iki wus kaparingake marang kowe, ¹²nuli kowe nyaosna marang Pangeran Yehuwah sadhengah kang lair dhisik dhewe saka ing guwa-garba, dalah sakehe pambarepe kewanmu, sapira kang lanang iku dadi kagunganing Pangeran Yehuwah.

¹³Nanging saben belone kuldi kang pambarep iku tebusen nganggo wedhus gembel siji, manawa ora koktebus, cokleken cengele. Nanging sakehe pambarepe manungsa kang lanang iku kudu koktebus. ¹⁴Anadene manawa besuk samangsa anakmu takon marang kowe: Punika tegesipun kadospundi? Banjur

tuturana mangkene: Pangeran Yehuwah wus ngentasake kita saka ing tanah Mesir, saka ing pangawulan klawan asta kang rosa. ¹⁵Marga nalika Sang Prabu Pringon mangkotake galihe ora nglilani kita padha lunga, Pangeran Yehuwah tumuli mateni sakehe pambarep ing Mesir, wiwit pambarepe manungsa nganti tekan pambarepe kewan; mulane sakehe pambarepe kewan kang lanang dikurbanake, nanging saben anakku pambarep kang lanang iku daktebus. ¹⁶Pranatan iku dadia pratandha ana ing tanganmu, lan tetenger ing bathukmu, awitdene klawan asta kang rosa Pangeran Yehuwah anggone ngentasake kita saka ing tanah Mesir.”

Gusti Allah ngirid umate

13:17-22

¹⁷Kacarita bareng Sang Prabu Pringon wus nglilani wong Israel lunga, Gusti Allah anggone ngirid lakune ora metu ing dalam kang anjog ing tanahe bangsa Filisti, sanadyan dalam iku kang cedhak dhewe, sabab pangandikane: “Bangsa iku manawa katempuh ing perang aja nganti keduwung, temah padha bali menyang ing Mesir.” ¹⁸Nanging Gusti Allah anggone ngirid bangsa iku dienggokake metu pasamunan saurute sagara Teberau. Wong Israel anggone padha budhal saka ing tanah Mesir, kalawan siyaga ing perang. ¹⁹Nabi Musa iya mbekta balung-balunge Sang Yusuf, marga iku wus mundhut sumpahé para putrane Rama

Israel, pangandikane: “Besuk Gusti Allah mesthi nuweni kowe, nuli balung-balungku gawanen metu saka ing kene.”²⁰ Sawuse mangkat saka ing Sukkot, banjur padha leren ana ing Etam, ing pinggir pasamunan,²¹ dene Gusti Allah tindak ana ing ngarepe, ing wayah awan ana ing tugu mega kang diagem nuntun lakune, lan ing wayah bengi ana ing tugu geni kang diagem madhangi, supaya padha bisa mbanjurake lakune rina lan wengi.²² Tugune mega ing wayah awan lan tugune geni ing wayah bengi ora tau gumingsir saka ing ngarepe bangsa iku.

Tumindake Sang Prabu Pringon kang wekasan

14:1-14

14¹ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: ²“Wong Israel iku padha sira prentahana supaya bali lan nuli padha lerena ana sawetane Pi-Hakhirot ing saantarane Migdol karo sagara, kaprenah penere Baal-Zefon ing pinggir sagara. ³Ing kono pringon bakal ngarani yen Israel padha bingung kesasar ana ing nagara kene, padha kapepetan ing pasamunan. ⁴Ingsun bakal muguhake atine Pringon, temah bakal nututi marang para umat. Lan Ingsun bakal nedahake kamulyaningSun marang Pringon sabalane, satemah wong Mesir bakal padha sumurup yen Ingsun iki Pangeran Yehuwah.” Wong Israel iya banjur padha nglakoni mangkono.

⁵ Bareng Sang Prabu Pringon kaunjukan pawarta, yen bangsa iku wus minggat, nuli Sang Prabu Pringon salin panggalihe, mangkono uga para abdine tumrap bangsa iku lan padha sapocapan: “Yagene kita kok padha nglakoni mangkono? Nganti nglilani Israel padha lunga, dadi wus ora ngawula marang kita?” ⁶ Sang Prabu Pringon banjur ngrakit kretane sarta ngumpulake wadya-balane, ⁷ mbekta kreta pilihan nematus, malah sakehe kreta satanah Mesir kabeh, padha ditunggangi dening para panggedhening prajurit. ⁸ Mangkono Pangeran Yehuwah anggone muguhake galihe Sang Prabu Pringon, raja ing Mesir itu, temah banjur nututi wong Israel, nanging wong Israel lumaku terus kalawan katuntun dening asta kang luhur.

⁹ Anadene wong Mesir, sakehe jaran lan kretane Sang Prabu Pringon, prajurit jaranan lan wadya-balane, padha nututi wong Israel, anggone katututan nalika padha leren ana ing pinggir sagara, cedhak Pi-Hakhirot ing sangarepe Baal-Zefon. ¹⁰ Bareng Sang Prabu Pringon wus cedhak, wong Israel padha sumurup yen bala Mesir padha nututi, temah padha banget wedine, ing kono wong Israel padha sambat-sambat marang Sang Yehuwah, ¹¹ sarta ature marang Nabi Musa: “Punapa amargi ing Mesir boten wonten kuburanipun, kula kok lajeng panjenengan bekta, supados sami pejah wonten ing pasamunan punika? Punapaa dene kula sami panjenengan damel makaten, panjenengan irid medal saking

tanah Mesir? ¹² Kula rak sampun sami matur dhateng panjenengan wonten ing Mesir: Kula mug i panjenengan kendelaken kemawon, kajengipun kula sami ngawula dhateng tiyang Mesir tinimbang kaliyan pejah wonten ing pasamunan punika.”

¹³ Nanging pangandikane Nabi Musa marang bangsa iku: “Aja kuwatir, padha ditatag, lan delengen pangluwaran kang saka ing Pangeran Yehuwah, kang bakal diparingake marang kowe ing dina iki, amarga wong Mesir kang padha kokdeleng ing dina iki, iku bakal ora kokdeleng maneh ing salawas-lawase.

¹⁴ Pangeran Yehuwah kang bakal nyarirani perang nyulihi kowe, dene kowe bakal padha meneng bae.”

Nyabrang ing sagara Teberau

14:15-31

¹⁵ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: “Yagene sira sesambat marang Ingsun? Wong Israel padha prentahana supaya padha mbanjurake lakune. ¹⁶ Dene mungguh sira, angkaten tekenira lan acungna marang ing sadhuwure sagara, piyaken banyune; supaya wong Israel padha lumaku ana ing gasikan ing tengahe sagara. ¹⁷ Dene Ingsun, lah Ingsun bakal muguhake atine wong Mesir, temah padha nututi wong Israel, sarta Ingsun bakal nedahake kaluhuraning Sun marang Pringon sabalane, kretane sarta balane jaranan. ¹⁸ Ing kono wong Mesir bakal padha sumurup yen

Ingsun iki Yehuwah, yaiku samangsa Ingsun wus nedahake kaluhuraningSun marang Pringon, kretane lan wadya-balane jaranan.”

¹⁹ Sang Malaekate Gusti Allah kang maune tindak ana ngarepe bala Israel, banjur pindhah tindak ana ing burine, lan tugu mega iya mangkono uga, mingsed saka ngarep banjur ngadeg ana ing burine. ²⁰ Mangkono dadine tugu mega mau mapan ana ing antarane bala Mesir lan bala Israel. Sarehne tugu mega mau njalari peteng, mulane kang siji ora bisa nyedhaki sijine, ing sajroning sawengi iku.

²¹ Nabi Musa banjur ngayatake astane marang ing sadhuwure sagara, Pangeran Yehuwah tumuli ndadekake banyune larud marga saka angin wetan kang banter nganti sawengi natas, sagarane dadi gasik, banyune kapiyak. ²² Dadine wong Israel banjur padha metu tengahing sagara lumaku ana ing gasikan; dene banyune prasasat tembok kang ngamping-ampingi ing kiwa lan tengene.

²³ Bala Mesir banjur ngoyak nututi, sakehe jaran lan kretane Sang Prabu Pringon tuwin balane jaranan padha lumaku nganti tekan ing satengahe sagara. ²⁴ Bareng wayah bangun esuk, Pangeran Yehuwah mirsani wadya-bala Mesir saka ing tugu geni lan mega, bala Mesir mau tumuli dikisruhake. ²⁵ Rodhane kreta didadekake miring njalari rekasa banget majune, temah wong Mesir banjur padha sapocapan: “Payo padha lumayu bae ninggal wong Israel, awitdene Pangeran Yehuwah kang nyarirani perange nglawan wong Mesir.”

²⁶ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: “Tanganira acungna ing sadhuwure sagara, supaya banyune nangkeb pulih ngelebi wong Mesir dalah kreta lan balane jaranan.” ²⁷ Nabi Musa tumuli ngacungake astane ing sadhuwure sagara, bareng esuk banyune pulih kaya maune. Wong Mesir padha lumayu papagan karo baline banyu; kaya mangkono anggone Pangeran Yehuwah nglelebake wong Mesir ing tengahing sagara. ²⁸ Marga banyu mau bareng tempuk pulih kaya maune nglelebake kreta lan balane jaranan sabalane Sang Prabu Pringon kabeh, kang padha nututi mlebu ing sagara; ora ana wonge siji-sijia kang isih urip. ²⁹ Balik lakune wong Israel iku lestari ana ing gasikan ing satengahe sagara, sarta banyune prasasat dadi tembok ngamping-ampingi ana ing kiwa lan tengene. ³⁰ Mangkono Pangeran Yehuwah ing dina iku anggone ngluwari wong Israel saka ing tangane wong Mesir, dene wong Israel padha ndeleng wong Mesir wus padha mati ngglasah ana pinggir sagara. ³¹ Wong Israel bareng nyipati gedhening pandamele Pangeran Yehuwah kang ditandukake marang wong Mesir, bangsa iku nuli padha wedi marang Pangeran Yehuwah sarta kumandel marang Pangeran Yehuwah lan marang Nabi Musa abdine.

Kidung pamujine Israel

15:1-21

- 15** ¹Ing kono Nabi Musa lan wong Israel padha ngrepekake kidung konjuk marang Pangeran Yehuwah, mangkene:
 “Dakngidung konjuk ing Pangeran Yehuwah, awit linuwih kaluhurane jaran lan kang nunggangi padha kacemplungake ing sagara.
- ²Pangeran Yehuwah iku kakuwatanku lan masmurku, kang dadi kaslametanku. Panjenengane iku Gusti Allahku kang dakalembana, Panjenengane iku Gusti Allaha bapaku kang dakluhurake.
- ³Pangeran Yehuwah iku prawira ing perang; Yehuwah, yaiku asmane.
- ⁴Kretane Sang Prabu Pringon lan balane dicemplungake ing sagara, para prawirane kang pilihan padha diklelebake ana ing sagara Teberau.
- ⁵Padha katutupan ing samodra gedhe, kelem prasasat watu ana ing banyu kang jero.
- ⁶Dhuh Yehuwah, asta Paduka tengen punika mulya margi saking pangwaos Paduka dhuh Yehuwah, asta Paduka tengen punika ngremuk mengsah.
- ⁷Margi saking kaluhuran Paduka ingkang agung,

Paduka ngrebahaken ingkang sami nglawan
 Paduka;
 Paduka nglepasaken latuning bebendu
 Paduka
 ingkang mangsa tiyang-tiyang wau kados
 bonggol gandum.

⁸ Sarana pangempusing grana Paduka, toya
 ngantos sami tumpuk-undhung
 sadaya ilen-ilen sami ngadeg jejeg kados
 bendungan.

Samodra-agung sami njendhel wonten ing
 tengahipun samodra.

⁹ Ujaripun mengsah: Dakburune, dakandum
 rayahan;
 hawanepsuku daksokne marang
 wong-wong iku,
 pedhangku dakunuse;

bakal padha katumpes dening tanganku.

¹⁰ Paduka lajeng ndhatengaken prahara,
 temah sami katutupan ing saganten;
 sami kelem kados timah wonten ing toya
 ingkang ngedab-edabi.

¹¹ Dhuh Yehuwah, panunggilanipun para allah
 sinten ingkang nyameni Paduka;
 sinten ingkang kados Paduka, mulya margi
 saking kasucen Paduka,
 ngajrih-ajrihi awit saking pakaryan Paduka
 ingkang misuwur?

Paduka nindakaken kaelokan.

¹² Paduka ngegaraken asta Paduka tengen;
 temah lajeng sami inguntal dening bumi.

¹³ Kalayan sihsusetya Paduka, anggen
 Paduka ngirid umat tetebusan Paduka;

saha Paduka tuntun lampahipun sarana kasekten Paduka dhateng ing padaleman Paduka ingkang suci.

¹⁴ Para bangsa sami mireng temah inggih sami gumeter;
makaten ugi ingkang sami manggen ing tanah Filisti sami kraos giris.

¹⁵ Ing wekdal punika para pangageng ing Edom sami geger,
para pangwaos ing Moab sami kataman ing giris;
tiyang isinipun tanah Kanaan sami gumeter.

¹⁶ Sami kataman miris lan ajrih,
ngantos kaken kados sela amargi saking agungipun asta Paduka,
dhuh Yehuwah, inggih ngantos dumugi ing samentasipun umat Paduka,
ngantos samentasipun umat ingkang Paduka dadosaken kagungan Paduka punika.

¹⁷ Punika Paduka asta saha Paduka tanem wonten ing redi kagungan Paduka piyambak,
ing panggenan ingkang Paduka agem dados padaleman Paduka, dhuh Yehuwah;
ing pasucen yasaning asta Paduka, dhuh Pangeran.

¹⁸ Pangeran Yehuwah ingkang ngereh langgeng ing salami-laminipun.”

¹⁹ Nalika jarane Sang Prabu Pringon lan kretane dalah balane jaranan padha mlebu ing sagara, nuli Pangeran Yehuwah nangkebake

banyune sagara maneh, temah padha kleleb, balik wong Israel padha ngambah gasikan ana ing tengage sagara. ²⁰Ing kono Ibu Miryam, nabi putri, sadhereke Rama Harun, banjur ngasta terbang, kadherekake sakehe wong wadon karo ngunekake terbang padha jejogedan. ²¹Ibu Miryam tumuli ngidung mimpin para wong wadon mau, wiraose:

“Padha ngidungna kagem Pangeran Yehuwah, awit linuwih kaluhurane,
jara lan kang nunggangi padha
dicegurake ing sagara.”

Ana ing Mara lan ing Elim

15:22-27

²²Sawuse mangkono Nabi Musa tumuli ngangkatake wong Israel saka ing sagara Teberau menyang ing pasamunan Syur; anggone lumaku ana ing pasamunan nganti telung dina ora oleh banyu. ²³Banjur padha tekan ing Mara, nanging banyu ing Mara kono ora kena diombe, marga pait, mulane panggonan kono iku katelah aran Mara.

²⁴Wong akeh tumuli padha ngedumeli marang Nabi Musa, pangucape: “Ingkang sami kula ombe punapa?” ²⁵Nabi Musa banjur sesambat marang Pangeran Yehuwah, Pangeran Yehuwah tumuli nedahi sawijining kayu, iku banjur dicemplungake ing banyu mau, sanalika banyune dadi tawa. Ana ing kono banjur padha diparingi katetepan lan pranatan sarta padha dicoba dening Pangeran Yehuwah,

²⁶ pangandikane: “Manawa sira padha ngrungokake marang dhawuhing Pangeran Yehuwah Gusti Allahira kanthi temen-temen, lan nglakoni apa kang bener ana ing paningale, sarta nilingake kupingira marang dhawuhe, apadene tansah nindakake sakehe katetepane, mesthi sira ora bakal Sunganjar sadhengah lelara kang wus Suntandukake marang wong Mesir, awitdene Ingsun iki Yehuwah kang nyarasake sira.”

²⁷ Sawuse mangkono banjur padha tekan ing Elim, ing kono ana sendhange rolas lan wit kurma pitung puluh, banjur padha leren ing sandhinge sendhang-sendhang mau.

Manna. Bab dina Sabat

16:1-36

16 ¹ Sawuse padha budhalan saka ing Elim, sagolongane wong Israel kabeh padha tekan ing pasamunan Sin, kang kaprenah ana ing saantarane Elim lan gunung Sinai, mbeneri tanggal limalas sasi kang kapindho, saangkate saka ing tanah Mesir.

² Ana ing pasamunan kono iku, sagolongane wong Israel banjur padha ngedumeli marang Nabi Musa lan Rama Harun, ³ ature: “Adhuh, punapaa kula boten sami pejah kemawon dening astaning Pangeran Yehuwah wonten ing tanah Mesir, nalika sami ngadhep kuwali isi daging sarta roti ngantos tuwuk? Awit anggen panjenengan ngirid kula dhateng pasamunan

punika, murih kula sapa samuwane punika sami pejah sadaya, margi saking kaliren.”

⁴Ing kono pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa: Ingsun bakal ngudanake roti saka langit kanggo sira, nuli wong-wong iku bakal padha metu ngukupi tadhahe ing saben dina, sarta padha Suncoba, apa bakal nglakoni angger-anggeringSun apa ora. ⁵Dene ing dina kaping nem, samangsa ngolah apa kang di kukup, iku bakal tikel lorone tinimbang kang dikukup saben dinane.”

⁶Nabi Musa lan Rama Harun banjur padha ngandika marang wong Israel kabeh: “Mengko sore kowe bakal padha sumurup yen kang ngentasake kowe saka ing tanah Mesir iku Pangeran Yehuwah. ⁷Lan sesuk kowe bakal padha weruh kaluhuraning Pangeran Yehuwah, marga panggrundelmu wus dipirsani. Sabab aku iki apa, dene kowe padha nggrundeli marang aku?” ⁸Pangandikane Nabi Musa maneh: “Yen mengko sore kowe padha diparingi daging dening Pangeran Yehuwah lan sesuke diparingi roti nganti wareg, iku awit Pangeran Yehuwah wus miyarsa panggrundelmu kang padha koktujukake ing Panjenengane. Aku iki apa ta? Dudu aku kang kokkedumeli iku, nanging Pangeran Yehuwah.”

⁹Nabi Musa banjur ngandika marang Rama Harun: “Tutura marang sapa samuwane Israel kabeh: Padha sowana kabeh marang ing ngarsaning Sang Yehuwah, awit Sang Yehuwah wus miyarsa ing panggrundelmu.”

¹⁰Kacarita nalika sapa samuwane Israel lagi

dipangandikani dening Rama Harun, tumuli padha madhep marang ing pasamunan, lah cahya kamulyaning Sang Yehuwah ngatingal ana ing megane.

¹¹ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: ¹²“Ingsun wus miyarsa panggrundele wong Israel; padha tuturana mangkene: Ing wayah sore sira bakal padha mangan daging lan ing wayah esuk bakal padha wareg mangan roti, temah sira bakal padha sumurup yen Ingsun iki Yehuwah Allahira.”

¹³ Kacarita bareng wayah sore nuli ana manuk gemak gegrombolan teka nglimputi ing tarub-tarube, lan bareng esuk ing saubenge tarub kebonan. ¹⁴ Bareng ebune wus nguwab, lah ing lumahe pasamunan ana wewujudan lembut las-lasan kaya sisik, lembute kaya ebon njendhel ing bumi. ¹⁵ Bareng wong Israel weruh banjur padha takon-takonan: “Apa iku?” Marga padha ora sumurup iku apa? Nabi Musa tumuli ngandika: “Iya iku roti peparinge Pangeran Yehuwah minangka panganmu. ¹⁶ Kowe padha kadhawuhan dening Pangeran Yehuwah mangkene: Sira ngukupana iku, siji-sijine wong miturut tadhahe dhewe-dhewe; saben wong njupuka kanggo brayate, wong siji sagomer, saben brayat njupuka miturut jiwane.”

¹⁷ Wong Israel iya banjur padha nglakoni mangkono, anggone ngukupi ana kang akeh, ana kang sathithik. ¹⁸ Samono iku bareng ditaker nganggo gomer, kang ngukup akeh ora

turah lan kang ngukup sathithik ora kurang. Saben wong pangukupe manut tadhahe.

¹⁹Nabi Musa ngandika marang wonw-wong mau: “Aja ana kang ngengehake kanggo sesuke.” ²⁰Ewadene ana kang ora nggugu marang dhawuhe Nabi Musa, padha ngengehake nganti sesuke, nuli dadi set lan mambu bacin, mulane padha didukani dening Nabi Musa.

²¹Sabanjure anggone padha ngukupi saben esuk. Saben wong manut tadhahe dhewe, awit samangsa kapanasan, banjur ledeng.

²²Ing dina kaping nem anggone ngukup roti tikel loro, wong siji rong gomer, nuli sakehe panggedhene pasamuwan padha seba ngaturi pirsu marang Nabi Musa. ²³Pangandikane Nabi Musa marang wong mau: “Iya iku kang wus didhawuhake dening Pangeran Yehuwah: Sesuk iku dina libur babar pisan, iya sabat sesengkeraning Pangeran Yehuwah, roti kang arep kokbakar, bakaren, kang arep kokolah, olahen, turahane kabeh simpenen kanggo tandhon sesuke.” ²⁴Turahane kelakon disimpen tekan sesuke netepi dhawuhe Nabi Musa, iya ora mambu lan ora metu sete.

²⁵Sabanjure Nabi Musa ngandika: “Iku padha panganen ing dina iki, awit ing dina iki sabate Pangeran Yehuwah, kowe ora bakal nemu roti ana ing teba. ²⁶Nem dina kowe padha ngukupana, nanging ing dina kapitu iku dina Sabat, ing kono ora ana roti.” ²⁷Ewadene kelakon ing dina kapitu ana wong sawatara kang metu arep ngukup roti, nanging padha

ora nemu. ²⁸Ing kono pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa: “Nganti besuk apa anggonira padha ora gelem netepi prentah lan angger-anggeringSun? ²⁹Padha nitenana! Pangeran Yehuwah wus maringake sabat iku marang sira, mulane ing dina kang kaping nem sira padha diparingi roti kanggo rong dina. Kang iku wong kabeh padha lerena ana ing omahe dhewe-dhewe, aja ana wong siji bae kang metu saka ing panggonane ing dina kapitu iku.” ³⁰Mangkono dadine wong akeh padha ngaso ing dina kapitu. ³¹Anadene mungguh wewujudan iku umat Israel anggone ngarani: manna; rupane putih kaya ketumbar, rasane kaya kuwih madu.

³²Nabi Musa tumuli ngandika: “Dhawuhe Pangeran Yehuwah mangkene: Padha njupuka sagomer kebak kasimpena kanggo turun-turunira, supaya iku padha weruha rupane roti kang Sunparingake dadi panganira ana ing pasamunan, nalika Ingsun ngentasake sira saka ing tanah Mesir.” ³³Mulane pangandikane Nabi Musa marang Rama Harun: “Njupuka guci siji, isenana manna sagomer kebak, banjur dokoken ana ing ngarsaning Yehuwah, kasimpena nganti turun-tumurun. ” ³⁴Rama Harun banjur nindakake apa sadhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa, guci didokok ana ing ngarepe papan angger-angger kagawe simpenan.

³⁵Wong Israel anggone mangan manna lawase patang puluh taun, nganti tumeka ing tanah kang didunungi ing wong; padha

mangan manna tekan tapelwatese tanah Kanaan.

³⁶Anadene sagomer iku saprasepuluh efa.

Ana ing Masa lan Meriba

17:1-7

17 ¹Sawuse mangkono sagolongane wong Israel padha budhal saka pasamunan Sin, lakune saka palerenan kang siji menyang ing palerenan sijine miturut dhawuhe Pangeran Yehuwah, banjur padha leren ana ing Rafidim; nanging ing kono ora ana banyu kanggo ngombe bangsa mau. ²Wong-wong tumuli padha madoni Nabi Musa, ature: “Kula panjenengan paringi toya, supados sami saget ngombe!” Pangandikane Nabi Musa: “Yagene kowe kok padha madoni aku? Lan padha nyoba marang Pangeran Yehuwah?” ³Nanging sarehne wong-wong padha ngorong, mulane padha nggrundeli marang Nabi Musa, ature: “Kenging punapa kula sami panjenengan angkataken medal saking Mesir, njalari kula, anak-anak lan kewan kula sami pejah kasatan?”

⁴Nabi Musa banjur sesambat marang Pangeran Yehuwah, unjuke: “Punapa ingkang badhe kawula tandukaken dhateng bangsa punika? Sakedhap malih kawula temtu dipun benturi sela!”

⁵Dhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa: “Sira lumakua ana ing ngarepe umat kairinga dening para tuwa-tuwane Israel

sawatara, dene teken kang wus tau sira gawe nyabet bengawan Nil iku gawanen, nuli mangkata! ⁶Lah Ingsun bakal jumeneng ana ing ngarepira ana ing dhuwur gunung parang ing Horeb, sira banjur nyabeta parang iku temah bakal metu banyune, satemah bangsa iku bakal padha bisa ngombe.” Nabi Musa iya tumuli ngestokake kaya mangkono ana ing ngarepe para tuwa-tuwane Israel.

⁷Panggonan iku banjur diarani Masa lan Meriba, marga wong Israel padha madoni lan padha nyoba marang Pangeran Yehuwah, tembungé: “Pangeran Yehuwah iku ana ing satengah kita apa ora?”

Wong Israel ngalahake wong Amalek

17:8-16

⁸Nalika samana bala Amalek teka lan nempuh perang nglawan marang wong Israel ana ing Rafidim. ⁹Nabi Musa banjur dhawuh marang Yusak: “Aku padha pilihna wong, banjur mapaga perang nglawan wong Amalek; sesuk aku bakal ngadeg ana ing pucake gunung klawan nyekel lantaran Gusti Allah.”

¹⁰Yusak tumuli nglakoni sadhawuhe Nabi Musa, perang nglawan wong Amalek, nanging Nabi Musa, Rama Harun lan Hur padha munggah menyang ing pucake gunung.

¹¹Kacarita samangsa Nabi Musa anggone ngangkat astane dhuwur, Israel unggul, nanging samangsa ngandhapake astane, Amalek kang unggul. ¹²Suwe-suwe astane

Nabi Musa kiyu, mulane dijupukake watu didokok ana ing sangisore, kagawe lenggah, sarta Rama Harun lan Hur padha nyangga astane sasisih edhing, mulane astane ora obah nganti tumeka ing surupe srengenge. ¹³Kaya mangkono anggone Yusak ngalahake wong Amalek kalawan landhepe pedhang.

¹⁴Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: “Kabeh iki tulisana ing buku minangka pangeling-eling, lan Yusak konen ngeling-eling temenan, yen Ingsun bakal nyirnakake babar pisan pangeling-eling marang Amalek saka ing sangisoring langit.”

¹⁵Nabi Musa banjur yasa misbyah kang dijenengake: “Pangeran Yehuwah iku banderaku,” ¹⁶lan ngandika: “Tangan ana ing sadhuwure banderaning Yehuwah. Perange Yehuwah nglawan Amalek iku turun-tumurun.”

Imam Yitro nuweni Nabi Musa

18:1-27

18 ¹Anadene Imam Yitro, imam ing Midian, mara-sepuhe Nabi Musa, wus miyarsa bab samubarang kang wus ditandukake dening Gusti Allah marang Nabi Musa lan Israel umate, iya iku yen Pangeran Yehuwah wus ngentasake wong Israel saka ing tanah Mesir.

²Imam Yitro, mara-sepuhe Nabi Musa mau nuli mbekta Ibu Zipora, garwane Nabi Musa, kang biyen wus dikondurake, ³mangkono uga putrane kakung loro, kang siji nama Gersom, awit pangandikane Nabi Musa: “Aku

wus dadi wong neneka ana ing ngamanca,”

⁴lan sijine nama Eliezer, awit pangandikane: “Gusti Allaha bapakku iku kang mitulungi aku, aku diuwalake saka ing pedhange Sang Prabu Pringon.”

⁵Bareng Imam Yitro, mara-sepuhe Nabi Musa, karo putra-putra lan garwane Nabi Musa rawuh ing pasamunan, ing papan palerebane ing sacedhake gununge Gusti Allah, ⁶banjur utusan matur marang Nabi Musa: “Aku, Yitro, mara-tuwamu, teka mreng tilik sliramu karo kang rayi lan kang putra-putra.”

⁷Nabi Musa banjur medal methukake mara-sepuhe, sumungkem lan ngaras; sawuse bage-binage mungguh ing bab kasugengane, banjur padha lumebu ing tarub.

⁸Sawuse iku Nabi Musa tumuli nyariosake marang kang rama mara-sepuhe samubarang kang wus ditandukake dening Sang Yehuwah marang Sang Prabu Pringon lan marang wong Mesir marga saka wong Israel, mangkono uga sakehing karibedan kang dialami ana ing dalan, apadene anggongone Pangeran Yehuwah ngluwari umate.

⁹Imam Yitro rena panggalihe mireng bab sakehe kamirahan kang wus ditandukake dening Pangeran Yehuwah marang wong Israel, yaiku anggongone wus ngluwari saka ing tangane wong Mesir. ¹⁰Pangandikane Imam Yitro: “Pinujia Pangeran Yehuwah kang wus ngluwari sliramu kabeh saka ing tangane wong Mesir lan saka ing astane Sang Prabu Pringon.

¹¹Saiki aku sumurup, yen kaluhuraning

Pangeran Yehuwah iku ngungkuli sakehe para allah; marga Panjenengane wus ngentasake bangsa iki saka ing tangane wong Mesir, sabab wong-wong iku wus padha tumindak sawenang-wenang marang bangsa iki.”

¹² Imam Yitro mara-sepuhe Nabi Musa banjur nyaosake kurban obaran lan kurban sembelehan marang Pangeran Yehuwah; Rama Harun lan sakehe para tuwa-tuwane Israel padha kembul dhahar karo mara-sepuhe Nabi Musa ana ing ngarsane Gusti Allah.

¹³ Kacarita esuke Nabi Musa lenggah ngadili bangsa mau, lan wong akeh mau padha ngadeg ana ing ngarsane Nabi Musa, wiwit esuk nganti tekan sore. ¹⁴ Bareng mara-sepuhe Nabi Musa mirsa apa kang ditindakake tumrap wong akeh mau, tumuli ngandika: “Apa iki kang koktindakake marang wong-wong iku? Yagene dene sliramu dhewe kang lenggah, lan wong kabeh padha ngadhep marang sliramu wiwit esuk nganti tekan sore?”

¹⁵ Atur wangsulane Nabi Musa marang kang rama mara-sepuhe: “Tiyang kathah punika anggenipun murugi kula badhe pitaken bab karsanipun Gusti Allah. ¹⁶ Manawi wonten ingkang prakawisan, lajeng sami murugi kula supados kula damel pancasan tumrap tiyang satunggal kaliyan satunggalipun; kajawi punika inggih kula tedahi pranatan saha putusan-putusanipun Gusti Allah.”

¹⁷ Nanging mara-sepuhe Nabi Musa ngandika: “Ora prayoga kang koktindakake iku! ¹⁸ Sliramu mesthi bakal sayah banget, iya

sliramu dhewe iya wong kang padha ndherek sliramu; marga pagawean iki kaboten tumrap sliramu manawa sliramu dhewe bae ora bakal kecongah nindakake.

¹⁹Mulane saiki dakaturi mirengake tembungku, aku arep ngaturi pamrayoga marang sliramu sarta Gusti Allah bakal nunggil karo sliramu. Sliramu dakaturi makili bangsa iki ana ing ngarsane Gusti Allah lan nglantarake prakarane marang Gusti Allah. ²⁰Sabanjure sliramu dakaturi maringi piwulang bab sakehe pranatan lan putusan sarta dakaturi nedahake dalam kang kudu ditambah sarta ayahan kang kudu dilakoni. ²¹Kajaba saka iku, sliramu dakaturi nitik lan ngangkat panunggalane bangsa iki kang sembada lan ngabekti marang Gusti Allah, wong-wong kang kena dipracaya, lan ora gelem nampani besel; iku ditetepna dadi pemimpin kang nglurahi wong sewu, pemimpine wong satus, wong seket sarta wong sepuluh. ²²Iya wong-wong iku kang kudu ngadili marang umat ing samangsa-mangsa; prakara kang gedhe iku diladekna marang sliramu, nanging prakara kang cilik-cilik padha dirampungana dhewe; sarana patrap mangkono wong-wong mau padha ngenthengake ayahanmu, lan padha ngrewangi tanggung-jawab. ²³Yen sliramu tumindak mangkono, mangka Gusti Allah karsa njurungi, sliramu bisa lestari kuwat nandangi, sarta wong sabangsa kabeh bakal padha bali menyang panggonane kanthi lega lan marem.”

²⁴ Nabi Musa ndhahar rembage kang rama mara-sepuhe lan nindakake apa kang dadi pangandikane mau. ²⁵ Dadine Nabi Musa tumuli milih wong saka panunggalane bangsa Israel kang sembada, padha ditetepake nglurahi bangsa iku, ana kang nglurahi wong sewu, wong satus, wong seket lan wong sapuluh, ²⁶ padha kapatah ngadili umat ing samangsa-mangsa, prakara kang angel diaturake marang Nabi Musa, nanging prakara kang gampang dirampungi dhewe.

²⁷ Sawuse mangkono Nabi Musa banjur pepisahan karo kang rama mara-sepuh, sarta iku banjur kondur menyang ing nagarane.

Pangeran Yehuwah ngatingal ana ing gunung Sinai

19:1-25

19 ¹ Bareng sasi katelune saangkate wong Israel saka ing tanah Mesir, tekan ing pasamunane gunung Sinai tanggale padha karo nalika budhale. ² Sawuse padha mangkat saka Rafidim, banjur tekan ing pasamunane gunung Sinai, lan padha leren ana ing kono; wong Israel anggone padha masang tarub ngadhepake gunung Sinai.

³ Nabi Musa tumuli minggah sowan ing ngarsane Gusti Allah, sarta dipangandikani dening Pangeran Yehuwah saka ing gunung kono, dhawuhe: "Sira ndhawuhana turune Yakub lan ngundhangna marang wong Israel, mangkene: ⁴ Sira wus padha ndeleng

samubarang kang wus Suntandukake marang wong Mesir, sarta anggoningSun nggendhong sira ana ing swiwining manuk garudha, Sunparakake marang ing ngarsaningSun.

⁵Kang iku saiki, manawa sira padha ngestokake dhawuhingSun klawan temen-temen sarta padha netepi prasetyaningSun, mesthi sira padha dadi kekasihingSun pinilih saka ing antarane sakehe bangsa, awit salumahing bumi iku kagunganingSun. ⁶Sira mesthi padha dadi karajan kaimaman lan bangsa kang suci. Iya iku pangandika kang kudu sira undhangake marang wong Israel."

⁷Sawangsule Nabi Musa tumuli nimbali para tuwa-tuwaning bangsa mau, padha diparingi sumurup bab sakehe pangandika kang didhawuhake dening Pangeran Yehuwah.

⁸Wong sabangsa kabeh banjur padha mangsuli saur manuk, ature: "Punapa sadhawhipun Pangeran Yehuwah punika badhe sami kula estokaken." ⁹Pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa: "Lah Ingsun bakal ngrawuhi sira ana ing mendhung kang peteng, supaya wong akeh padha krungua samangsa Ingsun imbal pangandika karo sira, lan supaya tansah padha ngandel marang sira." Nabi Musa banjur munjuk marang Sang Yehuwah bab kasaguhane bangsa iku.

¹⁰Karomaneh pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa: "Sira maranana bangsa iku, padha sira konen sesuci ing dina iki lan sesuk. Sarta padha ngumbaha sandhangane. ¹¹Padha cumawisa ing dina

katelune, sabab ing dina katelune iku Pangeran Yehuwah bakal tumedhak menyang gunung Sinai ing sapandelenge bangsa iku kabeh.

¹²Kang iku sira masanga pager mubeng lan tutura: “Padha ngati-atia, aja ana kang mungguh ing gunung utawa nggepok sikile, sabab sing sapa nggepok, mesthi kaukum pati.

¹³Tangane wong siji bae ora kena nggepok gunung iku, awit wong iku mesthi bakal dibenturi ing watu utawa dipanah nganti mati; dadia kewan utawa manungsa, aja diurapi! Mung samangsa keprungu unining kalasangka kang nggalur, lagi padha kena mungguh ing gunung.”

¹⁴Nabi Musa banjur tumedhak saka ing gunung murugi bangsa iku, padha didhawuhi supaya sesuci lan ngumbahi sandhangane.

¹⁵Dhawuhe Nabi Musa marang bangsa iku: “Padha cecawisa ing dina kang kaping telune lan aja nyedhaki wong wadon.”

¹⁶Kacarita bareng dina kang katelune ing wayah bangun esuk, ing gunung ana gludhug lan bledheg sarta mendhung kang kandel, apadene swaraning kalasangka kang banter banget, temahan wong kang ana ing tarub padha giris kabeh.

¹⁷Nabi Musa banjur ngirid bangsa mau metu saka palerebane, padha seba marang ing ngarsane Gusti Allah, lan padha ngadeg ana ing sikiling gunung. ¹⁸Gunung Sinai katutupan ing pega kabeh, marga Sang Yehuwah nedhaki gunung mau ing sajroning geni; pegane kumelun kaya kukus ing pawon,

lan gununge banget anggone gonjang-ganjing.
¹⁹ Swarane kalasangka saya suwe saya banter.

Nabi Musa banjur munjuk, sarta Gusti Allah paring wangsulan saka ing sajroning gludhug.

²⁰ Pangeran Yehuwah tumuli tumedhak marang ing pucake gunung Sinai, sarta nimbali Nabi Musa menyang ing pucake gunung iku; Nabi Musa banjur minggah.

²¹ Dhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa: “Sira mudhuna, bangsa iku elingna, aja ana kang mbrobos ing pager nyedhaki Pangeran Yehuwah arep ndedeleng, sabab mesthi akeh kang bakal padha tiwas.” ²² Dalah para imam kang arep sowan ing ngarsaning Yehuwah kudu sesuci, supaya aja nganti katempuh ing bebenduning Yehuwah.” ²³ Nabi Musa banjur munjuk marang Pangeran Yehuwah: “Tiyang-tiyang temtu boten sami saged minggah ing redi, margi Paduka piyambak sampun ngengetaken dhateng kawula kanthi dhawuh: Gununge sira pagerana lan sira sengkera!”

²⁴ Pangeran Yehuwah nuli dhawuh: “Wis, sira mundura, banjur munggha maneh karo Harun, nanging para imam lan rakyat aja nganti mbrobos ing pager sarta munggha sowan ing ngarsaning Yehuwah, supaya aja nganti padha kena ing bebendune.”

²⁵ Nabi Musa banjur mandhap marani bangsa mau, padha didhawuhi mangkono iku.

Angger-angger sapuluh prakara**20:1-17**

20¹ Gusti Allah banjur ndhawuhake sakehe pangandika iki: ²“Ingsun iki Yehuwah Gusti Allahira, kang wus ngentasake sira saka ing tanah Mesir, ing tanah pangawulan.

³Sira aja nduweni allah liyane ana ing ngarsaningSun.

⁴Sira aja gawe reca utawa tetironing apa bae kang ana ing langit ndhuwur utawa ing bumi ngisor, apadene kang ana ing banyu sangisoring bumi. ⁵Sira aja sujud utawa ngabekti marang iku, awitdene Ingsun, Yehuwah Allahira, iki Allah kang sujanan, kang males kaluputane bapa marang anak-putune, turun ping telu lan ping pat tumrap wong kang padha sengit marang Ingsun, ⁶nanging kang nandukake sih palimirma marang wong pirang-pirang ewu, yaiku kang padha tresna marang Ingsun lan netepi pepakeningSun.

⁷Sira aja nyebut nyawiyah asmaning Yehuwah Gusti Allahira, awitdene Pangeran Yehuwah mesthi mastani luput marang sadhengah wong kang nyawiyah marang asmane.

⁸Sira elinga marang ing dina Sabat, sarta sira sucekna, ⁹nem dina sira nyambuta gawe lan nglakonana sapagaweanira kabeh, ¹⁰nanging dina kapitu iku Sabate Pangeran Yehuwah, Gusti Allahira; ing dina iku sira aja nyambut gawe, iya sira iya anakira lanang lan

wadon, iya baturira lanang lan wadon, dalasan kewanira, apadene wong liya kang ana ing papan panggonanira. ¹¹Awitdene sajrone nem dina anggone Pangeran Yehuwah nitahake langit lan bumi sagara lan saisine kabeh, sarta banjur kendel ing dina kapitu, mulane dina Sabat iku diberkahi lan disucekake dening Pangeran Yehuwah.

¹²Sira ngajenana bapa-biyungira, supaya didawakna umurira ana ing tanah peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahira marang sira.

¹³Sira aja memateni.

¹⁴Sira aja laku jina.

¹⁵Sira aja nyenyolong.

¹⁶Sira aja ngucapake paseksi goroh tumrap pepadhanira.

¹⁷Sira aja melik marang omahe pepadhanira; sira aja melik marang somahe pepadhanira, utawa bature lanang lan wadon, sapine utawa kuldine, lan apa bae kang dadi duweke pepadhanira.”

Wong Israel padha wedi methukake rawuhe Pangeran Yehuwah

20:18-21

¹⁸Kacarita bareng bangsa mau padha krungu gumlegering gludhug lan bledheg sumber-samberan, unine kalasangka, apadene kumeluning pega saka ing gunung, padha wedi lan gumeter sarta tumuli padha mundur ngadoh, ¹⁹sarta matur marang Nabi Musa: “Mugi panjenengan kemawon ingkang

ngandikani kula, kula badhe sami mirengaken; sampun ta dipun pangandikan dening Gusti Allah, mindhak kula sami nemahi pejah.”

²⁰ Nanging pangandikane Nabi Musa marang bangsa iku: “Aja kuwatir, awit rawuhe Gusti Allah iku arep nyoba kowe, lan supaya kowe padha duwea ering marang Panjenengane, aja nganti padha gawe dosa.”

²¹ Anadene bangsa iku anggone ngadeg ana ing kadohan, nanging Nabi Musa nyelaki ing pepeteng lelimengan panggonane lenggah Gusti Allah.

Pranatan bab pangibadah

20:22-26

²² Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: “Wong Israel padha dhawuhana mangkene: Sira wus padha nyumurupi dhewe anggoningSun mangandikani sira saka ing langit. ²³ Sira aja padha gawe brahala salaka utawa mas ana ing sandhingingSun.

²⁴ Ingsun sira gawekna misbyah lemah, sira anggoa nyaosake kurban obaranira lan kurban kaslametanira apadene wedhusira lan sapinira. Ing saben panggonan kang Sunpilih dadi pangeling-eling marang asmaningSun, Ingsun bakal rawuh lan mberkahi sira. ²⁵ Dene saupama Ingsun sira gawekake misbyah watu, iku aja watu tatahan kang sira gawe, sabab manawa anggonira gawe nganggo wadung iku sira nerak kasucene. ²⁶ Mangkono uga anggonira ngungghi misbyahingSun aja

nganggo andha, supaya aja nganti katon kawiranganira.”

Pranatan bab batur tukon Ibrani

21:1-11

21 ¹“Iki pranatan-pranatan kang perlu sira dhawuhake marang wong-wong iku.

²Manawa sira tuku batur wong Ibrani, iku anggone ngenger sira suwene nem taun, ing taun kaping pitune dililanana metu lan dadi wong mardika tanpa mbayar tebusan.

³Manawa mlebone legan, metune iya legan; manawa nggawa somah, somahe mau iya lilanana melu metu. ⁴Manawa bendarane

kang menehi somah, mangka somahe mau duwe anak lanang utawa wadon, kang wadon dalah anak-anake tetep dadi wewenange

bendarane, lan kang lanang metune mung awake dhewe. ⁵Nanging saupama batur mau

kanthi temen-temen matur: Kula sampun tresna dhateng bendara kula, saha dhateng anak-semah kula, kula boten badhe medal

dados tiyang merdika, ⁶nuli bendarane nyebakna marang ing ngarsane Gusti Allah, banjur digawa menyang cedhak lawang utawa dhempele, sarta dicublesa godhohing kupinge nganggo uncek dening bendarane, nuli tetepa ngenger sajege urip.

⁷Manawa ana wong ngedol anake wadon dadi batur, iku metune, patrape ora kaya

batur lanang. ⁸Saupama batur wadon mau ora disenengi bendarane, mangka maune

wus disadhiyakake kanggo awake dhewe, bendarane kudu nglilani batur mau ditebus, ora kena diedol marang wong ngamanca, awitdene bendarane wus mblenjani marang batur wadon iku. ⁹Nanging manawa bendara mau nyadhiyakake kanggo anake lanang, iya dianggepa kaya kang wus dadi wewenange anak wadon. ¹⁰Saupama bendarane mau ngepek wong wadon liyane, kang dhisik ora kena disuda cadhonge, sandhangane lan anggone tinunggal turu. ¹¹Manawa bendarane ora nindakake telung bab iku, wong wadon mau kudu dililani metu, ora usah mbayar tebusan apa-apa.”

Bab rumeksa marang nyawaning sepadha-padha

21:12-36

¹²“Sapa sing menthung wong, nganti ndadekake patine, iku mesthi kaukum pati.

¹³Nanging manawa pepati mau klawan ora kajarag, kaya-kaya tangane mau kaagem dening Gusti Allah nindakake iku, Ingsun bakal nedahi sawijining panggonan kang kena diungseni. ¹⁴Balik manawa ana wong kang ambeksiya lan mateni pepadhane kalawan paekan, iku kudu dijupuk saka ing misbyahingSun lan dipateni.

¹⁵Sapa sing menthung bapa utawa biyunge, iku mesthi kaukum pati.

¹⁶ Sing sapa nyulik pepadhane, dadia banjur diedol utawa isih katemu ana panggonane, iku mesthi kaukum pati.

¹⁷ Sing sapa ngipat-ipati bapa utawa biyunge, iku mesthi kaukum pati.

¹⁸ Yen ana wong padha regejegan, kang siji ngepruk watu utawa ngantem, nanging ora ndadekake patine, mung kapeksa nggluntung ana ing paturon, ¹⁹ yen kelakon bisa tangi maneh lan mlaku-mlaku nganggo teken ana ing jaba, kang ngepruk utawa ngantem mau bebas saka ukuman, mung kudu mbayar kapitunane kang tatu, marga kapeksa nganggur, lan nragadi anggone tetamba nganti samarine.

²⁰ Manawa ana wong kang nggebugi bature tukon lanang utawa wadon nganggo kayu nganti sanalika ndadekake patine, iku kudu diwales. ²¹ Nanging manawa batur mau isih bisa urip sadina utawa rong dina, iku ora diwales, marga batur mau duweke dewe.

²² Yen ana wong kang lagi kerengan, mangka salah siji ana kang numbuk wong wadon kang lagi meteng, nganti runtuh wetengane, nanging kacilakan mau ora ndadekake patine, wong kang numbuk mau kadhendha kaya sapanjaluke bojone wong wadon mau, miturut putusane hakim. ²³ Nanging manawa wong wadon kang kacilakan iku nganti mati, sira kudu menehi nyawa lirune nyawa, ²⁴ mata lirune mata, untu lirune untu, tangan lirune tangan, sikil lirune sikil, ²⁵ mlicet lirune mlicet, tatu lirune tatu, abuh lirune abuh.

²⁶ Manawa ana wong nggitik bature tukon lanang utawa wadon, kena mripate nganti rusak, iku nglilanana bature mau metu dadi merdika minangka lirune mripate. ²⁷ Utawa manawa anggone nggitik bature tukon lanang utawa wadon mau nganti ompong untune, iya dililanana metu dadi mardika minangka lirune untune.

²⁸ Manawa ana sapi nyundhang wong lanang utawa wadon, nganti ndadekake patine, sapi mau kudu kabenturan watu nganti mati lan daginge aja nganti dipangan, nanging kang duwe sapi bebas saka ing paukuman.

²⁹ Nanging manawa sapi mau biyen mula wus kerep nyundhang lan kang duwe iya wus dielingake, nanging ora gelem njaga, mangka sawuse iku sapi mau nyundhang maneh wong lanang utawa wadon, lan njalari patine, ing kono sapine dibenturana watu, lan kang duwe iya diukuma pati. ³⁰ Saupama mung dijaluki dhuwit panebus, iku anggone nebus nyawa miturut sapira kang diwajibake dibayar.

³¹ Manawa kang disundhang iku bocah lanang utawa wadon, pangadilane iya padha karo kang kasebut mau. ³² Nanging manawa sapi mau nyundhang batur tukon lanang utawa wadon, kang duwe sapi kudu mbayar telung puluh sekel selaka marang bendarane batur mau, lan sapine dibenturana watu nganti mati.

³³ Yen ana wong mbukak utawa ndhudhuk sumur, mangka ora ditutupi, banjur ana sapi utawa kuldi kacemplung ing kono, ³⁴ kang duwe sumur iku kudu nempuhi sing duwe

kewan awujud dhuwit sapira regane, nanging kewane kang mati mau dadi duweke kang wus nempuhi. ³⁵Yen ana wong duwe sapi, sapine nyundhang sapining liyan, nganti mati, sapi kang isih urip iku kaedola, pepayone diparo, mangkono uga sapi kang mati mau iya dibagi loro. ³⁶Nanging manawa wus kasumurupan yen sapi mau biyen mula wus kerep nyundhang, mangka kang duwe ora njaga, iku kudu nempuhi padha sapi, dene kewan kang mati iku dadia duweke kang mbayar iku.”

Pranatan bab nempuhi darbeking liyan

22:1-17

22 ¹“Yen ana wong nyolong sapi utawa wedhus, banjur disembeleh utawa diedol, iku kudu ngijoli, sapi siji kalironana sapi lima, dene wedhus siji kalironana wedhus papat.

²Manawa ana maling konangan lagi mbabah, banjur dipenthungi nganti mati, iku kang menthungi ora utang getih, ³nanging yen anggone mateni iku wus kaplethekan srengenge, iku utang getih.

Malinge kudu nglironi sapira regane, yen ora duwe, awake diedola minangka lirune kang dicolong. ⁴Yen kang dicolong iku katemu isih urip, dadia sapi, kuldi utawa wedhus, iku kudu dilironi tikel loro.

⁵Manawa ana wong kang ngengon kewane ana ing pategalane utawa ing kebone

anggur, mangka kewan iku diumbar bae, nganti mangani tanduraning liyan nganti entek, kang duwe kewan iku kudu nglironi saka pepethingane pametuning pategalane utawa saka pepethingane pametuning kebon anggure.

⁶Yen ana wong obong-obong lan genine nyalad eren, njalari tumpukan gandum utawa gandum kang durung dienehi utawa tanduran sapategalan katut kobong, kang obong-obong mau kudu nglironi sakabehe.

⁷Manawa ana wong nitipake dhuwit utawa barang marang kancane, mangka titipane iku dicolong saka omahe kang dititipi, saupama kang nyolong kecandhak, kudu nglironi tikel loro. ⁸Saupama kang nyolong ora kecandhak, kang duwe omah disembakna marang ing ngarsaning Allah perlu sumpah, yen pancen ora njupuk barange kancane.

⁹Ing sarupaning prakara tukar-padu bab barang darbe dadia bab sapi, bab kuldi, bab wedhus, bab sandhangan, lan sadhengah barang kang ilang, manawa kang siji kandha: "Iki duwekku!" -- prakarane wong loro iku kasaosna marang Gusti Allah. Dene sapa kang disalahake dening Gusti Allah kudu nglironi tikel loro marang kancane mau.

¹⁰Manawa ana wong nitipake kuldi, sapi utawa wedhus, utawa kewan apa bae marang kancane, mangka kewan iku mati, putung sikile utawa kebradhat, ora kaweruhan ing wong, ¹¹ing kono karampunganing prakara nganggo sumpah ana ing ngarsaning Sang

Yehuwah, yen kang katitipan iku temen ora njupuk darbeke kancane, lan kang nitipake kudu narima, sarta kang katitipan ora prelu nglironi. ¹²Nanging manawa kewan mau pancen dicolong, mesthi kudu nglironi marang kang duwe. ¹³Saupama kewane iku pancen kamangsa ing kewan galak, iku digawaa kanggo bukti. Kewan kang kamangsa iku ora susah dilironi.

¹⁴Manawa ana wong nyilih kewane kancane, mangka kewan iku putung sikile utawa mati, nalika kang duwe ora ana ing kono, kang nyilih kudu nglironi saregane. ¹⁵Nanging manawa kang duwe ana ing kono, kang nyilih ora susah nglironi. Yen kewan iku disewa, kapitunane iku kalebu ana ing sewan mau.

¹⁶Manawa ana wong mbujuk sadhengah prawan kang durung pepacangan, sarta banjur saturdayon, bocah wadon iku kudu diepek bojo kalawan mbayar maskawin samurwate. ¹⁷Yen bapakne bocah wadon mau babar pisan ora nglilani anake diepek, iya meksa kudu mbayar salaka samurwate, minangka patukoning prawan.”

Pranatan bab dosa kang nistha

22:18-20

¹⁸“Ahli sihir wadon aja sira uripi.

¹⁹Sing sapa laku jina karo kewan, kudu diukum pati.

²⁰ Sing sapa sesajen marang para allah lan ora marang Pangeran Yehuwah, kudu disirnakake.”

Pranatan tumrap para wong sekeng

22:21-27

²¹ “Sira aja nguya-uya utawa nindhes wong neneka, marga sira dhewe iya wus ngalami dadi wong neneka ana ing tanah Mesir.

²² Sira aja nganiaya randha utawa bocah lola. ²³ Yen nyata sira nganiaya, mangka iku kalawan sora sesambat marang Ingsun, mesthi bakal Sunsembadani pasambate, ²⁴ nuli bakal tuwuh bebenduningSun, sarta sira bakal padha Sunpateni kalawan pedhang, temah somahira padha dadi randha lan anak-anakira padha lola.

²⁵ Manawa sira ngutangi marang wong panunggalanira, umatingSun kang miskin ana ing antaranira, pangrengkuhira aja kaya salumrahe wong potang, aja sira jaluki anakan.

²⁶ Saupama sira nganti njupuk jubahe pepadhanira minangka cekelan gadhen, iku sira balekna sadurunge srengenge surup, ²⁷ awit mung iku kemule, iya mung iku sandhangane; kang kanggo turu apa? Kang iku samangsa ana sambate marang Ingsun, mesthi Sunpiyarsakake, awitdene Ingsun iki sipat asih mirma.”

Pranatan warna-warna

22:28-31

²⁸“Sira aja ngala-ala marang Gusti Allah lan aja ngipat-ipati panggedhening bangsanira.

²⁹Sira aja lali saos pisungsung saka pametune gandum lan undhuh-undhuhane anggurira. Anakira lanang kang pambarep iku saosna marang Ingsun. ³⁰Mangkono uga mungguh sapi lan wedhusira, anak-anake padha warna karo embokne pitung dina, ing wolung dinane saosna marang Ingsun.

³¹Sira padha dadia wong suci kagunganingSun: sira aja padha mangan daginge kewan kang kasempal-sempal kewan galak ana ing ara-ara, iku sira pakakna asu.”

Pranatan hak wewenanging manungsa

23:1-12

23 ¹“Sira aja nyebar kabar goroh. Aja mbiyantu wong kang luput lan gelem dadi seksi rerekan. ²Sira aja melu-melu wong akeh nglakoni piala, lan anggonira nglairake paseksi tumrap sawijining prakara aja ngiloni wong akeh murih dhoyonging pangadilan. ³Iya aja ngiloni prakarane wong miskin.

⁴Manawa sira mrangguli sapine utawa kuldine mungsuhira kang ketriwal, poma iku enggal-enggal sira ulihna marang kang duwe.

⁵Manawa sira weruh kuldine mungsuhira ambruk marga kabotan momotan, poma sira

aja sungkan tetulung, nanging kang duwe sira rewangana mbongkar momotane kalawan eklas.

⁶Sira aja ndhoyongake wewenange wong miskin ing sajroning prakarane. ⁷Sira ngedohana tindak culika; wong kang ora luput lan kang bener aja sira pateni, awitdene Ingsun ora bakal mbenerake wong kang luput. ⁸Sira aja nampani besel, marga besel iku marakake wutane wong melek, lan ngisruhake prakarane wong-wong kang bener. ⁹Wong neneka aja sira tindhes, awitdene sira rak wus padha ngerti marang rasaning atine wong neneka, marga sira wus padha ngalami dadi wong neneka ana ing tanah Mesir.

¹⁰Sajroning nem taun sira nyebarana buminira lan ngundhuhana pametune, ¹¹nanging ing taun kang kaping pitune kudu sira lerenake, lan sira tinggal mangkono bae, supaya panunggalanira kang miskin padha bisaa mangan, lan sisane iku kareben dipangana dening sato-kewan ing alas. Mangkono uga tumrap pakebonanira anggur lan witira jaitun. ¹²Nem dina sira nglakonana pagaweanira, nanging ing dina kapitu sira lerena, supaya sapi lan kuldinira padha bisa ngaso; lan supaya anake baturira lan wong kang neneka padha leren.”

Pranatan bab tata-pangibadah lan dina gedhe

23:13-19

¹³“Sira diprayitna ing bab sabarang kang wus Sundhawuhake marang sira: sira aja nyebut jenenge allah liyane, jenenge aja nganti keprungu saka ing cangkemira.

¹⁴Setaun kaping telu sira kudu nganakake riyaya sumaos marang Ingsun. ¹⁵Sira netepana riyaya mangan roti tanpa ragi; pitung dina lawase sira mangana roti tanpa ragi kaya kang wus Sundhawuhake marang sira, ing waktu kang wus katemtokake ana ing sasi Abib, sabab mbeneri ing sasi iku anggonira metu saka ing tanah Mesir; nanging aja ana kang seba marang ing ngarsaningSun klawan ora nggawa apa-apa. ¹⁶Riyaya panen, iya riyaya wiwitaning pametune anggonira nyebar ing tegal, iku uga tetep sira anakna, mangkono uga riyaya undhuh-undhuh, samangsa tutuping taun, salebare anggonira ngundhuhi pametuning pategalanira. ¹⁷Setaun rambah kaping telu wongira kang lanang kudu padha seba marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gustinira.

¹⁸Anggonira nyaosake getihing kurban sembelehan kang sumaos marang Ingsun, iku aja nganti kaworan sadhengah kang mawa ragi, karomaneh gajihing kurban riyaya kang sumaos marang Ingsun aja nganti nginep nganti esuke. ¹⁹Pepethingane

pametune buminira iku ladekna marang ing padalemaning Sang Yehuwah Gusti Allahira. Anggonira nggodhog daginging cempe iku aja nganggo puwaning embokne.”

Prasetya lan pepenget marang Israel

23:20-33

²⁰“Lah Ingsun bakal ngutus malaekat tindak ana ing ngarepira, perlu ngreksa lakunira ana ing dalan sarta ngirid lakunira menyang panggonan kang Suncawisake. ²¹Sira dingati-ati ana ing ngarsane lan ngestokna marang dhawuh-dhawuhe, sira aja gawe duraka marang Panjenengane, awitdene panerakira ora bakal diapura, sabab asmaningSun ana ing batose. ²²Nanging manawa sira temen-temen ngestokake dhawuh-dhawuhe, lan nglakoni sabarang kang Sundhawuhake, Ingsun bakal nglawan marang mungsuhira lan nglawan marang lawanira. ²³Ingsun bakal ngutus malaekatingSun tindak ana ing ngarepira, sarta ngirid lakunira menyang ing tanahe bangsa Amori, bangsa Het, bangsa Feris, bangsa Kanaan, bangsa Hewi lan bangsa Yebus, lan para bangsa iku bakal Suntumpes.

²⁴Sira aja sujud utawa ngabekti marang allaha lan aja niru panggawene, malah padha sira sirnakna babar pisan reca-reca brahala gegaweane. ²⁵Nanging sira kudu ngabekti marang Pangeran Yehuwah Gusti Allahira, temah roti lan banyune bakal binerkahan lan Ingsun bakal ngedohake lelara saka ing

tengahira. ²⁶Ing nagaranira bakal ora ana wong wadon kang keluron utawa kang gabug. Lan umurira bakal Sunjangkepi.

²⁷Rasa giris marang Ingsun bakal Sunkirimake ndhingini sira, Ingsun bakal ndadekake kisruhe sakehe wong kang sira parani, lan sakehe mungsuhira bakal Sundamel lumayu ninggal sira. ²⁸Karodene Ingsun bakal ngeculake tawon ndhingini sira, iku bakal nundhungi wong Hewi, wong Kanaan lan wong Het saka ing ngarepira.

²⁹AnggoningSun nundhungi bangsa-bangsa iku saka ngarepira ora sajroning setaun, supaya nagara iku aja banjur sepi, sarta buron alase aja nganti mundhak akeh ngungkuli cacahira. ³⁰AnggoningSun bakal nundhungi bangsa iku saka ngarepira saka sathithik, nganti sira wus padha duwe anak-putu akeh lan bisa ndarbeni tanah iku. ³¹Ingsun bakal nemtokake tapel-watese tanahira yaiku wiwit sagara Teberau tekan ing sagara Filisti, lan saka ing pasamunan tekan ing bengawan Efrat, awitdene sakehing wong ing nagara kono bakal Sunulungake marang ing tanganira, supaya padha sira tundhung saka ngarepira. ³²Sira aja gawe prajanjian karo wong iku utawa karo allahe. ³³Bangsa-bangsa mau bakal ora tetep pamanggone ana ing nagaranira, supaya ora njalari sira padha gawe dosa marang Ingsun, yaiku sira padha ngabekti marang allahe; prakara mangkono iku mesthi dadi kala-jiret tumrap sira.”

**Upacara nganakake prajanjian
ing antarane Pangeran
Yehuwah lan bangsa Israel**

24:1-18

24 ¹Gusti Allah banjur ngandika marang Nabi Musa: “Sira munggha sebaa marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah, sira lan Harun, Nadab lan Abihu apadene para tuwa-tuwane Israel wong pitung puluh, nuli padha sujuda saka ing kadohan. ²Mung Musa dhewe kang sowane cedhak kalawan Pangeran Yehuwah, nanging liyane ora kepareng nyedhak, lan wong akeh iya aja ana kang melu munggha bareng karo sira.”

³Nabi Musa bareng wus wangsul nuli mratelakake marang bangsa iku sakehing pangandikane Sang Yehuwah lan sakehing pranatane; bangsa iku kabeh tumuli mangsuli saur-manuk, ature: “Sadaya pangandika ingkang sampun kaparingaken dening Pangeran Yehuwah punika badhe sami kula estokaken sadaya.” ⁴Nabi Musa banjur nyerati sakehe pangandikaning Sang Yehuwah, sarta sesuke nalika isih bangun esuk banjur ngedegake misbyah ana ing sikile gunung iku, lan tugu rolas miturut cacache taler Israel. ⁵Tumuli ndhawuhi wong nom-noman panunggalane bangsa Israel, kang banjur padha nyaosake kurban obaran lan nyembeleh sapi lanang kagawe kurban keslametan sumaos marang Pangeran Yehuwah. ⁶Sawuse

iku Nabi Musa banjur mundhut getihe sabagean, diwadhahi bokor, sabagean maneh dikepyurake ing misbyah mau. ⁷Tumuli mundhut kitab prajanjian, lan diwaos ana ngarepe umat, iku banjur padha matur: "Sadaya sabdaning Sang Yehuwah badhe sami kula lampahi saha badhe kula estokaken."

⁸Nabi Musa tumuli mundhut getih mau sarta dikepyurake marang bangsa iku kalawan ngandika: "Lah iki getihing prajanjian kang dianakake dening Sang Yehuwah karo kowe kabeh, adhedhasar sakehe pangandika mau."

⁹Nabi Musa lan Rama Harun banjur padha minggah ing gunung, mangkono uga Nadab lan Abihu apadene para tuwa-tuwane Israel wong pitung puluh, ¹⁰sarta padha ndeleng Gusti Allaha Israel; kang minangka ancik-ancikaning sampeyane iku memper kaya srasahan sotya manila kang mencorong kaya langit kang sumilak padhang. ¹¹Nanging Panjenengane ora mulung astane marang pemimpin-pemimpin Israel; padha nyawang marang Gusti Allah, banjur mangan lan ngombe.

¹²Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: "Sira munggaha ing gunung sowan marang ing ngarsaning Sun, lan tetepa ana ing kono, nuli sira bakal Sunparingi papan watu, kang wus Sunserati angger-angger lan pepakon, supaya sira wulangna marang wong-wong iku." ¹³Nabi Musa banjur tindak karo Yusak abdine minggah ing gununge Gusti Allah. ¹⁴Nanging pawelingne

Nabi Musa marang para tuwa-tuwa: “Kowe padha ngentenanana aku ana ing kene, nganti sabaliku mbaleni kowe. Dene Harun lan Hur rak padha tetunggalan karo kowe, sapa kang duwe prakara padha maranana dheweke.”

¹⁵ Bareng Nabi Musa minggah ing gunung, gununge banjur katutupan mega, ¹⁶ lan kamulyaning Pangeran Yehuwah dumunung ing gunung Sinai, nem dina lawase anggone katutupan mega, sarta ing dina kaping pitune Nabi Musa ditimbali saka ing tengahing mega iku. ¹⁷ Miturut sawangane wong Israel cahya kamulyane Sang Yehuwah iku kaya geni kang nggesengake pucake gunung.

¹⁸ Nabi Musa tumuli lumebet ing satengahe mega sarta minggah ing ndhuwur gunung; dene Nabi Musa anggone ana ing ndhuwur gunung iku lawase patang puluh dina patang puluh bengi.

Pituduh bab ngadegake tarub pasamuwan lan bab pisungsung mirunggan

25:1-9

25 ¹ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: ² “Sira ndhawuhana marang wong Israel, supaya padha nyaosna pisungsung mirunggan konjuk marang Ingsun. Anggone padha nyaosake pisungsung mirunggan konjuk marang Ingsun iku metua saka legawaning atine. ³ Anadene mungguh pisungsung mirunggan kang konjuk marang Ingsun iku arupa: mas, selaka, tembaga,

⁴ bakal wungu tuwa, bakal wungu nom, bakal jingga, mori alus, wulu wedhus, ⁵ lulang wedhus gembel lanang dipulas abang, lulang dhuyung lan kayu sittah ⁶ lenga kanggo padamaran, anggi-anggi kanggo lenga jebad lan kanggo dupa, ⁷ sotya krisopras lan sesotya tatahan kanggo klambi efod lan tutup dhadha.

⁸ Lan Ingsun padha sira yasakna pasucen, supaya Ingsun dedalem ana ing tengahira.

⁹ Anggonira padha yasa dalem pasucen lan sakehe pirantine kabeh iku mituruta conto kang bakal Suntedahake marang sira.”

Bab pethi prasetyan

25:10-22

¹⁰ “Sira padha gawea pethi kayu sittah, dawane loro satengah asta, ambane karotengah asta lan dhuwure karotengah asta. ¹¹ Pethi iku sira lapisana mas murni ing jero lan ing jabane, sarta ing dhuwur mubeng sira wenehana plisir mas. ¹² Karodene sira gawea gelang mas cithakan patang iji padha kapasanga ing pojokane papat, dadi ing iringan kenene ana gelangane loro, lan ing iringan kanane ana gelangane loro. ¹³ Sarta maneh sira gawea pikulan kayu sittah, padha kalapis ing mas. ¹⁴ Pikulan iku padha kaslobokna ing gelangan kang ana ing iringane pethi, dianggo nggotong pethine. ¹⁵ Pikulan iku tetepa ana ing gelangan pethi, ora kena didudut.

¹⁶ Ing jeroning pethi isenana papan angger-angger kang bakal Sunparingake marang sira.

¹⁷ Apadene sira gawea tutup pangruwatan mas murni, dawane loro satengah asta, ambane karotengah asta. ¹⁸ Lan sira gawea pepethan kerub mas loro kang kagawe emas gemblengan, kapasanga ing pungkasane tutup pangruwatan mau. ¹⁹ Kerub kang siji ana ing pungkasane sisih kenene, lan kerub sijine ana ing sisih kanane tutup, kerub sakarone iku padha gawenen irasan karo tutup pangruwatan ing kiwa lan ing tengen. ²⁰ Kerub-kerub iku padha ngegarna swiwine mandhuwur ngaubi tutup pangruwatan, raine padha adu arep; raine kerub-kerub iku padha tumungkula marang tutup pangruwatan mau.

²¹ Tutup pangruwatan iku sira etrapna ing dhuwure pethi, samangsa papan angger-angger kang bakal Sunparingake marang sira iku wus sira selehake ing sajroning pethine.

²² Ana ing kono anggoningSun bakal ngrawuhi sira saka ing sadhuwure tutup pangruwatan iku, saka ing antarane kerub loro kang ana ing sadhuwure pethi angger-angger iku, Ingsun bakal paring pangandika marang sira bab kang bakal Sundhawuhake marang sira kang kudu sira terusake marang wong Israel.”

Bab meja roti sesaosan

25:23-30

²³ “Lan maneh sira gawea meja kayu sittah, dawane rong asta, ambane saasta lan dhuwure karotengah asta. ²⁴ Meja iku sira lapisana mas murni sarta wenehana plisir mas mubeng.

²⁵ Karodene sira wenehana wengku mubeng ambane saepek-epek, lan wengku iku iya sira wenehana plisir mas mubeng. ²⁶ Sarta maneh meja iku iya sira gawekna gelangan mas patang iji, gelangan iku sira etrapna ing pojokane papat kaprenah ana ing sikile papat. ²⁷ Gelangane padha pepetna ing wengku, kanggo slobokane pikulan kang kanggo ngusung mejane. ²⁸ Pikulane iku iya kayu sittah kalapisa mas, iku kang kagawe ngusung mejane. ²⁹ Sira iya gawea pinggan, piring, porong lan tuwung, kang kagawe ngesok kurban unjukan, kabeh iku kagawea saka mas murni. ³⁰ Mejane iku tansah dokokana roti sesaosan ana ing ngarsaningSun.”

Padamaran

25:31-40

³¹ “Sira gawea padamaran mas murni; padamaran iku kang digawe kudu mas gemblengan, iya sikilane iya adeg-adege; dalah rerekane slaga, kudhup lan kembang padha kagawea iras-irasan karo padamarane. ³² Pange nem metu saka ing adeg-adege; pange kang telu ing sisih kenene, lan kang telu ing sisih kanane. ³³ Siji-sijine pang anaa rerekane slaga kembang saked nelung iji, karo rerekan kudhup lan kembang, dadine pang nem kang metu saka padamaran iku iya gawenen kaya mangkono. ³⁴ Mungguh adeg-adege padamaran iku anaa rerekane slaga kembang saked patang iji dalah rerekane

kudhup lan kembang. ³⁵Rerekan kudhup siji anaa kang kapasang ing ngisore pang sajodho kang kapisan kang metu saka padamarane, siji maneh ing ngisore pang kang kapindho lan siji maneh ing ngisore kang katelu, mangkono mungguh pang nem kang metu saka ing adeg-adege padamaran mau digawea padha. ³⁶Kudhup lan pange iku kudu metu saka ing padamaran mau lan kabeh mau kang digawe kudu mas murni gemblengan. ³⁷Padamaran iku iya sira gawekna clupak pitung iji, katumpangna ing ndhuwure, supaya madhangi kang ana ing ngarepe. ³⁸Sapite lan tadhahane langes iya padha mas murni. ³⁹Mas murni satalenta kang dianggoa gawe padamaran dalah sapirantine kabeh. ⁴⁰Dingati-ati, anggonira gawe kabeh mau kudu ngepleki conto kang wus katedahake marang sira ana ing gunung.”

Bab Tarub suci

26:1-37

26 ¹“Tarub Suci iku kudu sira gawe nganggo tenunan lena alus nganggo lawe wungu tuwa, wungu nom lan jingga; mawa kerub, gaweane ahli tenun, kabeh iku kudu sira gawe mangkono. ²Dawane tendha siji wolu likur asta, ambane patang asta, tendha iku ukurane kabeh kudu padha. ³Tendha lima disambung-sambung dadi siji, kang lima maneh iya disambung-sambung dadi siji. ⁴Lan sira gawea tali-tali kolongan

wungu tuwa kaetrapna ing pinggire tendha kang siji, mangkono uga tumrap ing pinggire tendha sijine. ⁵ Kolongan seket iji sira etrapna ing tendha kang siji lan kolongan kang seket iji maneh etrapna ing pungkasane tendha sijine, adhep-adhepan siji lan sijine. ⁶ Sarta maneh sira gawea cantholan mas seket iji, tendha-tendhane padha gandhengana siji lan sijine nganggo canthelan mau, supaya dadia tarub siji.

⁷ Karodene sira gawea tendha-tendha wulu wedhus kanggo payoning Tarub Suci, sira gawea tendha sewelas. ⁸ Saben tendha dawane telung puluh asta lan ambane patang asta; tendha sawelas iku ukurane kudu padha. ⁹ Tendha kang lima iku kasambunga dhewe dadi siji, lan tendha kang nem iya dadi siji dhewe, tendha kang nomer nem sira lempita dadi loro ana ing sisih ngarepe tarub mau. ¹⁰ Nuli sira gawea kolongan seket iji kaetrapna ing pinggire tendha ing pungkasane, lan kolongan seket iji maneh ing pinggire tendha sijine. ¹¹ Mangkono uga sira gawea canthelan tembaga seket iji, canthelan iku kaolehna ing kolongan mau, tendhane banjur kasambunga dadi siji. ¹² Mungguh bagean kang turah ing tendha mau, kang satengah tlakupna ana ing burine Tarub Suci, ¹³ luwihane saasta ing sisih kene lan saasta ing sisih kana iku tlakupna ana ing iringane Tarub Suci ing kiwa lan tengen kagawe aling-aling. ¹⁴ Sarta maneh tarub iku iya sira gawekna payon lulang wedhus gembel

lanang dipulas abang, lan sadhuwure iku payon lulang dhuyung.

¹⁵Tarub Suci iku sira gawekna blabag-blabag kayu sittah ngadeg, ¹⁶blabag siji dawane sapuluh asta lan saben blabag ambane karotengah asta. ¹⁷Saben blabag anaa puruse loro jejer, mangkono anggonira gawe sakehe blabage Tarub Suci mau. ¹⁸Anggonira gawe blabage Tarug Suci iku rong puluh ana ing iringan sisih kidul, ¹⁹lan sira gawea ompak selaka patang puluh iji kanggo ing ngisore blabag rong puluh iji iku, blabag siji ompake loro kanggo puruse loro mau, lan blabag liyane ompake iya ngloro-ngloro kanggo puruse loro. ²⁰Ing iringane Tarub Suci sijine kang sisih lor iya gawekna blabag rong puluh iji, ²¹karo ompake salaka patang puluh iji, blabag siji ompake loro, lan blabag liyane ompake iya padha ngloro. ²²Kanggo ing burine Tarub Suci, sisih kulon, iku gawekna blabag nem iji, ²³karomaneh sira gawea blabag rong iji kanggo pojoke Tarub Suci ing sisih buri. ²⁴Blabag loro iku kudu kembar, puruse ing sisih ngisor, mangkono uga ing sisih dhuwur, tekan ing gelangan kang kapisan, mangkono kaanane karo pisan, padha minangka pojokane loro. ²⁵Dadi kabeh kudu ana blabag wolung iji karo ompake salaka, gunggung nembelas; blabag siji ompake loro lan sabanjure saben blabag ompake loro.

²⁶Sira uga gawea kendhit kayu sittah, limang iji kanggo blabag-blabaging Tarub Suci kang sasisih, ²⁷lan kendhit limang iji kanggo

blabag-blabaging Tarub Suci ing sisihe kang kapindho, apadene kendhit limang iji kanggo perangan buri sisih kulon. ²⁸ Sarta kendhit limang iji kanggo perangan tengah, kendhit iku kaetrapna ana ing satengahing blabag-blabag saka ing pojok kene takan ing pojok kana. ²⁹ Blabag-blabage padha sira lapisana mas, lan gelangan kanggo slobokan kendhit iku iya mas, kendhite iya padha sira lapisana mas. ³⁰ Sabanjure Tarub Suci iku kapasanga miturut rancangan kang wus katedahake marang sira ana ing gunung.

³¹ Karomaneh sira gawea geber kain wungu tuwa lan kain wungu nom, kain jingga, tenunan lena alus; kagawe mawa gambar kerub dening ahli tenun. ³² Geber iku kagantunga ing saka kayu sittah papat kang kalapis emas, lan ana canthelane mas, tumumpang ompak salaka papat. ³³ Geber mau kagantunga ing canthelan kang kanggo nyambung tendha iku, nuli pethine angger-angger sira prenahna ana ing saburine geber, sarta geber iku dadia singgetan ing antarane pasucen lan pasucen pinunjul. ³⁴ Tutup pangruwatan iku sira tumpangna ing pethine angger-angger ana ing sajroning pasucen pinunjul. ³⁵ Mejane sira prenahna ing sangarepe geber, lan padamarane adhep-adhepan karo mejane ana ing Tarub Suci sisih kidul, dene mejane sira prenahna ana ing sisih lor.

³⁶ Sarta maneh sira gawea warana ana ing lawangane Tarub, kang kagawe kain wungu tuwa, kain wungu nom, kain jingga lan lena

tenunan alus kang mancawarna. ³⁷ Warana iku gawekna saka kayu sittah limang iji, padha kalapisana mas, lan ana canthelane mas lan sira gawekna ompak tembaga cithakan limang iji.”

Bab misbyah kurban obaran

27:1-8

27 ¹“Karomaneh sira gawea misbyah kayu sittah, dawane limang asta lan ambane limang asta, dadi misbyah iku pesagi bener, nanging dhuwure telung asta. ²Sungune sira gawea ana ing pojokane papat; iku ginawea iras-irasan karo misbyahe, misbyah iku kudu sira lapis ing tembaga. ³Sarta sira uga gawea wadhah-wadhah kanggo mbuwangi awune, apadene sorok lan bokor kanggo nyirami, cukit lan anglone; sakehe piranti iku kudu tembaga kang sira gawe. ⁴Lan maneh sira gawekna krawangan tembaga adhapur jala, krawangan iku ing pojoke papat pisan sira wenehana gelangan tembaga patang iji, ⁵banjur sira etrapna ing sangisoring wengkune misbyah wiwit saka ngisor nganti krawangan mau dhuwure saparone misbyah. ⁶Karomaneh misbyah iku iya sira gawekna pikulan, pikulan kayu sittah kang kalapis ing tembaga. ⁷Pikulane kaslobokna ing gelangane, dadi samangsa misbyahe diusung, pikulan iku padha ana ing lambunge misbyah kiwa-tengen. ⁸Misbyah iku kang sira gawe blabag ing jero growong, kaya anggonira

wus kaparingan pitedah ana ing gunung, mangkono anggonira padha nggarap misbyah iku.”

Bab plataran

27:9-19

⁹“Sira gawea platarane Tarub Suci; ing sisih kidul plataran iku anaa gebere lena tenunan alus kang benange kaantih, dawane sasisih satus asta. ¹⁰Cagake kabeh kudu rong puluh, ompake tembaga iya rong puluh, canthelane cagak lan sambungane iku salaka. ¹¹Mangkono uga ing sisih lor, turut ujure iya nganggoa geber dawane padha satus asta, sarta cagake rong puluh lan ompake rong puluh padha tembaga, nanging canthelane lan sambungane iku salaka. ¹²Ing ambane plataran sisih kulon anaa gebere kang seket asta, kalawan cagake sapuluh lan ompake sapuluh. ¹³Dene ambane plataran perangan ngarep kang sisih wetan kudu seket asta, ¹⁴yaiku gebere limalas asta kanggo ing sisihe gapura kang siji karo cagake telu lan ompake telu, ¹⁵lan kanggo ing sisihe gapura sijine gebere iya limalas asta, cagake telu lan ompake iya telu. ¹⁶Nanging ing gapurane plataran anaa gebere kang dawane rong puluh asta, kang kagawe bakal wungu tuwa, lan wungu nom, jingga lan lena alus tenunan kang mancawarna kalawan cagake papat lan ompake papat. ¹⁷Sakehe cagak kang ana ing saubenge plataran mau padha kaetrapana

sambungan salaka, lan canthelane iya salaka, dene ompake tembaga. ¹⁸Dawane plataran kudu satus asta, ambane seket asta lan dhuwure limang asta, awujud lena tenunan alus kang benange kaantih, sarta ompake tembaga.

¹⁹Anadene mungguh sakehe piranti kanggo ngedegake Tarub Suci, mangkono uga sakehe pathoke dalasan pathoke plataran, iku kudu tembaga kabeh.”

Bab lenganing padamaran

27:20-21

²⁰“Karodene sire ndhawuhana marang wong Israel, supaya padha ngladekna lenga jaitun dheplok kang tulen kanggo padamaran, supaya damare tansah murub. ²¹Ing sajrone Tarub Pasewakan ing sajabane geber kang ngaling-alingi pethining angger-angger, ing kono Harun lan anak-anake kang nata padamaran mau ana ing ngarsaning Pangeran Yehuwah wiwit sore nganti esuk. Iku pranatan kang tumindak turun-tumurun kanggo wong Israel.”

Bab pangagemaning imam

28:1-43

28 ¹“Sira ndhawuhana marang sadulurira Harun saanak-anake, saka ing satengahe wong Israel, supaya padha dadi imam lumados marang Ingsun; yaiku Harun

lan anak-anake: Nadab, Abihu, Eleazar lan Itamar. ²Kakangira Harun iku sira gawekna sandhangan kang suci, minangka rerengganing kaluhuran. ³Sira ndhawuhana marang sakehe para ahli, kang wus Sunesoki rohing kawasisan, padha konen gawe sandhangane Harun, kanggo nucekake dheweke, supaya dadia imam lumados marang Ingsun. ⁴Iki sandhangan kang kudu digawe: tutup dhadha, kotang efod, jubah, kemejan tenunan endah, serban lan sabuk, yaiku sandhangan kang suci kanggo kakangira Harun lan anak-anake, supaya padha ngimamana lumados marang Ingsun. ⁵Kanggo kaperluan iku dibutuhake mas, bakal wungu tuwa, bakal wungu nom, bakal jingga lan lena alus. ⁶Kotange efod kang digawe kudu mas, bakal wungu tuwa, wungu nom, bakal jingga lan lena tenunan alus kang benange kaantih, garapaning ahli. ⁷Kotang efod iku ana pundhakane tangkeban loro, kang kagawe nangkebake ana ing kiwa lan ing tengen. ⁸Sabuk kang kanggo ningseti kotang efod iku kudu padha panggarape lan kagawe iras-irasan karo kotang efod mau, bakale iya mas, bakal wungu tuwa, wungu nom, jingga lan lena alus tenunan kang benange kaantih. ⁹Karodene sira njupuka sesotya krisopras loro lan ing kono kaukira jenenge para anake Israel. ¹⁰Jeneng kang nem ana ing sesotya kang siji, lan kang nem ing sesotya sijine, urut tuwa, ¹¹patrape kaya juru ngukir sesotya, saemper ngukir cap, kaya mangkono anggonira ngukir jenenge para

anake Israel ana ing sesotya loro mau; banjur sira wenehana embanan mas. ¹² Sesotya loro iku kapasanga ana ing pundhakane kotang efod minangka sesotya pangeling-eling kanggo wong Israel; Harun kang kudu nggawa jenenge ana ing pundhake marang ing ngarsaning Sang Yehuwah sarta dadia pangeling-eling. ¹³ Sira uga gawe embanan mas, ¹⁴ apadene rante mas murni rong iji, rante mau banjur kagawe tali adhapur klabangan rante kang wus kadhapur tali mau kagandhenga karo embanane.

¹⁵ Lan sira kudu gawe tutup dhadha, piranti kanggo nibakake kaputusan, garapaning ahli. Panggarape padha kaya kotang efod, kang kagawe: mas, bakal wungu tuwa, wungu nom, jingga lan lena alus tenunan kang benange kaantih. ¹⁶ Wangune pesagi lan rangkep loro, dawane sakilan ambane iya sakilan, ¹⁷ iku kaetrapana sesotya patang larik. Larikan kapisan: sotya yaspis abang, krisolit lan malakit. ¹⁸ Larikan kapindho: mirah, lazurit lan yaspis ijo. ¹⁹ Larikan katelu: sotya ambar, akik lan kecubung. ²⁰ Larikan kang kaping papat: sotya pirus, krisopras lan nefrit, kabeh padha kaembanana mas, kaya mangkono sesotya-sesotya mau dalah embanane. ²¹ Sesotya iku kaetrapana jenenge para anake Israel, mulane cacache kudu rolas. Lan ing saben sotya diukirna jenenge, niji miturut taler rolas, kaya patrape gawe cap. ²² Tutup dhadha iku etrapana rante mas murni awujud klabangan, panggawene kaya tali

nam-naman. ²³ Uga kaetrapana gelangan mas rong iji, gelangan iku kaetrapna ing pojokane tutup dhadha loro pisan. ²⁴ Rante mas loro mau kapasanga ing gelangan loro iku, ing pojoking tutup dhadha. ²⁵ Pucuke rante loro iku kaolehna ing embanan loro mau; kaya mangkono anggonira pasang iku ana ing pundhakaning efod kaprenah ana ing ngarep. ²⁶ Sarta maneh sira gawea gelangan mas loro engkas, kaetrapna ing pojokane tutup dhadha loro pisan, ing pinggir jero kang tumumpang ing kotang efod. ²⁷ Karo maneh sira gawea gelangan mas loro sira etrapna ing pundhakane kotang efod, kaprenah ngisor perangan ngarep, mepet ing sambungane, ing sadhuwure sabuke kotang efod. ²⁸ Sawuse mangkono gelangane tutup dhadha iku padha sira talenana mandhuwur oleh gelangane kotang efod srana tali wungu tuwa kaprenah tumumpang ing dhuwur sabuke kotang efod, lan tutup dhadha iku ora kena kapisah karo kotange efod. ²⁹ Mangkono Harun anggone ngemban jenenge para anake Israel ana ing sadhuwuring atine dumunung ing tutup dhadha piranti kanggo nibakake keputusan iku samangsa lumebu ing pasucen, supaya dadia pangeling-eling kang tetep ana ing ngarsaning Sang Yehuwah. ³⁰ Lan ana ing tutup dhadha piranti kanggo nibakake keputusan iku sira pasangana Urim lan Tumim, ana ing sadhuwure jantungge Harun samangsa lumebu seba ing ngarsaning Yehuwah; mangkono Harun anggone tansah ngemban

karampungane keputusan tumrap wong Israel, ana ing sadhuwure atine ana ing ngarsaning Sang Yehuwah.

³¹Karo maneh sira gawea jubahe efod nganggo bakal wungu tuwa byur. ³²Gulone anaa ing tengahe; sarta nganggo pinggirane mubeng rupa tenunan, kaya klambi kere, supaya aja nganti suwek. ³³Ing pungkasané jubah iku kaetrapana rerekan delima lawe wungu tuwa, lawe wungu nom lan lawe jingga mubeng temu gelang, kaseling-seling karo klinthingan mas, ³⁴dadi saben klinthingan mas siji delimane siji, ana ing pinggirane jubah mau mubeng. ³⁵Jubah iku dianggoa Harun samangsa nindakake pangibadah, lan unine klinthingan mas mau bisaa keprungu samangsa lumebu pasucen marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah lan uga samangsa metu, supaya aja nemahi pati. ³⁶Apadene sira gawea blebekan mas murni lan ing blebekan iku sira ukirna tulisan patrape kaya ngukir cap, unine: Sesengkerane Pangeran Yehuwah. ³⁷Blebekan iku sira pasangana tali wungu tuwa, katemplekna ing serban ing sisih ngarep. ³⁸Blebekan iku anaa ing bathuke Harun lan Harun kudu nyangga akibate kaluputan tumrap samubarang kang disucekake dening wong Israel, yaiku tumrap sadhengah kang dadi pisungsung sesengkerane. Blebekan mau kudu tetep tumempel ing bathuke, supaya wong Israel iku katrimah ana ing ngarsaning Pangeran Yehuwah.

³⁹ Sira kudu gawe kemejan tenunan endah nganggo lena alus, mangkono uga serban iya saka lena alus, dene sabuke iku kagawea nganggo tenunan mancawarna. ⁴⁰ Uga para anake Harun iku iya sira gawekna kemejan lan sabuk, iya gawekna kopyah kang minangka rerenggan kamulyan. ⁴¹ Sandhangan mau sira anggokna marang kakangira Harun lan anak-anake, sarta sawuse iku banjur sira jebadana, sira wisudhaa lan sira sucekna, supaya padha dadi imam lumadi marang Ingsun. ⁴² Sarta maneh iya gawekna clana lena, kagawea nutupi kawirangane. Clana mau dawane wiwit bangkekan nganti tekan pupu. ⁴³ Iku kudu dianggo Harun dalah anak-anake samangsa lumebu ing Tarub Pasewakan utawa samangsa nyedhaki misbyah perlu nindakake pangibadah ana ing pasucen, supaya aja nganti kaluputan lan banjur mati. Iku dadia pranatan ing salawase tumrap Harun lan para turune.”

Bab wisudhan imam

29:1-37

29 ¹ “Anadene anggonira nucekake Harun lan para anake supaya ngimamana lumados marang Ingsun iku patrape mangkene: Sira njupuka sapi lanang nom siji lan wedhus gibas lanang loro kang tanpa cacat, ² roti tanpa ragi lan roti bunder iya tanpa ragi, diolah nganggo lenga, roti tipis tanpa ragi dioseri lenga, kabeh iku kang kagawe

kudu glepung gandum pilihan. ³Iku kabeh sira wadhahana cething siji, nuli sira saosna sacethinge, mangkono uga sapine lanang sarta wedhuse lanang loro mau.

⁴Harun lan anak-anake padha ajokna marang ngarepe lawangan Tarub Pasewakan lan sira wisuhana banyu. ⁵Sawuse mangkono sira njupuka sandhangane, sarta Harun sira anggonana kemejan, jubahing klambi efod lan kotang efod apa maneh tutup dhadha; tumuli efod sira singsetana klawan sabuk klambi efod; ⁶sirahe sira etrapana serban lan blebekan suci kapasanga ing serban mau.

⁷Sawuse mangkono sira njupuka lenga jebad kaesokna ing sirahe, dadi sira jebadana.

⁸Mangkono uga anak-anake padha sira ajokna, sira anggonana kemejan, ⁹lan sira anggonana sabuk, iya Harun lan anak-anake, tuwin anggonana iket ing sirahe, kalawan mangkono banjur padha kaparingan kalungguhan imam, iku katetepan kanggo ing salawase. Kaya mangkono anggonira misudha Harun dalah anak-anake.

¹⁰Sapine lanang mau nuli sira ajokna menyang ing ngarepe Tarub Pasewakan, Harun lan anak-anake banjur padha numpangna tangane ing endhase sapi iku, ¹¹sapine nuli kasembeleha ana ing ngarsaning Pangeran Yehuwah ana ing ngarepe lawange Tarub Pasewakan. ¹²Sira banjur njupuka getihe sapi lanang mau sathithik, leletna ing sungune misbyah kalawan drijinira, dene getih turahane sira esokna kabeh ing misbyah perangan

ngisor. ¹³ Sakehe gajih kang nutupi jeroan, gombyoking ati, ginjel loro pisan tekan gajihe, iku sira obonga ana ing misbyah. ¹⁴ Nanging daginge, lulange lan reregede iku kudu sira obong ana ing sajabane palereban, iku dadi kurban pangruwating dosa.

¹⁵ Sawuse mangkono sira njupuka wedhus lanang kang siji, Harun lan anak-anake padha numpangna tangane ing endhase wedhus mau, ¹⁶ wedhus mau banjur kasembeleha, getihe sira siramna ing saubenge misbyah. ¹⁷ Wedhuse katengkel-tengkela manut perang-perangane, jeroane lan sampile kakumbaha lan kaselehna ing dhuwure tengkelan-tengkelan mau, lan ing sadhuwure endhase. ¹⁸ Wedhus lanang iku kabeh banjur kaobonga ana ing misbyah, iku kurban obaran, pisungsung arum kang konjuk marang Pangeran Yehuwah, yaiku kurban geni kang kasaosake marang Pangeran Yehuwah.

¹⁹ Sawuse iku sira nuli njupuka wedhus lanang sijine, endhase ditumpangana tangane Harun dalah anak-anake. ²⁰ Wedhuse banjur kasembeleha, lan getihe salong kaleletna sathithik ing godhohing kupinge Harun kang tengen, uga ing godhohing kupinge anak-anake Harun, ing jempole tangane tengen, lan jempole sikile tengen, dene getih liyane sira siramna ing saubenge misbyah. ²¹ Getih kang ana ing misbyah iku kajupuka sathithik karo lengane jebad sathithik, sira kepyurna marang Harun lan ing sandhangane, sarta uga marang anak-anake lan sandhangane. Marga saka

mangkono Harun lan sandhangane, banjur bakal dadi suci, samono uga anak-anake lan sandhangane.

²² Wedhus lanang mau banjur kajupuka gajihe, buntute kang mawa gajihe, karodene gajihe kang nutupi jeroane, gombyoking atine, ginjele karo pisan dalah gajihe, sampile tengen, awit iku wedhus lanang pisungsung wisudhan, ²³ sira uga njupuka roti tipis siji, roti bunder siji kang kaworan lenga sarta roti tipis siji saka cething kang isi roti tanpa ragi, kang ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah.

²⁴ Iku kabeh sira selehna ing epek-epeke Harun lan epek-epeke anak-anake, tumuli sira saosna kabeh dadi pisungsung goyangan ana ing ngarsaning Pangeran Yehuwah. ²⁵ Sawuse mangkono kabeh banjur tampanana saka tangane, nuli kaobonga ana ing misbyah yaiku ing sadhuwure kurban obaran, minangka pisungsung kang arum ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, iku kurban geni sumaos marang Pangeran Yehuwah. ²⁶ Sabanjure sira njupuka dhadhane wedhus lanang iku kang kanggo misudha Harun, kang banjur sira saosna dadi pisungsung goyangan ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, iku dadia pandumanira. ²⁷ Dadine sira kudu nucekake dhadhane pisungsung goyangan lan sampile pisungsung-mligi saka wedhus lanang kang kanggo misudha Harun lan anak-anake. ²⁸ Iku dadia pandumane Harun lan anak-anake miturut tatanan kanggo wong Israel ing salawas-lawase, awitdene iki pisungsung

kusus, mulane iku kudu dadi pisungsung kusus saka wong Israel, kang kajupuk saka kurbane slametan, dadi pisungsung kusus konjuk marang Sang Yehuwah.

²⁹ Sandhangan suci panganggone Harun iku iya dadia panganggone anak-putune, dianggoa samangsa padha dijebadi lan ditahbisake.

³⁰ Turune kang nggenteni dadi imam, kang bakal lumebu ing Tarub Pasewakan perlu nindakake pangibadah ana ing pasucen, iku ngantia pitung dina lawase anggone nganggo sandhangan mau.

³¹ Wedhus lanang pisungsung tahbisan iku daginge kajupuka sarta diolaha ana ing panggonan kang suci. ³² Harun dalah anak-anake padha mangana daging wedhus iku karo roti kang ana ing cething ana ing ngarep lawang Tarub Pasewakan. ³³ Harun lan anak-anake kudu mangan iku kabeh, marga iku dadi sarana panebuse nalika diwisudha lan disucekake, nanging wong liyane aja ana kang melu mangan, marga kabeh iku pisungsung suci. ³⁴ Daginge pisungsung tahbisan lan rotine iku, manawa ana turahane nganti tumeka esuke, iku kaobonga, aja dipangan, marga kabeh iku pisungsung suci. ³⁵ Dadi Harun lan anak-anake iku kudu sira tanduki kaya saprentahingSun marang sira, sajroning pitung dina lawase anggonira nahbisake.

³⁶ Saben dina sira kudu ngolah sapi lanang siji minangka kurban pangruwating dosa kanggo nganakake karukunan sarta misbyah iku kudu sira sucekake kanthi nganakake karukunan

kanggo iku; sarta sira jebadana supaya dadi suci. ³⁷Pitung dina lawase anggonira nganakake karukunan kanggo misbyah iku, misbyah iku kudu sira sucekake, satemah bakal dadi suci pinunjul; sadhengah wong kang nggepok misbyah iku bakal dadi suci.”

Bab kurban esuk lan kurban sore

29:38-46

³⁸“Anadene kang kudu sira kurbanake ing misbyah iku: cempe loro kang umur nyetaun, ajeg saben dina. ³⁹Cempe kang siji sira saosna ing wayah esuk lan cempe sijine sira saosna ing wayah sore. ⁴⁰Cempe sijine kaolaha karo glepung kang becik saprasapuluh efa lan lenga dheplokkan saprapat hin, sarta kurban unjukan rupa anggur saprapat hin. ⁴¹Cempe sijine kaolaha ing wayah sore; padha kaya kurban dhaharan lan kurban unjukan ing wayah esuk, iku kaolaha minangka pisungsung kang arum, kurban geni kang kasaosake marang Pangeran Yehuwah, ⁴²iku kurban obaran kang ajeg ana ing tengahira nganti turun-tumurun, kang kasaosake ing ngareping lawange Tarub Pasewakan ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. Marga ana ing kono anggoningSun bakal manggihi sira sarta ngandika marang sira. ⁴³Ana ing kono anggoningSun bakal manggihi wong Israel, temah panggonan iku bakal kasucekake dening kamulyaningSun. ⁴⁴Mangkono Ingsun bakal nucekake Tarub Pasewakan lan misbyah iku, sarta Harun lan

anak-anake iya bakal Sunsucekake, supaya padha dadia imam lumados marang Ingsun. ⁴⁵Karodene Ingsun bakal dedalem ana ing tengahe wong Israel sarta Ingsun bakal jumeneng Allahe. ⁴⁶Ing kono banjur bakal padha weruh, yen Ingsun iki Yehuwah Allahe, kang wus ngirid metu saka ing tanah Mesir, supaya Ingsun dedalem ana ing tengahe, iya Ingsun iki Yehuwah, Allahe.”

Bab misbyah padupan

30:1-10

30 ¹“Sira iya gawea misbyah kanggo ngobong dupa, kayu sittah kang sira gawe; ²dawane saasta, ambane iya saasta, dadi pesagi nanging dhuwure rong asta; sungune iras-irasan karo misbyahe. ³Iku kablongsonga ing mas murni, iya papane ing dhuwur, iya sisih-sisihe mubeng apadene sungune, sira wenehana plisir mas mubeng. ⁴Karodene misbyah iku iya sira etrapana gelangan mas kaprenah ana ing sangisore plisir; sira etrapna ing sisihe misbyah ing kiwa lan tengen, kanggo slobokane pikulan samangsa kausung. ⁵Anadene pikulan kang sira gawe iku kayu sittah kang kablongsong mas. ⁶Misbyah padupan iku sira prenahna ing sangarepe geber kang kanggo ngaling-alingi pethi angger-angger, ing sangarepe tutup pangruwatan kang ana ing sadhuwure papan angger-angger, iya ana ing kono anggoningSun bakal manggihi sira.

⁷ Harun ngobonga dupa kang wangi ana ing misbyah mau saben esuk, samangsa ngresiki damar-damar. ⁸ Lan samangsa Harun nyumed damar ing wayah sore, Harun iya ngobonga maneh, dadi pangobonge dupa iku ajeg ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, ana ing satengahira turun-tumurun. ⁹ Ana ing misbyah iku sira aja ngobong dupa liyane, utawa kurban obaran apadene kurban dhaharan, sarta sira iya aja nyaosake kurban unjukan. ¹⁰ Setaun sapisan Harun nindakake panebus ana ing sungu-sungune misbyah iku, nganggo getihe kurban pangruwating dosa, anggone nindakake panebus tumrap misbyah iku saben setaun sapisan ana ing antaranira nganti turun-tumurun, iku prakara kang suci pinunjul kagem Pangeran Yehuwah.”

Bab pisungsung-mligi nalika ndaftar wong Israel

30:11-16

¹¹ Pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa, mangkene: ¹² “Samangsa sira ngetung cacahé wong Israel, nalika padha didaftar, siji-sijine nyaosna pisungsung minangka panebusing nyawane konjuk marang Pangeran Yehuwah, supaya sajrone kacacahake aja nganti padha kena ing wewelak. ¹³ Saben wong kang kadaftar nyaosna dhuwit satengah sekel, ditimbang miturut sekelan pasucen, sasekel iku bobote ana rong puluh gerah; satengah sekel iku

minangka pisungsung-mligi konjuk marang Sang Yehuwah. ¹⁴Wong kang bisa kalebu ing pendaftaran iku umure rong puluh taun munggah, iku kudu nyaosake pisungsung-mligi konjuk marang Pangeran Yehuwah. ¹⁵Wong sugih anggone asok aja luwih lan wong miskin aja kurang saka satengah sekel, samangsa sira padha nyaosake pisungsung-mligi konjuk marang Sang Yehuwah minangka panebuse nyawa iku. ¹⁶Anadene dhuwit panebus kang sira pungut saka wong Israel iku kaanggoa mragadi pangibadah ana ing Tarub Pasewakan; pranatan iku dadia pangeling-eling marang wong Israel ana ing ngarsaning Sang Yehuwah, lan kanggo panebuse nyawanira kabeh.”

Bab padasan kanggo wisuh

30:17-21

¹⁷Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa, mangkene: ¹⁸“Sira gawea wadhah banyu tembaga satadhahane iya tembaga, kanggo sesuci, iku sira prenahna ana ing saantarane Tarub Pasewakan lan misbyah sarta isenana banyu. ¹⁹Harun lan anak-anake padha wisuha tangan lan sikil nganggo banyu kang ana ing padasan mau. ²⁰Samangsa arep lumebu ing Tarub Pasewakan, kudu wisuh tangan lan sikil, supaya aja nganti nemahi pati. Mangkono uga samangsa arep menyang ing misbyah perlu ngladeni pangibadah sarta ngobong kurban kang kasaosake sarana geni konjuk marang Pangeran Yehuwah, ²¹iya

padha wisuha tangan lan sikil dhisik, supaya aja nganti nemahi pati. Iku dadia pranatan kanggo ing salawase, kanggo Harun saanake turun-tumurun.”

Bab lenga jebad kang suci

30:22-33

²² Pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Musa, mangkene: ²³“Sira njupuka bumbu-bumbu pilihan, blendok mur cuwer limang atus sekel, lan manis jangan kang wangi bobote separone iku, dadi rong atus seket sekel, dringo wangi rong atus seket sekel, ²⁴kayu teja limang atus sekel, ditimbang miturut sekel suci, lan lenga jaitun sa-hin.

²⁵ Iku mau kabeh kagawea lenga jebad kang suci, adon-adon arum kang kagawe kalawan ngati-ati kaya gaweane juru masak lenga, iku dadia lenga jebad kang suci.

²⁶ Lenga iku kagawea njebadi Tarub Pasewakan lan pethine angger-angger, ²⁷ meja sapirantine kabeh, padamaran sapirantine lan misbyah padupan; ²⁸ apamaneh misbyah kurban obaran dalah sapirantine kabeh lan wadhah banyu satadhahane. ²⁹ Iku kabeh kudu sira sucekake, supaya dadia suci pinunjul, sadhengah wong kang nggepok iku bakal dadi suci, ³⁰ Harun lan para anake iya padha sira jebadana sarta sira sucekna supaya padha dadi imam lumados marang Ingsun.

³¹ Karodene wong Israel padha sira kandhanana bab dhawuhingSun mangkene:

Iki Suntetepake dadi lenga jebad kang suci kagem Ingsun ana ing antaranira turun-tumurun. ³²Aja nganti diesokake ing awake wong lumrah, lan sira aja gawe lenga kang kaya mangkono iku kalawan nganggo adon-adon padha kaya iku; awitdene iku lenga kang suci, iya sira anggepa suci. ³³Sapa kang gawe lenga adon-adone padha kaya iku, lan ngusapake ing awake wong lumrah, iku kasirnakna saka ing antarane bangsane.”

Bab dupa sengkeran

30:34-38

³⁴Sarta maneh pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa: “Sira njupuka wangen-wangen, yaiku: tlutuh damar, kulit kayu lokan lan blendok rasamala, wangen-wangen iku kacampura kalawan menyan tulen, siji-sijine padha akehe. ³⁵Kabeh mau sira dadekna dupa, dadi campuran bumbu-bumbu kaya gaweane tukang nyampur bumbu-bumbu, nganggo diwori uyah, tanpa campuran liyane, dadia suci. ³⁶Saperangane campuran iku kajupuka, banjur kabebaka kang lembut, iku salong kadokokna ana ing ngarepe pethine angger-angger ing Tarub Pasewakan, iya ana ing kono anggoningSun manggihi sira, iku sira anggepa prakara kang suci pinunjul. ³⁷Anadene dupa kang padha sira gawe manut campuran mangkono iku aja padha sira gawe kanggo awakira dhewe, iku kagem Sang Yehuwah kang suci tumrap sira. ³⁸Wong kang

gawe lenga kang kaya mangkono dianggo ambon-ambon, iku kudu kasirnakake saka ing antarane bangsane.”

Bezaleel lan Aholiab kapatah nggarap

31:1-11

31 ¹Sawuse mangkono Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa, mangkene: ²“Lah Ingsun wus milih Bezaleel bin Uri bin Hur, saka taler Yehuda, ³lan wus Sunpenuhi Rohing Allah, keahlian, kawasisan tuwin kawruh tumrap sawernaning pagawean, ⁴bisa ngrancang pagawean barang mas, salaka lan tembaga; ⁵nggosok sesotya supaya kena dipasang; ngukir kayu sarta nindakake sarupane gegawean. ⁶Karodene Ingsun iya wus netepake minangka rewange ing gawe iya iku Aholiab bin Ahisamakh, saka taler Dhan; saben ahli wus Sunparingi keahlian; iku padha gawea sabarang kang Sunprentahake marang sira: ⁷Tarub Pasewakan, pethi angger-angger, tutup pangruwatan kanggo pethi mau, lan sakabehe pirantine tarub iku, ⁸kayata meja sapirantine, padamaran mas murni sapirantine lan misbyah padupan, ⁹misbyah kurban obaran sapirantine, wadhah banyu satadhahane, ¹⁰mangkono uga panganggon dhines, sandhangan suci kanggo Harun sarta sandhanganane para anake kang padha dadi imam, ¹¹lenga jebad lan dupa wangi kanggo ing pasucen; iku kabeh kudu kagawe miturut

plek kaya kang wus Sundhawuhake marang sira.”

Pengetan kanggo nucekake dina Sabat

31:12-17

¹² Pangeran Yehuwah ngandika maneh marang Nabi Musa, mangkene: ¹³“Sira mratelakna pangandikaningSun marang wong Israel, mangkene: Poma sira padha netepana dina-dina SabatingSun, awit iku minangka pratandha ana ing antarane Ingsun lan sira, nganti turun-tumurun, supaya sira sumurup, yen Ingsun iki Yehuwah, kang nucekake sira kabeh. ¹⁴Kang iku sira padha netepana dina Sabat, awit iku dina suci tumrap sira; sing sapa nyawiyah kasucene dina Sabat, iku kaukuma pati, awitdene sadhengah wong kang nyambut gawe ing dina iku, wong kaya mangkono mau katumpesa saka ing satengahe bangsane. ¹⁵Nem dina wong padha nindakna pagawean, nanging dina kapitu iku sabat, dina ngaso babarpisan, dina suci kagem Pangeran Yehuwah; sing sapa nindakake pagawean ing dina Sabat, iku kudu kaukum pati. ¹⁶Kang iku wong Israel padha netepana dina Sabat, dina iku diriyayakna turun-tumurun, minangka prajanjian kang langgeng. ¹⁷Iku dadia pratandha ana ing antarane Ingsun lan wong Israel kanggo ing salawas-lawase, awitdene sajroning nem dina anggone Pangeran Yehuwah karya langit lan

bumi, lan ing dina kapitu Panjenengane kendel makarya perlu ngaso.”

Nabi Musa nampeni papan angger-angger rong iji

31:18

¹⁸Sawuse Pangeran Yehuwah mungkasi pangandikane marang Nabi Musa ana ing gunung Sinai, banjur maringi papan angger-angger loro, papan watu kang diserati dening racikaning Allah.

Pedhet emas

32:1-35

32¹Nalika bangsa iku sumurup, yen Nabi Musa nganti lawas ora mandhap-mandhap saka ing gunung, banjur padha nglumpuk ana ing ngarsane Rama Harun, ature: “Sumangga, kula panjenengan damelaken allah, ingkang badhe tindak wonten ing ngajeng kula; margi Musa, ingkang sampun ngirid lampah kula medal saking tanah Mesir punika, kula sami boten mangertos kadadosanipun.”²“Pangandikane Rama Harun marang wong-wong mau: Kowe padha nyopotana anting-anting mas kang ana ing kupinge somahmu, lan anak-anakmu lanang lan wadon, nuli gawenen mrene kabeh.”³Ing kono wong akeh banjur padha nyopoti anting-antinge mas kang ana ing kupinge somahe lan anak-anake, sarta

diaturake marang Rama Harun. ⁴ Sawuse Rama Harun nampeni iku mau kabeh, tumuli didhapur sarana katatah dadi pepethan pedhet cor-coran. Ing kono pangucape wong akeh: “He Israel! Iku allahmu kang wus ngirid lakumu metu saka ing tanah Mesir.” ⁵ Bareng Rama Harun mirsa, banjur yasa misbyah ana ing sangarepe pepethan pedhet iku, Rama Harun nuli nguwuh: “Sesuk riyaya sumaos marang Pangeran Yehuwah!” ⁶ Esuke tumuli padha tangi sarta nyajekake kurban obaran lan kurban slametan, sawuse mangkono wong mau banjur padha mangan lan ngombe, nuli ngadeg sarta asumyak-sumyak.

⁷ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: “Sira mangkata, mudhuna, awitdene bangsanira kang wus sira irid lakune metu saka ing tanah Mesir iku wus tumindak duraka. ⁸ Enggal temen anggone nyleweng saka dalan kang wus Suntedahake; wus padha gawe reca pedhet mas cor-coran, sarta iku banjur padha disujudi lan disajeni kurban, klawan pangucape: He Israel, iki allahmu kang wus ngirid lakumu metu saka ing tanah Mesir.” ⁹ Karomaneh pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Musa: “Ingsun wus nyatitekake bangsa iki, lah iki bangsa kang wangkal. ¹⁰ Kang iku sira eklasa, bebenduningSun mulad-mulad bakal numpes bangsa iku, nanging sira bakal Sundadekake bangsa gelengan gedhe.” ¹¹ Nanging Nabi Musa banjur ngudi nglilihake panggalihe Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha, unjuke:

“Dhuh Yehuwah, punapaa bebendu Paduka ngantos mulad-mulad dhateng umat Paduka, ingkang sampun Paduka irid medal saking tanah Mesir kanthi pangwaos ingkang ageng saha asta ingkang rosa? ¹² Punapaa dene tiyang Mesir ngantos sami badhe reraosan: Anggone ngirid wong iku arep digawe sangsara lan arep dipateni ana ing gunung lan bakal ditumpes kasirnakake saka ing bumi? Paduka mug i karsaa nyirep mulad-mulading bebendhu Paduka, saha karsaa nggetuni bab bilai ingkang badhe Paduka dhawahaken dhateng umat Paduka. ¹³ Paduka mug i karsaa enget dhateng abdi Paduka, Rama Abraham, Rama Iskak lan Rama Israel, ingkang sampun Paduka paringi prasetya kanthi supaos dhemi sarira Paduka pribadi saha sami Paduka pangandikani: Turunira bakal Suntainkar-tainkarake nganti kaya lintang ing langit, lan tanah kang wus Sunjanjekake iku kabeh bakal Sunparingake marang turunira, supaya dadi darbeke ing salawas-lawase.” ¹⁴ Ing kono Pangeran Yehuwah apiduwung ing bab bilai kang wus karancang bakal katandukake marang umate.

¹⁵ Nabi Musa tumuli mundur, mandhap saka ing gunung karo ngasta papan angger-angger loro, papan kang padha kaseratan sisih loro pisan, ing ngarep lan ing buri. ¹⁶ Papan loro mau yasane Gusti Allah, tulisane iya seratane Gusti Allah pribadi, kaukir ana ing papan mau. ¹⁷ Bareng Yusak krungu giyak-giyake wong akeh, banjur matur marang Nabi Musa: “Ing

palereban kepireng swara suraking perang!”

¹⁸Nanging pangandikane Nabi Musa: “Iku dudu swaraning kidung kaunggulan lan iya dudu kidung pangadhuh marga kasoran, aku krungu swarane kidung saur-sauran.”

¹⁹Kacarita bareng wus cedhak ing palereban, sarta mirsa reca pedhet lan wong-wong padha jejogedan, Nabi Musa banjur duka banget, nganti papan watu loro mau dibanting, temah pecah ana ing sikile gunung. ²⁰Reca pedhet gaweane wong-wong mau banjur dipundhut dening Nabi Musa, diobong sarta diejur-ejur nganti dadi lembut banget, tumuli disawurake ing banyu lan wong Israel padha didhawuhi ngombe banyu iku.

²¹Nabi Musa tumuli ngandika marang Rama Harun: “Bangsa iki nandukake apa marang kowe, dene kowe nganti nekakake dosa kang samono gedhene marang wong-wong iki?”

²²Nanging wangsulane Rama Harun: “Sampun ngantos duka bendara kula, panjenengan pirsa piyambak bilih bangsa punika sampun kawengku ing piawon, ²³cariyosipun dhateng kula makaten: Kula mugi panjenengan damelaken allah ingkang badhe tindak wonten ngajeng kula, awitdene Musa ingkang sampun ngirid lampah kula medal saking tanah Mesir, kula boten sumerep kedadosanipun. ²⁴Kula lajeng mangsuli makaten: Sapa kang duwe mas dicopota! Tiyang-tiyang wau lajeng ngladosaken masipun dhateng kula, lajeng kula lebetaken ing latu, ingkang muncul reca pedhet punika.”

²⁵ Bareng Nabi Musa mirsa yen bangsa iku kaya jaran kang mbedhal saka ing gedhongan, marga Rama Harun kang ngeculake, temah dadi pepoyokane para satrone. ²⁶ Nabi Musa banjur jumeneng mapan ana ing gapurane palereban sarta ngandika: “Sing sapa nganggep marang Pangeran Yehuwah, majua mrene!” Ing kono bani Lewi padha maju kabeh marang ing ngarsane Nabi Musa. ²⁷ Nuli padha kadhawuhan: “Pangandikane Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel mangkene: Kabeh padha nyengkelita pedhang ana ing lambungmu, palerebane padha dlajahana saka ing gapura siji terus tekan ing gapura sijine, lan saben wong matenana sadulure, kancane lan tangga-teparone!” ²⁸ Wong bani Lewi banjur padha ngestokake apa sadhawuhe Nabi Musa, temah ing dina iku panunggalane umat kang padha mati watara wong telung ewu. ²⁹ Sawuse mangkono Nabi Musa tumuli ngandika: “Wiwit samengko kowe padha misungsungna awakmu marang Pangeran Yehuwah, siji-sijine padha misungsungna nyawane anake lanang lan sadulure, temah kowe padha kaparingan berkah ing dina iki.” ³⁰ Esuke Nabi Musa ngandika marang bangsa iku: “Kowe wus padha nglakoni dosa gedhe, nanging saiki aku dakmunggah seba marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah, bokmanawa aku bisa ngolehake karukunan marga saka dosamu iku.” ³¹ Nabi Musa banjur sowan marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah sarta munjuk: “Adhuh, bangsa

punika sampun nglampahi dosa ageng, dene sampun sami damel allah mas kangge sesembahan. ³²Ewasamanten sapunika Paduka mug i karsaa ngapunten dosanipun, dene manawi boten kepareng, nama kawula kemawon mug i Paduka icali saking kitab seratan Paduka.” ³³Pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Musa: “Wong kang gawe dosa marang Ingsun, iku kang Sunbusek jenenge saka ing kitabingSun. ³⁴Nanging samengko wis, sira lungaa, bangsa iku kairida menyang panggonan kang wus Sundhawuhake marang sira, lan malaekatingSun kang bakal lumaku ana ing ngarepira; nanging ing dina piwalesingSun, Ingsun bakal paring piwales tumrap dosane marang wong-wong iku.”

³⁵Mangkono Pangeran Yehuwah anggone matrapi bangsa iku, awit wus padha akon gawe pedhet, kang banjur kayasa dening Rama Harun mau.

Nabi Musa nyuwun panganthining Yehuwah ana ing pasamunan

33:1-23

33 ¹Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: “Wis, sira lungaa, mangkata saka ing kene, sira dalah bangsa kang wus sira irid lakune metu saka ing tanah Mesir iku, padha menyang ing tanah kang wus Sunprasetyakake klawan supaos marang Abraham, Iskak lan Yakub mangkene: Turunira kang bakal Sunparingi tanah iku --

²Ingsun bakal nglampahake malaekat siji kang bakal lumaku ana ing ngarepira sarta bakal nundhungi bangsa Kanaan, bangsa Amori, bangsa Het, bangsa Feris, bangsa Hewi lan bangsa Yebus -- ³yaiku tanah kang luber puwan lan madu, sabab Ingsun ora bakal tindak ana ing tengahira, marga sira iku bangsa kang wangkal, supaya sira ora Suntumpes ana ing dedalan." ⁴Nalika bangsa iku krungu pangandika pangancam kang nggegirisi iku, banjur padha susah, lan ora ana siji-sijia kang manganggo rerenggane.

⁵Marga wus ana pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa: "Sira nglantarna pangandikaningSun marang wong Israel: Sira iku bangsa kang wangkal. Saupama Ingsun tindak ana ing tengahira munga sadhela bae, mesthi sira bakal padha Suntumpes. Kang iku saiki sira padha nyelehna rerengganira, nuli Ingsun bakal nggalih, apa kang bakal Suntandukake marang sira." ⁶Marga saka iku wong Israel padha ora nganggo rerenggan maneh, wiwit saka ing gunung Horeb iku.

⁷Sawuse iku Nabi Musa banjur mendhet tarub sarta ditancebake ing sajabane palereban kapara adoh, iku diarani Tarub Pasewakan. Saben wong kang ngupaya marang Pangeran Yehuwah, iku nuli mara menyang ing Tarub Pasewakan kang ana ing sajabane palereban.

⁸Samangsa Nabi Musa menyang ing tarub iku, wong kabeh padha mapan ngadeg ana lawanging tarube dhewe-dhewe, karo mandeng marang tindake nganti salebete ing

tarub. ⁹Manawa Nabi Musa lumebet ing tarub mau, tugu mega nuli mudhun mapan ana ing lawangane tarub, sarta Pangeran Yehuwah banjur imbal pangandika karo Nabi Musa.

¹⁰Bareng wong kabeh padha ndeleng tugu mega mapan ana ing lawangane tarub, wong sabangsa padha ngadeg, tumuli sumungkem sujud, saben wong ana ing lawanging tarube dhewe. ¹¹Pangeran Yehuwah anggone imbal pangandika karo Nabi Musa iku aben-ajeng kaya wong guneman karo kancane; sawuse mangkono Nabi Musa tumuli bali menyang ing palereban maneh, nanging abdine, Yusak bin Nun wong nom-noman iku ora lunga saka ing tarub. ¹²Nabi Musa banjur munjuk marang Pangeran Yehuwah: “Lah kawula Paduka pangandikani: Bangsa iki konen mangkat, mangka Paduka boten paring sumerep dhateng kawula, sinten ingkang badhe Paduka dhawuhi nyarengi kawula; ewadene sampun wonten pangandika Paduka dhateng kawula: Ingsun wanuh marang jenengira, lan sira iya wus oleh sih-mirma ana ing ngarsaningSun.

¹³Ingkang punika manawi kawula pancen angsal sih-mirma wonten ing ngarsa Paduka, panyuwun kawula mug i kawula kasumerepna dhateng ing pangreh Paduka, supados kawula sageda mangertos Paduka, supados kawula tetep nampeni sih-mirma wonten ing ngarsa Paduka. Paduka mug i karsaa enget, bilih bangsa punika umat Paduka.” ¹⁴Pangandikane Pangeran Yehuwah: “Ingsun pribadi kang bakal

nganthi marang sira lan maringi katentreman marang sira.”

¹⁵Unjuke Nabi Musa marang Sang Yehuwah: “Manawi sanes Paduka pribadi ingkang nganthi kawula, kawula mug i sampun ngantos Paduka dhawuhi bidhal saking ngriki. ¹⁶Kadospundi sagedipun kasumerepan, manawi kawula sampun tampi sih-mirma wonten ing ngarsa Paduka, inggih kawula dalah umat Paduka punika? Punika rak margi Paduka nganti lampah kawula sadaya, ngantos kawula dalah umat Paduka punika kabedakaken kaliyan bangsa-bangsa ingkang wonten ing salumahipun bumi punika.” ¹⁷Pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa: “Panyuwunira iku iya bakal Sunsembadani, awitdene sira wus oleh sih-mirma ana ing ngarsaningSun lan Ingsun wus wanuh marang sira.”

¹⁸Nanging unjuke Nabi Musa: “Paduka mug i karsaa ngatingalaken kamulyan Paduka dhateng kawula!” ¹⁹Pangandikane Sang Yehuwah: “Sakehing kamulyaningSun bakal Sunlampahake ana ngarepira lan Ingsun bakal ngumandhangake asmane Pangeran Yehuwah ana ing ngarepira, Ingsun bakal paring sih-mirma lan melasi marang sapa kang Sunwelasi.” ²⁰Pangeran Yehuwah ngandika maneh: “Sira mesthi ora bisa tahan ndeleng pasuryaningSun, awit ora ana manungsa kang ndeleng Ingsun bisa lestari urip.” ²¹Karomaneh pangandikane Sang Yehuwah: “Lah ing sacedhakingSun kene

ana papan kang kena sira enciki, kaprenah ana ing dhuwur parang, ²²nuli samangsa kamulyaningSun tindak langkung, sira bakal Sunlebokake ing lowahane parang iku lan sira Suntamengi astaningsun, nganti Ingsun wus langkung. ²³Sawuse mangkono astaningSun bakal Sunsingkirake lan sira bakal ndeleng pengkeraningSun, nanging pasuryaningSun ora bakal katon.”

Papan watu loro kang anyar

34:1-35

34 ¹Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: “Sira mrejenga papan watu loro kaya kang dhisik, papan mau bakal Sunserati pangandika padha kaya kang ana ing papan sakawit kang wus sira remuk iku. ²Karodene sira cecawisa ngarepake wayah esuk lan manawa wus esuk sira munggah ing gunung Sinai; sira ngadega ngadhepake Ingsun ana ing pucake gunung iku. ³Nanging aja ana wong siji bae kang melu munggah karo sira, iya aja ana wong kang katon kumliwer ing sawratane gunung, sanajan wedhus utawa sapi, aja ana kang diengon ing sakubenge gunung iku.”

⁴Nabi Musa banjur mrejeng papan watu loro kaya kang dhisik; ing wayah esuk tumuli wungu sarta minggah ing gunung Sinai, kaya kang wus didhawuhake dening Pangeran Yehuwah, sarta ngasta papan watu loro mau. ⁵Pangeran Yehuwah banjur tumendhak ana

ing mega, tumuli jumeneng ana ing sacedhake Nabi Musa sarta nyebut asmaning Sang Yehuwah. ⁶Ing kono Pangeran Yehuwah banjur tindak langkung ngarepe sarta nguwuh-uwuh: “Yehuwah, Yehuwah, iku Allah kang asipat welas lan asih, luwih dening sabar, gedhe kamirahane lan kasetyane, ⁷kang netepake sih susetyane marang wong ewon, kang ngapura kaluputan, panerak lan dosa; nanging babar pisan ora ngalisake wong kang salah saka ing paukuman, kang malesake kaluputaning bapa marang anak-putune, turun ping telu lan ping pat.”

⁸Nabi Musa enggal-enggal sumungkem konjem ing bumi sarta sujud, ⁹unjuke: “Dhuh Pangeran, manawi kawula sampun manggih sih palimirma wonten ing ngarsa Paduka, dhuh Yehuwah, Paduka mug i karsaa tindak wonten ing tengah-tengah kawula; sanadyan bangsa punika bangsa ingkang wangkal, Paduka mug i ngapunten kalepatan saha dosa kawula sadaya; kawula mug i sami Paduka pundhut dados kagungan Paduka.”

¹⁰Pangeran Yehuwah tumuli ngandika: “Lah Ingsun nganakake prajanjian. Ana ing ngarepe bangsanira kabeh, Ingsun bakal nindakake kaelokan kang durung tau kelakon ana ing salumahing bumi ing satengahe sakehe bangsa; temah bangsanira kabeh bakal padha nyipati pakaryaning Yehuwah, awitdene apa kang bakal Suntindakake marang sira iku nyata-nyata nggegirisi. ¹¹Nanging sira netepana prentahingSun marang sira ing

dina iki. Lah Ingsun bakal nundhungi saka ngarepanira, wong Amori, wong Kanaan, wong Het, wong Feris, wong Hewi lan wong Yebus.

¹² Poma, sira aja gawe prajanjian karo wong isine tanah kang bakal padha sira tekani iku, aja nganti wong iku padha dadi kala-jiret ana ing tengahira. ¹³ Malah misbyah-misbyahe padha sira rubuhna, tugu-tugune brahala padha sira remukana, kayu-kayu pepundhene sira tegorana. ¹⁴ Amarga sira aja padha sujud marang allah liyane, marga Pangeran Yehuwah, kang asma Sujanan, iku pancen Allah kang sujanan. ¹⁵ Kang iku sira aja nganti gawe prajanjian karo wong isine tanah kono; samangsa bangsa iku padha bedhangan lan ngetut-buri marang allah lan padha sesaji marang allah, sira bakal padha diulemi, lan sira bakal padha melu mangan kurban sembelehane. ¹⁶ Manawa sira njupuk anak-anake wadon sira olehake anak-anakira, lan anake wadon iku samangsa padha bebedhangan kalawan ngetut-buri marang allah, iku mesthi bakal mbujuk anak-anakira supaya laku bedhang kalawan ngetut-buri marang allah mau. ¹⁷ Sira aja gawe allah cor-coran kanggo sira.

¹⁸ Sira netepana riyaya Roti Tanpa Ragi; pitung dina lawase sira kudu mangan roti tanpa ragi, kaya kang wus Sunprentahake marang sira, ing waktu kang wus katetepake ana ing sasi Abib; awit mbeneri ing sasi iku anggonira metu saka tanah Mesir. ¹⁹ Sadhengah kang lair dhisik dhewe, iku dadi kagunganingSun,

uga sakehe kewanira kang lanang, pambarepe sapi utawa wedhus. ²⁰Nanging anake kuldi kang pambarep iku katebusa sarana cempe; saupama ora sira tebus, kaputunga cengele. Saben anakira pambarep kang lanang iku kudu sira tebus. Saben wong kang seba marang ing ngarsaningSun ora kena tanpa nggawa apa-apa.

²¹Nem dina sira nyambuta gawe, nanging ing dina kapitu sira lerena; sanadyan ing mangsa mluku utawa panen sira iya kudu netepi dina palerenan iku. ²²Sira netepana riyaya pungkasaning pitung minggu, iya iku riyaya wiwitane panen gandum, apadene riyaya undhuh-undhuh ing pungkasane taun. ²³Setaun rambah kaping telu sakehe wong lanang panunggalanira padha sebaa marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel, ²⁴awitdene Ingsun bakal nundhungi bangsa-bangsa saka ing ngarepira sarta ngelar jajahanira. Lan ora ana bangsa kang bakal melik ngebeki tanahira, angger sira tetep seba marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah Gusti Allahira setaun rambah kaping telu. ²⁵Anggone nyaosake kurban sembelehan marang Ingsun iku aja dikantheni apa-apa kang mawa ragi, kurban sembelehan ing riyaya Paskah aja nganti nginep tekan esuke. ²⁶Wiwitaning pametune buminira kang becik dhewe sira ladekna menyang padalemaning Pangeran Yehuwah, Gusti Allahira. Sira aja ngolah daging cempe nganggo puwane embokne.”

²⁷ Pangeran Yehuwah banjur ngandika maneh marang Nabi Musa: “Pepakon iku sira tulisana, awitdene adhedhasar pepakon mau anggoningSun damel prajanjian karo sira lan Israel.” ²⁸ Nabi Musa anggone ana ing kono kalawan Sang Yehuwah lawase patang puluh dina patang puluh bengi, ora dhahar roti lan ora ngunjuk banyu. Anadene panjenengane nyerati sakehing tetembunganing prajanjian ana ing papan watu, yaiku Sabda Sepuluh.

²⁹ Kacarita nalika Nabi Musa tumedhak saka ing gunung Sinai, -- papan angger-anggering Allah sakarone kaasta mandhap, nalika mandhap saka ing gunung mau -- panjenengane ora mirsa yen kuliting pasuryane mencorong marga saka anggone wus imbal wacana karo Pangeran Yehuwah.

³⁰ Bareng Rama Harun lan sakehe wong Israel padha ndeleng Nabi Musa, kuliting pasuryane katon mencorong, banjur padha wedi nyedhaki panjenengane. ³¹ Nanging Nabi Musa tumuli nimbali wong-wong mau, temah Rama Harun lan sakehe para panggedhene pasamuwan padha bali sowan, banjur padha dipangandikani dening Nabi Musa. ³² Sawuse mangkono sakehe wong Israel iya banjur padha nyedhak uga, sarta padha dipangandikani bab apa kang wus kadhawuhake dening Sang Yehuwah ana ing gunung Sinai. ³³ Bareng Nabi Musa wus rampung anggone mangandikani wong-wong mau, banjur nutupi pasuryane kalawan kacu. ³⁴ Nanging samangsa Nabi Musa sowan

marang ing ngarsaning Pangeran Yehuwah perlu imbal wacana, kaku mau diselehake nganti saundure. Dene samangsa wus ana ing jaba, apa kang wus kadhawuhake iku kawartosake marang wong Israel.

³⁵Manawa wong Israel ndeleng kuliting pasuryane Nabi Musa mencorong, Nabi Musa banjur nutupi pasuryane maneh nganti panjenengane lumebet ngadhep perlu imbal wacana karo Pangeran Yehuwah.

Dhawuh supaya nucekake dina Sabat

35:1-3

35 ¹Nabi Musa banjur nglempakake sapasamuwane wong Israel kabeh, sarta padha dipangandikani mangkene: “Iki pangandika kang kadhawuhake dening Sang Yehuwah supaya padha dilakoni. ²Nem dina wong padha nindakna pagaweane, nanging ing dina kapitu kudu ana wektu ngaso kang suci, yaiku Sabat, dina ngaso babar pisan kagem Pangeran Yehuwah. Sadhengah wong kang nglakoni pagawean ing dina iku, kudu kaukum pati. ³Ing dina Sabat kowe aja padha daden geni ana ing ngendi bae ing sajroning papan panggonanmu.”

**Pisung-sung-mligi kanggo ngadegake
Tarub Pasewakan lan kanggo nindakake
tata pangibadah ana ing kono**

35:4-29

⁴Karomaneh pangandikane Nabi Musa marang sapasamuwane wong Israel kabeh: "Iki pangandika kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah: ⁵Sira padha ngaturna pisung-sung-mligi konjuk marang Sang Yehuwah saka kang sira duweni. Saben wong kang legawa atine iku nggawaa pisung-sung-mligi konjuk marang Sang Yehuwah: mas, selaka, tembaga, ⁶bakal wungu tuwa, bakal wungu nom, bakal jingga, lena alus, wulu wedhus, ⁷lulang wedhus gembel lanang kang dipulas abang, lulang dhuyung, kayu sittah, ⁸lenga kanggo padamaran, bumbu-bumbu kanggo lenga jebad lan dupa kang wangi-wangi, ⁹sesotya krisopras lan sesotya kang bakal kaembanan kanggo ing kotang efod sarta ing tutup dhadha. ¹⁰Nuli sakehe wong panunggalanira kang ahli padha tekaa lan gawea samubarang kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah, ¹¹yaiku Tarub Suci, payoning Tarub, lan tutuping payon, canthelane lan blabage, kendhite, sakane lan ompake; ¹²pethi dalah pikulane, tutup pangruwatan lan gebere aling-aling; ¹³meja dalah pikulane lan sapirantine kabeh lan roti sesaosan; ¹⁴padamaran kang kanggo madhangi dalah

pirantine, samare lan lengane kang kanggo padamaran mau; ¹⁵ misbyah padupan dalah pikulane, lenga jebad lan dupa saka bumbu kang wangi; klambu lawanganing Tarub Suci; ¹⁶ misbyah kurban obaran dalah pancak-sujine tembaga, pikulane lan sapirantine kabeh, wadhah banyu satadhahane; ¹⁷ geber plataran, cagake, ompake lan klambu gapura plataran; ¹⁸ pathoke Tarub Suci lan pathoke plataran dalah taline; ¹⁹ sandhangan dines kanggo ngladeni ana ing pasucen, lan sandhangan suci panganggone Imam Harun lan sandhangan para anake kanggo ngimami.”

²⁰ Wong sapasamuwane Israel kabeh banjur padha bubarane saka ngarsane Nabi Musa. ²¹ Sawuse mangkono saben wong kang adreng atine, kanthi lila legawa padha ngaturake pisungsung-mligi konjuk marang Pangeran Yehuwah, kanggo pagawean mgrampungake Tarub Pasewakan lan kanggo sakehing kaperluan pangibadah ana ing kono apadene kanggo yasa sandhangan suci. ²² Sakehe wong kang lila legawa atine, lanang wadon, padha teka nggawa anting-anting irung, anting-anting kuping, ali-ali cap lan kalung, sawernaning barang mas-masan; mangkono uga saben wong kang nyaosake pisungsung mas kagem Pangeran Yehuwah minangka pisungsung goyangan, ²³ lan saben wong kang duwe bakal wungu tuwa, bakal wungu nom, bakal jingga, lena alus, wulu wedhus, lulang wedhus gembel lanang kang dipulas abang, apadene lulang dhuyung, iya teka

nggawa iku. ²⁴Saben wong kang arep nyaosake pisungsung-mligi awujud selaka utawa tembaga, iku iya teka kalawan nggawa pisungsung-mligi iku konjuk marang Sang Yehuwah, lan saben wong kang duwe kayu sittah, iya teka nggawa iku kanggo ngedegake tarub iku. ²⁵Karodene sakehe wong wadon kang ahli, padha ngantih dhewe banjur nggawa kang wus diantih mau, yaiku bakal wungu tuwa, bakal wungu nom, bakal jingga lan lena alus. ²⁶Lan sakehe wong wadon kang duwe keahlian kanthi legawa padha ngantih wulu wedhus. ²⁷Para panggedhe padha nggawa sesotya krisopras lan sesotya kang bakal diembani kanggo kotang efod lan tutup dhadha, ²⁸bumbu-bumbu tuwin lenga kanggo padamaran, kanggo lenga jebad lan kanggo dupa wangi. ²⁹Sakehe wong lanang lan wadon kang legawa atine padha nguruni kanggo sabarang gegawean kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Musa supaya digarap wong-wong iku, yaiku wong Israel, iku padha ngladekake pisungsung-mligi konjuk marang Pangeran Yehuwah.

Bezaleel lan Aholiab kaangkat

35:30--36:7

³⁰Nabi Musa tumuli ngandika marang wong Israel: "Lah, Pangeran Yehuwah wus netepake Bezaleel bin Uri bin Hur, saka taler Yehuda, ³¹wus kaparingan Rohe Gusti Allah, temah nduweni keahlian, pangreten lan kawruh

tumrap sarupane gegawean, ³² yaiku bisa gawe rancangan kang kudu ditindakake bab gawe dandanan mas, selaka lan tembaga, ³³ ngukir-ngukir sesotya kang kagawe isen, ngukir kayu lan nindakake sarupane pagawean kang wus karancang mau. ³⁴ Sarta Pangeran Yehuwah wus maringake kapinteran ana ing atine, mangkono uga marang Aholiab bin Ahisamakh saka taler Dhan, temah bisa memulang, ³⁵ padha kaparingan keahlian bisa nggarap sarupane pagawean tukang, gaweane wong kang ahli, nggarap barang sulaman kang manca-warna saka bakal wungu tuwa, bakal wungu nom, bakal jingga lan lena alus, apadene tenunan, ringkes bisa nggarap sakabehe pagawean lan ngrancang rupa-rupa.

36 ¹ Kaya mangkono anggone kudu nyambut-gawe Bezaleel lan Aholiab lan saben wong kang ahli, kang wus kaparingan keahlian lan pangreten dening Sang Yehuwah, temah padha ngreti pratikele nggarap sarupane pegawean kanggo ngadegake pasucen, nyondhongi apa sadhawuhe Pangeran Yehuwah.”

² Nabi Musa banjur nimbali Bezaleel karo Aholiab lan saben wong kang ahli, kang ing sajroning atine wus padha kaparingan kawasisan dening Pangeran Yehuwah, iya sakehe wong kang legawa atine supaya padha teka nindakake pagawean iku. ³ Iku nuli padha nampani saka astane Nabi Musa sakehe pisungsung-mligi atur-ature wong Israel kanggo ing ayahan ngadegake

pasucen. Nanging wong Israel iku saben esuk isih terus ndlidir bae anggone padha ngaturake pisungsung manasuka marang Nabi Musa. ⁴Lan sakehe para ahli kang nandangi sakehe pagawean kanggo pasucen iku padha teka kalawan ninggal pagaweane dhewe-dhewe, ⁵banjur padha sowan marang ing ngarsane Nabi Musa sarta matur: “Tiyang-tiyang anggenipun sami ngaturaken sampun nglangkungi saking ingkang dipun betahaken kangge ngayahi padamelan ingkang kadhawuhaken dening Pangeran Yehuwah.” ⁶Nabi Musa tumuli dhawuh ngudhangake ana ing palereban, mangkene: “Wong lanang utawa wadon wus ora susah nggawa apa-apa maneh minangka pisungsung-mligi kanggo ing pasucen.” Mangkono dadine rakyat mau kapenggak anggone ngaturake pisungsung maneh. ⁷Marga bahan kang dibutuhake kanggo nggarap sakehe pagawean wus cukup, malah kepara turah.

Panggarape Tarub Suci

36:8-38

⁸Ing antarane para tukang-tukang mau kang ahli banjur padha nggarap Tarub Suci kanthi migunakake tendha lena alus kang benange kaantih lan bakal wungu tuwa, bakal wungu nom, lan bakal jingga cacahé sapuluh; lan ana kerube gaweane ahli tenun, kabeh iku kagawe ing wong. ⁹Dawane saben tendha wolulukur asta lan ambane saben tendha patang asta,

tendha mau kabeh ukurane padha. ¹⁰Tendha mau kang lima disambung-sambung dadi siji, lan kang lima uga dirangkep dadi siji. ¹¹Pungkasane tendha rangkep kang siji, ing pinggir pojok, dietrapi kolongan tali wungu tuwa, mangkono uga tendha rangkep sijine iya dietrapi mangkono. ¹²Kolongan seket dietrapake ing tendha kang siji, lan kolongan seket maneh ing pinggire tendha sijine. Trape kolongan mau siji lan sijine adhep-adhepan. ¹³Sarta gawe canthelan mas seket iji, tendha siji lan sijine banjur dadi siji disambung kalawan canthelan mau. ¹⁴Nuli gawe tendha wulu wedhus kanggo payon kang nutupi Kemah Suci, cacache sawelas kang digawe. ¹⁵Saben tendha dawane telung puluh asta lan ambane patang asta, tendha sawelas mau ukurane padha. ¹⁶Tendha kang lima disambung-sambung dadi siji, dene tendha kang nem iya disambung dhewe. ¹⁷Banjur gawe kolongan tali seket kaetrapake ing pinggiring tendha sambungan kang siji ana ing pungkasan, lan kolongan seket ing pinggiring tendha sijine. ¹⁸Mangkono maneh iya gawe canthelan tembaga seket kanggo nggandheng tendha-tendha mau dadi siji. ¹⁹Tarub mau iya digawekake payon lulang wedhus gembel lanang kang dipulas abang lan ing sadhuwure katutupan ing lulang dhuyung.

²⁰Tarub Suci iku digawekake blabag kayu sittah, kang didegake jejeg, ²¹dawane saben blabag sapuluh asta lan ambane karo tengah asta. ²²Saben blabag ana puruse loro jejer,

kaya mangkono anggone gawe kabeh blabag ing Tarub Suci. ²³ Anggone gawe blabage Tarub Suci iku, rong puluh dipasang ana iring kidul, ²⁴ blabag rong puluh mau digawekake ompak selaka patang puluh, dadi saben blabag siji ompake loro kanggo purus loro mau, lan sabanjure saben blabag siji ompake loro kanggo purus loro. ²⁵ Ing sisihe Tarub Suci sijine, ing sisih lor, iya digawekake blabag rong puluh iji, ²⁶ karo ompake selaka patang puluh iji, blabag siji ompake loro, lan ing sabanjure ompak loro kanggo blabag siji. ²⁷ Ing burine Tarub Suci iya iku sisih kulon, digawekake blabag nem iji. ²⁸ Kanggo pojoking Tarub Suci kagawekake blabag loro kanggo ing sisih buri. ²⁹ Blabag loro mau ing ngisor lan ing dhuwur padha plek lan gandheng nganti tekan ing gelangan kang kapisan; kaya mangkono anggone gawe karo pisan ana ing pojok loro mau. ³⁰ Dadi gunggung ana blabag wolung iji dalah ompake salaka, kabeh nembelas; blabag siji ompake loro.

³¹ Sarta maneh iya gawe kendhit kayu sittah: lima kanggo blabag-blabag ing sisihe kang siji Tarub Suci, ³² lan lima maneh kanggo ing sisihe kang kapindho Tarub Suci, sarta lima maneh kanggo ing sisih buri, ing sisih kulon. ³³ Ing tengah kagawekake kendhit wiwit poncot tekan poncot. ³⁴ Blabag-blabag mau diblongsong ing mas, lan gelangan kang dadi slobokane kendhit iku kang digawe mas; kendhite iya padha diblongsonga ing mas.

³⁵ Banjur gawe klambu ngarep, kang kagawe bakal wungu tuwa, bakal wungu nom, bakal jingga, lena alus kang benange kaantih, kadokokan kerub gaweaning ahli tenun.

³⁶ Klambu iku kagawekake cagak kayu sittah papat kang kablongsong ing mas, canthelane iya mas, sarta cagak-cagak iku padha kadokokana ompak salaka cor-coran papat.

³⁷ Lawange Tarub iya kagawekake klambu, kang kagawe bakal wungu tuwa, bakal wungu nom, bakal jingga lan lena alus kang benange kaantih: tenunan kang manca-warna, ³⁸ anadene sakane lima lan ana canthelane kanggo cagak-cagak mau; pojoke lan sambungane padha diblongsong ing mas, dene ompake lima iku tembaga.

Gawe pethi prajanjian

37:1-9

37 ¹ Bezaleel nuli gawe pethi iku, kang kagawe kayu sittah, dawane loro satengah asta, ambane karotengah asta, lan dhuwure iya karotengah asta, ² banjur diblongsong ing mas murni ing jero lan ing jabane, sarta dietrapi plisir mas mubeng temu gelang. ³ Karodene iya digawekake gelangan mas cor-coran patang iji padha kaetrapake ing pojoke ngisor papat pisan, yaiku gelangan loro ana iringan kang siji, gelangan loro maneh ana iringan sijine. ⁴ Sarta maneh gawe pikulan kayu sittah padha kablongsong ing mas,

⁵ pikulan iku dislobokake ing gelangan kang ana ing iringane pethi, kagawe ngusung.

⁶ Nuli iya gawe tutup pangruwatan kang kagawe mas murni, dawane loro satengah asta lan ambane karotengah asta, ⁷ sarta iya yasa kerub mas loro kang kagawe mas gemblengan, kaprenahake ing pungkasane tutup pangruwatan iku. ⁸ Kerub kang siji ana ing pungkasaning sisih kenene, lan kerub sijine ana ing pungkasaning sisih kananing tutup, kerub sakarone padha digawe irasan karo tutup pangruwatan mau kaprenah ing poncot karo-karone. ⁹ Kerub-kerub iku padha mbeber swiwine karo pisan mandhuwur ngaubi tutup pangruwatan, sarta raine arep-arepan lan tumungkul marang tutup pangruwatan.

Gawe meja roti sesaosan

37:10-16

¹⁰ Bezaleel mau iya gawe meja kayu sittah, dawane rong asta, ambane saasta, dhuwure karotengah asta, ¹¹ diblongsong ing mas murni lan dietrapi plisir mas mubeng. ¹² Karodene diwenahi wengku mubeng temu gelang ambane satebah, lan wengku mau iya dietrapi plisir mas mubeng. ¹³ Sarta digawekake gelangan mas cor-coran patang iji, gelangan iku padha dipasang ing saben pojok, kaprenah ing sikile papat pisan. ¹⁴ Gelangane padha mepet ing wengku, gelangan iku minangka slobokane pikulan kang kagawe ngusung meja mau. ¹⁵ Pikulane iku kayu sittah kang

kablongsong ing mas, kagawe ngusung meja iku. ¹⁶Lan iya gawe piranti kang tumumpang ing meja iku, yaiku pinggan lan piring, tuwung lan kendhi, kang kagawe ngesok kurban unjukan, kabeh kang kagawe mas murni.

Gawe padamaran

37:17-24

¹⁷Karomaneh iya gawe padamaran mas murni, padamaran iku kang digawe mas gemblengan, iya dhasare iya sikilane, iya adeg-adege lan slagane, kudhup lan kembang, kabeh padha kagawe irasan. ¹⁸Ana pange nem metu saka ing lambunge, pange padamaran mau telu saka ing sisih kenene, lan telu saka ing sisih kanane lambung.

¹⁹Siji-sijine pang ana rerekane salaga kembang saked telung iji karo rerekan kudhup lan kembang; dadi pange nem kang metu saka padamaran iku iya padha kaya mangkono kabeh. ²⁰Dene adeg-adege padamaran iku dhewe iya ana slagane kembang saked patang iji karo kudhup lan kembang. ²¹Ana kudhup siji kaprenah ing sangisore pang sajodho kang kapisan kang metu saka padamaran iku, ana siji ing sangisore pang sajodho kang kapindho, ana siji ing sangisore pang sajodho kang katelu; kaya mangkono panggawene pang nem kang metu saka ing adeg-adege padamaran. ²²Kudhup-kudhup lan pang-pang mau padha kagawe iras-irasane karo padamarane, kabeh kagawe saka

mas murni gemblengan. ²³ Padamaran iku digawekake damar clupak pitung iji sasapite lan tadhahe langes, iya mas murni kang kagawe. ²⁴ Mas murni satalenta kang dianggo gawe padamaran iku dalah sapirantine kabeh.

Gawe misbyah padupan

37:25-28

²⁵ Bezaleel iya gawe misbyah padupan, kayu sittah kang digawe, dawane saasta, ambane iya saasta, dadi pesagi, nanging dhuwure rong asta, sungu-sungune iras-irasan karo misbyahe. ²⁶ Iku diblongsong ing mas murni, iya papane ing dhuwur, iya lambunge mubeng lan sungu-sungune; kabeh dietrapi plisir mas mubeng. ²⁷ Karodene iya dipasang gelangan mas loro kaprenah sangisore plisir ana ing iringan kiwa tengen ing sisih loro-lorone, kanggo slobokan pikulane kang kagawe ngusung misbyah iku. ²⁸ Pikulane iku kang kagawe kayu sittah lan kablongsong ing mas.

Gawe lenga jebad lan dupa wangi

37:29

²⁹ Karomaneh iya gawe lenga jebad kang suci, lan dupa murni, kang kagawe bumbu-bumbu kang wangi, kaya gaweane tukang nyampur bumbu-bumbu.

Gawe misbyah kurban obaran

38:1-7

38 ¹Bezaleel iya gawe misbyah kurban obaran kayu sittah, dawane limang asta, ambane iya limang asta, dadi pesagi, nanging dhuwure telung asta. ²Nuli kagawekake sungu kang padha dipasang ana ing pojokane papat iras-irasan karo misbyahe, banjur diblongsong tembaga. ³Karomaneh iya gawe sakehe pirantine misbyah mau, arupa: kuwali, sorok, bokor panyiraman, porok apadene anglo; iku kabeh kang digawe tembaga. ⁴Misbyah mau iya digawekake krawangan dhapur jala tembaga, kaetrapake ing sangisore wengkune, wiwit saka ngisor tekan ing saparone dhuwure. ⁵Sarta iya gawe gelangan cor-coran papat dipasang ing pojoke papat krawangan tembaga mau, kanggo slobokan pikulan. ⁶Pikulan mau kang digawe kayu sittah lan diblongsong tembaga. ⁷Pikulane tumuli dislobokake ing gelangan kang kaprenah ing lambunge misbyah, supaya bisa kausung. Misbyah mau kang digawe blabag, ing jerone growong.

Gawe padasan

38:8

⁸Nuli yasa wadhah banyu lan uga tadhahane kang digawe tembaga, pangilone para wong

wadon kang padha ngladeni pagawean ana ing ngarepe lawang Tarub Pasewakan.

Yasa plataran

38:9-20

⁹ Karomaneh Bezaleel iya gawe plataran ana ing sisih kidul; gebere plataran mau lena alus tenunan kang benange kaantih, dawane satus asta; ¹⁰ cagake klambu rong puluh lan ompake iya rong puluh padha tembaga, nanging canthelane cagak lan sunduke selaka. ¹¹ Ing sisih lor iya satus asta; cagake geber rong puluh lan ompake rong puluh padha tembaga, canthelane cagak lan sunduke salaka. ¹² Ing sisih kulon: dawane geber seket asta, cagake sapuluh, ompake sapuluh, canthelane lan sunduke salaka. ¹³ Lan ing sisih wetan seket asta, ¹⁴ yaiku geber kang ana ing sisihe gapura dawane limalas asta, cagake telu ompake telu; ¹⁵ lan ing sisih sijine gapura iku dadi sisih-sisihan ana ing gapuraning plataran -- ana gebere limalas asta, cagake telu ompake telu. ¹⁶ Sakehe geber ing saubenge plataran iku padha lena alus tenunan kang benange kaantih. ¹⁷ Ompake cagak-cagak iku tembaga, nanging canthelane lan sunduke selaka, ing dhuwure iya kablongsong ing salaka. Sakehe cagak plataran iku padha kasambung kalawan sunduk salaka. ¹⁸ Geber gapura plataran iku tenunan alus manca-warna, kang kagawe bakal wungu tuwa, wungu nom, jingga lan bahane lena alus kang benange

kaantih: dawane rong puluh asta, nanging dhuwure lan ambane nglimang asta, padha karo klambuning plataran. ¹⁹ Cagak papat lan ompake papat iku padha tembaga, nanging canthelane salaka, ing dhuwure cagak uga padha kablongsong salaka, mangkono uga sunduke iya salaka. ²⁰ Anadene sakehe pathok kang kanggo ing Tarub Suci lan plataran iku padha tembaga.

Wragad kanggo ngadegake Tarub Suci

38:21-31

²¹ Iki pratelan bab wragad kanggo ngadegake Tarub Suci, yaiku Tarub Suci kang isi angger-anggere Gusti Allah digawe awit saka prentahe Nabi Musa, dening para bani Lewi kapimpim Itamar, putrane Rama Harun. ²² Bezaleel bin Uri bin Hur saka Taler Yehuda, iku kang nggarap sabarang kang diprentahake dening Sang Yehuwah marang Nabi Musa, ²³ kabiyanu dening Aholiab bin Ahisamakh, saka taler Dhan, wong kang ahli ing gegawean, baud gawe tenunan manca-warna nganggo lawe wungu tuwa, wungu nom, jingga lan lena alus. ²⁴ Kabeh mas kang kanggo yasa pasucen, iku mas pisungsung-mligi, gunggung ana sangalikul talenta punjul pitung atus telung puluh sekel miturut timbangan pasucen. ²⁵ Anadene salaka pisungsunge wong kang kadaftarake saka ing satengahe pasamuwan, iku gunggung ana satus talenta punjul sewu pitung atus pitung

puluh lima sekel, miturut timbangan pasucen: ²⁶saben wong siji sabeka, yaiku setengah sekel, ditimbang miturut sekelan pasucen, saka saben wong kang padha kedaftar, kang umure rong puluh taun munggah, gunggungé wong nem atus telung ewu limang atus seket. ²⁷Salaka mau kang satus talenta dicithak dadi ompak-ompak pasucen lan ompak klambu. Salaka satus talenta kanggo ompak satus iji, dadi satalenta kanggo ompak siji. ²⁸Salaka kang sewu pitung atus pitung puluh lima sekel iku dianggo gawe canthelan-canthelan cagak, kanggo blongsong cagak perangan kang dhuwur, karomaneh cagak mau padha kasambung kalawan sunduk. ²⁹Mungguh tembaga pisungsung-mligi iku gunggungé ana pitung puluh talenta punjul rong ewu patang atus sekel. ³⁰Tembaga mau dianggo gawe ompake lawang Tarub Pasewakan, misbyah dalah krawangane lan sakehe pirantine misbyah mau, ³¹ompak-ompak ing saubenge plataran, ompaking gapurane plataran iku, sakehe pathok-pathoking Tarub Suci lan sakehe pathok plataran ing saubenge.

Gawe sandhangan imam

39:1-31

39 ¹Bakal wungu tuwa, bakal wungu nom lan bakal jingga iku dianggo gawe sandhangan dhines, kang kanggone samangsa nindakake pangibadah ana ing pasucen; uga gawe sandhangan suci kagem Rama Harun,

kaya kang didhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

²Kotange efod kang digawe mas, bakal wungu tuwa, bakal wungu nom, bakal jingga lan lena alus kang benange kaantih.

³Mase mau digembleng nganti dadi blebekan tipis, banjur dirajang-rajang dadi benang mas, kanggo nyampuri lawe kang wungu tuwa, lan wungu nom sarta lawe jingga disulamake ing lena alus, gaweaning ahli.

⁴Kotang efod iku dietrapi tutup-pundhak, kang digandhengake karo efod iku, ana ing pojoke loro-lorone. ⁵Sabuke kotang efod iku iras-irasan, panggawene padha karo kotang efod, yaiku: mas, lawe wungu tuwa, lawe wungu nom, lawe jingga lan lena alus kang benange kaantih, kaya kang kadhawuhake dening Sang Yehuwah marang Nabi Musa.

⁶Wong-wong mau banjur padha nggarap sesotya krisopras, kang kaembanan mas, kaukir namane para putrane Rama Israel, patrape kaya ngukir cap. ⁷Banjur padha dipasang ana ing tutup pundhake kotang efod minangka sesotya pangeling-eling kanggo wong Israel, kaya kang wus kadhawuhake dening Sang Yehuwah marang Nabi Musa.

⁸Sarta iya padha gawe tutup dhadha, gaweaning ahli, patrape kaya gawe kotang efod, kang digawe mas, lawe wungu tuwa, lawe wungu nom, lawe jingga lan lena alus kang benange kaantih. ⁹Tutup dhadha mau pesagi, sarta anggone gawe dirangkep loro, dawane sakilan lan ambane iya sakilan.

¹⁰Tumuli dietrapi sesotya patang larik, larikan sapisan: sesotya yaspis abang, krisolit lan malakit; ¹¹larikan kapindho: sesotya mirah, lazurit lan yaspis ijo; ¹²larikan katelu: sesotya ambar, akik lan kecubung; ¹³larikan kaping pat: sesotya pirus, krisopras lan nefrit, kabeh padha kawengku ing mas, dadi sesotya-sesotya iku padha didokoki embanan. ¹⁴Sesotya iku cocog karo namane para putrane Rama Israel, cacache rolas lan saben sesotya diukiri salah sijine jenenge suku saka suku rolas iku, patrape kaya ngukir cap. ¹⁵Karodene tutup dhadha iku iya dietrapi rante mas murni adhapur klabangan. ¹⁶Lan padha gawe embanan mas loro lan gelangan mas loro, gelangan mas rong iji mau padha kapasang ing pojoke tutup dhadha. ¹⁷Rante mas untiran loro mau banjur padha diolehake ing gelangan loro kang ana ing pojoke tutup dhadha. ¹⁸Pucuke rante untiran loro iku padha diolehake ing embanan loro kang kasebut mau, dietrapake ing tutupe pundhak kotang efod ing sisih ngarep. ¹⁹Sarta padha gawe gelangan mas loro maneh padha dietrapake ing pojoke loro tutup dhadha, kaprenah ana ing pinggir jero, kang tumumpang ing kotang efod. ²⁰Karodene iya padha gawe gelangan mas loro dietrapake ing tutup pundhake kotang efod loro-lorone, ana ing ngisor sisih ngarep, mepet sambungane ing sadhuwure sabuk kotang efod. ²¹Tutup dhadha mau gelangane nuli padha ditaleni oleh gelangane kotang efod sarana tali wungu tuwa, dadi

tetep ana ing sadhuwuring sabuke kotang efod, lan tutup dhadha iku ora bisa pisah karo kotange efod, kaya kang wus didhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

²² Jubahe efod iku yasane tukang tenun, kang kagawe bakal wungu tuwa kabeh. ²³ Gulone jubah iku ing tengahe memper gulon klambi wesi, gulon iku kaplipit mubeng, supaya aja nganti suwek. ²⁴ Jubah mau pinggire ngisor dipasang rerekan delima kang kagawe bakal wungu tuwa, bakal wungu nom lan bakal jingga kang benange kaantih. ²⁵ Sarta maneh padha gawe klinthingan mas murni; klinthingan mau dipasang selang-seling karo delimane ana ing pinggire jubah kang ngisor mubeng, ²⁶ dadi saben klinthingan siji, delimane siji selang-seling ing pinggire jubah mubeng, kanggone samangsa nindakake pangibadah, kaya kang wus kadhawuhake dening Sang Yehuwah marang Nabi Musa.

²⁷ Rama Harun lan para putrane iya digawekake kemejan lena alus gaweane tukang tenun, ²⁸ serbane lena alus, iket kang endah iya lena alus, lancingan lena alus kang benange kaantih, ²⁹ sarta paningsete lena alus kang benange kaantih, bakal wungu tuwa, bakal wungu nom lan bakal jingga, tenunane manca-warna, kaya kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

³⁰ Lan uga padha gawe blebekan, kanggo jamang suci mas murni lan ing jamang mau ana tulisane kang kaukir kaya gawe cap, unine: Suci kagem Sang YEHUWAH.

³¹ Blebekan mau kawenehan tali wungu kanggo nalekake blebekan iku ing serban ana ing sisih dhuwur, kaya kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

Pagawean katampi dening Nabi Musa lan kagalih wus becik

39:32-43

³² Kaya mangkono anggone ngrampungake sakehe pagawean kang lumadi marang Tarub Suci, yaiku Tarub Pasewakan. Wong Israel anggone padha nggarap iku ngetrepi kang kadhawuhake Sang Yehuwah marang Nabi Musa, kaya mangkono anggone nggarap sakabehe. ³³ Tarub Suci mau banjur diaturake marang ing ngarsane Nabi Musa, iya tarub dalah saprabote kabeh; canthelane, blabage, kendhite, cagake lan ompake, ³⁴ payone lulang wedhus gembel lanang kang dipulas abang, payon lulang dhuyung, tendha tutup, ³⁵ pethi angger-anggere Gusti Allah dalah pikulane lan tutup pangruwatan, ³⁶ meja sapirantine kabeh dalah rotine sesaosan, ³⁷ padamaran mas murni, damar-damare, damar kang kudu dipasang ing ndhuwure lan sapirantine kabeh, lenga kang kagawe madhangi, ³⁸ misbyah mas, lenga jebad, dupa wangi, tuwin wrana lawanging tarub, ³⁹ misbyah kurban obaran tembaga dalah krawangane tembaga, pikulane lan sapirantine kabeh, wadhah banyu satadhahane, ⁴⁰ klambu plataran, cagak saompake, geber kanggo gapuraning

plataran, tali dalah pathoke, sakehe piranti kang kanggo ngadegake Tarub Suci, yaiku Tarub Pasewakan, ⁴¹ sandhangan dhines kang dianggo samangsa nindakake pangibadah ana ing pasucen; sandhangan suci pangagemane Imam Harun, lan sandhangane para putrane kanggo ngimami. ⁴² Wong Israel anggone padha nggarap iku mau kabeh ngetrepi kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa. ⁴³ Nabi Musa tumuli mriksani sakehe gegawean iku, pranyata anggone padha nggarap iku cocog karo kang kadhawuhake dening Sang Yehuwah, kaya mangkono anggone padha tumindak ing gawe. Wong-wong mau tumuli padha diberkahi dening Nabi Musa.

Nabi Musa ngadegake Tarub Suci

40:1-38

40 ¹ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa, mangkene: ² “Ing sasi kapisan tanggal sapisan sira ngadegna Tarub Suci, yaiku Tarub Pasewakan. ³ Pethine angger-angger banjur sira prenahna ana ing kono, sarta sira aling-alingana geber. ⁴ Sawuse mangkono mejane sira lebokna lan sira tatanana pirantine miturut prenahe. Padamarane sira lebokna sarta damar-damare sira pasangana. ⁵ Misbyahe padupan mas sira prenahna ana ing ngarepe pethi angger-angger, nuli sira pasangana wraning Tarub Suci. ⁶ Misbyahe kurban obaran sira prenahna

ana ing sangarepe lawang Tarub Suci yaiku Tarub Pasewakan. ⁷Wadhahe banyu sira prenahna ana ing antarane Tarub Pasewakan lan misbyah iku, banjur sira isenana banyu.

⁸Sawuse mangkono sira gawea platarane mubeng, lan wranane kapasanga ana ing gapurane plataran. ⁹Nuli sira njupuka lenga jebad, Tarub Suci dalah saisine padha sira jebadana; mangkono anggonira nucekake iku dalah sapirantine, satemah padha dadia sengkeran. ¹⁰Misbyah kurban obaran iku iya sira jebadana dalah sapirantine kabeh, mangkono anggonira nucekake misbyah iku, temah iku dadi sengkeran kang pinunjul.

¹¹Padasan dalah saompake iku sira jebadana, lan mangkono anggonira nucekake iku.

¹²Harun lan para anak-anake sira ajokna menyang ing lawanging Tarub Pasewakan, padha sira sucekna klawan banyu. ¹³Harun tumuli sira anggonana sandhangan suci, nuli sira jebadana lan sira sucekna supaya banjur nglakonana pagaweaning imam lumadi marang Ingsun. ¹⁴Mangkono uga anak-anake padha sira ajokna lan sira anggonana kemejan, ¹⁵nuli sira jebadana, kaya anggonira njebadi bapakne, supaya padha nindakna pagaweaning imam lumadi marang Ingsun; lan anggone iki katindakake iku, supaya marga saka jinebadan mau katetepna kaimamane ing salawase turun-tumurun.” ¹⁶Nabi Musa banjur nglampahi kabeh kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah.

¹⁷ Bareng ing taun kang kapindho sasi kapisan, tanggal sapisan, Tarub Suci kelakon kaadegake. ¹⁸ Nabi Musa ngadegake Tarub Suci iku, ompak-ompake kapasang, blabag-blabage kaetrapake, kendhit-kendhite kapasang sarta cagak-cagake kaadegake. ¹⁹ Tendhaning payon banjur digelar nutupi Tarub Suci, lan banjur ditumpangi singeb payon kaya kang wus dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

²⁰ Papan angger-anggering Allah banjur dipundhut lan kaselehake ana ing jero pethi, pethine banjur dietrapi pikulan lan ditumpangi tutup pangruwatan. ²¹ Pethine tumuli diusung menyang ing Tarub Suci, sarta klambune panutup dipasang kagawe ngaling-alingi pethine angger-angger, kaya kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

²² Mejane banjur kadokok ana ing jero Tarub Pasewakan, kaprenahake ing jero Tarub Suci sisih lor ing sajabane klambu, ²³ sarta ditumpangi roti sesaosan katata ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, kaya kang wus kadhawuhake dening Sang Yehuwah marang Nabi Musa.

²⁴ Padamarane iya tumuli diprenahake ana ing jero Tarub Pasewakan adhep-adhepan karo meja mau, ana ing Tarub Suci sisih kidul, ²⁵ karodene damare padha dipasang ing padamaran kono ana ing ngarsane Sang Yehuwah, kaya kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

²⁶ Misbyah mas dipapanake ana ing jero Tarub Pasewakan ing sangarepe geber. ²⁷ Ing misbyah iku tumuli diobongi dupa wangi kaya kang wus kadhawuhake dening Sang Yehuwah marang Nabi Musa.

²⁸ Sawuse mangkono lawangane Tarub Suci banjur kaparingan geber. ²⁹ Misbyah kurban obaran diprenahake ana ing sangarepe lawang Tarub Suci, yaiku Tarub Pasewakan, nuli nyaosake kurban obaran lan kurban dhaharan ana ing misbyah kono, kaya kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

³⁰ Wadhahe banyu banjur kadokok ana ing saantarane Tarub Pasewakan lan misbyah, sarta banjur diiseni banyu kanggo sesuci.

³¹ Nabi Musa, Rama Harun lan para putrane padha wijik asta lan sampeyan klawan banyu iku. ³² Saben-saben arep lumebet ing Tarub Pasewakan lan samangsa nyelaki misbyah, padha wijik asta lan sampeyan kaya kang wus kadhawuhake dening Sang Yehuwah marang Nabi Musa.

³³ Cagak-cagake plataran nuli kaadegake ing saubenge Tarub Suci lan misbyah, sarta gapura plataran iku banjur kapasangan klambu. Mangkono Nabi Musa anggone ngrampungake pagawean iku.

³⁴ Sawuse mangkono megane nglimputi Tarub Pasewakan, sarta Tarub Suci banjur kinebekan ing kamulyaning Yehuwah, ³⁵ temah Nabi Musa ora bisa lumebu ing Tarub Pasewakan, marga iku kalimputan ing mega, lan kamulyaning

Yehuwah ngebeki Tarub Suci. ³⁶ Anadene samangsa mega mau mumbul saka ing Tarub Suci, wong Israel banjur budhal saka ing palerebane, ³⁷ nanging manawa mega iku ora mumbul, iya padha ora budhal nganti samumbule megane. ³⁸ Awitdene meganing Sang Yehuwah iku ing wayah awan ana ing sadhuwure Tarub Suci, dene ing wayah bengi ana genine, katon marang wong Israel kabeh ana ing saben panggonan kang dilerebi.

KAIMAMAN

Pranatan bab kurban obaran

1:1-17

1 ¹ Pangeran Yehuwah nimbali Nabi Musa sarta ngandika marang panjenengane saka ing Tarub Pasewakan, dhawuhe: ²“Sira ndhawuhana wong Israel lan sira tutura: manawa ana wong panunggalanmu kang arep nyaosake kurban marang Pangeran Yehuwah, kurbanira iku kudu raja-kaya, yaiku sapi utawa wedhus.

³Manawa sesaosane iku kurban obaran arupa sapi, kudu lanang kang tanpa cacad. Anggone nyaosake iku ana ing ngarep lawang Tarub Pasewakan, supaya ndadekna keparenging panggalihe Pangeran Yehuwah.

⁴Nuli tangane ditumpangna ana ing endhase kurban obaran mau, temah kurbane mau katrimah lan ngolehake pangruwating dosane.

⁵Sawuse mangkono banjur nyembeleha sapine ana ing ngarsaning Yehuwah; para anake Harun, imam-imam mau nyaosna getihe sapi mau lan disiramna ing sakubenge misbyah ana ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan. ⁶Nuli kurbane mau dikeleti lan ditengkel-tengkel miturut perangan-perangan kang wus katemtokake. ⁷Para anake Imam Harun banjur dadekna geni ana ing misbyah

sarta nataa kayu tumumpang ing geni mau,
⁸sarta banjur nataa tengkel-tengkelane
kurbane iku, endhase lan gajihe katumpangna
ing kayu kang murub ana ing misbyah mau.

⁹Nanging jeroane lan pupune kudu dikumbah,
banjur diobonga kabeh dening imam ana ing
misbyah minangka kurban obaran, minangka
kurban genenan kang gandane damel renane
Pangeran Yehuwah.

¹⁰Manawa sesaosane kanggo kurban obaran
mau arupa wedhus, wedhus gembel apa
wedhus berok, kang disaosake iku kudu
lanang kang tanpa cacad. ¹¹Panyembelehe
ana ing iringane misbyah sisih lor ana ing
ngarsaning Sang Yehuwah, para imam anake
Harun, banjur nyiramna getihe ana ing
sakubenge misbyah. ¹²Sawuse mangkono
banjur ditengkel-tengkela miturut perang-
perangane kaya kang wus katemtokake,
tengkel-tengkelane, endhase lan gajihe
ditataa dening imam ana ing kayu kang murub
ana ing misbyah mau. ¹³Jeroan lan pupune
kudu dikumbah, banjur kabeh disaosna lan
diobonga dening imam ana ing misbyah: iku
kurban obaran, kurban genenan kang gandane
damel renane panggalihe Sang Yehuwah.

¹⁴Manawa kurban kang disaosake marang
Pangeran Yehuwah minangka kurban obaran
iku arupa manuk, kurbane iku kudu manuk
deruk utawa piyik dara. ¹⁵Manuke mau
diajokna menyang misbyah dening imam,
endhase manuk banjur dipuntir lan diobonga
ana ing misbyah, dene getihe diepuha ana

ing lambunge misbyah. ¹⁶Telihe sarta wulune kudu disisihake lan dibuwang sawetane misbyah, ing panggonan awu. ¹⁷Nuli manuke disuweka ing poking swiwine, nanging ora nganti pisah; banjur diobonga dening imam ana ing misbyah, ing kayu kang murub; iku dadi kurban obaran, iya kurban genenan, kang gandane damel renane Pangeran Yehuwah.”

Bab kurban dhaharan

2:1-16

2 ¹“Manawa ana wong kang arep nyaosake kurban arupa kurban dhaharan marang Pangeran Yehuwah, kurbane iku kudu rupa glepung pilihan nganggo diesoki lenga sarta ditumpangi menyan, ²kurban mau banjur digawaa menyang ngarepane para imam anake Harun. Iku nuli njupuka glepung sagegem karo lengane lan menyane kabeh, banjur diobonga dening imam mau ana ing misbyah, minangka pisungsung pangenget-enget, dadi kurban genenan, kang gandane damel renane Pangeran Yehuwah, ³turahane kurban dhaharan iku dadia pandumane Harun lan para anake, dadi sengkeran suci pinunjul saka kurban genenan, sumaos marang Pangeran Yehuwah.

⁴Manawa kurban kang arep sira saosake iku kurban dhaharan kang kaolah ana ing panggangan roti, iku kang digawe kudu glepung pilihan, arupa roti bunder tanpa ragi kang diolah diwori lenga, utawa roti tipis

tanpa ragi, kang dioser-oseri lenga. ⁵ Manawa sesaosanira arupa kurban dhaharan kang dipanggang ing panggangan, iku kang digawe kudu glepung kang becik dhewe diwori lenga, tanpa ragi, ⁶ banjur diiris-iris lan sira esokana lenga; iku dadi kurban dhaharan. ⁷ Menawa sesaosanira arupa kurban dhaharan kang diolah ing wajan, iku kudu glepung pilihan diwori lenga. ⁸ Kurban dhaharan kang patrap pangolahe kaya mangkono mau, iku sira saosna marang Pangeran Yehuwah, diladekna marang imam, iku kang ngajokake menyang ing misbyah. ⁹ Kurban dhaharan iku banjur kajupuka sawatara dening imam minangka pisungsung pangendet-enget, kaobonga ana ing misbyah, dadi kurban genenan, kang gandane damel renane Pangeran Yehuwah. ¹⁰ Turahane kurban dhaharan iku dadia pandumane Harun lan para anake, dadi sengkeraan suci pinunjul saka kurban genenan sumaos marang Pangeran Yehuwah.

¹¹ Sarupane kurban dhaharan kang sira saosake marang Pangeran Yehuwah iku pangolahe aja nganggo ragi, awitdene kang mawa ragi utawa madu iku ora kena sira obong dadi kurban genenan marang Pangeran Yehuwah. ¹² Sira kepareng ngunjukake marang Pangeran Yehuwah saka wiwitaning undhuh-undhuhan minangka sesaosan, mung bae aja diladekake ana ing misbyah minangka ganda kang damel renane. ¹³ Sarupane sesaosanira kurban dhaharan iku sira bumbonana uyah; kurbanira dhaharan aja

nganti sepi uyahing prasetyane Gusti Allahira; sadhengah kurbanira iku sira kanthenana sesaosan uyah.

¹⁴Anadene manawa wiwitaning pametune bumi kang arep kasaosake dadi kurban dhaharan marang Pangeran Yehuwah, iku kudu arupa wulen gandum, kapanggang ing geni, iya iku emping gandum anyar, minangka kurban dhaharan saka wiwitaning panen gandumira. ¹⁵Iku sira kanthenana lenga lan sira tumpangana menyan, iku dadi kurban dhaharan. ¹⁶Nuli kang arupa emping gandum lan lengane sarta menyane iku salong diobonga dening imam minangka pisungsung pangenget-enget, dadi kurban genenan marang Pangeran Yehuwah.”

Bab kurban slametan

3:1-17

3¹“Manawa sesaosane arupa kurban slametan, mangka kang kasaosake iku arupa sapi, dadia lanang utawa wadon, iku kudu kang tanpa cacad kang disaosake ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ²Wonge banjur numpangna tangane ing endhasing kurbane, sapi iku nuli disembeleha ana ing sangarepe lawanging Tarub Pasewakan, sarta getihe disiramna ing sakubenge misbyah dening para imam anake Harun. ³Sawuse mangkono kurbane slametan iku salong dijupuka dadi kurban kang kasaosake marang Sang Yehuwah sarana digeneni, yaiku gajihe

kang nasabi jeroan lan sakehe gaji kang tumempel ing jeroan, ⁴karomaneh ginjele loro pisan sagajihe, kang ana ing lempeng lan ing gembelaning atine, dijupuka bareng karo ginjele mau. ⁵Iku banjur diobonga ana ing misbyah dening para anake Harun, katumpangna ing kurban obaran kang lagi kaobong ing geni; iku dadi kurban genenan, kang gandane damel renaning Yehuwah.

⁶Manawa kang kanggo kurban slametan konjuk marang Pangeran Yehuwah iku arupa wedhus, dadia lanang utawa wadon, iku kudu kang tanpa cacad. ⁷Saupama wedhus gembel kang disaosake dadi kurban, iku diladekna marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ⁸Wonge numpangna tangane ing endhase kurban, wedhus iku banjur disembeleha ana ing ngarepa Tarub Pasewakan, sarta getihe banjur disiramna ing sakubenge misbyah dening para anake Harun. ⁹Sawuse mangkono kurbane slametan iku salong kajupuka diladekna dadi kurban genenan marang Pangeran Yehuwah, iya iku gajihe lan buntute kabeh, kapotonga mepet ing ula-ulane, lan gaji kang nutupi jeroan apamaneh sakehe gaji kang tumempel ing jeroan, ¹⁰karomaneh ginjele loro pisan sagajihe kang kraket ing kono, apadene gembelaning ati, dijupuka bareng karo ginjele mau. ¹¹Iku banjur diobonga dening imam ana ing misbyah minangka dhaharan awujud kurban genenan kasaosake marang Pangeran Yehuwah.

¹² Dene manawa kurbane arupa wedhus berok, iku diladekna marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ¹³ Wonge numpangna tangane ana ing endhase wedhus, nuli wedhuse disembeleha ana ing ngarepe Tarub Pasewakan, sarta getihe disiramna ing sakubenge misbyah dening para anake Harun. ¹⁴ Banjur salong disaosna dadi kurban genenan marang Pangeran Yehuwah, yaiku gaji kang nasabi jeroan, lan sakehe gaji kang tumempel ing jeroan, ¹⁵ sarta ginjele loro pisan sagajihe, kang kraket ing kono, kang ana ing lempeng apadene gembelaning atine, dijupuka bareng karo ginjele mau. ¹⁶ Iku nuli diobonga kabeh dening imam ana ing misbyah minangka dhaharan awujud kurban genenan, kang gandane ngremenake. Sakehe gaji iku dadi kagungane Pangeran Yehuwah.

¹⁷ Iki pranatan kang kanggo ing salawase tumrap sira turun-tumurun ana ing ngendi-endia dunungira: poma sira aja pisan-pisan mangan gaji lan getih.”

Bab kurban pangruwating dosa

4:1--5:13

4 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika maneh marang Nabi Musa mangkene: ² “Sira ndhawuhana marang wong Israel: Manawa ana wong kang nerak wewalere Pangeran Yehuwah ora klawan dijarag, dadi pancen nglakoni salah sawijining larangan mau, ³ lan saupama kang gawe dosa mau imam kang kajebadan, temah

bangsane katut kaluputan, iku nyaosna sapi lanang nom siji kang tanpa cacad, minangka kurban pangruwating dosa konjuk marang Pangeran Yehuwah. ⁴Sapi mau diladekna marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah ana ing ngareping lawange Tarub Pasewakan, tangane katumpangna ing endhase sapi, lan sapine banjur kasembeleha ana ing ngarsane Sang Yehuwah, ⁵imam kang jinebadan iku nuli njupuka getihe sapi mau sawetara digawa mlebu menyang ing Tarub Pasewakan, ⁶sarta imam mau banjur nyelupna drijine ing getih iku, sarta diepyurna rambah ping pitu ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah ing sangarepe geber pasucen. ⁷Sawuse mangkono getih mau salong dileletna ing sungune misbyah padupan racikan bumbu-bumbu, kang ana ing ngarsane Sang Yehuwah ing jero Tarub Pasewakan. ⁸Dene sakehe gajihe sapi lanang kurban pangruwating dosa iku dijupuka gajihe kang nasabi jeroan lan sakehe gajihe kang tumempel ing jeroan, ⁹sarta ginjele loro pisan sagajihe kang kraket ing kono, yaiku kang ana ing lempeng, apadene gembelaning atine, dijupuka bareng karo ginjele mau, ¹⁰padha kaya anggone njupuk saka sapi kurban slametan, banjur diobonga dening imam ana ing misbyah kurban obaran. ¹¹Anadene lulange lan sakehe daginge sapi lanang mau, endhase lan pupune, jeroane lan tlethonge, ¹²dadi sapi lanang mau kabeh digawaa metu menyang sajabane palereban, ing panggonan kang ora ana najise, iya ing

papan pambuwangan awu, banjur diobonga nganti entek ana ing geni kayu ing papan pambuwangan awu.

¹³ Manawa kang gawe dosa ora kanthi kajarag iku sagolongane umat Israel kabeh, mangka pasamuwan ora rumangsa padha nglakoni salah sawijining bab kang dadi wewalere Pangeran Yehuwah, satemah padha dadi kaluputan, ¹⁴ samangsa dosa kang dilakoni iku kaweruhan, nuli pasamuwan nyaosna sapi lanang nom siji minangka kurban pangruwating dosa. Sapi mau diladekna menyang ing ngarepe Tarub Pasewakan.

¹⁵ Para pinituwane pasamuwan nuli padha numpangna tangane ana ing endhase sapi mau ana ngarsane Sang Yehuwah, sarta sapine disembeleha ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ¹⁶ Imam kang kajebadan tumuli nggawaa getihe sapi mau sawatara menyang ing Tarub Pasewakan, ¹⁷ sarta nyelubna drijine ing getih iku lan dipyurna rambah ping pitu ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, ing sangarepe geber. ¹⁸ Karodene getih mau salong dileletna ing sunguning misbyah kang ana ing ngarsane Sang Yehuwah ing jero Tarub Pasewakan, lan getih kekarene kasuntaka kabeh ing perangane ngisor misbyah kurban obaran, kang ana ing sangarepe lawang Tarub Pasewakan. ¹⁹ Dene gajihe sapi iku kabeh dijupuka lan diobonga ana ing misbyah.

²⁰ Sapine lanang mau digawea padha karo sapi lanang kang kanggo kurban pangruwating dosa, kaya mangkono panggarape sapi mau.

Kanthi patrap mangkono imam anggone nganakake pirukun kanggo wong akeh mau, temah bakal padha kaparingan pangapura.

²¹Anadene sapi lanang iku digawaa menyang ing sajabane palereban lan diobonga nganti entek padha kaya anggone ngobong sapi lanang kang dhisik. Iku kurban pangruwating dosa kanggo pasamuwan.

²²Manawa kang gawe dosa iku sawijining panggedhe kang kalawan ora kajarag nerak salah sawijining wewalering Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha, temah dadi kaluputan, ²³manawa dosa kang dilakoni iku disumurupake marang wong mau, dheweke tumuli nggawaa wedhus berok siji lanang kang tanpa cacad kanggo kurbane. ²⁴Tangane nuli ditumpangna ing endhase wedhus iku, wedhuse nuli kasembeleha ana ing papan kang lumrahe kanggo nyembeleh kurban obaran ana ing ngarsaning Sang Yehuwah, iku dadi kurban pangruwating dosa. ²⁵Imam banjur njupuka getihe kurban pangruwating dosa iku sathithik nganggo driji, kaleletna ing sungu-sungune misbyah kurban obaran. ²⁶Nanging gajihe kabeh kudu diobong ana ing misbyah, padha kaya gajihe kurban slametan. Mangkono imam anggone nganakake pirukun, temah wong mau banjur kaparingan pangapura.

²⁷Manawa kang gawe dosa kang ora kajarag mau wong saka rakyat lumrah, nerak salah sawijining wewalere Pangeran Yehuwah, temah iku nandhang kaluputan, ²⁸manawa dosa kang dilakoni mau wus disumurupake,

banjur nggawaa wedhus wadon kang tanpa cacad kanggo kurbane, marga saka dosa kang wus ditindakake mau, ²⁹ tangane banjur katumpangna ing endhase kurban pangruwating dosa mau, nuli wedhuse disembeleha ana ing papan kurban obaran.

³⁰ Imam tumuli ndulita getihe sathithik dileletna ing sungu-sungune misbyah kurban obaran, getih turahane banjur diesokna kabeh ana ing sikile misbyah kurban obaran.

³¹ Nanging gajihe kabeh dijupuka padha kaya njupuk gajihe kurban slametan, nuli diobonga dening imam ana ing misbyah, minangka ganda kang damel renaning Pangeran Yehuwah. Kaya mangkono imam anggone nganakake pirukun kanggo wong mau, temah banjur kaparingan pangapura.

³² Nanging saupama kang digawa minangka sesaosan kanggo kurban pangruwating dosa iku wedhus gembel, iku kudu wadon lan tanpa cacad, ³³ tangane ditumpangna ana ing endhasing kurban pangruwating dosa iku, wedhuse banjur disembeleha dadi kurban pangruwating dosa ana ing panggonan kang kanggo nyembeleh kurban obaran. ³⁴ Imam nuli ndulita getihe kurban pangruwating dosa mau sathithik, kaleletna ing sungu-sungune misbyah kurban obaran, lan getih turahane kaesokna ana ing sikile misbyah. ³⁵ Nanging gajihe kabeh didhewekna, padha kaya gajihe wedhus gembel kurban slametan, nuli diobonga dening imam ana ing misbyah patrap kaya kurban sesaosan kang digenehi

kagungane Sang Yehuwah. Mangkono imam anggone nganakake pirukun kanggo wong mau tumrap dosa kang wus dilakoni; temah bakal kaparingan pangapura.

5¹ Manawa ana wong gawe dosa, marga krungu wong ngipati-ipati, mangka awake dadi saksi, marga nyipati utawa ngerti, nanging ora gelem nglairake katrangan, iku kudu nanggung ing kaluputane dhewe.² Utawa saupama ana wong kang nggepok sadhengah kang najis, dadia bathanging sato alasan kang najis, utawa bathange kewan kang najis, apadene bathanging kewan rumangkang nlosor utawa gumremet kang najis, sanadyan ora rumangsa, iku iya najis lan kaluputan.

³ Utawa manawa ana wong kang nggepok sesukering manungsa, iya sadhengaha sesuker kang ndadekake najis, mangka ora rumangsa, nanging wasana banjur rumangsa, iku dadine kaluputan.⁴ Utawa manawa ana wong nglairake supata tanpa dipikir anggone ngetokake tembung, dadia bab gawe ala utawa gawe becik, sumpah apa bae kang dilairaike tanpa dipikir iku, tanpa ngrumangsani, nanging wasana banjur rumangsa, iku dadine kaluputan ing salah sawijining bab mau.⁵ Dadi manawa kelakon wong mau nganti kaluputan bab salah sawijining prakara, nuli ngakonana apa kang dadi dosane,⁶ banjur nyaosna pisungsung marang Pangeran Yehuwah minangka tebusaning dosane mau, arupa wedhus gibas wadon utawa wedhus berok wadon, kanggo kurban pangruwating dosa.

kaya mangkono imam anggone ngolehake pirukun marang wong iku, marga saka dosane.

⁷Nanging manawa wong mau ora bisa ngaturake wedhus berok utawa wedhus gibas, kanggo panebusing dosa kang wus dilakoni, iku nyaosna marang Sang Yehuwah arupa manuk deruk loro utawa piyik dara loro, siji kanggo kurban pangruwating dosa, siji kanggo kurban obaran. ⁸Manuk mau ditampakna marang imam, dene iku nyaosna dhisik kang kanggo kurban pangruwating dosa, dibethota endhase sandhing cengel, nanging aja nganti pedhot. ⁹Getihe kurban pangruwating dosa iku salong dikepyurna ing lambunge misbyah, lan getih kekarene diepuha ana ing sikile misbyah, iku dadi kurban pangruwating dosa. ¹⁰Manuk sijine iku kaolaha, kadadekna kurban obaran miturut pranatan. Kaya mangkono imam anggone ngolehake pirukun kanggo wong iku marga saka dosane kang wus dilakoni, temah bakal oleh pangapura.

¹¹Nanging saupama wong mau ora bisa ngaturake manuk deruk loro utawa piyik dara loro, kang disaosake minangka kurban marga saka anggone dosa iku arupa glepung kang becik dhewe saprasepuluh efa kanggo kurban pangruwating dosa. Ora kena diesoki lenga lan aja ditumpangi menyan, awit iku kurban pangruwating dosa. ¹²Kurbane tumuli ditampakna marang imam lan imam iku njupuka glepung mau sagegem minangka pisungsung pangenget-enget, nuli diobonga ing misbyah ing sadhuwure kurban genenan

kagungane Sang Yehuwah; iku kurban pangruwating dosa. ¹³Kaya mangkono imam anggone ngolehake pirukun kanggo wong iku marga saka dosane ing bab salah sijine prakara; temah bakal kaapura. Saluwihe kurban iku dadia pandumane imam, padha kaya kurban dhaharan.”

Bab kurban dhendha

5:14--6:7

¹⁴Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa mangkene: ¹⁵“Manawa ana wong kang ora setya lan kang ora kalawan kajarag nglakoni dosa ing bab sawijining prakara kang suci kang sumaos marang Pangeran Yehuwah, iku nyaosna marang Sang Yehuwah kang minangka dhendhane arupa wedhus gibas lanang kang tanpa cacad saka ing panthane, kanggo kurban dhendha, diajeni manut sekel salaka, yaiku miturut sekel suci. ¹⁶Prakara kang suci kang njalari dosane iku, kudu dilironi nganggo dipunjuli sapralimane, ditampakna marang imam. Dene imam ngolehna pirukun kanggo wong iku sarana wedhus kurban dhendha mau, temah bakal kaapura. ¹⁷Manawa ana wong kang gawe dosa nerak salah sawijining bab kang dadi awisaning Pangeran Yehuwah, sanajan tanpa dirumangsani, iku dadine iya nglakoni kaluputan, lan kudu nanggung kaluputane dhewe. ¹⁸Wong iku nggawaa wedhus gibas lanang siji kang tanpa cacad

saka ing pepanthane kang wis ditetepake pangajine, diladekna marang imam. Dene imam ngolehna pirukun kanggo wong iku marga saka panggawene kang wus dilakoni kalawan ora kajarag lan ora kasumurupan mau, temah bakal kaapura. ¹⁹Iku dadi kurban dhendha, awit wong iku pancen kaluputan marang Pangeran Yehuwah.”

6 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²“Saupama ana wong kang gawe dosa lan ora setya marang Sang Yehuwah, sarta selak marang pepadhane bab barang titipane, utawa barang cekelan, ngrampas barang utawa ngebeki baranging liyan kanthi sawenang-wenang, ³utawa manawa nemu barang kang ilang, mangka selak lan supata goroh bab prakara apa bae kang dilakoni, temah dadi nandhang dosa, ⁴manawa marga saka kang mangkono iku dadi gawe dosa lan kaluputan, wong iku nuli mbalekna barange kang wus karampas utawa kang wus diebeki utawa kang katitipake, apadene barang anggone nemu mau, ⁵utawa sadhengah apa kang wus diselaki klawan supata goroh, iku mbalekna sageneping pangajine dipunjuli spralimane, diwenehna marang kang duwe, ing dinane anggone nyaosake kurban dhendha, ⁶minangka kurban panebusing kaluputane nyaosna marang Pangeran Yehuwah arupa wedhus gibas lanang kang tanpa cacad saka ing pepanthane, kang wus dimurwat pangajine, diladekna marang imam kanggo kurban dhendha. ⁷Imam banjur ngolehna

pirukun wong mau ana ing ngarsane Sang Yehuwah, temah bakal oleh pangapura tumrap sadhengah prakara kang wus dilakoni kang njalari kaluputane.”

Bab kurban obaran

6:8-13

⁸ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa mangkene: ⁹“Harun lan anak-anake iku sira dhawuhana mangkene: Iki pranatan bab kurban obaran. Kurban obaran iku kudu tansah tumumpang ing geni ing misbyah sawengi muput nganti tekan esuk, genine kajagaa supaya tansah murub. ¹⁰ Imam banjur manganggoa klambine lena, lan sruwale lena kanggo nutupi kawirangane. Sawuse kurban obaran iku kobong kabeh, nuli ngukupa awu kang ana ing misbyah, kabuwanga ana ing sandhing misbyah. ¹¹ Sawuse mangkono banjur cucula sandhangan lan salina sandhangan liyane, awune mau nuli digawaa menyang ing sajabane pakuwon ing panggonan kang ora ana najise. ¹² Geni ing misbyah dijagaa supaya terus murub, aja nganti mati. Saben esuk imam kudu nyugokake kayu ing genine misbyah, lan nata kurban obaran ing kayu mau, apadene ngobong sakehe gajihe kurban slametan ana ing kono. ¹³ Genine kudu tansah dijaga supaya tetep murub ana ing misbyah, aja nganti mati.”

Bab kurban dhaharan

6:14-23

¹⁴“Iku pranatan bab kurban dhaharan. Anak-anake Harun nyaosna iku marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah ing sangarepe misbyah, ¹⁵nuli anaa siji kang njupuk kurban dhaharan sagegem karo lengane, lan sakehe menyan kang tumumpang ing kurban dhaharan, iku kabeh banjur diobonga ana ing misbyah, satemah gandane ngremenake minangka pangendet-enget ana ing ngarsane Sang Yehuwah. ¹⁶Turahane mau kudu dipangan dening Harun lan anak-anake: iku kaolaha dadi roti tanpa ragi lan kapangana ana ing panggonan kang suci, ing platarane Tarub Pasewakan. ¹⁷Anggone ngolah aja nganggo ragi. Iku panduman peparingingSun saka kagunganingSun kurban sesaosan genenan, iku panduman suci pinunjul, padha kaya kurban pangruwating dosa lan kurban dhendha. ¹⁸Anake lanang Harun iku padha mangana, iku dadia pepancen tumrap sira kabeh kanggo ing salawase turun-tumurun saka kurban sesaosan genenan kagugane Sang Yehuwah. Sadhengah wong kang nggepok, iku dadi suci.”

¹⁹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²⁰“Iki dadia kurbane Harun lan anak-anake, kang kudu disaosake marang Pangeran Yehuwah samangsa ana kang dijebadi; iku arupa glepung gandum pilihan

saprasepuluh efa kagawe kurban dhaharan ajegan, separo ing wayah esuk, separo ing wayah sore. ²¹Pangolahe ana ing panggangan nganggo lenga, sawuse kaublek sira ladekna kanggo kurban dhaharan, sawuse kapanggang klawan ditugel-tugel minangka ganda kang ngremenake kagem Pangeran Yehuwah. ²²Lan imam panunggalane anak-anake kang kajebadan nggenteni iku iya nindakna kaya mangkono, iku dadia pranatan kanggo ing salawase. Kabeh kaobonga konjuk marang Pangeran Yehuwah. ²³Saben kurban dhaharan sesaosane imam iku kaobonga kabeh, ora kelilan dipangan.”

Bab kurban pangruwating dosa

6:24-30

²⁴Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa mangkene: ²⁵“Harun lan para anake iku padha sira dhawuhana, wirasane: Iki pranatan bab kurban pangruwating dosa. Anggone nyembeleh kurban pangruwating dosa iku ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah ana ing panggonan nyembeleh kurban obaran. Iku kurban kang suci pinunjul. ²⁶Imam kang nyaosake kurban pangruwating dosa iku kang kudu mangan; pamangane ana ing panggonan kang suci, ing platarane Tarub Pasewakan. ²⁷Saben wong kang nggepok daginge kurban iku dadi suci lan saupama getihe ana kang nyiprat ngenani sandhangan, iku sira kumbaha ana ing panggonan kang suci. ²⁸Kuwali kang

kanggo ngolah kurban iku, karemuka, dene manawa pangolahe ana ing kenceng tembaga, iku kagosoka lan kaisahana. ²⁹ Saben wong lanang panunggalane para imam iku mangana, iku kurban kang suci pinunjul. ³⁰ Nanging saben kurban pangruwating dosa, kang getihe ana kang kagawa lumebu menyang ing Tarub Pasewakan, kanggo nganakake karukunan ana ing sajrone pasucen, iku poma aja sira pangan, iku diobonga nganti entek.”

Bab kurban dhendha

7:1-10

7 ¹“Iki pranatan bab kurban dhendha. Kurban iku sesaosan kang suci pinunjul. ² Anggone nyembeleh kurban dhendha iku anaa ing panggonane nyembeleh kurban obaran, dene getihe kasiramna ing sakubenge misbyah. ³ Kang kasaosake yaiku: sakehing gajihe, buntute kang ana gajihe lan gajihe kang nasabi jeroan, ⁴ ginjele karo pisan sagajihe, kang ana ing lempeng, apadene gembelaning atine dijupuk bareng karo ginjele. ⁵ Kabeh mau diobonga dening imam ana ing misbyah dadi kurban genenan konjuk marang Sang Yehuwah. Iku kurban dhendha. ⁶ Kang mangan iku wong lanang panunggalane para imam, pamangane ana ing panggonan kang suci, iku panduman kang suci pinunjul. ⁷ Kurban dhendha iku kapadhakna kaya kurban pangruwating dosa; pranatan siji kanggo karo-karone; iku dadi pandumane imam

kang nganakake pirukun sarana kurban mau. ⁸Mangkono uga imam kang nyaosake kurban obarane sadhengah wong, iya imam iku kang dhuwenana lulange kurban obaran kang kasaosake. ⁹Saben kurban dhaharan kang kapanggang ana ing panggangan roti, lan sakabehe kang kaolah ana ing wajan lan kang dipanggang, iku dadia pandumane imam kang nyaosake. ¹⁰Sadhengah kurban dhaharan kang diolah karo lenga utawa garingan iku dadi pandumane para anake Harun, kabeh oleh panduman.”

Bab kurban slametan

7:11-21

¹¹“Iki pranatan bab kurban slametan, kang arep disaosake marang Pangeran Yehuwah. ¹²Manawa kang kasaosake iku kanggo kurban pamuji sokur, kurbane iku kakanthenana roti bunder tanpa ragi, pangolahe diwori lenga, lan roti tipis tanpa ragi kang dioseri lenga, karodene glepung gandum pilihan kaulet lenga. ¹³Anggone nyaosake iku kakanthenana roti bunder kang mawa ragi, katunggalna karo kurban slametan pamuji sokur. ¹⁴Nuli siji-sijine bagean kang kakurbanake iku dijupuka niji, disaosna minangka pisungsung-mligi konjuk marang Pangeran Yehuwah, pisungsung iku dadi pandumane imam kang nyiramake getihe kurban slametan iku. ¹⁵Lan daginge kurban pamuji sokur kang dadi kurban slametan iku kapangana ing dina anggone kasaosake, aja

ana kang dingengehake tekan esuke. ¹⁶ Dene manawa kurban sembelehan mau kanggo ngluwari punagi utawa kurban manasuka, iku kapangana ing dina anggone kasaosake lan turahane kena dipangan esuke. ¹⁷ Nanging apa kang isih turah nganti dina katelune iku diobonga nganti entek. ¹⁸ Awitdene manawa daginge kurban slametan iku kapangan ing dina katelune, iku bakal ora katrimah, lan kurbane kaanggep batal, malah dadi njemberi, lan sapa wong kang mangan iku bakal nyangga kaluputane dhewe. ¹⁹ Daging iku manawa kagepok ing sadhengah kang najis, iku aja dipangan, nanging kaobonga nganti entek. Saben wong kang ora najis klilan mangan daginge kurban iku. ²⁰ Nanging sadhengah wong kang mangan daging kurban slametan kang kagem Pangeran Yehuwah, mangka wong mau kaanane najis, nyawane kudu kasirnakake saka ing antarane bangsane. ²¹ Sarta maneh manawa ana wong kang nggepok sabarang kang najis, yaiku najising manungsa, utawa najising kewan kang najis utawa kewan gumremet kang najis, mangka banjur mangan daginge kurban slametan kang kagem Pangeran Yehuwah, wong kang mangkono iku kasirnakna saka ing antarane bangsane.”

Larangan mangan gaji lan getih

7:22-27

²² Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa mangkene: ²³“Sira ndhawuhana marang wong Israel: Sira aja padha mangan gaji sapi, gaji wedhus gibas utawa gaji wedhus berok. ²⁴Dene gajihing bathang lan gajihing kewan kang mati katubruk iku kena kanggo sadhengah kapreluan, nanging poma aja pisan-pisan sira pangan. ²⁵Awitdene sapa wong kang mangan gajihing kewan kang kasaosake dadi kurban genenan konjuk marang Sang Yehuwah, wong kang mangkono iku kasirnakna saka ing antarane bangsane. ²⁶Mangkono uga ana ing ngendi bae pamanggonira, sira aja mangan sadhengah getih, dadia getihing manuk utawa getihing kewan. ²⁷Sapa wong kang mangan sadhengah getih, iku nyawane katumpesa saka ing antarane bangsane.”

Bageane imam saka kurban slametan

7:28-38

²⁸ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa mangkene: ²⁹“Sira ndhawuhana marang umat Israel: Sing sapa nyaosake kurban slametan marang Pangeran Yehuwah, iku nyaosna pisungsunge marang Sang Yehuwah saperangane kurbane slametan mau. ³⁰Kudu klawan tangane dhewe anggone ngladekake

sakehe kurban genenan kang konjuk marang Sang Yehuwah iku. Anadene gajihe karo andhemane iku kang kaladekna; andhemane supaya digoyangna dadi pisungsung goyangan ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ³¹ Lan gajihe banjur diobonga dening imam ana ing misbyah, nanging andhemane mau dadi pandumane Harun lan para anake. ³² Karodene sampile kang tengen sira ladekna marang imam dadi pisungsung-mligi saka sakehe kurbanira slametan. ³³ Anake Harun kang ngurbanake getih lan gajihe kurban slametan, iku kang kudu oleh panduman sampil tengen mau. ³⁴ Sabab andheman pisungsung goyangan lan sampil pisungsung-mligi iku wus padha Sunpundhut saka wong Israel saka sakehe kurbane slametan, sarta wus Sunparingake marang Imam Harun lan marang anak-anake; iku dadia paranatan kanggo ing salawase tumrap wong Israel.” ³⁵ Iya iku pandumane Harun lan pandumane anak-anake saka sakehe kurban genenan kagem Sang Yehuwah, nalika padha dikarsakake dadi imam kagem Pangeran Yehuwah; ³⁶ iku kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah supaya kapasrahna marang para imam mau saka wong Israel nalikane padha dijebadi, iku dadia pranatan kanggo ing salawase turun-tumurun.

³⁷ Iku mau angger-angger tumrap kurban obaran, kurban dhaharan, kurban pangruwating dosa, kurban dhendha, pisungsung wisudhan lan kurban slametan,

³⁸kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa ana ing gunung Sinai ing nalikane wong Israel padha kadhawuhan ana ing pasamunan Sinai, supaya padha nyaosake kurbane marang Pangeran Yehuwah.

Rama Harun lan para putrane katetepake ing kalenggahane

8:1-36

8¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²“Sira ngajaka Harun lan para anake lan njupuka panganggone lan lenga jebad, apadene sapi lanang kurban pangruwating dosa, wedhus gibas lanang loro, sarta kranjang kang isi roti tanpa ragi, ³nuli sira nglumpukna sapepake pasamuwan ana ing sangarepe Tarub Pasewakan.” ⁴Nabi Musa tumuli ngestokake sadhawuhe Pangeran Yehuwah. Pasamuwan banjur nglumpuk ana ing ngareping Tarub Pasewakan. ⁵Pangandikane Nabi Musa marang pasamuwan: “Iki pangandika kang didhawuhake dening Sang Yehuwah supaya katindakna.” ⁶Nabi Musa banjur dhawuh marang Rama Harun lan para putrane supaya maju, banjur padha disirami banyu. ⁷Sawuse mangkono tumuli diagemi kemejan lan sabuk apadene jubah, diagemi kotang efod tuwin dipaningseti nganggo sabuk efod, ⁸karomaneh diagemi tutup dhadha, kang dietrapi Urim lan Tumim. ⁹Tumuli diagemi serban, lan ing sadhuwure serban kapara

ngarep kaetrapan jamang mas suci, kaya kang dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa. ¹⁰ Sawuse mangkono Nabi Musa banjur mundhut lenga jebad, kaagem njebadi Tarub Suci lan saisine kabeh padha disucekake.

¹¹ Misbyahe iya dikepyuri lenga jebad iku sathithik rambah kaping pitu dalah sapirantine kabeh, karodene padasan satadhahane iya disucekake kanthi patrap mangkono. ¹² Lenga jebad iku diesokake sathithik ing mustakane Rama Harun, nuli panjenengane dijebadi supaya suci. ¹³ Nabi Musa iya ndhawuhi para putrane Rama Harun supaya maju, tumuli dianggoni kemejan, disabuki lan dianggoni serban, kaya kang wus dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

¹⁴ Sapine lanang kurban pangruwating dosa banjur diajokake, Rama Harun lan para putrane padha numpangake astane ing endhase sapi kurban pangruwating dosa mau, ¹⁵ sapine nuli disembeleh, Nabi Musa banjur mundhut getihe dileletake klawan driji ana ing sungu-sunguning misbyah mubeng, kanthi patrap mangkono misbyah mau dadi kasucekake saka dosa; getih turahane diesokake ana ing sikile misbyah. Misbyahe dadine kasucekake kalawan patrap mangkono iku lan kaolehake pirukun. ¹⁶ Sakehe gajih kang tumemplek ing jeroan, gembelaning ati, ginjele karo pisan sagajihe, padha dijupuki nuli diobong dening Nabi Musa ana ing misbyah. ¹⁷ Nanging sapi lanang mau lan lulange, daginge lan tlethonge diobong ana

ing sajabane palereban, kaya kang wus dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

¹⁸ Sawuse mangkono wedhus gibas lanang kang kanggo kurban obaran kaajokake, Rama Harun lan para putrane padha numpangake astane ana ing endhase wedhus lanang mau. ¹⁹ Wedhuse banjur disembeleh; Nabi Musa tumuli nyiramake getihe ing sakubenge misbyah. ²⁰ Wedhuse banjur ditengkel-tengkel miturut katemtuan, endhase lan perangan-perangane apadene gajihe tumuli diobong dening Nabi Musa. ²¹ Nanging jeroan lan sampile dikumbah, wedhus iku diobong dening Nabi Musa kabeh ana ing misbyah; iku kurban obaran, kang gandane gawe rena, yaiku kurban genenan kang kasaosake marang Pangeran Yehuwah, kaya kang wus dadi dhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa.

²² Sawuse mangkono Nabi Musa dhawuh ngajokake wedhus gibas lanang sijine, iya wedhus kang kanggo kurban wisudhan. Rama Harun lan para putrane banjur padha numpangake astane ana endhasing wedhus mau; ²³ wedhuse tumuli disembeleh, Nabi Musa mundhut getihe sathithik dileletake ing godhohing talingane Rama Harun kang tengen, jempolane asta tengen, lan jempolane sampeyan kang tengen. ²⁴ Nabi Musa banjur ndhawuhi para putrane Rama Harun supaya padha maju, nuli ngleletake getih mau sathithik ing godhohe kupinge kang tengen, jempolane tangan tengen lan jempolane

sikil tengen, getih turahane disiramake ing sakubenge misbyah, ²⁵tumuli mundhut gajihe, buntute sarta gajihe kang tumempel ing jeroane, gembelaning atine, ginjele karo pisan sagajihe apadene sampile kang tengen.

²⁶Sabanjure uga mudnhut roti bunder siji tanpa ragi lan roti bunder siji kang dioseri lenga, roti tipis siji, saka ing kranjang kang ana ing ngarsane Sang Yehuwah, padha katumpangake ing sakehe gajihe lan ing sampil kang tengen mau, ²⁷kabeh iku nuli kadekek ing astane Rama Harun lan para putrane sarta kasaosake minangka pisungsung goyangan ana ing ngarsane Sang Yehuwah.

²⁸Sawuse mangkono Nabi Musa banjur mundhut sakabehe mau saka ing epek-epeke astane Rama Harun lan para putrane, sarta diobong ana ing misbyah kurban obaran dadi kurban wisudhan, minangka ganda kang gawe rena, kurban genenan kang kasaosake marang Sang Yehuwah. ²⁹Nabi Musa banjur mundhut andhemane wedhus mau, kasaosake minangka pisungsung goyangan ana ing ngarsaning Sang Yehuwah, andheman iku dadi pandumane Nabi Musa saka wedhus kurban wisudhan, kaya kang wus dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

³⁰Karodene Nabi Musa iya mundhut lenga jebad mau sathithik lan getih kang ana ing misbyah sathithik, dikepyurake ing sarira lan pangagemane Rama Harun dalah para putrane. Dadi Rama Harun lan pangagemane,

para putrane dalah pangagemane padha kasucekake kalawan patrap mangkono iku.

³¹ Dhawuhe Nabi Musa marang Imam harun lan marang para putrane: “Daging iku olahen ana ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan; banjur padha panganen ana ing kono karo roti kang ana ing kranjang kang kanggo kurban wisudhan, kaya kang wis dakprentahake mangkene: Kakang Harun lan para anake kang padha mangan. ³² Nanging sapira turahe daging lan roti iku obongen nganti entek. ³³ Sarta sajroning pitung dina kowe aja lunga-lunga saka ing lawangane Tarub Pasewakan, nganti sarampunging karamean wisudhan, amarga karamean wisudhan iku suwene pitung dina. ³⁴ Pangeran Yehuwah paring dhawuh supaya ing tembe kowe padha nganakake karukunan kanggo kowe kabeh, kaya kang tumindak ing dina iki. ³⁵ Kowe padha tugura ana ing ngarepe lawanganing Tarub Pasewakan pitung dina pitung bengi, lan padha netepana apa kang dadi kuwajibanmu marang Pangeran Yehuwah kanthi temen-temen, supaya aja nganti padha mati, awit mangkono iku kang kadhawuhake marang aku.” ³⁶ Rama Harun lan para putrane nuli iya padha ngestokake apa sadhawuhe Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Musa.

Para imam padha nampani kalenggahane**9:1-24**

9¹ Kacarita bareng dina kaping wolune Nabi Musa banjur nimbali Rama Harun lan para putrane apadene para tuwa-tuwane Israel, ² sarta ngandika marang Rama Harun: “Kowe dhewe njupuka pedhet, kanggo kurban pangruwating dosa lan wedhus gibas lanang kanggo kurban obaran, karo-karone kang tanpa cacad, nuli saosna marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah.

³ Lan wong Israel dhawuhana mangkene: Padha njupuka wedhus berok lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa, lan pedhet sarta cempe kang padha umur sataun kang tanpa cacad, kanggo kurban obaran.

⁴ Apadene sapi lanang siji lan wedhus gibas lanang siji kanggo kurban slametan, supaya padha kasaosna ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, karomaneh kurban dhaharan kang diolah nganggo lenga, awitdene ing dina iki Pangeran Yehuwah bakal ngatingal marang kowe kabeh.”

⁵ Tumuli padha nggawa apa kang kaprentahake dening Nabi Musa menyang ing ngarepe Tarub Pasewakan, lan wong sapa samuwana kabeh padha maju lan ngadeg ana ing ngarsane Sang Yehuwah.

⁶ Pangandikane Nabi Musa: “Iki pangandika kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah, padha lakonana, supaya kamulyane

Pangeran Yehuwah ngatingal marang kowe.”

⁷Pangandikane Nabi Musa marang Imam Harun: “Nyedhaka ing misbyah, kurban pangruwating dosa lan kurban obaranmu olahen, sarta nganakna pirukun kanggo awakmu dhewe lan kanggo bangsa iku; sawuse mangkono kurbane wong akeh mau banjur olahen, sarta nganakna pirukun kanggo wong akeh iku, kaya kang wus kadhawuhake dening Sang Yehuwah.”

⁸Imam Harun tumuli majeng nyelaki misbyah, lan banjur mragat pedhet kurban pangruwating dosa kang kagem sarirane piyambak. ⁹Para putrane Rama Harun banjur ngladekake getihe marang panjenengane, sarta Rama Harun nyelupake drijine ing getih iku tumuli dileletake ing sungune misbyah. Saturaha diesokake ana ing sikile misbyah. Saturake diesokake ana ing sikile misbyah. ¹⁰Gajih, ginjel lan gembelaning atine kurban pangruwating dosa iku diobong ana ing misbyah, kaya kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa. ¹¹Nanging daging lan lulange diobong ana ing sajabane palereban nganti entek.

¹²Sawuse mangkono banjur mragat kurbane obaran, para putrane Rama Harun banjur ngladekake getihe marang panjenengane, Rama Harun tumuli ngesokake getih iku ana ing misbyah mubeng. ¹³Banjur iya padha ngladekake kurbane obaran manut perangan-perangane kang wus katemtokake dalah endhase pisan; tumuli diobong ana

ing misbyah. ¹⁴Jeroan lan pupune padha dikumbah lan diobong karo kurbane obaran ana ing misbyah. ¹⁵Sawuse iku kurbane wong akeh nuli diajokake menyang ing misbyah: wedhus berok kurban pangruwating dosa kang kanggo wong akeh banjur disembeleh kanggo kurban pangruwating dosa kaya kang dhisik. ¹⁶Kurbane obaran banjur dikon ngajokake menyang ing misbyah, lan kaolah miturut pranatan. ¹⁷Sawuse iku nuli kurbane dhaharan diajokake, dipundhut sagegem lan diobong ana ing misbyah, ing sandhinge kurban obaran esuk.

¹⁸Banjur uga mragat sapi lan wedhus gibas lanang sedhiyan kurban slametan kanggo wong akeh, para putrane Rama Harun nuli padha ngladekake getihe marang panjenengane, Rama Harun nuli ngesokake iku ing sakubenge misbyah, ¹⁹nanging sakehe gajihe sapi lan wedhus mau, yaiku buntut sagajihe, gajihe kang nasabi jeroan, ginjel apadene gembelaning ati, ²⁰iku padha ditumpangake ing andhemane kurban sakarone; kabeh banjur diobong dening Rama Harun ana ing misbyah. ²¹Andheman lan sampile kang tengen iku disaosake dening Rama Harun dadi pisungsung goyangan ana ing ngarsane Sang Yehuwah; kaya kang wus diprentahake Nabi Musa. ²²Sawuse mangkono Rama Harun banjur ngayatake astane kaungkulake marang wong akeh lan mberkahi wong-wong iku. Sawuse nyaosake

kurban pangruwating dosa, kurban obaran lan kurban slametan banjur tumedhak.

²³Nabi Musa lan Imam Harun tumuli lumebet ing Tarub Pasewakan. Bareng miyos banjur padha mberkahi marang wong akeh, sarta kamulyane Pangeran Yehuwah nuli ngatingal marang wong sabangsa kabeh, ²⁴lan ana geni metu saka ing ngarsane Sang Yehuwah kang mangsa kurban obaran lan sawernaning gajih kang ana ing misbyah. Bareng wong sabangsa ndeleng kaanan mangkono iku, tumuli padha surak-surak lan sumungkem sujud.

Nadab lan Abihu padha mati

10:1-7

10 ¹Kacarita para putrane Imam Harun, Nadab lan Abihu, padha njupuk padupane, diiseni geni sarta ditumpangi dupa. Marga saka iku dadi padha nggawa geni liya marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah, nyulayani kang dadi dhawuhe. ²Banjur ana geni metu saka ing ngarsane Sang Yehuwah kang mangsa wong loro iku, temah padha mati sanalika ana ngarsane Pangeran Yehuwah. ³Nabi Musa tumuli ngandika marang Imam Harun: “Iya iki kang wus kapangandikakake dening Pangeran Yehuwah: Ingsun nelakake kasuceningSun marang wong kang cedhak kalawan Ingsun, sarta nglairake kamulyaningSun ana ing ngarepe wong sabangsa kabeh.” Anadene Imam Harun mung kendel bae. ⁴Nabi Musa banjur nimbali Misael

lan Elsafan, anak-anake Uziel, pamane Rama Harun, padha didhawuhi mangkene: “Padha majua, sadulurmu iku gotongen metu saka ing ngarepe pasucen menyang ing sajabane palereban.”⁵ Wong mau tumuli padha maju, jisime padha diangkat metu menyang ing sajabane palereban, isih nganggo kemejan, netepi dhawuhe Nabi Musa.

⁶Nabi Musa banjur ngandika marang Imam Harun lan marang Eleazar lan Itamar, para putrane Imam Harun: “Kowe aja padha sedhih lan aja padha susah, supaya aja padha mati lan wong sapasamuwan kabeh kena ing bebendune Pangeran Yehuwah. Mung para sadulurmu, yaiku wong Israel sabangsa kabeh, iku kang padha nangisa marga saka geni kang diurubake dening Pangeran Yehuwah iku.”⁷ Kowe aja padha lunga-lunga saka ing lawangane Tarub Pasewakan, supaya kowe aja nganti padha nemahi pati, marga kowe padha kadunungan lenga jebade Sang Yehuwah.” Imam Harun lan para putrane padha nindakake apa sadhawuhe Nabi Musa.

Larangan bab ngombe inuman keras tumrap imam kang nindakake pangibadah

10:8-11

⁸Pangeran Yehuwah ngandika marang Imam Harun: ⁹“Sira dalah anak-anakira aja padha ngombe anggur utawa sadhengah inuman keras, samangsa sira padha lumebu ing Tarub Pasewakan, supaya sira aja nganti padha

nemahi pati. Iku dadia pranatan kanggo ing salawase turun-tumurun, ¹⁰ supaya sira bisa mbedakake samubarang kang suci karo kang ora, kang najis lan kang ora najis. ¹¹ Sarta maneh sira wulangna marang wong Israel, sakehe pranatan kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang wong-wong iku lumantar Nabi Musa.”

Bab panduman kurban kanggo para imam

10:12-20

¹² Nabi Musa tumuli ngandika marang Imam Harun, Eleazar lan Itamar, para putrane kang isih kari: “Padha njupuka kurban dhaharan turahane sakehe kurban genenan kang kagem Pangeran Yehuwah, iku nuli panganan ana ing sandhinge misbyah kaya dene roti tanpa ragi; awit iku panduman kang suci pinunjul. ¹³ Panganan ana ing panggonan kang suci, awit iku katetepan kanggo kowe lan anak-anakmu tumrap kurban genenan kang kagem Sang Yehuwah; sabab mangkono dhawuhe marang aku. ¹⁴ Karomeneh andhemane pisungsung goyangan lan sampile pisungsung-mligi iku panganan ana ing panggonan kang ora ana najise, iya kowe dalah anak-anakmu lanang wadon, awitdene iku kabeh wus padha kaparingake dadi katetepan tumrap kowe lan anak-anakmu saka kurban slametane wong Israel. ¹⁵ Sampil pisungsung-mligi lan andhemane pisungsung goyangan iku padha digawaa menyang ing papaning sakehe kurban

genenan kang awujud gaji, supaya padha digoyanga minangka pisungsung goyangan ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah.

Iku katetepan kang kanggo ing salawase tumrap kowe lan anak-anakmu, kaya kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah.”

¹⁶ Nabi Musa banjur nggoleki kanthi njlimet wedhus berok lanang, kanggo kurban pangruwating dosa mau, nanging jebul wus entek kaobong. Kang iku Eleazar lan Itamar putrane Rama Harun kang isih kari, tumuli padha didukani, pangandikane: ¹⁷“Yagene kurban pangruwating dosa iku ora padha kokpangan ana ing panggonan kang suci? Iku rak panduman kang suci pinunjul, lan Pangeran Yehuwah anggone maringake iku marang kowe, iku supaya kowe padha nyanggaa kaluputane para umat, supaya ngolehake pirukun ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah?”

¹⁸ Delengen, getihe rak ora digawa lumebu ing sajroning pasucen, mangka mesthine kudu padha kokpangan ana ing papan kang suci, kaya kang wus dadi prentahku!” ¹⁹ Ature Imam Harun marang Nabi Musa: “Pancen bener, ing dina iki wus padha ngaturake kurban pangruwating dosa lan kurban obaran marang ing ngarsaning Pangeran Yehuwah, nanging aku kok banjur ngalami prakara-prakara kang kaya mangkono mau. Saupama ing dina iki aku uga mangan kurban pangruwating dosa, apa iku ndadekake keparenge Pangeran Yehuwah?” ²⁰ Bareng Nabi Musa miyarsa atur mangkono, iku kagalih prayoga.

Bab kewan kang kalal lan kewan kang karam

11:1-47

11 ¹Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa lan Rama Harun, mangkene: ²“Sira ndhawuhana marang wong Israel: Iki kewan kang kena sira pangan saka ing antarane kewan kang sikil papat kang ana ing dharatan: ³Sadhengah kewan kang atracak belah, yaiku kang belahane dawa kang sarta nggayemi, iku kena sira pangan.

⁴Nanging panunggalane kang nggayemi lan kang belah tracake, kang ora kelilan sira pangan, yaiku: unta, awit iku iya nggayemi, nanging ora atracak belah, iku karam tumrap sira. ⁵Uga safan, iku uga nggayemi nanging ora tracak belah, dadi karam tumrap sira, ⁶apadene truwelu, iku iya pancen nggayemi, nanging ora tracak belah, dadi karam tumrap sira. ⁷Mangkono uga celeng, iku iya tracak belah, malah belahane dawa, nanging ora nggayemi, iku karam tumrap sira. ⁸Daginge kewan-kewan iku mau aja sira pangan lan bathange aja sira gepok; kabeh iku karam tumrap sira.

⁹Panunggalane kang urip ana ing banyu, ing sagara lan ing kali kang kena sira pangan, yaiku: sadhengah kang mawa kepet lan sisik, iku kabeh kena sira pangan. ¹⁰Nanging sadhengah kang ana ing sagara lan ing kali kang tanpa kepet lan sisik, sarta maneh

panunggalane kang padha uyel-uyelan pating krogel ana ing banyu, iku kabeh najis tumrap sira. ¹¹ Rehne iku kabeh najis tumrap sira, sira aja mangan daginge, dene bathange kudu sira najisake. ¹² Sadhengah kang urip ana ing banyu kang tanpa kepet lan sisik, iku najis tumrap sira.

¹³ Panunggalane manuk kang kudu sira najisake lan aja sira pangan amarga kabeh iku najis, yaiku: manuk garudha, manuk beri lan manuk wulung sagara, ¹⁴ manuk wulung abang lan manuk wulung ireng lan sapepadhane, ¹⁵ bangsa gagak lan sapepadhane, ¹⁶ manuk unta, manuk uwek, manuk dares lan bangsa alap-alap sapepadhane, ¹⁷ manuk kos, manuk salak lan manuk yansyuf; ¹⁸ manuk tinsemet, walang kadhak lan manuk rakham; ¹⁹ manuk khasidhah, manuk bango lan sapepadhane, manuk dukifat lan lawa.

²⁰ Sarupane kewan gumremet mawa elar lan asikil papat iku padha najis tumrap sira.

²¹ Dene panunggalane bangsa gumremet kang mawa elar lan asikil papat, lan kajaba sikile papat isih ana suthange kanggo mencolot ana ing bumi, iku kena sira pangan.

²² Panunggalane kang kena sira pangan, yaiku: walang lan sapepadhane, walang gambar lan sapepadhane, bangsane walang kunir lan bangsane walang pari. ²³ Liyane iku sadhengah gumremet kang mawa elar asikil papat iku najis tumrap sira.

²⁴ Karodene kang kasebut iki bakal ndadekake najisira, saben wong kang nggepok bathange,

bakal dadi najis tumeka suruping srengenge,²⁵ lan sing sapa nggawa saperangane bathange, iku ngumbaha sandhangane lan iya bakal najis tumeka suruping srengenge --, ²⁶ yaiku sadhengah kewan kang tracake belah, nanging belahane ora dawa, sarta ora nggayemi, iku kabeh karam tumrap sira, lan sing sapa nggepok iku bakal dadi najis.

²⁷ Samono uga panunggalane sarupane kewan sikil papat kang lumaku nganggo tlapakane, iku kabeh padha karam tumrap sira; sing sapa nggepok bathange, bakal dadi najis nganti tumeka suruping srengenge, ²⁸ sarta sing sapa nggawa bathange, kudu ngumbah sandhangane, lan iya bakal dadi najis tumeka suruping srengenge. Iku kabeh padha karam tumrap sira.

²⁹ Panunggalane bangsa kewan rumangkang kang kumruyuk ana ing bumi, kang karam tumrap sira, yaiku: tikus wuta, tikus, kodhok lan sapepadhane, ³⁰ tekek, slira lan kawuk, khomet lan bunglon. ³¹ Iku kabeh padha karam tumrap sira, ana ing antarane sakehe kewan rumangkang nlosor. Sing sapa nggepok kewan-kewan iku samangsa wus mati, iku bakal dadi najis tumeka suruping srengenge.

³² Karomaneh sadhengah apa kang ketiban kewan mau samangsa wus mati, iku mesthi dadi najis: sakehing piranti kayu, sandhangan, lulang utawa bagor lan sadhengah piranti kang kanggo nindakake apa bae, iku kacemplungna ing banyu lan dadi najis tumeka suruping srengenge, sawuse mangkono bakal dadi

resik maneh. ³³ Nanging sadhengah wadhah grabah kang ketiban salah sawijine kewan iku, apa isine dadi najis, dene wadhahe kudu sira pecah. ³⁴ Sadhengah pangan kang kena dipangan, manawa kecak banyuning wadhah mau, iku dadi najis, lan sarupane omben-omben kang kena diombe kang ana ing wadhah kang mangkono iku, iya dadi najis. ³⁵ Samubarang kang ketiban bathange kewan mau dadi najis; manawa iku pambakaran roti utawa anglo, iku karemuka, awit iku kabeh wus padha dadi najis lan iya sira anggepa najis; ³⁶ nanging sumber utawa sumur kang isi banyu, iku tetep ora najis; nanging sing sapa nggepok bathange kewan-kewan mau, iku dadi najis. ³⁷ Mangkono maneh winih apa bae kang arep disebar, kang ketiban ing bathange kewan iku, iku tetep ora najis. ³⁸ Nanging manawa winih mau wus diekum ing banyu, nuli ketiban bathange, iku dadi najis tumrap sira.

³⁹ Anadene manawa panunggalane kewan kang dadi panganira mati, sing sapa nggepok bathange bakal dadi najis tumeka suruping srengenge. ⁴⁰ Lan sing sapa mangan bathange, iku ngumbaha sandhangane lan iya dadi najis tumeka suruping srengenge. Mangkono uga kang nggawa bathange, iya ngumbaha sandhangane lan dadi najis tumeka suruping srengenge.

⁴¹ Karomaneh sarupane kewan kang gumremet uyel-uyelan ana ing bumi iku padha najis, poma aja nganti dipangan. ⁴² Sadhengah

kang lakune nlosor lan sadhengah kang rumangkang utawa gumremet nganggo sikil papat, utawa kang sikile akeh, sadhengah kang kagolong kewan gumremet uyel-uyelan ana ing bumi, iku aja sira pangan, awit iku kabeh padha najis. ⁴³Sira aja padha ndadekake najising awakira dhewe marga saka sadhengah kewan kang gumremet uyel-uyelan lan aja padha najisake awakira marga saka iku mau kabeh, supaya sira aja dadi najis.

⁴⁴Awitdene Ingsun iki Yehuwah Allahira, mulane sira kudu padha nucekna awakira lan sira kudu padha suci, marga Ingsun iki suci, sarta sira aja nganti padha ndadekake najisira marga saka sadhengah kewan kang gumremet uyel-uyelan ana ing bumi. ⁴⁵Awitdene Ingsun iki Yehuwah Allahira kang wus ngirid sira mentas saka ing tanah Mesir, supaya Ingsun dadia Allahira; sira padha dadia suci, marga Ingsun iki suci.

⁴⁶Iku mau angger-angger bab kewan kang sikil papat, bangsaning manuk lan bab sarupane kang kumelip kang mobahmosik ana ing banyu, apadene bab sadhengah apa kang uyel-uyelan ana ing bumi, ⁴⁷yaiku kanggo mbedakake kang karam lan kang kalal, kewan kang oleh dipangan karo kang ora oleh dipangan.”

Angger-angger bab wong wadon kang mentas nglairake anak

12:1-8

12¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa mangkene: ²“Sira ndhawuhana marang wong Israel: Samangsa ana wong wadon nglairake anak, metu lanang, iku dadi najis lawase pitung dina, iya padha lawase kaya anggone dadi najis samangsa nggarap-sari. ³Lan ing wolung dinane bayi iku katetakana ikute. ⁴Sawuse mangkono wong wadon mau tetepa ana ing omahe bae lawase telung puluh telu dina nganti birating najise getih, lan ore kena nggepok sadhengah apa kang suci lan ora kena lumebu ing pasucen, nganti tumeka ganeping dinane anggone kasucekake. ⁵Balik manawa nglairake anak wadon, banjur dadi najis lawase rong minggu, najise padha kaya samangsa nggarap-sari. Sawuse mangkono tetepa ana ing omahe bae lawase sawidak nem dina nganti birating najise getih. ⁶Dene manawa wus genep dinane anggone kasucekake, tumrap anak lanang utawa wadon, tumuli ngajokna wedhus gembel kang umur setaun kanggo kurban obaran lan piyik dara utawa manuk deruk siji kanggo kurban pangruwating dosa, diladekna marang imam menyang ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan. ⁷Dene imam iku kang banjur nyaosake ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah sarta nganakake pirukun kanggo wong wadon

mau. Kaya mangkono wong wadon mau anggone kasucekake saka anggone ngetokake getih. Iku angger-angger tumrap wong wadon kang nglairake anak lanang utawa wadon.

⁸Nanging manawa wonge ora bisa nganakake wedhus berok utawa wedhus gembel, kena ngladekake manuk deruk loro utawa manuk dara loro, siji kanggo kurban obaran, sijine kanggo kurban pangruwating dosa; dene imam nuli nganakna pirukun kanggo wong wadon iku, temah bakal birat najise.”

Bab memala saraat

13:1--14:57

13 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa lan Imam Harun mangkene: ²“Manawa ana wong kang kuliting badane abuh, merkutuk utawa belang-belang kaya panu, kang bokmanawa dadi wiwitaning memala saraat ana ing kulite, wong iku banjur kagawaa marang ing ngarepe Imam Harun utawa ngarepe salah sijine imam anake Harun. ³Imam tumuli mriksaa memala ing kuliting badane iku, lan manawa wulu ing memalane iku malih dadi putih, lan memala iku katon luwih jero tinimbang kulit, iku genah memala saraat; manawa imam wus yakin bab iku, wong mau katetepna najis. ⁴Balik manawa belang ing kuliting badane iku sanadyan iya putih, nanging ora katon luwih jero tinimbang kulite, lan wulune ora malih dadi putih, wong mau dikurunga dening imam lawase pitung

dina. ⁵Sawusw pitung dina dipriksaa maneh dening imam, manawa miturut panemune imam, memalane ajeg bae, ora mremen marang kulit liyane, wonge dikurunga maneh lawase pitung dina kanggo kang kaping pindhone. ⁶Bareng pitung dinane dipriksaa maneh dening imam kang kaping pindhone, saupama memalane katon alum lan ora mremen ing kulit liyane, imam netepna yen wong mau ora najis, iku mung merkutuk bae. Wonge ngumbaha sandhangane, nuli wus dadi resik. ⁷Nanging manawa nalika mriksakake awake marang imam supaya kasucekna mau, merkutuke banjur saya mremen menyang kulit liyane, wonge kawajiban mriksakake awake marang imam maneh kang kaping pindhone. ⁸Manawa miturut papriksane imam merkutuke iku saya mremen, wonge banjur katetepna najise dening imam: iku memala saraat.

⁹Manawa ana wong kang nandhang memala saraat, iku kagawaa marang ing ngarepe imam. ¹⁰Yen miturut papriksane imam kulite ana kang abuh, warnane putih, lan njalari wulune iya wus malih putih, mangka satengahe kang abuh mau ana daginge mendhukul, ¹¹iku memala saraat kang wus lawas ana ing kuliting badane, Mulane wong iku ditetepna najise dening imam, ora usah ndadak kakurung, marga pancen wus dadi najis.

¹²Manawa memala saraat mau thukul warata ana ing kulit, nganti nutupi awake sakojur, wiwit ing sirah nganti tekan ing dlamakane,

sapira kang bisa kasumurupan dening imam,¹³ lan manawa pamriksane imam memala saraat iku wus mratani kulite wong mau ana ing awake sakojur, kang malanen mau banjur ditetepna ora najis, marga malane mau wus malih dadi putih kabeh; wonge dadine resik.¹⁴ Nanging manawa ing malane iku katon ana daginge kang pendul, wonge dadi najis.¹⁵ Manawa imam ndeleng daging kang pendul iku, wonge ditetepna najis; daging pendul iku najis, pancen iku memala saraat.¹⁶ Nanging manawa daging pendul iku kempes lan malih dadi putih, wonge nuli sebaa marang ing ngarepe imam.¹⁷ Manawa miturut papriksane imam malane wus malih dadi putih, kang malanen ditetepna ora najis dening imam, dhasar wus birat najise.

¹⁸ Manawa ing kuliting badane sawijining wong ana plenthunge kang wus waras,¹⁹ mangka tilas panggonan kang mlenthung iku ana kang mendul putih utawa ana belange putih semu abang, wong iku nuli nyuwuna kapriksa dening imam.²⁰ Manawa miturut papriksane imam belange iku luwih jero tinimbang kulit liyane, lan wulune wus malih dadi putih, wonge katetepna najis dening imam. Iku memala saraat kang thukul ana ing tilas plenthung mau.²¹ Nanging manawa imam anggone mriksa ora tinemu ana wulune putih lan belange ora luwih jero tinimbang kulit liyane, malah belange katon saya alum, wonge banjur kakurunga dening imam lawase pitung dina.²² Manawa belange mau mremen

menyang kulit liyane, wonge ditetepna dening imam yen najis, iku pancen memala saraat.

²³ Nanging manawa belange mau ajeg ora mremen, iku tetep mung tilas plenthung, wonge katetepna resik dening imam.

²⁴ Utawa manawa ing kulite badan ana tabete gosong kena geni, mangka sawarase kulite, tabet mau dadi belang putih semu abang utawa putih, ²⁵ imam kudu mriksa, yen wulu ing panggonan belang mau malih putih, lan belange katon luwih jero tinimbang kulit liyane, dadi iku pancen memala saraat kang thukul saka tabet gosong mau, mulane wonge ditetepna najis dening imam, iku memala saraat. ²⁶ Balik manawa miturut papriksane imam, ing belange iku ora ana wulune putih lan ora luwih jero tinimbang kulit liyane, malah katon saya alum, wonge banjur kakurunga dening imam lawase pitung dina. ²⁷ Ing pitung dinane wong mau dipriksaa maneh dening imam; manawa belange saya mremen ing kulit, wonge ditetepna najis dening imam, iku memala saraat. ²⁸ Balik manawa belange ajeg ana ing panggonane, ora mremen ing kulit liyane, malah katon alum, iku pendule tabet gosong, mulane wonge ditetepna ora najis dening imam, awit iku mung tabete gosong bae.

²⁹ Karodene maneh manawa ana wong lanang utawa wadon memalanen ing sirah utawa ing jenggote, ³⁰ imam kudu mriksa memala iku, manawa katone luwih jero tinimbang kulit liyane, lan wulune lemes semu kuning, wong

iku ditetepna najis dening imam. Iku borok, iya memala saraat ing sirah utawa ing jenggot.

³¹ Balik manawa miturut papriksane imam, borok mau katone ora luwih jero tinimbang kulit liyane, lan ora ana rambute kang ireng, kang nandhang memala borok iku banjur kakurunga dening imam lawase pitung dina.

³² Ing pitung dinane imam mriksaa maneh memala mau, manawa boroke ora mremen lan ora ana rambute kang semu kuning, mangkono maneh boroke ora luwih jero tinimbang kulit liyane, ³³ wonge nuli cukura; dene kang ana boroke aja dicukur, lan wong kang boroken iku dikurunga dening imam pitung dina engkas. ³⁴ Wasana ing pitung dinane imam mriksa boroke mau maneh, manawa tetela ora mremen ing kulit liyane, lan katone ora luwih jero tinimbang karo kulite, wonge banjur ditetepna ora najis dening imam, mung ngumbaha sandhangane, nuli wus dadi resik. ³⁵ Nanging manawa borok mau pancen saya mremen ing kulite, sawuse katetepake resik, ³⁶ mangka papriksane imam, boroke mremen ing kulite, dadi imam ora usah nggoleki rambut kang kuning, wong mau pancen najis. ³⁷ Balik manawa miturut papriksane imam borok iku isih ajeg, lan wus kathukulan rambut ireng, dadi boroke wus waras, wonge ora najis, lan imam netepna yen ora najis.

³⁸ Manawa ana wong lanang utawa wadon kang kulite ana belang-belange, yaiku belang-belang putih, ³⁹ imam kudu mriksa,

yen belang-belang ing kulit mau katon alum, dadi mung bangsane panu bae kang thukul ana ing kulit mau, wong mau ora najis.

⁴⁰ Manawa ana wong lanang kang bodhol rambute, iku mung dadi buthak, ora najis, ⁴¹ manawa kang bodhol mung rambut ing ngarep bae, lan dadi buthak ing sisih ngarep, iku ora najis. ⁴² Nanging manawa ing sirahe kang buthak mau ing sisih dhuwur utawa ing sisih ngarep ana memalane kang putih semu abang, iku memala saraat kang thukul ana ing perangane sirahe kang buthak mau. ⁴³ Imam banjur mriksaa, yen penduling memala kang thukul ana ing perangane sirahe kang buthak iku putih semu abang, rupane padha karo memala saraat ing kulit, ⁴⁴ wong iku pancen nandhang memala saraat, dadine najis lan ditetepna najis dening imam, marga saka memalane ing sirahe mau.

⁴⁵ Wong kang nandhang memala saraat iku nganggoa sandhangan kang rowak-rawek, rambute kaorea, lan brengose katutupana, klawan alok-alok: najis, najis! ⁴⁶ Salawase nandhang memala iku, tetepa najise. Sarehne najis mulane pamanggone kapisaha, prenahe ana ing sajabane palereban.

⁴⁷ Manawa ana sandhangan kang ana tandha-tandhane memala saraat, dadia sandhangan wol utawa lena, ⁴⁸ dadia tenunan utawa anaman lawe, dadia lulang utawa sadhengaha dandanan lulang, ⁴⁹ manawa tandha-tandha kang dumunung ing barang-barang mau katon semu abang, iku memala saraat,

perlu dipriksakake marang imam. ⁵⁰ Manawa tandha-tandha mau wus dipriksa dening imam, kang kadunungan tandha-tandha mau dipisah pitung dina lawase. ⁵¹ Ing pitung dinane dipriksa maneh, manawa tandha-tandha mau wus mremen ana ing sandhangan, utawa tenunan, ing anaman utawa ing lulang, iya ing sadhengah apa bae kang bakale lulang, iku saraat kang ganas banget, lan iku najis. ⁵² Sandhangan kang ana tandha-tandhane mangkono iku kaobonga, awit iku saraat kang ganas banget, barang-barang mau kudu kaobong nganti entek. ⁵³ Balik manawa miturut papriksane imam, tandha-tandha mau ora mremen ing barang-barang iku, ⁵⁴ imam tumuli akona ngumbah barang-barang kang kadunungan tandha-tandha iku, sarta wonge banjur kapisaha pitung dina maneh. ⁵⁵ Sawuse barang-barang iku dikumbah, imam kudu mriksa tandha-tandha iku mau maneh. Sanadyan ora mremen, yen tandha-tandha iku ora owah, barang-barang mau tetep najis, iku sira obonga nganti entek, awit tandha-tandha mau saya jero ana ing sisih buri utawa ing sisih ngarep. ⁵⁶ Nanging manawa miturut papriksane imam tandha-tandha mau sawuse kakumbah katon lamat-lamat, iku nuli kasuweka saka ing barang-barang mau. ⁵⁷ Nanging manawa tandha-tandha iku katon maneh ana ing barang-barang mau, iku saraat kang lagi thukul, barang kang kadunungan tandha-tandha iku kaobonga nganti entek. ⁵⁸ Nanging barang-barang kang wus sira

kumbah nganti ilang tandha-tandhane, iku kakumbaha maneh, lagi dadi resik.

⁵⁹Iku mau angger-angger bab saraat kang tumrap ing sandhangan wol utawa lena, barang tenunan utawa anaman, apadene sadhengah dandanan lulang, supaya katetepna resik utawa najis.”

14 ¹Pangeran Yehuwah banjur ngandika maneh marang Nabi Musa: ²“Iki kang kudu dadi angger-angger tumrap wong kang nandhang memala saraat samangsa kabirat najise, wonge kudu kagawa marang ing ngareping imam, ³lan imam iku kudu metu menyang ing sajabane palereban. Manawa miturut papriksane imam, wong kang nandhang lara saraat mau wus waras, ⁴imam nuli mrentahna marang wong kang arep dibirat najise iku supaya ngladekna manuk kang isih urip lan kalal loro, karo kayu eres, kain jingga lan isop. ⁵Imam mrentahna nyembeleh manuk kang siji kaungkulna ing wadhah grabah kang ana banyune mili. ⁶Nanging manuk kang isih urip iku kajupuka bareng karo kayu eres, kain jingga lan isop iku mau, nuli kabeh iku dalah manuk mau dicelupna ing getihe manuk kang wus kasembeleh nganggo diungkulake ing banyu mili mau. ⁷Sawuse mangkono imam banjur ngepyurna getih mau rambah kaping pitu marang awake wong kang arep dibirat najise mau, temah ditetepna resik; nuli manuk kang isih urip iku diuculna ana ing ara-ara. ⁸Anadene wong kang bakal kabirat najise iku banjur ngumbaha sandhangane, kacukura

rambute kabeh sarta adusa, temah birat najise. Sawuse mangkono kena lumebu ing palereban, nanging lereba ana ing sajabane tarube lawase pitung dina. ⁹Ing pitung dinane kacukura maneh rambute nganti resik kabeh, rambut sirah, jenggot, alis, malah dalah wuluning badan kabeh kacukura, sandhangane kakumbaha, awake kaedusana, temah birat najise.

¹⁰Ing wolung dinane wong mau njupuka wedhus gembel lanang loro kang tanpa cacad, lan wedhus gembel wadon siji kang umur sataun iya kang tanpa cacad, glepung kang becik dhewe telung prasepuluh efa diwori lenga kanggo kurban dhaharan, karomaneh lenga sa-log. ¹¹Anadene imam kang nindakake pambirating najis iku banjur mrenahna wong kang bakal kabirat najise iku dalah sakabehing pisungsung ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan. ¹²Imam tumuli njupuka wedhus gembel lanang kang siji, sarta kasaosna minangka kurban dhendha karo lengane sa-log mau, nganggoa padha digoyang dadi pisungsung goyangan ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ¹³Sawuse mangkono wedhus gembel lanang mau disembeleha ana ing panggonan nyembeleh kurban pangruwating dosa lan kurban obaran, ana ing papan kang suci, awit kurban dhendha mangkono uga kurban pangruwating dosa, iku dadi pandumane imam; iku panduman kang suci pinunjul. ¹⁴Imam banjur njupuka

getihe kurban dhendha mau sathithik dileletna marang wong kang bakal kabirat najise mau ing godhohing kupinge kang tengen ing jempolaning tangan tengen lan ing jempolaning sikil tengen. ¹⁵ Sarta maneh lenga sa-log mau kajupuka sathithik, kaesokna ana ing epek-epeke tangane dhewe kang kiwa; ¹⁶ imam banjur nyelupna drijine kang tengen ing lenga kang ana ing epek-epeke kiwa iku sarta ngepyurna lengane klawan drijine rambah kaping pitu ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ¹⁷ Kekarene lenga kang ana ing tangane iku salong kaleletna dening imam marang godhohing kupinge tengen wong iku, ing jempolane tangan tengen lan ing jempolane sikile kang tengen, tumumpang ing getihe kurban dhendha mau. ¹⁸ Turahane lenga kang ana ing epek-epeke imam mau diusapna ing siraha wong kang bakal kabirat najise. Mangkono anggone imam nganakake pirukun tumrap wong mau ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ¹⁹ Karomaneh imam iya nyaosna kurban pangruwating dosa lan kalawan mangkono nganakake pirukun tumrap wong kang bakal kabirat najise lan sawuse iku nyembeleha kurban obaran. ²⁰ Wasana imam nyaosna kurban obaran lan kurban dhaharan ana ing misbyah. Mangkono imam anggone nganakake pirukun tumrap wong iku, temah birat najise.

²¹ Nanging manawa wonge iku miskin ora bisa nganakake iku kabeh, iku mung njupuka wedhus gembel lanang siji bae minangka

kurban dhendha kang kanggo pisungsong goyangan kagawe nganakake karukunan tumrap wong mau, karomaneh glepung pilihan saprasepuluh efa kaolah dicampuri lenga kanggo kurban dhaharan kanthi lenga sa-log. ²² Apamaneh manuk deruk loro utawa manuk dara loro, endi kang dibisani, siji kanggo kurban pangruwating dosa lan sijine kanggo kurban obaran. ²³ Ing dina kaping wolune wong mau ngladekna barang-barang mau kabeh marang imam ana ing lawangane Tarub Pasewakan ing ngarsane Pangeran Yehuwah, minangka pambirating najise.

²⁴ Imam sawuse nampani wedhus kurban dhendha lan lenga sa-log mau, banjur nyaosake iku kabeh minangka pisungsong goyangan ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ²⁵ Sawuse iku tumuli wedhuse kurban dhendha kasembeleha, sarta imam njupuka getihe sathithik kaleletna ing godhohing kupinge kang tengen wong iku lan ing jempolane tangane tengen apadene ing jempolane sikile kang tengen. ²⁶ Sarta maneh lenga mau kaesokna sathithik dening imam ing epek-epeke tangane dhewe kang kiwa, ²⁷ banjur lenga kang ana ing tangane kiwa mau kakepyurna klawan drijine tangan tengen, nganti rambah kaping pitu ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ²⁸ Karodene lenga kang ana ing epek-epek mau salong kaleletna ing godhohing kupinge tengen wong kang kabirat najise, uga ing jempolane tangan tengen, sata jempolane sikil tengen, ing panggonan

kang wus ana getihe kurban dhendha mau. ²⁹Turahane lenga kang ana ing epek-epeke imam mau kausapna ing sirahe wong kang bakal kabirat najise, kagawe nganakake pirukun tumrap wong mau ana ing ngarsane Sang Yehuwah. ³⁰Banjur deruke utawa piyike dara, endi kang disaosake dening wong mau manut kakuwatane, ³¹kang siji kanggo kurban pangruwating dosa lan sijine kanggo kurban obaran kanthi kurban dhaharan. Mangkono imam anggone nganakake pirukun ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah tumrap wong kang bakal kabirat najise.

³²Iku mau angger-angger bab pambirate najise wong kang nandhang memala saraat kang sekeng.”

³³Pangeran Yehuwah ngandika maneh marang Nabi Musa lan Imam Harun:

³⁴“Samangsa sira wus padha lumebu ing tanah Kanaan kang bakal Sunparingake dadi ebekira, mangka ana ing tanah bakal ebekira iku ana omah kang Sunganjar memala saraat, ³⁵wong kang duwe omah iku kudu nemoni lan matur marang imam: Sajakipun ing griya kula kados wonten memalanipun saraat.

³⁶Imam banjur prentaha nyuwungake omah mau sadurunge mriksa tandha-tandha saraat iku, supaya aja nganti ndadekake najise samubarang kang ana ing jero omah kono. Sawuse mangkono imam tumuli tekaa mriksa omahe. ³⁷Manawa miturut papriksane imam, ing temboke omah iku, ana legok-legokan kang warnane semu ijo utawa semu abang,

sawangane luwih jero tinimbang raening tembok liyane, ³⁸imam banjur metua saka ing omah iku menyang ing ngarep lawang, sarta akona ngunci omah mau lawase pitung dina. ³⁹Ing pitung dinane imam balia maneh, manawa miturut papriksane tandha-tandha saraat iku mremen ing tembok sandhinge, ⁴⁰imam banjur mrentahna njugili temboke kang kadunungan cacad iku, padha kabuwanga menyang ing sajabane nagara ing panggonan kang najis. ⁴¹Apamaneh omahe dikerukana ing sisih jero mubeng, dene kerukane iku kabuwanga menyang ing sajabane nagara ing panggonan kang najis. ⁴²Sawuse mangkono wong-wong banjur padha njupuka watu liyane kaetrapna ing tilas panggonan watu lawas, lan njupuka labur kagawe nglepa omahe. ⁴³Nanging manawa tandha-tandha mau thukul maneh ana ing omah iku sawuse batane dijugili lan omahe wus dikeruki tuwin malah wus dilepa maneh, ⁴⁴imam tumuli balia mrono lan manawa miturut papriksane tandha-tandha saraat iku mremen ana ing omahe, omah iku kena ing memala saraat kang ganas, omahe iku dadine najis. ⁴⁵Omah kaya mangkono iku kudu dibubrah, batane, kayune dalah labure omah kabeh, iku padha kagawaa metu menyang ing sajabane nagara ing panggonan kang najis. ⁴⁶Lan sing sapa lumebu ing omah iku sasuwene dikunci, iku dadi najis nganti tumeka suruping srengenge. ⁴⁷Sarta wong kang turu ana ing omah kono, ngumbaha sandhangane, mangkono uga

wong kang manggon ana ing omah kono, iya ngumbaha sandhangane.

⁴⁸Nanging manawa imam mrono, mangka miturut papriksane tandha-tandha mau ora mremen sawuse dilepa maneh, imam banjur netepna omah iku ora najis, marga memalane wus ilang. ⁴⁹Sawuse mangkono kanggo mbirat najise omah iku, njupuka manuk loro, kayu eres, kain jingga lan isop. ⁵⁰Manuke kang siji disembeleha nganggo diungkulake ing banyu mili kang ana ing wadhah grabah. ⁵¹Kayu eres lan lawe jingga sarta isop dalah manuke kang isih urip iku banjur padha dicelupna ing getihe manuk kang wus kasembeleh lan ing banyu mili mau, sarta omahe dikepyurana rambah kaping pitu. ⁵²Mangkono anggone imam mbirat najise omah iku srana getihe manuk, banyu kang mili, sarta manuk kang isih urip apadene klawan kayu eres, isop lan kain jingga mau. ⁵³Dene manuke kang isih urip iku diuculna ana ing ara-ara ing sajabane kutha. Mangkono anggone imam nganakake pirukun tumrap omah iku, temah dadi resik.

⁵⁴Iku mau angger-angger kang tumrap ing sadhengah memala saraat, memala borok, ⁵⁵tumrap memala saraat ing sandhangan lan ing omah, ⁵⁶bab plenthung, merkutuk lan belang, ⁵⁷minangka pituduh bab najis lan bab ora najis. Iku angger-angger bab memala saraat.”

Wong lanang lan wong wadon kang najis

15:1-33

15 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa lan Imam Harun: ²“Sira pratelaa marang wong Israel lan padha sira tuturana: Manawa ana wong lanang kang ngetokake umbel saka ing kawirangane, iku dadi najis marga saka umbel mau. ³Mangkene gegayutane kanajisane karo umbel iku: manawa wetune umbel saka ing kawirangane iku lumintu utawa kapathet, nganti ora metu, yaiku kanajisane. ⁴Sadhengah papan kang dituroni dening wong kang ngetokake umbel iku dadi najis, lan samubarang kang dilungguhi iya dadi najis uga. ⁵Sapa kang nggepok paturone, iku ngumbaha sandhangane lan adusa sarta bakal dadi najis tumeka suruping srengenge. ⁶Sing sapa lungguh tilas kang dilungguhi wong kang ngetokake umbel iku, iya ngumbaha sandhangane lan adusa, sarta bakal dadi najis tumeka suruping srengenge. ⁷Sing sapa nggepok wong kang mangkono iku, iya ngumbaha sandhangane lan adusa, sarta bakal dadi najis tumeka suruping srengenge. ⁸Manawa wong kang mangkono iku ngidoni wong kang ora najis, wong kang diidoni mau ngumbaha sandhangane lan adusa, sarta bakal dadi najis tumeka suruping srengenge. ⁹Lan sadhengah lapak kang dilungguhi wong kang mangkono iku, dadi najis. ¹⁰Sing sapa nggepok sadhengah apa kang mentas

kaungkulan badane wong mau, dadi najis tumeka suruping srengenge. Dene sapa wong kang ngusung iku, ngumbaha sandhangane lan adusa, sarta bakal dadi najis tumeka suruping srengenge. ¹¹ Karodene saben wong kang didemek dening wong kang mangkono iku, ora nganggo wisuh tangane dhisik, iku iya ngumbaha sandhangane lan adusa, sarta bakal dadi najis tumeka suruping srengenge. ¹² Wadhah grabah kang kagepok dening wong kang mangkono iku, karemuka, nanging yen wadhah kayu, kaisahana.

¹³ Anadene wong kang ngetokake umbel mau samangsa wus mari, nuli ngetunga pitung dina engkas, supaya kapratelakna wus birat najise, banjur ngumbaha sandhangane, adusa banyu kang mili, temah dadi ora najis. ¹⁴ Bareng wolung dinane njupuka manuk deruk loro utawa piyik dara loro, banjur sebaa marang ing ngarsane Pangeran Yehuwah ana ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan, lan masrahna manuk mau marang imam. ¹⁵ Iku banjur kapisungsungna dening imam, kang siji minangka kurban pangruwating dosa, lan sijine minangka kurban obaran. Kaya mangkono imam anggone nganakake pirukun ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah tumrap wong mau, jalaran saka wetuning umbele.

¹⁶ Karodene maneh manawa ana wong lanang kang kemeton kamane, iku adusa sarta bakal dadi najis tumeka suruping srengenge. ¹⁷ Sadhengah sandhangan lan lulang kang

kena kama iku mau, iya kakumbaha lan bakal dadi najis tumeka suruping srengenge.

¹⁸ Mangkono uga wong wadon manawa awor turu karo wong lanang kang mangkono mau, karo-karone padha adusa lan bakal dadi najis tumeka suruping srengenge.

¹⁹ Manawa ana wong wadon kang ngetokake barang kang ajer, mangka iku getih kang metu saka ing kawirangane, iku anggone jember lawase pitung dina, sing sapa nggepok wong wadon mau, dadi najis tumeka suruping srengenge. ²⁰ Sadhengah apa kang dituroni salawase jember iku, dadi najis, mangkono uga sadhengah apa kang dilungguhi iya dadi najis. ²¹ Lan sing sapa nggepok paturone wong wadon kang kaya mangkono mau, ngumbaha sandhangane lan adusa sarta bakal dadi najis tumeka surupe srengenge. ²² Karomaneh sing sapa nggepok sabarang kang mentas dilungguhi, iku iya ngumbaha sandhangane lan adusa, sarta bakal dadi najis tumeka surupe srengenge. ²³ Uga manawa kagepok ing samubarang kang mentas sumeleh ing paturone utawa sadhengah apa kang mentas dilungguhi wong wadon mau, iya dadi najis tumeka surupe srengenge. ²⁴ Manawa ana wong lanang kang awor turu karo wong wadon mau, mangka nganti kelepetan ing jejembere, wong iku dadi najis nganti pitung dina lawase, lan sadhengah paturon kang dituroni iya dadi najis.

²⁵ Manawa ana wong wadon kang nganti pirang-pirang dina ngetokake jer-jeran, yaiku

getih, mangka ora pinuju nggarap-sari, utawa manawa kliwat saka adat sabene, iku ing sajrone ngetokake jer-jeran kang najis iku, dadia padha kaya samangsa lagi nggarap-sari, dadi iya najis. ²⁶Saben paturon kang dituroni salawase ngetokake getih, iku dadia padha kaya kang dituroni nalika nggarap-sari, sarta samubarang kang dilungguhi dadi najis, iya kaya najise samangsa lagi nggarap-sari.

²⁷Sing sapa nggepok barang-barang iku mau, dadi najis, mulane ngumbaha sandhangane lan adusa sarta bakal dadi najis nganti tumeka surupe srengenge. ²⁸Nanging samangsa wus mari nggrajage, banjur ngetunga pitung dina engkas, sawuse mangkono lagi dadi ora najis. ²⁹Ing dina kang kaping wolune njupuka manuk deruk loro utawa piyik dara loro, padha diladekna marang imam ana ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan.

³⁰Imam banjur misungsungake manuk kang siji minangka kurban obaran; kaya mangkono imam anggone nganakake pirukun ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah tumrap wong mau, marga saka wetune getih kang najis mau. ³¹Kaya mangkono anggonira nyingkirake wong Israel saka ing kanajisane, supaya aja nganti padha mati ing sajrone kanajisane, marga padha najisake Tarub SuciningSun kang ana ing tengahe iku.”

³²Iku mau angger-angger tumrap wong lanang kang nandhang lara ngetokake umbel lan kemeton kamane, temah njalari najise, ³³sarta maneh tumrap wong wadon kang

nggarap-sari, lan tumrap saben wong kang ngetokake sadhengah apa, dadia lanang utawa wadon, apadene wong kang awor turu karo wong wadon kang mbeneri najis.

Dina Gedhe Karukunan

16:1-34

16 ¹Sawuse putrane Rama Harun kang loro mati nalika padha nyedhak marang ing ngarsane Sang Yehuwah, Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa. ²Pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa mau mangkene: “Sira ndhawuhana marang Harun, kakangira, aja nganti saben wektu lumebu menyang ing pasucen ing saburine geber, ing ngarepe tutup pangruwatan kang ana ing dhuwur pethi, supaya aja nganti nemahi pati, awitdene Ingsun ngatingal ana ing mega ing sadhuwure tutup pangruwatan. ³Harun anggone lumebu ing pasucen iku patrape mangkene: nggawaa pedhet siji kanggo kurban pangruwating dosa sarta wedhus gibas lanang siji kanggo kurban obaran, ⁴kalawan mangango kemejan lena kang suci lan lena kanggo nutupi kawirangane, sabukan lena lan uga nganggoa serban lena; iku padha sandhangan suci, kang dianggoa sawuse adus. ⁵Dene pasamuwane Israel kajalukana wedhus berok loro kanggo kurban pangruwating dosa lan wedhus gibas lanang siji kanggo kurban obaran. ⁶Sawuse mangkono Harun tumuli nyaosna sapi lanang

kang arep dianggo kurban pangruwating dosa tumrap awake dhewe, kanthi patrap mangkono anggone ngolehake pirukun tumrap awake dhewe lan kulawargane. ⁷ Nuli dheweke njupuka wedhus berok lanang loro mau diajokna ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan, ⁸ wedhus berok lanang loro mau banjur kaundhia, undhi siji kagem Sang Yehuwah lan sijine kanggo Azazel. ⁹ Wedhus kang katiban undhi kagem Sang Yehuwah nuli diajokna lan kagawea kurban pangruwating dosa. ¹⁰ Nanging wedhus kang katiban undhi kanggo Azazel, iku diajokna isih urip ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, kagawea srana nganakake pirukun, nuli diuculna menyang ing pasamunan kanggo Azazel. ¹¹ Harun tumuli nyaosna sapi lanang kurban pangruwating dosa kang kanggo awake dhewe lan kanggo nganakake pirukun tumrap awake dhewe lan kulawargane, sarta nyembeleha sapine lanang iku; ¹² banjur njupuka padupan kaisenana mawa mengangah saka ing misbyah kang ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah nganti kebak, apadene njupuka dupa racikan wangi kang alus rong gegem digawaa lumebu menyang ing saburine geber. ¹³ Dupane tumuli ditumpangna ing geni ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, nganti kukuse dupa nglimputana tutup pangruwatan kang ana ing dhuwure angger-anggere Gusti Allah, supaya Harun aja nemahi pati. ¹⁴ Apamaneh Harun njupuka getihe sapi lanang mau sathithik,

dikepyurna klawan drijine ing dhuwure tutup pangruwatan perangan ngarep, lan anaa sathithik kang dikepyurake klawan drijine ing ngarepe tutup pangruwatan nganti rambah kaping pitu. ¹⁵Sawuse mangkono wedhus lanang kang bakal kanggo kurban pangruwating dosa tumrap wong akeh iku kasembeleha, sarta getihe kagawaa menyang ing saburine geber, lan getihe digawea padha kaya kang wus ditindakake tumrap getihe sapi mau, yaiku: dikepyurna ana ing dhuwure tutup pangruwatan lan ing ngarepe. ¹⁶Kaya mangkono anggone nganakake pirukun tumrap pasucen, marga saka sakehe kanajisane wong Israel lan marga saka sakehe panerake, apa bae dosane. Kaya mangkono iku kang katandukake marang Tarub Pasewakan, kang lestari dumunung ana ing antarane lan ing satengahe kanajisane. ¹⁷Wong siji bae ora kena ana ing Tarub Pasewakan, manawa Harun lumebu arep nganakake pirukun ana ing pasucen nganti sawetune, sawuse rampung anggone nganakake karukunan, tumrap awake dhewe, kulawargane lan sapasamuwane Israel kabeh. ¹⁸Sawuse mangkono nuli metua maranana misbyah kang ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, sarta nganakna pirukun kanggo misbyah iku; dheweke njupuka getihe sapi lanang lan getihe wedhus gembel mau sathithik dileletna ing sungune misbyah mubeng. ¹⁹Dene getihe salong kakepyurna ing misbyah klawan drijine nganti rambah kaping pitu, temah misbyah iku dibirat najise

lan disucekake saka sarupane kanajisane wong Israel. ²⁰Sawuse rampung anggone nganakake pirukun tumrap ing pasucen, Tarub Pasewakan lan misbyah, banjur wedhus berok kang isih urip diajokna, ²¹Harun banjur numpangna tangane karo pisan ing endhase wedhus kang isih urip iku, sarta ngakonana sakehe kaluputane wong Israel lan sakehe panerake, sanajan apa bae dosane; apadene dosane diemotna ing endhase wedhus lanang iku, wedhus iku banjur dieculna ing pasamunan dening sawijining wong kang wus cumawis tumrap iku. ²²Kaya mangkono anggone wedhus lanang mau kudu ngangkat sakehe kaluputane Israel menyang ing tanah kang cengkar, lan wedhus iku lagi dieculna manawa wis tekan ing pasamunan. ²³Sawuse mangkono Harun tumuli lumebua ing Tarub Pasewakan lan cucula sandhangan lena kang dianggo nalika lumebu ing pasucen, padha ditinggala ana ing kono. ²⁴Banjur adusa ana ing papan kang suci, nuli nganggoa sandhangane dhewe, sarta metua nyaosna kurban obarane dhewe lan kurban obaran sesaosane umat; sarana patrap mangkono anggone nganakake pirukun kanggo awake dhewe lan kanggo umat. ²⁵Gajihe kurban pangruwating dosa iku nuli diobonga ana ing misbyah. ²⁶Anadene wong kang ngeculake wedhus kang kanggo Azazel iku, iya ngumbaha sandhangane lan adusa, sawuse mangkono lagi kena lumebu ing palereban. ²⁷Sapi lanang lan wedhus lanang kurban pangruwating dosa,

kang getihe wus kagawa lumebu kanggo nganakake pirukun ana ing pasucen iku, padha kagawaa metu saka palereban, sarta lulange, danginge lan tlethonge iku kaobonga nganti entek. ²⁸Sapa kang ngobong iku kabeh, ngumbaha sandhangane, adusa, sawuse iku lagi kena lumebu ing palereban.

²⁹Iki dadia pranatan ing salawase kanggo sira kabeh, yaiku: ing sasi kapitu tanggal sapuluh, sira padha ngesorna awakira kanthi puwasa, sarta aja nyambut-gawe, iya bangsa Israel asli iya wong neneka kang manggon ana ing satengahira. ³⁰Awitdene ing dina iku kudu dianakake pirukun tumrap sira kabeh kagawe mbirat najisira. Sira bakal padha diresiki saka sakehe dosanira ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ³¹Dina iku kaanggepa sabbat, dina ngaso babar pisan tumrap sira lan sira padha ngesorna awakira kanthi puwasa. Iku dadia pranatan ing salawase. ³²Dene imam kang wus dijebadi lan wus katetepake kaimamane nggenteni bapakne, iku nganakna pirukun; iku kudu nganggo sandhangan lena, sandhangan kang suci, ³³sarta banjur nganakna pirukun kanggo ing pasucen pinunjul, Tarub Pasewakan, lan kanggo misbyah, uga kanggo para imam lan kanggo wong sabangsa kabeh. ³⁴Iku dadia pranatan ing salawase tumrap sira, supaya setaun sepisan kaanakna karukunan kanggo wong Israel marga saka sakehe dosane.”
Imam Harun tumuli nglakoni kaya kang dadi

dhawuhe Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Musa mau.

Bab panggonan kanggo nyembeleh kewan lan panggonan kanggo nyaosake kurban

17:1-9

17 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²“Sira ndhawuhana marang Harun lan marang anak-anake sarta marang sakehe wong Israel, padha tuturana mangkene: Iki dhawuh kang kaparingake dening Pangeran Yehuwah: ³Saben wong turune Israel kang nyembeleh sapi, wedhus gibas utawa wedhus berok ana ing jero palereban utawa ing sajabane, ⁴mangka ora nganggo digawa menyang ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan prelu kacaosake minangka kurban marang Pangeran Yehuwah ana ing ngarepe Tarube Suci Pangeran Yehuwah, kang mangkono iku ditempuhna marang wong mau minangka utang getih, marga wus ngwutahake getih, wong iku katumpesa saka ing satengahe bangsane. ⁵Iku supaya wong Israel samangsa padha nggawa kurbane sembelehan, kang adate disaosake ana ing ara-ara, marang Pangeran Yehuwah ana ing lawanganing Tarub Pasewakan sarana kapasrahake marang imam, minangka kurban slametan konjuk marang Sang Yehuwah. ⁶Imam banjur nyiramake getihe ing misbyahe Pangeran Yehuwah ana ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan, sarta getihe diobonga

minangka ganda kang damel renaning Pangeran Yehuwah. ⁷Aja ana kang padha sesaji kurbane maneh marang para dhemit, marga nyembah marang dhemit iku kalebu bedhang. Iku dadia pranatan ing salawase kanggo wong-wong iku nganti turun-tumurun. ⁸Sarta iku padha sira tuturana: Saben turune Israel utawa panunggalane bangsa liya kang manggon ana ing tengahe, kang nyajekake kurban obaran utawa kurban sembelehan, ⁹mangka ora digawa menyang ing lawangane Tarub Pasewakan supaya kasaosna marang Pangeran Yehuwah, wong kang kaya mangkono iku kasirnakna saka ing antarane bangsane.”

Larangan mangan getih utawa bathang

17:10-16

¹⁰“Sadhengah wong turune Israel lan panunggalane bangsa liya kang manggon ana ing tengahe, kang mangan sadhengaha getih, iku bakal Sunlawan sarta Suntumpes saka ing satengahe bangsane. ¹¹Marga nyawane angger daging iku ana ing getihe, sarta anggoningSun maringake getih marang sira ana ing misbyah iku supaya dadia sarananing pirukun tumrap nyawanira, awitdene getih iku ngolehake pirukun sarana nyawa. ¹²Mulane Ingsun dhawuh marang wong Israel: Aja ana wong panunggalanira kang mangan getih, iya dalah bangsa liya kang manggon ana ing tengahira, aja ana kang mangan getih.

¹³ Saben wong Israel utawa wong liya kang manggon ana ing tengahira, kang mbebedhag banjur oleh beburon utawa manuk kang kena dipangan, getihe kudu kawetokake, banjur kaurugana lemah, ¹⁴ sabab nyawane angger daging iku getihe, mulane wong Israel wus padha Sundhawuhi mangkene: Sira aja mangan getihe sadhengah daging, awitdene nyawane angger daging iku getihe; sing sapa mangan iku mesthi katumpes. ¹⁵ Karodene sing sapa mangan bathang utawa sisane kewan galak, dadia wong Israel utawa wong liya, iku kudu ngumbah sandhangane lan adus sarta bakal dadi najis tumeka surupe srengenge, banjur lagi mari najise. ¹⁶ Nanging manawa ora ngumbah sandhangane lan ora adus, mesthi bakal nyangga kaluputane.”

Bab kasucening ningkah

18:1-30

18 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ² “Sira ndhawuhana marang wong Israel lan padha sira tuturana: Ingsun iki Yehuwah, Allahira. ³ Sira aja tiru-tiru tingkah lakune wong ing tanah Mesir, kang sira enggoni biyen; lan solah tingkahe wong ing tanah Kanaan, kang dadi tujuane anggoningSun ngirid lakunira; iku iya aja padha sira tiru adat kalumrahane. ⁴ PranataningSun iku padha sira lakonana lan katetepaningSun padha sira estokna kanthi urip miturut iku kabeh; Ingsun iki Yehuwah Allahira. ⁵ Poma sira padha

netepana pranatan lan katetepaningSun. Sapa wong kang ngestokake mesthi bakal urip; Ingsun iki Yehuwah.

⁶Aja ana wong kang kumpul karo wong kang kalebu kulit daginge kang cedhak dhewe prelu ngungkabi kawirangane; Ingsun iki Yehuwah. ⁷Kawirangane bojone bapakira aja sira ungkabi, iku biyungira, kawirangane aja sira ungkabi. ⁸Somahe bapakira aja sira ungkabi kawirangane, iku wewenange bapakira. ⁹Kawirangane sadulurira wadon, anake bapakira utawa anake biyungira aja sira ungkabi, dadia kang laire tunggal saomah utawa ana ing liya panggonan. ¹⁰Anake wadon anakira lanang utawa wadon, aja sira ungkabi kawirangane, amarga kanthi patrap magkono sira gawe blenthonging turunira. ¹¹Anake wadon somahe bapakira, kang patutan saka bapakira, dadine sadulurira wadon, iku aja sira ungkabi kawirangane. ¹²Sadulure wadon bapakira aja sira ungkabi kawirangane, amarga iku kulit daginge bapakira. ¹³Sadulure wadon biyungira, aja sira ungkabi kawirangane, awitdene iku kulit daginge biyungira. ¹⁴Kawirangane bojone sadulure lanang bapakira aja sira ungkabi, bojone aja sira kumpuli, awit iku bojone sadulure bapakira. ¹⁵Kawirangane mantunira wadon aja sira ungkabi, iku somahe anakira lanang, mulane aja sira ungkabi kawirangane. ¹⁶Somahe sadulurira lanang aja sira ungkabi, iku wewenange sadulurira mau. ¹⁷Sira aja ngungkabi kawirangane wong wadon dalah

anake wadon, iya aja sira wayuh anake wadon saka anake lanang utawa saka anake wadon, lan diungkabi kawirangane, iku padha kalebu kulit dagingira, iku pratingkah kang nistha.

¹⁸ Sira aja mayuh padha sadulur kadadekake maru, padha diungkabi kawirangane nalika kang tuwa isih urip. ¹⁹ Sira aja ngumpul wong wadon kang lagi nggarap-sari, iku najis manawa diungkabi kawirangane. ²⁰ Sira aja awor turu karo somahe pepadhanira, temah dadi najis sakarone.

²¹ Anakira aja ana kang sira ulungake kagawe sajen marang Molokh, supaya sira aja nganti nyawiyah asmane Gusti Allahira; Ingsun iki Yehuwah. ²² Sira aja padha awor turu karo padha wong lanang apatrap kaya karo wong wadon, iku pratingkah rusuh. ²³ Sarta maneh sira aja laku jina karo kewan, teman ndadekake sira lan kewan iku padha najis. Karomaneh wong wadon iya aja nganti mapan ana ing ngarepe kewan supaya dijamaha, iku pratingkah rusuh.

²⁴ Poma sira aja gawe najisira dhewe, marga saka sadhengaha pratingkah kang kaya mangkono iku, awitdene bangsa liya kang Suntundhung saka ing ngarepira iku wus padha najisake awake marga saka pratingkah mau kabeh. ²⁵ Nagara iku wus dadi najis, sarta Ingsun wus malesake kaluputane iku marang bangsa-bangsa iku, satemah nagara iku nglepeh kang padha ngenggoni.

²⁶ Nanging sira iku padha netepana pranatan lan katetepaningSun, sarta aja pisan-pisan

nglakoni sarupane pratingkah nistha iku, sanadyan wong Israel kang asli dhewe utawa bangsa liya kang manggon ana ing satengahira, ²⁷ -- awit wong ing nagara kono kang ndhingini sira, iku wus padha nglakoni sarupane pratingkah nistha mau, temah nagara iku wus dadi najis -- ²⁸ supaya sira aja nganti padha dilepeh dening nagara iku, samangsa sira ndadekake najis, kaya anggone wus nglepeh bangsa kang ndhingini sira. ²⁹ Sabab sing sapa nglakoni salah sawijining kanisthan iku, wong mangkono iku mau kudu disirnakake saka ing satengahe bangsane. ³⁰ Jalaran saka iku sira padha netepana kuwajibanira marang Ingsun, lan aja pisan-pisan nglakoni salah sijine padatan kang nistha iku, kang dilakoni sadurunge sira, lan sira aja ndadekake najise awakira marga saka iku; Ingsun iki Yehuwah Allahira.”

Bab urip suci

19:1-37

19 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ² “Sira ndhawuhana marang sapepake pasamuwane wong Israel lan tutura: Pangandikane Pangeran Yehuwah mangkene: Sira padha disuci, awitdene Ingsun Yehuwah Allahira iku suci. ³ Saben wong ing satengahira duwea pakering marang biyunge lan bapakne, sarta padha netepana dina sabatingSun; Ingsun iki Yehuwah Allahira. ⁴ Sira aja padha ngadhep marang brahala lan

aja gawe sesembahan reca cor-coran; Ingsun iki Yehuwah Allahira. ⁵Manawa sira nyaosake kurban slametan marang Pangeran Yehuwah, anggonira nyaosake kurban iku ndadekna renaning Pangeran Yehuwah marang sira kabeh. ⁶Iku kapangana tunggal dina karo anggonira nyaosake; uga kepareng ing dina esuke, nanging sisane ing dina kaping telune kudu diobong nganti entek. ⁷Manawa uga dipangan ing dina kaping telune, iku jember sarta ora ndadekake rening Pangeran Yehuwah marang wong iku. ⁸Sapa kang mangan kudu nyangga kaluputane dhewe, marga nyawiyah kasucene sesaosan suci marang Pangeran Yehuwah. Wong mangkono iku kudu disirnakake saka ing satengahe bangsane.

⁹Samangsa sira padha ngeneni pametune buminira, iku aja sira eneni nganti entek nganti tekan ing pinggir, lan gogrogane panenanira iya aja sira jupuki. ¹⁰Mangkono uga pakebonanira anggur iya aja sira undhuhi ambal kaping pindho, sarta wohe kang kecer ana ing lemah aja sira kukupi, iku sira kerekna kanggo wong miskin lan wong manca; Ingsun iki Yehuwah Allahira. ¹¹Sira aja nyenyolong, sira aja goroh sarta aja apus-ingapusan. ¹²Sira aja sumpah goroh demi asmaningSun, supaya aja nyawiyah marang kasucening asmane Allahira; Ingsun iki Yehuwah. ¹³Sira aja nindhes marang pepadhanira lan aja ngrebut barang darbeke. Opahe wong nyambut gawe dinan aja sira endheg nganti tumeka esuke.

¹⁴ Wong budheg aja sira supatani lan aja masang watu sandhungan ana ing ngarepe wong wuta; nanging sira wedia marang Gusti Allahira; Ingsun iki Yehuwah. ¹⁵ Sira aja ndhoyongake pangadilan, aja ngrewangi wong cilik kang ora samesthine, aja ngiloni para wong gedhe, dipatitis anggonira ngadili marang pepadhanira. ¹⁶ Sira aja nyebar pitenah mrana-mrene ana ing antarane bangsanira, lan aja ngancam kaslametane pepadhanira; Ingsun iki Yehuwah.

¹⁷ Sira aja ngendhem sengit marang sadulurira, pepadhanira elingna klawan ngeblak, sarta sira aja njalari dosanira dhewe marga saka wong iku. ¹⁸ Sira aja males ala lan aja ngigit-igit marang padha bangsanira; malah sira tresnaa marang pepadhanira dikaya marang awakira dhewe; Ingsun iki Yehuwah.

¹⁹ Sira netepana pranataningSun. Sira aja njodhokake kewanira karo kang dudu jinise. Buminira sapanggonan aja sira sebari bibit rong rupa. Sira aja nganggo sandhangan kang bakale rong rupa.

²⁰ Manawa ana wong lanang kang awor turu karo sawijining wong wadon, yaiku bature wong lanang liya, kang ora tau ditebus lan iya ora diwenahi layang tandhaning mardika, panggawe mangkono iku kudu kaukum, mung karo-karone aja nganti dipateni, marga bocah wadon iku durung dimerdikakake. ²¹ Wong lanang iku mau kudu ngaturake kurban dhendha konjuk marang Sang Yehuwah ana ing lawangane Tarub Pasewakan, arupa

wedhus gibas lanang kanggo kurban dhenda.

²²Dene imam banjur nganakna pirukun tumrap wong iku, ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah marga saka dosane srana wedhus gibas lanang kurban dhendha iku, temah dosane kang wus dilakoni mau bakal kaapura.

²³Samangsa sira wus lumebu ing nagara iku sarta wus nandur kitri warna-warna, wohe kang wiwitan sajroning telung taun lawase iku aja sira undhuhi lan aja sira pangan. ²⁴Dene ing tahun kaping papate sakehe wohe padha dadia pisungsung pamuji konjuk marang Pangeran Yehuwah. ²⁵Ing taun kang kaping limane sira lagi kalilan mangan wohe, kang mangkono iku supaya ndadekna wuwuhe asilira; Ingsun iki Yehuwah Allahira.

²⁶Sira aja mangan sadhengah apa kang isih ana getihe. Sira aja padha nindakake ngelmu petungan utawa pameca. ²⁷Sira aja nyukur rambuting sirahira mubeng turut pinggir lan aja ngrusak pinggire jenggotira. ²⁸Sira aja nggaret-nggareti awakira marga kepaten lan sira aja gawe ciri-ciri ana ing badanira; Ingsun iki Yehuwah. ²⁹Sira aja ngrusak kasucene anakira wadon kanthi patrap sira dadekake wong tuna-susila, supaya wong sanagara aja nganti padha laku jina, temah nagara iku kebak pratingkah kang nistha. ³⁰Sira padha netepana dina-dina sabatingSun, sarta ngajenana marang pasuceningSun; Ingsun iki Yehuwah. ³¹Sira aja padha madhep marang rohe wong kang wus ngajal utawa rohe para prewangan; sira aja nggoleki marang iku,

temah padha dadi najis marga saka iku kabeh; Ingsun iki Yehuwah Allahira.

³²Ana ing ngarepe wong uwanen sira ngadega, lan wong kang wus tuwa sira ajenana, sarta wedi asiha marang Allahira; Ingsun iki Yehuwah. ³³Manawa ana wong manca kang manggon tetunggalan karo sira ana ing nagaranira, iku aja padha sira tindhes. ³⁴Wong seje bangsa kang manggon awor karo sira, iku ana ing antaranira dadia kaya wong Israel asli, iku sira tresnanana kaya dene awakira dhewe, awitdene biyen sira iya padha dadi wong neneka ana ing tanah Mesir; Ingsun iki Yehuwah Allahira. ³⁵Sira aja laku cidra ana ing pangadilan, mangkono uga tumrap ukuran, timbangan lan takeran. ³⁶Sira padha migunakna timbangan kang bener, watu timbangan kang bener, takeran efa kang bener lan takeran hin kang bener; Ingsun iki Yehuwah Allahira kang wus ngentasake sira saka ing tanah Mesir. ³⁷Kaya mangkono anggonira kudu padha gondhelan marang sakehe pranataningSun lan katetepaningSun, sarta padha nindakna iku kabeh; Ingsun iki Yehuwah.”

Bab kasucening umate Pangeran Yehuwah

20:1-27

20 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²“Wong Israel padha sira dhawuhana: Saben wong panunggalane Israel utawa bangsa liya kang manggon ana

ing antarane Israel, kang ngulungake salah sijine anake marang Molokh, iku kaaukuma pati, dibenturana watu dening para umat.

³Ingsun piyambak bakal nglawan wong kang kaya mangkono iku, Sunsirnakake saka ing satengahing bangsa, marga ngulungake anake salah siji marang Molokh, dadine najisake pasuceningSun, sarta nyawiyah asmaningSun kang suci.

⁴Dene manawa rakyat ing nagara ethok-ethok ora weruh marang wong iku nalika ngulungake salah sijine anake marang Molokh, lan ora aweh paukuman pati marang wong iku,

⁵ing kono Ingsun piyambak bakal nglawan wong kang kaya mangkono iku lan uga marang kulawargane, sarta wong iku bakal Suntumpes saka ing antarane bangsane, dalah sakehe wong kang padha melu bebedhangan kalawan nyembah marang Molokh iku.

⁶Wong kang madhep marang rohe wong kang wus ngajal utawa marang rohe para juru pameca, yaiku kang bebedhangan sarana tetakon marang roh-roh mau, Ingsun piyambak bakal nglawan marang wong kang kaya mangkono iku sarta Sunsirnakake saka ing tengahe bangsane.

⁷Mulane sira kudu padha nucekake awakira, supaya padha dadi suci, awitdene Ingsun iki Yehuwah Allahira.

⁸Sarta sira padha nggatekna lan padha nindakna pranataningSun; Ingsun iki Yehuwah kang nucekake sira. ⁹Manawa ana wong ngipat-ipati bapakne utawa biyunge, iku kaukuma pati; marga wus ngipat-ipati bapakne utawa biyunge, getihe ngenanana

awake dhewe. ¹⁰ Manawa ana wong lanang kang bedhangan somahing liyan, dadi laku bedhang karo somahe pepadhane, iku loro-lorone padha kaukuma pati; iya wonge lanang iya wonge wadon kang dibedhang iku. ¹¹ Manawa ana wong kang nunggal turu karo somahe bapakne, dadi ngungkapi kawirangane bapakne, sakaro-karone padha kaukuma pati; getihe tumempuh marang wong-wong iku dhewe. ¹² Mangkono uga manawa ana wong lanang kang nunggal turu karo mantune wadon, sakarone padha kaukuma pati; dene padha nglakoni pratingkah kang rusuh; getihe tumempuh marang wong-wong iku dhewe. ¹³ Mangkono uga manawa wong lanang nunggal turu karo padha wong lanang patrape kaya karo wong wadon, dadi padha nglakoni pratingkah kang rusuh, iku sakaro-karone padha kaukuma pati; getihe tumempuh marang wong-wong iku dhewe. ¹⁴ Manawa ana wong lanang rabi loro, anak wadon lan biyunge, iku pratingkah rusuh lan nistha. Wong iku dalah somahe karo pisan diobonga, supaya aja ana pratingkah rusuh lan nistha ana ing tengahira. ¹⁵ Karomaneh manawa ana wong lanang kang nunggal turu karo sadhengaha kewan, iku kaukuma pati, dalah kewane iya kapatenana uga. ¹⁶ Mangkono uga manawa ana wong wadon kang ngumpulni sadhengah kewan supaya dijamaha, wong wadon iku dalah kewane padha sira patenana; loro-lorone kudu kaukum pati; getihe tumempuh marang sakarone. ¹⁷ Manawa

ana wong lanang kang ngrabeni sadulure wadon, anake bapakne utawa biyunge, dadi kang lanang weruh kawirangane kang wadon, lan kang wadon weuh kawirangane kang lanang, iku pratingkah rusuh lan nistha, wonge padha katumpesa ana ing ngarepe bangsane, awitdene wus ngungkabi kawirangane sadulure wadon. ¹⁸ Manawa ana wong lanang kang awor turu karo wong wadon sajrone isih nggarap-sari, dadi ngungkabi kawirangane lan mbukak tutupe, sarta kang wadon iya ngolehake tutuping getihe kabukak, iku karo-karone padha kasirnakna saka ing tengahe bangsane. ¹⁹ Sarta maneh sira aja ngungkabi kawirangane sadulure biyungira utawa sadulure wadon bapakira; marga kang diungkapi iku kawirangane kulit dagingira dhewe, sakarone kudu padha nyangga kaluputane dhewe. ²⁰ Manawa ana wong lanang kang nunggal turu karo somahe sadulure bapakne, iku dadi nyahak wewenange sadulure bapakne, sakarone padha njalari dosane dhewe, lan bakal padha mati tanpa anak. ²¹ Karodene manawa ana wong lanang ngepek somahe sadulure, iku pratingkah kang nistha, awit nyahak wewenange sadulure lanang, mesthi bakal padha ora duwe anak.

²² Kang iku sira padha nggatekna sakehe pranataningSun lan sakehe katetepaningSun, sarta iku padha sira estokna, supaya tanah kang dadi tujuane anggoningSun ngirid lakunira kang supaya sira enggoni iku, aja nganti nglepeh marang sira. ²³ Lakunira aja

manut adat tata-carane bangsa kang bakal padha Suntutundhung saka ing ngarepanira; marga iku wus padha nglakoni kang kaya mangkono iku mau, temah padha Sunemohi.

²⁴Nanging dhawuhingSun marang sira: Sira kang bakal padha ngebeki tanahe bangsa iku, sarta Ingsun kang bakal maringake marang sira dadi darbekira, tanah kang luber puwan lan madu; Ingsun iki Yehuwah Allahira, kang misahake sira saka para bangsa. ²⁵Sira padha mbedakna kewan kang kalal lan kang karam, apadene manuk kang karam lan kang kalal, supaya awakira aja nganti sira najisake, marga saka kewan kang sikil papat lan manuk, sarta sadhengah kang rumangkang nlosor utawa gumremet ana ing bumi, kang wus padha Sunpisahake supaya sira karamake. ²⁶Sira padha dadia suci suamos marang Ingsun, awitdene Ingsun Yehuwah iku suci, lan sira wus padha Sunpisahake saka para bangsa, supaya dadia kagunganingSun.

²⁷Karodene manawa ana wong lanang utawa wong wadon kang kapanjangan rohe wong mati utawa roh prewangan, iku padha kaukuma pati, padha kabenturana watu, lan getihe tumempuh marang wong-wong iku dhewe.”

Sucine para imam

21:1-24

21 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: “Sira ndhawuhana marang para imam anake Harun, padha sira tuturana:

Kang jeneng imam iku aja nganti najisake awake, marga saka wong mati ing antarane bangsane. ²Kajaba manawa kang mati isih kulit daginge dhewe kang cedhak, kayata: biyunge, bapakne, anake lanang utawa wadon, sadulure lanang, ³sadulure wadon kang isih prawan lan cedhak, marga durung duwe sisihan, tumrap wong iku dheweke kena najisake awake. ⁴Sarehna wis bebojoan aja najisake awake ana ing antarane bangsane, awit kanthi mangkono dadine nyawiyah marang kasucene.

⁵Para imam aja gawe buthaking sirahe lan aja nyukur pinggiring jenggote, lan aja nggaret-nggareti kuliting awake. ⁶Padha dadi suci sumaos marang ing Allahe lan aja nganti nerak kasucening asmane Allahe, awitdene para imam iku kudu nyaosake kurban genenan marang Pangeran Yehuwah, iya dhaharane Allahe, mulane kudu padha suci. ⁷Anggone golek sisihan aja wong wadon tuna-susila, utawa wong wadon kang wus tau dijamah, lan iya aja wong wadon kang wus katundhung dening somahe, marga imam iku suci tumrap Allahe. ⁸Kang iku kaanggepa suci, awit iku kang nyaosake dhaharane Allahira; kudu sira anggep suci, marga Ingsun Yehuwah kang nucekake sira iku suci. ⁹Dene manawa anake wadon salah sawijining imam nglirwakake kasucene kang dirusak kanthi patrap dadi wanita tuna-susila, iku nerak kasucene bapakne, poma wong iku kaobonga.

¹⁰ Anadene kang dadi imam agung ana ing antarane para sadulure, kang wus kaesokan lenga jebad sirahe lan wus katetepake kalawan dianggoni sakehe sandhangane suci, iku aja nganti ngore rambute lan aja nyuwek sandhangane. ¹¹ Poma, aja nyedhaki sakehing jisim, sanajan iku bapakne utawa biyunge, iya aja nganti najisake awak. ¹² Karodene aja metu saka ing pasucen, supaya aja nganti nerak marang kasucene pasucene Allahe, marga saka lenga jebading Allahe kang ana ing sirahe, kang minangka pratandha anggone wus sinenger; Ingsun iki Yehuwah. ¹³ Anggone rabi goleka wong wadon kang isih prawan. ¹⁴ Aja golek randha utawa wong wadon kang wus dipegat, kang wus dijamah utawa wong wadon tuna-susila, iku aja diepek, nanging kang diepek kudu prawan saka ing antarane bangsane, ¹⁵ supaya aja nerak kasucene turune ana ing antarane bangsane, awitdene Ingsun iki Yehuwah kang nucekake dheweke.”

¹⁶ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ¹⁷ “Sira dhawuha marang Harun mangkene: Mungguh anak putunira turun-tumurun kang cacad badane, iku aja ana kang seba nyaosake dhaharaning Allah, ¹⁸ awitdene sadhengaha wong kang cacad badane iku ora kena seba, yaiku: wong wuta, wong pincang, wong kang cacad raine, utawa wong kang peranganing awake kedawan, ¹⁹ wong kang tugel sikile utawa tangane, ²⁰ wong kang bucu, utawa kang cebol, kang mripate

mlethis, kang gudhigen utawa kadhasen sarta kang kawirangane cacad. ²¹ Saben wong turune Imam Harun, kang cacad badane, aja nganti ana kang seba nyaosake kurban genenan marang Pangeran Yehuwah; marga ana cacade, mulane aja seba nyaosake dhaharane Allahe. ²² Bab dhaharane Allahe, dadia sesaosan kang suci pinunjul utawa sesaosan kang suci, iku kalilan dipangan. ²³ Mung aja nyedhaki geber lan aja marani misbyah, marga cacad badane, supaya aja nganti nerak marang kasucening papaningSun kang suci, awitdene Ingsun iki Yehuwah kang nucekake iku." ²⁴ Kaya mangkono Nabi Musa anggone nglantarake dhawuh iku marang Imam Harun, marang para putrane lan marang sakehe wong Israel.

Bab kasucening pangibadah

22:1-33

22 ¹ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: ² "Sira dhawuha marang Harun lan para anake, supaya padha ngati-ati tumrap sesaosan-sesaosan suci kang padha disengker wong Israel kagem marang Ingsun, supaya aja nganti padha nerak marang kasucening asmaningSun kang suci; Ingsun iki Yehuwah. ³ Padha sira tuturana: Saben wong panunggalanira turun-tumurun, yaiku saka ing antarane sakehe turunira, kang seba nyaosake pisungsung kang disengker dening wong Israel kagem marang Yehuwah, mangka lagi mbeneri

najis, wong kang mangkono iku katumpesa saka ing ngarsaningSun; Ingsun iki Yehuwah. ⁴Panunggalane turune Harun kang nandhang memala saraat, utawa kang ngetokake umbel, iku poma aja mangan pisungsung sengkeran iku, sadurunge mari najise. Mangkono uga kang nggepok sadhengah kang najis marga saka jisim utawa kang mentas kemeton manine, ⁵utawa sapa kang nggepok sadhengah kewan rumangkang nlosor utawa gumremet kang ndadekake najise, utawa salah sawijining wong kang najisake, marga saka kanajisan apa bae, dheweke dadi najis, ⁶sapa kang nggepok salah sijine iku mau, bakal dadi najis tumeka suruping srengenge lan ora kena mangan pisungsung sengkeran iku, sadurunge adus. ⁷Manawa wus surup srengenge, lagi mari najise; sawuse mangkono nuli kena mangan pisungsung sengkeran iku, marga iku kang dadi pepancing pangane. ⁸Bathang lan sisane kewan galak, aja dipangan, supaya aja ndadekake najise marga saka kang mangkono iku; Ingsun iki Yehuwah. ⁹Kang iku para imam kudu padha netepi apa kang dadi kawajibane marang Ingsun, supaya aja nganti padha nandhang dosa marga saka iku, temah padha mati, awit ngremehake kasucening kuwajibane; Ingsun iki Yehuwah kang nucekake. ¹⁰Umum aja mangan pisungsung sengkeran, mangkono uga wong neneka kang mondhok ana ing panggonane imam lan wong buruh. ¹¹Nanging manawa ana wong kang wus dituku dening

imam sarana dhuwite banjur dadi bature tukon, iku kalilan padha melu mangan, mangkono uga kang padha lair ana ing omahe. ¹²Manawa anake wadon imam sesomahan karo wong umum, iku aja melu mangan pisungsung-mligi saka sabarang pisungsung sengkeran. ¹³Nanging manawa anake wadon iku wus randha utawa pegat lan ora duwe anak sarta wus mulih menyang ing omahe bapakne kaya nalika isih prawan, iku kalilan melu mangan pangane bapakne; balik wong umum aja ana kang melu mangan iku. ¹⁴Saupama ana wong kang mangan pisungsung suci tanpa kajarag, iku nglironana marang imam nganggo diimbuhi sapralimane. ¹⁵Para imam aja nganti nyawiyah pisungsunge sengkeran wong Israel kang padha dipisungsungake marang Yehuwah, ¹⁶marga tindak kaya mangkono iku nekakae kaluputan marang wong Israel kang kudu katebus, yen ngantia padha mangan pisungsunge kang suci iku mau; awitdene Ingsun iki Yehuwah kang nucekake.”

¹⁷Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ¹⁸“Sira ndhawuhana marang Harun lan anak-anake sarta sakehe wong Israel, iku padha sira tuturana: Sapa bae ing antarane umat Israel lan para wong kang mondhok ana ing Israel, samangsa nyaosake pisungsunge, dadia kang arupa pisungsung punagi utawa pisungsung manasuka, kang arep disaosake marang Pangeran Yehuwah minangka kurban obaran, ¹⁹supaya ndadekake keparenge Sang Yehuwah, pisungsung iku kudu tanpa cacad,

iku kudu sapi kang lanang tanpa cacad, wedhus gibas utawa wedhus berok. ²⁰ Apa kang ana cacade aja sira pisungsungake, awitdene iku ora ndadekake keparenge Pangeran Yehuwah. ²¹ Karodene samangsa ana wong nyaosake kurban slametan marang Pangeran Yehuwah arupa sapi utawa wedhus kanggo ngluwari punagi kang mligi utawa minangka pisungsung manasuka, iku kudu kang tanpa cacad, supaya ndadekake keparenge Pangeran Yehuwah, awake aja ana cacade sathithik-thithika. ²² Kewan kang picak utawa kang tugel balunge, kang tatu utawa kang wudunen, kang korengen utawa gudhigen, iku aja sira saosake marang Pangeran Yehuwah; kewan kang kaya mangkono iku aja sira ladekake dadi kurban genenan ana ing misbyah konjuk marang Pangeran Yehuwah. ²³ Nanging sapi utawa wedhus kang kedawan utawa kecendheken gegelitaning badane, iku kena sira saosake kanggo kurban manasuka, nanging manawa kanggo kurban punagi, Pangeran Yehuwah mesthi ora rena marang sira. ²⁴ Kewan kang dikebiri srana diremuk, digecak, diremed utawa dikethok, aja sira saosake marang Pangeran Yehuwah. Sira aja nindakake mangkono ana ing nagaranira, ²⁵ lan saka tangane bangsa liya sira iya aja padha nyaosake sadhengah iku mau, minangka dhaharane Allahira, marga iku kabeh wus padha rusak lan cacad; Pangeran Yehuwah ora bakal rena marang sira marga saka sesaosan iku.”

²⁶ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²⁷“Manawa ana pedhet utawa cempe gibas sarta cempe wedhus berok lair, iku awora karo embokne pitung dina lawase, nanging wiwit dina kang kaping wolune lan sabanjure manawa kagawe kurban genenan kagem Pangeran Yehuwah, iku ndadekake keparenge.

²⁸ Sapi utawa wedhus berok utawa wedhus gembel iku aja sira sembeleh bebarengan tunggal dina karo anake. ²⁹ Karodene samangsa sira nyaosake kurban pamuji sokur konjuk marang Pangeran Yehuwah, iku anggonira nyembeleh dinganti ndadekake keparenge Pangeran Yehuwah. ³⁰ Poma kurban iku dipangana ing dina iku uga; aja ana kang sira ngengehake tumeka esuke; Ingsun iki Yehuwah.

³¹ Kang iku sira padha nggatekna ing pepakoningSun lan padha sira lakonana; Ingsun iki Yehuwah. ³² Sira aja padha nerak marang kasucening asmaningSun kang suci, supaya Ingsun kasucekake ana ing satengahe wong Israel; Ingsun iki Yehuwah kang nucekake sira kabeh, ³³ iya kang wus ngentasake sira saka ing tanah Mesir, supaya Ingsun dadia Allahira; Ingsun iki Yehuwah.”

Bab dina-dina riaya

23:1-44

23 ¹ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: ²“Sira dhawuha

marang wong Israel lan tutura: Mungguh dina gedhe kang katetepake dening Pangeran Yehuwah kang kudu sira undhangake dadi dina-dina masamuwan suci, iya dina-dina gedhe kang Suntetepake, iku pratelane mangkene: ³Nem dina wong padha nyambuta gawe, nanging dina kapitu iku sabat, dina kanggo ngaso babar pisan, yaiku dina masamuwan suci; sira aja padha nglakoni pagawean apa-apa; iku sabat kagem Sang Yehuwah ana ing sakehe papan panggonanira.

⁴Iki dina-dina gedhe kang ditetepake dening Pangeran Yehuwah dina masamuwan suci, kang siji-sijine kudu sira undhangake ing kala mangsane. ⁵Ing sasi kapisan tanggal ping pat belas ing sasi iku, ing wayah sore iku Paskah kagem Sang Yehuwah. ⁶Ing sasi iku tanggal ping limalas iku dadi riyayane roti tanpa ragi sumaos marang Sang Yehuwah; pitung dina lawase sira padha mangana roti tanpa ragi. ⁷Ing dinane kang kapisan sira padha nganakna parepatan suci, sira aja nglakoni pagawean kang abot. ⁸Pitung dina lawase sira padha nyaosna kurban genenan marang Pangeran Yehuwah; ing dinane kang kapitu iya nganakna parepatan suci, sira aja padha nglakoni pagawean kang abot.”

⁹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ¹⁰“Sira ndhawuhana marang wong Israel lan tutura: Samangsa sira wus lumebu ing tanah kang bakal Sunparingake marang sira, saben bubar panen, wiwitaning panenana sira sabentel sira ladekna marang

imam, ¹¹ bentelan iku banjur digoyangake dening imam ana ing ngarsane Sang Yehuwah, supaya Sang Yehuwah rena marang sira. Anggone nggoyangake ing dina sawuse sabat. ¹² Karodene ing dinane anggonira nggoyangake bentelan iku, sira nyawisna wedhus gembel siji kang tanpa cacad umur setaun; kanggo kurban obaran kobjuk marang Pangeran Yehuwah, ¹³ karo kurbane dhaharan arupa glepung gandum pilihan rong prasepuluh efa diwori lenga, minangka kurban genenan, iku ganda kang gawe rena, sarta kurbane unjukan arupa anggur saprapat hin. ¹⁴ Nganti tumeka ing dina iku sira aja padha mangan roti, gandum gorengan sangan utawa gandum anyar, nganti tumeka anggonira wus padha nyaosake kurbane Allahira mau; iku pranatan kang kanggo ing salawase tumrap sira turun-tumurun ana ing sakehe papan panggonanira.

¹⁵ Esuke sawuse dina sabat iku, iya iku dinane anggonira padha ngladekake bentelan pisungsung goyangan mau, sira padha ngetunga pitung minggu wutuh; ¹⁶ sira ngetunga nganti tumeka ing dina sawuse sabat kang kaping pitune, iku seket dina, nuli sira padha nyaosna kurban dhaharan anyar konjuk marang Sang Yehuwah. ¹⁷ Sira padha ngladekna roti kanggo pisungsung goyangan rong iji, saka ing omahira, kang digawe glepung pilihan rong prasepuluh efa, anggone mbakar sawuse dicampuri ragi, iku minangka pisungsung kawitan konjuk marang Pangeran

Yehuwah. ¹⁸ Roti mau sira kanthenana wedhus gembel pitu kang umur setaun kang tanpa cacad lan sapi lanang siji kang enom sarta wedhus gembel lanang loro, kabeh mau kagawea kurban obaran konjuk marang Sang Yehuwah, karo kurban dhaharan lan kurban unjukan, dadi kurban genenan kang gandane gawe renane Sang Yehuwah. ¹⁹ Sawuse iku sira nyaosna wedhus berok lanang siji minangka kurban pangruwating dosa, lan wedhus gembel loro kang umur setaun kanggo kurban slametan. ²⁰ Iku banjur digoyangna dening imam bareng karo rotine pisungsung kawitaning panenana lan wedhuse gembel loro mau ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, dadi pisungsung suci sumaos marang Pangeran Yehuwah lan minangka bageane imam. ²¹ Ing dina iku uga sira ngumumna yen iku dina gedhe lan nganakna kumpulan suci, sira aja padha nglakoni pagawean kang abot; iku pranatan kanggo ing salawase ana ing sakehe papan panggonanira turun-tumurun. ²² Samangsa sira padha ngeneni pametune buminira, aja sira entekake nganti tekan ing pinggire palemahanira, lan kekarene panenana aja sira asagi, iku katinggala kanggo wong miskin lan wong neneka; Ingsun iki Yehuwah, Allahira.”

²³ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²⁴ “Sira ndhawuhana wong Israel mangkene: Ing sasi kapitu tanggal sapisan ing sasi iku, iku sira dadekna dina pangasoan, dina pangeling-eling kanthi swaraning kalasangka

yaiku dina kumpulan suci. ²⁵ Sira aja padha nglakoni pagawean kang abot lan sira padha nyaosna kurban genenan marang Pangeran Yehuwah.”

²⁶ Pangeran Yehuwah ngandika maneh marang Nabi Musa: ²⁷ “Nanging tanggal kaping sepuluh ing sasi kang kapitu iku dadia dina pirukun; sira padha nganakna kumpulan suci, lan padha ngesorna awakira kalawan puwasa sarta padha nyaosna kurban genenan marang Pangeran Yehuwah. ²⁸ Ing dina iku sira aja padha nyambut gawe; awitdene iku dina pirukun kanggo nganakake pirukun tumrap sira ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah Allahira. ²⁹ Awitdene saben wong kang ora ngesorake awake kalawan puwasa ing dina iku, iku kudu kasirnakake saka ing antarane bangsane. ³⁰ Mangkono uga saben wong kang nindakake pagawean apa-apa ing dina iku, wong iku bakal Sunsirnakake saka ing satengahe bangsane. ³¹ Sira aja padha nindakake pagawean; iku pranatan kanggo ing salawase tumrap sira turun-tumurun, ana ing ngendi bae padununganira. ³² Iku kadadekna sawijining sabat, dina ngaso babar pisan sarta sira ngesorna awakira kalawan puwasa. Wiwit saka malem tanggal sanga sasi iku, ing wayah suruping srengenge tumeka wayah suruping srengenge, sira padha ngriyayakna sabatira.”

³³ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ³⁴ “Sira ndhawuhana marang wong Israel, mangkene: Ing sasi kapitu mau tanggale ping limalas, iku dina riyaya tarub

kagem Pangeran Yehuwah lawase pitung dina.

³⁵Ing dinane kang kapisan sira nganakna kumpulan suci, sira aja padha nglakoni pagawean kang abot. ³⁶Pitung dina lawase sira padha nyaosna kurban genenan marang Sang Yehuwah lan ing dina kang kawolu sira padha nganakna kumpulan suci sarta nyaosna kurban genenan marang Pangeran Yehuwah. Iku dina gedhe kumpulan, ing dina iku sira aja nglakoni pagawean kang abot.

³⁷Iku mau dina-dina riyaya kang ditetepake dening Pangeran Yehuwah kang kudu padha sira undhangake dadi dina kumpulan suci, sarta sira padha nyaosna kurban genenan marang Sang Yehuwah, yaiku kurban obaran lan kurban dhaharan, kurban sembelehan lan kurban unjukan, saben dina kehe miturut kang wus ditetepake kanggo ing dina iku. ³⁸Iku mau kabeh durung kalebu dina-dina Sabate Pangeran Yehuwah, lan pisungsung-pisungsungira apadene sakehe kurban punaginira, kurbanira manasuka kang arep sira saosake marang Pangeran Yehuwah.

³⁹Nanging ing sasi kapitu tanggale ping limalas, ing waktu nglumpukake pametune buminira, ing kono sira padha nganakna pahargyan sumaos marang Pangeran Yehuwah pitung dina lawase; dinane kapisan iku dina ngaso babar pisan, mangkono uga dinane kawolu, iku uga dina ngaso babar pisan.

⁴⁰Ing dinane kapisan sira goleka woh-wohan kang becik-becik, papah-papah kurma, apadene carang-carange wit-witan kang

ngrembuyung sarta wit gandarasa lan padha bungah-bungaha ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Allahira, pitung dina lawase. ⁴¹ Sira padha ngriyayakna iku minangka pahargyan sumaos marang Pangeran Yehuwah, saben taun pitung dina lawase. Iku pranatan kanggo ing salawase tumrap sira turun-tumurun. Iku sira riayakna ing sasi kang kapitu. ⁴² Pitung dina lawase sira padha manggona ing rerekan tarub, saben wong Israel asli padha manggona ing pepethan tarub iku, ⁴³ supaya turunira padha sumurup, yen wong Israel iku padha Sunpanggonake ana ing tarub-tarub, nalika wus padha Sunentasake saka ing tanah Mesir; Ingsun iki Yehuwah Allahira.” ⁴⁴ Kaya mangkono dhawuhe Pangeran Yehuwah bab dina-dina gedhe kang katetepake dening Pangeran Yehuwah, kang kaundhangake dening Nabi Musa marang wong Israel.

Bab padamaran lan bab roti sesaosan

24:1-9

24 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ² “Wong Israel padha sira prentahana supaya padha ngladekna lenga jaitun dheplokkan kang tulen marang sira kanggo padamaran, supaya damare kena dipasang lan tansah murub. ³ Harun kudu tansah njaga damar-damar iku ana ing sangarepe geber kang ngaling-alingi papan angger-anggering Allah ing jero Tarub Pasewakan, wiwit wayah sore tumeka esuke,

ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. Iku pranatan kang kanggo ing salawase tumrap sira turun-tumurun. ⁴Padamaran mas murni iku damar-damare kudu tansah dijaga ana ing ngarsane Sang Yehuwah.

⁵Karomaneh sira njupuka glepung gandum pilihan lan kagawea roti bunder rolas iji. Roti siji rong prasepuluh efa. ⁶Iku banjur katataa ana ing meja mas murni ing ngarsane Pangeran Yehuwah dadi rong tumpuk, dadi satumpuke nem iji. ⁷Saben satumpuk dokokana menyan kang tulen; menyan iku dadia pangendet-enget tumrap ing roti mau, yaiku kurban genenan kang kasaosake marang Pangeran Yehuwah. ⁸Saben dina Sabat roti iku tansah ajega ditata ana ing ngarsane Sang Yehuwah, iku tumrap Israel dadi kuwajiban prajanjian kanggo ing salawase. ⁹Dene roti iku dadia bageane Harun lan para anake, sarta padha dipangana ana ing panggonan kang suci; awitdene iku panduman kang suci pinunjul, saka kurban genenan kang kasaosake marang Pangeran Yehuwah, iku dadia tatanan kang kanggo ing salawase.”

Paukumane wong kang ngipat-ipati marang asmene Pangeran Yehuwah

24:10-23

¹⁰Kacarita ing sawijining dina ana wong lanang, embokne wong Israel, bapakne wong Mesir kang nekani tarub palerebane wong Israel. Wong mau banjur kerengan karo wong

Israel ana ing palereban. ¹¹ Anake wong wadon Israel iku tumuli ngala-ala lan ngipat-ipati asmane Pangeran Yehuwah; tumuli disebakake marang ing ngarsane Nabi Musa. Embokne wong iku jenenge Selomit anake Dibri saka taler Dhan. ¹² Wonge banjur ditahan karo ngenteni karampungane kang cundhuk karo pangandikane Pangeran Yehuwah. ¹³ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: ¹⁴ “Wong kang wus ngucapake ipat-ipat iku gawanen metu saka ing palereban lan sakehe wong kang krungu padha numpangna tangane ana ing siraha, sawuse mangkono wong iku dibenturana watu dening wong sapasamuwan. ¹⁵ Karodene wong Israel padha sira dhawuhana mangkene: Sing sapa ngipat-ipati marang Gusti Allah, iku kudu nanggung kaluputane dhewe. ¹⁶ Sing sapa ngala-ala marang asmane Pangeran Yehuwah, iku kaukuma pati, dibenturana watu dening wong sapasamuwan. Dadia iku wong Israel asli utawa bangsa liya, manawa ngala-ala marang asmane Pangeran Yehuwah, iku kaukuma pati. ¹⁷ Mangkono maneh manawa ana wong kang mateni sadhengah wong, iku poma kaukuma pati. ¹⁸ Nanging sing sapa mateni sadhengah raja-kaya, kudu ngijoli, siji padha siji. ¹⁹ Mangkono uga manawa ana wong gawe cacad sapa-dha-padha, iku kawalesa miturut kang dadi panggawene mau; ²⁰ tugel diwales tugel, mripat diwales mripat, untu diwales untu; kaya dene anggone gawe cacading liyan, dheweke iya kagawea mangkono. ²¹ Sing

sapa mateni raja-kaya, iku kudu nglironi, nanging sing sapa mateni wong, iku kaukuma pati. ²²Mung ana pranatan siji kanggo sira, dadia wong manca utawa wong Israel asli, marga Ingsun iki Yehuwah, Allahira.” ²³Kaya mangkono pangandika kang didhawuhake dening Nabi Musa marang wong Israel; wong kang ngucapake ipat-ipat mau tumuli digawa metu saka ing palereban, sarta dibenturi watu. Dadine wong Israel padha nindakake apa kang didhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

Bab Taun Sabat lan Taun Yobel

25:1-22

25 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa ana ing gunung Sinai: ²“Wong Israel padha sira kandhanana lan padha tuturana mangkene: Besuk samangsa sira wus padha lumebu ing nagara kang bakal Sunparingake marang sira, tanah iku kudu diasokake, minangka sabat sumaos marang Pangeran Yehuwah. ³Sajroning nem taun lawase sira nyebarana buminira, lan sajroning nem taun sira ngethokana pucuke tanduranira anggur, sarta ngundhuhana pametune tanah iku, ⁴nanging taune kang kapitu, iku sabat tumrap tanah iku, wayah ngaso babar pisan, iya sabat sumaos marang Pangeran Yehuwah; buminira aja sira sebari lan tanduranira anggur aja sira kethoki pucuke. ⁵Sarta apa bae kang thukul dhewe saka buminira iku, aja sira eneni

lan wohe tanduranira wit anggur kang ora sira tutuhi iku, aja sira undhuhi. Taun iku dadia taun pangasoan babar pisan tumrap tanah iku. ⁶Pametune tanah sajrone sabat iku padha sira pangana, iya sira, iya baturira lanang lan wadon lan buruhira apadene wong liya bangsa kang padha manggon awor karo sira. ⁷Iya kanggo raja-kayanira lan sato-kewan alasan kang ana ing tanahira, sapametune kabeh iku dadia pakane.

⁸Sira banjur ngetunga pitung taun sabat, yaiku pitung taun ping pitu, dadi pitung pendhak taun sabat mau padha karo patang puluh sanga taun. ⁹Sawuse mangkono nuli ing sasi kapitu tanggal ping sapuluh, ing dina riyaya pirukun, sira ndlajahana ing satanahira kabeh karo ngunekna kalasangka. ¹⁰Taune kang kaping seket iku sira sucekna, lan ngundhangna kamardikan marang wong saisine nagara kabeh; taun iku padha kagawea Taun Yobel, saben wong panunggalanira padha balia menyang palemahane kang dadi darbeke lan kulawargane. ¹¹Taun kang kaping seket iku padha sira dadekna Taun Yobel, sira aja padha nyebar wiji, lan apa kang bakal thukul dhewe, aja sira eneni, sarta aja padha ngundhuhi wohe wit anggur kang ora kokkethoki pucuke. ¹²Awitdene iku Taun Yobel iku suci tumrap sira; kang dadi panganira apa kang sira undhuh saka ing pategalanira. ¹³Ing Taun Yobel iku saben wong panunggalanira ngulihana kang dadi ebeke.

¹⁴Manawa sira ngedol sadhengah apa marang pepadhanira, utawa tuku apa bae saka pepadhanira, aja ana kang gawe kapitunan. ¹⁵Manawa tuku saka pepadhanira iku mituruta cacahing taun, sawuse Taun Yobel, lan pepadhanira anggone ngedol marang sira mituruta cacahing taun panen.

¹⁶Saya akeh cacahing taun, saya larang regane, saya sathithik taune, saya murah regane; awitdene kang diedol marang sira iku cacahing panen. ¹⁷Dadi aja ana kang gawe pitunane pepadhane, nanging sira wedia marang Allahira; awitdene Ingsun iki Yehuwah, Allahira.

¹⁸Kaya mangkono anggonira kudu nglakoni katetepaningSun lan tansah padha gondhelan marang pranataningSun, temah sira bakal padha manggon ing kana kanthi ayam lan tentrem. ¹⁹Tanah iku bakal metokake wohe, lan sira padha mangan nganti wareg, lan pamanggonira ana ing kono bakal kanthi ayam lan tentrem. ²⁰Saupama sira padha takon: Apa kang bakal padha dakpangan ing taun kang kapitu iku? Aku rak padha ora kalilan nyebar lan ora kena nglumpukake pametuning tanah! ²¹Ing kono Ingsun bakal ndhawuhake berkahingSun marang sira ing taun kang kaping nem; temah bakal metokake kang nyukupi kanggo telung taun. ²²Ing taun kang kaping wolu, sira bakal padha nyebar, nanging sira bakal padha mangan pametu kang dhisik nganti tumeka taun kang kaping sangane;

nganti salebune pametune iku, sira isih bakal padha mangan kang dhisik.”

Bab nebus palemahan

25:23-28

²³“Tanah aja diedol salawase, awitdene tanah iku kagunganingSun, lan sira iku padha dadi wong manca, kang neneka tumrap Ingsun. ²⁴Mulane ana ing tanah darbekira kabeh, sira padha nglilanana manawa palemahan iku ditebus. ²⁵Saupama ana sadulurira kang tumiba ing kamlaratan, nganti ngedol saperanganing palemahane, iku sanake kang duwe wewenang nebus, yaiku sanake kang cedhak dhewe, iku maraa nebus kang wus kaedol sadulure iku. ²⁶Dene manawa ora duwe sanak kang wajib nebus, mangka sawuse mangkono bisa nebus dhewe marga wus nemu kang kagawe nebus darbeke, ²⁷iku ngetunga anggone ngedol mau wus pirang taun, banjur saluwihing kekarane dibalekna marang kang nuku, kalawan mangkono wong mau banjur bisa ngulahi tanah ebeke. ²⁸Nanging manawa ora duwe kang kagawe mbalekake, ing kono darbeke kang wus diedol tetep ana ing tangane kang tuku nganti tumeka ing Taun Yobel. Ing Taun Yobel palemahan iku bakal luwar, sarta wong mau bisa ngulahi tanah ebeke.”

Bab nebus omah**25:29-34**

²⁹“Saupama ana wong adol omah ana ing kutha kang pagere tembok, omah iku kenane ditebus mung tumeka taun pendhake, kaetung saka anggone ngedol; anggone wenang nebus mung sajrone setaun. ³⁰Nanging manawa nganti sataun ora ditebus, omah mau tetep dadi duweke kang tuku nganti turun-tumurun, ing Taun Yobel ora bisa bali. ³¹Balik omah kang ana ing desa kang ora kinubengan ing pager tembok, iku kapadhakna karo palemahan ing nagara kono, padha kena ditebus lan ing Taun Yobel kudu bali. ³²Tumrap omah-omah ing kutha-kuthane wong Lewi, wong Lewi iku salawase duwe wewenang nebus. ³³Dene manawa ana wong Lewi kang ora nebus darbeke, nanging omah kang kaedol ana ing kuthane dhewe, iku iya kudu bali ing Taun Yobel, amarga omah kang ana ing kuthane wong Lewi iku padha dadi wewenange ana ing satengahe wong Israel. ³⁴Nanging mungguh ara-ara kanggo angon kang ana ing sakubenge kuthane, iku aja kaedol, marga iku dadi darbeke ing salawas-lawase.”

Pangrengkuh tumrap wong miskin**25:35-55**

³⁵“Saupama sadulurira ana kang tumiba ing kamlaratan, nganti wus ora bisa ngglawat ana

ngarepira, iku kabantua, dipadha kaya wong manca utawa wong neneka, supaya bisa lestari urip ana ing tengahira. ³⁶Aja sira jaluki anakan utawa bebathen, nanging sira wedia marang Allahira, supaya sadulurira iku bisa urip ana ing tengahira. ³⁷Anggonira motangake aja njaluk anakan, lan anggonira nulungi pangan aja klawan ngarah bathi. ³⁸Ingsun iki Yehuwah, Allahira, kang wus ngentasake sira saka ing tanah Mesir, lan Sunparingi tanah Kanaan, supaya Ingsun dadi Allahira.

³⁹Mangkono maneh manawa ana sadulurira kang tumiba ing kamlaratan ana ing tengahira, nganti pasrah bongkokan marang sira, iku aja sira dadekake kaya batur tukon. ⁴⁰Dikaya buruh, utawa wong neneka ana ing omahira, anggone nyambut gawe ana ing panggonanira nganti tumeka Taun Yobel. ⁴¹Sawuse iku nuli lilanana metu saka ing omahira dalah anak-anake, mulih menyang panggonane kulawargane lan ebeke para leluhure.

⁴²Awitdene wong iku padha abdingSun kang wus Sunentasake saka ing tanah Mesir, ora kena diedol patrap kaya batur tukon. ⁴³Aja sira tindhes, nanging sira wedia marang Allahira.

⁴⁴Nanging baturira tukon lanang utawa wadon kang arep sira ingu, iku sakaa para bangsa kang ana ing saubengira; mung panunggalane iku kang kena sira tuku dadi baturira lanang utawa wadon. ⁴⁵Sarta maneh kang kena sira tuku yaiku panunggalane anake para wong neneka kang manggon ana ing tengahira, kang lair ana ing nagaranira. Wong iku padha

kena sira darbeni. ⁴⁶Iku edum-edumna dadi warisan marang anak-anakira, supaya kadarbe minangka warisan, pangengere iki salawas-lawase. Dene mungguh wong Israel, siji-sijine wong panunggalanira aja ana kang ngereh marang sadulurira klawan daksiya.

⁴⁷Manawa ana wong ngamanca utawa wong neneka kang ana ing tengahira, kang uripe wus kacukupan, mangka sadulurira kang melu wong iku tumiba ing kamlaratan, nganti ngedol awake marang wong ngamanca utawa wong neneka iku, utawa marang wong kang asale saka wong ngamanca iku, ⁴⁸sawuse ngedol awake mau, kawenangna ditebus, yaiku salah sijine wong panunggalane sadulure kena nebus, ⁴⁹sadulure bapakne utawa kulawargane kang cedhak, utawa manawa wus kuwat dhewe, iku wenang nebus awake dhewe. ⁵⁰Wong iku nuli etung-etungana karo kang nuku, wiwit taun anggone ngedol awake dhewe nganti tekan Taun Yobel, sarta dhuwit pangedole banjur kaetunga miturut cacahing taun; anggone melu marang wong kang neneka iku kaanggepa kaya cacahing taune wong buruh. ⁵¹Manawa cacahing taun kang kari iku isih akeh, anggone mbalekake dhuwit panukune minangka panebuse awake iku manut cacahing taun mau. ⁵²Manawa cacahing taun kang tumeka Taun Yobel iku mung kari sathithik, iya etung-etungana karo kang nuku, anggone mbalekake dhuwit tebusan kanggo awake dhewe; kaetunga miturut cacahing taun iku. ⁵³Dadine anggone ngenger ing

saben taun-taune marang lurahe iku dikaya buruh; ora kena disiya-siya ana ing ngarepira. ⁵⁴Dene manawa ora katebus kanthi patrap mangkono, ing Taun Yobel kudu dililani metu dalah anak-anake. ⁵⁵Awitdene wong Israel iku padha ngabdi marang Ingsun, lan padha dadi abdingSun kang wus Sunentasake saka ing tanah Mesir; Ingsun iki Yehuwah, Allahira.”

Berkah lan ipat-ipat

26:1-46

26 ¹“Sira aja gawe sesembahan brahala, lan reca tatahan utawa tugu brahala aja sira degake kanggo sira, uga watu ukir-ukiran aja sira dekek ana ing tanahira kanggo pasujudan, awitdene Ingsun iki Yehuwah, Allahira. ²Sira padha netepana dina-dina SabatingSun lan ngajenana pasuceningSun, Ingsun iki Yehuwah.

³Manawa lakunira padha miturut ing pranataningSun sarta tansah padha gondhelan marang prentahingSun, lan nindakake iku, ⁴mesthi sira bakal Sunparingi udan ing kalamangsane, satemah palemahanira bakal aweh pametu lan wit-witan ing pakebonanira bakal metu wohe. ⁵Mangsane angonira padha nutu bakal nganti nyandhak mangsane ngundhuh anggur lan olehe ngundhuh anggur bakal nganti tumeka mangsane nyebar. Anggonira padha mangan bakal nganti wareg, lan pamanggonira ana ing tanahira bakal kanthi ayem lan tentrem. ⁶Karodene Ingsun

bakal paring tentrem tata raharja ana ing tanahira, temah sira bakal padha turu kalawan ora ana kang gawe kagetira. Ingsun bakal nyirnakake sarupane kewan galak saka ing nagara kono, apadene nagaranira bakal ora kambah ing pedhang. ⁷Mungsuhiro bakal sira oyak-oyak, lan bakal padha tiwas ana ing ngarepira dening pedhang. ⁸Wong lima panunggalanira bakal padha mburu wong satus lan wong satus panunggalanira bakal padha mburu wong sepuluh ewu, sarta mungsuhiro bakal padha tiwas kabeh dening pedhang ana ing ngarepira. ⁹Anadene Ingsun bakal enget marang sira lan ndadekake sira bebranahan sarta tangkar-tumangkar, tuwin Ingsun bakal netepake prasetyaningSun klawan sira. ¹⁰Sira bakal isih padha mangan tandhon pangan saka panen kang dhisik, lan kang dhisik iku lagi sira wetokake, manawa kang anyar wus sira simpen. ¹¹Apamaneh Ingsun bakal mrenahake Tarub SuciningSun ana ing tengahira, lan panggalihingSun ora bakal kempa mirsani sira. ¹²Nanging Ingsun bakal ana ing tengahira lan bakal dadi Allahira lan sira padha dadi umatingSun. ¹³Ingsun iki Yehuwah, Allahira, kang wus ngentasake sira saka ing tanah Mesir, supaya sira aja dadi bature tukon maneh. Ingsun wus mutungake pasangan kang ana ing pundhakira lan lakunira Sunjejegake.

¹⁴Nanging manawa sira padha ora ngrungokake marang Ingsun, lan ora ngestokake sakehe pepakoningSun,

¹⁵ manawa sira padha nampik marang katetepaningSun lan atinira padha jeleh ngrungokake pranataningSun, nganti sira padha ora ngestokake pepakoningSun, sarta padha mbubrah prasetyaningSun, ¹⁶ Ingsun iya bakal nandukake iki marang sira, yaiku Ingsun bakal nekakake pagiris marang sira, watuk sarta panastis, kang nganti ngrusak mripat, lan nyawanira nglambrang; tanpa guna anggonira padha nyebar wjinira, marga pametune bakal dipangan dening mungsuhira nganti entek. ¹⁷ Ingsun piyambak bakal nglawan marang sira, nganti sira bakal padha kasoran ana ing ngarepe mungsuhira; para kang nyengiti sira iku kang bakal nguwasani sira, sira bakal padha keplayu, sanajan ora ana kang mburu marang sira.

¹⁸ Anadene manawa ana ing kaanan kang kaya mangkono iku, sira meksa isih padha ora ngrungokake dhawuhingSun, Ingsun bakal maringi pamardi marang sira luwih dening abot, nganti tikel pitu, marga saka dosanira, ¹⁹ sarta Ingsun bakal mutung pangwasanira kang gumunggung, lan langitira bakal Sundadekake kaya wesi, lan buminira kaya tembaga, ²⁰ temahan rekasanira bakal tanpa tuwas babar pisan; buminira bakal ora metokake asil, lan wit-witan ing tanahira ora bakal awoh.

²¹ Manawa uripira isih tetep nyulayani marang karsaningSun lan ora gelem ngrungokake dhawuhingSun, bakal saya akeh tambahing paukumaningSun marang sira nganti tikel

pitu, laras kalawan dosanira. ²²Ingsun bakal nguculake buron alas ana ing tengahira, kang bakal mangsa anakira lan numpes raja-kayanira, ndadekake cacahira mung kari sathithik, temah dalanira dadi sepi mamring.

²³Manawa ing sajroning kaanan kang kaya mangkono iku, sira meksa durung kapok marang pamerdiningSun, lan lakunira isih terus nyulayani karsaningSun, ²⁴Ingsun iya bakal tumandang nglawan marang sira tuwin Ingsun piyambak bakal ngukum marang sira nganti tikel pitu marga saka dosanira.

²⁵Ingsun bakal nekakake pedhang marang sira, kang bakal nibakake piwales marga saka prasetyan iku; dene samangsa sira ing tembe padha klumpukan ana ing kutha-kuthanira, Ingsun bakal nekakake pageblug ana ing tengahira, lan sira bakal Sunulungake marang tangane mungsuhira. ²⁶Samangsa Ingsun nyirnakake tandhoning panganira, nuli wong wadon sepuluh bakal padha mbakar roti ana ing paroten siji. Banjur mbalekake rotine marang sira miturut bobote, temah anggonira padha mangan bakal ora nganti wareg.

²⁷Manawa ing sajrone kaanan kang kaya mangkono iku sira isih meksa padha ora ngrungokake dhawuhingSun, lan lakunira isih tetep nyulayani karsaningSun, ²⁸Ingsun iya bakal tumindak nglawan marang sira kalawan keras lan Ingsun piyambak bakal ngajar marang sira nganti tikel pitu, marga saka dosanira. ²⁹Sira bakal padha mangan daginge anak-anakira lanang lan anak-anakira

wadon. ³⁰ Punthuk-punthuk pepundhenira bakal Sungempuri, lan sakehe padupanira bakal padha Sunbubrah. Sarta jisimira bakal Sununcalake tumumpang ing bathanging brahalanira, sarta panggalihingSun bakal bosen mirsani sira. ³¹ Kutha-kuthanira bakal Sundadekake jugruga, lan pepundhenira padha Sungempuri, lan pisungsungira kang gawe rena bakal ora Sunambet. ³² Ingsun piyambak kang bakal ngrusak nagara iku, nganti mungsuhira kang ngenggoni padha kaeraman. ³³ Nanging sira bakal Sunsebar ing antarane para bangsa lan Ingsun bakal ngunus pedhang ana ing burinira; dene tanahira bakal dadi cengkar, lan kutha-kuthanira padha dadi jugruga. ³⁴ Ing kono tanah bakal pulih saka wahanane taun-taun sabate kang wus dilirwakake salawase cengkar, lan salawase sira padha manggon ana ing nagarane para mungsuhira; nuli tanahe bakal ngrasakake sabate sarta taun-taun sabat kang durung tinemu bakal dipulihake. ³⁵ Salawase tanah dadi gempuran tanah iku bakal ngrasakake sabat kang durung dilakoni ing taun-taun sabatira, nalika sira isih padha manggon ing kono. ³⁶ Dene wong panunggalanira kang isih urip iku atine bakal Sundadekake miris ana ing nagara-nagarane mungsuhe, nganti kumrasaking kleyang kang kabur ing angin, ndadekake padha keplayu kaya playune wong kang nyingkiri pedhang, sarta bakal padha ambruk sanadyan ora ana kang mburu, ³⁷ bakal padha kesandhung ing kancane

lan ambruk kayadene nyingkiri pedhang, sanadyan ora ana kang mburu; sarta sira bakal padha ora bisa ngglawat ana ing ngarepe mungsuhira.³⁸ Malah sira bakal padha sirna ana ing antarane bangsa liya, lan bakal padha katumpes dening nagarane mungsuhira.

³⁹ Sapira panunggalanira kang isih urip, bakal padha tumpes ana ing tanahe mungsuhira, marga saka salahe dhewe, lan iya awit saka lupute para leluhure, mulane iya bakal padha tumpes kaya leluhure.

⁴⁰ Nanging samangsa padha ngakoni kaluputane lan kasalahane para leluhure, kang marga saka cidrane marang Ingsun, karodene ngakoni anggone padha nyulayani karsaningSun,⁴¹ Ingsun uga tumandang nglawan wong-wong iku kang banjur Sunbekta menyang ing nagarane mungsuhe -- utawa manawa atine kang ora katetakan iku wus nungkul apadene wong-wong mau wus padha nebus kaluputane,⁴² nuli Ingsun bakal ngengeti prasyaningSun marang Yakub, lan iya ngengeti prasyaningSun marang Iskak lan prasyaningSun marang Abraham, sarta Ingsun ngengeti marang nagarane.

⁴³ Dadi tanah iku bakal ditinggal lan bakal pulih saka wahanane taun-taun sabat-sabate kang dilirwakake salawase cengkar, marga ditinggal ing wong-wong mau, lan wong-wong iku bakal padha nebus kaluputane; mulane mangkono awit wus padha nampik marang pranataningSun, lan atine bosen ngrungokake katetepaningSun.

⁴⁴Sanadyana mangkono, samangsa padha ana ing nagarane mungsuhe, iya bakal padha ora Suntampik lan ora Sunemohi, Ingsun ora bakal ndadekake tumpese lan ora bakal mbubrah prasyaningSun karo wong-wong iku, awit dene Ingsun iki Yehuwah Allaha. ⁴⁵Murih kaslametane wong iku Ingsun bakal ngengeti prasyaningSun marang para leluhure kang wus Sunentasake saka ing tanah Mesir ana ing ngarepe para bangsa, supaya Ingsun dadi Allaha; Ingsun iki Yehuwah.”

⁴⁶Kaya mangkono iku katetepan lan pranatan sarta angger-angger kang padha kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah, kang tumindak ana ing antarane Panjenengane lan wong Israel ana ing gunung Sinai lumantar Nabi Musa.

Bab ngluwari punagi

27:1-34

27 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²“Sira ndhawuhana marang wong Israel lan sira tutura: Manawa ana wong nglairake punagi mligi marang Yehuwah tumrap manungsa, iku pangajine mituruta sapantese, ³kanggo wong lanang kang umure rong puluh taun tekan sawidak taun, iku sira ajenana seket sekel salaka, ditimbang miturut sekel suci. ⁴Manawa tumrap wong wadon ajenana telung puluh sekel, ⁵sarta kang umur limang taun tekan rong puluh taun, manawa lanang sira ajenana rong puluh sekel, manawa wadon sepuluh sekel. ⁶Dene

tumrap kang umur sesasi tekan limang taun, manawa lanang sira ajenana limang sekel salaka, manawa wadon telung sekel salaka.

⁷ Karodene tumrap kang umur sawidak taun utawa luwih, manawa lanang sira ajenana limang sekel, manawa wadon sepuluh sekel.

⁸ Nanging saupama wonge mau mlarat banget, nganti ora bisa mbayar pangajine wong kang dipunageni, iku nuli diajokna marang ngarepe imam, supaya imam nemtokna pangajine; dene imam anggone nemtokake ajine miturut kakuwatane wong kang nglairake punagi mau.

⁹ Manawa punagine iku tumrap raja-kaya kang kena kagawe kurban sumaos marang Pangeran Yehuwah, sadhengaha kang disaosake marang Pangeran Yehuwah, iku kudu suci. ¹⁰ Iku ora kena diijoli utawwa dilironi, dadi kang becik diijoli kang ala, utawa kang ala dilironi kang becik. Ewasamono manawa kewan diijoli kewan liyane, kang diijoli lan kang kalirokake kudu suci. ¹¹ Manawa iku kewan kang karam, kang ora kena kagawe saos kurban marang Pangeran Yehuwah, kewan iku diajokna marang ngarepe imam, ¹² banjur direganana dening imam, mawa-mawa ala-becike. Dene sapira putusane imam, iya tetepa samono. ¹³ Lan manawa kewan mau arep ditebus, pangajine mau ditambahana sapralimane.

¹⁴ Manawa ana wong kang nyengker omahe, kagawe sengkeran sumaos marang Pangeran Yehuwah, iku direganana dening imam, mawa-mawa ala-becike. Dene sapira

putusane imam, iya tetepa samono pangajine. ¹⁵Nanging manawa kang nyengker mau arep nebus omahe, pangajine omah dipunjulana sapralimane, sawuse mangkono omah mau dadi darbeke maneh.

¹⁶Manawa ana wong kang nyengker saperangane palemahane sumaos marang Pangeran Yehuwah, iku pangajine kudu cundhuk karo wiji kang disebar, yaiku: wiji sair sagomer kang disebar direganana seket sekel salaka. ¹⁷Manawa anggone nyengker palemahane mau wiwit ing Taun Yobel, pangajine tetep samono. ¹⁸Nanging manawa anggone nyengker mau sawuse Taun Yobel, imam anggone ngetung pangajine mituruta kehe taun kang kari tekan ing Taun Yobel candhake, lan iku kanggo nyuda pangajine. ¹⁹Anadene manawa kang nyengker palemahan iku nyata-nyata arep nebus, wong mau kudu mbayar dhuwit pangajine dipunjulana sapralimane, sawuse mangkono bali dadi darbeke maneh. ²⁰Nanging manawa palemahane mau ora ditebus, utawa malah wus diedol marang wong liya, iku ora kena ditebus maneh, ²¹nanging sawale ing Taun Yobel, palemahan iku dadi suci tumrap Pangeran Yehuwah, kaya dene tanah bengkesan, iku imam kang mesthi ndarbeni.

²²Anadene manawa kang disengker sumaos marang Pangeran Yehuwah iku palemahan mentas olehe tuku, lan ora kagolong palemahan duweke dhek biyen, ²³imam anggone ngregani ngetunga nganti tekan Taun

Yobel; ing dina iku uga wong mau nyaosna dhuwit pangajine, iku minangka pisungsung suci sumaos marang Pangeran Yehuwah. ²⁴ Ing Taun Yobel palemahan mau kudu bali marang kang ditukoni dhisik, yaiku wong kang sakawit ndarbeni palemahan mau.

²⁵ Sakehe reregan iku mituruta sekel suci, kang sasekele bobote rong puluh gera.

²⁶ Anadene mungguh pambarepe raja-kaya kang pancen wus dadi hake Yehuwah saka ing antarane kewan-kewan, iku ora kena disengker dening sapa bae; dadia sapi, dadia wedhus gembel utawa wedhus berok iku pada kagungane Yehuwah. ²⁷ Nanging manawa iku kewan kang karam, iku ditebusa miturut pangajine, nganggo dipunjuli sapralimane, lan manawa ora ditebus, iku diedola miturut pangajine.

²⁸ Balik mungguh samubarang kang dimligekake dening sawijining wong sumaos marang Yehuwah saka saperangane darbeke, dadia manungsa, dadia raja-kaya, utawa palemahane, iku ora kena diedol lan iya ora kena ditebus, marga samubarang kang wus dimligekake iku suci pinunjul kagem Sang Yehuwah. ²⁹ Saben wong kang dimligekake, bakal katumpes, iku ora kena ditebus, mesthi diukum pati.

³⁰ Mangkono uga sakehe pisungsung prasepuluhan saka pametune palemahan, dadia kang disebar ing lemah utawa saka pametune kitri, iku kagungane Pangeran Yehuwah, iku pisungsung suci kagem Pangeran

Yehuwah. ³¹Ewadene manawa ana kang arep nebus pisungsunge prasepuluhan iku dipunjulana sapralimane. ³²Mungguh sakehe pisungsung prasepuluhan saka sapi lan wedhus iku saka sakehe kewan kang liwat ing sangisore tekene pangon nalika dietung, iku saprasepuluhe dadia pisungsung suci kagem Pangeran Yehuwah. ³³Ora kena dipilih endi kang becik utawa endi kang ala, iya ora kena diijoli; ewadene saupama meksa diijoli, kewan kang diijoli lan kang diijolake iku kabeh dadi sengkeran, ora kena ditebus.”

³⁴Iku mau pepakon-pepakon kang didhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa ana ing gunung Sinai tumrap wong Israel.

WILANGAN

Bala Israel kacacahake

1:1-54

1¹ Nalika taun kang kapindho ing sasi kapindho ing tanggal sapisan sawuse padha metu saka ing tanah Mesir, Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa ana ing pasamunan ing gunung Sinai ing sajrone Tarub Pasewakan: ²“Sira naca hna umat Israel kabeh miturut kulawangsane ing sajrone suku-sukune, sakehe wong lanang ing Israel tulisana jenenge siji-sijine, ³kang umure rong puluh taun mungguh, kang sembada ing perang, iku sira cacahna karo Harun miturut golonganane dhewe-dhewe. ⁴Dene kang dadi kanthinira tumrap saben taler wong siji, minangka pemimpine kulawangsane. ⁵Iki jenenge wong-wong kang padha dadi kanthinira: Saka taler Ruben: Elizur bin Syedeur; ⁶saka taler Simeon: Selumiel bin Zurisyadai; ⁷saka taler Yehuda: Nahason bin Aminadhab; ⁸saka taler Isakhar: Netaneel bin Zuar; ⁹saka taler Zebulon; Eliab bin Helon; ¹⁰tumrap turune Yusuf, saka taler Efraim: Elisama bin Amihud; lan saka taler Manasye: Gamaliel bin Pedazur; ¹¹saka taler Benyamin: Abidan bin Gidheoni; ¹²saka taler Dhan: Ahiezer bin Amisyadai; ¹³saka taler

Asyer: Pagiel bin Okhran; ¹⁴saka taler Gad: Elyasaf bin Rehuel; ¹⁵saka taler Naftali: Ahira bin Enan.” ¹⁶Iku para wong kang pinilih saka antarane para umat iku, siji-sijine dadi pemimpining talere para leluhure, iku padha dadi panggedhene bala Israel.

¹⁷Nabi Musa lan Rama Harun tumuli nimbali wong-wong kang wus padha kasebut jenenge mau. ¹⁸Bareng tanggal sapisan sasi kapindho banjur padha nglempakake sapepake pasamuwan. Sawuse mangkono nuli ndhapuk sarasilahé para wong Israel miturut gotrahe kang tinemu ing saben taler. Wong-wong kang umure rong puluh taun sapandhuwur ditulisi jenenge siji-sijine, ¹⁹kaya kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa. Mangkono Nabi Musa anggone naca hake umat ana ing pasamunan Sinai.

²⁰Mungguh sarasilahé turune Ruben pembarepe Israel iku kadhapak miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacahé wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang, padha ditulisi jenenge dhewe-dhewe. ²¹Gunggungé saka taler Ruben kang kacathet iku ana patang puluh nem ewu limang atus.

²²Mungguh sarasilahé turune Simeon iku kadhapak miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacahé wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang, padha ditulisi jenenge dhewe-dhewe. ²³Gunggungé kang kacathetan saka taler Simeon ana seket sanga ewu telung atus.

²⁴ Mungguh sarasilahe turune Gad iku kadhapuk miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacache wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang padha ditulis jenenge. ²⁵ Gunggung kang kacathetan saka taler Gad iku ana patang puluh papat ewu nem atus seket.

²⁶ Mungguh sarasilahe turune Yehuda iku kadhapuk miturut gotrah-gotrahe, cacache wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang padha ditulis jenenge. ²⁷ Gunggung kang kacathetan saka taler Yehuda iku ana pitung puluh papat ewu nem atus.

²⁸ Mungguh sarasilahe turune Isakhar iku kadhapuk miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacache wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang padha ditulis jenenge. ²⁹ Gunggung kang kacathetan saka taler Isakhar iku ana seket papat ewu patang atus.

³⁰ Mungguh sarasilahe turune Zebulon iku kadhapuk miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacache wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang padha ditulis jenenge. ³¹ Gunggung kang kacathetan saka taler Zebulon iku ana seket pitu ewu patang atus.

³² Mungguh sarasilahe turune Yusuf, kang kalebu darah Efraim iku kadhapuk miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacache wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang padha ditulis

jenenge. ³³ Gunggunge saka taler Efraim kang kacathetan iku ana patang puluh ewu limang atus. ³⁴ Kang kalebu darahé Manasye, miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacahé wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang padha ditulisi jenenge. ³⁵ Gunggunge saka taler Manasye kang kacathetan iku ana telung puluh loro ewu rong atus.

³⁶ Mungguh sarasilahé turune Benyamin iku kadhapuk miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacahé wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang, padha ditulisi jenenge. ³⁷ Gunggunge saka taler Benyamin kang kacathetan iku ana telung puluh lima ewu patang atus.

³⁸ Mungguh sarasilahé turune Dhan iku kadhapuk miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacahé wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang padha ditulisi jenenge. ³⁹ Gunggunge saka taler Dhan kang kacathetan iku ana suwidak loro ewu patang atus.

⁴⁰ Mungguh sarasilahé turune Asyer iku kadhapuk miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacahé wong lanang kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sembada ing perang padha ditulisi jenenge. ⁴¹ Gunggunge saka taler Asyer kang kacathetan iku ana patang puluh siji ewu limang atus.

⁴² Mungguh sarasilahé turune Naftali iku kadhapuk miturut gotrah-gotrahe ing talere, cacahé wong lanang kang umur rong puluh

taun sapandhuwur, kang sambada ing perang, padha ditulis jenenge. ⁴³ Gunggungge saka taler Naftali kang kacathetan iku ana seket telu ewu patang atus.

⁴⁴ Samono mau kang padha kacacahake dening Nabi Musa lan Rama Harun lan para panggedhene para wong Israel rolas, kang siji-sijine makili talere. ⁴⁵ Dadi sakehe wong Israel kang kacacahake miturut taler-talere kang umur rong puluh taun sapandhuwur, kang sambada ing perang ana ing satengahe wong Israel, ⁴⁶ gunggungge nem atus telu ewu limang atus seket.

⁴⁷ Nanging wong-wong kang kalebu turune Lewi, iku anggone kacacahake ora awor karo wong-wong iku, ⁴⁸ marga Nabi Musa wus kapangandikanan dening Pangeran Yehuwah, mangkene: ⁴⁹ “Mung taler Lewi iku aja sira catheti lan aja sira etung cacahé bebarengan karo wong Israel, ⁵⁰ nanging iku padha kapataha rumeksa Tarub Suci, panggonan angger-angger dalah prabot lan sapirantine kabeh; padha nggotonga Tarub Suci dalah sapirantine; sarta padha leladia ana ing kono, karodene anggone makuwon anaa ing saubenge. ⁵¹ Samangsa Tarub Suci mangkat, wong Lewi kang kudu ngrucati, lan samangsa leren, wong Lewi kang kudu ngadegake; manawa ana wong lumrah kang nyedhaki, kaukuma pati. ⁵² Wong Israel samangsa padha lereb, siji-sijine manggona ing tarube dhewe-dhewe, cedhak karo panji-panjine, miturut golongané, ⁵³ nanging

wong Lewi kudu lereb ing saubenge Tarub Suci panggonaning angger-anggere Gusti Allah, supaya umat Israel aja nganti kena ing bebendu; wong Lewi kudu rumeksa marang Tarub Suci, panggonaning angger-angger iku.”⁵⁴ Anadene wong Israel iya padha nglakoni kaya mangkono; ngetrepi kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa, iku diestokake kabeh.

Suku-suku Israel padha diprenahake anggone makuwon

2:1-34

2¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa lan Rama Harun: ²“Wong Israel anggone lereb iku padha nyedhakana panji-panjine, mituruta tetengering suku-sukune. Anggone lereb iku anaa ing saubenge Tarub Pasewakan kapara adoh.

³Kang lereb ana ing sisih wetan, cedhak karo panji-panjine, iku bani Yehuda, miturut golonganane; kang dadi pemimpine bani Yehuda: Nahason bin Aminadhab. ⁴Balane kang kacacahake iku ana pitung puluh papat ewu nem atus. ⁵Sandhinge iku kang makuwon taler Isakhar, pemimpine bani Isakhar yaiku: Netaneel bin Zuar. ⁶Balane kang kacacahake ana seket papat ewu patang atus. ⁷Tumuli taler Zebulon, pemimpine bani Zebulon yaiku: Eliab bin Helon. ⁸Balane kang kacacahake ana seket pitu ewu patang atus. ⁹Gunggungge bala kang kacacahake ana ing tarube Yehuda,

miturut golonganane ana satus wolung puluh nem ewu patang atus. Iku samangsa budhal ana ing ngarep dhewe.

¹⁰ Panji-panjine taler Ruben ana ing sisih kidul, miturut golonganane, kang dadi pemimpine bani Ruben yaiku: Elizur bin Syedeur. ¹¹ Balane kang kacacahake ana patang puluh nem ewu limang atus. ¹² Kang lereb ana ing sandhinge yaiku taler Simeon, kang dadi pemimpine bani Simeon yaiku: Selumiel bin Zurisyadai. ¹³ Balane kang kacacahake ana seket sanga ewu telung atus. ¹⁴ Nuli taler Gad; kang dadi pemimpine taler Gad yaiku: Elyasaf bin Rehuel. ¹⁵ Balane kang kacacahake ana patang puluh lima ewu nem atus seket. ¹⁶ Gunggunge kang kacacahake ana ing tarube Ruben, miturut golonganane ana satus seket siji ewu patang atus seket. Iku budhale nomer loro.

¹⁷ Sawuse iku banjur disambung Tarub Pasewakan karo balane bani Lewi ana ing tengah-tengahe bala liya-liyane. Kaya manawa mbeneri lereb, iya mangkono uga samangsa budhalan, siji-sijine ana ing panggonane dhewe-dhewe miturut panji-panjine.

¹⁸ Kang ana ing sisih kulon iku panji-panjine taler Efraim, miturut golonganane; kang dadi pemimpine bani Efraim yaiku: Elisama bin Amihud. ¹⁹ Balane kang kacacahake ana patang puluh ewu limang atus. ²⁰ Kang ana ing sandhinge taler Manasye, kang dadi pemimpine bani Manasye yaiku: Gamaliel bin Pedazur. ²¹ Balane kang kacacahake iku ana telung puluh loro ewu rong atus. ²² Tumuli

taler Benyamin, kang dadi pemimpine taler Benyamin yaiku Abidan bin Gideoni. ²³ Balane kang kacacahake iku ana telung puluh lima ewu patang atus. ²⁴ Gunggungne kang kacacahake ana ing tarube Efraim, miturut golongane ana satus wolu ewu satus. Iku budhale kang nomer telu.

²⁵ Kang ana ing sisih lor panji-panjine taler Dhan, miturut golongane, kang dadi pemimpine bani Dhan yaiku: Ahiezer bin Amisyadai. ²⁶ Balane kang kacacahake iku ana suwidak loro ewu pitung atus. ²⁷ Kang lereb ing sacedhake iku taler Asyer, kang dadi pemimpine taler Asyer yaiku: Pagiel bin Okhran. ²⁸ Balane kang kacacahake iku ana patang puluh siji ewu limang atus. ²⁹ Banjur taler Naftali, kang dadi pemimpine taler Naftali yaiku: Ahira bin Enan. ³⁰ Balane kang kacacahake iku ana seket telu ewu patang atus. ³¹ Gunggungne kang kacacahake ana ing tarube Dhan ana satus seket pitu ewu nem atus. Iku budhale anaa ing buri dhewe, miturut panji-panjine.”

³² Samono mau gunggungne wong Israel kang padha kacacahake miturut taler-talere. Sakehe kang kacacahake ana ing tarub miturut golongane kabeh ana nem atus telu ewu limang atus seket. ³³ Nanging wong Lewi ora kalebu kacacahake bareng karo wong Israel, kaya kang wus dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

³⁴ Wong Israel padha nglakoni apa sadhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa;

kaya mangkono anggone padha makuwon miturut panji-panjine, lan uga anggone padha budhalan, siji-sijine miturut gotrahe lan talere.

Bab wong Lewi

3:1--4:49

3¹ Iki tedhake Rama Harun lan Nabi Musa ing nalikane Sang Yehuwah ngandika marang Nabi Musa ana ing gunung Sinai.

² Asmane para putrane Rama Harun, kang pambajeng Nadab, banjur Abihu, Eleazar lan Itamar. ³ Iku mau asmane para putrane Rama Harun, imam-imam kang padha kajebadan, lan wus katetepake supaya nindakake kaimaman. ⁴ Nanging Nadab lan Abihu wus ngajal ana ngarsane Pangeran Yehuwah ana ing pasamunan ing Sinai, nalika padha nyaosake geni kang ora samesthine ana ing ngarsane Sang Yehuwah, sarta padha ora duwe turun. Mulane Eleazar lan Itamar kang nindakake kaimaman nalika Rama Harun, kang rama, isih sugeng.

⁵ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa mangkene: ⁶ “Taler Lewi padha dhawuhana maju lan ngadhep marang Imam Harun, supaya padha ngladenana. ⁷ Iku padha netepana kuwajibane kang tumrap marang Harun lan kanggo para umat Israel kabeh ana ing ngarepe Tarub Pasewakan, dadi padha nglakoni pagawean kang lumadi marang Tarub Suci. ⁸ Iku padha rumeksaa marang sakehe pirantine Tarub Pasewakan, sarta padha

netepana kuwajibane kang tumrap marang wong Israel, dadi padha nglakoni pagawean kang lumadi marang Tarub Suci. ⁹ Wong-wong Lewi iku padha kapasrahna marang Harun lan para anake; saka ing antarane wong Israel wong-wong mau padha kapasrahna babar pisan marang Harun. ¹⁰ Dene mungguh Harun lan anak-anake iku sira pataha ngimami, dene wong liya kang nyedhak kaukuma pati.”

¹¹ Sang Yehuwah ngandika marang Nabi Musa mangkene: ¹²“Lah Ingsun kang mundhut wong Lewi saka ing satengahe wong Israel, kagawe gantine sakehe anake pambarep, kang lair saka ing guwagarba; wong Lewi iku padha dadia kagunganingSun, ¹³awitdene sadhengah anak pambarep iku kagunganingSun. Nalika Ingsun mateni sakehe anak pambarep ing tanah Mesir, nuli sakehe anak pambarep ing Israel padha Sunsengker dadi kagunganingSun; Ingsun iki Yehuwah.”

¹⁴ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa ana ing pasamunan ing gunung Sinai: ¹⁵“Wong bani Lewi iku padha cacahna miturut kula-wangsane lan miturut gotrahe; sakehe kang lanang kang umure sasasi sapandhuwur, iku padha kacacahna kabeh.”

¹⁶ Nabi Musa banjur nacahake bani Lewi miturut pangandikane Sang Yehuwah, kaya anggone wus kadhawuhan mau. ¹⁷ Iki asmane para putrane Rama Lewi: Gerson, Kehat lan Merari. ¹⁸ Iki asmane putrane Rama Gerson miturut gotrahe: Libni lan Simeai. ¹⁹ Para putrane Rama Kehat miturut gotrahe, yaiku:

Amram, Yizhar, Hebron lan Uziel. ²⁰ Iki putrane Rama Merari miturut gotrahe: Makhli lan Musi.

Yaiku gotrah-gotrahe para bani Lewi miturut kula-wangsane. ²¹ Rama Gerson nurunake bani Libni lan bani Simei; yaiku gotrahe bani Gerson. ²² Cacahe kang lanang kang umur sasasi sapandhuwur iku, kaetung ana pitung ewu limang atus. ²³ Gotrahe bani Gerson iku anggone padha manggon ana ing saburine Tarub Suci ing iring kulon. ²⁴ Kang dadi pemimpine kulawangsane bani Gerson iku: Elyasaf bin Lael. ²⁵ Bubuhane bani Gerson ana ing Tarub Pasewakan yaiku: ngrumat Tarub Suci, Tarub lan payone, wrananing lawange Tarub Pasewakan, ²⁶ geber ing plataran lan wrananing plataran kang ana ing saubenge Tarub Suci lan misbyah, tali-taline, lan liya-liyane kang magepokan karo sakabehe mau.

²⁷ Kang kalebu kula-wangsane Rama Kehat yaiku bani Amram, bani Yizhar, bani Hebron lan bani Uziel; yaiku gotrahe bani Kehat.

²⁸ Sagolongane kang lanang kang umur sasasi sapandhuwur nalika kacathetan cacache ana wolung ewu nem atus, iku padha rumeksa barang-barang ing pasucen. ²⁹ Gotrahe bani Kehat iku anggone lereb ana ing sakidule Tarub Suci. ³⁰ Kang dadi pemimpine kula-wangsane lan gotrahe bani Kehat iku: Elisafan bin Uziel. ³¹ Bubuhane ngrumat: pethi, meja, padamaran, misbyah lan piranti ing pasucen kang dianggo pangibadah, apadene geber, lan liya-liyane kang magepokan karo pagawean

mau kabeh. ³² Anadene Rama Eleazar putrane Imam Harun iku kang dadi pucuk pimpinane wong bani Lewi, kang manggedheni marang kang padha rumeksa barang-barang ing pasucen.

³³ Kang kalebu kula-wangsane Rama Merari yaiku bani Makhli lan bani Musi; yaiku gotrah-gotrahe Rama Merari. ³⁴ Sagolongane kang lanang kang umure sasasi sapandhuwur nalika dicatheti cacache ana nem ewu rong atus. ³⁵ Kang dadi pemimpine kula-wangsane lan gotrahe bani Merari iku: Zuriel bin Abihail. Pakuwone ana ing salore Tarub Suci.

³⁶ Bubuhane para bani Merari iku: ngopeni blabage Tarub Suci, kendhite, sakane dalah ompake sarta sakehe pirantine, lan liya-liyane kang magepokan karo pagawean mau kabeh; ³⁷ uga cagake plataran mubeng dalah ompake, pathoke lan tali-taline.

³⁸ Kang lereb ana ing ngarepe Tarub Suci ing sisih wetan, ing sangarepe Tarub Pasewakan, Nabi Musa lan Rama Harun saputra-putrane, kang padha nglakoni bubuhan rumeksa pasucen kanggo wong Israel; mangka wong liya kang nyedhak iku mesthi kaukum pati.

³⁹ Sakehe wong bani Lewi kang kacacahake dening Nabi Musa miturut dhawuhe Sang Yehuwah, manut gotrahe, kang lanang kang umur sasasi sapandhuwur iku ana rolikur ewu.

⁴⁰ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: "Sira nacahna sakehe anak lanang pambarep Israel kang umure sasasi sapandhuwur, padha kaetunga

gunggungne, ⁴¹Ingsun pilihna wong-wong Lewi -- Ingsun iki Yehuwah -- dadia gantine sakehe anake pambarepe wong Israel, lan raja-kayane wong Lewi dadia lirune sakehe pambarep ing antarane raja-kayane wong Israel." ⁴²Nabi Musa banjur nacahake sakehe anake pambarep wong Israel, kaya kang dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang panjenengane. ⁴³Sakehe anak pambarep lanang kang umur sasasi sapandhuwur kang padha kacathetan jenenge, cacache ana rolikur ewu rong atus pitung puluh telu.

⁴⁴Sang Yehuwah banjur ngandika marang Musa: ⁴⁵"Ingsun pundhutna wong Lewi dadia gegentine sakehe anak pambarepe wong Israel, lan uga raja-kayane wong Lewi lirune raja-kayane wong Israel; wong Lewi iku dadia kagunganingSun; Ingsun iki Yehuwah. ⁴⁶Minangka panebuse para pambarepe wong Israel kang rong atus pitung puluh telu, kang cacache ngluwihi wong bani Lewi iku, ⁴⁷saben wong siji sira dhawuhana setor dhuwit limang atus sekel, miturut sekel suci, kang sasekele bobote rong puluh gerah. ⁴⁸Dhuwit iku sira tampakna marang Harun lan para anake minangka tebusane wong-wong kang keluwihen iku." ⁴⁹Nabi Musa banjur mundhut dhuwit tebusan tumrap wong-wong kang cacache keluwihen tinimbang kang wus ditebus dening para wong Lewi mau, ⁵⁰dhuwit iku mau kapundhut saka para pambarepe wong Israel, gunggung sewu telung atus suwidak lima sekel, miturut timbangan sekel suci.

⁵¹ Dhuwit tebusan iku nuli ditampakake Nabi Musa marang Imam Harun lan para putrane nocogi pangandikaning Yehuwah, kang wus kadhawuhake dening Sang Yehuwah marang Nabi Musa.

4 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa lan Rama Harun: ²“Sira padha naca hna para bani Kehat lan sira dhewekna saka ing antarane para bani Lewi, miturut gotrah-gotrahe ing kula-wangsane. ³Kacacahna kang umur telung puluh taun sapandhuwur nganti tumeka umur seket taun, sakehe wong kang kudu ngayahi kuwajiban lumadi marang Tarub Pasewakan. ⁴Kang dadi bubuhane bani Kehat ana ing Tarub Pasewakan, yaiku: ngurus barang-barang kang suci pinunjul. ⁵Samangsa budhal saka palereban, Harun lan para anake tumuli padha lumebua perlu ngudhunake payone, banjur kagawea nutupi pethi angger-angger, ⁶ing dhuwure dilarabana lulang dhuyung, ing dhuwure maneh kajerengana jarit kang wungu tuwa, sarta banjur kaetrapana pikulaning pethi mau. ⁷Ing sadhuwure meja sesaosan kataplakana jarit wungu tuwa, tumuli ditatanana panjang, piring apadene tuwung lan kendhining kurban pangecuran dalah rotine sesaosan iya kudu ajeg ana ing kono. ⁸Iku banjur kalurubana jarit jingga, banjur ditutupana lulang dhuyung, sawuse mangkono kaetrapana pikulane. ⁹Karomaneh padha njupuka jarit wungu tuwa kagawea nutupi padamaran dalah

damare, sapit-sapite lan tadhah-tadhahe langes, apadene sakehe wadhah lenga kang kanggo kaperluaning padamaran iku.

¹⁰ Padamaran sapirantine kabeh mau tumuli katumpangana ing lulang dhuyung, sarta kaselehna ing amben-ambenane kang kanggo ngusung. ¹¹ Misbyahe mas dilurubana jarit wungu tuwa, dikrukubana lulang dhuyung, sarta dietrapana ing pikulaning misbyah iku.

¹² Karomaneh padha njupuka sakehing piranti kang kanggo leladen pangibadah ing pasucen, padha kadekekna ing jarit wungu tuwa, kalarabana lulang dhuyung, banjur kaselehna ing amben-ambenan. ¹³ Awu ing misbyah karesikana, tumuli kalarabana jarit wungu nom, ¹⁴ ing sadhuwure katumpangna sakehe piranti kang kanggo ing gawe, yaiku: anglo, porok, sarta sorok, bokor panyiraman apadene sakehe pirantining misbyah, banjur dilarabana lulang dhuyung, sawuse iku kaetrapana ing pikulaning misbyah.

¹⁵ Sawuse Harun lan para anake rampung anggone nutupi barang-barang lan sakehe pirantine pasucen kabeh, samangsa arep budhalan, wong bani Kehat lagi kena lumebu prelu ngusungi barang-barang iku, nanging aja nganti nggepok samubarang kang suci iku, supaya aja nganti nemahi pati. Dadi iku barang-barang ing Tarub Pasewakan kang kudu diusung dening bani Kehat. ¹⁶ Anadene Eleazar anake Imam Harun, bubuhane ngreksa lengane padamaran, dupa wangen-wangen, kurban dhaharan ajegan sarta lenga jebad;

uga kuwajiban ngreksa Tarub Suci lan saisine kabeh, yaiku barang-barang kang suci lan sapirantine kabeh.”

¹⁷ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa lan Rama Harun, dhawuhe:

¹⁸ “Kula-wangsane lan gotrah-gotrahe para bani Kehat iku poma aja nganti cures saka ing satengahe wong Lewi. ¹⁹ Supaya padha lestari urip lan ora nganti nemahi pati samangsa maju nyedhaki barang-barang kang suci pinunjul, sira padha nindakna mangkene; kanggo wong-wong mau: Harun lan anak-anake padha lumebua lan mrenahna wong bani Kehat mau, cedhak karo barang-barang kang kudu diusung. ²⁰ Nanging aja ana wong Kehat kang lumebu arep ndeleng barang-barang suci iku sanadyan munga sakedhap netra, supaya aja nganti nemahi pati.”

²¹ Sang Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²² “Para bani Gerson iya uga kacacahna miturut kula-wangsane lan para gotrahe, ²³ kang umur telung puluh taun sapandhuwur tumeka umur seket taun, kaetunga, iya saben wong kang kudu ngayahi kuwajiban lumadi marang Tarub Pasewakan. ²⁴ Kang dadi bubuhane bani Gerson anggone leladi lan ngusung barang-barang iku mangkene: ²⁵ Padha ngusunga tendha-tendhaning Tarub Suci lan Tarub Pasewakan, payone lan rangkepane lulang dhuyung kang ana ing dhuwure, sarta wrananing lawange Tarub Pasewakan, ²⁶ geber-gebering plataran karo wrananing gapura plataran kang ana ing

saubenge Tarub Suci apadene misbyah, tali-taline lan sarupane piranti kang kanggo ing gawe; wong-wong iku padha nindakna sakehing bubuhan kang magepokan karo iku mau kabeh. ²⁷ Bubuhane para bani Gerson, anggone ngusungi barang-barang lan anggone ngladeni, kabeh iku katindakna miturut kang dadi prentahe Harun lan para anake; padha sira tuduhana apa kang dadi tanggung-jawabe tumrap sadhengah kang diusung iku. ²⁸ Iku mau kang dadi bubuhane bani Gerson ana ing Tarub Pasewakan, sarta anggone padha nyambutgawe iku kapimpina dening Itamar anake Imam Harun.

²⁹ Para wong Merari kacacahna miturut gotrahe lan kula-wangsane, ³⁰ kang umur telung puluh taun sapandhuwur nganti tumeka umur seket taun, iku kaetunga, yaiku saben wong kang kudu ngayahi kuwajiban lumadi marang Tarub Pasewakan. ³¹ Kang dadi bubuhane kang magepokan karo sakehe pagaweane ana ing Tarub Pasewakan: ngusungi blabag-blabag Tarub Suci, palang-palange, cagak-cagake, ompake, ³² cagake plataran mubeng, ompake, pathok-pathoke lan tali-taline, dalah sapirantine; iku kabeh klebu kuwajibane. Dene piranti kang kudu diusung iku tuduhna peprincene. ³³ Iku mau bubuhane gotrah-gotrahe para bani Merari, yaiku sakehe pagaweane ana ing Tarub Pasewakan, kang dadi pemimpine Itamar anake Imam Harun.”

³⁴ Kaya mangkono Nabi Musa lan Rama Harun dalah para pemimpine umat Israel anggone

padha nacahake para bani Kehat miturut gotrah-gotrahe ing kula-wangsane, ³⁵ yaiku wong-wong kang umur telung puluh taun sapandhuwur tumeka umur seket taun, sakehe wong kang kudu ngayahi kuwajiban lumadi marang Tarub Pasewakan. ³⁶ Gunggungge kang kacacahake iku miturut gotrahe ana rong ewu pitung atus seket. ³⁷ Samono cacahé wong bani Kehat, kang padha ngladeni ana ing Tarub Pasewakan, kang padha dicatheti dening Nabi Musa lan Rama Harun, miturut dhawuhe Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Musa.

³⁸ Para bani Gerson iku anggone kacacahake miturut gotrah-gotrahe ing kula-wangsane, ³⁹ yaiku para wong kang umur telung puluh taun sapandhuwur tumeka umur seket taun, saben wong kang kudu ngayahi kuwajiban lumadi marang Tarub Pasewakan. ⁴⁰ Dadi kang kacacahake miturut gotrahe lan kula-wangsane, gunggungge rong ewu nem atus telung puluh. ⁴¹ Samono iku gunggungge cacahé gotrah-gotrahe para bani Gerson, kang padha ngladeni ana ing Tarub Pasewakan, kang padha dicatheti dening Nabi Musa lan Rama Harun, miturut dhawuhe Sang Yehuwah.

⁴² Para bani Merari iku anggone kacacahake miturut gotrah-gotrahe lan kula-wangsane, ⁴³ kang umur telung puluh taun sapandhuwur tumeka umur seket taun, saben wong kang kudu ngayahi kuwajiban lumadi marang Tarub Pasewakan, ⁴⁴ dadi kang kacacahake miturut gotrahe, gunggungge telung ewu rong atus. ⁴⁵ Samono cacahé gotrah-gotrahe para bani

Merari, kang padha kacathetan dening Nabi Musa lan Rama Harun, miturut dhawuhe Sang Yehuwah lumantar Nabi Musa.

⁴⁶ Sakehe wong Lewi kang kacacahake dening Nabi Musa lan Rama Harun kanthi para pemimpine Israel miturut gotrah-gotrahe lan kula-wangsane, ⁴⁷ kang umur telung puluh taun tumeka umur seket taun, saben wong kang kudu ngayahi kuwajiban lumadi marang Tarub Pasewakan, sarta ngusung barang-barang; ⁴⁸ dadi kang kacathetan, gunggungge wolung ewu limang atus wolung puluh. ⁴⁹ Anggone nacahake iku marga saka dhawuhe Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Musa, sawiji-wijine padha diparingi tanggung-jawab tumrap apa kang kudu dilakoni lan kang diangkuti. Kaya mangkono anggone kacacahake, miturut dhawuhe Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Musa.

Pranatan bab wong kang najis

5:1-4

5 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ² “Sira mrentahana marang wong Israel, supaya saben wong kang nandhang lara saraat, wong kang ngetokake umbel lan kang nggrajag getih, apadene kang najis marga saka jisim, padha kawetokna saka ing palereban, ³ lananga wadona padha kawetokna, iya sira wetokna menyang ing sajabane palereban, supaya aja nganti ndadekake najise pakuwon kang Sundalemi.”

⁴ Wong Israel banjur iya padha nglakoni kaya mangkono, wong-wong mau padha diwetokake saka ing palereban; apa sadhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa, iku diestokake dening wong Israel.

Bab tatanan nebus kaluputan

5:5-10

⁵ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ⁶“Sira ndhawuhana marang wong Israel: Manawa ana wong lanang utawa wong wadon, nglakoni dosa marang pepadhane, lan marga saka iku ngowahi kasetyane marang Pangeran Yehuwah, temah wong mau nandhang kaluputan, ⁷ iku ngakonana dosane kang wus dilakoni mau, banjur mbayara tebusane kabeh kawuwuhana sapralimane, kawenehna marang wong kang ditanduki kaluputan. ⁸ Nanging saupama wong iku wus ora duwe sanak kang wajib nampani tebusaning kaluputan mau, ing kono tebusan kaluputan kang kudu kabayar iku dadi kagungane Sang Yehuwah, lan dadi pandumaning imam; iku durung kalebu wedhus gibas lanang karukunan kang dianggo nganakake karukunan tumrap wong mau. ⁹ Mungguh pisungsung-pisungsung suci kang kapasrahake wong Israel marang imam iku, pisungsunge mligi dadia pandumaning imam. ¹⁰ Dene pisungsung suci, kang digawa dening wong, iku pandumane wong iku dhewe; mung

apa kang kawenehake dening wong marang imam, iku dadi pandumane imam iku.”

Pranatan tumrap prakara kasujanan

5:11-31

¹¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ¹²“Sira kandhaa marang wong Israel, padha tuturana: Manawa ana somahe wong kang laku ngiwa dadi ora setya marang kang lanang, ¹³ marga wong wadon iku ditunggal turu wong lanang liya, mangka bojone ora ngreti, awit anggone gawe kuceming awake iku digawe wadi, ora ana seksine, satemah ora konangan; ¹⁴ saupama kang lanang banjur kadunungan rohing kasujanan, nganti ndakwa marang kang wadon, mangka wong wadon mau dhasar nyata wus gawe kuceme awake, utawa manawa kang lanang katuwuhan rasa sujana, nganti ndakwa kang wadon, sanadyan kang wadon mau ora gawe kuceming awake, ¹⁵ ing kono wong lanang mau tumuli ngladekna somahe marang ngarepe imam. Lan wong iku kudu nggawa kurban marga saka kang wadon iku, arupa glepung sair saprasepuluh efa, aja nganggo diesoki lenga lan aja ditumpangi menyan, awitdene iku kurban dhaharan kasujanan, iya kurban pangeling-eling marang kaluputan. ¹⁶ Imam tumuli ngakona wong wadon iku maju, disembakna ing ngarsane Sang Yehuwah. ¹⁷ Imam tumuli nggawaa banyu suci diwadhahi genthong lemah, sarta njupuka lebu kang ana ing jrambahe

Tarub Suci, dicemplungna ing banyu mau.
¹⁸ Sawuse wong wadon iku disebakake ing ngarsane Pangeran Yehuwah, rambute banjur diudharana, epek-epeke ditumpangana kurban pangeling-eling, yaiku kurban dhaharan kasujanan, dene tangane imam didokokana banyu pait kang malati. ¹⁹ Wong wadon mau disumpaha dening imam kalawan ngucapna: Manawa nyata kowe ora ditunggal turu dening wong lanang liya, lan ora laku ngiwa, -- awit kowe iku kawengku dening bojomu, -- kowe kalisa ing banyu pait kang malati iki; ²⁰ balik manawa kowe nyata laku sedheng, temah ndadekake jembermu, marga ditunggal turu dening wong lanang liya; -- mangka kowe iku kawengku ing bojomu -- ²¹ ing kono imam nyumpaha wong wadon mau klawan sumpah ipat-ipat, sarta ngucapa marang wong wadon mau, mangkene: Kowe didadekna tadhahing-sumpah ipat-ipat dening Pangeran Yehuwah ana ing tengahe bangsamu, pupumu bakal dadi cilik sarta wetengmu dadi busung, ²² marga banyu kang malati iki bakal manjing ing awakmu, ndadekake busunge wetengmu lan cilike pupumu. Wong wadon mau banjur ngucapa: Amin, amin.

²³ Imam banjur nulisa ipat-ipat iku mau ana ing dluwang lan banjur ngilangana tulisan iku klawan banyu pait iku, ²⁴ banyu pait kang nekakake walat iku banjur diombekna marang wong wadon mau, sarta banyu iku bakal lumebu ing awake lan njalari wong mau banjur lara banget. ²⁵ Imam

banjur njupuka kurbane dhaharan kasujanan saka ing tangane wong wadon mau, sarta kagoyanga ana ing ngarsane Sang Yehuwah lan kagawaa menyang ing misbyah. ²⁶ Kurban dhaharan mau dijupuka sagegem dening imam minangka pisungsung pangeling-eling lan diobonga ana ing misbyah, sawuse mangkono banyune tumuli kaombekna marang wong wadon iku. ²⁷ Sawuse mangkono, manawa wong wadon iku nyata jember lan ora setya marang bojone, mesthi banjur kelakon banyu kang malati mau bakal manjing ing awake, sarta njalari lara banget, temah wetenge dadi busung lan pupune dadi cilik. Sabanjure wong wadon iku bakal nandhang ipat-ipat ana ing satengahing bangsane. ²⁸ Balik manawa wong wadon iku ora gawe kuceming awake, nanging resik, mesthi bakal kalis lan bakal duwe anak.”

²⁹ Kaya mangkono angger-angger tumrap kasujanan, manawa ana wong wadon kang laku sedheng lan gawe jembering awake, mangka kawengku ing bojone, ³⁰ utawa manawa wong lanang kadunungan rohing kasujanan, nganti ndakwa somahe laku sedheng, kang wadon nuli kasebakna marang ngarsane Pangeran Yehuwah sarta imam nindakna pranatan iku kabeh marang wong wadon mau. ³¹ Kang lanang bakal ora kaluputan, nanging kang wadon kang nanggung wohing kaluputane.

Angger-angger bab dadi nazir

6:1-21

6 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ² "Sira mratelakna marang wong Israel lan tutura: Manawa ana wong lanang utawa wadon kang nglairake nadar kang mligi, yaiku nadaring wong nazir arep nyengker awake dhewe sumaos marang Sang Yehuwah, ³ iku kudu nyirik anggur lan sadhengah omben-omben kang mendemi, aja ngombe cokak anggur utawa ciyu kang mendemi, sarta aja ngombe omben-omben kang asale saka anggur, uga aja mangan woh anggur, dadia kang isih anyar utawa kang wus garing. ⁴ Salawase dadi nazir aja mangan sadhengah olah-olahan kang saka wit anggur, dadia kang wujud isi utawa pucuking pange. ⁵ Salawase nindakake punagine anggone dadi nazir, siraha aja nganti kagepok ing lading panyukuran; nganti tumeka saganeping dinane anggone nyengker awake sumaos marang Pangeran Yehuwah, tansah dadia sengkeran lan rambute diingua. ⁶ Salawase anggone nyengker awake sumaos marang Sang Yehuwah, aja nganti nyedhaki jisim; ⁷ sanadyan kepaten bapakne utawa biyunge, sadulure lanang utawa wadon, iya aja nganti najisake awake marga saka iku, awit kang dadi tandhaning kanaziran kagem Gusti Allahe iku ana ing siraha.

⁸ Salawase anggone dadi nazir, awake dadia sesengkerane Pangeran Yehuwah. ⁹ Nanging

saupama ana wong kang mati dadakan ana ing sandhinge, kang njalari wong iku najisake rambuting kanazirane, ing dinane panucene banjur cukura, yaiku ing pitung dinane anggone nyukur. ¹⁰ Dene ing wolung dinane nggawaa manuk deruk loro utawa piyik dara loro diladekna marang imam, menyang ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan.

¹¹ Manuk mau kang siji disaosake dening imam kanggo kurban pangruwating dosa, dene sijine kanggo kurban obaran, sarta imam iku nganakna pirukun kanggo wong mau marga saka dosane cedhak jisim. Ing dina iku uga sirahe kasucekna, ¹² lan awake disengkera maneh sumaos marang Pangeran Yehuwah, klawan nggawa cempe lanang siji kang umur setaun kanggo kurban dhendha. Dene dina-dina kang wus kepungkur dianggepa batal, marga rambuting kanazirane wus dadi najis.

¹³ Anadene iki angger-anggere tumrap wong nazir: Samangsa wus ganep dinane anggone punagi dadi nazir, wong mau banjur kagawaa menyang ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan, ¹⁴ tumuli nyaosna pisungsung konjuk marang Pangeran Yehuwah, arupa wedhus gembel lanang siji kang umur setaun lan kang tanpa cacad, kanggo kurban obaran, lan wedhus gembel wadon siji kang umur setaun lan tanpa cacad, kanggo kurban pangruwating dosa, sarta wedhus gembel lanang siji kang tanpa cacad, kanggo kurban slametan, ¹⁵ karomaneh roti tanpa ragi

sacething, yaiku roti bunder kang glepunge pilihan, pangolahe nganggo lenga, lan roti tipis tanpa ragi kang dioseri lenga, kanthi kurban dhaharan lan kurban-kurban unjukan. ¹⁶ Iku mau kabeh banjur kasaosna dening imam marang ing ngarsaning Yehuwah sarta imam iku nuli nyawisna kurban pangruwating dosa lan kurban obaran mau; ¹⁷ wedhuse gembel lanang mau iya dicawisna minangka kurban slametan konjuk marang Pangeran Yehuwah kanthi roti tanpa ragi sacething mau; karodene kurbane dhaharan lan kurbane unjukan iya dicawisna dening imam. ¹⁸ Wong nazir mau tumuli nyukura rambuting kanazirane ana ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan; rambute kanaziran iku banjur dikukupa lan kacemplungna ing geni kang ana ing ngisore kurban slametan. ¹⁹ Sawuse mangkono imam njupuka sampile wedhus lanang kang ngarep, kang wus kaolah, karo roti bunder siji tanpa ragi saka ing cething lan roti tipis tanpa ragi, padha katumpangna ing epek-epeke wong nazir kang wus nyukur rambuting kanazirane; ²⁰ iku kabeh tumuli digoyangna dening imam dadi pisungsung goyangan ana ing ngarsane Yehuwah; iku kabeh dadi panduman suci kanggo imam kanthi andhemane pisungsung goyangan lan sampile pisungsung-mligi. Sawuse mangkono, wong nazir mau lagi kena ngombe anggur.”

²¹ Iku mau angger-angger tumrap wong nazir kang duwe punagi bakal ngunjukake pisungsunge marang Sang Yehuwah

adhedhasar kanazirane, iku durung kapetung pisungsung kang wong mau bisa nyaosake, kajaba iku mau. Kaya kang dadi punagine kang wus dilairake, iya mangkonoa anggone nglakoni adhedhasar angger-anggering kanazirane.

Upacara manawa imam mberkahi

6:22-27

²² Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²³“Sira ndhawuhana marang Harun lan para anake: Anggonmu padha mberkahi marang wong Israel kalawan ngucapa mangkene:

²⁴ Pangeran Yehuwah muga maringana berkah marang kowe, lan ngayomana kowe;

²⁵ Pangeran Yehuwah muga nyunarna cahyaning wadanane marang kowe, lan maringana sihrahmat;

²⁶ Pangeran Yehuwah muga karsaa nungkulake wadanane marang kowe, lan maringana tentrem rahayu.

²⁷ Kaya mangkono anggonira padha kudu ngetrapake asmaningSun marang wong Israel, temah bakal padha Sunberkahi.”

Pisungsung nalika ngresmekake Tarub Suci

7:1-89

7¹ Kacarita bareng Nabi Musa wus rampung anggone ngadegake Tarub Suci, sarta wus dijebadi lan disucekake dalah saprabote, apadene misbyah sapirantine iya wus dijebadi lan disucekake, lan sawuse iku kabeh padha dijebadi lan disucekake, ² para pemimpine Israel, para panggedhene sukune banjur padha nyaosake pisungsung. Wong-wong iku kang dadi pangarepe taler kang mimpin nalika dianakake cacah-jiwa. ³ Iku padha ngladekake pisungsung marang ngarsane Sang Yehuwah arupa kreta nem kang mawa tendha lan sapi rolas. Saben pemimpin loro kreta siji, lan sapi niji, tumuli padha diladekake menyang ngarepe Tarub Suci. ⁴ Sang Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: ⁵ “Kabeh iku sira tampanana, kagawea ngladeni ayahan ing Tarub Pasewakan; kabeh iku katampakna marang wong Lewi, miturut kapreluaning bubuhane dhewe-dhewe.” ⁶ Nabi Musa banjur nampeni kreta-kreta lan sapi-sapi mau, sarta tumuli diparingake marang para wong Lewi; ⁷ kreta loro lan sapi papat diparingake marang bani Gerson, miturut kapreluaning pagaweane, ⁸ kreta kang papat lan sapine wolu diparingake marang bani Merari, miturut karo kapreluaning pagaweane kang dipimpin dening Itamar, putrane Imam Harun. ⁹ Nanging para

bani Kehat ora diparingi, sabab iku padha kabubuhan rumeksa barang-barang kang suci, kang pangusunge kudu dipikul.

¹⁰Ing nalika misbyah kajebadan, para pemimpin mau padha ngladekake pisungsung kang kanggo ngresmekake misbyah; anggone ngajokake pisungsung iku ana ing ngarepe misbyah mau. ¹¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: “Sabèn dina anaa pemimpin siji kang ngladekake pisungsunge kanggo memulya misbyah iku.”

¹²Kang ngladekake pisungsunge ing dina kapisan iku Nahason bin Aminadab, saka taler Yehuda. ¹³Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang manut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan diwori lenga, kanggo kurban dhaharan; ¹⁴piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa, ¹⁵apadene sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji lan wedhus gibas siji kang umur setaun, padha kanggo kurban obaran, ¹⁶wedhus berok lanang siji, kanggo kurban pangruwating dosa; ¹⁷lan kang kanggo kurban slametan: sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, lan wedhus gibas kang umur setaun lima. Iku mau pisungsunge Nahason bin Aminadab.

¹⁸Ing dina kang kapindho kang ngladekake: Netaneel bin Zuar, pemimpine taler Isakhar. ¹⁹Pisungsunge kang diladekake arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh

sekel, lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang miturut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan; ²⁰piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa; ²¹apadene sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji lan wedhus gibas umur setaun, padha kanggo kurban obaran; ²²wedhus berok siji kanggo kurban pangruwating dosa; ²³lan kang kanggo kurban slametan: sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, sarta wedhus gibas kang umur setaun lima. Iku mau kurban pisungsunge Netaneel bin Zuar.

²⁴Ing dina kang katelu: pemimpine bani Zebulon, yaiku: Eliab bin Helon. ²⁵Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel, lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang miturut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan; ²⁶piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa; ²⁷sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji lan wedhus gibas umur setaun siji, kanggo kurban obaran; ²⁸wedhus berok lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa; ²⁹lan kang kanggo kurban slametan: sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, sarta wedhus gibas kang umur setaun lima. Iku mau kurban pisungsunge Eliab bin Helon.

³⁰Ing dina kang kaping papat: pemimpine bani Ruben, yaiku Elizur bin Syedeur.

³¹ Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel, lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang miturut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan; ³² piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa; ³³ sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji, lan wedhus gibas umur setaun siji, kanggo kurban obaran; ³⁴ wedhus berok lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa; ³⁵ lan kang kanggo kurban slametan sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lima, sarta wedhus gibas umur setaun lima. Iku mau kurban pisungsunge Elizur bin Syedeur.

³⁶ Ing dina kang kaping lima: pemimpine bani Simeon, yaiku Selamuel bin Zurisyadai.

³⁷ Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel, lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang manut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan; ³⁸ piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa; ³⁹ sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji, lan wedhus gibas umur setaun siji, padha kanggo kurban obaran; ⁴⁰ wehdus berok siji kanggo kurban pangruwating dosa; ⁴¹ lan kang kanggo kurban slametan sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, lan wedhus gibas umur setaun lima. Iku mau kurban pisungsunge Selamuel bin Zurisyadai.

⁴²Ing dina kang kaping nem, pemimpine bani Gad, yaiku Elyasaf bin Rehuel. ⁴³Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel, lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang manut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan; ⁴⁴piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa; ⁴⁵sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji, lan wedhus gibas umur setaun siji, kanggo kurban obaran; ⁴⁶wedhus berok siji kanggo kurban pangruwating dosa; ⁴⁷lan kang kanggo kurban slametan sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, lan wedhus gibas umur setaun lima. Iku mau kurban pisungsunge Elyasaf bin Rehuel.

⁴⁸Ing dina kang kaping pitu: pemimpine bani Efraim, yaiku Elisama bin Amihud. ⁴⁹Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel, lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang manut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan; ⁵⁰karo piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa; ⁵¹sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji, lan wedhus gibas umur setaun siji, kanggo kurban obaran; ⁵²wedhus berok lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa; ⁵³lan kang kanggo kurban slametan sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, sarta wedhus gibas umur setaun

lima. Iku mau kurban pisungsunge Elisama bin Amihud.

⁵⁴Ing dina kang kaping wolu: pemimpine bani Manasye, yaiku Gamaliel bin Pedazur.

⁵⁵Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang manut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan; ⁵⁶karo piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa; ⁵⁷sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji, lan wedhus gibas umur setaun siji, kanggo kurban obaran; ⁵⁸wedhus berok lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa; ⁵⁹lan kang kanggo kurban slametan sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, sarta wedhus gibas umur setaun lima. Iku mau pisungsunge Gamaliel bin Pedazur.

⁶⁰Ing dina kang kaping sanga: pemimpine bani Benyamin, yaiku Abidan bin Gideoni.

⁶¹Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel, lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang manut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan,

⁶²piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa; ⁶³sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji, lan wedhus gibas umur setaun siji, kanggo kurban obaran; ⁶⁴wedhus berok lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa;

⁶⁵lan kang kanggo kurban slametan: sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, sarta wedhus gibas umur setaun lima. Iku mau kurban pisungsunge Abidan bin Gideoni.

⁶⁶Ing dina kang kaping sepuluh: pemimpine bani Dhan, yaiku: Ahiezer bin Amisyadai.

⁶⁷Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel, lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang manut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan;

⁶⁸piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa; ⁶⁹sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji lan wedhus gibas umur setaun siji, kanggo kurban obaran; ⁷⁰wedhus berok lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa; ⁷¹lan kang kanggo kurban slametan sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, sarta wedhus gibas umur setaun lima. Iku mau kurban pisungsunge Ahiezer bin Amisyadai.

⁷²Ing dina kang kaping sawelas: pemimpine bani Asyer, yaiku Pagiel bin Okhran.

⁷³Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel, lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang manut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan;

⁷⁴piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa, ⁷⁵sapi lanang nom siji, wedhus gibas

lanang siji, lan wedhus gibas umur setaun siji, padha kanggo kurban obaran, ⁷⁶wedhus berok lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa, ⁷⁷lan kang kanggo kurban slametan sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, lan wedhus gibas umur setaun lima. Iku mau kurban pisungsunge Pagiel bin Okhran.

⁷⁸Ing dina kang kaping rolas: pemimpine bani Naftali, yaiku: Ahira bin Enan. ⁷⁹Pisungsunge arupa: pinggan salaka siji bobot satus telung puluh sekel, lan bokor panyiraman salaka siji bobot pitung puluh sekel, ditimbang manut sekel suci, loro-lorone padha kebak isi glepung gandum pilihan, diwori lenga, kanggo kurban dhaharan; ⁸⁰piring siji bobot sepuluh sekel emas, kebak isi dupa; ⁸¹sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji lan wedhus gibas umur setaun siji, padha kanggo kurban obaran, ⁸²wedhus berok lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa, ⁸³lan kang kanggo kurban slametan sapi loro, wedhus gibas lanang lima, wedhus berok lanang lima, lan wedhus gibas umur setaun lima. Iku mau kurban pisungsunge Ahira bin Enan.

⁸⁴Iki pratelane pisungsung kang saka para pemimpin Israel kanggo mulyakake misbyah nalika dijebadi, yaiku: pinggan salaka rolas, bokor salaka rolas, piring mas rolas. ⁸⁵Pinggan salaka iku bobote nyatus telung puluh sekel, bokor panyiraman mitung puluh sekel; salakane sakehe piranti iku bobote rong ewu patang atus sekel, ditimbang manut

sekel suci. ⁸⁶ Piring mas rolas mau padha kebak isi dupa, bobote piringe nyepuluh sekel, ditimbang manut sekel suci, mase sakehe piring mau bobot satus rong puluh sekel.

⁸⁷ Gunggunge sapi kang kanggo kurban obaran iku, sapi lanang nom rolas, karo wedhus gibas lanang rolas, wedhus gibas umur setaun rolas, kanthi kurbane dhaharan; lan wedhus berok lanang kang kanggo kurban pangruwating dosa rolas. ⁸⁸ Gunggunge kewan kang kanggo kurban slametan iku, sapi lanang nom patlikur, karo wedhus gibas lanang sawidak, wedhus berok lanang sawidak lan wedhus gibas kang umur setaun sawidak. Iku mau pisungsung kang kanggo mulyakake misbyah, sawuse kajebadan.

⁸⁹ Anadene manawa Nabi Musa lumebet ing Tarub Pasewakan, arep imbal wacana klawan Panjenengane, banjur mireng swara kang mangandikani saka ing sadhuwure tutup karukunan kang tumumpang ing pethining angger-anggere Gusti Allah, saka ing antarane kerub loro, mangkono anggone mangandikani.

Bab padamaran

8:1-4

8 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ² “Sira kandhaa marang Harun lan tutura: Samangsa sira masang damar-damar iku, damare pitu pisan bisaa madhang ing ngarepe padamaran.” ³ Rama Harun iya banjur tumindak mangkono. Damare padha dipasang

madhep marang ing ngarepe padamaran, kaya kang dadi dhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa mau. ⁴Anadene panggawene padamaran iku mangkene: kang digawe emas gemblengan; padamaran iku gemblengan, dadia sikile utawa rerekane kembang; miturut conto kang wus ketedahake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa, kaya mangkono panggawene padamaran mau.

Nucekake wong Lewi

8:5-22

⁵Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ⁶“Wong Lewi iku padha sira ajokna saka ing tengaha wong Israel sarta padha sira sucekna. ⁷Dene anggonira nucekake iku patrape mangkene: Padha sira kepyurana banyu pambirating dosa; banjur cukura badan sakojur lan padha ngumbaha sandhangane, tumuli padha dadi suci. ⁸Sawuse mangkono tumuli padha njupuka sapi lanang nom siji, karo kurbane dhaharan arupa glepung gandum pilihan, diwori lenga, lan sira njupuka sapi lanang nom siji engkas kanggo kurban pangruwating dosa. ⁹Wong Lewi banjur sira ajokna menyang ngarepe Tarub Pasewakan; sarta sira dhawuha marang sapasamuwane wong Israel kabeh supaya padha nglumpuk. ¹⁰Wong Lewi iku nuli padha sira ajokna menyang ing ngarsane Yehuwah, lan wong Israel padha numpangna tangane marang wong Lewi iku; ¹¹karodene wong Lewi

iku padha digoyanga dening Harun dadi pisungsung goyangan ana ing ngarsane Sang Yehuwah saka wong Israel, supaya padha nindakna bubuhane nglakoni ayahane Sang Yehuwah. ¹² Sawuse wong Lewi padha numpangake tangane ing endhase sapi-sapi nom mau, kang siji tumuli sira saosna dadi kurban pangruwating dosa lan sijine kanggo kurban obaran konjuk marang Sang Yehuwah, kagawe nganakake karukunan tumrap para wong Lewi mau. ¹³ Wong Lewi banjur sira dhawuhana maju ana ing ngarepe Harun lan ing ngarepe para anake, sarta sira goyanga dadi pisungsung goyangan konjuk marang Pangeran Yehuwah.

¹⁴ Kaya mangkono anggonira nucekake para wong Lewi saka ing tengahe wong Israel, supaya padha dadia kagunganingSun. ¹⁵ Sawuse mangkono wong Lewi lagi kena lumebu nindakake ayahan ana ing Tarub Pasewakan, yaiku samangsa wus padha sira sucekake lan sira goyang dadi pisungsung goyangan. ¹⁶ Awitdene kudu padha kasaosake babar pisan marang Ingsun saka ing satengahe wong Israel; minangka lirune sadhengaha kang lair dhisik, iya liruning sakehe pambarepe wong Israel, iku wus padha Sunpundhut kagem Ingsun. ¹⁷ Awit sadhengah pambarepe wong Israel iku kagunganingSun, dadia manungsa utawa kewan. AnggoningSun nyengker iku kabeh dadi kagunganingSun iku nalikane Ingsun mateni sakehe para pambarep ana ing tanah Mesir. ¹⁸ Jalaran saka

iku wong Lewi padha Sunpundhut dadi lirune sakehe pambarep kang ana ing satengahe wong Israel, ¹⁹lan wong Lewi mau padha Sunpasrahake saka ing satengahe wong Israel minangka peparing marang Harun lan para anake, supaya padha nindakna sakehe ayahane wong Israel ana ing Tarub Pasewakan, lan padha nganakna karukunan kanggo wong Israel, supaya wong Israel aja nganti kena wewelak samangsa padha nyedhaki marang pasucen.”

²⁰Anadene Nabi Musa lan Rama Harun sarta sapasamuwane wong Israel kabeh tumuli padha nindakake mangkono marang para wong Lewi; dene wong Israel iya padha nindakake ceples kaya kang kadhawuhake dening Sang Yehuwah marang Nabi Musa tumrap wong Lewi mau. ²¹Wong Lewi padha mbirat dosane lan ngumbahi sandhangane, banjur padha digoyang dening Harun dadi pisungsung goyangan ana ing ngarsane Sang Yehuwah; sawuse mangkono Rama Harun nganakake pirukun kanggo wong-wong mau supaya padha birat najise. ²²Sarampunge iku wong Lewi padha lumebu, nindakake ayahane ana ing Tarub Pasewakan, lan dadi reh-rehane Rama Harun lan para putrane. Kaya kang wus dadi dhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa ing ngatase wong Lewi, iya kaya mangkono kang kaetrapake marang wong-wong mau.

Wiwitan lan wekasaning panyambutgawene wong Lewi

8:23-26

²³ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa, mangkene: ²⁴“Iki pranatan kanggo wong Lewi: Saben wong kang umur salawe taun sapandhuwur iku kawajiban nindakake ayahan ngladeni ana ing Tarub Pasewakan, ²⁵dene samangsa wus nyandhak umur seket taun tumuli dililanana mundur saka anggone leladi, wus ora prelu nglakoni kuwajiban maneh. ²⁶Iya kalilan saupama melu ngrewangi para sadulure ana ing Tarub Pasewakan, mung bae wus ora prelu leladi dhewe. Kaya mangkono pamatahira marang para wong Lewi mungguh kang dadi kuwajibane.”

Katetepan-katetepan tumrap riyaya Paskah

9:1-14

9 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa ana ing pasamunan Sinai, ing sasi kapisan taun kang kapindho sawetune saka ing tanah Mesir: ²“Wong Israel padha ngriyayakna Paskah ing wektu kang wus katemtokake, ³ing sasi iki tanggal kaping patbelas, ing wayah sore, ing wektu kang wus katemtokake; anggone ngriyayakake mituruta sakehe katetepan lan pranatane.”

⁴Nabi Musa tumuli ndhawuhi wong Israel supaya padha ngriyayakake Paskah; ⁵banjur iya padha ngriyadinake Paskah ing sasi kapisan, tanggal kaping patbelas ing wayah sore ana ing pasamunan Sinai; wong Israel iya banjur padha tumindak ngetrepi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa. ⁶Nalika samana ana wong sawatara kang najis marga saka wong mati, temahan padha ora bisa melu ngriyayakake Paskah ing dina iku, mulane padha seba ing ngarsane Nabi Musa lan Imam Harun bareng sadina iku uga, ⁷lan matur: "Kula sami najis margi saking jisim, kadospundi dene kula ngantos dipun pambengi boten kalilan nyaosaken kurban konjuk dhateng Sang Yehuwah wonten ing satengahipun tiyang Israel ing wekdal ingkang sampun katemtokaken?" ⁸Nabi Musa banjur ngandika marang wong-wong mau: "Padha ngentenana dhisik, dakngrungokake apa kang dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah tumrap kowe."

⁹Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: ¹⁰"Sira ndhawuhana marang wong Israel mangkene: Manawa ana wong panunggalanira utawa turunira kang najis marga saka jisim, utawa sajrone lelungan adoh, iku iya kudu ngriyayakake Paskah konjuk marang Sang Yehuwah. ¹¹Anggone netepi iku ing sasi kapindho tanggal patbelas, ing wayah sore; anggone mangan Paskah iku kanthia roti tanpa ragi lan jangan pait. ¹²Aja ana kang dingengehake tumeka ing esuke,

lan balunge aja diputung siji-sijia. Anggone netepi iku mituruta sakehing pranatan Paskah. ¹³Manawa ana wong kang ora najis, lan pinuju ora lelungan, mangka ngedhagake Paskah, iku katumpesa saka ing antarane bangsane, marga ora ngunjukake sesaosan marang Sang Yehuwah ing wektu kang wus katemtokake, wong iku nanggunga pikolehing dosane. ¹⁴Karodene manawa ana bangsa liya kang manggon ing satengahira, arep melu ngriyayakake Paskah konjuk marang Pangeran Yehuwah, anggone netepi iku mituruta katetepan lan pranatan Paskah. Ana katetepan siji kang kanggo marang sira, iya marang wong bangsa liya lan wong bumi.”

Tugu mega mimpin lakune wong Israel

9:15-23

¹⁵Ing dina madege Tarub Suci, megane tumuli nutupi Tarub Suci, tarube angger-anggering Allah; sarta saben bengi tumeka esuk, mega iku katon kaya geni ana ing sadhuwure Tarub Suci. ¹⁶Salawase kelakon mangkono iku; manawa wayah awan Tarub iku katutupan mega, lan yen wayah bengi katon kaya geni. ¹⁷Samangsa megane mumbul saka ing sadhuwure Tarub, wong Israel banjur padha budhal, sarta ing ngendi mandhege megane, ing kono wong Israel banjur padha nancebake tarube. ¹⁸Wong Israel anggone budhal awit saka dhawuhe Sang Yehuwah, lan iya awit saka dhawuhe Sang Yehuwah anggone

padha lereb. ¹⁹Manawa megane nganti sawatara lawas tetep ana ing sadhuwure Tarub Suci, wong Israel padha nindakake kuwajibane tumrap Pangeran Yehuwah, lan ora budhal. ²⁰Terkadhang megane mau mung sawatara dina ana ing sadhuwure Tarub Suci; ing kono anggone padha lereb iku marga saka dhawuhe Sang Yehuwah, lan anggone budhalan iya marga saka dhawuhe sang Yehuwah. ²¹Nanging terkadhang megane iku anggone mandheg wiwit sore tumeka esuk; bareng wayah esuk megane mumbul, nuli wong-wong iya padha budhal. ²²Mangkono maneh manawa megane anggone mandheg ana ing sadhuwure Tarub Suci iku nganti rong dina, utawa nganti sesasi utawa luwih, wong Israel iya tetep lereb, ora budhal; nanging samangsa megane mumbul, banjur lagi padha budhal. ²³Anggone padha lereb marga saka dhawuhe Sang Yehuwah, lan iya marga saka dhawuhe Sang Yehuwah anggone padha budhal; wong-wong iku tansah padha nindakake kuwajibane tumrap Sang Yehuwah, miturut saka dhawuhe Sang Yehuwah lumantar Nabi Musa.

Pratandha unine kalasangka

10:1-10

10 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa, mangkene: ²“Sira gawea kalasangka selaka loro; kang digawe selaka gemblengan, iku padha dianggoa nglumpukake

umat Israel lan kanggo mbudhalake wadya-bala. ³Samangsa kalasangka loro iku diunekake, wong sapasamuwan kabeh padha nglumpuka seba marang sira ana ing ngarep lawang Tarub Pasewakan. ⁴Nanging manawa mung siji kang diunekake, iku kang kudu seba marang sira para pemimpin, para panggedhening wadya-bala Israel. ⁵Manawa sira ngunekake tengara, para wadya-bala kang manggon ing sisih wetan iku padha budhala, ⁶manawa sira padha ngunekake tengara kaping pindhone, umat kang manggon ing sisih kidul iku padha budhala; manawa budhal padha nganggoa tengara ngganter. ⁷Balik manawa nglumpukake pasamuwan, sira iya ngunekna kalasangka, mung ora ngganter. ⁸Kang padha ngunekake kalasangka iku para imam anake Harun; lan iku dadi pranatan langgeng marang turun-turunira. ⁹Karodene samangsa sira ana ing tanahira padha nglurug perang nglawan mungsuh kang gawe ribedira, sira iya aweha tengara nganggo kalasangka, temah sira bakal padha diengeti ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah Allahira, sarta padha kaluwaran saka ing mungsuhira. ¹⁰Mangkono maneh ing dina kabungahanira, lan ing dina riyayanira apadene ing sasi anyar, sira iya ngunekna kalasangka mbarengi enggonira nyaosake kurban obaran lan kurban slametan; temah bakal padha dadi pangeling-eling ana ing pangayunane Allahira. Ingsun iki Yehuwah, Allahira.”

Budhal saka gunung Sinai**10:11-36**

¹¹ Kacarita ing taun kang kapindho, sasi kapindho tanggal rong puluh, megane mumbul saka ing Tarub Suci, panggonaning angger-anggere Gusti Allah. ¹² Wong Israel banjur padha budhal saka pasamunane gunung Sinai miturut tatananing budhale, anadene mandhege mega ana ing pasamunan Paran. ¹³ Iku lakune kang wiwitan miturut dhawuhe Sang Yehuwah lantaran Nabi Musa. ¹⁴ Kang lumaku ana ing ngarep dhewe golongan kang ngaub marang panji-panjine bani Yehuda miturut bagean-bageane, kang mimpin golongan iku: Nahason bin Aminadab, ¹⁵ kang mimpin golongan talere bani Isakhar iku: Netaneel bin Zuar; ¹⁶ lan kang mimpin golongan talere bani Zebulon iku: Eliab bin Helon. ¹⁷ Sawuse mangkono Tarub Suci tumuli dibongkar, sarta para bani Gerson lan bani Merari banjur padha budhal ngusung Tarub Suci mau. ¹⁸ Iku nuli kasambungan golongan kang ngaub marang panji-panjine Ruben miturut bagean-bageane; kang mimpin golongan iku: Elizur bin Syedeur; ¹⁹ dene kang mimpin golongan talere bani Simeon iku: Selumiel bin Zurisyadai; ²⁰ lan kang mimpin golongan talere bani Gad iku: Elyasaf bin Rehuel. ²¹ Iku banjur kasambung para bani Kehat, kang ngusung piranti pasucen; sadurunge iku padha teka, Tarub Suci wus

diedegake. ²² Nuli kang sumambung maneh golongan kang ngaub marang panji-panjine bani Efraim miturut bagean-bageane; ²³ kang mimpin golongan iku: Elisama bin Amihud; dene kang mimpin golongan talere bani Manasye iku: Gamaliel bin Pedazur; ²⁴ lan kang mimpin golongan talere bani Benyamin iku: Abidan bin Gideoni. ²⁵ Barisan kang buri dhewe golongan kang ngaub marang panji-panjine bani Dhan miturut bagean-bageane, kang mimpin golongan iku: Ahiezer bin Amisyadai, ²⁶ dene kang mimpin golongan talere bani Asyer iku: Pagiel bin Okhran; ²⁷ kang mimpin golongan talere bani Naftali iku: Ahira bin Enan. ²⁸ Kaya mangkono mau urut-urutaning lakune wong Israel samangsa padha budhal.

²⁹ Anadene Nabi Musa ngandika marang Sang Hobab, putrane Imam Rehuel wong Midian, marasepuhe Nabi Musa, mangkene: “Lakuku padha menyang panggonan kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah, pangandikane: Iku bakal Sunparingake marang sira. Mulane kowe bok melu aku, mesthi bakal padha dakrengkuh becik, marga Sang Yehuwah wus njanjekake kang becik tumrap Israel.” ³⁰ Nanging atur wangsulane marang Nabi Musa: “Kula boten tumut, kula badhe mantuk dhateng tanah kula lan dhateng panggenanipun kula-wangsa kula.” ³¹ Pangandikane Nabi Musa: “Aku aja kok tinggal ta, awitdene ana ing pasamunan kene kowe kang weruh, ngendi kang kena padha dakenggo lereb, mulane kowe dadia juru tuduh

dalan kanggo aku kabeh. ³²Manawa kowe melu aku, kabecikan kang bakal ditandukake dening Sang Yehuwah marang aku, iya bakal padha daktandukake marang kowe.” ³³Tumuli padha budhal saka ing gununge Pangeran Yehuwah, dohe nganti lakon telung dina, sarta pethining prasetyane Pangeran Yehuwah diusung ana ing ngarep dhewe sajroning lumaku telung dina mau, golek panggonan kanggo lereb. ³⁴Dene samangsa budhal saka ing palereban, ing wayah awan padha kaeyuban ing megane Sang Yehuwah.

³⁵Anadene saangkate pethi, Nabi Musa munjuk marang Pangeran Yehuwah mangkene: “Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa jumeneng, supados mengsah Paduka sami pating slebar saha tiyang-tiyang ingkang sami sengit dhumateng Paduka sami keplajenga saking ngarsa Paduka.” ³⁶Dene samangsa pethine mandheg, unjuke Nabi Musa: “Dhuh Yehuwah, Paduka mugi karsaa wangsul dhateng ing satengahing umat Israel ingkang atusan ewon punika.”

Genine Pangeran Yehuwah

11:1-3

11 ¹Kacarita ing sawijining dina wong sabangsa padha ngresula ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah ing bab kaanane kang ora kapenak. Bareng Pangeran Yehuwah mireng bab iku, banjur duka; genine Sang Yehuwah banjur murub ana ing antarane, lan

memangsa ana ing tepis-wiringe palereban. ²Wong sabangsa iku tumuli padha sambat-sambat marang Nabi Musa, sarta Nabi Musa banjur ndedonga marang Pangeran Yehuwah, temah genine sirep. ³Awit saka iku panggonan kono mau kaaranan Tabera, marga genine Sang Yehuwah murub ana ing satengahe.

Pangeran Yehuwah prajnji bakal maringi daging

11:4-23

⁴Anadene wong rucah kang ana ing antarane padha kathukulan budi srakah, temahan wong Israel banjur katut nangis maneh, pangucape: "Sapa kang bakal menahi daging marang aku?" ⁵Aku padha kelingan manawa mangan daging ana ing tanah Mesir tanpa tuku, apadene timun lan semangka, loncang, brambang sarta bawang. ⁶Nanging saiki awakku padha kuru aking, ora ana apa-apa kajaba mung man iki." ⁷Mungguh man iku memper ketumbar lan warnane kaya blendok bedolah. ⁸Wong-wong padha mlayu slira-sliri anggone ngrakupi, banjur digiling srana panggilan utawa didheplok ana ing lumpang, nuli diolah ana ing kuwali digawe roti bunder-bunder, rasane kaya glepung kang digoreng. ⁹Saben bengi manawa ebun tumurun ing palereban, ing kono iya tumuli kasasaban man.

¹⁰Bareng Nabi Musa midhanget wong sabrayat-sabrayat padha nangis ana ing lawanging tarube, banget mulad-mulad

bebendune Pangeran Yehuwah, sarta Nabi Musa piyambak iya nganggep bab iku ora becik. ¹¹ Nuli munjuk marang Sang Yehuwah: "Kadospundi dene tangkep Paduka dhumateng abdi Paduka kok awon makaten, punapaa kawula boten pikantuk sih-palimirma wonten ing ngarsa Paduka, dene kawula ngantos Paduka paringi tanggél-jawab tumrap tiyang sabangsa punika sadaya? ¹² Punapa kawula ingkang ngandhut bangsa punika sadaya, punapa inggih kawula ingkang nglairaken, dene ngantos Paduka dhawuhi: Sira boponga, kaya emban anggone mbopong pasusone, kagawaa menyang tanah kang wus Sunprasetyakake klawan sumpah marang para lelehure. ¹³ Saking pundi anggen kawula pikantuk daging ingkang saged kawula sukakaken dhateng tiyang sabangsa punika sadaya? Awit sami nangis dhateng kawula saha pangucapipun: Kula mugé panjenengan paringi daging, badhe kula tedha. ¹⁴ Kawula boten kuwawi nyanggi piyambak tanggél-jawab tumrap tiyang sabangsa punika sadaya, awit punika kawraten tumrap kawula. ¹⁵ Wondene manawi tangkep Paduka dhateng kawula kados makaten, inggih aluwung kawula Paduka pejahana kemawon, manawi kawula saestu pikantuk sih-mirra wonten ing ngarsa Paduka, supados kawula boten ngantos nyumerepi cilaka kawula."

¹⁶ Pangeran Yehuwah nuli ngandika marang Nabi Musa: "Sira nglumpukna ana ing ngarsaningSun wong lanang pitung puluh

panunggalane para pinituwane Israel, kang padha sira sumurupi, yen iku padha dadi pinituwa lan pemimpine bangsa; iku padha sira ajokna menyang ngarepe Tarub Pasewakan, lan padha ngadega ana ing kono karo sira.

¹⁷ Nuli Ingsun bakal tumedhak sarta bakal ngandikan karo sira ana ing kono, nuli Roh kang ana ing sira iku bakal salong Sunpundhut, Sundunungake ing wong-wong mau, banjur bakal padha ngrewangi sira mikul tanggung-jawab tumrap bangsa iku, supaya aja sira pikul dhewe.

¹⁸ Nanging wong sabangsa mau padha sira dhawuhana mangkene: Padha sesucia kanggo ing dina sesuk, nuli kowe bakal padha mangan daging; marga kowe wus padha nangis ana ing ngarsaning Yehuwah, kanthi pangucapmu: Sapa kang bakal aweh daging marang aku? Ana ing tanah Mesir kaananku kabeh rak becik banget ta? Kang iku Sang Yehuwah bakal maringi daging marang kowe, kang bakal kokpangan.

¹⁹ Ora mung sadina anggonmu padha mangan, ora mung rong dina, ora limang dina, ora sepuluh dina, ora rong puluh dina,

²⁰ nanging nganti sesasi muput, nganti metu saka ing irungmu lan nganti kowe padha unek-uneken, marga kowe wus padha nyingkur marang Pangeran Yehuwah kang ana ing tengahmu sarta padha nangis ana ing ngarsane kanthi pangucapmu: Apa ta prelune aku padha metu saka ing tanah Mesir?"

²¹ Nanging unjuke Nabi Musa: "Bangsa ingkang kawula tunggil punika cacahipun nem atus ewu sami lumampah dharat, mangka

kok wonten dhawuh Paduka: Bakal padha Sunparingi daging kang dipangan nganti sesasi muput. ²²Punapa badhe sami kapragataken menda utawi lembu ingkang cekap kangge tiang samanten punika? Utawi punapa badhe kapendhetaken sakathahipun ulam ing saganten ngantos nyekapi?" ²³Nanging pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Musa: "Apa ta pangwasane Pangeran Yehuwah iku kurang kanggo nindakake kang mangkono iku? Ing samengko sira bakal sumurup apa kang Sundhawuhake iku bakal kelakon tumrap sira kabeh!"

Pinituwaning bangsa pitung puluh

11:24-30

²⁴Nabi Musa tumuli miyos sarta ndhawuhake pangandikane Pangeran Yehuwah marang wong sabangsa, karomaneh nglumpukake wong pitung puluh panunggalane para pinituwane umat, padha didhawuhi ngadeg ing saubenge tarub. ²⁵Pangeran Yehuwah banjur tumedhak ing sajroning mega sarta ngandika marang Nabi Musa; karomaneh Roh kang dumunung ing Nabi Musa iku salong kapundhut, kaparingake marang para pinituwa pitung puluh iku. Kacarita bareng padha kadunungan Roh, tumuli padha medhar wangsit kaya nabi, nanging sawuse iku wus ora maneh.

²⁶Anadene ing palereban isih ana wong loro kang kari, kang siji jenenge Eldad, sijine

Medad, kang iya padha kapanjangan ing Roh, iku iya kalebu panunggalane kang kacathetan, nanging padha ora melu metu menyang tarub, mulane iya banjur padha medhar wangsit kaya nabi ana ing palereban. ²⁷ Banjur ana sawijining wong nom lumayu ngaturi uninga marang Nabi Musa, ature: “Eldad kaliyan Medad sami medhar wangsit wonten ing palereban.” ²⁸ Yusak bin Nun, kang wiwit nom mula dadi abdine Nabi Musa, tumuli matur: “Dhuh bendara kula Musa, mugi panjenengan pambengi!” ²⁹ Nanging banjur dipangandikani dening Nabi Musa: “Yagene nganti samono anggonmu mbelani aku? Sokur manawa umate Sang Yehuwah kabeh padha dadi nabi, marga padha kaparingan Rohe Pangeran Yehuwah!” ³⁰ Nabi Musa banjur tindak wangsul menyang ing pakemahan kadherekake dening para pinituwane Israel mau.

Manuk gemak

11:31-35

³¹ Tumuli ana angin midid kang asale saka Pangeran Yehuwah, kang nggawa manuk gemak saka ing pinggire segara banjur kasebar ana ing sadhuwure palereban sarta ing saubenge, ing keblat papat, nganti watara lakon sadina, dhuwure saka ing lemah watara rong asta. ³² Wong-wong banjur padha tumandang nglumpukake manuk gemak mau nganti sadina muput lan sawengi natas, dalah esuke iya sadina muput maneh; saben wong

siji anggone nglumpukake sathithik-sathithike sapuluh homer, tumuli padha didhendheng disebar ana ing saubenge palereban. ³³ Nalika daginge iku isih ana ing cangkem, durung nganti kamamah, banjur mulad-mulad bebendune Pangeran Yehuwah marang wong sabangsa, padha kagebag ing wewelak kang abot banget dening Sang Yehuwah. ³⁴ Awit saka iku panggonan kono katelah aran: Kibrot-Taawa, marga ana ing kono anggone padha ngubur wong-wong kang srakah. ³⁵ Saka ing Kibrot-Taawa umat mau banjur budhal menyang Hazerot, tumuli lereb ana ing kono.

Pambalelane Ibu Miryam lan Imam Harun

12:1-16

12 ¹ Kacarita Ibu Miryam lan Imam Harun padha nutuh marang Nabi Musa prakara wong wadon bangsa Etiopia kang wus dipundhut garwa, marga panjenengane pancen wus mundhut garwa wong bangsa Etiopia iku. ² Pangucape Ibu Miryam lan Imam Harun: “Apa Pangeran Yehuwah iku anggone maringake pangandika mung lumantar Musa bae, apa ora iya lumantar kita uga?” Mangka kang mangkono mau kapiyarsa dening Sang Yehuwah. ³ Anadene Nabi Musa iku luwih dening alus bebudene, ngungkuli sakehe wong ing salumahe bumi. ⁴ Padha sanalika Sang Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa lan Imam Harun sarta

Ibu Miryam: “Sira wong telu padha sebaa menyang Tarub Pasewakan.” Wong telu iku tumuli iya padha seba. ⁵Pangeran Yehuwah banjur tumedhak ana ing sajroning tugu mega, lan jumeneng ana ing lawanganing tarub, tumuli nimbali Imam Harun lan Ibu Miryam. Sakarone iya padha banjur ngadhep. ⁶Panjenengane nuli ngandika: “Samengko sira padha ngrungokna pangandikaningSun iki: Manawa ing satengahira ana nabi, anggoningSun ngatingal marang wong iku sarana wahyu, lan anggoningSun maringi pangandika sarana impen: ⁷ora kaya mangkono mungguh abdiningSun Musa, iku tumemen ana ing sasadalemaningSun kabeh, ⁸aben lesan anggoningSun ngandikan, klawan terus terang, ora klawan cangkriman, malah nganti kalilan ndeleng pasemone Pangeran Yehuwah. Kang iku yagene sira kok ora wedi nutuh marang abdiningSun Musa iku?” ⁹Ing kono mulad-mulad bebendune Sang Yehuwah marang wong loro mau sarta tumuli jengkar. ¹⁰Bareng megane wus pindhah saka ing sadhuwure tarub, lah Ibu Miryam iku nandhang memala saraat, rupane putih kaya salju; nalika Imam Harun noleh marang Ibu Miryam, katon wus nandhang memala saraat. ¹¹Imam Harun banjur matur marang Nabi Musa: “Ah dhimas, dosa iki bok aja katempuhake marang aku sakloron, kang tumindak mangkono ing sajroning kabodhoanku. ¹²Keng bakyu aja ditegakake ing sajroning kaanan kaya bayi lair wus mati

iku, kang nalika metu saka ing guwa garbane ibune, danginge wus setengah bosok.”¹³ Nabi Musa tumuli sesambat marang Pangeran Yehuwah, unjuke: “Dhuh Allah, Paduka mug i karsaa nyarasaken piyambakipun.”

¹⁴Pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Musa: “Saupama diidonana raine dening bapakne, apa ora nandhang kawirangan nganti pitung dina? Dheweke kasetrakna ana ing sajabane pakemahan nganti pitung dina, sawuse mangkono kena ditampani maneh.”

¹⁵Ibu Miryam dadine banjur disetrakake ana ing sajabane palereban lawase pitung dina; lan wong-wong padha ora budhal sadurunge Ibu Miryam katampan maneh. ¹⁶Sawuse mangkono banjur budhal saka ing Hazerot, banjur padha lereb ana ing pasamunan Paran.

Caritane para telik rolas

13:1-33

13¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa, mangkene: ²“Sira nglakokna wong sawatara kang nelik marang tanah Kanaan, kang bakal Sunparingake marang wong Israel; saben talering leluhure kapiliha wong siji, padha panunggalane para pemimpin.” ³Nabi Musa banjur ngirimake wong kang bakal padha nelik mau saka ing pasamunan Paran, miturut dhawuhe Sang Yehuwah, kabeh iku pemimpine wong Israel. ⁴Dene pratelane jeneng-jenenge yaiku: Saka taler Ruben: Syamua bin Zakur; ⁵saka taler

Simeon: Safat bin Hori; ⁶saka taler Yehuda: Kaleb bin Yefune; ⁷saka taler Isakhar: Yigal bin Yusuf; ⁸saka taler Efraim: Hosea bin Nun; ⁹saka taler Benyamin: Palti bin Rafu; ¹⁰saka taler Zebulon: Gadhiel bin Sodi; ¹¹saka talere Yusuf, iya talere Manasye: Gadi bin Susi; ¹²saka taler Dhan: Amiel bin Gemali; ¹³saka taler Asyer: Setur bin Mikhael; ¹⁴saka taler Naftali: Nakhbi bin Wofsi; ¹⁵saka taler Gad: Guel bin Makhi. ¹⁶Iku jenenge wong kang padha kautus dening Nabi Musa nelik marang tanah iku; dene Hosea bin Nun iku diparingi jeneng: Yusak dening Nabi Musa.

¹⁷Anadene Nabi Musa anggone ngutus wong mau nelik tanah Kanaan iku padha diweling mangkene: “Mangkata, saka kene njujuga tanah Negeb, lan padha munggaha ing pagunungan, ¹⁸titipriksanene kaanane nagara iku, mangkono uga bangsa kang ngenggoni, rosa apa ringkih, cacache sathithik apa akeh; ¹⁹sarta nagara kang dienggoni, becik apa ala; karodene kutha-kuthane kang dienggoni, padha manggon ing tarub apa omah-omah kang santosa, ²⁰kapriye kaanane tanahe, loh apa cengkar, apa akeh wit-witane apa ora. Padha ditatag lan nggawaa pametune tanah sawatara.” Anadene nalika iku mbeneri mangsa miwiti ngundhuh woh anggur.

²¹Wong mau tumuli padha mangkat, nelik tanah iku wiwit saka ing pasamunan Zin tutug ing Rehob, ing dalan kang anjog ing Hamat; ²²kang diliwati dhisik tanah Negeb, banjur tekan ing Hebron; Ahiman, Sesai lan

Talmi, turune Enak padha manggon ing kono. Mungguh madege Hebron iku luwih dhisik pitung taun tinimbang Soan ing tanah Mesir.

²³ Satekane ing lebak Eskol, padha ngethok pange wit anggur dalah wohe sadhompol, banjur dipikul wong loro; mangkono uga padha nggawa woh delima lan woh anjir sawatara. ²⁴ Panggonan mau kaaranan lebak Eskol, marga saka dhompokan woh anggur kang dikethok dening wong Israel ana ing kono.

²⁵ Sawuse patang puluh dina anggone nelik tanah iku banjur padha bali, ²⁶ tumuli terus sowan marang ngarsane Nabi Musa, Imam Harun lan sagolonganing pasamuwane wong Israel ana ing Kadesy ing pasamunan Paran, ngaturi pratela marang panjenengane lan marang wong sapasamuwan kabeh, klawan padha dituduhi pametune tanah. ²⁷ Caritane mangkene: "Anggen kula sami panjenengan utus dhateng ing nagari punika inggih sampun kelampahan saged lumebet, mangka sayektos nagari wau luber puwan lan madu, lah punika angsal-angsalipun. ²⁸ Amung kemawon bangsa ingkang ngenggeni nagari punika sami prakosa, saha kitha-kithanipun kiyat santosa saha langkung dening ageng, punapa malih wonten ing ngriku kula inggih sami sumerep turunipun Enak. ²⁹ Tiyang Amalek ingkang ngenggeni tanah Negeb, tiyang Het, tiyang Yebus lan tiyang Amori sami manggen ing pareden, wondene tiyang Kanaan manggen ing sauruting pasisir lan sauruting benawi

Yarden.”³⁰ Ing kono Kaleb banjur mbudi-daya nentremake atine wong sabangsa ana ing ngarsane Nabi Musa, pangucape: “Boten! Kula sadaya sami badhe majeng nglurug, ngejegi nagari punika, margi temtu badhe kita kawonaken!”³¹ Nanging para kanca barengane mrana padha celathu mangkene: “Kita boten kecongah nempuh bangsa punika, margi langkung kiyat tinimbang kita.”³² Wong-wong mau padha aweh pawarta kang ala marang wong Israel bab tanah kang wus ditelik mau, celathune: “Nagari ingkang sampun kula dlajahi lan kula telik punika nagari ingkang mangsa tiyang ingkang ngenggeni, sarta sakathahipun tiyang ingkang sampun sami kula tingali wonten ing ngrika punika dedeg-pangadegipun inggil-inggil.”³³ Wonten ing ngriku kula inggih sami ningali tiyang-tiyang ingkang ageng inggil nggegirisi, tiyang Enak ingkang asalipun saking tiyang-tiyang pangawak redi, saha kula ningali badan kula piyambak sami kadosdene walang, sarta tiyang punika anggenipun ningali kula inggih makaten.”

Umat Israel padha mbalela

14:1-38

14¹ Ing kono wong saumat kabeh padha mbengok, sarta wong sabangsa iku padha nangis sawengi natas,² karodene padha ngedumeli marang Nabi Musa lan Imam Harun, sarta padha matur: “Adhuh bok inggiha kula

sami pejah wonten ing tanah Mesir kemawon, utawi wonten ing pasamunan ngriki! ³Punapaa dene kula sami dipun bekta dening Pangeran Yehuwah dhateng tanah ngriki supados sami tiwas dening pedhang, saha anak semah kula sami badhe dados tawanan? Punapa boten langkung prayogi kula sami wangsul kemawon dhateng tanah Mesir?" ⁴Apamaneh padha sapocapan mangkene: "Ayo padha ngangkat pemimpin banjur bali menyang tanah Mesir."

⁵Nabi Musa lan Imam Harun tumuli padha sumungkem ing bumi ana ing ngarepe sagolongane pasamuwane wong Israel; ⁶nanging Yusak bin Nun lan Kaleb bin Yefune, panunggalane kang wus padha nelik tanah iku, padha nyuwek sandhangane, ⁷sarta tutur marang wong saumat Israel kabeh, pangucape: "Tanah kang wus padha daktelik lan dakdlajahi, iku tanah kang luwih dening becik. ⁸Manawa kita dadi keparenging panggalihe Pangeran Yehuwah, kita mesthi bakal padha kelakon diirid lumebu ing nagara iku lan nagara iku bakal diparingake marang kita, nagara kang luber puwan lan madu. ⁹Mung bae aja padha mbalela marang Sang Yehuwah, lan aja wedi marang bangsa ing nagara kono, marga mesthi bakal kita ganyang nganti entek. Wong-wong mau wus koncadan kang dadi pangayomane, mangka Pangeran Yehuwah nunggil kalawan kita, mulane wong-wong iku aja padha kokwedeni." ¹⁰Ing kono wong saumat kabeh padha ngancam arep mbenturi watu marang Yusak lan Kaleb;

nanging kamulyane Pangeran Yehuwah nuli ngetingal marang wong Israel kabeh ana ing Tarub Pasewakan.

¹¹ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: “Bakal nganti pira lawase bangsa iku anggone ngremehake marang Ingsun, lan bakal nganti besuk apa anggone ora kumandel marang Ingsun, sanajan wus ana pratandha pirang-pirang kang wus Suntindakake ana ing satengahe. ¹² Bangsa iki bakal Sungebag kalawan pageblug lan bakal Suntumpes, nuli sira iku bakal Sundadekake bangsa kang luwih gedhe lan luwih kuwasa tinimbang karo iku.” ¹³ Nanging unjuke Nabi Musa marang Sang Yehuwah: “Manawi bangsa Mesir mireng bab punika, mangka Paduka ingkang sampun ngentasaken bangsa punika saking tanganipun kanthi kasekten Paduka, ¹⁴ temtu badhe cariyos dhateng tiyang ingkang sami manggen ing nagari ngriki, ingkang sampun sami mireng, bilih Paduka Pangeran Yehuwah, wonten ing tengahipun bangsa punika, saha bilih Paduka sampun ngatingal dhateng bangsa punika kalayan aben ajeng, saha bilih sami kaeyuban ing mega Paduka, punapa malih anggen Paduka ngirid lampahipun punika manawi siyang srana tugu mega, manawi dalu srana tugu latu. ¹⁵ Pramila manawi bangsa punika Paduka pejahi ngantos telas, para bangsa ingkang sampun sami mireng pawartos bab Paduka, temtu badhe sami reraosan makaten: ¹⁶ Sarehne Pangeran Yehuwah ora kecongah ngirid lumebu bangsa

iku menyang tanah kang wus diprasetyakake klawan supaos, mulane padha ditumpes ana ing pasamunan. ¹⁷ Ingkang punika muging samangke pangwaos Paduka sageda tetela luhuripun, nyondhongi pangandika Paduka, wiraosipun: ¹⁸ Pangeran Yehuwah iku luwih dening sabar sarta luber sih-kamirahane, kang ngapura kaluputan lan panerak, sanajan kang nglakoni mesthi ora luput saka paukuman, malah malesake durakane para bapa ana ing anakputu, turun ping telu lan ping pat. ¹⁹ Muging Paduka karsaa ngapunten kalepatanipun bangsa punika, awit saking gunging kamirahan Paduka, inggih kados anggen Paduka sampun karsa ngapunten kalepatanipun bangsa punika wiwit saking tanah Mesir ngantos dumuging ngriki.”

²⁰ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika: “Iya wus padha Sunapura, kaya kang dadi panyuwunira. ²¹ Mung bae, demi Ingsun agesang lan salumahing bumi kebekan kaluhuraning Yehuwah: ²² sakehe wong kang wus weruh ing kaluhuraningSun lan pratandha-pratandha mukjijad kang wus Suntindakake ana ing tanah Mesir lan ing pasamunan, mangka wus padha nyoba marang Ingsun nganti rambah ping sepuluh iki, sarta padha ora gelem ngrungokake dhawuhingSun, ²³ iku mesthi ora bakal padha ndeleng tanah kang wus Sunprasetyakake klawan supaos marang para leluhure! Sakehe wong kang wus nyampahi marang Ingsun, mesthi ora ana kang bakal ndeleng. ²⁴ Mung abdingSun

Kaleb, sarehne kadunungan budi kang beda karo liyane, sarta mantep anggone ndherek marang Ingsun, iku bakal Sunbekta lumebu ing tanah kang wus kelakon didlajahi, lan turune bakal padha ngebeki. ²⁵ Anadene wong Amalek lan wong Kanaan padha manggon ana ing lebak. Sesuk sira padha balia, budhala menyang ing pasamunan, nuju marang segara Teberau.” ²⁶ Pangeran Yehuwah ngandika maneh marang Nabi Musa lan Imam Harun: ²⁷ “Nganti pira lawase umat kang ala iku anggone bakal padha nggrundeli marang Ingsun? Ingsun wus miyarsa panggrundele wong Israel kang katujokake marang Ingsun, ²⁸ padha sira dhawuhana mangkene: Pangandikane Sang Yehuwah: Demi Ingsun agesang, mesthi sira padha Suntanduki apa kang wus padha sira ucapake ana ing ngarsaningSun. ²⁹ Jisimira bakal padha pating glethak ana ing pasamunan, iya iku sakehe panunggalanira kang wus padha kacathetan, kang umur rong puluh taun sapandhuwur ora ana kang kajabakake, amarga sira wus padha ngadumeli marang Ingsun. ³⁰ Sira bakal padha ora kelakon lumebu ing tanah kang wus Sunprasetyakake kalawan supaos yen bakal padha sira enggoni, kajaba mung Kaleb bin Yefune lan Yusak bin Nun. ³¹ Dene anak-anakira kang padha sira arani yen bakal dadi tawanan, iku kang bakal padha Sunirid lumebu ing kono, supaya iku padha ngawruhana tanah kang padha sira tampik. ³² Balik mungguh sira, jisimira bakal padha pating glethak ana

ing pasamunan iki, ³³ dene anak-anakira bakal padha nglambrang kayadene pangon ana ing pasamunan kene lawase patang puluh taun, bakal padha nanggung kamursalanira, nganti sira wus padha mati tumpes-tapis ana ing pasamunan kene. ³⁴ Anggonira bakal padha nyangga kaluputanira iku lawase nganti patang puluh taun, miturut cacahing dina enggonira padha nelik marang tanah iku, patang puluh dina; sadina dietung setaun, supaya sira padha ngerti rasane, manawa sira Sunsingkur. ³⁵ Ingsun, Yehuwah, kang mangandikani iki. Lah iku mau bakal Suntandukake kabeh marang sagolongane wong kang ala iki. Kang wus padha sarujukan nglawan marang Ingsun; mesthi bakal padha tumpes ana ing pasamunan kene lan ana ing kene anggone bakal padha mati.”

³⁶ Anadene wong kang padha kautus dening Musa nelik tanah, mangka sabaline banjur ndadekake sagolongane wong kabeh padha ngedumeli marang Nabi Musa, marga saka anggone nglairake pawarta kang ala ing ngatase tanah mau, ³⁷ wong iku padha mati kena ing wewelake Pangeran Yehuwah; ³⁸ panunggalane wong kang wus padha nelik tanah, mung Yusak bin Nun lan Kaleb bin Yefune kang padha lestari urip.

Anggone merangi perangan kidul kalah**14:39-45**

³⁹ Bareng Nabi Musa wus rampung anggone ndhawuhake pangandika iku mau marang wong Israel kabeh, wong-wong padha banget susahe. ⁴⁰ Esuke isih repet-repet banjur padha tangi, sumedya munggah ing pucake gunung, ature: "Lah sapunika kula sami badhe majeng nglurug ing panggenan ingkang kadhawuhaken dening Pangeran Yehuwah, kula pancen sampun sami damel dosa."

⁴¹ Nanging pangandikane Nabi Musa: "Yagene kowe padha arep nglirwakake pangandikane Pangeran Yehuwah? Sedyamu mangkono mau ora bisa kelakon. ⁴² Aja padha nglurug, marga Sang Yehuwah mesthi ora nunggil karo kowe, aja nganti kowe padha kagecak dening mungsuhmu, ⁴³ awit wong Amalek lan wong Kanaan padha ana ing ngarepmu kono, lan kowe bakal padha tiwas dening pedhang; awitdene kowe wus padha nyingkur marang Pangeran Yehuwah, dadine Sang Yehuwah iya ora bakal nunggil karo kowe." ⁴⁴ Ewadene wong-wong mau padha nekad munggah ing pucake gunung, nanging pethining prasetyane Sang Yehuwah lan Nabi Musa ora mingked saka papan palereban. ⁴⁵ Wong Amalek lan wong Kanaan kang padha manggon ing pagunungan kono banjur padha mudhun lan nempuh marang wong-wong mau, temah padha keplayu nganti tutug ing Horma.

Bab kurban genenan

15:1-21

15 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa mangkene: ² "Sira kandhaa marang wong Israel mangkene: Besuk samangsa sira wus padha lumebu ing tanah kang bakal Sunparingake marang sira dadi papan padununganira, ³ sarta sira padha arep nyaosake kurban genenan marang Sang Yehuwah, kurban obaran utawa kurban sembelehan, kanggo ngluwari punagi, utawa kanggo pisungsung manasuka, apadene ing dina riyayanira, minangka ganda arum konjuk marang Pangeran Yehuwah kang arupa sapi utawa wedhus, ⁴ wong kang nyaosake kurbane marang Pangeran Yehuwah mau nganggoa dikantheni kurban dhaharan arupa glepung pilihan saprasepuluh efa, kaolah nganggo lenga saprasepuluh hin, ⁵ lan kanggo kurbane obaran utawa kurbane sembelehan iku saben wedhus siji sira kanthenana anggur saprapat hin kanggo kurban unjukan. ⁶ Nanging manawa kurbane iku awujud wedhus gibas lanang, saben wedhus sira kanthenana kurban dhaharan arupa glepung pilihan rong prasepuluh efa, kaolah nganggo lenga sapratelon hin, ⁷ lan anggur sapratelon hin kanggo kurban unjukan, iku mau padha sira saosna minangka ganda arum konjuk marang Sang Yehuwah. ⁸ Manawa sapi kang sira saosake dadi kurban obaran utawa kurban

sembelehan, kanggo ngluwari punagi, utawa kanggo kurban slametan konjuk marang Pangeran Yehuwah, ⁹sapi siji dikanthenana kurban dhaharan arupa glepung gandum pilihan telung prasepuluh efa diolah nganggo lenga satengah hin, ¹⁰lan sira nyaosna anggur satengah hin kanggo kurban unjukan. Iku kurban genenan, kang gandane njalari renaning panggalihe Pangeran Yehuwah.

¹¹Siji-sijine sapi utawa wedhus gibas lanang sarta wedhus gibas utawa wedhus jawa, iku digawea kaya mangkono mau. ¹²Sapira cacache kewan kang sira olah, siji-sijine digawea kaya mangkono uga.

¹³Saben wong Israel asli manawa nyaosake kurban genenan, kang gandane njalari renaning panggalihe Pangeran Yehuwah, iku nindakna kaya mangkono mau. ¹⁴Dene manawa ana wong bangsa liya kang neneka utawa wong liyane kang manggon ana ing tengahira utawa ing satengahe turunira besuk, mangka iku arep nyaosake kurban genenan, kang gandane gawe renaning panggalihe Sang Yehuwah, iku patrape iya padha karo kang sira tindakake. ¹⁵Kanggo wong sapa samuwan ngamungna ana pranatan siji kanggo sira lan kanggo wong bangsa liya kang neneka, dadia pranatan langgeng kanggo sira kabeh nganti saturun-turunira. ¹⁶Tunggal angger-angger lan tunggal pathokan kang kanggo marang sira kabeh lan wong bangsa liya kang neneka ana ing tengahira.”

¹⁷ Pangeran Yehuwah ngandika maneh marang Nabi Musa: ¹⁸“Sira kandhaa marang wong Israel mangkene: Besuk samangsa sira wus padha lumebu ing tanah kang dadi tujuane anggoningSun ngirid, ¹⁹ manawa sira padha mangan roti pametune nagara iku, nuli sira padha ngladekna pisungsung mligi konjuk marang Pangeran Yehuwah. ²⁰ Sira padha ngladekna saka glepungira kang kawitan arupa roti bunder siji, minangka pisungsung mligi kang saka ing papan panutonira. ²¹ Glepungira kang wiwitan iku sira olaha kanggo pisungsung-mligi konjuk marang Pangeran Yehuwah, turun-tumurun.”

Bab dosa kang ora kajarag

15:22-31

²²“Anadene manawa sira tanpa kajarag nganti nglirwakake salah sijine pepakon kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Musa, ²³ yaiku samubarang kang wus kadhawuhake dening Yehuwah marang sira lumantar Musa, wiwit dinane anggone Sang Yehuwah ndhawuhake lan sabanjure turun-tumurun, ²⁴ saupama bab iku dilakoni tanpa kajarag lan ora nganti kaweruhan ing pasamuwan, nuli wong saumat kabeh olaha sapi lanang nom siji kanggo kurban obaran, kang gandane gawe renaning panggalihe Pangeran Yehuwah, kanthi kurban dhaharan lan kurban unjukan, miturut tatanan; uga wedhus berok siji kanggo kurban pangruwating

dosa. ²⁵ Dene imam banjur nganakna pirukun kanggo wong Israel saumat kabeh, temah bakal padha kaparingan pangapura, marga prakara iku kelakone tanpa kajarag lan wus padha nyaosake pisungsung-pisungsunge minangka kurban genenan konjuk marang Sang Yehuwah, lan uga kurban pangruwating dosane ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, marga saka bab kang ora kajarag mau.

²⁶ Wong Israel saumat kabeh bakal padha oleh pangapura, dalah bangsa liya kang neneka ana ing tengahira, awitdene kang kaluputan tanpa kajarag iku mau wong sabangsa kabeh.

²⁷ Mangkono maneh manawa mung wong siji kang gawe dosa tanpa kajarag, iku nyaosna wedhus wadon kang umur setaun minangka kurban pangruwating dosa, ²⁸ dene imam tumuli nganakna pirukun ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah kanggo wong kang kaluputan gawe dosa tanpa kajarag mau, supaya oleha pangapura, awit wus dianakake pirukun. ²⁹ Dadia kanggo wong Israel asli utawa kanggo bangsa liya kang neneka ana ing tengahira, mung ana angger-angger siji kang kanggo wong-wong mau, tumrap anane wong kang nglakoni kaluputan tanpa kajarag.

³⁰ Balik mungguh wong kang nindakake apa-apa kanthi kajarag, dadia wong Israel asli utawa bangsa liya, iku dadine nyenyamah marang Sang Yehuwah, wong iku katumpesa saka ing satengahe bangsane, ³¹ marga wus ngremehake marang pangandikaning Yehuwah

sarta mbubrah pranatane; wong iku poma katumpesa, katempuhna nyangga durakane.”

Bab wong kang nerak pranatan Sabat

15:32-36

³² Nalika wong Israel padha ana ing pasamunan, ana kang meruhi sawijining wong ripik-ripik kayu obong pinuju ing dina Sabat, ³³ wong-wong kang ngonangi banjur nggawa wong mau marang ing ngarsane Nabi Musa lan Imam Harun, sarta wong saumat kabeh. ³⁴ Wonge tumuli dilebokake ing tahanan, marga durung ana katemtuan bab putusane. ³⁵ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: “Wong iku poma kaukuma pati; dibenturana watu dening wong Israel saumat kabeh ana ing sajabane palereban.” ³⁶ Wonge tumuli diirid dening wong saumat kabeh menyang ing sajabane palereban, sarta dibenturi watu nganti mati, kaya kang dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

Bab gombyok pepenget

15:37-41

³⁷ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa, mangkene: ³⁸ “Sira kandhaa marang wong Israel, padha sira tuturana supaya padha gawe gombyok ana ing pojoking jubahe tekan saturun-turune, gombyok mau padha kaetrapana tampar wungu semu biru.

³⁹Tampar mau dadia pepeling marang sira, supaya samangsa sira padha ndeleng iku, sira padha elinga marang sakehe pepakene Sang Yehuwah, sarta padha sira estokna, aja nganti nuruti atinira lan pamawasing mripatira maneh, kaya kang wus kerep sira tindakake, yaiku anggonira ora setya marang Pangeran Yehuwah. ⁴⁰Iya supaya sira tansah padha eling lan ngestokake sakehe pepakeningSun, lan padha dadia suci kagem Allahira. ⁴¹Ingsun iki Yehuwah, Allahira, kang wus ngentasake sira saka ing tanah Mesir, supaya Ingsun dadia Allahira; Ingsun iki Yehuwah, Allahira.”

Korakh, Datan lan Abiram padha mbalela

16:1-50

16 ¹Kacarita Korakh bin Yishar bin Kehat bin Lewi sakuthon karo Datan lan Abiram, padha anake Eliab lan On bi Pelet, telu-telune wong Ruben, padha mbalela, ngajak wong-wong, ²mbalela marang Nabi Musa, bebarengan karo wong Israel rong atus seket, padha panggedhene umat, kang pinilih dening pasamuwan, kabeh padha wong kajen, ³iku padha nglumpuk ngrubung Nabi Musa lan Imam Harun, sarta matur: “Sapunika sampun cekap! Tiyang saumat sadaya punika suci, sarta Pangeran Yehuwah wonten ing tengahipun; ingkang punika kadospundi, dene panjenengan kok sami ngluhuraken sarira ngungkuli pasamuwanipun Sang Yehuwah?” ⁴Bareng Nabi Musa midhanget prakara

iku banjur sumungkem sujud, ⁵ sawuse tumuli ngandika marang Korakh lan marang grombolane kabeh: "Sesuk Pangeran Yehuwah bakal maringi katrangan sapa kang dadi kagungane, lan sapa kang suci, iya iku kang dililani sowan ing ngarsane; wong kang bakal kapilih, bakal diparengake sowan ing ngarsane. ⁶ Kowe padha nindakna mangkene: Padha njupuka padupan, he Korakh lan kowe kabeh grombolane, ⁷ padha dekekana geni lan dupa ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, sesuk-esuk nuli wong kang kapilih dening Sang Yehuwah, iku kang suci. Wus cukup samene bae, eh para bani Lewi!"

⁸ Nabi Musa banjur nyambeti pangandikane marang Korakh: "He, wong bani Lewi, padha ngrungokna! ⁹ Apa durung cukup tumrap kowe, anggonmu wus padha dibedakake dening Gusti Allaha Israel saka ing antarane umat Israel, diparengake sowan marang ing ngarsane, supaya kowe padha nglakoni ayahan ana ing Tarub Sucine Pangeran Yehuwah, sarta ngladeni pasamuwan, ¹⁰ kowe dalah para sadulurmu wong bani Lewi kabeh padha kalilan sowan, mangka saiki kowe kok padha ngarah kalenggahan imam? ¹¹ Mulane kowe dalah grombolanmu kabeh banjur sakuthon nglawan marang Pangeran Yehuwah; sapa ta Imam Harun iku, dene kok padha kokgrundeli?"

¹² Anadene Nabi Musa wus utusan nimbali Datan lan Abiram, para anake Eliab, nanging iku pangucap: "Aku padha emoh mara. ¹³ Apa durung cukup anggonmu nggawa aku kabeh

metu saka ing tanah kang luber puwan lan madu, arep kokpateni ana ing pasamunan, dene saiki kok isih bae anggonmu nguwasani marang aku kabeh. ¹⁴Satemene aku ora padha kokgawa menyang tanah kang luber puwan lan madu, iya ora padha kokwenehi pategalan utawa pakebonan anggur minangka tanah-pusaka; mangsa bisaa kowe mblithuk wong-wong iku! Aku padha emoh mara!”

¹⁵Nabi Musa banget dukane, banjur munjuk marang Pangeran Yehuwah: “Sesaosanipun mug i sampun Paduka tampeni, kawula boten nate mendhet kuldinipun namunga satunggal kemawon, saha dhateng tiyang-tiyang wau satunggal kemawon, dereng nate kula nandukaken piawon.”

¹⁶Nabi Musa banjur ngandika marang Korakh: “Kowe lan sagrombolanmu kabeh sesuk padha sebaa marang ngarsane Pangeran Yehuwah, iya kowe dalah wong-wong iku sarta Imam Harun. ¹⁷Siji-sijine padha nggawaa padupan lan dokokana dupa, nuli kowe padha nyaosna padupanmu dhewe-dhewe marang ngarsane Sang Yehuwah, padupan rong atus seket iji; mangkono uga kowe lan Imam Harun, nggawaa padupanmu dhewe-dhewe!”

¹⁸Tumuli iya kelakon, siji-sijine nggawa padupane, diwenehi geni lan didokoki dupa, sarta padha ngadeg ana ing ngarep lawang Tarub Pasewakan, mangkono uga Nabi Musa lan Imam Harun. ¹⁹Bareng Korakh wus nglumpukake sagrombolane kabeh sarta nglawan panjenengane sakloron ana ing

ngarep lawang Tarub Pasewakan, cahya kamulyane Pangeran Yehuwah ngatingal marang wong sapasamuwan kabeh. ²⁰ Sang Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa lan Imam Harun: ²¹ “Sira padha sumingkira saka ing tengage golongan iku, nuli bakal padha Suntumpes ing sakedhap netra.”

²² Nabi Musa lan Imam Harun tumuli padha sumungkem sarta matur: “Dhuh Gusti, Allah ingkang mengku rohipun sawarnining tumitah. Tiyang satunggal ingkang damel dosa, punapa inggih Paduka lajeng badhe maringi bebendu dhateng pasamuwan punika sadaya?”

²³ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²⁴ “Sira ndhawuhana marang umat iku mangkene: Padha sumingkira saka ing tarube Korakh, Datan lan Abiram.”

²⁵ Nabi Musa banjur jumeneng murugi tarube Datan lan Abiram, kadherekake dening para tuwa-tuwane Israel, ²⁶ tumuli ngandika marang wong saumat kabeh: “Padha sumingkira saka ing tarube wong iki lan aja nganti nggepok apa-apane kang dadi duweke, supaya kowe aja nganti katut katumpes marga saka dosane!” ²⁷ Wong-wong banjur padha sumingkir saka ing saubenge tarube Korakh, Datan lan Abiram. Datan lan Abiram banjur padha metu ngadeg ana ing lawanging tarube karo somahe, sarta anak-anake gedhe-cilik.

²⁸ Sawuse mangkono Nabi Musa tumuli ngandika: “Marga saka lelakon iki kowe bakal padha sumurup, manawa aku diutus dening Sang Yehuwah supaya nindakake prakara

iki kabeh, dadi ora saka karepku dhewe,
²⁹ manawa wong-wong iku padha mati kaya
salumrahe manungsa, lan bakal ngalami kaya
kang dialami dening saben wong, dadi aku ora
diutus dening Sang Yehuwah. ³⁰ Balik manawa
Pangeran Yehuwah nganakake lelakon kang
durung tau kelakon, yaiku manawa bumi
ngengakake cangkeme nguntal wong-wong
iku dalah apa bae kang kadarbe, temah
urip-uripan anggone kacemplung ing jagade
wong mati, dadi kowe bakal ngreti, yen
wong-wong iku wus padha nyampahi marang
Pangeran Yehuwah.” ³¹ Lagi bae Nabi Musa
kendel anggone ngandika mangkono, bumi
kang dienciki wong-wong mau bengkah,
³² sarta ngangapake cangkeme lan nguntal
wong-wong mau dalah brayate, apadene
sagrombolane Korakh kabeh lan sabarang
darbeke. ³³ Kaya mangkono wong-wong mau
urip-uripan padha kacemplung ing jagade
wong mati dalah wong sagrombolane kabeh;
banjur kasasaban ing bumi, padha tumpes
sirna saka ing satengahing pasamuwan.

³⁴ Wong-wong Israel kang ana ing saubenge
kabeh padha lumayu ngadoh awit krungu
panjerite, awit osiking atine: “Mengko bumi
gek padha nguntal kita uga!” ³⁵ Karomaneh
ana geni metu saka ing Pangeran Yehuwah
kang mangsa wong rong atus seket kang
padha nyaosake padupan iku mau.

³⁶ Pangeran Yehuwah banjur ngandika
marang Nabi Musa: ³⁷ “Eleazar anake Imam
Harun dhawuhana njupuki padupan saka

ing papane geni kang nyalad lan genine kapencarna kang adoh, marga kabeh iku sengkeran, ³⁸ padupane wong kang padha dosa kang wus nombokake nyawane; pada kagemblenga kang tipis kagawea mblongsong misbyah, marga wus disaosake ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, mulane kabeh iku wus padha dadi sengkeran; sarta padha dadia pratandha tumrap wong Israel.” ³⁹ Imam Eleazar tumuli njupuki padupan tembaga sesaosane wong-wong kang wus kobong mau, banjur digembleng kagawe mblongsong misbyah. ⁴⁰ Iku kanggo pangeling-eling tumrap wong Israel, supaya saliyane tedhake Imam Harun aja ana kang seba ngobong dupa ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah lan aja ana kang tumindak kaya Korakh sagrombolane mau, nocogi kaya anggone wus kadhawuhan dening Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Musa.

⁴¹ Nanging esuke wong Israel saumat kabeh padha pating kedumel mapali marang Nabi Musa lan Imam Harun, ature: “Panjenengan ingkang sami mejahi umatipun Sang Yehuwah.” ⁴² Kacarita bareng umat mau padha mapali nglawan Nabi Musa lan Imam Harun, sarta padha ngadhepake Tarub Pasewakan, lah tarube tumuli katon kalimputan ing mega, sarta cahya kamulyaning Yehuwah ngetingal. ⁴³ Nabi Musa lan Imam Harun banjur padha sowan marang ing ngarepe Tarub Pasewakan.

⁴⁴ Pangeran Yehuwah nuli ngandika marang Nabi Musa: ⁴⁵ “Sira padha sumingkira saka

ing satengahe umat iki, wong-wong iku bakal padha Suntumpes sakedhap netra.” Karone banjur padha sumungkem sujud.

⁴⁶ Nabi Musa tumuli ngandika marang Imam Harun: “Padupane jupuken, wenehana geni saka ing misbyah, lan dokokana dupa, umat iku enggal paranana lan nganakna pirukun kanggo wong-wong iku, awitdene bebendune Pangeran Yehuwah wus mulad-mulad, wewelak mau wus wiwit nempuh.” ⁴⁷ Imam Harun banjur mendhet padupan kaya kang dadi dhawuhe Nabi Musa, sarta enggal-enggal lumayu menyang ing satengahe para umat, lan wewelake wus katon wiwit nempuh marang wong-wong mau, genine nuli didokoki dupa sarta nganakake pirukun kanggo bangsa iku.

⁴⁸ Bareng Imam Harun jumeneng ana ing antarane wong kang wus mati lan kang isih urip, wewelake leren. ⁴⁹ Anadene cacache kang mati dening wewelak iku mau ana patbelas ewu pitung atus, iku kajaba kang padha mati awit saka prakarane Korakh. ⁵⁰ Imam Harun tumuli murugi Nabi Musa ana ing ngarepe lawang Tarub Pasewakan; wewelake wus sirep.

Tekene Imam Harun metu kembange

17:1-13

17 ¹ Sawuse mangkono Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ² “Sira clathua marang wong Israel sarta sira jalukana teken siji kanggo saben taler, sakehe pemimpine miturut talere leluhure, masrahna

siji-siji, dadi kabeh ana teken rolas. Teken mau siji-sijine katulisana jenenge pemimpin kang nduweni, ³ nanging tekene Lewi iku sira tulisana jenenge Harun. Dadi saben pemimpin taler kudu ana teken siji. ⁴ Teken mau banjur padha sira selehna ana ing jero Tarub Pasewakan ing ngarepe pethining angger-angger ing papan kang adat saben Sunagem pepanggihan klawan sira kabeh. ⁵ Wong kang Sunpilih iku tekene bakal semi; kaya mangkono anggoning Sun bakal ngendhakake panggrundele wong Israel kang ditujokake marang sira, temah bakal wus ora prelu Sunpireng maneh.” ⁶ Nabi Musa banjur ndhawuhake iku marang Israel, tumuli saben pemimpin ngaturake teken siji, miturut talering leluhure, dadi kabeh ana teken rolas lan tekene Imam Harun iya awor karo teken-teken iku. ⁷ Teken mau banjur padha diselehake dening Nabi Musa ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah ing tarub angger-anggering Allah. ⁸ Kacarita esuke bareng Nabi Musa lumebet ing tarube papan angger-angger, lah lantaran Imam Harun kang kaetung talere Lewi wus semi, metu kudupe lan kembang sarta woh saked kang mateng. ⁹ Nabi Musa tumuli ngasta sakehe teken iku mau saka ing ngarsane Pangeran Yehuwah menyang ngarepe wong Israel kabeh; wong-wong padha ndeleng iku lan banjur njupuk tekene dhewe-dhewe.

¹⁰ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: “Tekene Harun iku

sira balekna maneh menyang ing ngarepe pethi angger-angger, kasimpna minangka pratandha kanggo para wong kang duraka, temah panggrundele wus sira ilangi lan ora Sunpireng maneh, supaya aja padha mati.”

¹¹ Nabi Musa iya banjur nindakake apa kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah, kabeh dilampahi mangkono. ¹² Nanging wong Israel padha matur marang Nabi Musa: “Lah kula punika tamtu badhe pejah, badhe katiwasan, inggih sami badhe tiwas bilai sadaya. ¹³ Sinten-sintena ingkang nyelaki Tarub Suci kagunganipun Sang Yehuwah, temtu nemahi pejah. Punapa kula badhe sami badhe tiwas sadaya?”

Kuwajiban lan pametune para imam lan bani Lewi

18:1-32

18 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Imam Harun: “Sira lan anak-anakira dalah turune leluhurira kudu padha nyangga sadhengah kaluputan marang ing pasucen; sabanjure mung sira lan anak-anakira kang nanggung sadhengah kaluputan, kang dilakoni ing sajroning kalenggahanira imam. ² Mangkono uga para sadulurira talere Lewi, iya talere leluhurira iya konen seba bareng karo sira supaya padha dadi kanthinira lan ngladenana marang sira, nalika sira dalah anak-anakira padha ngadhep ana ing Tarube angger-angger. ³ Padha nglakonana

kuwajibane ngladeni marang sira, lan tumrap ing satarub kabeh; nanging aja nganti padha nyedhaki marang pirantine pasucen lan marang misbyah, supaya aja nemahi pati, iya wong-wong iku iya sira dhewe. ⁴Kudu padha dadi kanthinira lan nglakonana kuwajibane tumrap ing Tarub Pasewakan miturut sakehe ayahan ing tarub iku, nanging wong-wong lumrah aja ana kang nyedhaki sira. ⁵Dene sira iku kang padha rumeksa marang pasucen lan misbyah, supaya wong Israel aja nganti padha kataman bebendu maneh. ⁶Lah Ingsun wus mundhut para sadulurira wong Lewi saka ing antarane wong Israel minangka peparing marang sira kang sumaos marang Pangeran Yehuwah, supaya padha nglakonana ayahan ana ing Tarub Pasewakan; ⁷nanging sira dalah anak-anakira padha dadia imam lan nindakna samubarang kang magepokan karo misbyah lan tumrap sadhengah apa kang ana ing saburine geber, iku padha sira tindakna; bubuhanira kaimaman iku anggoningSun maringake marang sira minangka ganjaran; wong lumrah kang nyedhak ing kono kaukuma pati."

⁸Ana maneh pangandikane Pangeran Yehuwah marang Imam Harun mangkene: "Lah Ingsun wus maringi bubuhan marang sira rumeksa marang pisungsung-mligi kagem Ingsun; sakehe pisungsunge sengkeran wong Israel Sunparingake marang sira lan anak-anakira minangka pandumanira; iku katetepan kanggo ing salawase. ⁹Mungguh

sesengkeran kang suci pinunjul, yaiku kang ora kudu kaobong, iku dadia bageanira, iya sarupane sesaosan kang arupa kurban dhaharan utawa kurban pangruwating dosa sarta kurban dhendha kang disaosake marang Ingsun, iku bagean suci pinunjul kang dadi pandumanira lan anak-anakira. ¹⁰ Iku kapangana minangka panduman kang suci pinunjul. Sakehe wong lanang kena mangan; iku pandumanira kang sengkeran. ¹¹ Sarta kang kasebut iki iya dadia pandumanira: pisungsung-mligi yaiku sesaosane liyane, kalebu uga pisungsung goyangan leladene wong Israel, Sunparingake marang sira dalah saanak putunira lanang lan wadon, iku dadia pranatan kanggo ing salawase. Saben gegelitaning brayatira kang ora najis kena mangan iku. ¹² Sakehe lenga pilihan lan anggur pilihan apadene gandum, iya wiwitaning pametu kang padha disaosake marang Sang Yehuwah, iku Sunparingake marang sira; ¹³ wiwitaning pametune sadhengah kang thukul ana ing bumine kang disaosake marang Pangeran Yehuwah, iku iya dadi pandumanira; saben gegelitaning brayatira kang ora najis kena mangan iku. ¹⁴ Kabeh kang kasengker kagem Sang Yehuwah ana ing wewengkone Israel iku dadi bageanira. ¹⁵ Sadhengah kang lair dhisik saka wetenganing angger daging, kang disaosake marang Pangeran Yehuwah, dadia arupa manungsa utawa kewan, iku dadia pandumanira. Nanging pambarepe manungsa iku sira tebusa; mangkono uga pambarepe

kewan kang karam iya katebusa. ¹⁶ Anadene dhuwit tebusane iku, tumrap manungsa wiwit umur sesasi tebusane miturut sapamurwatira, dhuwit limang sekel selaka, miturut sekelan pasucen; sekel iki bobote ana rong puluh gera. ¹⁷ Nanging pambarepe sapi, wedhus gibas utawa wedhus jawa, iku aja sira tebus, kabeh iku padha dadia sengkeraan, getihe kasiramna ing misbyah lan gajihe kaobonga dadi kurban genenan, kang gandane njalari renaning panggalihe Pangeran Yehuwah; ¹⁸ dene daginge iku dadi pandumanira, kayadene pisungsung dhadha lan sampile kang tengen, iku iya dadi pandumanira. ¹⁹ Sakehe pisungsung-mligi sengkeraan kang padha dipisungsungake dening wong Israel marang Pangeran Yehuwah, iku Sunparingake marang sira dalah saanak-anakira lanang lan wadon, minangka pranatan kang kanggo ing salawase, iku prajanjian kang mawa uyah kanggo ing salawase ana ing ngarsane Sang Yehuwah kanggo sira dalah saturunira.” ²⁰ Karomaneh pangandikane Pangeran Yehuwah marang Imam Harun: “Ana ing nagarane sira ora bakal oleh tanah pusaka lan ora bakal oleh panduman ana ing tengahe; Ingsun kang dadi pandumanira sarta pusakanira ana ing tengahe wong Israel.

²¹ Mungguh wong bani Lewi, lah iku padha Sunparingi sakehe pisungsunge prasepuluhan wong Israel minangka pusaka, kanggo pituwase ayahan kang dilakoni, yaiku kuwajibane ana ing Tarub Pasewakan. ²² Dene

wong Israel aja ana maneh kang nyedhaki Tarub Pasewakan, satemah ndadekake dosane lan banjur nemahi pati, ²³ mung wong bani Lewi kang padha nglakonana ayahane ana ing Tarub Pasewakan, lan iku padha nyanggaa apa kang dadi kaluputane; iku dadia pranatan kanggo ing salawase nganti ing saturun-turunira; wong iku ora bakal padha oleh bumi pusaka ana ing tengahe wong Israel; ²⁴ awitdene pisungsung prasepuluh kang disaosake dening wong Israel marang Pangeran Yehuwah, minangka panduman mligi, iku Sunparingake marang para bani Lewi minangka pusakane, mulane wus padha Sunpangandikani: Ora bakal oleh bumi pusaka ana ing tengahe wong Israel.”

²⁵ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²⁶ “Sira kandhaa marang para wong bani Lewi, padha tuturana: Samangsa sira padha nampani pisungsung prasepuluhan saka wong Israel, kang wus Sunparingake marang sira dadi pusakanira, sira banjur padha nyaosna saperangane iku konjuk marang Sang Yehuwah minangka pisungsung-mligi, saprasepuluhe pisungsung prasepuluhan iku. ²⁷ Pisungsung iku bakal kaetung dadi pisungsungira mligi, kayadene gandum saka ing panuton lan kaya oleh-olehan ing pamipitan anggur. ²⁸ Kalawan mangkono dadine sira iya padha nyaosake pisungsung-mligi konjuk marang Yehuwah saka saperangane pisungsung prasepuluhan kang sira tanpa saka wong Israel, iku kajupuka sapira kang dadi kagungane

Yehuwah kapasrahna marang Imam Harun. ²⁹ Sarupane sesaosan kang sira tampani iku, sira pilihana kang becik dhewe sira saosna minangka pisungsung-mligi marang Pangeran Yehuwah, iku dadi bagean sengkeran. ³⁰ Lan padha sira tuturana: Manawa sira nyaosake saka pepilihane mau, iku tumrape wong bani Lewi, kaetunga kayadene pametune panuton lan kaya oleh-olehane pamipitan anggur, ³¹ sira kelilan mangan ana ing sadhengah panggonan, iya sira dalah sabrayatira kabeh, awit iku minangka pituwase ayahanira ana ing Tarub Pasewakan. ³² Angger kang padha sira ladekake iku sarwa pilihan, sira bakal padha ora nandhang dosa marga saka iku; kalawan mangkono sira bakal padha ora nyawiyah marang kasucene pisungsung-pisungsunge sengkeran wong Israel, temah sira ora bakal padha mati.”

Banyu pambirating najis

19:1-22

19 ¹ Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa lan Imam Harun mangkene: ² “Iki pranatan angger-angger kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah, kalawan pangandikane: Sira ndhawuhana wong Israel, supaya padha ngladekna marang sira sapi wadon nom abang kang tanpa ciri ala, kang ora ana cacade lan kang durung tau dietrapi pasangan. ³ Iku sira tampakna marang Imam Eleazar, banjur digawaa metu menyang

ing sajabane palereban, lan kasembeleha ana ing ngarepe imam. ⁴Sawuse iku Imam Eleazar ndulita getihe sapi iku sathithik, banjur dikepyurna sathithik ing ngarepe Tarub Pasewakan nganti rambah kaping pitu. ⁵Sawuse mangkono sapine tumuli kaobonga nganti entek ana ing sangareping imam; kulite, daginge lan getihe dalah tlethonge pisan, uga kaobonga nganti entek. ⁶Imam tumuli njupuka kayu eres, hisop lan kain jingga, kacemplungna ing satengahe geni kang ngobong sapi mau. ⁷Sawuse mangkono imam tumuli ngumbaha sandhangane lan adusa, nuli lumebua ing palereban, sarta imam iku dadi najis tumeka suruping srengenge. ⁸Wong kang ngobong sapi mau ngumbaha sandhangane lan adusa, sarta banjur dadi najis nganti tumeka suruping srengenge. ⁹Awune sapi mau dikukupana dening salah sijine wong kang ora najis, lan diselehna ing panggonan kang ora najis ing sajabane palereban; kabeh iku kasimpena kanggo umat Israel, kanggo gawe banyu pambiring najis, iku dadi pangruwating dosa. ¹⁰Wong kang nglumpukake awune sapi mau iya ngumbaha sandhangane lan dadi najis nganti tumeka suruping srengenge. Iku dadia pranatan ing salawase kanggo wong Israel lan wong bangsa liya kang manggon ana ing tengahira.

¹¹Sing sapa nggepok jisim, iku dadi najis lawase pitung dina. ¹²Ing telung dinane wong iku ngruwata dosane nganggo banyu mau, dene ing dina kapitune wus ora najis. Nanging

manawa ing telung dinane ora ngruwat dosane, ing pitung dinane ora ilang najise.

¹³Saben wong kang nggepok jisim, yaiku badane manungsa kang wus mati, mangka ora ngruwat dosane, iku dadi najisake Tarub Sucining Yehuwah, wong kang mangkono iku katumpesa saka ing Israel, marga ora disiram ing banyu pambirating najis, mulane dadi najis lan tetep kadunungan najis.

¹⁴Iki angger-angger manawa ana wong kang mati ana ing sajroning tarub, sapa kang lumebu ing tarub iku, lan kabeh kang ana ing tarub kono mesthi dadi najis pitung dina lawase; ¹⁵apadene sadhengah wadhah kang bukakan lan ora nganggo dilarabi rapet, iku iya dadi najis. ¹⁶Mangkono maneh saben wong kang ana ing ara-ara kang nggepok badane wong kang dipateni sarana pedhang, utawa nggepok jisim apa balunging manungsa apa kuburan, iku iya dadi najis lawase pitung dina. ¹⁷Anadene wong kang kena ing najis kaya mangkono iku, kajupukna awune kurban pangruwating dosa kang kaobong mau, kadokoka ing wadhah lan kaesokana banyu kang mili. ¹⁸Nuli sawijining wong kang ora najis njupuka hisop, kacelupna ing banyu iku mau, banjur dikepyurna marang ing dhuwure tarub lan sapirantine kabeh lan wong-wong kang ana ing kono; mangkono uga marang wong kang nggepok balung utawa wong kang dipateni, kang nggepok jisim apa kuburan iku mau. ¹⁹Wong kang ora najis mau ngepyurna marang kang najis iku ing telung dinane, lan

ing pitung dinane, dene ing pitung dinane iku wong mau ngruwata dosane; nuli kang najis mau ngumbaha sandhangane lan adusa, temah bakal mari najise samangsa srengenge surup. ²⁰ Balik sing sapa nandhang najis, mangka ora ngruwat dosane, wong iku mesthi katumpes saka ing satengahe pasamuwan, marga wus najisake pasucene Sang Yehuwah; ora kasiram ing banyu pambirating najis, dadi tetep najise. ²¹ Iku dadia pranatan ing salawase marang sira. Anadene wong kang nyiramake banyu pambirating najis iku, iya ngumbaha sandhangane, lan wong kang kena banyu pambirating najis iku iya dadi najis nganti tumeka suruping srengenge. ²² Dalah samubarang kang digrayang dening wong kang najis iku iya dadi najis, lan sing sapa nggepok wong iku, iya bakal dadi najis nganti tumeka suruping srengenge.”

Ibu Miryam seda

20:1

20 ¹ Nalika sasi kapisan wong Israel, yaiku wong saumat kabeh, padha tekan ing pasamunan Zin, banjur padha lereb ana ing Kadesy. Ibu Miryam seda ana ing kono lan iya ana ing kono anggone kasarekake.

Dosane Nabi Musa lan Imam Harun**20:2-13**

²Ing sawijining dina nalika wong-wong padha ora oleh banyu, banjur padha nglumpuk ngepung Nabi Musa lan Imam Harun, ³sarta padha nglawan marang Musa, ature: "Bok kula inggih sami katuta pejah nalika sadherek kula sami apegat nyawa wonten ing ngarsanipun Pangeran Yehuwah. ⁴Kenging punapa pasamuwan kagunganipun Sang Yehuwah panjenengan bekta dhateng pasamunan punika, supados kula sadaya dalah raja-kaya kula sami pejah wonten ing ngriki? ⁵Kenging punapa kula panjenengan tuntun medal saking Mesir, panjenengan bekta dhateng panggenan ingkang awon kados makaten, panggenan ingkang boten saged dipun sebari wiji, boten wonten witipun anjir, anggur utawi delima, dalah toya ingkang kaombe kemawon inggih boten wonten!" ⁶Ing kono Nabi Musa lan Imam Harun padha nilar umat mau sarta tindak menyang ing lawangane Tarub Pasewakan, padha sumungkem sujud. Tumuli diketingali ing kamulyane Pangeran Yehuwah.

⁷Pangeran Yehuwah nuli ngandika marang Nabi Musa: ⁸"Tekonira iku sira jupuka, sira lan kakangira Harun padha nglumpukna umat iku, sarta sira nyalathonana parang iku kanthi kaweruhan ing wong kabeh, temah parange bakal metu banyune. Kaya mangkono iku anggonira ngetokake banyu

saka ing parang iku, sarta anggonira aweh ngombe marang umat dalah raja-kayane.”

⁹Nabi Musa banjur mendhet tekene saka ing ngarsane Sang Yehuwah, kaya anggone wus kadhawuhan. ¹⁰Nabi Musa lan Imam Harun bareng wus nglempakake pasamuwan ana ing sangarepe parang, wong-wong mau padha dipangandikani dening Nabi Musa: “Heh, wong kang wangkot, padha rungokna! Apa iya aku iki padha kudu ngolehake banyu kanggo kowe saka ing parang iki?” ¹¹Nabi Musa banjur ngangkat astane, sarta nggebag parange kalawan tekene nganti rambah ping pindho, banjur metu banyune akeh, temah wong-wong dalah kewane padha bisa ngombe.

¹²Nanging Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa lan Imam Harun: “Sarehne sira ora kumandel marang Ingsun lan padha ora ngajeni pangwasaningSun ana ing sangarepe wong Israel, mulane sira padha ora kalilan ngirid pasamuwan iki lumebu ing tanah kang bakal Sunparingake.”

¹³Iku mau banyu ing Meriba, papan panggonane wong Israel padha nglawan Sang Yehuwah sarta Panjenengane nedahake kasucene ana ing satengahe wong-wong iku.

Raja Edom ora marengake wong Israel liwat ing nagarane

20:14-21

¹⁴Sawuse iku Nabi Musa banjur ngintunake utusan saka Kadesy menyang ing ngarsane

raja ing Edom, piwelingé: “Sadherek dalem Israel gadhah atur makaten: Paduka mirsa sakathahing kasisahan ingkang tumempuh dhateng kawula sadaya, ¹⁵ bilih leluhur kawula sami pindhah dhateng ing tanah Mesir, ngantos lami anggen kawula sami manggen wonten ing Mesir, mangka tiyang Mesir sami daksiya dhateng kawula saha para leluhur kawula. ¹⁶ Ing ngriku kawula lajeng sesambat dhateng Pangeran Yehuwah, saha Sang Yehuwah nyembadani panyuwun kawula, lajeng ngutus malaekat ingkang nuntun kawula sadaya saking tanah Mesir. Sapunika kawula sami wonten ing Kadesy, nagari ingkang kaprenah wonten ing tapel-watesipun talatah paduka. ¹⁷ Mugi paduka marengna kawula sami langkung ing nagari paduka; kawula boten badhe langkung ing pategilan utawi pakebonan anggur paduka, sarta inggih boten badhe ngombe toya ing sumur paduka; kawula namung badhe langkung ing margi ageng kemawon, boten mawi menggok ngiwa utawi nengen, ngantos kawula sami dumugi ing tapel-watesipun wewengkon paduka.” ¹⁸ Nanging wangsulane wong Edom: “Sampeyan boten kenging langkung ing talatah kula, awit temtu badhe kula papagaken kalayan pedhang.” ¹⁹ Ature wong Israel: “Kawula badhe medal ing margi ageng, saha manawi kawula lan raja-kaya kawula ngantos ngombe toya paduka, badhe kawula aturi sepinten reginipun; panyuwun kawula namung uger kepareng nratas lumampah dharat

kemawon, namung punika.”²⁰ Ewasamono wangsulane wong Edom tetep: “Boten kening sampeyan langkung ing ngriki.” Malah wong Edom banjur padha metu mapagake klawan rakyat lan wadya-bala akeh.²¹ Sarehne wong Edom kenceng ora nglilani wong Israel liwat ing tlatahe, mulane wong Israel banjur padha nyimpang ninggal wewengkon kono.

Sedane Imam Harun

20:22-29

²² Wong Israel saumat kabeh banjur padha budhal saka ing Kadesy, tumuli tekan ing gunung Hor.²³ Ana ing sacedhake gunung Hor kono, ana ing tapel-watese tanah Edom, Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa lan Imam Harun:²⁴ “Harun bakal kakumpulake karo para leluhure, awitdene ora bakal melu lumebu ing tanah kang Sunparingake marang wong Israel, marga sira padha nglirwakake marang dhawuhingSun ana ing sacedhake banyu ing Meriba.²⁵ Harun lan Eleazar padha timbalana, kairida munggah ing gunung Hor.²⁶ Harun tumuli cuculana panganggone lan sira anggokna marang Eleazar anake; dene Harun bakal kakumpulake karo para leluhure lan mati ana ing kono.”²⁷ Nabi Musa banjur nglampahi kaya anggone kadhawuhan dening Pangeran Yehuwah; padha munggah ing gunung Hor; wong sapasamuwan kabeh padha ndeleng bab iku.²⁸ Imam Harun tumuli dilukari pangagemane

dening Nabi Musa lan diagemake marang kang putra Eleazar; Imam Harun tumuli seda ana ing pucake gunung kono. Nabi Musa lan Imam Eleazar banjur padha tedhak saka ing gunung iku mau. ²⁹ Wong sapa samuwan kabeh bareng ngerti yen Imam Harun wus seda, tumuli padha nangisi nganti telung puluh dina lawase.

Paprangan ing sacedhake Horma

21:1-3

21 ¹ Kacarita raja ing nagara Arad, kalebu bangsa Kanaan kang manggon ing tanah Negeb, bareng ngrungu warta yen wong Israel padha teka saka ing dalan ing Abarim, nuli nempuh perang nglawan wong Israel, sarta oleh tawanan wong sawatara. ² Wong Israel banjur nglairake punagi marang Sang Yehuwah, unjuke: “Manawi bangsa punika sadaya Paduka ulungaken dhateng tangan kawula, kitha-kithanipun badhe sami kawula gempur dados jugrugan.” ³ Pangeran Yehuwah nyembadani marang panyuwune Israel, wong Kanaan kelakon diulungake; wong-wonge dalah kutha-kuthane padha kasirnakake. Mulane panggonan iku dijenengake Horma.

Ula tembaga

21:4-9

⁴ Sawuse mangkono banjur padha budhal saka ing gunung Hor, metu ing dalan penere sagara Teberau, arep ngubengi tanah Edom;

ana ing dalan bangsa mau wus ora bisa sabar maneh, ⁵banjur nglawan marang Gusti Allah lan marang Nabi Musa, pangucapane: “Kening punapa kula kok sami panjenengan kesahaken saking tanah Mesir? Punapa supados kula sami pejah wonten ing pasamunan ngriki? Ing ngriki boten wonten roti lan boten wonten toya, mangka kula sampun sami bosen dhateng tetedhan ingkang boten wonten raosipun punika.” ⁶Pangeran Yehuwah tumuli ndhatengake ula mandi marang umat iku, kang banjur padha nyakoti wong akeh, temah panunggalane bangsa Israel akeh kang padha mati. ⁷Wong-wong banjur padha sowan marang ngarsane Nabi Musa sarta matur: “Kula sampun sami damel dosa, dene ngantos nglawan dhateng Pangeran Yehuwah saha dhateng panjenengan; panjenengan mugih karsaa ndedonga dhateng Sang Yehuwah, supados karsaa nyirnakaken sawer-sawer punika saking kula.” ⁸Nabi Musa nuli ndongakake umat iku, sarta Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: “Sira gawea rerekan ula mandi, banjur kapanjera ing cagak; ing kono saben wong kang kacakot, mangka tumuli mandeng marang rerekan ula iku, bakal lestari urip.” ⁹Nabi Musa tumuli damel rerekan ula tembaga sarta kapanjer ing cagak; wasana saben wong kang kacakot ing ula, mangka banjur mandeng marang rerekan ula tembaga iku, iku lestari urip.

Lakune wong Israel tutug ing tanah Moab

21:10-20

¹⁰ Wong Israel banjur padha budhal sarta leren ana ing Obot. ¹¹ Sawuse budhal saka ing Obot banjur padha nginep ing sacedhake jugrungan ing Abarim, ing pasamunan kang kaprenah ana ing sawetane tanah Moab.

¹² Nuli padha budhal saka ing kono, sarta lereb ana ing lebake kali Zered. ¹³ Sawuse budhal saka ing kono, banjur padha nginep ana ing sabrange kali Arnon, kang ana ing pasamunan, sarta kang metu saka ing tlatahe bangsa Amori; dene kali Arnon iku dadi tapel-watese tanah Moab, kaprenah ana ing antarane bangsa Moab lan bangsa Amori.

¹⁴ Mulane ing buku critane perange Pangeran Yehuwah dipratelakake: “Waheb ing Sufa lan lebak-lebake kali Arnon, ¹⁵ sarta peperenge lebak-lebak; pepereng iku ambane nganti tekan ing papan prenahe kutha Ar, mepet karo tapel-watese tanah Moab.” ¹⁶ Saka ing kono lakune menyang ing Beer, yaiku sumur kang kadhawuhake dening Yehuwah marang Nabi Musa mangkene: “Bangsa iku sira klumpukna, nuli bakal Sunparingi banyu.” ¹⁷ Ing nalika iku wong Israel ngrepekake kidung kang surasane:

“He, sumber, mumbula! Ayo padha
 kekidungan sesauran,
 marga saka sumur, kang kadhudhuk dening
 para raja iki,

¹⁸kang didhudhuk dening para panggedhe ana ing satengahe bangsa iku kalawan jungkating karajan, kalawan tekene.”

Saka ing pasamunan banjur padha budhal menyang ing Matana; ¹⁹saka ing Matana menyang ing Nahaliel; saka ing Nahaliel menyang ing Bamot, ²⁰lan saka ing Bamot menyang ing lebak, ing wewengkone tanah Moab, sandhing pucake gunung Pisga, kang ngadhepake Ara-ara Samun.

Perang karo Sang Prabu Sihon raja ing Hesybon

21:21-30

²¹Sawuse lelakon iku wong Israel nglakokake kongkonan marang ngarsane Sang Prabu Sihon, ratune bangsa Amori, prelu ngaturake panyuwunan mangkene: ²²“Kawula mugè samè kalilana langkung ing nagari paduka, kawula badhe boten nyleweng dhateng pategilan utawi dhateng pakebonan anggur paduka, inggih boten badhe ngombe toyaning sumur paduka; namung margi ageng kemawon ingkang badhe kawula langkung ngantos dumugi ing tapel-watesipun wewengkon paduka.” ²³Nanging Sang Prabu Sihon ora ngilani wong Israel ngliwati wewengkone, malah banjur nglumpukake wadya-balane kabèh, lan methukake wong Israel menyang ing pasamunan; satekane ing Yahas banjur nempuh perang nglawan Israel. ²⁴Nanging

digecak dening wong Israel klawan landheping pedhang, sarta nagarane nuli diejegi, wiwit ing kali Arnon tutug ing kali Yabok, nganti tumeka ing tapel-watese tanahe bani Amon, amarga tapel-watese wilayahe wong bani Amon iku santosa. ²⁵ Wong Israel padha ngrebut sakehe kuthane, sarta padha ngenggoni kuthane bangsa Amori kabeh, yaiku ing Hesybon lan ing sawewengkone kabeh. ²⁶ Dene Hesybon iku kutha padalemane Sang Prabu Sihon, ratune bangsa Amori; Sang Prabu iku dhek biyen paprangan karo ratu ing Moab kang dhisik, sarta kelakon bisa ngrebat nagarane kabeh nganti tekan ing kali Arnon. ²⁷ Marga saka iku para juru ngarang kidung padha ngucap mangkene:

“Padha maraa menyang Hesybon, nagarane Sang Prabu Sihon kabanguna lan kasantosakna!

²⁸ Sabab ana geni metu saka ing Hesybon, kutha padalemane Sang Prabu Sihon metu urube, kang mangsa Ar-Moab, kang ngwasani tengger-tengger ing saurute kali Arnon.

²⁹ Bilai sira Moab, sangsara sira, he bangsa Kamos! Anake lanang padha kadadekake wong keplayu, lan anake wadon padha dadi tawanane Sang Prabu Sihon ratune bangsa Amori.

³⁰ Wong-wong mau padha daktamani gegaman,

Hesybon lebur nganti tekan ing Dhibon,
lan kita dadekake pasamunan nganti tekan
ing Naftali
kang gumelar nganti tekan ing Medeba.”

Perang karo Sang Prabu Og ratu ing Basan

21:31--22:1

³¹ Kaya mangkono iku wong Israel banjur padha ngenggoni nagarane bangsa Amori.

³² Sawuse iku Nabi Musa tumuli utusan nelik marang kutha Yaezer, kutha-kutha wewengkone Yaezer padha karebut kabeh sarta wong Amori kang padha manggon ana ing kono padha ditundhungi. ³³ Sabanjure

padha minger nglurug menyang ing tanah Basan. Sang Prabu Og ratu ing Basan banjur methukake kalawan wadya-balane njujug ing Edrei. ³⁴ Pangeran Yehuwah nuli ngandika

marang Nabi Musa: “Sira aja wedi karo wong iku, marga iku Sunulungake ing tanganira dalah rakyat kabeh apadene nagarane.

Kabeh iku sira etrapana kaya anggonira wus ngetrapi marang Sihon ratune wong Amori kang manggon ana ing Hesybon.” ³⁵ Sang

Prabu Og mau tumuli disorake dalah putrane lan rakyat kabeh, nganti ora ana wonge siji bae kang bisa oncat, nagarane banjur diejegi.

22 ¹ Wong Israel tumuli padha mbanjurake lakune sarta padha lereb ana ing tanah ngare ing Moab, ing sabrange bengawan Yarden ing sacedhake kutha Yerikho.

Sang Prabu Balak utusan nimbali Bileam

22:2-20

²Anadene Sang Prabu Balak putrane Sang Zipor mirsa sakehe panggawene bangsa Israel marang wong Amori, ³mulane wong Moab padha kataman giris marang bangsa iku, marga cacache akeh, satemah geter lan wedi marga saka wong Israel iku. ⁴Kang iku wong Moab banjur padha calathu karo tuwa-tuwane bangsa Midian: "Wadya-bala ingkang kathahipun samanten punika temtu badhe ngrayud samukawis ing saubeng kula sadaya, kadosdene lembu anggenipun nyenggut tetuwuhan ijem ing ara-ara." Anadene ing nalika iku Sang Prabu Balak putrane Sang Zipor jumeneng ratu ing Moab. ⁵Sang Nata tumuli utusan nimbali Bileam bin Beor menyang ing Petor kang ana ing sapinggire bengawan Efrat, menyang ing nagarane para mitrane tunggal bangsa, piwelingé mangkene: "Lah ana sawijining bangsa kang teka saka ing Mesir kang nganti nglimputi salumahe bumi; iku lagi lereb ana ing ngarepku. ⁶Kang iku kowe mrenea, bangsa iku ipat-ipatana; marga kekuwatane ngluwihi kekuwatanku; bokmanawa nuli bisa dakkalahake lan daktundhung saka ing nagara kene, marga aku sumurup: sapa sing kokberkahi masthi oleh berkah, lan sapa sing kokipat-ipati iku kena ing ipat-ipat."

⁷ Para tuwa-tuwane bangsa Moab karo tuwa-tuwane bangsa Midian tumuli padha mangkat klawan nggawa opahane panenungan. Satekane ing panggonane Bileam, banjur padha nglairake piwelinge Sang Prabu Balak. ⁸ Pangucape Bileam marang wong-wong mau: “Panjenengan sami kula aturi nyare ing ngriki sedalu punika, nunten badhe kula caosi wangsulan kados ingkang dados dhawhipun Pangeran Yehuwah dhateng kula.” Para panggedhene bangsa Moab tumuli padha nginep ana ing omahe Bileam. ⁹ Gusti Allah banjur ngrawuhi Bileam sarta ngandika: “Wong-wong kang padha ana ing omahira iku sapa?” ¹⁰ Unjuk wangsulane Bileam: “Sang Prabu Balak bin Zipor, ratunipun bangsa Moab, kengkenan manggihi kawula, piwelingipun makaten: ¹¹ Lah ana sawijining bangsa teka saka ing tanah Mesir ngebeki salumahe bumi, mulane kowe mrenea, bangsa iku ipat-ipatana, bokmanawa nuli bisa dakkalahake lan kena daktundhung.” ¹² Dhawuhe Gusti Allah marang Bileam: “Sira aja melu wong-wong iku; bangsa iku aja sira ipat-ipati, marga wus kanggonan berkah.”

¹³ Bareng wayah esuk Bileam tangi, lan nuli calathu marang para panggedhene abdine Sang Prabu Balak: “Panjenengan sami kula aturi wangsul, awit Pangeran Yehuwah boten marengaken kula ndherek panjenengan.”

¹⁴ Para panggedhe Moab mau banjur padha bali, lan bareng wus ana ing ngarsane Sang Prabu Balak, padha munjuk: “Bileam boten

purun tumut lampah kawula mriki.”¹⁵ Sang Prabu Balak banjur utusan para panggedhe maneh, cacache luwih akeh lan luwih dhuwur pangkate tinimbang karo kang dhisik.¹⁶ Iku satekane ing ngarepe Bileam tumuli padha matur: “Pangandikanipun Sang Prabu Balak putranipun Sang Zipor makaten: Aja ana kang ngalang-alangi anggonmu nekani aku,¹⁷ awitdene kowe mesthi bakal dakganjar luwih dening akeh, karodene apa bae kang bakal dadi panyuwunmu marang aku, mesthi bakal dakleksanani. Kang iku kowe mrenea ta, ipat-ipatana bangsa iku.”¹⁸ Nanging Bileam mangsuli marang para utusane Sang Prabu Balak: “Sanadyan Sang Prabu Balak maringna salaka lan mas sakadhatonipun kebak, ewadene kula boten saged nindakaken punapa-punapa, ingkang sapele punapa ingkang wigatos, ingkang nerak dhawuh timbalanipun Pangeran Yehuwah Gusti Allah kula.¹⁹ Milanipun panjenengan sami kula aturi nyare ing ngriki sadalu punika, supados kula sageda nyumerepi, punapa kemawon ingkang badhe dipun pangandikakaken dening Pangeran Yehuwah dhateng kula.”²⁰ Gusti Allah tumuli ngrawuhi Bileam ing wayah bengi, sarta mangandikani: “Manawa tekane wong iku pancen padha ngundang sira, sira ngadega, melua ing salakune; ewasamono kang sira lakoni, mung kang bakal Sundhawuhake marang sira.”

Kuldine Bileam lan Malaekate Sang Yehuwah

22:21-35

²¹ Bareng wayah esuk Bileam tangi, nuli ngabah-abahi kuldine wadon, banjur mangkat melu para panggedhene wong Moab mau.

²² Ing kono bebendune Gusti Allah mulad-mulad, marga Bileam lunga, tumuli dicegati dening Sang Malaekate Pangeran Yehuwah, kang nglawan marang dheweke. Dene Bileam lagi nunggang kuldine wadon sarta kairingake dening bature loro. ²³ Nalika kuldine weruh Sang Malaekate Pangeran Yehuwah jumeneng ana ing tengah dalam klawan ngasta pedhang ligan, kuldine mau nuli sumingkir saka ing dalam lan lumebu ing pategalan. Bileam banjur nyabeti supaya bali menyang dalam maneh.

²⁴ Sang Malaekate Pangeran Yehuwah tumuli mapan jumeneng ana ing dalam kang ciyut ing antarane pakebonan anggur kang kaapit-apit ing pager tembok. ²⁵ Bareng kuldine weruh Sang Malaekate Pangeran Yehuwah, banjur mepet ing pager tembok, temah sikile Bileam nganti kejepit ing tembok, mulane kuldine digitiki maneh. ²⁶ Sang Malaekate Pangeran Yehuwah tumuli mundur maneh, mapan ing panggonan kang ciyut banget, nganti ora ana papan sela kanggo nyimpang ngiwa utawa nengen. ²⁷ Bareng kuldine weruh Sang Malaekate Pangeran Yehuwah, banjur ndheprok isih katunggan dening Bileam.

Bileam nepsu banget, nganti kuldine digebugi klawan tekene. ²⁸ Kuldine tumuli kabuka cangkeme dening Sang Yehuwah, nganti bisa ngucap marang Bileam: “Kalepatan kula punapa dhateng panjenengan, dene ngantos panjenengan gebagi rambah kaping tiga punika?” ²⁹ Calathune Bileam marang kuldine: “Marga aku kokgawe geguyon, saupama aku nyekela pedhang, masthi kowe dakpateni saiki uga.” ³⁰ Pangucape kuldi marang Bileam: “Kula punika rak kuldi titihan panjenengan ing salaminipun sugeng panjenengan ngantos dumugi sapunika; punapa kula nate nandukaken ingkang makaten punika dhateng panjenengan?” Wangsulane: “Ora.” ³¹ Pangeran Yehuwah banjur damel awasing pandelenge Bileam, temah weruh Sang Malaekate Pangeran Yehuwah jumeneng ana ing dalan klawan ngasta pedhang ligan. Bileam tumuli jengkeng sujud ana ing ngarsane. ³² Pangandikane Sang Malaekate Pangeran Yehuwah marang Bileam: “Yagene sira nggitiki kuldinira nganti rambah ping telu? Lah, anggoningSun miyos iki dadi mungsuhira, marga tumrap Ingsun dalan iki anjog ing karusakan. ³³ Nalika kuldi iki ndeleng Ingsun, nyimpang saka ing ngarsaningSun nganti rambah ping telu; yen ajaa nyimpang saka ing ngarsaningSun, masthi ing nalika iku uga sira kang Sunpateni, lan kuldinira Sunuripi.” ³⁴ Unjuke Bileam marang Sang Malaekate Pangeran Yehuwah: “Kawula damel dosa, awit kawula boten sumerep bilih Paduka

nyegati lampah kawula wonten ing margi punika. Wondene ing sapunika, manawi Paduka boten marengaken, kawula inggih badhe wangsul kemawon.”³⁵ Pangandikane Sang Malaekate Pangeran Yehuwah marang Bileam: “Sira melua wong iku, nanging kang sira ucapake ngamungna apa kang bakal Sunpangandikakake marang sira.” Sawuse mangkono Bileam banjur melu panggedhe abdine Balak mau.

**Sang Prabu Balak mundhut,
supaya Bileam ngipat-ipati Israel**

22:36--23:3

³⁶ Anadene Sang Prabu Balak bareng miyarsa yen Bileam teka, banjur tedhak methuk tekan ing kutha Moab, kang kaprenah ana ing tapel-watese kali Arnon, ing poncoting tapel-wates iku. ³⁷ Pangandikane Sang Prabu Balak marang Bileam: “Apa ora klawan adreng anggonku utusan nimbali kowe, yagene kowe kok ora enggal-enggal seba marang ing ngarsaku? Apa pangiramu aku ora bisa maringi pituwas marang kowe?”

³⁸ Atur wangsulane Bileam marang Sang Prabu Balak: “Lah sapunika kawula sampun sowan wonten ing ngarsa panjenengan dalem, nanging punapa inggih dalem badhe saged ngucapaken punapa-punapa? Namung pangandika ingkang badhe dipun paringaken ing cangkempun dalem dening Gusti Allah, punika ingkang badhe dalem ucapaken.”

³⁹ Bileam tumuli ndherek tindake Sang Prabu Balak nganti tekan ing Kiryat-Huzot.

⁴⁰ Sang Prabu Balak banjur ngurbanake sapi lan wedhus, sabagean dikintunake marang Bileam lan para panggedhe kang ndherek panjenengane. ⁴¹ Kacarita esuke Bileam kabekta munggah dening Sang Prabu Balak menyang ing pagunungan Baal; saka ing kono pungkasaning palerebane bangsa Israel bisa katon.

23 ¹ Bileam banjur matur marang rang Sang Prabu Balak: “Sumangga wonten ing ngriki kawula panjenengan dalem damelaken misbyah pitu, sarta kawula ugi panjenengan dalem cawisi lembu jaler nem pitu saha menda gibas jaler inggih pitu.”

² Sang Prabu Balak tumuli nindakake kaya kang dadi panyuwune Bileam, sarta banjur padha nyaosake kurban ing saben misbyah arupa sapi siji lan wedhus siji. ³ Bileam tumuli matur marang Sang Prabu Balak: “Panjenengan dalem kawula aturi jumeneng wonten ing sacelakipun kurban obaran panjenengan dalem, dene kawula badhe kesah; bokmanawi kula badhe dipun panggih dening Sang Yehuwah, lajeng dhawuh punapa ingkang kaparingaken, punika badhe kawula pratelakaken dhateng panjenengan dalem.” Sawuse mangkono Bileam banjur munggah ing gunung kang gundhul.

Bileam mberkahi Israel

23:4--24:9

⁴Gusti Allah tumuli manggihi Bileam; Bileam banjur munjuk marang Panjenengane: “Misbyah pitu punika sampun kawula cawisaken, sarta ing saben misbyah kawula kurbanaken lembu jaler nem satunggal kaliyan menda gibas jaler satunggal.”

⁵Pangeran Yehuwah tumuli ngiseni tembung ing cangkeme Bileam sarta ngandika: “Sira balia menyang ngarepe Balak lan calathua mangkono iku.” ⁶Satekane ing ngarsane Sang Prabu Balak, Sang Nata ketemu isih jumeneng sandhing kurbane obaran, bebarengan karo panggedhene bangsa Moab. ⁷Bileam banjur ngucapake kidunge:

“Sang Prabu Balak ratu ing Moab,
ndhatengake aku saka ing tanah Aram,
saka ing pagunungan wetan,
pangandikane: Kowe mrenea, aku tulungana,
ipat-ipatana Yakub,
sarta mrenea, supatanana Israel.

⁸Kapriye bisaku ngipat-ipati, kang ora diipat-ipati dening Gusti Allah?

Kapriye anggonku nyupatani marang kang ora disupatani dening Yehuwah?

⁹Awit bangsa iku dakdeleng saka ing pucake gunung-gunung parang daksawang saka ing pagunungan.

Lah iku bangsa kang manggon ndhewe,

lan ora gelem kepetung kegolong tunggale
bangsa liya.

¹⁰ Sapa kang bisa ngetung lebune Yakub,
utawa sapa kang bisa nacahake golongane
Israel?

Anggonku mati muga bisaa kaya patine wong
kang jujur,
lan puputing uripku kayaa pupute wong
iku!”

¹¹ Ing kono pangandikane Sang Prabu Balak
marang Bileam: “Kapriye tandukmu marang
aku iki? Anggonku nekakake kowe iku dakkon
ngipati-mungsuhi, lah kok malah
kokberkahi!” ¹² Atur wangsulane Bileam:
“Kawula rak kedah nglairaken punapa ingkang
dipun isekaken dening Pangeran Yehuwah
wonten ing cangkem kawula!”

¹³ Sang Prabu Balak tumuli ngandika marang
Bileam: “Payo, kowe melua aku menyang
panggonan liyane, saka ing kono kowe bisa
nyawang bangsa iku; kang katon iku mung
pungkasaning palerebane bae, ora katon
sakabehe; nuli aku tulungana, ipati-ipatana
bangsa iku saka kono.” ¹⁴ Bileam banjur
dibekta menyang ing Ara-ara Panelikan, ing
pucake gunung Pisga; Sang Prabu Balak
tumuli yasa misbyah pitu, lan ing saben
misbyah kakurbanake sapi lanang nom siji
sarta wedhus gibas lanang siji. ¹⁵ Bileam
banjur matur marang Sang Prabu Balak:
“Panjenengan dalem kawula aturi jumeneng
wonten ing sacelakipun kurban obaran dalem,
dene kawula badhe kesah mriku, sowan ing

ngarsaning Yehuwah!" ¹⁶ Sang Yehuwah tumuli manggihi Bileam, sarta cangkeme diiseni tembung, tuwin dipangandikani: "Sira balia menyang ngarepe Balak, lan ngucapa kaya mangkono iku." ¹⁷ Satekane ing ngarsane Sang Prabu Balak, lah Sang Nata isih jumeneng sandhing kurbane obaran, bebarengan karo para panggedhene bangsa Moab. Sang Prabu Balak banjur ngandika marang Bileam: "Pangandikane Pangeran Yehuwah kapriye?" ¹⁸ Bileam banjur medharake kidung, pangucap:

"Dhuh Sang Prabu Balak, sumangga kawula aturi jumeneng saha karsaa miyarsakaken; dhuh putranipun Sang Zipor, sumangga kawula aturi nilingaken dhateng atur kawula.

¹⁹ Gusti Allah punika sanes manungsa, kok ngantosa dora, inggih sanes anaking manungsa, kok ngantosa keduwung.

Punapa inggih Panjenenganipun ngandika lajeng boten katindakaken, utawi ngandika lajeng boten dipun tetepi?

²⁰ Kauningana, kula tampi dhawuh supados mberkahi, mangka manawi Panjenenganipun mberkahi, kawula masthi boten saged malik.

²¹ Tiyang boten sumerep dhateng kasangsaraning bani Yakub,

lan boten saged ningali kasisahanipun
 tiyang Israel,
 margi tinunggil dening Pangeran Yehuwah
 Allahipun,
 sami surak-surak, margi Sang Nata wonten
 ing satengahipun.

²² Gusti Allah ingkang ngentasaken saking
 ing tanah Mesir,
 punika tumrap tiyang-tiyang wau
 kadosdene singat kakiyataning
 bantheng.

²³ Awitdene boten wonten japa-mantra
 ingkang saged tumama dhateng Yakub,
 utawi tenung ingkang saged tumama
 dhateng Israel.

Dumugi ing wekdalipun, Yakub badhe dipun
 cariyosi,
 makaten ugi dhateng Israel, kaelokan
 ingkang katindakaken dening Gusti
 Allah.

²⁴ Lah satunggaling bangsa ingkang
 gumregah kados singa estri,
 ingkang ngadeg jejeg kados singa jaler,
 ingkang boten purun njerum, saderengipun
 nedha memangsani pun

lan ngombe rahipun ingkang dipun pejahi.”

²⁵ Ing kono Sang Prabu Balak banjur ngandika
 marang Bileam: “Manawa kowe babar-pisan
 ora gelem ngipat-ipati, iya aja pisan-pisan
 mberkahi.” ²⁶ Atur wangsulane Bileam marang
 Sang Prabu Balak: “Kawula rak sampun matur
 dhateng panjenengan dalem, bilih ingkang
 badhe kawula ucapaken inggih punapa sadaya

dhawuhipun Pangeran Yehuwah, lan inggih punika ingkang kawula lampahi.”

²⁷ Sawuse mangkono Sang Prabu Balak tumuli ngandika marang Bileam: “Payo, kowe arep dagawa menyang liya panggonan, bokmanawa Gusti Allah marengake bangsa iku kokipat-ipati saka ing kono.” ²⁸ Bileam banjur dibekta menyang ing pucake gunung Peor, kang ngadhepake pasamunan. ²⁹ Ature Bileam marang Sang Prabu Balak: “Sumangga kawula panjenengan dalem damelaken misbyah pitu wonten ing ngriki, sarta kula panjenengan dalem cawisi lembu jaler nem pitu sarta menda gibas jaler pitu.” ³⁰ Sang Prabu Balak tumuli iya nindakake apa kang dadi ature Bileam, sarta banjur ngurbanake sapi siji lan wedhus siji ing saben misbyah.

24 ¹ Bareng Bileam ngreti yen anggone mberkahi marang Israel iku ndadekake keparenge Pangeran Yehuwah, mulane wus ora nindakake panenungan maneh kaya kang dhisik-dhisik, nanging tumuli madhep marang pasamunan. ² Bareng Bileam mandeng mangarep lan weruh bangsa Israel anggone lereb taler-teleran, banjur katedhakan ing Rohe Gusti Allah. ³ Tumuli medharake kidunge, pangucape:

“Iki tembung-tembunge Bileam bin Beor,
pangucape wong kang kaawasake mripate.

⁴ Calathune wong kang krungu sabdane Gusti Allah,
kang ndeleng wahyune Kang Mahakawasa

kambi lumah-lumah, nanging kabuka
mripate.

⁵ Saiba endahe tarub-tarubmu, he Yakub,
iya papan padununganmu, he Israel.

⁶ Kayadene lebak kang gumelar enggone
mratani,

kaya patamanan ing sapinggiring kali,
kaya wit garu kang katanem dening Pangeran
Yehuwah,

kaya wit eres ing pinggiring banyu.

⁷ Timbane luber banyune,

lan winihe kasiraman ing banyu akeh,
kaluhurane rajane bakal ngungkuli Agag,
lan karajane bakal kamulyakake.

⁸ Gusti Allah kang ngentasake saka ing tanah
Mesir,

iku tumrap bani Israel kayadene sungu
kakuwataning bantheng,
bangsa kang dadi mungsuhe padha
kamangsa nganti entek,
lan balunge padha karemuk,
sarta bakal padha ketaman ing panahe
nganti tembus.

⁹ Lagi mendhak njerum kaya singa lanang,
iya kaya singa wadon, sapa kang wani
ngadegake?

Sing sapa mberkahi kowe, bakal ginanjar ing
berkah,

lan sing sapa ngipat-ipati kowe, bakal kena
ing ipat-ipat!"

Pamedhar-wangsite Bileam

24:10-25

¹⁰ Ing kono Sang Prabu Balak banjur tuwuh dukane marang Bileam klawan ngremet-remet asta, tumuli ngandika marang Bileam:

“Enggonku nimbali kowe iku dakpurih ngipati-
ipati mungsuhku, lah kok malah kokberkahi
rambah kaping telu; ¹¹ saiki, kowe minggata
menyang panggonanmu; aku wus janji
marang kowe, yen kowe masthi dakganjar
akeh banget, nanging Pangeran Yehuwah kang
malangi ganjaranmu iku.” ¹² Ature Bileam
marang Sang Balak: “Utusan panjenengan
dalem rak sampun kawula sanjangi, wosipun:

¹³ Sanajan Sang Prabu Balak maringna
kedhatone kebak emas lan salaka pisan,
ewadene aku ora wani nerak kang dadi dhawuh
timbangane Pangeran Yehuwah, dadia bab
nglakoni kang becik utawa kang ala saka atiku
dhewe; endi kang dadi dhawuhe Pangeran
Yehuwah, yaiku kang bakal dakucapake.

¹⁴ Wondene ing samangke, kawula lajeng
badhe wangsul dhateng panggenanipun
bangsa kawula; ingkang punika panjenengan
dalem kawula aturi uninga, punapa ingkang
badhe katandukaken dening bangsa punika
dhateng bangsa panjenengan dalem ing
benjingipun.”

¹⁵ Bileam tumuli medharake kidunge,
mangkene:

“Iki tembung-tembunge Bileam bin Beor,

pangucape wong kang kaawasake mripate.

¹⁶ Calathune wong kang krungu sabdane

Gusti Allah,

lan kang nampani kawruh ing ngatase

Kang Mahaluhur,

kang ndeleng wahyune Kang Mahakawasa,

kambi lumah-lumah, nanging klawan

kabuka mripate.

¹⁷ Panjenengane dakdeleng, nanging ora

saiki,

dakawasake, nanging ora ana ing

cedhakan,

ana lintang njedhul saka Yakub,

ana teken keprabon jumedhul saka ing

Israel,

iku ngremuk pilingane Moab,

sarta nggempur marang sakehing turune

Set.

¹⁸ Tanah Edom bakal dadi reh-rehane,

lan Seir bakal dadi reh-rehane para

mungsuhe iku.

Nanging Israel bakal nindakake prakara-

prakara kang nelakake gagah

prakosane.

¹⁹ Sarta saka Yakub bakal ana wong

kang kwasa,

kang bakal numpes para kang padha oncat

saka ing kutha.”

²⁰ Bareng ndeleng wong Amalek, Bileam

banjur medharake kidunge, mangkene:

“Wiwitane para bangsa iku Amalek, nanging

wekasane bakal ngalami rusak.”

²¹ Bareng ndeleng wong Kain, Bileam banjur medharake kidunge, mangkene:

“Santosa papan padununganmu,
susuhmu dumunung ana ing parang.

²² Nanging wong Keni bakal tumpes,
ora antara suwe kowe bakal diboyong
dening Asyur.”

²³ Dheweke uga medharake kidung mangkene:

“Adhuh, cilaka! Sapa kang bisa urip,
samangsa Gusti Allah nindakake iku mau?

²⁴ Nanging bakal ana prau-prau saka
pasisire wong Kitim,
kang bakal padha nindhes Asyur lan Heber,
mangka iku iya bakal nemahi karusakan
uga.”

²⁵ Sawuse mangkono Bileam banjur ngadeg,
mangkat mulih menyang ing panggonane;
sarta Sang Prabu Balak iya tindak uga.

Israel nyembah Baal-Peor

25:1-18

25 ¹ Nalika bangsa Israel lagi padha lereb
ana ing Sitim, bangsa iku banjur
wiwit laku jina karo para wong wadon Moab.

² Wong wadon mau padha ngajak wong Israel
ngepung kurban sembelehan kanggo allahe,
bangsa mau banjur melu mangan kurban
iku lan sujud marang allahe wong-wong
iku. ³ Nalika Israel gegandhengan karo

Baal-Peor, bebendune Pangeran Yehuwah
mulad-mulad marang Israel. ⁴ Sang Yehuwah

tumuli ngandika marang Nabi Musa: “Sakehe lelurahe bangsa iku padha sira tangkepana, nuli padha kagantunga ana ing ngarsaning Yehuwah blak-blakan, supaya bebendune Pangeran Yehuwah kang mulad-mulad iku sumingkira saka ing Israel.”⁵ Nabi Musa banjur ngandika marang para hakim Israel: “Kowe padha matenana wong-wongmu kang wus gegandhengan karo Baal-Peor.”

⁶Kapinujon ana sawijining wong Israel kang teka nggawa wong wadon bangsa Midian menyang satengahe para sadulure, kapirsanan dening Nabi Musa lan kaweruhan dening sagolongane wong Israel kabeh kang lagi padha nangis ana ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan. ⁷Bareng Pinehas bin Eleazar putrane Imam Harun weruh lelakon iku, sanalika banjur ngadeg saka ing satengahe pakumpulan karo nyekel tumbak, ⁸nuli nututi wong Israel mau nganti tekan ing kamar tengah, wong loro mau padha ditumbak wetenge, yaiku wonge Israel lan wonge wadon, wewelak kang nempuh wong Israel tumuli sirep. ⁹Anadene mungguh wong kang wus padha mati kena ing wewelak iku cacache ana patlikur ewu.

¹⁰Sang Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: ¹¹“Pinehas anake Eleazar anake Imam Harun iku kang njalari sirepe bebenduningSun ing satengahe wong Israel, marga kanthi mepeng anggone mbelani kaurmataningSun ana ing satengahe umat, temahan Ingsun ora nganti numpes

marang wong Israel ing sajrone bentering panggalihingSun. ¹²Mulane kabeh padha sira kandhanana: Lah Pinehas iku Sunparingi prajanjian kaslametan kagunganingSun, ¹³minangka prajanjian kaimaman kanggo ing salawase tumrap awake dhewe lan turune, marga kalawan mepeng anggone wus mbelani Allaha sarta nganakake pirukun kanggo wong Israel.” ¹⁴Anadene wong Israel kang kapatenan bareng karo wong wadon bangsa Midian mau, jenenge Zimri bin Salu, panggedhene salah sawijine kulawangsane wong Simeon, ¹⁵lan wong wadon bangsa Midian kang dipateni iku jenenge Kozbi anake Zur; Zur iku sawijining panggedhene golongan -- yaiku kulawangsa -- ing Midian.

¹⁶Sawuse mangkono Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa mangkene: ¹⁷“Wong Midian iku padha sira lurugana lan padha sira patenana, ¹⁸marga wus padha nglawan marang sira sarana akal kang dirancang tumrap marang sira, ing bab Peor lan ing bab Kozbi, sadulure wadon, yaiku anake wadon sawijining panggedhene bangsa Midian; Kozbi iku dipateni mbarengi wewelak kang jalaran saka Peor iku.”

Wong Israel kacacahake kang kaping pindhone

26:1-65

26 ¹Kacarita sawuse anane wewelak iku mau, Pangeran Yehuwah ngandika

marang Nabi Musa lan marang Imam Eleazar putrane Imam Harun: ²“Sira padha nacahna wong Israel saumat kabeh kang umur rong puluh taun sapandhuwur, miturut talere, iya wong-wong kang sembada ing perang.” ³Nabi Musa lan Imam Eleazar banjur ngandika marang wong Israel ana ing tanah ngare ing Moab, ing sapinggiring bengawan Yarden sacedhake Yerikho: ⁴“Kabeh wong kang umur rong puluh taun sapandhuwur iku cacahna!” -- kaya kang wus dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa mau.

Iki pratelane wong Israel kang padha metu saka ing tanah Mesir.

⁵Rama Ruben iku pambajenge Rama Israel; dene mungguh turune Rama Ruben miturut golongane, yaiku: kang saka Rama Henokh iku bani Henokh; saka Rama Palu iku bani Palu. ⁶Rama Hezron iku bani Hezron lan kang saka Rama Karmi iku bani Karmi. ⁷Iku mau golongane bani Ruben, dene wonge kang padha kacacahake ana patang puluh telu ewu pitung atus telung puluh. ⁸Putrane Rama Palu iku Eliab; ⁹anake Eliab iku Nemuel, Datan lan Abiram. Mungguh Datan lan Abiram wong kang pinilih dening umat iku kang padha mbalela marang Nabi Musa lan Imam Harun, kalawan sakuthon karo grombolane Korakh, nalika padha mbalela marang Sang Yehuwah. ¹⁰Nanging bumi banjur ngangapake cangkeme lan nguntal marang wong-wong mau bebarengan karo Korakh, satemah grombolane padha mati, dalasan wong rong

atus seket padha kamangsa ing geni minangka pangeling-eling, ¹¹ nanging anake Korakh padha ora mati.

¹² Turune Rama Simeon miturut golonganane, yaiku: kang saka Rama Nemuel iku bani Nemuel; kang saka Rama Yamin iku bani Yamin; kang saka bani Yakhin iku bani Yakhin; ¹³ kang saka Rama Zerakh iku bani Zerakh lan kang saka Rama Saul iku bani Saul. ¹⁴ Iku mau golonganane bani Simeon, dene wonge kang padha kacacahake ana rolikur ewu rong atus.

¹⁵ Turune Rama Gad miturut golonganane, yaiku: kang saka Rama Zefon iku bani Zefon; kang saka Rama Khagi iku bani Khagi; kang sama Rama Syuni iku bani Syuni; ¹⁶ kang saka Rama Ozni iku bani Ozni; kang saka Rama Eri iku bani Eri; ¹⁷ kang saka Rama Arod iku bani Arod; kang saka Rama Areli iku bani Areli.

¹⁸ Iku mau golonganane bani Gad, dene wonge kang padha kacacahake ana patang puluh ewu limang atus.

¹⁹ Para putrane Rama Yehuda yaiku Rama Er lan Rama Onan; Rama Er lan Onan wus padha seda ana ing tanah Kanaan. ²⁰ Turune Rama Yehuda miturut golonganane, yaiku: kang saka Rama Syela iku bani Syela; kang saka Rama Peres iku bani Peres lan kang saka Rama Zerakh iku bani Zerakh; ²¹ bani Peres yaiku: saka Rama Hezron iku bani Hezron lan kang saka Rama Hamul iku bani Hamul. ²² Iku mau golonganane bani Yehuda, dene wonge kang padha kacacahake ana pitung puluh nem ewu limang atus.

²³Turune Rama Isakhar miturut golongane, yaiku: kang saka Rama Tola iku bani Tola; kang saka Rama Pua iku bani Pua; ²⁴kang saka Rama Yasub iku bani Yasub lan kang saka Rama Simron iku bani Simron. ²⁵Iku mau golongane bani Isakhar, dene mungguh wonge kang padha kacacahake ana sawidak papat ewu telung atus.

²⁶Turune Rama Zebulon miturut golongane, yaiku: kang saka Rama Sered iku bani Sered; kang saka Rama Elon iku bani Elon; kang saka Rama Yahleel iku bani Yahleel. ²⁷Iku mau golongane bani Zebulon, dene mungguh wonge kang padha kacacahake ana suwidak ewu limang atus.

²⁸Putrane Rama Yusuf iku Rama Manasye lan Rama Efraim. ²⁹Turune Rama Manasye miturut golongane, yaiku: kang saka Rama Makhir iku bani Makhir; lan Rama Makhir peputra Gilead; Rama Gilead iku nurunake bani Gilead. ³⁰Iki turune Rama Gilead: kang saka Rama Iezer iku bani Iezer; kang saka Rama Helek iku bani Helek; ³¹kang saka Rama Asriel iku bani Asriel; kang saka Rama Sekem iku bani Sekem; ³²kang saka Rama Semida iku bani Semida lan kang saka Rama Hefer iku bani Hefer. ³³Anadene Zelafehad bin Hefer iku ora duwe anak lanang, mung wadon bae; dene anake wadon Zelafehad iku jenenge: Makhla, Noa, Hogla, Milka lan Tirza. ³⁴Iku mau golongane bani Manasye, dene mungguh wonge kang padha kacacahake ana seket loro ewu pitung atus.

³⁵ Iki turune Rama Efraim miturut golonganane, yaiku: kang saka Rama Sutelah iku bani Sutelah; kang saka Rama Bekher iku bani Bekher; kang saka Rama Tahan iku bani Tahan. ³⁶ Dene turune Rama Sutelah, kang saka Rama Eran iku bani Eran. ³⁷ Iku mau golonganane bani Efraim, dene wonge kang padha kacacahake ana telung puluh loro ewu limang atus. Iku mau turune Rama Yusuf manut golonganane.

³⁸ Turune Rama Benyamin miturut golonganane, yaiku: kang saka Rama Bela iku bani Bela; kang saka Rama Asybel iku bani Asybel; kang saka Rama Ahiram iku bani Ahiram; ³⁹ kang saka Rama Sefufam iku bani Sefufam; kang saka Rama Hufam iku bani Hufam; ⁴⁰ Putrane Rama Bela iku Rama Ared lan Rama Naaman. Kang saka Rama Ared iku bani Ared lan kang saka Rama Naaman iku bani Naaman. ⁴¹ Iku mau golonganane bani Benyamin, dene mungguh wonge kang padha kacacahake ana patang puluh lima ewu nem atus.

⁴² Turune Rama Dhan miturut golonganane, yaiku: kang saka Rama Suham iku bani Suham. Iya iku golonganane turune Rama Dhan. ⁴³ Sakehe golonganane bani Suham kang padha kacacahake ana sawidak papat ewu patang atus.

⁴⁴ Turune Rama Asyer miturut golonganane, yaiku: kang saka Rama Yimna iku bani Yimna; kang saka Rama Yiswi iku bani Yiswi lan kang saka Rama Beria iku bani Beria. ⁴⁵ Turune Rama Beria iku: kang saka Rama Heber iku

bani Heber; kang saka Rama Malkiel iku bani Malkiel. ⁴⁶Anadene putrane Rama Asyer kang estri asmane Serah. ⁴⁷Iku mau golonganane bani Asyer, dene mungguh wonge kang padha kacacahake ana seket telu ewu patang atus.

⁴⁸Turune Rama Naftali miturut golonganane, yaiku: kang saka Rama Yahzeel iku bani Yahzeel; kang saka Rama Guni iku bani Guni; ⁴⁹kang saka Rama Yezer iku bani Yezer; kang saka Rama Syilem iku bani Syilem. ⁵⁰Iku mau golonganane bani Naftali, dene mungguh wonge kang padha kacacahake ana patang puluh lima ewu patang atus. ⁵¹Wong Israel kang padha kacacahake iku mau gunggungane kabeh ana: nem atus siji ewu pitung atus telung puluh.

⁵²Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: ⁵³“Taler-taler iku padha kawenehana panduman tanah miturut jeneng-jeneng kang kacathetan, dadia pusakane. ⁵⁴Kang akeh cacache kaparingana panduman tanah pusaka kang akeh, lan kang sathithik kaparingana panduman tanah pusaka sathithik; saben taler padha kapandumana dhewe-dhewe miturut jeneng-jeneng kang kacathetan. ⁵⁵Ewasamono pangedume tanah iku kudu srana kaundhi; anggone padha tanpa panduman mituruta jenenging talere leluhure. ⁵⁶Panduman duweke siji-sijining taler mesthi undha-usuk kehsathithike lan mituruta ing satibane undhi.”

⁵⁷Anadene bani Lewi kang kacacahake miturut golonganane iku mangkene: kang saka Rama Gerson iku bani Gerson; kang saka

Rama Kehat iku bani Kehat; kang saka Rama Merari iku bani Merari. ⁵⁸Iki golongane turune Rama Lewi: golongane bani Kehat, golongane bani Libni, golongane bani Hebron, golongane bani Makhli, golongane bani Musi lan golongane bani Korakh. Anadene Rama Kehat peputra Amram. ⁵⁹Garwane Rama Amram iku Ibu Yokhebet, putrane Rama Lewi, kang miyos ana ing tanah Mesir. Ibu Yokhebet iku mbabar Imam Harun lan Nabi Musa apadene Ibu Miryam sadhereke estri, patutan karo Rama Amram. ⁶⁰Imam Harun peputra Imam Nadab, Abihu, Eleazar lan Imam Itamar. ⁶¹Nanging Imam Nadab lan Abihu iku seda nalika padha ngunjukake geni kang dudu mesthine ana ing ngarsane Sang Yehuwah. ⁶²Anadene wonge kang padha kacacahake iku ana telu likur ewu, yaiku sakehe kang lanang kang umur sasasi sapandhuwur; marga anggone kacacahake ora bebarengan karo wong Israel liyane, awit padha ora kapanduman tanah pusaka ana ing antarane wong Israel.

⁶³Iku mau pratelane kang padha kacacahake dening Nabi Musa lan Imam Eleazar nalika padha ana ing tanah ngare ing Moab, ing sabrange bengawan Yarden, sacedhake kutha Yerikho. ⁶⁴Anadene panunggalane iku ora ana siji bae kang biyen wus kacacahake dening Nabi Musa lan Imam Harun nalika padha ana ing pasamunan Sinai. ⁶⁵Marga Pangeran Yehuwah wus ngandika: "Iku mesthi bakal padha mati ana ing pasamunan." Dene

panunggalane ora ana kang isih urip kajaba mung Kaleb bin Yefune lan Yusak bin Nun.

Bab wewenang tanpa warisan tumrap anak wadon

27:1-11

27 ¹Nalika samana para anake wadon Zelafehad bin Hefer bin Gilead bin Makhir bin Manasye, kalebu turune Manasye putrane Rama Yusuf -- para anake wadon iku jenenge: Makhla, Noa, Hogla, Milka lan Tirza, -- ²padha seba marang ngarsane Nabi Musa lan Imam Eleazar, sarta ing ngarepe para panggedhe lan sapepake pasamuwan ana ing ngarepe lawangane Tarub Pasewakan, sarta matur: ³“Bapak kula sampun sami pejah wonten ing pasamunan, sanadyan boten tumut grombolanipun tiyang ingkang sami nglawan dhateng Pangeran Yehuwah; inggih boten tumut grombolanipun Korakh; nanging anggenipun pejah margi saking dosanipun piyambak, mangka boten nilar anak jaler.

⁴Kening punapa dene bapa kula kedah sirna saking golonganipun, margi boten tilar anak jaler? Kula mugi sami kaparingana siti wonten ing antawisipun sadherekipun bapa kula.”

⁵Nabi Musa banjur nglajengake prakara iku marang ngarsane Sang Yehuwah.

⁶Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: ⁷“Ature anak-anake Zelafehad iku bener; pancen sira wajib mandumi tanah ana ing antaraning para sadulure bapakne; warisan

tinggalane bapakne iku kaeliha dadi duweke anake. ⁸Karodene wong Israel iku padha sira dhawuhana mangkene: Manawa ana wong mati ora tinggal anak lanang, warisan tinggalane iku kawenehna marang anake wadon. ⁹Lan saupama iya ora duwe anak wadon, warisan tinggalane padha kawenehna marang sadulure lanang. ¹⁰Saupama iya ora duwe sadulur lanang, warisan tinggalane padha kawenehna marang sadulure lanang bapakne. ¹¹Lan saupama bapakne iya ora duwe sadulur lanang, warisan tinggalane iku kawenehna marang sanake kang kaprenah cedhak dhewe saka antaraning golonganane, supaya dadia duweke.”

Mangkono iku kang kudu dadi wewatoning bebeneran kanggo marang wong Israel, kaya kang dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa mau.

Kang nggenteni Nabi Musa

27:12-23

¹²Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Nabi Musa: “Sira munggha ing gunung Abarim iki, nuli nyawanga marang tanah bakal peparingingSun marang wong Israel. ¹³Dene sawuse sira sawang, banjur sira iya bakal kaklumpukake karo para leluhurira padha kaya kakangira Harun anggone wus kaklumpukake biyen. ¹⁴Mulane mangkono awit nalika ana ing pasamunan Zin, wong-wong padha nglawan, sira sakloron

padha mbangkang marang dhawuhingSun, supaya padha ngatonake kasuceningSun ana ing ngarepe wong-wong iku srana ngolehake banyu.” Iya iku sumber Meriba ing sacedhake Kadesy ing pasamunan Zin.

¹⁵ Nabi Musa tumuli munjuk marang Sang Yehuwah: ¹⁶“Pangeran Yehuwah, Gusti Allah ingkang nguwaosi rohing sadaya tumitah, mug i karsaa ngangkat satunggaling tiyang, ¹⁷ingkang ngirid lampahipun samangsa medal lan lumebet, saha ngirid lampahipun samangsa kesah lan dhateng, satemah pasamuwan kagunganipun Sang Yehuwah punika boten ngantos kados menda ingkang tanpa pangen.”

¹⁸ Pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa: “Sira ngajaka Yusak bin Nun, wong kang kapenuhan ing roh, sira tumpangana tanganira, ¹⁹sarta kaadegna ana ing ngarepe Imam Eleazar lan ing ngarepe sapepake pasamuwan, banjur sira kandhanana kawajibane, kalawan kaseksen ing wong saumat kabeh; ²⁰apadene sira wenehana kawibawanira saperangan, supaya disuyudi dening sapa samuwane wong Israel kabeh.

²¹Yusak iku ngadega ana ing ngarepe Imam Eleazar, dene Eleazar iku negesa marang putusaning Urim tumrap dheweke ana ing ngarsaning Yehuwah. Wong-wong anggone padha metu marga saka dhawuhe lan marga saka dhawuhe uga anggone lumebu, dheweke dalah sakehe wong Israel, iya sapepake umat iku kabeh.” ²²Nabi Musa banjur nglampahi apa kang dadi dhawuhe Sang Yehuwah;

Yusak tumuli katimbangan lan kadhawuhan ngadeg ana ing ngarepe Imam Eleazar lan ing ngarepe sapepake umat kabeh. ²³Yusak nuli ditumpangi astane lan ditedahi kang dadi kawajibane, kaya kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

Bab kurban esuk lan kurban sore

28:1-8

28 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ²“Sira ndhawuhana wong Israel sarta sira tuturana: Sira padha ngaturna sesaosan marang Ingsun kanthi temen-temen sarta ing waktu kang wus katemtokake minangka dhaharingSun awujud kurban genenan, kang gandane gawe renane panggalihingSun. ³Sira tutura marang wong-wong iku: Iki wujud kurban genenan kang kudu sira saosake marang Pangeran Yehuwah: saben dina wedhus gembel loro kang tanpa cacad umur sataun, minangka kurban obaran ajegan. ⁴Wedhus kang siji kaolaha ing wayah esuk, lan sijine kaolaha ing wayah sore. ⁵Iku kanthenana glepung gandum pilihan saprasepuluh efa kacampur lenga dheplokkan saprapat hin minangka kurban dhaharan. ⁶Iku kurban obaran ajegan kang anggone kaolah sakawit ing gunung Sinai minangka ganda kang gawe renaning panggalih, kurban genenan kang kasaosake marang Sang Yehuwah. ⁷Dene kang kanggo kurban unjukan iku anggur saprapat hin kanggo

wedhus siji; sira ngesokna omben-omben kang mendemi minangka kurban unjukan kagem Sang Yehuwah ana ing pasucen. ⁸ Dene wedhus sijine sira olaha ing wayah sore, anggonira ngolah iku padha kaya kurban dhaharan ing wayah esuk, lan kaya kurban unjukan minangka kurban genenan, kang gandane gawe renaning panggalihe Pangeran Yehuwah.”

Kurban Sabat lan kurban ing tanggal sapisan

28:9-15

⁹ “Ing dina Sabat, wedhus gembel loro kang umur sataun kang tanpa cacad, kakanthenana glepung gandum pilihan rong prasepuluh efa, kaolah kalawan lenga, minangka kurban dhaharan sarta kabarengna karo kurban unjukan. ¹⁰ Iku kurban obaran Sabat ing saben dina Sabat, kajaba kurban obaran ajegan lan kurbane unjukan.

¹¹ Ing saben wiwitane sasinira sira padha nyaosna kurban obaran marang Sang Yehuwah arupa sapi lanang nom loro, wedhus gibas lanang siji, lan wedhus gibas kang tanpa cacad kang umur sataun pitu; ¹² lan uga glepung gandum pilihan telung prasepuluh efa kaolah kalawan lenga kanggo sapi lanang siji, minangka kurban dhaharan; wedhuse gibas lanang siji iku kakanthenana glepung gandum pilihan rong prasepuluh efa kaolah kalawan lenga kanggo kurban dhaharan; ¹³ sarta

wedhuse iku siji-sijine kakanthenana glepung gandum pilihan saprasepuluh efa kaolah kalawan lenga kanggo kurban dhaharan; iku dadi kurban obaran, ganda kang gawe rena, kurban genenan kagem Sang Yehuwah. ¹⁴Dene kurban-kurbane unjukan iku saben sapi siji kakanthenana anggur satengah hin, wedhuse gibas lanang siji anggure sapratelon hin, dene wedhuse nyaprapat hin. Iku kurban obaran saben tanggal sapisan ing saben sasi sajroning sataun. ¹⁵Karomaneh anaa wedhus berok siji kang kaolah minangka kurban pangruwating dosa, konjuk marang Sang Yehuwah kakanthenan kurban unjukan; iku kajaba kurban obaran ajegan.”

Bab kurban ing dina-dina riyaya

28:16--29:40

¹⁶“Ing sasi kapisan tanggal patbelas iku Paskahe Pangeran Yehuwah, ¹⁷lan ing tanggal limelas sasi iku dina riyaya; pitung dina lawase wong padha mangana roti tanpa ragi. ¹⁸Ing dinane kang kapisan sira nganakna pasamuwan suci, sarta sira aja nindakake pagawean kang abot; ¹⁹sarta sira padha nyaosna kurban genenan, iya kurban obaran konjuk marang Sang Yehuwah arupa sapi lanang nom loro, wedhus gibas lanang siji lan wedhus kang umur sataun pitu; kabeh kang tanpa cacad. ²⁰Minangka kurbane dhaharan glepung gandum pilihan kaolah kalawan lenga, telung prasapuluh efa kanggo

sapi siji, lan kanggo wedhus lanang siji rong prasapuluh efa; ²¹sarta wedhus kang pitu iku siji-sijine kacawisana saprasapuluh efa.

²²Sabanjure wedhus berok siji minangka kurban pangruwating dosa, kanggo nganakake pirukun tumrap sira. ²³Kajaba kurban obaran esuk, kang klebu kurban obaran ajegan, kabeh iku kudu sira saosake. ²⁴Kaya mangkono anggonira saben dina padha nyaosake kurban dhaharan awujud kurban genenan kang gandane gawe renaning panggalihe Pangeran Yehuwah, nganti pitung dina lawase; iku kajaba kurban obaran ajegan lan kurban unjukan. ²⁵Ing dina kang kapitune sira nganakna pasamuwan suci lan aja nindakake pagawean kang abot.

²⁶Ing dina wiwitaning panen, samangsa sira padha ngladekake kurban dhaharan anyar marang Pangeran Yehuwah, ing riyaya Pungkasaning Pitung Minggu sira padha nganakna pasamuwan suci, sarta aja nindakake pagawean kang abot. ²⁷Ing dina iku sira padha nyaosna kurban obaran minangka ganda kang gawe renaning panggalihe Sang Yehuwah: sapi lanang nom loro, wedhus gibas lanang siji lan wedhus kang umur sataun pitu. ²⁸Karo kurbane dhaharan arupa glepung gandum pilihan, kaolah kalawan lenga; saben sapi siji kakanthenana telung prasapuluh efa, kanggo wedhuse kang lanang rong prasapuluh efa, ²⁹lan kanggo wedhus kang pitu iku, saben wedhus siji saprasapuluh efa. ³⁰Karomaneh wedhus berok siji kagawe nganakake pirukun

tumrap sira. ³¹Kurban obaran ajegan, sarta kurban dhaharan apadene kurban-kurban unjukan, iku kudu sira saosake kabeh. Sira padha miliha kewan kang tanpa cacad.

29 ¹Ing sasi kapitu tanggal sapisan sira padha nganakna pasamuwan suci, sarta aja nindakake sadhengah pagawean kang abot, iku dadia dina ngunekake kalasangka.

²Ing dina iku sira padha nyaosna kurban obaran minangka ganda kang gawe renaning Pangeran Yehuwah arupa sapi lanang nom siji lan wedhus gibas lanang siji sarta wedhus gibas kang tanpa cacad umur sataun pitu;

³karo kurbane dhaharan: glepung gandum pilihan, kaolah kalawan lenga, kehe telung prasapuluh efa kanggo sapi lanang mau, lan rong prasapuluh efa kanggo wedhuse gembel lanang, ⁴dene wedhuse kang pitu iku kanggo siji-sijine saprasapuluh efa.

⁵Apamaneh wedhus berok siji minangka kurban pangruwating dosa, kanggo nganakake pirukun tumrap sira, ⁶kajaba kurban obaran saben tanggal sapisan lan kurban dhaharan, apadene kurban obaran ajegan sarta kurban dhaharan lan kurban unjukan, miturut pranatane, minangka ganda kang gawe renaning panggali, kurban genenan konjuk marang Sang Yehuwah.

⁷Ing sasi kapitu mau tanggal sapuluh sira padha nganakna pasamuwan suci lan padha ngesorna awak kalawan pasa; aja nglakoni sadhengah pagawean. ⁸Ing dina iku sira padha nyaosna kurban obaran minangka ganda

kang gawe rena konjuk marang Yehuwah, arupa sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji lan wedhus gembel kang umur sataun pitu, kabeh mau kang tanpa cacad; ⁹karo kurbane dhaharan: glepung gandum pilihan kaolah kalawan lenga, kanggo sapine telung prasapuluh efa, kanggo wedhuse gibas lanang rong prasapuluh efa, ¹⁰lan kanggo wedhuse kang pitu iku siji-sijine saprasapuluh efa. ¹¹Karomaneh wedhus berok siji kanggo kurban pangruwating dosa. Iku kajaba kurban pangruwating dosa kang kanggo nganakake pirukun, lan kurban obaran ajegan karo kurban dhaharan apadene kurban unjukan.

¹²Ing tanggal limalas sasi kapitu iku sira padha nganakna pasamuwan suci; sira aja nindakake pagawean kang abot; sira padha nganakna riyaya sumaos marang Pangeran Yehuwah, lawase pitung dina. ¹³Ing wektu iku sira padha nyaosna kurban obaran minangka kurban genenan, kang gandane gawe renaning panggalihe Sang Yehuwah arupa: sapi lanang nom telulas, wedhus gibas lanang loro lan wedhus gembel kang umur sataun patbelas, kabeh mau kudu kang tanpa cacad; ¹⁴uga kurbane dhaharan arupa glepung gandum pilihan kaolaha kalawan lenga; kanggo sapi lanang telulas mau saben sapi siji telung prasapuluh efa, lan kanggo wedhuse lanang loro iku saben wedhus siji rong prasapuluh efa; ¹⁵sarta maneh kanggo wedhuse kang patbelas iku, saben wedhus siji saprasepuluh efa. ¹⁶Karomaneh wedhus berok siji kanggo

kurban pangruwating dosa; kabeh mau kajaba kurban obaran ajegan karo kurbane dhaharan lan kurbane unjukan.

¹⁷ Ing dina kang kapindho: sapi lanang nom rolas, wedhus gibas lanang loro lan wedhus gembel umur sataun tanpa cacad patbelas;

¹⁸ karo kurbane dhaharan lan kurbane unjukan, yaiku kanggo sapi-sapine lanang, kanggo wedhus-wedhuse lanang lan kanggo wedhus-wedhuse kang enom iku cacahé miturut pranatane. ¹⁹ Karomaneh wedhus berok siji kanggo kurban pangruwating dosa. Kabeh mau kajaba kurban obaran ajegan, kurbane dhaharan lan kurban-kurbane unjukan.

²⁰ Ing dina kang katelu: sapi lanang nom sawelas, wedhus gibas lanang loro lan wedhus gembel tanpa cacad umur sataun patbelas;

²¹ karo kurbane dhaharan lan kurbane unjukan, yaiku kanggo sapi-sapine lanang, kanggo wedhus-wedhuse lanang lan kanggo wedhus-wedhuse kang enom iku cacahé miturut pranatane. ²² Karomaneh wedhus berok siji kanggo kurban pangruwating dosa. Kabeh mau kajaba kurban obaran ajegan, kurban dhaharan lan kurbane unjukan.

²³ Ing dina kang kaping pat: sapi lanang nom sapuluh, wedhus gibas lanang loro lan wedhus gembel kang tanpa cacad umur sataun patbelas, ²⁴ karo kurbane dhaharan lan kurbane unjukan, yaiku kanggo sapi-sapine lanang, kanggo wedhus-wedhuse lanang lan kanggo wedhus-wedhuse enom iku cacahé

miturut pranatane. ²⁵ Karomaneh wedhus berok siji kanggo kurban pangruwating dosa. Kabeh mau kajaba kurban obaran ajegan, kurbane dhaharan lan kurbane unjukan.

²⁶ Ing dina kang kaping lima: sapi lanang nom sanga, wedhus gibas lanang loro, lan wedhus gembel kang tanpa cacad umur sataun patbelas; ²⁷ karo kurbane dhaharan lan kurban-kurbane unjukan, yaiku kanggo sapi-sapine lanang, kanggo wedhus-wedhuse lanang lan kanggo wedhus-wedhuse kang enom iku, cacache miturut pranatane; ²⁸ lan wedhus berok lanang siji kanggo kurban pangruwating dosa, kabeh mau kajaba kurban obaran ajegan, kurban dhaharan lan kurbane unjukan.

²⁹ Ing dina kang kaping nem: sapi lanang nom wolu, wedhus gibas lanang loro lan wedhus gembel kang tanpa cacad umur sataun patbelas, ³⁰ karo kurbane dhaharan lan kurbane unjukan, yaiku kanggo sapi-sapine lanang, kanggo wedhus-wedhuse lanang lan kanggo wedhus-wedhuse kang enom iku, cacache miturut pranatane. ³¹ Karomaneh wedhus berok siji kanggo kurban pangruwating dosa. Kabeh mau kajaba kurban obaran ajegan, kurbane dhaharan lan kurbane unjukan.

³² Ing dina kang kaping pitu: sapi lanang nom pitu, wedhus gibas lanang loro lan wedhus gembel kang tanpa cacad umur sataun patbelas, ³³ karo kurbane dhaharan lan kurbane unjukan, yaiku kanggo sapi-sapine

lanang, kanggo wedhus-wedhuse lanang lan kanggo wedhus-wedhuse kang enom iku, cacahé miturut pranatane. ³⁴Karomaneh wedhus berok siji kanggo kurban pangruwating dosa. Kabeh mau kajaba kurban obaran ajegan, kurbane dhaharan lan kurbane unjukan.

³⁵Ing dina kang kaping wolusira nganakna pasamuwan gedhe, sira aja nindakake pagawean kang abot. ³⁶Ing wektu iku sira padha saosa kurban obaran, kurban genenan, kang gandane gawe renaning Pangeran Yehuwah arupa sapi lanang nom siji, wedhus gibas lanang siji lan wedhus gembel kang tanpa cacad kang umur sataun pitu. ³⁷Karo kurbane dhaharan lan kurbane unjukan, yaiku kanggo sapine lanang, kanggo wedhuse lanang lan kanggo wedhus-wedhuse kang enom iku, cacahé miturut pranatane.

³⁸Karomaneh wedhus berok siji kanggo kurban pangruwating dosa. Kabeh mau kajaba kurban obaran ajegan, kurbane dhaharan lan kurbane unjukan.

³⁹Iku mau kabeh kang kudu padha sira olah kagem Pangeran Yehuwah ing dina-dina riyayanira, minangka kurban-kurbanira obaran, kurban-kurbanira dhaharan, kurban-kurbanira unjukan lan kurban-kurbanira kaslametan lan kurban-kurbanira manasuka.”

⁴⁰Nabi Musa tumuli mituturi marang wong Israel miturut apa kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah kabeh marang Nabi Musa.

Bab punagine wong wadon**30:1-16**

30 ¹Nabi Musa ngandika marang para pemimpine talere Israel mangkene: “Iki prakara kang didhawuhake dening Pangeran Yehuwah. ²Manawa ana wong lanang nglairake punagi utawa nglairake sumpah marang Sang Yehuwah, iku kawengku ing kasaguhane ing bab sawijining prakara, mulane aja nganti nerak janjine; apa kang wus diucapake iku kudu ditetepi. ³Balik manawa wong wadon kang nglairake punagi marang Sang Yehuwah, iku kawengku ing kasaguhane ing bab sawijining prakara ana ing omahe bapakne, yaiku sajrone isih prawan. ⁴Mangka bapakne mau krungu punagine lan janjine, nanging bapakne mau ora kandha apa-apa marang anake mau; manawa mangkono apa sapunagine kabeh mesthi tetep lan apa bae kang dadi janjine iya mesthi tetep. ⁵Nanging saupama bapakne nalika krungu bab iku nuli ngelikake, dadi apa sapunagine lan apa kang dadi kasaguhane iku ora kanggo, sarta bakal diapura dening Pangeran Yehuwah, marga wus dielikake dening bapakne.

⁶Nanging manawa wong wadon mau omah-omah, mangka isih duwe punagi utawa salah sawijining janji kang diucapake klawan tanpa dipikir lan kang nencang marang wong iku, ⁷lan somahe iya krungu bab iku, mangka meneng bae nalika krungu mau, dadi punagine

mesthi tetep lan kasaguhane kang nencang iku iya tetep. ⁸Nanging saupama somahe nalika krungu bab iku tumuli ngelikake, iku mbatalake punagi lan janji kang diucapake dening kang wadon klawan tanpa dipikir mau, lan kang nencang bojone iku, dene Pangeran Yehuwah bakal paring pangapura marang bojone.

⁹Mungguh punagine randha utawa wong wadon kang kapegat, kabeh kang nencang dheweke, iku tetep ana ing awake.

¹⁰Dene manawa ana wong wadon ana ing omahe banjur nglairake punagi utawa nglairake janji klawan sumpah, ¹¹mangka lakine krungu, nanging meneng bae lan ora ngelingake, dadi apa sapunagine kabeh mesthi tetep, lan apa bae kang dadi janjine wong wadon iku mesthi tetep. ¹²Balik saupama bojone nalika krungu mau tumuli mbatalake prakara iku kalawan keras, apa kang wus diucapake dening kang wadon, iya punagine iya kasaguhane iku batal, wus dibatalake dening bojone, sarta kang wadon bakal diapura dening Pangeran Yehuwah.

¹³Sadhengah punagine wong wadon lan sadhengah janjine kalawan sumpah, arep ngesorake awake kalawan pasa, iku bojone kang wenang netepake, lan iya bojone kang wenang mbatalake. ¹⁴Nanging manawa bojone sadina-dina mung tansah meneng bae, iku dadine wus netepake sakehe punagine kang wadon, utawa sakehe kasaguhane kang dadi sanggane kang wadon mau. Anggone

netepake iku, marga nalika krungu bab iku meneng bae. ¹⁵Nanging manawa anggone mbatalake mau let sawatara dina karo krungune, kang lanang kang bakal nyangga kaluputane kang wadon.”

¹⁶Iku mau pranatan kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa, yaiku ing antarane wong lanang lan somahe, sarta ing antarane bapa karo anake wadon kang isih prawan ana ing omahe bapakne.

Pamalese wong Israel marang bangsa Midian

31:1-24

31 ¹Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: ²“Sira nandukna pamalese wong Israel marang wong Midian; sawuse mangkono sira bakal kaklumpukake karo leluhurira.” ³Nabi Musa banjur dhawuh marang bangsa iku, pangandikane: “Wong panunggalanmu sawatara padha cecawisa ing perang, nglurugi Midian, padha nandukna pamalese Sang Yehuwah marang Midian iku. ⁴Saka sakehe talere Israel, saben taler wong sewu padha lurugna perang.” ⁵Tumuli saben taler nyawisake wong sewu, dadi kabeh rolas ewu kang padha arep nglurug perang. ⁶Iku tumuli didhawuhi dening Nabi Musa nglurug perang, saben taler wong sewu, sarta dikantheni Pinehas putrane Imam Eleazar, kang nggawa piranti pasucen lan kalasangka kanggo tengara. ⁷Banjur padha nempuh

perang nglawan Midian, netepi dhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa, sarta wonge lanang kabeh padha dipateni. ⁸ Saliyane wong-wong kang padha dipateni, wong Israel iya nyedani para ratu ing Midian, yaiku: Sang Prabu Ewi, Rekem, Zur, Hur lan Reba, kabeh cacahé lima; karodene Bileam bin Beor iya dipateni klawan pedhang. ⁹ Wong Israel banjur padha mbandhangi wong wadon bangsa Midian dalah anak-anake kang isih cilik, sarta kewane lan raja-kayane apadene raja darbeke padha dirayah; ¹⁰ dene kutha sawewengkone lan sakehe tarub-tarube padha diobongi. ¹¹ Sakehe rayahan lan bandhangan rupa manungsa lan kewan mau padha digawani. ¹² Sakehe wong bandhangan, barang rampasan lan barang jarahan iku kabeh padha diaturake marang Nabi Musa lan marang Imam Eleazar tuwin marang umat Israel ana ing pakemahan ing tanah ngare Moab, kang kaprenah ana ing sapinggire bengawan Yarden ing sacedhake kutha Yerikho.

¹³ Nabi Musa lan Imam Eleazar sarta sakehe para pemimpine umat banjur padha tindak mapag nganti tekan ing sajabane palereban. ¹⁴ Nabi Musa tumuli duka banget marang para panggedhening wadyabala, para panewu lan panatus kang padha mulih saka ing paprangan; ¹⁵ pangandikane Nabi Musa marang wong-wong iku: "Apa wonge wadon padha kokuripi kabeh? ¹⁶ Lah, rak iya para wong wadon iku ta, kang marga saka pirembuge Bileam, padha njalari wong Israel

nganti padha nyingkur marang Pangeran Yehuwah krana saka Peor, temah umate Sang Yehuwah banjur ketiban wewelak. ¹⁷ Kang iku sakehe anake lanang wong-wong iku padha patenana, lan sakehe wong wadon kang wus tau awor turu karo wong lanang iya padha patenana; ¹⁸ mung sakehe bocah wadon kang durung tau awor turu karo wong lanang iku padha uripana kanggo kowe. ¹⁹ Nanging kowe iku padha manggona ana ing sajabane pakemahan lawase pitung dina; sapa kang wus mateni wong lan sapa kang nggepok jisime kang mentas dipateni, iku mbirata najise ing dinane kang katelu, lan ing pitung dinane, kowe dhewe lan para wong bandhanganmu. ²⁰ Karomaneh sarupane sandhangan lan sarupane dandanan lulang sarta sabarang gegawean saka wulu wedhus, apadene sakehe piranti kayu iku kudu kabirat najise.”

²¹ Imam Eleazar banjur ngandika marang bala kang mentas padha nglurug perang mau: “Iki pranatan kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa: ²² Mung barang-barang mas, salaka, tembaga, wesi, timah putih lan timbel, ²³ samubarang kang tahan geni, iku kaobonga, supaya birat najise. Ewadene iya isih prelu kabirat najise sarana banyu pambirating najis; nanging samubarang kang ora bisa tahan ing geni iku celupna ing banyu. ²⁴ Apamaneh kowe padha ngumbaha sandhanganmu ing dinane kang kaping pitu, temah bakal birat najismu, sawuse mangkono kowe padha kena lumebu ing palereban.”

Bab jarahan

31:25-54

²⁵ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: ²⁶ “Sira naca hna sarupaning bandhangan, kang rupa manungsa lan sato-kewan -- iya sira dalah Imam Eleazar lan para pemimpining umat iku; ²⁷ nuli iku kaparoa, kanggo kang padha nglurug perang, lan kanggo wong saumat kabeh; ²⁸ banjur sira njupuka pisungsung kagem Sang Yehuwah saka para prajurit kang padha nglurug perang, saben limang atuse siji, iya saka manungsa, iya saka sapi, saka kuldi lan saka wedhus. ²⁹ Iku kajupuka saka kang separo kang dadi pandumane, banjur sira tampakna marang Imam Eleazar minangka pisungsung-mligi kagem Pangeran Yehuwah. ³⁰ Dene separone kang dadi pandumane wong Israel, iku kajupuka saben sekete siji, iya saka manungsa, saka sapi, saka kuldi lan saka wedhus; dadi saka sarupane raja-kaya, sarta kabeh iku sira pasrahna marang para wong Lewi kang nglakoni ayahan ing Tarube Suci Sang Yehuwah.”

³¹ Nabi Musa lan Imam Eleazar tumuli padha nglakoni apa kang dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

³² Anadene bandhangane, yaiku kekarene jarahan kang wus dirayah dening para prajurit, iku gunggung: wedhus nem atus pitung puluh lima ewu; ³³ sapi pitung puluh loro

ewu, ³⁴ kuldi sawidak siji ewu. ³⁵ Sabanjure wong-wong, yaiku para wong wadon kang durung tau awor turu karo wong lanang, cacache kabeh telung puluh loro ewu. ³⁶ Dene kang separo yaiku pandumane wong kang padha ngetoni perang mau cacache ana wedhus telung atus telung puluh pitu ewu limang atus. ³⁷ Dadi pisungsung kang sumaos marang Sang Yehuwah ana wedhus nem atus pitung puluh lima. ³⁸ Sapine ana telung puluh nem ewu, dadi pisungsunge kang sumaos marang Pangeran Yehuwah pitung puluh loro. ³⁹ Kuldine ana telung puluh ewu limang atus, dadi pisungsung kang sumaos marang Sang Yehuwah sawidak siji, ⁴⁰ lan wonge kabeh nembelas ewu, dadi pisungsunge kang sumaos marang Pangeran Yehuwah telung puluh loro. ⁴¹ Pisungsung kang mligi kagem Sang Yehuwah iku banjur diparingake dening Nabi Musa marang Imam Eleazar, kaya kang wus kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa mau. ⁴² Anadene separone kang dadi pandumane wong Israel, kang wus dipisah dening Nabi Musa saka pandumane wong kang padha nglurug perang, ⁴³ yaiku kang separo kang dadi pandumane umat iku: wedhus telung atus telung puluh pitu ewu pitung atus, ⁴⁴ sapi telung puluh nem ewu, ⁴⁵ kuldi telung puluh ewu limang atus, ⁴⁶ lan uwong nembelas ewu. ⁴⁷ Kang separo kang dadi pandumane wong Israel iku saben sekete dipundhut siji dening Nabi Musa, iya kang arupa manungsa lan kang arupa kewan:

iku tumuli padha diparingake marang wong bani Lewi, kang padha rumeksa marang Tarub Suci, kaya kang wus dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa mau.

⁴⁸ Para panggedhening wadya-bala, yaiku para panewu lan para panatus, banjur padha sowan marang ngarsane Nabi Musa, ⁴⁹ sarta padha matur: “Inkang abdi sampun sami nacakaken bala ing wewengkon kula, mangka tetela panunggilan kula boten wonten inkang cecer satunggal-tunggala. ⁵⁰ Mila kula sami mbekta pisungsung konjuk dhateng Pangeran Yehuwah, saben tiyang saangsalipun piyambak-piyambak, warni: barang mas-masan, kadosta: gelang kroncong, gelang tangan, sesupe cap, anting-anting saha rerenggan dhadha kangge ngawontenaken pirukun tumrap nyawa kula wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah.” ⁵¹ Nabi Musa lan Imam Eleazar tumuli nampeni barang mas-masan iku mau, kabeh arupa barang dandanan kang alus. ⁵² Dene pisungsung mas kang mligi kang disaosake marang Sang Yehuwah iku kabeh bobote nembelas ewu pitung atus seket sekel, samono iku sesaosane para panewu lan para panatus. ⁵³ Nanging para prajurit iku siji-sijine wis njarah-rayah kanggo awake dhewe. ⁵⁴ Bareng Nabi Musa lan Imam Eleazar wus nampeni mas iku saka para panewu lan panatus, mas iku banjur dilebokake ing Tarub Pasewakan, kanggo pangeling-eling marang wong Israel ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah.

Bab pangedume tanah sawetane bengawan Yarden

32:1-42

32 ¹Anadene wong bani Ruben lan wong bani Gad iku raja-kayane akeh, malah luwih dening akeh. Nalika ndeleng tanah Yaezer lan tanah Gilead, tumuli padha mawas yen panggonan kono iku becik banget kanggo ngingu raja-kaya. ²Mulane wong bani Gad lan wong bani Ruben mau banjur padha sowan sarta matur marang Nabi Musa lan marang Imam Eleazar, sarta marang para pemimpine umat: ³“Nagari ing Astarot, Dibon, Yaezer, Nimra, Hesybon, Eleale, Sebam, Nebo saha ing Beon, ⁴tanah ingkang sampun katelukaken dening Pangeran Yehuwah kangge umat Israel, punika tanah ingkang prayogi kadamel ngingah raja-kaya, mangka ingkang abdi punika sami ngingah raja-kaya.” ⁵Sarta ature maneh: “Manawi kula sami angsal sih wonten ing ngarsa panjenengan, tanah punika mugé kaparingna dhateng para ingkang abdi dadosa darbek kula, kula mugé sampun ngantos sami kadhawuhan pindhah dhateng sabranging benawi Yarden.” ⁶Nanging pangandikane Nabi Musa marang bani Gad lan marang bani Ruben: “Mangsa ta, sadulurmu padha perang, kowe kok padha arep kari ana ing kene? ⁷Yagene kowe kok arep gawe nglokroning atine wong Israel nganti padha wegah nyabrang menyang tanah peparinge

Sang Yehuwah marang wong-wong iku? ⁸ Kaya mangkono iku uga kang ditindakake dening para leluhurmu, nalika padha dakkongkon saka ing Kadesy-Barnea nelik tanah iku, ⁹ bareng wus padha tekan ing lebak Eskol, sarta wus ndeleng tanahe, nuli padha gawe nglokroning atine wong Israel, temah padha wegah menyang ing tanah peparinge Sang Yehuwah marang para umate. ¹⁰ Ing nalika samana bebendune Sang Yehuwah banjur mulad-mulad sarta Panjenengane ngandika klawan sumpah: ¹¹ Satemene wong-wong kang wus padha metu saka ing tanah Mesir, kang umur rong puluh taun sapandhuwur, mesthi bakal ora ana kang bisa ndeleng tanah kang wus Sunprasetyakake klawan sumpah marang Abraham, Iskak lan Yakub, awitdene padha ora ngantepi anggone manut marang Ingsun, ¹² kajaba mung Kaleb bin Yefune wong Kenas lan Yusak bin Nun, marga sakarone iku padha mbangun turut marang Yehuwah. ¹³ Kaya mangkono iku njalari mulad-mulading bebendune Pangeran Yehuwah marang Israel, sarta padha digawe nglambrang ana ing pasamunan nganti patang puluh taun lawase, nganti saenteke wong-wong kang padha nglakoni ala ana ing paningale Sang Yehuwah. ¹⁴ Mangka saiki kowe padha madeg nggenteni bapak-bapakmu, sawijining grombolan wong dosa, arep padha muwuhi bentering bebendune Pangeran Yehuwah marang wong Israel iku. ¹⁵ Manawa kowe padha nyingkur marang Panjenengane, masthi bakal ditilar

luwih suwe ana pasamunan, dadi kowe kang padha njalari rusake bangsa iki kabeh.”¹⁶ Ing kono wong-wong mau tumuli padha nyedhak Nabi Musa sarta matur: “Kula sami badhe damel kandhang-kandhang menda wonten ngriki kangge raja-kaya kula, sarta kitha-kitha kangge anak-anak kula; ¹⁷nanging kula piyambak sami badhe enggal-enggal samekta dedamel lan badhe mlampah wonten ing ngajengipun tiyang Israel, ngantos dumugi ing panggenanipun; dene anak-anak kula badhe sami manggen wonten ing kitha-kitha ingkang santosa, margi saking tiyang bumi ing nagari punika. ¹⁸Kula sami boten badhe wangsul mantuk dhateng griya kula ngantos dumugi saben tiyang Israel sampun nampeni siti pandumanipun, ¹⁹awitdene kula sami boten badhe purun nampeni siti pusaka wonten ing sabranging benawi Yarden ing salajengipun, manawi kula sampun sami angsal panduman wonten ing sawetaning benawi Yarden ngriki.”

²⁰Pangandikane Nabi Musa marang wong-wong mau: “Manawa kowe padha arep nglakoni mangkono, padha arep samekta ing perang ana ing ngarsane Sang Yehuwah, ²¹lan kowe kabeh, sawuse sikep gegaman banjur padha arep nyabrang ing bengawan Yarden ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, nganti tumeka mungsuhe wus padha katundhung dening Panjenengane saka ing ngarsane, ²²satemah nagara iku wus teluk ana ing ngarsane Sang Yehuwah, dadine manawa besuk kowe padha mulih, kowe wus padha

luwar saka kawajibanmu marang Sang Yehuwah lan marang Israel, sarta tanah kene iki masthi dadi duwekmumu ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah. ²³ Balik manawa kowe padha ora nglakoni kaya mangkono, dadi kowe nyata-nyata padha gawe dosa marang Sang Yehuwah, sarta kowe bakal padha ngrasakake yen dosamu iku masthi bakal nempuh marang kowe. ²⁴ Kang iku iya wus padha gawea kutha-kutha kanggo anak-anakmu lan kandhang-kandhang kanggo wedhusmu, dene apa kang wus kokucapake iku padha lakonana.”

²⁵ Bani Gad lan bani Ruben banjur padha matur marang Nabi Masa: “Inkang abdi sami badhe nglampahi punapa inkang dados dhawuh panjenengan. ²⁶ Anak semah kula kaliyan raja-kaya kula saha kewan gadhahan kula sadaya badhe kantun wonten ing ngriki, ing kitha-kithanipun tanah Gilead, ²⁷ nanging inkang abdi sadaya sami badhe nyabrang lan nglurug perang wonten ing ngarsanipun Pangeran Yehuwah, inggih punika sadaya tiyang inkang sembada ing perang, netepi punapa sadhawuh panjenengan.”

²⁸ Nabi Musa tumuli ngundhangake bab ing ngatase wong-wong mau marang Imam Eleazar lan marang Yusak bin Nun sarta marang para pemimpining golongan talere Israel. ²⁹ Pangandikane marang wong-wong iku: “Manawa bani Gad lan bani Ruben wus padha melu kowe nyabrang ing bengawan Yarden, prelu nglurug perang ana ing ngarsane

Sang Yehuwah, yaiku kabeh wong kang sikep gegamaning perang, sarta manawa tanah iku wus teluk marang kowe, tanah Gilead iki kudu kokwenehake minangka duweke, ³⁰ nanging manawa padha ora melu kowe nyabrang klawan sikep gegaman, padha kapandumana tanah minangka darbeke ana ing antaramu ana ing tanah Kanaan.” ³¹ Bani Gad lan bani Ruben banjur padha mangsuli, ature: “Punapa ingkang kadhawuhaken dening Pangeran Yehuwah dhateng ingkang abdi sadaya, punika badhe sami kula estokaken. ³² Kula badhe sami nyabrang kanthi sikep dedamel wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah dhateng tanah Kanaan, dene panduman kula siti lestantuna wonten ing sabranging benawi Yarden punika.” ³³ Bani Gad lan bani Ruben sarta separone taler Manasye putrane Sang Yusuf, padha diparingi dening Nabi Musa: karajane Sang Prabu Sihon, ratune wong Amori, lan karajane Sang Prabu Og, ratu ing Basan, yaiku nagarane dalah kutha-kuthane nagara kono kabeh lan wewengkone kutha iku kabeh. ³⁴ Bani Gad banjur padha mbangun kutha Dibon, Atarot lan Aroer; ³⁵ Atarot-Sofan, Yaeser lan Yogbeha; ³⁶ Bet-Nimra, Bet-Haran, padha kadadekake kutha santosa lan kanggo papaning kandhang-kandhang wedhus. ³⁷ Dene bani Ruben padha mbangun kutha Hesybon, Eleale lan Kiryataim, ³⁸ Nebo, Baal Meon, Masabot-Sem lan Sibma, sarta kutha-kutha kang kabangun iku padha disalini jenenge.

³⁹ Bani Makhir bin Manasye iku padha nglurug menyang ing Gilead, kang banjur karebut, lan wong Amori kang manggon ing kono padha katundhung. ⁴⁰ Makhir bin Manasye mau banjur diparingi tanah Gilead dening Nabi Musa sarta iya banjur dienggoni. ⁴¹ Anadene Yair bin Manasye iku tumuli nglurug lan ngrebut desa-desane, banjur dijenengake Hawot-Yair. ⁴² Dene Nobah nglurug lan ngrebut negara Kehat lan sawewengkone kabeh, sarta dijenengake Nobah, miturut saka jenenge dhewe.

Papan-papan palerebane wong Israel ana ing ara-ara samun

33:1-49

33 ¹ Iki pratelane panggonan-panggonan kang diliwati wong Israel sawuse budhal saka ing tanah Mesir, sagolongan-sagolongan kairid dening Nabi Musa lan Imam Harun. ² Panggonan sing dilereni dipengeti dening Nabi Musa miturut dhawuhe Pangeran Yehuwah, iki pratelane panggonan-panggonan sing dilereni mau. ³ Budhale saka Rameses ing sasi kapisan tanggale ping limalas salebare Paskah, wong Israel padha budhal marga dening asta kang kaulukake, ing sapandelenge wong Mesir kabeh, ⁴ nalika samana wong Mesir lagi mbeneri padha ngubur sakehe pembarep kang padha dipateni dening Pangeran Yehuwah ana ing satengahe, marga Sang Yehuwah matrapi paukuman marang para allahé. ⁵ Sawuse wong

Israel budhal saka Rameses mau banjur leren ana ing Sukot. ⁶Nuli mangkat saka Sukot lan leren ana ing Etam, kang kaprenah sapinggire pasamunan. ⁷Budhal saka Etam tumuli bali menyang ing Pi-Hakhirot, kang kaprenah ana ing penere Baal-Zefon, sarta padha nginep ana ing sawetane Migdol. ⁸Banjur budhal saka Pi-Hakhirot, padha nyabrang lumaku ana ing tengahe segara ngener marang pasamunan, tumuli lumaku ing pasamunan Etam nganti telung dina, nuli padha leren ana ing Mara. ⁹Banjur budhal saka Mara lan tekan ing Elim; ing Elim kono ana sendhange rolas lan wit kurma pitung puluh; tumuli padha nginep ana ing kono. ¹⁰Saka Elim nuli leren ana ing pinggire sagara Teberau. ¹¹Budhal saka pinggire sagara Teberau, banjur nginep ana ing pasamunan Sin. ¹²Budhal saka pasamunan Sin, nginep ana ing Dofka. ¹³Budhal saka Dofka nuli leren ana ing Alus. ¹⁴Saka Alus banjur leren ana ing Rafidim, ana ing kono wong-wong padha ora oleh banyu kang diombe. ¹⁵Budhal saka Rafidim, tumuli leren ana ing pasamunan Sinai. ¹⁶Banjur mangkat saka pasamunan Sinai, lan nginep ana ing Kibrot-Taawa. ¹⁷Budhal saka Kibrot-Taawa banjur padha adeg tarub ana ing Hazerot. ¹⁸Budhal saka Hazerot lan leren ana ing Ritma. ¹⁹Budhal saka Ritma banjur nginep ana ing Rimon-Peres. ²⁰Nuli budhal saka Rimon-Peres lan leren ana ing Libna. ²¹Banjur budhal saka Libna lan leren ana ing Risa. ²²Tumuli mangkat saka Risa lan nginep ana ing Kehelata.

²³ Banjur budhal saka Kehelata lan leren ana ing Har-Syafer. ²⁴ Nuli budhal saka Har-Syafer lan adeg tarub ana ing Harada. ²⁵ Tumuli budhal saka Harada lan nginep ana ing Makhelot. ²⁶ Banjur mangkat saka Makhelot lan leren ana ing Tahat. ²⁷ Tumuli budhal saka Tahat, lan adeg tarub ana ing Tarah. ²⁸ Nuli mangkat saka Tarah lan nginep ana ing Mitka. ²⁹ Banjur budhal saka Mitka lan leren ana ing Hasmona. ³⁰ Tumuli budhal saka Hasmona lan leren ana ing Moserot. ³¹ Nuli budhal saka Moserot lan adeg tarub ana ing Bene-Yaakan. ³² Banjur mangkat saka Bene-Yaakan lan nginep ana ing Hor-Gidgad. ³³ Tumuli budhal saka Hor-Gidgad lan adeg tarub ana ing Yotbata. ³⁴ Nuli mangkat saka Yotbata lan leren ana ing Abrona. ³⁵ Banjur budhal saka Abrona lan nginep ana ing Ezion-Geber. ³⁶ Tumuli mangkat saka Ezion-Geber lan adeg tarub ana ing pasamunan Zin, yaiku Kadesy. ³⁷ Nuli budhal saka Kadesy lan nginep ana ing gunung Hor, ing tapel-watese tanah Edom.

³⁸ Nalika iku Imam Harun minggah ing gunung Hor awit saka dhawuhe Pangeran Yehuwah, banjur seda ana ing kono, ing taun kaping patang puluh kaetung saka budhale wong Israel saka ing tanah Mesir, ing sasi kalima, ing tanggal sapisan. ³⁹ Nalika seda ana ing gunung Hor iku yuswane Imam Harun satus telulikul taun.

⁴⁰ Ing nalika iku raja ing Arad kang kalebu bangsa Kanaan, kang akedhaton ana ing tanah Negeb, mireng warta bab tekane wong Israel.

⁴¹ Sawuse mangkono Banisrael banjur budhal saka ing gunung Hor, tumuli leren ana ing Zalmona. ⁴² Tumuli budhal saka Zalmona lan nginep ana ing Funon. ⁴³ Banjur budhal saka Funon lan leren ana ing Obot. ⁴⁴ Nuli mangkat saka Obot lan adeg tarub ana ing sacedhake jugruga ing Abarim ing laladan tanah Moab. ⁴⁵ Nuli budhal saka ing gempuran iku lan nginep ana ing Dibon-Gad. ⁴⁶ Tumuli mangkat saka Dibon-Gad lan adeg tarub ana ing Almon-Diblataim. ⁴⁷ Banjur budhal saka Almon-Diblataim lan leren ana ing pagunungan Abarim, ing sangarepe gunung Nebo. ⁴⁸ Nuli mangkat saka pagunungan Abarim lan nginep ana ing tanah ngare ing Moab, ing sapinggire bengawan Yarden ing sacedhake Yerikho. ⁴⁹ Anggone padha nginep ana ing sapinggire bengawan Yarden wiwit saka Bet-Yesimot tumeka ing Abel-Sitim ing tanah ngare ing Moab mau.

Apa sing kudu padha ditindakake sawuse tanah Kanaan kena karebut

33:50-56

⁵⁰ Nalika ana ing tanah ngare ing Moab ing sapinggire bengawan Yarden ing sacedhake Yerikho mau, Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ⁵¹ “Sira kandhaa marang wong Israel sarta tutura mangkene: Samangsa sira wus padha nyabrang ing bengawan Yarden sarta lumebu ing tanah Kanaan, ⁵² wong kang manggon ing kono nuli padha

sira tundhungana kabeh saka ing ngarepira, lan sakehe watu ukir-ukirane padha sira sirnakna, karodene sakehe reca cithakan iya padha sira gempurana, dalah sakehe tengger pepundhene padha sira bubrahana. ⁵³Tanahe padha sira ejegana lan sira enggonana, awitdene sira kang padha Sunparingi tanah iku supaya dadi darbekira. ⁵⁴Anadene anggonira mbage-mbage tanah iku kang banjur dadi tanah pusakanira iku nganggoa kaundhi, miturut golonganira: golongan kang gedhe, iku kapandumana akeh, lan kang cilik iku pandumane iya sathithik, miturut undhiane; pangedume miturut talering para leluhurira. ⁵⁵Nanging manawa sira padha ora nundhungi wong bumi ing tanah iku saka ing ngarepira, masthi sapira panunggalane kang kari iku bakal padha dadi klilip ana ing mripatira, kaya eri kang nancep ing awakira, sarta bakal padha gawe susahira ana ing tanah kang sira enggoni iku. ⁵⁶Ingsun bakal nandukake marang sira, apa kang dadi rancanganingSun kang arep Suntandukake marang para bangsa iku.”

Wates-watese tanah Kanaan

34:1-12

34 ¹Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Musa: ²“Sira kandhaa marang wong Israel lan sira tutura mangkene: Samangsa sira padha lumebu ing tanah Kanaan, nuli kang masthi bakal dadi darbekira yaiku tanah Kanaan miturut wates-watese.

³Anadene watese tanahira kang sisih kidul iku wiwit saka ing pasamunan Zin ing saurute tanah Edom; dadi watese kang sisih kidul iku ing sisih wetan wiwit ing pungkasane Tlaga Pauyahan. ⁴Saka ing kono tapel-watese tanahira menggok ing sakidule unggah-unggahan ing Akrabim, terus tekan ing Zin, lan pantoge ana ing sakidule Kadesy-Barnea, banjur terus menyang ing Hazar-Adar, lan terus nganti tekan ing Azmon. ⁵Saka ing Azmon, watese nuli menggok menyang ing kali Mesir, lan terus nganti tekan ing sagara. ⁶Mungguh tapel-watese tanahira kang sisih kulon sagara gedhe dalah pasisire, yaiku kang dadi tapel-watesira kang sisih kulon. ⁷Dene tapel-watesira kang sisih lor iku: wiwit saka ing sagara gedhe mau watese kaenerna tekan ing gunung Hor, ⁸saka ing gunung Hor kaenerna tekan ing Hamat, lan terus nganti tekan ing Zedad. ⁹Tapel-wates mau banjur terus tekan ing Zifron, nganti notog ing Hazar-Enan; iku tapel-watesira kang sisih lor. ¹⁰Anadene tapel-watese kang sisih wetan iku kaenerna saka Hazar-Enan mau tekan ing Sefam. ¹¹Saka ing Sefam iku nuli mudhun menyang Ribla ing sawetane Ain; watese banjur terus mudhun maneh nganti tekan ing pinggiring Tlaga Kineret ing sisih wetan. ¹²Watese iku nuli mudhun maneh nganti tekan ing bengawan Yarden lan terus nganti tekan ing Tlaga Pauyahan. Yaiku nagaranira miturut tapel-watese mubeng.”

Bab pangedume tanah Kanaan

34:13-29

¹³ Nabi Musa banjur dhawuh marang wong Israel: “Iku mau tanah kang bakal dadi duwekira srana kaundhi, kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah supaya kaparingna marang taler kang sanga satengah iku.

¹⁴ Marga golonganane talere Ruben lan golonganane talere bani Gad wus padha tampa tanah pusaka, mangkono uga saparone talere Manasye iya wus padha tampa panduman. ¹⁵ Loro satengah taler iku wus padha tampa tanah pusaka ana ing sabrangane bengawan Yarden ing sacedhake Yerikho sapangetan.”

¹⁶ Pangeran Yehuwah ngandika maneh marang Nabi Musa: ¹⁷ “Iki jenenge wong kang kudu padha ngedum tanah mau marang sira minangka tanah pusaka, yaiku Imam Eleazar lan Yusak bin Nun. ¹⁸ Karomaneh saka saben taler mataha pemimpin siji kang ngrewangi ngedum tanah iku dadi tanah pusaka. ¹⁹ Iki jenenge wong-wong mau: saka taler Yehuda: Kaleb bin Yefune; ²⁰ saka talere bani Simeon: Samuel bin Amihud; ²¹ saka taler Benyamin: Elidad bin Kislun; ²² saka talere bani Dhan sawijining pemimpin: Buki bin Yogli; ²³ saka turune Yusuf, kang saka talere bani Manasye sawijining pemimpin: Haniel bin Efod; ²⁴ lan saka talere bani Efraim sawijining pemimpin: Kemuel bin Siftan; ²⁵ saka talere

bani Zebulon sawijining pemimpin: Elisafan bin Parnakh; ²⁶saka talere bani Isakhar sawijining pemimpin: Paltiel bin Azan; ²⁷saka talere bani Asyer sawijining pemimpin: Akhilud bin Selomi; ²⁸saka talere bani Naftali sawijining pemimpin: Pedael bin Amihud. ²⁹Iku mau wong-wong kang padha kakarsakake dening Sang Yehuwah ngedum tanah pusaka marang wong Israel ana ing tanah Kanaan.”

Kutha-kuthane wong Lewi

35:1-8

35 ¹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa ana ing tanah ngare ing Moab ing sapinggire bengawan Yarden ing sacedhake Yerikho: ²“Sira ndhawuhana marang wong Israel supaya kutha-kutha kang dadi darbeke, salong kawenehna marang wong Lewi dadia papan panggonane; karomaneh wong Lewi iku iya padha kawenehana lemah panggonan ana ing sakubenge kutha-kutha mau. ³Kutha-kutha iku dadia duweke minangka papan panggonane, lan lemah panggonan kanggoa kewane lan sakehe ingon-ingone liyane. ⁴Tanah pangonan kang sira wenehake marang wong bani Lewi iku, ambane saka baluwarti tekan ing jaba ana sewu asta mubeng. ⁵Saka ing sajabane kutha ing sisih wetan sira ngukura rong ewu asta, sisih kidul rong ewu asta, sisih kulon rong ewu asta lan ing sisih lor iya rong ewu asta; dadi kuthane ana ing tengah; iku dadia papan

pangonaning kutha-kuthane. ⁶Anadene kutha kang padha kaparingake marang para bani Lewi iku kang nem dadia kutha pangungsen, supaya kena diungseni dening wong kang gawe pati. Saliyane iku sira menehana maneh kutha patang puluh loro. ⁷Sakehe kutha kang padha kawenehake marang wong bani Lewi iku gunggungane ana kutha patang puluh wolu dalah pangonane. ⁸Mungguh kutha kang bakal sira wenehake saka duweke wong Israel iku taler kang akeh cacahé padha kajupuka akeh, kang sathithik, kajupuka sathithik. Siji-sijine taler anggane menehake kuthane menyang wong Lewi iku pinta-pinta miturut duweke.”

Kutha-kutha pangungsen

35:9-34

⁹Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa: ¹⁰“Sira kandhaa marang wong Israel sarta sira tutura: Besuk samangsa sira wus padha nyabrang ing bengawan Yarden menyang ing tanah Kanaan, ¹¹nuli sira padha miliha kutha-kutha pangungsen kanggo marang sira, supaya kena diungseni dening wong kang gawe pati, mangka anggane njalari patining wong mau ora kanthi kajarag. ¹²Kutha-kutha iku padha dadia pangungsenira kanggo ngoncati wong kang duwe wewenang males, supaya wong kang gawe pati iku aja nganti dipateni sadurunge kaajokake marang ing parepataning umat supaya diadili. ¹³Dene kutha kang padha kawenehake kanggo kutha

pangungsenira iku cacache nem. ¹⁴Kutha kang telu dumununga ing sabrange bengawan Yarden kene, dene kang telu sira temtokna ana ing tanah Kanaan; iku kabeh padha dadia kutha pangungsen. ¹⁵Kutha nem iku padha dadia pangungsen tumrap wong Israel lan kanggo wong bangsa liya sarta wong kang neneka ana ing tengahira, supaya saben wong kang mateni tanpa kajarag bisa ngungsi mrono.

¹⁶Nanging manawa wong mau anggone mateni nganggo barang wesi, nganti dadi lan patine, wong iku gawe pati; lan wong kang gawe pati iku kudu kaukum pati. ¹⁷Utawa saupama anggone mateni iku nganggo watu kang ana ing tangane, kang bisa njalari patine wong, mangka iya ndadekake lan patine, iku iya wong gawe pati; wong kang gawe pati iku kudu kaukum pati. ¹⁸Sarta maneh saupama dipala klawan piranti kayu kang ana ing tangane, kang bisa njalari patine wong, mangka iya ndadekake lan patine, iku iya wong gawe pati; wong kang gawe pati iku kudu kaukum pati. ¹⁹Waris pulih getih iku kudu mateni wong iku; samangsa ketemu karo wong kang gawe pati iku, dheweke kudu mateni wong iku. ²⁰Mangkono uga manawa wong mau anggone njotosi marga saka sengit, utawa anggone mbandhem iku klawan kajarag, nganti ndadekake patine, ²¹utawa maneh manawa wong mau anggone ngepruk iku marga saka gething nganti ndadekake patine, wong kang mateni mau kudu dipateni;

iku wong kang gawe pati; waris pulih getih iku kudu mateni wong kang gawe pati iku samangsa kapethuk.

²² Nanging manawa anggone njotos mau dumadakan ora kalawan rasa memungsuhan, utawa anggone mbandhemake salah sawijining barang ora kanthi kajarag, ²³ utawa tanpa dipikir ngeprukake watu kang bisa ndadekake patining wong, temah ndadekake patine, mangka pancen ora duwe rasa gething, utawa ngarah tiwase; ²⁴ parepataning umat ngadilana ing antarane kang gawe pati lan kang wenang males, miturut pranatan-pranatan iki; ²⁵ sarta parepataning umat ngluwarana kang gawe pati iku saka ing tangane wong kang wenang males, lan dibalekna dening parepatan mau menyang ing kuthane pangungsen, kang wus diungseni; nuli tetepa manggon ana ing kono nganti sasedane Imam Agung kang wus kajebadan kalawan lenga suci. ²⁶ Nanging saupama kelakon kang gawe pati mau metu saka watese kutha pangungsen kang wus diungseni iku, ²⁷ mangka kapethuk karo kang wenang males ana ing sajabane watese kutha pangungsen, manawa kang gawe pati iku nuli dipateni dening kang wenang males, kang mateni iku ora utang getih; ²⁸ amarga kang gawe pati iku wajib tetep manggon ana ing kuthane pangungsen nganti sasedane Imam Agung; nanging sasedane Imam Agung, kang gawe pati iku kena mulih menyang ing tanah darbeke dhewe. ²⁹ Iku mau kabeh dadia wewatoning pranatan tumrap

ing sira turun-tumurun, ana ing ngendi bae pamanggonira.

³⁰ Sing sapa mateni wong, kang gawe pati iku dipatenana miturut katrangane para saksi, nanging manawa saksine mung siji, iku paseksene ora cukup tumrap prakara paukuman pati. ³¹ Tumrap wong kang gawe pati, lan kang kabener kaukum pati, iku sira aja nampani dhuwit panebusing nyawane, poma iku kapatenana. ³² Sarta maneh sira iya aja nampani panebus kanggo wong kang wus ngungsi menyang kutha pangungsen, pamrihe supaya kelilana mulih menyang tanahe dhewe sadurunge sedane Imam Agung. ³³ Dadi sira aja gawe camahing tanah kang sira enggoni, awitdene getih iku kang gawe camahing nagara, sarta ora bisa dianakake pirukun kanggo nagara marga saka getih kang kawutahake ana ing wewengkone, kajaba mung srana getihe wong kang wus ngwutahake. ³⁴ Kang iku sira aja nganti padha gawe najise tanah kang sira enggoni, iya kang Sundalemi ing tengahe; awitdene Ingsun, Yehuwah, dedalem ana ing satengahe wong Israel.”

Bab bocah wadon kang duwe warisan lemah samangsa omah-omah

36:1-13

36 ¹ Ing sawijining dina para pemimpining golongan turune bani Gilead bin Makhir bin Manasye, klebu turune Sang Yusuf,

padha sowan marang ngarsane Nabi Musa lan para pangarepe wong Israel, ²sarta padha duwe atur mangkene: "Pangeran Yehuwah sampun dhawuh dhateng panjenengan, supados maringana panduman siti minangka tanah-pusaka dhateng tiyang Israel srana kaundhi; sarta malih dhawuhipun Sang Yehuwah dhateng panjenengan, supados siti gadhahanipun sadherek kula Zelafehad, kaparingna dhateng anakipun estri. ³Nanging saupami punika sami emah-emah angsal lare jaler saking taler Israel sanesipun, siti darbekipun wau badhe ical saking pandumanipun taler kula, kawewahaken dhateng pandumanipun taler ingkang dipun tumuti; temah siti-pusaka ingkang dados panduman kula sarana kaundhi badhe kalong. ⁴Punapa malih benjing samangsa taun Yobel karameanipun tiyang Israel, gadhahanipun tiyang estri punika badhe tetep kawewahaken dhateng taler ingkang dipun tumuti wau, sarta pandumaning taleripun para leluhur kula inggih badhe tetep kalong."

⁵Ing kono Nabi Musa tumuli dhawuh marang wong Israel miturut pangandikane Sang Yehuwah, mangkene: "Bener ature taler bani Yusuf iki. ⁶Iki kang dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah ing ngatase para anake wadon Zelafehad, mangkene surasane: Kareben padha omah-omah karo sapa bae kang seneng, anggere padha oleh sisihan panunggalane talere bapakne; ⁷aja nganti ana panduman darbeke wong Israel ngalih

saka ing taler siji marang taler sijine. Wong Israel iku siji-sijine padha ngukuhana kang dadi pandumane talere leluhure. ⁸Kang iku saben anak wadon panunggalane sadhengah talere wong Israel kang tanpa warisan lemah pusaka, kudu omah-omah karo wong panunggalane talere bapakne, supaya saben wong Israel tetepa ndarbeni kang dadi pandumane para leluhure. ⁹Sabab panduman lemah iku ora kena ngalih saka ing taler siji marang taler sijine; nanging siji-sijining talere wong Israel iku ngukuhana marang lemah pandumane dhewe.”

¹⁰Anadene anak-anake wadon Zelafehad iku padha ngestokake apa sadhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa mau; ¹¹Makhla, Tirza, Hogla, Milka lan Noa anak-anake wadon Zelafehad, padha omah-omah karo nakdulure saka bapakne, ¹²padha dadi somahe wong lanang panunggalane turune Rama Manasye putrane Sang Yusuf, temahan lemah pusakane tetep ana ing pamengkune talering leluhure.

¹³Iku mau wewaton lan pranatan kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang wong Israel lantaran Nabi Musa ana ing tanah ngare ing Moab, ing sabrange bengawan Yarden ing sacedhake Yerikho.

PANGANDHARING TORET

**Nabi Musa nggelarake lelakone wong
Israel ana ing gunung Horeb**

1:1-8

1 ¹Iki pangandikane kang didhawuhake dening Nabi Musa marang wong Israel kabeh ana ing sabrange bengawan Yarden, ing pasamunan, ing tanah rata Araba-Yordan, penere Suf, ing antarane Paran karo Tofel, Laban, Hazerot lan Di-Zahab. ²Saka ing gunung Horeb metu pagunungan Seir tekan Kadesy-Barnea iku lakon sawelas dina. ³Nalika taun kang kaping patang puluh sasi sawelas tanggal sapisan Nabi Musa ngandikani wong Israel miturut dhawuh timbalane Pangeran Yehuwah tumrap wong Israel; ⁴sawuse nggecak marang Prabu Sihon, ratune bangsa Amori, kang akedhaton ana ing Hesybon, lan marang Prabu Og, ratu ing Basan, kang akedhaton ana ing Asytarot, ing sacedhake Edrei. ⁵Ana ing sabrange bengawan Yarden ing tanah Moab, Nabi Musa wiwit nggelarake angger-anggering Toret iki, pangandikane:

⁶“Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita ndhawuhi kita ana ing gunung Horeb, sabdane: Wus cukup anggonira padha nginep ana ing gunung kene; ⁷padha mbacutna laku,

budhala lan paranana pagunungane wong Amori lan sakehe tanggane ing Araba-Yordan, ing pagunungan, ing Dhaerah Pagunungan, ing Tanah Negeb lan ing pasisir, yaiku nagarane wong Kanaan lan ing gunung Libanon nganti tekan ing bengawan gedhe Efrat. ⁸ Wruhanira, nagara iku wus Sunulungake marang sira; padha lumebua, manggona ing tanah kang wus diprasetyakake dening Sang Yehuwah kalawan supaos marang leluhurira Abraham, Iskak lan Yakub, yen bakal kaparingake marang dheweke kabeh lan turun-turune.”

Riwayat jumenenge para hakim

1:9-18

⁹“Nalika samana aku pitutur marang kowe mangkene: Manawa ijen aku ora kuwat nyangga tanggung-jawab marang kowe.

¹⁰ Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhurmu wus ndadekake kowe padha bebranahan, ing dina iki cacahmu wus kaya lintang ing langit. ¹¹ Pangeran Yehuwah,

Gusti Allaha para leluhurmu muga-muga ngundhakana cacahmu nganti tikel sewu, lan kowe muga padha diberkahana, kaya kang wus dadi prasetyane marang kowe.

¹² Nanging manawa ijen aku mangsa kelara mikul tanggung-jawab bab kasusahanmu, bab karepotanmu lan prakaramu. ¹³ Kowe padha milih wong kang wicaksana lan limpad ing budi apadene kang akeh pangalamane saka siji-sijine talermu, bakal daktetepake dadi

pemimpinmu. ¹⁴Ing kono atur wangsulanmu: Prakawis ingkang panjenengan karsakaken punika pancen prayogi dipun lampahi. ¹⁵Aku banjur milih pemimpin saka antaraning talermu, yaiku: wong-wong kang wicaksana lan sugih pangalaman, padha dakangkat dadi pemimpinmu, yaiku ana kang dadi panggedhening wadya-bala sewu, satus, seket sarta dadi panggedhening wadya-bala sapuluh tuwin dadi panggedhe kang nata wadya-bala kanggo taler-talermu. ¹⁶Lan ing waktu samana aku banjur prentah marang para hakimmu, mangkane: Padha nggatekna marang prakarane para sadulurmu, lan padha gawea putusan kang adil, dadia ing antarane sawijining wong karo sadulure, utawa karo bangsa liya kang ana ing satengahmu. ¹⁷Ing sajrone ngadili kowe aja mawang wong, wonga cilik, wonga gedhe, padha rungokna kang dadi prakarane. Aja wedi marang sapa bae, awitdene pangadilan iku kagungane Gusti Allah; dene manawa ana prakara kang kangelan tumrap kowe, iku ladekna marang aku, supaya aku krungu. ¹⁸Kaya mangkono anggonku mrentahi kowe nalika samana, bab sabarang prakara kang kudu padha koklakoni.”

Citra bab telik rolas

1:19-33

¹⁹“Sawuse mangkono kita banjur padha budhal saka ing gunung Horeb, lan padha ngliwati sawratane pasamunan kang jembar

lan nggegirisi kang wus padha kokdeleng iku, njujug ing pagunungane bangsa Amori, kaya kang wus dadi dhawuhe Sang Yehuwah, Gusti Allah kita marang kita; banjur padha tekan ing Kadesy-Barnea. ²⁰ Nalika iku aku banjur tutur marang kowe: Saiki kowe wus padha tekan ing pagunungane bangsa Amori, kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, marang kita. ²¹ Wruhanamu, Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, wus ngulungake nagara iku marang kowe; padha lurugana lan ejegana, kaya kang wus dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhurmu. Aja padha wedi lan aja giris.

²² Kowe kabeh tumuli padha nyedhaki aku sarta duwe atur mangkene: Sumangga kula aturi nglampahaken tiyang sawatawis ngrumiyini lampah kita, supados sami niti-priksa kawontenanipun nagari punika, sarta sami mbektaa katrangan dhateng kita, bab margi-margi ingkang badhe sami kita langkungi, saha kawontenanipun kitha-kitha ingkang badhe kula dhatengi.

²³ Prakara iku dakrasa becik; dadi aku tumuli milih wong rolas panunggalanmu, saka saben taler wong siji. ²⁴ Iku banjur padha mangkat munggah menyang pagunungan, nganti tekan ing lebak Eskol, sarta padha niti-priksa nagara iku. ²⁵ Apadene padha njupuk woh-wohan sawatara pametune nagara iku, digawa mudhun lan diladekake marang kita. Sarta padha ngaturi katrangan mangkene: Saestu, nagari ingkang badhe dipun paringaken

dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, dhateng kita punika sae. ²⁶Ewadene kowe padha ora wani nglurug mrana, sarta padha mbangkang marang dhawuhe Sang Yehuwah, Gusti Allahmu. ²⁷Kowe padha pating kedumel ana ing tarubmu, pangucapmu; Pangeran Yehuwah anggone ngirid metu saka ing tanah Mesir iku marga aku padha disengiti, arep diulungake marang tangane bangsa Amori, supaya padha ditumpes. ²⁸Kita banjur arep menyang ing ngendi? Sadulur-sadulurku wus padha gawe remuking atiku srana ngucap mangkene: Bangsa ing kono iku cacache akeh, dedege ngungkuli aku, kutha-kuthane gedhe-gedhe lan balowartine sundhul ing langit, karodene aku iya padha ndeleng wong bani Enak ana ing kono. ²⁹Aku banjur mituturi kowe: Aja padha giris, lan aja wedi karo wong-wong iku. ³⁰Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu kang ngirid lakumu iku, kang bakal nyarirani perangmu, patrape kaya kang wus ditandukake marang kowe nalika ana ing tanah Mesir lan iku iya padha koksipati, ³¹apadene ana ing pasamunan; ana ing kono kowe wus ngalami jinangkung dening Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, patrape kaya wong mbopong anake, ana ing sauruting dalan kang wus padha kokambah nganti kowe tekan ing kene. ³²Nanging sanadyan kaya mangkono, ewadene kowe meksa padha ora ngandel marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ³³kang tansah ngirid lakumu ana ing dalan, milihake panggonan kang kena kokinepi, ing

wayah bengi srana geni, lan ing wayah awan srana mega, kanggo nedahake marang kowe dalan kang kudu kokliwati.”

Riwayat paukuman tumrap Israel

1:34-40

³⁴“Bareng Sang Yehuwah midhanget kang dadi panggrundelmu, banget dukane sarta supaos, dhawuhe: ³⁵Bangsa kang ala iki, mesthi ora ana wonge siji-sijia kang bakal ndeleng nagara kang becik kang wus Sunprasetyakake kalawan supaos yen bakal Sunparingake marang para leluhurira, ³⁶kajaba mung Kaleb bin Yefune kang bakal ndeleng, lan iku saanak-putune kang bakal Sunparingi nagara kang wus diidak iku, marga wus ngantepi pambangun-turute marang Pangeran Yehuwah.

³⁷Aku dhewe iya didukani dening Sang Yehuwah marga saka kowe, lan dingandikani: Sira iya mesthi ora bakal lumebu ing kono.

³⁸Yusak bin Nun, pembantunira iku kang bakal lumebu mrono, iku sira santosakna; awitdene iku kang bakal ngirid lakune wong Israel nganti bisa ndarbeni tanah iku. ³⁹Anadene anak-anakira kang isih cilik kang padha sira arani yen bakal dadi bandhangan lan anak-anakira kang saiki iki, kang durung bisa mbedakake ala lan becik, iya iku kang bakal padha lumebu mrono, lan kang bakal Sunparingi lan ndarbeni nagara iku. ⁴⁰Nanging sira iku padha balia, budhala menyang

pasamunan, metua dalan kang anjog ing sagara Teberau.”

Riwayat bab gagale anggone nempuh perang wilayah kidul

1:41-46

⁴¹“Ing kono kowe banjur padha mangsuli lan kandha marang aku mangkene: Kula sampun sami damel dosa dhateng Pangeran Yehuwah. Sumangga, kula sami sagah mangsah perang miturut sadaya dhawuhipun Sang Yehuwah, Gusti Allah kita dhateng kula sadaya. Sawuse mangkono, saben wong banjur padha manganggo praboting perang, awit pangiramu kalawan gampang bisa mangsah menyang ing pagunungan. ⁴²Nanging Sang Yehuwah tumuli ngandika marang aku: Aja padha nglurug lan aja perang, awitdene Ingsun ora ana ing tengahira, awit sira bakal padha kasoran ana ing ngarepe mungsuhira. ⁴³Kowe banjur daktuturi, nanging kowe padha ora ngrewes marang pituturku, malah mbangkang marang dhawuhe Pangeran Yehuwah; kowe padha kaduk wani lan banjur menyang ing pagunungan.

⁴⁴Tumuli kowe padha dipethukake lan ditempuh dening bangsa Amori kang padha manggon ing pagunungan kono, sarta iku padha mburu kowe kaya tawon, ngalahake kowe saka ing Seir nganti tutug ing Horma.

⁴⁵Sabalimu kowe banjur padha nangis ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, nanging

Sang Yehuwah ora mirengake panangismu sarta ora midhangetake swaramu kaya mangkono. ⁴⁶Dadine kowe banjur padha kepeksa manggon ana ing Kadesy nganti kapara lawas, yaiku sapira lawase anggonmu manggon ana ing kono.”

Lakune wong Israel ana ing ara-ara samun

2:1-25

2¹“Sawuse mangkono kita padha budhal bali menyang pasamunan, metu ing dalam kang anjog ing sagara Teberau, kaya kang wus kadhawuhake Pangeran Yehuwah marang aku; karodene nganti kapara lawas anggon kita ngubengi pagunungan Seir. ²Sang Yehuwah banjur ngandika marang aku mangkene: ³Wus cukup suwe anggonira padha lumaku ngubengi pagunungan iki, samengko sira menggoka mangalor; ⁴sarta para umat dhawuhana mangkene: Sadhela engkas sira padha lumaku ngliwati tlatahe sadulurira, bani Esap, kang padha manggon ing pagunungan Seir, iku bakal padha wedi marang sira, nanging sira padha dingati-ati kang banget; ⁵aja nempuh bangsa iku, awitdene sira ora bakal Sunparingi tanahe sathithik-thithika; marga Esap iku wus Sunparingi pagunungan Seir dadi darbeke. ⁶Bab pangan sira padha tukua saka kono srana dhuwit, supaya sira padha mangan; lan sira iya tukua banyu saka ing kono srana dhuwit, supaya sira padha ngombe. ⁷Marga Pangeran Yehuwah,

Gusti Allahmu, mberkahi kowe ing sabarang gegaweaning tanganmu. Panjenengane wus ngayomi panglembaramu ana ing pasamunan kang jembar ngilak-ilak iku. Salawase patang puluh taun iki Sang Yehuwah, Gusti Allahmu tansah nunggil karo kowe, temah kowe ora nganti padha kekurangan apa-apa. ⁸Sawuse iku kita mbacutake laku, ngliwati tlatahe sadulur kita Esap, kang padha manggon ana ing pagunungan Seir, metu dalam saka Araba-Yordan, yaiku saka ing Elat lan ing Ezion-Geber.

Sawuse iku kita padha menggok ing dalam kang anjog ing pasamunane tanah Moab. ⁹Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang aku: Sira aja nglawan marang Moab lan aja nempuh bangsa iku, awitdene sira bakal ora Sunparingi apa-apa saka ing nagarane kang banjur dadi darbekira, marga tanah Ar iku wus Sunparingake marang bani Lut dadi darbeke. ¹⁰Maune tanah iku dienggoni dening bangsa Emim, iku bangsa kang gedhe lan akeh cacah-jiwane, sarta dedege dhuwur kaya bangsa Enak; ¹¹bangsa iku dikira bangsa Refaim kaya bangsa Enak mau, nanging wong Moab ngarani bangsa Emim. ¹²Dhek biyen pagunungan Seir iku dienggoni dening bangsa Hori, nanging bani Esap wus ngejegi wilayahe, sarta bangsa iku ditumpes lan kasirnakake, bani Esap iku banjur padha ngenggoni tilas panggonane nggenteni wong-wong iku, padha kaya kang wus ditandukake dening wong Israel tumrap tanah-pusakane kang

kaparingake dening Sang Yehuwah. ¹³ Mulane saiki sira padha mangkata, nyabranga ing kali Zered. Tumuli kita iya padha nyabrang ing kali Zered. ¹⁴ Anadene lawase anggon kita padha nglembara saka ing Kadesy-Barnea nganti tekan ing sabrange kali Zered mau, telung puluh wolu taun, nganti sagolonganing para prajurit iku wus padha sirna kabeh saka ing pakemahan, kaya anggone wus padha kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah kalawan supaos; ¹⁵ sarta astane Sang Yehuwah uga nglawan wong-wong mau, padha ditumpes lan kasirnakake saka ing pakemahan nganti entek kabeh.

¹⁶ Bareng bangsa iku para prajurite wus padha entek mati kabeh, ¹⁷ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang aku mangkene: ¹⁸ Ing dina iki lakunira bakal ngliwati tapel-watase tanah Moab, yaiku Ing Ar; ¹⁹ sarta nyedhaki tlatahe wong bani Amon. Sira aja nglawan lan aja nempuh bangsa iku, awitdene sira bakal ora Sunparingi apa-apa saka nagarane bani Amon dadi darbekira, marga iku wus Sunparingake marang turune Lut dadi darbeke. ²⁰ Tanah iku iya dikira nagarane bangsa Refaim; pancen maune bangsa Refaim kang ngenggoni, nanging wong Amon padha ngarani bangsa Zamzumim; ²¹ iku bangsa kang gedhe lan akeh cacache, dedege kayadene bangsa Enak, nanging Pangeran Yehuwah kang ndadekake tumpese bangsa mau ana ing ngarepe bangsa Amon, temah bangsa iki banjur padha ngendhah tanahe sarta

nggenteni manggon ana ing kono; ²² kaya kang wus ditindakake dening Sang Yehuwah tumrap bani Esap kang padha manggon ana ing pagunungan Seir, nalika Panjenengane numpes bangsa Hori, temah padha ngendhah tanahe sarta tumuli nggenteni manggon ana ing kono nganti saprene. ²³ Uga wong Awi, kang padha manggon ing desa-desa nganti tekan ing Gaza, iku padha dibengkas dening wong Kaftor, kang pinangkane saka ing Kaftor; wong Kaftor iku nuli padha manggon ana ing kono nggenteni bangsa mau. ²⁴ Mara, sira budhala, nyabranga ing kali Arnon. Wruhanira, Ingsun ngulungake Sihon, ratu ing Hesybon, wong Amori iku, dalah nagarane marang ing tanganira; sira miwitana ngejegi nagarane lan nempuha perang marang Sihon. ²⁵ Ing dina iki Ingsun miwiti ndadekake para bangsa ing sangisore langit padha kataman miris lan wedi marang sira, temah samangsa krungu wartanira bakal padha gumeter lan ngoplok marga saka sira.”

Perang karo Prabu Sihon ratu ing Hesybon

2:26-37

²⁶ “Aku tumuli nglakokake kongkonan saka ing pasamunan Kedemot menyang ing ngarsane Prabu Sihon, ratu ing Hesybon, kalawan tetembungan kang murih bedhami, surasane: ²⁷ Kawula mugih kalilana medal nglangkungi nagari dalem. Lampah kawula namung badhe nurut margi ageng

kemawon, boten mawi nyimpang mangiwa utawi manengen; ²⁸prakawis tedha mug i panjenengan dalem karsaa sade dhateng kawula, badhe kawula bayar mawi arta supados kawula sageda nedha, saha menggah prakawis toya kawula mug i panjenengan dalem paringi, badhe kawula lintoni arta, supados kawula sageda ngombe; namung kemawon kawula kalilana langkung kaliyan lumampah dharat; ²⁹inggih kados anggen kawula dipun lilani dening bani Esap ingkang manggen wonten ing pareden Seir lan dening bangsa Moab ingkang manggen wonten ing Ar, ngantos kawula sami nyabrang ing lepen Yarden, lumebet dhateng ing nagari ingkang dipun paringaken dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kawula dhateng kawula. ³⁰Nanging Prabu Sihon, ratu ing Hesybon, iku ora nglilani kita padha ngliwati tanahe, marga diwangkotake budine lan dipuguhake panggalihe dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, awit karsane arep ngulungake nagara iku marang tanganmu, kaya kang kelakon ing saiki iki.

³¹Yehuwah banjur ngandika marang aku: Wruhanira, Ingsun wus miwiti ngulungake Sihon dalah tanahe marang sira, kang iku sira miwitana ngenggoni tanahe supaya dadia darbekira.

³²Sawuse mangkono Prabu Sihon sabalane kabeh banjur methukake kita, perang karo kita ana ing sacedhake Yahas, ³³nanging Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita masrahake

Sang Nata marang kita, temahan banjur kita kalahake dalah para putrane lan sabalane kabeh. ³⁴Ing nalika iku kita ngrebut sakehe kuthane sarta wong isine saben kutha padha kita tumpes, iya wong lanang, iya wong wadon dalah bocah-bocah, ora ana wonge siji-sijia kang kita karekake; ³⁵mung raja-kayane bae kita jupuk kanggo kita, kaya dene jarahan saka ing kutha-kutha kang wus padha kita rebut mau. ³⁶Wiwit saka ing Aroer, kang kaprenah ana ing sapinggire kali Arnon, lan kutha kang ana ing lebak saurute kali, nganti tekan ing tanah Gilead, ora ana kutha siji-sijia kang ora karayud marga saka santosane, awit kabeh diulungake dening Sang Yehuwah, Gusti Allah kita, marang kita. ³⁷Mung nagarane bani Amon iku ora kokcedhaki, dadia tanah ing saurute kali Yabok, dadia kutha-kutha ing pagunungan, cocog karo wewaler kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang kita.”

Perang karo Prabu Og ratu ing Basan

3:1-11

3 ¹“Kita banjur menggok lan lumaku ngener marang tanah Basan; Prabu Og, ratu ing Basan, nuli methukake kita lan perang nglawan kita dalah wadya balane kabeh ana ing Edrei. ²Nanging Sang Yehuwah ngandika marang aku: Sira aja wedi karo wong iku, marga iku bakal Sunulungake marang tanganira, dalah wadya-balane kabeh

apadene nagarane, sira tandukana kaya anggonira wus ngetrapi marang Sihon, ratune bangsa Amori kang manggon ing Hesybon.

³Anadene Sang Yehuwah, Gusti Allah kita, tumuli iya ngulungake Prabu Og, ratu ing Basan marang tangan kita dalah sabalane kabeh, temahan padha kita sorake, nganti wonge ora ana siji-sijia kang bisa oncat. ⁴Ing nalika iku sakehe kutha-kuthane banjur kita rebut, ora ana siji-sijia kang kari, cacache kutha sawidak; satlatahe tanah Argob kabeh, karajane Prabu Og ing Basan. ⁵Kutha iku kabeh santosa mawa balowarti dhuwur, lan gapurane nganggo slarak, kajaba iku isih ana kutha pirang-pirang kang tanpa balowarti.

⁶Kabeh kang manggon tumuli padha kita bengkas, kaya kang wus kita tandukake marang Prabu Sihon, ratu ing Hesybon; wong isine saben kutha padha kita tumpes kabeh, iya wong lanang iya wong wadon dalah bocah-bocache; ⁷nanging raja-kayane kabeh lan jarahan saka kutha-kutha mau padha kita rampas kanggo kita dhewe.

⁸Kaya mangkono dadine ing waktu iku kita padha ngrebut nagara ing sabrange kali Yarden saka pamengkuning ratune bangsa Amori loro iku, wiwit saka kali Arnon nganti tumeka ing gunung Hermon; ⁹-- Hermon iku dening wong Sidon diarani Siryon, dene bangsa Amori ngarani Senir --, ¹⁰sakehe kutha ing tanah warata kang dhuwur, tlatahe Gilead sarta satanah Basan kabeh, tekan ing Salkha lan Edrei, kutha-kuthaning karajane Prabu Og

ing Basan. ¹¹Mung Prabu Og, ratu ing Basan, iku kang isih sugeng saka ing antaraning kekarene wong Refaim; anadene pasareane iku pasarean wesi; iku rak isih ana ing Raba ing wewengkone bani Amon! Dawane sangang asta, lan ambane patang asta, miturut ukuran asta umum.”

Tanah ing sawetane kali Yarden kaedum

3:12-22

¹²“Anadene nagara iku nalika samana wus padha kita ejegi, wiwit saka Aroer kang ana ing pinggire kali Arnon, nganti tekan saparone pagunungan Gilead dalasan kutha-kuthane, iku banjur dakwenehake marang bani Ruben lan bani Gad; ¹³Kekarene tanah Gilead lan satanah Basan kabeh, tilas karajane Prabu Og, yaiku tlatahe tanah Argob kabeh, iku dakwenehake marang saparone taler Manasye. -- Tanah Basan iku kabeh diarani nagarane wong Refaim --. ¹⁴Yair anake Manasye oleh panduman satlatahe tanah Argob kabeh nganti tekan ing tlatahe wong Gesur lan wong Maakha, dene tanah Basan iku banjur diarani Hawot-Yair, miturut jenenge dhewe, nganti saprene. ¹⁵Makhir iku dakwenehi tanah Gilead. ¹⁶Bani Ruben lan bani Gad padha dakwenehi saperangane tanah Gilead tutug ing kali Arnon, yaiku saparone kali iku dalah pinggire, lan ing sisih kana nganti tutug ing kali Yabok, tapel watese tanahe bani Amon; ¹⁷sabanjure Araba-Yordan lan bengawan

Yarden dalah pinggire, wiwit saka ing Kineret nganti tekan ing sagara Araba, yaiku Sagara Asin, ing sangisore perenge gunung Pisga mangetan.

¹⁸Ing nalika iku kowe padha dakprentahi mangkene: Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu wus maringake nagara iki marang kowe dadi duwekmu, nanging sapira panunggalanmu kang gagah prakosa, padha nyabranga kalawan sikep gegaman ana ing ngarepe para sadulurmu, wong Israel; ¹⁹mung somah lan anak-anakmu kang isih bocah sarta raja-kayamu, -- aku sumurup yen raja-kayamu akeh --, iku padha tinggalen ana ing kutha-kutha kang wus dakwenehake marang kowe; ²⁰nganti tumeka Sang Yehuwah wus paring katentreman marang para sadulurmu mau padha kaya kowe, dadi iya wus padha ndarbeni tanah kang bakal diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu marang para sadulurmu mau ana ing sabrange bengawan Yarden. Sawuse mangkono kowe padha muliha menyang ing tanah-pusakamu dhewe-dhewe kang wus dakwenehake marang kowe.

²¹Lan ing nalika iku Yusak dakprentahi mangkene: Mripatmu dhewe wus ndeleng sabarang kang wus ditandukake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu marang ratu loro iku; kaya mangkono uga Sang Yehuwah iya bakal nandukake marang sakehe karajan kang bakal koklurugi. ²²Mulane aja

wedi, marga Sang Yehuwah, Gusti Allahmu kang nyarirani perangmu.”

Nabi Musa ora klilan lumebet ing tanah Kanaan

3:23-29

²³“Ing waktu samana aku iya nyuwun sih-piwelas marang Sang Yehuwah, unjukku: ²⁴Dhuh Pangeran Allah, Paduka sampun miwiti ngatingalaken kaluhuran Paduka saha asta Paduka ingkang kuwaos dhateng abdi Paduka, awitdene ing swarga miwah ing bumi, punapa wonten allah malih ingkang saged nindakaken pandamel ingkang prakosa kados Paduka. ²⁵Mugi kawula kelilana nyabrang ningali nagari ingkang sae wonten ing sabrangipun benawi Yarden, inggih tanah parden ingkang sae punika, saha parden Libanon. ²⁶Nanging Pangeran Yehuwah duka marang aku marga saka kowe, lan ora nyembadani panyuwunku, malah aku dipangandikani dening Sang Yehuwah: Wis cukup, sira ajaunjuk maneh marang Ingsun bab prakara iku. ²⁷Sira munggha menyang pucake gunung Pisga, nuli ndelenga mangulon, mangalor, mangidul sarta mangetan lan delengen kang temenan, marga sira bakal ora nyabrang ing bengawan Yarden iki. ²⁸Lan sira prentaha marang Yusak; sira bombonga lan sira santosakna atine, marga iku kang bakal nyabrang ngirid lakune bangsa iki, iya dheweke iku kang bakal nuntun nganti padha ndarbeni nagara kang bakal sira

deleng iku. ²⁹ Kaya mangkono dadi kita padha mandheg ana ing lebak penere Bet-Peor.”

Nabi Musa mituturi wong Israel supaya padha netepi angger-anggere Gusti Allah

4:1-40

4 ¹“Mulane saiki, he wong Israel, padha ngrungokna katetepan lan pranatan kang dakwarahake marang kowe supaya padha koklakoni, temah kowe lestari urip sarta padha lumebu lan ngejegi nagara peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhurmu, marang kowe.

² Pitutur kang dakprentahake marang kowe iki aja padha kokwuwuhi lan iya aja kokkurangi, supaya kowe padha nggatekna pepakene Sang Yehuwah, Gusti Allahmu kang dakprentahake marang kowe.

³ Mripatmu dhewe wus padha ndeleng apa kang ditandukake dening Sang Yehuwah tumrap Baal-Peor; awitdene saben wong kang manut marang Baal-Peor iku wus ditumpes kasirnakake saka ing tengahmu dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu; ⁴ nanging kowe kang padha rumaket marang Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, isih padha lestari urip nganti tekan ing dina iki. ⁵ Elinga, kowe wus padha dakwarah bab katetepan lan pranatan kaya kang wus didhawuhake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahku, marang aku, supaya padha nglakoni ana ing nagara kang kokparani lan kang bakal kokejegi. ⁶ Mulane iku padha

lakonana kalawan setya, awitdene iku kang bakal dadi kawicaksananmu lan kaluwihaning budimu ana ing ngarepe para bangsa, kang samangsa krungu sakehe katetepan iku, bakal celathu: Bangsa gelengan gedhe iki pancen bangsa kang wicaksana lan limpad ing budi. ⁷Awit ngendi ana bangsa gedhe kang allah cedhak kaya Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita samangsa kita sambati. ⁸Lan ngendi ana bangsa gedhe kang duwe katetepan lan pranatan kang adile kaya angger-angger iku kabeh kang dakgelarake ana ing ngarepmu ing dina iki? ⁹Nanging diprayitna lan dingati-ati, supaya kowe aja nganti lali marang lelakon kang wus padha koksipati kalawan mripatmu dhewe, lan aja nganti ilang saka ing atimu sajegmu urip; malah iku kabeh padha critakna marang anak-putumu. ¹⁰Yaiku ing nalikane kowe padha ngadeg ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu ana ing gunung Horeb, nalika Sang Yehuwah ngandika marang aku: Wong-wong padha klumpukna ana ing ngarsaningSun, supaya padha ngrungokake sakehe pangandikaningSun, temah padha wedi-asih marang Ingsun sajege urip ana ing bumi lan padha mulangake iku marang anak-anake. ¹¹Ing kono kowe banjur padha nyedhak sarta ngadeg ana ing ngisore sikile gunung, mangka gununge murub lan genine nganti sundhul ing langit ing sajroning peteng ndhedhet. ¹²Pangeran Yehuwah tumuli mangandikani kowe saka ing satengahe geni, kowe padha krungu swaraning pangandika,

nanging ora ndeleng rerupan, mung swara.
¹³Kowe padha diparingi sumurup prasetyane, kang kadhawuhake supaya koklakoni, yaiku Pangandika Sapuluh kang tumuli kaserat ing papan watu loro. ¹⁴Sarta ing nalika iku aku iya didhawuhi dening Sang Yehuwah mulangake katetepan lan pranatan, supaya iku padha koklakoni ana ing tanah kang bakal kokparani lan bakal kokejegi. ¹⁵Mulane dingati-ati, -- marga kowe ora ndeleng rerupan apa-apa ing kalane Sang Yehuwah mangandikani kowe ana ing gunung Horeb saka ing satengahe geni --, ¹⁶supaya kowe aja padha nindakake piala srana gawe rerupan awujud reca ngemperi brahala apa bae, rerekane wong lanang utawa wong wadon; ¹⁷rerekan kang awujud kewan kang ana ing bumi, utawa awujud manuk mawa swiwi kang mabur ing awang-awang, ¹⁸utawa kewan rumangkang nlosor utawa gumremet ana ing bumi, utawa iwak kang ana ing banyu sangisore bumi; ¹⁹lan supaya kowe aja nganti tumenga marang langit, satemah manawa kowe ndeleng srengenge, rembulan lan lintang-lintang lan sakehe wadya-bala ing langit, kowe banjur disasarake kelu sujud lan ngabekti marang iku kabeh; kang lugune malah diparingake dening Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, marang sarupane para bangsa ing sangisore langit dadi pandumane. ²⁰Mangka kowe iku padha dipilih dening Pangeran Yehuwah kaentasake saka ing perapen paleburan wesi, saka ing tanah Mesir,

supaya dadia umat kagungane piyambak, kaya kang kelakon ing dina iki.

²¹Nanging Pangeran Yehuwah banjur duka marang aku marga saka kowe, lan supaos, yen aku ora bakal nyabrang ing bengawan Yarden lan ora lumebu ing tanah kang becik kang bakal diparingake dening Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe minangka tanah-pusakamu. ²²Awit aku bakal mati ana ing nagara kene, bakal ora nyabrang ing bengawan Yarden; nanging kowe kang bakal padha nyabrang lan ngejegi nagara kang becik iku. ²³Dieling, aja nganti lali marang prasetyane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kang wus didamel kalawan kowe; aja nganti kowe gawe reca kang awujud apa bae, kang dadi wewalere Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, ora kepareng kokgawe. ²⁴Awitdene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iku asipat kaya geni memangsa, Allah kang ambek butajengan. ²⁵Besuk samangsa kowe wus duwe anak-putu lan wus padha tuwa ana ing nagara kono, mangka kowe banjur tumindak nistha, padha gawe reca kang awujud apa bae, sarta nglakoni kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, temah kowe padha nuwuhake gerahe panggalihe, ²⁶ing dina iki langit lan bumi dakkon nekseni, yen kowe mesthi enggal bakal tumpes sirna saka ing nagara kang padha kokparani kalawan nyabrang ing bengawan Yarden lan banjur bakal kokejegi iku; kowe ora bakal padha dawa umurmu, nanging mesthi bakal padha tumpes.

²⁷ Pangeran Yehuwah bakal ndadekake kowe pating slebar ana ing antarane para bangsa, lan cacahmu mung sathithik ana ing antarane para bangsa, kang dadi tujuane anggonmu bakal padha kasingkirake dening Sang Yehuwah. ²⁸ Ana ing kana kowe bakal padha nyembah allah gaweane manungsa, arupa kayu lan watu, kang ora bisa ndeleng utawa krungu, ora bisa mangan utawa ngambu. ²⁹ Bareng ana ing kana kowe lagi padha nggoleki Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lan iya bakal ketemu, anggere anggonmu nggoleki kanthi gumolonging ati lan gumolonging nyawamu.

³⁰ Samangsa ing tembe kowe karubedan lan kataman samubarang iku mau, kowe banjur bakal mbaleni Pangeran Yehuwah, Gusti Allahu, sarta ngestokake dhawuhe.

³¹ Awitdene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu iku, Allah kang asipat welasan, kowe ora bakal ditegakake utawa disirnakake; apadene iya ora bakal kalepyan marang prasetyane kang didhawuhake kalawan supaos marang para leluhurmu. ³² Amarga coba takok-takokna, wiwit ing poncoting langit nganti tekan ing poncoting langit, bab jaman kang kapungkur sadurunge kowe ana, wiwit ing dinane Gusti Allah nitahake manungsa ana ing bumi, apa tau kelakon bab kang samono gedhene iku, utawa apa tau kaprungu prakara kang kaya mangkono iku. ³³ Apa tau ana bangsa kang krungu swarane Gusti Allah ngandika saka satengahing geni, kaya anggonmu wus krungu

iku, mangka bisa lestari urip. ³⁴ Karomaneh apa tau ana allah kang rawuh mundhut bangsa saka satengahe bangsa liya dadi kagungane, srana nindakake panyoba lan pratandha sarta kaelokan apadene perang, kalawan asta kang rosa lan lengen kang kaulukake lan kalawan pagiris kang ngedab-edabi, kaya kang wus ditandukake dening Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, kanggo kowe ana ing Mesir kang padha koksipati? ³⁵ Kowe kang ditedahi iku mau, supaya mangertia yen Pangeran Yehuwah piyambak kang jumeneng Allah, ora ana maneh liyane, kajaba mung Panjenengane. ³⁶ Saka ing langit kowe krungu sabdane kang mulang kowe, lan ana ing bumi kowe diparengake ndeleng geni kang gedhe, lan krungu sakehe sabdane saka ing satengahing geni. ³⁷ Ing sarehne Panjenengane ngasihi para leluhurmu lan milih para turune, mulane Panjenengane piyambak wus ngentasake kowe saka ing tanah Mesir srana kakiyatan kang linuwih; ³⁸ sarta nundhungi bangsa-bangsa kang cacache lan pangwasane ngungkuli kowe saka ing ngarepmu, lan kowe diirid lumebu menyang ing nagarane lan maringake nagara iku marang kowe dadia tanah-pusakamu, kaya kang kelakon ing dina iki. ³⁹ Mulane ing samengko kowe padha ngawruhana lan nggatekna yen Pangeran Yehuwah piyambak kang jumeneng Allah ana ing langit dhuwur lan ana ing bumi ngisor, ora ana liyane maneh. ⁴⁰ Kowe padha netepana katetepan lan pepakene kang dakprentahake marang kowe

ing dina iki, supaya kowe lan anak-putumu ing besuk padha diganjara slamet, sarta dinawakna umurmu ana ing tanah peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe ing salawas-lawase.”

Kutha pangungsen ing sawetane bengawan Yarden

4:41-43

⁴¹ Nabi Musa tumuli miyambakake kutha telu ing sabrange bengawan Yarden kang sisih wetan, ⁴² supaya wong kang mateni pepadhane tanpa kajarag lan iya ora marga disengiti ing sadurunge, bisa ngungsi mrono, temah manawa ngungsi menyang ing salah sijine kutha iku, bisa lestari urip. ⁴³ Kutha-kutha iku mau yaiku: Bezer ing pasamunan, ing tanah warata kang dhuwur, kanggo wong Ruben; Ramot ing Gilead kanggo wong Gad lan Golan ing tanah Basan kanggo wong Manasye.

Bebukane piwulange Nabi Musa

4:44-49

⁴⁴ Iki angger-angger Toret kang digelarake dening Nabi Musa marang wong Israel.

⁴⁵ Iki pepeling lan katetepan sarta pranatan kang diparingake dening Nabi Musa marang wong Israel nalika padha lumaku metu saka ing tanah Mesir; ⁴⁶ ing sabrange bengawan Yarden, ing lebak ing sangarepe Bet-Peor, ana ing nagarane Prabu Sihon, ratune wong

Amori kang akedhaton ana ing Hesybon, kang dikalahake dening Nabi Musa lan wong Israel nalika wus padha metu saka ing tanah Mesir; ⁴⁷ tanahe banjur diejegi, mangkono uga nagarane Prabu Og, ratu ing Basan, karo-karone ratune wong Amori ing sabrange bengawan Yarden sisih wetan. ⁴⁸ Wiwit saka ing Aroer kang ana ing pinggire kali Arnon tekan ing gunung Siryon, yaiku gunung Hermon, ⁴⁹ dalah ing saindenge tanah warata ing sabrange bengawan Yarden, ing sisih wetan nganti tekan ing tlagane sagara Araba, ing sikile gunung Pisga.

Pangandika Sepuluh

5:1-22

5 ¹ Nabi Musa banjur nimbali nglumpuk wong Israel kabeh sarta padha didhawuhi: “He wong Israel, padha ngrungokna katetepan lan pranatan kang dakgelarake marang kowe ing dina iki, supaya padha kokpindeng lan koklakoni kalawan setya. ² Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, wus damel prasetyan karo kita ana ing gunung Horeb; ³ ora karo para leluhur kita anggone Sang Yehuwah damel prasetyan iku, nanging karo kita, iya kita, kang ana ing kene ing dina iki, kita kabeh kang isih padha urip. ⁴ Pangeran Yehuwah wus ngandikani kowe kalawan aben-ajeng saka satengahing geni ana ing gunung, ⁵ -- nalika iku aku kang ana ing antarane Sang Yehuwah karo kowe, prelu nglantarake dhawuh pangandikane Sang

Yehuwah marang kowe, marga kowe padha wedi marang genine lan kowe ora munggah ing gunung --, pangandikane mangkene:

⁶Ingsun iku Yehuwah, Allahira, kang wus ngentasake sira saka ing tanah Mesir, saka ing pangawulan.

⁷Sira aja nduweni allah liyane ana ing ngarsaningSun.

⁸Sira aja gawe reca kang awujud apa bae kang ana ing langit dhuwur utawa ing bumi ngisor, apadene ing banyu sangisore bumi.

⁹Sira aja sujud utawa nyembah marang iku, awitdene Ingsun, Yehuwah Allahira, iku Allah kang butajengan, kang males kaluputane para bapa marang anak-anake lan marang turune kang katelu lan kaping pat, wong-wong kang sengit marang Ingsun; ¹⁰nanging Ingsun nandukake sih-palimirma marang wong ewon-ewon kang padha tresna marang Ingsun lan netepi marang pepakenngSun.

¹¹Sira aja nyebut marang asmane Pangeran Yehuwah Allahira kalawan sawiyah-wiyah, awitdene Sang Yehuwah mesthi mastani luput saben wong kang nyebut asmane kalawan sawiyah-wiyah.

¹²Sira tansah elinga marang dina Sabat, sarta iku sira sucekna, kaya kang wus didhawuhake Pangeran Yehuwah, Allahira, marang sira.

¹³Nem dina sira nyambuta gawe sarta nglakonana sapagaweanira kabeh, ¹⁴nanging dina kapitu iku Sabate Pangeran Yehuwah, Allahira; mulane sira aja nyambutgawe, iya sira, iya anakira lanang lan wadon, iya

baturira lanang lan wadon, dalasan sapinira utawa kuldinira sarta sadhengah kewanira, utawa bangsa liya kang ana ing sajroning wewengkonira, supaya baturira lanang lan wadon iya bisaa ngaso kaya sira. ¹⁵ Sabab sira elinga, yen ing biyen sira iya dadi batur ana ing tanah Mesir sarta Pangeran Yehuwah, Allahira, wus ngentasake sira saka ing kono kalawan asta kang rosa lan lengen kang kaulukake; mulane Pangeran Yehuwah, Allahira, dhawuh marang sira supaya ngriyayake dina Sabat.

¹⁶ Sira ngajenana bapa-biyungira, kaya kang wus dadi dhawuhe Sang Yehuwah Allahira, maran sira, supaya dawaa umurira lan supaya diganjara slamet ana ing tanah peparinge Pangeran Yehuwah, Allahira, marang sira.

¹⁷ Sira aja memateni.

¹⁸ Sira aja laku bedhang.

¹⁹ Sira aja nyenyolong.

²⁰ Sira aja nglairake paseksi goroh tumrap pepadhanira.

²¹ Sira aja melik bojone pepadhanira, sira aja melik omahe pepadhanira, utawa pategalane lan bature lanang utawa wadon, sapine utawa kuldine, lan sadhengah apa bae kang dadi duweke pepadhanira.

²² Iya pangandika iku mau kang didhawuhake dening Sang Yehuwah marang sapepake pasamuwanmu kanthi swara kang banter ana ing gunung ing satengahe geni lan mendhung sarta peteng ndhedhet, lan ora disambeti apa-apa maneh. Kabeh iku banjur diserat ing

papan watu loro, tumuli diparingake marang aku.”

Wong Israel wedi marang rawuhe Pangeran Yehuwah

5:23-33

²³“Nalika kowe padha krungu swara iku saka ing satengahe pepeteng kang ndhedhet, mangka gununge murub, kowe yaiku, para sakehe pemimpining talermu lan para tuwa-tuwamu padha nyedhaki aku, ²⁴sarta padha matur: Saestu, Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, sampun ngatingalaken kamulyan lan kaluhuranipun dhateng kita, sarta kita sampun sami mireng sabdanipun saking ing satengahing latu. Ing dinten punika kula sampun sami nekseni, bilih wonten manungsa ingkang dipun pangandikani dening Gusti Allah, mangka kok saged lestantun gesang. ²⁵Nanging sapunika kados pundi, punapaa dene kula kok kedah nemahi pejah. Awitdene latu ageng punika temtu badhe mangsa kula sadaya; manawi kula ngantosa kedangon anggen kula sami mireng sabdanipun Sang Yehuwah, Gusti Allah kita, saestu kula sami badhe pejah. ²⁶Awit pundi wonten panunggilanipun titah ingkang mireng sabdanipun Gusti Allah ingkang asipat gesang, ingkang ngandika saking satengahing latu, kados ingkang kula alami punika, mangka saged lestantun gesang? ²⁷Panjenengan kula aturi sowan nyelak saha midhangetaken

sadaya ingkang badhe kadhawuhaken dening Sang Yehuwah, Gusti Allah kita, saha panjenengan ingkang nglajengaken dhateng kula, sadaya ingkang dipun pangandikakaken dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, dhateng panjenengan, tumunten badhe sami kula pirengaken saha kula lampahi.

²⁸Anadene nalika Sang Yehuwah midhanget kang dadi pangucapmu marang aku kaya mangkono iku, tumuli aku dipangandikani dening Sang Yehuwah: Ingsun wus midhanget celathune bangsa iki marang sira; apa kang diucapake kabeh iku becik. ²⁹Bok iya tetepa anggone padha duwe bebuden mangkono iku yaiku, padha wedi-asih marang Ingsun sarta netepi pepakeningSun, supaya padha ginanjar slamet dalah anak-putune salawas-lawase. ³⁰Sira mangkata lan tutura marang wong-wong iku: Padha balia menyang tarubmu. ³¹Nanging sira ngadega ana ing kene karo Ingsun, sira bakal Sundhawuhi sekehe pepakon, katetepan lan pranatan, kang kudu sira wulangake marang wong-wong iku, supaya padha dilakoni ana ing tanah kang bakal Sunparingake dadi darbeke.

³²Kang iku kowe padha nglakonana apa sadhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe iku kalawan tumemen, sarta aja nyimpang mangiwa utawa manengen.

³³Kabeh dalan kang ditedhake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe, iku ambahen, supaya kowe padha urip

lan padha ginanjar slamet apadene dawa umurmu ana ing tanah kang bakal kokejegi.”

Tresna marang Gusti Allah iku dhawuh kang utama

6:1-25

6¹“Iki dhawuh, yaiku katetepan lan pranatan kang atas dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, dakwulangake marang kowe, supaya padha dilakoni ana ing nagara kang kokparani bakal kokejegi,² supaya kowe wedi-asiha marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, netepana sakehe katetepan lan pepakene kang dakterusake marang kowe, iya kowe dalah anak-putumu sajegmu urip, supaya dawa umurmu.³ Mulane, he Israel, padha ngrungokna! Iku kabeh padha lakonana kalawan temen-temen, supaya kowe padha ginanjar slamet lan supaya padha tangkar-tumangkar, kaya kang wus dijanjekake dening Sang Yehuwah, Gusti Allahe para leluhurmu, marang kowe ana ing tanah kang luber puwan lan madu.

⁴He Israel, ngrungokna, Pangeran Yehuwah iku Gusti Allah kita, Pangeran Yehuwah iku siji.⁵ Kang iku kowe tresnaa marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kalawan gumolonging atimu lan gumolonging nyawamu sarta ing sakekuwatanmu.⁶ Tembung-tembung kang diprentahake marang kowe ing dina iki, iku padha gatekna,⁷ lan padha wulangna bola-bali marang anak-anakmu lan rembugen

samangsa kowe lagi lungguhan ana ing omahmu, samangsa kowe pinuju lelungan lan samangsa lagi turun utawa samangsa kowe tangi. ⁸Sarta maneh padha talenana ing tanganmu minangka pratandha, lan dadia tenger pangling-eling ana ing bathukmu, ⁹apadene padha tulisana ing pipining lawange omahmu lan ing gapuramu.

¹⁰Anadene besuk samangsa wus kelakon kowe diirid dening Sang Yehuwah, Gusti Allahmu lumebu ing nagara kang wus diprasetyakake kalawan supaos marang para leluhurmu, Abraham, Iskak lan Yakub, bakal diparingake marang kowe, -- kutha-kutha kang gedhe lan endah kang dudu yasanmu, ¹¹sarta omah-omah kang kebak isi dandanane warna-warna kang becik, mangka dudu kowe kang ngiseni; sarta sumur-sumur mangka dudu kowe kang ndhudhuk, apadene pakebonan anggur lan pakebonan jaitun kang dudu tanduranmu --, lan samangsa kowe wus mangan nganti wareg, ¹²nuli dingati-ati aja nganti lali marang Sang Yehuwah kang wus ngentasake kowe saka ing tanah Mesir, saka ing pangawulan. ¹³Kowe wedi-asiha lan ngabektia marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lan anggonmu sumpah iku demia asmane. ¹⁴Aja ngetut-buri allah liya-liyane, panunggalane allah-allahe para bangsa kang ana ing saubengmu; ¹⁵awitdene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iku Allah kang butajengan ana ing tengahmu, supaya aja nganti bebendune Pangeran Yehuwah, Gusti

Allahmu mulad-mulad marang kowe, temah kowe ditumpes kasirnakake saka ing bumi.

¹⁶ Kowe aja nyoba marang Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, kaya anggonmu wus padha nyoba marang Panjenengane ana ing Masa.

¹⁷ Prentahe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iku padha tetepana, mangkono uga pepenget lan katetepane kang wus didhawuhake marang kowe; ¹⁸ karomaneh kowe nglakonana apa kang bener lan kang becik ana ing ngarsane Sang Yehuwah, supaya kowe ginanjara slamet, sarta lumebu lan ngejegi nagara kang becik kang wus diprasetyakake kalawan supaos dening Pangeran Yehuwah marang para leluhurmu, ¹⁹ kalawan nundhungi sakehe mungsuhmu saka ing ngarepmu, kaya kang wus didhawuhake dening Sang Yehuwah.

²⁰ Ing tembe manawa anakmu takon marang kowe: Menggah pepenget saha katetepan tuwin pranatan ingkang kadhawuhaken dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, dhateng panjenengan, punika kados pundi?, ²¹ nuli anakmu mau wangsulana: Kita dhek biyen padha dadi kawulane Sang Prabu Pringon ing tanah Mesir, nanging Sang Yehuwah wus ngentasake kita saka ing tanah Mesir kalawan asta kang rosa. ²² Pangeran Yehuwah nindakake pratandha lan kaelokan kang nggegirisi lan gawe cilaka tumuju marang ing tanah Mesir, marang Sang Prabu Pringon lan sabrayate kabeh kang padha kita sipati, ²³ nanging kita banjur padha dientasake saka ing kono bakal diirid lumebu, prelu diparingi

nagara kang wus diprasetyakake kalawan supaos marang para leluhur kita. ²⁴ Kita padha didhawuhi dening Sang Yehuwah, Gusti Allah kita, supaya nglakoni sakehe katetepan iku lan supaya padha wedi-asih marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, supaya kita tansah slamet lan supaya kita dilestarekake urip kaya ing dina iki. ²⁵ Dene manawa kita padha nglakoni sakehe pepakon iku kalawan temen-temen ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, kaya anggon kita padha didhawuhi, iku bakal kaetung dadi kabeneran kita.”

Pangrengkuhe wong Israel marang para bangsa ing tanah Kanaan

7:1-11

7 ¹“Samangsa Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, wus ngirid kowe lumebu ing tanah kang kokparani lan bakal kokejegi, sarta wus nundhungi bangsa pirang-pirang saka ing ngarepmu, yaiku wong Het, wong Girgasi, wong Amori, wong Kanaan, wong Feris, wong Hewi lan wong Yebus, bangsa pitu kang cacache lan kekuwatane ngungkuli kowe, ² sarta iku wus padha diulungake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe satemah kena kokgecak nganti kalah, bangsa iku kudu padha koktumpes babar pisan. Aja gawe prajanjian karo bangsa-bangsa iku lan aja kokwelasi. ³ Karomaneh aja bebesanan karo wong iku, anakmu wadon aja kokolehake

karo anake lanang, utawa anake wadon
iya aja kokjodhokake karo anakmu lanang;
⁴awitdene anakira lanang mesthi bakal
didadekake nyimpang saka Ingsun, satemah
padha ngabekti marang allah liyane. Manawa
mangkono bebendune Sang Yehuwah bakal
mulad-mulad marang kowe lan kowe enggal
bakal katumpes. ⁵Nanging bangsa-bangsa
iku padha etrapana mangkene: Misbyahe
padha rubuhna, lan tugu-tugune brahala
padha remukana, saka-sakane brahala padha
sirnakna, lan reca-recane padha kaobonga
nganti entek. ⁶Marga kowe iku umat kang suci,
kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu;
kowe kang dipilih dening Sang Yehuwah, Gusti
Allahmu, saka ing antarane para bangsa kang
ana ing salumahing bumi, kadadekake umat
kagungane kang kinasihan.

⁷Pangeran Yehuwah anggone katarik
panggalihe marang kowe lan anggone
milih kowe, iku ora marga saka cacahmu
ngungkuli bangsa-bangsa liyane, -- sajatine
kowe iku rak cilik dhewe ana ing antarane
bangsa-bangsa kabeh --, ⁸nanging marga
Pangeran Yehuwah ngasihi marang kowe
lan karsa netepi supause kang didhawuhake
marang para leluhurmu, mulane kowe padha
dientasake kalawan asta kang rosa lan
ditebus saka ing omah pangawulan, saka ing
astane Sang Prabu Pringon, ratu ing Mesir.
⁹Kang iku sumurupa, yen Pangeran Yehuwah,
Gusti Allahmu, iku kang jumeneng Allah,
Gusti Allah kang setya-tuhu, kang netepi

prasetya lan sih-kadarmane tumrap kang padha tresna ing Panjenengane lan netepi dhawuh-dhawuhe, nganti pirang-pirang ewu turunan,¹⁰ nanging saben wong kang sengit marang Panjenengane, bakal diwales lan disirnakake. Satrune ora diparingi sumene, mesthi terus bae bakal diwales.¹¹ Mulane kowe padha netepana prentahe, yaiku katetepan lan pranatan kang dakluntakake marang kowe ing dina iki supaya koklakoni.”

Janji bab berkah

7:12-26

¹²“Sarta bakal kelakon, sarehne kowe padha nilingake lan nglakoni pranatan-pranatan iku kalawan temen-temen, mulane Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, iya bakal netepi prasetyan lan sih-kadarmane kang wus didhawuhake kalawan supaos marang para leluhurmu.¹³ Kowe bakal dikasihi, diberkahi lan didadekake tangkar-tumangkar. Karodene Panjenengane iya bakal mberkahi wohing wetenganmu, pametuning bumimu, gandummu lan anggurmu sarta lengamu, apadene anak-anake sapimu lan wedhusmu ana ing tanah kang wus diprasetyakake kalawan supaos marang para leluhurmu yen iku bakal diparingake marang kowe.¹⁴ Anggonmu binarkahan iku bakal ngluwihi sakehe para bangsa, bakal ora ana panunggalanmu kang gabug, dadia lanang utawa wadon, dalah kewanmu iya ora ana

kang majer. ¹⁵ Karodene Pangeran Yehuwah bakal ngedohake kowe saka sarupane lelara, lan kowe ora bakal kecandhak ing memala kang nggegirisi kang tau koksumurupi ana ing tanah Mesir. Nanging iku bakal diganjarake marang sakehe wong kang sengit marang kowe. ¹⁶ Sakehe bangsa kang bakal diulungake dening Pangeran Yehuwah marang kowe iku kudu padha koktumpes; aja nganti kokeman, lan aja ngabekti marang allahe, awit iku masthi dadi kalajiret tumrap kowe.

¹⁷ Saupama kowe duwe osik: Bangsa-bangsa iku cacaha ngungkuli bangsaku, kapriye anggonku bisa nundhungi?, ¹⁸ kowe aja wedi karo wong iku; tansah elinga, apa kang wus dadi pandamele Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, marang Sang Prabu Pringon lan marang saindenge tanah Mesir, ¹⁹ yaiku pangrencana-pangrencana kang gedhe, kang wus koksipati dhewe, apadene pratandha-pratandha lan kaelokan sarta asta kang rosa lan lengen kang kaulukake, kang dadi sranane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, anggone ngentasake kowe; iya kaya mangkono uga bakal pandamele Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, marang sakehe bangsa kang kokwedeni iku. ²⁰ Karomaneh Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iya bakal nekakake tawon nempuh marang bangsa iku, nganti kabeh padha tumpes kang isih kari, sarta kang ndhelik. ²¹ Aja giris marga saka wong-wong mau, marga Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ana ing tengahmu, Gusti Allah

kang mahaagung lan kang nggegirisi. ²² Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, bakal nundhungi para bangsa iku saka ing ngarepmu saka sathithik, ora kena enggal-enggal koktumpes, supaya cacahé buron alas aja nganti kakehan ngluwahi cacahmu. ²³ Kaya mangkono anggone bangsa-bangsa mau bakal padha diulungake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang ing tanganmu, lan bakal padha dikisruhake babar pisan, nganti padha tumpes kabeh. ²⁴ Dalasan ratu-ratune iya bakal padha diulungake marang ing tanganmu supaya jenenge padha koksirnakake saka ing sangisore langit, ora ana wong siji-sijia kang bisa menang karo kowe, nganti kabeh wus padha koktumpes. ²⁵ Reca-recane allahé padha obongen nganti entek, salaka lan mase aja kokmeliki lan aja kokepek dhewe, supaya kowe aja nganti kena kala; awitdene iku jember mungguh ing ngatase Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ²⁶ Lan barang kang jember aja kokgawa lumebu ing omahmu, temah kowe uga bakal katumpes kaya iku; bab iku anggepen nistha lan najis, marga kabeh iku kudu kasirnakake.”

Atur panuwun marang Gusti Allah marga saka sih-kamirahane

8:1-20

8 ¹“Sakehe pepakon, kang dakprentahake marang kowe ing dina iki, iku padha lakonana kalawan temen-temen, supaya kowe

padha lestari urip lan tangkar-tumangkar, sarta padha bisa lumebu sarta ngejegi nagara kang wus diprasetyakake dening Sang Yehuwah kalawan supaos marang para leluhurmu. ²Karomaneh kowe elinga, anggonmu wus dilakokake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ana ing pasamunan sajrone patang puluh taun iki, karsane ndadekake andhap-asormu lan nyoba marang kowe, supaya tetelaa apa kang ana ing sajrone atimu, yaiku apa kowe netepi pepakene apa ora. ³Mulane atimu diesorake, kowe ditegakake keluwen, sarta kowe diparingi mangan man, kang durung tau kokweruhi lan para leluhurmu iya durung tau weruh, supaya kowe ngerti yen uripe manungsa iku ora mung marga saka roti bae, nanging manungsa iku uripe marga saka samubarang kang dipangandikakake dening Sang Yehuwah. ⁴Sandhanganmu ora dadi lawas, lan sikilmu ora nganti abuh ing sajrone patang puluh taun iki. ⁵Mulane kowe mangretia kang temenan, yen Sang Yehuwah, Gusti Allahmu anggone mulang marang kowe kaya pamulange wong tuwa marang anake. ⁶Kang iku padha netepana pepakene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lan lumakua ana ing dalan kang ditedahake sarta wedi-asiha marang Panjenengane; ⁷awitdene Sang Yehuwah, Gusti Allahmu ngirid kowe lumebu ing nagara kang becik, nagara kang ana kaline, ana sendhange, kang mili saka ing lebak-lebak lan saka ing gunung-gunung. ⁸Tanah kang sugih

gandum lan sair, wit anggur, wit anjir sarta wit delima; nagara kang ana wite jaitun lan ana madune, ⁹ nagara kang ora kekurangan pangan, lan kowe ora bakal padha kekurangan apa-apa; nagara kang watune ngandhut wesi lan saka ing gununge kowe bakal ndhudhuk tembaga. ¹⁰ Kowe bakal mangan nganti wareg, lan kowe banjur bakal padha ngluhurake Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marga saka nagara kang becik kang diparingake marang kowe iku.

¹¹ Dingati-ati, aja nganti lali marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, nganti ora netepi pepakene, pranatane lan katetepane kang dakluntakake marang kowe ing dina iki; ¹² lan samangsa kowe wus mangan nganti wareg, supaya banjur padha gawe omah kang becik kang padha kokenggoni, ¹³ sarta samangsa sapi lan wedhusmu wus padha ngambra-ambra, apadene emas lan salakamu wus mundhak akeh, iya sabarang darbekmu saya wuwuh-wuwuh, ¹⁴ atimu aja nganti gumunggung, temah lali marang Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, kang wus ngentasake kowe saka ing tanah Mesir, saka ing omah pangawulan; ¹⁵ tuwin kang wus ngirid lakumu ngliwati pasamunan kang amba lan nggegirisi, panggonan ula mandi lan kalajengking, kang tanahe garing tanpa banyu. Panjenengane kang damel metune banyu saka ing gunung parang kang atos kanggo kowe; ¹⁶ kang maringi pangan man marang kowe ana ing pasamunan, kang

durung tau disumurupi dening para leluhurmu, karsane ngesorake atimu lan nyoba marang kowe, kang karsane mung arep nandukake kabecikan marang kowe, ing wekasane.

¹⁷ Mulane kowe aja nganti padha duwe osik ing atimu: Pangwasaku lan karosanku kang njalari aku oleh kasugihan iki. ¹⁸ Nanging kowe elinga marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, awit iya Panjenengane iku kang maringi kakuwatan marang kowe nganti kowe bisa oleh kasugihan, karsane ngiyatake prasetyane kang wus didhawuhake marang para leluhurmu kalawan supaos, kaya dene ing dina iki.

¹⁹ Nanging saupama kowe lali marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, sarta ngetut-buri lan ngabekti sarta sujud nyembah marang allah liyane, ing dina iki kowe dakelingake, yen mesthi bakal padha tiwas; ²⁰ kayadene para bangsa kang ditumpes dening Sang Yehuwah ana ing ngarepmu, mangkono uga kowe iya bakal padha katumpes, marga kowe ora padha gelem ngrungokake pangandikane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.”

Bangsa Israel dielingake supaya aja nganti ngendel-endelake lelabuhane

9:1-6

9 ¹ “He wong Israel, rungokna. Saiki kowe bakal nyabrang bengawan Yarden, arep lumebu sarta ngenggoni tanahe bangsa-

bangsa kang cacahé lan kakuwatane ngungkuli kowe, yaiku kang kutha-kuthane gedhe lan mawa balowarti kang dhuwure nganti sundhul ing langit; ² bangsa kang gedhe lan dhuwur dedeg-pangadege, wong Enak kang wus koksumurupi lan kokrungu kaloke: Sapa kang bisa menang karo wong Enak? ³ Bab iku ing dina iki kowe paha sumurupa, yen Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iya Panjenengane kang tindak dadi pangiridmu sarta asipat kaya geni memangsa, iya Panjenengane kang bakal numpes sakehe bangsa iku, padha ditelukake ana ing ngarepmu. Kaya mangkono dadine bangsa mau bakal koktundhungi lan bakal enggal koksirnakake, kaya kang wus dadi dhawuhe Sang Yehuwah marang kowe. ⁴ Anadene samangsa Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, wus nundhungi bangsa-bangsa iku saka ing ngarepmu, kowe aja padha duwe osik ing atimu: Marga saka lelabetanku Pangeran Yehuwah anggone ngirid aku lumebu lan ngebeki nagara iki; sanyatane marga saka pamblasare bangsa-bangsa iku anggone padha ditundhungi metu dening Sang Yehuwah saka ing ngarepmu. ⁵ Ora marga saka lelabetan utawa saka jujuring atimu anggonmu lumebu ngejegi nagarane, nanging marga saka pamblasare para bangsa iku, Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, anggone nundhungi metu saka ing ngarepmu, sarta maneh supaya netepana prajanjine kang wus didhawuhake kalawan supaos marang para leluhurmu yaiku Rama Abraham, Rama

Iskak lan Rama Yakub. ⁶ Kang iku kawruhana, yen ora marga saka lelabetanmu anggone Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, maringake nagara kang becik iku marang kowe supaya dadi duwekmumu. Satemene kowe iku bangsa kang wangkot.”

Lelakon bab murtade ana ing gunung Horeb

9:7-29

⁷“Elinga, aja lali, yen kowe wus padha ndadekake dukane Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, ana ing pasamuwan. Wiwit budhalmu saka ing tanah Mesir nganti tekamu ing kene iki, kowe tansah padha nglawan marang Pangeran Yehuwah. ⁸ Ana ing gunung Horeb kowe padha njalari dukane Pangeran Yehuwah, malah saka bangeting dukane, nganti kowe arep padha ditumpes. ⁹ Nalika aku wus munggah ing gunung bakal nampani papan watu, iya papaning prasetyan damelane Pangeran Yehuwah kang wus katetepake karo kowe, aku banjur nginep ana ing dhuwur gunung kono lawase nganti patang puluh dina patang puluh bengi, ora mangan roti lan ora ngombe banyu. ¹⁰ Pangeran Yehuwah banjur maringake papan watu loro marang aku, isi seratan tapak astane Gusti Allah, kang surasane padha karo pangandika kang wus kadhawuhake dening Sang Yehuwah marang kowe ana ing gunung saka ing tengahe geni, mbeneri dinane pasamuwan. ¹¹ Sawuse patang

puluh dina patang puluh bengi mau, Pangeran Yehuwah banjur maringake papan watu loro marang aku, iya papane prasetyan iku.

¹² Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang aku, mangkene: Sira ngadega, dienggal mudhuna, awit bangsanira kang sira entasake saka ing tanah Mesir iku wus nglakoni duraka; enggal temen anggone padha nyleweng saka ing dalan kang wus Sundhawuhake, wus padha gawe sesembahan reca cor-coran.

¹³ Pangeran Yehuwah ngandika maneh marang aku: Bangsa iki wus Sunsekseni, pancen bangsa kang wangkot.

¹⁴ Ingsun aja sira penggak, bangsa iki bakal Suntumpes lan jenenge Sunsirnakake saka ing sangisore langit; nanging sira bakal Sundadekake bangsa kang luwih kwasa lan luwih akeh cacahé tinimbang bangsa iki.

¹⁵ Aku banjur mudhun saka ing gunung, kang lagi murub; dene papane prasetyan sakarone daksangga ing tanganku loro.

¹⁶ Aku tumuli weruh, sanyata-nyata kowe wus padha gawe dosa marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, wus padha gawe reca pedhet cor-coran; enggal temen anggonmu padha nyleweng saka ing dalan kang wus didhawuhake dening Sang Yehuwah marang kowe.

¹⁷ Ing kono papan watu loro mau dakcekel kalawan kenceng banget, dakbanting saka ing tanganku loro, lan dakremuk ana ing ngarepmu.

¹⁸ Aku banjur tumelung sujud ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah lawase patang puluh dina patang puluh bengi, kaya kang dhisik, ora mangan roti lan ora ngombe

banyu, kabeh mau marga saka dosa kang wus padha koklakoni, yaiku kowe wus padha duwe pokal kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah, nganti njalari gerahing panggalihe. ¹⁹ Aku ndhredheg nyumurupi duka lan bebendune Pangeran Yehuwah kang mulad-mulad marang kowe, nganti karsane bakal numpes marang kowe kabeh. Nanging ing sapisan iki Pangeran Yehuwah iya nyembadani panyuwunku. ²⁰ Kamas Harun iya didukani banget, nganti karsane iya bakal ditumpes. Kamas Harun iya dakdongakake uga ing nalika samana. ²¹ Nanging wohing panggawemu kang dosa, yaiku reca pedhet mau dakjupuk lan dakobong, nuli dakgecak lan dakgiling nganti lembute sabledug; bubukane banjur dakbuwang menyang ing kali kang mili saka ing gunung.

²² Uga ana ing Tabera lan ing Masa sarta ing Kibrot-Taawa kowe tansah padha njalari dukane Pangeran Yehuwah. ²³ Mangkono uga nalika Sang Yehuwah dhawuh marang kowe supaya mangkat saka ing Kadesy-Barnea, pangandikane: Padha mangkata, ngejegana nagara peparingingSun marang sira, ing kono kowe padha mbangkang marang dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu; kowe ora nggugu marang Panjenengane lan ora ngestokake dhawuhe. ²⁴ Malah kowe iku padha nglawan marang Sang Yehuwah wiwit aku wanuh karo kowe.

²⁵ Aku tumuli sujud ana ing ngarsane Sang Yehuwah, -- anggonku sujud patang

puluh dina patang puluh bengi --, marga wus ana pangandikane Pangeran Yehuwah, yen bakal numpes marang kowe kabeh, ²⁶ mulane aku nyenyuwun marang Pangeran Yehuwah, unjukku: Dhuh Gusti Allah, mugi sampun ngantos nyirnakaken umat Paduka piyambak, ingkang sampun Paduka tebus kaliyan kaluhuran Paduka saha ingkang sampun Paduka entasaken saking tanah Mesir kanthi asta ingkang rosa. ²⁷ Paduka mugi karsaa ngengeti dhateng para abdi Paduka Eyang Abraham, Iskak lan Yakub; sampun ngantos ngengeti dhateng wangkoting manahipun bangsa punika, punapa malih dhateng duraka saha dosanipun; ²⁸ supados nagari, pinangkanipun anggen kawula sami Paduka entasaken punika sampun ngantos sami cariyos: Sarehne Sang Yehuwah ora kacongah nglebokake bangsa iku menyang ing tanah kang wus dijanjekake marang wong-wong iku, lan marga saka sengite, mulane wong iku padha diirid metu arep dipateni ana ing pasamunan. ²⁹ Bangsa punika rak kagungan Paduka piyambak, ingkang sampun Paduka entasaken margi saking kasekten Paduka ingkang linangkung, saha klayan lengen Paduka ingkang kaulukaken?"

Riwayat bab papan watu kang anyar

10:1-11

10 ¹“Ing nalika iku Pangeran Yehuwah ngandika marang aku: Sira nataha

papan watu loro kaya kang dhisik, nuli munggha ing gunung iki sebaa marang ing ngarsaningSun; lan sira nuli gawea pethi kayu siji. ²Papan mau bakal Sunserati pangandika kaya kang maune ana ing papan kang dhisik kang wus sira pecah; nuli padha sira selehna ana ing jero pethi iku. ³Aku banjur gawe pethi kayu sitah, lan natah papan watu loro kaya kang dhisik, tumuli aku munggha ing gunung karo nggawa papan loro mau. ⁴Papane banjur diserati dening Panjenengane padha karo seratan kang dhisik, yaiku Pangandika Sepuluh kang wus dipangandikakake dening Sang Yehuwah marang kowe ana ing gunung saka ing tengahe geni, mbeneri kowe padha kumpulan; sawuse mangkono banjur diparingake dening Pangeran Yehuwah marang aku. ⁵Aku nuli mudhun saka ing gunung, sarta papane tumuli dakselehake ing sajrone pethi olehku gawe; iya ana ing kono sumelehe, miturut dhawuhe Pangeran Yehuwah marang aku.

⁶Wong Israel tumuli padha budhal saka Beerot Bene-Yaakan menyang ing Mosera; ana ing kono Kamas Harun seda lan disarekake iya ana ing kono, dene kang putra Eleazar kang nggenteni dadi imam. ⁷Saka ing kono banjur padha budhal menyang ing Gudgod lan saka ing Gudgod menyang ing Yotbata, sawijining dhaerah kang akeh kaline.

⁸Ing nalika samana Pangeran Yehuwah milih taler Lewi kadhawuhan ngusung pethining prasetyan, ngladosi Pangeran Yehuwah sarta

andum berkah atas asmane, nganti tumeka ing dina iki. ⁹ Mulane taler Lewi iku ora oleh panduman tanah-pusaka ana ing antarane para sadulure; Pangeran Yehuwah kang dadi pusakane, kaya kang wus dipangandikakake dening Sang Yehuwah, Gusti Allahmu.

¹⁰ Aku banjur ana ing dhuwur gunung maneh, lawase patang puluh dina patang puluh bengi kaya kang dhisik, sarta sapisan iki Sang Yehuwah uga nyembadani panyuwunku; Pangeran Yehuwah ora bakal numpes marang kowe. ¹¹ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang aku: Wis sira tata-tataa, budhala ngirida bangsa iku, lumebu lan ngejegi nagara kang wus Sunprasetyakake kalawan supaos marang para leluhure yen bakal Sunparingake.”

**Wong Israel dielingake supaya
sumuyud lan ngaturake
panuwun marang Gusti Allah**

10:12-22

¹² “Kang iku, he wong Israel, apa kang dadi pundhutane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe, ora liya mung supaya kowe padha wedi-asiha marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lumakua ana ing dalan kang ditedahake, sarta tresnaa lan ngabektia marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kalawan gumolonging ati lan gumolonging nyawamu; ¹³ nindakna pepaken lan katetepane Sang Yehuwah kang

dakluntakake marang kowe ing dina iki, supaya ndadekna kabegjanmu. ¹⁴ Satemene, Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iku kang kagungan langit, malah langit ing sadhuwure sakehing langit, apadene bumi dalah saisine kabeh; ¹⁵ nanging kang dadi keparenging panggalihe Sang Yehuwah mung para leluhurmu kang dikasihi, lan para turune, iya kowe iku, kang dipilih saka ing antarane para bangsa kabeh, kaya kaanan ing saiki iki. ¹⁶ Mulane padha netakana atimu lan aja wangkot maneh. ¹⁷ Awitdene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iku Allaha para allah lan Gustine para gusti; Allah kang agung lan kang santosa sarta nggegirisi, kang ora mawang wong lan nampeni besel; ¹⁸ kang mbelani bocah yatim lan randha sarta kang ngasihi marang wong ngamanca, sarana maringi sandhang pangan. ¹⁹ Mulane kowe iya padha nandukna katresnan marang wong ngamanca, marga kowe biyen iya wus ngalami dadi wong manca ana ing tanah Mesir. ²⁰ Wedi-asiha marang Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, ngabektia lan rumaketa marang Panjenengane, sarta anggonmu nglairake sumpah iya demia asmane. ²¹ Panjenengane iku kang dadi underaning pepujianmu, iya Panjenengane iku Gusti Allahmu, kang wus nindakake pandamel kang linuwih lan nggegirisi, kang wus padha koksipati dhewe. ²² Para leluhurmu anggone menyang ing tanah Mesir cacah-jiwane pitung puluh, nanging saiki Pangeran Yehuwah Gusti Allahmu, wus

ndadekake cacah-jiwamu kaya lintang ing langit.”

Keluhuraning Pangeran Yehuwah

11:1-7

11 ¹“Kowe kudu padha tresna marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lan netepana apa kang dadi kuwajibanmu marang Panjenengane kanthi temen-temen, yaiku sakehe katetepane, pranatane lan pepakene. ²Saiki kowe padha sumurup -- kang daktuturi iku dudu anak-anakmu, kang padha ora ngerti lan padha ora weruh marang pamerdine Sang Yehuwah, Gusti Allahmu --, kaluhurane astane kang rosa lan lengen kang kaulukake, ³pratandha lan pakaryane kang ditindakake ana ing Mesir marang Sang Prabu Pringon, ratu ing Mesir lan marang ing saindenging nagarane, ⁴uga kang ditandukake marang wadya-bala Mesir dalah jaran lan kretane, yaiku anggone Panjenengane damel klelebe banyune sagara Teberau, nalika padha nututi kowe, banjur padha katumpes dening Sang Yehuwah kanggo ing salawase. ⁵Mangkono uga apa kang ditandukake marang kowe ana ing pasamunan, nganti satekamu ing panggonan iki, ⁶sarta maneh kang ditandukake marang Datan lan Abiram, anake Eliab, turune Eyang Ruben, nalika bumi ngangapake cangkeme nguntal wong-wong mau sabrayate dalah tarub-tarube apadene kabeh kang padha ngeloni wong-wong mau ana ing satengahe

wong Israel saumat kabeh. ⁷ Mripatmu dhewe rak padha weruh sakehe pandamele Pangeran Yehuwah kang linuwih kang katindakake.”

Pambangun-turut nekakake berkah, ora nurut nuwuhake pangipat-ipat

11:8-32

⁸“Mulane padha netepana sakehe angger-angger kang dakluntakake marang kowe ing dina iki, supaya kowe padha kaconggha lumebu lan ngejegi nagara kang kok parani lan bakal kokenggoni, ⁹ sarta supaya kowe padha kaparingana umur dawa ana ing tanah kang wus diprasetyakake dening Pangeran Yehuwah marang para leluhurmu kalawan supaos, yen bakal kaparingake marang para leluhurmu lan marang turune, sawijining nagara kang luber puwan lan madu. ¹⁰ Sabab nagara kang kokparani arep kokejegi iku kaanane ora kaya tanah Mesir kang wus koktinggal lunga, kang sawuse koksebari wiji, banjur kudu koksirami banyu kanthi ngrekasa, patrape kaya nggarap pakebonan janganan. ¹¹ Balik nagara kang kokparani arep kokejegi iku wujud gunung-gunung lan lebak-lebak, oleh banyu udan saka ing langit; ¹² nagara kang diopeni dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, nagara kang tansah dipirsani ing tingale Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, saka ing wiwitaning taun nganti tumeka ing wekasaning taun.

¹³ Manawa kowe kanthi temen-temen anggonmu ngestokake pepakon kang dakluntakake marang kowe ing dina iki lan padha tresna lan ngabekti marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kalawan gumolonging atimu lan gumolonging nyawamu, ¹⁴ mesthi Panjenengane bakal maringi udan ing tanahmu ing saben mangsane, iya udan wiwitan lan udan kang wekasan, satemah kowe bakal nglumpukake gandummu, anggurmu lan lengamu; ¹⁵ sarta Panjenengane bakal maringi suket ana ing pangonan kanggo kewanmu, sarta kowe bakal bisa mangan nganti wareg. ¹⁶ Padha ngati-atia, supaya atimu aja kena ing godha, temah kowe padha nyimpang sarana ngabekti lan sujud marang allah liya-liyane. ¹⁷ Yen kaya mangkono, bebendune Sang Yehuwah bakal mulad-mulad marang kowe sarta langit bakal kainebake, temah ora ana udan lan bumi ora aweh pametu, sarta kowe enggal padha tumpes sirna saka ing nagara kang becik peparinge Pangeran Yehuwah marang kowe. ¹⁸ Mulane pituturku iki padha simpenen ana ing atimu lan ing nyawamu, sarta padha talenana minangka pratandha ing tanganmu, padha dadia tenger ana ing sela-selane mripatmu. ¹⁹ Padha wulangna marang anak-anakmu, karembuga manawa lagi padha lungguhan ana ing omahmu, manawa mbeneri lumaku ana ing dalan, manawa lagi turon lan manawa tangi; ²⁰ padha tulisana ana ing pipining lawange omahmu lan ing gapuraning kuthamu; ²¹ supaya

dawaa umurmu lan umure anak-anakmu ana ing tanah kang wus diprasetyakake dening Sang Yehuwah kalawan supaos marang para leluhurmu, yen bakal kaparingake, sasuwene langit mayungi bumi.

²² Sabab manawa kowe padha temen-temen netepi surasane angger-angger kang dakluntakake marang kowe supaya padha koklakoni iku, sarta tresna marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lan lumaku ing sakehing dalan kang ditedahake, apadene rumaket marang Panjenengane, ²³ Pangeran Yehuwah masthi bakal nundhungi sakehe bangsa iku saka ing ngarepmu, satemah kowe bakal padha ngenggoni tanahe bangsa-bangsa kang luwih gedhe lan luwih rosa tinimbang kowe. ²⁴ Saben panggonan kang kokambah iku bakal dadi duwekmumu, wiwit saka ing pasamunan nganti tumeka ing pagunungan Libanon, lan saka ing bengawan, yaiku bengawan Efrat, tumeka ing sagara sisih kulon, iku bakal dadi tlatahmu. ²⁵ Bakal ora ana kang kuwat nandhingi marang kowe, Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, bakal ndadekake sakehing nagara kang kokambah, wonge padha giris lan wedi marang kowe, kaya kang kajanjekake dening Sang Yehuwah marang kowe.

²⁶ Lah ing dina iki kowe padha dakkon milih, berkah apa laknat. ²⁷ Berkah, manawa kowe padha ngestokake pepakene Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, kang dakluntakake marang kowe ing dina iki; ²⁸ lan laknat, manawa

kowe padha ora ngestokake pepakene Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, sarta nyleweng saka ing dalan kang dakprentahake marang kowe ing dina iki, tuwin ngetut-buri marang allah liyane kang ora kokweruhi.

²⁹ Dadi samangsa Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, wus ngirid lakumu lumebu ing nagara kang kokparani lan bakal kokejegi, kowe kudu ngucapake berkah ana ing gunung Gerizim lan laknat ana ing gunung Ebal. ³⁰ Karo-karone rak kaprenah ana ing sakulone bengawan Yarden, ing saburine dalan gedhe ing sisih surupe srengenge, ana ing nagarane wong Kanaan kang manggon ana ing Araba-Yordan, ing penere Gilgal, cedhak wit elon ing More?

³¹ Sadhela engkas kowe bakal padha nyabrang ing bengawan Yarden, lumebu lan ngejegi nagara peparinge Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe; dene samangsa nagara iku wus kelakon padha kokenggoni lan kokebeki, ³² kowe padha nglakonana sakehe katetepan lan pranatan kang dakluntakake marang kowe ing dina iki.”

Mung siji papane pangibadah

12:1-28

12 ¹“Iki katetepan lan pranatan kang kudu padha koklakoni kalawan temen-temen ana ing nagara peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhurmu marang kowe, supaya dadia darbekmu sajegmu urip ana ing donya iki. ² Sadhengah panggonan,

kang bakal kokejegi, kang dienggoni dening bangsa kang ngabekti marang allahe, iku padha gempuren kabeh, iya kang ana ing gunung-gunung kang dhuwur lan ing tengger-tengger apadene ing sangisore saben wit kang nggrembel. ³ Misbyah-misbyahe padha rubuhna, tugu-tugune brahala padha remuken lan saka-sakane brahala padha obongen, reca-recane allahe, padha leburen, sarta jenenge padha sirnakna saka ing kono. ⁴ Aja kaya mangkono tandukmu marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ⁵ Nanging panggonan kang bakal dipilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, saka ing sakehe talermu kagem padununganing asmane, kagem njejegake asmane ana ing kono, panggonan iku golekana lan iku paranana. ⁶ Kowe padha mranaa ngladekna kurbanmu obaran lan kurbanmu sembelehan sarta pisungsungmu prasepuluhan lan pisungsungmu mligi, pisungsung punagi lan pisungsungmu manasuka, apadene pembareping sapi lan wedhusmu. ⁷ Sarta ana ing kono ana ing ngarsane Sang Yehuwah padha mangana, kowe dalah sabrayatmu padha giyak-giyaka, marga kabeh kang padha koktindakake padha diberkahi dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.

⁸ Aja padha duwe pratingkah kaya kang padha kita lakoni ana ing kene ing dina iki, yaiku saben wong padha nindakake kang diwawas bener. ⁹ Marga tekan saiki kowe durung padha lumebu ing palereman lan tanah pusaka bakal peparinge Pangeran Yehuwah,

Gusti Allahmu marang kowe. ¹⁰ Nanging samangsa kowe wus nyabrang bengawan Yarden lan manggon ing tanah kang bakal diparingake dening Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe supaya dadi duwekmu, lan samangsa Panjenengane wus maringi tentrem uwal saka sakehe mungsuh kang ana ing saubengmu, lan kowe wus padha bisa manggon kalawan ayam, ¹¹ kowe padha menyang ing panggonan kang pinilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kagem padunungane asmane, kalawan ngladekake sabarang kang dakprentahake marang kowe, yaiku: kurban obaran, kurban sembelehan, pisungsung prasepuluhan lan pisungsung-mligi, sakehe pisungsung punagi kang pilihan, kang kokpunagekake marang Pangeran Yehuwah. ¹² Kowe nuli padha bungah-bungaha ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iya kowe dhewe, iya anak-anakmu lanang lan wadon, batur-baturmu lanang lan wadon, dalah wong Lewi kang dedunung ana ing panggonanmu, marga iku ora melu nduweni tanah pusaka ing tengahmu.

¹³ Dingati-ati kowe aja nganti nyaosake kurbanmu obaran ing angger panggonan kang koksenengi; ¹⁴ nanging mung ana ing panggonan kang bakal dipilih dening Sang Yehuwah ana ing dhaerahe salah sijining talermu, ana ing kono anggonmu padha nyaosake kurbanmu obaran, lan ana ing kono anggonmu nglakoni sabarang apa kang dakprentahake marang kowe.

¹⁵ Ewadene kowe kena bae nyembeleh lan mangan daging ing sasenengmu dhewe, mawa-mawa berkah kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe ana ing sakehe panggonanmu. Wong kang najis lan kang ora najis padha kena mangan iku, kaya yen mangan daging kidang utawa menjangan; ¹⁶ mung getihe aja nganti padha kokpangan, iku esokna ing bumi kayadene banyu. ¹⁷ Mungguh pisungsung prasepuluhane gandum, anggurmu sarta lengamu, apamaneh pembarepe sapimu lan wedhusmu, iku aja kokpangan ana ing panggonanmu, mangkono uga kurban kang bakal kokpunagekake, apadene pisungsungmu manasuka, utawa pisungsung sesaosanmu kang mligi. ¹⁸ Nanging anggonmu mangan iku anaa ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ing panggonan kang bakal kapilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iya kowe, dalah anak-anakmu lanang lan wadon, baturmu lanang lan wadon lan wong Lewi kang ana ing wewengkonmu. Kowe padha bungah-bungaha ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah Gusti Allahmu, marga saka samubarang kang wus koktandangi. ¹⁹ Dingati-ati, kowe aja nganti nglirwakake marang wong Lewi, salawase kowe manggon ana ing tanahmu.

²⁰ Samangsa Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ing tembe wus ngelar tlatahing tanahmu, kaya kang wus dadi pangandikane marang kowe, mangka kowe nuli duwe

osik: Aku arep mangan daging, marga kowe kepengin mangan daging, iya mangana daging ing sasenenging, atimu. ²¹ Manawa panggonan kang bakal dipilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kagem njejegake asmane iku kadohan saka panggonanmu, kowe kepareng nyembeleh panunggalane sapimu lan wedhusmu peparinge Sang Yehuwah marang kowe, kaya kang dakprentahake marang kowe, sarta mangana daginge ana ing panggonanmu ing sasenenging atimu. ²² Nanging pamanganmu iku dikaya yen mangan daginge kidang utawa menjangan. Wong kang najis lan kang ora najis padha kena mangan. ²³ Mung poma aja nganti mangan getihe, marga getih iku nyawane; mulane aja mangan nyawa bebarengan karo daging. ²⁴ Poma iki aja kokpangan, nanging esokna ing bumi kayadene banyu. ²⁵ Aja kokpangan, supaya kowe saanak-putumu ing sapungkurmu padha slameta, marga kowe nglakoni apa kang bener ana ing paningale Sang Yehuwah. ²⁶ Balik pisungsungmu kang suci lan pisungsungmu punagi iku padha gawanen menyang ing panggonan kang bakal dipilih dening Sang Yehuwah; ²⁷ kurbanmu obaran, iya daging tekan getihe, padha olahen ana ing misbyahe Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, dene getihe kurbanmu sembelehan iku kaesokna ing misbyahe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, nanging daginge kena kokpangan.

²⁸ Gatekna temenan apa kang dakprentahake marang kowe, supaya kowe saanak-putumu ing sapungkurmu padha ginanjara slamet ing salawas-lawase, marga kowe nglakoni apa kang becik lan bener ana ing paningale Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.”

Pepeling tumrap nyembah brahala lan pangibadah kang nasar

12:29--13:18

²⁹ “Besuk samangsa Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, wus numpes saka ing ngarepmu, bangsa-bangsa kang tanahe kokparani bakal kokejegi sarta manawa kowe wus kelakon padha ngejegi dhaerahe lan manggon ing nagarane; ³⁰ banjur dingati-ati, supaya sawuse padha katumpes saka ing ngarepmu, kowe aja nganti kena ing kalajiret lan banjur niru wong-wong iku; kowe aja nakokake bab allahe kalawan pangucapmu: Kapriye bangsa iki anggone padha ngabekti marang allahe? Aku iya padha daktumindak mangkono. ³¹ Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, aja koktanduki kaya mangkono, awitdene samubarang kang jember tumrap Pangeran Yehuwah, apa kang disengiti, iku kang ditindakake dening bangsa iku tumrap allahe; malah anake lanang lan wadon padha diobongi, kanggo allahe.

³² Kabeh kang dakprentahake marang kowe iku padha lakonana kalawan temen-temen, aja kokwuwuhi lan iya aja kokkurangi.

13 ¹Saupama ing tengahmu ana nabi utawa wong olah impen kang muncul lan awèh pratandha utawa mukjijat, ²mangka pratandha utawa mukjijat kang dikandhakake marang kowe iku kelakon temenan, sarta wong mau ngucap: Payo padha ngenut marang Allah liyane, kang padha ora kokwanuhi lan payo padha ngabekti marang Allah iku, ³pangajake nabi utawa wong olah impen mau aja kokturuti; awitdene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, nyoba marang kowe, supaya katitika apa kowe padha tresna marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kalawan gumolonging atimu lan gumolonging nyawamu. ⁴Padha manuta lan wedi-asiha marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, padha netepana pepakene lan ngestokna dhawuhe, sarta padha ngabektia lan rumaketa marang Panjenengane. ⁵Anadene nabi utawa wong olah impen mau kaukuma pati, marga ngajak murtad saka ing Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kang wus ngentasake kowe saka ing tanah Mesir lan nebus saka ing pangawulan; karepe arep nasarake kowe saka ing dalan kang wus didhawuhake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe supaya kokambaha. Kaya mangkono anggonmu kudu nyingkirake kang ala saka ing satengahmu.

⁶Saupama sadulurmu lanang, anake biyungmu utawa anakmu lanang utawa wadon, utawa somahmu dhewe utawa mitramu, kalawan dhedhemitan mbujuk marang kowe, pangucap: Payo padha

ngabekti marang allah liyane, kang padha ora kokwanuhi lan iya ora diwanuhi dening para leluhurmu, ⁷ iya panunggalane allah para bangsa kang ana ing saubengmu, dadia kang cedhak utawa kang adoh karo kowe, saka poncoting bumi tekan poncoting bumi, ⁸ iku aja nganti kokkalahi lan aja kokrungokake. Iya aja kokeman lan kokwelasi utawa kokdhelikake kaluputane; ⁹ nanging wong iku poma patenana, tanganmu dhewe kang miwiti mateni dhisik, nuli tangane wong sabangsa kabeh. ¹⁰ Wonge dibenturana watu nganti mati, marga wus duwe pangangkah arep ndadekake murtadmu saka Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kang wus ngentasake kowe saka ing tanah Mesir, saka ing omah pangawulan. ¹¹ Ing kono wong Israel kabeh bakal padha krungu temah padha wedi, temah bakal ora ana wong kang duwe pokal dursila kaya mangkono iku ana ing tengahmu.

¹² Saupama ana ing salah sijine kutha kang bakal diparingake Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe supaya kokenggoni, kowe krungu warta mangkene: ¹³ Ana wong dursila kang padha jumedhul saka ing antaramu kang wus padha nasarake wong-wong ing kuthane, kalawan pangucap: Payo padha ngabekti marang allah liyane kang ora kokwanuhi, ¹⁴ iku nuli titi-priksanen, satitekna lan takok-takokna kalawan tliti. Manawa jebul bener lan wus nyata ana kakadean mangkono ing satengahmu, ¹⁵ poma wong isine kutha iku banjur padha patenana kalawan landheping

pedhang; kutha iku lan saisine kabeh dalah kewane kasirnakna. ¹⁶Kabeh barang jarahan kaklumpukna ana ing tengah alun-alun, nuli kutha dalah jarahane kabeh obongen nganti entek, minangka kurban obaran kang ganep sumaos marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. Kabeh iku bakal tetep dadi gempuran ing salawase, aja nganti dibangun maneh. ¹⁷Barang-barang rayahan mau aja ana kang tumemplek ing tanganmu, supaya mulad-mulading bebendune Sang Yehuwah mendha, lan kowe diparingana piwelas lah sih-mirma, apamaneh ditangkar-tangkarna, kaya kang wus dadi prasetyane kalawan supaos marang para leluhurmu. ¹⁸Amarga kanthi patrap kaya mangkono kowe dadine ngestokake dhawuhe Pangeran Yehuwah Gusti Allahmu, lan netepi sakehe pepakene kang dakluntakake marang kowe ing dina iki, sarta nglakoni apa kang bener ana ing paningale Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.”

Patrap nelakake kasusahan kang ora diparengake

14:1-2

14 ¹“Kowe iku padha putrane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu; kowe aja padha mblereki kulitmu lan aja nyukur rambutmu ing sadhuwure bathukmu marga kepaten; ²awitdene kowe iku umat kang suci kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, sarta kowe kang wus dipilih dening Sang

Yehuwah saka ing antarane para bangsa kabeh kang ana ing salumahe bumi, kadadekake umat kagugane piyambak.”

Kewan kang karam lan kang kalal

14:3-21

³“Kowe aja mangan sadhengah kang jember. ⁴Iki pratelane kewan asikil papat kang klilan padha kokpangan: sapi, wedhus gembel, wedhus berok; ⁵menjangan kidang, menjangan tutul, wedhus alasan, kidang pagunungan, bantheng lan wedhus gembel alasan. ⁶Iya sadhengah kewan kang asikil papat kang tracake belah, -- yaiku kang belahane cawang dadi loro --, sarta kang nggayemi ing antarane sato-kewan kang asikil papat, iku kang klilan padha kokpangan. ⁷Nanging panunggalane kang nggayemi lan tracake cawang kang ora klilan kokpangan, yaiku: unta, arnebet lan safan, awit kabeh iku sanadyan nggayemi, nanging ora tracak belah; iku kabeh karam tumrap ing kowe. ⁸Mangkono uga celeng, tracake iya belah, nanging ora nggayemi, iku dadia karam tumrap ing kowe. Aja padha kokpangan daginge lan kowe aja nganti kagepok ing bathange.

⁹Panunggalane kang ana ing banyu kang klilan kokpangan yaiku: sadhengah kang mawa siwar lan sisik, ¹⁰nanging kang tanpa siwar lan tanpa sisik iku aja kokpangan, iku kabeh karam tumrap ing kowe.

¹¹ Sarupane manuk kang kalal iku kena kokpangan. ¹² Nanging kang ora kena kokpangan, yaiku: manuk garudha, manuk beri lan manuk wulung sagara; ¹³ wulung abang, wulung ireng, dayah lan sapepadhane, ¹⁴ bangsa gagak sapepadhane; ¹⁵ manuk unta, manuk beluk, manuk camar lan bangsaning alap-alap sapepadhane, ¹⁶ manuk pungguk, manuk beluk gedhe, manuk beluk putih, ¹⁷ manuk walang kadhak, manuk rakham lan manuk salak, ¹⁸ manuk khasidah, bangsaning bango lan sapepadhane, manuk dukhifat lan bangsa lawa. ¹⁹ Sarupane kewan gumremet kang mawa elar iku iya padha karam tumrap ing kowe, aja dipangan. ²⁰ Sarupane manuk kang kalal iku kena kokpangan.

²¹ Kowe aja mangan sadhengah bathang; iku kena kokwenehake marang wong bangsa liya kang ana ing panggonanmu supaya dipangan, utawa kena kokedol marang wong neneka; marga kowe iku bangsa suci kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.

Cempe aja kokolah nganggo puwane embokne.”

Pisungsung prasepuluhan

14:22-29

²² “Sakehe pametune winih kang thukul ana ing pategalanmu saben taun ajeg pisungsungna saprasepuluh. ²³ Ana ing panggonan kang bakal dipilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu kagem

padalemaning asmane, ana ing ngarsane kono kowe mangana pisungsung prasepuluhane gandummu, anggurmu lan lengamu, apadene pembareping sapimu utawa wedhusmu, supaya kowe sinaua tansah wedi-asih marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ²⁴ Anadene saupama kadohen lakumu nggawa mrana, awit panggonan kang bakal dipilih dening Yehuwah Allahmu kagem padalemaning asmane iku adoh saka ing panggonanmu, mangka Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu wus mberkahi marang kowe, ²⁵ iku nuli dadekna dhuwit, dhuwite banjur buntelen lan gawanen menyang panggonan kang bakal dipilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ²⁶ dene dhuwit iku banjur tukokna apa sasenenging atimu, apa sapi, wedhus, anggur utawa minuman keras utawa apa bae kang dipengini atimu, tumuli mangana ana ing kono ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu sarta bungah-bungaha, iya kowe dalah brayatmu. ²⁷ Uga wong Lewi kang manggon ana ing antaramu iku aja nganti koklirwakake, marga iku padha ora oleh panduman tanah-pusaka bebarengan karo kowe.

²⁸ Ing pungkasane saben telung taun kowe ngetokna pisungsung prasepuluhane pametuning lemahmu ing taun iku, lan dekekna ana ing kuthamu, ²⁹ nuli bani Lewi kang ora oleh panduman tanah-pusaka kaya kowe iku, apadene wong bangsa liya kang neneka, anak yatim sarta randha kang ana

ing panggonanmu, iku bakal padha mara lan mangan nganti wareg; iku supaya kowe diberkahana dening Sang Yehuwah, Gusti Allahmu tumrap sakehe pagawean kang koktindakake.”

Bab taun lunasing utang

15:1-11

15 ¹“Sabèn pendhak pitung taun kowe nganakna palunasan utang. ²Mungguh carane palunasan iku mangkene: Sabèn wong kang motangake iku nglilakna apa kang diutangake marang pepadhane, aja nganti nagih marang pepadhane utawa sadulure, marga wus ana undhang-undhang bab palunasan kang kaparingake dening Pangeran Yehuwah. ³Tumrap wong bangsa liya iku kena koktagih, nanging kang kokutangake marang sadulurmu iku lilakna. ⁴Dadi ing antaramu aja nganti ana wong miskin, marga Sang Yehuwah mesthi bakal ngluberake berkahe marang kowe ana ing tanah kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe dadi tanah-pusakamu; ⁵anggere kowe padha nggatekake dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kalawan temen-temen, lan nglakoni kalawan temen-temen sakehing angger-angger kang dakluntakake marang kowe ing dina iki. ⁶Samangsa Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, wus mberkahi kowe, kaya kang wus dadi dhawuhe marang kowe,

temah kowe bakal motangake marang bangsa akeh, nanging kowe dhewe ora bakal golek utangan, sarta bakal nguwasani bangsa akeh, nanging kowe dhewe ora bakal dikuwasani.

⁷Saupama ing antaramu ana wong miskin panunggalane sadulurmu ana ing salah sawijining panggonanmu, ana ing tanah kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe, ing kono kowe aja nganti ora maelu utawa mung sedhakep tangan bae ana ing ngarepe sadulurmu kang miskin mau, ⁸nanging tanganmu malah egarna kang amba lan utangana kalawan blaba, cukup kanggo kabutuhane.

⁹Dingati-ati, supaya ing atimu aja nganti ana pikiran kang ala mangkene: Iki wus ndungkap taun kapitu, taun mangsane palunasan utang, lan kowe banjur mangkel marang sadulurmu kang miskin iku lan ora menahi apa-apa; nuli sadulurmu mau sesambat marang Sang Yehuwah mungguh ing ngatase kowe, temah prakara iku ndadekake dosamu.

¹⁰Poma kowe menehana kalawan blaba lan samangsa menahi, atimu aja mendhekel; awit marga saka prakara iku Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, bakal mberkahi kowe ing sabarang pagaweanmu lan ing sakehe pambudi-dayamu. ¹¹Awitdene mungguh wong miskin iku salawase bakal tansah ana bae ing nagara kono; mulane kowe dakprentahi mangkene: Tanganmu egarna kang amba marang sadulurmu kang kacingkrangan lan kang miskin ana ing nagaramu.”

Mardikakake batur tukon Ibrani**15:12-18**

¹²“Saupama ana sadulurmu wong Ibrani lanang utawa wadon kang ngedol awake marang kowe, iku anggone ngenger marang kowe nganti nem taun lawase, nanging ing taun kaping pitune lilanana mardika. ¹³Dene samangsa koklilani mardika, aja koklungakake kalawan legeh bae, ¹⁴sangonana kanthi loma saka pepanthaning wedhusmu lan saka panutonmu sarta saka pamipitanmu anggur, cundhuk karo berkahing Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe. ¹⁵Kowe padha elinga yen ing biyen kowe iya padha dadi batur ana ing tanah Mesir, banjur kowe ditebus dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, mulane kowe dakprentahi mangkono ing dina iki. ¹⁶Nanging saupama baturmu mau duwe atur marang kowe: Kula boten badhe medal nilar panjenengan! -- marga wus tresna marang kowe lan brayatmu, sarta wus kepenak ana ing panggonanmu, ¹⁷nuli kowe njupuka uncek, kacoblosna ing godhohing kupinge tumempel ing lawang, temah dadi baturmu salawase. Dene baturmu wadon iya kagawea kaya mangkono uga. ¹⁸Anggonmu mardikakake baturmu aja kalawan oweling atimu, awitdene anggone wus ngenger marang kowe nem taun lawase, iku oleh-olehane tikel lorone buruh dinan. Dene Pangeran Yehuwah,

Gusti Allahmu, bakal mberkahi sabarang kang koklakoni.”

Bab pembareping raja-kaya

15:19-23

¹⁹“Sadhengah pembarep lanang kang lair ana ing antarane sapimu lan wedhusmu, iku kasengkera kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu; pembarepe sapimu aja kokanggo magawe, lan pembarepe wedhusmu aja kokbathili. ²⁰Daginge iku panganan ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, saben taun, iya kowe dalah brayatmu ana ing panggonan kang bakal dipilih dening Pangeran Yehuwah. ²¹Nanging manawa ana cacade pincang utawa picak, utawa sadhengah cacad kang ala, iku aja nganti koksaosake marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ²²Iku kena kokpangan daginge ana ing panggonanmu, wong najis karo kang ora najis padha bae dipadha kaya yen mangan daging kidang utawa daging menjangan. ²³Mung getihe aja kokpangan; iku esokna ing bumi kaya banyu.”

Bab riyaya telu kang gedhe

16:1-17

16 ¹“Kowe elinga sasi Abib lan ngriyayakna Paskah kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu; marga ing sasi Abib iku Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu anggone ngentasake kowe saka ing tanah Mesir ing

wayah bengi. ²Ing kono kowe nyembeleha wedhus lan sapi kanggo kurban Paskah kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ana ing panggonan kang bakal dipilih dening Sang Yehuwah kagem padalemaning asmane. ³Aja padha mangan sadhengah apa kang mawa ragi; pitung dina anggonmu kudu mangan roti tanpa ragi, yaiku rotining kasangsaran, marga kalawan kesusu anggonmu budhal saka ing tanah Mesir. Iku supaya sajegmu urip kowe elinga ing dina budhalmu saka ing tanah Mesir. ⁴Sajrone pitung dina lawase ing sawratane tlatahmu aja nganti ana ragi; karomaneh daging sembelehanmu ing dina kapisan wayah sore iku aja ana kang nginep tumeka esuke. ⁵Kowe ora klilan nyaosake kurban Paskah ana ing salah sijine panggonan peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe. ⁶Nanging anaa ing panggonan kang bakal dipilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kagem padalemaning asmane, ana ing kono anggonmu nyembeleh Paskah lan ing wayah sore, bareng karo suruping srengenge, mbarengi wektu budhalmu saka ing tanah Mesir. ⁷Tumuli olahen lan panganan ana ing panggonan kang bakal dipilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. Sawuse mangkono, esuke banjur balia menyang tarubmu. ⁸Nem dina lawase kowe mangana roti tanpa ragi lan ing dina kaping pitune nganakna pakumpulan gedhe kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu; kowe aja padha nyambut gawe.

⁹ Kowe ngetunga pitung minggu; anggonmu ngetung pitung minggu iku wiwitana nalika anyak ngeriti gandum kang durung dienehi.

¹⁰ Nuli kowe ngriyayakna dina gedhe Riyaya Pungkasaning Pitung Minggu kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kalawan nyaosake pisungsung manasuka, miturut anggonmu kaberkahan dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ¹¹ Kowe padha bungah-bungaha ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iya kowe dalah anakmu lanang lan wadon, baturmu lanang lan wadon, wong Lewi kang ana ing panggonanmu, wong bangsa liya karo bocah lola lan randha kang ana ing tengahmu, ana ing panggonan kang bakal dipilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kagem padalemaning asmane.

¹² Elinga yen ing biyen kowe pada dadi batur ana ing Mesir. Katetepan iki lakonana kalawan setya.

¹³ Kowe mahargyaa Riyaya Tancebing Tarub lawase pitung dina, yaiku samangsa kowe wus nglebokake pametune panutonmu lan pamipitan anggur. ¹⁴ Ing dina gedhemu iku, kowe padha bungah-bungaha, iya kowe dalah anakmu lanang lan wadon, baturmu lanang lang wadon, apadene wong Lewi lan wong bangsa liya, bocah lola lan randha kang padha ana ing antaramu. ¹⁵ Pitung dina lawase anggonmu mahargya riyaya kaya mangkono iku, kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ana ing panggonan kang bakal dipilih dening Sang Yehuwah; awitdene

Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, bakal mberkahi sabarang pametuning lemahmu lan sadhengah pagaweanmu, temah kowe bisa bungah-bungah temenan.

¹⁶ Setaun rambah kaping telu, saben wong lanang kang ana ing antaramu sebaa marang ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ana ing panggonan kang bakal dipilih, yaiku ing dina riyaya Roti Tanpa Ragi, ing Riyaya Pungkasaning Pitung Minggu sarta ing Riyaya Tancebing Tarub. Aja legeh anggonmu seba marang ngarsane Pangeran Yehuwah, ¹⁷ nanging saben wong uga nggawaa pisungsung sakuwate, cundhuk karo berkah peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe."

Bab pangadilan kang adil

16:18-20

¹⁸ "Kowe ngangkata hakim-hakim lan tetindhah-tetindhah ana ing kutha-kuthamu kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe miturut taler-talermu; iku padha ngakimana bangsa iku kalawan pangadilan kang jejeg. ¹⁹ Aja ndhoyongake pangadilan, aja mawang wong, aja nampani besel, marga besel iku mblawurake mripate wong wicaksana sarta nylewengake tembung-tembunge wong kang bener. ²⁰ Kaadilan, iya kaadilan iku kang kudu kokgondheli, supaya kowe lestaria urip sarta

ndarbenana tanah bakal peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe.”

Larangan bab brahala lan pisungsung kewan kang cacad

16:21--17:1

²¹“Kowe aja nandhur sadhengaha wit minangka saka brahala sandhing misbyahe Pangeran Yehuwah Gusti Allahmu, misbyah kang bakal kokgawe kanggo kowe; ²²lan iya aja ngadegake tugu brahala, marga iku disengiti dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.

17 ¹Anggonmu nyaosake kurban sapi utawa wedhus marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, aja kang ana cacade, utawa apa bae kang ala, awit iku jember kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.”

Paukuman pati tumrap wong kang nyembah brahala

17:2-7

²“Saupama ing antaramu, ing salah sawijining panggonan peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe, ketemu ana wong lanang utawa wadon kang duwe pokal ala ana ing paningale Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, nerak ing prasetyane, ³yaiku lunga ngabekti lan sujud marang allah liyane, utawa marang srengenge, rembulan utawa marang sakehe wadya-bala

ing langit, kang wus daklarang, ⁴lan manawa prakara iku dikandhakake marang kowe utawa kokrungu wartane, iku nuli titi-priksanen kang tliti, saupama nyata lan genah ana kadadean mangkono, dadi jejember iku mau wus kelakon ana ing antarane wong Israel, ⁵wong lanang utawa wadon kang nglakoni duraka iku mau gawanen metu menyang ing gapura; wong lanang utawa wong wadon iku nuli benturana watu nganti mati. ⁶Kang kaukum pati iku kudu wewaton ature seksi loro utawa seksi telu; aja nganti kaukum pati mung marga saka ature seksi siji. ⁷Tangane seksi iku kang miwitana gumrageh mateni wong iku, sawuse banjur wong sabangsa kabeh. Kaya mangkono anggonmu nyingkirake kang ala saka ing tengahmu.”

Pangadilan kang dhuwur dhewe

17:8-13

⁸“Saupama ana sawijining prakara kang kokrasa angel banget pamutuse, upamane: bab raja-pati, bab gugat-ginugat, bab raja-tatu, -- prakara pandakwa ing panggonanmu --, nuli kowe sebaa menyang ing papan kang bakal dipilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu; ⁹yaiku marang para imam wong Lewi lan marang hakim kang ana ing wektu iku lan nyuwuna putusan. Iku kang bakal padha mratelakake putusaning hakim marang kowe. ¹⁰Kowe iya tumuli nglakonana apa kang dadi putusane, saka ing panggonan kang

bakal dipilih dening Sang Yehuwah. Kowe nglakonana kalawan setya sakehe pituduhe marang kowe. ¹¹ Kowe tumindaka manut pituduh kang diwenehake marang kowe lan manut putusan kang dikandhakake marang kowe; aja nganti nyimpang mangiwa utawa manengen saka putusan kang diwenehake marang kowe. ¹² Wong kang kumawani ora ngestokake dhawuhe imam kang ngadhep nglakoni ayahane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, utawa marang hakim, wong iku kaukuma pati. Kaya mangkono anggonmu nyingkirake kang ala saka ing satengahe Israel. ¹³ Wong sabangsa kabeh bakal padha krungu bab iku, satemah padha wedi lan ora bakal kumawani maneh.”

Bab kawajibane para ratu

17:14-20

¹⁴ “Besuk samangsa kowe wus lumebu ing nagara kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe, sarta wus kokejegi lan kokenggoni, mangka kowe banjur duwe osik: Aku arep ngadegake raja kang mengku marang aku, kaya sakehe bangsa kang ana ing saubengku, ¹⁵ kang kokadegake dadi ratu ngamungna kang kapilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu; kang kokadegake dadi ratumu iku kudu saka ing satengahe para sadulurmu, ora kena wong bangsa liya kang dudu sadulurmu, kang kokadegake dadi ratu mengku kowe.

¹⁶Ratu iku aja nganti ngingu jaran akeh-akeh lan aja mbalekake bangsa iku menyang ing tanah Mesir supaya oleh jaran akeh, awitdene wus ana dhawuhe Sang Yehuwah marang kowe: Ing tembe sira aja bali ngliwati dalam iki maneh. ¹⁷Karomaneh garwane iya aja nganti akeh-akeh, supaya atine aja nyleweng; iya aja banget-banget anggone kasengsem marang emas lan salaka. ¹⁸Samangsa wus kelakon lenggah ing dhamparing keprabon, banjur gawea layang turunane angger-angger iki, miturut kitab kang kadarbe dening para imam lan wong Lewi. ¹⁹Iku tansah anaa ing sandhinge, sarta diwaosa ing salawase sugenge, supaya sianua wedi-asih marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha, netepi lan nglampahi angger-angger lan pranatan iki kabeh, ²⁰supaya aja nganti ngluhurake awake dhewe ngungkuli para sadulure, aja nyleweng saka pepakon, manengen utawa mangiwa, supaya suwe anggone mrentah, iya dheweke dhewe lan anak-putune ana ing satengahe wong Israel.”

Pengasilane para imam lan wong Lewi

18:1-8

18 ¹“Anadene para imam wong Lewi lan sakehe talere Lewi kabeh aja padha melu nduweni panduman tanah-pusaka bebarengan karo wong Israel; kang dadi bageane iya iku kurban genenan kang konjuk marang Sang Yehuwah lan apa kang

dadi sengkeran kagungane. ² Aja nduweni panduman tanah-pusaka ana ing antarane para sadulure; Sang Yehuwah piyambak kang dadi ebeke, kaya kang wus dijanjekake.

³ Mungguh kang dadi wewenange para imam tumrap rakyat yaiku anggone nampani saka para umat kang padha ngladekake kurban sembelehan, dadia sapi utawa wedhus, iku mangkene: imam iku diaturana sampil ngarep siji, uwange loro apamaneh babate.

⁴ Wiwitaning panenanmu gandum lan anggur sarta lenga apadene wiwitaning bathilane wedhusmu iku iya aturna. ⁵ Marga Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, wus milih wong iku saka ing antarane sakehe talermu, supaya tansah ngladeni Sang Yehuwah lan nganakake pangibadah, iya dheweke lan para anake salawas-lawase.

⁶ Manawa ana wong Lewi teka saka ing salah sawijining kutha kang kalebu tlatah Israel, iya panggonane neneka, sarta kanthi karepe dhewe nekani panggonan kang bakal dipilih dening Sang Yehuwah, ⁷ lan banjur nganakake pangibadah atas asmane Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha, padha kaya sadulure wong Lewi kang padha ngladeni Sang Yehuwah ana ing kono, ⁸ iku cadhonge kagawea racak padha, iku kajaba pepayone anggone ngedol barang warisane saka leluhure.”

Bab juru tenung lan juru petung

18:9-22

⁹“Samangsa kowe wus lumebu ing nagara kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe, kowe aja banjur sinau nglakoni jejember kang ditindakake dening bangsa-bangsa ing kono. ¹⁰Ing antaramu aja ana kang ngurbanake anake lanang utawa wadon srana kaobong, utawa dadi juru tenung, juru pethek, juru petung, juru sikhir lan juru gendam, ¹¹kang olah japa-mantra, kang njaluk katrangan marang arwah utawa marang roh memethek, sarta kang neges marang wong mati. ¹²Awitdene sapa kang nglakoni pratingkah kang kaya mangkono iku jember ana ing ngarsane Sang Yehuwah, lan iya marga saka jejember iku para bangsa mau padha katundung metu saka ing ngarepmu dening Pangeran yehuwah, Gusti Allahmu. ¹³Uripmu ditampa cacad ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ¹⁴Sabab para bangsa kang tanahe arep kokejegi iku padha neges marang juru tenung lan juru pethek, nanging kowe iku ora diparengake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, nindakake kang kaya mangkono mau. ¹⁵Ana nabi kang saka ing tengahmu, saka ing antarane para sadulurmu kaya aku iki, bakal diadegake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kanggo kowe, yaiku kang kudu kokestokake. ¹⁶Cocog karo apa kang

koksuwun marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ing biyen ana ing gunung Horeb, mbeneri kumpulan pangibadah, aturmu: Sampun ngantos kula mireng sabdanipun Pangeran Yehuwah, Gusti Allah, kula malih, sarta sumerep latu ageng punika, supados kula sampun ngantos nemahi pejah. ¹⁷ Sang Yehuwah banjur ngandika marang aku: Apa kang diucapake iku becik. ¹⁸ Nabi kang saka ing antarane pada kadange kaya sira iku bakal Sunangkat kanggo wong-wong iku, sarta pangandikaningSun bakal Sundekek ing lesane, sarta apa kang Sunprentahake iku bakal dilairake marang wong-wong mau. ¹⁹ Sapa wong kang ora ngestokake ing pangandikaningSun kang bakal dilairake dening nabi iku demi asmaningSun, iku mesthi Sunpundhut tanggung-jawabe. ²⁰ Nanging nabi kang kuwanenen ngucapake pitutur atas asmaningSun, mangka dudu Ingsun kang ndhawuhi ngucapake, utawa kang duwe pitutur atas jenenge allah liyane, nabi kaya mangkono iku poma kaukuma pati.

²¹ Saupama kowe duwe osik ing sajroning atimu: Kapriye bisaku ngerti marang pitutur kang dudu dhawuhe Sang Yehuwah. ²² Iku mangkene: Endi kang diucapake dening nabi atas asmane Sang Yehuwah, mangka tembunge iku ora kelakon lan ora netes, iku pitutur kang dudu dhawuhe Pangeran Yehuwah; nabi mau kuwanenen anggone ngucapake, aja wedi karo wong kang kaya mangkono iku.”

Kutha-kutha pangungsen

19:1-13

19 ¹“Besuk samangsa Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, wus numpes bangsa-bangsa kang nagarane diparingake marang kowe dening Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, sarta kowe wus ngejegi wilayahe lan padha ngenggoni kutha-kuthane lan omah-omahe, ²kowe banjur milih kutha telu ing nagara peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kang kokejegi iku. ³Dalane tetepna dohe, lan tlatahe tanah kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe dadia darbekmu iku perangen dadi telu, supaya saben wong kang gawe pati bisaa ngungsi mrono. ⁴Anadene mungguh wong gawe pati kang ngungsi mrono supaya bisaa lestari urip, iku pathokane mangkene: Wong kang njalari patine pepadhane tanpa kajarag, lan ora duwe sengit marang wong mau ing sadurunge, ⁵kayata: Ana wong lumebu ing alas karo kancane arep negor kayu, nalika tangane mbabitake wadunge arep negor kayu, wesine wadung mlesat saka ing garane, ngenani kancane, temah mati; iku nuli ngungsia menyang salah sijine kutha iku mau kareben tetep urip. ⁶Supaya waris pulih getih iku ing sajrone panas atine, anggone mburu marang wong kang gawe pati mau arep dicekel lan dipateni aja nganti ketutupan, marga lete adoh, mangka kang gawe pati

mau ora sapatute nampani paukuman pati, marga mau-maune pancen ora nduweni rasa sengit. ⁷ Mulane kowe dakprentahi mangkene: Mijekna kutha telu. ⁸ Karodene samangsa Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ing tembe wus ngelar jajahanmu, kaya kang wus dadi prasetyane kanthi supaos marang para leluhurmu, sarta kowe wus diparingi sakehe tanah kang wus diprasetyakake marang para leluhurmu iku mau; ⁹ -- anggere kowe nglakoni pepakon iki kalawan temen-temen, iya kang dakprentahake marang kowe ing dina iki, apamaneh nresnani marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lan tansah ngambah dalam pitedahe --, kutha telu mau banjur wuwuhana telu maneh, ¹⁰ supaya aja ana getihe wong kang resik kawutahake ana ing nagara kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe dadi darbekmu, temah kowe dadi kapotongan getih.

¹¹ Balik manawa ana wong kang sengit marang pepadhane, sarta dhedhemitan ngenteni kang disengiti iku, wasana kelakon ditempuh lan dikepruk nganti mati, sawuse mangkono nuli lumayu ngungsi menyang salah sijine kutha iku mau, ¹² ing kono para tuwa-tuwane nagara kongkonana nyekel wong mau saka ing kono, banjur dipasrahna marang tangane si waris pulih getih supaya kapatenana. ¹³ Wong kang kaya mangkono iku aja kokwelasi. Kaya mangkono anggonmu

ngilangi getihe wong kang resik saka ing Israel, supaya kowe ginanjara slamet.”

Larangan ngelih pathok wates tanah

19:14

¹⁴“Kowe aja nganti ngelih pathok watesing lemahe pepadhamu kang wus ditetepake dening wong-wong biyen ing tanah-pusaka kang bakal dadi duwekmumu ana ing nagara kang diparingake Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe supaya dadi darbekmu.”

Bab seksi

19:15-21

¹⁵“Seksi iku manawa mung siji ora kena kanggo nggugat marang wong bab prakara kaluputan apa bae utawa dosa kapriye bae kang bokmanawa dilakoni. Bisane prakara dianggep sah mung landhesan ature seksi loro utawa seksi telu.

¹⁶Saupama ana seksi cidra ndakwa marang wong bab salah sawijining panerak, ¹⁷wong loro kang para-padu iku kasebakna ana ing ngarsane Sang Yehuwah, ing ngarepe para imam lan para hakim kang ana ing wektu iku. ¹⁸Para hakim mau banjur niti-priksaa kang tliti, dene saupama katitik paseksine iku palsu lan pandakwane goroh marang sadulure, ¹⁹wong iku patrapana kaya kang dadi karepe kang arep ditandukake marang sadulure. Kaya mangkono anggonmu kudu nyingkirake kang

ala saka ing tengahmu. ²⁰Supaya wong-wong liyane kang padha krungu wartane padha wedi, temah sabanjure ora nganti ana maneh kang nglakoni kadursilan kaya mangkono iku ana ing tengahmu. ²¹Wong kaya mangkono iku aja kokwelasi, sabab kudu tumindak, nyawa walese nyawa, mata walese mata, untu walese untu, tangan walese tangan lan sikil walese sikil.”

Angger-anggering perang

20:1-20

20 ¹“Manawa kowe nglurug perang nglawan mungsuhmu, mangka kowe weruh ana jaran lan kreta, yaiku wadya-bala kang kehe ngungkuli kowe, kowe aja wedi, amarga Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kang wus ngentasake kowe saka ing tanah Mesir iku nunggil karo kowe.

²Anadene samangsa kowe arep padha mangsah perang, salah sijine imam banjur majua mituturana marang wadya-bala, ³iku dikandhanana mangkene: He wong Israel, padha ngrungokna, kowe saiki arep perang nglawan mungsuhmu, atimu aja lembek, aja wedi, iya aja miris lan aja gumeter, ⁴marga Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kang tindak nyarengi lakumu lan nyarirani perangmu nglawan mungsuhmu, awit karsane arep maringi kaunggulan marang kowe.

⁵Para panggedhe tumuli mituturana marang wadya-balane mangkene: supaya

panunggalanmu kang mentas ngadegake omah anyar, nanging durung nganti ngenggoni, iku mundura, muliha menyang ing omahe, supaya manawa mati ana ing paprangan, aja nganti omahe mau dienggoni wong liya.

⁶Lan sapa panunggalanmu kang mentas gawe pakebonan anggur, mangka durung nganti mangan wohe, iku mundura muliha menyang ing omahe, supaya manawa mati ana ing paprangan, aja nganti wohe dipangan wong liya. ⁷Lan panunggalanmu kang wus pacangan karo wong wadon, mangka durung nganti kaningkah, iku kena mundur mulih menyang ing omahe, bokmanawa mati ana ing paprangan, aja nganti wong liya kang ningkah.

⁸Sawuse mangkono para panggedhe mau nyambungana pitembungane marang para prajurite mangkene: Sapa panunggalanmu kang wedi lan lembek atine iku mundura muliha menyang ing omahe, supaya atine para sadulure aja nganti ajur luluh kaya atine wong iku. ⁹Sawuse para panggedhene prajurit rampung anggone mituturi marang wadya-balane, banjur miliha tetindhing wadya-bala kang padha ngirid lakune para prajurit.

¹⁰Samangsa kowe nyedhaki salah sawijining kutha arep koktempuh, ing sakawit kowe ngajaka bedhamen. ¹¹Samangsa kutha iku gelem nampani pangajakmu bedhamen lan kowe diwengani gapura, sakehe wong isine padha dadekna wong nyangga karya kanggo kaperluanmu, lan sabanjure padha ngawulaa

marang kowe. ¹² Nanging manawa kutha iku ora gelem bedhamen karo kowe, malah kowe dilawan perang, kuthane nuli kepungen; ¹³ lan sawuse Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, masrahake kutha iku marang tanganmu, banjur sakehe wong isine kang lanang padha patenana kalawan landheping pedhang; ¹⁴ mung kang wadon lan bocah-bocah; kewane sarta sabarang kang ana ing kutha iku, yaiku jarahane kabeh, iku kena kokepek dhewe, lan jarahan saka mungsuhmu kang wus diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iku kena kokpigunakake. ¹⁵ Kaya mangkono kang kudu koktandukake marang sakehe kutha kang adoh banget prenahe saka ing panggonanmu, kang dudu panunggalane kutha-kuthane bangsa-bangsa ing kene iki. ¹⁶ Nanging kutha-kuthane bangsa-bangsa kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe minangka tanah-pusakamu, iku sakehe kang mawa ambekan aja ana kang kokuripi, ¹⁷ nanging tumpesen babar pisan, yaiku wong Het, wong Amori, wong Kanaan, wong Feris, wong Hewi lan wong Yebus, kaya kang wus dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe, ¹⁸ supaya kowe aja nganti padha diwuruki niru marang sakehe jejember kang padha dilakoni kanggo allahe, temah kowe padha dosa marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.

¹⁹ Saupama anggonmu merangi sawijining kutha nganti suwe anggonmu ngepung arep

kokrebut, wit-witan ing saubenge kutha aja kokrusak srana koktamani wadung; wohe kena kokpangan, nanging wite aja koktegori; wit-witan ing ara-ara iku rak dudu manungsa, dadi ora patut melu kokkepung. ²⁰ Mung wit-witan kang wohe ora kena dipangan iku kena kokrusak lan koktegori, kanggo gawe pager pangepunganing kutha kang nglawan marang kowe, nganti kutha iku bedhah.”

Bab nganakake pirukun marga saka anane raja-pati kang samar

21:1-9

21 ¹“Saupama ing tanah kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe minangka darbekmu, ana wong mati marga dipateni ana ing ara-ara, tanpa kaweruhan sapa kang mateni, ² ing kono para tuwa-tuwamu lan para hakimmu padha metua sarta ngukur dohe panggonaning pepati mau tekan ing kutha-kutha saubenge. ³ Kutha kang nyata cedhak dhewe karo panggonane pepati mau, para tuwa-tuwane kutha iku njupuka sapi wadon nom siji, kang durung tau dimagawekake, iya durung tau nggered kalawan dietrapi pasangan. ⁴ Sapi iku banjur digawaa dening para tuwa-tuwa mau menyang sawijining lebak kang tansah ana banyune, kang durung tau digarap utawa disebari; sapi nom mau tumuli ditugela cengele ana ing kono, ana ing lebak kono. ⁵ Para imam bani Lewi banjur padha majua, awitdene

iku kang padha dipilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, supaya padha ngladeni Panjenengane lan andum berkah atas asmane Sang Yehuwah; sarta karampungane sadhengah para-padu lan sadhengah raja-tatu iku mituruta ing putusane. ⁶ Sakehe para tuwa-tuwane kutha kang cedhak dhewe karo panggonane pepati iku tumuli padha wisuha tangane ing sadhuwure sapi kang katugel cengele ana ing lebak mau, ⁷ sarta padha nglairna katrangan mangkene: Sanes tangan kawula ingkang ngwutahaken rah punika, saha mripat kawula boten nyumerepi. ⁸ Paduka mugikarsaa ngawontenaken pirukun kangge umat Paduka Israel, ingkang sampun Paduka tebus punika; dhuh Yehuwah, umat Paduka Israel mugik sampun ngantos Paduka dhawahi rahipun tiyang ingkang boten lepat. Margi saking rah punika lajeng sampun dipun wontenaken pirukun kangge tiyang-tiyang punika. ⁹ Kaya mangkono anggonmu mbirat getihe wong kang ora salah saka ing tengahmu, marga srana patrap mangkono kowe nglakoni kang bener ana ing paningale Sang Yehuwah."

Tawanan wadon kang diepek bojo

21:10-14

¹⁰ "Manawa kowe nglurug perang nglawan mungsuhmu, sarta iku padha diulungake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang ing tanganmu, lan kokdadekake tawanan, ¹¹ mangka ing antarane wong-wong

mau kowe weruh ana wong wadon kang ayu rupane, temah kowe kepengin arep ngepek wong wadon iku dadi somahmu, ¹²wonge banjur gawanen lumebu ing omahmu, wong wadon iku tumuli nyukura rambute lan ngethokana kukune, ¹³cuculana sandhangane kang dianggo nalika katawan, banjur manggona ana ing omahmu kalawan nangisi bapa-biyunge sasasi lawase. Sawuse mangkono lagi kena kokcedhaki, temah kowe dadi bojone lan wong wadon iku dadi bojomu. ¹⁴Anadene samangsa wong wadon mau wus ora koksenengi, nuli lilanana lunga ing sasenenging atine; poma aja kokedol nganggo bayaran dhuwit, iya ora kena kokrengkuh kayadene batur, marga wong iku wus kokpeksa.”

Bab wewenanging pambarep

21:15-17

¹⁵“Saupama ana wong kang duwe rabi loro, kang siji ditresnani, sijine ora ditresnani, mangka karo-karone padha nglairake anak lanang, yaiku wong wadon kang ditresnani lan kang ora ditresnani, mangka kang pambarep iku patutan karo kang ora ditresnani, ¹⁶nalika wong mau andum warisan marang anak-anake, ora kena menehake wewenanging anak pambarep marang anake somah kang ditresnani, marga manawa mangkono iku bakal ngrugekake anake somah kang ora ditresnani awit iku kang pambarep. ¹⁷Anake somah

kang ora ditresnani kang dadi pambarep iku diakonana lan kudu dipandumi warisan rong bagean saka saduweke kabeh, awitdene iku kang dadi wiwitaning kakuwatane, iya kang kebener nduweni wewenang pembarep.”

Bab anak kang duraka

21:18-21

¹⁸“Manawa ana wong kang duwe anak lanang wangkal lan wangkot kang ora mbangun-turut marang pitutur bapa lan biyunge, sanadyan wus dipethes, iya meksa ora ngrewes, ¹⁹bocah iku diladekna dening bapa-biyunge marang para tuwa-tuwane kutha kono ana ing gapuraning papan panggonane, ²⁰banjur padha matura marang tuwa-tuwane kutha: Anak kula punika wangkal lan wangkot, boten ngrewes dhateng tembung-tembung kula, tansah mbruwah sarta remen endem-endeman. ²¹Anak mau tumuli dibenturana watu dening sakehe wong isining kutha nganti mati. Kaya mangkono anggonmu nyingkirake kang ala saka ing tengahmu; lan wong Israel kabeh bakal padha krungu lan padha dadi wedi.”

Bab pangubure wong kang kaukum pati

21:22-23

²²“Manawa ana wong nglakoni dosa kang kebener kaukum pati, sarta kelakon dipateni, nuli kokgantung ing saka, ²³jisime aja nganti

nginep gumantung ing saka mau, nanging poma kakubura ing dina iku uga; awitdene wong kang kagantung iku kena ing laknate Gusti Allah; kowe aja nganti najisake tanah kang diparingake Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe dadi duwekmu.”

Bab tulung-tinulung

22:1-4

22¹“Manawa kowe weruh sapi utawa wedhuse sadulurmu ketriwal, kowe aja ethok-ethok ora weruh, nanging mesthi kudu kokulihake menyang panggonane sadulurmu.

²Dene manawa panggonane sadulurmu iku ora cedhak, utawa kowe ora sumurup sapa kang duwe, kewan iku nuli lebokna ing kandhangmu lan cikben ana ing kono, nganti digoleki dening sadulurmu, banjur kudu kokbalekake. ³Mangkono uga tindakmu tumrap kuldine sadulurmu lan iya mangkono tumrap sandhangane, iya mangkono tumrap sabarang duweke sadulurmu kang ilang lan koktemu, aja nganti kowe ethok-ethok ora ngerti.

⁴Manawa kowe weruh kuldi utawa sapine sadulurmu ambruk ana ing dalan, aja nganti kowe rewa-rewa ora weruh, poma sadulurmu iku rewangana nangekake.”

Pranatan warna-warna

22:5-12

⁵“Wong wadon aja nganggo sandhangan wong lanang lan wong lanang aja nganggo sandhangan wong wadon, sabab sapa sing nglakoni mangkono iku dadi jember tumrap ing Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.

⁶Manawa kowe mrangguli susuh manuk ana ing dedalan, ana ing wit utawa ing lemah, isi anak utawa endhog, mangka embokne lagi ngengremi anake utawa endhoge, iku embokne aja nganti kokjupuk dalah anak-anake. ⁷Saora-orane embokne uculna, mung anake bae kena kokjupuk; iku supaya kowe ginanjara slamet lan umur dawa.

⁸Manawa kowe ngadegake omah anyar, payone omahmu iku gawekna pager, supaya omahmu iku aja nganti kapotangan getih, saupama ana wong tiba saka ing kono.

⁹Pakebonanmu anggur aja koksebari wiji rong warna, supaya pametune wiji kang koksebar lan pametune pakebonan anggur iku aja nganti tumiba ing papan pasucen.

¹⁰Anggonmu mluku aja nganggo sapi sisihan karo kuldi. ¹¹Kowe aja nganggo sandhangan tenunan kang bakale rong warna, yaiku wulu wedhus karo lena.

¹²Jarit kang nutupi awakmu iku pasangana tali plintiran ing pojoke papat pisan.”

Tatanan ningkah

22:13-30

¹³“Manawa ana wong lanang kang ngepek bojo, mangka sawuse sapaturon banjur disengiti, ¹⁴sarta didakwa nglakoni pratingkah kang ora patut, diala-ala jenenge, pangucape: Wong wadon iki dakpek bojo, nanging bareng sapaturon, ora ana tandha-tandhane yen isih prawan; ¹⁵ing kono bapa-biyunge bocah wadon mau padha njupuka tandhane prawan bocah iku, dituduhna marang tuwa-tuwane kutha ana ing gapura. ¹⁶Bapakne bocah wadon mau tumuli matura marang para tuwa-tuwa iku: Kula sampun nyukakaken anak kula estri dhateng tiyang jaler punika dados semahipun, nanging lajeng dipun sengiti, ¹⁷kalian malih, kauningana, tiyang jaler punika ndakwa anak kula nglampahi pandamel ingkang kirang pantes, pangucapipun: Anak sampeyan punika kula yektosi boten wonten tandhanipun manawi taksih prawan. Mangka punika tandhanipun manawi anak kula taksih prawan, jarite banjur dijerenga ana ing ngarepe tuwa-tuwane kutha. ¹⁸Wong lanang mau tumuli dicekela dening para tuwa-tuwane kutha kono sarta dirangketa, ¹⁹apadene didhendhaa satus sekel salaka, ditampakna marang bapakne bocah wadon, awit wong lanang mau wus ngalakake jenenge prawan ing Israel; apamaneh wong wadon mau tetepa

dadi somahe, ora kena ditundhung sajege urip.

²⁰ Nanging manawa pandakwa mau bener, tegese: bocah wadon iku pancen wus dudu prawan, ²¹ ing kono bocahe banjur digawaa metu menyang ing ngarepe lawanging omahe bapakne, tumuli dibenturana watu dening wong saisining kuthane, nganti mati, awit wus gawe kuceme wong Israel, dene laku jina ana ing omahe bapakne. Kaya mangkono anggonmu kudu nyingkirake kang ala saka ing tengahmu.

²² Manawa ana wong lanang ketemu awor turu karo wong wadon kang duwe bojo, karo-karone padha kaukuma pati, iya kang lanang kang nuroni wong wadon mau, iya kang wadon. Kaya mangkono anggonmu kudu nyingkirake kang ala saka ing tengahmu.

²³ Manawa ana bocah wadon isih prawan kang wus duwe pacangan, ketemu karo wong lanang ana ing kutha, banjur dituroni, ²⁴ sakaro-karone padha gawanen menyang gapuraning kutha kono, lan padha kabenturana watu nganti mati; si prawan, awit sanadyan ana ing kutha kok ora bengok-bengok, lan kang lanang mau, marga ngrusuhi somahe pepadhane. Kaya mangkono anggonmu nyingkirake kang ala saka ing tengahmu.

²⁵ Nanging manawa wong lanang mau ketemu bocah wadon kang wus pacangan iku ana ing ara-ara, banjur diroda-peksa lan dituroni dening wong mau, kang kaukum pati mung wonge lanang dhewe, kang nuroni mau;

²⁶ bocahe wadon aja kokkapak-kapakake. Bocah prawan iku ora ana dosane kang laras karo paukuman pati, marga prakara iku padha kaya manawa ana wong dirampog pepadhane lan dipateni. ²⁷ Sarehne anggone ketemu ana ing ara-ara, mulane sanadyan bocah wadon kang wus pacangan mau bengok-bengok, nanging ora ana kang mitulungi.

²⁸ Manawa ana wong lanang ketemu bocah wadon isih prawan lan durung pacangan, mangka banjur dicandhak lan dipeksa dituroni, sarta tumuli konangan, ²⁹ wong lanang kang nuroni iku banjur menehana dhuwit seket sekel salaka marang bapakne bocah wadon, lan iku tumuli dadia somahe, marga wus diroda-peksa; kang wadon mau ora kena dipegat sajege urip.

³⁰ Wong lanang ora kena njupuk somahe bapakne, ora kena ngungkabi jarite bapakne.”

Wong kang ora klilan lumebu ing pasamuwane Sang Yehuwah

23:1-8

23 ¹“Wong kang pringsilane remuk, utawa kang kawirangane kapagas, iku ora kena lumebu ing pasamuwane Sang Yehuwah.

² Anak jadah ora kena lumebu ing pasamuwane Sang Yehuwah, nganti turun kang kaping sapuluh iya ora kena lumebu ing pasamuwane Sang Yehuwah.

³ Wong Amon lan Moab ora kena lumebu ing pasamuwane Sang Yehuwah, malah

turune kang kaping sapuluh iya ora kena lumebu ing pasamuwane Sang Yehuwah salawas-lawase; ⁴ awit padha ora mapag marang kowe kalawan nyuguh roti lan banyu nalika kowe padha lumaku metu saka ing tanah Mesir, apadene marga anggone ngopahi Bileam bin Beor saka ing Petor ing tanah Aram-Mesopotamia, supaya nglawan kowe, yaiku supaya ngipat-ipati kowe. ⁵ Nanging Pangeran Yehuwah ora karsa nyembadani marang Bileam, malah ipat-ipate diwalik dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, dadi berkah awit Pangeran Yehuwah. Gusti Allahmu, ngasihi marang kowe. ⁶ Bangsa loro mau aja kokarah tentreme lan becike, sajegmu urip nganti salawas-lawase.

⁷ Bangsa Edom iku aja kokanggep jember, awit iku sadulurmu. Wong Mesir iya aja kokanggep jember, marga kowe biyen padha dadi wong neneka ana ing nagarane. ⁸ Bocah kang lair saka wong-wong iku turune kang kaping telu kena lumebu ing pasamuwane Sang Yehuwah.”

Bab resike pakemahan

23:9-14

⁹ “Manawa kowe maju karo balamu nglurug perang nglawan mungsuhmu, kowe kudu njaga awakmu, nyingkirana samubarang kang nistha. ¹⁰ Manawa ing antaramu ana wong lanang kang najis marga saka sadhengah kedadean ing bengine, iku metua menyang

sajabane pakemahan, aja nganti lumebu ing pakemahan; ¹¹ bareng ngarepake sore adusa, sarta sasurupe srengenge klilan lumebu ing pakemahan.

¹² Ing sajabane pakemahan anaa panggonan, perlu kanggo bebuwang. ¹³ Ing antarane pirantimu anaa cethoke kanggo gawe cluwekan samangsa kowe arep bebuwang, lan kanggo ngurugi sesukermu iku. ¹⁴ Awitdene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, tansah tindak ana ing satengahing pakemahanmu prelu ngluwari kowe lan ngulungake mungsuhmu marang kowe; mulane pakemahanmu iku kudu suci, aja nganti Sang Yehuwah mirsa apa bae kang ora pantes ana ing antaramu, temah banjur mengker nilar kowe.”

Bab kawelasan marang batur kang minggat

23:15-16

¹⁵ “Batur tukon kang minggat saka ing bendarane ngungsi menyang ing panggonanmu, iku aja kokpasrahake bali marang bendarane, ¹⁶ kareben manggon amor kowe ana ing tengahmu, ing panggonan kang dipilih ana ing salah sawijining panggonanamu kang dikira becik; aja koktindhes.”

Larangan tumrap wong tuna-susilana ing panggonan suci

23:17-18

¹⁷“Ing antarane para bocah wadon ing Israel aja ana kang dadi sundel-pangibadah; lan ing antarane wong lanang ing Israel aja ana kang dadi jindik-pangibadah. ¹⁸Opahe wong tuna-susila sarta dhuwit opahane pajindikan aja nganti koklebokake ing pedalemane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kanggo netepi salah sawijining nadar; awitdene iku jember tumraping Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.”

Aja njaluk anakan karo wong tunggal bangsa

23:19-20

¹⁹“Aja njaluk anakan marang padha sadulur; dadia anakane dhuwit utawa bahan pangan utawa apa bae kang kena dianakake. ²⁰Wong bangsa liya iku kena kokjaluki anakan, nanging sadulurmu aja kokjaluki, supaya kowe diberkahana dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, mungguh sabarang apa kang kuktandangi ana ing nagara kang kokleboni lan bakal kokejegi.”

Bab punagi

23:21-23

²¹“Manawa kowe ngunjukake punagi marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, anggonmu ngluwari aja pijer semaya, awitdene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, mesthi bakal nagih marang kowe, temah bakal dadi kaluputanmu. ²²Nanging manawa kowe ora nglairake punagi, iku kowe ora bakal nandhang dosa. ²³Apa kang kawetu saka ing lambemu, iku tetepana kalawan setya, amarga kalawan manasuka anggonmu nglairake nadar ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, bab kang wus kokucapake kalawan cangkemmu dhewe.”

Bab methik woh anggur lan wulen gandum ing lemahe wong liya

23:24-25

²⁴“Manawa kowe liwat ing pakebonan anggur duweke pepadhamu kowe kena mangan wohe anggur sawaregmu, mung bae aja koklebokake ing wadhahmu. ²⁵Manawa kowe ngliwati pagandumane pepadhamu kang durung dienehi, kowe kena methik wewulene kalawan tanganmu, mung aja nganti namakake arit marang gandumane pepadhamu iku.”

Bab pegatan

24:1-5

24¹“Manawa ana wong njupuk wong wadon sarta wus dadi bojone, mangka sawuse iku wong wadon mau ora ndadekake senenging atine maneh, sabab kabukten ana tindake kang ora pantes, wong mau banjur nulisa layang pegat lan diwenehna marang wong wadon iku, nuli dilungakna saka ing omahe. ²Anadene samangsa wus kelakon lunga saka ing omahe, banjur diepek somah dening wong liya, ³mangka bojone kang kari iku iya ngemohi, banjur iya digawekake layang pegat lan dipasrahake marang wong wadon mau, tumuli dilungakake saka ing omahe, utawa manawa bojone kang kari kang ngepek wong wadon mau mati, ⁴ing kono bojone kang dhisik kang wus megat iku ora kena balen karo wong wadon iku, sawuse wong wadon iku kelakon dirusuhi; awitdene patrap mangkono iku dadi jember ana ing ngarsane Sang Yehuwah. Nagara kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe minangka tanah-pusakamu iku aja kokdadekake nandhang dosa.

⁵Manawa ana wong kang mentas bae rabi, iku aja bareng karo wadya-bala melu nglurug perang, lan iya aja diwenehi sadhengaha pagawean, sajrone setaun dibebasna kanggo kaperluaning omahe, supaya ndadekna senenge kang wadon kang wus dadi bojone.”

Bab ngayomi pepadhane

24:6-22

⁶“Aja nggadhe piranti panggilingan, dadia mung watune kang kanggo tindhih, awit tindak mangkono iku dadi nggadhe nyawane wong.

⁷Manawa ana wong konangan nyulik panunggalane sadulure, yaiku wong Israel, banjur direngkuh kaya batur tukon utawa diedol, wong kang nyulik iku kaukuma pati. Kaya mangkono anggonmu nyingkirake kang ala saka ing tengahmu.

⁸Diprayitna ing bab lelara saraat, dienggal tindakna sakehing piwulange para imam bani Lewi marang kowe; apa kang wus dakprentahake marang para imam, iku lakonana kanthi temen-temen. ⁹Elinga apa kang wus ditandukake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang Mbakyu Miryam ana ing dedalan nalika kowe mentas saka ing tanah Mesir.

¹⁰Manawa kowe nyilihi apa-apa marang pepadhamu, anggonmu golek kang kanggo cekelan iku aja kalawan lumebu ing omahe.

¹¹Kowe nggentenana ana ing jaba bae, nuli wong kang koksilihi iku ngetokna barang cekelane ana ing ngarepmu. ¹²Saupama iku wong miskin barang cekelane aja kokanggo turu; ¹³ing wayah suruping srengenge barang cekelan mau balekna marang kang duwe, supaya iku turu kalawan kemulan jubahe dhewe, sarta andum berkah marang kowe.

Patrap mangkono iku bakal kaetung dadi kabeneranmu ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.

¹⁴Kowe aja nindhes marang buruh dinan kang mlarat lan nandhang sangsara, dadia iku sadulurmu utawa bangsa liya kang ana ing nagaramu lan ing sajroning panggonanmu.

¹⁵Ing dina iku uga sadurunge srengenge surup, buruhane dinan kawenehna, awit wong iku mlarat lan mesthi ngarep-arep opahane; supaya wong iku aja nganti sesambat marang Sang Yehuwah bab kowe, temah iku dadi dosa tumrap kowe.

¹⁶Aja nganti ana bapa kang diukum pati marga saka anake, lan uga aja nganti ana anak kang diukum pati marga saka bapakne; saben wong kaukuma pati mung marga saka dosane dhewe.

¹⁷Kowe aja nyahak wewenange wong bangsa liya lan bocah lola; lan aja nggadhe sandhangane randha. ¹⁸Elinga yen ing biyen kowe uga dadi batur ana ing tanah Mesir, mangka Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kang ngluwari kowe saka ing kono; mulane kowe dakkon nglakoni prakara iku.

¹⁹Samangsa kowe wus ngeneni pategalanmu, mangka ana bentelan siji kang kari ana ing pategalan, kowe aja mbaleni njupuk, iku dadia bageane wong neneka lan bocah lola sarta randha, supaya Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, mberkahana kowe ing sapagaweanmu kabeh. ²⁰Samangsa kowe ngundhuhi witmu jaitun sarana kokgepyoki,

aja ngasagi ing pang-pange maneh; iku dadia bageane wong neneka lan bocah lola sarta randha. ²¹ Samangsa kowe nglumpukake pametune pakebonanmu anggur, aja ngasagi kekarene, iku dadia bageane wong neneka lan bocah lola sarta randha. ²² Elinga yen ing biyen kowe uga padha dadi batur ana ing tanah Mesir, mulane kowe dakkon nglakoni prakara iku.”

Nglawan tindak sawenang-wenang

25:1-4

25 ¹“Yen ana wong para-padu sawatara kang padha seba marang pangadilan nyuwun adil, kang bener iya dibenerna lan kang luput kaukuma. ² Dene saupama kang luput iku patut kaukum gebug, hakim nuli akona wong mau mangkureb, banjur mrentahna nggebugi ana ing ngarepe, cacahing panggebuge gumantung gedhe-ciliking kaluputane. ³ Panggebuge aja luwih saka kaping patang puluh; supaya sadulurmu iku aja nganti asor ana ing pandelengmu, manawa panggebuge luwih saka samono. ⁴ Kowe aja mbrangus cangkeme sapi kang lagi dianggo nggiling.”

Bab omah-omah karo sadulure bojone kang wus tinggal donya

25:5-10

⁵Manawa ana sadulur lanang padha manggon tetunggalan, mangka kang siji mati ora tinggal anak lanang, ing kono randhane kang mati mau aja omah-omah karo wong liya kang dudu kulawargane, nanging sadulure kang lanang iku kang wajib ngepek bojo, lan kalawan mangkono dadine nindakake kawajibaning ningkah ipe. ⁶Banjur anak lanang pembarep kang lair iku dianggepa anake sadulure kang wus mati, supaya jenenge aja nganti cures saka ing antarane wong Israel, ⁷nanging saupama wong iku ora seneng ngepek ipene mau, ipene tumuli ngadhepa marang para tuwa-tuwa ana ing gapura sarta matura: Ipe kula boten purun nggesangaken namaning sadherekipun wonten ing Israel, boten purun netepi kawajiban ningkah ipe dhateng kula. ⁸Ing kono para tuwa-tuwane kutha ngundanga ipe kang mbangkang mau sarta dipituturana; dene saupama meksa emoh sarta matur: Kula boten remen mendhet semah tiyang punika, ⁹banjur dicedhakana dening tilas bojone sadulure iku ana ing ngarepane para tuwa-tuwa, dicopota trumpahe lan raine diidonana karo ngucapa: Kaya mangkene iki kang mesthi katandukake marang wong kang ora gelem nuwuhake turun marang sadulure. ¹⁰Sarta turune wong iku

ana ing Israel bakal kasebut: turune wong kang trumpahe dicopot ing wong.”

Larangan tumrap tindak saru

25:11-12

¹¹“Manawa ana wong lanang padha kerengan, mangka somahe kang siji banjur nyedhak arep mitulungi kang lanang saka tangane kang menthung, kalawan gumrageh nyekel kawirangane mungsuhe kang lanang, ¹²wong wadon iku kethoken tangane, aja kokmesakake.”

Bab timbangan lan takeran kang bener

25:13-16

¹³“Ing kanthongmu aja ana watu timbangan rong warna, gedhe lan cilik. ¹⁴Ing omahmu aja ana takeran efa rong warna, gedhe lan cilik. ¹⁵Watu timbanganmu kudu kang wutuh lan cocog; lan takeranmu efa kudu kang wutuh lan cocog, supaya kowe didawakna umurmu ana ing tanah peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe. ¹⁶Sing sapa duwe pokal kang mangkono iku, yaiku: saben wong kang nandukake cidra, iku jember tumrap ing Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.”

Bangsa Amalek kudu katumpes

25:17-19

¹⁷“Kowe elinga apa kang dadi panggawene wong Amalek marang kowe, ana ing dalan nalikane kowe metu saka ing tanah Mesir; ¹⁸yaiku anggone mapagake kowe ana ing dalan, sarta nggecak panunggalanmu kang ringkih kang padha lumaku ana ing buri, mangka kowe lagi sayah lan lesu. Wong mau padha ora wedi marang Gusti Allah. ¹⁹Mulane besuk samangsa Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, wus kelakon maringi tentrem marang kowe, uwal saka sakehe mungsuh ing saubengmu, ana ing nagara kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe minangka darbekmu lan tanah-pusakamu, kowe banjur nyirnakna pangeling-eling marang Amalek saka ing sangisore langit. Iku kowe aja nganti lali!”

Pisungsiwi wiwitaning pametu

26:1-11

26 ¹“Anadene samangsa kowe wus kelakon lumebu ing nagara kang diparingake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe minangka tanah-pusakamu, sarta wus kokejegi lan kokenggoni, ²kowe banjur njupuka wiwitaning pametuning bumi kang wus kokklumpukake saka ing palemahanmu peparinge Pangeran

Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe, iku wadhahana ing kranjang, banjur gawanen menyang panggonan kang bakal dipilih dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kagem padalemaning asmane. ³ Banjur sebaa marang ngarsane imam kang jumeneng ing wektu iku, sarta matura mangkene: Ing dinten punika kula ngaturi uninga wonten ing ngarsanipun Pangeran Yehuwah, Gusti Allah panjenengan, bilih kula sampun lumebet ing nagari ingkang sampun dipun prasetyakaken dening Sang Yehuwah klayan supaos dhateng para leluhur kula, yen badhe dipun paringaken dhateng kita. ⁴ Imam mau tumuli nampanana kranjang mau saka ing tanganmu, sarta didokokna ing ngarepane misbyahe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ⁵ Kowe banjur nglairna pangaku ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, mangkene: Leluhur kawula rumiyin punika tiyang Aram, tiyang nglembara, lajeng kesah dhateng Mesir kanthi mbekta brayat sakedhik, dados tiyang neneka wonten ing ngriku, mangka wonten ing ngriku lajeng dados bangsa ingkang ageng, kiyat sarta kathah cacahipun. ⁶ Nalika tiyang Mesir nganiaya lan nindhes dhateng kawula sadaya, kawula dipun etrapi padaleman ingkang awrat, ⁷ ing ngriku kawula lajeng sesambat dhateng Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun leluhur kawula, Pangeran Yehuwah inggih lajeng nyembadani ing pasambat kawula, tuwin mirsani ing kasangsaran lan rekaos kawula saha anggen kawula sami katindhes. ⁸ Sang

Yehuwah tumunten ngentasaken kawula saking tanah Mesir kanthi asta ingkang rosa saha klayan lengen ingkang kaulukaken, punapadene srana kasekten ingkang nggegirisi sarta srana pratandha-pratandha tuwin mukjijat-mukjijat. ⁹Lajeng kawula dipun bekta mriki, sami kaparingan nagari punika, nagari ingkang luber puwan lan madu. ¹⁰Milanipun ing samangke kawula nyaosaken wiwitaning pamedalipun siti peparing Paduka dhateng kawula punika, dhuh Yehuwah.

Sawuse mangkono sesaosanmu mau selehna ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lan kowe banjur sujuda ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ¹¹Karomaneh kowe bungah-bungaha bab ing ngatase kadarman peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe dalah sakukubaning omahmu, iya kowe dalah wong Lewi lan wong bangsa liya kang neneka ana ing tengahmu.”

Bab pisungsung prasepuluhan

26:12-15

¹²“Samangsa kowe wus rampung anggonmu njupuk sakehe pisungsung prasepuluhan pametuning palemahanmu ing taun kang kaping telu, yaiku taun pisungsung prasepuluhan, iku banjur wenehna marang wong Lewi, wong bangsa liya kang neneka sarta marang bocah lola lan randha, supaya iku mau padha bisaa mangan nganti wareg

ana ing panggonanmu. ¹³ Kowe banjur munjuka ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu: Pisungsiung sengkeran punika sampun kawula pindhah saking griya kawula, sarta inggih sampun kawula tampekaken dhateng tiyang Lewi, dhateng tiyang ngamanca saha dhateng lare lola tuwin randha, ngetrepi pepaken ingkang sampun Paduka dhawuhaken dhateng kawula. Pepaken Paduka boten wonten ingkang kelangkungan utawi ingkang kawula supekaken. ¹⁴ Ing salebetipun kawula kaprihatosan, pisungsiung sengkeran punika boten wonten ingkang kawula tedha, inggih boten wonten ingkang kawula singkiraken salebetipun kawula najis, saha ugi boten wonten ingkang kawula sukakaken kangge kaperluanipun tiyang pejah. Kawula sampun ngestokaken dhawuhipun Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kawula, saha nglampahi samukawis ingkang Paduka dhawuhaken dhateng kawula. ¹⁵ Paduka mugni karsaa mirsani saking papan padaleman Paduka ingkang suci, saking swarga, saha mugni karsaa mberkahi umat Paduka Israel, saha tanah peparing Paduka dhateng kawula, kados anggen Paduka prasetya klayan supaos dhateng para leluhur kawula, tanah ingkang luber puwan lan madunipun.”

**Panutupe pangandika
bab angger-anggering Toret**

26:16-19

¹⁶“Ing dina iki Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ndhawuhi kowe supaya nglakoni katetepan lan pranatan iki; iku kabeh padha tetepana lan lakonana kanthi temen-temen, kalawan gumolonging atimu lan gumolonging nyawamu. ¹⁷Ing dina iki kowe wus nampani prajanji saka Sang Yehuwah yen Panjenengane bakal dadi Gusti Allahmu, lan yen kowe bakal ngambah dalan pitedahe sarta netepi katetepan, dhawuh lan pranatane apadene ngestokake pangandikane. ¹⁸Lan ing dina iki uga Sang Yehuwah wus nampani janjimu, yen kowe mesthi dadi umat kekasihe, kaya kang kaprasetyakake marang kowe lan manawa kowe bakal netepi sakehe dhawuhe. ¹⁹Dene kowe bakal diparingi kalungguhan kang luhur ngungkuli sakehe bangsa kang wus dititahake, dadi margane kowe kaalembana, misuwur sarta kinormatan. Apadene kowe bakal dadi umat kang suci kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kaya kang wus kajanjekake.”

**Watu pangling-eling
lan misbyah ing gunung Ebal**

27:1-10

27 ¹Nabi Musa kanthi tuwa-tuwane Israel banjur ndhawuhi marang bangsa iku

mangkene: "Kowe padha nggatekna sakehe pepakon kang dakprentahake marang kowe ing dina iki. ²Lan samangsa kowe wus padha nyabrang ing bengawan Yarden lumebu ing tanah peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe, nuli kowe ngadegna watu kang gedhe-gedhe sarta laburen, ³iku banjur tulisana sakehe pangandikaning angger-anggere Toret iki, yaiku samangsa kowe wus nyabrang lumebu ing nagara peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe, tanah kang luber puwan lan madu, kaya kang wus kajanjekake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe para leluhurmu marang kowe.

⁴Dene samangsa kowe wus padha nyabrang bengawan Yarden, watu kang dakprentahake marang kowe ing dina iki, iku banjur padha adegna ana ing gunung Ebal lan padha laburen. ⁵Karomaneh kowe gawea misbyah konjuk marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ana ing kono, misbyah watu, panggarape aja nganggo piranti wesi.

⁶Misbyahe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iku kagawea saka watu kang ora katatah, lan anggonen nyaosake kurban obaran marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ⁷Kowe iya nyaosna kurban kaslametan, sarta panganen ana ing kono lan bungah-bungaha ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu.

⁸Sabanjure watu-watu mau padha tulisana sakehe pangandikaning angger-anggere Toret iki, tulisane kang cetha lan terang."

⁹ Nabi Musa lan para imam bani Lewi uga banjur ndhawuhi marang wong Israel kabeh, mangkene: “Menenga lan ngrungokna, he wong Israel. Ing dina iki kowe wus dadi umate Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu; ¹⁰ mulane kowe padha ngestokna marang pangandikane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, sarta nglakonana pepakene lan katetepane kang dakluntakake marang kowe ing dina iki.”

Ipat-ipat rolas warna

27:11-26

¹¹ Ing dina iku Nabi Musa dhawuh marang bangsa iku, pangandikane:

¹² “Samangsa kowe wus padha nyabrang ing bengawan Yarden, kang kudu ngadeg ana ing gunung Gerizim prelu mberkahi bangsa iku, yaiku suku Simeon, Lewi, Yehuda, Isakhar, Yusuf lan Benyamin. ¹³ Dene kang kudu ngadeg ana ing gunung Ebal prelu ngipat-ipati yaiku suku Ruben, Gad, Asyer, Zebulun, Dhan lan Naftali. ¹⁴ Para wong Lewi banjur wiwita mituturi marang wong Israel kabeh kalawan swara kang seru: ¹⁵ Kenaa ing laknat wong kang gawe reca ukir-ukiran utawa cor-coran, gegaweane tukang, kang dadi jejember ana ing ngarsane Sang Yehuwah, sarta kang diprenahake ana ing panggonan kang ndhelik. Wong sabangsa kabeh banjur padha sumaura bareng: Amin!

¹⁶ Kenaa ing laknat wong kang ngremahake marang bapa biyunge. Wong sabangsa kabeh

banjur padha sumaura bareng: Amin! ¹⁷ Kenaa ing laknat wong kang ngelih pathok watesing lemahe pepadhane. Wong sabangsa kabeh banjur padha sumaura bareng: Amin! ¹⁸ Kenaa ing laknat wong kang nasarake wong wuta ana ing dalan. Wong sabangsa kabeh banjur padha sumaura bareng: Amin! ¹⁹ Kenaa ing laknat wong kang nyahak wewenang wong ngamanca, bocah lola lan randha. Wong sabangsa kabeh padha sumaura bareng: Amin! ²⁰ Kenaa ing laknat wong kang awor turu karo somahe bapakne, marga ngungkapi jarite bapakne. Wong sabangsa kabeh banjur padha sumaura bareng: Amin! ²¹ Kenaa ing laknat wong kang laku jina karo sadhengah kewan. Wong sabangsa kabeh banjur padha sumaura bareng: Amin! ²² Kenaa ing laknat wong kang nunggal turu karo sadulure wadon, anake bapakne utawa anake biyunge. Wong sabangsa kabeh banjur padha sumaura: Amin! ²³ Kenaa ing laknat wong kang nunggal turu karo embokne maratuwa. Wong sabangsa kabeh banjur padha sumaura bareng: Amin! ²⁴ Kenaa ing laknat wong kang mateni ana ing pasingidan. Wong sabangsa kabeh banjur padha sumaura bareng: Amin! ²⁵ Kenaa ing laknat wong kang nampani opah supaya mateni wong kang tanpa kaluputan. Wong sabangsa kabeh banjur padha sumaura bareng: Amin! ²⁶ Kenaa ing laknat wong kang ora netepi ing pangandikaning angger-anggere Toret iki kalawan panggawe. Wong sabangsa kabeh banjur padha sumaura bareng: Amin!”

Bab berkah**28:1-14**

28¹“Manawa kanthi temen-temen anggonmu ngestokake dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lan tumemen anggonmu nglakoni sakehe pepakon kang daklairake marang kowe ing dina iki, Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, mesthi bakal maringi kaluhuran marang kowe ngungkuli para bangsa ing salumahe bumi. ²Manawa kowe ngestokake dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kowe bakal ketekan sakehing berkah kang bakal dadi pandumanmu. ³Kowe bakal kaberkahan ana ing jero kutha lan kaberkahan ana ing pategalan. ⁴Bakal binerkahan wohing wetenganmu, pametuning palemahanmu, wohing raja-kayamu, iya wetengane sapimu lan wedhusmu. ⁵Bakal binerkahan kranjangmu lan wadah jladrenmu. ⁶Bakal binerkahan samangsa kowe lumebu lan bakal kaberkahan samangsa metu.

⁷Sang Yehuwah bakal marengake mungsuhmu kang maju perang nglawan marang kowe, padha kagecak ana ing ngarepmu. Anggone nglurugi kowe bakal padha metu ing dalan siji, nanging anggone keplayu saka ing ngarepmu bakal padha metu ing dalan pitu. ⁸Sang Yehuwah bakal ndhawuhake berkah tumrap ing lumbangmu lan tumrap samubarang kang koktandangi;

kowe bakal kaberkahan ana ing nagara peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ⁹Pangeran Yehuwah bakal netepake kowe dadi umate kang suci, kaya kang wus kaprasetyakake kalawan supaos marang kowe, anggere kowe netepi pepakene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, sarta ngambah ing dalam pitedahe. ¹⁰Para bangsa ing salumahing bumi banjur bakal padha weruh yen asmane Sang Yehuwah kasebut tumrap kowe, temah bakal padha ering marang kowe.

¹¹Mangkono uga Sang Yehuwah bakal ngluberake kadarman marang kowe, iya bab wohing wetenganmu, wohing taja-kayamu, pametuning palemahanmu ana ing tanah kang wus diprasetyakake dening Sang Yehuwah kalawan supaos marang para leluhurmu yen bakal diparingake marang kowe. ¹²Sang Yehuwah bakal mbikak pasimpenaning kamirahane kang luber, yaiku langit, supaya tanahmu kaparingan udan ing kala mangsane lan mberkahi sakehe pagaweanmu, temah kowe bakal ngutangi marang bangsa akeh, nanging kowe dhewe ora bakal utang.

¹³Kowe bakal didadekake sesirah dening Sang Yehuwah, dudu buntut, lan kowe tansah bakal tetep munggah, ora mudhun, angger kowe ngestokake pepakene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kang dakluntakake marang kowe ing dina iki, lan nglakoni iku kanthi tumemen; ¹⁴apadene manawa kowe ora nyleweng manengen utawa mangiwa saka ing sakehe dhawuh kang dakluntakake marang

kowe ing dina iki, yaiku ngetutburi allah liyane lan ngabekti marang iku.”

Bab laknat

28:15-46

¹⁵“Balik manawa kowe ora ngestokake dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, lan ora nglakoni kalawan tumemen sakehe pepakene lan katetepane kang dakprentahake marang kowe ing dina iki, kowe bakal katekan lan katempuh ing sakehe laknat kang mangkene: ¹⁶Kowe bakal kena ing laknat ana ing jero kutha lan bakal kena ing laknat ana ing pategalan. ¹⁷Bakal kena ing laknat kranjangmu lan wadhah jladrenmu. ¹⁸Bakal kena ing laknat wohing wetenganmu lan pametuning palemahanmu, anak-anake sapimu lan wetengane wedhusmu. ¹⁹Kowe bakal kena ing laknat samangsa lumebu, lan kena ing laknat samangsa metu.

²⁰Sang Yehuwah bakal ndhatengake laknat, dahuru lan bebendu ana ing antaranira tumrap sakehe pagawean kang sira tandangi, nganti sira tumpes lan sirna kanthi enggal, marga saka panggawenira kang ala, anggonira mungkur ninggal marang Ingsun. ²¹Sang Yehuwah bakal ndhatengake pageblug pes marang kowe, nganti kowe kasirnakake saka ing tanah kang kokparani lan kokenggoni.

²²Sang Yehuwah bakal nggebag kowe kalawan lelara watuk getih, panastis, panas kang nganti nggosongake awak, tatu kang mbebayani

apadene mangsa ngerak, ama lan lelara gandum, kabeh iku bakal nempuh marang kowe nganti satumpesmu. ²³ Langit kang ana ing sadhuwure sirahmu bakal dadi kaya tembaga lan tanah kang kokambah bakal dadi kaya wesi. ²⁴ Sang Yehuwah bakal nurunake udan awu lan bledug ing nagaramu, kabeh mau bakal nibani kowe saka ing langit nganti tumeka ing satumpesmu. ²⁵ Sang Yehuwah bakal marengake kowe kagecak kabeh dening mungsuhmu. Anggonmu nglurug bakal ngambah ing dalan siji, nanging anggonmu keplayu saka ing ngarepe bakal metu ing dalan pitu; nganti kowe nukulake rasa girise sakehe karajan ing bumi. ²⁶ Jisimmu bakal dadi memangsane sarupane manuk ing awang-awang lan beburon ing bumi, sarta bakal ora ana kang nggusahi.

²⁷ Sang Yehuwah bakal nggebag kowe kalawan memala wudun ing Mesir, kalawan plentung, bengkoyok lan kadhas-kudhis, kang nganti ora bisa mari. ²⁸ Sang Yehuwah bakal nggebag kowe kalawan lelara edan, wuta sarta bubrah ing nalar, ²⁹ temah ing wayah awan kowe nganti grayah-grayah, kaya wong wuta ana ing pepeteng. Salaku-lakumu bakal ora begja, mung bakal tansah dikaniaya lan dirampog, mangka ora ana kang mitulungi.

³⁰ Kowe bakal pepacangan karo wong wadon, nanging wong liya kang bakal ngewori turu. Kowe bakal gawe omah, nanging ora bakal kokenggoni. Kowe bakal gawe pakebonan anggur, nanging ora bakal ngrasakake

wohe. ³¹ Sapimu bakal disembeleh ana ing ngarepmu, nanging kowe ora bakal mangan daginge; kuldimu bakal dirampas saka ing ngarepmu, lan ora bakal dibalekake marang kowe. Wedhusmu bakal padha kaulungake marang mungsuhmu, mangka bakal ora ana kang teka mitulungi kowe. ³² Anakmu lanang lan wadon bakal kaulungake marang bangsa liya, koksipati kalawan mripatmu dhewe, sarta saben dina kowe tansah kangen marang anak-anakmu iku, nanging kowe ora bakal bisa tumindak apa-apa. ³³ Sawijining bangsa kang ora kokwanuhi kang bakal mangan pametuning lemahmu lan sakehe wohe kangelanmu; kowe tansah bakal ditindhes lan dikaniaya. ³⁴ Kowe bakal dadi owah engetan marga saka sesawangan kang kokdeleng. ³⁵ Sang Yehuwah bakal nggebag kowe kalawan tatu kang mandi ana ing dhengkul lan pupumu sarta mremen saka dlamakan tumeka ing cumplungmu, kang ora bakal bisa mari. ³⁶ Sang Yehuwah bakal ngulungake kowe dalah rajamu kang kokadegake supaya mengku kowe, marang salah sawijining bangsa kang ora kokwanuhi, lan iya ora diwanuhi dening para leluhurmu; ana ing kana kowe bakal ngabekti marang allah liyane kang rupa kayu lan watu. ³⁷ Kowe bakal dadi bab kang marakake kaebatan, dadi pocapan lan pepoyokane para bangsa, ana ing wewengkon anggonmu bakal disingkirake dening Sang Yehuwah. ³⁸ Pategalanmu bakal koksebari wiji akeh, nanging anggonmu ngundhuhi mung sathithik, marga bakal

dipangani walang. ³⁹ Kowe bakal gawe lan nanduri pakebonan anggur, nanging kowe ora bakal ngombe utawa nandho anggur, marga bakal dipangan uler. ⁴⁰ Kowe bakal nduweni wit jaitun ana ing sawratane dhaerahmu, nanging kowe ora bisa nglengani awakmu, marga wohe jaitunmu bakal padha gogrog. ⁴¹ Kowe bakal duwe anak lanang lan wadon, nanging iku ora bakal padha dadi duwekmu, marga bakal padha dadi tawanan. ⁴² Sakabehe wit-witanmu lan pametune palemahanmu bakal diebroki grombolan walang. ⁴³ Wong manca kang ana ing tengahmu bakal sangsaya dhuwur ngluwihi kowe, nanging kowe sangsaya keplorod. ⁴⁴ Bangsa liya mau bakal ngutangi marang kowe, nanging kowe ora bakal ngutangi; iku bakal dadi sirah, nanging kowe bakal dadi buntute.

⁴⁵ Sakehe wewelak iku bakal nekani lan mburu kowe nganti ketutupan, temah kowe banjur tumpes, marga kowe ora ngestokake dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ora netepi ing pepakene lan katetepane kang padha didhawuhake marang kowe; ⁴⁶ iku mau kabeh bakal dadi pratandha lan mukjijat ana ing antaramu lan ing antarane turunmu ing salawase.”

Paprangan lan pambuwangan kang bakal dialami

28:47-68

⁴⁷“Sarehne kowe ora gelem dadi abdine Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kalawan bungah lan legawaning ati, sanadyan wus kaluberan ing samubarang kabeh, ⁴⁸ mulane kowe kalawan nandhang kaluwen lan kasatan, sarta kalawan nandhang kawudan tuwin kacingkrangan ing samubarang kabeh bakal ngawula marang mungsuh kang bakal didhawuhi dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, nglawan kowe; iku bakal ngetrapi pasangan wesi ing cengemu, nganti kowe sirna. ⁴⁹ Sang Yehuwah bakal ndhatengake sawijining bangsa kang adoh sangkane, saka ing pungkasane bumi, kang tekane kaya manuk garudha kang nyamber; bangsa kang ora kokngreteni basane; ⁵⁰ bangsa kang pasemone sumengit, ora mawang marang wong tuwa lan ora melasi marang bocah; ⁵¹ kang bakal mangan nganti entek wohing raja-kayamu lan pametuning palemahanmu, tumeka satumpesmu; ora ngarekake gandum, anggur utawa lenga utawa pedhetmu lan cempemu, nganti sasirnamu. ⁵² Kowe bakal ditindhes ana ing sakehe panggonanmu, nganti balowartimu kang dhuwur lan santosa kang kokandelake iku ing saindenging nagaramu wus padha jugrug. Malah panindhese iku warata ing

saenggon-enggon, ana ing sawewengkone nagara kabeh, kang wus diparingake marang kowe dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ⁵³ Ing sajrone kasusahan lan rekasa saka panggawene mungsuh iku, kowe nganti tegel mangan wohing wetenganmu, iya daginge anak-anakmu lanang lan wadon peparinge Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, marang kowe. ⁵⁴ Wong lanang ing antaramu kang ringkih dhewe lan kulina mukti lan seneng nguja pakaremane bakal ewa marang sadulure, marang somahé dhewe sarta marang anak-anake kang isih kari, ⁵⁵ nganti ora gelem menahi daginge anake kang dipangan iku marang salah sijine wong-wong mau, awit ora ana turahane maneh, ing sajrone susah lan rekasa marga saka panggawene mungsuhmu ana ing sakehe panggonanmu. ⁵⁶ Wong wadon ing antaramu kang ringkih lan kulina mukti lan seneng nguja pakaremane, kang sikile ora tau ngambah lemah awit saka anggone seneng ngumbar kekarepane lan ringkih mau, iku bakal ewa marang bojone dhewe sarta marang anake lanang lan wadon; ⁵⁷ marga saka ari-arine kang metu saka guwa-garbane utawa marga saka anak-anake kang dilairake; jalaran saka bangeting kacingkrangane nganti mentala mangan iku kalawan dhedhemitan, iya jalaran saka susah lan rekasa marga saka panggawene mungsuhmu ana ing panggonanmu.

⁵⁸ Manawa kowe ora nglakoni kanthi tumemen sakehe pangandika ing angger-anggering

Toret kang katulisan ana ing kitab iki, lan kowe ora gelem ngajeni Asma kang mulya lan nggegirisi iki, yaiku marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ⁵⁹ Sang Yehuwah bakal ndhatengake wewelak kang elok marang kowe lan marang turunmu; wewelak kang nggegirisi lan suwe lan lelara mbebayani tur suwe. ⁶⁰ Panjenengane iya bakal ndhatengake sakehe memala Mesir kang kokwedeni, kabeh iku bakal padha tumemplok ing awakmu, ⁶¹ uga sarupane lelara lan sarupane wewelak kang ora katulisan ana ing kitab Toret iki, iku bakal ditekakake dening Sang Yehuwah marang kowe nganti satumpesmu. ⁶² Temah kekarenmu mung sathithik, mangka maune cacahmu iku kaya lintang ing langit; mulane mangkono awit kowe ora ngestokake dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ⁶³ Padha kaya ing maune Sang Yehuwah karenan ing galih nyaeni nangkara-nangkarake marang kowe, iya kaya mangkono Sang Yehuwah anggone karenan ing galih ngrusak lan numpes marang kowe, temah kowe bakal karubuhake saka ing tanah kang lagi kokparani bakal kokenggoni. ⁶⁴ Sang Yehuwah bakal mbuyarake kowe ana ing antarane para bangsa, saka ing pungkasane bumi tutug ing pungkasane bumi, ana ing kono kowe bakal ngabekti marang allah liyane kang ora kokwanuhi lan iya ora disumurupi dening para leluhurmu, kang rupa kayu lan watu. ⁶⁵ Ana ing antarane para bangsa iku kowe ora bakal oleh katentreman, sarta

dlamakanmu bakal ora oleh aso; malah ing kono kowe bakal kaparingan ati kang semplah, mripat kang kebak rasa kangen sarta nyawa kang nggrantes. ⁶⁶ Uripmu bakal kopal-kampul, awan lan bengi tansah was-was lan nguwatirake uripmu. ⁶⁷ Ing wayah esuk pangucapmu: Bok iya enggal bengi; lan ing wayah bengi pangucapmu: Bok iya tumuli esuk; marga atimu kebak rasa giris marga saka sesawangan kang koksipati. ⁶⁸ Sang Yehuwah bakal mangsulake kowe menyang ing tanah Mesir kalawan nunggang prau, metu ing dalan kang wus Sunpangandikakake marang sira: Sira ora bakal ndeleng iku maneh. Ana ing kono sira bakal nawakake awakira marang mungsuhmu dadi batur tukon lanang lan wadon, nanging bakal ora ana kang tuku.”

Prajanjian kalawan Gusti Allah kaanyarake

29:1-29

29 ¹Iki surasane prajanjian kang kadhawuhake dening Sang Yehuwah marang Nabi Musa, supaya kadhawuhna marang wong Israel ana ing tanah Moab, kajaba prajanjian kang wus kaanakake kalawan wong-wong mau ana ing gunung Horeb.

²Nabi Musa nimbali sagolongane wong Israel kabeh kadhawuhan nglumpuk, banjur padha dipangandikani mangkene: “Kowe wus padha ndeleng apa sapandamele Sang Yehuwah

ana ing tanah Mesir marang Sang Prabu Pringon lan sakehe para abdine lan marang ing saindenging nagarane, ³ panyoba kang gedhe kang wus padha kokdeleng dhewe, rupa pratandha lan mukjijat kang agung iku; ⁴ nanging tekan ing dina iki kowe padha ora diparingi akal-budi kang kanggo mangreti utawa mripat kanggo ndeleng, apadene kuping kanggo ngrungkokake dening Sang Yehuwah. ⁵ Sira wus Sunirid lakunira ana ing pasamunan nganti patang puluh taun lawase, sandhanganira ora dadi lungsed, lan trumphira ora dadi jebol ana ing sikilira; ⁶ sira ora mangan roti, anggur utawa omben-omben kang mendemi sira ora ngombe, supaya sira sumurupa yen Ingsun iki Yehuwah Allahira.

⁷ Satekamu ing panggonan kene, banjur padha dilurugi perang dening Prabu Sihon, ratu ing Hesybon lan Prabu Og, ratu ing Basan, nanging iku padha kita gecak, ⁸ sarta nagarane padha kita rebut, kita wenehake marang wong Ruben, marang wong Gad lan marang separone taler manasye dadi tanah-pusaka. ⁹ Mulane kowe padha nglakonana pangandikaning prasetyan iki kanthi tumemen, supaya kowe padha bisa oleh kabegjan ing sabarang kang koklakoni.

¹⁰ Ing dina iki kowe kabeh padha ngadeg ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, para panggedhene talermu, para tuwa-tuwamu lan para tetindhing wadya-balamu lan sakehe wong lanang ing Israel, ¹¹ anak-anakmu, somahmu lan bangsa

liya kang ana ing pakemahanmu, dalasan para tukang nyigari kayu lan tukang nimba; ¹² padha kakersakake melu ing prasetyane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, yaiku prajanjian kang kinanthenan supaos, kang didamel dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, karo kowe ing dina iki; ¹³ supaya ing dina iki kowe diangkata dadi umat kagungane sarta Panjenengane dadia Gusti Allahmu, kaya kang wus dadi pangandikane marang kowe lan kaya kang wus diprasetyakake kalawan supaos marang para leluhurmu yaiku Eyang Abraham, Iskak lan Yakub. ¹⁴ Anadene kang dakkatutake ing prasetyan kang kanthi supaos iku ora mung kowe dhewe, ¹⁵ nanging iya saben wong kang melu kita ngadeg ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, iya dalah wong kang ing dina iki ora melu kita ana ing kene. ¹⁶ Awit kowe rak padha sumurup kaya apa anggon kita padha nratas ing tengahe sakehe bangsa kang padha kokambah nagarane, ¹⁷ sarta kowe wus padha weruh dewa jejember lan brahalane kang arupa kayu lan watu, mas lan salaka kang padha ana ing tengahe. ¹⁸ kang iku ing antaramu aja nganti ana wong lanang utawa wadon, kulawarga lan taler kang ing dina iki atine mungkur ninggal Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, sarta marani lan ngabekti marang allahe bangsa-bangsa mau; ing antaramu iya aja nganti ana oyod kang nukulake racun utawa butrawali. ¹⁹ Nanging aja nganti kelakon, sawuse krungu surasane prasetyan kang

kanthi supaos iki, ana wong kang banjur duwe pangira: Aku mesthi bakal terus slamet, sanadyan lakuku nuruti wangkoting atiku; yen mangkono bakal ndadekake sirnane tanah kang kaluberan dalah kang kakurangan banyu, ²⁰Pangeran Yehuwah mesthi ora ngapura marang wong kang mangkono iku, malah bakal kataman ing bebendu lan kasujanane Pangeran Yehuwah kang makantar-kantar, sarta bakal katempuh ing sakehe sumpah kang katulisan ana ing kitab iki, apadene Sang Yehuwah bakal nyirnakake jenenge saka ing sangisoring langit; ²¹Sang Yehuwah bakal misahake wong iku saka ing sakehe talere Israel supaya kataman ing bilai, ngetrepi sumpah prasetyan kang katulisan ana ing kitab Toret iki. ²²Turun-turunmu ing tembe, yaiku anak-putumu kang bakal tuwuh ing sapungkurmu, lan bangsa liya kang bakal teka saka ing tanah adoh, manawa padha weruh wewelak lan lelara kang nempuh ing nagara iku marga saka panggebage Sang Yehuwah, ²³yaiku: sawratane tanah padha geseng kabeh marga saka welirang lan uyah, kang ora kasebaran, ora nuwuhake apa-apa lan ora ana thethukulan kang tinemu ing kono, kayadene Sodom, Gomora, Adma lan Zeboim, kang padha diwalik dening Sang Yehuwah sajroning bebendu lan bentering bramatyane. ²⁴Sakehe para bangsa bakal padha sapocapan: Yagene Sang Yehuwah nindakake mangkono marang nagara iki. Yagene bebendune kang ngedab-edabi nganti

mulad-mulad mangkono. ²⁵Ing kono bakal ana kang mangsuli: Iku marga saka anggone padha nyingkur marang prasetyane Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure, yaiku prajanjian kang kadamel karo wong-wong iku nalika padha kaentasake saka ing tanah Mesir; ²⁶sarta anggone wus padha lunga ngabekti lan sujud marang allah liyane, yaiku allah kang maune padha ora disumurupi lan kang ora dikarsakake dening Pangeran Yehuwah. ²⁷Mulane bebendune Sang Yehuwah mulad-mulad marang nagara iku, nganti didhawahi sakehe pangipat-ipat kang katulisan ana ing kitab iki. ²⁸Sang Yehuwah nyebratake wong-wong iku saka ing tanahe kalawan duka lan bentering bramatyane lan bebendune kang nggegirisi, banjur padha dibuwang menyang ing nagara liya, kaya kang wus kelakon ing dina iki. ²⁹Prakara kang samar iku karegem ing Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, nanging apa kang wus kalairake iku kanggo kita lan anak-putu kita ing salawas-lawase, supaya kita padha ngestokna sakehe pangandikaning angger-anggere.”

Pulih sawuse mratobat

30:1-10

30 ¹“Anadene samangsa kowe wus katekan samubarang kabeh kang wus dakandharake ana ing ngarepmu mau, yaiku berkah lan laknat, mangka kowe banjur ngrumangsani ana ing sajroning

atimu ana ing satengahe sakehe bangsa, ing ngendi parane anggonmu ditundhung dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ²sarta manawa kowe bali mratobat marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu mau, lan ngestokake dhawuhe miturut kaya kang dakprentahake marang kowe ing dina iki, dadia kowe dadia anak-anakmu, kalawan gumolonging atimu lan gumolonging nyawamu, ³ing kono Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, bakal mulihake kaananmu lan melasi marang kowe. Kowe bakal dikumpulake maneh saka ing antarane para bangsa, saka ing ngendi parane anggonmu disebar dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu. ⁴Sanadyan kang padha kabuwang iku ana ing pungkasane langit, Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iya bakal nglumpukake kowe saka ing kana. Panjenengane bakal mundhut kowe saka ing kana. ⁵Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, bakal ngirid kowe lumebu menyang nagara kang wus dadi duweke leluhurmu, nuli kowe kang bakal ndarbeni. Kowe bakal diparingi kadarman lan kadadekake tangkar-tumangkar nganti ngungkuli para leluhurmu mau. ⁶Karodene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, bakal netaki atimu lan atine turunmu, temah ndadekake kowe padha tresna marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kalawan gumolonging atimu lan gumolonging nyawamu, njalari kowe lestari urip. ⁷Dene sakehe sumpah iku mau bakal didhawahake dening Pangeran Yehuwah, Gusti

Allahmu, marang mungsuhmu lan marang para kang nyengiti kowe, kang wus padha ngoyak-oyak marang kowe. ⁸Anadene kowe bakal ngestokake dhawuhe Sang Yehuwah, maneh sarta nglakoni sakehe pepakene kang dakluntakake marang kowe ing dina iki. ⁹Ing kono Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, bakal ngluberake kadarmane marang kowe tumrap sabarang kang koklakoni, iya kang arupa wohing wetenganmu, lan wohing raja-kayamu sarta pametuning palemahanmu; awitdene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, bakal karenan ing galih marang kowe maneh marga saka kabegjanmu, kaya biyen anggone karenan ing galih marang para leluhurmu. ¹⁰Iku manawa kowe ngestokake dhawuhe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kanthi netepi pepaken lan katetepane kang padha katulisan ana ing kitab Toret iki, sarta manawa kowe mratobat marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, kalawan gumolonging atimu lan gumolonging nyawamu.”

Bab pati-urip

30:11-20

¹¹“Awitdene pepakon kang dakluntakake marang kowe ing dina iki, iku ora kaboten tumrap kowe lan iya ora kadohen, ¹²ora ana ing langit, samungguh mangkonoa kowe mesthi ngucap: Sapa kang bakal munggah menyang ing langit njupuk iku lan medharake marang kita, supaya padha kita lakoni? ¹³Lan

iya ora ana ing sabrange sagara, saupama mangkonoa pangucapmu mesthi mangkene: Sapa kang bakal nyabrang menyang ing sabrange sagara, njupuk iku lan medharake marang kita, supaya padha kita lakoni?

¹⁴Nanging pangandika iku cedhak banget karo kowe, yaiku ana ing cangkemmu lan ing atimu, supaya katindakake!

¹⁵Elinga, ing dina iki aku wus nggelarake bab urip lan karahayon, bab pati lan kasangsaran, ¹⁶marga ing dina iki aku prentah marang kowe, supaya kowe tresnaa marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, sarta lumakua ana ing dalan pitedahe, apadene netepana ing pepaken lan katetepan sarta prasetyane, supaya kowe lestaria urip lan tangkar-tumangkara, sarta diberkahana dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ana ing nagara kang kokparani lan bakal kokejegi.

¹⁷Nanging manawa atimu mungkur lan ora ngestokake dhawuhe, malah kagendeng nganti sujud lan ngabekti marang allah liyane, ¹⁸ing dina iki kowe dakkandhani; yen kowe masthi bakal padha tumpes, ora-orane yen kowe bakal padha lestari pamanggonmu ana ing tanah kang lagi kokparani kalawan nyabrang ing kali Yarden lan bakal kokenggoni. ¹⁹Langit lan bumi padha dakgawe seksi lawananmu ing dina iki; urip lan pati wus dakgelar ana ing ngarepmu, apadene berkah lan laknat. Kang iku kowe milih urip, supaya lestaria urip, iya kowe dalah turunmu, ²⁰kalawan nresnani Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu,

ngrungokake marang pangandikane sarta rumaket marang Panjenengane; marga yaiku kang njalari uripmu lan dawane umurmu ana ing tanah kang wus diprasetyakake dening Pangeran Yehuwah kalawan supaos, marang para leluhurmu yaiku: Eyang Abraham, Iskak lan Yakub, yen bakal kaparingake.”

sang Yusak nggentosi Nabi Musa

31:1-8

31 ¹ Sawuse mangkono Nabi Musa banjur tindak sarta nglairake sakehing pangandika iki marang wong Israel kabeh. ² Mangkene pangandikane: “Umurku saiki satus rong puluh taun; aku wus ora bisa giyat maneh, sarta Pangeran Yehuwah wus ngandika marang aku: Sira mesthi ora bakal nyabrang bengawan Yarden iki. ³ Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, piyambak kang bakal nuntun nyabrang lakumu, iya Panjenengane piyambak kang bakal numpes bangsa-bangsa iku saka ing ngarepmu, satemah kowe banjur bisa ngebeki nagarane; Yusak kang bakal nuntun nyabrang lakumu, kaya kang dadi dhawuhe Sang Yehuwah. ⁴ Dene Sang Yehuwah bakal ngetrapi para bangsa mau kaya kang wus ditandukake marang Prabu Sihon lan Prabu Og, para ratune wong Amori, kang wus padha ditumpes dalah tanahe pisan. ⁵ Sang Yehuwah bakal ngulungake para bangsa mau marang ing tanganmu, sawuse nuli padha etrapana miturut kaya kang wus dakprentahake marang

kowe. ⁶Disantosa lan ditatag atimu, aja wedi lan aja giris ana ing ngarepe, marga Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iku kang nunggil ing salaku-lakumu. Panjenengane ora bakal negakake kowe lan kowe ora bakal ditilar.”

⁷Nabi Musa nuli nimbali Sang Yusak lan dipangandikani ana ing ngarepe sakehe wong Israel: “Disantosa lan ditatag atimu, awitdene kowe kang bakal lumebu bebarengan karo bangsa iki menyang ing nagara kang wus diprasetyakake kalawan supaos dening Sang Yehuwah marang leluhure yen bakal diparingake; dene kowe kang bakal mimpin nganti padha ndarbeni nagara iku. ⁸Pangeran Yehuwah piyambak kang bakal ngirid lakumu, Panjenengane piyambak kang bakal nunggil marang kowe, kowe ora bakal ditegakake lan ora bakal ditilar, mulane aja wedi lan aja semplah.”

Pamacane kitab angger-anggere Toret saben pitung taun

31:9-13

⁹Sawuse nabi Musa nyerati angger-anggere Toret, iku banjur diparingake marang para imam bani Lewi, kang ngusung pethi prasetyaning Pangeran Yehuwah lan marang sakehe para tuwa-tuwane Israel; ¹⁰nuli padha diprentahi dening Nabi Musa mangkene: “Iki wekasane pitung taun ing mangsane nglilakake utang kaya kang wus katemtokake, yaiku Riyaya Tancebing Tarub; ¹¹samangsa

wong Israel kabeh padha nglumpuk seba ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, ana ing panggonan kang bakal pinilih dening Panjenengane, nuli kowe macaa angger-anggere Toret iki ana ing ngarepe wong Israel kabeh. ¹² Wong sabangsa kabeh padha klumpukna, lanang-wadon dalah bocah-bocah, apadene wong bangsa liya kang manggon ana ing antaramu, supaya iku padha krungua, lan padha sinaua wedi-asih marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, sarta kanthi tumemen padha nglakoni sakehe pangandikane angger-anggere Toret iki. ¹³ Dalah para anak-putune kang ora nyumurupi, iya padha bisaa krungu lan nyinau wedi-asih marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, salawase urip ana ing tanah kang lagi kokparani, kalawan nyabrang bengawan Yarden, lan kang bakal kokenggoni.”

Bebukane kidunge Nabi Musa

31:14-30

¹⁴ Pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Musa; “Lah wus cedhak anggonira bakal mati, mulane Yusak undangan banjur padha ngadega ana ing Tarub Pasewakan, bakal Sunpangandikani.” Nabi Musa lan Yusak banjur padha jumeneng ana ing Tarub Pasewakan. ¹⁵ Pangeran Yehuwah banjur ngatingal ana ing jero tarub, ing jero tugu mega, tugune tumuli ngadeg ana ing lawanging tarub. ¹⁶ Pangandikane Pangeran Yehuwah marang

Nabi Musa: "Wruhanira, sira bakal ngaso awor karo para leluhurira, dene bangsa iki bakal laku bedhang kanthi ngetut-buri allah bangsa liya kang ana ing nagara, kang bakal dileboni; ana ing kono bakal padha ngungkurake Ingsun lan nyelaki prasyaningSun kang wus Suntetepake karo wong-wong iku. ¹⁷ Ing wektu iku bakal padha katempuh ing mulad-mulading bebenduningSun lan bakal Suntilar kalawan ngaling-alingi wadananingSun, temah bakal padha kamangsa nganti entek lan katrajang ing bilai lan kasusahan akeh, nganti ing wektu iku padha duwe pangucap mangkene: Rak marga Gusti Allah ora ana ing satengah kita, anggon kita padha katrajang ing bilai lan karubedan tumpa-tumpa iki? ¹⁸ Nanging ing wektu iku Ingsun bakal ndhelikake wadananingSun babar pisan, marga saka sakehe piala kang wus dilakoni, yaiku anggone padha manut marang allah liyane. ¹⁹ Mulane kidung iku tulisana lan banjur wulangna marang wong Israel, isekna ing cangkeme, supaya kidung iki dadia seksiningSun tumrap wong Israel. ²⁰ Awitdene Ingsun bakal ngirid lakune lumebu ing tanah kang wus Sunprasyakake kalawan supaos marang para leluhure, yaiku tanah kang luber puwan lan madu; nanging samangsa wus padha mangan nganti wareg lan dadi lemu, nuli bakal padha marani allah liyane, lan ngabekti marang iku. Ingsun bakal disepelekake lan prasyaningSun diselaki. ²¹ Nanging samangsa padha kataman ing bilai lan

kasangsaran bola-bali, kidung iki bakal minangka paseksi tumrap wong-wong iku; marga kidung iki bakal tetep tumempel ing lambene para turune, awitdene Ingsun mirsa apa kang dadi kekarepaning atine ing dina iki, sadurunge Sunirid lumebu ing tanah kang wus Sunprasetyakake kalawan supaos.”²² Nabi Musa tumuli nyerati kidung iku sarta banjur diwulangake marang wong Israel.

²³ Pangeran tumuli paring dhawuh marang Sang Yusak bin Nun, pangandikane: “Disantosa lan ditatag atimu, sabab sira bakal ngirid lakune wong Israel lumebu ing nagara kang wus Sunprasetyakake kalawan supaos marang wong-wong iku, sarta Ingsun kang bakal nunggil marang sira.”

²⁴ Kacarita bareng Nabi Musa wus rampung anggone nyerati pangandikane angger-anggere Toret iku ana ing kitab nganti satamate,²⁵ banjur dhawuh marang para wong Lewi kang padha ngusung pethining prasetyane Pangeran Yehuwah, pangandikane:

²⁶ “Kitab Toret iki tampanana lan selehna sandhing pethining prasetyane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, supaya anane ing kono iku dadia paseksi tumrap kowe.

²⁷ Awitdene aku ngerti marang wangkote atimu lan kakune githokmu. Salagine aku isih urip ana ing tengahmu bae, kowe wus padha ngatonake wangkotmu marang Sang Yehuwah, mendahane maneh yen aku wus ngajal.²⁸ Padha klumpukna sakehe para tuwa-tuwane talermu lan para tetindhing

wadya-balamu, aku arep nglairake apa kang bakal dakkandhakake mengko, kalawan ngundang langit lan bumi, supaya dadi seksi. ²⁹ Marga aku ngerti, besuk sangajalku, kowe bakal padha tumindak rusuh, lan bakal nyleweng saka ing dalan kang wus dakprentahake marang kowe; mulane ing tembe kowe bakal padha katempuh ing bilai, manawa kowe padha nglakoni kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah, lan gawe gerahe panggalihe awit saka gegaweane tanganmu.”

³⁰ Nabi Musa banjur nglairake kidung iki ing sapangrungune wong Israel sapasamuwan kabeh nganti satamate.

Kidung Nabi Musa

32:1-43

- 32** ¹“Kupingmu tilingna, he langit, aku arep caturan,
lan bumi ngrungokna guneme cangkemku.
² Piwulangku muga tumetes kaya udan,
tembungku tetesa kaya ebum,
kaya udan deres kang tumiba ing trubusan
kang lagi semi,
kaya udan deres nibani tetuwuhan.
³ Marga asmane Sang Yehuwah arep dakundhangake:
Ngunjukna hurmat marang Gusti Allah
kita,
⁴ Gunung Parang, kang sampurna pakaryane,
jejeg sakehe margine;

marga Gusti Allah kang setya-tuhu, ora ana kaculikane,

Panjenengane iku bener lan adil.

⁵ Wong-wong kang wus padha ora dadi putrane maneh,

kang padha dadi blentong,

golongan kang nasar lan plinthat-plinthut, iku padha nandukake kanisthan marang Panjenengane.

⁶ He bangsa golongan kang gemblung lan tanpa budi,

apa iku pamalesmu marang Pangeran Yehuwah?

Iku rak Ramamu kang nitahake kowe,

kang nganakake lan kang nguwatake kowe.

⁷ Elinga marang jaman kuna,

gatekna taun-taune turun kang wus kepungkur,

tekokna marang bapakmu, iku kang bakal nerangake marang kowe,

lan marang para pinituwa, iku kang bakal ngandhani marang kowe.

⁸ Ing nalika Kang Mahaluhur mandumi tanah-pusaka marang para bangsa,

iya ing kalane misahake para anake manungsa,

Panjenengane netepake wilayahe para bangsa iku

miturut cacahé wong Israel.

⁹ Awitdene kang dadi pandumane Pangeran Yehuwah iku umate,

Eyang Yakub iku kang katetepake dadi
kagungane piyambak.

¹⁰ Anggone manggih ana ing sawijining
nagara ana ing pasamunan,
ana ing satengahe papan kang mluwa lan
panggeroning pasamunan,
banjur diampingi-ampingi,
direksa prasasat maniking paningale.

¹¹ Kaya patrape manuk garudha anggone
ngiyun-iyun isining susuhe,
nglayang-nglayang ngreksa anak-anake,
mbeber swiwine, nadhahi anake siji,
lan banjur digendhong ing swiwine,

¹² kaya mangkono Sang Yehuwah piyambak
anggone ngirid lakune,
ora ana allah liyane kang mbarengi.

¹³ Diyasakake tetunggangan kang bisa
ngambah ing tengger-tenggering bumi,
diparingi pangan pametune pategalan,
didadekake nesep madu saka ing gunung
parang

lan lenga saka ing watu kelang,

¹⁴ kaniling puwane sapi lan puwane wedhus,
karo gajihing cempe
lan wedhus gembel lanang saka ing Basan,
apadene wedhus berok,

kalawan gandum pilihan,
sarta getihing woh anggur kang dadi
omben-omben, anggur kang munthuk.

¹⁵ Yesyurun nuli dadi lemu, sarta nyepak-
nyepak memburi,
-- kowe tambah lemu, mblenek lan
gimblah-gimblah --,

banjur ninggal marang Gusti Allah kang
nitahake

lan ngremehake gunung paranging
karahayone.

¹⁶ Padha memungu butajengane marga
nyembah allah liyane;
nuwuhake gerahe panggalihe kalawan
dewaning kanisthan;

¹⁷ padha sesajen marang para roh reged
kang dudu Allah,
marang allah kang padha ora diwanuhi,
allah anyar kang lagi bae jumedhul,
kang ora diwedeni dening para leluhurmu.

¹⁸ Gunung Parang kang nganakake kowe iku
koklirwakake,
lan Gusti Allah kang nglairake kowe
koklalekake.

¹⁹ Nalika Sang Yehuwah nguningani bab iku,
banjur nampik wong-wong mau,
marga gerah ing penggalih jalaran saka
anak-anake lanang lan wadon.

²⁰ Panjenengane ngandika: Ingsun bakal
ngaling-alingi wadananingSun tumrap
ing wong-wong iku;

Sunpirsani bakal kapriye wekasane;
awitdene iku bangsa kang keblinger,
anak kang padha ora setya-tuhu,

²¹ padha memungu butajenganingSun
kalawan kang dudu allah;
padha gawe gerahe penggalihingSun
kalawan brahalane.

Mulane Ingsun iya bakal nenangi kumerene
kalawan kang dudu umat,

lan bakal nyerikake atine kalawan bangsa kang gemblung.

²² Awitdene bebenduningSun wus ngurubake geni,

nganti makantar-kantar tekan ing jagade wong mati kang ngisor dhewe;

geni iku mangsa marang bumi dalah pametune,

sarta nggosongake dhasare gunung-gunung.

²³ Ingsun bakal ndhawahake bilai tumpuk-undhung marang wong-wong iku

lan Sunebyuki sakehe jemparingingSun.

²⁴ Samangsa wus menggrik-menggrik marga kurang pangan

lan katon nglayang marga ketrajang lara panas kang nggegirisi,

apadene pageblug kang ampuh,

nuli bakal Sunlepasi siyunge sato galak

lan wisane kewan kang padha nlosor ana ing bumi.

²⁵ Jaka lan prawan, pasuson lan wong kang wus uwanen

bakal padha tumpes, ana ing jaba

dening pedhang ana ing jero kamar dening pagiris.

²⁶ Ingsun mesthine kudu ngandika: Bakal padha Sundamoni.

Pangeling-eling marang wong-wong

iku bakal Sunsirnakake saka ing antarane para manungsa,

²⁷ nanging Ingsun sumelang manawa
mungsuhan banjur nuwuhake gerahing
panggalihingSun,
bokmanawa lawanane iku padha salah
tampa

nganti duwe pangucap: Tanganku unggul,
dudu Sang Yehuwah kang nindakake iki
kabeh.

²⁸ Awitdene iku bangsa kang tanpa nalar,
padha tanpa budi.

²⁹ Saupama wicaksanaa, mesthi ngerti
prakara iki,
sarta mikir kapriye bakal wekasane.

³⁰ Apa bisa kelakon wong siji mburu wong
sewu

lan wong loro bisa ngalahake wong sapuluh
ewu,

yen oraa wus padha kaedol dening gunung
parange

lan diulungake dening Sang Yehuwah.

³¹ Marga gunung parange wong-wong iku ora
kaya gunung parang kita;

bab iku mungsuhan kita kena dadi hakim.

³² Sanyatane wite anggure wong-wong iku
asale saka wit anggure ing Sodom

lan saka pakebonan ing Gomora;

wohe anggure iku ngandhut racun,
pait dhompolane.

³³ Duduhe anggure iku wisaning ula,

lan wisaning ula bedhudhak kang mandi
banget.

³⁴ Kabeh iku apa ora wus Sunsimpen,

kasegel ana ing gedhong
parawataningSun?

³⁵ Ingsun kang kagungan wewenang pepulih
lan males,

ing mangsane sikile nggloyori,
awitdene wus cedhak dinaning karusakane,
sarta enggal bakal nekani apa kang dadi
pepesthene.

³⁶ Awitdene Pangeran Yehuwah bakal paring
kaadilan marang umate,

lan bakal melasi marang para abdine,
samangsa mirsani yen wus ora ana
kekuwatane

lan wus sirna kang jeneng abdi lan kang
merdika.

³⁷ Ing kono Panjenengane bakal ngandika:
Ana ing ngendi allah-allahe

-- gunung parang kang dadi pangungsene
--,

³⁸ kang padha mangan gajihing sesajene
sembelehan,

kang padha ngombe anggur kurban
unjukan?

Kareben iku padha tumandang mitulungi
sira,

supaya sira oleh pangayoman.

³⁹ Saiki sira padha nitenana, yen Ingsun, iya
Ingsun iki Panjenengane;

ora ana Allah, kajaba Ingsun.

Ingsun kang mateni, lan iya Ingsun kang
nguripake,

Ingsun kang ngremuk, lan iya Ingsun kang
marasake;

sarta ora ana kang bisa ngluwari saka ing
astaningSun.

⁴⁰ Lah Ingsun ngangkat astaningSun marang
ing langit kalawan ngandika:

Demi Ingsun agesang langgeng,

⁴¹ samangsa Ingsun ngasah pedhangingSun
kang gilap,

sarta astaningSun ngasta pangadilan,
mesthi Ingsun bakal paring piwales
marang kang padha nglawan marang
Ingsun,

sarta males marang para satruningSun.

⁴² Ingsun bakal ngendemi jemparingingSun
kalawan getih,

lan pedhangingSun bakal mangan daging;
getihe wong-wong kang padha mati
sinuduk lan wong-wong kang padha
katawan,

saka sirahne pimpinane mungsuh kang
rambute dawa.

⁴³ He, para bangsa, padha surak-suraka
marga saka umate,

awitdene Panjenengane malesake getihe
para abdine,

sarta bakal ndhawahake piwales marang
kang padha nglawan ing Panjenengane,
sarta bakal nganakake pirukun tumrap
tanahe umate.”

Pituture Nabi Musa kang wekasan

32:44-47

⁴⁴ Nabi Musa tumuli rawuh bebarengan karo Sang Yusak bin Nun, lan nglairake sakehe tetembunganing kidung mau ing sapangrungune bangsa iku.

⁴⁵ Sawuse Nabi Musa rampung anggone nglairake sakehe tetembungan mau marang wong Israel kabeh, ⁴⁶ banjur mangandikani mangkene: "Kowe padha nggatekna apa kang wus dakpituturake marang kowe ing dina iki, supaya kokprentahake marang anak-anakmu, padha konen nglakoni kanthi temen-temen sakehe pangandikane angger-anggering Toret iki. ⁴⁷ Awitdene iki dudu tembung kang tanpa isi tumrap ing kowe, nanging iku uripmu, lan srana pangandika iki bakal dawa umurmu ana ing tanah kang kokparani, bakal kokenggoni, kalawan nyabrang ing bengawan Yarden."

Sedane Nabi Musa wus cedhak

32:48-52

⁴⁸ Ing dina iku uga Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Musa, mangkene: ⁴⁹ "Sira munggha menyang ing pagunungan Abarim, menyang ing gunung Nebo kang ana ing tanah Moab ing penere Yerikho, banjur sira nyawanga tanah Kanaan kang bakal Sunparingake marang wong Israel dadi darbeke. ⁵⁰ Sira bakal mati ana ing

gunung kang sira unggahi iku, supaya sira kaklumpukake karo para leluhurira, padha kaya Harun kakangira kang iya wus kelakon mati ana ing gunung Hor, kaklumpukake karo para leluhure, ⁵¹ iku marga sira ngowahi kasetyanira marang Ingsun ana ing satengahe wong Israel ing sacedhake sumber Meriba ing Kadesy, ing pasamunan Zin, lan marga sira ora nucekake Ingsun ana ing satengahe wong Israel. ⁵² Sira Sunparengake nyawang nagara iku ana ing ngarepira, nanging sira ora kalilan lumebu mrana, menyang ing nagara kang bakal Sunparingake marang wong Israel.”

Nabi Musa mberkahi taler-taler Israel

33:1-29

33 ¹ Iki berkah kang kaparingake dening Nabi Musa abdine Gusti Allah marang wong Israel sadurunge seda; ² pangandikane mangkene: “Pangeran Yehuwah rawuh saka ing gunung Sinai, nedhaki umate saka ing Seir. Panjenengane ngatingal kalawan cahya mencorong saka ing pagunungan Paran, lan rawuh saka ing antarane para suci puluhan ewu; ing tengahe katon geni murub. ³ Sanyata, Panjenengane ngasihi marang umate, sakehe para abdine kang suci, -- punika sami wonten ing pamengku Paduka saha sami ngadhep wonten ing ngarsaning sampeyan Paduka saha nampeni punapa-punapa saking pangandika Paduka. ⁴ Anggon kita padha kaparingan angger-anggering Toret iku lumantar Nabi

Musa, iku dadi darbeke pasamuwane Rama Yakub. ⁵ Panjenengane dadi ratu ana ing Yesyurun, nalika para panggedhene bangsa padha nglumpuk bebarengan, yaiku sakehe talere Israel.

⁶ Kareben Ruben urip, aja mati, nanging wonge cikben sathithik cacache.”

⁷ Lan iki kang tumrap Yehuda, unjuke: “Dhuh Yehuwah, mug i miyarsakaken unjukipun Yehuda, saha mug i Paduka wangsulaken dhateng bangsanipun, asta Paduka mug i nyarirani perangipun, saha Paduka mug i karsaa mitulungi nglawan mengsa hipun.”

⁸ Tumrap Lewi, unjuke:

“Tumim saha Urim Paduka punika dadosa gadhahanipun tiyang ingkang Paduka kasihi, ingkang sampun Paduka cob i wonten ing Masa saha ingkang sampun Paduka pabeni wonten ing sacelakipun tuk ing Meriba; ⁹ ingkang ngucap bab bapa-biyungipun: Aku ora mreduli; saha ingkang boten purun tepang kaliyan para sadherekipun sarta boten mreduli dhateng anak-anakipun. Awitdene tiyang-tiyang Lewi punika sami ngestokaken dhawuh Paduka saha netepi prajanjian Paduka. ¹⁰ Sami mulangaken pranatan Paduka dhateng Yakub, saha angger-angger Paduka dhateng Israel; sami kekutug wangen-wangen wonten ing ngarsa Paduka saha nyaosaken kurban ingkang kabesmi sadaya wonten ing misbyah Paduka. ¹¹ Dhuh Yehuwah, paduka mug i karsaa mberkahi kakiyatanipun, saha pedalemanipun mug i ndadosna ing kaparenging panggalih

Paduka. Tiyang ingkang sami nglawan tuwin nyengiti mugè Paduka remuk bangkekanipun, ngantosa sami boten saged ngadeg malih.”

¹²Tumrap Benyamin iku pangandikane:

“Iku kekasihe Sang Yehuwah, kang tentrem pamanggone ana ing ngarsane. Sang Yehuwah kang tansah ngayomi sarta dedalem ana ing ereng-erenging gunungge.”

¹³Tumrap Yusup, pangandikane:

“Nagarane muga kaberkahana dening Sang Yehuwah kalawan pepethingan saka ing langit; kalawan ebun lan banyuning samodra agung kang saka ing dhasaring bumi; ¹⁴saka adi-ading pametune srengenge, lan kalawan pepethinganing kang diwetokake dening rembulan; ¹⁵kalawan adi-ading pametune gunung-gunung kang saka wiwitan mula, kalawan pepethinganing pametune punthuk-punthuk kang wus maabad-abad anane; ¹⁶sarta kalawan pepethingane bumi saisine; apadene sih-kadarmane Kang dedalem ana ing grumbul eri. Kabeh iku tumuruna ing sirahé Yusup, iya ing embun-embune kang pinunjul dhewe ana ing antarane para sadulure.

¹⁷Pambareping sapine kang dadi kaluhurane, lan sungune kaya sungune bantheng; iku bakal digawe nyundhang bangsa-bangsa ing salumahing bumi, saka ing poncot tekan ing poncot. Yaiku wong Efraim kang puluhan ewu lan wong Manasye kang ewon.”

¹⁸Tumrap Zebulun pangandikane:

“He Zebulun, bungah-bungaha marga saka laku-lakumu, lan kowe Isakhar marga

saka tarub-tarubmu; ¹⁹ bangsa-bangsa bakal diundang menyang gunung; ana ing kono bakal padha nyaosake kurban sembelehan kang bener, awit bakal padha nesepe kaluberaning sagara lan raja-brana kang kapendhem ana ing jero pawedhen.”

²⁰ Tumrap Gad pangandikane:

“Pinujia Panjenengane kang maringi ombere marang Gad. Pamanggone Gad iku kaya singa wadon lan nyempal bau, malah tekan balung cumplung pisan. ²¹ Gad milih bagean kang becik dhewe, marga ana ing kono panyimpene bageane para senapati: nuli nekani para panggedhene bangsa iku; sarta nindakake kaleresane Sang Yehuwah apadene pangadilane bebarengan karo wong Israel.”

²² Tumrap Dhan pangandikane:

“Anadene Dhan iku anak singa kang mlumpat metu saka ing Basan.”

²³ Tumrap Naftali pangandikane:

“Naftali iku kawaregan ing sih-kamirahane Sang Yehuwah lan kaluberan ing berkahe; tlaga lan tlatah kidul iku ebekana!”

²⁴ Tumrap Asyer pangandikane:

“Asyer iku binerkahana ana ing antarane para putra, dadia kakasihe para sadulure, lan nyelupna sikile ing lenga. ²⁵ Wesi lan tembaga dadia slaraking lawangmu, lan kasantosanmu lestaria sajege uripmu.

²⁶ Ora ana kang madhani Gusti Allah, he Yesyurun. Kang nenitih nglangkungi langit mitulungi kowe, lan ngagem kaluhurane ngambah ing mega. ²⁷ Gusti Allah kang

langgeng iku dadi pangaubanmu, lan ing ngisormu ana bau-bau kang langgeng. Panjenengane nundhungi mungsuh saka ing ngarepmu, sarta ngandika: Tumpesen!²⁸ Kalawan tentrem pamanggone Israel, sumbere Yakub lestari, ora kareridhu ana ing nagara kang kadunungan gandum lan anggur, malah langite nurunake ebun.²⁹ Rahayu kowe, he Israel, sapa kang madhani kowe, sawijining bangsa kang kaluwaran dening Pangeran Yehuwah, tameng pitulungan lan pedhanging kaunggulanmu. Mulane mungsuhmu bakal padha nungkul sumuyud marang kowe, sarta kowe bakal lumaku ngambah ing punthuk-punthuke.”

Sedane Nabi Musa

34:1-12

34¹ Nabi Musa banjur tindak saka ing tanah warata ing Moab, minggah ing gunung Nebo, pucake pagunungan Pisga ing penere Yerikho, tumuli ditedahi saindenging nagara iku kabeh dening Sang Yehuwah: dhaerah Gilead tutug ing Dhan,² tlatahe Naftali kabeh, tanahe Efrayim lan Manasye, tanahe Yehuda sawratane nganti tekan ing sagara kulon;³ tanah Negeb lan Lebak Yarden, lebak Yerikho, kutha wit kurma, nganti tutug ing Zoar.⁴ Tumuli dipangandikani dening Pangeran Yehuwah: “Iki nagara kang Sunprasetyakake kalawan supaos marang Abraham, Iskak lan Yakub, dhawuhingSun: Turunira bakal

Sunparingi nagara iku. Sira Sunparengake ndeleng kalawan mripatira dhewe, nanging sira ora bakal nyabrang mrana.”

⁵Nabi Musa, abdine Sang Yehuwah banjur seda ana ing kono, ing tanah Moab, miturut pangandikane Pangeran Yehuwah. ⁶Banjur dipetak dening Panjenengane ana ing lebake tanah Moab ing penere Bet-Peor, ora ana wong kang weruh pasareane nganti tekan ing dina iki. ⁷Nalika seda Nabi Musa yuswane satus rong puluh taun, paningale durung blawur lan durung ilang kakiyatane. ⁸Wong Israel tumuli padha nangisi Nabi Musa ana ing tanah warata Moab lawase telung puluh dina.

Kacarita dina patangisaning kasusahan marga saka Nabi Musa wus rampung. ⁹Anadene Sang Yusak bin Nun iku kapenuhan ing rohing kawicaksanan, marga wus ditumpangi asta dening Nabi Musa, mulane wong Israel padha manut marang Sang Yusak, sarta netepi dhawuhe Pangeran Yehuwah kang wus diprentahake dening Nabi Musa. ¹⁰Ing sabanjure wus ora ana nabi maneh kang jumeneng ing antarane Israel kang madhani Nabi Musa, kang ditepangi dening Pangeran Yehuwah aben-ajeng, ¹¹ing bab sakehe pratandha lan kaelokan, kang katindakake marga saka dhawuhe Pangeran Yehuwah ana ing tanah Mesir tumrap marang Sang Prabu Pringon lan marang sakehe para abdine sarta sawratane nagarane, ¹²apadene ing bab sakehe pandamele kang kwasa lan ing bab sakehe prakara kang nggegirisi banget kang

ditindakake dening Nabi Musa ana ing ngarepe
wong Israel kabeh.

YUSAK

**Sang Senapati Yusak kadhawuhan
dening Pangeran Yehuwah supaya
ngrebut tanah Kanaan**

1:1-18

1 ¹ Sawuse Nabi Musa, abdine Sang Yehuwah seda, tumuli ana dhawuhe Sang Yehuwah marang Senapati Yusak, bin Nun, abdine Nabi Musa ² mangkene: "AbdiningSun Musa wus mati, mulane ing samengko sira mangkata nyabrang ing kali Yarden iki, sira dalah sabangsa iki kabeh, menyanga ing tanah kang bakal Sunparingake marang wong-wong iku, yaiku marang wong Israel. ³ Saben panggonan kang bakal kaencikan ing tlapakanira iku wus Sunparingake marang sira kabeh, kaya kang dadi pangandikaningSun marang Musa. ⁴ Wiwit ing ara-ara samun lan ing gunung Libanon ing sisih kana tutug ing bengawan gedhe, yaiku bengawan Efrat, satlatahe wong Het kabeh lan tutug ing Segara Gedhe ing panggonan suruping srengenge, kabeh iku bakal dadi wewengkonira. ⁵ Sajegira urip bakal ora ana wong, kang bisa lestari ana ing ngarepira; kaya anggoningSun nunggil karo Musa, iya kaya mangkono anggoningSun bakal nunggil karo sira. Sira ora bakal Suntegakake lan Suntilar. ⁶ Sira disantosa lan diteguh

atinira, amarga sira kang bakal nuntun bangsa iki supaya bisa ndarbeni nagara kang Sunjanjekake kalawan supaos marang para leluhure, menawa bakal kaparingake marang dheweke kabeh. ⁷Mung bae sira disantosa lan diteguh, tumindaka kalawan ngati-ati condhong karo angger-angger kang wus diprentahake abidingSun Musa marang sira, aja nyleweng ngiwa utawa nengen saka iku, supaya sira oleh kabegjan menyanga ngendi bae paranira. ⁸Sira aja lali ngrembug kitab Toret iki, sira gilut-giluta rina wengi, supaya tumindakira ngati-ati condhong karo kang tinulis ing kitab iku, amarga kanthi patrap mangkono lakunira mesthi bakal lestari sarta sira bakal oleh kabegjan. ⁹Ingsun rak wus dhawuh marang sira: disantosa lan diteguh? Aja giris lan semplah, amarga Pangeran Yehuwah, Allahira nunggil karo sira ing saparanparanira.”

¹⁰Senapati Yusak banjur prentah marang para tetindhing bala, dhawuhe: ¹¹“Kowe padha midera ing pakemahan lan wong-wong padha prentahana mangkene: Padha cawisna sangumu, amarga ing sajroning telung dina kowe bakal padha nyabrang ing bengawan Yarden iki, lan banjur ngejegi nagara kang bakal kaparingake dening Sang Yehuwah Gusti Allahmu marang kowe dadi darbekmu!”

¹²Wong trahe Ruben lan wong trahe Gad tuwin separone taler Manasye tumuli padha didhawuhi Senapati Yusak, mangkene:

¹³“Kowe padha ngelingana marang dhawuh

piwelingé Nabi Musa, abdine Pangeran Yehuwah marang kowe yaiku: Pangeran Yehuwah Gusti Allahmu wus ngganjar katentreman marang kowe lan maringi tanah iki: ¹⁴ Wong wadon lan anakmu kang isih cilik ing antaramu apadene raja-kayamu padha kena keru ana ing tanah peparinge Nabi Musa marang kowe ana ing sabrangane bengawan Yarden; nanging kowe, para prawira lan kang gagah prakosa padha nyabranga ana ing ngarepe para sadulurmu kalawan sikep gegaman, iku padha biyantona, ¹⁵ nganti para sedulurmu iku iya padha kaparingan katentreman kaya kowe kabeh sarta iya ngenggoni nagara, kang bakal kaparingake dening Sang Yehuwah Gusti Allahmu. Sawuse mangkono kowe padha balia menyang ing nagaramu dhewe lan ngenggoni nagara kang diparingake dening Nabi Musa, abdine Sang Yehuwah ana ing sabrange bengawan Yarden ing papan pletheking srengenge.” ¹⁶ Wong mau tumuli padha matur marang Senapati Yusak, mangkene: “Punapa sadhawuh panjenengan dhateng kula, badhe kula estokaken sarta dhateng pundi-pundia kemawon anggen panjenengan badhe ngutus, kula badhe sami mangkat. ¹⁷ Kados anggen kula sami manut-miturut dhateng Nabi Musa bab samukawis, mekaten ugi kula sami manut-miturut dhateng panjenengan; namung kemawon, mugi-mugi Pangeran Yehuwah Gusti Allah panjenengan karsaa nunggil kaliyan panjenengan sami kados dene anggenipun nunggil kaliyan Nabi

Musa. ¹⁸Sok sintena ingkang mbangkang dhateng dhawuh panjenengan, sarta boten manut dhateng dhawuh panjenengan ing bab samukawis ingkang panjenengan prentahaken punika, punika kadhawahana paukuman pejah. Namung panjenengan muging ingkang teguh tuwin tatag ing panggalih.”

Para telik ing Yerikho

2:1-24

2¹ Senapati Yusak bin Nun kalawan sidheman banjur ngutus wong loro saka Sitim kakarsakake nelik, pangandikane: “Kowe padha mangkata, niti-priksaa nagara iku lan kutha Yerikho.” Wong mau tumuli padha mangkat, lan teka ing omahe sawijining wong wadon tunasusila, jenenge Rakhab lan nginep ana ing kono. ²Ratu ing Yerikho tumuli kaaturan uninga, mangkene: “Kala wau dalu wonten tiyang panunggilanipun bangsa Israel dhateng nelik negari ngriki.” ³Ratu ing Yerikho banjur utusan menyang ing omahe Rakhab, dhawuhe: “Wong-wong kang padha nekani sira lan padha teka ing omahira iku padha ladekna mrengs, amarga tekane arep nelik negara kene kabeh.” ⁴Nanging wong wadon mau wus nggawa wong loro mau, kang banjur didhelikake. Ature: “Pancen wonten tiyang jaler ndhatengi kula, nanging kula boten mangertos saking pundi pinangkanipun; ⁵lan sareng wancinipun gapuranipun badhe kakancing saha sampun peteng, tiyang-tiyang

wau sami kesah; kula boten sumerep dhateng pundi purugipun; kula aturi ngoyak, mesthi badhe ketutupan.”⁶ Nanging satemene wong mau padha dikon munggah ing payon lan diumpetake ing ngisore tumpukan rami, kang didekek ing payon kono.⁷ Para utusan banjur ngoyak wong mau ana ing dalam kang anjog ing bengawan Yarden, nganti tumeka ing pasabrangan, lan sawuse wong kang ngoyak padha metu, gapurane nuli kakancing.

⁸Sadurunge wong loro iku padha turu Rakhab munggah marani wong-wong mau menyang ing payon,⁹ sarta kandha: “Kula sumerep, bilih Sang Yehuwah sampun maringaken tanah punika dhateng panjenengan, sarta kula sami kataman giris margi saking panjenengan, punapa dene sakathahing tiyang pribumi ing ngriki sami gumeter wonten ing ngarsa panjenengan,¹⁰ amargi kula sampun sami mireng wartos bab anggenipun Sang Yehuwah ngasataken toyanipun seganten Teberau wonten ing ngarsa panjenengan, nalika panjenengan tindak medal saking tanah Mesir, punapa dene pandamel panjenengan dhateng ratunipun bangsa Amori kekalih ingkang wonten ing sabrangipun benawi Yarden, inggih punika Prabu Sihon lan Prabu Og, ingkang sampun panjenengan tumpes.

¹¹Sareng kula sami mireng bab punika, manah kula sami lemes tanpa daya sarta boten wonten tiyang satunggal-tunggala ingkang taksih gadhah krekat wonten ing ngarsa panjenengan, amargi Sang Yehuwah,

Gusti Allah panjenengan, punika Gusti Allah ingkang wonten ing langit ing nginggil saha ing bumi ing ngandhap. ¹²Ingkang punika panjenengan mugè karsaa supaos atas asmanipun Sang Yehuwah, sarehning kula sampun nandukaken kasaenan dhumateng panjenengan, panjenengan ugi badhe males kasaenan dhateng kulawarga kula saha kula mugè panjenengan paringi pratandha ingkang kening kapitados, ¹³bilih panjenengan badhe nggesangi tiyang sepuh kula, mekaten ugi sadherek kula jaler estri dalah sakukubanipun sadaya sarta badhe ngentasaken nyawa kula saking bebaya pejah.” ¹⁴Wangsulane telik loro mau marang Rakhab: “Kula sami nanggèl gesang panjenengan klayan ngetohaken nyawa kula, janji panjenengan boten nglairaken prakawis kula punika; benjing samangsa Sang Yehuwah sampun maringaken negari punika dhateng kula, kula sami badhe ngatingalaken panarimah saha kasetyan kula dhateng panjenengan.” ¹⁵Wasana telik-telik mau banjur padha diudhunake sarana dhadhung metu ing cendhela; amarga omahe iku prenahe ana ing dhuwur baluwartine kutha, dadi pamanggone ana ing baluwarti. ¹⁶Pangucape Rakhab marang wong mau: “Panjenengan kula aturi tindak dhateng ing pareden, supados sampun ngantos kepanggih kaliyan ingkang sami ngoyak panjenengan; wonten ing ngriku panjenengan kula aturi umpetan tigang dinten, ngantos ingkang ngoyak panjenengan sami mantuk, wasana

panjenengan kula aturi nglajengaken lampah.”
¹⁷Wong loro mau nuli celathu marang Rakhab:
“Kula sami badhe luwar saking sumpah,
ingkang panjenengan pundhut dhateng kula
wau, -- ¹⁸lah manawi kula sami lumebet ing
kitha ngriki, tamparan benang abrit punika
panjenengan tangsulaken angsal cendhela
ingkang kangge margi anggen panjenengan
ngandhapaken kula, punapa malih rama-ibu
panjenengan saha sadherek panjenengan
dalah sakukuban panjenengan sadaya sami
panjenengan kempalaken wonten ing dalem
panjenengan. ¹⁹Sok sintena ingkang medal
saking korining dalem panjenengan, kedah
nanggal akibatipun piyambak; manawi
kawutahaken rahipun, kula boten sami badhe
kalepatan, nanging sok sintena ingkang
wonten ing dalem panjenengan punika,
manawi wonten ingkang ngganggu damel,
rahipun katempuhna dhateng kula. ²⁰Namung
kemawon manawi prakawis punika ngantos
panjenengan wartos-wartosaken, kula
lajeng sami luwar saking sumpah ingkang
dados pamundhut panjenengan dhateng
kula wau.” ²¹Celathune wong wadon mau:
“Mugi kalampahana kados pangandika
panjenengan.” Wong loro mau tumuli padha
pamitan lan padha mangkat. Wong wadon
iku tumuli nalekake tamparan abang mau ing
cendhela. ²²Telik loro mau banjur padha lunga
njujug ing pagunungan sarta padha lereb ana
ing kono lawase telung dina, nganti saulihe
kang padha ngoyak, iku wis padha nglacak ing

sadalan-dalan, nanging ora ketemu. ²³ Wong loro mau nuli padha mulih mudhun saka ing pagunungan lan padha nyabrang, sarta banjur sowan marang ngarsane Sang Senapati Yusak bin Nun, ngaturake pawarta bab apa kang wus kelakon. ²⁴ Ature marang Sang Senapati Yusak: “Yehuwah sampun maringaken saindenging nagari punika dhateng ing tangan kita, malah sakathahipun tiyang saisinipun nagari punika sampun sami kekes wonten ing ngajeng kita.”

Nyabrang ing bengawan Yarden

3:1-17

3 ¹ Esuk-esuk Sang Senapati Yusak wus wungu, banjur bidhal saka ing Sitim kadherekake dening wong Israel kabeh. Bareng padha tekan ing bengawan Yarden, sadurunge nyabrang padha nginep ana ing kono. ² Sawuse antara telung dina para tetindhing wadya-bala banjur padha mider-mider ing sakehing pakemahan, ³ lan prentah marang wong sabangsa kabeh, pangucap: “Samangsa kowe padha ndeleng pethi prasetyane Sang Yehuwah, Gusti Allahmu kausung dening para imam, kang pancen saka taler Lewi, tumuli kowe iya padha budhala saka ing panggonanmu ngetutake pethi mau. ⁴ Mung bae anaa lete ing antarane pethi lan kowe, kira-kira rongewu asta, sarta pethi iku aja kokcedhaki, perlune kowe supaya weruha dalan kang bakal kokambah, amarga kowe

biyen durung tau ngambah ing dalan kono.”

⁵Apadene Sang Senapati Yusak ngandika marang para umat: “Padha sesucia, amarga sesuk Pangeran Yehuwah bakal nindakake kaelokan ana ing tengahmu.” ⁶Para imam banjur didhawuhi Sang Senapati Yusak, mangkene: “Pethining prasetyan iku usungen banjur padha nyabranga ana ing ngarepe bangsa iku.” Para imam banjur padha ngusung pethi prasetyan sarta lumaku ana ing ngarepe bangsa iku.

⁷Apadene Pangeran Yehuwah ngandika marang Sang Senapati Yusak: “Ing dina iki Ingsun bakal miwiti ngluhurake jenengira ana ing ngarepe umat Israel kabeh, supaya iku padha sumurupa, yen Ingsun bakal nunggil karo sira, kayadene anggoningSun nunggil karo Musa.” ⁸Para imam kang padha ngusung pethi prasetyan padha prentahana: “Satekamu ing pinggiring bengawan Yarden, padha mandhega ing satengahing bengawan kono.” ⁹Sang Senapati Yusak banjur dhawuh marang wong Israel: “Padha nyedhaka, ngrungokna pangandikane Sang Yehuwah, Gusti Allahmu.” ¹⁰Sarta maneh pangandikane Sang Senapati Yusak: “Iki dadia titikane enggonmu padha sumurup, yen Gusti Allah kang sipat gesang ana ing satengahmu, lan mesthi bakal nundhungi wong Kanaan, wong Het, wong Hewi, wong Feris, wong Girgasi, wong Amori lan wong Yebus, saka ing ngarepmu! ¹¹Lan pethi prasetyan kagungane Gusti Allahing salumahing bumi lumaku ana

ing ngarepmu nyabrang ing bengawan Yarden.
¹²Mulane saiki padha miliha wong rolas saka
ing taler-taler Israel, saben taler wong siji,
¹³manawa tlapakane para imam kang ngusung
pethi prasetyaning Yehuwah, Gusti Allahing
salumahe bumi mandheg ana ing banyuning
bengawan Yarden, banyune dadakan banjur
bakal piyak, banyune kang saka ing dhuwur
temah bakal mandheg anggone mili dadi
bendungan.”

¹⁴Nalika bangsa Israel padha budhal saka
ing pakemahan arep nyabrang ing bengawan
Yarden, para imam kang ngusung pethi
prasetyan lumaku ana ing ngarepe bangsa
mau. ¹⁵Dumadakan bareng kang ngusung
pethi mau tutug ing bengawan Yarden, lan
tlapaning para imam kang ngusung pethi
kacelup ing banyu ing pinggiring bengawan
-- sajrone mangsa panen bengawan Yarden
iku luber ing sauruting pinggire -- ¹⁶banyu
kang mili saka ing dhuwur banjur mambeg.
Banyu kang mili saka ing dhuwur angendhukur
dadi bendungan, dawa banget nganti tekan
ing sacedhake kutha Adam, kang kaprenah
ana ing sisihe Sartan; dene banyu kang mili
menyang ing Segara Araba, yaiku Segara Asin,
iku pedhot babar pisan. Bangsa Israel tumuli
padha nyabrang prenahe ana ing ngarepe
kutha Yerikho. ¹⁷Nanging para imam kang
ngusung pethi prasetyaning Yehuwah iku
padha mandheg ana ing gasikan ing tengahing
bengawan Yarden; dene wong Israel sabangsa
kabeh padha nyabrang ana ing gasikan, nganti

kabeh wus padha nyabrang ing bengawan kono.

Bab watu pengetan rolas

4:1-24

4¹ Bareng umat kabeh wus padha nyabrang ing bengawan Yarden, Pangeran Yehuwah tumuli ngandika marang Senapati Yusak, mangkene: ²“Sira mijia wong rolas saka bangsa iku, saben taler wong siji, iku padha prentahana mangkene: ³Padha njupuka watu rolas iji saka ing kene, saka ing satengahe bengawan Yarden iki, saka ing panggonan mandhege tlapakane para imam, padha usungen menyang ing sabrange bengawan, nuli selehna ana ing papan kang bakal kokinepi mengko bengi.”

⁴Sang Senapati Yusak banjur nimbali wong rolas, kang wus piniji saka ing antarane wong Israel, saben taler wong siji, ⁵iku padha didhawuhi mangkene: “Padha nyabranga ing ngarepe pethine Sang Yehuwah, Gusti Allahmu ing satengahe bengawan Yarden, banjur njupuka watu siji manut cacah talere wong Israel, ⁶supaya iku dadia pratandha ana ing satengahmu. Menawa anak-anakmu besuk padha takon: Sela punika tegesipun kados pundi tumrap panjenengan? ⁷Kowe nuli padha kandhaa: Menawa banyune bengawan Yarden kapedhot ana ing ngarepe pethi prasetyaning Yehuwah; nalika pethi iku nyabrang ing bengawan Yarden, banyune bengawan iku

tumuli kapedhot. Mulane watu-watu iki padha dadia pangeling-eling marang wong Israel ing salawase.”⁸ Wong Israel tumuli padha nglakoni sadhawuhe Sang Senapati Yusak, padha ngusung watu saka ing satengahe bengawan Yarden, kaya kang wus dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Sang Senapati Yusak, miturut cacache talere wong Israel, banjur padha diusungi menyang ing sabrange bengawan menyang ing papan panginepan lan diselehake ana ing kono.⁹ Apa maneh Sang Senapati Yusak banjur ngadegake watu rolas ana ing satengahe kali Yarden, ing tilas papan tumapake tlapakane para imam, kang ngusung pethi prasetyan. Watu-watu mau isih tetep ana ing kono nganti tumeka saiki.

¹⁰ Para imam kang padha ngusung pethi mau padha terus ngadeg ana ing satengahing bengawan Yarden, nganti wus rampung kalakon kabeh apa sadhawuhe Pangeran Yehuwah marang Sang Senapati Yusak, kang kudu kaprentahake marang bangsa iku, condhong karo apa saprentahe Nabi Musa marang Sang Yusak.¹¹ Bangsa Israel nuli age-age padha nyabrang, pethine Sang Yehuwah lan para imam tumuli padha lumaku, sinawang dening para umat.¹² Uga wong bani Ruben lan bani Gad lan saporoning bani Manasye padha nyabrang kalawan asikep gegaman ana ing ngarepe wong Israel, ngetrepi apa kang wus kadhawuhake dening Nabi Musa marang wong-wong mau.¹³ Bala

prajurit kang siyaga ing perang cacaha watara patang puluh ewu, iku padha nyabrang ana ing ngarsane Sang Yehuwah menyang ing tanah ngarene Yerikho, padha arep mangsah perang.

¹⁴Ing dina iku Pangeran Yehuwah ngluhurake asmane Sang Senapati Yusak ana ing ngarepe wong Israel kabeh, temah ing sajege gesang winedenan, kaya anggone wedi marang Nabi Musa.

¹⁵Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Sang Yusak mangkene: ¹⁶“Para imam kang ngusung pethining angger-anggere Gusti Allah padha dhawuhana mentas saka ing bengawan Yarden.” ¹⁷Sang Senapati Yusak tumuli dhawuh marang para imam mangkene: “Padha mentasa saka ing bengawan Yarden!”

¹⁸Bareng para imam kang ngusung pethi prasyaning Yehuwah wus padha mentas saka ing tengahe bengawan Yarden lan lagi bae tlapakane ngancik ing dharatan, banyune bengawan Yarden banjur bali ing panggonane, sarta mili kaya ing maune ngluberi ing pinggire kabeh. ¹⁹Bangsa mau anggone mentas saka ing bengawan Yarden mbeneri tanggal ping sepuluh sasi kapisan; banjur padha lereb ana ing Gilgal, ing tapel-watese Yerikho kang sisih wetan.

²⁰Sang Senapati Yusak nuli numpuk watu rolas kang kajupuk saka ing bengawan Yarden mau ana ing Gilgal, ²¹lan banjur ngandika marang wong Israel: “Manawa besuk anak-anakmu padha takon marang bapakne, apa tegese watu-watu iki, ²²iku

padha wenehana sumurup mangkene: Wong Israel wus nyabrang ing bengawan Yarden iki kalawan ngambah ing gasikan! -- ²³ amarga Sang Yehuwah, Gusti Allahmu kang ngasatake bengawan Yarden ana ing ngarepmu, temah kowe padha bisa nyabrang, padha kaya kang ditindakake Sang Yehuwah Gusti Allahmu tumrap Segara Teberau, kang diasatake ana ing ngarepku kabeh, temah aku padha bisa nyabrang, ²⁴ iku supaya sakehe bangsa ing sajadad ngawruhana yen astane Sang Yehuwah iku kuwasa, temah padha tansah eringa marang Sang Yehuwah Gusti Allahmu!”

Tetakan lan riyaya Paskah ing Gilgal

5:1-12

5 ¹ Bareng sakehe para ratune bangsa Amori kang ana ing sakulone bengawan Yarden lan sakehe ratune bangsa kang ana ing pinggir sagara, padha mireng pawartane Sang Yehuwah anggone ngasatake banyune bengawan Yarden ana ing ngarepe wong Israel, nganti sarampunge anggone nyabrang, panggalihe temah padha lemes lan ilang semangate ana ing ngarepe wong Israel.

² Nalika samana dhawuhe Sang Yehuwah marang Senapati Yusak mangkene: “Sira gawea lading watu, wong Israel padha tetakana maneh ping pindhone.” ³ Senapati Yusak tumuli damel lading watu sarta netaki wong Israel ana ing gunung Kulit Khatan.

⁴ Mungguh jalarane anggone wong Israel

padha ditetaki Sang Yusak iku mangkene: Sakehe wong lanang kang padha budhal saka ing tanah Mesir yaiku para kang lanang, para prajurit iku wus padha mati ana ing dedalan ing ara-ara samun, sabudhale saka ing tanah Mesir. ⁵Dhasar sakehing wong kang metu saka ing tanah Mesir, iku wus padha katetakan nanging wiwit budhale saka ing tanah Mesir mau sakehe wong kang lair ana ing dalam ing ara-ara samun iku padha durung ditetaki. ⁶Ujer nganti patang puluh taun lawase wong Israel anggone padha lumaku ngliwati ara-ara samun, nganti wong sabangsa kabeh iku padha mati, yaiku golongan prajurit kang padha metu saka ing tanah Mesir, kang padha ora ngestokake marang pangandikane Sang Yehuwah, temahan padha kadhawahan supaos dening Sang Yehuwah; yaiku yen mesthi bakal ora kalilan ndeleng tanah kang wus kaprasetyakake dening Pangeran Yehuwah marang para leluhure klawan supaos, yen bakal diparingake marang kita, tanah kang luber powan lan madu; ⁷nanging anak-anake iku kang didadekake gegentine, yaiku kang padha ditetaki Sang Yusak, ujer isih padha ikutan, amarga ana ing dalam durung ditetaki. ⁸Bareng wong sabangsa kabeh wus padha katetakan, nuli padha lereb ana ing panggonane dhewe-dhewe ana ing pakemahan nganti sawarase. ⁹Sang Yehuwah banjur ngandika marang Senapati Yusak: "Ing dina iki kanisthaning Mesir wus Sunbirat saka

sira.” Mulane panggonan kono iku katelah aran Gilgal nganti saiki.

¹⁰ Sajrone wong Israel padha lereb ana ing Gilgal kono, padha ngriyayakake Paskah ing tanggal ping patbelas ing sasi kang lumaku iku, ing wayah sore ana ing tanah ngare ing Yerikho. ¹¹ Ing dina sabubare Paskahan, dadi ing dina iku uga banjur padha mangan roti tanpa ragi lan gandum garangan saka pametune tanah kono. ¹² Ing dina candhake, bareng wus padha mangan saka pametune tanah kono iku, glepung man banjur ora tiba maneh. Wong Israel dadine wus padha ora kaparingan man maneh, nanging ing taun iku padha mangan pametune tanah Kanaan.

Senapatining wadya-balane Sang Yehuwah

5:13-15

¹³ Nalika Sang Senapati Yusak ana ing sacedhake nagara Yerikho, bareng pinuju mirsan-mirsani, katon ana priya jumeneng ing ngarsane, ngasta pedhang ligan, tumuli dipurugi Sang Yusak kalawan pitaken: “Panjenengan punika kanca punapan mengsah?” ¹⁴ Wangsulane: “Dudu, Ingsun iki Senapatining wadya-balane Pangeran Yehuwah, lagi rawuh saiki.” Sang Yusak tumuli sujud, wedanane konjem ing bumi, nyembah sarta munjuk: “Gusti kawula karsa ngandika punapa dhumateng ingkang abdi punika?” ¹⁵ Senapatining wadya-balane Sang

Yehuwah banjur ngandika marang Sang Yusak: “Trumpahira copoten saka ing sikilira, amarga panggonan kang sira enciki iku suci.” Senapati Yusak tumuli iya nglampahi mangkono.

Bedhahe kutha Yerikho

6:1-27

6¹ Ing wektu iku kutha Yerikho wus ngancing gapurane, kutha iku wus kancingan marga saka wong Israel, ora ana wong metu utawa mlebu.

² Sang Yehuwah ngandika marang Senapati Yusak: “Lah kutha Yerikho dalah ratu lan para pahlawane kang gagah prakosa Sunulungake ing tanganira. ³ Sira padha ngubengana kutha iku, yaiku sakehe prajurit padha ngubengana kutha iku kaping sapisan bae, iku lakonana nganti nem dina lawase, ⁴ lan anaa imam pitu kang nggawa kalasangka sungu wedhus pitu kang lumaku ana ing ngarepe pethi. Nanging ing dina kang kapitu anggonira padha ngubengi kutha iku kudu kaping pitu sarta para imam mau banjur padha ngunekna kalasangkane. ⁵ Dene samangsa ana tengara kalasangka sungu wedhus muni melung, nalika sira padha krungu tengara kalasangka iku, wong kabeh nuli padha surak-suraka kang sora, sanalika balowartine kutha iku bakal jugrug, wong sabangsa banjur padha munggaha, saben wong lumakua manut ing enere dhewe-dhewe.”

⁶ Senapati Yusak bin Nun tumuli nimbali para imam kang padha didhawuhi mangkene: “Pethine prasetyan usungen lan anaa imam pitu kang padha nggawa kalasangka sungu wedhus pitu kang lumaku ana ing ngarepe pethine Sang Yehuwah.” ⁷ Nuli dhawuh marang wong kabeh: “Padha lumakua, kutha iki ubengana dene kang asikep gegaman padha lumakua ana ing ngarepe pethine Sang Yehuwah.” ⁸ Sawuse Sang Yusak dhawuh mangkono mau, imam pitu kang padha nggawa kalasangka sungu wedhus nuli enggal-enggal lumaku ana ing ngarsaning Yehuwah lan banjur ngunekake kalasangka, dene pethi prasetyane Pangeran Yehuwah ngetutake ana ing burine. ⁹ Kang padha sikep gegaman lumaku ana ing ngarepe para imam kang ngunekake kalasangka, sarta wadyabala panutup padha lumaku ing saburining pethi, anadene kalasangkane kaunekake terus. ¹⁰ Nanging Sang Yusak wus dhawuh marang wong kabeh mangkene: “Kowe aja padha surak-surak, malah aja nganti keprungu suwaramu lan aja ana tembung kang kawetu saka ing cangkemmu sanajana mung sakecap, nganti tumeka ing wektune anggonku dhawuh marang kowe: Padha surak-suraka! -- kowe banjur padha surak-suraka.” ¹¹ Pethine Pangeran Yehuwah dadine dilakokake ngubengi kutha mau mung kaping sapisan, sawuse banjur padha bali menyang ing pakemahan sarta padha nginep ana ing pakemahan kono.

¹²Esuke Sang Senapati Yusak isih esuk uthuk-uthuk wus wungu, lan para imam tumuli padha ngusung pethine Pangeran Yehuwah; ¹³sarta imam pitu kang nggawa kalasangka sungu wedhus pitu padha lumaku ana ing ngarepe pethine Sang Yehuwah, kambi ngunekake kalasangkane, dene kang asikep gegaman padha lumaku ana ing ngarepe, dene wadya-bala panutup lumaku ing saburine pethine Sang Yehuwah, lan tansah binarengan swaraning kalasangka.

¹⁴Mengkono dadine ing dina kapindho iya mung sapisan anggone ngubengi kutha mau, banjur padha bali menyang ing pakemahan maneh. Kaya mangkono iku patrape ngangti nem dina lawase.

¹⁵Nanging bareng ing dina kapitune kabeh padha tangi wayah bangun esuk, nalika wetune bang-bang wetan, tumuli padha ngubengi kutha, patrape kaya mangkono iku uga nganti rambah ping pitu; mung ing dina iku nganti rambah kaping pitu anggone padha ngubengi kutha mau. ¹⁶Nalika kaping pitune, bareng para imam ngunekake kalasangka, Senapati Yusak banjur dhawuh marang wong kabeh: “Padha surak-suraka, amarga Pangeran Yehuwah wus maringake kutha iki marang kowe! ¹⁷Nanging kutha iku lan saisine kabeh, bakal mligi kagem Pangeran prelu kasirnakake mung Rakhab si wanita tunasusila iku kang bakal lestari urip, dalah sakehe wong kang tunggal saomah karo dheweke, amarga wus ndhelikake utusan kang padha kita lakokake.

¹⁸Mung bae kowe padha dingati-ati aja nganti kalepetan, barang kang mligi kadadekake leburan, kowe aja njupuk sawijining barang leburan iku, sawuse kabeh iku padha kokmligekake, supaya ora ndadekake sirna lan bilaine pakemahaning wong Israel. ¹⁹Sakehe selaka lan emas, apadene piranti tembaga lan wesi iku dadia sesengkerane Pangeran Yehuwah; kabeh iku bakal kalebokake ing pasimpenaning Yehuwah.” ²⁰Wong kabeh tumuli padha surak-surak binarung swarane kalasangka mau; sawuse wong sabangsa kabeh krungu swaraning kalasangka banjur padha surak-surak kalawan sora. Dumadakan balowartine jugrug, lan wong kabeh tumuli padha munggah ing kutha, siji-sijine lumaku ngenut enere dhewe-dhewe lan ngrebut kutha mau. ²¹Saisine kutha banjur kalebur kabeh, wong lanang lan wong wadon, bocah lan wong tuwa, dalasan sapi, wedhus lan kuldi, padha katumpes klawan landheping pedhang. ²²Nanging Sang Senapati Yusak banjur ngandika marang wong loro kang biyen padha nelik nagara mau: “Padha lumebua ing omahe wong wadon tunasusila kae, wong iku gawanen metu saka ing kono dalasan sakulawargane kabeh, kaya kang wus dadi supatamu marang dheweke.” ²³Wong nom kang dadi telik mau banjur padha mlebu, Rakhab, bapa-biyunge sarta sadulure dalah sakehing wong kang tunggal saomah karo dheweke, iya sakulawargane kabeh padha digawa metu, nuli dipapanake ing sajabaning

pakemahane wong Israel. ²⁴ Nanging kuthane dalah saisine kabeh tumuli diobong ing geni, mung kang arupa selaka lan mas tuwin piranti tembaga lan wesi iku padha dilebokake ing pasimpenaning rajabrana ing padalemane Pangeran Yehuwah. ²⁵ Kaya mangkono dadine Rakhab wong wadon tunasusila sakulawargane sarta kabeh kang melu dheweke kabeh iya padha diparengake lestari urip dening Sang Yusak, banjur tetep pamanggone ana ing tengahé bangsa Israel nganti saprene, amarga saka anggone ndhelikake wong kang diutus dening Sang Yusak nelik kutha Yerikho.

²⁶ Ing nalika samana Sang Senapati Yusak asupaos pangandikane: “Wong kang bakal tumandang mbangun kutha Yerikho iki, kenaa ing laknat ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah; anggone masang tetalese kutha kalawan masrahake anake pembarep lan anggone ngadegake gapurane kalawan masrahake nyawane anake wuragil!”

²⁷ Anadene Sang Yehuwah nunggil karo Senapati Yusak, sarta pawartane banjur kawentar ana ing sawratane negara kono.

Dosa lan paukumane Akhan

7:1-26

7 ¹ Nanging wong Israel padha nerak kasetyane, yaiku njupuk barang-barang sengkeran mau, amarga Akhan bin Karmi, bin Zabdi, bin Zerah, saka taler Yehuda, njupuk

barang kang kasengker iku. Mulane Pangeran Yehuwah banjur duka marang wong Israel.

²Kacarita Sang Senapati Yusak utusan wong saka ing Yerikho menyang ing Ai, kang kaprenah ana ing sacedhake Bet-Awen, ing sawetane Betel, wong-wong mau padha diweling mangkene: "Padha mangkata mrana, negara iku teliken." ³Wong mau banjur padha mangkat, nelik kutha Ai. Sawuse nelik nuli padha bali sowan ing ngarsane Sang Yusak, lan matur: "Ingkang nglurugi boten prelu tiyang sabangsa sadaya, namunga watawis tiyang kalih ewu utawi tigang ewu kemawon, ingkang mangkat mbedhah kutha Ai punika; sampun ngantos damel rekaosipun tiyang sabangsa sadaya, sami kalampahaken mrika, awit ing ngriku tiyangipun namung sakedhik."

⁴Mulane kang nglurug mung watara wong telung ewu; nanging iku padha keplayu ana ing ngarepe wong ing Ai. ⁵Amarga wong Ai padha oleh pepati panunggalane wong iku mau watara telung puluh nenem; wong Israel dioyak wiwit saka ing ngarepe gapuraning kutha nganti tutug ing Syebarim, anggone padha nggecak ana ing ereng-ereng. Atine para umat dadi pepes. ⁶Senapati Yusak nuli nyuwek pangagemane sarta sujud sumungkem konjem ing bumi ana ing ngarepe pethining Yehuwah nganti tumeka ing wayah sore, bebarengan karo para tuwa-tuwane Israel, kambi nguwur-nguwuri lebu ing mustakane. ⁷Sang Yusak banjur matur: "Dhuh Gusti kawula Sang Yehuwah, punapaa

dene bangsa punika ngantos Paduka dhawuhi nyabrang ing benawi Yarden? punapa supados kawula sami kaulungaken ing tanganipun tiyang Amori, lajeng sami kasirnakaken? Langkung sae manawi kawula sami mutus tetep wonten ing sisih ngrikanipun benawi Yarden punika kemawon! ⁸Dhuh Gusti, kawula badhe matur punapa, sasampunipun tiyang Israel keplajeng mengkeraken mengsahipun? ⁹Manawi bab punika kapireng tiyang Kanaan saha sakathahipun tiyang nagari punika, boten sande kawula sami badhe dipun kepeng sarta nama kawula badhe kasirnakaken saking bumi. Punapa ingkang badhe Paduka tindakaken damel mulihaken asma Paduka ingkang agung punika?"

¹⁰Tumuli Sang Yehuwah ngandika marang Senapati Yusak: "Sira ngadega, yagene sira kok ungkeb-ungkeb mangkono? ¹¹Wong Israel wus padha gawe dosa, wus padha nerak prasyaningSun kang wus Sundhawuhake marang dheweke kabeh, iya iku padha njupuk barang kang sinengker, padha nyolong, banjur didhelikake diworake karo barang darbeke.

¹²Mulane wong Israel ora bisa tahan ana ing ngarepe mungsuhe, padha ngungkurake mungsuhe, amarga wus padha katetepake bakal katumpes, Ingsun ora bakal nunggil karo sira maneh, manawa sira padha ora nyirnakake barang sengkeran iku saka ing tengahira.

¹³Wis sira ngadega, bangsa iku sucekna lan dhawuhana mangkene: Padha sesucia tumeka ing dina sesuk, amarga pangandikane

Pangeran Yehuwah Allaha Israel mangkene: Ing tengahira ana barang sengkeran, he Israel, sira bakal ora bisa tahan ana ing ngarepe mungsuhira sadurunge sira padha nyingkirake barang sengkeran iku saka ing tengahira. ¹⁴ Sesuk esuk padha majua miturut talerira dhewe-dhewe, anadene taler kang bakal dituding dening Pangeran Yehuwah iku majua miturut gotrahe dhewe-dhewe, sarta gotrah kang bakal dituding dening Pangeran Yehuwah iku majua miturut kulawargane dhewe-dhewe. Sabanjure kulawarga kang katuding dening Sang Yehuwah iku wonge padha majua ijen-ijen. ¹⁵ Lan sing sapa bakal katuding, yen kanggonan barang sengkeran mau, iku kaobonga ing geni, awake dhewe dalah sabarang darbeke kabeh, amarga nerak prasetyane Sang Yehuwah lan nglakoni pangewan-ewan ana ing antarane wong Israel.”

¹⁶ Senapati Yusak tumuli wungu wayah bangun esuk, banjur nimbali wong Israel padha kadhawuhan maju miturut talere, dene kang dituding iku taler Yehuda. ¹⁷ Bareng gotrah-gotrahe Yehuda padha ditimbali maju, gotrahe Zerah kang tinemu. Gotrahe Zerah mau bareng ditimbali maju miturut kulawarga, kulawargane Zabdi kang tinemu. ¹⁸ Kulawargane iku bareng ditimbali maju wonge lanang ijen-ijen nuli kang tinemu Akhan, bin Karmi, bin Zabdi, bin Zerah panunggalane taler Yehuda. ¹⁹ Pangandikane Senapati Yusak marang Akhan: “Anakku ngger,

saosa urmat marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel lan ngakua ana ing ngarsane; mara matura marang aku apa kang koklakoni, aja selak ana ing ngarepku!" ²⁰ Akhan banjur mangsuli marang Senapati Yusak ature: "Saestu, kula damel dosa dhumateng Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, sabab makaten ingkang kula lampahi: ²¹ ing antawasipun barang jarahan punika kula tingali wonten jubahipun satunggal ingkang endah, damelan ing Sinear, sarta selaka kalih atus sekel, punapa dene jene salonjor ingkang wawratipun seket sekel; awit saking kepingin kula lajeng kula pendhet; lan barangipun sami kula dhelikaken wonten ing siti ing lebetipun kemah kula, selakanipun wonten ing ngandhap piyambak."

²² Senapati Yusak banjur utusan uwong menyang ing kembah iku lan nyata barang-barange didhelikake ana ing kemahe Akhan, selakane ana ing ngisor dhewe. ²³ Kabeh iku tumuli dijupuki saka ing kemahe, digawa menyang ing ngarsane Sang Yusak lan menyang ing ngareping sakehe wong Israel, banjur disuntak ana ing ngarsane Sang Yehuwah. ²⁴ Senapati Yusak lan wong Israel kabeh tumuli padha nyekel Akhan bin Zerah sarta selakane, jubahe kang endah lan mase salonjor mau, dalah anake lanang lan wadon, sapine, kuldine lan wedhuse, apadene kemahe lan saduwek-duweke kabeh, banjur digawa menyang ing lebak Akhor. ²⁵ Pangandikane Sang Senapati Yusak:

“Kayadene anggonmu nekakake bilai marang aku kabeh, mangkono uga Sang Yehuwah ing dina iki uga ndhatengake bilai marang kowe.” Akhan tumuli kabenturan watu dening wong Israel kabeh, banjur diobong ing geni lan dikrutugi watu. ²⁶Sawuse iku ing dhuwure diadegi tumpukan watu gedhe-gedhe kang isih nganti saprene. Mulading bebendune Sang Yehuwah banjur sirep. Mulane panggonan kono katelah lebak Akhor nganti tumeka ing dina iki.

Kutha Ai disirnakake

8:1-29

8 ¹Sawuse mangkono Sang Yehuwah ngandika marang Senapati Yusak: “Sira aja wedi lan semplah atinira, sakehe bala gawanen, tumuli samektaa, ngluruga menyang ing kutha Ai. Kawruhana, ratu ing Ai dalah para kawulane, kuthane lan nagarane padha Sunulungake ing tanganira. ²Kutha Ai dalah saratune iku padha sira patrapana kaya dene kang wus sira trapake marang kutha Yerikho lan ratune, mung barang-barange lan rajakayane iku kena sira jarak. Sira barisa pendhem ana ing pungkurane kutha.” ³Senapati Yusak tumuli siyaga dalah sakehe wadyabala, arep nglurug menyang kutha Ai, Sang Yusak milih wong telung puluh ewu, pahlawan-pahlawan kang gagah prakosa, iku padha dilakokake ing wayah bengi; ⁴sarta padha didhawuhi mangkene:

“Kawruhana kowe padha barisa pendhem ana ing pungkurane kutha lan nempuh kutha iku, aja nganti kadohan saka ing kutha sarta kabeh padha siyagaa. ⁵ Dene aku lan sakehe bala kang ndherek aku bakal padha nyedhaki kuthane, nuli samangsa wonge padha metu methukake aku kabeh kaya kang dhingin, aku bakal padha lumayu saka ing ngarepe. ⁶ Dadi wong-wong iku bakal padha metoni ngoyak aku kabeh, temah bakal dakpancing nganti adoh saka ing kutha, ujer bakal duwe pangucap: Wonge padha keplayu saka ing ngarep kita kaya sing uwis. Dene manawa aku padha lumayu saka ing ngarepe, ⁷ kowe tumuli padha menyata saka ing pandhelikanmu, kuthane brokana. Pangeran Yehuwah Gusti Allahmu mesthi bakal ngulungake marang ing tanganmu. ⁸ Dene sawise kuthane kokrayut, banjur obongen; kabeh iku padha tindakna ngetrepi dhawuhe Pangeran Yehuwah; gatekna, iku prentahku marang kowe.” ⁹ Kaya mangkono dhawuhe Sang Yusak marang wong-wong mau, banjur padha mangkat menyang pandhelikane ana ing antarane kutha Betel lan Ai, ing sakulone kutha Ai. Nanging ing wayah bengi iku Senapati Yusak nyare ana ing satengahe rakyat.

¹⁰ Esuke ing wayah bangun Sang Yusak wungu, nuli mriksa barisaning rakyat, sarta banjur bidhal menyang ing kutha Ai, kadherekake dening para tetuwane Israel, tindake ana ing ngarepe wadyabala. ¹¹ Uga sakehe wadyabala kang ndherek tindake

padha maju terus; padha mangsah ngangseg nganti tekan ing ngarepe kutha, banjur padha lereb ana ing salore kutha Ai, dadi lebake ana ing antarane wong-wong mau lan kutha Ai.

¹² Sang Senapati Yusak wus mundhut bala watara limang ewu kang padha didhawuhi baris pendhem ana ing antarane kutha Betel lan Ai, ing sakulone kutha. ¹³ Dene carane mapagake bala iku mangkene: balane kabeh ana ing salore kutha lan barise pendhem ana ing sakulone kutha. Ing wayah bengi iku Sang Yusak lumampah miyos ing lebak kono. ¹⁴ Ing wayah esuk bareng ratu ing Ai mirsa kang kaya mangkono iku, banjur enggal-enggal miyosi perang karo rakyat kabeh, wong-wong ing kutha kono, sarta banjur nempuh wong Israel ana ing ereng-ereng ing ngarepe lebak; Sang Prabu ora mirsa yen ing burine kutha ana barisane pendhem. ¹⁵ Sang Senapati Yusak lan wong Israel kabeh nuli api-api kalah ana ing ngarepe bala ing Ai sarta banjur padha mlayu ngener ing ara-ara samun. ¹⁶ Mulane sakehe wong kang ana ing jero kutha padha dikerigake lan padha ngoyak wong Israel; tumuli padha ngoyak Sang Yusak, nganti saya adoh anggone kapancing saka ing kutha.

¹⁷ Ora ana siji-sijia wong kang keru ana ing Betel lan Ai, kang ora metu ngoyak wong Israel; kuthane ditinggal suwung, amarga wong-wong padha ngoyak wong Israel.

¹⁸ Ing kono nuli ana dhawuhe Sang Yehuwah marang Senapati Yusak: “Tumbak kang ana ing tanganira iku acungna marang kutha Ai,

amarga kutha iku Sunulungake ing tanganira.”
Senapati Yusak banjur ngacungake tumbak kang ana ing astane marang ing kutha Ai.
¹⁹ Bareng astane kaacungake baris pendhem mau banjur age-age jumedhul saka ing pandhelikane, mak nyat padha lumayu lumebu ing kutha, kang banjur karebut lan enggal-enggal diobong. ²⁰ Bareng wong ing Ai padha noleh ndeleng, lah pegane kutha kumelun marang ing langit; wong-wong iku wus ora bisa mlayu mreng utawa mrana, amarga bala kang lumayu menyang ara-ara samun padha cengkelak bali nempuh marang kang padha ngoyak. ²¹ Bareng Sang Yusak lan wong Israel kabeh weruh yen kuthane wus kena karayud dening baris pendhem lan pegane kutha kumelun, tumuli padha minger lan nggecak wong-wong Ai. ²² Apamaneh wong Israel liyane uga padha metu saka kutha melu nggecak wong-wong Ai, temah padha kecepit ana ing satengahe wong Israel, sing iki saka ing kene, sing kae saka ing kana, banjur padha dipateni, nganti wus ora ana siji-sijia kang oncat utawa luwar. ²³ Nanging ratu ing Ai nuli dicepeng gesang-gesangan, banjur diladekake marang ing ngarsane Sang Senapati Yusak.
²⁴ Bareng bangsa Israel wus rampung anggone mateni sakehing wong ing kutha Ai ana ing ara-ara kang ngeblak, -- anggone padha ngoyak mrono iku -- lan sawuse kabeh padha dipateni kalawan landheping pedhang, nganti tumpes tapis, wong Israel kabeh tumuli padha bali menyang ing kutha Ai lan nggecak

kutha iku kalawan landheping pedhang.
²⁵ Cacahe wong kang padha kapatenan ing dina iku, lanang wadon ana rolas ewu, kabeh wong ing kutha Ai. ²⁶ Senapati Yusak tansah ngagagake astane kang ngasta tumbak, nganti sakehe wong kang manggon ing kutha Ai wus padha kasirnakake kabeh. ²⁷ Mung rajakaya lan barang-barang isining kutha iku padha dijarah wong Israel, nocogi pangandikane Pangeran Yehuwah kang wus kadhawuhake marang Senapati Yusak. ²⁸ Kutha Ai banjur diobong dening Sang Yusak, kadadekake gempuran ing salawase, dadi papan kang suwung blung tumeka ing dina iki. ²⁹ Dene ratu ing Ai iku digantung ing saka, nganti tumeka ing wayah sore. Bareng wayah suruping srengenge, Sang Yusak dhawuh ngudhunake layone saka ing saka mau, banjur dibuwang ing ngarepe gapuraning kutha sarta diadegi tumpukan watu gedhe-gedhe, kang isih lestari nganti tumeka saprene.

Misbyah ing gunung Ebal.

Angger-anggering Toret kawaca

8:30-35

³⁰ Sawuse mangkono Sang Senapati Yusak tumuli yasa misbyah konjuk marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel ana ing gunung Ebal, ³¹ kaya kang wus didhawuhake dening Nabi Musa, abdine Pangeran Yehuwah marang wong Israel, iya kaya kang wus tinulisan ana

ing Kitab Torete Nabi Musa; misbyah iku kang digawe watu wutuhan, kang ora kagepok ing piranti wesi apa bae; wong-wong banjur padha nyaosake kurban obaran marang Pangeran Yehuwah ana ing misbyah kono, sarta padha ngurbanake kurban slametan. ³² Watune padha ditulisi turunane angger-anggere Nabi Musa, panyerate Sang Yusak iki sineksenan dening wong Israel. ³³ Wong Israel kabeh, para tetuwane, para tetindhihe wadyabala lan para hakime padha ngadeg ana ing sakiwa-tengening pethi, adu arep karo para imam kang pancen saka suku Lewi kang ngusung pethi prasetyaning Sang Yehuwah, iya wong ngamanca iya wong pribumi, salong madhep marang gunung Gerizim, salong madhep marang gunung Ebal kaya kang biyen didhawuhake dening Nabi Musa, abding Sang Yehuwah, manawa wong mberkahi bangsa Israel. ³⁴ Sawuse mangkono Senapati Yusak banjur maosake sakehe isining angger-anggere Toret, iya berkahe iya laknate, condhong karo kang tinulisan ana ing kitab angger-angger. ³⁵ Kabeh kang wus kaprentahake dening Nabi Musa ora ana satembung bae kang ora diwaos dening Senapati Yusak ana ing ngarepe pasamuwane Israel kabeh, sarta ing ngarepe para wong wadon lan bocah-bocah, tuwin bangsa ngamanca kang padha melu ing lakune.

Akale wong Gibeon

9:1-27

9¹ Bareng bab iku kapireng dening para ratu kang ana ing sakulone bengawan Yarden, ing pagunungan, ing tanah ngare lan ing sauruting pesisire segara Gedhe tumeka ing sisih kanane gunung Libanon, yaiku ratune bangsa Het, bangsa Amori, bangsa Kanaan, bangsa Feris, bangsa Hewi lan bangsa Yebus, ² para ratu mau nuli saiyeg padha arep nempuh prang nglawan Sang Yehuwah lan wong Israel.

³ Nanging wong Gibeon bareng padha krungu apa kang katandukake dening Sang Yusak marang Yerikho lan Ai, ⁴ tumuli padha nindakake akal: padha cepak-cepak sangu, kuldine padha dimoti karung kang elek-elek, karo impes wadhah anggur kang elek-elek kang wus jithet-jithetan; ⁵ sikile padha dianggoni trumpah kang elek-elek lan tambalan, sarta padha nganggo sandhangan kang wus lungsed; lan sangune roti kabeh wus garing, kari gogrogan thok. ⁶ Kaya mangkono anggone padha sowan marang ing ngarsane Senapati Yusak ana ing pakemahan ing Gilgal. Ature marang Senapati Yusak lan para wong Israel: "Kula punika sami dhateng saking tanah tebih, lah sapunika panjenengan karsaa damel prajanjian kaliyan kula." ⁷ Nanging wong Israel tumuli padha celathu marang wong Hewi mau: "Bokmanawi panjenengan punika

sami manggen wonten ing tengah-tengah kula ngriki, kadospundi anggen kula saged damel prajanjian kaliyan panjenengan?"⁸ Wonge padha matur marang Senapati Yusak: "Kula sami dados abdi-abdi panjenengan." Tumuli padha didangu: "Panjenengan punika sinten saha rawuh panjenengan saking pundi?"

⁹Atur wangsulane: "Para abdi panjenengan punika dhateng saking tanah ingkang tebih sanget, awit saking asmanipun Yehuwah, Gusti Allah panjenengan; amargi kula sampun sami mireng wartosipun, inggih samukawis ingkang sampun dipun tindakaken wonten ing tanah Mesir,¹⁰ saha samukawis ingkang katandukaken dhateng ratunipun bangsa Amori kekalih ingkang wonten ing sabrangipun benawi Yarden, Sang Prabu Sihon, ratu ing Hesybon kaliyan Sang Prabu Og, ratu ing nagari Basan, ingkang akedhaton wonten ing Asytarot.¹¹ Milanipun para sesepuh kula kaliyan sakathahipun tiyang ing tanah kula sami meling dhateng kula, makaten: Padha nggawaa sangu kanggo ana ing dedalan lan padha methukna bangsa iku sarta padha matura: Kawula sami dados abdi panjenengan, mugi karsaa damel prajanjian kaliyan kula.

¹²Punika roti kula, anggen kula mbekta saking griya kangge sangu taksih anget, nalika kula sami mangkat badhe lumampah sowan dhateng ing ngarsa panjenengan, kapirsanana sapunika sampun garing kantun gogrogan thok.¹³ Lah punika impes wadhah anggur, punika kala kula iseni sami taksih enggal,

mangga sapunika kapirsanana sampun sami bedhah, makaten ugi sandhangan kaliyan trumpah kula punika ugi sami sampun awon, jalaran saking lelampah ingkang tebih punika.”

¹⁴Wong Israel tumuli padha njupuk sangune wong-wong mau, nanging padha ora nyuwun putusan marang Sang Yehuwah. ¹⁵Senapati Yusak banjur memitran karo para wong iku mau sarta damel prajanjian manawa bakal padha diuripi, malah para panggedhene padha prajANJI klawan sumpah.

¹⁶Nanging sawise oleh telung dina anggone padha gawe prajanjian karo wong-wong iku mau, tumuli padha krungu warta, yen wong-wong iku padha manggon ana ing cedhakan bae, malah padha manggon ana ing satengahe. ¹⁷Amarga bareng wong Israel wus padha budhalan, ing telung dinane padha tekan ing kutha-kuthane wong-wong mau; dene kuthane yaiku: Gibeon, Kefira, Beerot lan Kiryat-Yearim. ¹⁸Wonge padha ora dipateni dening wong Israel, amarga wus padha tanpa prajanjian saka para panggedhening umat klawan sumpah atas asmane Yehuwah, Gusti Allaha Israel. Wong saumat kabeh padha pating kedumel marang para panggedhe mau.

¹⁹Sakehe para panggedhe padha mituturi wong saumat kabeh: “Aku wus padha prajANJI marang para wong iku klawan sumpah atas asmane Sang Yehuwah, Gusti Allaha Israel, saiki aku padha ora kena ngarubiru wong iku.

²⁰Mangkene kang bakal padha daktindakake: Wong iku kareben padha diuripi, supaya kita

aja nganti padha katiban ing bebendu gedhe awit saka sumpah kang wus padha daklairake marang wong-wong iku.”²¹ Para panggedhe nuli padha nyambung maneh: “Kareben paha lestari urip.” Wong-wong iku padha didadekake tukang amek kayu lan pangangsu lumadi marang wong saumat kabeh, kaya kang wus dadi katetepane para panggedhe mau tumrap wong-wong iku.²² Senapati Yusak banjur nimbali wong-wong mau, kang tumuli padha dipangandikani mangkene: “Yagene kowe kok padha ngapusi marang aku, pangucapmu: Panggenan kula tebih sanget saking panjenengan, jebulane kowe padha manggon ana ing tengahku kene?”²³ Kang iku kowe padha kenaa ing ipat-ipat lan kowe salawase padha dadi batur, yaiku tukang amek kayu lan juru pangangsu lumadi marang padalemane Gusti Alahku.”²⁴ Wangsulane wong-wong mau marang Senapati Yusak: “Para abdi panjenengan sami angsal wartos ingkang gumathok, bilih Pangeran Yehuwah, Gusti Allah panjenengan, sampun paring dhawuh dhateng Nabi Musa, abdinipun, supados maringaken nagari punika sadaya dhateng panjenengan, sarta nyirnakaken sakathahipun tiyang ingkang manggen ing nagari punika saking ing ngarsa panjenengan; mila kula sami ajrih sanget manawi badhe kecalan nyawa kula wonten ing ngarsa panjenengan; inggih punika sababipun kula lajeng gadhah patrap ingkang kados mekaten punika.”²⁵ Lah sapunika kula sami wonten ing

asta panjenengan, sami kadamela kados pundi ingkang kagalih prayogi tuwin leres ingkang badhe katandukake dhateng kula sadaya.”

²⁶ Banjur iya mangkono iku kang katandukake dening Senapati Yusak marang wong mau, padha diluwari saka ing tangane wong Israel, satemah ora padha dipateni. ²⁷ Lan ing dina iku uga wong-wong mau padha ditetepake dening Senapati Yusak dadi tukang amek kayu lan juru pangangsu lumadi marang umat lan marang misbyahe Pangeran Yehuwah nganti tumeka saprene, ana ing panggonan kang bakal dipilih dening Panjenengane.

Peperangan ing sacedhake Gibeon.

Senapati Yusak ngrebut tanah Kanaan sisih kidul

10:1-43

10 ¹ Bareng Prabu Adhoni-Zedhek, ratu ing Yerusalem mindhanget pawarta manawa Senapati Yusak wus mbedhah lan nyirnakake kutha Ai, sarta apa kang katandhukake marang kutha Yerikho lan ratune, uga kaetrapake marang kutha Ai lan ratune lan manawa wong ing kutha Gibeon wus padha nganakake prajanjian memitran karo wong Israel lan manggon ana ing satengahe, ² temah wong padha wedi banget, amarga Gibeon iku kutha kang gedhe, kaya salah sawijining kutha karajan, malah luwih gedhe katimbang kutha Ai, sarta wong kabeh

padha prawira. ³Mulane Prabu Adhoni-Zedhek, ratu ing Yerusalem mau utusan menyang ing ngarsane Prabu Hoham, ratu ing nagara Hebron, Prabu Piream, ratu ing Yarmut, Prabu Yafia, ratu ing Lakhis, lan Prabu Debir, ratu ing Eglon, pangandikane: ⁴“Panjenengan sami kula aturi rawuh lan mbiyantu kula, sumangga sami nggecak Gibeon, amargi sampun memitran kaliyan Yusak lan bangsa Israel.” ⁵Para ratune bangsa Amori lima mau tumuli padha ngempal lan majeng bareng: ratu Yerusalem, ratu ing Hebron, ratu ing Yarmut, ratu ing kutha Lakhis lan ratu ing kutha Eglon, dalah sabalane kabeh, padha ngadegake kemah ngepung kutha Gibeon lan nempuh perang. ⁶Wong ing Gibeon banjur padha kongkonan menyang ing ngarsane Sang Senapati Yusak ana ing pakemahan ing kutha Gilgal, ature: “Mugi sampun ngantos negakaken para abdi panjenengan, enggal rawuha dhateng panggenan kula, ngluwari lan mitulungi kula, amargi sadaya ratunipun bangsa Amori ingkang wonten parden sami sakuthon nglawan dhateng kula.”

⁷Senapati Yusak banjur bidhal saka ing Gilgal, panjenengane lan wadya-bala kabeh, kabeh padha wong prawira lan gagah prakosa. ⁸Pangeran Yehuwah ngandika marang Sang Yusak: “Sira aja wedi marang wong iku, uger iku wus padha Sunulungake ing tanganira, temah ora ana wong siji-sijia kang lestari urip ana ing ngarepira.” ⁹Senapati Yusak banjur klawan ndadak nempuh marang mungsuhe,

sawise sawengi muput bidhal saka ing Gilgal.

¹⁰ Sang Yehuwah banjur damel kisruhing mungsuh ana ing ngarepe wong Israel, temah Senapati Yusak njalari mungsuhe padha kasoran banget ana ing sacedhake Gibeon, tumuli padha dioyak ana ing dalam kang ngener marang ing unggah-unggahan ing Bet-Horon, panggecake nganti tumeka ing Azeka lan ing Makeda. ¹¹ Nalika padha keplayu ana ing ngarepe wong Israel, lagi ana ing ngereng-erenge Bet-Horon, padha diudani watu gedhe-gedhe saka langit dening Sang Yehuwah, nganti tumeka ing Azeka, wekasan padha tiwas. Kang mati ketiban watu iku luwih akeh katimbang karo kang padha dipateni wong Israel kalawan pedhang.

¹² Nalika Sang Yehuwah ngulungake wong Amori marang bangsa Israel, Senapati Yusak munjuk marang Sang Yehuwah ing nalika Sang Yehuwah ngulungake wong Amori marang wong Israel; panjenengane banjur ngandika ana ing ngarepe bangsa Israel: "He srengenge, mandhega ana ing dhuwur Gibeon, lan kowe rembulan, ana ing dhuwur lebak Ayalon!"

¹³ Srengenge tumuli mandheg, lan rembulan uga ora mingsed, nganti tumeka sarampunge wong Israel anggone males nempuh marang mungsuhe. Bab iku rak wus tinulisan ana ing Kitabe Wong Jujur? Srengenge mandheg ana ing tengahing langit lan alon-alon angslupe nganti watara sadina muput. ¹⁴ Durung tau ana dina kang kaya mangkono mau, saprana-saprene; dene Sang Yehuwah nganti

mindhangetake panyuwune manungsa kang kaya mangkono, amarga Sang Yehuwah piyambak kang nyarirani perange wong Israel. ¹⁵ Senapati Yusak banjur kondur menyang ing pakemahan ing Gilgal kadherekake bala Israel kabeh.

¹⁶ Anadene ratu lima iku mau padha keplajeng sarta ndhelik ana ing guwa Makeda. ¹⁷ Senapati Yusak banjur diaturi pawarta mangkene: "Ratu gangsal punika sami pinanggih ndhelik wonten ing guwa Makeda." ¹⁸ Senapati Yusak banjur dhawuh: "Cangkeme guwa iku glundungana watu gedhe-gedhe lan ing ngarepe dokokana wong kang jaga. ¹⁹ Nanging kowe aja kandheg anggonmu ngoyak-oyak marang mungsuhmu lan pethiting barisane gepuken; aja nganti padha bisa lumebu ing kutha-kuthane, ujer Pangeran Yehuwah Gusti Allahmu wus ngulungake wong-wong iku marang kowe!"

²⁰ Bareng Senapati Yusak lan wong Israel wus rampung anggone padha ngalahake mungsuhe nganti banget anggone kasoran yaiku nganti lebur babar pisan, -- mung sawatara kang bisa oncat lan padha bisa lumebu ing kutha-kutha kang disantosani -- ²¹ wong sabangsa kabeh tumuli padha bali kalawan slamet marang ing ngarsane Senapati Yusak menyang ing palereban ing Makeda, ora ana wong siji-sijia kang wani ngucapake pangancam marang wong Israel. ²² Senapati Yusak banjur ngandika: "Cangkeme guwa iku wengakna, lan ratune lima padha gawanen metu saka

ing guwa lan ladekna marang aku mrene!”

²³Kang kadhawuhan tumuli padha nglakoni mangkono, ratu lima padha digawa metu saka ing guwa, kaladekake marang ngarsane Senapati Yusak, iya iku: ratu ing Yerusalem, ratu ing Hebron, ratu ing Yarmut, ratu ing Lakhis, lan ratu ing Eglon. ²⁴Bareng ratu mau wus padha digawa metu kaladekake marang ing ngarsane Senapati Yusak, Sang Senapati banjur nimbali nglumpuk wong Israel kabeh sarta dhawuh marang para tetindhihe prajurit kang wus ndherek perang: “Padha majua, tlapakanmu ancikna ing githoke para ratu iki.” Para tetindhah nuli padha maju lan ngancikake tlapakane ana ing githoke para ratu iku.

²⁵Senapati Yusak banjur ngandika maneh: “Aja padha wedi lan aja kekes atimu, padha disantosa lan diteguh atimu, amarga kaya mangkene iki bakal pandamele Sang Yehuwah marang sakehe mungsuhmu kang padha koklawan perang.” ²⁶Sawuse iku para ratu mau banjur padha disedani dening Senapati Yusak, tumuli padha digantung ing kayu limang iji, panggantunge ing kayu mau nganti tumeka ing wayah sore. ²⁷Bareng wayah ngarepake suruping srengenge Senapati Yusak dhawuh ngudhunake mayite saka ing kayu mau sarta padha dibuwang ing jero guwa, panggonane ndhelik. Cangkeming guwa mau banjur ditutupi watu gedhe-gedhe, kang isih ana nganti saprene.

²⁸Ing dina iku Senapati Yusak mbedhah kutha Makeda lan digecak klawan landheping

pedhang, uga ratune; kuthane dalah wong saisine kutha padha ditumpes, ora ana wong siji-sijia kang bisa oncat lan ratu ing Makeda iku dipatrapi padha kaya kang wus katandukake marang ratu ing kutha Yerikho.

²⁹Sawuse mangkono Senapati Yusak nglajengake pangluruge kadherekake dening wong Israel kabeh, saka ing kutha Makeda menyang ing Libna, banjur nempuh perang nglawan Libna. ³⁰Lan kutha iku uga diulungake Sang Yehuwah marang wong Israel dalah ratune; kuthane digecak dening Senapati Yusak klawan landheping pedhang dalah sakehe wong saisine kutha, ora ana wong siji-sijia kang bisa oncat, sarta ratune dipatrapi padha kaya kang wus ditandukake marang ratu ing Yerikho.

³¹Senapati Yusak tumuli nglajengake tindake saka ing Libna menyang ing Lakhis, kadherekake wong Israel kabeh, kuthane iku banjur dikepung lan ditempuh ing perang.

³²Anadene Sang Yehuwah ngulungake Lakhis mau marang wong Israel. Ing dina kapindhone wus karebut dening Senapati Yusak. Kutha dalah saisine digecak klawan landheping pedhang, trep kaya kang wus katandukake marang Libna. ³³Prabu Horan, ratu ing Gezer banjur rawuh karsa mbiyantu kutha Lakhis, nanging disedani dening Senapati Yusak dalah rakyate, nganti ora ana wong siji-sijia kang bisa oncat.

³⁴Senapati Yusak banjur nglajengake pangluruge kadherekake wong Israel kabeh

saka Lakhis menyang ing Eglon: kutha iku banjur dikepung lan ditempuh ing prang.

³⁵ Bareng sedina iku uga kuthane wus bedhah, lan digecak klawan landheping pedhang, sakehe wong kang ana ing kono padha dipateni bareng sedina iku uga, padha kaya kang katandukake marang kutha Lakhis.

³⁶ Sawuse mangkono Senapati Yusak banjur nglurug saka ing kutha Eglon menyang ing kutha Hebron, kadherekake dening wong Israel kabeh, kutha iku tumuli ditempuh ing prang. ³⁷ Nagara iku kabedhah lan kagecak klawan landheping pedhang dalah ratune lan sakehing kutha wewengkone tuwin sakehing wong kang manggon ing kono, ora ana siji-sijia kang bisa oncat trep kaya kang wus katandukake marang Eglon, kutha iku dalah sakehe wong saisine padha katumpes.

³⁸ Senapati Yusak banjur wangsul menyang ing kutha Debir, kadherekake wong Israel kabeh, kutha iku uga tinempuh ing perang, ³⁹ nagara iku dalah ratune lan sakehing nagara wewengkone, padha karayud sarta kagecak klawan landheping pedhang. Sakehing wong ing kono padha dipateni, ora ana siji-sijia kang bisa oncat; padha kaya kang wus katandukake marang Hebron lan Libna sarta ratune, Debir saratune uga kapatrapan mangkono.

⁴⁰ Kaya mangkono anggone Senapati Yusak ngawonake nagara iku kabeh, ing pagunungan, ing tanah Negeb, ing Dhaerah Pagunungan lan ing perenging gunung dalah ratune, ora ana wong siji-sijia kang bisa oncat, kabeh kang

ambekan padha dipateni, kaya kang wus dadi dhawuhe Sang Yehuwah, Gusti Allaha Israel. ⁴¹ Senapati Yusak anggone nggecak mungsuhe iku wiwit ing kutha Kadesy-Barnea nganti tutug ing Gaza, uga sawratane tanah Gosyen nganti tutug ing Gibeon. ⁴² Sakehe ratu iku mau lan nagarane padha ditelukake dening Senapati Yusak ing sajrone salampahan bae, amarga Sang Yehuwah, Gusti Allaha wong Israel kang nyarirani perange Israel. ⁴³ Sawuse mangkono Senapati Yusak banjur kondur menyang ing pakemahan ing kutha Gilgal, kadherekake dening wong Israel kabeh.

Kanaan sisih lor karayud

11:1-15

11 ¹ Bareng Prabu Yabin, ratu ing nagara Hazor midhanget bab lelakon iku mau, banjur utusan marang Prabu Yobab, ratu ing Madon, marang ratu ing nagara Simron, marang ratu ing nagara Akhsaf, ² sarta marang para ratu kang ana ing sisih lor ing pagunungan, ing Araba-Yordan, ing sakidule Kinerot, ing Dhaerah Pagunungan lan ing tanah tengger Dor sisih kulon, ³ yaiku para ratune wong Kanaan ing sisih wetan lan ing sisih kulon, wong Amori, wong Het, wong Feris, wong Yebus kang ana ing pagunungan, apadene marang bangsa Hewi, apadene wong ing sikile gunung Hermon ing tanah Mizpa. ⁴ Ratu-ratu iku tumuli padha budhalan kerig sabalane, cacache wadya-bala akeh banget,

kaya wedhi ing pinggiring sagara, sarta bala jaranan lan kareta perang akeh banget. ⁵ Para ratu mau sawuse padha manunggal lan padha bebarengan masanggrahan ana ing sacedhake sendhang Merom bakal padha nempuh perang nglawan wong Israel.

⁶ Sang Yehuwah paring pangandika marang Senapati Yusak: “Sira aja wedi adu arep karo wong iku, amarga sesuk ing wayah mangkene iku bakal padha Sunulungake kabeh wus kagecak marang wong Israel. Jarane padha sira kencetana lan karetane perang padha obongana ing geni.” ⁷ Senapati Yusak sabalane kabeh tumuli teka dumrojog nempuh mungsuh mau ana ing sacedhake sendhang Merom; ⁸ iku padha diulungake dening Pangeran Yehuwah marang wong Israel, banjur digecak lan dioyak terus nganti tutug ing Sidon-Gedhe lan ing Misrefot-Maim, apadene tutug ing lebak Mizpa sisih wetan; anggone nggecak nganti ora ana siji-sijia kang bisa oncat ⁹ padha dipatrapi dening Senapati Yusak kaya dene anggone wus didhawuhake dening Pangeran Yehuwah: jarane padha dikenceti lan karetane perang padha diobongi ing geni.

¹⁰ Ing waktu samana Senapati Yusak tumuli wangsul, mbedhah kutha Hazor lan ratune disedani klawan pedhang. Amarga Hazor iku maune kang pinunjul dhewe saka ing antarane sakehing karajan. ¹¹ Kabeh kang urip ana ing kutha mau dipateni klawan landheping pedhang, wong-wong ing kono padha katumpes. Kabeh kang ambekan ora

ana kang diuripi siji-sijia, dene Hazor diobong.
¹² Sabanjure sakehing kuthane para ratu mau padha dirayud Senapati Yusak lan ratune kabeh padha disedani klawan landheping pedhang, padha ditumpes kaya kang dadi dhawuhe Nabi Musa, abdine Sang Yehuwah.
¹³ Nanging sakehing kutha kang kaprenah ana ing tetengger iku padha ora diobongi dening wong Israel, kajaba mung Hazor dhewe iku kang diobong dening Senapati Yusak. ¹⁴ Dene sakehe jarahane kutha iku lan raja-kayane dijarah wong Israel, nanging wonge padha dipateni kabeh klawan landheping pedhang, nganti tumpes tapis. Kang ambekan ora ana kang diuripi. ¹⁵ Kabeh dhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa, abdine, iku dingandikake Nabi Musa marang Senapati Yusak lan iya mangkono tumindake Senapati Yusak, sadhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa iku ora ana kang dilirwakake sathithik-thithika.

Kaunggulane wong Israel

11:16-23

¹⁶ Mangkono anggone Senapati Yusak nelukake satlatahe tanah iku kabeh, ing pagunungan, ing tanah Negeb kabeh, ing tanah Gosyen kabeh, Dhaerah Pagunungan, Lebak Araba-Yordan lan Pagunungan Israel dalah tanah ngarene. ¹⁷ Wiwit ing pagunungan Gundhul, kang munggah ngener ing Seir, nganti tutug ing Baal-Gad ing lebake pagunungan Libanon, ing sikile gunung

Hermon; dene sakehe ratune padha dicekel lan disedani. ¹⁸Nganti suwe Senapati Yusak anggone perang nglawan ratu iku mau.

¹⁹Ora ana nagara siji-sijia kang nganakake prajanjian memitran karo wong Israel, kajaba mung para wong Hewi kang ana ing Gibeon; kabeh padha dirayud sarana perang. ²⁰Jalaran saka pangrehe Sang Yehuwah, atine wong mau padha diwangkotake, temah padha perang nglawan wong Israel, amrih pada katumpes, ora diwelasi, nanging padha disirnakake, kaya kang dadi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa.

²¹Nalika samana Senapati Yusak rawuh numpes wong Enak ing pagunungan Hebron, ing Debir, ing Arab, ing sawratane pagunungan Yehuda, lan ing sawratane pagunungan Israel. Iku kabeh dalah kutha-kuthane padha katumpes dening Senapati Yusak.

²²Ora ana bangsa Enak kang isih ana ing nagarane wong Israel, kejaba mung kang ana ing Gaza, ing Gat lan Asdod, ing kono kang isih ana. ²³Mangkono anggone Senapati Yusak nelukake satlatahe tanah iku kabeh condhong karo dhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa. Nagara iku diparingake dening Senapati Yusak marang Israel dadi warisan pusaka miturut pandumane talere dhewe-dhewe. Nagara kono banjur dadi tentrem, wus mari perang.

Pratelan bab para ratu kang teluk**12:1-24**

12 ¹Iki asmane para ratu ing nagara kang dikalahake dening wong Israel lan kang diejegi nagarane ana ing sabrange bengawan Yarden sisih wetan, wiwit ing kali Arnon tutug ing gunung Hermon sarta saindenging Araba-Yordan sapengetan. ²Sang Prabu Sihon, ratune wong Amori, kang akedhaton ana ing kutha Hesybon, wewengkone wiwit ing Aroer ing pinggiring kali Arnon, ing saparone kali iku, kawuwuhan saparone tanah Gilead, tutug ing kali Yabok, tapel watese dhaerah bani Amon, ³tuwin kang uga mbawahake Araba-Yordan tutug ing sisih wetane telaga Kinerot, lan tutug ing sisih wetane sagara Araba, yaiku Sagara Asin, ing penere Bet-Yesimot, lan ing sisih kidul nganti tutug ing ngisore peperenging gunung Pisga. ⁴Banjur tlatahe Prabu Og, ratu ing Basan, panunggalane wong Refaim, ratu iki akedhaton ana ing Asytarot lan ing Edrei, ⁵wengkone ngacaki ing gunung Hermon, ing Salkha lan ing satanah Basan kabeh tutug ing dhaerahe wong Gesur lan wong Maakha, apadene saparone tanah Gilead tutug ing tlatahe Prabu Sihon, ratu ing Hesybon. ⁶Iku wus padha dikalahake Nabi Musa, abdine Sang Yehuwah, karo wong Israel, lan tanah iku banjur diparingake dening Nabi Musa, abdine Sang Yehuwah marang wong Ruben lan wong

Gad lan saparone taler Manasye minangka darbeke.

⁷Iki pratelan bab para ratuning nagara kang padha dikalahake dening Senapati Yusak lan wong Israel ana ing sakulone bengawan Yarden, wiwit ing Baal-Gad ana ing lebaking gunung Libanon tutug ing pagunungan Gundhul, kang munggah ing penere Seir, nagara iki diparingake Sang Yusak marang para talere Israel minangka darbeke miturut pandumane dhewe-dhewe: ⁸ing Pagunungan, ing Dhaerah Pagunungan, ing Araba-Yordan, ing peperenging gunung, ing ara-ara samun lan ing tanah Negeb, yaiku ing nagarane wong Het, wong Amori, wong Kanaan, wong Feris, wong Hewi lan wong Yebus --:

⁹Ratu ing nagara Yerikho siji, ratu ing nagara Ai, kang sandhing ing Betel siji, ¹⁰ratu ing Yerusalem siji, ratu ing nagara Hebron siji, ¹¹ratu ing nagara Yarmut siji, ratu ing nagara Lakhis siji, ¹²ratu ing nagara Eglon siji, ratu ing nagara Gezer siji, ¹³ratu ing nagara Debir siji, ratu ing nagara Geder siji, ¹⁴ratu ing nagara Horma siji, ratu ing nagara Arad siji, ¹⁵ratu ing nagara Libna siji, ratu ing nagara Adulam siji, ¹⁶ratu ing nagara Makeda siji, ratu ing nagara Betel siji, ¹⁷ratu ing nagara Tapuah siji, ratu ing nagara Hefer siji, ¹⁸ratu ing nagara Afek siji, ratu ing nagara Lasaron siji, ¹⁹ratu ing nagara Madon siji, ratu ing nagara Hazor siji, ²⁰ratu ing nagara Simron Meron siji, ratu ing nagara Akhsaf siji, ²¹ratu ing nagara Taanakh siji, ratu ing nagara Megido siji, ²²ratu ing

nagara Kedesy siji, ratu ing nagara Yokneam ing sacedhake gunung Karmel siji, ²³ratu ing nagara Dor, ing tanah pagunungan Dor siji, ratu ing nagara Goyim, ing Gilgal siji, ²⁴ratu ing nagara Tirza siji; dadi gunggunge para ratu mau kabeh telung puluh siji.

Dhaerah-dhaerah kang durung dirayud

13:1-7

13 ¹Bareng Senapati Yusak wus sepuh, wus akeh yuswane, banjur dipangandikani Sang Yehuwah: "Sira wus tuwa, wus akeh umurira, sarta nagara kang durung sira ebeki iku isih akeh banget. ²Dene nagara kang isih kari yaiku: sakehe tlatahe wong Filisti lan saindenging nagarane wong Gesur, ³wiwit saka kali Sikhor ing sawetane tanah Mesir tutug ing tlatah Ekron mangalor, -- iku kaetung tanahe wong Kanaan; -- panggedhene wong Filisti iku lima, yaiku ing Gaza, Asdod, Askelon, Gad lan Ekron, -- apadene bangsa Awi ⁴ing sisih kidul, sarta saindenging nagarane wong Kanaan lan Meara, darbeke wong Sidon, tutug ing Afek, iya iku tutug ing tlatahe wong Amori; ⁵sabanjure nagarane wong Gebal lan kabeh tlatahe gunung Libanon ing sisih pletheking srengenge, saka ing Baal-Gad ing sikile gunung Hermon, nganti tutug ing dalan kang menyang ing Harmat; ⁶sakehing wong kang manggon ing pagunungan, wiwit saka ing gunung Libanon tutug ing Misrefot-Maim;

sakehe wong Sidon, iku bakal Suntundhung piyambak saka ing ngarepe wong Israel; mung bae tanahe sira paringna marang wong Israel sarana kaundhi, kaya kang wus Sundhawuhake marang sira. ⁷Kang iku nagara iki sira edum-edumna marang taler kang sanga lan marang saparoning talere Manasye minangka tanah pusakane.”

Pangedume tanah kang ana ing sabrangane bengawan Yarden

13:8-33

⁸Bebarengan karo taler Manasye kang separone, wong Ruben lan wong Gad, wus padha kaparingan tanah-pusaka dening Nabi Musa ana ing sabrangane kali Yarden sisih wetan, kaya kang wus katemtokake dening Nabi Musa, abdine Sang Yehuwah, kanggo wong-wong mau, ⁹yaiku wiwit ing Aroer ing sapinggire kali Arnon, lan kutha kang kaprenah ana ing saparone kali iku, sarta saindenging tanah warata ing pagunungan wiwit ing Medeba nganti tutug ing Dibon, ¹⁰apadene sakehing kuthane Prabu Sihon, ratune wong Amori, kang akedhaton ana ing Hesybon, nganti tutug ing tlatahe wong Amon, ¹¹apamaneh tanah Gilead tuwin tlatahe wong Gesur lan wong Maakha sarta sawratane gunung Hermon lan satlatahe tanah Basan kabeh tutug ing Salkha, ¹²iya satlatahe karajane Prabu Og, ratu ing Basan, kang ngereh ing Asytarot lan ing Edrei, iku dhewe

kang dadi kekarene wong Refaim, kang wus padha dikalahake lan ditundhung dening Nabi Musa. ¹³Nanging wong Israel ora nundhungi wong Gesur lan wong Maakha mau, satemah wong Gesur lan wong Maakha lestari padha manggon ana ing tengahe wong Israel nganti tumeka saprene. ¹⁴Mung taler Lewi kang ora kaparingan tanah-pusaka, Sang Yehuwah Gusti Allaha Israel, iku kang dadi pusaka darbeke, kaya kang wus dijanjekake marang dheweke kabeh.

¹⁵Talere bani Ruben iku wus padha kaparingan dening Nabi Musa miturut gotrah-gotrahe, panduman iki: ¹⁶tlatah pandumane wiwit ing Aroer ing pinggiring kali Arnon kutha kang kaprenah ana ing saparone kali iku, sarta tanah warata ing pagunungan sacedhake Medeba kabeh; ¹⁷Hesybon dalah sakehe kutha wewengkone, kang kaprenah ing tanah warata ing pagunungan mau, yaiku: kutha Dibon, Bamot-Baal, Bet-Baal-Meon, ¹⁸Yahas, Kedemot, Mefaat, ¹⁹Kiryataim, Sibma, Zeret-Hasahar ana ing lembahe gunung iku, ²⁰Bet-Peor, peperenge gunung Pisga, lan Bet-Yerimot, ²¹sabanjure sakehe kutha ana ing tanah warata ing pagunungan lan satlatahe karajane Prabu Sihon; ratuning wong Amori, kang ngereh ing Hesybon, kang dikalahake Nabi Musa, uga para ratu ing Midian, yaiku Prabu Ewi, Prabu Rekem, Prabu Zur, Prabu Hur, lan Prabu Reba, para raja kalerehane Prabu Sihon, kang padha dedalem ana ing negara kono. ²²Uga juru tenung

Bileam, bin Beor wus dipateni klawan pedhang dening wong Israel, bebarengan karo wong kang padha mati ketaman ing pedhange.

²³ Dadi tapel-watese dhaerahe bani Ruben iku bengawan Yarden lan tlatahing sapinggire. Yaiku kang dadi tanah pusakane bani Ruben miturut gotrah-gotrahe, yaiku kutha-kuthane dalah desa-desane.

²⁴ Taler Gad, yaiku bani Gad, wus padha kaparingan dening Nabi Musa miturut gotrah-gotrahe panduman iki: ²⁵ kang dadi darbeke yaiku: Yaezer lan sakehing kuthane nagara Gilead, sarta saparoning nagarane wong Amon tutug ing Aroer, kang kaprenah ing sawetane Raba, ²⁶ yaiku wiwit ing Hesybon tutug ing Ramat-Mizpa lan ing Betonim, sarta saka ing Mahanaim tutug ing tlatahe Debir, ²⁷ lan ing lebak Bet-Haram, Bet-Nimra, Sukot lan Zafon, kekarening karajane Prabu Sihon, ratu ing Hesybon; bengawan Yarden lan dhaerah pinggire tutug ing pungkasaning telaga Kineret, ing sawetane bengawan Yarden. ²⁸ Iku tanah-pusakane wong bani Gad miturut gotrah-gotrahe, yaiku kutha-kuthane dalah desa-desane.

²⁹ Saparone taler Manasye, yaiku kulawangsane bani Manasye kang separo wus kaparingan dening nabi Musa, miturut gotrah-gotrahe, panduman iki: ³⁰ kang dadi dhaerahe: wiwit saka ing Mahanaim: satanah Basan kabeh, krajanane Prabu Og kabeh, ratu ing nagara Basan, lan wewengkone Hawot-Yair kabeh, kang ana ing Basan

kono, cacahane kuthane sawidak, ³¹ sabanjure saparone tanah Gilead, Asytarot lan Edrei, kutha-kuthane krajanane Prabu Og ing Basan, iku dadi pandumane bani Makhir, putrane Rama Manasye, yaiku pandumane separone bani Makhir miturut gotrah-gotrahe.

³² Iku kabeh kang wus didum-dumake dening Nabi Musa minangka tanah-pusakane nalika ana ing tanah ngare ing Moab, ing sawetane bengawan Yarden, ing sacedhake Yerikho. ³³ Nanging taler Lewi ora diparingi tanah-pusaka dening Nabi Musa: Sang Yehuwah Gusti Allaha Israel piyambak iku kang dadi pusakane kaya kang wus kajanjekake marang dheweke kabeh.

Pengedume tanah Kanaan

14:1-5

14 ¹ Iki kabeh kang ditampani wong Israel minangka tanah-pusakane ana ing tanah Kanaan, kang wus kaedumake marang wong Israel dening Imam Eleazar lan Senapati Yusak bin Nun sarta para panggedhening kulawargane taler-talere, ² sarana ngundhi tanah-pusaka iku, kaya kang wus dadi dhawuhe Sang Yehuwah lumantar Nabi Musa ing ngatase taler kang sanga satengah.

³ Amarga taler kang loro satengah iku wus padha diparingi tanah-pusaka dening Nabi Musa ana ing sabrange bengawan Yarden; mung wong Lewi kang padha ora diparingi tanah-pusaka ana ing tengahe. ⁴ Amarga bani

Yusup iku didadekake rong taler: Manasye lan Efraim, dadine wong Lewi padha ora diparingi tanah-pusaka ana ing nagara kono, kajaba mung kutha-kutha kang padha dienggoni karo pangonan kanggo rajakayane lan kewane.

⁵Kaya kang wus dadi dhawuhe Sang Yehuwah marang Nabi Musa, iya mangkono iku kang dilakoni wong Israel anggone padha ngedum nagara kono.

Kaleb diwenehi Hebron

14:6-15

⁶Wong bani Yehuda padha sowan marang ing ngarsane Senapati Yusak ana ing Gilgal. Ing nalika iku Kaleb bin Yefune, wong Kenas matur marang panjenengane: "Panjenengan sampun nguningani pangandikanipun Sang Yehuwah dhateng Nabi Musa, abdinipun Pangeran, ing ngatasipun kula sami ugi kados tumrap panjenengan wonten ing Kadesy-Barnea.

⁷Umur kula kawandasa taun, kala kula dipun utus Nabi Musa, abdinipun Sang Yehuwah saking Kadesy-Barnea wau kakarsakaken nelik tanah ngriki; lan mantuk kula mbekta pawartos ingkang satemen-temenipun kagem panjenenganipun. ⁸Nanging para sadherek kula ingkang sami tumut lampah kula sami damel pepesing manahipun tiyang sabangsa; ewadene kula tetep mantep dhateng Pangeran Yehuwah Gusti Allah kula, kanthi gumolonging manah. ⁹Kala semanten Nabi Musa supaos, pangandikanipun: Satemene bumi kang

wus kaambah ing sikilmu iku mesthi dadi tanah pusakamu ing salawas-lawase turun-tumurun, amarga kowe tetep mantep marang Sang Yehuwah Gusti Allahmu kanthi gumolonging ati. ¹⁰Lah sapunika Sang Yehuwah sampun ngreksa gesang kula ngetrepi ing prasetyanipun. Sapunika sampun kawandasa gangsal taun, wiwit rikala Sang Yehuwah ngandika makaten wau dhateng Nabi Musa, saha ing sadangunipun punika tiyang Israel nglembara wonten ing ara-ara samun. Lah punika kula sampun umur wolung dasa gangsal taun. ¹¹Kekiyatan kula ing dinten punika taksih ajeg kados nalika kula dipun utus Nabi Musa; sapunika kekiyatan kula taksih sami kemawon kados kekiyatan kula ing wekdal samanten, inggih tumrap ing perang lan kadamel mlebet medal. ¹²Milanipun kula mug i panjenengan paringi pareden, ingkang sampun kajanjekaken Sang Yehuwah kala samanten; panjenengan piyambak kala samanten rak sampun mindhanget pawartos, bilih ing ngriku dipun enggeni bangsa Enak, saha wonten kithanipun ingkang ageng-ageng santosa. Bokmanawi Sang Yehuwah karsa nunggil kaliyan kula, temah sami kenging kula tundhung kados ingkang sampun kapangandikakaken Sang Yehuwah.”

¹³Senapati Yusak tumuli mberkahi Kaleb bin Yefune sarta diparingi Hebron dadi tanah-pusakane. ¹⁴Yaiku jalarane Hebron banjur dadi tanah-pusakane Kaleb, bin Yefune, wong Kenas iku, turun-tumurun nganti

saprene, mulane mangkono amarga tetep mantep marang Sang Yehuwah, Gusti Allahe, kanthi gumolonging ati. ¹⁵Dene Hebron iku biyen jenenge Kiryat-Arba; Arba iku arane wong kang linuwih gedhene ana ing antarane wong Enak. Lan nagara iku banjur tentrem, wus ora ana perang.

Wates-watese dhaerahe taler Yehuda

15:1-12

15 ¹Anadene panduman kang kaundhi kanggo taler Yehuda manut gotrahe iku nganti tekan ing tapel-watese tanah Edom, nganti tekan ing ara-ara samun Zin ing poncot kidul, ²watese kang kidul iku wiwit saka ing poncote Telaga Asin, saka ing teluk kang madhep mangidul, ³banjur ngliwati sisih kidule unggah-unggahan ing Akribim, terus menyang Zin, nuli munggah menyang ing sisih kidule Kadesy-Barnea, terus menyang ing Hezron, banjur munggah menyang ing Adar, menggok menyang ing Karka, ⁴terus menyang ing Azmon sarta metu ing kaline tanah Mesir, pungkasane pantog ing sagara iya iku kang dadi watesmu sisih kidul. ⁵Watese sisih wetan Telaga Asin tutug ing sungapane bengawan Yarden, watese sisih lor iku wiwit ing teluk ing sungapane bengawan Yarden mau. ⁶Banjur munggah tutug ing Bet-Hogla tumuli ngliwati sisih lore Bet-Araba, munggah maneh tutug ing watu Bohan, bin Ruben. ⁷Sabanjure wates iku munggah saka ing lebak Akhor

marang ing Debir, menggok mangalor ngener ing Gilgal, ing penere unggah-unggahan ing Adumim, sakiduling kali, nuli terus menyang ing sendhang En-Semes lan metu ngener ing sendhang En-Rogel. ⁸ Saka ing kono wates iku munggah metu ing Lebak Ben-Hinom, nurut ing ereng-erenge gunung Yebus sisih kidul, iya iku ing Yerusalem, banjur munggah maneh tutug ing pucake gunung kang ana ing ngarepe Lebak Hinom ing sisih kulon, ing pungkasane lebake wong Efraim, kang sisih lor. ⁹ Saka ing pucake gunung mau watese mlengkung menyang ing sendhang Me-Neftoakh lan banjur tutug ing kutha-kuthane pagunungan Efron, saka ing kono mlengkung menyang ing Baala, iya iku ing Kiryat-Yearim. ¹⁰ Wates iku nuli menggok saka ing Baala mengulon ngener ing pagunungan Seir, terus ngalor menyang ing ereng-erenge gunung Yearim, yaiku ing Khesalon, medhun menyang Bet-Semes, terus menyang ing Timna, ¹¹ wates mau nuli mangalor menyang ing ereng-erenge gunung Ekron, terus mlengkung menyang ing Sikhron terus menyang ing gunung Baala lan metu ing sacedhake Yabneel, temahan wates mau anjog ing sagara. ¹² Mungguh wates kulon yaiku Sagara Gedhe lan pasisire. Iku mau tapel-watese tlatahe wong bani Yehuda ing saubenge miturut gotrahe dhewe-dhewe.

Kaleb ngrebut Hebron

15:13-19

¹³Anadene Rama Kaleb bin Yefune iku diparingi dening Sang Yusak panduman ana ing tengahé bani Yehuda, yaiku Kiryat-Arba, ngetrepi dhawuhe Pangeran Yehuwah marang Sang Yusak; Arba iku bapakne Enak, yaiku Hebron. ¹⁴Lan rama Kaleb nundhung wong Enak telu saka ing kono yaiku: Sesai, Ahiman lan Talmai, anak-anake Enak. ¹⁵Saka ing kono Rama Kaleb banjur nglurugi bangsa Debir, Jeneng Debir iku maune Kiryat-Sefer. ¹⁶Rama Kaleb nuli ngandika mangkene: “Sing sapa nggempur kutha Kiryat-Sefer nganti bisa bedhah, bakal dakpek mantu dakolehake anakku wadon Akhsa.” ¹⁷Kutha mau banjur dibedhah dening Sang Otniel, putrane Sang Kenas, sadhereke Rama Kaleb, mulane Rama Kaleb banjur maringake Akhsa, putrane putri, marang panjenengane dadi garwane. ¹⁸Bareng Ibu Akhsa mau wus rawuh, sing kakung banjur diojok-ojoki supaya nyuwun pategalan marang ramane. Ibu Akhsa tumuli mandhap saka ing kuldine, Rama Kaleb ndangu: “Ana apa?” ¹⁹Atur wangsulane Ibu Akhsa: “Kula nyuwun kaparingana ganjaran; kula sampun panjenengan paringi siti ingkang cengkar, nyuwun kaparingana sumber ugi.” Banjur diparingi sumber ing tenggeran lan ing ledhokan.

Kutha-kuthane suku Yehuda

15:20-63

²⁰ Iki tanah pusakane taler Yehuda miturut gotrah-gotrahe. ²¹ Kutha-kuthane bani Yehuda kang ana ing poncot dhewe, ing sacedhake kikise tanah Edom, ing tanah Negeb, yaiku: Kabzeel, Eder, Yagur, ²² Kina, Dimona, Adada, ²³ Kedesy, Hazor, Yitnan, ²⁴ Zif, Telem, Bealot, ²⁵ Hazor-Hadata, Keriot-Hezron, yaiku Hazor, ²⁶ Amam, Sema, Molada, ²⁷ Hazar-Gada, Hesmon, Bet-Pelet, ²⁸ Hazar-Sual, Bersyeba lan sakehe kutha wewengkone, ²⁹ Baala, Iyim, Ezem, ³⁰ Eltolad, Khesil, Horma, ³¹ Ziklag, Madmana, Sansana, ³² Lebaot, Silhim, Ain lan Rimon, gunggung kutha sangalikul karo desa-desane.

³³ Kang ana Dhaerah Pagunungan yaiku: Esysaol, Zora, Asna, ³⁴ Zanoah, En-Ganim, Tapuah, Enam, ³⁵ Yarmut, Adulam, Sokho, Azeka, ³⁶ Saaraim, Aditaim, Gedera lan Gederotaim: kutha patbelas karo desa-desane.

³⁷ Zenan, Hadasa, Migdal-Gad, ³⁸ Dilean, Mizpa, Yokteel, ³⁹ Lakhis, Bozkat, Eglon, ⁴⁰ Khabon, Lahmas, Khitlis, ⁴¹ Gederot, Bet-Dagon, Naama lan Makeda: kutha nembelas karo desa-desane.

⁴² Libna, Eter, Asan, ⁴³ Yiftah, Asna, Nezib, ⁴⁴ Kehila, Akhzip lan Maresa, kutha sanga lan desa-desane.

⁴⁵ Ekron lan sakehe kutha sarta desa wewengkone. ⁴⁶ Wiwit saka Ekron nganti tutug

ing sagara, sakehe panggonan sandhing Asdod lan desa-desane; ⁴⁷ Asdod karo sakehe kutha lan desa-desa wewengkone, Gaza karo sakehe kutha lan desa wewengkone, nganti tutug ing kali ing tanah Mesir, ing Sagara Gedhe lan pasisire.

⁴⁸ Anamaneh ing pagunungan, yaiku: Samir, Yatir, Sokho, ⁴⁹ Dana, Kiryat-Sana, yaiku Debir, ⁵⁰ Anab, Estemo, Anim, ⁵¹ Gosyen, Holon, lan Gilo: kutha sewelas karo desa-desa wewengkone; ⁵² Arab, Duma, lan Esan, ⁵³ Yanum, Bet-Tapuah, Afeka, ⁵⁴ Humta, Kiryat-Arba, yaiku Hebron, lan Zior, kutha sanga karo desa- desane.

⁵⁵ Maon, Karmel, Zif, Yuta, ⁵⁶ Yizreel, Yokdeam, Zanoah, ⁵⁷ Kain, Gibeal, lan Timna, kutha sepuluh karo desa-desa wewengkone.

⁵⁸ Halhul, Bet-Zur, Gedor, ⁵⁹ Maarat, Bet-Anot, lan Eltekon, kutha nem karo desa-desa wewengkone.

⁶⁰ Kiryat-Baal, yaiku Kiryat-Yearim, lan Raba, kutha loro karo desa- desa wewengkone.

⁶¹ Kang ana ing ara-ara samun: Bet-Araba, Midin, Sekhakra, ⁶² Nibsan, kutha Uyah lan Engedi: kutha nem karo desa-desa wewengkone.

⁶³ Nanging wong Yebus kang padha manggon ing Yerusalem ora bisa padha katundhung, dadine wong Yebus mau padha manggon awor karo bani Yehuda ana ing Yerusalem nganti saprene.

Tanah-pusakane Efraim lan Manasye

16:1--17:18

16 ¹Sawuse mangkono kang undhiane oleh bani Yusup. Tapel-watese wiwit ing bengawan Yarden ing sacedhake kutha Yerikho, ing sawetane sumber-sumber ing Yerikho, ngancik ing ara-ara samun kang saka Yerikho munggah menyang ing pagunungan, menyang ing Betel. ²Saka ing kutha Betel menyang ing Lus, terus menyang ing tlatahe wong Arki, menyang ing Atarot, ³banjur mudhun mangulon menyang ing tlatahe wong Yaflet, tutug ing tlatah Bet-Horon ing lebak lan sateruse nganti tekan ing Gezer, lan anjog ing segara.

⁴Iku tanah-pusaka kang ditampani bani Yusup yaiku suku Manasye lan suku Efraim.

⁵Dene tlatahe bani Efraim miturut gotrahe iku mangkene: tapel-watesing tanah-pusakane iku ing sisih wetan wiwit ing Atarot-Adar tutug ing Bet-Horon ing tengger. ⁶Mangulon watese iku metu ing salore Mikhmetat; tumuli nekuk mangetan menyang ing Taanat-Silo, saka ing kono terus nganti tutug ing sawetane Yanoah, ⁷medhun saka ing Yanoah menyang ing Atarot lan Naharat notog ing dhaerah Yerikho lan banjur menyang ing bengawan Yarden. ⁸Saka ing Tapuah wates iku banjur mangulon menyang ing kali Kana lan anjog ing sagara. Iku tanah-pusakane taler Efraim miturut gotrahe. ⁹Sabanjure ana kutha-kutha

kang ditetepake kanggo bani Efraim ana ing satengahe tanah-pusakane bani Manasye, kutha-kutha mau dalah desa-desane.

¹⁰ Nanging bani Efraim padha ora nundhungi wong Kanaan kang manggon ana ing Gezer, dadine wong Kanaan iku padha isih manggon ana ing satengahe suku Efraim nganti saprene, mung bae padha dadi kuli njangga karya.

17 ¹Taler Manasye undhiane iya banjur oleh, amarga iku putra pambajenge Sang Adipati Yusup. Makhir pembarepe Manasye, bapakne Gilead, iku sarehne prajurit, mulane wus kaparingan tanah Gilead lan Basan. ²Mulane turune Manasye liyane padha oleh panduman iku miturut gotrahe, yaiku kanggo bani Abiezer, bani Helek, bani Asriel, bani Sekhem, bani Hefer, lan bani Semida; iku turune lanang Manasye putrane Sang Yusup miturut gotrah-gotrahe.

³Dene Zelafehad trahe Hefer bin Gilead, bin Makhir, bin Manasye iku ora duwe anak lanang, nanging mung anak wadon, yaiku: Makhla, Noa, Hogla, Milka lan Tirza. ⁴Iku padha marak marang ing ngarsane Imam Eleazar lan marang ing ngarsane Senapati Yusak bin Nun sarta ing ngarsane para panggedhe, ature: "Sang Yehuwah sampun dhawuh dhateng Nabi Musa supados kula sami kaparingana tanah-pusaka wonten ing satengahing sanak-sadherek kula." Mulane anake wadon Zelafehad mau banjur padha diparingi tanah-pusaka ana ing satengahe para sadulure bapakne, condhong karo dhawuhe

Sang Yehuwah. ⁵Mulane taler Manasye oleh sepuluh panduman, liya saka tanah Gilead lan tanah Basan kang ana ing sabrange bengawan Yarden. ⁶Amarga turune Manasye kang wadon padha melu oleh tanah-pusaka ana ing satengahe anak lanang; dene tanah Gilead wus tumiba ing turune Manasye kang lanang liyane.

⁷Dadine tapel-watese tlatahe taler Manasye iku wiwit saka ing Asyer tutug ing Mikhmetat, ing sawetane Sikhem, banjur mangidul tutug ing panggonane wong ing En-Tapuah. ⁸Dene tanah Tapuah iku, duweke suku Manasye, nanging kutha Tapuah dhewe kang cedhak karo tapel-watese dhaerah Manasye, iku duweke bani Efraim. ⁹Wates mau banjur medhun menyang ing kali Kana, ing sakidule kali iku; dene kutha-kutha ing kono iku padha melu Efraim sanadyan ana ing tengah-tengahe kutha-kuthane Manasye; watese tlatahe Manasye nuli metu ing saloring kali, anjog ing segara. ¹⁰Kang sisih kidul melu Efraim, kang sisih lor melu Manasye, dene kang dadi watese segara; ing sisih lor tunggal wates karo Asyer, lan ing sisih wetan karo Isakhar. ¹¹Nanging taler Manasye iya duwe dhaerah kang ana sajroning wilayahhe Isakhar lan Asyer, iya iku: Bet-Sean dalah sakehe kutha-kutha wewengkone, Yibleam dalah sakehe kutha-kutha wewengkone, wong ing Dor sakutha-kuthane, wong En-Dor sakutha-kuthane, wong ing Taanakh sakutha-kuthane, apadene wong ing Megido

sakutha-kuthane, dadi tlatah tengger telu iku. ¹²Nanging wong trahe Manasye padha ora kwagang ngrayud kutha-kutha iku mau, sabab wong Kanaan nekad padha manggon ana ing kono. ¹³Anadene bareng wong Israel wus dadi santosa, wong Kanaan mau padha didadekake kuli nyanga karya, mung bae ora nganti ditundhung.

¹⁴Bani Yusup banjur padha matur marang Senapati Yusak mangkene: "Punapaa dene kula kok namung panjenengan paringi saundhian saha tanah-pusaka namung pasiten, mangka kula punika bangsa ingkang kathah jiwaniipun, amargi saking berkahipun Sang Yehuwah dhateng kula ngantos sapriki punika?" ¹⁵Paring wangsulane Senapati Yusak marang para wong mau: "Manawa kowe iku bangsa kang cacache jiwamu akeh, mangka pagunungan ing Efraim ora nyukupi kanggo kowe kabeh, becike kowe menyang ing alas ing nagarane wong Feris lan wong Refaim, manawa pagunungan Efraim kurang amba kanggo kowe." ¹⁶Bani Yusup banjur matur: "Tanah pareden punika boten badhe nyekapi tumrap kula, tuwin sadaya tiyang Kanaan ingkang manggen wonten ing papan-papan wradin ngriku sami gadhah kareta tosan, inggih ingkang wonten ing Bet-Sean saha kitha-kitha wewengkonipun, inggih ingkang wonten lebak Yizreel." ¹⁷Senapati Yusak tumuli ngandika marang bani Yusup, yaiku bani Efraim lan bani Manasye, dhawuhe: "Kowe iku akeh jiwamu lan gedhe karosanmu, mulane

ora mung saundhian kang katemtokake kanggo kowe. ¹⁸Nanging pagunungan iku dadia darbekmu, mung sarehne wujud alas, mulane babadana, nganti tekan ing poncot-poncote pisan bakal dadi duwekmu, amarga bangsa Kanaan iku sanadyan padha duwe kareta wesi lan padha santosa, ewadene iya mesthi bakal bisa koktundhung uga.”

Pangedume kekarening tanah Kanaan ana ing Silo

18:1-10

18 ¹Wong Israel saumat kabeh banjur padha nglumpuk ana ing Silo sarta ngadegake Tarub Pasewakan ana ing kono, amarga nagara iku wus katelukake. ²Ing nalika samana ing antarane Banisrael isih ana pitung taler kang durung oleh panduman tanah-pusaka. ³Senapati Yusak banjur ngandika marang Banisrael: “Pira lawase anggonmu padha ngenak-enak lan ora tumandang ngejegi nagara peparinge Sang Yehuwah, Gusti Allaha leluhurmu? ⁴Padha ngajokna wong telu saka saben taler, iku bakal padha dakdhawuhi siyaga arep dakutus ndlajahi nagara iku, sarta nyatheti kaanane miturut pandumane, banjur bali mreng. ⁵Sawise iku tanahe kaperanga dadi pitung panduman. Taler Yehuda tetepa ana ing tlatahe kang kidul lan bani Yusup iya tetepa ana ing tlatahe kang lor. ⁶Kowe padha nyathetana kaanane nagara iku dadi pitung panduman,

cathetane iku banjur gawanen mrene, nuli aku bakal nguncalake undhi kanggo kowe ana ing kene ana ing ngarsane Sang Yehuwah, Gusti Allah kita. ⁷ Sabab wong Lewi padha ora oleh panduman ana ing tengahmu, amarga kalungguhane dadi imame Sang Yehuwah kang dadi pusakane sarta mungguh Gad lan Ruben apadene separone taler Manasye iku wus padha nampani tanah-pusaka ana ing sabrange bengawan Yarden ing sisih wetan, kang diparingake dening Nabi Musa, abdine Sang Yehuwah.”

⁸ Wong mau tumuli padha tata-tata lan banjur mangkat. Lungane mau kambi nyatheti kaanane nagara iku kaya sapiwelinge Senapati Yusak, kang mangkene: “Padha mangkata, nagara iku dlajahana lan cathetana kaanane, banjur padha balia mrene nuli aku bakal nguncalake undhi kanggo kowe ana ing ngarsane Sang Yehuwah ana ing Silo kene.”

⁹ Wong-wong mau nuli padha mangkat ndlajahi nagara iku, lan nyatheti kaanane dadi pitung panduman, kutha siji lan sijine kamot ing daftar, banjur padha bali menyang ing ngarsane Senapati Yusak ana ing pakemahan ing Silo. ¹⁰ Senapati Yusak banjur nguncalake undhi kanggo wong-wong mau ana ing Silo ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, sarta tanahe didum-dum Sang Yusak kanggo Israel ana ing kono miturut pandumane dhewe-dhewe.

Tanah-pusakane taler Benyamin

18:11-28

¹¹Talere Benyamin iku katiban undhi miturut gotrahe, dene tlatahing panduman kang diundhekake iku prenahe ana ing antarane bani Yehuda lan bani Yusup. ¹²Watese ing sisih lor wiwit ing bengawan Yarden, nuli munggah ing ereng-ereng gunung salore Yerikho, munggah mangulon menyang ing pagunungan lan ngener menyang ing ara-ara samun Bet-Awen. ¹³Saka ing kono watese terus menyang ing Lus, mangidul, ngener ing ereng-erenging gunung ing sacedhake Lus, yaiku ing Betel; nuli watese medhun menyang ing Atarot-Adar ing pagunungan kang ana ing sakidule Bet-Horon ing lebak, ¹⁴watese mau banjur mlengkung, nuli menggok saka ing pagunungan ing sisih kanane Bet-Horon ing sisih kidul banjur menggok ngidul ngulon anjog ing Kiryat-Baal, yaiku ing Kiryat-Yearim, kutha darbeke bani Yehuda. Iku kang sisih kulon. ¹⁵Dene sisihe kang kidul iku wiwit ing pungkasane Kiryat-Yearim, ¹⁶banjur mangulon, lan ngener ing sendhang Me-Neftoah. Watese iku tumuli medhun tutug ing pungkasane pagunungan kang ana ing ngarepe Lebak Ben-Hinom, ing salore lebake wong Refaim, banjur mudhun menyang Lebak Hinom, ing saurute ereng-erenging gunung Yebus, mangidul, banjur mudhun maneh menyang ing sendhang En-Rogel. ¹⁷Tumuli

neku kang mangalor ngener ing En-Semes, banjur menyang ing Gelilot, ing sisih kanane unggah-unggahan ing Adumim, nuli medhun menyang ing watu Bohan bin Ruben, ¹⁸ banjur menyang ing ereng-erenging gunung ing sisih kanane Bet-Araba mangalor, banjur medhun menyang ing Araba-Yordan. ¹⁹ Watese nuli terus metu ing ereng-erenging gunung ing sacedhake Bet-Hogla mangalor, sarta anjog ing teluke Sagara-Asin kang sisih lor, ing sungapane bengawan Yarden ing sisih kidul, iku watese kang kidul. ²⁰ Dene bengawan Yarden iku kang dadi watese ing sisih wetan, yaiku kang dadi tanah-pusakane bani Benyamin miturut gotrahe kalawan wates-watese mubeng. ²¹ Mungguh kutha-kuthane taler bani Benyamin miturut gotrahe yaiku: Yerikho, Bet-Hogla, Emek-Kezis, ²² Bet-Araba, Zemaraim, Betel, ²³ Haawim, Para, Ofra, ²⁴ Kefar-Haamonai, Ofni lan Geba; kutha rolas karo desa-desane. ²⁵ Gibeon, Rama, Beerot, ²⁶ Mizpa, Kefira, Moza, ²⁷ Rekem, Yirpeel, Tarala, ²⁸ Zela, Elef lan Yebus, yaiku Yerusalem, Gibeat lan Kiryat; kutha patbelas karo desa-desane. Iku mau tanah-pusakane bani Benyamin miturut gotrah-gotrahe.

Tanah pusakane taler Simeon

19:1-9

19 ¹Undhian kang kapindho tumiba marang taler Simeon, yaiku talere bani Simeon miturut gotrahe, tanah-pusakane

kaprenah ana ing tengah-tengahing tanah-pusakane bani Yehuda. ²Dene kang dadi darbeke yaiku: Bersyeba, Syeba, Molada, ³Hazar-Sual, Bala, Ezem, ⁴Eltolad, Betul, Horma, ⁵Ziklag, Bet-Hamarkabot, Hazar-Susa, ⁶Bet-Lebaot lan Sarukhen, kutha telulas lan desa-desane, ⁷En-Rimon, Eter, lan Asan, kutha papat lan desa-desane, ⁸uga sakehing desa kang ana ing sakubenge kutha iku mau tutug ing Baalat-Beer, yaiku Rama, ing tanah kidul. Iku tanah-pusakane talere bani Simeon, miturut gotrahe. ⁹Tanah-pusakane bani Simeon iku kajupuk saka pandumane bani Yehuda, amarga tanah-pusakane bani Yehuda kakehan, mulane bani Simeon padha oleh tanah-pusaka ana ing satengahe tanah-pusakane Yehuda.

Tanah-pusakane taler Zebulon

19:10-16

¹⁰Undhian kang katelu iku tumiba marang bani Zebulon miturut gotrahe; watesing tanah-pusakane iku tutug ing Sarid. ¹¹Watese banjur mangulon munggah menyang ing Marala, nyrempet ing Dabeset, lan nuli nyrempet kali kang mili ngliwati Yokneam. ¹²Saka ing Sarid watese mau menggok mangetan ngener pletheking srengenge, ngliwati dhaerah Khislot-Tabor, ngener ing Dobrat, nuli munggah menyang ing Yafia. ¹³Saka ing kono terus mangetan ngener pletheking srengenge, menyang ing Gat-Hefer,

menyang ing Et-Kazim, ngener ing Rimon lan mlengkung menyang ing Nea. ¹⁴Watese banjur menggok ngubengi kutha iku ana ing salore Hanaton lan anjog ing lebak Yiftah-El. ¹⁵Banjur Katat, Nahalal, Simron, Yidala lan Betlehem; kutha rolas karo desa-desane. ¹⁶Yaiku tanah-pusakane wong bani Zebulon miturut gotrahe, iya iku kutha-kuthane mau karo desa-desane.

Tanah-pusakane taler Isakhar

19:17-23

¹⁷Undhian kang kapat iku tumiba marang talere Isakhar, yaiku marang bani Isakhar miturut gotrahe. ¹⁸Kang dadi tlatahe yaiku: Yizreel, Khesulot, Sunem, ¹⁹Hafaraim, Sion, Anakharat, ²⁰Rabit, Kisyon, Ebes, ²¹Remet, En-Ganim, En-Hada, lan Bet-Pazes. ²²Watese nyrempet ing Tabor, ing Sahazima, lan Bet-Semes, dene watese anjog ing bengawan Yarden: gunggung kutha nembelas lan desa-desane. ²³Yaiku tanah-pusakane taler bani Isakhar miturut gotrahe, iya kutha-kutha mau karo desa-desane.

Tanah-pusakane taler Asyer

19:24-31

²⁴Undhian kang kalima iku tumiba marang taler bani Asyer miturut gotrahe. ²⁵Kang dadi dhaerahe yaiku: Helkat, Hali, Beten, Akhsaf, ²⁶Alamelekh, Amad lan Misal, sarta

watese nyrempet ing gunung Karmel lan ing kali Libnat ing sisih kulon. ²⁷ Banjur menggok ngener pletheking srengenge menyang ing Bet-Dagon; nyrempet dhaerah Zebulon lan ing lebak Yiftah-El ing sisih lor, Bet-Emek lan Nehiel, lan ngener ing Kabul ing sisih lor. ²⁸ Banjur menyang ing Ebron, Rehob, Hamon lan Kana nganti tutug ing Sidon Gedhe. ²⁹ Wates iku nuli mbalik menyang ing Rama lan tutug ing kutha beteng tirus, watese banjur mbalik maneh menyang Hosa, lan anjog ing segara; apadene Mahalab, Akhzib, ³⁰ Uma, Afek lan Rehob kutha rolikur karo desa-desane. ³¹ Yaiku tanah-pusakane taler bani Asyer miturut gotrahe, iya kutha-kutha mau karo desa-desane.

Tanah-pusakane taler Naftali

19:32-39

³² Undhian kang kanem iku tumiba marang bani Naftali, yaiku marang bani Naftali miturut gotrahe. ³³ Dhaerahe wiwit ing Helef, saka wit kayu elon ing Zaananim, Adami-Nekeb lan Yabneel tutug ing Lakum, sarta anjog ing bengawan Yarden. ³⁴ Watese banjur bali mangulon menyang ing Asnot-Tabor, terus menyang ing Hukok, nyremped ing tlatahe Zebulon sisih kidul, nyremped tlatahe Asyer, ing sisih kulon sarta laladan Yehuda ing bengawan Yarden, pener pletheking srengenge. ³⁵ Kutha-kuthane beteng yaiku: Zidim, Zer, Hamat, Rakat, Kineret. ³⁶ Adama,

Rama, Hazor, ³⁷ Kedesy, Edrei, En-Hazor, ³⁸ Yiron, Migdal-El, Horem, Bet-Anat, lan Bet-Semes, kutha sangalas karo desa-desane. ³⁹ Iku tanah-pusakane taler bani Naftali miturut gotrahe, iya kutha-kutha iku karo desa-desane.

Tanah-tanah pusakane taler Dhan

19:40-48

⁴⁰ Undhian kang kapitu iku tumiba marang talere bani Dhan miturut gotrahe. ⁴¹ Kang dadi tanah-pusakane yaiku: Zora, Esysaol, Ir-Semes, ⁴² Saalabin, Ayalon, Yitla, ⁴³ Elon, Timna, Ekron, ⁴⁴ Elteke, Gibeton, Baalat, ⁴⁵ Yehud, Bene-Berak, Gat-Rimon, ⁴⁶ Me-Yarkon lan Rakon, karo tlatah ing sisih kanane Yafo. ⁴⁷ Nanging sarehne tlatahe bani Dhan iku kerupeken, bani Dhan banjur padha nglurug perang nglawan kutha Lesem; iku nuli kabedhah, wonge padha katumpes klawan landheping pedhang, sarta nagarane tumuli diejegi lan dienggoni; kutha Lesem mau tumuli dielih arane dadi Dhan, miturut asma Dhan leluhure. ⁴⁸ Iku mau tanah-pusakane talere bani Dhan miturut gotrahe, iya kutha-kutha mau karo desa-desane.

Tanah-pusakane Sang Yusak

19:49-51

⁴⁹ Sawuse wong Israel rampung anggone padha ngedum nagara iku dadi tanah-

pusakane miturut dhaerah-dhaerahe, wong Israel banjur padha ngaturi tanah-pusaka marang Senapati Yusak, bin Nun ana ing satengahe. ⁵⁰Manut dhawuhe Sang Yehuwah Senapati Yusak diaturi kutha kang dikarsakake, yaiku: Timnat-Serah ing pagunungan Efraim; kutha iku nuli dibangun lan didalemi.

⁵¹Iku mau tanah-pusaka kang padha didum-dumake sarana kaundhi ana ing Silo dening Imam Eleazar lan Senapati Yusak, bin Nun sarta para panggedhening taler ana ing ngarsane Sang Yehuwah, ing ngarepe lawang Tarub-Pasewakan. Mangkono anggone padha ngrampungake pangeduming nagara iku.

Kutha-kutha pangungsen

20:1-9

20 ¹Sang Yehuwah banjur ngandika maneh marang Senapati Yusak: ²“Sira kandhaa marang wong Israel mangkene: Padha nemtokna kutha pangungsen kang wus Sundhawuhake marang sira lumantar Musa, ³supaya dadia papan pangungsen tumrap wong kang gawe pati ora kanthi ditemaha, iya ora dirantam sadurunge, padha dadia pangungsene ana ing ngarepe wong kang nedya njaluk supaya nyaur pati. ⁴Samangsa wong mau ngungsi menyang ing salah sawijining kutha mau, banjur ngadega ana ing ngarepe gapurane kutha, ngaturna prakarane marang tetuwane kutha iku; iki kudu gelem nampani wong mau ana

ing kutha kono lan menehana panggonan kang kena dienggoni ana ing satengahe.

⁵Anadene manawa dioyak wong kang nedya njaluk supaya nyaur pati mau, wong kang gawe pati mau aja diulungake ing tangane, amarga anggone mateni pepadhane iku ora kanthi dirantam sadurunge lan ora sengit ing sadurunge. ⁶Dene wong iku banjur manggona ana ing kutha kono, nganti tumeka ing wayahe kaladekake marang ing parepataning pasamuwan supaya diadili, nganti tumeka ing sedane imam agung kang jumeneng ing nalika samana; sawuse mangkono kang gawe pati mau nuli kena mulih menyang ing kuthane lan menyang ing omahe, yaiku menyang ing kutha, nalika wong mau lumayu ngungsi."

⁷Wong Israel nuli nyengker kutha-kutha kang kadadekake kutha pangungsen, yaiku: Kadesy, ing tanah Galilea, ing pagunungan Naftali, lan Sikhem, ing pagunungan Efraim, lan Kiryat-Arba yaiku Hebron, ing pagunungan Yehuda. ⁸Apadene ing sabrange bengawan Yarden, ing sawetane kutha Yerikho kang kapilih: Bezer ing ara-ara samun ing tanah warata ing pagunungan, saka taler Ruben; banjur Ramot, ing tanah Gilead, saka taler Gad; sarta Golan ing tanah Basan, saka taler Manasye. ⁹Yaiku kutha-kutha kang ditetepake kanggo wong Israel kabeh lan kanggo para wong neneka kang ana ing tengahe, supaya kenaa diungseni sok wonga kang gawe pati klawan ora ditemaha, aja nganti dipateni kang nedya njaluk supaya

nyaur pati, sadurunge wong mau kaladekake marang ing parepataning pasamuwan.

Kutha-kutha trahe Lewi

21:1-42

21 ¹Para panggedhening kulawargane wong Lewi banjur padha sowan ing ngarsane Imam Eleazar lan ing ngarsane Senapati Yusak, bin Nun sarta marang ing ngarsane para kepalaning kulawargane taler-taler Israel. ²Nuli padha matur marang panjenengane ana ing Silo tanah Kanaan mangkene: "Sang Yehuwah sampun paring dhawuh lumantar Nabi Musa, supados kula kaparingana kitha-kitha ingkang sami kula enggeni, dalah pangenanipun kangge raja-kaya kula." ³Wong Israel banjur masrahake kutha-kutha kang kasebut ing ngisor iki dalah pangonane marang wong Lewi, kajupukake saka ing tanah-pusakane manut dhawuhe Sang Yehuwah.

⁴Undhiane nuli tumiba marang gotrah-gotrahe wong Kehat. Panunggalane wong Lewi kang klebu tedhake Imam Harun padha oleh undhian kutha telulas saka taler Yehuda, taler Simeon lan taler Benyamin. ⁵Dene kekarene wong Kehat iku padha oleh kutha sepuluh sarana kaundhi saka taler Efraim, taler Dhan lan saka separone taler Manasye. ⁶Turune Gerson padha oleh kutha telulas sarana kaundhi saka taler Isakhar, taler Asyer, taler Naftali lan saka separoning taler Manasye

kang ana ing tanah Basan. ⁷Trahe Merari padha oleh kutha rolas sarana kaundhi saka taler Ruben, teler Gad, lan taler Zebulon.

⁸Mangkono dadine kutha-kutha mau dalah pangonane padha dipasrahake wong Israel marang wong Lewi sarana kaundhi, kaya kang wus didhawuhake Sang Yehuwah lumantar Nabi Musa.

⁹Kang dipasrahake saka taler bani Yehuda lan saka taler bani Simeon iku kutha-kutha kang kasebut ing ngisor iki: ¹⁰Para tedhake Imam Harun, kang klebu gotrahe wong Kehat, panunggalane bani Lewi, sarehne iku kang padha tanpa undhian kang wiwitan, ¹¹iku padha dipasrahi Kiryat-Arba, yaiku Hebron, -- Arba iku leluhure suku Enak, -- ana ing pagunungan Yehuda, dalah pangonane sakubenge; ¹²nanging pategalane kutha iku lan padesane iku wus dipasrahake marang Kaleb bin Yefune dadi darbeke. ¹³Tedhake Imam Harun iku padha diwenahi Hebron, kutha pangungsene wong dosa pati, dalah sapangonane, Libna sapangonane, ¹⁴Yatir sapangonane, Estemoa sapangonane, ¹⁵Holon sapangonane, Debir sapangonane, ¹⁶Ain sapangonane, Yuta sapangonane lan Bet-Semes sapangonane: kutha sanga saka taler loro mau. ¹⁷Saka taler Benyamin: Gibeon sapangonane, Geba sapangonane, ¹⁸Anatot sapangonane lan Almon sapangonane: kutha papat. ¹⁹Kuthane tedhake Imam Harun, yaiku para imam, iku kabeh ana kutha telulas sapangonane.

²⁰ Gotrah-gotrahe bani Kehat, yaiku kekarene wong Lewi, saka ing antarane bani Kehat mau, iku pandumane kutha-kutha kang sarana kaundhi saka talere Efraim. ²¹ Iku padha diparingi Sikhem, kutha pangungsening wong dosa pati, dalah pangonane, kaprenah ana ing pagunungan Efraim lan Gezer sapangonane, ²² Kibzaim sapangonane lan Bet-Horon sapangonane: kutha papat. ²³ Saka taler Dhan: Elteke sapangonane, Gibeton sapangonane, ²⁴ Ayalon sapangonane lan Gat-Rimon sapangonane: kutha papat. ²⁵ Saka separone taler Manasye: Taanakh sapangonane lan Gat-Rimon sapangonane: kutha loro. ²⁶ Gunggunge ana kutha sepuluh sapangonane kanggo gotrah-gotrahe kekarene bani Kehat.

²⁷ Bani Gerson, panunggalane gotrahe wong Lewi, diparingi saka separoning talere Manasye: Golan ing tanah Basan, kutha pangungsene wong dosa pati, dalah pangonane lan Beestera sapangonane: kutha loro. ²⁸ Saka taler Isakhar: Kisyon sapangonane, Dobrat sapangonane, ²⁹ Yarmut sapangonane lan En-Ganim sapangonane: kutha papat. ³⁰ Saka taler Asyer: Misal sapangonane, Abdon sapangonane, ³¹ Helkat sapangonane lan Rehob sapangonane: kutha papat. ³² Tuwin saka taler Naftali: Kedesy ing tanah Galilea, kutha pangungsene wong dosa pati, dalah pangonane, Hamor-Dor sapangonane lan Kartan sapangonane: kutha

telu. ³³ Kuthane wong Gerson miturut gotrahe iku kabeh ana telulas sapangonane.

³⁴ Gotrah-gotrahe wong bani Merari, yaiku kekarene wong Lewi, iku padha diparingi saka taler Zebulon: Yokneam sapangonane, Karta sapangonane, ³⁵ Dimna sapangonane lan Nahalal sapangonane: kutha papat. ³⁶ Saka taler Ruben: Bezer sapangonane, Yahas sapangonane, ³⁷ Kedemot sapangonane lan Mefaat sapangonane: kutha papat. ³⁸ Saka Taler Gad: Ramot ing tanah Gilead, kutha pangungsene wong dosa pati, dalah pangonane, Mahanaim sapangonane, ³⁹ Hesybon sapangonane, Yaezer sapangonane, kabeh ana kutha papat. ⁴⁰ Sakehe kutha iku mau dadi darbeke bani Merari miturut gotrahe, yaiku kekarene gotrahe wong Lewi, pandumaning undhiane kutha rolas.

⁴¹ Sakehe kuthane wong trahe Lewi ana ing satengahe darbeke wong Israel iku ana kutha patang puluh wolu sapangonane. ⁴² Siji-sijining kutha ana pangonane ing sakubenge, kuthane kabeh padha kaya mangkono.

Ketentremaning nagara kang diprasetyakake dening Pangeran Yehuwah

21:43-45

⁴³ Mangkono dadine saindenging nagara iku diparingake Sang Yehuwah marang wong Israel, yaiku nagara kang wus diprasetyakake

klawan supaos, yen bakal diparingake marang para leluhure, iya banjur kelakon diejegi lan dienggoni. ⁴⁴Sabanjure padha diparingi tentrem ing sakubenge dening Sang Yehuwah netepi prasetyane kang kanthi supaos marang para leluhure. Sakehing mungsuhe ora ana siji-sijia kang lestari urip ana ing ngarepe: Sakehing mungsuhe padha diulungake dening Sang Yehuwah marang ing tangane. ⁴⁵Samubarang kang becik, kang wus kaprasetyakake kabeh dening Sang Yehuwah marang turune Israel ora ana kang lincat, kabeh kelakon.

Taler-taler kang ana sabrange bengawan Yarden padha mulih

22:1-8

22 ¹Sawuse mangkono Senapati Yusak nimbali wong Ruben lan wong Gad apadene separoning taler Manasye, ²iku padha kadhawuhan mangkene: “Kowe wus padha netepi sakabehing prentahe Nabi Musa, abdine Sang Yehuwah marang kowe, lan iya wus ngestokake samubarang kang dakprentahake marang kowe. ³Para sadulurmu ora padha koktinggal-tinggal wiwit nalika samana, nganti tumeka ing dina iki; malah kowe wus padha ngemen-ngemenake pamanutmu marang pepakene Sang Yehuwah Allahmu. ⁴Anadene saiki Sang Yehuwah Gusti Allahmu wus paring tentrem marang para sedulurmu, kaya kang wus dadi prasetyane; mulane saiki kowe padha

muliha menyang kemahmu, iya menyang bumi darbekmu, peparinge Nabi Musa abdine Sang Yehuwah marang kowe ana sabrange bengawan Yarden. ⁵Mung ditlaten kang banget anggonmu padha netepi pepakon lan angger-angger kang wus diprentahake dening Nabi Musa abdine Sang Yehuwah marang kowe, bab enggonmu padha tresna marang Sang Yehuwah Gusti Allahmu, lan padha ngambaha ing sakehe dalam pitedhahe, tansah netepi ing pepakene klawan rumaket marang Panjenengane, apadene padha ngabektia klawan gumolonging atimu lan gumolonging nyawamu.” ⁶Senapati Yusak banjur paring berkah marang wong mau sarta padha dililani mulih, tumuli padha mulih menyang kemahe.

⁷Anadene mungguh talere Manasye kang separo iku wus padha diparingi panduman dening Nabi Musa ana ing tanah Basan; dene separone wus diparingi panduman dening Senapati Yusak ana ing antarane para sadulure ing sakulone bengawan Yarden. Iku wus uga dililani mulih menyang ing kemahe dening Senapati Yusak kalawan padha disangoni berkah, ⁸sarta dipangandikani mangkene: “Padha muliha menyang ing kemahmu klawan nggawa kasugihan akeh lan raja-kaya akeh banget, apadene selaka, mas, tembaga lan wesi, tuwin sandhangan kang luwih dening akeh. Barang rayahan saka mungsuhmu iku edum-edumen karo para sadulurmu.”

Taler ing sabrange bengawan Yarden ngedegake misbyah

22:9-34

⁹ Mangkono dadine bani Ruben, bani Gad tuwin separoning taler Manasye mau padha bali mulih, ninggal wong Banisrael, mangkat saka ing Silo ing tanah Kanaan menyang tanah Gilead, kang wus dadi darbeke lan wus dienggoni ngetrepi dhawuhe Sang Yehuwah lumantar Nabi Musa. ¹⁰ Satekane ing Gilead, ing sapinggire bengawan Yarden, ing wewengkone tanah Kanaan, bani Ruben lan bani Gad tuwin separoning talere Manasye mau tumuli padha gawe misbyah ana ing sapinggire bengawan Yarden kono, misbyah kang gedhe. ¹¹ Wong Israel, banjur padha krungu pocapaning wong mangkene: “Lah bani Ruben lan bani Gad tuwin separoning talere Manasye iku padha gawe misbyah madhep marang ing tanah Kanaan, ana ing Gelilot sapinggire kali Yarden sandhinge dhaerahe wong Israel.” ¹² Wong Israel bareng krungu warta mangkono, tumuli padha nglumpuk ana ing Silo, sumedya nglurugi perang.

¹³ Wong Israel banjur padha kongkonan nemoni bani Ruben, bani Gad tuwin separoning talere Manasye menyang ing tanah Gilead, kang dikongkon Imam Pinehas bin Eleazar ¹⁴ kanthi para panggedhe sapuluh, saben talere panggedhe siji, saka sakehe talere Israel;

siji-sijine dadi panggedhening kulawargane ana ing satengahe kulawangsane Israel.

¹⁵ Bareng wus ketemu karo wong bani Ruben lan wong bani Gad tuwin separoning talere Manasye ana ing tanah Gilead, wong-wong iku tumuli padha dipituturi mangkene: ¹⁶“Pituture umate Sang Yehuwah kabeh mangkene: Kepriye dene kowe padha nglakoni panggawe kang ora setya marang Gusti Allahe Israel, kowe padha ngungkurake Pangeran Yehuwah yaiku anggonmu padha gawe misbyah kanggo kowe dhewe, dadine ing dina iki padha mbalila marang Sang Yehuwah? ¹⁷ Laku ngiwa kang krana saka Peor iku apa durung cukup ing ngatase kita; mangka tumeka ing dina iki najis kita iku durung karesikan, kang njalari umate Sang Yehuwah ketaman ing wewelak; ¹⁸ ewadene kowe iku saiki kok padha ngungkurake Sang Yehuwah maneh. Menawa ing dina iki kowe padha mbalela marang Sang Yehuwah, sesuk bakal ana bebendu kang tumempuh marang umat Israel kabeh. ¹⁹ Dene menawa tanah darbekmu iku kadunungan najis, mara ta padha nyabranga menyang ing tanah kagungane Sang Yehuwah, ing panggonaning Tarub Sucine Sang Yehuwah, lan padha manggona ana ing tengahku kana. Mung bae aja mbalela marang Sang Yehuwah, lan iya aja mbalela marang aku kabeh kanthi gawe misbyah kanggo awakmu dhewe, kejaba saka misbyah kagungane Sang Yehuwah Gusti Allah kita. ²⁰ Nalika Akhan bin Zerah nglakoni panerak tumrap barang tebusan, rak tumuli

ana bebendu kang tumiba ing umate Israel kabeh, tur ora ngemungake wong siji iku bae kang mati marga saka dosane.”

²¹Ing kono wong bani Ruben lan wong bani Gad tuwin separoning taler Manasye padha mangsuli atur marang para panggedhe ing kulawangsane Israel: ²²“Gusti Allahipun sadaya allah, Sang Yehuwah inggih Gusti Allahipun sadaya allah, Sang Yehuwah, punika ingkang nguningani sarta tiyang Israel pantes ugi nyumerepi! Manawi kalampahanipun punika margi saking kekajengan badhe mbalila utawi boten setya dhumateng Sang Yehuwah, kula sampun ngantos sami kaparingan wilujeng dening Yehuwah ing dinten punika; ²³manawi anggen kula damel misbyah punika margi sumedya badhe ngungkuraken Sang Yehuwah, utawi badhe kula angge caos kurban obaran saha kurban dhaharan, punapa dene kula angge caos kurban kawilujengan, mugl Sang Yehuwah piyambak ingkang paring piwales dhateng kula sadaya. ²⁴Sayektosipun anggen kula ngantos sami nglampahi makaten punika, namung kabekta saking sumelanging bab setunggaling prekawis. Kula sami manah: Bokmanawi putra wayah panjenengan ing tembe badhe sami gadhah wicanten dhateng anak putu kula mekaten: Kowe padha melu-melu apa karo Sang Yehuwah Gusti Allahe Israel? ²⁵Rak bengawan Yarden iku kang wis kapesthi dening Sang Yehuwah dadi wates ing antarane aku karo kowe, he bani Ruben lan bani Gad; kowe padha ora duwe panduman

bab ing ngatase Pangeran Yehuwah. Mekaten putra wayah panjenengan wau bokmenawi badhe sami ngampah dhateng anak putu kula anggenipun sami ngabekti dhumateng Sang Yehuwah. ²⁶ Pramila kula sami wicanten: Becike aku padha ngadegake misbyah iku kanggo kita. Boten kangge caos kurban obaran tuwin kurban sembelehan, ²⁷ namung supados misbyah punika dados seksi ing antawisipun kula kaliyan panjenengan sarta ing antawisipun turun kita ing sapengker kita, bilih kula badhe sami tetep ngabekti dhumateng Sang Yehuwah wonten ing ngarsanipun mawi kurban obaran, kurban sembelehan, saha kurban kula kawilujengan; supados putra wayah panjenengan ing benjing sampun ngantos wonten tembungipun dhateng anak putu kula: Kowe padha ora duwe panduman ing ngatase Sang Yehuwah. ²⁸ Ing salajengipun kula sami wicanten: Saupama besuk padha duwe pangucap marang kita utawa marang turun kita kaya mangkono, nuli kita bakal padha mangsuli: Padha delengen ta wangune tetironing misbyahe Pangeran Yehuwah gaweane para leluhurku; iku ora kanggo kurban obaran, kurban dhaharan utawa kurban sembelehan, nanging iku dadi seksi ana ing antarane aku lan kowe. ²⁹ Sakalangkung tebih saking kula, manawi kula sami mbalela dhumateng Sang Yehuwah, utawi sami ngungkuraken Sang Yehuwah ing dinten punika, margi damel misbyah kangge kurban obaran, kurban dhaharan

utawi kurban sembelehan, anjawi saking misbyah kagunganipun Sang Yehuwah Gusti Allah kula ingkang wonten ing ngajengipun Tarub-Sucinipun.”

³⁰ Imam Pinehas lan para panggedhene umat lan para panggedhening kulawangsane wong Israel kang padha ndherek, bareng padha mireng tembung kang diucapake dening bani Ruben lan bani Gad tuwin bani Manasye, bab iku banjur kaanggep prayoga. ³¹ Imam Pinehas bin Eleazar tumuli ngandika marang bani Ruben lan bani Gad tuwin bani Manasye: “Saiki aku padha sumurup yen Sang Yehuwah ana ing tengah kita, marga kowe ora padha nyimpang saka ing kasetyanmu marang Sang Yehuwah; marga saka iku kowe temah padha ngluwari wong Israel saka ing paukumaning Yehuwah.”

³² Imam Pinehas bin Eleazar karo para panggedhe mau banjur padha nilar bani Ruben lan bani Gad ing tanah Gilead, kondur menyang ing tanah Kanaan, manggihi wong Israel klawan ngluntakake pawarta mau.

³³ Anadene wangsulan mau iya kaanggep prayoga dening wong Israel, sarta wong Israel tumuli padha memuji marang Gusti Allah, lan wus ora rerasanan maneh bab nglurugi perang lan sumedya ngrusak nagara kang dienggoni dening bani Ruben lan bani Gad. ³⁴ Bani Ruben lan bani Gad banjur padha njenengake misbyah mau: Seksi, marga iku dadi seksi ana ing antara kita, yen Sang Yehuwah iku Gusti Allah.

Sesorahe Senapati Yusak nalika pamitan marang para panuntuning bangsa iku

23:1-16

23 ¹Sawuse antara lawas, ing nalikane Sang Yehuwah wus paring tentrem marang Israel, uwal saka sakehe mungsuhe ing sakubenge, lan nalika Senapati Yusak wus sepuh, wus akeh yuswane, ²Senapati Yusak banjur nimbali wong Israel kabeh, para tuwa-tuwane, para panggedhene, para hakime lan para tetindhihing wadyabala; iku kabeh padha dipangandikani mangkene: "Aku iki wus tuwa, wus akeh umurku, ³lan kowe padha weruh dhewe apa kang wus ditandukake dening Sang Yehuwah Gusti Allahmu marang sakehe bangsa ing kene marga saka kowe kabeh, sabab Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu iku kang nyarirani perangmu. ⁴Dieling, tlatahe sakehing para bangsa kang isih kari iku wus dakpandumake marang taler-talermu srana kaundhi dadi warisanmu wiwit ing bengawan Yarden, -- padha uga kaya sakehing bangsa kang wus daktumpes ing waktu iku, -- nganti tutug ing Segara Gedhe ing papan suruping srengenge. ⁵Sang Yehuwah Gusti Allahmu piyambak kang bakal nundhungi para bangsa mau ana ing ngarepmu lan nglungakake saka ing ngarepmu, temah kowe padha bisa ngejegi nagarane kaya kang wus diprasetyakake dening Sang Yehuwah Allahmu marang

kowe. ⁶Kang iku kowe padha dipanggah anggonmu netepi lan nglakoni sakabehe kang katulisan ana ing kitab angger-anggere Nabi Musa, supaya aja nganti nyimpang mangiwa utawa manengen. ⁷Aja nganti padha srawungan karo para bangsa kang isih ana ing tengah-tengahmu, sarta aja nganggep marang jenenge para allahé utawa supata demi iku, lan iku aja padha kokbekteni utawa koksujudi. ⁸Nanging padha rumaketa marang Sang Yehuwah Allahmu dikaya anggonmu wus padha nglakoni nganti tumeka ing dina iki. ⁹Sang Yehuwah rak wus nundhungi bangsa-bangsa kang gedhe lan santosa saka ing ngarepmu, sarta mungguh ing ngatase kowe ora ana wong siji-sijia kang lestari urip ana ing ngarepmu nganti tumeka ing dina iki. ¹⁰Wong siji bae panunggalanmu bakal bisa mburu wong sewu, awit dene Sang Yehuwah Gusti Allahmu piyambak kang nyarirani perangmu, kaya kang wus dadi prasetyane marang kowe. ¹¹Kang iku dipadha mantep anggonmu padha asih marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu kang marga saka nyawamu. ¹²Amarga manawa kowe padha mreduli lan padha rumaket marang kekarene para bangsa kang isih kari ana ing antaramu iki, malah nganti padha bebesanan lan sesrawungan karo wong-wong iku ¹³titenana temenan, yen Sang Yehuwah Gusti Allahmu mesthi bakal ora nundhungi para bangsa iku maneh saka ing ngarepmu, malah iku bakal padha dadi kala lan jiret tumrap ing kowe,

tuwin dadi pecut tumrap ing lambungmu, apadene dadi klilip ana ing mripatmu, nganti kowe padha tumpes sirna saka ing tanah kang becik peparinge Sang Yehuwah Gusti Allahmu marang kowe iki.¹⁴ Anadene ing samengko lah aku iki sadhela engkas bakal ngambah ing dalane samubarang kang kena ing rusak. Mulane kowe padha ngrasakna diklawan gumolonging atimu lan gumolonging nyawamu, yen mungguh sakehing prakara kang becik, kang wus dijanjekake dening Sang Yehuwah Gusti Allahmu ing ngatasi kowe, iku ora ana kang ora dileksanani.¹⁵ Nanging padha kaya dene sakehing prakara kang becik kang wus kajanjekake dening Sang Yehuwah Gusti Allahmu iku kabeh wus kelakon, mangkono uga Sang Yehuwah iya bakal nekakake marang kowe sakehing prakara kang ora becik, nganti kowe padha katumpes kasirnakake saka ing tanah kang becik peparinge Sang Yehuwah Gusti Allahmu marang kowe iki,¹⁶ menawa kowe padha nerak prajanjian kang wus kadhawuhake dening Sang Yehuwah Gusti Allahmu marang kowe, sarta lunga ngabekti lan sujud marang allah liyane, ing kono bakal mulad-mulad bebendune Sang Yehuwah marang kowe, temah kowe bakal enggal tumpes sirna saka ing nagara kang becik kang wus kaparingake marang kowe.”

Prajanjian ing Sikhem dianyarake

24:1-28

24¹ Sawuse mangkono Senapati Yusak tumuli nglempakake sakehing talere wong Israel ana ing Sikhem, banjur nimbali para tuwa-tuwane Israel lan para panggedhene, para hakime tuwin para tetindhihing wadyabala. Iku kabeh nuli padha seba marang ing ngarsane Gusti Allah.

² Senapati Yusak tumuli ngandika marang bangsa iku kabeh: Pangandikane Pangeran Yehuwah Gusti Allaha Israel mangkene: Dhek biyen leluhurira padha manggon ana ing sabrange bengawan Efrat yaiku Terah bapakne Abraham lan Nahor, sarta padha ngabekti marang allah liyane.

³ Nanging leluhurira Abraham nuli Sunpundhut saka ing sabrange bengawan Efrat kono, Sundhawuhi ndlajahi satlatahe tanah Kanaan kabeh, sarta turune Sundadekake akeh tuwin Sunparingi Iskak.

⁴ Iskak iku Sunparingi Yakub lan Esap; sarta Esap Sunparingi pagunungan Seir dadi darbeke, dene Yakub saanak putune nuli padha lunga menyang ing tanah Mesir.

⁵ Ingsun banjur ngutus Musa lan Harun sarta tanah Mesir Sundhawuhi wewelak, iya kaya kang Suntindakake ana ing tengahe. Sawuse mangkono sira tumuli padha Sunirid metu.

⁶ Bareng leluhurira wus padha Sunirid metu saka ing tanah Mesir lan sira wus padha tekan ing segara, wong Mesir banjur padha

nututi para leluhurira kalawan bala kretan lan jaranan nganti tutug ing Segara Teberau.

⁷Para leluhurira tumuli padha sesambat marang Sang Yehuwah, Panjeneengane tumuli ndhatengake peteng ndhedhet ana ing antarane sira lan wong Mesir, sarta ndhatengake banyu segara, satemah wong Mesir iku padha kasasaban ing segara. Mripatira wus padha ndeleng dhewe apa kang Suntandukake marang Mesir. Sawuse mangkono leluhurira padha manggon ana ing ara-ara samun nganti antara lawas. ⁸Nuli sira padha Sunirid lumebu ing nagarane wong Amori kang manggon ana ing sabrange bengawan Yarden. Iku padha nglawan perang, nanging padha Sunulungake ing tanganira, temah nagarane banjur sira ejegi lan wong padha Sunsirnakake saka ing ngarepira.

⁹Nalika iku Balak anake Zipor ratu ing Moab, banjur tumandang nglawan wong Israel tuwin kongkonan nyeluk Bileam bin Beor dikon ngipati-leluhurira. ¹⁰Nanging Ingsun ora karsa nyembadani marang Bileam mau, temah sira malah padha diberkahi. Kaya mangkono anggoningSun ngluwari sira saka ing tangane.

¹¹Bareng sira wus padha nyabrang ing bengawan Yarden, lan wus tekan ing Yerikho, wong-wong ing kutha iku, wong Amori, wong Feris, wong Kanaan, wong Het, wong Girgasi, wong Hewi lan wong Yebus banjur padha nglawan perang, nanging padha Sunulungake ing tanganira. ¹²Ingsun banjur ngeculake laler cathak ana ing ngarepira, kang marakake

wong padha keplayu saka ing ngarepira, padha kaya ratune wong Amori loro, ora srana pedhangira lan ora srana panahira. ¹³Kaya mangkono anggone para leluhurira padha Sunparingi nagara, kang padha sira ebeki ora kalawan rekasa, lan kutha-kutha kang ora sira degake, nanging sira kang padha ngenggoni, apadene pakebonan anggur lan wit jaitun kang ora sira tandur, nanging sira kang padha mangan wohe.

¹⁴Kang iku ing samengko kowe padha wedi-asiha marang Pangeran Yehuwah lan ngabektia marang Panjenengane klawan tulus eklas lan setya, sarta padha ngedohna allah sesembahane para leluhurmu ana ing sabrange bengawan Efrat lan ing tanah Mesir, tuwin padha ngabektia marang Pangeran Yehuwah. ¹⁵Nanging manawa panimbangmu ora prayoga ngabekti marang Pangeran Yehuwah, mara ing dina iki kowe padha miliha, sapa kang arep kokbekteni, apa allah kang dibekteni para leluhurmu ana ing sabrange bengawan Efrat, apa allah wong Amori kang nagarane padha kokenggoni iki. Nanging mungguh ing aku lan sakulawangsaku iki, aku bakal padha ngabekti marang Pangeran Yehuwah!”

¹⁶Ing kono wong-wong padha mangsuli, ature: “Tebiha saking kula yen kula sami nilara dhumateng Pangeran Yehuwah, lajeng ngabekti dhateng allah sanesipun! ¹⁷Amargi Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, punika ingkang sampun ngentasaken kita saking

tanah Mesir, papan pangawulan, sarta ingkang sampun nindakaken pratandha-pratandha mukjijat ingkang ageng punika ing sapaningal kula, punapa dene ingkang sampun ngreksa kita wonten ing sauruting margi ingkang kula ambah, saha wonten ing antawisipun sakathahing bangsa ingkang kula langkungi tanahipun. ¹⁸Sang Yehuwah ingkang sampun nundhungi sakathahipun bangsa saha tiyang Amori, ingkang manggen ing nagari ngriki saking ngajengan kula. Kula inggih sami badhe ngabekti dhumateng Pangeran Yehuwah, amargi inggih Panjenenganipun punika Gusti Allah kita.”

¹⁹Nanging pangandikane Senapati Yusak marang wong-wong mau: “Kowe mangsa padha bisaa ngabekti marang Sang Yehuwah, amarga Panjenengane iku Gusti Allah kang suci, kang butajengan. Panjenengane bakal ora ngapura kaluputan lan dosamu. ²⁰Menawa kowe padha nyingkur marang Sang Yehuwah lan ngabekti marang allah liyane, Panjenengane bakal nilar kowe lan banjur nandukake kang ora becik marang kowe lan numpes marang kowe, sawuse nyaeni marang kowe ing maune.” ²¹Nanging ature wong-wong marang Senapati Yusak: “Boten, kula namung badhe sami ngabekti dhumateng Sang Yehuwah.” ²²Senapati Yusak banjur ngandika marang wong-wong iku: “Kowe padha dadi seksi ing ngatase awakmu dhewe, yen kowe wus padha milih Pangeran Yehuwah lan bakal padha ngabekti marang Panjenengane.” Atur

wangsulane wong-wong mau: “Inggih kula sami dados seksi.”²³ “Kang iku ing samengko kowe padha mbuwangana allah liya-liyane kang ana ing tengahmu lan atimu padha adhepna marang Sang Yehuwah Gusti Allaha Israel.”²⁴ Atur wangsulane wong-wong mau marang Senapati Yusak: “Kula sami badhe ngabekti dhumateng Sang Yehuwah, Gusti Allah kita saha ngestokaken dhawuhipun.”

²⁵ Ing dina iku uga Senapati Yusak damel prajanjian karo wong-wong mau sarta damel katetepan lan pranatan ana ing Sikhem kono.²⁶ Senapati Yusak banjur nyerati sakehing pangandika iku mau ana ing kitab angger-anggere Gusti Allah, banjur mundhut watu gedhe siji diadegake ana ing papan kono ana ing sangisore wit-witan kang gedhe, ing sacedhaking pasucene Sang Yehuwah.

²⁷ Senapati Yusak nuli ngandika marang wong sabangsa kabeh: “Lah watu iki minangka seksi tumrap kita, amarga wus krungu sakehing pangandikane Sang Yehuwah kang wus kadhawuhake marang kita. Mulane watu iki bakal dadi seksi tumrap ing kowe, supaya kowe aja nganti padha nyelaki marang Gusti Allahmu.”²⁸ Senapati Yusak tumuli nglilani wong akeh padha mulih menyang ing tanah-pusakane dhewe-dhewe.

Senapati Yusak lan Imam Eleazar seda sarta banjur kasarekake

Tosane Sang Yusup dipetak

24:29-33

²⁹ Sawuse lelakon iku mau, Senapati Yusak bin Nun abdine Sang Yehuwah banjur seda, yuswane satus sepuluh taun. ³⁰ Panjenengane nuli disarekake ana ing wewengkone tanah-pusakane ing Timnat-Serah, kang ana ing pagunungan Efraim, ing salore gunung Gaas.

³¹ Dene wong Israel iku tetep anggone padha ngabekti marang Sang Yehuwah salawase sugenge Senapati Yusak lan ing jamane para tuwa-tuwa kang umure luwih dawa tinimbang Senapati Yusak mau lan kang padha menangi sakehing pandamele Sang Yehuwah kang wus katindakake kanggo wong Israel.

³² Karodene tosane Sang Adipati Yusup, kang wus digawa wong Israel saka ing tanah Mesir, iku iya disarekake uga ana ing Sikhem, ing bumi kang kapundhut dening Rama Yakub saka para putrane Sang Hemor, ramane Sang Sikhem kanthi rega satus kesitah, sarta kang banjur katetepake dadi darbeke tedhake Adipati Yusup, minangka tanah-pusakane.

³³ Imam Eleazar bin Harun iya seda, tumuli disarekake ana ing tetengger ing pagunungan Efraim, kang diparingake marang kang putra Sang Pinehas.

PARA HAKIM

Kaanane wong Israel sasedane Senapati Yusak

1:1-36

1 ¹ Sasedane Rama Yusak wong Israel tumuli padha neges marang Sang Yehuwah: “Panunggilan kawula sinten ingkang kedah ngrumiyini nglurug perang nglawan bangsa Kanaan?” ² Pangandikane Sang Yehuwah: “Taler Yehuda kang kudu nglurug, satemene nagara iku wus Sunulungake ing tangane.” ³ Yehuda banjur ngajak Simeon sadulure: “Payo padha bebarengan nglurug menyang ing pandumaning undhianku, padha nglawan perang marang wong Kanaan, dene aku besuk bakal uga genti mbiyantu kowe nglurug menyang ing pandumaning undhianmu.” Simeon banjur maju perang bebarengan karo Yehuda. ⁴ Taler Yehuda banjur mangkat, Sang Yehuwah nuli ngulungake wong Kanaan lan wong Feris ing tangane, temah padha kagecak ana ing Bezek, sepuluh ewu kehe. ⁵ Sang Prabu Adhoni-Bezek kepranggul ana ing Bezek, tumuli ditempuh perang, tuwin wong-wong Kanaan lan wong Feris padha disorake. ⁶ Nanging Sang Prabu Adhoni-Bezek keplajeng, banjur dioyak temah kecekel, sarta jempolaning asta lan sampeyane

padha diprotholi. ⁷Pangandikane Sang Prabu Adhoni-Bezek: "Suwaunipun wonten ratu pitung dasa sami ndlosor wonten ing sangandhaping meja kula, ngukupi sisaning tedha, sadaya sami kaprotholan jempolaning tangan lan sukunipun; kadosdene ingkang sampun kula tindakaken, inggih makaten pamalesipun Gusti Allah dhateng kula." Prabu Adhoni-Bezek mau tumuli digawa menyang ing Yerusalem lan seda ana ing kono.

⁸Sawuse iku bani Yehuda banjur perang nglawan Yerusalem, nganti bedhah, kutha iku banjur ditumpes klawan landheping pedhang lan dilebur klawan geni. ⁹Sawuse mangkono bani Yehuda banjur nglurug perang nglawan wong Kanaan, kang manggon ana ing pegunungan, ing Tanah Negeb lan ing Dhaerah Pagunungan.

¹⁰Yehuda tumuli nglurugi wong Kanaan kang manggon ana ing Hebron -- jenenge Hebron biyen Kiryat-Arba -- sarta ngesorake Sesai, Ahiman lan Talmi. ¹¹Saka ing kono banjur nempuh pendhudhuk ing kutha Dhebir, Dhebir iku maune aran Kiryat-Sefer. ¹²Ana pangandikane Rama Kaleb mangkene: "Sing sapa bisa ngalahake Kiryat-Sefer, nganti bisa bedhah, bakal daktrimani anakku wadon Akhsa dadi bojone." ¹³Lan kutha mau tumuli dibedhah dening Sang Otniel, putrane Sang Kenas, rayine Rama Kaleb, banjur iya ditrimani Ibu Akhsa, putrine mau, dadi garwane.

¹⁴Nalika Ibu Akhsa mau kapanggihake tumuli ngojok-ojoki kang kakung supaya nyuwun

pategalan marang kang rama. Ibu Akhsa banjur mandhap saka ing kuldine. Pandangune Rama Kaleb: “Ana apa?”¹⁵ Atur wangsulane ibu Akhsa: “Kula mugè panjenengan paringi ganjaran, sarehning kula panjenengan paringi siti cengkar, mugè ugi kaparingana sumber.” Tumuli diparingi sumber dening Rama Kaleb kang ana ing tenggeran lan kang ana ing ledhokan.

¹⁶Turune Hobab, ipene Nabi Musa, wong Keni, uga padha melu nglurug saka ing kutha Wit Kurma mbiyantu perange bani Yehuda menyang ing ara-ara samun ing tanah Yehuda ing Tanah Negeb sacedhake Arad; banjur padha manggon ana ing antarane wong kono.¹⁷ Yehuda banjur mbiyantu pangluruge Simeon, sadulure, sarta padha ngesorake wong Kanaan, pendhudhuk ing Zefat, kutha iku katumpes. Mulane kutha mau banjur dielih arane: Horma.¹⁸ Sabanjure taler Yehuda ngrebut kutha Gaza sawewengkone lan Askelon sawewengkone, apadene Ekron sawewengkone.¹⁹ Lan Pangeran Yehuwah nunggil karo taler Yehuda, temah banjur ngejegi pagunungan iku; nanging ora bisa nundhungi wong ing Lebak, amarga iku padha duwe kreta-perang wesi.²⁰ Hebron iku wus kaparingke marang Rama Kaleb kayadene kang biyen wus kadhawuhake Nabi Musa. Rama Kaleb banjur nundhungi turune Enak tetelu saka ing kono.

²¹Nanging wong Yebus, kang manggon ana ing Yerusalem ora ditundhung dening bani

Benyamin, dadine wong Yebus iku isih padha manggon awor karo bani Benyamin ana ing Yerusalem nganti saprene.

²²Turune Sang Adipati Yusup iya padha mangsah nempuh Betel lan Sang Yehuwah nunggil karo wong-wong iku. ²³Turune Sang Adipati Yusup padha nglakokake telik menyang ing Betel -- kutha iku maune aran Lus --.

²⁴Bareng telik mau padha ndeleng wong siji kang metu saka ing kutha, banjur celathu: "Aku tulungana, tuduhna dalane lumebu menyang kutha, nuli kowe bakal dakanggep kaya mitra!" ²⁵Sawuse dituduhake dalane lumebu menyang kutha, saisining kutha tumuli ditumpes klawan landheping pedhang, nanging wong siji mau dililani lunga sakulawargane.

²⁶Wong iku banjur menyang ing tanahe bangsa Het, ana ing kono yasa kutha, kang diarani Lus. Mangkono arane kutha iku tetep nganti saprene.

²⁷Taler Manasye ora nundhungi wong ing Bet-Sean sawewengkone, wong ing Taanakh sawewengkone, wong ing Dhor sawewengkone, wong ing Yibleam sawewengkone tuwin wong ing Megidho sawewengkone, amarga wong Kanaan meksa padha nekad manggon ana ing tanah kono.

²⁸Bareng wong Israel wiwit kuwasa, wong Kanaan mau padha didadekake wong nyangga karya, nanging ora padha ditundhungi babar pisan.

²⁹Taler Efraim uga ora nundhungi wong Kanaan kang manggon ana ing Gezer, dadine

wong Kanaan mau padha lestari manggon ana ing satengahe ana ing Gezer.

³⁰Taler Zebulon ora nundhungi wong ing Kitron lan ing Nahalol, dadine wong Kanaan mau padha lestari manggon ana ing satengahe, sanajan padha didadekake wong nyangga karya.

³¹Taler Asyer ora nundhungi wong ing Ako, mangkono uga wong ing Sidon, ing Ahlab, ing Akhzib, Khelba, Afik, lan ing Rehob. ³²Dadine wong Asyer iku padha manggon ing satengahe wong Kanaan, pendhudhuk asli ing nagara kono, amarga padha ora ditundhungi.

³³Taler Naftali ora nundhungi wong ing Bet-Semes lan ing Bet-Anat, dadine padha manggon ana ing satengahe wong Kanaan, pendhudhuk asli ing nagara kono, nanging wong ing Bet-Semes lan ing Bet-Anat padha didadekake wong nyangga karya.

³⁴Wong bani Dhan padha kaendhah menyang ing pagunungan dening wong Amori, lan padha dialang-alangi anggane arep mudhun menyang ing lebak. ³⁵Lan wong Amori meksa padha nekad manggon ana ing Har-Heres, ing Ayalon lan ing Saalbim, sanadyan padha katindhes dening tedhake Sang Yusup, mulane padha didadekake wong kang nyangga karya.

³⁶Tlatahe bangsa Amori iku wiwit saka ing unggah-unggahan ing Akrabim, saka ing Sela terus mandhuwur.

Sang Malaekating Yehuwah ana ing Bokhim

2:1-5

2¹ Sang Malaekating Yehuwah nuli tindak saka ing Gilgal menyang ing Bokhim sarta ngandika: “Ingsun wus ngirid lakunira metu saka ing tanah Mesir, lan sira padha Sunlebokake ing tanah kang wus Sunprasetyakake kanthi supaos marang para leluhurira klawan pangandika: Ingsun ora bakal nyandekake prasetyaningSun klawan sira ing salawas-lawase,² nanging sira iku aja gawe prajanjian karo wong ing tanah kene, misbyahe malah bubrahana. Nanging sira padha ora ngestokake marang dhawuhingSun. Kapriye dene sira kok padha mangkono?³ Ingsun malah uga wus ngandika: Wong iku bakal padha ora Suntundhungi saka ing ngarepanira, malah iku bakal padha dadi mungsuhira sarta sakehing allahé bakal padha dadi kalajiret tumrap sira.”⁴ Bareng Sang Malaekating Yehuwah mau wus ngandika mangkono marang wong Israel kabeh, wong-wong iku tumuli padha nangis sora.⁵ Mulane panggonan iku diarani Bokhim. Wong-wong mau banjur padha nyaosake kurban marang Sang Yehuwah ana ing kono.

Wong Israel padha nyembah brahala ing jamane para hakim

2:6-23

⁶Sawuse Senapati Yusak nglilani mundur wong Israel banjur padha mangkat siji-sijine menyang ing tanah-pusakane, lan padha ngebeki nagara kono. ⁷Anadene bangsa mau tetep padha ngabekti marang Sang Yehuwah salawase sugenge Senapati Yusak lan salawase sugenge para sesepuh kang isih kasambungan yuswane nganti sapengkere Senapati Yusak, lan kang padha menangi sakehing kaelokane Sang Yehuwah kang ditandukake marang Israel. ⁸Lan Senapati Yusak bin Nun, abdine Sang Yehuwah iku seda, yuswane satus sepuluh taun, ⁹banjur disarekake ana ing tanah pusakane Timnat-Heres, ing pagunungan Efraim, salore gunung Gaas.

¹⁰Kacarita bareng wong sabarakane iku kabeh wus padha kaklumpukake karo para leluhure, banjur tuwuh golongan liyane, kang ora wanuh marang Sang Yehuwah lan ora ngreti bab apa kang katandukake dening Panjenengane marang wong Israel. ¹¹Wong Israel tumuli padha nglakoni kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah, padha ngabekti marang para Baal. ¹²Padha nyingkur marang sang Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure, kang wus ngentasake saka ing tanah Mesir, padha manut marang allah

liya-liyane, panunggalane para allah para bangsa kang ana ing sakubenge, sarta padha sujud marang iku, temah damel gerahe panggalihe Sang Yehuwah. ¹³Mangkono anggone padha nyingkur Sang Yehuwah, sarta Baal tuwin Asytoret padha disembah. ¹⁴Temah bebendune Sang Yehuwah mulad-mulad marang wong Israel, mulane padha diulungake marang ing tanganing rampog sarta dipasrahake marang pamengkune para mungsuhe ing sakubenge, temah padha ora bisa nanggulangi mungsuhe mau. ¹⁵Menyanga ngendi bae pangluruge padha dilawan dening astane Sang Yehuwah, temah nemu tiwas, ngetrepi apa kang kadhawuhake dening Sang Yehuwah kalawan supaos, temahan padha banget susahe. ¹⁶Ing kono Sang Yehuwah banjur njumenengake hakim; kang padha ngluwari saka ing tanganing rampog.

¹⁷Nanging para hakim mau uga padha ora dipreduli, awit padha bebedhangan ngetutake allah liya-liyane klawan padha disujudi. Wong Banisrael padha nyimpang saka ing dalam ambah-ambahane para leluhure kang padha ngestokake ing pepakone Sang Yehuwah, sarta padha nglakoni kang ora pantes.

¹⁸Saben-saben manawa Sang Yehuwah njumenengake hakim ana ing antarane, Sang Yehuwah banjur nunggil karo hakim itu sarta ngluwari umate saka ing tanganing mungsuhe, salawase sugenge hakim mau, amarga Sang Yehuwah welas midhangetake pasambate, kang awit saka wong kang

padha gawe rupeke lan nindhes. ¹⁹ Nanging manawa hakim iku seda, tumuli padha tumindak ala maneh, luwih ala katimbang karo leluhure, padha manut Allah liya-liyane klawan padha dibekteni lan disujudi; padha ora ngunduri pisan-pisan pratingkah lan lakune kang ndlarung iku. ²⁰ Manawa bebendune Sang Yehuwah mulad-mulad marang wong Israel, pangandikane mangkene: “Sarehne bangsa iki nerak prasetyaning Sun, kang wus Sundhawuhake marang para leluhure, lan padha ora nggatekake marang dhawuhing Sun, ²¹ mulane Ingsun ora karsa nglajengake nundhungi bangsa siji-sijia saka ing ngarepane, kang isih dikarekake dening Yusak nalika matine, ²² supaya bangsa-bangsa iku kena Sunagem nyoba wong Israel, apa bakal padha lestari ngambah ing dalan pitedahe Sang Yehuwah kayadene para leluhure apa ora.” ²³ Mangkono dadine bangsa-bangsa iku mau padha dilestarekake manggon dening Sang Yehuwah lan ora enggal ditundhungi lunga, sarta ora diulungake marang tangane Sanapati Yusak.

Bangsa-bangsa asli kang dilestarekake manggon ing tanah Kanaan

3:1-6

3 ¹ Iki pratelane bangsa-bangsa kang dilestarekake manggon dening sang Yehuwah prelu diagem nyoba marang Israel, yaiku sakehe wong Israel kang padha ora

sumurup marang perang ing tanah Kanaan.

²Iku mung supaya turune wong Israel kang durung tau ngalami perang kaya kang uwis-uwis, padha dilatih perang dening Sang Yehuwah. ³Kang isih yaiku ratu kutha lelima ing tanah Filisti lan sakehe wong Kanaan, wong Sidon tuwin wong Hewi kang padha ngenggoni pagunungan Libanon, wiwit ing gunung Baal-Hermon tutug ing dalan kang menyang ing Hamat. ⁴Iku kang padha ana ing kono, prelu diagem dening Panjenengane kagem nyoba marang wong Israel, apa padha ngestokake pepakene Sang Yehuwah kang wus didhawuhake marang para leluhure lumantar Nabi Musa.

⁵Kaya mangkono dadine wong Israel padha manggon awor karo bangsa Kanaan, wong Het, wong Amori, wong Feris, wong Hewi lan wong Yebus. ⁶Wong Israel padha ngalap anake wadon dadi bojone lan anake wadon padha diolehake karo anake lanang wong-wong iku, sarta padha ngabekti marang para allahé wong-wong iku.

Sang Otniel

3:7-11

⁷Wong Israel padha nglakoni kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah lan padha lali marang Sang Yehuwah, Gusti Allahé tuwin padha ngabekti marang para Baal lan para Asyera. ⁸Bebendune Sang Yehuwah temah mulad-mulad marang wong Israel,

wong-wong iku banjur dipasrahake marang Sang Prabu Kusyan-Risyataim, ratu ing Aram-Mesopotamia, tuwin wong Israel nuli padha ngawula marang Sang Prabu Kusyan-Risyataim mau wolung taun lawase. ⁹Wong Israel nuli padha sesambat marang Sang Yehuwah, Pangeran Yehuwah tumuli maringi juru pangluwaran, yaiku Sang Otniel, putrane Sang Kenas, rayine Rama Kaleb. ¹⁰Iku kaayoman ing Rohe Sang Yehuwah sarta dadi hakime wong Israel. Panjenengane majeng perang, Sang Yehuwah nuli ngulungake Prabu Kusyan-Risyataim, ratu ing Aram mau ing astane, temah Sang Prabu Kusyan-Risyataim kawon. ¹¹Nagara kono tumuli tentrem, lawase patang puluh taun. Wasana Sang Otniel putrane Sang Kenas banjur seda.

Sang Ehud

3:12-30

¹²Nanging wong Israel tumuli padha nglakoni kang ala maneh ana ing paningale Sang Yehuwah; tumuli Sang Prabu Eglon, ratu ing Moab diparingi pangwasa dening Sang Yehuwah ngereh wong Israel, amarga bangsa iku padha nglakoni kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah. ¹³Prabu Eglon mau asekuhon karo bani Amon lan bani Amalek. Banjur nglurug lan ngawonake wong Israel. Kutha Wit Kurma dibroki. ¹⁴Wong Israel dadine padha ngawula marang Prabu Eglon, ratu ing Moab, lawase wolulas taun. ¹⁵Wong Israel tumuli

padha sesambat marang Sang Yehuwah; Sang Yehuwah banjur maringi juru pangluwaran yaiku Sang Ehud, bin Gera, wong Benyamin, iku kedhe. Sang Ehud iku kang adate dadi utusane Israel ngaturake bulubekti marang Prabu Eglon, ratu ing Moab. ¹⁶ Sang Ehud tumuli damel golok kang landhep kiwa-tengen, dawane watara meh saasta, banjur disengkelit ing sangisore pangagemane ing cethike tengen. ¹⁷ Sawuse mangkono nuli nyaosake bulubekti marang Prabu Eglon, ratu ing Moab. Dene Sang Prabu Eglon mau lema banget sarirane. ¹⁸ Bareng Sang Ehud wus rampung anggone nyaosake bulubekti mau, para utusan banjur padha dililani mundur, ¹⁹ nanging Sang Ehud piyambak kendel ing panggonan watu-watu kang tinatah, ing sacedhake Gilgal, tumuli bali sowan sarta munjuk: “Dhuh Sang Prabu, dalem mbekta aturpiweling ingkang winados kagem panjenengan dalem.” Sang Prabu banjur dhawuh: “Menenga dhisik!” Kang padha seba tumuli metu kabeh. ²⁰ Sang Ehud tumuli sowan mlebu; nalika iku Sang Prabu pinuju piyambakan ana ing panggungan ing dalem pangisian kang kagem ing sarirane piyambak. Sang Ehud tumuli munjuk: “Kawula badhe nglantaraken dhawhipun Gusti Allah dhumateng panjenengan dalem.” Sang Prabu Eglon tumuli jumeneng saka ing palenggahane. ²¹ Sang Ehud tumuli gumrageh, astane kiwa mundhut goloke saka ing cethike tengen, disudukake ing padharane Prabu Eglon, ²² nganti wilah sagarane klebu. Gajihe

nutupi wilahe, amarga goloke ora didudut saka ing padharane. Sang Ehud banjur medal langkung ing kori pungkuran. ²³ Kalawan mangkono Sang Ehud tumuli rawuh ing pandhapa; bareng wis medal lawanging panggungan diinebake lan dikancing. ²⁴ Lagi bae Sang Ehud medal, abdine Sang Prabu nuli padha teka arep ndeleng, nanging lawanging panggungan tinemu kancingan, dadi padha ngira: “Mesthine Gusti lagi turas ana ing dalem pangisian.” ²⁵ Banjur padha ngenteni, nganti judheg pikire, nanging Sang Prabu ora mbikak kori panggungan, mulane padha njupuk kunci, lawange diwengakake, lah gustine tinemu wus seda, gumuling ana ing jogan. ²⁶ Sasuwene wong mau padha ngenten-enteni mau, Sang Ehud wus oncat, wus langkung ing panggonan watu-watu kang tinatah mau lan banjur nggeblas menyang ing Seira. ²⁷ Bareng rawuh ing kono, banjur ngungelake kalasangka ana ing pagunungan Efraim, sarta wong Israel padha ndherek nglurug, mudhun saka ing pagunungan lan panjenengane piyambak ana ing ngarep. ²⁸ Pangandikane Sang Ehud marang wong-wong mau: “Padha melua aku, amarga Sang Yehuwah wus ngulungake mungsuhmu, wong Moab iku marang ing tanganmu.” Wong-wong mau tumuli padha ndherek nglurug sarta padha bisa ngrebut pasabragane bengawan Yarden, kang menyang ing tanah Moab, tuwin banjur nyegat aja ana wong kang nyabrang. ²⁹ Ing nalika samana wong Moab kang padha dipateni

watara wong sapuluh ewu, kabeh padha wong gagah prakosa lan cukat, ora ana kang bisa oncat siji-sijia. ³⁰Kaya mangkono bangsa Moab ing dina iku anggone padha katelukake dening Israel, temah tanahe banjur tentrem lawase wolung puluh taun.

Sang Samgar

3:31

³¹Sawuse panjenengane, Sang Samgar bin Anat kang jumeneng, kang banjur niwasake wong Filisti kehe nem atus kalawan ngagem angkusing sapi. Mangkono anggone Sang Samgar uga ngluwari wong Israel.

Nabi Dhebora lan Sang Barak

4:1-24

4 ¹Sasedane Sang Ehud, wong Israel padha nglakoni kang ala maneh ana ing paningale Sang Yehuwah. ²Tumuli padha dipasrahake Sang Yehuwah marang ing astane Prabu Yabin, ratu ing Kanaan, kang ngasta paprentahan ing Hasor, Senapatine jejuluk Sang Sisera, kang dedalem ana ing Haroset-Hagoyim.

³Wong Israel banjur padha sesambat marang Sang Yehuwah, amarga panjenengane mau kagungan kereta perang wesi nganti sangang atus, sarta rong puluh taun lawase anggone nindhes wong Israel klawan keras. ⁴Ing wektu semana kang ngakimi wong Israel Ibu Dhebora, nabi wanita garwane Sang Lapidot.

⁵Ibu Dhebora iku saben-saben lenggah ana ing sangisore wit kurma Dhebora, ing antarane Rama lan Betel, ing pagunungan Efraim, lan wong Israel banjur padha sowan marang ing ngarsane prelu nyuwun pangadilan. ⁶Ibu Dhebora utusan nimbali Sang Barak bin Abinoam saka ing Kedesy ing wewengkon Naftali, nuli dipangandikani: “Apa kowe ora didhawuhi Sang Yehuwah Gusti Allaha Israel: Sira lungaa nglurug menyang ing gunung Tabor nggawa bala sepuluh ewu panunggalane wong bani Naftali lan wong bani Zebulon. ⁷Lan Ingsun bakal ngosikake atine Sisera, senapatine Yabin, supaya methukna marang sira karo keretane perang lan sabalane kabeh ana ing lebake kali Kison, nuli bakal Sunulungake ing tanganira.” ⁸Ature Barak marang Ibu Dhebora: “Manawi panjenengan nyarengi lampah kula, kula inggih badhe lumampah, nanging manawi panjenengan boten nyarengi, kula boten badhe lumampah.” ⁹Pangandikane Ibu Dhebora: “Iya becik, aku bakal mbarengi lakumu, mung bae dudu kowe kang bakal dadi kajen ana ing lakumu saangkatan iki, amarga Sisera iku bakal diulungake Sang Yehuwah marang tangane wong wadon.” Ibu Dhebora banjur bidhal bebarengan karo Sang Barak menyang Kedesy. ¹⁰Sang Barak tumuli nglempakake Zebulon lan Naftali ana ing Kedesy, banjur nglurug kadherekake bala wong sepuluh ewu, lan Ibu Dhebora uga tindak nyarengi pangluruge.

¹¹ Anadene Heber, wong Keni wus pisah karo wong bani Kain, turune Hobab, ipene Nabi Musa, lan wus nancebake tarube ngolah-ngalih nganti tekan ing wit kayu elon ing Zaanaim, sacedhake Kedesy.

¹² Bareng Senapati Sisera kawartanan yen Sang Barak bin Abinoam wus nglurug menyang ing pagunungan Tabor, ¹³ tumuli nglempakake sakehing karetane wesi sangang atus lan sakehe bala kang padha ndherek, kairid saka Haroset-Hagoyim menyang kali Kison. ¹⁴ Ing kono dhawuhe Ibu Dhebora marang Sang Barak: "Budhala, awit ing dina iki Sang Yehuwah ngulungake Sisera ing tanganmu. Pangeran Yehuwah piyambak rak wis tindak ngrumiyini lakumu!" Sang Barak banjur mandhap saka ing gunung Tabor, kadherekake balane sepuluh ewu mau. ¹⁵ Sang Yehuwah tumuli ngisruhake Sisera lan sakehing karetane tuwin sabalane kabeh ana ing ngarsane Sang Barak kalawan landheping pedhang, temah Senapati Sisera banjur mandhap saka ing karetane, keplajeng kalawan dharat. ¹⁶ Karetane perang lan balane banjur dioyak dening Sang Barak nganti tutug ing Haroset-Hagoyim; balane Sang Sisera kabeh padha nemu tiwas dening landheping pedhang, ora ana kang oncat siji-sija. ¹⁷ Nanging Senapati Sisera anggone keplajeng kalawan dharat mau menyang ing kemahe Ibu Yael, garwane Sang Heber, wong Keni, amarga Prabu Yabin, ratu ing Hasor iku rukun karo kulawangsane Sang

Heber, wong Keni mau. ¹⁸ Ibu Yael banjur metu mapagake Sang Sisera sarta matur: “Bendara, panjenengan kula aturi mampir lumebet, sampun kuwatos.” Senapati Sisera tumuli mampir lumebet, banjur disingebi kamli. ¹⁹ Panjenengane banjur ngandika: “Bok kula panjenengan paringi ngombe toya sakedhik, awit kula ngelak sanget.” Ibu Yael banjur mbukak impes isi puwan, Sang Sisera diaturi ngunjuk, banjur disingebi maneh. ²⁰ Senapati Sisera ngandika maneh marang Ibu Yael: “Panjenengan kula aturi nengga korining kemah lan manawi wonten tiyang dhateng pitaken: Ing ngriki punapa wonten tiyang, panjenengan wangsuli: Boten wonten.” ²¹ Nanging Ibu Yael, garwane Sang Heber mau mendhet pathoking kemah sarta nyepeng palu, tumuli alon-alon nyelaki Senapati Sisera, pathok mau dianjingake ing pilingane nganti tembus tumanceb ing bumi, amarga Sang Sisera lagi sare kepati, sarta sayah temah dadi lan sedane. ²² Ing wektu semana Sang Barak kang ngoyak-oyak Sang Sisera banjur rawuh. Ibu Yael tumuli medal methukake Barak lan diaturi: “Sumangga panjenengan kula tedahi tiyang ingkang panjenengan oyak.” Sang Barak banjur lumebet ing panggonane, lah Sang Sisera gumuling wus seda, pathoke isih tumanceb ing pilingane. ²³ Kaya mangkono anggone Gusti Allah ing dina iku nelukake Sang Prabu Yabin, ratu ing Kanaan ana ing sangarepe wong Israel. ²⁴ Pameteking tangane wong Israel marang Sang Prabu Yabin, ratu

ing Kanaan saya banget, nganti Sang Prabu Yabin, ratu ing Kanaan mau kasedanan.

Kidunge Ibu Dhebora

5:1-31

- 5**¹ Ing dina iku Ibu Dhebora lan Sang Barak bin Abinoam padha ngidung mangkene:
² Amarga para prawira ing Israel padha samekta ing perang,
 lan marga bangsa iku padha nyadhangake badane kalawan sukarila
 Sang Yehuwah pinujia!
³ Dhuh para ratu, mugi sami miyarsakna!
 Dhuh para pangageng, mugi sami nilingna!
 Manawi kawula, kawula badhe ngidung konjuk ing ngarsanipun Sang Yehuwah,
 lan ngidungaken masmur kagem Sang Yehuwah,
 Gusti Allahipun Israel.
⁴ Dhuh Yehuwah, nalika Paduka tindak saking kitha Seir,
 lan Paduka tindak mangsah saking tlatahipun bangsa Edom,
 bumi lajeng gonjang-ganjing, langit inggih nunten ngedalaken toya
 mendhung ugi sami netesaken toyanipun.
⁵ Redi-redi -- inggih punika Sinai -- sami horeg wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah,
 Gusti Allahipun Israel.
⁶ Kala jamanipun Samgar bin Anat,

lan jamanipun Ibu yael kafilah sampun
boten wonten malih,
sarta tiyang ingkang sami andon lampah,
kepeksa medal margi ingkang menggak-
menggok.

⁷ Para wong kang manggon ana ing padesan
ing tanah Israel padha meneng bae, iya
padha meneng,
nganti tumekane kowe madeg, Dhebora,
dadi ibu ana ing Israel.

⁸ Nalika wong padha milih allah anyar,
banjur tuwuh perang ing ngareping
gapura,

lan tameng utawa tumbak
ora katon ana ing tengahe wong patang
puluh ewu ing Israel.

⁹ Atiku kakenan marang para senapatine
Israel
marang para kang padha cumadhang
klawan sukarila ing antarane bangsa iki.
Sang Yehuwah pinujia!

¹⁰ Kowe, kang padha nunggang kuldi wadon
putih,
kang padha lungguh ana ing babud,
kang padha lumaku ana ing dedalan,
wartakna prakara iku!

¹¹ Ing papan-papan pangangson, manut
swaraning wong kang padha
kekidungan,
ing kono wong ngidungake pakaryane
Sang Yehuwah kang adil,
pakaryane kang adil tumrap wong padesan
ing Israel.

Ing nalika iku umate Sang Yehuwah padha mudhun menyang gapura.

¹² Tangia, tangia, Dhebora!

Tangia, tangia ngrepekna kekidungan!

He Barak, ngadega lan para tawananmu padha giringen!

He anake Abinoam!

¹³ Tumuli para wong luhur kang bisa oncat padha mudhun,

umate Sang Yehuwah padha mudhun dadi prawira kagem Panjenengane.

¹⁴ Saka taler Efraim wong-wong kang manggon ing Amalek, padha mudhun menyang ing lebak,

padha ngetutake kowe, heh, taler Benyamin klawan wadya-balamu.

Saka suku Makhir kang tumurun para tetindhing perang,

lan saka taler Zebulon wong-wong kang padha nggawa teken kang kagawe nglumpukake wong.

¹⁵ Para pangareping taler Isakhar uga padha mbarengi Ibu Dhebora,

lan kayadene Isakhar mangkono uga Naftali iya mbarengi Barak.

Padha nututi dheweke lan nempuh lumebu ing lebak.

Nanging wadya-balane taler Ruben akeh kang padha gojag-gajeg.

¹⁶ Kena apa dene kowe kok padha thenguk-thenguk ana ing tengahing kandhang-kandhang.

kambi ngrungokake suling kang kanggo
ngundangi pepanthan?

Saka wadya-balane taler Ruben
akeh kang mbobot-timbang!

¹⁷ Wong Gilead padha ayem bae ana ing
sabrangé bengawan Yarden,
dene taler Dhan, kena apa kok padha
nunggoni prau-prau?

Taler Asyer thenguk-thenguk ana ing
pinggiring sagara,
meneng bae ana ing teluk-teluke.

¹⁸ Nanging taler Zebulon iku bangsa kang
wani ngetohake nyawane,
mangkono uga taler Naftali, ing tetenger
ing ara-ara.

¹⁹ Para ratu padha nglurug lan nempuh
perang,
ing wektu iku para ratu ing Kanaan padha
perang,
ana ing sacedhake Taanakh ing sumbering
kali Megidho,
nanging padha ora oleh jarahan selaka.

²⁰ Lintang-lintang ing langit padha nempuh
perang,
padha nglawan Sisera saka ing dalaning
kalangane.

²¹ Kali Kison ngentirake mungsuh,
Kison, kali kang kesuwur wiwit kuna-
makuna,
-- He nyawaku, mangsaha klawan
sarosamu! --

²² Ing wektu iku tracake jaran padha pating
kethoplak,

amarga playuning jaran-jarane
sesanderan.

- ²³ “Kutha Meros kaipat-ipatana!”,
mangkono pangandikane Sang Malaekate
Yehuwah,
“para wong kang manggon ing kono kenaa
ing laknat saenteke,
amarga padha ora teka mbiyantu Pangeran
Yehuwah,
mbiyantu Pangeran Yehuwah pindha
prawira.”
- ²⁴ Binerkahana Ibu Yael garwane Sang Heber
bangsa Keni iku, ngluwihi para wanita
liyane,
panjenengane binerkahana ngluwihi para
pawestri ing jero kemah.
- ²⁵ Kang dipundhut priyagung iku banyu,
nanging puwan kang dicaosake,
kang kasegahake kanil puwan ana ing
mangkok kang adi.
- ²⁶ Astane mulung mendhet pathok,
astane tengen mendhet paluning tukang.
Sang Sisera dipalu, mustakane karemuk,
pilingane karemuk dipantek nganti
tembus.
- ²⁷ Wong agung iku ambruk ing sandhing
sampeyane, seda ngglethak,
ambruk seda ing sandhing sampeyane,
ing panggonane ambruk iya ana kono iku
anggone tiwas, disirnakake.
- ²⁸ Ibune Sisera ngungak-ungak saka ing
cendhela,

lan nguwuh-uwuh saka ing saburining
pancak suji:

“Yagene karetane perang ora teka-teka,
yagene; swaraning karetane durung
keprungu?”

²⁹ Abdi estri kang pinter dhewe ing antarane
para abdi, mangsuli
sarta panjenengane iya mangsuli piyambak
mangkene:

³⁰ “Rak lagi padha oleh jarahan lan
didum-dumake,
prawan siji utawa loro kanggo saben wong,
jarahan sandhangan manca-warna salemba-
rong lembar kanggo Sisera,
jarahan sandhangan songketan manca-
warna salemba rong lembar kanggo
guluku?”

³¹ Kados makaten anggenipun sakathahing
mengsah Paduka, badhe sirna, dhuh
Yehuwah!

Nanging wong kang nresnani
Panjenengane iku pindhana surya
kang mlethek kalawan kamulyane.

Nagara kono tumuli tentrem patang puluh
taun lawase.

Sang Gidheon dijunjung dadi hakim

6:1-40

6¹ Nanging wong Israel padha nglakoni
kang ala maneh mungguh ing paningale
Sang Yehuwah, mulane diulungake dening
Sang Yehuwah marang ing tangane wong

Midian lawase pitung taun. ²Lan salawase iku wong Midian ngereh wong Israel. Awit saka wedine marang wong Midian, wong Israel padha gawe papan-papan pandhelikan ana ing pagunungan, yaiku guwa-guwa lan beteng-beteng. ³Saben wong Israel rampung anggone nyebar, wong Midian, wong Amalek sarta wong ing tanah wetan padha teka nglurugi. ⁴Padha ngedegake kemah ana ing tanah kono lan padha ngrusak pametuning bumine, nganti tutug ing sacedhake Gaza, lan padha ora ngarekake pangan ana ing Israel, wedhus gembel, sapi lan kuldi iya ora. ⁵Ujer pangluruge iku klawan padha nggawa pepanthane kewane lan kemahe, tekane kaya walang kekrompolan kehe, wong-wonge dalah untane nganti padha ora kena winilang. Tekane ing tanah kono pancen sumedya arep ngrusak, ⁶temahan Israel banget nandhang kemlaratan, marga saka panggawene wong Midian mau. Wong Israel tumuli padha sesambat marang Pangeran Yehuwah.

⁷Bareng wong Israel padha sesambat marang Sang Yehuwah, marga saka wong Midian mau, ⁸Sang Yehuwah tumuli ngutus sawijining nabi nemoni wong Israel, sarta iku padha didhawuhi: "Pangandikane Sang Yehuwah Gusti Allahe Israel mangkene: Ingsun wus ngentasake sira saka ing tanah Mesir, padha Sunirid metu saka ing tanah pangawulan, ⁹Sunluwari saka tangane wong Mesir lan saka ing tangane sakehing wong kang padha nindhes sira, wong-wong iku

wus padha Suntutdhungi saka ing ngarepira sarta nagarane Sunparingake marang sira.

¹⁰ Apadene sira padha Sundhawuhi mangkene: Ingsun iki Yehuwah Gusti Allahira, sira aja ngabekti marang para allahé wong Amori, kang sira enggoni nagarane iki. Nanging sira padha ora ngestokake marang dhawuhingSun.”

¹¹ Sang Malaekate Pangeran Yehuwah tumuli rawuh lenggah ana ing sangisore wit elon ing Ofra, duweke Yoas bin Abiezer, dene anake lanang kang jeneng Gidheon lagi nutu gandum ana ing pamipitan anggur, murih aja konangan wong Midian. ¹² Banjur diketingali dening Sang Malaekate Pangeran Yehuwah mau sarta didhawuhi: “He prawira gagah prakosa, Sang Yehuwah nunggil karo sira.” ¹³ Atur wangsulane Gidheon: “Adhuh Gusti, manawi saestu Pangeran Yehuwah nunggil kaliyan kawula sadaya, punapaa dene kawula ngantos sami nandhang ingkang kados makaten punika sadaya? Pundi ta sakathahipun kaelokan ingkang dipun cariyosaken para leluhur kawula dhumateng kawula sadaya, kala cariyos: Apa dudu sang Yehuwah kang wus ngentasake kita saka ing tanah Mesir? Nanging sapunika Pangeran Yehuwah sampun negakaken dhateng kawula, sami kaulungaken dhateng ing tanganipun tiyang Midian.” ¹⁴ Sang Yehuwah tumuli mengo mirsani marang Gidheon lan ngandika: “Sira mangkata kanthi karosanira iki sarta ngluwarana wong Israel saka ing pamisesane wong Midian. Rak Ingsun kang ngutus sira?”

¹⁵ Nanging atur wangsulane Gidheon marang Sang Yehuwah: “Adhuh Gusti, srana punapa anggen kawula badhe ngluwari tiyang Israel? Lah ta gotrah kawula punika kalebet ingkang alit piyambak saking panunggilanipun taler Manasye, sarta kawula punika sasedherek ingkang anem piyambak.” ¹⁶ Dhawuhe Sang Yehuwah marang Gidheon: “Nanging Ingsun iki bakal nunggil karo sira, mulane sira bakal nggepuk ngesorake wong Midian, nganti tapis.” ¹⁷ Atur wangsulane Gidheon marang Sang Yehuwah: “Manawi kawula sampun manggih sih kamirahan wonten ing ngarsa Paduka, Paduka mug i karsaa paring pratandha, bilih Paduka piyambak ingkang ndhawuhi kawula. ¹⁸ Paduka mug i sampun ngantos tindak saking ngriki saderengipun kawula wangsul sowan mbekta pisungsung kawula saking griya sarta kawula ladosaken wonten ing ngarsa Paduka.” Pangandikane Sang Yehuwah: “Iya, Ingsun bakal ngentosi nganti ing sabalinira.” ¹⁹ Gidheon banjur lumebu ing omahe sarta ngolah cempe siji, lan njupuk glepung sa-efa kanggo gawe roti tanpa ragi; iwake diwadhahi ing tenong lan duduhe diwadhahi ing pinggan digawa metu konjuk marang Panjenengane ana ing sangisore wit elon mau, diladosake ana ing ngarsane. ²⁰ Sang Malaekating Allah banjur ngandika marang Gidheon: “Iwake lan rotine kang tanpa ragi iku selehna ana ing watu kene, lan duduhe esokna!” Iku iya tumuli katindakake. ²¹ Sang Malaekate Pangeran Yehuwah banjur ngayatake lantaran kang

ana ing astane, pucuke didemokake ing iwak lan roti mau, tumuli ana geni mubal saka ing watu iku kang banjur mangsa daging lan roti mau nganti entek. Sawuse mangkono Sang Malaekate Pangeran Yehuwah musna saka ing pandelenge. ²²Ing kono Gidheon mangreti, yen iku mau Sang Malaekate Pangeran Yehuwah, sarta banjur munjuk: “Adhuh, cilaka kawula, dhuh Pangeran Yehuwah, amargi kawula kok ngantos ningali aben-ajeng kaliyan Sang Malaekatipun Pangeran Yehuwah.” ²³Nanging pangandikane Sang Yehuwah marang Gidheon: “Tentrem rahayu anaa ing sira. Aja kuwatir, sira ora bakal mati.” ²⁴Gidheon tumuli gawe misbyah ana ing kono sumaos marang Sang Yehuwah lan iku diwenehi jeneng: Sang Yehuwah iku karahayon. Misbyah iku isih ana nganti saprene ana ing Ofra, kuthane wong Abiezer. ²⁵Ing bengi iku uga Sang Yehuwah dhawuh marang Gidheon: “Sira njupuka sapi lanang enom siji duweke bapakira, yaiku sapine lanang kang angka loro kang umur pitung taun, nuli misbyahe bapakira kang kanggo Baal iku bbrahen, lan saka brahala kang ana ing sandhinge iku rubuhna! ²⁶Sawise mangkono sira banjur ngedegna misbyah kagem Sang Yehuwah Gusti Allahira, ana ing dhuwur beteng iki, tinataa kang prayoga, nuli sapi lanang kang angka loro iku mau gawanen sarta aturna minangka kurban obaran nganggo kayu sakaning brahala kang bakal sira rubuhake iku.” ²⁷Gidheon tumuli

nggawa bature sapuluh lan nindakake apa kang wus kadhawuhake Sang Yehuwah mau. Nanging sarehne ora wani nglakoni ing wayah awan, awit wedi karo kulawangsane lan wong-wong ing kutha kono, mulane anggone nindakake ing wayah bengi.²⁸ Bareng wong ing kutha kono esuk umun-umun padha tangi, misbyahe Baal katon wus kabubrah apadene sakaning brahala kang ana ing sandhinge wus karubuhake, sarta sapine lanang kang angka loro wus kakurbanake ana ing misbyah kang mentas kaedegake.²⁹ Wong-wong mau banjur padha sapocapan: "Sapa ta kang tumindak mangkono iku?" Bareng dititipriksa lan ditakok-takokake, nuli ana kang kandha: "Gidheon bin Yoas, iku kang tumindak mangkono!"³⁰ Wong ing kutha kono tumuli padha kandha-kandha marang Yoas: "Anakmu gawanen metu arep dakpateni, awit wus mbubrah misbyahe Baal lan ngrubuhake saka brahala kang ana ing sandhinge."³¹ Nanging Yoas mangsuli marang sakehe wong kang padha ngrubung iku: "Apa kowe padha perang mbelani Baal? Utawa apa kowe arep ngrewangi dheweke? Sapa kang mbelani Baal iku bakal dipateni sadurunge esuk. Manawa Baal iku allah, kareban mbelani awake dhewe, amarga misbyahe dirubuhake."³² Mulane ing dina iku Gidheon diparabi Yerubaal, amarga pangucapane wong: "Kareben Baal perang karo dheweke, amarga misbyahe dirubuhake."

³³ Kacarita sakehe wong Midian lan wong Amalek apadene wong ing sisih wetan wus

padha nglumpuk, kabeh wus padha nyabrang lan ngedegake tarub ana ing lebak Yizreel.

³⁴Ing nalika samana Gidheon kalimputan ing Rohe Sang Yehuwah; nuli Gidheon ngunekake kalasangka, wong bani Abiezer padha kaklumpukake padha dikon ngetut buri lakune. ³⁵Apamaneh uga banjur nyebar kongkonan menyang ing satlatahe suku Manasye kabeh, wonge padha kaklumpukake lan dikon ngetut buri. Apadene uga banjur nyebar kongkonan menyang suku Asyer, Zebulon tuwin Naftali, lan wong-wong iku iya padha ngumpul manunggal karo wong-wong mau.

³⁶Gidheon tumuli munjuk marang Gusti Allah: “Manawi Paduka badhe ngluwari tiyang Israel lumantar tangan kawula, kados ingkang sampun Paduka pangandikakaken, ³⁷mugi kawula keparenga nyelehaken guntingan wulu menda wonten ing panuton; manawi namung wulunipun kemawon ingkang kebunan, sarta siti ngriku garing sadaya, ing ngriku kawula mangretos, bilih Paduka karsa ngluwari tiyang Israel lumantar tangan kawula kados ingkang sampun Paduka pangandikakaken.” ³⁸Lan iku iya kelakon kaya mangkono, sabab ing dina esuke bareng Gidheon tangi ing wayah umun-umun sarta guntingan wulu mau diepuh, anggone meres ebon ing guntingan mau, oleh banyu samangkok kebak. ³⁹Gidheon tumuli matur marang Gusti Allah: “Mugi sampun ngantos mulad-mulad bebendu Paduka dhateng kawula, manawi kawula

taksih munjuk sapisan malih, namung sapisan punika kemawon: Kawula mugé kalilanana ngawontenaken coben-coben srana guntingan wulu punika, namung sapisan punika malih: sapunika mugé namunga guntingan wulu kemawon ingkang garing, dene ing siti sadaya wontena ebunipun.”⁴⁰ Anadene Gusti Allah iya nindakake kang kaya mangkono ing wayah bengi iku, sabab mung guntingan wulu thok kang garing, dene lemahe kabeh padha kebonan.

Sang Gidheon nundhung mungsuh

7:1--8:3

7¹ Bareng wayah esuk Sang Yerubaal -- yaiku Sang Gidheon -- sabalane kabeh kang ndherekake banjur budhalan sarta makuwon ana ing sacedhake sendhang Harod; dene pakemahane wong Midian ana ing salore, sandhing gunung More, ing lebak.

² Pangeran Yehuwa tumuli ngandika marang Sang Gidheon: “Bala kang melu sira iku kakehen tumrap ing karsaningSun anggoningSun bakal masrahake wong Midian marang ing tangane wong Israel, supaya ora padha gumunggung ana ing ngarsaningSun karo kandha: Tanganku dhewe kang mitulungi aku.”³ Kang iku kowe ngundhangna marang rakyat iku mangkene: Sapa kang jirih lan wedi, iku mundura kareben mulih, sumingkira saka ing pagunungan Gilead.” Banjur ana kang

padha mundur wong rolikur ewu, kang kari mung sapuluh ewu.

⁴Ewasamono Pangeran Yehuwah ngandika marang Sang Gidheon: “Balane isih kakehen; padha dhawuhana mudhun ngombe banyu; ana ing kono bakal padha Sunsaring kanggo sira. Sapa kang Sundhawuhake marang sira: Iki kang bakal melu sira, yaiku kang bakal melu sira lan endi kang Sundhawuhake marang sira: Iki aja melu sira, iku iya aja melu.” ⁵Balane tumuli padha didhawuhi menyang panggonan banyu, Sang Gidheon banjur didhawuhi dening Pangeran Yehuwah: “Sapa kang ngombe banyu klawan ndilat, patrape kaya asu ndilat banyu, iku sira dhewekna, mangkono uga sapa kang ngombe klawan jengkeng.” ⁶Cacahe wong kang padha ngombe kanthi nyidhuk banjur kaparakake marang ing cangkeme iku ana telung atus, nanging liyane saka panunggalane para bala iku anggone ngombe kabeh klawan jengkeng.

⁷Sang Yehuwah banjur ngandika marang Sang Gidheon: “Srana wong telung atus kang padha ngombe mangkono iku anggoningSun bakal ngluwari sira. Ingsun bakal ngulungake wong Midian marang tanganira, nanging wong liyane iku kabeh padha lilanana mulih menyang ing panggonane dhewe-dhewe.”

⁸Sangune wong akeh iku lan kalasangkane padha ditinggal lan banjur padha dililani mulih menyang ing tarube dhewe-dhewe, nanging kang telung atus mau padha diendheg. Anadene pakemahane wong

Midian iku ana ing sangisore, ana ing lebak.
⁹Ing bengi iku Pangeran Yehuwah ngandika marang Sang Gidheon: “Sira ngadega, mundhuna lan tempuhen pakemahane, awit wus Sunulungake ing tanganira. ¹⁰Nanging manawa sira isih wedi nempuh, sira mudhuna kalawan baturira si Pura, lan banjur menyanga ing pakemahane, ¹¹nuli sira bakal krungu apa kang dadi rerasanane, temah sira bakal wani mudhun nempuh pakemahane iku.” Sang Gidheon tumuli mandhap kanthi abdine si Pura iku, nganti tekan ing pajaganing wadya-bala kang ngarep dhewe ing pakemahan kono.
¹²Wong Midian lan wong Amalek tuwin wong sagolongane wong saka ing sisih wetan padha pating glimpang ana ing lebak, kehe kaya walang, lan untane tanpa wilangan kaya wedhi ing pinggiring sagara. ¹³Bareng Sang Gidheon rawuh ing kono, pinuju ana wong nyritakake impene marang kancane, pangucap: “Lah aku mentas ngimpi, ana roti sair saglintir kang katon gumlundhung nrajang marang ing pakemahane wong Midian. Bareng tekan ing pakemahan kene, tarub iki ditrajang nganti rubuh bosah-basih, kaya mangkono dadine tarub iki banjur rusak kabeh.” ¹⁴Kancane mangsuli, tembung: “Iku ora liya pedhange Gidheon bin Yoas wong Israel; Gusti Allah wis ngulungake wong Midian lan pakemahan iki kabeh marang ing tangane.”

¹⁵Bareng Sang Gidheon midhanget critane impen dalah katranganane iku mau, tumuli enggal-enggal sujud. Sawuse mangkono

banjur wangsul menyang ing pakemahane wong Israel sarta ngandika: “Padha ngadega, awit Sang Yehuwah wus ngulungake pakemahane wong Midian marang ing tanganmu.”¹⁶ Wong telung atus mau tumuli dipara dadi telung pantha, sarta sawiji-wijining wong dicekeli kalasangka lan guci kothong kang diiseni obor.¹⁷ Wong-wong nuli padha didhawuhi: “Padha ngawasna lan nirua aku: lah samangsa aku wis tekan ing tapel-watase pakemahan, nuli kowe padha nirua sapratingkahku.”¹⁸ Samangsa aku lan wong kabeh kang melu aku ngunekake kalasangka, kowe iya banjur padha ngunekna kalasangka uga ana ing sakubenge pakemahan iku kabeh sarta padha nguwuh-uwuha: “Demi Pangeran Yehuwah lan demi Sang Gidheon!”

¹⁹ Sang Gidheon karo wong satus kang ndherek tumuli padha tekan ing tepis-wiringe pakemahan nalika wiwitane giliraning jaga ing tengah wengi, nalika para prajurit jaga lagi bae padha kapapanake. Banjur padha ngunekake kalasangkane sarta ngremuki guci kang ana ing tangane.²⁰ Kaya mangkono anggone wong telung pantha mau bebarengan padha ngunekake kalasangkane lan ngremuki gucine, obore dicekeli ing tangane kiwa lan kalasangkane ing tangane tengen, padha diunekake karo nguwuh-uwuh: “Pedhange Pangeran Yehuwah lan Sang Gidheon!”²¹ Nalika iku wong-wong padha mapan ana ing panggonane dhewe-dhewe ana ing sakubenge pakemahan, nanging

wadya-balaning mungsuh banjur padha pating bilulung sarta padha lumayu karo jelih-jelih. ²² Nalika wong telung atus mau padha ngunekake kalasangkane, Sang Yehuwah tumuli ndadosake wong padha pedhang-pinedhang ana ing pakemahane sarta wadya-bala iku banjur padha lumayu nganti tekan ing Bet-Sita, ngener ing Zerera nganti tekan ing pinggire Abel-Mehola ing sacedhake Tabat.

²³ Ing kono wong Israel suku Naftali lan Asyer tuwin Manasye kabeh nuli padha kaklumpukake sarta banjur padha ngoyak wong Midian. ²⁴ Sang Gidheon iya utusan menyang ing saindhenge pagunungan Efraim kanthi dhawuh: “Padha mudhuna, mapagna wong Midian, padha mepetana sakehe pasabangan, uga pasabrangane bengawan Yarden nganti tutug ing Bet-Bara.” Sakehing wong ing Efraim tumuli padha diklumpukake lan mepeti sakehe pasabangan, uga pasabrangane bengawan Yarden nganti tutug ing Bet-Bara. ²⁵ Wong-wong mau padha bisa nawan ratune wong Midian loro; yaiku: Prabu Oreb lan Zeeb. Prabu Oreb iku disedani ana ing gunung parang Oreb lan Prabu Zeeb ana ing pamipitan Zeeb. Wong-wong ngoyak wong Midian. Mustakane Prabu Oreb lan Prabu Zeeb mau banjur padha digawa menyang ing ngarsane Sang Gidheon ana ing sabrangane bengawan Yarden.

8 ¹ Wong Efraim nuli padha matur marang Sang Gidheon: “Pandamel panjenengan

dhumateng kula punika kados pundi? Dene nalika panjenengan tindak badhe mangsah perang nglawan tiyang Midian, kula kok boten sami panjenengan timbali?" Banget-banget anggone padha melehake. ² Paring wangsulane Sang Gidheon marang wong mau: "Kang daktindakake iki apa ta manawa katandhing karo panggawemu iku? Pangasage Efraim iku rak ngungkuli panene anggur trah Abiezer? ³ Dene Gusti Allah wus ngulungake ratune wong Midian, yaiku Oreb lan Zeeb marang ing tanganmu; apa kang wus daktindakake iku apa ta, yen katandhing karo panggawemu iku?" Bareng Sang Gidheon ngandika mangkono, tumuli lilih nepsune wong mau marang panjenengane.

Wong Midian disorake, para ratune padha disedani

8:4-21

⁴ Sarawuhe Sang Gidheon ing bengawan Yarden, banjur nyabrang kadherekake bala telung atus mau, sanadyan isih padha sayah, ewadene iya isih padha ngoyak. ⁵ Wong ing Sukot tumuli padha dipangandikani: "Wong kang padha melu aku iku mbok padha kokwenehi roti sawatara, awit wis padha sayah, aku lagi padha ngoyak-oyak Zebah lan Salmuna, ratune wong Midian." ⁶ Nanging para panggedhe ing Sukot padha matur: "Zebah lan Salmuna punapa sampun karegem ing asta panjenengan, dene kula kok sami kadhawuhan

nyukani roti dhateng wadya-bala panjenengan punika? ⁷Pangandikane Sang Gidheon: "Yen mangkono manawa Sang Yehuwah ngulungake Zebah lan Salmuna marang ing tanganku, awakmu bakal daksapu klawan eri pasamunan lan rerungkudan." ⁸Tumuli nglajengake tindake tutug ing Pnuel, lan wong ing kono uga didhawuhi kaya mangkono, nanging wong ing Pnuel iku iya mangsuli kaya kang dadi wangsulane wong ing Sukot mau. ⁹Wong Pnuel banjur dipangandikani uga: "Manawa aku bali slamet, menara iki bakal dakrubuhake."

¹⁰Nalika samana Prabu Zebah lan Prabu Salmuna iku padha ana ing Karkor kanthi balane watara limalas ewu, yaiku kekarening balane wong ing tanah wetan kabeh, dene kang wus padha tiwas satus rong puluh ewu kang padha asikep gegaman pedhang. ¹¹Sang Gidheon tumuli nglurug ngliwati jajahane wong kang padha manggon ana ing kemah, ing sawetane Nobah lan Yogbeha, banjur nggepuk wadya-bala iki, nalika wong-wong iku ngira wus padha slamet. ¹²Prabu Zebah lan Prabu Salmuna padha keplajeng, nanging banjur dioyak, wekasan ratune wong Midian sakarone: Prabu Zebah lan Prabu Salmuna padha kapikut sarta balane dibuyarake.

¹³Sawuse mangkono Sang Gidheon bin Yoas wangsul saka ing peperangan, tindake nglangkungi unggah-unggahan Heres; ¹⁴ana bocah lanang pendhudhuking Sukot kang dicekel. Sawise didangu, nuli kadhawuhan nyatheti asmane para panggedhe ing Sukot

lan para tuwa-tuwane kagem Sang Gidheon, kehe wong pitung puluh pitu. ¹⁵Sang Gidheon banjur murugi wong ing Sukot, sarta ngandika: “Iki lho Zebah lan Salmuna, kang padha kokkandhakake kanthi pemada marang aku: Zebah lan Salmuna punapa sampun karegem ing asta panjenengan, dene kula kok sami kapurih nyukani roti dhateng para tiyang panjenengan ingkang sayah punika?” ¹⁶Para tuwa-tuwane kutha tumuli padha diklumpukake banjur mundhut eri ara-ara samun lan rerungkudan, kagawe ngapokake wong ing Sukot. ¹⁷Karomaneh menara ing Pnuel dirubuhake lan wong ing kutha kono padha dipateni.

¹⁸Sawuse iku Sang Gidheon tumuli ngandika marang Prabu Zebah lan Prabu Salmuna: “Wonten ing pundi tiyang-tiyang ingkang sami panjenengan pejahi wonten ing redi Tabor?” Wangsulane: “Warninipun kados panjenengan, tindak-tandukipun kados putraning ratu.”

¹⁹Pangandikane sang Gidheon: “Punika sami sadherek kula, anakipun biyung kula; demi Sang Yehuwah ingkang gesang, saupami punika sami panjenengan gesangi, panjenengan mesthi boten kula pejahi.”

²⁰Tumuli dhawuh marang Sang Yeter, putra pambajeng: “Ngadega, patenana?” Nanging wong anom iku ora ngunus pedhange, amarga wedi, amarga isih enom. ²¹Prabu Zebah lan Prabu Salmuna tumuli padha ngandika: “Sumangga panjenengan piyambak jumenenga nempuh dhumateng kawula,

amargi kadosdene tiyangipun, makaten ugi karosanipun." Sang Gidheon banjur jumeneng lan nyedani Prabu Zebah lan Prabu Salmuna, tumuli mundhuti kalung-kalung rembulan kang ana ing guluning unta-untane.

Pandamele Sang Gidheon sabanjure lan wekasaning sugenge

8:22-35

²² Sawuse mangkono wong Israel banjur padha matur marang Sang gidheon: "Panjenengan mugih karsaa ngasta paprentahan mangagengi kula, inggih panjenengan, inggih putra-wayah panjenengan, amargi panjenengan ingkang ngluwari kula saking tanganipun tiyang Midian." ²³ Paring wangsulane Sang Gidheon marang wong-wong mau: "Aku ora bakal ngereh kowe, lan anakku uga ora, nanging Pangeran yehuwah kang ngereh kowe kabeh." ²⁴ Sarta maneh pangandikane Sang Gidheon: "Mung saprakara kang dadi panjalukku marang kowe kabeh: sawiji-wijining panunggalanmu ngwenehana aku anting-anting, saka ing jarahane." -- Amarga mungsuhe mau padha nganggo anting-anting, jer iku padha wong Ismael -- ²⁵ Atur wangsulane wong-wong mau: "Sumangga kula aturaken kanthi legawaning manah." Banjur padha njereng jarit sarta siji-sijinel padha nguncalake anting-anting saka ing jarahane marang ing jarit iku. ²⁶ Dene bobote anting-anting mas kang dipundhut

Sang Gidheon iku sewu pitung atus sekel, durung kapetung kang arupa rembulan, rerenggan kuping tuwin jarit wungu nom tilas pangagemane para ratune wong Midian, apadene kalung-kalung kang ana ing guluning unta-untane. ²⁷ Mas mau tumuli ditanjakake Gidheon kanggo gawe efod, kang banjur diprenahake ana ing kuthane, ing Ofra. Wong Israel kabeh banjur padha tumindak sedheng klawan nyembah efod mau ana ing kono, sarta iku dadi kalajiret tumrap Sang Gidheon dalah saising daleme.

²⁸ Kaya mangkono mau wong Midian anggone padha teluk marang wong israel sarta padha ora bisa ndengengek maneh; nagarane tumuli tentrem ing jamane Sang Gidheon, lawase patang puluh taun.

²⁹ Sang Yerubaal bin Yoas tumuli tindak sarta manggen ana ing daleme piyambak. ³⁰ sang Gidheon iku kagungan putra kakung pitung puluh, iku putrane piyambak kabeh, amarga garwane akeh. ³¹ Garwane ampil kang ana ing Sikhem iya mbabar putra kakung patutan karo panjenengane, iku diparingi asma Abimelekh.

³² Sang Gidheon banjur seda, nalika remane wus uwanen, sarta disarekake ana ing pasareane kang rama: Yoas, ing Ofra, kuthane wong Abiezer.

³³ Sasedane Sang Gidheon wong Israel padha laku sedheng maneh nyembah para Baal lang nganggep Baal-Berit dadi allah.

³⁴ Wong Israel padhal ora eling marang Sang Yehuwah, gusti Allaha, kang wus ngluwari

saka ing pamengkune sakehing mungsuhe ing sakubenge. ³⁵Karodene iya padha ora males becik marang tedhake Sang Yerubaal-Gidheon kang timbang karo sakehing kabecikane kang wus katandukake marang wong Israel.

Sang Abimelekh dadi raja ana ing Sikhem

9:1-49

9 ¹Anadene Sang Abimelekh bin Yerubaal, tindak menyang ing Sikhem manggihi para sadhereke ibune lan reraosan karo iku tuwin karo kulawangsane ibune kabeh mangkene: ²“Kula nyuwun tulung, panjenengan kula aturi ngandika dhateng sakathahipun tiyang ing Sikhem, makaten: Pundi ingkang prayogi tumrap panjenengan sadaya, kaereh ing tiyang pitung dasa, inggih punika para putranipun Rama Yerubaal sadaya, punapa dening tiyang satunggal? Saha mugè karsaa ngengeti, bilih kula punika kulit-daging panjenengan.” ³Para sadhereke ibune tumuli padha nyaritakake marang sakehing wong ing kutha Sikhem bab Sang Abimelekh, temah atine wong ing kono padha kagendheng marang sang Abimelekh, awit celathune: “Dheweke iku rak sadulur kita?” ⁴Sang Abimelekh tumuli dicaosi dhuwit pitung puluh sekel selaka kajupuk saka ing kabuyutane Baal-Berit; iku banjur diagem ngopahi wong glandhangan lan wong mblasar supaya ngetutburi panjenengane. ⁵Tumuli tindak menyang ing daleme ramane ing Ofra, sarta nyirnakake para sadhereke, putrane

Sang Yerubaal wong pitung puluh, landhesan watu siji. Nanging Sang Yotam, putrane Sang Yerubaal, kang wuragil bisa oncat marga ndhelik.

⁶Sakehing wong ing kutha Sikhem lan ing Bet-Milo banjur padha nglumpuk ana ing sacedhake wit elon ing panggonan tugu pangling-eling kang ana ing kutha Sikhem, njumenengake Sang Abimelekh dadi ratu.

⁷Bareng Sang Yotam kawartanan bab lelakon iku mau, tumuli tindak sarta mapan ing pucaking gunung Gerizim, banjur nguwuh-uwuh kalawan swara seru marang wong-wong mau, mangkene: "Lha mugi sami midhangetna atur kula, dhuh para ingkang sami manggen ing kitha Sikhem, supados Gusti Allah inggih miyarsakna atur panjenengan ugi. ⁸Ing satunggaling dinten wit-witan sami nglempak badhe milih ingkang badhe dipun jebadi dados ratunipun. Tembungipun dhateng wit jaitun: Sumangga panjenengan kula aturi dados ratu kula! ⁹Nanging sami dipun wngsuli dening wit jaitun wau: Apa kiramumu aku gelem ninggal lengaku, kang kanggo ngluhurake gusti Allah lan manungsa, banjur lunga nglayang ana ing dhuwur wit-witan? ¹⁰Wit-witan tumuli sami nembung dhateng wit ara: Sumangga ta, panjenengan kula aturi dados ratu kula! ¹¹Nanging wit ara mangsuli: Apa kiramumu aku gelem ninggal lelegiku lan wohku kang becik-becik, banjur lunga nglayang ana ing dhuwur wit-witan? ¹²Wit-witan lajeng sami nembung dhateng wit anggur: Sumangga

ta panjenengan kula aturi dados ratu kula!

¹³Nanging wit anggur mangsuli: Apa kiramu aku gelem ninggal duduhe wohku anggur, kang ndadekake renaning panggalihe Gusti Allah lan gawe senenging manungsa, banjur lunga nglayang ana ing dhuwur wit-witan?

¹⁴Wit-witan lajeng sami nembung dhateng eri bebondhotan: Sumangga ta panjenengan kula aturi dados ratu kula. ¹⁵Eri bebondhotan lajeng mangsuli dhateng wit-witan mau: Manawa dhasar temen-temen anggonmu padha arep njebadi aku dadi ratumu, mara padha ngauba ana ing ayomku; nanging manawa ora, kareben ana geni kang metu saka ing bebondhotan lan mangsa wit-wit kang ana ing pagunungan Libanon.

¹⁶Ingkang punika manawi dhasar tumindak panjenengan punika klayan temen-temen, saha jujur, inggih punika anggen panjenengan ndadosaken ratu Abimelekh, saha manawi panjenengan nandukaken pandamel sae dhateng Rama yerubaal saha turunipun, manawi panjenengan malesaken panjenenganipun ingkang satimbang kaliyan lelabetanipun, ¹⁷-- rama kula rak sampun andon perang mbelani panjenengan sadaya saha ngetohaken nyawanipun sarta sampun ngluwari panjenengan saking pamengkunipun tiyang Midian, ¹⁸mangka ing sapunika panjenengan kok sami mbalela dhateng turunipun rama kula, sarta mejahi putranipun, tiyang pitung dasa, landhesan sela satunggal, saha Abimelekh anaking abdinipun estri

panjenengan dadosaken ratunipun para tiyang ing kitha Sikhem, dupeh punika sadherek panjenengan -- ¹⁹ dados manawi panjenengan ing dinten punika tumindak setya saha tulus eklas tumrap Rama Yerubaal saha turunipun, sumangga panjenengan sami bingah-bingaha ing ngatasipun Abimelekh, saha Abimelekh kajengipun bingah-bingah ing ngatasipun panjenengan. ²⁰ Nanging bilih boten makaten, mugu wontena latu ingkang medal saking Abimelekh ingkang mangsa para tiyang ing kitha Sikhem lan ing Bet-Milo ngantos telas sarta wontena latu ingkang medal saking para tiyang ing kitha Sikhem lan ing Bet-Milo ingkang mangsa dhateng Abimelekh." ²¹ Sang Yotam tumuli lumajeng ngungsi menyang ing Beer sarta manggen ana ing kono marga saka ajrihe marang Sang Abimelekh sadhereke iku.

²² Bareng Sang Abimelekh wus oleh telung taun anggone ngratoni ing Israel, ²³ Gusti Allah banjur nuwuhake semangat ala ing antarane Sang Abimelekh lan para wong ing kutha Sikhem, satemah wong ing Sikhem iku padha ora setya marang Sang Abimelekh, ²⁴ supaya panganiaya kang tumanduk marang para putrane Sang Yerubaal pitung puluh iku oleha piwales lan wutahing getihe katempuhna marang Sang Abimelekh sadhereke, kang wus nyedani para putra mau, sarta marang wong ing kutha Sikhem, kang padha mbiyantu nyedani para sadhereke iku. ²⁵ Amarga wong ing kutha Sikhem iku padha mapanake wong kang ngadhang panjenengane ana ing

perenging gunung sarta padha mbegali sapa kang liwat metu ing dalan kono. Prakara iku kawartakake marang Sang Abimelekh.

²⁶ Nalika samana Gaal bin Ebed dalah para sadulure wus padha teka lan ngalih menyang ing kutha Sikhem. Wong ing kutha Sikhem padha kumandel marang dheweke.

²⁷ Nuli padha metu menyang ing pategalan, ngundhuhi lan mipit wohing pakebonane anggur, banjur padha nganakake pahargyan lumebu ing kabuyutane allahé, padha mangan lan ngombe sarta ngipat-ipati Sang Abimelekh. ²⁸ Gaal bin Ebed mau banjur kandha: “Abimelekh iku sapa, lan sapa kita, wong Sikhem iki, dene kita kok dadi abdine? Anake Yerubaal lan Zebul wakile, iku rak padha dadi abdine wong-wonge Hamor, bapakne Sikhem, mulane apa sababe, dene aku padha dadi abdine? ²⁹ Saupama aku ngwasani wong-wong ing kutha kene, Abimelekh mesthi daktundhung.” Dheweke banjur celathu marang Abimelekh: “Payo santosakna balamu, enggal ngluruga!” ³⁰ Bareng Sang Zebul, panggedhene kutha kono, mireng tembungé Gaal bin Ebed mau, banjur muntab dukane.

³¹ Sang Zebul banjur nglampahake utusan menyang ing ngarsane Sang Abimelekh ing Aruma, kadhawuhan matur: “Lah Gaal bin Ebed kaliyan para sadherekipun sami dhateng ing Sikhem, tuwin kauningana, punika sami ngojok-ojoki tiyang Sikhem supados nglawan dhumateng panjenengan dalem. ³² Ingang punika sumangga panjenengan dalem

kawula aturi jengkar ing wanci dalu, inggih panjenengan dalem dalah rakyat ingkang ndherekaken panjenengan dalem, saha kawula aturi nyegat wonten ing pategilan.

³³ Benjing-enjing, ing wanci pletheking surya panjenengan dalem kawula aturi nempuh kitha punika. lah manawi pun Gaal sabalanipun sami medali nglawan panjenengan dalem, panjenengan dalem lajeng karsaa nandukaken punapa ingkang laras kaliyan kawontenan, ingkang panjenengan dalem uningani.”

³⁴ Mulane Sang Abimelekh ing wayah bengi banjur bidhal dalah rakyat kang ndherekake kabeh, sarta ana ing Sikhem tumuli nganakake panyegatan patang pantha kanggo nglawan Sikhem. ³⁵ Bareng Gaal bin Ebed metu lan ngadeg ana ing ngarepe gapuraning kutha iku, Sang Abimelekh pinuju budhal saka ing panyegatan karo rakyat kang ndherekake.

³⁶ Bareng Gaal weruh bala mau banjur matur marang Sang Zebul: “Lah kok wonten tiyang kathah ingkang mandhap saking pucaking redi.” Sang Zebul mangsuli: “Iku wayanganing gunung, kang koksungguh wong.” ³⁷ Nanging Gaal matur maneh: “Lah wonten tiyang kathah ingkang mandhap saking redi Pusering Siti lan wonten sapantha malih dhateng saking margi wit elon Pameca.” ³⁸ Paring wangsulane Sang Zebul marang Gaal: “Ana ing ngendi saiki cangkemmu kang duwe pangucap: Abimelekh iku sapa, dene aku kok padha ngawula marang dheweke? Iki wong-wong kang padha kokcampahi. Saiki majua tempuhen iku!”

³⁹ Gaal banjur mangsah sinawang dening wong ing kutha Sikhem nempuh perang nglawan Sang Abimelekh. ⁴⁰ Nanging tumuli dioyak dening Sang Abimelekh lan lumayu saka ing ngarsane, sarta akeh kang padha mati nganti tekan ing sangarepe gapura. ⁴¹ Dene Sang Abimelekh iku tetep ana ing Aruma, nanging Sang Zebul nundhung Gaal karo para sadulure, temah padha ora bisa tetep manggon ana ing Sikhem. ⁴² Esuke wong ing kutha kono padha metu menyang ing pategalan. Bareng prakara iku diaturake maang Sang Abimelekh, ⁴³ Sang Abimelekh tumuli mbekta balane, diperang dadi telung pantha sarta nata panyegatan ana ing pategalan. Bareng katon wong-wong padha metu saka ing kutha banjur ditempuh lan dipateni. ⁴⁴ Sang Abimelekh karo bala sapantha kang ndherekake iku padha nempuh lan banjur mapan ana ing gapuraning kutha, dene kang rong pantha padha nempuh lan mateni kabeh wong kang ana ing petegalan. ⁴⁵ Sang Abimelekh panempuhe marang kutha iku nganti sadina muput; kuthane direbut lan wong-wong saisine dipateni, kuthane digempur lan disawuri uyah.

⁴⁶ Bareng wong saisine kutha Menara-Sikhem krungu kang mangkono iku, banjur padha lumebu ing guwa sangisore kabuyutane El-Berit. ⁴⁷ Sang Abimelekh nuli dicaosi uninga, yen sakehing wong ing kutha Menara-Sikhem nglumpuk ana ing kono. ⁴⁸ Sang Abimelekh dalah sabalane kabeh tumuli munggah ing gunung Zalmon. Sang Abimelekh banjur

mundhut wadung lan ngethoki pang-panging wit-witan, tumuli dipanggul sarta dhawuh marang wong kang padha ndherekake: “Enggal padha nindakna apa kang daklakoni, kang padha kok deleng iki!”⁴⁹ Balane banjur iya padha ngethoki pang dhewe-dhewe sarta ndherekake Sang Abimelekh; kayune tumuli ditumpangake ing guwa mau, sarta guwa iku diobong klawan geni ana ing sadhuwure siraha wong-wong mau, temah wong-wong saisine kutha Menara-Sikhem iya padha mati, lanang lan wadon watara wong sewu.

Sang Abimelekh seda ditibani watu

9:50-57

⁵⁰ Sawuse mangkono Sang Abimelekh banjur nglurugi kutha Tebes, nuli dikepung lan dibedhah. ⁵¹ Nanging ing satengahing kutha ana menara kang santosa, kang diungseni dening wong lanang lan wadon, kabeh saisine kutha iku; lawange banjur dikancing lan wonge padha munggah ing payone menara iku.

⁵² Sang Abimelekh uga wus rawuh ing menara kono, kang banjur ditempuh lan saged nrobos nganti tekan ing lawanging menara lan arep mbesmi iku. ⁵³ Nanging nuli ana sawenehing wong wadon, kang nibakake watu panggilingan ngenani mustakane Sang Abimelekh, temah remuk. ⁵⁴ Sang Abimelekh tumuli nimbali abdi kang ngampil gegamane, iku didhawuhi: “Pedhangmu unusen, aku patenana, supaya aku aja nganti dikandhak-kandhakake: Wong

wadon kang mateni.” Banjur disuduk dening abdine dadi lan sedane. ⁵⁵ Bareng wong Israel padha weruh yen Sang Abimelekh wus seda, tumuli padha mulih menyang panggonane dhewe-dhewe. ⁵⁶ Mangkono anggone Gusti Allah malesake durakane Sang Abimelekh kang ditandukake marang ramane, yaiku anggone nyedani sadhereke pitung puluh. ⁵⁷ Mangkono uga sakehing durakane wong ing Sikhem iya ditempuhake marang sirahe dhewe dening Gusti Allah. Kaya mangkono dadine ipat-ipate Sang Yotam bin Yerubaal kang tumanduk marang wong-wong mau.

Sang Tola

10:1-2

10 ¹ Sapengkere Sang Abimelekh kang jumeneng hakim ngluwari Israel iku Sang Tola bin Pua bin Dhodho, wong saka taler Isakhar, daleme ana ing Samir ing pagunungan Efraim. ² Lan anggone ngakimi Israel lawase telulikur taun, banjur seda, kasarekake ana ing Samir kono.

Sang Yair

10:3-5

³ Sapengkere Sang Tola kang jumeneng hakim Sang Yair wong ing Gilead, anggone ngakimi Israel lawase rolikur taun. ⁴ Putrane kakung telung puluh, kang padha nunggang kuldi lanang telung puluh, sarta padha

ndarbeni kutha telung puluh, kang katelah saprene karan Hawot-Yair, prenahe ana ing tanah Gilead. ⁵ Wasana Sang Yair seda, sarta kasarekake ana ing Kamon.

Israel katindhes dening bani Amon

10:6-18

⁶ Wong Israel padha ndlarung nglakoni kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah; padha ngabekti marang para Baal lan Asytoret, marang para allahé wong Aram, para allahé wong Sidon, para allahé wong Moab, para allahé bani Amon lan para allahé wong Filisti, padha nyingkur marang Pangeran Yehuwah sarta ora ngabekti marang Panjenengane.

⁷ Bebendune Sang Yehuwah banjur mulad-mulad marang wong Israel, temah iku padha dipasrahake marang ing tangane wong Filisti lan bani Amon. ⁸ Ing taun iku uga bangsa iku nindhes lan nganiaya wong Israel; anggone padha nindhes sakehing wong Israel kang padha manggon ana ing sabrange bengawan Yarden, ing tanah Amori kang kaprenah ana ing tanah Gilead lawase nganti wolulas taun.

⁹ Lan wong bani Amon mau malah iya banjur padha nyabrang ing bengawan Yarden, arep nempuh perang nglawan suku Yehuda, suku Benyamin tuwin turune Efraim, temah wong Israel padha banget kapepete.

¹⁰ Wong Israel tumuli padha sesambat marang Sang Yehuwah unjuke: "Kawula sampun sami damel dosa dhumateng Paduka,

awit sami nyingkur Gusti Allah kawula sarta ngabekti dhateng Baal.”¹¹ Nanging Sang Yehuwah banjur ngandika marang wong Israel: “Apa dudu Ingsun kang wus ngluwari sira saka ing tangane wong Mesir, wong Amori, bani Amon, wong Filisti,¹² wong Sidon, suku Amalek lan suku Maon, kang nindhes sira, nalika sira padha sesambat marang Ingsun? ¹³Nanging sira padha nyingkur marang Ingsun sarta ngabekti marang allah liyane, mulane Ingsun ora bakal ngluwari sira maneh. ¹⁴Padha lungaa sesambata marang para allah kang padha sira pilih, iku kareben padha ngluwari sira, samangsa sira padha kapepet.” ¹⁵Unjuka wong Israel marang Sang Yehuwah: “Kawula sampun sami damel dosa, sumangga sami Paduka punapakaken ing sakarsa Paduka. Namung sapunika mugi Paduka luwari.” ¹⁶Banjur padha nyingkirake allah-allah liyane saka ing tengahe sarta padha ngabekti marang Sang Yehuwah. Sang Yehuwah ora bisa menggak penggalihe mirsani kasangsarane wong-wong mau.

¹⁷Wasana wong bani Amon padha kaklumpukake lan padha makuwon ana ing Gilead, dene wong Israel padha nglumpuk lan makuwon ana ing Mizpa. ¹⁸Para panggedhening bangsa ing Gilead padha sapocapan: “Sapa ta kang wani miwiti perang nglawan bani Amon iku? Iku kang pantes dadi panggedhening sakehe wong Gilead.”

Sang Yefta lan Gilead

11:1-11

11 ¹Anadene Sang Yefta, wong Gilead iku, prawira lan gagah prakosa, nanging turune wong tuna-susila; ramane sang Yefta iya iku Sang Gilead. ²Dene garwane Sang Gilead mau iya peputra kakung. Bareng para putrane garwane iku wus padha diwasa banjur padha nundhung Sang Yefta, pangucape: “Kowe ora nduweni pusaka warisan saka kulawargaku, amarga kowe iku anake wong wadon liya.” ³Mulane Sang Yefta banjur kesah saka ing antarane para sadhereke, sarta manggen ana ing tanah Tob; ana ing kana Sang Yefta kempal karo para wong glandhangan kang padha ngrampog bareng karo panjenengane.

⁴Ora antara lawas wong bani Amon padha nglurugi perang nglawan wong Israel. ⁵Lan nalika bani Amon nglurugi perang nglawan wong Israel, para panggedhening wong Gilead banjur padha methuk Sang Yefta saka ing tanah Tob. ⁶Ature marang Sang Yefta: “Sumangga panjenengan kula aturi dados tetindhik kula nglawan perangipun tiyang bani Amon.” ⁷Nanging Sang Yefta mangsuli marang para tuwa-tuwane wong ing Gilead: “Panjenengan rak sami sengit dhateng kula, saha kula panjenengan tundhung saking griyanipun kulawarga kula? Punapaaa dene sareng sapunika nandhang

karibedan, panjenengan kok murugi kula?”

⁸Para tuwa-tuwane wong Gilead banjur matur marang sang Yefta: “Pancen, dhateng kula punika sami murugi panjenengan, karsaa tumut kula sami mangsah perang nglawan tiyang bani Amon, panjenengan badhe kula dadosaken pangageng kula, tiyang ing tanah Gilead sedaya.” ⁹Wangsulane Sang Yefta marang para tetuwane wong Gilead: “Dados, manawi kula panjenengan bekta wangsul kapurih nglawan perangipun tiyang bani Amon, lan Pangeran Yehuwah ngulungaken mengsah punika ing tangan kula, kula ingkang badhe panjenengan dadosaken pangageng panjenengan?” ¹⁰Wangsulane para tetuwane wong Gilead marang Sang Yefta: “Sang Yehuwah ingkang dados seksi ingkang miyarsa ing antawisipun panjenengan kaliyan kula. Kula badhe nglampahi kados ing sapangandika panjenengan wau.” ¹¹Sang Yefta dadine nyarengi lakune para tetuwane wong ing Gilead, banjur dijumenengake dening wong akeh dadi panggedhe lan tetindhihe. Nanging Sang Yefta banjur ngaturake sakehing prakarane ana ing ngarsane Sang Yehuwah, ana ing Mizpa.

Sang Yefta lan bani Amon

11:12-28

¹²Sang Yefta banjur nglampahake utusan marang ratune bani Amon, kadhawuhan matur: “Wonten prakawis punapa ing

antawisipun panjenengan dalem kaliyan kawula, dene panjenengan dalem kok ngrawuhi kawula merangi bangsa kawula?"

¹³Ratune bani Amon tumuli ngandika marang utusane Sang Yefta: "Nalika bangsa Israel bidhal saking tanah Mesir, sampun ngrayud tanah kula saking lepen Arnon, ngantos dumugi ing lepen Yabok lan ngantos dumugi benawi Yarden. Lah sadaya punika panjenengan wangsulaken dhateng kula kanthi patrap ingkang sae." ¹⁴Nanging Sang Yefta banjur nglampahake utusan maneh marang ratune bani Amon ¹⁵kanthi piweling: "Aturipun Yefta makaten: Tiyang Israel boten ngrayud tanahipun tiyang Moab utawi bani Amon, ¹⁶awit nalika bidhalipun saking tanah Mesir tiyang Israel lajeng sami lumampah medal ing ara-ara samun dumugi ing saganten Teberau lajeng dumugi ing Kadesy. ¹⁷kala samanten tiyang Israel lajeng sami nglampahaken utusan dhateng ratunipun nagari Edom klayan panyuwunan mugu kelilana medal tanah wewengkon dalem, nanging ratu ing nagari Edom boten karsa mirengaken; ugi nglampahaken utusan dhateng ratu ing nagari Moab, dene ratu punika ugi boten marengaken, temahan tiyang Israel lajeng kendel wonten ing Kadesy. ¹⁸Sasampunipun tumunten lumampah wonten ing ara-ara samun, ngubengi tanahipun tiyang Edom kaliyan tiyang Moab wau, ngantos dumugi ing sawetanipun tanah Moab, lajeng sami makuwon wonten ing sabrangipun lepen

Arnon, boten ngantos sami ngancik ing tlatah Moab, awit lepen Arnon punnika ingkang dados tapel-watesipun tanah Moab. ¹⁹Tiyang Israel tumunten nglampahaken utusan dhateng Sang Prabu Sihon, ratunipun tiyang Amori, ratu ing Hesybon. Aturipu Israel dhateng panjenenganipun: “Kawula mug i sami kalilana lumampah nglangkungi nagari dalem punika ngantos dumugi ing papan ingkang kawula sedya. ²⁰Nanging Sang Prabu Sihon boten pitados dhateng tiyang Israel ingkang badhe lumampah nglangkungi tlatahipun punika malah lajeng ngempalaken wadya-balanipun sadaya. Panjenenganipun makuwon wonten ing Yahas, lajeng nempuh perang nglawan tiyang Israel. ²¹Nanging Sang Yehuwah, Gusti Allahipun Israel ngulungaken Prabu Sihon dalah sabalanipun sadaya dhateng ing tanganipun tiyang Israel, saha sami dipun soraken temah tiyang Israel ngebroki tanahipun tiyang Amori ingkang manggen wonten ing ngriku. ²²Kanthi makaten satlatahipun tiyang Amori sadaya sami dipun darbeki dening tiyang Israel wiwit ing lepen Arnon ngantos dumugi ing lepen Yabok, saha wiwit ing ara-ara samun ngantos dumugi ing benawi Yarden. ²³Lah sapunika, Sang Yehuwah, Gusti Allahipun Israel sampun ngrebat darbekipun tiyang Amori wau kangge Israel, umatipun. Punapa panjenengan dalem badhe ngrebat nagarinipun punika? ²⁴Panjenengan dalem punapa boten badhe ndarbeni ingkang

dados peparingipun Sang Kamos, allah panjenengan dalem? Makaten ugi kawula, inggih ngebeki sadaya ingkang sampun karebat dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kawula kangge kawula sadaya.²⁵ Tuwin malih panjenengan dalem punapa nglangkungi saenipun Sang Prabu Balak, bin Zipor, ratunipun bangsa Moab? Panjenenganipun punapa nate mundhut wewenangipun bangsa Israel? Punapa inggih nate nglawan perang?²⁶ Sampun antawis tigang atus taun tiyang Israel anggenipun sami manggen wonten ing Hesybon sawewengkonipun, kaliyan ing Aroer sawewengkonipun, tuwin wonten ing sakathahipun kitha ing sakiwa-tengenipun lepen Arnon, punapaa dene kitha wau boten panjenengan dalem rebat kala samanten?²⁷ Dados kawula boten gadhah kalepatan dhumateng panjenengan dalem, nanging panjenengan dalem ingkang damel piawon dhumateng kawula, sarta nempuh perang nglawan kawula. Sang Yehuwah ingkang jumeneng Hakim punika, mugi ngadilana ing antawisipun tiyang Israel kaliyan tiyang bani Amon.”²⁸ Nanging ratune bani Amon iku ora karsa ndhahar ature Sang Yefta marang panjenengane lumantar para utusan.

Nadare Yefta

11:29-40

²⁹ Ing kono Sang Yefta banjur katedhakan ing Rohe Pangeran Yehuwah, tumuli ngideri tanah

Gilead lan Manasye, banjur nglangkungi Mizpa ing tanah Gilead lan saka ing Mizpa ing Gilead mau nuli tindak menyang ing dhaerahe bani Amon. ³⁰Sang Yefta tumuli nglairake nadar marang Pangeran Yehuwah, unjuke: “Manawi saestu Paduka ngulungaken tiyang bani Amon dhateng ing tangan kawula, ³¹punapa kemawon ingkang medal rumiyin saking korinipun griya kawula, methukaken kawula, samangsa kawula mantuk klayan wilujeng saking ngajengipun tiyang bani Amon, punika badhe dados sesengkeranipun Sang Yehuwah, badhe kawula saosaken dados kurban obaran.”

³²Sang Yefta tumuli nglajengake tindake nglurug nglawan bani Amon, lan iku banjur padha diulungake ing astane dening Sang Yehuwah. ³³Mungsuhe padha kagecak kang luwih banget wiwit ing Aroer nganti tutug ing sacedhake Minit, -- kuthane kehe rong puluh -- malah ngnati tutug ing Abel-Keramim. Kaya mangkono bani Amon padha diesorake ana ing ngarepane wong Israel.

³⁴Sarawuhe Sang Yefta ana ing Mizpa nyelaki daleme, putrane putri medal methukake klawan tetrebangan lan beksa. Dene putrane iku ontang-anting; ora ana maneh putrane kang liya kakung utawa putri. ³⁵Bareng mirsani putrane mau, banjur nyuwek pangagemane sarta ngandika: “Adhuh lae anakku, engger, atiku remuk rempu marga saka kowe, dene kok kowe iku kang nekakake bilai marang aku; lah aku wus duwe ujar marang Sang Yehuwah lan ora kena dakselaki.” ³⁶Ature kang putra

marang Sang Yefta: “Dhuh, rama, manawi panjenengan sampun nglairaken nadar konjuk dhumateng Sang Yehuwah, inggih sumangga kula panjenengan punapakaken kemawon, ingkang laras kaliyan nadar panjenengan punika, amargi Sang Yehuwah sampun malesaken panjenengan ing sakatogipun dhateng mengsah panjenengan, bani Amon.”

³⁷ Sarta maneh ature marang kang rama: “Kula mugi kelilana nglampahi saprakawis punika: mugi panjenengan paringi inah kalih wulan, supados kula sageda kesah dhateng pareden kaliyan mitra-mitra kula estri prelu badhe nangisi anggen kula dados prawan.”

³⁸ Wangsulane Sang Yefta: “Iya mangkata!” Banjur diparingi inah rong sasi; kang putra tumuli tindak karo mitra-mitrane wadon menyang ing pagunungan muwuni anggone dadi prawan. ³⁹ Sawuse rong sasi banjur kondur menyang ing daleme kang rama, dene kang rama tumuli ngluwari nadare kang wus dilairake tumrap kang putra mau; kang putra mau dadine ora nglakoni krama. Lan iku dadi adat ing Israel: ⁴⁰ Para prawan ing Israel saben taun padha lunga nangisi putrane Sang Yefta, wong Gilead, lawase patang dina sajroning sataun.

Sang Yefta lan Efraim

12:1-7

12 ¹ Wong ing Efraim padha diklumpukake, banjur padha menyang ing Zafon, lan

padha matur marang Sang Yefta: "Anggen panjenengan nglurugi perang nglawan bani Amon punika punapaa dene kok boten kanthi ngajak kula? Milanipun dalem panjenengan badhe kula besmi dalah panjenengan sadaya!" ²Sang Yefta banjur mangsuli marang wong-wong mau: "Aku lan bangsaku wus padha ana ing sajroning paprangan rame karo bani Amon; aku tumuli ngundang kowe, nanging kowe padha ora teka ngluwari aku saka ing tangane. ³Bareng aku weruh, yen ora ana kang teka tetulung, dadine aku ngetohake nyawaku nglurugi wong bani Amon, lan Sang Yehuwah ngulungake bani Amon marang ing tanganku. Yagene kowe saiki kok padha nglurugi aku ngajak perang?" ⁴Sang Yefta tumuli nglempakake sakehe wong ing Gilead, lan banjur perang nglawan Efraim, temah Efraim disorake dening wong Gilead. Awit wonge iku padha muni: "Kowe iku wong kang padha inggat-inggatan saka ing suku Efraim!" -- panggonane wong Gilead iku ana ing tengah-tengahe wong Efraim lan Manasye -- ⁵Wong Gilead iku padha ngejegi pasabrangane bengawan Yarden, kanggo nyegat wong Efraim. Manawa ana wong Efraim kang keplayu, nuli nembung arep nyabrang, wong Gilead tumuli padha nakoni: "Apa kowe wong Efraim?" Dene manawa mangsuli: "Dudu", ⁶banjur dikon muni: "Syibolet." Saupama anggone ngucapake: sibolet, dadi ketara yen ora teteh pakecapane, banjur dicekel lan dipateni ana ing pasabrangane

bengawan Yarden kono. Ing wektu samana wong Efraim kang dipateni ana patang puluh loro ewu. ⁷Sang Yefta anggone jumeneng hakim ing Israel lawase nem taun. Sang Yefta wong Gilead banjur seda lan kasarekake ana ing salah sawijining kutha ing tanah Gilead.

Sang Ebzan

12:8-10

⁸Sapengkere Sang Yefta nuli kang jumeneng hakim ing Israel iku Sang Ebzan, saka ing Betlehem. ⁹Putrane kakung telung puluh. Putrane putri telung puluh dikramakake oleh priya taler liya lan putrane kakung telung puluh dikramakake oleh wanita saka taler liya. Panjenengane ngereh wong Israel lawase pitung taun. ¹⁰Sang Ebzan banjur seda, lan kasarekake ana ing Betlehem.

Sang Elon

12:11-12

¹¹Sapengkere Sang Ebzan kang jumeneng hakim ing Israel iku Sang Elon, wong Zebulon. Anggone ngereh wong Israel lawase sepuluh taun. ¹²Sang Elon wong Zebulon mau tumuli seda lan kasarekake ana ing Ayalon, ing tanah Zebulon.

Sang Abdon

12:13-15

¹³ Sapengkere Sang Elon kang jumeneng hakim ing Israel iku Sang Abdon bin Hilel, wong Piraton. ¹⁴ Panjenengane kagungan putra kakung patang puluh lan wayahe kakung telung puluh, kang padha nitih kuldi lanang. Anggone ngereh bangsa Israel lawase wolung taun. ¹⁵ Sang Abdon bin Hilel wong ing Piraton mau banjur seda lan kasarekake ana ing Piraton ing tanah Efraim, ing pagunungane wong Amalek.

Miyose Sang Simson

13:1-25

13 ¹ Wong Israel padha ndlarung anggone nglakoni kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah, mulane banjur diulungake dening Sang Yehuwah marang ing tangane wong Filisti lawase patang puluh taun. ² Ing nalika iku ana sawijining wong saka ing Zora, panunggalane gotrahe bani Dhan, jenenge Manoakh, somahe gabug, ora duwe anak. ³ Lan Malaekate Sang Yehuwah nuli ngetingali marang wong wadon mau sarta iku dipangandikani mangkene: “Lah sira iku pancen gabug, ora duwe anak, nanging sira bakal ngandhut sarta duwe anak lanang. ⁴ Lah saiki, badanmu jaganen, aja ngombe anggur utawa omben-omben kang mendemi

lan aja mangan apa-apa kang karam.

⁵Amarga kowe bakal ngandhut lan duwe anak lanang; iku sirahe ora kena kagepok ing lading panyukuran, awit bocah iku wiwit ana ing guwa-garbane ibune bakal dadi nazir sengkerane Gusti Allah, sarta bakal miwiti ngluwaré Israél saka ing tangane wong Filisti.”

⁶Wong wadon mau banjur lumebu sarta kandha marang kang lanang tembungé: “Kala wau wonten abdinipun Gusti Allah manggihi kula, pasemonipun memper malaekatipun Gusti Allah, ngajrih-ajrihi sanget. Kula boten matur pitaken pinangkanipun, saha kula boten dipun paringi sumerep asmanipun.

⁷Nanging pangandikanipun dhateng kula: Lah sira bakal ngandhut lan duwe anak lanang; mulane sira aja ngombe anggur utawa sadhengaha kang mendemi lan aja mangan apa-apa kang karam, amarga bocah iku bakal dadi nazir sengkeraning Allah wiwit ana ing guwa-garbane ibune nganti tumeka ing dinaning patine.”

⁸Pak Manoakh tumuli nyenyuwun marang Sang Yehuwah unjuki: “Dhuh Pangeran, kawula nyuwun mugi abdinipun Gusti Allah utusan Paduka punika wau manggihana kawula kekalih sarta mulanga dhateng kawula punapa ingkang perlu kawula lampahi tumrap lare ingkang badhe lair punika.” ⁹Gusti Allah banjur nyembadani panyuwune Pak Manoakh, dene Malaekate Sang Yehuwah banjur manggihi wong wadon iku maneh, nalika lagi lungguh ana ing pategalan, nanging

Pak Manoakh lakine pinuju ora ana ing kono.

¹⁰Ing kono wong wadon iku enggal-enggal lumayu wewarta marang kang lanang mangkene: “Lah priya ingkang manggihi kula kapengker punika ngetingali kula malih.’

¹¹pak Manoakh tumuli ngadeg, ngetutake somahe. Bareng wus ketemu karo priya mau, banjur matur: “Punapa Paduka punika ingkang sampun paring pangandika dhateng tiyang estri punika?” Paring wangsulane:

“Iya bener.” ¹²Pak Manoakh banjur matur: “Benjing manawi pangandika Paduka punika kalampahan, kados pundi mangke caranipun gesang lare punika saha solah tingkahipun?”

¹³Paring wangsulane Malaekate Sang Yehuwah marang Pak Manoakh: “Kabeh kang wus Sunpangandikakake marang wong wadon iku, kudu disirik. ¹⁴Aja mangan apa-apa kang asale saka wit anggur; anggur lan samubarang kang mendemi ora kena diombe lan aja mangan sadhengaha kang karam. Apa kang wus kaprentahake marang dheweke iku katetepana kabeh.”

¹⁵Pak Manoakh banjur munjuk marang Malaekate Sang Yehuwah: “Mugi kawula sami kelilana ngaturi kendel dhumateng Paduka wonten ing ngriki, kawula badhe ngolahaken cempe kagem Paduka.”

¹⁶Nanging wangsulane Malaekate Sang Yehuwah marang Pak Manoakh: “Sanadyan Ingsun sira aturi kendel, sesaosanira bakal ora Sundhahar. Dene manawa sira arep olah iku kanggo kurban obaran, iku saosna marang Sang Yehuwah.” Mulane

mangkono sabab Manoakh ora sumurup, manawa Panjenengane iku Malaekate Sang Yehuwah. ¹⁷ Pak Manoakh tumuli matur marang Malaekate Sang Yehuwah: "Asma Paduka punika sinten, supados kawula sageda ngluhuraken Paduka, manawi pangandika Paduka punika kalampahan." ¹⁸ Nanging Malaekate Sang Yehuwah tumuli ngandika marang Manoakh: "Yagene sira takon asmaningSun? Asma iku rak elok?" ¹⁹ Pak manoakh banjur njupuk cempe karo kurbane dhaharan, disaosake marang Sang Yehuwah katumpangake ing watu. panjenengane tumuli nindakake kaelokan kang kadeleng Manoakh lan somahe. ²⁰ Bareng karo urubing geni kang muluk saka ing misbyah menyang ing langit, Malaekate Sang Yehuwah sumengka menyang ing ngaluhur ana ing sajroning urube geni misbyah mau. Bareng Pak Manoakh lan somahe padha ndeleng kang mangkono iku, nuli padha sumungkem raine konjem ing bumi. ²¹ Wiwit ing wektu iku Malaekate Sang Yehuwah wus ora ngatingal maneh marang Pak Manoakh lan somahe. Ing kono Pak Manoakh mangreti yen iku Sang Malaekate Pangeran Yehuwah, ²² Pak Manoakh banjur kandha marang somahe: "Mesthi aku lan kowe bakal padha mati, amarga wus padha ndeleng marang Gusti Allah." ²³ Nanging somahe mangsuli: "Saupami sang Yehuwah karsa ngganjar pejah dhateng kita, mesthi boten ngantos nampeni kurban obaran saha kurban dhaharan saking tangan kita, sarta kita

boten dipun tedahi punika wau sadaya, saha boten dipun pirengi ingkang kados makaten ing wekdal sapunika.”

²⁴ Sawuse mangkono wong wadon mau nglairake anak lanang, kang dijenengake: Simson. Bocahe mundhak-mundhak gedhene lan diberkahi dening Sang Yehuwah. ²⁵ Atine tumuli wiwit diobahake dening Rohe Sang Yehuwah ana ing Mahane-Dhan kang dumunung ing antarane Zora lan Esytaol.

Kramane Sang Simson lan cangkrimane

14:1-20

14 ¹ Sang Simson tindak menyang ing Timna lan ana ing kono mirsa sawijining prawan bangsa Filisti. ² Sakondure tumuli ngaturi pirsa marang kang rama lan kang ibu, ature: “Kula sumerep tiyang estri ing Timna, anakipun tiyang Filisti; punika mugi panjenengan pundhutaken dadosa semah kula.” ³ Nanging kang rama lan kang ibu padha ngandikani: “Panunggalane anake sanak-sadulurmu lan panunggalane bangsaku kabeh apa ora ana wong wadon, dene kowe kok nganti ngalap rabi saka bangsa Filisti, wong kang ora tetak? Ature Simson marang kang rama: “Kula mugi panjenengan pundhutaken tiyang punika, amargi punika ingkang kula remeni.” ⁴ Nanging kang rama lan kang ibu padha ora mirsa, yen prakara iku saka pangrehe Pangeran yehuwah; marga Sang Simson kudu golek dadakan nglawan

wong Filisti. Awit ing wektu samana wong Filisti njajah wong Israel.

⁵Sang Simson banjur tindak sesarengan karo kang rama lan kang ibu menyang ing Timna. Bareng tekan ing pakebonan anggur ing Timna, lah ana singa anom mapagake lampah Sang Simson karo nggero; ⁶Sang Simson banjur katedhakan ing Rohe Sang Yehuwah, temah singane disuwek-suwek kaya nyuwek cempe tanpa apa-apa ing astane. Nanging apa kang ditindakake iku ora dicaritakake marang kang rama lan kang ibu.

⁷Sawuse iku Sang Simson tumuli nglajengake tindake, sarta banjur rembagan karo wong wadon iku, amarga Sang Simson remen karo wong iku. ⁸Sawuse antara lawas panjenengane tumuli wangsul mrono maneh perlu ningkahan karo wong wadon iku; lan ing nalika nyimpang saka ing dalan, perlu nuweni bathange singa, lah katon ana krompolaning tawon kang padha manggon ing raganganing singa sarta ana madune. ⁹Iku banjur dirogoh klawan astane sarta didhahar karo nglajengake tindake, tumuli manggihi kang rama lan kang ibu, uga padha diaturi lan padha dhahar. Nanging ora dicaosi pirsya yen anggone mundhut madu iku saka ing raganganing singa.

¹⁰Bareng kang rama wus tindak murugi wong wadon mau, Sang Simson banjur damel bujana ana ing kono, awit mangkono kang dadi adate wong nom-noman. ¹¹Bareng wong kono padha weruh Sang Simson, tumuli padha milih kanca telung puluh

kang njagongi panjenengane. ¹²Wong iku banjur padha dipangandikani dening Sang Simson: “Sumangga, panjenengan sami kula caosi cangkriman, manawi ing salebetipun pahargyan pitung dinten punika panjenengan saged maringi batanganipun ingkang trep, panjenengan sami badhe kula caosi rasukan rangkepan mori alus tigang dasa iji, tuwin panganggen pameran tigang dasa pangadeg. ¹³Nanging manawi panjenengan boten saged mbadhe, dados panjenengan ingkang kedah maringi dhateng kula rasukan rangkepan mori alus tigang dasa iji saha panganggen pameran tigang dasa pangadeg.” Pangucape wong mau marang Sang Simson: “Sumangga panjenengan wedharaken cangkrimanipun, badhe kula pirengaken.” ¹⁴Pangandikane Sang Simson marang wong mau:

“Wonten tedha ingkang medal saking
 ingkang memangsa, wonten lelegi
 ingkang medal saking ingkang rosa.”

Nganti telung dina suwene ora ana kang bisa mbadhe cangkrimane. ¹⁵Bareng dina kang kaping pitune, wong mau kandha marang garwane Sang Simson: “Bojomu bujuken, supaya nglairna batangane cangkriman iku marang aku; dene yen ora, aku bakal ngobong kowe sarta saisining omahe bapakmu. Apa perlune kowe ngundang aku, apa murih aku padha dadi mlarat? Rak ora ta?” ¹⁶Sang Simson tumuli dirangkul karo muwun dening kang garwa, ature: “Panjenengan sengit dhateng kula lan boten remen dhateng

kula; panjenengan mbethekaken cangkriman dhateng bangsa kula, nanging batanganipun boten panjenengan ngandikakaken dhateng kula.”¹⁷ Nanging garwane nganti pitung dina suwene, ing sajroning pahargyan iku tansah muwun bae. Bareng tumeka pitung dinane batangane diwedharake marang garwane, amarga tansah nggubel bae, nuli batangane dipratelakake marang bangsane.¹⁸ Bareng ing pitung dinane, sadurunge srengenge surup, wong ing nagara kono banjur matur marang Sang Simson:

“Punapa ingkang leginipun ngungkuli madu?

Punapa ingkang rosanipun ngungkuli singa?”

Pangandikane Sang Simson marang wong-wong mau:

“Yen anggonmu mluku ora nganggo sapiku wadon,

mesthi kowe ora bisa mbatang cangkrimanku.”

¹⁹ Sang Simson tumuli katedhakan ing Rohe Yehuwah, banjur tindak menyang ing Askelon sarta mateni panunggalane wong telung puluh, padha didhedheli panganggone lan sandhangane pameran iku diwenehake marang wong kang padha bisa mbatang cangkrimane. Nanging dukane isih mulad-mulad, tumuli kondur menyang ing daleme kang rama.

²⁰ Dene garwane Sang Simson iku digathukake karo kancane, tilas pengiringe.

Sang Simson nglawan wong Filisti**15:1-20**

15 ¹Sawuse sawatara dina nalika mangsane panen gandum, Sang Simson nuwani garwane klawan ngasta oleh-oleh cempe, pangandikane: “Kula badhe manggihi semah kula wonten ing kamaripun.” Nanging ramane garwane ora nglilani lumebet. ²Pangandikane ramane mau: “Aku ngira, yen saliramu mesthi sengit banget marang dheweke, mulane dakwenehake marang kancamu. Adhine rak luwih ayu katimbang karo dheweke, mbok iku bae pundhuten dadi lirune.” ³Sang Simson banjur ngandika marang wong ing kono: “Sapisan iki aku ora bisa diluputake dening wong Filisti, yen aku nandukake piala marang wong-wong iku.” ⁴Sang Simson tumuli tindak nyepeng asu wawar telung atus, buntute banjur padha diganthetake loro-loro lan saben buntut loro dietrapi obor ana ing tenggahe. ⁵Obore tumuli padha disuledi sarta asune wawar banjur padha digetak menyang pagandumane wong Filisti kang durung dienehi, dalasan pakebonane jaitun. ⁶Wong Filisti banjur padha ngucap: “Sapa ta kang nindakake iku?” Tumuli ana kang sumaur: “Iku Simson, mantune wong Timna, amarga bojone direbut diwenehake marang kancane.” Wong Filisti tumuli padha teka sarta wong wadon mau diobong dalasan bapakne. ⁷Ing kono pangandikane Sang

Simson marang wong mau: “Yen kowe padha duwe pokal kaya mangkono, lah aku iki bakal ora leren-leren sadurunge malesake awakku sakayange marang kowe.”⁸ Wong mau balung-balunge tumuli padha digepuki sakayange. Panjenengane tumuli tindak sarta manggen ana ing guwa parang ing gunung Etam.

⁹ Bangsa Filisti banjur padha nglurug sarta makuwon ana ing tanah Yehuda lan sumebar tekan ing Lekhi. ¹⁰ Wong Yehuda padha ngucap: “Yagene kowe padha nglurugi aku?” Wangsulane wong Filisti: “Aku padha nglurug arep mbanda Simson lan bakal nindakake padha kaya kang ditandukake marang aku kabeh.” ¹¹ Banjur ana wong Yehuda telung ewu padha marani guwa parang ing Etam sarta matur marang Sang Simson: “Panjenengan punapa boten pirsaa, bilih tiyang Filisti punika sami ngereh kula? Punapaa dene panjenengan nandukaken makaten dhateng kula sadaya?” Wangsulane Sang Simson marang wong mau: “Panggaweku marang dheweke iku padha uga karo kang dadi panggawene marang aku.” ¹² Ature wong Yehuda marang Sang Simson: “Dhateng kula mriki punika badhe mbesta panjenengan, lajeng kula ulungaken dhateng tanganipun tiyang Filisti.” Pangandikane Sang Simson marang wong iku: “Kowe padha sumpaha marang aku yen kowe dhewe bakal ora ngrubut aku.” ¹³ Wong mau tumuli padha matur marang hakim Simson, pangucap: “Boten, namung badhe kula besta kemawon,

lajeng kula ulungaken dhateng tanganipun, nanging boten kula pejahi.” Sang Simson banjur dibesta klawan dhadhung anyar loro sarta didhabyang metu sakal ing parang.

¹⁴ Satekane ing Lekhi banjur dipapag dening wong Filisti klawan disuraki. Sang Simson katedhakan ing Rohe Sang yehuwah, temah dhadhung kang ana ing baune dadi prasasat gagang rami kang kobong kena ing geni, sarta bebandane padha lebur udhar saka ing astane. ¹⁵ Lan panjenengane manggih balung uwanging kuldi kang anyar, banjur mulung astane balunge dipundhut lan kagawe nempuh wong sewu nganti padha mati. ¹⁶ Sang Simson ngandika:

“Klawan uwanging kuldi bangsa kuldi iku dakajar,

klawan uwanging kuldi wong sewu dakgecak.”

¹⁷ Sawuse ngandika mangkono balung uwang mau dibucal. Panggonan ing kono banjur karan Ramat Lekhi.

¹⁸ Nalika Sang Simson kasatan banget, sesambat marang Sang Yehuwah: “Paduka sampun paring pangluwaran ageng makaten lantaran tanganipun abdi Paduka, ing sapunika punapa kawula badhe pejah kasatan, sarta dhumawah ing tanganipun tiyang boten tetak punika?” ¹⁹ Gusti Allah tumuli mbengkah gampang kang ana ing Lekhi lan iku banjur metu banyune. Sang Simson tumuli ngunjuk, temah pulih dadi kiyat maneh lan seger sarirane. Mulane sendhang iku karan Sendhang Pesambat, kang isih ana ing Lekhi

tumeka saprene. ²⁰ Sang Simson anggongone ngakimi bangsa Israel nalika kajajah wong Filisti lawase rong puluh taun.

Hakim Simson ana ing Gaza

16:1-3

16 ¹ Nuju ing sawijining dina Sang Simson tindak menyang ing Gaza; nalika ana ing kono mirsani sawenehing wong wadon tuna-susila, nuli dipurugi. ² Bareng wong ing Gaza kono padha dikandhani: “Simson ana ing kene,” tumuli padha ngepung lan nyegati ana ing gapuraning kutha sawengi muput, nanging ora tumindak apa-apa, marga gagasane: “Mengko yen wus wayah bangun esuk, dheweke bakal dakpateni.” ³ Nanging Sang Simson sare ana ing kono nganti tengah wengi. Bareng wayah tengah wengi banjur wungu, lawang gapura lan cagake kutha dicandhak lan dibedhol saslarake, banjur dipanggul lan dibekta munggah ing pucake gunung kang ana ing ngarepe Hebron.

Sang Simson lan Dhelila

16:4-22

⁴ Sawuse mangkono Sang Simson kasmaran karo sawijining wong wadon ana ing lebak Sorek, jenenge Dhelila. ⁵ Para panggedhening wong Filisti tumuli manggihi Dhelila lan ngandika mangkene: “Coba glembuken nganti bisa koksumurupi apa kang marakake

karosane linuwih iku lan kapriye anggonku bisa ngesorake lan mbanda dheweke, supaya kenaa daktelukake. Aku iki siji-sijine bakal ngwenahi opah kowe sewu satus dhuwit selaka.”⁶ Dhelila banjur matur marang Sang Simson: “Bok inggih kula panjenengan blakani ta punapa ingkang murugaken karosan panjenengan ngedab-edabi punika, saha punapa ingkang kadamel mbesta panjenengan temahan ngantos kenging katelukaken?”

⁷ Pangandikane Sang Simson marang Dhelila: “Manawa aku kabanda karo tali gandhewa pitung iji, kang isih anyar tur durung garing, mesthi aku dadi apes lumrah padha kaya wong liya-liyane.”⁸ Para panggedhene wong Filisti tumuli ngasta tali gendhewa kang isih anyar tur durung garing lan Sang Simson banjur dibesta dening Dhelila klawan tali mau,⁹ lan ing kamar kono ana wong kang samekta. Wong wadon mau banjur nguwuh-uwuh: “Tiyang Filisti sami nggropyok panjenengan, Kangmas Simson!” Nanging Sang Simson medhot taline kaya lawe rami kang pedhot, awit kobong kena geni, temah nganti ora kaweruhan dununging karosane.¹⁰ Dhelila banjur matur marang Sang Simson: “Kula punika panjenengan damel gegujengan saestu, kula panjenengan apusi. Lah sapunika kula panjenengan blakani ta punapa ingkang kenging kangge mbesta panjenengan?”¹¹ Pangandikane Sang Simson marang Dhelila: “Manawa aku dibanda kalawan dhadhung anyar kang durung tau kanggo apa bae, aku mesthi dadi apes, lan lumrah kaya

wong liya-liyane.”¹² Dhelila tumuli njupuk dhadhung anyar digawe mbesta Sang Simson lan banjur nguwuh-uwuh: “Tiyang Filisti sami nggropyok panjenengan, Kangmas Simson!” -- ing kamar ana wong kang samekta -- nanging dhadhunge padha dipedhot kaya lawe bae kang udhar saka ing astane.

¹³ Dhelila tumuli matur marang Sang Simson: “Ngantos dumugi sapunika panjenengan punika damel gegujengan dhateng kula, panjenengan apusi kemawon. Bok inggih kula panjenengan blakani ta ingkang kenging kangge mbesta panjenengan punika punapa?” Pangandikane Sang Simson marang Dhelila: “Manawa klabangane rambutku pitu iku padha kokubetake oleh lungsening tenunan lan koksantosani nganggo pantek, mesthi aku dadi apes lan lumrah kaya wong liya-liyane.”

¹⁴ Remane Sang Simson nuli diubetake karo panteke, banjur nguwuh-uwuh: “Tiyang Filisti sami nggropyok panjenengan, Kangmas Simson!” Nanging Sang Simson banjur wungu saka anggone sare sarta nyendhal panteke dalah lungsening tenunane.

¹⁵ Ature Dhelila marang Sang Simson: “Kadospundi ta dene panjenengan kok ngandika: Aku tresna marang kowe, nanging nyatanipun panjenengan boten rumaket dhateng kula? Sapunika sampun kaping tiga kula panjenengan damel gegujengan, boten panjenengan blakani punapa ingkang murugaken karosan panjenengan ngedab-edabi punika.”¹⁶ Wasana bareng sadina-dina

dipetel-petelake lan digubel dening Dhelila, temah ora bisa ngampah panggalihe maneh, lan rumaos kaya pecat-pecata nyawane.

¹⁷ Sang Simson satemah banjur nglairake isining panggalihe kabeh marang Dhelila, mangkene pangandikane: “Sirahku durung tau kagepok ing lading panyukuran, amarga aku iki wiwit ana ing guwa-garbaning ibuku dadi nazir sengkerane Gusti Allah; mulane manawa aku kacukur mesthi koncatan karosanku temah dadi apes, lumrah padha kaya wong liya-liyane.” ¹⁸ Bareng Dhelila ngreti, yen Sang Simson wus nglairake isining panggalihe kabeh marang dheweke, banjur kongkonan ngaturi para panggedhening wong Filisti, kanthi matur mangkene: “Sapisan punika sumangga panjenengan sami kula aturi rawuh, amargi Simson sampun nglairaken isining manahipun sadaya dhateng kula.” Para panggedhening wong Filisti tumuli ngrawuhi Dhelila klawan ngasta dhuwite.

¹⁹ Dhelila banjur ngarih-arih Simson sare ana ing pangkone sarta nuli nekakake wong kang dikon marasi remane klabangan pitu pisan, temah Sang Simson banjur wiwit kena kawasesa dening wong wadon mau, amarga wus koncatan ing karosane. ²⁰ Dhelila tumuli nguwuh-uwuh: “Kangmas Simson, tiyang Filisti sami nggropyok panjenengan!” Sang Simson wungu saka anggone sare banjur ngandika: “Aku iki bakal bisa uwal maneh kaya sing uwis-uwis lan bakal mbedhal.” Nanging ora rumaos, yen wus katilar dening

Sang Yehuwah. ²¹ Tumuli dicekel dening wong Filisti, tingale karo pisan dicuplaki, banjur didhabyang menyang ing Gaza, kabesta nganggo rante tembaga sarta kabubuhan pagawean nggiling ana ing pakunjaran.

²² Nanging remane, sawuse kaparas, nuli wiwit thukul maneh.

Sang Simson seda

16:23-31

²³ Sawuse iku para panggedhene wong Filisti padha nglempak arep nyajekake kurban sembelehan gedhe marang Dagon, allahé sarta sukan-sukan, pangandikane:

“Allah kita wis ngulungake mungsuh kita Simson marang ing tangan kita.”

²⁴ Sarta maneh bareng wong akeh ndeleng Simson, banjur padha memuji marang allahé, klawan padha ngucap:

“Mungsuh kita kang ngrusak tanah kita, lan gawe patine kanca akeh wis diulungake dening allah kita marang ing tangan kita.”

²⁵ Nalika lagi padha seneng-seneng mangkono iku, banjur padha celathu: “Si Simson undangan, cikben gawe seneng kita!” Sang Simson banjur diwedalake saka ing pakunjaran, lan digawe geguyon ana ing ngarepe wong-wong mau, nuli diaturi jumeneng ana ing antarane saka-saka. ²⁶ Sang Simson tumuli ngandika marang bocah kang

nuntun astane: “Aku eculna sedhela, kareben aku ngemek-ngemek saka-saka guruning omah iki, supaya aku bisa sendhenan!”

²⁷Anadene gedhung iku kebak wong lanang lan wadon, dalah sakehing panggedhene wong Filisti uga ana ing kono, sarta ing payon ana wonge lanang lan wadon watara telung ewu, padha nonton anggone Simson kagawe geguyon. ²⁸Sang Simson banjur sesambat marang Pangeran Yehuwah, unjuke: “Dhuh Pangeran Yehuwah, Paduka mugi karsaa ngengeti kawula, saha kawula mugi Paduka kiyataken namung sepisan punika kemawon, dhuh Gusti Allah, supados kawula sageda nandukaken piwales dhateng tiyang Filisti, jalaran saking icalipun mripat kawula kalih punika.” ²⁹Sang Simson tumuli ngrangkul saka-guru loro kang ana ing tengah dhewe kang kanggo nyangga omah iku, kang siji karo astane tengen lan sijine karo astane kiwa. ³⁰Pangandikane Sang Simson: “Pecata nyawaku bareng karo wong Filisti iki!” Banjur tumelung klawan ngetog karosane, temahan omahe ambruk ngebruki para panggedhe lan sakehe wong kang ana ing jerone. Olehe pepati nalika sedane iku kehe ngungkuli kang pinatenan nalika isih sugeng.

³¹Sawuse iku para sadhereke lan sakehing kulawargane kang rama tumuli padha teka ngukup layone, kasambut saka ing kono lan kasarekake ana ing pasareane kang rama Manoakh, ing antarane Zora lan Esysaol.

Anggone ngakimi bangsa Israel iku lawase rong puluh taun.

Reca sesembahane Mikha

17:1-13

17 ¹Ing pagunungan Efraim ana sawijining wong, jenenge Mikha. ²Dheweke matur marang ibune: “Artanipun selaka ibu, sewu satus ingkang ical kapendhet ing tiyang, ngantos panjenengan ngucapaken supaos -- kula piyambak mireng pangandika panjenengan -- punika wonten ing kula, kula ingkang mendhet.” Wangsulane ibune: “Kaberkahana anakku dening Pangeran Yehuwah.” ³Sawuse iku dhuwit selaka sewu satus iku tumuli dibalekake marang ibune. Nanging ibune ngandika: “Dhuwit iku daksenger konjuk marang Sang Yehuwah, dakpasrahake marang anakku, supaya ditanjakna kanggo gawe reca ukir-ukiran lan reca cor-coran. Mulane saiki dhuwit iku dakbalekake marang kowe.” ⁴Nanging dhuwit iku dibalekake marang ibune, wong wadon iku nuli njupuk dhuwite selaka rong atus lan kawenehake marang tukang selaka; dhuwit iku kagawe reca ukir-ukiran lan cor-coran kang banjur diprenahake ana ing omahe Mikha. ⁵Mikha iku duwe omah brahala. Banjur digawekake efod lan terafim; salah sawijining anake lanang didadekake imam. ⁶Ing nalika samana ing Israel ora ana ratune, angger

wong nindakake apa kang dianggep bener miturut wawasane.

⁷Ana sawijining wong anom saka ing Betlehem-Yehuda, saka taler Yehuda; dheweke kalebu wong Lewi lan manggon ana ing kono dadi wong neneka. ⁸Wong mau banjur budhal saka ing kutha Betlehem-Yehuda, arep neneka ana ing ngendi bae janji oleh panggonan; anggone lelaku tumeka ing pagunungan Efraim, ing omahe Mikha. ⁹Tumuli diaruh-aruhi dening Mikah mau: “Panjenengan saking pundi?” Wangsulane: “Kula punika tiyang Lewi saking Betlehem-Yehuda, kula kekesahan badhe neneka wonten ing pundi kemawon uger angsal panggenan.” ¹⁰Celathune Mikha marang wong mau: “Sumangga panjenengan kula aturi dedalem nunggil kaliyan kula, badhe kula anggep bapa saha imam kula, saben taun panjenengan badhe kula caosi arta selaka sadasa, pangageman sapangadeg saha dhahar.” ¹¹Wong Lewi mau nyarujuki tetep manggon tetunggalan karo wong mau. Wong nom mau dianggep kaya salah sawijining anake dhewe. ¹²Mikha netepake wong Lewi mau, wong nom iku, dadi imame sarta manggon ana ing omahe Mikha. ¹³Pangucape Mikha: “Saiki aku sumurup, yen Sang Yehuwah bakal paring karaharjan marang aku, marga ana wong Lewi dadi imamku.”

Reca sesembahane Mikha direbut dening bani Dhan

18:1-31

18¹ Nalika samana ing Israel ora ana ratune lan ing nalika iku suku Dhan lagi ngupaya tanah pusaka kang bakal dienggoni ana ing antarane taler-taler Israel.

² Marga saka iku wong bani Dhan nuli padha kongkonan wong lima saka wong sagotrahe kabeh, padha wong gagah prakosa kang asale saka ing Zora lan ing Esytaol, padha dikon nelik lan niti-priksa nagara iku sarta kaweling: “Mangkata lan niti-priksaa nagara iku!” Bareng wong-wong mau tumeka ing pagunungan Efraim ing omahe Mikha, padha nginep ana ing kono.

³ Nalika tekan ing sacedhake omahe Mikha mau, padha ngreti marang pakecapane wong nom suku Lewi iku, banjur diampiri lan diaruh-aruhi: “Sinten ingkang mbekta panjenengan mriki? Padamelan panjenengan punapa lan kagungan urusan punapa wonten ngriki?” ⁴ Wangsulane wong Lewi mau marang kang padha ngaruh-aruhi: “Makaten-makaten tandukipun Mikha dhateng kula; kula dipun blanja saha kula dados imamipun.”

⁵ Pangucapane wong mau marang wong Lewi iku: “Sumangga panjenengan kula aturi neges dhateng Gusti Allah, supados kula sageda sami sumerep, punapa lampah kula punika badhe angsal damel.” ⁶ Wangsulane imam iku

marang wong-wong mau: “Sami kula aturi tindak kanthi tentrem rahayu! Ayahan ingkang panjenengan lampahi punika sae wonten ing paningalipun sang Yehuwah.”

⁷Wong lima mau banjur padha mangkat, nuli padha tekan ing Lais. Rakyat kang ana ing kono katon tentrem uripe, miturut adate wong ing Sidon, tentrem lan ayem. Wong iku ora padha kekurangan apa-apa ing bab apa kang ana ing salumahing bumi, malah padha sugih dhuwit. Pamanggone adoh karo wong ing Sidon lan padha ora sesrawungan karo sapa bae.

⁸Wong kang padha nelik mau saulihe marang para sadulure tunggal taler ing Zora lan ing Esytaol, banjur ditakoni dening para sadulure mau: “Apa kang koktrenjuhi ana ing kana?”

⁹Wangsulane: “Padha samektaa, payo padha mangsah nglurug mrana, amarga aku wus padha ndeleng nagara iku, pancen apik banget. Genea kowe padha meneng bae? Aja padha aras-arasen nglurug ngejegi lan ngebeki nagara iku! ¹⁰Satekamu ing kana kowe bakal nrenjuhi rakyat kang tentrem uripe, sarta tanahe iku jembar alang-ujure. Lah Gusti Allah wus ngulungake iku marang ing tanganmu; iku panggonan kang ora kekurangan samubarang kang ana ing salumahing bumi.”

¹¹Tumuli gotrahe suku Dhan budhal saka ing Zora lan ing Esytaol kehe ana wong nem atus padha sikep gegaman. ¹²Banjur padha mangkat lan tumuli makuwon ana ing sacedhake. Kiryat-Yearim ing tanah

Yehuda. Mulane panggonan kono iku nganti saprene karan Mahane-Dhan; prenahe ana ing sakulone Kiryat-Yearim. ¹³ Saka ing kono terus baris menyang ing pagunungan Efraim lan padha tekan ing omahe Mikha.

¹⁴ Wong lima kang maune lunga nelik tanah ing Lais iku banjur padha kandha marang para sadulure, tembunge: “Apa kowe padha sumurup, yen ing omah-omah kene ana efode lan terafime, apadene reca ukir-ukiran lan reca cor-coran? Lah saiki kowe padha ngretia temenan apa kang bakal koklakoni!” ¹⁵ Banjur padha mampir nekani omahe wong nom suku Lewi iku ing omahe Mikha sarta padha takon kaslametane. ¹⁶ Ing nalika iku wong nem atus panunggalane bani Dhan kang sikep gegaman mau padha mandheg ana ing regol; ¹⁷ dene wong lima kang maune lunga nelik tanah iku padha nerusake lakune lan lumebu sarta njupuki recane ukir-ukiran, efode, terafime lan recane cor-coran. Dene imame ngadeg ana ing regol awor karo wong nem atus kang sikep gegaman mau. ¹⁸ Nanging, bareng wong mau wus padha lumebu ing omahe Mikha sarta njupuki reca ukir-ukiran, efod, terafim lan recane cor-coran, imam mau banjur ngaruh-aruhi: “Padha ngapa kowe iku?” ¹⁹ Wangsulane wong-wong iku marang imam mau: “Wis cep menenga, mingkema, melua aku lan dadia bapak lan imamku kabeh. Endi sing kok pilih: ngimami omahe wong siji, apa ngimami wong sataler, iya sagotrah ing satengahe wong Israel?” ²⁰ Imam mau seneng

atine, njupuki efod, terafim tuwin recane ukir-ukiran, banjur melu lumaku ana ing satengane wong akeh. ²¹ Wong-wong iku tumuli padha minger mbanjurake lakune, bocah-bocah lan raja-kaya apadene barang-barnag kang pangaji dilakokake ana ing ngarep.

²² Bareng wus kepara adoh saka ing omahe Mikha, wong kang manggon ana ing sacedhake omahe Mikha padha kaklumpukake, nututi bani Dhan. ²³ Wong-wong mau padha nyeluki bani Dhan, mulane bani Dhan banjur padha noli sarta ngucap marang Mikha: “Ana apa kowe kok padha krompolan mangkono?” Nuli diwangsul: ²⁴ “Lah wong kowe padha njupuki allahku olehku gawe, dalah imame, nuli kowe padha lunga. Aku iki kari duwe apa maneh? Kapriye dene aku kokuneni: Ana apa kowe iku?”

²⁵ Wong bani Dhan tumuli padha mangsul: “Aja nganti aku padha krungu swaramu, supaya aja nganti ana wong kang gregeten nuli padha nempuh marang kowe, temah kowe kelangan nyawamu dalah nyawane saisining omahmu.” ²⁶ Bani Dhan banjur padha nutugake lakune, dene Mikha sarehne ngreti, yen kana luwih kuwat katimbang karo dheweke, mulane banjur bali mulih.

²⁷ Bani Dhan iku klawan nggawa barang gegaweane Mikha dalah imame, tumuli padha tekan ing Lais, kang dienggoni rakyat kang ayem tentrem uripe. Rakyat iku ditumpes klawan landheping pedhang sarta kuthane diobong. ²⁸ Ora ana wong teka nulungi, marga panggonane adoh saka ing Sidon lan

ora sesrawungan karo sapa-sapaa. Prenahe kutha iku ana ing lebak Bet-Rehob. Sawuse mangkono, kuthane banjur dibangun maneh lan dienggoni. ²⁹ Kuthane nuli dielih arane dadi Dhan, miturut asmane leluhure, yaiku Rama Dhan, putrane Rama Israel, nanging kutha iku maune aran Lais. ³⁰ Wong bani Dhan banjur ngadegake reca ukir-ukiran iku mau, sarta Yonatan, bin Gersom bin Musa dalasan turun-turune padha dadi imame taler Dhan nganti tumeka wong ing tanah kono iku padha dadi wong buwangan. ³¹ Kaya mangkono anggone reca ukir-ukiran gaweane Mikha iku kaadegake lan reca iku ana ing kono, sasuwene padalemane gusti Allah ana ing Silo.

Lelakon ana ing Gibeon kang dadi cacadan

19:1-30

19 ¹ Nalika ing Israel ora ana ratune kelakon ana sawijining wong Lewi kang neneka, manggon ana ing pungkurane pagunungan Efraim, kang ngalap bojo selir saka ing Betlehem-Yehuda. ² Nanging selire iku nuli sedheng marang dheweke, banjur purik ninggal bojone mulih menyang omahe bapakne ing Betlehem-Yehuda mau, nuli ana ing kono suwene patang sasi. ³ Bojone tumuli mangkat nusul arep diarih-arit murih baline; lakune kanthi batur lanang siji lan kuldi loro. Satekane ing kana banjur diajak dening wong wadon enom iku lumebu ing omahe bapakne. Bareng bapakne wong wadon

mau weruh tekane, tumuli diacarani klawan bungah. ⁴ Malah banjur diendheg dening maratuwane, iya iku bapakne wong wadon noml mau, nganti telung dina ana ing omahe bapakne iku; padha mangan lan ngombe sarta nginep ana ing kono. ⁵ Bareng ing patang dinane nalika esuk uthuk-uthuk padha tangi lan nalika wong Lewi mau tata-tata arep mangkat, bapakne wong wadon mau tumuli kandha marang mantune: "Sarapan roti sacuwil dhisik, nuli padha mangkata!" ⁶ Dadine sakaro-karone banjur padha lungguh mangan lan ngombe. Bapakne wong wadon nom mau tumuli kandha marang wong lanang mau: "Kowe bok ndhanganake atimu nginep maneh lan ngenggar-enggar atimu!" ⁷ Nanging bareng wong mau ngadeg arep mangkat, dipeksa-peksa dening maratuwane, banjur nginep maneh. ⁸ Bareng ing limang dinane nalika wong mau tata-tata ing wayah esuk arep mangkat, bapakne wong wadon mau kandha: "Sarapana dhisik ta, banjur srantekna tekan wayah lingsir kulon." Sakarone banjur padha mangan. ⁹ Bareng wonge ngadeg arep mangkat dalah selire lan bature, maratuwane, iya iku bapakne wong wadon iku, banjur celathu: "Lah ta delengen, iki wis lingsir kulon, ngarepake surup, bok nginep ana ing kene bae lan ngenggar-enggarna atimu, nuli sesuk tangia sing esuk lan banjur padha mangkata mulih." ¹⁰ Nanging wonge ora gelem nginep, malah tumuli tata-tata lan banjur mangkat. Lakune tekan ing ngarepe Yebus -- yaiku

Yerusalem -- dalasan kuldine loro kang wis abah-abahan lan selire uga melu.

¹¹ Bareng lakune tekan ing cedhake Yebus mau, srengengene wus endhek banget; bature banjur matur marang bendarane: "Sumangga sami mampir ing kithanipun tiyang Yebus punika, sami nyipeng wonten ing ngriku."

¹² Nanging bendarane mangsuli: "Aku ora bakal padha mampir ing kuthane wong ngamanca, kang dudu wewengkone wong Israel, becik aku padha mbacutake laku nganti tekan ing kutha Gibe." ¹³ Banjur kandha maneh marang bature: "Ayo padha mbacutake laku nganti tutug ing salah sawijining panggonan kana, padha nginep ana ing Gibe utawa ing Rama."

¹⁴ Dadine padha mbacutake lakune. Bareng wus cedhak ing kutha Gibe, kang klebu tlatahe taler Benyamin, srengenge wis surup.

¹⁵ Marga saka iku banjur padha menyang Gibe, arep nginep ana ing kono lan salebune tumuli lungguh ana ing ara-araning kutha, nanging ora ana wong siji-sijia kan ngajak menyang omahe ngwenehi panginepan.

¹⁶ Nanging ing wayah sore iku banjur ana wong tuwa mulih saka pagaweane ing tegal. Wong mau asale saka ing pagunungan Efraim, neneka manggon ana ing Gibe, nanging wong kang padha manggon ing kutha kono iku wong Benyamin. ¹⁷ Bareng wong tuwa mau ndengengek ndeleng wong lelaku ana ing ara-araning kutha, tumuli aruh-aruh: "Panjenengan badhe dhateng pundi, lan panjenengan rawuh saking pundi?"

¹⁸ Wangsulane marang wong-wong mau: “Kula saweg sami lelampah saking Betlehem-Yehuda badhe dhateng ing pengkeraning pareden ing Efraim; asal kula saking ing ngriku. Kula mentas kesah dhateng Betlehem-Yehuda lan sapunika badhe mantuk dhateng griya kula. Nanging boten wonten tiyang ingkang ngajak kula dhateng ing griyanipun, ¹⁹ sanadyan kula sampun gadhah dami saha pakan kangge kuldi kula, makaten ugi sampun woten roti tuwin anggur kangge kula saha abdi panjenengan tiyang estri, punapa dene kangge abdi ingkang tumut kula; kula sami boten kekirangan punapa-punapa.” ²⁰ Wong tuwa mau banjur kandha: “Sampun ngantos kuwatos! Sadaya ingkang panjenengan betahaken kula ingkang badhe nanggal, nanging panjenengan sampun ngantos nyipeng wonten ing ara-araning kitha punika.” ²¹ Wonge tumuli diater lumebu ing omahe sarta kuldine padha dipakani; dene sawuse wisuh sikil, banjur padha mangan lan ngombe.

²² Nanging bareng lagi padha enak-enak, lah wong ing kutha kono, wong kang ambek dursila, tumuli padha ngepung omah iku mau, padha ndhodhogi lawang sarta padha celathu marang wong tuwa kang duwe omah tembunge: “Wong kang mentas teka ing omahmu iku gawanen metu, arep dakanggo seneng-seneng!” ²³ Wonge kang duwe omah banjur metoni marang wong akeh sarta padha dituturi: “Sampun ta para sadherek kula, bok sampun ngantos nglampahi piawon makaten,

amargi tiyang punika sampun wonten ing griya kula, bok sampun nglampahi piawon kados makaten! ²⁴Nanging kula gadhah anak taksih prawan, lan seliripun tiyang punika, sami kula bektanipun medal, punika panjenengan damel sukan-sukan, saha panjenengan damel ing sakarsa panjenengan, namung tiyang punika sampun panjenengan damel pangewan-ewan!”

²⁵Nanging wong mau padha ora ngrewes marang ing pituture. Wong Lewi mau banjur nyandhak selire digawa metu menyang ing jaba kaulungake marang wong akeh, banjur dituroni klawan digawe dolanan sawengi natas, nganti tumeka ing wayah esuk. Bareng wetune bang-bang wetan wong wadon mau lagi ditinggal lunga. ²⁶Nalika wayah bangun esuk wong wadon mau lagi bali, nanging ambruk ana ing ngarepe lawanging omahe wong tuwa kang diinepi bendarane, lan dheweke gumlethak ana ing kono nganti padhang.

²⁷Bareng bendarane ing wayah esuk tangi, tumuli ngengakake lawange omah sarta metu sumedya mbanjurake lakune, lah wong wadon, selire iku ketemu gumlethak ana ing lawanging omah, tangane padha sumeleh ana ing tlundhag. ²⁸Pangucape marang wong wadon mau: “Ngadega, payo padha mangkat.” Nanging ora ana wangsulane; mayite banjur diemotake ing kuldi, lan wonge tumuli budhal mulih. ²⁹Satekane ing omahe banjur njupuk lading, sarta selire dicandhak ditengkel-tengkel miturut gegelitane dadi rolas tengkel, padha dikirimake menyang sakehing

tlatahe tanah Israel. ³⁰ Lan angger wong kang weruh duwe pangucap: “Kang kaya mangkono iku durung tau kelakon utawa kasumurupan wiwit ing dinane wong Israel padha budhal metu saka ing tanah Mesir nganti saiki. Mara, prakara iki pikiren lan timbang-timbangan banjur caturana.”

Perange wong Israel nglawan bani Benjamin

20:1-48

20 ¹Tumuli wong Israel kabeh padha metu ngumpul seba marang ing ngarsane Sang yehuwah ing Mizpa, lan sabiyantu padha nglumpuk wiwit saka ing Dhan nganti tutug ing Bersyeba, lan uga saka ing tanah Gilead. ²Para panggedhene wong sabangsa kabeh saka sakehing talere Israel padha ngirid pasamuwane umate Gusti Allah, gunggung wong patang atus ewu kang padha dharat lan sikep gegaman pedhang. ³Bani Benjamin padha krungu warta, yen wong Israel padha nglurug menyang ing Mizpa. Wong Israel nuli padha ngucap: “Padha critakna kapriye kelakone kadursilan iku?” ⁴Wong Lewi somahe wong wadon kang kapatenan banjur matur: “Kula kanthi semah kula selir kaleresan dhateng ing Gibeon kang klebet wewengkonipun Benjamin, sumedya badhe nyipeng. ⁵Sareng dalu tiyang ing Gibeon wau lajeng sami ndhatengi kula lan griya punika dipun kepeng sumedya nempuh dhateng kula.

Kula punika badhe dipun pejahi, nanging semah kula selir dipun wasesa ngantos dados lan pejahipun. ⁶Sareng makaten mayitipun selir kula wau lajeng kula pendhet, kula tengkel-tengkel sarta kula kintunaken dhateng ing jajahaning tanah-pusakanipun tiyang Israel sadaya, amargi ingkang dipun tindakaken wonten ing satengahipun tiyang Israel punika pratingkah resah saha dados pangewan-ewan. ⁷Lah sapunika panjenengan tiyang Israel sadaya sampun sami wonten ngriki, sumangga sami karsaa paring pirembag lan pamrayogi.” ⁸Sagolongane wong kabeh banjur padha saiyeg tumandang, pangucape: “Panunggalan kita siji bae ora ana kang mulih menyang kemahe, siji bae ora ana kang bali menyang ing omahe. ⁹Iki kang arep kita tandukake marang wong Gibeaa: Kita perangi kalawan mbuwang undhi! ¹⁰Aku padha milih saka sakehing talere Israel iku saben wong satus padha dakjupuk wong sapuluh, saben wong sewu: satus, saben sepuluh ewu wong sewu, iku diwajibake njupukake sangu kanggo wadya-bala iki; sawuse iku padha teka, nuli bisa males marang Gibeaa-Benyamin kang laras karo sakehe panggawene panyenyamah kang wus dilakoni ana ing satengahe wong Israel.” ¹¹Mangkono dadine sakehe wong lanang ing Israel padha nglumpuk sumedya nglawan kutha iku, kabeh padha saiyeg manunggal budi.

¹²Para talere Israel tumuli nyebar kongkonan menyang ing saindenging tlatahe taler

Benyamin kalawan wineling supaya pratela: “Kadursilan apa kang kelakon ana ing tengah-tengahmu iki? ¹³ Mulane saiki, mara wong kang tumindak dursila ana ing Gibeia iku padha ulungna, arep padha dakukum pati, supaya kadursilan iku kasirnakna saka ing satengahe wong Israel!” Nanging wong Benyamin ora maelu marang pitutur para sadulure wong Israel. ¹⁴ Malah bani Benyamin padha nglumpuk saka ing kutha-kutha liyane menyang ing Gibeia, arep mangsah perang nglawan wong Israel. ¹⁵ Dene wong bani Benyamin kang saka kutha-kutha liyane mau ing wektu samana ana wong nem likur ewu kang asikep gegaman pedhang, durung kapetung wong ing Gibeia, kang cacache pitung atus, padha wong pilihan. ¹⁶ Panunggalane bala samana iku ana wong pilihan pitung atus kang padha kedhe, iku kabeh manawa mbandhil nganggo watu ora mlesed sarambut bae.

¹⁷ Uga wong-wong Israel kawilang cacache; tanpa suku Benyamin ana patang atus ewu, kang asikep gegaman pedhang; kabeh mau prajurit. ¹⁸ Wong Israel banjur padha mangkat sarta lumaku menyang ing Betel. Ana ing kono padha neges marang Gusti Allah, unjuke: “Sinten panunggilan kawula ingkang miwiti mangsah perang nglawan bani Benyamin?” Dhawuhe Sang Yehuwah: “Suku Yehuda kang miwitana dhisik!” ¹⁹ Wong Israel tumuli padha budhalan ing wayah esuk, banjur pacak baris ana ing ngarepe Gibeia. ²⁰ Wong

Israel tumuli padha mangkat perang nglawan Benyamin; wong-wong Israel padha masang gelaring perang ana ing sacedhake Gibeau mau. ²¹ Bani Benyamin uga mangsah metu saka ing Gibeau lan ing sadina iku padha oleh pepati panunggalane wong Israel kehe rolikur ewu. ²² Nanging balane wong Israel tumuli padha nglumpukake kekuwatane sarta nata gelaring perang maneh ana ing papan panatane nalika sakawit. ²³ Wong Israel nuli padha mangkat sarta nangis ana ing ngarsane Sang Yehuwah, nganti ing wayah sore, wasana padha neges marang Sang Yehuwah, unjuke: "Punapa kawula sami nempuh perang malih, nglawan sadherek kawula tiyang Benyamin?" Dhawuhe Sang Yehuwah: "Mangsaha nglawan wong-wong iku!" ²⁴ Nanging nalika wong Israel ing dina kapindhone tekan ing sacedhake bani Benyamin, ²⁵ ing dina kapindho iku balane bani Benyamin tumuli padha mapagake saka ing Gibeau, sarta padha oleh pepati maneh panunggalane wong Israel wolulas ewu, kabeh padha asikep gegaman pedhang. ²⁶ Wong Israel kabeh, yaiku wong sabangsa kabeh banjur padha mangkat menyang ing Betel, ana ing kono padha nangis ana ing ngarsane Sang Yehuwah, sarta padha puwasa sadina iku nganti ing wayah sore, apadene padha nyaosake kurban obaran lan kurban slametan ana ing ngarsane Sang Yehuwah. ²⁷ Wong Israel tumuli padha neges marang Sang Yehuwah -- pethining prasetyaning Allah ing nalika samana ana ing kono, ²⁸ lan nalika iku

Pinehas bin Eleazar, bin Harun dadi imaming Allah -- unjuka: “Punapa kawula kedah mangsah perang malih nglawan sadherek kawula bani Benyamin punika, punapa kedah kawula kendeli?” Dhawuhe Sang Yehuwah: “Padha mangsaha, amarga sesuk bakal Sunulungake ing tanganira.”

²⁹ Wong Israel banjur pacak baris pendhem ana ing sakubenge Gibeal. ³⁰ Ing telung dinane wong Israel mangsah nglawan bani Benyamin, lan padha pasang gelar perang nglawan Gibeal kaya kang uwis-uwis. ³¹ Wong bani Benyamin tumuli padha mangsah perang, temah padha kapancing saka ing kuthane, sarta wiwit nggepuk oleh pepati saka bala Israel sawetara kaya kang dhisik, papane ana ing ratan gedhe loro, kang siji ngener menyang ing Betel, sijine metu ing ara-ara anjog ing Gibeal, temah kira-kira ana wont telung puluh saka wong Israel kang pinatenan. ³² Ing kono pangucapane bani Benyamin: “Wis padha kalah ana ing ngarep kita kaya kang dhisik kae.” Nanging wong Israel ing maune wus padha sarujukan: “Payo padha lumayu mancing wong-wong iku saka ing kutha menyang ing dalan-dalan gedhe.” ³³ Wong Israel dadine banjur padha mingser saka ing panggonane, nata gelar ana ing Baal-Tamar, dene bala pendhem Israel dumadakan padha metu saka ing papane, yaiku papan blak-blakan ing sacedhake Gibeal, ³⁴ nganti tekan ing sangarepe Gibeal, kehe ana sepuluh ewu, bala pilihan saka Israel kabeh. Banjur campuh perang rame, nanging

wong Benyamin padha ora sumurup yen ana bilai kang nekani. ³⁵ Sang Yehuwah tumuli ndadosake Benyamin kalah perange ana ing ngarepe Israel, temah wong Israel ing dina iku bisa nyirnakake saka ing antarane taler Benyamin wong selawe ewu limang atus, kabeh kang padha sikep gegaman pedhang.

³⁶ Wong bani Benyamin padha weruh, yen wus kalah. Dene bala Israel padha rada mundur ana ing sangarepe suku Benyamin -- sabab padha ngendelake baris pendhem kang wus pacak baris arep nempuh Gibea --. ³⁷ Baris pendhem mau banjur dadakan nempuh marang Gibea. Lakune baris pendhem maju terus nuli nggepuk saisining kutha klawan landheping pedhang. ³⁸ Nanging wong Israel wus padha sarembug karo baris pendhem mau supaya gawe pega kang kumelun kendel saka ing kutha. ³⁹ Nalika bala Israel padha mundur saka ing peperangan, bala Benyamin banjur wiwit nempuh oleh pepati saka bala Israel watara telung puluh mau, temah padha duwe gagasan: "Mesthi padha kalah maneh ana ing ngarepku, kaya nalika perang kang dhisik kae." ⁴⁰ Nanging kebule pega banjur wiwit kumelun saka ing kutha kaya tugu. Bareng bala Benyamin padha noli ndeleng lah kuthane wus kobong, genine mumbul marang ing langit. ⁴¹ Bala Israel tumuli mangsah maneh. Bala Benyamin padha ndredheg, amarga padha weruh, yen padha katempuh ing bilai. ⁴² Dadine padha lumayu saka ing ngarepe bala Israel, metu

ing dalan kang anjog ing ara-ara samun, nanging padha ora bisa nyingkiri perang, sarta ditempukake kang metu saka ing kutha-kutha kang banjur nyirnakake wong-wong iku ana ing tengahé. ⁴³Bala Benyamin dadine dikepung, dioyak-oyak tanpa leren, diesuk nganti tutug ing ngarepe Gibeá sisih wetan. ⁴⁴Saka bala Benyamin ana wong wolulas ewu kang padha nemu tiwas, kabeh padha wong gagah prakosa.

⁴⁵Liyane banjur padha mundur lumayu menyang ing ara-ara samun, njujug ing parang Rimon. Nanging padha diasagi ana ing ratan-ratan temah oleh pepati maneh wong limang ewu, nuli dioyak nganti tutug ing Gideom, padha oleh pepati maneh wong rong ewu. ⁴⁶Dadine sakehing wong Benyamin kang padha nemu tiwas ing dina iku gungune selawe ewu, kabeh wong kang padha asikep gegaman pedhang, kabeh wong gagah prakosa. ⁴⁷Mung ana wong nem atus kang mundur lumayu menyang ing ara-ara samun, ing parang Rimon iku. ⁴⁸Nanging bala Israel banjur padha mbaleni marang wong bani Benyamin sarta padha ditumpes klawan landheping pedhang, iya manungsa iya kewan lan apa kang tinemu ana ing kutha kono. Uga sakehing kutha kang tinemu ing kono padha diobongi.

Taler Benyamin lestari urip

21:1-25

21 ¹Wong Israel wus padha nglairake sumpah ana ing Mizpa, mangkene: "Aja ana panunggalan kita kang ngolehake anake wadon karo wong Benyamin dadi somahe." ²Nalika bangsa iku tumeka ing Betel sarta andher ana ing kono ana ing ngarsane Gusti Allah, nganti tumeka ing wayah sore, tumuli padha ngulukake swarane karo nangis kelara-lara. ³Lan unjuke: "Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, punapaa dene ngantos wonten lelampahan kados makaten wonten ing Israel, dene ing dinten punika kok wonten taleripun Israel satunggal ingkang ical?" ⁴Esuke ing wayah umun-umun bangsa Israel padha ngedegake misbyah ana ing kono, tumuli padha nyaosake kurban obaran lan kurban slametan.

⁵Ing nalika samana wong Israel banjur padha ngucap mangkene: "Panunggalane sakehing talere Israel sapa kang ora melu teka karo pasamuwan iki lan banjur seba ing ngarsane Sang Yehuwah?" Amarga wus padha nglairake sumpah kang abot tumrap in sadhengah wong kang ora melu seba marang ing ngarsane Sang Yehuwah ana ing Mizpa, mangkene anggone sumpah: "Wong iku ora kena ora mesthi kaukum pati!" ⁶Wong Israel padha mesakake marang suku Benyamin sadulure iku, pangucape: "Ing dina iki ana taler siji kang

kapegat saka ing Israel. ⁷ Kapriye ta rekane tumrap wong kang isih kari iku anggonku padha ngolehake bojo, amarga aku wus padha sumpah demi Sang Yehuwah, yen ora bakal menehake anakku wadon marang para wong iku dadi somahe.” ⁸ Mulane padha ngucap: “Panunggalane taler Israel apa ana kang ora melu seba marang ing ngarsane Sang yehuwah ana ing Mizpa?” Lah ing kono banjur kasumurupan, manawa wong ing Yabesy-Gilead iku ora ana wong siji-sijia kang nekani ing pakemahan ing pasamuwan iku. ⁹ Cacahe bangsa banjur katiti-priksa, lah ora ana wong siji-sijia saka ing Yabesy-Gilead. ¹⁰ Pasamuwan tumuli nglakokake bala rolas ewu mrana, panunggalane para wong kang gagah prakosa, sarta padha diwekas mangkene: “Padha budhala, wong ing Yabesy-Gilead padha tumpesen klawan landheping pedhang, dalah wong wadon lan bocah-bocahe. ¹¹ Nanging tumindakmu mangkenea: sakehing wong lanang lan wong wadon kang wis tau ngalami tunggal turu, iku padha tumpesen.” ¹² Anadene panunggalane wong ing yabesy-Gilead tinemu ana bocahe wadon patang atus kang padha isih prawan, kang durung tau tunggal turu karo wong lanang, iku padha digawa menyang pakemahan ing Silo, kang kaprenah ana ing tanah Kanaan.

¹³ Sawuse mangkono wong saumat kabeh tumuli kongkonan ngandhani bani Benyamin kang ana ing gunung parang Rimon, sarta padha diajak bedhami. ¹⁴ Ing nalika iku suku

Benyamin banjur bali, sarta padha diwenehi wong wadon kang padha diuripi panunggalane wong wadon ing Yabesy-Gilead, ewadene cacahé durung nyukupi kanggo wong-wong mau. ¹⁵ Bangsa iku mesakake marang taler Benyamin, amarga Sang Yehuwah ndadosake gempale taler Israel.

¹⁶ Sawuse mangkono para tetuwane pasamuwan tumuli padha duwe pangucap: “Kapriye patrap kita nggolekake jodho wong kang isih kari urip iki? Amarga wong wadon ing antarane bani Benyamin wis padha sirna.”

¹⁷ Apa maneh pangucap: “Tanah-pusaka warisane wong-wong kang padha oncat iku tetepa dadi darbeke taler Benyamin, supaya aja nganti ana taler kang ilang saka ing antarane wong Israel. ¹⁸ Nanging mungguh aku iki padha ora kena menehake rabi anakku dhewe, amarga wong Israel wus padha sumpah mangkene: Kena ing ipat-ipat sapa kang menahi bojo marang wong Benyamin.”

¹⁹ Ing kono banjur ana kang duwe rembug mangkene: “Lah saben taun ing Silo rak ana pahargyan riyaya sumaos marang Sang Yehuwah ana ing salore Betel, sawetane dalam gedhe saka Betel menyang ing Sikhem lan ig sakidule Lebona.” ²⁰ Wong bani Bwenyamin tumuli padha diwekas mangkene: “Kowe padha lungaa, nyegata ana ing pakebonan anggur. ²¹ Padha ngawasna temenan; manawa prawan-prawan ing Silo padha metu jejogedan, kowe nuli padha metua saka ing pakebonan anggur mau, lan siji-sijine panunggalanmu

nggondhola prawan ing Silo siji dadia bojomu lan padha menyang ing tanah Benyamin.

²² Saupama bapakne utawa sadulure prawan mau padha njaluk adil marang aku, tumuli bakal padha dakkandhani: Bok iku padha wenehna marang aku kalawan lega-lila ta, amarga ing sajroning perang kita ora bisa nyekel wong wadon minangka jodhone, rak dudu kowe kang ngwenehake prawan-prawan iku marang wong-wong iku; sabab manawa mangkono, kowe padha kaluputan.” ²³ Bani Benyamin dadine padha nglakoni mangkono; padha oleh bojo miturut ananing cacache, kang karampas saka panunggalane prawan kang padha jejogedan; tumuli padha bali menyang ing tanah-pusakane lan kuthane padha dibangun maneh lan dienggoni.

²⁴ Ing wektu samana wong Israel banjur padha budhalan saka ing kono, padha mulih sowang-sowangan menyang ing wewengkoning talere lan gotrahe dhewe-dhewe; dadine padha budhalan saka ing kono menyang ing tanah-pusakane.

²⁵ Dhek jaman samana ing Israel ora ana ratune; angger wong nindakake apa kang dianggep bener manut panemune dhewe.

RUT

Rut lan Naomi

1:1-22

1 ¹ Nalika jumenenge para hakim tanah Israel nuju kambah ing pailan. Banjur ana sawijining wong ing Betlehem- Yehuda kang lunga neneka ana ing ngarene tanah Moab karo somahe lan anake lanang loro. ² Wong mau jenenge Elimelekh, somahe jenenge Naomi lan anake loro jenenge Makhlon lan Khilyon, padha wong Efrata, saka ing Betlehem -- Yehuda; satekane ing tlatah Moab, banjur padha manggon ana ing kono. ³ Wasana Elimelekh, somahe Naomi tinggal donya, dadi Naomi kari karo anake loro. ⁴ Anake loro mau padha omah-omah oleh wong Moab, jenenge kang siji Orpa, sijine Rut; pamanggone ana ing kono suwene watara sepuluh taun. ⁵ Makhlon lan Khilyon sakarone uga padha tinggal donya, dadine wong wadon iku kelangan anake loro lan bojone. ⁶ Naomi nuli mangkat kanthi mantune arep mulih saka ing tanah Moab, amarga ing tanah Moab kono dheweke oleh warta, yen Sang Yehuwah wus nuweni umate kalawan diparingi pangan.

⁷ Naomi banjur budhal saka papan padunungane, kairingake mantune karo pisan. Bareng ana ing dedalan arep mulih menyang

tanah Yehuda, ⁸Naomi nuli kandha marang mantune karo mau: “Wis padha balia mulih menyang omahe mbokmu dhewe-dhewe, Sang Yehuwah muga maringana kadarman marang kowe dikaya kang wis dadi panggawemu marang kang wis padha tinggal donya lan marang aku; ⁹Sang Yehuwah muga maringana sih-kamurahan, kowe padha oleh pangayoman siji-sijimu ana ing pamengkuning somah.” Mantune nuli padha diambungi, nanging banjur padha nangis sora ¹⁰karo matur: “Boten, kula sami badhe ndherek panjenengan kondur murugi bangsa panjenengan.”

¹¹Nanging Naomi calathu: “Padha muliha bae, dhuh anak-anakku, perlune apa kowe padha melu aku? Aku rak wis ora bakal duwe anak lanang maneh, kang lair saka guwa-garbaku lan banjur dadi bojomu?”

¹²Padha muliha bae, dhuh anak-anakku, wis padha mangkata, aku rak wis ketuwan kanggo omah-omah. Saupama aku mosika: aku isih duwe pangarep-arep, malah sanadyan mengko bengi aku duwe bojo, ¹³lan nganti nglairake anak lanang pisan, apa iya kena kok enteni nganti tumeka ing diwasane? Apa iya marga saka iku kowe nahan-nahanake padha ora omah-omah? Aja kaya mangkono ta, dhuh anak-anakku! Kang dakrasakake iki rak luwih pait banget katimbang karo kowe, dene astane Sang Yehuwah nganti tumempuh marang aku kaya mangkene.” ¹⁴Mantune tumuli padha nangis maneh kalawan swara sora, Orpa banjur ngambung maratuwane lan pamitan,

nanging Rut kang isih nggondheli dheweke. ¹⁵Naomi tumuli calathu: “Lah kuwi pripeanmu wis bali ngulahi bangsane lan para allahé, bok kowe iya bali melu pripeanmu!” ¹⁶Nanging ature Rut: “Kula sampun panjenengan peksa nilar panjenengan lajeng mantuk, boten ndherek panjenengan, awit dhatenga pundi kemawon purug panjenengan, kula inggih badhe ndherekaken, sarta wontena ing pundi kemawon anggen panjenengan nyare, kula inggih badhe ndherek sipeng. Bangsa panjenengan inggih bangsa kula, sarta Gusti Allah panjenengan inggih Gusti Allah kula; ¹⁷wontena pundi kemawon anggen panjenengan seda, kula inggih badhe ndherek pejah wonten ing ngriku, sarta wonten ing ngriku anggen kula kakubur. Pangeran Yehuwah mugi maringana paukuman dhateng kula, malah langkung saking punika, saupami kula ngantosa pisah kaliyan panjenengan, kejawi manawi pejah.” ¹⁸Bareng Naomi weruh yen wis kenceng niyate Rut nedya arep melu, banjur kandheg anggone ngandhani. ¹⁹Lan sakarone nuli padha mbanjurake lakune nganti tekan ing Betlehem. Bareng padha lumebu ing Betlehem, wong sakutha kabeh padha gumeder rame marga saka wong loro iku lan para wong wadon padha ngucap: “Apa iku Naomi?” ²⁰Nanging calathune Naomi marang wong-wong mau: “aku bok aja kokarani Naomi, aranana Mara, amarga kang Mahakuwasa ngganjar pait-getir marang aku. ²¹Lungaku kalawan mubra-mubru,

nanging baliku wus didamel legeh dening Sang Yehuwah. Yagene aku kokarani Naomi, dene Sang Yehuwah wus dadi seksi nglawan aku lan kang Mahakuwasa wus ndhatengake cilaka marang aku.”²² Kaya mangkono ulihe Naomi karo Rut wong Moab, mantune, kang melu bali saka ing tanah Moab. Lan tekane ig Betlehem pinuju ing mangsa wiwitane panen sair.

Rut ketemu karo Boas

2:1-23

2¹ Naomi mau duwe sanak saka bojone, kang sugih brewu, panunggalaning kulawangsane Elimelekh, jenenge Boas.

² Rut wong Moab mau matur marang Naomi: “Kula badhe kesah dhateng ing pategilan, ngasag-asag wewulen wonten ing sawingkingipun tiyang ingkang welas dhateng kula.” Wangsulane Naomi: “Iya mangkata, engger.”³ Rut banjur mangkat la satekane ing pategalan tumuli ngasag-asag sair ana ing saburine wong kang derep; kabeneran ana ing bumi kang klebu kagungane Boas, panunggalaning kulawangsane Elimelekh.

⁴ Kabeneran Boas teka saka ing Betlehem. Pangandikane marang kang padha derep: “Pangeran Yehuwah muga nunggila karo kowe.” Wangsulane wong kang padha derep: “Pangeran Yehuwah mug i mberkahana panjenengan.”⁵ Boas banjur ngandika marang abdine kang ngulat-ulatake wong kang padha derep: “Wong wadon iku saka ngendi?”⁶ Abdi

kang mandhori wong derep mangsuli, ature: “Punika tiyang estri bangsa Moab ingkang tumut mantuk kaliyan Naomi saking ing tanah Moab. ⁷Kala wau wicantenipun makaten: Kula kelilana ngasag-asag lan nglempakaken sair ing sela-selanipun bentelan-bentelan, ing sawingkingipun tiyang derep. Wiwit dhateng kala wau enjing ngantos dumugi sapunika, terus ibut kemawon, saha sakedhap kemawon boten ngaso.”

⁸Boas banjur kandha marang Rut: “Rungokna dhisik, engger! Ora susah kowe ngasag-asag ana ing pategalan liyane, lan ora susah kowe lunga saka kene, nanging tetep cedhaka karo batur-baturku wadon. ⁹Delengen bae pategalan kang lagi diderepi wong iku. Ngetutna lakune wong wadon iku ana ing saburine. Amarga aku wus prentah marang batur-batur lanang, aja ana kang ngarubiru kowe. Manawa ngelak, menyang ing genthong lan ngombea kang wis diangsu dening para batur.” ¹⁰Rut tumuli sujud nyembah raine konjem ing bumi sarta matur: “Margi saking punapa dene kula manggih kawelasan wonten ing ngarsa panjenengan, kok panjenengan ngantos nggatosaken dhateng kula, tiyang sanes bangsa?” ¹¹Boas mangsuli: “Satemene aku wis diwartani apa sapanggawemu marang maratuwamu ing samatine bojomu; anggonmu ninggal bapa-biyungmu lan tanah kelairanmu, marani bangsa kang ora koktepingi ing maune. ¹²Sang Yehuwah muga karsaa paring piwales marang panggawemu iku, muga

Sang Yehuwah, Gusti Allahe Israel, kang wus kokungseni ing ayoming swiwine iku karsaa maringi pituwas marang kowe kang satimbang.”¹³ Rut banjur matur: “Dhuh bendara, kula saestu tapi sihpiwelas wonten ing ngarsa panjenengan, awit panjenengan sampun karsa paring panglipur dhateng kula, sarta sampun nentremaken manahipun ingkang abdi sanadyan kula punika boten sami kaliyan para abdi panjenengan estri.”

¹⁴ Bareng tumeka wayahe wong mangan, Rut tumuli dikandhani dening Boas: “Majua mreng, melua mangan roti lan pulukanmu celupna ing cokak iki.” Rut dadine banjur lungguh ana ing sandhinge para wong derep, lan diulungi emping gandum gorengan dening Boas; anggone mangan nganti wareg, malah ana sisane. ¹⁵ Bareng Rut ngadeg arep ngasag maneh, Boas banjur prentah marang bature, pangucap: “Kareben ngasag ana ing sela-selane bentelan-bentelan uga, aja kokalang-alangi. ¹⁶ Malah kang tekeman terkadhang iya unusen sawetara, runtuhna, banjur tinggalen, kareben dikukupi, aja kokkasari.” ¹⁷ Pangasage Rut ana ing pategalan kono nganti tumeka ing wayah sore, dene asagane bareng diirigi oleh sair watara saefa.

¹⁸ Iku banjur dikukup sarta lumebu ing kutha. Bareng asagane dituduhake marang maratuwane, apadene sisane anggone mangan diwetokake lan diwenehake marang dheweke, ¹⁹ banjur ditakoni dening maratuwane: “Ana ing ngendi anggonmu ngasag sadina

iki lan anggonmu nyambut-gawe ana ing ngendi? Kaberkahana wong kang nggatekake kowe iku.” Rut banjur nyritakake marang maratuwane anggone nyambut-gawe iku ana ing panggonane sapa, pangucape: “Ingkang kula dhareki nyambut-damel ing dinten punika asmanipun Boas.”²⁰ Sawuse mangkono Naomi kandha marang mantune: “Wong iku muga kaberkahana dening Sang Yehuwah, kang karsa ngatingalake sih-kamirahane marang kang isih urip, sarta kang wis padha mati.” Sarta maneh calathune Naomi marang Rut: “Wong iku isih kaprenah sanak karo kita, iku panunggalane kang wajib nebus kita.”²¹ Rut wong Moab tumuli matur: “Malah inggih wonten dhawuhipun dhateng kula makaten: Kowe tetepa ngetutake batur-baturku bae, nganti tumeka sarampunge panenanku kabeh.”²² Pangucape Naomi marang Rut, mantune: “Prayogane, anakku engger, lungamu bareng karo batur-bature wadon, aja nganti kowe digodha dening wong ing pategalan kono.”²³ Kaya mangkono Rut ora pisah-pisah karo batur-bature wadon Boas anggone ngasag-asag, nganti tumeka salebaring panen sair lan gandum, lan sasuwene iku dheweke manggon nunggal karo maratuwane.

Rut lan Boas ana ing panuton

3:1-18

3¹ Rut banjur dikandhani dening Naomi maratuwane: “He anakku engger, apa ora prayoga aku nggolekake pangayoman kowe, murih kabegjanmu?”² Lah Boas kang kaprenah sanak karo kita, kang bature wadon padha kokkancani, iku kabeneran mengko bengi napeni sair ana ing panuton; ³ mulane kowe adusa lan nganggoa lenga jebad sarta nganggoa sandhanganmu kang apik, banjur menyanga ing panuton kono. Mung bae aja nganti konangan wonge, sadurunge dheweke bakda mangan lan ngombe. ⁴ Sawuse dheweke mapan turu, titenana anggone mapan turu ana ing ngendi, endang lumebua, kemuling sikile unkabana lan teturona. Ing kono kowe bakal dikandhani apa kang kudu koklakoni.”⁵ Ature Rut marang Naomi: “Punapa sapangandika panjenengan badhe kula lampahi sadaya.”

⁶ Sawuse mangkono Rut banjur marani panuton sarta nglakoni apa saprentahe maratuwane kabeh. ⁷ Bareng Boas wus rampung anggone dhahar lan ngunjuk sarta panggalihe rena, tumuli mapan sare ana ing pojokane tumpukan sair. Rut banjur alon-alon lumebu, ngungkabi singebing sampeyane Boas sarta teturon ana ing kono.

⁸ Bareng ing wayah tengah wengi Boas wungu kalawan kejot, nuli nggrayangi ing sakiwa tengene, lah kok ana wong wadon

teturon ing sandhing sampeyane. ⁹ Pangucape Boas: “Sapa kowe iku?” Ature kang kasapa: “Kula punika ingkang abdi Rut; panjenengan mugè karsaa ngegaraken swiwi panjenengan saha ngayomi dhateng ingkang abdi, amargi panjenengan ingkang wajib nebus kula.”

¹⁰ Pangucape Boas: “He anakku engger! Kowe binerkahana dening Sang Yehuwah. Katresnanmu kang saiki iki ngluwihi kang dhisik, amarga kang koktutburi dudu wong nom-noman kang miskin utawa kang sugih.

¹¹ Lah saikine, anakku engger, aja sumelang atimu; kabeh kang kokaturake iku bakal daktindakake tumrap ing kowe; amarga saben wong ing kutha kene ngreti, manawa kowe iku wong wadon kang becik. ¹² Lah saikine, pancen aku salah sawijining sanak, kang wajib nebus, nanging sanadyan mangkono, isih ana liyane maneh kang wajib nebus kang luwih cedhak katimbang aku. ¹³ Wis nginepa ana ing kene ing sawengi iki, dene sesuk manawa dheweke gelem debus, iya prayoga kareben nebus, nanging yen ora seneng nebus awakmu, aku kang bakal nebus kowe, demi Sang Yehuwah agesang. Wis turua bae nganti tumeka ing wayah esuk.” ¹⁴ Rut banjur mapan turu ana ing sandhinge sikile Boas nganti tumeka ing wayah esuk; tangine ing wayah sadurunge wong bisa cetha ndeleng marang wong liyane, awit pangucape Boas: “Aja nganti kaweruhan, yen ana wong wadon teka ing panuton.” ¹⁵ Karo maneh pangandikane: “Slendhang kang kokanggo iku tadhahna!”

Tumuli ditadhahake, Boas banjur naker sair nem taker, diesokake ing slendhang mau. Sawuse iku Boas banjur menyang kutha.

¹⁶Satekane ing omahe maratuwane Rut ditakoni: “Kapriye, he anakku engger?” Rut tumuli nyaritakake marang maratuwane apa sapanggawene wong iku marang dheweke, ¹⁷sarta maneh ature: “Sair nem taker punika dipun paringaken dhateng kula, awit pangandikanipun: Aja nganti legeh anggonmu ngulahi maratuwamu.” ¹⁸Calathune maratuwane: “Wis entenana bae, anakku engger, nganti tumekane kowe ngreti kapriye wusanane prakara iku, amarga wong iku mesthi bakal ora leren-leren, yen durung ngrampungake prakara iku ing dina iki.”

Rut dadi bojone Boas

4:1-17

4¹ Boas wus minggah menyang ing gapura, banjur lenggah ana ing kono. Kabeneran wong kang wajib nebus kang diucapake Boas pinuju liwat. Boas banjur ngaruh-aruhi: “Lah ki sanak, sumangga panjenengan lenggah ing ngriki!” Kang diaruh-aruhi tumuli mara lungguh. ²Boas banjur ngajak para tetuwaning kutha wong sapuluh, tembunge: “Sumangga, panjenengan sami lenggaha ing ngriki!” Tumuli padha lungguh. ³Calathune Boas marang kang wajib nebus mau: “Siti tilaranipun sadherek kita Elimelekh punika dipun tawekaken Naomi ingkang mentas

mantuk saking tanah Moab. ⁴Kula lajeng manah: prayogi ugi bab punika kula aturaken dhateng panjenengan makaten: Sumangga siti punika panjenengan pundhut wonten ing ngarsanipun para sadherek ingkang sami lenggahan punika saha para sesepuhipun bangsa kita. Manawi panjenengan ingkang badhe nebus, sumangga panjenengan tebus; manawi panjenengan boten karsa nebus, sumangga kula panjenengan paringi sumerep, supados kula ngretos, amargi boten wonten ingkang wajib nebus kajawi panjenengan, lan sasampunipun panjenengan: kula." Pangucape kang ditari: "Inggih kula ingkang badhe nebus." ⁵Nanging Boas calathu maneh: "Siti wau manawi panjenengan pundhut saking tanganipun Naomi, dados Rut tiyang estri Moab, randhanipun ingkang sampun tilar donya kedah panjenengan pundhut, supados nggesangaken malih namanipun ingkang sampun pejah tumrap siti pusakanipun." ⁶Kang wajib nebus banjur calathu: "Manawi makaten kula boten saged nebus, amargi badhe ngrisakaken siti pusaka kula piyambak. Pangajeng-ajeng kula, mugi panjenengan karsa nebus ingkang pancenipun kedah kula tebus, amargi kula boten saged nebus." ⁷Dhek jaman kuna manawa ing tanah Israel ana wong nebus utawa ngliyakake, supaya ndadekna tetepe sadhengah prakara, iku adate mangkene: Wonge nyopot trumpahe lan ditampakake marang lawanane. Mangkono carane wong ngabsahake prakara ana ing

Israel. ⁸ Kang wajib nebus mau banjur kandha marang Boas: “Sumangga panjenengan pundhut kagem panjenengan piyambak.” Lan trumpahe ditinggal. ⁹ Boas tumuli kandha marang para tetuwane lan marang wong akeh: “Panjenengan sadaya sami dados seksi ing dinten punika, bilih kula numbas samukawis tilaranipun Khilyon kaliyan Makhlon, panumbas kula saking tanganipun Naomi; ¹⁰ makaten ugi Rut tiyang Moab, randhanipun Makhlon punika inggih kula pendhet dados semah kula, supados nggesangna malih namanipun ingkang sampun tilar tumrap ing siti pusakanipun. Kalayan makaten namanipun tiyang punika boten sirna saking gelenganing kulawangsaniipun saha saking warga kithanipun. Panjenengan sami dadosa seksi ing dinten punika.” ¹¹ Sakehing wong kang ana ing gapura dalah para pinituwa banjur padha ngucap: “Inggih kula sami dados seksi, Sang Yehuwah mugè karsaa ngganjar dhateng tiyang estri ingkang badhe manggen wonten ing dalem panjenengan punika, kadadosna sami kaliyan Rakhel tuwin Lea, ingkang kalih-kalihipun sampun sami mbangun umat Israel, panjenengan dipun santosa wonten ing Efrata saha asma panjenengan misuwura wonten ing Betlehem. ¹² Tedhak-turun panjenengan samia kados tedhkipun Rama Peres, putranipun Rama Yehuda ingkang patutan saking Ibu Tamar, lantaran para putra ingkang badhe

kaparingaken Yehuwah dhateng panjenengan patutan kaliyan tiyang estri nem punika!”

¹³Boas tumuli ngalap Rut dadi bojone sarta banjur dicedhaki. Sang Yehuwah iya nuli paring kamirahan marang Rut, temah bisa ngandheg sarta duwe anak lanang. ¹⁴Mulane para wong wadon padha ngucap marang Naomi: “Pinujia Sang Yehuwah, dene ing dinten punika kanthi legawaning panggalih maringi juru panebus dhateng panjenengan, mugé namanipun dadosa misuwur wonten ing Israel. ¹⁵Lan piyambakipun ingkang badhe nglejaraken panggalih panjenengan saha ngopeni panjenengan ing wekdal panjenengan sampun uwanen, amargi mantu panjenengan ingkang tresna dhateng panjenengan sampun nglairaken jabang bayi, ingkang aosipun nglangkungi anak jaler pitu.” ¹⁶Naomi banjur nyandhak bayi mau, dipangku sarta digula-wenthah. ¹⁷Lan tangga teparone wadon tumuli padha awèh jeneng marang bayi mau, pangucapè: “Naomi wus kaparingan anak lanang.” Bayi mau nuli dijenengake Obed. Yaiku ramane Isai, ramane Sang Prabu Dawud.

Sarasilahe Sang Prabu Dawud

4:18-22

¹⁸Iki para tedhake Rama Peres, Peres peputra Hezron. ¹⁹Rama Hezron peputra Aminadab, ²⁰Rama Aminadab peputra Nahason, Rama Nahason peputra Salmon, ²¹Rama Salmon peputra Boas, Rama Boas peputra Obed,

²²Rama Obed peputra Isai, lan Rama Isai peputra Sang Prabu Dawud.

1 SAMUEL

Miyose Nabi Samuel

1:1-28

1 ¹ Ana sawijining wong ing Ramataim-Zofim, ing pagunungan Efraim, jenenge Elkana bin Yeroham bin Elihu bin Tokhu bin Zuf, wong Efraim. ² Elkana iku bojone loro: kang siji jenenge Hana, sijine Penina. Penina iku anak-anak, nanging Hana ora. ³ Wong iku saben taun lelungan saka ing kuthane arep munggah manambah lan saos kurban marang Sang Yehuwah, Gustining sarwa dumadi ing Silo. Kang dadi imaming Sang Yehuwah ana ing kono yaiku putrane Imam Eli, Hofni lan Pinehas.

⁴ Nuju ing sawijining dina Elkana saos kurban, Penina bojone, anak-anake lanang-wadon padha diwenehi saduman. ⁵ Sanadyan Hana dikasihi, uga mung oleh saduman, awit Sang Yehuwah ora maringi anak marang dheweke. ⁶ Nanging marune tansah nglarakake atine kareben nepsu, amarga Sang Yehuwah nutup guwagarbane. ⁷ Kaya mengkono kang kelakon saben taun, saben Hana munggah menyang ing padalemane Sang Yehuwah, Penina nglarakake atine, Hana temah nangis lan emoh mangan. ⁸ Elkana, somahe nuli mituturi mangkene: "Hana, yagene kowe nangis lan

apa sebabe kowe emoh mangan? Ajine awakku apa ora ngungkuli anak lanang sepuluh?”

⁹Nuju ing sawijining dina sabubare padha mangan lan ngombe ana ing Silo, Hana banjur ngadeg, nalika Imam Eli pinuju lenggah ana ing kursi sandhing pipining lawang ing padalemane suci Sang Yehuwah, ¹⁰lan kalawan ati kang sedhik Hana nyenyuwun marang Sang Yehuwah, kambi nangis senggrak-senggruk. ¹¹Banjur nglairake ujar, unjoke: “Dhuh Sang Yehuwah, Gustining sarwa dumadi, manawi Paduka nggalih dhateng karibedanipun abdi Paduka lan karsa ngengeti kawula saha boten kasupen dhateng abdi Paduka, nanging maringi anak jaler dhateng abdi Paduka punika, kawula badhe ngaturaken lare punika dhateng Sang Yehuwah sajeging gesangipun saha sirahipun boten badhe kagepok ing lading panyukuran.” ¹²Nalika wong wadon iku ngganter ndedonga ana ing ngarsane Sang Yehuwah, Imam Eli namatake cangkeme wong wadon iku, ¹³lan sarehne Hana anggone ngucap iku sajroning atine, tuwin mung lambene bae kang umak-umik lan ora keprungu suwarane, Imam Eli ngira manawa wong iku mendem. ¹⁴Imam Eli banjur ngandika: “Nganti sapira suwene anggonmu tumindak kaya wong mendem? Maria anggonmu mendem!” ¹⁵Nanging Hana mangsuli: “Boten dhuh Rama, kula satunggiling tiyang estri ingkang saweg nandhang sisah sanget; kula boten ngombe anggur utawi minuman ingkang mendemi,

nanging ngesokaken isining manah kawula wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah.

¹⁶ Sampun nganggep abdi panjenengan punika tiyang estri awon, margi saking sangeting bebeg saha sakiting manah kula ngantos wicanten dangu makaten.” ¹⁷ Wangsulane Imam Eli: “Mundura kanthi tentrem rahayu, lan muga-muga Gusti Allaha Israel minangkani panyuwunmu.” ¹⁸ Sawuse iku wong wadon mau matur: “Mugi abdi panjenengan angsala sih piwelas wonten ing ngarsa panjenengan.” Wong wadon mau tumuli metu, banjur gelem mangan lan ulate ora suntrut maneh.

¹⁹ Esuke wayah umun-umun padha tangi nuli manembah ana ing ngarsane Sang Yehuwah, wasana banjur padha bali mulih menyang ing Rama. Nalika Elkana nunggal turu karo Hana, bojone, diengeti dening Sang Yehuwah.

²⁰ Sawuse setaun Hana ngandhut lan nglairake bayi lanang, kang dijenengake Samuel, amarga pangucap: “Iku olehku nyuwun marang Sang Yehuwah.”

²¹ Elkana, kang lanang mau, nuli munggah dalah sakulawargane nyaosake kurban sembelehan taunan lan ngluwari nadare marang Sang Yehuwah. ²² Nanging Hana ora melu, awit pangucap marang kang lanang: “Benjing manawi larenipun sampun kasapih, kula badhe ngeteraken piyambak, dene lare punika sageda ngadhep wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah lan tetepa wonten ing ngrika ing sajegipun gesang.”

²³ Wangsulane Elkana bojone, marang Hana:

“Lakonana apa kang kokanggep becik, asoa ing omah bae nganti anakmu koksapih; Sang Yehuwah muga netepana ing prasetyane.”

Dadine wong wadon iku kari ana ing omah lan nusoni anake, nganti tumeka wayahe disapih. ²⁴Sawuse wong wadon iku nyapih anake, anake iku banjur diajak, kanthi nggawa sapi lanang kang umur telung taun, glepung saefa, lan anggur saimpes, iku banjur disaosake menyang ing padalemane Sang Yehuwah, ing Silo. Ing wektu semana bocahe isih cilik banget. ²⁵Sapine banjur disembeleh lan bocahe nuli disaosake marang ing ngarsane Imam Eli. ²⁶Ature Hana: “Kula nuwun Rama, kula keparenga matur, demi kasungengan panjenengan, kula punika tiyang estri ingkang kala rumiya ngadhep wonten ing ngarsa panjenengan ngriki nyenyuwun dhumateng Sang Yehuwah. ²⁷Inkang kula suwun inggih lare punika, dene Sang Yehuwah sampun nyembadani panyuwun kula dhateng Panjenenganipun. ²⁸Pramila lare punika kula saosaken dhateng Sang Yehuwah; sajegipun gesang mangsa boronga Sang Yehuwah.” Tumuli padha sujud manembah marang Sang Yehuwah ana ing kono.

Kidung pepujiane Hana

2:1-10

2 ¹Hana banjur ndedonga, unjuke:
 “Manah kawula abingah-bingah margi
 Sang Yehuwah,

singating karosan kawula linuhuraken
dening Sang Yehuwah;
cangkem kawula ngolok-olok satru kawula,
awit kawula asuka-rena margi saking
pitulungan Paduka.

² Boten wonten ingkang sucinipun nyameni
Paduka,
margi boten wonten sanesipun kejawi
Paduka,
lan boten wonten redi parang ingkang
kados Gusti Allah kawula.

³ Kowe aja tansah umuk-umukan,
aja ana panyenyamah kang kawetu saka
ing cangkemmu.

Amarga Sang Yehuwah iku Gusti Allah kang
mahawikan,
lan kabeh panggawemu dinadar ing
Panjenengane.

⁴ Gandhewane para prawira wis putung,
nanging para wong kang gloyoran
lambunge disingseti klawan karosan.

⁵ Sing sapa wareg dhisik, saiki bakal buruh
golek pangan,
nanging wong kang luwe dhisik, saiki bisa
ngaso.

Malah wong kang gabug, nglairake anak pitu,
nanging wong kang sugih anak, dadi loyo.

⁶ Sang Yehuwah iku ngganjar pati-urip,
Panjenengane nyemplungake wong
marang ing jagade wong mati lan
ngentas saka ing kono.

⁷ Sang Yehuwah paring mlarat lan sugih,

Panjenengane ngesorake lan ngunggulake uga.

⁸ Panjenengane njunjung wong asor saka ing lebu,

lan ngentas wong mlarat saka ing blethokan,

kalungguhane jajar karo para bangsa luhur, lan ndadekake dheweke oleh kalungguhan kang mulya.

Amarga Sang Yehuwah kagungan dhasaring bumi;

lan Panjenengane mrenahake dharatan ana ing dhuwure.

⁹ Jangkahe wong kang kinasihan diayomi, nanging wong duraka bakal mati lebur ana ing pepeteng.

Amarga panguwasaning wong ora saka karosane dhewe.

¹⁰ Wong kang bebantahan kalawan Sang Yehuwah bakal padha disirnakake; padha didadekake gumeter dening Panjenengane kalawan gludhug ing langit.

Sang Yehuwah ngadili bumi nganti tekan ing poncot-poncote;

Panjenengane maringi karosan marang ratu kang dijumenengake,

lan ngunggulake sunguning karosane wong kang dijebadi.”

Durakane para putrane Imam Eli

2:11-26

¹¹Elkana banjur mulih menyang Rama, nanging bocahe ngabdi marang Sang Yehuwah, diawat-awati Imam Eli.

¹²Anadene putra-putrane Imam Eli iku padha wong dursila, padha ora maelu marang Sang Yehuwah, ¹³utawa watesing wewenange para imam tumrap para bangsa iku. Saben ana wong nyaosake kurban sembelehan, nalika daging mau diolah, bature imam nggawa cukit kang cawang telu, ¹⁴lan dijojohake ing kenceng, kuwali, wajan utawa kendhil. Apa kang katut ing cukit iku dadi darbeke imam dhewe. Kaya mangkono panggawene marang saben wong Israel, kang teka ana ing Silo kono. ¹⁵Malah sadurunge gajihe diolah, bature imam iku teka lan kandha marang kang saos kurban: "Ngaturana daging marang imam, arep dipanggang, amarga karsane mundhut daging kang durung diolah, mung kang mentah bae."

¹⁶Manawa diwangsuli: "Gajhipun rak kedah dipun panggang rumuyin, manawi sampun sumangga mendheta sakajeng sampeyan," batur mau tumuli mangsuli: "Saiki uga kudu kokulungake, yen ora, bakal dakrebut." ¹⁷Dadi dosane wong anom loro iku gedhe banget ana ing ngarsane Sang Yehuwah, amarga banget nyepelekake kurban, kang katur marang Sang Yehuwah.

¹⁸ Anadene Samuel ngabdi ana ing ngarsane Sang Yehuwah; Samuel iku isih bocah, kang asabuk efod lena. ¹⁹ Saben taun embokne nggawekake jubah cilik lan digawa diwenehake marang Samuel, manawa melu bojone munggah nyaosake kurban sembelehan taunan. ²⁰ Imam Eli banjur paring berkah marang Elkana sarta rabine, pangandikane: “Muga-muga Sang Yehuwah maringi turun marang kowe saka wong wadon iki, minangka lirune kang wis kasaosake marang Sang Yehuwah.” Sawuse iku padha bali mulih menyang ing padunungane. ²¹ Lan Sang Yehuwah nggalih marang Hana, satemah ngandhut lan nglairake anak lanang telu lan wadon loro maneh. Ing wektu samana wong anom Samuel saya mundhak gedhe ana ing ngarsane Sang Yehuwah.

²² Imam Eli wis sepuh banget. Manawa mireng pawarta mungguh apa-apa kang ditindakake putra-putrane tumrap sakehing wong Israel lan padha ngemori turu para wong wadon kang ngladeni ana ing ngarep lawanging Kemah Pasewakan, ²³ banjur padha dipangandikani: “Yagene kowe padha nglakoni prakara kang kaya mangkono temah aku krungu saka wong sabangsa kabeh, mumgguh panggawemu kang ala iku. ²⁴ Aja mangkono, dhuh anakku angger. Kang dakrungu iku dudu kabar kang becik, yaiku manawa kowe padha njalari umate Sang Yehuwah padha nerak angger-angger. ²⁵ Manawa ana sawijining wong, kang duwe kaluputan marang wong

liyane, Gusti Allah kang bakal ngadili, nanging manawa ana sawijining wong kang nglakoni dosa marang Sang Yehuwah, sapa kang bakal dadi pantarane?” Nanging pituturane ramane iku ora dipaelu, amarga Sang Yehuwah arep mateni para wong iku.

²⁶ Nanging wong anom Samuel sangsaya gedhe sangsaya wuwuh oleh sih iya ana ing ngarsane Sang Yehuwah, lan ana ngareping manungsa.

Pameca tumrap Imam Eli sakulawargane

2:27-36

²⁷ Ana sawijining abdine Gusti Allah kang marani Imam Eli lan ngemban pangandika mangkene: “Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah: Ingsun rak wus ngatingal marang para leluhurira kalawan nyata-nyata, nalika isih padha ana ing tanah Mesir lan kaereh dening darahe Pringon? ²⁸ Lan Ingsun wus miji saka ing antarane taler Israel kabeh dadi imam kagem Ingsun, supaya saos kurban ana ing misbyahingSun, ngobong dupa lan manganggo efod ana ing ngarsaningSun; golonganira wus Sunpasrahi sakehing kurbane genenan wong Israel. ²⁹ Geneya sira tumindak kethaha marang kurban sembelehan lan kurban dhaharaningSun, kang wus Sundhawuhake lan geneya anggonira ngajeni anak-anakira ngungkuli Ingsun, karo nglelemu awakira klawan perangan kang becik dhewe, saka sadhengahing kurbane dhaharan umatingSun

Israel? ³⁰ Mulane -- makaten pangandikanipun Sang Yehuwah, Gusti Allahipun Israel -- lah Ingsun wus paring prajnji: Kulawanganira lan golonganira bakal urip ana ing ngarsaningSun ing salawase, nanging saiki -- makaten pangandikanipun Sang Yehuwah --: prakara iku adoh banget saka Ingsun! Amarga sapa kang ngajeni Ingsun, bakal Sunajeni, nanging sing sapa ngremehake Ingsun bakal inganggep asor. ³¹ Lah bakal tumeka ing titimangsane, manawa Ingsun bakal nyempal tanganing karosanira, apadene tanganing kulawanganira, temah ora ana wong siji-sijia kang nganti kaki-kaki ing brayatira. ³² Dene sira bakal ora seneng nyawang marang sakehing kabecikan kang bakal Suntandukake marang Israel lan ing kulawanganira ora bakal ana siji-sijia wong kaki-kaki ing salawase. ³³ Nanging ana siji saka ing kulawanganira kang ora Sunsirnakake saka ing misbyahingSun, kang bakal ndadekake rusake mripatira lan nalangsaning nyawanira; undhaking kulawanganira bakal padha mati dening pedhanging mungsuh.

³⁴ Iki kang bakal dadi pratandha tumrap sira, yaiku apa kang bakal dialami anakira karo: Hofni lan Pinehas bakal padha mati bareng sadina. ³⁵ Lah Ingsun bakal ngadegake Imam kang kena dipercaya, kang lakune condhong karo panggalihingSun, lan karo jiwaningSun, lan Ingsun bakal nuwuhake turun kang setya tuhu, temah iku bakal urip ana ing ngarepe kang Sunjebadi. ³⁶ Wasana saka turunira kang isih urip bakal sujud ngabekti marang iku

nyuwun dhuwit salaka utawa roti sacuwil, lan bakal matur: Kula mugi panjenengan papanaken wonten ing salah satunggaling golongan imam punika, supados kula saged nedha roti sacuwil.”

Nabi Samuel katimbangan

3:1--4:1a

3¹ Wong anom Samuel iku ngabdi marang Sang Yehuwah, diawat-awati Imam Eli. Ing nalika samana arang ana pangandikane Sang Yehuwah, malah sanadyan wahyu iya mung kala-kala anane.

² Nuju sawijining dina Imam Eli, kang tingale wis lamur lan ora bisa mirsani cetha, pinuju sarean ana ing pasareane. ³ Lampuning padalemane Gusti Allah durung mati. Samuel wis turu ana ing padalemane suci Sang Yehuwah, papaning pethine Gusti Allah. ⁴ Sang Yehuwah nuli nimbali: “Samuel, Samuel!” lan Samuel matur: “Nuwun kula Rama!” ⁵ Samuel banjur mlayu marani Imam Eli sarta matur: “Nuwun kula, Rama, punapa Rama nimbali kula?” Nanging Imam Eli ngandika: “Aku ora ngundang, balia turu maneh!” Samuel banjur bali turu. ⁶ Lan Sang Yehuwah nimbali Samuel maneh. Samuel iya banjur tangi, nuli marani Imam Eli sarta matur: “Nuwun kula, Rama, punapa Rama nimbali kula?” Nanging Imam Eli ngandika: “Aku ora ngundang, ngger anakku, balia turu maneh!” ⁷ Samuel durung wanuh karo Sang Yehuwah. Pangandikane

Sang Yehuwah durung tau kawedhar marang Samuel. ⁸Lan Sang Yehuwah nimbali Samuel maneh, kang kaping telune. Samuel iya banjur tangi nuli marani Imam Eli sarta matur:

“Nuwun kula, Rama, punapa Rama nimbali kula?” Imam Eli banjur ngretos, manawa Sang Yehuwah kang nimbali bocah iku. ⁹Mulane Imam Eli ngandika marang Samuel: “Mapana turu maneh lan manawa kowe ditimbali, matura mangkene: Dhuh Sang Yehuwah, Paduka mugi karsaa ngandika, amargi abdi Paduka punika mirengaken.” Samuel banjur bali mapan turu maneh ana ing paturone.

¹⁰Sang Yehuwah banjur ngrawuhi jumeneng ana ing kono lan nimbali kaya kang uwis-uwis: “Samuel, Samuel!” Lan Samuel matur: “Paduka mugi karsaa ngandika, amargi abdi Paduka mirengaken.”

¹¹Sang Yehuwah banjur ngandika marang Samuel: “Wruhananira, Ingsun bakal nindakake sawijining prakara ana ing Israel, temah sadhengah wong kang krungu bakal sumruweng kupinge karo pisan. ¹²Ing dina iku Ingsun netepi tumrap Eli, samubarang kang Sunngandikakake bab kulawargane, saka wiwitan tekan wekasan. ¹³Ujer wus Sundhawuhake yen Ingsun bakal ngukum kulawargane ing salawas-lawase, amarga saka dosa kang disumurupi, yaiku anggone anak-anake nyawiyah Gusti Allah nanging ora disrengeni. ¹⁴Mulane Ingsun wus supaos marang kulawargane Eli yen dosane kulawargane ora bisa diruwat sarana kurban

sembelehan utawa kurban dhaharan nganti ing salawas-lawase.”

¹⁵ Samuel anggone turu nganti tumeka esuk; nuli ngengakake korining padalemane Sang Yehuwah. Samuel pakewuh ngaturi pirsa bab wahyu iku marang Imam Eli. ¹⁶ Nanging Imam Eli nimbali Samuel, pangandikane: “Samuel anakku.” Wangsulane Samuel: “Nuwun kula Rama.” ¹⁷ Pangandikane Imam Eli: “Apa kang kadhawuhake Sang Yehuwah marang kowe? Aja kok sidhem marang aku. Kowe diganjara paukuman dening Sang Yehuwah mangkene lan diuwuhana luwih akeh saka iku, manawa kowe nyidhem satembung bae apa kang dipangandikakake marang kowe.”

¹⁸ Samuel banjur ngaturi kabeh mau marang Imam Eli, ora ana sawiji bae kang disidhem. Imam Eli nuli ngandika: “Panjenengane iku Sang Yehuwah, iya kelakona apa kang kagalih prayoga.”

¹⁹ Samuel wis saya gedhe lan Sang Yehuwah nunggil karo dheweke, ora ana pangandikane siji bae kang ora kelakon. ²⁰ Wong Israel kabeh wiwit ing Dan tekan ing Bersyeba padha ngreti, yen Samuel wus katetepake kalenggahane dadi nabine Sang Yehuwah. ²¹ Lan sabanjure Sang Yehuwah ngatingali marang Samuel ana ing Silo srana pangandikane.

4 ¹ Lan pangandikane Nabi Samuel nyrambahi ing sawaratane tanah Israel.

Pethine Sang Yehuwah kabandhang

4:1b-22

(4-1b) Kacarita wong Israel mangsah perang nglawan wong Filisti lan ngadegake kemah ana ing sacedhake Eben-Haezer, lan wong Filisti ana ing Afek. ²Wong Filisti padha pacak baris adu-arep karo wong Israel. Bareng rame-ramene perang, bala Israel banjur kagecak dening wong Filisti, kang njalari tiwase watara wong patang ewu ana ing satengahe peperangan iku. ³Nalika wadyabala iku bali menyang pakemahan, para tetuwane Israel padha ngucap: “Yagene Sang Yehuwah kok ndadekake aku padha kagecak kalah dening wong Filisti ing dina iki? Payo padha marani pethi prajanjiane Sang Yehuwah saka ing Silo, supaya Panjenengane rawuh ing tengah-tengah kita lan nguwalake kita saka ing tanganing mungsuh kita.” ⁴Bangsa iku nuli kongkonan wong menyang ing Silo, nuli ngusung pethi prajanjiane Sang Yehuwah, Gustining sarwa dumadi, kang lenggah sadhuwuring kerub; putrane Imam Eli karo pisan: Hofni lan Pinehas padha ngiring ana ing sacedhake pethi prajanjiane Gusti Allah iku. ⁵Satekane pethi prajanjiane Sang Yehuwah ana ing pakemahan, sakehing wong Israel padha surak-surak seru, nganti ngoregake bumi. ⁶Lan wong Filisti kang padha krungu suraking wong mau padha ngucap: “Iki swara apa ta kang sora ana ing pakemahane wong

Ibrani iku?" Bareng padha ngreti, yen pethine Sang Yehuwah wus teka ing pakemahan, ⁷temahan padha miris atine, awit pangucap: "Gusti Allaha bangsa iku wis rawuh ana ing pakemahan," lan kawetu tembunge: "Bilai kita, amarga sadurunge, durung tau kelakon kang kaya mangkono iku. ⁸Bilai kita! Sapa kang nguwalake kita saka astane Gusti Allah kang nggegirisi banget iku? Iku iya Gusti Allah kang nggebagi wong Mesir srana wewelak rupa-rupa ana ing pasamunan. ⁹He wong Filisti, ditatag atimu lan dilanang, supaya ora dadi kawulane bangsa Ibrani iku, kaya dene anggone wong-wong iku biyen padha ngawula marang kowe. Tandangmu dilanang lan mangsaha perang!" ¹⁰Banjur padha mangsah perang, temah wong Israel padha kasoran, padha keplayu menyang ing pakemahane dhewe-dhewe. Luwih dening banget anggone kasoran. Wong Israel kang mati telung puluh ewu, bala dharatan. ¹¹Apamaneh pethi prajanjiane Gusti Allah dibandhang lan putrane Imam Eli karo pisan, Imam Hofni lan Pinehas padha tiwas.

¹²Ana sawijining wong saka taler Benyamin kang keplayu saka ing paprangan lan ing dina iku uga tekan ing Silo kalawan nganggo sandhangan rowak-rawek sarta sirahe kawur-wuran lemah. ¹³Satekane wong iku, Imam Eli pinuju lenggah ing kursi ing pinggir dalan ngadhang-andhang pawarta, panggalihe tansah dheg-dhegan, jalaran saka pethine Gusti Allah iku. Nalika wong iku lumebu ing

kutha lan ngandhakake pawarta iku, wong sawarataning kutha kabeh padha nangis pating jlerit. ¹⁴ Bareng Imam Eli mireng panangis iku banjur ndangu: “Kang rame iku apa ta?” Wong iku enggal marani Imam Eli lan ngaturi uninga marang panjenengane. ¹⁵ Imam Eli iku yuswane wus sangang puluh wolu taun lan paningale wus lamur, temah ora bisa mirsa maneh.

¹⁶ Ature wong mau marang Imam Eli: “Kula keplajeng saking ing satengahing peperangan, saweg ing dinten punika kula mlajeng saking peperangan.” Pandangune Imam Eli: “Kapriye kaanane, ngger?” ¹⁷ Wangsulane kang nggawa pawarta mau: “Bangsa Israel sami keplajeng saking ngajengipun bangsa Filisti, rakyat ing ngriki kasoran sanget, punapa dene putra panjenengan kekalih: Imam Hofni lan Pinehas sampun sami seda, sarta pethinipun Gusti Allah dipun bandhang.” ¹⁸ Nalika wong mau matur bab pethine Sang Yehuwah, Imam Eli banjur dhawah kelumah saka ing kursine sandhing gapura, temah tugel janggane nuli seda. Amarga wus sepuh tur lema sarirane. Anggone jumeneng hakim lan mrentah wong Israel lawase patang puluh taun.

¹⁹ Anadene putrane mantu, garwane Imam Pinehas, wus mbobot sepuh. Bareng mireng yen pethine Sang Yehuwah kena kabandhang lan kang rama marasepuh, apadene kakunge seda, banjur ndheprok, terus mbabar, amarga dadakan nyakiti. ²⁰ Nalika ndungkap seda, para wong wadon kang padha ngadeg ing

sandhinge, padha matur: “Sampun sumelang, amargi panjenengan sampun mbabar putra kakung.” Nanging wus ora sumaur lan ora nggatosake. ²¹ Bayine dijenengake Ikabod, pangucape: “Kaluhuran wus sumingkir saka ing Israel” -- amarga pethine Sang Yehuwah wus kabandhang lan marga saka marasepuh lan kang kakung. ²² Pangucape: “Kaluhuran wus sumingkir saka Israel, amarga pethine Sang Yehuwah wus kabandhang.”

Pethine Sang Yehuwah ana ing tengaha wong Filisti

5:1-12

5 ¹ Sawise wong Filisti ngrebut pethine Gusti Allah, iku nuli diusung saka ing Eben-Haezer menyang ing Asdod. ² Wong Filisti njupuk pethine Gusti Allah iku, dilebokake ing kabuyutane Dhagon lan diprenahake ing sandhinge Dhagon. ³ Esuke wayah bangun wong ing Asdod padha tangi, lah Dhagon tinemu gumluntung mengkureb ana ing lemah, ing ngarepe pethine Sang Yehuwah; wong iku nuli padha njunjung Dhagon dibalekake ing panggonane. ⁴ Nanging nalika esuke padha tangi, Dhagon katon tiba kerungkeb ana ing sangarepe pethine Sang Yehuwah, nanging endhase Dhagon lan tangane karo pisan pothol lan mencelat tekan ing tlundhaging lawang, mung gembunge kang isih kari. ⁵ Mulane para imame Dhagon lan sakehing wong kang lumebu ing kabuyutane Dhagon, ora wani

ngidak tlundhage lawang kabuyutane Dhagon kang ana ing Asdod, nganti ing dina iki.

⁶Astane Sang Yehuwah anteb banget pameteke marang wong Asdod sarta gawe bingunge wong-wong iku. Panjenengane ngganjar lelara wudun marang wong-wong iku, iya ing Asdod iya ing wewengkone.

⁷Bareng dideleng dening wong ing Asdod, yen mangkono kaanane, nuli padha ngucap: "Pethine Gusti Allaha bangsa Israel aja nganti tetep ana ing tengah kita kene, awit astane anteb panglawane marang kita lan marang Sang Dhagon allah kita." ⁸Mulane padha ngaturi para ratu kuthane wong Filisti sarta pangucape: "Punapa ingkang badhe kita lampahi tumrap pethinipun Gusti Allahipun Israel punika?" Wangsulane para ratu: "Pethine Gusti Allaha Israel kudu dielih menyang Gat." Dadine padha ngelih pethine Gusti Allaha Israel mau.

⁹Nanging bareng dielih mrana, astane Sang Yehuwah ndhatengake pageger gedhe tumrap marang kutha iku. Panjenengane nggebag wong ing kutha iku, bocah-bocah lan para wong tuwa temah padha wudunen.

¹⁰Wong-wong iku tumuli padha ngusung pethine Gusti Allah menyang Ekron. Nanging satekane pethine Gusti Allah ing Ekron, wong ing kono padha sesambat, pangucape: "Anggone marakake pethine Gusti Allaha Israel marang kita iku supaya mateni kita lan bangsa kita." ¹¹Awit saka iku wong-wong banjur padha ngaturi nglempak sakehe ratu kuthane wong

Filisti sarta padha matur: “Pethining Gusti Allahipun Israel punika kaaterna, kajengipun wangsul dhateng ing panggenanipun, supados kita saha bangsa kita sampun ngantos dipun pejahi.” Amarga ing sawratane kutha kono ana gegering pepati; astane Sang Yehuwah anteb banget pameteke marang wong ing kono. ¹² Wong kang ora mati, diganjar lara wudunen temah pasambate wong ing kutha kono sumengka tekan ing langit.

Pethi prajanjian dibalekake marang wong Israel

6:1--7:1

6 ¹ Sawise pitung sasi lawase anggone pethi prajanjiane Sang Yehuwah ana ing wewengkone wong Filisti, ² wong Filisti nglumpukake para imam lan juru tenung, pangucap: “Pethining prajanjianipun Sang Yehuwah punika kedah dipun punapakaken? Kula mugi panjenengan ngandikani kados pundi anggenipun mangsulaken pethi punika dhateng panggenanipun.” ³ Wangsulane wong-wong iku: “Manawi badhe mangsulaken pethining Allahipun Israel punika, sampun dipun wangsulaken kanthi nglaha, panjenengan kedah ngaturaken tebusaning kalepatan dhateng Panjenenganipun; panjenengan lajeng badhe sami saras lan badhe mirsa, punapa sebabipun, dene astanipun boten mundur saking panjenengan.” ⁴ Wong-wong mau nuli takon: “Tebusaning

kalepatan, ingkang kedah kula caosaken punika punapa?” Wangsulane: “Sami kaliyan cacahipun ratu-kitha ing Filisti, wudun emas gangsal, tuwin tikus emas gangsal, awit ingkang tumempuh dhateng panjenengan sadaya saha para ratu-kitha panjenengan punika kacilakan ingkang sami. ⁵ Milanipun kadamelna pepethan wudun-wudun panjenengan tuwin pepethan tikus, ingkang ngrisak pasiten panjenengan, saha ngaturna kurmat panjenengan dhateng Gusti Allahipun Israel. Bokmanawi Panjenenganipun lajeng badhe ngunduraken astanipun ingkang awrat pametekipun punika saking panjenengan, saking allah panjenengan saha saking pasiten panjenengan. ⁶ Punapa ta sebabipun, dene panjenengan sadaya kok sami mangkotaken panggali, kadosdene tiyang Mesir saha Prabu Pringon? Punika rak sami ngetogaken kemawon, nalika bangsa punika kesah, inggih punika rikala Panjenenganipun damel dolanan tiyang-tiyang wau? ⁷ Milanipun sami kula aturi mundhut saha nyawisaken kareta enggal saha lembu sarakit ingkang saweg nesepi, ingkang dereng nate dipun etrapi pasangan, lembu wau lajeng sami karakitna ing kareta punika, dene pedhetipun kabektaa mantuk, supados boten tumut. ⁸ Sasampunipun makaten, pethining Yehuwah kaemotna ing kareta. Barang-barang emas ingkang kedah kacaosaken dhateng Panjenenganipun minangka tebusaning kalepatan, punika kalebetna ing pethi, lajeng kaselehna ing sandhingipun pethining Yehuwah

wau. Pethi wau lajeng kajengipun kesah.

⁹Nunten sami migatosna: manawi pethi punika medal margi ingkang ngener dhateng ing dhaerhipun, dhateng ing Bet-Semes, punika ateges bilih Panjenenganipun ingkang sampun ndhatengaken kasangsaran ingkang nggegirisi punika dhateng kita. Dene manawi boten makaten, kita lajeng mangretos, bilih sanes astanipun ingkang nempuh kita; namung kapinujon kemawon bab wau tumanduk dhateng kita!”

¹⁰Wong mau iya banjur nindakake mangkono. Padha njupuk sapi kang nusoni sarakit, dirakitake ana ing karetane, nanging pedhete dicancang ana ing ngomah. ¹¹Pethine Sang Yehuwah diemotake ing kareta iku, apadene pethi kang isi tikus-tikusan lan pepethaning wudun emas. ¹²Sapi-sapi iku terus bae metu ing dalan kang anjog ing Bet-Semes, ngliwati ratan gedhe karo mbengah sarta ora menggok nengen utawa ngiwa, dene para ratu-kuthane wong Filisti iku padha tindak ngetutake lakune nganti tutug ing tlatah Bet-Semes. ¹³Para wong ing Bet-Semes lagi padha ngeneni gandum ana ing lebak. Bareng padha ndengengek weruh pethi mau lan padha bungah atine. ¹⁴Karetane iku teka ing pategalane Yusak, wong ing Bet-Semes lan mandheg ana ing kono. Ing kono ana watu gedhe. Wong iku padha nyigari kayune kareta mau lan sapine disaosake minangka kurban obaran marang Sang Yehuwah. ¹⁵Para wong Lewi padha ngudhunake pethine Sang

Yehuwah, dalah pethi ing sandhinge kang isi barang mas-masan, banjur ditumpangake ing watu gedhe iku, lan ing dina iku para wong ing Bet-Semes padha nyaosake kurban obaran lan kurban sembelehan marang Sang Yehuwah. ¹⁶Bareng para ratune kutha wong Filisti lima-limane padha mirsa prakara iku, ing dina iku uga padha kondur bali menyang ing Ekron.

¹⁷Dene pepethaning wudun emas kang disaosake wong Filisti marang Sang Yehuwah minangka tebusaning kaluputan: saka Asdod siji, saka Gaza siji, saka Askelon siji, saka Gat siji, saka Ekron siji. ¹⁸Mangkono uga tikus-tikusan emas, manut cacache sakehing kutha-kuthane wong Filisti, kagungane para ratu-kutha lelima iku, iya kutha kang abebeteng iya desa-desa ing saubenge; dene watu gedhe kang ditumpangi pethine Sang Yehuwah ing pategalane Yusak, wong ing Bet-Semes mau, iku dadi seksi tumeka saprene.

¹⁹Lan Panjenengane ngukum pati wong Bet-Semes sawetara, awit padha ngungak ing jerone pethine Sang Yehuwah; Panjenengane mejahi wong pitung puluh, rakyat ing kono. Wong-wong ing kono padha prihatin, amarga Sang Yehuwah wus ndhawahake wewelak kang ngebat-ebati marang wong-wong iku.

²⁰Lan wong ing Bet-Semes padha ngucap: "Sapa ta kang betah adu arep karo Sang Yehuwah, Gusti Allah kang suci iku? Menyang ngendi bakal tindake sawise nilar kita iki?"

²¹Tumuli padha kongkonan marani wong ing Kiryat-Yearim karo diweling mangkene: “Para wong Filisti wis ngulihake pethine Sang Yehuwah; padha tekaa lan pethine gawanen menyang panggonanmu.”

7 ¹Para wong ing Kiryat-Yearim banjur padha teka, marani pethine Sang Yehuwah iku lan diusung menyang ing omahe Abinadab kang ana ing tetenger. Lan Eleazar anake disucekake, supaya ngreksa pethine Sang Yehuwah iku.

Wong Filisti diasorake ana ing sacedhake Mizpa

7:2-14

²Wiwit ing dina iku pethine ana ing Kiryat-Yearim, nganti watara lawas, yaiku rong puluh taun lan umat Israel padha sesambat kabeh marang Sang Yehuwah. ³Nabi Samuel nuli ngandika marang wong Israel saumat kabeh mangkene: “Manawa kowe padha mratobat marang Sang Yehuwah kalawan gumolonging atimu. nyingkirna para allah liyane lan para Asytoret saka ing tengahmu lan adhepna atimu marang Sang Yehuwah lan padha ngemungna ngabekti marang Sang Yehuwah; Panjenengane banjur bakal mitulungi kowe saka ing tangane wong Filisti.” ⁴Wong Israel banjur padha nyingkirake para Baal lan Asytoret sarta mung ngabekti marang Sang Yehuwah. ⁵Nabi Samuel banjur ngandika: “Wong Israel padha kumpulna kabeh ana ing

Mizpa; dene aku bakal ndongakake kowe marang Sang Yehuwah.”⁶ Bareng wis padha ngumpul ana ing Mizpa, banjur padha nyidhuki banyu lan disuntak ana ing ngarsane Sang Yehuwah. Apadene padha puwasa lan matur ana ing kono: “Kula sampun sami nglampahi dosa dhumateng Sang Yehuwah.” Lan Nabi Samuel banjur ngakimi wong Israel ana ing Mizpa.⁷ Bareng wong Filisti padha krungu warta, yen wong Israel padha ngumpul ana ing Mizpa, para ratu-kuthane wong Filisti padha mangsah nglurugi wong Israel. Wong Israel bareng krungu bab iku, banjur padha wedi marang wong Filisti iku.⁸ Wong Israel tumuli matur marang Nabi Samuel: “Sampun kendel-kendel anggen panjenengan ndongakaken kula dhateng Sang Yehuwah, Gusti Allah kita, supados Panjenenganipun mitulungi kita saking tanganipun tiyang Filisti punika.”⁹ Sawuse iku Nabi Samuel mundhut cempe suson lan dicaosake kabeh marang Sang Yehuwah kagawe kurban obaran. Lan bareng Nabi Samuel ndongakake wong Israel marang Sang Yehuwah, Sang Yehuwah nyembadani panyuwune.

¹⁰ Nalika Nabi Samuel nyaosake kurban obaran iku, wong Filisti padha mangsah perang, nglawan wong Israel. Nanging ing dina iku Sang Yehuwah ndhatengake gludhug kang swarane ngebat-ebati ing sandhuwure bangsa Filisti lan nggegerake wong-wong iku, temah padha disorake dening wong Israel.¹¹ Wong Israel padha metu saka Mizpa, ngoyak wong

Filisti lan nggecak wong-wong iku nganti tekan ing sangisore Bet-Kar. ¹²Nabi Samuel banjur mundhut watu lan diadegake ana ing antarane Mizpa lan Yesana, panjenengane maringi jeneng iku: Eben-Haezer, pangandikane: “Sang Yehuwah wus mitulungi kita tekan ing kene!” ¹³Mangkono wong Filisti iku ditelukake lan ora mlebu ing tlatah Israel maneh. Astane Sang Yehuwah nglawan wong Filisti sasugenge Nabi Samuel, ¹⁴lan kutha-kutha kang dirayud dening wong Filisti wis bali marang Israel maneh, wiwit saka ing Ekron tutug ing Gat; lan wong Israel bisa ngrebut tlatah sakubenge saka ing tangane wong Filisti. Wong Israel karo wong Amori padha rukun.

Nabi Samuel jumeneng hakim

7:15-17

¹⁵Nabi Samuel ngereh dadi hakime wong Israel sasugenge. ¹⁶Saben taun panjenengane tindak mider-mider menyang Betel, Gilgal lan Mizpa sarta ngereh wong Israel ana ing sakehe panggonan kono iku. ¹⁷Nuli kondur menyang ing Rama, amarga daleme ana ing kono, lan saka ing kono anggone ngereh wong Israel, lan ana ing kono panjenengane yasa misbyah kagem Sang Yehuwah.

Wong Israel padha nyuwun ratu

8:1-22

8¹ Bareng Nabi Samuel wis sepuh, putrane kakung diangkat dadi hakime wong Israel.² Asmane putrane kang pembajeng Yoel lan kang panenggak Abia, sakarone dadi hakim ana ing Bersyeba.³ Nanging putrane iku tindak-tanduke ora kaya ramane, mburu kauntungan, nampani besel lan ndhoyongake pangadilan.

⁴ Mulane para tuwa-tuwane Israel padha ngumpul banjur sowan marang ngarsane Nabi Samuel ing Rama,⁵ sarta matur: “Panjenengan sampun sepuh lan putra-putra panjenengan tindak-tandukipun boten kados panjenengan; milanipun mugè kaparenga njumenengaken ratu ingkang ngereh kula kados dene bangsa sanes-sanesipun.”⁶ Nalika padha matur: “Kula mugè kaparingana ratu ingkang ngereh kula,” tembung iku ora dadi renane Nabi Samuel, mulane Nabi Samuel banjur ndedonga marang Sang Yehuwah.⁷ Sang Yehuwah ngandika marang Nabi Samuel: “Turutana panyuwune bangsa iku ing bab sakehing prakara kang diaturake marang sira, amarga dudu sira kang ditampik, nanging Ingsun kang ditampik supaya aja ngratoni maneh marang bangsa iku.⁸ Ora siwah karo kang ditandukake marang ing sun, wiwit nalika Sunentasake saka ing tanah Mesir tumeka saprene, yaiku anggone nyingkur marang Ingsun lan ngabekti

marang allah liyane, mengkono uga kang katandukake marang sira. ⁹Mulane turutana panyuwune, mung bae elingna temenan lan cethakna mungguh wewenange ratu, kang bakal ngereh.”

¹⁰Lan Nabi Samuel ngluntakake sakehing pangandikane Sang Yehuwah marang bangsa, kang padha nyuwun ratu iku, ¹¹pangandikane: “Iki kang dadi wewenange ratu kang bakal ngereh kowe: anak-anakmu lanang padha dipundhut didadekake bala kretan lan jaranan, lan bakal lumayu ana ing ngarepe kreta titihane; ¹²panjenengane bakal ngangkat wong-wong iku dadi panggedhening bala sewu lan panggedhene bala seket; bakal padha nggarap pategalane lan ngeneni kagem panjenengane; nggawekake gegaman lan pirantining kretane. ¹³Anak-anakmu wadon bakal padha kapundhut dadi juru nyampur bumbon wangen, dadi padang lan juru ngolah dhaharan. ¹⁴Sabanjure saka pategalanmu, pakebonanmu anggur lan jaitun bakal dipundhuti kang becik dhewe lan diparingake marang para punggawane, ¹⁵Gandum lan wohing pakebonanmu anggur bakal kapundhutan saprasepuluhe lan diparingake marang para punggawa ing kratone lan punggawa-punggawa liyane. ¹⁶Baturmu lanang lan wadon, rajakayamu kang becik dhewe lan kuldi-kuldimu bakal dipundhuti lan dimegawekake. ¹⁷Wedhus-wedhusmu bakal dipundhut kang saprasepuluhe, lan kowe dhewe bakal padha dadi abdine. ¹⁸Ing wektu

iku kowe bakal padha sesambat jalaran saka ratu pilihanmu, nanging Sang Yehuwah ora bakal paring wangsulan marang kowe.”

¹⁹ Nanging bangsa iku ora gelem ngrungokake marang pangandikane Nabi Samuel, malah kawetu ature: “Boten kedah wonten ratu ingkang ngereh kula; ²⁰ kula sageda nyameni bangsa-bangsa sanes; ratu kula badhe ngakimi kula lan mimpin kula wonten ing peperangan.” ²¹ Sawise Nabi Samuel miyarsa sakehing ature bangsa iku banjur munjuk bab iku marang Sang Yehuwah. ²² Sang Yehuwah tumuli ngandika marang Nabi Samuel: “Panyuwune turutana, lan ngadegna ratu kanggo wong-wong iku.” Nabi Samuel banjur ngandika marang wong Israel: “Wis padha muliha, menyang kuthamu dhewe-dhewe!”

Saul dijebadi dadi ratu

9:1--10:16

9 ¹ Ana sawijining wong saka tlatah Benyamin, jenenge Kisy bin Abiel, bin Zeror, bin Bekhorat, bin Afiah, wong suku Benyamin, iku wong kang sugih. ² Wong mau duwe anak lanang, jenenge Saul, isih enom lan bagus rupane; ora ana wong siji bae saka antarane wong Israel, kang ngungkuli baguse; dhuwure ngungkuli wong sabangsane kabeh, kabeh mung sapundhake. ³ Kisy, bapakne Saul mau kelangan kuldi-kuldine wadon, mulane ngatag marang Saul, anake: “Ngajaka batur salah siji, cecepaka lan mangkata nggolekana

kuldine.”⁴ Nuli padha budhal njlajahi pagunungan Efraim, lakune uga ngliwati tanah Salisa, nanging kuldine ora ketemu. Banjur njlajahi tanah Sahalim, nanging kuldine iya ora ana; wusana njlajahi tanah Benyamin, nanging uga ora ketemu.⁵ Bareng lakune tekan ing tanah Zuf, Saul tutur marang bature kang melu: “Payo padha mulih. Mengko bapak wis ora nggalih marang kuldine maneh, nanging genti nyumelangake aku lan kowe.”⁶ Nanging wong mau clathu: “Mangke rumiyin, ing kitha punika rak wonten abdinipun Gusti Allah, ingkang kajen keringan; punapa ingkang dipun ngandikakaken mesthi kelampahan. Sumangga sami sowan mrika sapunika, bokmanawi saged ngandika bab anggen kula sami kekesahan punika.”⁷ Wangsulane Saul marang bature: “Nanging manawa aku padha mrana, apa kang dakcaosake marang wong sidik iku? Amarga roti ing kasangku wis entek, ora ana oleh-oleh kang kena dakaturake marang abdine Gusti Allah iku. Aku padha duwe apa?”⁸ Wangsulane si batur marang Saul: “Kula taksih mbekta saprasekawan sekel selaka, punika saged kula aturaken dhateng abdinipun Gusti Allah, panjenenganipun tamtu lajeng badhe ngandika bab anggen kita kekesahan punika.”⁹ Dhek biyen, ing antarane wong Israel, samangsa ana wong kang arep nyuwun pitedahe Gusti Allah, iku ngucap mangkene: “Payo padha sowan marang wong sidik,” awit nabi kang saiki iki dhek biyen disebut: wong sidik.--¹⁰ Saul banjur tutur

marang bature: Panemumu iku becik. Payo padha mrana!” Wong loro mau banjur padha mangkat menyang ing kutha, menyang ing daleme abdine Gusti Allah mau.

¹¹ Bareng tekan ing unggah-unggahane kutha iku, kapethuk para prawan kang padha metu arep ngangsu. Banjur padha takon marang prawan-prawan iku: “Tiyang sidik punapa wonten ing ngriki?” ¹² Wangsulane para prawan mau: “Inggih wonten, saweg kemawon ngrumiyini sampeyan, sampeyan enggal-enggal kemawon sapunika. Panjenenganipun ing dinten punika rawuh wonten ing kitha, amargi wonten sidhekahan saos kurban kangge tiyang kathah ing tetengger.” ¹³ Manawi sampeyan mlebet ing kitha, tamtu enggal pinanggih, saderengipun panjenenganipun minggah ing tetengger badhe dhaharan. Awit tiyang kathah boten badhe nedha saderengipun panjenenganipun rawuh, ujer panjenenganipun ingkang mberkahi kurban, sasampunipun punika para suruhan sami nedha. Enggal sampeyan mangkat sapunika, sampeyan mesthi enggal pinanggih.” ¹⁴ Banjur padha munggah menyang ing kutha; bareng padha mlebu ing kutha kebeneran Nabi Samuel arep tindak minggah menyang ing tetengger, kapethuk karo wong loro iku.

¹⁵ Anadene Sang Yehuwah sadina sadurunge tekane Saul wis paring wangsit marang Nabi Samuel, pangandikane: ¹⁶ “Sesuk, watara wayah mangkene Ingsun bakal ngutus sawijining wong lanang saka tanah Benyamin,

kang marani sira, iku jebadana dadi ratuning umatingSun Israel lan dheweke bakal ngluwari umatingSun saka ing tangane wong Filisti, amarga pasambate wus sumengka tekan ing ngarsaningSun.”

¹⁷ Bareng Nabi Samuel mirsa Saul, Sang Yehuwah banjur paring sumurup: “Iki wonge kang Sundhawuhake marang sira; iku bakal ngratoni umatingSun.” ¹⁸ Ing nalika iku Saul nyedhaki Nabi Samuel ana ing satengahe gapura lan matur: “Kula nuwun, pundi dalemipun tiyang sidik punika?” ¹⁹ Nabi Samuel tumuli mangsuli Saul, pangandikane: “Wong sidik iku iya aku iki. Munggha ndhisikana lakuku menyang ing tetengger. Ing dina iku kowe bakal dakajak mangan bebarengan karo aku. Sesuk kowe dak lilani mulih lan aku bakal nyumurupake marang kowe sarasaning atimu. ²⁰ Dene kuldimu kang wis ilang saprene wis telung dina, ora susah kok sumelangake, amarga wis ketemu. Nanging sapa kang ndarbeni apa kang dikarepake wong Israel? Iku kabeh rak tinemu ana ing kowe lan sakehe kulawargamu?”

²¹ Nanging Saul mangsuli: “Kula punika rak tiyang taler Benyamin, taler ingkang alit piyambak wonten ing Israel? Lan malih kulawarga kula punika rak ingkang remeh piyambak ing antawisipun taler Benyamin? Kados pundi Rama kok ngandika makaten dhateng kula?”

²² Sawuse iku Nabi Samuel ngajak Saul lan bature dikanthi menyang pendhapa lan

dilungguhake ing panggonan kang mulya dhewe ana ing ngarepe para suruhan, cacah kira-kira telung puluh. ²³ Nabi Samuel tumuli ngandika marang juru olah-olah: "Tengkelan kang dakwenehake marang kowe supaya koksipen mau, ladekna mreng." ²⁴ Juru olah-olah banjur ngladekake sampil dalah apa kang kumanthil ing kono ing ngarepe Saul. Lan Nabi Samuel banjur ngandika: "Delengen, ngengehane diladekake ana ing ngarepmu, iku panganen, amarga pancen dingenehake kanggo kowe ana ing pahargyan iki, nalika aku tutur, yen aku ngulemi wong akeh." Mangkono ing dina iku Saul ndherek dhahar Nabi Samuel. ²⁵ Sawuse iku padha mundhur saka ing tetenger menyang ing kutha. Nabi Samuel banjur ngandikan karo Saul ana ing payon.

²⁶ Esuke umun-umun padha tangi lan bareng wis padhang Nabi Samuel nimbali Saul kang ana ing payon iku, pangandikane: "Tangia, aku arep ngeterake kowe." Saul banjur tangi lan sakarone padha metu, yaiku Saul karo Nabi Samuel. ²⁷ Bareng padha mudhun tekan ing tepiswiringe kutha, Nabi Samuel ngandika marang Saul: "Baturmu konen lumaku ndhingini aku lan kowe, nanging kowe mandhega sadhela, aku bakal medharake pangandikane Gusti Allah."

10 ¹ Nabi Samuel banjur mundhut guci isi lenga, disuntak ing siraha Saul, diambung karo ngandika: "Sang Yehuwah rak wus ngebadi kowe dadi ratu tumrap umate

Israel? Kowe bakal nyekel paprentahan, ngereh umate Sang Yehuwah lan kowe bakal ngluwari bangsa Israel saka ing tangane para mungsuh ing sakubenge. Iki pratandhane kanggo kowe, yen Sang Yehuwah wis njabadi kowe dadi ratune kagungane piyambak:

²Samangsa ing dina iki kowe mangkat saka kene, kowe bakal kapethuk karo wong loro ing sacedake pasareane Ibu Rakhel, ing tlatah Benyamin, ing Zelzah. Iku bakal tutur marang kowe: Kuldi-kuldi kang kokgoleki iku wis ketemu; lan bapakmu ora mikir marang kuldine maneh, nanging genti nyumelangake marang kowe, pangucap: Kapriye akalku kanggo anakku iki? ³Saka ing kana kowe bakal mlaku terus bae nganti tutug ing elon ing Tabor. Ing kono kowe bakal kapethuk wong lanang telu, kang padha munggah sowan marang ing ngarsane Gusti Allah ing Betel; kang siji nuntun cempe telu, sijine nggawa roti telung iji, lan katelune nggawa anggur saimpes. ⁴Iku bakal padha uluk salam marang kowe lan kowe diwenahi rotine rong iji, kang koktampani. ⁵Sawuse iku lakumu bakal tutug ing Gibeon Allah, papan pandhudhukane bala Filisti. Lan manawa kowe mlebu kutha, ing kono kowe bakal kapethuk golongan nabi, kang mudhun saka tetenger pangurbanan, ing ngarepe ana wong kang nggawa slukat, trebang, suling lan clempung, iku dhewe padha medhar wangsit kaya nabi. ⁶Dene Rohe Sang Yehuwah bakal nedhaki kowe, kowe bakal bebarengan karo para nabi iku lan kowe

bakal malih dadi wong seje. ⁷ Samangsa kowe katekan pratandha iki, lakonana apa bae kang tinemu dening tanganmu, amarga Gusti Allah nunggil karo kowe. ⁸ Kowe ndhisikana lakuku menyang ing Gilgal; lan aku bakal nekani kowe arep nyaosake kurban obaran lan kurban slametan. Kowe ngentena pitung dina lawase, nganti aku nekani kowe lan awèh sumurup marang kowe apa kang wajib koklakoni.”

⁹ Bareng Saul unkur-ungkuran karo Nabi Samuel Gusti Allah nyantuni atine Saul dadi seje. Lan sakehing pranatan kang kapratelakake mau padha kelakon ing dina iku uga. ¹⁰ Bareng saka ing kono lakune tekan ing Gibeon Saul kapethuk nabi sagolongan: Rohe Gusti Allah nedhaki Saul lan Saul banjur melu medhar wangsit kaya nabi liyane kang ana ing satengahe. ¹¹ Lan wong kang wis wiwit biyen padha wanuh karo Saul padha gumun weruh Saul medhar wangsit karo nabi-nabi iku; siji karo sijine banjur padha rerasanan: “Kena apa ta anake Kisy iku? Apa Saul iya kagolong para nabi iku?” ¹² Banjur ana wong sumaur saka panggonan kono: “Wong-wong iku sapa ta kang dadi bapakne?” Mulane katelah ana pribasan: Saul apa iya kagolong para nabi?

¹³ Bareng wus rampung anggone kapenuhan kaya nabi, banjur mulih. ¹⁴ Lan pamane celathu marang Saul lan bature: “Kowe padha saka ngendi?” Wangsulane: “Ngupadosi kuldi-kuldi punika, nanging sareng boten wonten katingal, kula sami sowan ing ngarsanipun Nabi

Samuel.”¹⁵ Pamane Saul nuli celathu: “Mara aku caritanana, apa kang dipangandikakake Nabi Samuel marang kowe.”¹⁶ Saul banjur carita marang pamane: Lajeng kemawon kula sami dipun pangandikani bilih kuldi-kuldi punika sampun pinanggih.” Nanging bab anggone bakal jumeneng ratu kaya kang dingandikakake dening Nabi Samuel, ora dilairake marang pamane.

Saul anggone jumeneng ratu sarana kaundhi

10:17-27

¹⁷ Nabi Samuel nuli ngumpulake wong kabeh ana ing ngarsane Sang Yehuwah ing Mizpa. ¹⁸ Lan panjenengane ngandika marang wong Israel mau mangkene: “Pangandikane Sang Yehuwah, Gusti Allah Israel mangkene: Ingsun wus ngentasake bangsa Israel saka ing tanah Mesir lan wus ngluwari sira saka ing tangane wong Mesir lan saka ing tangane sakehe karajan kang padha nindhes sira. ¹⁹ Nanging saiki sira nampik Gusti Allahira, kang mitulungi sira saka sakehing kasangsaran lan karubedanira, kanthi aturira: Boten, mugi njumenengna ratu ingkang ngereh kula. Mulane padha sebaa ana ing ngarsane Sang Yehuwah miturut taler-taler lan golongan-golonganmu!” ²⁰ Nabi Samuel banjur ndhawuhi maju sakehing talere Israel; ing kono kang katuding taler Benyamin. ²¹ Sawuse iku taler Benyamin didhawuhi maju

bebrayatan, banjur kang katuding brayate Matri; brayate Matri banjur kadhawuhan maju siji-siji, wasana Saul anake Kisy kang katuding. Nanging bareng digoleki ora ketemu. ²²Mulane banjur neges marang Sang Yehuwah: “Punapa tiyangipun inggih mriki?” Sang Yehuwah paring wangsulan: “Lah wonge ndhelik ana ing antarane barang-barang.”

²³Wong banjur mlayu marani Saul diajak saka ing kono lan bareng Saul ngadeg ana ing satengahing bangsane, wong-wong dedege mung sapundhake. ²⁴Lan Nabi Samuel banjur ngandika marang wong sabangsa kabeh: “Sawangen, wong kang kapilih dening Sang Yehuwah iku. Amarga saka sakehing bangsa iku ora ana wong siji bae kang madhani.” Wong sabangsa banjur padha surak-surak, unine: “Sugenga Sang Prabu!”

²⁵Nabi Samuel banjur ngandharake marang wong akeh bab wewenange karajan kang nuli katulisan ana ing piagem lan diselehake ana ing ngarsane Sang Yehuwah; sawise iku Nabi Samuel dhawuh marang wong sabangsa kabeh supaya padha mulih menyang omahe dhewe-dhewe. ²⁶Sang Prabu Saul, uga kondur menyang ing daleme ing Gibe, kadherekake para wong gagah prakosa, kang diosikake atine, dening Sang Yehuwah. ²⁷Nanging ana wong dursila kang padha ngucap: “Wong iku mangsa bisaa mitulungi kita!” Iku padha ngremehake lan ora ngaturi pisungsung. Ewadene Sang Prabu Saul api-api ora miyarsa.

Sang Prabu Saul ngluwari Yabesy

11:1-15

11 ¹Sang Prabu Nahas, ratu ing Amon nglurugi perang lan ngadegake kemah, ngepung Yabesy-Gilead. Sakehe wong ing Yabesy banjur matur marang Sang Prabu Nahas: "Kawula aturi damel prajanjian kaliyan kawula, lan kawula badhe sumuyud dhateng panjenengan dalem." ²Nanging Sang Prabu Nahas, ratu ing Amon, paring pangandika marang wong iku: "Sarate anggonku gawe prajanjian karo kowe mangkene: saben wong mripate tengen bakal suncuplak; sarana patrap mangkono aku bakal gawe wirange sakehe wong Israel." ³Ature para tetuwane wong Yabesy: "Kawula nyuwun inah pitung dinten, supados kawula saged nyebar kengkenan dhateng sawewengkonipun Israel sadaya; manawi boten wonten tiyang satunggal kemawon ingkang ngluwari kawula, kawula badhe medal asrah bongkokan dhumateng panjenengan dalem."

⁴Bareng para kongkonan tekan ing Gibeasaul lan mratelakake prakara iku marang bangsa iku, bangsa iku nuli padha nangis kelara-lara. ⁵Sang Prabu Saul lagi bae rawuh saka pategalan lan tindak nggiring sapine, tumuli ndangu: "Kena apa dene wong iku padha nangis?" Wong-wong banjur padha ngaturake pawartane wong ing Yabesy iku. ⁶Bareng Sang Prabu Saul

miyarsa pawarta mau, banjur katedhakan ing Rohe Sang Yehuwah, temah banjur muntab dukane. ⁷Banjur mundhut sapi sarakit, ditengkel-tengkel; tengkelane diwaratakake lumantar para utusan ing sawewengkone Israel kabeh klawan piweling: “Sing sapa ora melu ndherek Sang Prabu Saul Lan Nabi Samuel, sapine bakal digawe kaya mengkene iki.” Sang Yehuwah banjur ndhatengake pagiris marang bangsa iku, temah padha bareng maju. ⁸Nalika Sang Prabu Saul mriksa wadyabalane ing Bezek, tinemu ana wong Israel telung atus ewu lan wong Yehuda telung puluh ewu. ⁹Para utusan iku padha dituturi mangkene: “Iki kandhakna marang para wong ing Yabesy-Gilead: Sesuk ing wayah panas-panase srengenge bakal tekane pitulungan.” Nalika para kongkonan bali lan aweh pawarta marang wong-wong Yabesy, kabeh padha bungah banget. ¹⁰Wong ing Yabesy banjur padha matur marang Sang Prabu Nahas: “Benjing enjing kawula sami badhe ngedali asrah bongkokan; panjenengan dalem saged nandukaken dhumateng kawula, punapa kemawon ingkang panjenengan dalem galih prayogi.”

¹¹Esuke Sang Prabu Saul merang balane dadi telung bregada. Iku padha nrajang ing satengahe pakemahane mungsuh ing wayah esuk umun-umun lan nggecak wong Amon sadurunge awan, lan wong kang bisa oncat pating slebar, ora ana wong loro kang isih kumpul.

¹² Bangsa mau nuli matur marang Nabi Samuel: “Sinten ingkang mungel: Mokal Saul bisa dadi ratu kita, kapasrahna mriki tiyangipun, badhe kula pejahi!” ¹³ Nanging Sang Prabu Saul ngandika: “Ing dina iki aja ana wong kang dipateni, amarga ing dina iki Sang Yehuwah wis paring pangluwaran marang Israel.”

¹⁴ Lan Nabi Samuel ngandika marang bangsa iku: “Payo padha mangkat menyang ing Gilgal nganyarake kalenggahane ratu ana ing kana.” ¹⁵ Wong sabangsa kabeh banjur padha mangkat menyang Gilgal lan njumenengake Sang Prabu Saul dadi ratu ana ing kono ana ing ngarsane Sang Yehuwah ana ing Gilgal, lan ing kono padha nyaosake kurban kaslametan ana ing ngarsane Sang Yehuwah; Sang Prabu Saul lan sakehing wong Israel padha suka-suka rame banget ana ing kono.

Nabi Samuel pamitan marang bangsa Israel

12:1-25

12 ¹ Pangandikane Nabi Samuel marang sakehe wong Israel: “Sakehing panyuwunmu, kang kokaturake marang aku, wis dakturuti lan aku wis njumenengake ratu kang ngereh kowe. ² Dene saiki ratu iku kang dadi pemimpinmu; lan aku iki wis tuwa lan uwanen, apadene anak-anakku lanang rak ana ing antaramu? Aku mimpin kowe wiwit nonomanku tumeka saprene. ³ Iki aku ana

ing ngarepmu ana ing kene. Kowe menehana paseksen kang nglawan aku ana ing ngarsane Sang Yehuwah lan ing ngarepe jebadane: Sapine sapa kang wis dakepek? Kuldine sapa kang wis dakepek? Sapa kang tau daktindhes? Sapa kang tau dakkasari? Sapa kang wis tau mbeseli aku kanggo nutupi mripatku? Iku arep dakbalekake.”⁴ Wangsulane wong kang padha dipangandikani: “Panjenengan boten nindhes kula, lan boten nate tumindhak kasar, punapa dene panjenengan boten nate nampeni punapa-punapa saking sinten kemawon.”⁵ Panjenengane nuli ngandika marang wong-wong mau: “Sang Yehuwah kang dadi seksi marang kowe, lan kang dijebadi Panjenengane kang dadi seksi ing dina iki, yen kowe padha ora nemu apa-apa ana ing tanganku.” Wangsulane para wong mau: “Panjenenganipun dadosa seksi.”

⁶Nabi Samuel banjur ngandika marang bangsa iku: “Sang Yehuwah dadia seksi, kang ngangkat Nabi Musa lan Imam Harun lan ngentasake leluhurmu saka ing tanah Mesir.⁷ Mulane padha ngadega, ayo padha nyuwun pangadilan ana ing ngarsane Sang Yehuwah, bab sakehe kasaenane Sang Yehuwah kang wis ditandukake marang kowe lan marang leluhurmu.⁸ Nalika Rama Yakub rawuh ana ing Mesir lan para leluhurmu padha sesambat marang Sang Yehuwah, nuli Sang Yehuwah ngutus Nabi Musa lan Imam Harun, kang ngirid para leluhurmu saka ing tanah Mesir sarta marengake padha manggon ana ing

kene iki. ⁹ Nanging banjur padha lali marang Sang Yehuwah, Gusti Allahe, lan Panjenengane ngulungake para leluhurmu marang ing tangane Sisera, sena patine wadyabala ing Hazor, lan marang ing tangane bangsa Filisti lan ratu ing Moab kang padha nglurugi perang. ¹⁰ Nuli padha sesambat marang Sang Yehuwah, unjuke: Kawula sampun sami nglampahi dosa, amargi kawula sami nyingkur Sang Yehuwah lan ngabekti dhateng para Baal lan para Asytoret; sapunika kawula mug i sami Paduka luwari saking tanganipun mengsah kawula, kawula lajeng badhe ngabekti dhumateng Paduka. ¹¹ Sawuse iku Sang Yehuwah ngutus Hakim Yerubaal, Barak, Yefta apadene Samuel, lan ngluwari kowe saka ing tangane mungsuh ing saubengmu, temah bisa tentrem pamanggonmu. ¹² Nanging bareng kowe ndeleng, yen Sang Prabu Nahas, ratu ing Amon, nglurugi kowe, kowe nuli padha matur marang aku: Boten, wontena ratu ingkang ngereh kula; mangka Sang Yehuwah, Gusti Allahmu iku jumeneng dadi ratumu. ¹³ Mulane sawangen iku ratu, kang wis kokpilih lan kokjaluk. Lah Sang Yehuwah wus njumenengake ratu kang ngereh kowe, ¹⁴ janji kowe wedi-asih marang Sang Yehuwah ngabekti marang Panjenengane, ngrungokake pangandikane, sarta ora mbangkang marang dhawuhe Sang Yehuwah, lan kowe padha ngetutwuri Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, iya kowe apadene ratu kang bakal ngereh kowe. ¹⁵ Nanging manawa

kowe ora ngrungokake pangandikane Sang Yehuwah, Sang Yehuwah bakal nglawan kowe lan ratumu. ¹⁶ Saiki terusna anggonmu padha ngadeg lan nyawanga prakara gedhe kang bakal ditindakake Sang Yehuwah ana ing ngarepmu. ¹⁷ Saiki rak lagi mangsane panen gandum? Aku bakal nyebut marang Sang Yehuwah, supaya Panjenengane paring gludhug lan udan. Padha sumurupa lan ngrumangsana, yen gedhe pialamu kang koklakoni ana ing ngarsane Sang Yehuwah, yaiku anggonmu nyuwun ratu, kang ngereh kowe.” ¹⁸ Nabi Samuel banjur nyebut marang Sang Yehuwah, nuli Sang Yehuwah ing dina iku paring gludhug lan udan, temah wong sabangsa kabeh padha wedi marang Sang Yehuwah lan marang Nabi Samuel. ¹⁹ Wong sabangsa kabeh padha matur marang Nabi Samuel: “Panjenengan karsaa ndongakaken para abdi panjenengan dhumateng Sang Yehuwah, Gusti Allah panjenengan, supados kula sampun ngantos sami pejah, amargi anggen kula nyuwun ratu, kula mewahi dosa kula, jalaran saking piawon punika.”

²⁰ Lan Nabi Samuel ngandika marang bangsa iku: “Aja padha wedi, pancen kowe wus padha nglakoni piala iki, nanging aja kendhat anggonmu ngetutwuri Sang Yehuwah, malah anggonmu ngabekti marang Sang Yehuwah diklawan gumolonging atimu. ²¹ Aja nyleweng ngetutake dewa kang tanpa guna, lan ora ana paedahe, sarta kang ora bisa mitulungi kowe, amarga kabeh iku ora ana nyatane.

²²Ujer Sang Yehuwah ora bakal mbucal umate, amarga saka asmane kang agung. Sang Yehuwah rak wis marengake kowe dadi kagungane? ²³Mungguh ing aku, muga adoha saka ing dosa marang Sang Yehuwah, nganti leren anggonku ndongakake kowe; aku bakal nuduhake kowe marang dalan kang becik lan bener. ²⁴Mung bae kowe wedia marang Sang Yehuwah lan ngabektia klawan tumemen marang Panjenengane lan klawan gumolonging atimu, amarga sumurupa, sapira gedhene prakara-prakara kang katindakake ana ing antaramu. ²⁵Nanging manawa kowe ndlarung nglakoni ala, kowe bakal disirnakake, iya kowe iya ratumu.”

Pambalilane Sang Prabu Saul, nalika wong Filisti nempuh perang

13:1-22

13 ¹Sang Prabu Saul yuswa semene taun, nalika jumeneng ratu, rong taun anggongone ngereh Israel. ²Sang Prabu Saul milih wong telung ewu saka antarane wong Israel, kang rong ewu ndherek Sang Prabu ana ing Mikhmas lan ana ing pagunungan Betel, dene kang sewu ndherek Pangeran Yonatan ing Gibeab-Benyamin, nanging luwihe saka iku padha didhawuhi mulih menyang kemahe dhewe-dhewe.

³Pangeran Yonatan ngasorake bala Filisti kang ngejegi Geba lan prakara iku keprungu dening bala Filisti. Awit saka iku Sang Prabu

Saul dhawuh ngunekake kalasangka ing saindenging nagara amarga panggalihe: “Wong Ibrani kareben padha krungu.”

⁴Mengkono iku sakehe wong Israel banjur padha krungu kabar, yen Sang Prabu Saul wis ngalahake bala Filisti kang ngejegi, lan awit saka iku wong Israel banjur disengiti dening bangsa Filisti. Wong Israel tumuli dikerigake, didhawuhi ndherek Sang Prabu Saul menyang ing Gilgal.

⁵Anadene wong Filisti wis padha ngumpul nedya nglurugi perang nglawan bangsa Israel. Karetane perang telung ewu, bala jaranan nem ewu lan prajurit dharat kehe kaya wedhi ing pinggiring segara, nuli mangkat nglurug lan ngadegake kemah ana ing Mikhmas, ing sawetane Bet-Awen. ⁶Bareng bala Israel weruh, yen kejepit -- amarga wong-wong pancen kesuk -- wong-wong nuli padha mlayu ndhelik ing guwa, lowahan watu, gunung parang, erong watu lan ing sumur. ⁷Malah ana wong Ibrani kang nyabrang ing bengawan Yarden ngener tanah Gad lan Gilead, dene Sang Prabu Saul isih ana ing Gilgal, rakyat kabeh padha ndherek kalawan giris. ⁸Panjenengane ngentosi pitung dina nganti tumeka ing wektu kang wus katemtokake dening Nabi Samuel. Nanging bareng Nabi Samuel ora rawuh ing Gilgal, balane wiwit padha buyar, ninggal panjenengane. ⁹Mulane Sang Prabu Saul ngandika: “Kurbane obaran lan kurbane kaslametan iku ajokna mrengs marang ngarsaningsun.” Sang Prabu banjur

saos kurban obaran. ¹⁰ Lagi bae rampung ngaturake kurban obaran, Nabi Samuel rawuh. Sang Prabu Saul methuk ngaturake pambagya wilujeng. ¹¹ Nanging Nabi Samuel ngandika: “Panjenengan dalem nindakaken punapa?” Wangsulane Sang Prabu: “Sarehne kula ningali rakyat sami buyar nilar kula lan panjenengan boten rawuh ing wanci ingkang sampun katemtokaken, mangka tiyang Filisti sampun ngempal wonten ing Mikhmas, ¹² kula lajeng manah: Sadhela engkas wong Filisti nempuh aku ing Gilgal, mangka durung nyuwun sihkadarmane Sang Yehuwah, milanipun kula lajeng kamipurun ngaturaken kurban obaran.”

¹³ Pangandikane Nabi Samuel marang Sang Prabu Saul: “Tindak dalem punika boten wicaksana. Panjenengan dalem boten nuhoni dhawhipun Sang Yehuwah, Gusti Allah dalem ingkang dipun dhawuhaken dhateng panjenengan dalem; amargi pancenipun Sang Yehuwah badhe nyantosakaken karajan dalem tumrap tiyang Israel ing salami-laminipun.

¹⁴ Nanging sapunika karajan dalem boten badhe lestantun. Sang Yehuwah sampun miji tiyang ingkang ndadosaken keparenging penggalhipun lan Panjenenganipun sampun nuding tiyang wau kajumenengaken ratu kangge umatipun, amargi panjenengan dalem boten netepi punapa ingkang dados dhawhipun dhumateng panjenengan dalem.”

¹⁵ Nabi Samuel banjur jumeneng lan tindak saka ing Gilgal menyang ing Gibeon Benyamin. Sang Prabu Saul banjur nacakake bala kang

ndherek panjenengane, tinemu watara nem atus kehe. ¹⁶Sang Prabu Saul lan Pangeran Yonatan putrane, sarta bala kang padha ndherek, mapan ana ing Gibeabanyamin, dene wong Filisti padha kekemah ana ing Mikhmas. ¹⁷Nuli ana bala njarah-rayah telung golongan saka ing pakemahane wong Filisti; grombolan kang kapisan metu ing dalan kang menyang ing Ofra ing tlatah Syual. ¹⁸Grombolan kang kapindho metu ing Bet-Horon lan grombolan kang sijine maneh metu ing dalan menyang ing tapel-wates kang madhep marang lebak Zeboim, penere pasamunan.

¹⁹Ing sawarataning tanah Israel ora ana pandhe siji-sijia, amarga guneme wong Filisti: "Wong Ibrani aja ana kang bisa gawe pedhang utawa tumbak." ²⁰Dadi wong Israel kabeh kepeksa marani wong Filisti, yen perlu ngasahake kejene, wadunge, kampake utawa arite, -- ²¹dene opahe tumrap kejen utawa wadung rong pratelon sekel, dene opahe ngasah pethel lan masang angkus sapretelon sekel. -- ²²Temah nalika dinane peperangan mau ora ana kang duwe pedhang utawa tumbak, kang padha ndherek Sang Prabu Saul lan Pangeran Yonatan. Mung Sang Prabu Saul lan Pangeran Yonatan, kang isih kagungan.

Kaprawirane Pangeran Yonatan

13:23--14:23

²³ Lan wadyabala pangawale wong Filisti wus ana sapantha kang metu ing lowahane gunung ing Mikhmas.

14 ¹ Nuju sawijining dina Pangeran Yonatan, putrane Sang Prabu Saul ngandika marang abdine juru ngampil gegamane: “Payo padha nyabrang nyedhaki bala pangawale wong Filisti kang mapan ana ing sisih kana.” Nanging ora ngaturi pirsam marang ramane.

² Ana dene Sang Prabu Saul lenggah ana ing tapel-watese Gibeon ing sangisore wit dlimak kang ana ing Migron. Lan wong akeh kang ndherek Sang Prabu Saul kehe kira-kira wong nem atus. ³ Imam Ahia bin Ahitub, sadhereke Imam Ikabod, bin Pinehas, putrane Imam Eli, imame Sang Yehuwah ing Silo, panjenengane kang ngagem efod ing wektu semana. Nanging wong akeh ora ngreti mungguh tindake Pangeran Yonatan.

⁴ Ing lowahane pagunungan kang diangkah arep disabrangi Pangeran Yonatan menyang panggonane bala pangawale wong Filisti ana pongole gunung parang ing sisih kene lan ing sisih kana: kang siji aran Bozes, sijine aran Sene. ⁵ Pongol kang siji menthongol ing sisih lor ngadhepake Mikhmas, sijine ing sisih kidul ngadhepake Geba.

⁶ Pangeran Yonatan ngandika marang abdine kang ngampil gegaman iku: “Payo padha nyabrang nyedhaki bala pangawale wong-wong kang ikuten iku. Bokmanawa Sang Yehuwah nyarirani perang kita, amarga tumrap Sang Yehuwah gampang bae mitulungi, dadia karo wong akeh, dadia karo wong sathithik.” ⁷ Atur wangsulane abdi kang ngampil gegaman: “Sumangga panjenengan dalem tindakaken sakarsa dalem, adalem namung ndherek kemawon.” ⁸ Pangandikane Pangeran Yonatan: “Dingati-ati, kita padha nyabrang nyedhaki lan ngaton marang wong-wong iku. ⁹ Manawa kandhane marang kita mangkene: Mandhega nganti aku padha nekani kowe, nuli kita mandheg ing panggonan iku lan ora munggah marani wong-wong iku. ¹⁰ Nanging manawa kandhane mangkene: Munggha mrene, kita bakal munggha, amarga yen mangkono Sang Yehuwah wus ngulungke wong-wong iku marang tangan kita. Iku pratandhane kanggo kita.”

¹¹ Bareng sakarone ngaton marang bala pangawale wong Filisti, guneme wong Filisti mau: “Delengen, para wong Ibrani padha metu saka ing guwa pandhelikane.” ¹² Wong-wong bala pangawale wong Filisti padha nguuh-uwuh marang Pangeran Yonatan lan kang ngampil gegamane, pangucape: “Munggha mrene, aku arep padha ngajar kowe.” Pangeran Yonatan banjur ngandika marang abdine kang ngampil gegaman: “Munggha, ngetutna aku, amarga Sang Yehuwah wus

ngulungake wong-wong iku marang tangane wong Israel.”¹³ Pangeran Yonatan banjur krekelan munggah, kadherekake dening abdine. Wong iku padha mati katempuh dening Pangeran Yonatan, dene abdine juru ngampil gegaman, kang mateni wong-wong iku saka ing buri.¹⁴ Kasoran kang kapisan kang kelakon marga saka panempuhe Pangeran Yonatan lan abdine kang ngampil gegaman kang oleh pepati kira-kira wong rong puluh, iku kelakone ana ing wewengkon kang dohe watara setengah palukon ing pategalan.¹⁵ Tumuli tuwuh pagiris ing pakemahan, ing ara-ara lan ing antarane rakyat kabeh. Uga para prajurit pangawal lan tukang ngrayah padha giris lan bumi nganti gonjing, temah nganakake pagiris kang saka Gusti Allah.

¹⁶ Bareng para prajurite jaga-baya Sang Prabu Saul ing Gibeab-Benyamin weruh kang mangkono iku -- lan wong padha ribut lumaku mrana-mrene kaya alun kang ngombak-ombak mrana-mrene. --

¹⁷ Sang Prabu ngandika marang bala kang padha ndherek panjenengane: “Niti-priksaa pabarisan, sapa kang ora ana.” Banjur padha niti-priksa lan kasumurupan yen Pangeran Yonatan karo abdine juru ngampil gegaman ora ana.¹⁸ Sang Prabu Saul banjur ngandika marang Imam Ahia: “Klambine efod gawanen mrene!” Amarga ing wektu samana Imam Ahia kang nganggo efod ana ing antarane bangsa Israel.¹⁹ Nanging nalika Sang Prabu Saul lagi wawan sabda karo imam iku, saya kisruh

kaanane ing pakemahane bangsa Filisti, temah Sang Prabu Saul ngandika maneh marang imam iku: “Togna bae!”²⁰ Sang Prabu Saul lan sakehe wong kang ndherek panjenengane banjur padha ngumpul; bareng padha tekan ing papan paperangan, katon kabeh wong padha pedhang-pinedhang, ndadekake geger puyengan.²¹ Apa maneh wong Ibrani kang wus lawas manggon amor karo bangsa Filisti sarta kang wus melu maju perang awor karo wadya-balane padha mbalik ngiloni para wong Israel, kang padha ndherek Sang Prabu Saul lan Pangeran Yonatan.²² Malah, bareng sakehing wong Israel kang padha umpetan ing pagunungan Efraim krungu, yen bangsa Filisti padha keplayu, para wong iku padha manunggal ana ing paprangan.²³ Mangkono anggone Sang Yehuwah mitulungi wong Israel ing dina iku. Peperangan iku ngambra-ambra nganti ngliwati Bet-Awen.

Pangeran Yonatan luar saka ing ipat-ipat

14:24-46

²⁴ Bareng wong Israel padha kesuk ing dina iku, Sang Prabu Saul dhawuh marang rakyat supaya ngucapake ipat-ipat, pangandikane: “Kena ing ipat-ipat wong kang mangan apa-apa sadurunge srengenge angslup lan sadurunge males ukum marang mungsuhku.” Mulane ora ana wong siji-sija kang mangan apa-apa.²⁵ Lakune bala akeh iku tekan ing alas lan ing kono ana madu ing lemah.

²⁶ Bareng rakyat tekan ing alas mau, katon ana madu mili ana ing kono, nanging ora ana wong siji-sijia kang ndulit srana drijine lan banjur kacecep, amarga rakyat iku padha wedi marang supatane mau.

²⁷ Mung Pangeran Yonatan ora miyarsa manawa ramane wus dhawuh supata marang wong akeh. Panjenengane ngacungake teken kang ana ing astane lan pucuke dicelupake ing tala madu; nuli ndulit karo astane kacecep, temah tingale dadi padhang. ²⁸ Tumuli ana salah sawijining wong saka ing antarane rakyat iku, kang ngucap mangkene: “Rama dalem sampun ndawuhi rakyat supados supaos kalayan saestu, pangandikanipun: Kenaa ing ipat-ipat wong kang mangan apa-apa ing dina iki; milanipun tiyang kathah sami sayah lan lemes.” ²⁹ Pangeran Yonatan banjur ngandika: “Kanjeng rama gawe cilakane negara mara delengen, mripatku dadi padhang banget, sabubare aku ngicipi madu sathithik iki. ³⁰ Apamaneh, saupama wong akeh ing dina iki diparengake mangan sawarege saka oleh-olehane rayahaning mungsuh! Nanging saiki ora sapiraa kalahe bangsa Filisti.”

³¹ Ing dina iku wong Israel wis ngalahake bangsa Filisti saka ing Mikhmas tutug ing Ayalon. Rakyat wis sayah lan nglentrih banget, ³² mulane padha nempuh rayahane, padha njupuk wedhus, sapi lan pedhet, iku padha disembelehi mangkono bae ana ing lemah lan dipangan sagetihe. ³³ Bab iku nuli diaturake marang Sang Prabu Saul, unjuke:

“Kauningana, rakyat sami lampah dosa wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah, inggih punika anggenipun nedha dalah saerhipun.” Sang Prabu Saul banjur ngandika: “Kowe padha laku cidra, padha ngglundhungna watu gedhe mreng, saiki uga.”³⁴ Sang Prabu Saul nuli ngandika maneh: “Padha midera ing satengahing rakyat lan padha kandhanana: Saben wong nggawaa sapine utawa wedhuse marang ing ngarsaku, iku belehen ing kene, kowe nuli kena mangan. Nanging aja nglakoni dosa ana ing ngarsane Sang Yehuwah, yaiku mangan sagetihe.” Wong kabeh nuli padha nuntun sapine mrana ing bengi iku lan disembeleh ana ing kana.³⁵ Sang Prabu Saul banjur yasa misbyah sumaos marang Sang Yehuwah, yaiku wiwitane ana misbyah sumaos marang Sang Yehuwah.

³⁶ Sang Prabu Saul ngandika maneh: “Payo kita padha mburu wong Filisti ing bengi iki, lan njarah nganti bangun esuk sarta aja ana kang diuripi siji-sijia.” Ature wong akeh iku: “Sumangga katindakna punapa ingkang kagalih prayogi.” Nanging ature imam: “Sumangga sami sowan dhateng ing ngarsanipun Sang Yehuwah rumiyin.”³⁷ Sang Prabu banjur neges marang Gusti Allah, unjoke: “Punapa kawula kepareng mbujeng tiyang Filisti punika? Punapa Paduka badhe masrahaken tiyang-tiyang punika dhateng ing tanganipun tiyang Israel?” Nanging ing dina iku Panjenengane ora paring wangsulan marang Sang Prabu Saul.³⁸ Sang Prabu Saul banjur

ngandika: “He sakehing panggedhening rakyat padha majua mrene; padha titipriksanen apa jalarane dosa kang kelakon ing dina iki.

³⁹ Amarga demi asmane Sang Yehuwah, kang gesang, kang mitulungi Israel, sanadyan kang njalari iku putraku Yonatan, iku mesthi bakal kaukum pati!” Nanging ing antarane rakyat ora ana wong siji-sijia kang ngaturi wangsulan.

⁴⁰ Wasana Sang Prabu Saul ngandika marang sakehe wong Israel: “Kowe padha ngadega ana ing sisih kana, dene aku lan putraku Yonatan ana ing sisih kene.” Wong akeh banjur munjuk marang Sang Prabu Saul: “Sumangga katindakna, punapa ingkang kagalih prayogi.”

⁴¹ Sang Prabu Saul banjur matur mangkene: “Dhuh Sang Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, kenging punapa Paduka boten karsa paring wangsulan dhumateng abdi Paduka ing dinten punika? Manawi kalepatan punika dumunung wonten ing kawula utawi anak kawula, dhuh Sang Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, Paduka tedahna Urim punika, nanging manawi kalepatan punika dumunung wonten ing umat Paduka Israel, Paduka tedahna Tumim.” Nuli kang katuding Pangeran Yonatan lan Sang Prabu Saul, nanging wong akeh temah bebas. ⁴² Pangandikane Sang Prabu: “Uncalna undhine kanggo antarane aku lan putraku Yonatan.” Nuli kang katuding Pangeran Yonatan. ⁴³ Pangandikane Sang Prabu marang Yonatan: “Matura marang aku apa kang koklakoni.” Pangeran Yonatan nuli matur marang Sang Prabu mangkene:

“Pancen, kawula sampun ngicipi raosipun maben sakedhik, ingkang wonten ing pucuking teken ingkang kawula cepeng. kawula sandika nglampahi paukuman pejah.”

⁴⁴ Pangandikane Sang Prabu Saul: “Aku muga diganjara paukuman dening Gusti Allah mangkene, malah luwiha saka iku! Lah Yonatan kowe kudu mati.” ⁴⁵ Nanging wong akeh padha munjuk marang Sang Prabu Saul: “Kening punapa Pangeran Yonatan kedah kasedanan? Rak panjenenganipun ingkang angsal kaunggulan ageng wonten ing Israel. Punika sampun ngantos kelampahan! Demi asmanipun Sang Yehuwah ingkang gesang, remanipun saeler kemawon sampun ngantos dhawah ing siti! Amargi saking pitulunganipun Sang Yehuwah ugi prakawis punika kelampahan ing dinten punika.” Mengkono wong akeh anggone nguwalake Pangeran Yonatan, temah ora kasedanan.

⁴⁶ Sawuse Sang Prabu Saul mbujeng wong Filisti, banjur kondur, menyang ing daleme maneh, dene wong Filisti iya nuli padha mulih menyang ing omahe.

Cathetan bab para mungsuh lan kulawargane Sang Prabu Saul

14:47-52

⁴⁷ Sawuse Sang Prabu Saul jumeneng ratu, ngereh Israel panjenengane banjur mangsah perang nglawan sakehe mungsuhe ing ngendi-endi, yaiku: Moab, bani Amon, Edom,

para ratu ing tanah Zoba lan wong Filisti. Lan menyanga ngendia bae pangluruge mesthi unggul. ⁴⁸ Panjenengane nindakake pakaryan kang linuwih, ngasorake wong Amalek lan ngluwari Israel saka ing tangane kang padha njarahi.

⁴⁹ Putra-putrane kakung Sang Prabu Saul, yaiku Pangeran Yonatan, Yiswi lan Malkisua. Asmane putrane putri loro: Kang pembajeng asma Merab lan kang wuragil Mikhal.

⁵⁰ Garwane Sang Prabu asmane: Ahinoam, putrane Sang Ahimaas. Senapatine asma Abner, putrane Sang Ner, pamane Sang Prabu Saul. ⁵¹ Sang Kisy ramane Sang Prabu Saul lan Sang Ner, ramane Sang Abner, iku padha putrane Sang Abiel.

⁵² Salawase Sang Prabu Saul jumeneng nata tansah ana paprangan kang nggegirisi nglawan bangsa Filisti. Lan sakehe pahlawan sarta wong kang gagah prakosa padha kadadekake prajurite.

Sang Prabu Saul katampik anggone jumeneng ratu

15:1-35

15 ¹ Nabi Samuel matur marang Sang Prabu Saul: "Kawula sampun dipun utus dening Sang Yehuwah ngebadi panjenengan dalem dados ratu ngereh Israel umatipun; milanipun mugi karsaa miyarsakaken dhateng pangandikanipun Sang Yehuwah. ² Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah, Gustining

sarwa dumadi: Ingsun arsa males ukum marang bangsa Amalek, tumrap apa kang ditindakake marang wong Israel, yaiku anggone wong Amalek ngalang-alangi bangsa Israel, nalika lunga saka ing tanah Mesir.

³Mulane saiki mangkata, wong Amalek iku telukna, apa kang tinemu ana ing wong-wong iku sirnakna sarta aja ana kang sira welasi. Wonge lanang, wonge wadon, bocah-bocah lan pasusone, sapine lan wedhuse, untane lan kuldine, kabeh padha patenana.”

⁴Sang Prabu banjur nimbali rakyat kadhawuhan nglumpuk lan banjur mriksa pabarisane ana ing Telaim: bala dharat ana wong rong atus ewu lan sapuluh ewu saka ing Yehuda. ⁵Bareng Sang Prabu Saul wus rawuh ing kuthane wong Amalek nuli ndhawuhi para wadyabala supaya nyegat ing lebak.

⁶Pangandikane Sang Prabu Saul marang bangsa Keni: “Padha lungaa, ngadoha, lan sumingkira saka ing satengahe wong Amalek, supaya kowe aja nganti padha daktumpes bareng karo para wong iku. Sira rak wus padha ngatonake pamitranira karo wong Israel, nalika padha lunga saka ing tanah Mesir?” Mulane wong Keni banjur padha sumingkir saka ing tengah-tengahe wong Amalek.

⁷Sang Prabu Saul banjur nggepuk lan ngasorake bangsa Amalek wiwit saka ing Hawila tutug ing Syur ing sawetane tanah Mesir.

⁸Sang Prabu Agag, ratu ing Amalek dicepeng isih gesang, nanging balane kabeh padha katumpes klawan landheping pedhang.

⁹Nanging Sang Prabu Saul sabalane ngluwari Sang Prabu Agag, wedhus-wedhuse, apadene sapi-sapi kang becik-becik lan lemu-lemu, dalah cempe-cempene sarta samubarang kang pangaji, iku kabeh ora disirnakake. Mung sakehing kewan lan barang kang ora pangaji tur ala iku kabeh padha ditumpes.

¹⁰Nuli ana pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Samuel mangkene: ¹¹“Ingsun kaduwung dene njumenengake ratu Saul, amarga wong iku wus nyingkur marang Ingsun lan nglirwakake dhawuhingSun.” Nabi Samuel temah sekel galihe, nyebut marang Sang Yehuwah sawengi muput. ¹²Nabi Samuel wungu ing wayah bangun esuk sumedya manggihi Sang Prabu Saul, nanging Nabi Samuel diaturi pirsa mangkene: “Sang Prabu sampun tedhak dhateng Karmel kala wau lan sampun ngadegaken tugu pengetan kangge sariranipun; lajeng mengker tindak dhateng ing Gilgal.”

¹³Bareng Nabi Samuel kepanggih karo Sang Prabu Saul, pangandikane Sang Prabu Saul marang Nabi Samuel: “Panjenengan binerkahana dening Sang Yehuwah; kula sampun ngestokaken dhawhipun Sang Yehuwah.” ¹⁴Nanging Nabi Samuel matur: “Manawi makaten kenging punapa kok wonten pangembeking menda lan pambengahing lembu ingkang kapireng ing kuping kawula?”

¹⁵Wangsulanipun Sang Prabu Saul: “Sadaya punika anggenipun mbekta saking tanah Amalek, amargi para tiyang sami ngeman

menda-menda lan lembu-lembu ingkang sae piyambak, niyatipun badhe kangge kurban sumaos dhateng Sang Yehuwah, Gusti Allah panjenengan, nanging salangkungipun sampun sami kula sirnakaken.”¹⁶ Nabi Samuel ngandika marang Sang Prabu: “Inggih sampun: Kawula badhe ngaturaken pangandikanipun Sang Yehuwah dhumateng kawula kala wau dalu.” Pangandikane Sang Prabu marang Nabi Samuel: “Sumangga kadhawuhna.”

¹⁷ Sawuse iku Nabi Samuel matur: “Sanadyan panjenengan dalem piyambak sampun ngakeni alit, rak sampun kajunjung dados pangagengipun para taler Israel? Lan Sang Yehuwah rak sampun njebadi panjenengan dalem dados ratunipun bangsa Israel?”¹⁸ Sang Yehuwah sampun dhawuh nglurug dhateng panjenengan dalem, kanthi piweling: Sira mangkata, nglurugana wong kang padha nglakoni dosa iku, padha sirnakna, yaiku wong Amalek. Sira peranga nglawan wong-wong iku, iku padha sira tumpesa.¹⁹ Punapaa dene panjenengan dalem kok boten ngestokaken dhawuhipun Sang Yehuwah? Kenging punapa panjenengan dalem mundhut barang-barang jarahan lan nindakaken punapa ingkang awon tumrap ing paningalipun Sang Yehuwah?”

²⁰ Sang Prabu Saul banjur ngandika marang Nabi Samuel: “Kula rak sampun ngestokaken sabdanipun Sang Yehuwah lan sampun nglampahi ingkang kadhawuhaken dening Sang Yehuwah dhateng kula lan kula

mbandhang raja Agag, ratu ing Amalek, nanging tiyang Amalek sampun kula tumpes sadaya. ²¹ Nanging rakyat sami mendheti jarahan ingkang rupi menda, punapa dene, lembu-lembu ingkang pethingan, ingkang dipun pisah saking ingkang pancen badhe kapejahan, badhe kakurbanaken sumaos dhateng Sang Yehuwah, Gusti Allah panjenengan, wonten ing Gilgal.” ²² Nanging ature Nabi Samuel:

“Punapa Sang Yehuwah karenan dhateng kurban obaran lan kurban sembelehan sami kaliyan pambangun turut dhateng sabdanipun Sang Yehuwah?

Mbangun turut punika saestu langkung sae katimbang kurban sembelehan, nggatosaken langkung sae katimbang gajihipun menda jaler.

²³ Amargi pambalila punika sami kaliyan dosanipun patenungan lan pandlarung punika sami kaliyan nyembah brahala lan terafim.

Sarehne panjenengan dalem sampun nampik dhateng pangandikanipun Sang Yehuwah,

mila Sang Yehuwah inggih nampik panjenengan dalem, badhe kalungsur anggen panjenengan dalem dados ratu.”

²⁴ Pangandikane Prabu Saul marang Nabi Samuel: “Kula sampun nglampahi dosa, amargi sampun nerak dhawuhipun Sang Yehuwah lan pangandika panjenengan; sarehne kula ajrih dhateng rakyat milanipun

kula nuruti panyuwunipun. ²⁵ Dene sapunika mug i panjenengan apunten dosa kula. Karsaa wangsul nyarengi lampah kula, kula badhe sujud ngabekti dhateng Sang Yehuwah.”

²⁶ Nanging Nabi Samuel matur marang Sang Prabu Saul: “Kawula boten badhe wangsul nyarengi panjenengan dalem, amargi panjenengan dalem sampun nampik dhateng pangandikanipun Sang Yehuwah; milanipun Sang Yehuwah sampun nampik panjenengan dalem anggen panjenengan dalem dados ratunipun Israel.”

²⁷ Bareng Nabi Samuel minger arep tindak, Sang Prabu Saul ngasta poncoting jubahe Nabi Samuel, temah suwek. ²⁸ Nabi Samuel banjur matur marang Sang Prabu Saul: “Sang Yehuwah sampun nyuwek kapraboning Israel saking panjenengan dalem ing dinten punika lan sampun kaparingaken dhateng tiyang sanes ingkang langkung utami katimbang panjenengan dalem. ²⁹ Punapa malih Sang Minulya ing Israel punika boten dora lan Panjenenganipun boten nate keduwung, amargi Panjenenganipun sanes manungsa ingkang wajib nggetuni.” ³⁰ Nanging pangandikane Sang Prabu Saul: “Kula sampun nglampahi dosa, nanging panjenengan mug i keparenga ngatingalaken hurmat panjenengan dhumateng kula sapunika wonten ing ngajengipun tiyang Israel, kula aturi wangsul nyarengi kula, kula badhe sujud ngabekti dhumateng Sang Yehuwah, Gusti Allah panjenengan.” ³¹ Sawuse iku Nabi Samuel bali

nyarengi tindake Sang Prabu Saul. Lan Sang Prabu sujud ngabekti marang Sang Yehuwah.

³² Nabi Samuel banjur dhawuh: “Agag ratu ing Amalek, iku ladekna mrene!” Kathi tatag Prabu Agag tindak murugi panjenengane, amarga osike: “Lah pagirising pati wis kliwat.”

³³ Nanging Nabi Samuel ngandika: “Kaya dene pedhangmu kang marakake wong wadon padha kelangan anak, mangkono uga ibumu bakal kelangan anak ana ing antarane wong wadon.” Sawuse iku Nabi Samuel nigas janggane Prabu Agag ana ing ngarsane Sang Yehuwah ana ing Gilgal.

³⁴ Wasana Nabi Samuel banjur tindak menyang ing Rama, nanging Sang Prabu Saul kondur menyang ing daleme ing Gibeia-Saul.

³⁵ Nganti tumeka sedane Nabi Samuel ora kepanggih karo Sang Prabu Saul maneh, nanging Nabi Samuel banget sekel galihe, marga saka Sang Prabu Saul. Lan Sang Yehuwah keduwung galihe, dene njunjung Sang Prabu Saul dadi ratune bangsa Israel.

Dawud kajebadan dadi ratu

16:1-13

16 ¹ Pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Samuel: “Sapira lawase anggonira nandhang prihatin, marga saka Saul? Wong iku rak wus Suntampik anggone dadi ratune Israel? Wadhahira sungu isenana lenga lan mangkata. Sira Sunutus menyang ing omahe Isai, wong Betlehem, awit anake ana kang

Sunpilih dadi ratu tumrap Ingsun.”² Nanging Nabi Samuel munjuk: “Kados pundi anggen kawula badhe mangkat? Manawi Sang Prabu Saul mireng bab punika, temtu kawula dipun pejahi.” Pangandikane Sang Yehuwah: “Nggawaa sapi nom lan tutura: Tekaku iki arep nyaosake kurban marang Sang Yehuwah.”³ Tumuli Isai undangan supaya nekani upacara pangurbanan iku lan Ingsun bakal paring sumurup marang sira, apa kang wajib sira lakoni. Banjur wong kang Suntuding iku jebadana kagem Ingsun.”⁴ Nabi Samuel nuli nindakake apa kang kadhawuhake dening Sang Yehuwah, lan rawuh ana ing kutha Betlehem. Para tuwa-tuwane kutha kono methukake Nabi Samuel kanthi gumeter lan matur: “Rawuh panjenengan punika punapa kanthi raharja?”⁵ Wangsulane Nabi Samuel: “Iya mangkono! Tekaku iki arep saos kurban marang Sang Yehuwah. Padha sesucia lan nekanana upacara saos kurban iki karo aku.” Nabi Samuel banjur nucekake Isai dalah anak-anake lanang sarta ngulemi wong-wong iku marang ing upacara saos kurban mau.

⁶ Bareng padha lumebu, Nabi Samuel mirsani marang Eliab banjur mosik: “Lah wong kang bakal jinebadan saiki ngadeg ana ing ngarsane Sang Yehuwah.”⁷ Nanging pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Samuel: “Aja mawang marang paraupan lan dhuwuring dedege, amarga iku wis Suntampik. Pamirsane Gusti Allah iku beda karo pamawange manungsa; manungsa mung nyawang marang kang

kasat-mripat; nanging Sang Yehuwah mirsani isining atine.”

⁸Isai nuli ngundang Abinadab lan dikon lumaku liwat ing ngarsane Nabi Samuel, nanging Nabi Samuel ngandika: “Wong iki iya ora dipilih dening Sang Yehuwah.” ⁹Isai banjur ngundang Syama, nanging Nabi Samuel ngandika: “Wong iki uga ora dipilih dening Sang Yehuwah.” ¹⁰Mangkono anggone Isai akon anake pitu lumaku liwat ana ing ngarsane Nabi Samuel, nanging Nabi Samuel ngandika marang Isai: “Iku kabeh ora ana kang dipilih dening Sang Yehuwah.”

¹¹Nabi Samuel ngandika marang Isai: “Apa iki wis anakmu kabeh?” Wangsulane Isai: “Ingkang wuragil taksih kantun, nanging saweg angen menda.” Nabi Samuel dhawuh marang Isai: “Mara undangan amarga aku ora bakal kembul mangan, sadurunge iku teka mrene.” ¹²Tumuli kongkonan methuk anake. Pasemone sumringah, mripate endah, warnane bagus. Sang Yehuwah banjur ngandika: “Ngadega jebadana, yaiku wonge!”

¹³Nabi Samuel banjur mundhut wadhahe sungu kang isi lenga lan Dawud dijebadi ana ing satengahing sadulur-sadulure. Wiwit ing dina iku lan sabanjure Rohe Sang Yehuwah nunggil karo Dawud. Nabi Samuel banjur tindak kondur menyang ing Rama.

Dawud ana ing kratone Sang Prabu Saul

16:14-23

¹⁴ Nanging Rohe Sang Yehuwah wis nilar Sang Prabu Saul lan saiki panjenengane dibidhung dening roh ala utusane Sang Yehuwah. ¹⁵ Para abdine tumuli padha munjuk: “Kauningana, roh awon utusanipun Gusti Allah mbidhung panjenengan dalem. ¹⁶ Prayoginipun Gusti kawula ndhawuhana para abdi dalem ingkang sowan wonten ing ngarsa dalem, ngupados tiyang ingkang baud nylempung. Samangsa roh awon utusanipun Gusti Allah ndhatengi panjenengan dalem, tiyang wau kadhawuhana nylempung, supados panggalih dalem kraos tentrem.” ¹⁷ Sang Prabu Saul banjur dhawuh marang para abdi: “Ingsun golekna wong kang baud nylempung, timbalana sowan ana ing ngarsaningsun.” ¹⁸ Sawenehing abdine ana kang munjuk: “Sajatosipun kawula nate sumerep salah satunggaling anakipun Isai, tiyang Betlehem, ingkang pinter nylempung. Tiyang punika prawira gagah prakosa, satunggaling prajurit, ingkang pinter wicara, warnipun bagus, lan Sang Yehuwah nunggil kaliyan piyambakipun.”

¹⁹ Sang Prabu Saul banjur utusan wong menyang ing omahe Isai kanthi piweling: “Anakira Dawud, pangoning wedhus-wedhusira, konen seba marang ing ngarsaningsun.” ²⁰ Isai banjur njupuk kuldi dimomoti roti, anggur saimpes, lan

cempe siji, iku nuli diaturake marang Sang Prabu Saul lumantar Dawud, anake. ²¹Kaya mangkono dadine Dawud banjur sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Saul lan didadekake abdine. Sang Prabu tresna banget marang Dawud lan didadekake juru ngampil gegamane. ²²Mulane Sang Prabu Saul nuli utusan wong marang ing omahe Isai kanthi piweling: “Cikben Dawud dadi abdiningsun, amarga ingsun seneng marang dheweke.” ²³Lan samangsa roh ala utusane Gusti Allah nyurupi Sang Prabu Saul, Dawud banjur njupuk clempunge dionekake; Sang Prabu Saul temah rumaos lega lan ngraosake kepenak, dene rohe kang ala ngunduri panjenengane.

Goliat nantang wadyabala Israel

17:1-11

17 ¹Wong Filisti ngumpulake wadyabala arep nglurug perang; anggone ngumpul ana ing Sokho ing tanah Yehuda lan ngadegake kemah ana ing antarane Sokho lan Azeka ing Efes-Damim. ²Sang Prabu Saul lan wong Israel uga padha ngumpul lan ngadegake kemah ana ing Lebak Wit-Ela sarta padha nata gelaring perang andhep-adhepan karo wong Filisti. ³Wong Filisti mapan ana ing gunung sisih kene lan wong Israel ana ing sisih kana, ing antarane ana lebak. ⁴Tumuli ana agul-agule bala Filisti kang metoni, jenenge Goliat wong ing Gat. Dedege nem asta sakilan. ⁵Nganggo topong tembaga ana ing siraha, lan nganggo

klambi kere mawa sisik, boboting klambine kere limang ewu sekel tembaga. ⁶Garese nganggo tebeng tembaga, manggul tumbak tembaga ing pundhake. ⁷Garaning tumbake sagulungan tenunan, lan wilahe tumbake wesi bobote nem atus sekel. Ana juru nggawa tameng lumaku ing ngarepe.

⁸Wong iku banjur ngadeg lan sesumbar marang barisan Israel, pangucape: “Apa perlune kowe ngetoni nata gelaring perang? Aku iki rak wong Filisti lan kowe padha bature Saul? Miliha wong siji, kareben mudhun mapagage perangu. ⁹Yen wong iku bisa menang perange tandhing karo aku lan ngasorake aku, aku bakal padha ngawula marang kowe. Nanging yen aku bisa unggul lan ngalahake dheweke, kowe bakal padha dadi kawulaku lan teluk marang bangsaku.”

¹⁰Wong Filisti mau celathu maneh: “Ing dina iki aku nantang barisan Israel, ngajokna wong siji supaya aku perang tandhing ijen padha ijen.” ¹¹Bareng Sang Prabu Saul lan sakehe bangsa Israel krungu tembungé wong Filisti iku, atine padha kekes lan banget giris.

Dawud teka ing paprangan

17:12-39

¹²Dawud iku anake wong Efrata, ing Betlehem-Yehuda, kang aran Isai. Isai duwe anak lanang wolu. Nalika jumenenge Sang Prabu Saul wong iku wis tuwa lan akeh umure. ¹³Anake Isai lanang telu, kang gedhe-gedhe

wis maju perang ndherek Sang Prabu Saul, anake telu kang mangkat perang iku arane: Eliab kang pembarep, kang penggulu: Abinadab lan kang pendhadha: Syama.

¹⁴ Dene wuragile: Dawud. Dadine anake lanang-lanang telu kang gedhe-gedhe padha ndherek Sang Prabu Saul. ¹⁵ Anadene Dawud iku saben-saben mulih menyang ing omahe sawise seba marang ing ngarsane Sang Prabu Saul, banjur ngengon wedhuse bapakne ana ing Betlehem.

¹⁶ Wong Filisti iku tansah metoni lan nyedhak ing wayah awan lan sore. Mangkono anggone tansah metoni nganti patang puluh dina lawase.

¹⁷ Isai celathu marang Dawud, anake: “Njupuka emping gandum iki saefa lan roti sepuluh iki kanggo kakang-kakangmu, enggal-enggal eterna menyang ing pakemahan, wenehna kakang-kakangmu. ¹⁸ Lan keju kang sepuluh iki caosna marang panggedhene wadya-bala sewu. Takokna kaslametane kakang-kakangmu lan ulihmu nggawaa pratandha saka kana. ¹⁹ Sang Prabu Saul lan sakehe wong Israel padha ana ing Lebak Wit-Ela lagi perang nglawan bala Filisti.”

²⁰ Ing wayah umun-umun Dawud wis tangi, masrahake wedhus-wedhuse marang wong jaga, mikul gegawane lan banjur mangkat kaya kang kaprentahake dening Isai. Tekane ing pakemahan pinuju wadya-bala lagi budhal lan nata pabarisan sarta padha surak rame alok-alok perang. ²¹ Wadya-bala Israel lan

Filisti padha nata barise adhep-adhepan.

²² Dawud banjur nyelehake gegawane lan dipasrahake marang prajurit kang jaga barang-barange wadya-bala. Dawud banjur lumayu menyang ing pabarisan; satekane ing kana nakokake mungguh kaslametane para sadulure. ²³ Nalika lagi padha guneman, agul-agule bala Filisti mau maju, arane Goliat, wong Filisti saka ing Gat, metu saka pabarisane bala Filisti sarta ngumbar swara kaya sing uwis-uwis, kang keprungu dening Dawud.

²⁴ Bareng sakehe wong Israel ndeleng wong iku padha lumayu mundur saka ngarepe, amarga saka wedine. ²⁵ Pangucape wong Israel iku: "Apa kowe wis tau tumon wong kang maju iku? Sanyatane anggone maju iku prelu ngala-ala wong Israel! Wong kang bisa ngalahake dheweke bakal kaparingan ganjaran gedhe, arep ditrimani putrane putri Sang Prabu lan kulawargane bakal ora susah mbayar pajeg ana ing Israel."

²⁶ Dawud banjur kandha marang wong kang padha ana ing sandhinge: "Badhe tapi ganjaran punapa tiyang ingkang saged ngawonaken tiyang Filisti punika lan ngicali kalingsemanipun bangsa Israel? Sinten ta tiyang Filisti ingkang boten tetak punika, dene ngantos kamipurun nyepelekaken barisanipun Gusti Allah ingkang asipat gesang?" ²⁷ Rakyat iya banjur mangsuli nganggo tembung kang kasebut ing dhuwur mau: "Iku kang bakal

kaganjarake marang wong kang ngalahake dheweke.”

²⁸ Nalika Eliab, kakangne kang tuwa dhewe, krungu tembung Dawud marang para wong iku, Eliab nepsu marang Dawud, karo muni: “Apa perlune kowe teka mrene? Lan wedhusmu kang mung loro telu kang ana ing pasamunan iku kokpasrahake sapa? Aku ngreti watakmu bab kadukwanimu lan alaning atimu: tekamu mrene iki rak mung arep nonton perang ta?” ²⁹ Nanging Dawud mangsuli: “Aku iki ngapa ta? Aku rak mung takon ta?” ³⁰ Nuli minger ninggal kakangne lan nakokake kang kaya mangkono iku marang wong liyane. Lan rakyat wangsulane iya padha bae kaya mau.

³¹ Tembung kang kaucapake Dawud iku keprungu ing wong, banjur diaturake marang Sang Prabu Saul. Lan Sang Prabu nuli utusan nimbali. ³² Dawud matur marang Sang Prabu Saul: “Sampun ngantos sami nglokro, jalaran saking tiyang punika. Abdi dalem badhe mengsah nandhingi tiyang Filisti punika.”

³³ Nanging Sang Prabu ngandika marang Dawud: “Mokal sira bisa nandhingi wong iki, amarga sira iku isih anom, mangka wong iku wiwit enom wis dadi prajurit.”

³⁴ Nanging Dawud matur marang Sang Prabu: “Abdi dalem punika sampun kulina ngengen menda-mendanipun bapakipun dalem. Samangsa kadhatengan singa utawi bruwang, ingkang nubruk menda saking pepanthan, ³⁵ nunten dalem oyak lan menda wau dalem rebat saking cangkempun. Lajeng

manawi nempuh nglawan dhateng dalem, dalem cepeng jenggotipun sarta dalem gebagi ngantos pejah. ³⁶Dados singa utawi bruwang wau sami dalem gebagi. Lan tiyang Filisti ikutan punika ugi badhe nemahi kados dene salah satunggalipun kewan punika, awit dene sampun ngawon-awon barisanipun Gusti Allah ingkang asipat gesang.” ³⁷Dawud matur maneh: “Sang Yehuwah, ingkang sampun ngluwari kawula saking cengkeremanipun singa utawi bruwang punika, Panjenenganipun ugi badhe ngluwari kawula saking tanganipun tiyang Filisti punika.” Sang Prabu banjur ngandika: “Iya wis mangkata! Sang Yehuwah muga nganthia lakunira.” ³⁸Sang Prabu banjur nganggokake pangagemane perang marang Dawud, siraha dianggoni topong tembaga, lan dianggoni klambi kere. ³⁹Dawud nuli nyabukake pedhange ing jabane sandhangane perang, banjur njajal lumaku, amarga durung tau mangango kaya mangkono. Dawud banjur matur marang Sang Prabu: “Kawula boten saged mlampah, ngangge sandhangan punika awit dereng nate ngangge.” Wasana sandhangane dirucati.

Perange Dawud nglawan Goliat

17:40-58

⁴⁰Dawud banjur nyangking tekene, milih watu klimis-klimis limang iji saka ing dhasare kali, dilebokake ing kasang pangon, kang digawa, yaiku wadhah watu lan bandhile

dicangking. Mangkono anggone Dawud mapagake wong Filisti iku. ⁴¹Wong Filisti iku sangsaya nyedhak marang Dawud lan wong kang nggawa tameng ana ing ngarepe. ⁴²Nalika wong Filisti iku mulat lan ndeleng Dawud, Dawud diremehake, amarga anom sumringah lan bagus. ⁴³Wong Filisti iku celathu marang Dawud: “Aku iki apa koksungguh asu, dene anggonmu mapagake perangku nganggo teken?” Tumuli atas jenenge para allahé wong Filisti, ngipat-ipati Dawud. ⁴⁴Wong Filisti iku celathu marang Dawud maneh: “Papagna perangku, aku bakal makakake dagingmu marang manuk-manuk ing awang-awang lan satokewan ing ara-ara.”

⁴⁵Nanging Dawud celathu marang wong Filisti iku: “Anggonmu mapagake aku kalawan nggawa pedhang lan tumbak sarta tlempak, nanging aku methukake kowe atas asmane Sang Yehuwah Gustining sarwa dumadi Gusti Allahé Israel, kang koktantang iku. ⁴⁶Ing dina iki uga Sang Yehuwah bakal masrahake kowe marang ing tanganku lan aku bakal ngasorake kowe sarta nugel gulumu; ing dina iki uga aku bakal makakake bathangmu lan bathange bala Filisti marang manuk-manuk ing awang-awang lan marang kewan galak, supaya salumahing bumi padha sumurupa, yen Israel duwe Allah. ⁴⁷Lan wong sapa samuwan padha ngretia, manawa Sang Yehuwah anggone mitulungi ora mawa pedhang lan tlempak. Amarga peperangan iku ana ing astane Sang Yehuwah

lan Panjenengane masrahake kowe ana ing tanganku.”

⁴⁸ Bareng wong Filisti iku mangsah mapagake Dawud, Dawud enggal-enggal mlayu marani barisaning mungsuh mapagake wong Filisti iku. ⁴⁹ Dawud banjur ngrogoh watu ana ing kasange lan dibandhilake, ngenani bathuke wong Filisti iku, temah watune angrem ana ing bathuke, wong mau banjur tiba kerungkeb ana ing bumi. ⁵⁰ Mangkono anggone Dawud ngasorake wong Filisti iku nganggo bandhil lan watu; Dawud ngasorake lan mateni wong Filisti iku tanpa nyekel pedhang.

⁵¹ Dawud banjur mlayoni wong Filisti iku, ngadeg ing sandhinge, pedhange diunus saka warangkane, wong mau banjur dipateni. Sirahe ditigas karo pedhang iku. Bareng wong Filisti padha ndeleng, yen agul-agule wus mati, nuli padha mlayu. ⁵² Wong Israel lan wong Yehuda padha gumregah karo surak-surak lan banjur mbujeng wong Filisti nganti tekan ing sacedhake Gat lan gapurane Ekron. Lan wong kang padha dipateni saka panunggalane bangsa Filisti pating glimpang ana ing dalan kang anjog ing Saaraim, tekan ing Gat lan ing Ekron. ⁵³ Wong Israel banjur padha mulih saka anggone ngoyak-oyak wong Filisti kang ngebat-ebati iku, banjur njarah rayah pakemahane. ⁵⁴ Dawud njupuk sirahe wong Filisti kang ditugel iku digawa menyang Yerusalem, nanging gegamane didokok ana ing kemahe.

⁵⁵ Nalika Sang Prabu Saul mirsa Dawud mangsah mapagake wong Filisti iku, Sang Prabu ndangu marang Sang Abner, senapatine perang: “Wong anom iku anake sapa, Abner?” Atur wangsulane Senapati Abner: “Demi asma dalem ingkang gesang, dhuh Sang Prabu, sayektosipun kawula boten mangertos.”

⁵⁶ Sang Prabu nuli ngandika; “Dangunen, wong anom iku anake sapa?” ⁵⁷ Sawise Dawud bali saka nggone ngalahake wong Filisti mau, Senapati Abner nimbali dheweke kasowanake ing ngarsane Sang Prabu Saul, klawan isih nyangking sirahe wong Filisti iku.

⁵⁸ Pandangune Sang Prabu Saul: “He wong anom, sira iku anake sapa?” Atur wangsulane Dawud: “Kawula punika anakipun abdi dalem Isai, tiyang ing Betlehem.”

Dawud lan Pangeran Yonatan

18:1-5

18 ¹ Bareng wus rampung anggone Dawud munjuk marang Sang Prabu Saul, galihe Pangeran Yonatan cumanthel marang Dawud lan Pangeran Yonatan nresnani Dawud prasasat marang sarirane piyambak.

² Ing dina iku Dawud kadhawuhan ndherek Sang Prabu Saul lan ora kepareng mulih menyang omahe wong tuwane. ³ Pangeran Yonatan nganakake prajanjian karo Dawud awit dene panjenengane anggone nresnani Dawud prasasat marang sarirane piyambak.

⁴ Pangeran Yonatan ngrucat pangagemane

lan kaparingake marang Dawud dalah pangagemane perang tumeka pedhang, panahe lan sabuke.

⁵Dawud mangsah perang lan tansah unggul, menyanga ngendi bae anggone kautus dening Sang Prabu Saul, mula banjur kawisudha dadi tetindhihe prajurit. Bab iku kaanggep becik dening kawula kabeh lan para punggawane Sang Prabu Saul.

Sang Prabu Saul sengit marang Sang Dawud

18:6-30

⁶Nanging nalika padha mulih, sabaline Dawud saka anggone ngasorake wong Filisti iku, para wong wadon saka sakehe kutha ing Israel, padha methuk rawuhe Sang Prabu Saul karo padha sesindhenan lan jejogedan kalawan ngunekake trebang, padha suka pari suka sarta kalawan nabuh triwilah. ⁷Lan wong wadon kang padha jejogedan iku padha sesindhenan saur-sauran, tembungé:

“Sang Prabu Saul ngasorake mungsuh ewon, nanging Sang Dawud puluhan ewon.”

⁸Sang Prabu Saul muntab dukane luwih dening banget; tetembungan iku nuwuhake renguning galihe, amarga pangunandikane: “Marang Dawud disindhenake mateni puluhan ewon, nanging tumrap ingsun mung ewon, wekasane keprabon bakal tumiba marang dheweke.” ⁹Wiwit ing dina iku lan sabanjure

Sang Prabu tansah sanggarunggi marang Sang Dawud.

¹⁰ Esuke roh ala kang saka ing Gusti Allah iku nganjingi Sang Prabu Saul, temah kepanjangan ana ing daleme; mangka Sang Dawud nylempung kaya ing saben dinane. Dene Sang Prabu ngasta towok. ¹¹ Sang Prabu nlorongake towok iku, amarga panggalihe: “Dawud daktancepne ing tembok.” Nanging Sang Dawud ngendhani nganti ambal kaping pindho.

¹² Sang Prabu Saul ering marang Dawud, amarga Sang Yehuwah nganthi marang Sang Dawud, mangka Panjenengane wis nilar Sang Prabu Saul. ¹³ Mulane Sang Prabu nebihake Sang Dawud saka ing sarirane lan misudha Sang Dawud dadi panewuning prajurit, temah Sang Dawud tansah ana ing sangareping wadya-bala. ¹⁴ Sang Dawud tansah oleh gawe ing satindake, amarga Sang Yehuwah nunggil karo panjenengane.

¹⁵ Bareng Sang Prabu mirsa, manawa Sang Dawud banget anggone tansah oleh gawe, Sang Prabu sangsaya ajrih, ¹⁶ nanging sakehing wong Israel lan Yehuda padha asih marang Sang Dawud, amarga panjenengane mimpin samobah-mosiking bala.

¹⁷ Sang Prabu ngandika marang Sang Dawud: “Iki putraningsun putri pembayun, Merab; iku bakal suntrimakake marang sira, dadi bojonira, mung bae dadia wong prawira kagem ingsun lan andona perange Sang Yehuwah.” Awit Sang Prabu nggalih: “Aja nganti tanganku

kang nglawan, kareben katempuh dening tangane bangsa Filisti.”¹⁸ Ewadene Sang Dawud munjuk marang Sang Prabu: “Kawula punika sinten ta lan sinten sanak sadherek kawula, kulawarganipun bapak kawula, ing antawisipun tiyang Israel, kok kawula ngantos dados mantuning ratu?”¹⁹ Nanging nalika tumeka ing wektune maringake Sang Putri Merab, putra putrine Sang Prabu Saul mau, Sang Putri mau jebul diparingake marang Sang Adriel, wong ing Mehola, dadi garwane.²⁰ Nanging Sang Putri Mikhal, putrane putri Sang Prabu Saul, kasmaran marang Sang Dawud; nalika bab iku diunjukake marang Sang Prabu Saul, panjenengane marengake.²¹ Awit Sang Prabu nggalih: “Prayoga Mikhal suntrimakake marang Dawud, supaya dadi kalajiret tumrap Dawud lan tangane wong Filisti kareben nglawan dheweke!” Sang Prabu Saul banjur ngandika marang Sang Dawud kang kaping pindhone: “Ing dina iki sira sunpundhut mantu.”²² Sang Prabu ndhawuhi marang para abdine: “Tutura marang Dawud kanthi sesidheman mangkene: Sayektosipun Sang Prabu punika resep dhateng panjenengan sarta para punggawanipun sami asih dhateng panjenengan; milanipun panjenengan karsaa kapundhut mantu dening Sang Prabu.”²³ Para punggawane Sang Prabu nuli ngluntakake pangandikane Sang Prabu mau marang Sang Dawud, nanging Sang Dawud mangsuli: “Dados mantunipun Sang Prabu punika panginten panjenengan punapa entheng?”

Kula punika rak tiyang mlarat tur tiyang alit.”

²⁴Punggawane Sang Prabu banjur ngaturi pirsamarang Sang Prabu, unjuka: “Makaten menggah wangsulanipun Sang Dawud.”

²⁵Sang Prabu nuli ngandika maneh: “Tutura marang Dawud mangkene: Sang Prabu boten mundhut tumbasan, kejawi namung ikutipun tiyang Filisti satus minangka pamalesipun Sang Prabu dhateng mengshipun.” Karsane Sang Prabu Saul tiwase Dawud lumantar wong Filisti. ²⁶Bareng para abdine Sang Prabu ngluntakake pangandika mau marang Sang Dawud, Sang Dawud nyaguhi dadi mantune Sang Prabu Saul.

²⁷Durung nganti tumeka ing wektune, nanging Sang Dawud wis samekta, banjur tindak karo wadya-balane lan mateni wong Filisti cacaherong atus sarta ikute padha digawa ganep cacahekabeh diaturake marang Sang Prabu, supaya Sang Dawud dadi mantune Sang Prabu. Sang Prabu Saul banjur narimakake Sang Putri Mikhal, putrane putri, dadi garwane Sang Dawud. ²⁸Sang Prabu Saul nuli ngretos lan mirsa yen Sang Yehuwah nganthi marang Sang Dawud lan sakehing wong Israel padhasih marang Sang Dawud.

²⁹Sang Prabu Saul sangsaya ering marang Sang Dawud. Sang Prabu Saul tetep dadi mungsuhe Sang Dawud ing sajege sugenge.

³⁰Samangsa ratune wong Filisti mangsah perang, saben padha mangsah perang, Sang Dawud mesthi oleh gawe ngungkuli para

punggawane Sang Prabu Saul kabeh, temah asmane banjur misuwur banget.

Sang Dawud ngungsi amarga ditempuh Sang Prabu Saul maneh

19:1-24

19 ¹Sang Prabu Saul ngandika marang Pangeran Yonatan, putrane lan para punggawane kabeh, yen Sang Dawud kudu disedani. Nanging Pangeran Yonatan, putrane Sang Prabu Saul, tresna banget marang Sang Dawud, ²temah panjenengane nglairake prakara iku marang Sang Dawud: “Kanjeng rama mbudidaya badhe nyedani panjenengan, milanipun mbenjing-enjing kula aturi, ngatos-atos, panjenengan kula aturi wonten ing satunggaling papan pangungsen tuwin kula aturi singidan wonten ing ngriku. ³Kula badhe medal ndherekaken kanjeng rama wonten ing ara-ara pasingidan panjenengan punika. Kula badhe ngaturi rembag bab panjenengan dhateng panjenenganipun, badhe kula tingali kadospundi kawontenanipun lan kula lajeng ngaturi pirsaa dhateng panjenengan.”

⁴Pangeran Yonatan ngaturake bab kabecikane Dawud marang Sang Prabu Saul, ramane unjoke: “Sang Prabu sampun ngantos nandukaken piawon dhateng Dawud, ingkang abdi, amargi piyambakipun boten nandukaken piawon dhateng panjenengan dalem, malah punapa ingkang katindakaken punika rak sae sanget, tumrap panjenengan dalem. ⁵Tiyang

punika rak sampun ngetohaken nyawanipun lan sampun ngawonaken tiyang Filisti punika sarta Sang Yehuwah sampun paring kaunggulan dhateng tiyang Israel sadaya. Panjenengan dalem sampun nguningani lan suka ing galih margi saking punika. Kenging punapaa panjenengan dalem kok badhe nandukaken piawon dhateng rahipun tiyang ingkang resik, badhe mejahi Dawud tanpa sebab?"⁶ Sang Prabu Saul karsa ndhahar ature Pangeran Yonatan, lan banjur asupaos: "Demi asmane Sang Yehuwah kang gesang, Dawud ora bakal dipateni."⁷ Pangeran Yonatan banjur ngaturi Dawud lan ngandikakake sakehing dhawuhe Sang Prabu. Pangeran Yonatan nuli nyowanake Sang Dawud marang ing ngarsane Sang Prabu Saul lan Sang Dawud banjur nindakake kawajiban kaya kang uwis-uwis.

⁸ Bareng ana perang maneh, Sang Dawud mengsah nglawan bangsa Filisti temah gawe kapitunane mungsuh akeh sarta padha keplayu saka ing paprangan.

⁹ Nanging roh ala kang saka Sang Yehuwah nyurupi Sang Prabu Saul, nalika Sang Prabu lenggah ana ing daleme, kalawan ngasta towok; lan Sang Dawud mbeneri nylempung.

¹⁰ Sang Prabu Saul sumedya nunjemake Sang Dawud ing tembok kalawan towoke, nanging Sang Dawud ngendhani panloronge Sang Prabu, temah mung ngenani tembok. Sawuse iku Sang Dawud banjur lolos lan bisa oncat ing bengi iku.

¹¹ Sang Prabu banjur utusan wong-wong menyang ing daleme Sang Dawud didhawuhi njaga lan nyedani panjenengane ing wayah esuk. Nanging Sang Putri Mikhal, garwane Sang Dawud ngaturi pirsamarang Sang Dawud mangkene: “Yen panjenengan ora bisa oncat bengi iki, sesuk mesthi bakal disedani.”

¹² Sang Putri Mikhal tumuli mbyantu Sang Dawud mandhap saka ing cendhela lan Sang Dawud lolos lan bisa oncat. ¹³ Sawuse iku Sang Putri Mikhal mundhut terafim diselehake ing pasarean, endhase didokoki tenunan wulu wedhus, banjur dikemuli.

¹⁴ Sang Prabu Saul banjur utusan marani Sang Dawud, nanging Sang Putri Mikhal ngandika: “Lagi gerah.” ¹⁵ Sawuse iku Sang Prabu utusan wong-wong nyatakake sarta dipangandikani: “Dawud parakna mrene sapaturne, supaya dipateni!” ¹⁶ Para utusan iku padha lumebu ing daleme. lan katon ana terafim ing pasarean, endhase kasasaban tenunan wulu wedhus. ¹⁷ Sang Prabu Saul ngandika marang Sang Putri Mikhal: “Yagene sira ngapusi ingsun mengkonosarta nulungi mungsuhku, nganti bisa oncat?” Nanging Sang Putri Mikhal mangsuli unjuke: “Piyambakipun wicanten dhateng kawula makaten: Aku arep lunga aja kokcandhet. Apa kowe njaluk dakpateni?”

¹⁸ Sawuse Sang Dawud lolos lan oncat saka ing bebaya, nuli sowan ing ngarsane Nabi Samuel ing Rama lan ngandharake, kabeh apakang ditandukake Sang Prabu Saul marang

panjenengane. Sang Dawud banjur diajak Nabi Samuel menyang ing Nayot lan lereb ana ing kono. ¹⁹Nalika Sang Prabu Saul diaturi pawarta mangkene: “Kauningana, Dawud wonten ing Nayot, sacelakipun Rama.” ²⁰Sang Prabu nuli utusan wong-wong nyekel Sang Dawud. Nanging wong-wong mau ndeleng Nabi sagolongan kang kapenuhan Roh, disesepuhi Nabi Samuel. Lan Rohing Allah manjing ing para utusan mau lan iku uga banjur kapenuhan kaya nabi. ²¹Prakara iku diaturake marang Sang Prabu Saul; Sang Prabu Saul nuli utusan wong-wong liyane, nanging wong-wong iku uga katedhakan ing Roh kaya nabi. Sang Prabu nuli utusan wong-wong maneh, kang kaping telune, lan wong-wong iku uga katedhakan ing Roh. ²²Tumuli Sang Prabu Saul tindak piyambak menyang ing Rama. Sarawuhe ing sacedhake sumur gedhe ing Sekhu, nuli ndangu: “Nabi Samuel lan Dawud ana ing ngendi?” Atur wangsulane wong: “Wonten ing Nayot, sacelakipun Rama.” ²³Sang Prabu nuli tindak mrana menyang ing Nayot, ing sacedhake Rama lan panjenengane uga kenjingan ing Rohe Allah lan sajrone nerusake tindake iya kapenuhan Roh kaya nabi, nganti rawuh ing Nayot, ing sacedhake Rama. ²⁴Sang Prabu uga lukar pangagemane lan uga medhar wangsit ana ing ngarsane Nabi Samuel. Sang Prabu dhawah gumluntung kalawan lukar pangageman sadina sawengi muput.

Iki jalarane wong banjur ngucap: “Apa Sang Prabu Saul uga kagolong para nabi?”

Prajanjian antarane Pangeran Yonatan karo Sang Dawud

20:1-42 (20:1-43)

20¹ Sang Dawud nuli lolos saka ing Nayot, ing sacedhake Rama. Sarawuhe ing daleme Pangeran Yonatan nuli matur: “Kula punika nindakaken punapa? Punapa kalepatan kula lan punapa ta dosa kula dhateng ingkang rama, dene ngantos ngersakaken pejah kula?”² Nanging Pangeran Yonatan ngandika marang Sang Dawud: “Babar pisan boten. Panjenengan boten badhe kasedanan. Engeta, bilih kanjeng rama boten badhe tumindak punapa-panapa, prakawis agenga alita, ingkang boten kawedharaken dhateng kula rumiyin. Kanjeng rama rak boten badhe nyidhem prakawis punika tumrap kula? Punika temtu boten!”³ Nanging Sang Dawud matur maneh: “Inkang rama temtu sampun uninga, bilih panjenengan remen dhateng kula. Mila panggalihipun: Yonatan aja nganti ngreti prakara iki, mengko mundhak sedhik atine; ewadene, demi Sang Yehuwah ingkang agesang, lan demi gesang panjenengan, antawisipun pejah kaliyan kula namung wonten sajangkah.”

⁴ Pangeran Yonatan ngandika marang Sang Dawud: “Punapa kemawon ingkang dados kersa panjenengan badhe kula tindakaken.”

⁵ Pangandikane Sang Dawud marang Pangeran Yonatan: “Panjenengan mirsa, bilih benjing-enjing punika wulan enggal, pancenipun kula kedah ndherek dhahar kaliyan Sang Prabu. Manawi panjenengan marengaken kula kesah umpetan ing ara-ara ngantos mbenjing emben sonten. ⁶ Manawi ingkang rama ndangokaken kula panjenengan matur: Dawud nedha palilah dhateng kawula kalayan sanget, kalilana enggal-enggal kesah dhateng kithanipun ing Betlehem, amargi ing ngrika wonten upacara sidhekahan taunan kangge sadaya kulawangsa. ⁷ Manawi dipun pangandikakaken makaten: Iya becik, ateges ingkang abdi wilujeng. Nanging manawi dukanipun muntab dadakan, panjenengan mangertosa, bilih Sang Prabu sampun mutus murih bilai kula. ⁸ Manawi makaten mugè karsaa paring cihnaning kasetyan panjenengan dhateng ingkang abdi punika, awit dene panjenengan sampun damel prajanjian kaliyan ingkang abdi wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah. Samanten ugi manawi wonten kalepatan kula, panjenengan piyambak kula aturi mejahi kula. Punapa sebabipun dene panjenengan badhe ngloropaken kula dhateng ingkang rama?” ⁹ Nanging Pangeran Yonatan mangsuli: “Punika katebihna saking kula! Amargi manawi kula mangretos sayektos, bilih kanjeng rama sampun mutus badhe ndhatengaken bilai dhateng panjenengan, punapa inggih kula boten ngaturi pirsá dhateng panjenengan. ¹⁰ Sang Dawud banjur matur marang Pangeran

Yonatan: “Sinten ingkang badhe nyukani kabar dhateng kula, samangsa Sang Prabu paring wangsulan sugal dhateng panjenengan?”

¹¹ Pangandikane Pangeran Yonatan marang Sang Dawud: “Sumangga sami medal dhateng ing ara-ara!” Tumuli padha bebarengan metu menyang ing ara-ara.

¹² Pangeran Yonatan banjur ngandika marang Sang Dawud: “Demi Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, benjing-enjing utawi benjing emben watawis wanci makaten kula badhe nyumerepi panggalihipun kanjeng rama. Samangsa sae kawontenanipun tumrap Dhimas Dawud, punapa inggih kula boten lajeng kengkenan tiyang ngaturi pirsadhateng panjenengan? ¹³ Wangsul manawi rama ngersakaken supados panjenengan manggih bilai, muging Sang Yehuwah maringana paukuman dhateng Yonatan, malah nglangkungana punika, manawi kula boten matur dhateng panjenengan lan nglilani panjenengan tindak, supados panjenengan saged tindak kanthi wilujeng. Muging-muging Pangeran Yehuwah nunggil kaliyan panjenengan kados dene anggenipun nunggil kaliyan kanjeng rama kala rumiyin.

¹⁴ Manawi kula taksih gesang, punapa inggih panjenengan boten badhe ngatingalaken sih-kadarmanipun Pangeran Yehuwah dhateng kula? Nanging manawi kula sampun pejah, ¹⁵ panjenengan sampun ngantos medhot sihkasetyan panjenengan tumrap turun kula ing salami-laminipun. Lan manawi Pangeran

Yehuwah nyirnakaken satunggal-tunggaling mengsahipun Dhimas Dawud saking bumi, ¹⁶sampun ngantos namanipun Yonatan kabusek saking tedhak-turunipun Dhimas Dawud, ugi manawi Pangeran Yehuwah badhe males ukum dhateng mengsah-mengsahipun Dhimas Dawud.” ¹⁷Pangeran Yonatan mundhut sumpahe Sang Dawud maneh demi katresnane marang Pangeran Yonatan, amarga Pangeran Yonatan nresnani Sang Dawud prasat sarirane piyambak.

¹⁸Pangeran Yonatan nuli ngandika marang Sang Dawud: “Benjing-enjing wulan enggal panjenengan temtu dipun dangokaken, amargi palenggahan panjenengan kothong. ¹⁹Benjing embenipun panjenengan temtu dipun padosi, panjenengan kula aturi umpetan wonten ing pasingidan ing dinten lelampahan punika, lan panjenengan lenggah ing sandhing gumuk parang. ²⁰Kula lajeng badhe nglepasaken jemparing tiga ing sacelakipun kados-kados kula nginceng lesan makaten. ²¹Lan panjenengan pirsani, kula badhe ngengken rencang kula: Mangkata golekana panahe! Manawi kula cariyos dhateng rencang punika kanthi swara manti-manti: O, panah-panahe cerak bae, rada mrene maneh, jupukana, -- ateges panjenengan kula aturi rawuh, amargi demi Sang Yehuwah ingkang gesang, panjenengan wilujeng, boten wonten bebaya punapa-punapa. ²²Nanging manawi kula cariyos dhateng lare nem punika makaten: We lah panah-panahe tekan adoh kana! --

panjenengan kula aturi tindak, amargi Sang Yehuwah ndhawuhi panjenengan tindak.

²³ Menggah prakawis ingkang sami kula prasetyakaken ing antawisipun kula lan panjenengan, lah, Sang Yehuwah wonten ing antawisipun kula lan panjenengan ngantos ing salami-laminipun.”

²⁴ Sawuse iku Sang Dawud umpetan ana ing ara-ara. Nalika wus ngancik sasi anyar, Sang Prabu lenggah dhahar. ²⁵ Sang Prabu lenggah ana ing palenggahane kaya adhate, ing sacedhake tembok. Pangeran Yonatan ngadhep ana ing ngarsane. Senapati Abner lenggah ana ing sacedhake Sang Prabu, nanging palenggahane Sang Dawud tetep kothong. ²⁶ Lan ing dina iku Sang Prabu ora ngandika apa-apa, amarga panggraitane: “Bokmanawa ana apa-apa tumanduk marang dheweke. Bokmanawa Dawud lagi najis, iya dheweke mesthi lagi najis.”

²⁷ Nanging ing dina sawuse sasi anyar iki, ing dina kang kapindho, nalika palungguhane Sang Dawud tetep kothong, Sang Prabu ndangu marang Pangeran Yonatan, kang putra: “Geneya anake Isai ora ndherek dhahar, dhek wingi ora, saiki uga ora?” ²⁸ Atur wangsulane Pangeran Yonatan: “Dawud sampun nyuwun palilah kanthi sanget dhateng kawula, kaparenga dhateng Betlehem, ²⁹ tembungipun: Keparenga kula nyuwun pamit, amargi wonten upacara sidhekahan kangge kulawarga kula ing kitha; para sadherek kula piyambak ingkang murugi

kula. Milanipun manawi panjenengan welas dhateng kula, kula panjenengan lilani tuwi para sadherek kula. Punika sebabipun Dawud boten ndherek ing bujananipun Sang Prabu.”

³⁰ Sang Prabu banjur muntab dukane marang Pangeran Yonatan, pangandikane marang kang putra: “Anak sundel, kang murang tata! Ingsun rak wus mirsa, yen sira milih marang anake Isai lan iku kang marakake wirangira lan guwa-garbane ibunira.³¹ Awitdene, sanyata salawase anake Isai isih urip ana ing lumahing bumi, sira lan kaprabonira ora bakal santosa. Lan saiki utusana wong nimbali lan ngirid Dawud marang ing ngarsaningsun, amarga wong iku kudu mati.”

³² Ananging Pangeran Yonatan ngaturi wangsulan marang Sang Prabu Saul, kang rama: “Kenging punapa Dawud kedah dipun pejahi? Punapa ta kalepatanipun?” ³³ Sang Prabu nuli nlorongake towoke marang Pangeran Yonatan arep disedani. Dadine Pangeran Yonatan mirsa, Yen kang rama wus mutus arep nyedani Sang Dawud. ³⁴ Mulane Pangeran Yonatan jumeneng lan nilar papan bujana kanthi mulad-mulading dukane. Ing dina kapindho sasi anyar iku Pangeran Yonatan ora dhahar apa-apa, amarga panjenengane sekel galihe marga saka Sang Dawud, jalaran kang rama wus ngremehake Sang Dawud.

³⁵ Esuke Pangeran Yonatan tindak menyang ing ara-ara kadherekake abdi cilik kaya kang dadi prasetyane marang Sang Dawud.

³⁶ Pangeran Yonatan ngandika marang

abdine: "Mlayua golekana panah-panah kang daklepasake." Lagi bae abdi mau mlayu, Pangeran Yonatan nglepasake panah nglangkahi siraha abdi mau. ³⁷ Bareng abdi mau tekan ing prenahe panah kang dilepasake Pangeran Yonatan mau, Pangeran Yonatan alok-alok saka ing burine abdi mau: "Panah iku rak luwih adoh kana." ³⁸ Pangandikane Pangeran Yonatan maneh: "Ayo dikebat, aja mandheg bae." Abdi iku banjur ngukupi panahe lan diaturake bali marang bendarane. ³⁹ Ananging abdi iku ora ngreti apa-apa; mung Pangeran Yonatan lan Sang Dawud kang ngretos prakara iku. ⁴⁰ Sawuse iku Pangeran Yonatan masrahake gegamane marang abdi kang ndherek panjenengane, pangandikane: "Mangkata, gawanen menyang ing kutha!" ⁴¹ Abdi iku banjur mulih, Sang Dawud banjur medal saka ing sisihe gumuk parang, nuli sujud konjem ing bumi lan nyembah ambal kaping telu. Karone padha aras-ingaras lan padha muwun. Wasana Sang Dawud bisa ngiyat-ngiyatake sarirane. ⁴² Pangeran Yonatan ngandika marang Sang Dawud: "Panjenengan tindak kanthi wilujeng, kula rak sampun sami supaos wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah makaten: Sang Yehuwah wontena ing antawis kula lan panjenengan sarta ing antawisipun turun kula lan turun panjenengan ngantos ing salami-laminipun." (20-43) Sawuse iku Sang Dawud jumeneng lan banjur tindak, lan Pangeran Yonatan uga kondur menyang ing kutha.

Sang Dawud ana ing Nob

21:1-9

21 ¹Senapati Dawud rawuh ana ing Nob murugi Imam Akhimelekh. Imam iku methukake Sang Dawud kanthi kaget, ature marang panjenengane: "Punapaa rawuh panjenengan kok piyambakan lan boten wonten ingkang ndherekaken?" ²Wangsulane Sang Dawud marang Imam Akhimelekh: "Kula dipun paringi ayahan dening Sang Prabu kanthi piweling: Sapa-sapaa ora kena nyumurupi prakara kang dadi perlune sira sunutus lan kang sunbubuhake marang sira iku. Milanipun tiyang-tiyang kula sami kula ken dhateng wonten ing satunggaling panggenan. ³Dene sapunika panjenengan kagungan punapa? Kula panjenengan sangoni roti gangsal iji utawi punapa kemawon ingkang wonten." ⁴Wangsulane Imam Akhimelekh marang Sang Dawud: "Kula boten gadhah roti limrah, ingkang wonten namung roti sengkeran; anggeripun tiyang-tiyang panjenengan sami cegah nggepok tiyang estri." ⁵Wangsulane Sang Dawud marang Imam iku: "Pancen kula sami boten kenging ngempali tiyang estri kados kala rumiyin-rumiyin, manawi kula sami mangsah perang. Badanipun tiyang kula sami suci, sanadyan namung kekesahan limrah, langkung malih ing dinten punika. Satunggal-tunggalipun sami suci badanipun." ⁶Imam Akhimelekh banjur

ngaturi roti sengkeran, amarga ing kono ora ana roti liyane kajaba roti sesaosan; roti iku sabenere kalorod saka ing ngarsane Sang Yehuwah, supaya ing dina iku disalini roti anyar maneh.

⁷Ing dina iku uga kono ana sawijining punggawane Sang Prabu Saul, kang dipiji ngladeni Sang Yehuwah, jenenge Doeg, wong Edom, tetindhihe para pangone Sang Prabu Saul. ⁸Sang Dawud ngandika marang Imam Akhimelekh: “Ing ngriki panjenengan punapa boten kagungan waos utawi pedhang? Amargi pedhang utawi dedamel kula boten kula bekta, amargi dhawuhipun Sang Prabu sarwi dadakan.” ⁹Ature imam mau: “Pedhangipun Goliat tiyang Filisti ingkang panjenengan pejahi wonten ing Lebak Wit-Ela punika ingkang wonten ing ngriki, kaluruban ing sinjang, ing sawingkingipun efod punika. Manawi badhe panjenengan asta, mangga kula aturi mundhut; sanesipun boten wonten, namung punika.” Pangandikane Sang Dawud: “Boten wonten ingkang nyameni punika, pundi panjenengan paringaken dhateng kula.”

Sang Dawud ana ing Gat

21:10-15

¹⁰Sang Dawud nuli tata-tata lan banjur mangkat ing dina iku uga ngungsi saka ing ngarsane Sang Prabu Saul; tindake wus rawuh ing wewengkone Prabu Akhis, ratu-kutha ing Gat. ¹¹Para punggawane Prabu Akhis matur

marang gustine: “Punapa punika sanes Dawud ratunipun nagari punika? Punapa punika sanes tiyangipun ingkang kangge sesindhenan saur-sauran kaliyan jejogedan makaten:

Sang Prabu Saul ngasorake mungsuh ewon, nanging Sang Dawud nganti puluhan ewon?”

¹² Sang Dawud nggatosake marang tembung iku, temah panjenengane ajrih banget marang Prabu Akhis, ratu-kutha ing Gat iku. ¹³ Mulane banjur memba wong kang owah ana ing pandelenge wong-wong iku sarta api-api edan ana ing sacedhake wong-wong iku; panjenengane nggrauti korining gapura lan ilere diumbar dleweran ana ing jenggote.

¹⁴ Prabu Akhis banjur ngandika marang para punggawane: “Apa sira padha ora weruh, yen iku wong edan? Apa perlune wong iku sira gawa mrene? ¹⁵ Apa ingsun kekurangan wong edan, nganti wong iki sira ladekake marang ing mgarsaningsun, apa supaya mamerake edane marang ingsun? Apa pantes wong kang kaya mengkono mlebu ing kratoningsun?”

Sang Dawud ana ing guwa Adulam

22:1-5

22 ¹ Sang Dawud banjur tindak saka ing kono lan ngungsi menyang ing guwa Adulam. Bareng sadherek-sadhereke padha krungu bab iku, padha mrono marani panjenengane. ² Saben wong kang ngalami karubedan, wong dioyak-oyak ing utang, sadhengah wong kang lara atine, iku uga

padha ngempal karo panjenengane. Sang Dawud dadi tetindhihe wong watara patang atus.

³Saka ing kono Sang Dawud tindak menyang ing Mizpa ing tanah Moab lan matur marang ratu ing negara Moab: “Keparenga bapa saha biyung kawula manggen ing nagari dalem, ngantos kawula mangertos, punapa ingkang dados pangrehipun Gusti Allah dhateng kawula.” ⁴Rama ibune banjur disowanake marang ing ngarsane ratu ing nagara Moab lan manggen ndherek Sang Prabu, sajrone Sang Dawud ngembara ana ing beteng ing gunung.

⁵Nanging Nabi Gad matur marang Sang Dawud: “Panjenengan sampun wonten ing beteng redi punika, kula aturi jengkar lan kondur dhateng tanah Yehuda.” Sang Dawud nuli tindak menyang ing alas Kheret.

Para Imam ing Nob dipateni

22:6-23

⁶Prakara iku kapiyarsa dening Sang Prabu Saul, amarga Sang Dawud lan wong kang padha ndherekake konangan panggonane. Dene Sang Prabu Saul ana ing Gibeon, mbeneri lenggah ana ing ngisor wit esel ing tetengger, klawan ngasta towok lan kaadhep dening sakehing punggawane. ⁷Sang Prabu nuli ngandika marang para punggawa kang padha ngadhep: “He para wong Benyamin, padha rungokna. Apa anake Isai uga arep ngwenahi sira kabeh pategalan lan pakebonan anggur,

apa sira kabeh bakal didadekake tetindhihe bala sewu utawa satus,⁸ dene sira kok padha sakuthon nglawan marang ing sun lan ora ana wong siji-sijia kang matur marang ing sun, yen putraning sun wus nganakake prajanjian karo anake Isai iku? Lan panunggalanira ora ana kang prihatin tumrap ing sun utawa ngaturi pirsu marang ing sun yen putraning sun ngojok-ojoki punggawaning sun nglawan marang ing sun sarta ngalang-alangi ing sun kaya saiki iki.”

⁹Doeg, wong Edom kang anggone ngadhup ana ing sacedhake para punggawane Sang Prabu Saul banjur ngaturi wangsulan unjoke: “Kawula sumerep anakipun Isai punika dhateng ing griyanipun Imam Akhimeleh bin Ahitub ing Nob.¹⁰ Piyambakipun neges dhateng Sang Yehuwah kangge Dawud lan nyangoni piyambakipun: ugi pedhangipun Goliat, tiyang Filisti punika dipun sukakaken.”

¹¹Sang Prabu nuli utusan nimbali Imam Akhimeleh bin Ahitub dalah sakulawargane, para imam kang ana ing Nob; kabeh iya banjur padha sowan marang ing ngarsane Sang Prabu.

¹²Pangandikane Sang Prabu Saul: “Mara rungokna he anake Ahitub!” Unjoke: “Nuwun inggih, Gusti.”¹³Sang Prabu Saul banjur ndangu marang wong iku: “Geneya sira kok padha sakuthon karo anake Isai nglawan marang ing sun? Sira kok ngwenahi roti lan pedhang, sarta neges marang Gusti Allah kanggo wong iku, temah banjur mbalila

marang ingsun lan dadi pepalang kaya dene saiki iki?" ¹⁴Imam Akhimelekh nuli mangsuli unjuke: "Nanging sinten ing antawisipun para punggawa dalem ingkang pinitados kados Sang Dawud, tur dados mantunipun Sang Prabu saha mangagengi para pengawal dalem sarta kinormatan wonten ing kraton dalem?" ¹⁵Punika boten namung nembe sapisan kemawon anggen kawula neges dhateng Gusti Allah kangge piyambakipun. Babar pisan boten! Sang Prabu mugi sampun ngantos kagungan pandakwa dhateng abdi dalem kawula, dalasan dhateng kulawarga kawula, amargi abdi dalem boten mangretos punapa-punapa menggah punika wau sadaya, inggih alita inggih agenga." ¹⁶Ewadene Sang Prabu ngandika: "Sira kudu kaukum pati, Akhimelekh, sira lan sakehe kulawarganira!" ¹⁷Sang Prabu nuli ndhawuhi para prajurit kang ngadhep ana ing ngarsane: "Majua lan para imame Sang Yehuwah iku padha patenana, amarga padha mbyantu Dawud; amarga sanadyan wis padha ngreti, yen Dawud iku minggat ewadene ora padha ngaturi pirs marang ingsun." Nanging para punggawane Sang Prabu ora ana kang kumlawe tangane nempuh marang para imame Sang Yehuwah mau. ¹⁸Sang Prabu nuli ngandika marang Doeg: "Kowe majua banjur nempuha marang para imam iku!" Doeg, wong Edom iku, banjur maju lan nempuh marang para imam iku. Ing dina iku Doeg mateni wong wolung puluh lima, kang padha aklambi efod lena. ¹⁹Uga wong ing

Nob kuthane imam iku, padha dipateni Sang Prabu klawan landheping pedhang lananga wadona, apadene bocah-bocah lan bayi suson, dalah sapi, kuldi lan wedhuse uga padha dipateni.

²⁰ Nanging sawijining putrane Imam Akhimelekh bin Ahitub, kang jenenge Abyatar, iku bisa oncat lan lumayu sarta banjur dadi pandhereke Sang Dawud. ²¹ Nalika ngaturi pirsa marang Sang Dawud, manawa Sang Prabu Saul wus mateni para imame Sang Yehuwah, ²² Sang Dawud nuli ngandika marang Abyatar: "Pancen, ing dina iku aku weruh Doeg, wong Edom ana ing kana, aku wis ngira, yen wong iku mesthi bakal ngaturi uninga marang Sang Prabu Saul. Aku kang njalari patine kulawangsamu. ²³ Tetepa melu aku, aja wedi, awit sing sapa ngarah nyawamu iku, uga ngarah nyawaku. Ana ing sandhingku kowe slamet."

Sang Dawud ana ing Kehila

23:1-13

23 ¹ Sang Dawud diaturi pirsa mangkene: "Kauningana, tiyang Filisti mangsah perang nempuh kitha Kehila lan njarah pamipitanipun." ² Sang Dawud banjur neges marang Sang Yehuwah: "Punapa kawula prayoginipun ngawonaken bangsa Filisti punika?" Dhawuhe Sang Yehuwah marang Dawud: "Mangkata, bangsa Filisti iku asorna lan kutha Kehila luwarana!" ³ Nanging balane

Sang Dawud matur marang panjenengane: “Kula aturi enget, wonten ing ngriki kemawon wonten ing Yehuda, kula sampun sami kuwatos, saya malih manawi kula sami dhateng Kehila, mapagaken barisanipun perang bangsa Filisti.”⁴ Sang Dawud banjur neges maneh marang Sang Yehuwah, dene Sang Yehuwah paring wangsulan mangkene: “Samektaa, mangkata menyang Kehila, amarga Ingsun bakal masrahake wong Filisti marang ing tanganira.”⁵ Sang Dawud banjur mangkat sabalane menyang Kehila, mangsah perang nglawan bangsa Filisti, rajakayane padha digiring sarta mungsuh digecak luwih dening banget. Mangkono anggone Sang Dawud ngluwaru wong ing kutha Kehila.

⁶Nalika Imam Abyatar bin Akhimelekh ngungsi marang Sang Dawud ing Kehila, mudhune nggawa efod.

⁷Sang Prabu Saul diaturi pirsu, yen Sang Dawud wis mlebu ing kutha Kehila. Sang Prabu Saul nuli ngandika: “Gusti Allah wis masrahake Dawud ana ing tanganku, amarga mlebu ing kutha kang ana gapura lan ana slarake, iku ateges ngurung awake dhewe.”⁸ Sang Prabu Saul nuli ngerigake sakehing balane, nglurug perang menyang Kehila lan ngepung Sang Dawud sabalane.

⁹Bareng Sang Dawud mirsa, yen Sang Prabu Saul kagungan kersa ngarah bilaine, ngandika marang Imam Abyatar: “Efod iku prenekna!”¹⁰ Sang Dawud nuli matur: “Dhuh Sang Yehuwah, Gusti Allahing Israel, abdi

Paduka punika mireng sayektos bilih Sang Prabu Saul badhe rawuh ing kitha Kehila lan badhe nyirnakaken kitha punika margi saking kawula. ¹¹ Punapa kawula badhe dipun pasrahaken dening tiyang-tiyang ing kitha Kehila dhateng ing astanipun? Punapa Sang Prabu Saul badhe rawuh kados dene ingkang kapiireng ing abdi Paduka punika? Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, mugi karsaa paring sumerep dhateng abdi Paduka punika." Paring wangsulane Sang Yehuwah: "Saul bakal teka." ¹² Sang Dawud banjur matur: "Kawula saha bala kawula punapa badhe kapasrahaken tiyang-tiyang kitha Kehila dhateng astanipun Sang Prabu Saul?" Pangandikane Sang Yehuwah: "Bakal dipasrahake." ¹³ Sang Dawud dalah sabalane banjur padha tata-tata, watara wong nem atus, padha metu saka ing kutha Kehila lan lunga saparan-paran. Nalika Sang Prabu Saul diaturi pirsya, yen Sang Dawud wus oncat, ora sida nglurugi perang.

Sang Dawud ana ing pasamunan ing Zif

23:14-28

¹⁴ Anadene Sang Dawud lereb ana ing pasamunan, ing papan-papan pandhelikan. Pamanggene ana ing pagunungan ing pasamunan Zif. Lan sawuse iku Sang Prabu Saul tansah nguber-uber, nanging Gusti Allah ora masrahake ing astane Sang Prabu Saul.

¹⁵ Sang Dawud sumelang panggalihe amarga Sang Prabu Saul wis tindak nedya ngarah

nyawane Sang Dawud. Nalika Sang Dawud ana ing pasamunan ing Zif, ing Khoresa, ¹⁶Pangeran Yonatan, putrane Sang Prabu Saul, nuli tata-tata lan banjur murugi Sang Dawud menyang ing Khoresa, lan nyantosakake pangandele Sang Dawud marang Gusti Allah, ¹⁷sarta ngandika marang Sang Dawud: “Panjenengan sampun kuwatos, amargi kanjeng rama boten badhe saged nyepeng panjenengan, malah panjenengan badhe jumeneng ratu ngereh bangsa Israel, lan kula trimah namung dados tiyang ingkang angka kalih, ing sangandhap panjenengan. Kanjeng rama rak ugi sampun uninga bab punika.” ¹⁸Sakarone banjur padha prasya ana ing ngarsane Sang Yehuwah. Lan Sang Dawud lereb ana ing Khoresa, dene Pangeran Yonatan kondur menyang ing daleme.

¹⁹Nanging ana wong ing Zif sawatara kang seba marang ing ngarsane Sang Prabu Saul ana ing Gibeia sarta matur: “Dawud ndhelik wonten ing sacelak kawula, ing beteng-beteng parden, ing sacelakipun Khoresa, ing redi Hakhila, kaprenah ing sakidulipun ara-ara samun. ²⁰Milanipun manawi panjenengan dalem Sang Prabu kepareng rawuh, kawula aturi tindak, kawula ingkang tanggel badhe masrahaken tiyang punika wonten ing astanipun Sang Prabu.” ²¹Pangandikane Sang Prabu Saul: “Muga sira binerkahana dening Sang Yehuwah, amarga ngetokake kawelasanira marang ingsun. ²²Wis mangkata, nyatakna kang genah maneh, upayanen nganti

bisa meruhi ing ngendi padunungane lan sapa kang wis tau weruh wong iku ana ing kono, amarga ana sing kandha marang ingsun yen wong iku julig banget. ²³Udinen ngawruhi ing ngendi papan pandhelikane. Sira nuli sowana marang ingsun kalawan nggawa warta kang genah, lan ingsun bakal mbarengi lakunira. Lah, saupama wong iku ana ing njero nagara ingsun bakal nлити wong iku ana ing antarane sakehe ewon-ewoning wong Yehuda.” ²⁴Wong mau banjur enggal-enggal padha mangkat menyang Zif ndhisiki tindake Sang Prabu Saul. Sang Dawud sabalane ana ing pasamunan Maon, ing tanah warata sakidule ara-ara samun.

²⁵Nalika Sang Prabu Saul tindak sabalane nglari Sang Dawud, nuli ana kang ngaturi uninga marang Sang Dawud. Sang Dawud nuli tindak menyang ing gunung watu parang lan lereb ana ing pasamunan Maon. Bareng Sang Prabu miyarsa bab iku, banjur ngoyak Sang Dawud menyang ing pasamunan Maon. ²⁶Sang Prabu tindak saka ing sisih kenene gunung, dene Sang Dawud lan balane saka ing sisih kanane gunung, Sang Dawud enggal-enggal sumingkir, nanging Sang Prabu Saul sabalane wis meh ngepung Sang Dawud sabalane lan wus arep bisa nyekel, ²⁷jebul banjur ana wong kang sowan ngaturi pirsam marang Sang Prabu: “Panjenengan dalem mugenggal karsaa kondur, amargi tiyang Filisti sampun nempuh negari.” ²⁸Sang Prabu kapeksa kendel anggone nguber-uber Sang

Dawud lan tindak mapagake wong Filisti. Iku jalarane panggonan kono banjur diarani: Paranging Pangluwaran.

Sang Dawud nggesangi Sang Prabu Saul

23:29--24:22 (24:1-23)

²⁹ (24-1) Sang Dawud banjur tindak saka kono, banjur lereb ing beteng-beteng gunung, ing En-Gedi. ¹ (24-2) Nalika Sang Prabu **24** Saul kondur sawuse ngoyak-oyak wong Filisti, diaturi uninga mangkene: “Kauningana, Dawud wonten ing pasamunan En-Gedi.” ² (24-3) Sang Prabu Saul nuli ngumpulake wong pilihan saka sakehing wong Israel cacache telung ewu, banjur tindak nglari Sang Dawud lan balane ana ing gunung parang Wedhus Alasan. ³ (24-4) Panjenengane rawuh ing kandhang-kandhang wedhus ing pinggir dalan. Ing kono ana guwane lan Sang Prabu Saul mlebet ing kono arep turas, mangka Sang Dawud lenggah kalawan balane ana ing sajroning guwa, ing sisih buri. ⁴ (24-5) Para balane Sang Dawud banjur matur marang panjenengane: “Dinten ingkang dipun pangandikakaken dening Sang Yehuwah sampun dumugi: Lah, Ingsun masrahake satrunira ana ing tanganira, tindakna apa kang sira anggep prayoga.” Sang Dawud banjur jumeneng, lan ngiris poncoting jubah pangagemane Sang Prabu Saul kalawan colongan. ⁵ (24-6) Panggalihe Sang Dawud dadi goreng amarga ngiris poncoting

pangagemane Sang Prabu Saul; ⁶(24-7) nuli ngandika marang para pandhereke: “Sang Yehuwah muga ngedohna aku saka pratingkah kang mangkono marang gustiku, marang jebadaning Yehuwah, yaiku mulung tangaku nglawan marang panjenengane, awit panjenengane iku kang jinebadan dening Sang Yehuwah.”

⁷(24-8) Lan Sang Dawud nyegah para pandhereke klawan pangandika kang kaya mangkono iku; panjenengane ora nglilani wong-wong iku nempuh nglawan Sang Prabu Saul. Kacarita Sang Prabu Saul wus jumeneng lan nilar guwa iku arep nglajengake tindake.

⁸(24-9) Sawuse mangkono Sang Dawud uga jumeneng medal saka ing guwa iku lan nguwuh-uwuh marang Sang Prabu Saul saka ing pengkerane, ature: “Dhuh Gusti kawula Sang Prabu, ratu kawula.” Sang Prabu Saul noleh, Sang Dawud nuli jengkeng kalawan pasuryane nganti konjem ing bumi, sarta banjur sujud nyembah. ⁹(24-10) Sang Dawud banjur matur marang Sang Prabu:

“Kenging punapa dene panjenengan dalem kok miyarsakaken dhateng tembungipun tetiyang ingkang sami munjuk: Lah Dawud ngangkah dhateng bilai dalem. ¹⁰(24-11) Kauningana, ing dinten punika panjenengan dalem mirsa piyambak, bilih Sang Yehuwah sampun masrahaken panjenengan dalem ing tangan kawula wonten ing guwa punika; wonten tiyang ingkang aken kawula supados nyedani panjenengan dalem, nanging kawula

ngeman dumateng panjenengan dalem,
awit pamanggih kawula: Aku ora bakal
mulung tanganku nglawan marang gustiku,
amarga panjenengane wus jinebadan dening
Sang Yehuwah. ¹¹(24-12) Panjenengan
dalem pirsani rumiyin, dhuh kanjeng rama,
panjenengan dalem pirsani poncoting jubah
pangageman dalem ing tangan kawula
punika! Mirid saking anggen kawula ngiris
poncoting jubah pangageman dalem, ewadene
boten ngantos nyedani panjenengan dalem,
panjenengan dalem rak saged mirsa lan
nguningani, bilih tangan kawula resik
saking piawon lan cidra saha bilih kawula
boten nglampahi dosa wonten ing ngarsa
panjenengan dalem, sanajan panjenengan
dalem nguya-uya kawula lan ngangkah nyawa
kawula. ¹²(24-13) Sang Yehuwah mugèni dadosa
hakim ing antawis kawula kaliyan panjenengan
dalem, Sang Yehuwah mugèni malesaken kawula
dhateng panjenengan dalem, nanging tangan
kawula boten badhe nempuh panjenengan
dalem. ¹³(24-14) Kados bebasanipun
tiyang sepuh-sepuh makaten: Wong dursila
nuwuhake kadursilan. Nanging tangan kawula
boten badhe nempuh panjenengan dalem.
¹⁴(24-15) Ratanipun Israel nglurugi perang
sinten? Sinten ingkang panjenengan dalem
oyak-oyak? Segawon pejah! Namung pinjal!
¹⁵(24-16) Milanipun, mugèni Sang Yehuwah
dadosa hakim ingkang ndhawahaken kaleresan
ing antawisipun kawula kaliyan panjenengan
dalem. Panjenenganipun mugèni ngudanenana

saha mbelani prakawis kawula lan paring kaadilan dhumateng kawula saha ngluwari kawula saking asta dalem.”

¹⁶ (24-17) Bareng Sang Dawud wus rampung anggone munjuk mengkono iku marang Sang Prabu Saul, Sang Prabu Saul banjur ngandika: “Apa iku suwaranira, he putraningsun Dawud?” Sawuse iku Sang Prabu muwun kanthi suwara dumeling. ¹⁷ (24-18) Pangandikane marang Sang Dawud: “Becik sira tinimbang ingsun, amarga sira nandukake kabecikan marang ingsun, mangka ingsun nandukake piala marang sira. ¹⁸ (24-19) Ing dina iki sira wus nelakake kabecikanira marang ingsun. sanadyan Sang Yehuwah wus masrahake ingsun marang tanganira ewadene sira ora nyedani ingsun. ¹⁹ (24-20) Saupama sawijining wong kepethuk karo satrune apa iya dieculake temah iku bisa lunga kanthi slamet? Muga-muga Sang Yehuwah ngganjara kabecikan marang sira, minangka lirune apa kang wus sira tandukake marang ingsun ing dina iki. ²⁰ (24-21) Anadene ingsun wis mirsa, yen sira mesthi bakal jumeneng ratu lan kapraboning Israel bakal lestari santosa ana ing tanganira. ²¹ (24-22) Mulane ingsun mundhut supatanira marang ingsun demi asmane Sang Yehuwah, yen sira ora bakal nyirnakake tedhak-turuningsun sarta mbusek asmaningsun saka ing kulawarganingsun.” ²² (24-23) Sang Dawud banjur supaos marang Sang Prabu Saul, Sang Prabu Saul tumuli kondur menyang ing daleme, dene Sang

Dawud sabalane padha munggah ing beteng gunung.

Sedane Nabi Samuel

25:1

25 ¹Kacarita Nabi Samuel seda; sakehe wong Israel padha nglumpuk nangisi lan metak panjenengane ana ing daleme ing Rama. Lan Sang Dawud nuli tata-tata sarta banjur bidhal menyang ing ara-ara samun ing Paran.

Sang Dawud, Nabal lan Abigail

25:2-44

²Nalika samana ing Maon ana sawijining wong lanang, kang duwe panggaotan ana ing Karmel. Wong iku sugih banget; duwe wedhus gembel telung ewu lan wedhus jawa sewu. Wong iku ana ing Karmel mbeneri mbathili wedhus-wedhuse. ³Ana dene jenenge Nabal lan somahé Abigail. Wong wadon iku limpad ing budi lan ayu rupane, nanging sing lanang iku kasar lan wateke ala. Wong iku turune Kaleb. ⁴Nalika Sang Dawud miyarsa ana ing pasamunan, yen Nabal lagi mbathili wedhuse, ⁵banjur utusan wong sepuluh, iku padha dipangandikani: “Menyanga ing Karmel lan nemonana Nabal. Takokna kaslametane atas jenengku ⁶lan tekakna salam taklimku iki marang dheweke: Mugi wilujenga! Mugi wilujenga panjenengan, kulawarga

panjenengan, saha tiyang ingkang sami ndherek panjenengan. ⁷Mentas kemawon kula tampi wartos, bilih sampeyan saweg mbathili menda. Dene para pangen panjenengan boten nate kula arubiru lan boten wonten menda satunggal-tunggal ingkang ical salebetipun kula sami wonten ing Karmel. ⁸Kula aturi ndangu para pangen panjenengan piyambak, temtu badhe matur dhateng panjenengan bilih pancen makaten. Milanipun tiyang punika sami manggiha sihpiwelas panjenengan, punika rak kaleresan dinten riyaya? Panjenengan karsaa maringi punapa sawontenipun dhateng para abdi panjenengan saha ingkang putra Dawud.”

⁹Satekane ing kana utusane Sang Dawud padha matur marang Nabal atas asmane Sang Dawud ngepleki kaya kang dadi piweling Sang Dawud, nuli padha ngenteni. ¹⁰Nanging Nabal mangsuli marang para utusane Sang Dawud mau, pangucap: “Dawud iku sapa? Anake Isai iku sapa? Ing wektu iki akeh para batur kang minggat ninggal bendarane.

¹¹Apa memper aku njupuk rotiku, banyu omben-ombenku lan kewan belehanku kang daksembeleh kanggo wong-wongku juru nggungtingi, dakwenehake marang wong kang ora genah saka ngendi pinangkane?”

¹²Para utusane Sang Dawud nuli padha bali lan sabaline padha matur marang Sang Dawud ngepleki kaya kang diucapake dening Nabal marang wong-wong mau. ¹³Sang Dawud nuli ngandika marang balane: “Kowe kabeh padha nyengkelita pedhang!” Nuli padha

nyengkelit pedhang; Sang Dawud piyambak uga nyengkelit pedhange. Ing wektu samana ana wong watara patang atus kang padha ndherekake Sang Dawud nglurug, dene kang rong atus padha kari tunggu barang-barange.

¹⁴Nanging Abigail, somahe Nabal, diwartani dening salah sawijining bature, pangucape:

“Kauningana, Sang Dawud mentas utusan tiyang saking pasamunan ngaturi wilujeng dhateng bendara kula, nanging malah dipun ungel-ungeli awon. ¹⁵Mangka tiyang-tiyang punika sami sae sanget tandukipun dhateng kula sadaya, sami boten ngarubiru kula lan kula sami boten kecalan punapa-punapa salaminipun kula sami sesrawungan kaliyan tiyang-tiyang punika wonten ing pangenan.

¹⁶Tiyang-tiyang punika sami prasasat pager tembok ing sakubeng kula rinten dalu, salaminipun kula sami ngengen menda wonten ing sacelakipun. ¹⁷Milanipun, panjenengan galih saha panjenengan limbang-limbang,

punapa ingkang prayogi panjenengan lampahi, amargi sampun dipun temtokaken, bilih bendara kula dalasan sakulawarganipun badhe manggih bilai, mangka bendara kula punika panggalihipun awon, temah boten saged dipun ajak rerembagan.” ¹⁸Abigail enggal-enggal banjur njupuk roti rong atus iji, anggur rong impes, wedhus gembel lima kang wis kaolah,

emping gandum limang taker, kuweh kismis satus emplek, kuweh anjir rong atus iji, dimotake ing kuldi; ¹⁹banjur prentah marang para bature: “Lumakua ndhisiki aku, aku

enggag nututi kowe.” Nanging Nabal, bojone ora diwenehi sumurup.

²⁰ Nalika wong wadon iku nunggang kuldi medhun metu ing saselaning gunung, Sang Dawud sabalane uga mandhap ngener marang dheweke; temahan padha pethukan. ²¹ Maune Sang Dawud wus ngandika: “Tanpa guna anggonku padha ngayomi bandhane wong iku ana ing pasamunan, nganti ora kelangan apa-apa, kabecikanku kok diwales piala.

²² Gusti Allah muga ndhawahna paukuman marang Dawud, malah ngluwihana iku, manawa ngantia sesuk ing kono isih ana wong lanang siji bae kang urip.”

²³ Nalika Abigail ndeleng Sang Dawud, age-age mudhun saka ing kuldine, banjur sujud nyembah ana ing ngarsane Sang Dawud, nganti konjem ing bumi. ²⁴ Abigail nyungkemi padane Sang Dawud sarta matur: “Dhuh bendara kawula, kawula piyambak ingkang nyanggi kalepatan. Kalilana kawula matur wonten ing ngarsa dalem, kawula aturi midhangetaken aturipun abdi dalem punika.

²⁵ Bendara kawula sampun ngantos nggalih dhateng pun Nabal, ingkang watekipun awon punika, sebab kadosdene namanipun Nabal inggih goblog tiyangipun. Nanging kawula, abdi dalem, boten sumerep tiyang-tiyang ingkang panjenengan dalem utus. ²⁶ Margi saking punika, dhuh bendara kawula, demi asmanipun Sang Yehuwah, ingkang gesang saha asma dalem, ingkang dipun penggak dening Pangeran Yehuwah anggen

panjenengan dalem badhe ngwutahaken rah lan tumindak piyambak ngupados kaleresan, kajengipun kados Nabal mengсах panjenengan dalem saha tiyang ingkang badhe nandukaken piawon dhateng panjenengan dalem. ²⁷ Milanipun atur-atur ingkang kabekta dening abdi dalem punika kaparingna dhateng para tiyang ingkang sami ndherek panjenengan dalem. ²⁸ Panjenengan dalem mugi karsaa ngapunte kalepatanipun abdi dalem, amargi Sang Yehuwah temtu badhe mbangun malih tedhak-turun panjenengan dalem ingkang santosa; panjenengan dalem punika nindakaken perangipun Sang Yehuwah, lan boten wonten ingkang awon ingkang pinanggih ing panjenengan dalem ing sasugeng panjenengan dalem. ²⁹ Manawi wonten tiyang ingkang gumregah badhe ngarah nyawa panjenengan dalem, nyawa panjenengan dalem badhe rinimatan ing buntelan panggenaning para tiyang ingkang gesang wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah, Gusti Allah panjenengan dalem, namung nyawanipun para mengсах panjenengan dalem badhe kabandhilaken saking lekoking bandhil. ³⁰ Manawi Sang Yehuwah nandukaken ingkang cundhuk kaliyan sakathahing kasaenanipun kados ingkang kadhawuhaken Pangeran dhumateng panjenengan dalem lan panjenengan dalem kadhawuhan dados ratunipun bangsa Israel, ³¹ panjenengan dalem boten perlu sekel ing galih lan kaduwung margi ngwutahaken

rah tanpa sebab, saha panjenengan dalem tumindak piyambak ngupados kaleresan. Lan manawi Sang Yehuwah nandukaken kasaenan dhateng bendara kawula, mugi ngengetana dhateng abdi paduka punika.”

³² Sang Dawud tumuli ngandika marang Abigail: “Pinujia asmane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel, kang ngutus kowe methukake aku ing dina iki. ³³ Pinujia kawicaksananmu lan pinujia kowe dhewe, dene ing dina iki kowe menggak aku saka anggonku arep ngwutahake getih lan tumindak dhewe ngupaya kabeneran. ³⁴ Nanging demi asmane Sang Yehuwah, Gusti Allahe Israel kang gesang, kang menggak aku saka anggonku arep nandukake piala marang kowe -- saupama kowe ora age-age teka methukake aku, wong-wonge Nabal kang lanang mesthi ora bakal ana siji-sijia kang kari urip nganti ing wayah byar esuk.” ³⁵ Sang Dawud banjur nampeni saka wong wadon iku apa kang dicaosake marang panjenengane, sarta ngandika: “Muliha kanthi slamet; lan aku wis krungu aturmu lan bakal nyembadani panyuwunmu.”

³⁶ Saulihe Abigail tekan ing panggonane Nabal, lah wonge lagi nganakake bujana ing omahe wis kaya bujananing raja. Nabal bungah-bungah nganti mendem kepati, mulane kang wadon ora martani sakecap-kecapa, nganti tumeka byar esuk. ³⁷ Nanging esuke, nalika Nabal wus ora mendem, lagi diblakani dening somahe mungguh sakehe

prakara iku. Dumadakan jantungge mandheg ing dhadhane lan awake kaku. ³⁸Lan let watara sepuluh dina sawise iku Pangeran Yehuwah nggebag Nabal, nganti dadi lan patine.

³⁹Nalika wartane kapireng dening Sang Dawud, pangandikane: "Pinujia asmane Sang Yehuwah, kang mbelani aku ing bab panyamahe Nabal marang aku lan ngampah abdine saka ing panggawe ala. Sang Yehuwah wis nampekake pialane Nabal marang sirahé dhewe." Sang Dawud banjur utusan wong ngrembug karo Abigail anggone arep dipundhut garwa.

⁴⁰Para abdine Sang Dawud nuli nemoni Abigail ana ing Karmel lan pratela marang wong wadon iku mangkene: "Sang Dawud ngutus kula sowan panjenengan, panjenengan punapa karsa dipun pundhut garwa?" ⁴¹Wong wadon iku tumuli gumregah ngadeg, sujud nyembah sumungkem raine konjem ing bumi sarta matur: "Abdi paduka punika saestu kepengin dados parekan ingkang ngwisuhi sukunipun para abdi paduka punika." ⁴²Abigail banjur enggal-enggal tata-tata lan nunggang kuldine lan diiringake batur wadon lima. Abigail budhal ngetutake utusane Sang Dawud iku, lan banjur dadi garwane Sang Dawud.

⁴³Uga Ahinoam wong ing Yizreel wus dipundhut dadi garwane. Putri loro mau dadi garwane. ⁴⁴Nanging Sang Prabu Saul wus nrimakake Sang Putri Mikhal, putrane putri marang Sang Palti bin Lais, kang saka ing Galim.

Sang Dawud ngeman nyawane Sang Prabu Saul kang kaping pindhone

26:1-25

26 ¹Ana wong kang saka ing Zif seba marang ing ngarsane Sang Prabu Saul ing Gibeon sarta matur: "Dawud ndhelik wonten ing pareden Hakhila ing pasamunan."
²Sang Prabu Saul banjur samekta lan tindak menyang ing pasamunan kadherekake wong Israel pepilihan telung ewu sumedya nglari Sang Dawud menyang ing pasamunan Zif.
³Sang Prabu Saul ngadegake kemah ana ing gunung Hakhila ngadhepake pasamunan ing pinggir dalan. Dene Sang Dawud lereb ana ing pasamunan. Bareng Sang Dawud mirsa, yen Sang Prabu Saul nututi menyang ing pasamunan, ⁴banjur utusan para telik, nuli kasumurupan, yen Sang Prabu Saul rawuh temenan. ⁵Sang Dawud banjur tindak murugi pakemahane Sang Prabu Saul. Bareng Sang Dawud mirsa pasareyane Sang Prabu Saul karo Sang Abner bin Ner, senapatine, -- Sang Prabu sare ana ing satengahe pakemahan, dene para wadyabalane akemah ing sakubenge -- ⁶Sang Dawud banjur ngandika marang Akhimelek, wong Het lan Abisai bin Zeruya, sadulure Yoab mangkene: "Sapa kang melu aku marani pakemahane Sang Prabu Saul." Wangsulane Abisai: "Kula ingkang badhe ndherek."
⁷Sang Dawud karo Abisai tekan ing panggonane bala ing wayah bengi lan ing kana

Sang Prabu Saul katon sare ana ing satengahe pakemahan, tumbake tumanjeb ing bumi ing ulon-ulone, dene Sang Abner lan balane padha ngglethak ana ing sakubenge. ⁸ Abisai banjur matur marang Sang Dawud : “Ing dinten punika Gusti Allah sampun masrahaken satru panjenengan wonten ing asta panjenengan, milanipun kalilanana kula nunjemaken Sang Prabu ing bumi kaliyan waos punika, cekap namung sajojohan kemawon, boten sisah kaping kalih.” ⁹ Nanging Sang Dawud ngandika marang Abisai: “Aja koksedani panjenengane, amarga sapa ta kang namakake tangane marang jebadane Sang Yehuwah, kok ora luput saka ing paukuman?” ¹⁰ Sang Dawud ngandika maneh: “Demi asmane Pangeran Yehuwah kang gesang, Pangeran Yehuwah kang bakal nggebag, embuh nganti tumeka ing patine, embuh marga nglurug perang lan tiwas ana ing paprangan. ¹¹ Muga Pangeran Yehuwah ngedohna aku saka namakake tanganku marang jebadane Pangeran Yehuwah. Tumbak kang ana ing ulon-ulone lan kendhi iku jupuken lan payo padha lunga.” ¹² Sang Dawud banjur mundhut tumbak lan kendhi saka ing ulon-ulone Sang Prabu Saul, karone banjur padha mundur. Ora ana kang meruhi, ora ana kang ngonangi, ora ana kang nglilir, amarga kabeh padha turu kepati, awit Pangeran Yehuwah damel supaya wong-wong iku padha turu kepati. ¹³ Bareng Sang Dawud wis rawuh ing sabrang ing sisih kana, nuli jumeneng ana ing pucaking gunung, kapara adoh dadi

lete adoh karo wong-wong mau. ¹⁴ Sang Dawud banjur nguwuh-uwuh marang balane lan Senapati Abner bin Ner, pangandikane: "Senapati Abner, kenging punapa sampeyan boten sumaur?" Senapati Abner mangsuli: "Kowe iki sapa kang nguwuh-uwuh marang Sang Prabu?" ¹⁵ Sang Dawud ngandika maneh marang Sang Abner: "Sampeyan punika rak tiyang jaler? Sinten ing antawisipun bangsa Israel ingkang nyameni sampeyan? Kenging punapa sampeyan boten ngreksa dhateng ratu sampeyan? Amargi wonten tiyang saking panunggilanipun rakyat ingkang dhateng badhe nyidra Sang Prabu, Gusti sampeyan. ¹⁶ Inggang sampeyan tindakaken punika boten sae. Demi asmanipun Pangeran Yehuwah agesang, sampeyan wajib dipun pejahi, amargi sampeyan boten ngreksa gusti sampeyan, jebadanipun Sang Yehuwah. Sapunika, sampeyan titipriksa, wonten ing pundi waos saha lantingan ingkang wonten ing ulon-ulonipun Sang Prabu?"

¹⁷ Sang Prabu Saul ora pangling marang swarane Sang Dawud, banjur ngandika: "Iku apa swaranira, putraningsun Dawud?" Sang Dawud mangsuli ature: "Inggih dhuh gusti kawula Sang Prabu punika swanten kawula." ¹⁸ Sang Dawud nuli matur maneh: "Kenging punapa ta panjenengan dalem kok nguya-uya abdi dalem punika? Punapa kalepatan kawula? Kalepatan piawon punapa ta tangan kawula? ¹⁹ Milanipun, gusti kawula Sang Prabu mugi miyarsakna aturipun abdi

dalem punika. Manawi Pangeran Yehuwah ingkang ngosikaken panjenengan dalem supados nglawan dhumateng kawula, mugi Pangeran sinaosana gandaning kurban sesaosan, nanging manawi punika para anaking manungsa, kenginga ipat-ipat wonten ing ngarsanipun Pangeran Yehuwah, amargi tiyang-tiyang punika sami nundhung kawula, temah kawula boten angsal panduman saking kagunganipun Gusti Allah kaliyan tembungipun: Lungaa, ngabektia marang allah liyane. ²⁰ Milanipun, rah kawula sampun ngantos wutah ing bumi tebih saking ngarsanipun Pangeran Yehuwah. Awitdene ratunipun Israel ngarah nyawa kawula, kados mbujeng ayam wana ing pareden.”

²¹ Sang Prabu Saul banjur ngandika: “Ingsun iki gawe dosa, muliha dhuh putraningsun Dawud, amarga ing sun ora bakal nindakake piala maneh marang sira, awit ing dina iki ana pangemanira marang nyawaningsun; tindak-tandukingsun iku sanyata tanpa budi lan ing sun kesasar babar pisan.” ²² Nanging Sang Dawud mangsuli ature: “Lah punika waos kagunganipun Sang Prabu, dhuh gusti kawula! Salah satunggaling abdi paduka kadhawuhana nyabrang murugi punika. ²³ Pangeran Yehuwah badhe males kasaenan lan kasetyanipun saben tiyang, amargi Pangeran Yehuwah ing dinten punika sampun masrahaken panjenengan dalem wonten ing tangan kawula, nanging abdi dalem boten purun ngagagaken tanganipun dhateng jebadaning

Pangeran Yehuwah. ²⁴ Sajatosipun, kados dene nyawa dalem sampun kawula eman wonten ing ngajeng kawula, makaten ugi mug i nyawa kawula kaemana wonten ing ngarsanipun Pangeran Yehuwah, lan mug i Panjenenganipun ngluwari kawula saking sakathahing bebaya.”

²⁵ Sang Prabu Saul banjur ngandika marang Sang Dawud: “Muga sira binerkahan, dhuh putraningsun Dawud. Apa bae kang sira tandangi, mesthi sira bisa nindakake.”

Sang Dawud banjur nerusake tindake sapanan-paran lan Sang Prabu Saul kondur menyang ing daleme.

Sang Dawud ana ing satengahe bangsa Filisti

27:1-12

27 ¹ Nanging Sang Dawud panggalihe mengkene: “Kapriye bae ing sawijining dina aku mesthi nemu tiwas dening astane Sang Prabu Saul. Dadi luwih becik manawa aku enggal-enggal sumingkir saka ing kene menyang ing negarane wong Filisti, temah tumrap Sang Prabu Saul bakal ora bisa nglari aku maneh ana ing saindenging tanah Israel lan aku bakal uwal saka ing astane.”

² Sang Dawud nuli samekta lan banjur tindak mrana karo wong nem atus, kang padha ndherekake panjenengane, sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Akhis, bin Maokh, ratu ing kutha Gat. ³ Sang Dawud sabalane padha lereb ing bawahe Sang Prabu Akhis ing

Gat, sawiji-wijine kanthi kulawargane; Sang Dawud karo garwane loro, yaiku Ahinoam, wong wadon saka ing Yizreel lan Abigail, tilas somahe Nabal, wong wadon saka ing Karmel. ⁴Sawuse diaturake marang Sang Prabu Saul, yen Sang Dawud wus ngungsi menyang ing Gat, panjenengane wis ora nggoleki maneh.

⁵Sang Dawud matur marang Sang Prabu Akhis: “Manawi kawula manggih sihiwelas wonten ing ngarsa dalem, kawula mug i kaparingana panggenan ing salah satunggaling kitha ing tanah ngare, kenginga kawula enggeni. Punapa damelipun abdi dalem manggen wonten ing kithanipun kraton dalem?” ⁶Ing wektu samana Sang Dawud banjur diparingi kutha Ziklag, iku jalarane Ziklag dadi kagungane para ratu ing Yehuda nganti saprene. ⁷Sang Dawud manggen ing wewengkone wong Filisti lawase setaun patang sasi.

⁸Sang Dawud sabalane mangsah nglurug wong Gesur, wong Girzi lan wong Amalek, amarga wong iki kang padha ngenggoni negara iku wiwit saka Telam terus tekan tanah Sur lan tanah Mesir. ⁹Nalika Sang Dawud nempuh kutha iku, ora ana siji bae kang diuripi, iya lananga iya wadona. Sang Dawud njarah wedhus-wedhus, sapi, kuldi unta lan sandhangane, banjur bali sowan marang Sang Prabu Akhis. ¹⁰Yen Sang Prabu Akhis ndangu: “Ngendi kang sira tempuh ing dina iki?” Sang Dawud matur: “Ing tanah Negeb Yehuda” utawa “Ing tanah Negeb tlatahipun

tiyang Yerahmeel” utawa “Ing tanah Negeb, tlatahipun bangsa Keni.” ¹¹Sang Dawud ora nguripi wong siji-sijia, iya lananga iya wadona, kang banjur dibandhang menyang ing Gat, amarga nggalih: “Aja nganti padha martakake bab iku kabeh mangkene: Iki kang ditindakake Dawud.” Mangkono pratingkahe salawase manggon ana ing wewengkone bangsa Filisti. ¹²Anadene Sang Prabu Akhis pracaya marang Sang Dawud, amarga nggalih: “Dawud wus ndadekake awake sinengitan dening bangsane, dheweke mesthi tetep dadi abdiningsun ing salawas-lawase.”

Sang Prabu Saul ana ing desa Endor

28:1-25

28 ¹Ing wektu samana wong Filisti ngerigake wadyabalane nglurug perang nglawan wong Israel. Sang Prabu Akhis nuli ngandika marang Sang Dawud: “Kawruhana, yen sira sawadyabalanira ora kena ora kudu ndherek nglurug perang karo ingsun.” ²Atur wangsulane Sang Dawud marang Sang Prabu: “Nuwun inggih, panjenengan dalem badhe mirsa, punapa ingkang badhe dipun tindakaken dening abdi dalem punika.” Sang Prabu ngandika marang Sang Dawud: “Mulane sira sunsengkakake dadi pangawalingsun piyambak salawas-lawase.”

³Dene Nabi Samuel wus seda. Sakehing wong Israel padha nangisi lan nyarekake panjenengane ana ing kuthane, ing Rama.

Anadene Sang Prabu Saul wus nundhungi para prewangan lan juru mbebatang saka ing nagara.

⁴Wong Filisti iku padha nglumpuk lan banjur mangkat nglurug lan ngedegake kemahe ana ing sacedhake Sunem. Dene Sang Prabu Saul ngerigake sakehe wong Israel, banjur padha ngedegake kemahe ana ing Gilboa.

⁵Bareng Sang Prabu Saul mirsa wadyabala Filisti, panjenengane ajrih lan gumeter banget.

⁶Lan Sang Prabu Saul neges marang Sang Yehuwah, nanging Sang Yehuwah ora paring wangsulan, apa srana impen utawa Urim apa lantaran para nabi.

⁷Sang Prabu Saul banjur ngandika marang para punggawane: “Ingsun golekna wong wadon prewangan, ing sun bakal mrana lan mundhut pituduhe.”

Para punggawane padha munjuk marang Sang Prabu: “Ing Endor wonten tiyang estri prewangan.”

⁸Sang Prabu banjur namur lampah ngrasuk pangageman seje lan tindak kadherekake abdi loro. Bareng Sang Prabu ing wayah bengi rawuh ing panggonane wong wadon mau, banjur ngandika: “Mara aku

tenungna lumantar roh lan undangna wong kang bakal dakpratelakake.”

⁹Nanging wong wadon mau mangsuli: “Panjenengan rak temtu mangretos, ingkang dipun tindakaken

Sang Prabu Saul, bilih Sang Prabu sampun nyirnakaken saking nagari para prewangan lan juru mbebatang. Kenging punapa panjenengan masangi jiret nyawa kula kadamel mejahi kula?”

¹⁰Sang Prabu Saul banjur supaos demi

asmane Sang Yehuwah, pangandikane: “Demi asmane Sang Yehuwah agesang, kowe ora bakal kaluputan marga saka prakara iki.”

¹¹ Sawuse iku wong mau pitakon: “Sinten ingkang kedah kula dhatengaken, supados ngatingali panjenengan?” Paring wangsulane Sang Prabu Saul: “Aku undangna Nabi Samuel, supaya ngatingali marang aku.” ¹² Bareng wong wadon mau ndeleng Nabi Samuel, njerit klawan swara dumeling. Wong wadon mau banjur matur marang Sang Prabu mangkene: “Kenging punapa panjenengan dalem ngapusi abdi dalem? Panjenengan dalem punika Sang Prabu Saul piyambak!” ¹³ Sang Prabu banjur ngandika marang wong wadon iku: “Sira aja wedi. Apa kang sira deleng?” Wong wadon iku mangsuli ature: “Kawula ningali wonten makhluk ilahi jumedhul saking bumi.” ¹⁴ Sang Prabu banjur ndangu marang wong wadon iku: “Rupane kapriye?” Atur wangsulane: “Wonten tiyang sepuh jumeneng ngagem jubah.” Sang Prabu banjur mangretos, yen iku Nabi Samuel. Panjenengane banjur sumungkem karo wedanane konjem ing bumi lan sujud nyembah.

¹⁵ Sawuse iku Nabi Samuel ngandika marang Sang Prabu Saul: “Geneya kowe ngregoni aku lan nekakake aku?” Wangsulane Sang Prabu Saul: “Kula kepepet sanget, bangsa Filisti nglurugi perang nglawan kula lan Gusti Allah sampun linggar saking kula. Panjenenganipun sampun boten miyarsakaken pandonga kula malih, inggih dadosa lumantar para

nabi, dadosa sarana impen. Milanipun kula ngaturi panjenengan, supados maringi pitedah dhateng kula, punapa ingkang wajib kula lampahi.”¹⁶ Nabi Samuel banjur ngandika: “Yagene kowe kok takon marang aku, ujer Sang Yehuwah wis linggar saka kowe lan dadi satrumu?”¹⁷ Sang Yehuwah wis nindakake apa kang didhawuhake lumantar aku tumrap kowe, yaiku: Sang Yehuwah wus nyuwek karajan saka ing tanganmu lan kaparingake marang wong liyane, marang Dawud.¹⁸ Amarga kowe ora ngestokake dhawuhe lan ora ngleksanani mulad-mulading bebendune marang wong Amalek, yaiku jalarane Sang Yehuwah nandukake prakara iki marang kowe ing dina iki.¹⁹ Apadene Sang Yehuwah bakal masrahake wong Israel bareng karo kowe marang tangane wong Filisti, lan sesuk kowe sarta anak-anakmu bakal nunggal karo aku. Wadya-bala Israel bakal kapasrahake uga dening Sang Yehuwah marang tangane wong Filisti.”²⁰ Padha sanalika Sang Saul dhawah nggejor, amarga saka bangeting ajrihe bareng mireng pangandikane Nabi Samuel iku. Uga wus ora kagungan karosan maneh, amarga sadina sawengi ora dhahar apa-apa.

²¹ Wong wadon mau nyedhaki Sang Prabu Saul banjur sumurup, yen Sang Prabu banget kagete. Wong wadon mau banjur munjuk: “Lah abdi dalem sampun ngestokaken pamundhut panjenengan dalem lan ngleksanani dhawuh pangandika dalem klayan ngetohaken nyawa kawula.”²² Milanipun

mugi karsaa miyarsakaken panyuwunipun abdi dalem. Kalilanana kawula nyaosi panjenengan dalem roti sairis, kadhahara, supados panjenengan dhalem angsal kakiyatan, manawi panjenengan dalem badhe nglajengaken tindak.”²³ Nanging Sang Prabu Saul ora karsa sarta ngandika: “Ingsun ora arep dhahar.” Nanging nalika para abdine lan wong wadon mau ndhesek banget, panyuwune nuli dituruti, banjur jumeneng saka ing bumi lan lenggah ana ing amben.²⁴ Wong wadon mau duwe pedhet lemon ana ing omahe, iku banjur age-age disembeleh. Banjur njupuk glepung gandum, diulet lan dipanggang dadi roti tanpa ragi.²⁵ Iku mau kabeh diladekake ing ngarsane Sang Prabu Saul lan ing ngarepe para punggawane, kabeh nuli padha mangan. Sawuse iku banjur padha ngadeg lan ing bengi iku uga padha lunga saka ing kono.

Sang Dawud diaturi kondur dening wong Filisti

29:1-11

29¹ Wong Filisti ngumpulake sakehe wadyabalane ana ing Afek, dene wong Israel pacak baris ana ing sacedhake sendhang ing Yizreel.² Nalika para raja-kutha ing Filisti padha tindak ngliwati golonganing bala atusan lan ewon lan nalika Sang Dawud kanthi balane uga baris ana ing burine ndherekake Sang Prabu Akhis,³ para panggedhe Filisti mau padha ngandika: “Punapa perlunipun

tiyang Ibrani punika?” Paring wangsulane Sang Prabu Akhis: “Punika rak Dawud, rencangipun Saul, ratu ing Israel, ingkang sampun sataun kalih taun punika tumut kula, boten pinanggih kalepatanipun babar pisan wiwit nalika mbalik ngantos dumugi sapriki?”⁴ Nanging para senapatine wong Filisti padha duka marang raja Akhis sarta ngucap: “Tiyang punika panjenengan dhawuhi mantuk kemawon, kajengipun wangsul dhateng panggenan, ingkang panjenengan tedahaken, lan sampun ngantos tumut perang kaliyan kita, supados sampun ngantos mbalik nglawan kita wonten ing paprangan. Awit punapa ta ingkang kenging kangge mendhet galihing gustinipun, kajawi sarana masrahaken sirahipun tiyang-tiyang punika?”⁵ Punika rak Dawud ingkang kangge kekidungan klayan sesauran sinambi jejogedan:

Sang Prabu Saul ngasorake mungsuh ewon nanging Dawud puluhan ewon.”

⁶Sang Prabu Akhis banjur nimbali Sang Dawud, pangandikane: “Demi asmane Sang Yehuwah agesang, sira iku wong kang temen lan ingsun nganggep sira becik, yen sira mlebu metu ndherek ingsun ana ing satengahing wadyabala ing paprangan, wiwit sira ndherek marang ingsun nganti tumeka saprene, nanging sira ora disenengi para ratuning kutha-kutha.”⁷ Mulane sira muliha, mangkata kanthi slamet lan aja nindakake apa kang ala ana ing paningale para ratuning kuthane wong Filisti.”

⁸Nanging Sang Dawud matur marang Sang Prabu Akhis: “Punapa ingkang dados pandamel kawula? Punapa kalepatanipun abdi dalem punika, wiwit kawula ndherek panjenengan dalem, ngantos ing dinten punika, dene ngantos boten dipun parengaken ndherek panjenengan dalem perang nglawan mengsahipun gusti kawula Sang Prabu?”

⁹Paring wangsulane Sang Prabu Akhis marang Sang Dawud: “Ingsun ngreti, yen sira iku sunsenengi kaya dene utusane Gusti Allah; mung bae para senapatine wong Filisti wis padha ngandika: Wong iku ora kena melu perang karo kita. ¹⁰Dadine sesuk esuk umun-umun tangia dalah wong-wonge gustinira kang tekane bareng karo sira; tangia kang esuk, yen wis padhang nuli budhala!”

¹¹Esuk umun-umun Sang Dawud wungu dalah para wadyabalane, banjur padha budhal bali menyang ing tanahe wong Filisti, dene wong Filisti padha nglurug menyang ing Yizreel.

Ziklag kaobong. Pamalese Sang Dawud marang wong Amalek

30:1-25

30 ¹Nalika Sang Dawud rawuh sabalane ing Ziklag, ing dina katelune, wong Amalek wis nempuh tanah Negeb lan Ziklag. Ziklag wis disorake lan kaobong. ²Wong-wong wadon lan sakehe wong lanang kang ana ing kono, tuwa anom, wis padha ditawan, tanpa ana kang dipateni siji-sijia, kabeh padha

kagiring kalawan nerusake lakune. ³ Bareng Sang Dawud sabalane rawuh ing kono, kutha iku wus kobong nganti entek, dene para bojone lan anak-anake lanang wadon padha ditawan. ⁴ Sang Dawud muwun, sarta para balane kabeh padha nangis, dumeling swarane, nganti kentekan swara. ⁵ Garwane Sang Dawud karo pisan uga katut katawan, yaiku: Ahinoam, wong wadon saka Yizreel, lan Abigail randhane Nabal wong ing Karmel. ⁶ Lan Sang Dawud wis kepepet banget, amarga balane wis padha rasanan arep mbenturi watu. Wong kabeh padha susah banget atine, jalaran saka bojone lan anake lanang-wadon. Nanging Sang Dawud nyantosakake piandele marang Sang Yehuwah, Gusti Allaha.

⁷ Sang Dawud banjur dhawuh marang Imam Abyatar bin Akhimelekh: "Efodipun sampeyan beкта mriki." Imam Abyatar banjur ngaturake Efode marang Sang Dawud. ⁸ Sang Dawud banjur munjuk marang Pangeran Yehuwah: "Kawula punapa Paduka karsakaken mbujeng grombolan punika? Punapa kawula saged nututi?" Lan Panjenengane ngandika marang Sang Dawud: "Burunen, awit sira mesthi bakal bisa nututi wong-wong iku lan ngluwari para kang padha katawan." ⁹ Sang Dawud banjur bidhal kadherekake bala wong nem atus, lakune wus padha tekan ing kali Besor; balane salong ana kang kari ana ing kono. ¹⁰ Sang Dawud anggone ngoyak katerusake didherekake bala wong patang atus. Wong rong atus kang wis sayah banget, nganti ora

bisa nyabrang ing kali Besor, padha kari ana ing kono.

¹¹ Sawuse mangkono wong-wong padha mrangguli wong Mesir ana ing ara-ara; iku nuli disowanake marang ngarsane Sang Dawud. Wong iku diwenehi roti banjur mangan nuli diwenehi ngombe banyu, ¹² apadene diwenehi kuwih anjir sairis, lan kuwih kismis rong emplek; sawise mangan banjur katon waras maneh, amarga mentas ora mangan lan ora ngombe sajrone telung dina telung bengi.

¹³ Sang Dawud nuli ndangu marang wong mau: “Kowe iku bature sapa lan pinangkamu saka ing ngendi?” Wangsulane wong mau: “Kula punika tiyang nem-neman saking Mesir, rencangipun tiyang Amalek. Kula dipun tilar bendara kula, amargi tigang dinten kepengker kula lajeng sakit. ¹⁴ Kula mentas sami nggepuk Tanah Negeb gadhahanipun tiyang Kreti tuwin daerah Yehuda saha Tanah Negeb Kaleb, lan Ziklag sampun kula besmi ngantos telas.” ¹⁵ Sang Dawud ndangu maneh: “Apa kowe bisa nuduhake dalane menyang panggonane grombolan iku?” Ature wong mau: “Sumangga panjenengan supaos atas asmanipun Sang Yehuwah agesang, bilih panjenengan boten badhe mejahi kula saha masrahaken badan kula dhateng bendara kula, kula lajeng badhe nedahaken panggenanipun grombolan punika.” ¹⁶ Wong mau banjur nuduhake dalane marang Sang Dawud mrana, lan tinemu para wong iku pating prencan ing saindenging tanah kono, lagi padha mangan

lan ngombe sarta padha nganakake pista, amarga saka akehe jarahan anggone ngrayah ana ing tanah Filisti lan Yehuda. ¹⁷ Lan esuke Sang Dawud nggecak wong-wong iku wiwit esuk umun-umun nganti tekan suruping srengenge; ora ana wong siji-sijia kang bisa oncat, kejaba wong nom-noman patang atus kang bisa mlayu nunggang unta. ¹⁸ Sang Dawud ngluwaru kabeh, apa kang dirampas wong Amalek mau; garwane Sang Dawud karo pisan uga kaluwaran. ¹⁹ Ora ana kang kecicir, wiwit barang kang remeh tumeka kang gedhe, dalasan anak-anake lanang wadon; barang jarahan lan sapanunggalane kang wus dirampas wong-wong mau; kabeh iku kagawa bali dening Sang Dawud. ²⁰ Sang Dawud ngrebat sakehing wedhus lan sapi; kabeh padha digiring ana ing ngarsane kalawan nguwuh: "Iki jarahane Sang Dawud."

²¹ Bareng Sang Dawud rawuh ing panggonane wong rong atus kang padha kesayahen ndherekake Sang Dawud, lan kang diparengake kari ana ing sacedhake kali Besor, wong iku padha metu methukake rawuhe Sang Dawud lan wong kang padha ndherek. Sang Dawud banjur marepeki wong-wong iku sarta uluk salam. ²² Wusana ana rembuge wong kang ala lan ambek dursila saka panunggalane kang ndherekake Sang Dawud, tembunge: "Sarehne wong iku ora padha melu kita, aja diwenahi apa-apa saka barang jarahan, kang wus kita rebut iku kejaba mung anak-bojone dhewe-dhewe bae. Iku kareben

diepek lan cikben padha lunga.”²³ Nanging Sang Dawud ngandika: “He para sadulur, aja padha tumindak kaya mangkono, tumrap apa-apa kang wus diparingake Sang Yehuwah marang kita. Panjenengane wis ngayomi kita lan masrahake grombolan kang nempuh kita marang ing tangan kita.”²⁴ Sapa kang gelem ngrungokake tembungmu ing bab prakara iki? Amarga pandumane wong kang padha ngreksa barang-barang iku padha kaya kang nglurug perang, mulane iku bakal diedum warata.”²⁵ Lan kaya mangkono tumindake ing dina iku lan sabanjure; bab iku dipacak dadi katetepan lan pranatan tumrap wong Israel nganti saprene.

Sang Dawud ngintuni bebungah marang para tuwa-tuwane Yehuda

30:26-31

²⁶ Bareng Sang Dawud rawuh ing Ziklag, para tuwa-tuwane Yehuda, para mitra-mitrane Sang Dawud, padha dikirimi sapanduman saka barang jarahan kanthi piweling: “Punika panduman jarahan saking mengsahipun Sang Yehuwah.”²⁷ Yaiku mitra-mitrane kang ana ing Betel, ing Ramot ing Tanah Kidul, ing Yatir,²⁸ kang ana ing Aroer, ing Sifmot, ing Estemoa,²⁹ kang ana ing Rakhah, ing kutha-kuthane wong Yerahmeel, kang manggon ana ing kutha-kuthane wong Keni,³⁰ kang ana ing Hormah, ing Bor-Asan, ing Atakh,³¹ kang ana

ing Hebron lan ing panggonane Sang Dawud nglembara karo balane.

Sedane Sang Prabu Saul

31:1-13

31 ¹Ing wektu samana wong Filisti padha perang nglawan wong Israel. Wong Israel padha keplayu saka ing ngarepe wong Filisti lan akeh kang padha kapupu ing perang ana ing pagunungan Gilboa. ²Wong Filisti ora kendhat-kendhat anggone ngoyak Sang Prabu Saul lan para putrane, lan gawe tiwase Pangeran Yonatan, Abinadab lan Malkisua, para putrane Sang Prabu Saul. ³Wasana perange sangsaya ngrekasa kagem Sang Prabu Saul; para prajurit panahan kang padha methukake panjenengane, padha natoni panjenengane kalawan banget. ⁴Sang Prabu Saul nuli ngandika marang abdine kang ngampil gegaman: "Pedhangira unusen lan aku tuweken. supaya aja nganti wong ikuten iku nyuduk aku, sarta aku banjur digawe sawiyah-wiyah." Nanging abdi kang ngampil gegaman iku mopo, amarga ora tegel. Wekasan Sang Prabu Saul mundhut pedhange, iku banjur dirungkebi. ⁵Nalika abdi kang ngampil gegaman weruh, yen Sang Prabu wus seda, iya banjur ngrungkebi pedhange dhewe, temah mati mbelani gustine. ⁶Dadine Sang Prabu Saul lan putrane telu pisan padha seda lan abdi kang ngampil gegaman tuwin sakehing balane padha bareng tiwas ing dina

iku. ⁷ Bareng dideleng wong Israel, kang ana ing sisih kanane lebak lan ing sabrange bengawan Yarden, yen wadyabala Israel wis padha keplayu, apadene Sang Prabu Saul dalasan putra-putrane wis padha seda, banjur padha ninggal kutha-kuthane lan padha lumayu; wong Filisti nuli padha teka lan manggon ing kono.

⁸ Nalika esuke wong Filisti padha teka mblejedi wong kang mati kepupu, Sang Prabu lan putrane tetelu padha pating glimpang ana ing pagunungan Gilboa. ⁹ Wong Filisti banjur padha nigas mustakane Sang Prabu Saul, njarah gegamane, lan banjur kongkongan wong mubeng ing nagara Filisti supaya nyebar pawarta iku menyang ing kabuyutane brahalane lan marang rakyat. ¹⁰ Wasana gegamane Sang Prabu Saul didekek ana ing kabuyutane Asytoret lan layone dipantek ana ing baluwertine kutha Bet-Sean.

¹¹ Bareng wong-wong ing kutha Yabesy-Gilead krungu apa kang katandukake wong Filisti marang Sang Prabu Saul, ¹² sakehing wong gagah prakosa padha tata-tata lan budhal bengi-bengi, njupuk layone Sang Prabu Saul tuwin putra-putrane saka baluwertine kutha Bet-Sean. Banjur bali mulih menyang Yabesy lan ngobong layon-layone ana ing kono. ¹³ Wong iku padha njupuki tosan-tosane lan dipetak ana ing sangisore wit esel ing Yabesy. Sawuse iku banjur padha puwasa pitung dina lawase.

2 SAMUEL

Senapati Dawud tampi pawarta bab sedane Sang Prabu Saul

1:1-16

1 ¹Sasedane Sang Prabu Saul, nalika Senapati Dawud kondur saka ngasorake wong Amalek, sarta lereb rong dina ana ing Ziklag, ²ing dina katelune ana wong panunggalane balane Sang Prabu Saul, panganggone rowak-rawek, lan sirahe kawur-wuran lemah. Bareng tekan ing ngarsane Sang Senapati Dawud, sujud konjem ing bumi sarta nyembah.

³Sang Dawud ndangu wong mau: "Saka ngendi tekamu?" Atur wangsulane wong mau: "Kawula keplajeng saking pabarisanipun Israel." ⁴Pandangune maneh: "Kapriye pawartane? Mara aku caritanana!" Atur wangsulane: "Wadyabala sampun sami keplajeng saking paprangan, boten namung panunggilanipun wadyabala kemawon ingkang ambruk pejah, dalasan Sang Prabu Saul saha Pangeran Yonatan, putranipun, ugi sami seda." ⁵Senapati Dawud banjur ngandika marang wong kang nggawa pawarta iku: "Kapriye ngretimu, yen Sang Prabu Saul lan Pangeran Yonatan, putrane wis seda?" ⁶Atur wangsulane kang nggawa pawarta

mau: "Kapinujon kawula wonten ing pareden Gilboa; saking ngriku katingal Sang Prabu Saul lendhehan ing waosipun, mangka dipun oyak kreta-kreta tuwin bala kapal. ⁷ Nalika noleh mawingking mirsani kawula, lajeng nimbali kawula, lan kawula matur: Nuwun, Gusti kawula. ⁸ Sang Prabu ndangu dhateng kawula: Kowe sapa? Wangsulane kawula: Kawula tiyang Amalek. ⁹ Lajeng pangandikanipun dhateng kawula: Mara mrenea, aku patenana, amarga aku krasa kejeng, nanging nyawaku isih. ¹⁰ Kawula nyelaki Sang Prabu lajeng kawula sedani, amargi kawula mangretos, bilih panjenenganipun temtu boten lestantun gesang, sasampunipun dhawah. Jamanging mustakanipun saha kelat baunipun sami kawula pendhet lan punika sadaya kawula aturaken wonten ing ngarsanipun gusti kawula."

¹¹ Senapati Dawud banjur nyuwek-nyuwek pangagemane lan wong kang padha ngadhep ana ing ngarsane iya padha tumindak mengkono. ¹² Karodene padha nangis, anggone padha nangis karo puwasa nganti tumeka suruping srengenge, marga saka Sang Prabu Saul lan Pangeran Yonatan putrane, marga saka umate sang Yehuwah lan bangsa Israel, jalaran padha mati kapupu ing pedhang.

¹³ Senapati Dawud banjur ndangu maramg wong kang nggawa pawarta mau: "Pinangkamu saka ngendi?" Atur wangsulane: "Kawula punika tiyang nglembara, tiyang

Amalek.”¹⁴ Sang Dawud banjur ngandika marang wong mau: “Kapriye? Apa kowe ora wedi ngangkat tanganmu nyedani kang jinebadan ing Sang Yehuwah?”

¹⁵ Senapati Dawud banjur nimbali salah sijine prajurit, dhawuhe: “Mara mrenea, wong iku pedhangen!” Prajurit mau banjur medhang wong iku, temah mati. ¹⁶ Lan Sang Dawud ngandika marang wong iku: “Getihmu nempuhna marang awakmu dhewe, amarga cangkemmu dhewe nek seni nglawan awakmu dhewe, amarga kandha: Kawula ingkang nyedani ingkang jinebadan ing Sang Yehuwah.”

Pamuwune Sang Dawud marga saka Sang Prabu Saul lan Pangeran Yonatan

1:17-27

¹⁷ Sang Dawud ngulukake kidung panangis iku marga saka Prabu Saul lan Pangeran Yonatan, putrane. ¹⁸ Lan panjenengane paring dhawuh marahake kidung iki marang bani Yehuda; iku tinulis ana ing layang bab Wong Temen.

¹⁹ He Israel, pepethinganmu seda kapupu ana ing pagununganmu!

Kapriye dene para prawira padha sirna!

²⁰ Iku aja diwartakake ana ing Gat,
lan aja digiyarake ana ing lurung-lurunge
Askelon,

supaya para wanita ing Filisti aja nganti
padha suka pari suka,

lan para prawane wong ikutan padha
jingklak-jingklak.

²¹ He gunung-gunung ing Gilboa,
aja ana ebum utawa udan kang tumurun,
nibani kowe, dhuh ara-araning pepati.

Amarga ana ing kono tamenge para prawira
padha reged,
tamenge Prabu Saul kang ora kambon
lenga jebad.

²² Wong kang mati kapupu tanpa wutahing
getih,
lan para prawira tanpa gaji.

Jemparinge Sang Yonatan ora tau bali
nglaha,
pedhange Prabu Saul ora tau bali
nglenthung.

²³ Prabu Saul lan Sang Yonatan, wong kang
kinasihani lan sumlondhoh,
sugenge lan sedane ora pinisah.

Kebate ngluwihi abure manuk garudha,
rosane ngungkuli singa.

²⁴ He para bocah wadon ing Israel, Prabu
Saul tangisana,
kang manganggoni kowe klawan
sandhangan kang endah,
kang bakale kain jingga,
kang ngetrapake pasren emas ing
sandhanganmu.

²⁵ Kapriye ta dene para prawira padha
kepupu ana ing satengahing paprangan!
Sang Yonatan seda kapupu ana ing
pagununganmu.

²⁶ Kula ngraosaken sisah margi saking panjenengan, dhuh sadherek kula Yonatan; panjenengan rumaket sanget dhateng kula; tumrap kula katresnan panjenengan punika langkung nggumunaken katimbang katresnaning wanita.

²⁷ Kapriye ta dene para prawira padha kapupu, lan gegamaning perang padha lebur!

Sang Dawud jumeneng ratu ana ing Yehuda

2:1-7

2 ¹ Sang Dawud banjur munjuk pitakon marang Pangeran Yehuwah, ature: “Kawula punapa Paduka karsakaken bidhal dhateng salah satunggaling kitha ing Yehuda?” Pangandikane Sang Yehuwah: “Mangkata!” Senapati Dawud nuli matur: “Kawula kadhawuhan dhateng pundi?” Pangandikane Sang Yehuwah: “Menyanga ing Hebron!” ² Senapati Dawud banjur tindak mrana, kadherekake garwane karo pisan: Ahinoam, wong wadon saka ing Yizreel, lan Abigail, randhane Nabal, wong ing Karmel. ³ Senapati Dawud uga ngajak para wong kang ndherekake tindake, sawiji-wijine karo kulawargane lan padha manggon ana ing Hebron. ⁴ Wong Yehuda nuli padha nekani, sarta padha njebadi panjenengane dadi ratune para turune Yehuda.

Nalika Sang Prabu Dawud diaturi pirsu, yen para wong Yabesy-Gilead padha nyarekake Sang Prabu Saul, ⁵ Sang Prabu Dawud banjur utusan wong menyang Yabesy-Gilead, kanthi kaweling: "Muga sira padha binerkahana ing Sang Yehuwah, amarga sira wus ngatonake katresnanira marang Sang Prabu Saul, gustinira, yaiku anggonira padha nyarekake layone. ⁶ Mulane Sang Yehuwah muga nandukna sih lan kasetyane marang sira. Ingsun uga bakal nandukake kabecikan iki marang sira, amarga sira wus nindakake prakara kang kaya mangkono iku. ⁷ Disantosa atinira saiki lan padha dadia wong kang gagah prakosa, sanadyan gustinira Sang Prabu Saul wus seda; dene ing sun wus dijebadi dening tedhake Yehuda dadi ratune."

Peperangan antarane Prabu Dawud lan Pangeran Isyboset

2:8--3:1

⁸ Sang Abner, bin Ner, senapatine Sang Prabu Saul, wus nambut Pangeran Isyboset, putrane Prabu Saul lan didherekake: menyang ing Mahanaim, ⁹ sarta dijumenengake dadi ratune tanah Gilead, wong Asyuri, Yizreel, Efraim lan Benyamin, malah ngereh salaladane Israel kabeh. ¹⁰ Pangeran Isyboset bin Saul ing wektu samana yuswane patang puluh taun, nalika jumeneng ratu, ngereh bangsa Israel, dene anggone ngasta paprentahan lawase rong taun. Mung tedhake Yehuda kang ndherek

Sang Prabu Dawud. ¹¹Prabu Dawud anggone ngereh tedhake Yehuda ana ing Hebron lawase pitu setengah taun.

¹²Senapati Abner, bin Ner, klawan balane Prabu Isyboset, bin Saul nglurug saka ing Mahanaim menyang ing Gibeon. ¹³Sang Yoab bin Seruya lan balane Prabu Dawud uga metoni. Anggone ketemu ana ing telaga Gibeon, nuli padha pacak baris ana ing kono. Kang siji ana ing sisih kene, sijine ana ing sisih kana. ¹⁴Senapati Abner ngandika marang Senapati Yoab: "Cikben wong nom-noman padha maju, padha perang tandhing ana ing ngarep kita." Wangsulane Senapati Yoab: "Becik." ¹⁵Banjur padha maju perang mawa diwilang; rolas saka taler Benyamin, balane Prabu Isyboset, putrane Sang Prabu Saul, lan rolas saka balane Prabu Dawud. ¹⁶Wong-wong iku padha candhak-cinandhak sirahe, lan padha pedhang-pinedhang lambunge, temah padha mati sampyuh. Mulane panggonan kono diarani Helkat-Hazurim; prenahe ing sacedhake Gibeon. ¹⁷Ing dina iku campuhing perang ngebat-ebati, lan Sang Abner sabalane padha disorake dening balane Prabu Dawud.

¹⁸Putrane kakung Sang Zeruya telu, yaiku Sang Yoab, Abisai lan Asael padha ana ing kono; Sang Asael iku playune kaya kidang ana ing ara-ara. ¹⁹Sang Asael anggone mbujeng nututi Sang Abner ora menggak-menggok mangiwa utawa manengen. ²⁰Senapati Abner banjur noleh lan ndangu: "Apa iki kowe Asael?" Wangsulane: "Iya aku." ²¹Senapati

Abner banjur ngandika maneh: “Cekelen salah sawijining wong nom-noman iku lan rebuten gegamane.” Nanging Sang Asael ora karsa mandheg anggone mbujeng Sang Abner.

²² Senapati Abner banjur ngandika sapisan engkas: “Mandhega anggonmu mburu aku. Apa kowe njaluk dakgepuk nganti ambruk? Iba isinku nyawang marang kakangmu Yoab!”

²³ Nanging Sang Asael ora kersa mandheg. Senapati Abner banjur njojoh lambunge Sang Asael kalawan tumbake, nganti tembus ing gegere, temah ambruk ana ing kono lan seda ngenggon. Sakehing wong kang padha teka ing panggonane Sang Asael kang ambruk banjur seda mau, padha mandheg.

²⁴ Nanging Sang Yoab lan Sang Abisai padha nguber-uber Sang Abner. Bareng wis surup srengenge lan padha teka ing sacedhake gunung Ama, kang ana ing sawetane Giakh, kang kaprenah ing sangarepe pasamunan Gibeon, ²⁵ bani Benyamin padha ngumpul ana ing saburine Senapati Abner dadi sagelengan lan wis padha siyaga ana ing pucaking gunung. ²⁶ Senapati Abner banjur nguwuh-uwuh marang Sang Yoab: “Punapa pedhang punika kedah lajeng kemawon anggenipun memangsa? Punapa panjenengan boten mangretos, manawi wekasanipun badhe ngraosaken pait getir. Ngantos taksih pinten dangunipun anggen panjenengan boten karsa ndhawuhi dhateng bala, supados sami kendel anggenipun ngoyak-oyak para sadherekipun?” ²⁷ Wangsulane Senapati

Yoab: “Demi asmanipun Sang Yehuwah agesang, saupami panjenengan wau-wau sampun ngandika, wiwit wanci enjing rakyat sampun sami mundur anggenipun mbujeng sadherekipun.”²⁸ Senapati Yoab banjur ngunekake kalasangka, temah sakehing bala padha leren anggone mburu wong Israel lan ora perang maneh.

²⁹ Sawengi muput Senapati Abner anggone tindak kadherekake wadya-balane nglangkungi Araba-Yordan, nyabrang ing bengawan Yarden, meh sadina kaceput anggone padha lumaku terus, nganti tekan ing Mahanaim.³⁰ Nalika Senapati Yoab wus kendel anggone ngoyak-oyak Sang Abner lan ngumpulake sakehing balane, banjur kasumurupan yen balane Prabu Dawud ana kang kecicir wong sangalas, kalebu Sang Asael.³¹ Nanging balane Prabu Dawud oleh pepati kehe telung atus sawidak saka taler Benyamin, balane Sang Abner.

³² Banjur padha ngukup layone Sang Asael lan disarekake ana ing makame ramane ana ing Betlehem. Sang Yoab banjur tindak sabalane ing bengi iku uga, dene rawuhe ing Hebron, nalika wis padhang raina.

3¹ Peperangane antarane kulawargane Prabu Saul lan kulawargane Prabu Dawud kelantur-lantur; Prabu Dawud sangsaya suwe sangsaya santosa, balik kulawargane Prabu Saul sangsaya ringkih.

Para putrane kakung Sang Prabu Dawud

3:2-5

1Bb 3:1-4

²Para putrane kakung Prabu Dawud kang miyos ana ing kutha Hebron, kang pembayun, patutan saka Ahinoam, wong wadon saka Yizreel, asmane Amnon; ³putrane panenggak, patutan saka Abigail randhane Nabal, wong ing Karmel, asmane Kileab; putrane pandhadha asma Absalom, patutan saka Sang Putri Maakha, putrane Sang Prabu Talmi, ratu ing Gesur, ⁴putrane kang kapat, patutan saka Hagit, asmane Adonia, putrane kang kalima, patutan saka Abital, asmane Sefaca, ⁵lan putrane kang kanem, patutan saka Eglah, asmane Yitream. Iku kabeh putrane Prabu Dawud kang miyos ana ing Hebron.

Senapati Abner mbalik ndherek Sang Prabu Dawud

3:6-21

⁶Salawase ana peperangan antarane kulawargane Sang Prabu Saul lan kulawargane Sang Prabu Dawud, Sang Abner saya gedhe pangaribawane ing satengahe kulawargane Prabu Saul. ⁷Sang Prabu Saul kagungan tilaran garwa ampeyan jenenge Rizpa, anake wadon Aya. Prabu Isyboset ngandika marang Senapati Abner: "Kenging punapa sampeyan kok ngempali ampilipun kanjeng rama?"

⁸ Senapati Abner duka banget, amarga saka pangandikane Prabu Isyboset mau, ature: “Kawula punika punapa endhas segawon Yehuda? Ngantos sapriki kawula tansah nandukaken kasetyan kawula dhateng kulawarganipun Sang Prabu Saul, kang rama, inggih dhateng para sadherekipun lan dhateng para mitranipun, lan kawula tansah ngeman panjenengan dalem sampun ngantos dhumawah ing astanipun Sang Prabu Dawud, nanging sapunika panjenengan dalem ndakwa kawula lampah awon kaliyan tiyang estri.

⁹ Mugi Gusti Allah paringa paukuman dhateng Abner, malah nglangkungana saking punika, manawi kawula boten nandukaken dhateng Sang Prabu Dawud ingkang kaprasetyakaken dening Sang Yehuwah kaliyan supaos dhumateng panjenenganipun. ¹⁰ Inggih punika mindhah kratonipun Sang Prabu Saul lan ngedegaken dhamparing karajanipun Sang Prabu Dawud, temah ngereh Israel lan Yehuda, wiwit ing Dhan ngantos dumugi ing Bersyeba.”

¹¹ Lan Sang Prabu Isyboset ora bisa mangsuli sakecap-kecapa marang Senapati Abner, amarga saka eringe marang panjenengane.

¹² Senapati Abner banjur utusan marang ngarsane Prabu Dawud sarta diweling: “Nagari punika kagunganipun sinten? Kawula aturi damel prajanjian kaliyan kawula, kawula saestu badhe mbiyantu panjenengan dalem, supados sakathahipun tiyang Israel sami ngawula panjenengan dalem.” ¹³ Paring wangsulane Prabu Dawud: “Iya becik,

ingsun bakal gawe prajanjian kalawan sira, mung bae ana saprakara kang sunpundhut marang sira, yaiku sira ora bakal sowan marang ing ngarsaningsun, yen sira ora ngaturake Sang Putri Mikhal, putrane Sang Prabu Saul, samangsa sira seba marang ing ngarsaningsun.”

¹⁴Sang Prabu Dawud uga utusan wong sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Isyboset, putrane Prabu Saul, kanthi piweling: “Garwa kula Mikhal panjenengan wangsulaken dhateng kula malih, ingkang sampun kula tumbas srana ikutipun tiyang jaler Filisti satus.” ¹⁵Sang Prabu Isyboset tumuli utusan mundhut putri iku saka ing omahe Paltiel, bin Lais. ¹⁶Lan somahe ngiringake Sang Putri karo nangis nganti tekan ing Bahurim. Senapati Abner banjur nyentak marang dheweke: “Wis muliha!” Wong mau banjur mulih.

¹⁷Ing wektu samono Senapati Abner rerembagan karo para tetuwane Israel, pangandikane: “Sampun sawatawis dangu panjenengan ngersakaken supados Sang Prabu Dawud jumeneng ratu ngerehaken panjenengan. ¹⁸Sumangga sapunika panjenengan sami ngleksanana, amargi Sang Yehuwah sampun ngandika dhateng Sang Prabu Dawud makaten: Lumantar abdingSun Dawud Ingsun bakal ngluwari umatingSun Israel saka ing tangane wong Filisti lan saka ing tangane sakehe mungsuhe.”

¹⁹Senapati Abner uga rembagan karo wong Benyamin; Sang Abner uga banjur tindak

menyang Hebron, ngrembag karo Sang Prabu Dawud sakehing prakara kang wus kaanggep prayoga dening wong Israel lan sakehe turune Benyamin.

²⁰ Bareng Senapati Abner seba menyang ing ngarsane Sang Prabu Dawud, kadherekake wong rong puluh, Sang Prabu Dawud banjur nganakake bujana kagem Senapati Abner sapandhereke. ²¹ Senapati Abner munjuk marang Sang Prabu Dawud: “Keparenga kawula ngempalaken sakathahing tiyang Israel kasowanaken wonten ing ngarsa dalem, supados sami damela prajanjian kaliyan gusti kawula, lan gusti lajeng jumenenga ratu mengku samudayanipun ingkang panjenengan dalem karsakaken.” Sang Prabu Dawud banjur nglilani Senapati Abner mundur lan tindak kanthi slamet.

Senapati Abner kasedanan dening Sang Yoab

3:22-39

²² Wadya-balane Sang Prabu Dawud lagi bae mulih saka anggone nglurug kairid dening Senapati Yoab lan nggawa barang rayahan akeh. Nanging Senapati Abner wus mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Dawud ing Hebron, amarga Senapati Abner wis diparengake lengser kanthi slamet. ²³ Bareng Senapati Yoab wis kondur kadherekake wadya-balane, diaturi pirsa mengkene: “Lah Senapati Abner, bin Ner, sampun

sowan dhateng ing ngarsanipun Sang Prabu Dawud, lan sampun dipun parengaken mundur kanthi wilujeng.”²⁴ Senapati Yoab tumuli sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Dawud, ature: “Punapa ta ingkang panjenengan dalem tindakaken punika? Abner sampun sowan ing ngarsa dalem, kenging punapa panjenengan dalem parengaken mundur makaten kemawon?”²⁵ Panjenengan dalem punapa boten uninga wewatekanipun Abner bin Ner punika? Dhatengipun rak badhe ngloropaken panjenengan dalem lan supados mangretos gelat-gelut dalem saha badhe nyumerepi sadaya, ingkang badhe panjenengan dalem tindakaken.”

²⁶ Sawuse iku Senapati Yoab mundur saka ing ngarsane Sang Prabu Dawud lan utusan wong nututi Sang Abner, banjur diirid bali saka ing sumur Sira ora kanthi kauningan dening Sang Prabu Dawud.²⁷ Nalika Senapati Abner bali menyang Hebron, Sang Yoab ngajak mire panjenengane sadhela menyang ing tengahing gapura, api-api ngajak rembugan panjenengane sesidheman, wasana disuduk padharane ana ing kono temah seda, males getihe Asael, rayine.

²⁸ Bareng prakara iku kapiyarsa dening Sang Prabu Dawud, panjenengane ngandika: “Ingsun lan kratoningsun ora kaluputan ana ing ngarsane Sang Yehuwah, nganti salawas-lawase mungguh getihe Abner bin Ner iku.”²⁹ Kareben iku disangga dening Yoab dhewe lan sakehe kulawargane. Ing

saturun-turune ora pegat-pegat anaa kang lara umbelen, lara lepra, kang mlaku nganggo jagul, kang mati dening pedhang, utawa kekurangan pangan.”

³⁰ Mengkono anggone Senapati Yoab lan Sang Abisai sadhereke, nyedani Sang Abner, amarga Sang Abner nyedani Sang Asael sadhereke ana ing Gibeon, ana ing paprangan.

³¹ Sang Prabu Dawud ngandika marang Senapati Yoab lan marang para kawula kang ngadhep panjenengane: “Mara padha nyuweka panganggonira lan sabukana jarit kasusahan lan nangisa ana ing ngarepe layone Abner.” Sang Prabu Dawud piyambak uga tindak ana ing burine layon. ³² Nalika wong padha nyarekake Sang Senapati Abner ana ing Hebron, Sang Prabu Dawud muwun kanthi swara dumeling ana ing pakuburane Sang Abner lan sakehing kawula iya padha nangis.

³³ Marga saka Sang Abner iku Sang Prabu ngrepekake kidung panangis iki:

“Genea Abner matine kaya wong rucah,

³⁴ tanganira tan binanda lan sikilira ora karante,

gugurira kaya wong kang tiwas dening durjana.”

Lan para kawula kabeh saya banget anggone padha nangis marga saka panjenengane.

³⁵ Sakehing wong padha sowan ngaturi dhahar marang Sang Prabu ing nalika wayah awan, nanging Sang Prabu supaos, pangandikane: “Muga Gusti Allah ndhawahna paukuman marang aku mengkene, malah

ngluwihana saka iku, yen sadurunge srengenge surup aku ngantia ngrasakake roti utawa liyane.”³⁶ Nalika wong kabeh weruh prakara iku, nganggep bab iku prayoga kayadene anggone padha nganggep becik kabeh kang katindakake dening Sang Prabu.³⁷ Dadine para kawula kabeh, apadene sakehe wong Israel ing dina iku padha ngreti, yen anggone Senapati Abner sinedanan iku dudu karsane Sang Nata.

³⁸ Sang Prabu nuli ngandika marang para punggawane: “Apa sira padha ora ngreti, yen ing dina iki ana panggedhe, wong agung ing Israel kang nemu tiwas?”³⁹ Nanging ingsun iki saiki isih ringkih, sanadyan wis jinebadan dadi ratu, mangka wong-wong iku, anak-anake Zeruya, kerase padha ngluwihi ingsun. Muga Sang Yehuwah paring piwales marang wong kang nindakake piala cundhuk karo panggawene kang ala.”

Prabu Isyboset kasedanan

4:1-12

4¹ Nalika kapiyarsa dening putrane Sang Prabu Saul, manawa Senapati Abner wis seda ana ing Hebron, larud kekendelane lan wong ing Israel padha kaget kabeh.² Putrane Sang Prabu Saul kagungan tetindhing grombolan loro, kang siji jenenge Baana lan sijine Rekhab, sakarone anake Rimon, wong Benyamin saka ing Beerot. Amarga Beerot iku uga kaetung klebu tlatah Benyamin.³ Wong

Beerot wis padha ngungsi menyang ing Gitaim lan dadi wong neneka ana ing kana nganti saprene.

⁴Pangeran Yonatan, putrane Prabu Saul kagungan putra kakung, kang cacat sampeyane. Yuswane lagi limang taun, nalika ana pawarta bab Prabu Saul lan Pangeran Yonatan saka Yizreel. Nalika samana dibopong kagawa mlayu inyane, nanging anggone mlayu kesusu putra mau tiba lan banjur dadi pincang, Asmane Mefiboset.

⁵Anake Rimon, wong Beerot mau, yaiku Rekhav lan Baana padha lunga, nuli teka ing daleme Prabu Isyboset, nalika pinuju panas sumelet; Prabu Isyboset lagi sare ing wayah awan. ⁶Kapinujon wong kang jaga kori dalem iku ngantuk, lan keturon, nalika lagi nginteri gandum. ⁷Wong loro iku padha mlebu ing dalem, Prabu Isyboset pinuju sare ana ing kamar pasareyane, nuli disedani lan ditigas mastakane. Mastakane digawa ing bengi iku, ngliwati dalan kang saka ing Araba-Yarden.

⁸Mastakane Prabu Isyboset mau digawa sowan marang ing ngarsane Prabu Dawud ana ing Hebron sarta matur marang Sang Prabu: "Lah punika mastakanipun Prabu Isyboset, putranipun Sang Prabu Saul, mengsah panjenengan dalem ingkang sumedya nyedani panjenengan dalem; ing dinten punika Sang Yehuwah sampun nglilani panjenengan dalem, gusti kawula, nandukaken piwales dhateng Sang Prabu Saul lan tedhak turunipun."

⁹Nanging Sang Prabu Dawud ngandika marang

Rekhab lan Baana, anak-anake Rimon, wong ing Beerot, dhawuhe: “Demi asmane Sang Yehuwah kang agesang, kang wis ngluwari nyawaningsun saka sakehing karubedan!

¹⁰Nalika ana wong kang nggawa pawarta mangkene: Sang Prabu Saul sampun seda! lan nganggep dheweke kayadene wong kang nglantarake kabar becik, ingsun banjur nyepeng lan mateni wong iku ana ing Ziklag, lan kaya mangkono anggoningsun paring pituwas tumrap pawartane, ¹¹mendahane maneh saiki sawuse wong paracidra mateni wong kang bener ana ing omahe ing paturone; apa ingsun ora mundhut pulih getihe saka sira, lan nyirnakake sira saka ing bumi?”

¹²Sawuse ngandika mengkono Sang Prabu Dawud dhawuh marang abdine, supaya mateni wong-wong iku; tangane sarta sikile dikethok, mayite digantung ana ing sapinggire telaga ing Hebron. Nanging mastakane Prabu Isyboset kapundhut lan disarekake ana ing makame Senapati Abner ing Hebron.

Sang Prabu Dawud jumeneng ratu ngereh satlatahe Israel kabeh

5:1-5

1Bb 11:1-3

5¹ Sakehe taler Israel kabeh banjur padha sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Dawud ing Hebron sarta munjuk: “Kauningana, kawula punika sami tungguil rah saha tungguil daging kaliyan panjenengan dalem. ²Sampun

lami, nalika Sang Prabu Saul ngereh kawula sadaya, panjenengan dalem ingkang mimpin sadaya mobah-mosikipun tiyang Israel. Saha Sang Yehuwah sampun ngandika dhateng panjenengan dalem: “Sira kang bakal ngengon umatingSun Israel lan sira kang jumeneng ratu mengku Israel.”³ Dadine sakehe para tuwa-tuwane Israel padha seba ana ing ngarsane Sang Prabu Dawud ana ing Hebron; Sang Prabu banjur nganakake prajanjian karo para wong iku ana ing Hebron, ing ngarsane sang Yehuwah; wasana padha njebadi Sang Prabu Dawud dadi ratu mengku Israel.

⁴Sang Prabu Dawud yuswane telung puluh taun, nalika jumeneng ratu: patang puluh taun lawase anggone ngasta paprentahan. ⁵Ana ing Hebron panjenengane ngereh Yehuda pitung taun nem sasi lan ana ing Yerusalem anggone ngratoni satlatahe Israel lan Yehuda kabeh lawase telung puluh telu taun.

Sang Prabu Dawud ngrebat kutha Yerusalem lan dedalem ana ing kono

5:6-10

1Bb 11:4-9

⁶Sang Prabu Dawud kadherekake para wadyabalane nglurug menyang Yerusalem, nempuh wong Yebus, kang ngenggoni nagara kono. Wong iku padha nguwuh marang Prabu Dawud: “Kowe mangsa bisaa mrengse, wong wuta lan wong pincang bakal mbalekake kowe.” Karepe wong iku: Sang Prabu Dawud

ora bakal bisa mlebet mrono. ⁷ Nanging Sang Prabu Dawud bisa ngrebat kuthaning beteng Sion, yaiku kuthane Sang Prabu Dawud. ⁸ Sang Prabu Dawud nalika samana wus ngandika: “Sapa kang arep nelukake wong Yebus kudu mlebu ngliwati ilen-ilen iki; Prabu Dawud gething banget marang wong wuta lan wong pincang.” Mulane ana bebasan: “Para wong wuta lan wong pincang ora kena mlebu ing omah.”

⁹ Lan Sang Prabu Dawud banjur ngadhaton ana ing beteng kono, kang banjur kaparingan jeneng: Kuthane Sang Prabu Dawud. Panjenengane nyantosani kutha iku ing saubenge wiwit saka Milo manjero. ¹⁰ Sang Prabu Dawud sangsaya suwe sangsaya gedhe pangwasane, amarga Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha kang sarwa dumadi nunggil karo panjenengane.

Kratone Sang Prabu Dawud lan kulawargane

5:11-16

1Bb 3:5-9, 14:1-7

¹¹ Prabu Hiram, ratu ing nagara Tirus, nglampahake utusan marang ngarsane Sang Prabu Dawud lan ngintuni kayu eres sarta tukang kayu lan tukang batu; iku padha ngyasakake kraton Sang Prabu Dawud. ¹² Sang Prabu banjur manggretos, yen Sang Yehuwah wis netepake panjenengane dadi ratune Israel

lan ngluhurake paprentahane marga saka Israel, umat kagungane.

¹³ Sang Prabu Dawud banjur mundhut ampil lan garwa maneh saka ing Yerusalem, sawise pindhah dalem saka Hebron lan banjur kagungan putra kakung lan putri maneh.

¹⁴ Iki asmane putra-putra kang miyos ana ing Yerusalem: Syamua, Sobab, Natan, Suleman, ¹⁵ Yibkhar, Elisua, Nefeg, Yafia, ¹⁶ Elisama, Elyada lan Elifelet.

Prabu Dawud nelukake wong Filisti

5:17-25

1Bb 14:8-16

¹⁷ Bareng wong Filisti padha krungu, yen Prabu Dawud wus dijebadi jumeneng ratu mengku Israel, kabeh banjur padha nglurug sumedya nyekel Prabu Dawud. Nanging Prabu Dawud mirsa prakara iku banjur mlebet ing beteng. ¹⁸ Nalika wong Filisti padha nekani lan pating prenca ana ing lebak Refaim, ¹⁹ Sang Prabu Dawud neges marang Sang Yehuwah: “Kawula punapa Paduka karsakaken mangsah perang nglawan tiyang Filisti punika? Punapa tiyang-tiyang punika badhe Paduka ulungaken dhateng ing tangan kawula?” Paring wangsulane Sang Yehuwah marang Prabu Dawud: “Majua perang, amarga Ingsun bakal ngulungake wong iku marang ing tanganira.” ²⁰ Sang Prabu Dawud banjur tindak menyang ing Baal- Perasim lan ngasorake wong iku ana ing kono. Pangandikane Sang Prabu:

“Pangeran Yehuwah njebolake mungsuhku ana ing ngarepku kaya panjeboling banyu.” Mulane wong padha ngarani panggonan kono: Baal-Perasim. ²¹Wong Filisti padha ninggal brahalane kang ana ing kono, Sang Prabu Dawud sabalane padha ngusungi.

²²Nalika bala Filisti nglurugi sapisan engkas lan pating prencana ana ing lebak Refaim, ²³Sang Prabu Dawud neges marang Pangeran Yehuwah lan kaparingan wangsulan: “Aja methukake, nanging mubenga, nganti tekan ing saburine wong-wong iku, temah sira bisa nempuh saka urute wit-wit baka. ²⁴Lan manawa sira krungu gumedruging sikil ing pucuking wit-wit baka iku, sira kudu tumandang cekat-ceket, amarga ing wektu iku Sang Yehuwah nyarirani perang ana ing ngarepira lan bakal ngasorake bala Filisti.”

²⁵Sang Prabu Dawud iya banjur tumindhak mengkono, yaiku kaya kang kadhawuhake dening Sang Yehuwah, temah bisa nggepuk bala Filisti, nganti kasoran, wiwit saka ing Geba tutug ing cedhake Gezer.

Pethine Prajanjian kaelih menyang Yerusalem

6:1-23

1Bb 13:5-14, 15:25--16:3

6 ¹Sang Prabu Dawud tumuli ngempalake sakehing wong pilihan saka ing antarane wong Israel, cacahé ana wong telung puluh ewu. ²Sang Prabu Dawud nuli cecawis lan

banjur tindak saka Baale-Yehuda, kadherekake sakehe para kawula, karsane arep ngusung pethine Allah, kang sinebut kalawan asmane Sang Yehuwah, Gustining sarwa dumadi, kang lenggah ing dhampar ing sadhuwure kerubim.

³Pethine Allah kaemotake ing kreta anyar, sawuse kausung saka ing omahe Abinadab, kang ana ing pagunungan. Uza lan Ahyo, anake Abinadab padha ngiringake kareta iku.

⁴Uza lumaku ana ing ngiringane pethining Allah lan Ahyo ana ing ngarepe. ⁵Sang Prabu Dawud lan sakehe wong Israel padha jejogedan sakatoge ana ing ngarsaning Sang Yehuwah, binarung swaraning kekidungan, clempung, slukat, terbang klinthingan lan kecer.

⁶Bareng tekan ing panutone Nakhon, Uza kumranggeh tangane marang pethine Allah iku, lan banjur nyekel, amarga sapine kepleled. ⁷Bebendune Yehuwah mungkat marang Uza, Gusti Allah banjur nggebag wong iku, amarga sembranane. Uza mati ngenggong ana ing sandhinge pethine Gusti Allah mau.

⁸Sang Prabu Dawud dadine duka banget, amarga Sang Yehuwah nggebag Uza kanthi patrap kang ngebat-ebati banget: panggonan iku banjur katelah karan Peres-Uza nganti saprene. ⁹Ing nalika samana Sang Prabu Dawud banjur ajrih marang Sang Yehuwah, pangandikane: "Kapriye bisane pethine Sang Yehuwah tumeka ing ngarepku." ¹⁰Mulane Sang Prabu ora karsa mindhah pethine Sang Yehuwah menyang ing panggonane menyang

ing kuthane Sang Prabu Dawud, nanging Sang Prabu Dawud dhawuh ngenggokake menyang ing omahe Obed-Edom, wong ing Gat.

¹¹ Pethine Gusti Allah iku ana ing omahe Obed-Edom, wong ing Gat mau telung sasi lawase, lan Sang Yehuwah mberkahi Obed-Edom lan sakukubane. ¹² Sang Prabu Dawud diaturi pirsamangkene: “Sang Yehuwah sampun mberkahi Obed-Edom lan sakukubanipun, amargi saking pethinipun Gusti Allah punika.” Sang Prabu Dawud banjur dhawuh ngelih pethine Sang Yehuwah saka ing omahe Obed-Edom menyang ing kuthane Sang Prabu Dawud kanthi sukapirena. ¹³ Nalika wong kang padha ngusung pethine Sang Yehuwah iku lumaku oleh nem jangkah, panjenengane ngurbanake sapi lan pedhet lemon siji. ¹⁴ Lan Sang Prabu Dawud beksa-beksa kalawan mepeng ana ing ngarsane Sang Yehuwah, panjenengane ngagem rasukan efod lena.

¹⁵ Sang Prabu Dawud lan sakehe wong Israel ngusung pethine sang Yehuwah kambi surak-surak binarung swaraning kalasangka.

¹⁶ Nalika pethine Sang Yehuwah mlebu ing kuthane Sang Prabu Dawud, Sang Putri Mikhal putrane Sang Prabu Saul ngungak ing cendhela, mirsa yen Sang Prabu Dawud lincak-lincak lan beksa-beksa ana ing ngarsane Sang Yehuwah. Mulane Sang Putri ing sajroning panggali nyepelekake Sang Prabu Dawud.

¹⁷ Pethine Sang Yehuwah diusung mlebu banjur diprenahake ana ing panggonane, ing

sajroning kemah kang wus dipasang dening Sang Prabu Dawud kanggo iku, lan sawuse iku nuli nyaosake kurban obaran lan kurban kaslametan ana ing ngarsane Sang Yehuwah. ¹⁸Sawuse Sang Prabu Dawud nyaosake kurban obaran lan kurban kaslametan, bangsa iku banjur diberkahi atas asmane Sang Yehuwah, Gustining sarwa dumadi. ¹⁹Tumuli wong sabangsa kabeh lan wong sagolongane Israel kabeh, lananga wadona, siji-sijine padha diedumi roti bunder siji, daging sairis, lan panganan kismis saemplek. Sabubare iku wong sabangsa kabeh padha mulih menyang ing omahe sowang-sowangan.

²⁰Nalika Sang Prabu Dawud kondur arep andum slamet marang saisining kraton, Sang Putri Mikhal, putrane Prabu Saul, methukake Sang Prabu karo matur: “Kadospundi dene ratunipun Israel ing dinten punika kok lukar wonten ing ngajengipun para parekan, boten kraos wirang kados dene tiyang rucah?”

²¹Nanging Sang Prabu Dawud ngandika marang Sang Putri Mikhal: “Ana ing ngarsane Sang Yehuwah kang wis milih aku kanthi nishake ramamu lan wong sabrayate kabeh, sarta banjur nuding aku kadadekake ratuning umate Pangeran Yehuwah, yaiku Israel -- ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, aku mesthi jejogedan. ²²Malah aku nedya ngesorake sarira ngluwihi iki, kowe nganggep aku remeh, nanging bebarengan para parekan, kang kok sebut iku, aku arep kinormatan.” ²³Sang Putri

Mikhal ora kagungan putra, nganti tumeka ing sedane.

Prasetyane Sang Yehuwah tumrap kulawarga lan karajane Prabu Dawud

7:1-17

1Bb 17:1-15

7¹ Nalika Sang Prabu Dawud ndalemi kedhatone lan sang Yehuwah wus paring katentreman luwar saka para mungsuh ing sakubenge, ²Sang Prabu ngandika marang Nabi Natan: "Lah kula punika manggen wonten ing griya kajeng eres, mangka pethinipun Gusti Allah wonten ing ngandhap tendha."

³Nabi Natan tumuli matur marang Sang Prabu: "Inggih sumangga, panjenengan dalem nindakna punapa ingkang wonten ing panggali dalem, awit Sang Yehuwah nunggil kaliyan panjenengan dalem."

⁴Nanging bareng sawengi iku uga Sang Yehuwah ngandika marang Nabi Natan: ⁵"Lah sira mangkata lan matura marang abdingSun Dawud: Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah: Sira apa arep yasa omah kagem Ingsun murih Sundalemi? ⁶Ingsun ora nate manggen ana ing omah wiwit Ingsun ngluwar Israel saka ing tanah Mesir, nganti saprene, nanging Ingsun tansah lelana ana ing kemah minangka padalemaningSun. ⁷Salawase Ingsun lelana karo wong Israel kabeh, apa Ingsun nate paring pangandika marang salah sawijining hakime wong Israel, kang

Sundhawuhi ngengon umatingSun Israel mangkene: Yagene sira ora yasa omah kayu eres kagem Ingsun? ⁸Mulane sira matura marang abdingSun Dawud mangkene: Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah, Gustinipun ingkang sarwa dumados: Ingsun kang nimbali sira saka ing pangonan, nalika sira nggiring wedhus-wedhusira, supaya jumeneng ratu ngereh umatingSun Israel. ⁹Ingsun wus nunggil klawan sira ana ing sakehing panggonan kang sira liwati lan wus numpes sakehe mungsuhira saka ing ngarepira. Ingsun wus ngluhurake jenengira kaya jenenge wong agung kang ana ing bumi. ¹⁰Ingsun wis nyepaki papan tumrap umatingSun Israel lan Suntanem ana ing kono, temah bisa manggon ana ing omahe dhewe, ora digiri-giri lan ditindhes dening wong ambek siya kaya dhek biyen, ¹¹wiwit Ingsun ngangkat para hakim tumrap umatingSun Israel, Ingsun paring karaharjan marang sira uwal saka sakehe mungsuhira. Ugi dipun pangandikakaken Sang Yehuwah dhateng panjenengan dalem: Yehuwah bakal maringi turun marang sira. ¹²Yen sira wus tumeka ing janji lan sira wus oleh palereman nunggal karo leluhurira, Ingsun bakal nangekake turunira ing sapungkurira, kang tuwuh saka sira lan Ingsun bakal nyantosakake karajane. ¹³Iya iku kang bakal yasa dalem kagem asmaningSun lan Ingsun bakal nyantosakake dhamparing karajane ing salawas-lawase. ¹⁴Ingsun bakal dadi Ramane lan dheweke dadi

putraningSun. Samangsa nglakoni kaluputan, bakal Sunukum klawan penjalin, kang dianggo ing wong, lan klawan gebug kang ditamakake dening anak-anaking manungsa. ¹⁵Nanging sihkadarmaningSun ora bakal sumingkir saka ing dheweke, kaya kang Sunsingkirake saka Saul, kang wus Sunedohake saka ing ngarepira. ¹⁶Kulawarga lan karajanira bakal santosa ing salawas-lawase ana ing ngarsaningSun lan dhamparira bakal santosa ing salawas-lawase.”

¹⁷Nabi Natan banjur matur marang Sang Prabu Dawud cundhuk karo pangandika iku lan ora siwah karo wahyu kang ditampa.

Donga panuwune Prabu Dawud

7:18-29

1Bb 17:16-27

¹⁸Sang Prabu Dawud banjur lumebet, tumuli sowan ana ing ngarsane Sang Yehuwah sarta munjuk: “Kawula punika sinten, dhuh Pangeran Yehuwah, lan kulawarga kawula punika sinten, dene Paduka ndadosaken kawula ngantos kados makaten punika.

¹⁹Dhuh Pangeran Yehuwah, prakawis punika taksih kirang wonten ing tingal Paduka, milanipun Paduka sampun ngandika ugi bab kulawarganipun ingkang abdi ing wekdal ingkang taksih dangu saha paring sumerep dhateng kawula manungsa-manungsa ingkang badhe dhateng, dhuh Pangeran Yehuwah.

²⁰Punapa ingkang saged dipun unjukaken

Dawud dhumateng paduka langkung saking punika? Paduka rak sampun uninga bab ingkang abdi punika, dhuh Pangeran Yehuwah?

²¹Margi saking pangandika Paduka saha miturut panggali Paduka, Paduka sampun nindakaken sadaya prakawis ingkang ageng punika saha Paduka sumerepaken dhateng ingkang abdi punika. ²²Pramila Paduka punika agung, dhuh Pangeran Yehuwah awit boten wonten ingkang nyameni Paduka lan boten wonten Allah sanesipun malih kajawi Paduka miturut sadaya ingkang kawula pirengaken srana kuping kawula. ²³Lan pundi wonten bangsa ingkang kados umat Paduka Israel ing salumahing bumi, ingkang Gusti Allahipun tumindak ngluwari bangsa punika, kadadosaken umatipun, supados angkala asma kagem Panjenenganipun srana nindakaken pakaryan-pakaryan ingkang ageng lan nggegirisi kangge tiyang-tiyang punika, lan nundhungi para bangsa lan para allahipun saking ngajenging umatipun?

²⁴Paduka sampun ngangkat umat Israel dados umat Paduka kangge ing salaminipun saha Paduka dados Allahipun, dhuh Yehuwah. ²⁵Dene sapunika, dhuh Yehuwah Allah, Paduka mugi netepana prasya ingkang Paduka ngandikakaken, kangge ing salaminipun tumrap ingkang abdi punika saha kulawarganipun, punapa dene mugi Paduka tindakaken kados ingkang Paduka prasyakaken punika. ²⁶Asma Paduka lajeng badhe dados agung ing salami-laminipun,

temah tiyang nyebut Sang Yehuwah, Gustining sarwa dumados, Gusti Allahipun Israel; kulawarganipun ingkang abdi Dawud badhe lestantun santosa wonten ing ngarsa Paduka. ²⁷Awit Paduka, Gustining sarwa dumados, Gusti Allahipun Israel, sampun nglairaken dhateng ingkang abdi punika makaten: Ingsun bakal mbangun turun kanggo sira. Punika sebabipun ingkang abdi lajeng kumawantun ngunjukaken pandonga punika dhateng Paduka. ²⁸Margi saking punika, dhuh Pangeran Yehuwah, Paduka punika Gusti Allah lan sadaya pangandika Paduka punika kayektosan. Paduka sampun njanjekaken prakawis ingkang sae punika dhateng ingkang abdi. ²⁹Pramila sapunika Paduka mugi karsaa mberkahi kulawarganipun ingkang abdi punika, supados lestantun wonten ing ngarsa Paduka ing salami-laminipun. Amargi, dhuh Pangeran Yehuwah, Paduka piyambak ingkang ngandika saha margi saking berkah Paduka, kulawarganipun ingkang abdi binerkahan ing salami-laminipun.”

Kaunggulane Sang Prabu Dawud

8:1-14

1Bb 18:1-13

8 ¹Sawuse iku Prabu Dawud nggepuk wong Filisti lan ditelukake. Prabu Dawud nuli ngrebat pusaraning kutha krajan saka ing tangane wong Filisti.

²Sang Prabu Dawud nuli ngasorake wong Moab, wong-wong iku padha didhawuhi turon ana ing bumi lan tanahe diukur klawan tali; kang diukur tikel lorone tali iku padha dipateni, lan kang satali kemptut diuripi. Wong Moab padha teluk marang Sang Prabu Dawud diwajibake asok bulubekti.

³Sabanjure Prabu Dawud ngasorake Prabu Hadadezer bin Rekhob, ratu ing Zoba, nalika panjenengane arep mulihake panguwasane ing bengawan Efrat. ⁴Prabu Dawud nawan saka bangsa iku wong sewu pitung atus, wadya-bala jaranan, lan rong puluh ewu wadyabala dharatan; Prabu Dawud dhawuh ngenceti jaran kang nggered kareta, mung jaran satus kang dikarekake. ⁵Tumuli bala Aram saka Damsyik teka mbiyantu Prabu Hadadezer, ratu ing Zoba, nanging bala Aram iku kang disirnakake dening Prabu Dawud wong rolikur ewu. ⁶Prabu Dawud banjur paring bala sabregada kang ngebroke tlatahe wong Aram ing Damsyik. Wong Aram padha teluk marang Sang Prabu Dawud, lan banjur diwajibake ngaturake bulubekti, Sang Yehuwah paring kaunggulan marang Prabu Dawud menyang ngendi bae anggone nglurug.

⁷Sawuse iku Sang Prabu Dawud dhawuh ngangikuti tameng-tameng emas kang dianggo wadya-balane Prabu Hadadezer, banjur digawa menyang Yerusalem. ⁸Apadene Sang Prabu ngangikuti tembaga akeh banget saka ing Betakh lan Berotai, yaiku kutha-kuthane Prabu Hadadezer.

⁹ Nalika Prabu Tou, ratu ing Hamat, miyarsa yen Sang Prabu Dawud wus ngasorake sakehing wadya-balane Prabu Hadadezer, ¹⁰ Prabu Tou banjur utusan Pangeran Yoram, kang putra, sowan marang ngarsane Prabu Dawud, ngaturake salam taklim lan ngaturake sugeng, dene wus nglurugi perang nglawan Prabu Hadadezer, lan wus ngasorake panjenengane, Prabu Hadadezer iku kerep nglawan Prabu Tou. Apadene Pangeran Yoram ngaturake barang-barang salaka, mas lan tembaga. ¹¹ Barang-barang iku sinengker Prabu Dawud kagem Sang Yehuwah, bareng karo barang-barang selaka lan mas, kang saka sakehe bangsa kang ditelukake, ¹² yaiku selaka lan mas saka bangsa Aram, bangsa Moab, bangsa Amon, bangsa Filisti lan bangsa Amalek apadene saka jarahan kang saka Prabu Hadadezer bin Rekhab, ratu ing Zoba. ¹³ Kalawan mangkono Sang Prabu Dawud banjur kondhang asmane, lan nalika kondur, niwasake bala Edom wolulas ewu ing Lebak Asin. ¹⁴ Panjenengane banjur mrenahake bala sabregada kang ngebroke Edom, temah tlatah Edom kabeh dadi kawulane. Sang Yehuwah paring kaunggulan marang Prabu Dawud menyanga ngendi bae anggone nglurug perang.

Para punggawane Sang Prabu Dawud

8:15-18

2Sa 20:23-26, 1Bb 18:14-17

¹⁵ Mengkono Sang Prabu Dawud anggone ngasta paprentahan ing satanah Israel kabeh, sarta njejegake kaadilan lan kabeneran tumrap ing bangsa kabeh. ¹⁶ Sang Yoab bin Zeruya kawisuda dadi senapati; Sang Yosafat bin Ahilud kang ngreksa bandhaning praja, ¹⁷ Sang Zadok bin Ahitub lan Sang Akhimelekh bin Abyatar dadi imam; Seraya dadi panitra praja; ¹⁸ Benaya bin Yoyadha dadi tetindhihing wong Kreti lan Pleti; dene putra-putrane Prabu Dawud dadi nayaka kraton.

Sang Prabu Dawud lan Sang Mefiboset

9:1-13

9 ¹ Sang Prabu Dawud ngandika: “Apa isih ana warise Prabu Saul? Ingsun arsa nandukake sih marang wong iku marga saka Pangeran Yonatan.” ² Dene kulawargane Prabu Saul kagungan abdi, kang aran Ziba; iku ditimballi sowan ing ngarsane Prabu Dawud, banjur didangu Sang Prabu: “Apa sira iku Ziba?” Atur wangsulane kang kadangu: “Nuwun inggih gusti.” ³ Sang Prabu banjur ndangu maneh: “Apa ora ana kulawargane Prabu Saul maneh? Ingsun arsa nandukake kawlasan kang saka Gusti Allah.” Ziba nuli munjuk marang Sang Prabu: “Taksih wonten

putranipun Pangeran Yonatan satunggal ingkang cacat sampeyanipun.”⁴ Pandangune Sang Prabu: “Iku saiki ana ngendi?” Atur wangsulane Ziba marang Sang Prabu: “Kawula nuwun wonten, ing griyanipun Makhir bin Amiel ing Lodebar.”

⁵Sawuse iku Sang Prabu Dawud dhawuh nimbali putra mau saka omahe Makhir bin Amiel, saka ing Lodebar. ⁶Anadene Sang Mefiboset bin Yonatan bin Saul banjur mlebu seba marang ngarsane Prabu Dawud, sujud lan nyembah. Pangandikane Prabu Dawud: “Mefiboset.” Atur wangsulane: “Nuwun inggih, kawula abdi dalem.”⁷ Sang Prabu Dawud banjur ngandika: “Sira aja samar, amarga ingsun bakal nandukake kadamman marang sira, marga saka Pangeran Yonatan, kang ramanira; ingsun bakal mbalekake sakehe palemahan kagungane Prabu Saul, eyangira lan sira bakal kembang dhadhar klawan ingsun.”

⁸Sang Mefiboset banjur sujud lan matur: “Abdi dalem punika punapa ta, dene panjenengan dalem karsa nggalih dhateng segawon pejah kados kawula punika?”

⁹Sang Prabu banjur nimbali Ziba, abdine Prabu Saul lan ngandika marang dheweke: “Kabeh kang dadi kagungane Prabu Saul mau, lan darbeke kulawargane, sunparingake marang wayahe gustinira iku.”¹⁰ Sira ngolaha lemah iku kanggo panjenengane: sira, anakira lan rewangira sarta sira wajib ngaturake panenane, supaya wayahe gustinira anaa kang didhadhar. Mifiboset wayahe gustinira

iku, lestaria ndherek kembul dhahar klawan ingsun.” Ziba duwe anak lanang limalas lan rewang rong puluh. ¹¹ Ziba matur marang Sang Prabu: “Abdidalem badhe nglampahi punapa ingkang kadhawuhaken gusti kawula dhateng kawula.” Sang Mefiboset kembul dhahar klawan Sang Prabu Dawud kaya dene salah sijine putrane Sang Prabu. ¹² Sang Mefiboset kagungan putra kakung isih timur, asmane Mikha. Sakehe wong sakukubane Ziba, padha dadi abdine Sang Mefiboset. ¹³ Mengkono dadine Sang Mefiboset manggen ana ing Yerusalem; amarga lestari kembul dhahar karo Sang Prabu. Mangka sampeyane karo pisan pincang.

Prabu Dawud perang nglawan bani Amon lan bani Aram

10:1-19

1Bb 19:1-19

10 ¹ Sawuse mangkono ratune bani Amon seda; lan Pangeran Hanun, putrane, jumeneng ratu nggentosi kang rama. ² Sang Prabu Dawud nuli ngandika: “Ingsun bakal memitran karo Prabu Hanun bin Nahas, padha kaya ramane kang wus memitran karo ingsun.” Mulane Prabu Dawud banjur utusan ngaturake belasungkawa lumantar para punggawane marga saka sedane ramane. Nanging bareng para punggawane Prabu Dawud tekan ing ngarsane bani Amon, ³ para panggedhene bani Amon munjuk marang Sang Prabu Hanun,

gustine: “Miturut panggali dalem Prabu Dawud punika punapa badhe ngurmati kang rama, dene ngantos utusan abdi-abdinipun ingkang ngaturaken belasungkawa punika? Punapa boten kagungan karsa badhe niti-priksa kitha punika sarta nelik badhe nglebur kitha, pramila Prabu Dawud lajeng utusan para punggawanipun dhateng ngarsa dalem?”

⁴Prabu Hanun banjur dhawuh nyekel para utusane Prabu Dawud, kadhawuhan nyukur jenggote separo lan ngethok panganggone saka perangan tengah tutug ing bokonge, nuli dieculake. ⁵Prakara iki diaturake marang Prabu Dawud, kang banjur dhawuh mapag, amarga para utusan iku padha nandhang wirang banget. Sang Prabu ngandika: “Padha lerena ana ing Yerikho, nganti jenggotira pulih maneh, nuli muliha!”

⁶Bareng bani Amon weruh, yen dimungsuh Prabu Dawud, banjur kongkonan nyewa wong Aram-Bet-Rekhob lan wong Aram saka Zoba rong puluh ewu wadyabala dharatan, saka ratu ing nagara Maakha wong sewu lan saka wong Tob rolas ewu. ⁷Nalika Sang Prabu Dawud miyarsa prakara iku, banjur dhawuh marang Senapati Yoab supaya mangsah perang kanthi sakehing wadyabala para prawira. ⁸Bani Amon banjur nata gelaring perang ana sangarepe gapura; dene wong Aram saka ing Zoba lan Rekhob, apadene para wong Tob lan Maakha padha ndhewe ana ing ara-ara. ⁹Bareng Senapati Yoab mirsa, yen

mungsuhe mbebayani tumrap panjenengane saka ing ngarep lan saka ing buri, banjur nglumpukake wong Israel kang peng-pengan lan nata gelaring perang adu arep karo bala Aram. ¹⁰ Kekarene saka bala iku dipasrahake marang pamimpine Sang Abisai, sadhereke, kang nata gelar perenge adu arep karo bala Amon. ¹¹ Senapati Yoab nuli meling: “Manawa aku kewalahan nglawan bala Aram, kowe kudu mbiyantu aku, nanging manawa kowe kewalahan nandangi bala bani Amon, aku bakal teka mbiyantu kowe, ¹² Diteteg atimu lan payo padha nyantosakake atiku kanggo bangsa lan kutha-kuthane Gusti Allah kita. Muga Sang Yehuwah nindakna kang dadi karsane.” ¹³ Senapati Yoab sabalane banjur mangsah perang nglawan bala Aram lan mungsuhe padha keplayu saka ing ngarepe. ¹⁴ Bareng bala bani Amon weruh, manawa bala Aram padha keplayu, iya nuli padha mundur saka ngarsane Sang Abisai sarta lumebu ing kutha. Sawuse iku Senapati Yoab kondur, bubar nempuh marang bani Amon lan banjur wus rawuh ing Yerusalem.

¹⁵ Nalika bala Aram sumurup, yen wis padha disorake dening bala Israel, banjur padha nglumpuk. ¹⁶ Prabu Hadadezer dhawuh marang bala Aram kang ana ing sabrangane bengawan Efrat supaya mangsah perang, bala iku banjur wus tekan ing Helam, dipimpin dening Sang Sobakh, senapati Prabu Hadadezer. ¹⁷ Bareng bab iku diaturake marang Prabu Dawud, nuli sakehe wong Israel diklumpukake ana ing

sabrangane bengawan Yarden, banjur wus tekan ing Helam. Wong Aram padha tata gelaring perang adu arep karo Prabu Dawud sarta banjur perang nglawan panjenengane. ¹⁸Nanging bala Aram padha keplayu saka ing ngarepe bala Israel lan Prabu Dawud niwasake saka bala Aram: jaran kreta pitung atus lan bala jaranan patang puluh ewu. Sang Sobakh, senapatine bala Aram ketaton banget, temah seda ngenggon. ¹⁹Bareng sakehe raja kang wus katelukake Prabu Hadadezer uninga, yen wis disorake bala Israel, banjur padha ngajak bedhamen karo wong Israel sarta padha teluk; sawuse iku para wong Aram padha wedi mbiyantu marang wong bani Amon maneh.

Prabu Dawud lan Batsyeba

11:1-27

11 ¹Ing nalikane gumantining taun ing mangsane para ratu padha nglurug perang, Sang Prabu Dawud ngutus Senapati Yoab mangsah sawadyabalane lan bala Israel kabeh. Banjur numpes bani Amon lan ngepung kutha Raba, dene Sang Prabu Dawud piyambak kantun ana ing Yerusalem.

²Nuju ing sawiji dina ing wayah sore, nalika Sang Prabu wungu saka pasareane, banjur ameng-ameng ana ing payoning kadhaton; saka ing kono katon ana wong wadon lagi adus; wong wadon iku ayu banget warnane.

³Sang Prabu Dawud banjur utusan wong ndangu bab wong wadon iku; ana kang

munjuk: "Punika rak Batsyeba, anakipun EIAM, semahipun Uria, tiyang Het." ⁴Sawuse iku Sang Prabu utusan nimbali. Wong wadon iku marak marang ngarsane Sang Prabu, banjur disareni. Wong wadon iku lagi rampung bae anggone sesuci saka najise nuli mulih menyang ngomahe. ⁵Wong wadon iku tumuli ngandheg lan kongkonan wong ngaturi uninga marang Sang prabu Dawud, ature mangkene: "Kauningana, kawula wawrat."

⁶Sang Prabu Dawud banjur utusan wong kadhawuhan nglantarake pangandikane marang Senapati Yoab mangkene: "Uria wong Het iku dhawuhana seba marang ngarsaningsun." Senapati Yoab banjur ndhawuhi Uria seba marang ngarsane Sang Prabu Dawud. ⁷Nalika Uria lumebu seba ing ngarsane Sang Prabu didangu mungguh kaanane Senapati Yoab, wadyabala lan kaanane peperangan. ⁸Sang Prabu Dawud tumuli dhawuh marang Uria: "Wis mundura, muliha lan wisuha sikil!" Nalika Uria mundur saka kraton, ana wong kang nututi nggawa peparinge Sang Prabu. ⁹Nanging Uria mapan turu ana ing ngarepe gapuraning kraton, amor karo para abdi dalem lan ora mulih. ¹⁰Sang Prabu diaturi pirsamangkene: "Uria boten mantuk dhateng ing griyanipun." Sang Prabu Dawud banjur ngandika marang Uria: "Sira rak lagi mulih saka ing paran? Yagene kok ora mulih?" ¹¹Nanging Uria matur marang Sang Prabu Dawud: "Pethinipun Allah sarta tiyang Israel lan Yehuda sami wonten ing

tarub, punapa dene Senapati Yoab saha para abdi dalem sami akemah wonten ing teba, kawula kok mantuk ngeca-eca nedha lan ngombe tuwin tilem kaliyan semah kawula? Demi sugeng saha nyawa panjenengan dalem kawula boten pisan-pisan badhe tumindak makaten.”¹² Sang Prabu Dawud ngandika marang Uria: “Wis ing dina iki sira lerena ana ing kene. Sesuk sira sunlilani mangkat!” Dadine Uria ing dina iku kari ana ing Yerusalem.¹³ Esuke Sang Prabu Dawud dhawuh nimbali Uria didhawuhi ndherek dhahar lan ngunjuk, tuwin diendemi. Ing wayah bengi Uria tangi metu lan mapan turu ana ing paturone, amor karo para abdi dalem, ora mulih menyang omahe.

¹⁴Esuke Sang Prabu Dawud damel serat marang Senapati Yoab lan dikirimake lantaran Uria.¹⁵ Surasane layang iku mangkene: “Uria pernahna ing cucuking baris kang mbebayani, nuli sira sumingkira supaya wong iku tiwas.”

¹⁶Ing wektu samana Senapati Yoab ngepung kutha Raba, Uria diprenahake ing panggonan kang wus kasumurupan, yen ana mungsuhe kang gagah prakosa.¹⁷ Nalika para wong ing kutha iku metu nempuh perang nglawan Senapati Yoab, ana wadyabala sawatara kang kapupu, dalah Uria wong Het uga tiwas.¹⁸ Senapati Yoab banjur utusan wong ngaturi pirsam marang Sang Prabu Dawud bab tumindake peperangan.¹⁹ Panjenengane mekas marang utusan iku mangkene: “Sawuse ngaturake pawarta bab tumindake peperangan

marang Sang Prabu, ²⁰lan manawa Sang Prabu mungkat dukane sarta ngandika mangkene: Yagene anggonira andon perang cedhak-cedhak kutha? Apa sira ora weruh, yen wong bakal nglepasake panah saka ing sandhuwure balowarti? ²¹Sapa kang njalari tiwase Abimelekh bin Yerubeset? Apa dudu wong wadon kang ngglundhungake watu panggilingan saka ing balowarti, temahan mati ana ing Tebes? Yagene sira cedhak-cedhak karo balowarti mangkono? kowe nuli munjuka mangkene: Dalah abdi dalem Uria, tiyang Het punika ugi sampun nemahi pejah.”

²²Utusan iku banjur mangkat lan satekane ing kana ngaturi pirsa marang Sang Prabu Dawud sakehe piwelinge Senapati Yoab.

²³Utusan mau munjuk marang Sang Prabu Dawud: “Sarehne para mengsah punika kakiyatanipun ngungkuli kawula lan sami nempuh dhateng kawula wonten ing teba, pramila sami kawula unduraken ngantos dumugi ing ngajenging gapura. ²⁴Ing wekdal semanten para bala pamanah sami nglepasi panah dhateng para abdi dalem saking balowarti, temah abdi dalem sawatawis sami manggih tiwas, dalah abdi dalem Uria tiyang Het punika ugi nemahi pejah.” ²⁵Sang Prabu nuli ngandika marang utusan mau: “Sira matura marang Yoab mangkene: Prakara iku aja ndadekake esake atinira, amarga wis lumrah pamangsane pedhang ora pilih wong. Mulane pangrangsangira marang kutha iku

sengkakna lan gempuren. Mangkono uga padha bombongen atine!”

²⁶ Bareng somahe Uria krungu, yen Uria lakine wis tiwas, banjur nangisi patine.

²⁷ Bareng wektune nandhang prihatin wis pundhat, Sang prabu Dawud utusan nimbali wong wadon iku menyang ing daleme. Wong wadon iku dipundhut garwa lan mbabar putra kakung. Nanging prakara kang wus dilampahi Prabu Dawud iku ala ana ing paningale Sang Yehuwah.

**Nabi Natan ngengetake marang
Sang Prabu Dawud temah
Sang Prabu kaduwung**

12:1-25

12 ¹ Sang Yehuwah Banjur utusan Nabi Natan sowan marang ngarsane Prabu Dawud. Tekan ing ngarsane Sang Prabu nuli munjuk, ature: “Ing satunggaling kitha wonten tiyang kalih: ingkang satunggal sugih, ingkang satunggal mlarat. ² Inkang sugih wau gadhah menda saha lembu kathah sanget. ³ Tiyang miskin punika boten gadhah punapa-punapa kejawi namung cempe estri alit satunggal, anggenipun tumbas lan dipun ingah. Cempe wau dados ageng sareng kaliyan anak-anakipun, nedha saking pulukanipun, ngombe saking tuwungipun lan tilemipun dipun keloni, prasasat anakipun estri kemawon. ⁴ Nuju ing satunggaling dinten tiyang sugih wau ketamuan; sarehne badhe

mendhet salah satunggalipun menda utawi lembunipun piyambak kaolah kadamel nyegah tamunipun owel, pramila lajeng mendhet cempe estri gadhahanipun pun miskin wau, dipun olah kangge nyegah tiyang lelana ingkang dhateng ing griyanipun punika.”

⁵Sang Prabu Dawud muntab dukane marga saka wong iku lan ngandika marang Nabi Natan: “Demi asmanipun Sang Yehuwah ingkang gesang, tiyang ingkang gadhah tindak kados makaten punika, kedah kaukum pejah. ⁶Saha cempe estri punika mesthi kalintonan tikel sekawan, amargi nindakaken prakawis punika sarta boten gadhah piwelas.”

⁷Nabi Natan banjur munjuk marang Prabu Dawud: “Inggih panjenengan dalem punika tiyangipun!” Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah, Gusti Allahipun Israel: Ingsun kang ngebadi sira dadi ratu, ngereh Israel lan Ingsun kang ngluwar sira saka ing tangane Saul. ⁸Ingsun wus maringake sakukubaning daleme gustinira marang sira, apadene para garwane ana ing pangkonira. Ingsun wus maringake tedhak-turune Israel lan Yehuda marang sira; lan saupama iku durung cukup mesthi sunwuwuhi maneh apa bae marang sira. ⁹Yagene sira kok nyawiyah marang Sang Yehuwah kanthi tindakira kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah? Uria wong Het iku kok sira pateni klawan pedhang; bojone sira alap lan Uria sira purih patine srana pedhange bani Amon. ¹⁰Mulane pedhang ora bakal gumingsir saka tedhak turunira ing salawase,

amarga sira wus ngremehake Ingsun lan ngalap bojone Uria wong Het iku sira dadekake bojonira. ¹¹ Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah: Lah Ingsun bakal ndhawahake bilai marang sira kang timbul saka kulawarganira dhewe. Ingsun bakal mundhut para rabinira ana ing ngareping mripatira lan Sunparingake marang wong liyane, kang bakal nuroni iku ing wayah awan. ¹² Awit dene sira wus tumindak klawan dhedhemitan, nanging Ingsun bakal nindakake prakara iku ana ing ngarepe wong Israel kabeh klawan blak-blakan.” ¹³ Prabu Dawud banjur ngandika marang Nabi Natan: “Kula sampun nglampahi dosa wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah.” Lan Nabi Natan matur marang Prabu Dawud: “Sang Yehuwah sampun ngruwat dosa dalem, panjenengan dalem boten badhe seda. ¹⁴ Ewasemanten sarehne panjenengan dalem kanthi tumindak makaten punika, sampun damel sanget kuceming asmanipun Pangeran Yehuwah, putra ingkang miyos saking panjenengan dalem punika, mesthi badhe seda.”

¹⁵ Nabi Natan banjur kondur lan Sang Yehuwah nggebag putra kang miyos saka tilase somahe Uria, kang patutan karo Sang Prabu Dawud, temah gerah. ¹⁶ Sang Prabu Dawud nyenyuwun marang Gusti Allah kanggo kang putra iku, panjenengane nglampahi siyam kanthi tumemen lan bareng lumebet ing dalem sawengi natas tansah nggluntung ana ing jogan. ¹⁷ Para tuwa-tuwane abdi dalem ngarih-arih supaya Sang Prabu jumeneng saka

ing jogan, nanging ora karsa; uga ora karsa kembul dhahar karo wong-wong iku.

¹⁸ Bareng ing pitung dinane kang putra nemahi seda. Lan para abdi dalem padha wedi ngaturi uninga marang Sang Prabu, yen kang putra wus seda. Amarga para abdi dalem padha rasanan: “Nalika kang putra isih sugeng, aku wus padha matur marang Sang Prabu, nanging aturku ora digalih. Kapriye anggonku arep padha matur, yen kang putra wis seda? Aja nganti Sang Prabu mbilaeni sarira.”

¹⁹ Nalika Sang Prabu nguningani, yen para abdi padha bebisikan, Sang Prabu ngretos, manawa kang putra wus seda. Sang Prabu banjur ndangu marang abdi dalem: “Bocahe apa wus mati?” Atur wangsulane para abdi “Nuwun inggih, sampun seda.” ²⁰ Sang Prabu banjur jumeneng saka ing jogan, siram lan ngagem lenga jebad sarta santun pangageman; panjenengane lumebet ing padalemane Sang Yehuwah lan sujud manembah. Sawuse iku banjur kondur menyang kraton lan mundhut roti nuli iya disaosi sarta banjur dhahar.

²¹ Para abdi dalem banjur padha munjuk: “Punapa wadosipun ingkang panjenengan dalem lampahi punika? Nalika putra dalem taksih sugeng, panjenengan dalem siyam saha tansah muwun, mangka sareng putra dalem seda panjenengan dalem kok lajeng jumeneng tuwin dhahar?” ²² Pangandikane Sang Prabu: “Nalika bocah iku isih urip, aku puasa lan nangis, amarga pangunandikaku: Bokmanawa Sang Yehuwah karsa melasi

marang aku, temah bocah iku lestari urip.

²³Nanging sarehne saiki wis mati apa perlune aku isih puwasa? Apa bocah iku bisa bali maneh marang aku? Aku kang bakal nusul bocah iku, nanging bocah iku ora bakal bali marang aku.”

²⁴Sang Prabu Dawud banjur ngimur-imur galihe Sang Putri Batsyeba, kang garwa; panjenengane banjur ngrawuhi Sang Putri sarta nunggil sare; lan Sang Putri banjur mbabar putra kakung, Sang Prabu Dawud maringi asma Suleman. Sang Yehuwah ngasihi marang putra iku ²⁵lan lumantar Nabi Natan maringi asma Yedija, marga saka karsane Sang Yehuwah.

Papangan nglawan bani Amon wis rampung

12:26-31

1Bb 20:1-3

²⁶Senapati Yoab andon perang nglawan Raba, kuthane bani Amon lan mbedhah kuthane krajan. ²⁷Senapati Yoab utusan wong marang ngarsane Sang Prabu Dawud sarta diwekas: “Kawula sampun andon perang nglawan kitha Raba lan ugi sampun mbedhah kitha pinggir lepen. ²⁸Pramila panjenengan dalem kawula aturi nglempakaken kekantuning wadyabala, kitha punika panjenengan dalem kepang lan panjenengan dalem bedhah, supados sampun ngantos kawula ingkang mbedhah kitha punika

lan sampun ngantos nama kawula ingkang kocap wonten ing kitha punika.”

²⁹Sawuse iku Prabu Dawud nglempakake sakehing wadyabala, banjur nglurug menyang ing kutha Raba, lan perang nglawan kutha iku, banjur kabedhah. ³⁰Panjenengane mundhut makuthaning ratune bobote satalenta mas, tinatah mawa sesotya kang larang regane, nuli diagem ing mastakane. akeh barang jarahan kang diusungi saka ing kutha iku. ³¹Wong isine kutha padha diboyongi lan dipeksa nglakoni pagawean mawa graji, bur lan wadung wesi; uga dikon nyambutgawe ana ing panggonan nyithak bata. Sakehe wong ing kutha-kutha bani Amon uga ditrapi gawean mengkono dening Sang Prabu Dawud. Sawuse mangkono Prabu Dawud nuli kondur menyang Yerusalem kadherekake wadyabala kabeh.

Pangeran Amnon lan Sang Putri Tamar

13:1-22

13 ¹Sawuse iku ana lelakon kaya ing ngisor iki: Pangeran Absalom, putrane Sang Prabu Dawud kagungan rayi putri kang ayu warnane, asmane Tamar: lan Sang Amnon putrane Sang Prabu Dawud kasmaran marang putri iku. ²Galihe Pangeran Amnon wuyung banget, temah nandhang gerah marga saka Sang Putri Tamar, sadhereke iku, amarga Sang Putri iku isih kenya lan miturut pangrasane Pangeran Amnon, langka bisane nandukake apa-apa marang panjenengane. ³Pangeran

Amnon kagungan mitra, asmane Yonadab, putrane Sang Simea, kang raka Sang Prabu Dawud. Sang Yonadab iku wong kang pinter banget. ⁴Ature marang Pangeran Amnon: “Dhuh Sang Rajaputra, kening punapa dene panjenengan dalem saben enjing kok ketinggal suntrut makaten? Punapa boten langkung prayogi panjenengan dalem paring sumerep dhateng kawula?” Pangandikane Pangeran Amnon marang Sang Yonadab: “Kula remen dhateng Tamar, rayinipun adhimas Absalom, sadherek kula.” ⁵Ature sang Yonadab: “Panjenengan dalem kawula aturi sare wonten ing pasarean lan api-api gerah. Samangsa kang rama rawuh tetuwi, panjenengan matur makaten: Rayi kula Tamar mugé kaparengna ngladosi tetedhan dhateng kawula. Anggenipun ngolahaken tetedhan punika wontena ing ngajeng kawula, temah kawula saged nungkuli, sarta kawula sageda nedha saking tanganipun.”

⁶Sawuse iku Pangeran Amnon sarean lan api-api gerah. Nalika Sang Prabu Dawud rawuh tetuwi, Pangeran Amnon munjuk marang Sang Prabu: “Rayi kawula Tamar mugé kaparengna dhateng ngolahaken kuwih-kuwih satunggal kalih wonten ing ngajeng kawula, supados kawula tedha saking tanganipun.” ⁷Sang Prabu banjur utusan abdi marani Sang Putri Tamar, menyang ing daleme sarta kaweling: “Menyanga ing omahe kangmasmu Amnon lan olahna panganan.” ⁸Sang Putri Tamar banjur tindak menyang ing daleme Pangeran Amnon,

kang raka kang lagi sarean. Sang Putri Tamar banjur mundhut jladren diulet lan diolah kagawe panganan, ana ing ngarsane Pangeran Amnon, nuli kapanggang. ⁹ Sawuse iku Sang Kenya mundhut wajane lan ngesok isine ana ing ngarsane Pangeran Amnon, nanging ora kersa dhahar. Pangeran Amnon ngandika: “Wong kabeh padha konen metu saka ing kene.” Wong kabeh banjur padha metu saka ing kono. ¹⁰ Pangeran Amnon banjur ngandika marang kang rayi Tamar: “Panganane gawanen menyang kamar, supaya aku mangan saka ing tanganmu.” Sang Putri mundhut panganan olah-olahane, nuli diaturake marang kang raka Amnon menyang ing jero kamar. ¹¹ Bareng Sang Putri nyaosake dhaharan, Sang Putri kacandhak lan dipangandikani: “Ayo turu karo aku, dhiajeng!” ¹² Nanging Sang Putri matur marang Amnon, kang raka: “Boten kangmas, sampun panjenengan masesa kula, amargi lampah makaten punika boten urus wonten ing Israel. Panjenengan sampun ngantos tumindak nistha makaten. ¹³ Punapa malih badhe dhateng pundi anggen kula nyingkiraken kawirangan kula punika? Dene panjenengan punika, panjenengan badhe kagolongaken tiyang gemblung wonten ing Israel. Pramila panjenengan kula aturi matur dhateng Sang Prabu, awit panjenenganipun temtu boten badhe nyukengi kula, temtu karsa maringaken kula dhateng panjenengan.” ¹⁴ Nanging Pangeran Amnon ora maelu marang ature kang rayi; lan sarehne luwih rosa katimbang

Sang Putri, dirodapeksa lan ditunggil sare.

¹⁵ Wasana Pangeran Amnon katuwuhan rasa sengit kang luwih banget marang Sang Putri, malah rasane sengit ngluwahi rasane remen marang kang rayi ing sadurunge. Pangeran Amnon ngandika marang Sang Putri: "Ngadega lan lungaa!" ¹⁶ Sang Kenya matur: "Sampun tumindak makaten dhuh kakangmas, anggen panjenengan nundhung kula punika langkung awon katimbang kaliyan ingkang sampun panjenengan tandukaken dhateng kula." Nanging Pangeran Amnon ora maelu marang ature Sang Putri. ¹⁷ Banjur nimbali abdine kang ngladeni, dhawuhe: "Wong wadon iku konen lunga saka kene, lawange nuli kuncinen!" ¹⁸ Sang Putri ngagem rasukan alengen dawa kang endah banget, awit wis kalumrah putrining ratu kang isih kenya ngagem rasukan alengen dawa. Abdi mau banjur nundhung Sang Putri menyang njaba nuli lawange dikunci. ¹⁹ Sang Putri Tamar banjur nguwur-uwuri awu ing mastakane, nyuwek rasukane alengen dawa kang endah iku, nyunggi astane lan tindak muwun klawan swara dumeling.

²⁰ Pangeran Absalom, kang raka, ndangu marang Sang Putri: "Apa kangmasmu Amnon iku saturdayon karo kowe? Lah saiki, dhiajeng menenga bae, wong iku kangmasmu dhewe, prakara iku aja koklebokake ing atimu." Sang Putri Tamar manggen nyepi ana ing daleme Pangeran Absalom kang raka. ²¹ Nalika Sang Prabu Dawud miyarsa prakara iku kabeh,

banget muntab dukane. ²² Pangeran Absalom ora reraosan karo Pangeran Amnon kang ala utawa kang becik, nanging Pangeran Absalom ngrendhem sengit banget marang Pangeran Amnon, awit saka anggone masesa marang kang rayi Tamar.

Pangeran Amnon kasedanan, Pangeran Absalom ngungsi

13:23-39

²³ Sawuse kelakon rong taun, Pangeran Absalom nganakake pahargyan mbathili wedhus-wedhuse ana ing Baal-Hazor, ing sacedhake kutha Efraim. Pangeran Absalom ngulemi para putrane Sang Prabu kabeh.

²⁴ Pangeran Absalom sowan marang ngarsane Sang Prabu, banjur munjuk: “Abdi dalem punika badhe ngadhah damel mbathili menda. Punapa Sang Prabu kepareng rawuh, kadherekaken para punggawa nyarengi lampah kawula?” ²⁵ Nanging Sang Prabu ngandika marang Absalom: “Aja dadi atinira putraningsun, ngger, yen kabeh padha mrana, mundhak gawe repotira.” Pangeran Absalom banget panyuwune, nanging Sang Prabu ora karsa tindak, mung paring pangestu.

²⁶ Pangeran Absalom matur maneh: “Manawi panjenengan dalem boten karsa, kalilana kangmas kawula Amnon kemawon tindaka kaliyan kawula.” Nanging Sang Prabu ngandika: “Apa ta prelune kangmasmu Amnon melu karo kowe?” ²⁷ Ewadene sarehne

Pangeran Absalom banget panyuwune,
Pangeran Amnon dalah para putra liyane
dililani melu.

²⁸ Pangeran Absalom banjur mrentahi marang
para abdine mangkene: “Padha diawas!”
Manawa Amnon wis gambira marga saka
sumuking anggur lan aku ngabani marang
kowe: Amnon tempuhen, wong iku patenana.
Aja wedi. Rak aku kang dhawuh marang
kowe? diteteg atimu lan ngatokna gagah
prakosamu.” ²⁹ Para abdine Pangeran Absalom
nuli nandukake marang Pangeran Amnon
apa saprentahe Pangeran Absalom. Sakehe
putrane Sang Prabu banjur menyat, nitih
bihale dhewe-dhewe lan padha lumajeng.

³⁰ Nalika para putrane Sang Prabu isih padha
ana ing dalan Sang Prabu Dawud midhanget
pawarta mangkene: “Pangeran Absalom
sampun nyedani sakathahing putranipun Sang
Prabu, boten wonten satunggal-tunggala
ingkang saged lolos.” ³¹ Sang Prabu banjur
jumeneng, nyuwek-nyuwek pangagemane
lan dhawah gumuling ana ing jogan, tuwin
sakehe abdi dalem kang ngadhep, padha
nyuwek-nyuwek panganggone. ³² Nanging
Sang Yonadab, bin Simea, kang raka Sang
Prabu Dawud, tumuli matur: “Gusti sampun
nginten bilih para mudha para putra dalem
sadaya sami kasedanan. Namung Pangeran
Amnon ingkang seda, amargi prakawis punika
sampun katawis wonten ing pasuryanipun
Pangeran Absalom, wiwit nalika Pangeran
Amnon masesa Sang Putri Tamar, rayinipun.

³³ Pramila dhuh gusti kawula Sang Prabu, sampun nggalih, bilih sadaya putra dalem sampun seda, amargi namung Pangeran Amnon piyambak ingkang seda.”

³⁴ Kacarita Pangeran Absalom lolos. Nalika wong jaga ngulat-ulatake, katon ana wong sagolongan gedhe teka saka ing dalan kang menyang Horonaim, saurute perenging gunung. ³⁵ Sang Yonadab matur marang Sang Prabu: “Kauningana, para putra dalem sampun sami rawuh. Rak leres kados unjukipun abdi dalem. ³⁶ Lagi bae anggone munjuk, para putrane Sang Prabu padha sowan kalawan muwun kanthi sora. Sang Prabu iya muwun kalawan swara sora, mangkono uga sakehe abdi dalem.

³⁷ Pangeran Absalom wus lolos lan ngungsi marang kratone Prabu Talmai bin Amihud, ratu ing tanah Gesur. Lan Sang Prabu Dawud nandhang sungkawa pirang-pirang dina marga saka putrane mau. ³⁸ Pangeran Absalom anggone lolos lan ngungsi ana ing kraton Gesur nganti telung taun. ³⁹ Sang Prabu wus lilih dukane marang Pangeran Absalom, amarga sungkawane jalaran saka sedane Pangeran Amnon wus lipur.

Pangeran Absalom kondur

14:1-33

14 ¹ Bareng Senapati Yoab bin Zeruya mirsa, yen Sang Prabu Dawud kangen marang Pangeran Absalom, ² banjur utusan

abdi menyang Tekoa marani wong wadon kang limpad ing budi, nuli ngandika marang wong wadon iku: “Bok kowe api-api kaya wong nandhang prihatin lan manganggoa sandhangan wong kepaten, aja jebadan lan polatanmu membaa wong wadon kang wis pirang-pirang dina nangisi wong mati.”³ Banjur lumebua marak Sang Prabu lan munjuka marang panjenengane mangkene.” Senapati Yoab banjur marahi marang wong wadon mau apa kang kudu diunjukake marang Sang Prabu.

⁴ Nalika wong wadon Tekoa marak Sang Prabu, lan banjur sumungkem raine konjem ing bumi, nyembah sarta matur: “Dhuh, Gusti kawula Sang Prabu, kawula nyuwun tulung.”

⁵ Sang Prabu nuli ndangu marang wong wadon iku: “Ana apa?” Unjuka wong wadon mau: “Dhuh Gusti, kawula punika randha, amargi semah kawula sampun tilar.”⁶ Abdi dalem punika gadhah anak jaler kalih; lare kalih punika sami kerengan wonten ing pategilan; sarehne boten wonten ingkang misah, ingkang satunggal nggebagi satunggalipun ngantos pejah.⁷ Lan sapunika sadaya sanak-sadherek sami nggigat dhateng abdi dalem sarta wicanten: Anakmu kang mateni sadulure iku ulungna, arep dak patem, minangka gantine nyawane sadulure kang dipateni iku lan aku iya arep numpes ahli warise. Tiyang punika sami badhe numpes turun kawula ingkang taksih kantun, temah semah kawula boten nilar nama wonten ing salumahing bumi.”

⁸ Wong wadon iku banjur didhawuhi: “Wis muliha. Ingsun bakal paring prentah tumrap sira.” ⁹ Wong wadon ing Tekoa iku munjuk marang Sang Prabu: “Kawula saha kulawarga kawula badhe nyanggi kalepatan punika, dhuh Gusti kawula Sang Prabu, nanging Sang Prabu tuwin dhampar dalem boten lepat.”

¹⁰ Sang Prabu Banjur ngandika: “Yen ana wong ngandhakake apa-apa maneh tumrap sira, wong iku ladekna marang ing ngarsaningsun, mesthi ora bakal gepok senggol karo sira maneh.” ¹¹ Unjuke wong wadon iku: “Mugi Sang Prabu tansah enget dhateng Pangeran Yehuwah, Gusti Allah dalem, supados pun waris pulih rah punika sampun ngantos kekathahen anggenipun nuwuhaken karisakan lan sampun ngantos sami mejahi anak kawula punika.” Sang Prabu banjur ngandika: “Demi Sang Yehuwah agesang, ora bakal ana rambut saeler-elera kang runtuh saka sirahe anakira ing bumi.”

¹² Wong wadon iku banjur munjuk: “Kalilanana abdi dalem munjuk sakecap malih dhateng gusti kawula Sang Prabu.” Pangandikane Sang Prabu: “Mara munjuka!” ¹³ Unjuke wong wadon iku: “Kenging punapa Sang Prabu kagungan panggalih ingkang kados makaten tumrap umatipun Gusti Allah. Sarehne panjenengan dalem nglairaken pangandika punika, panjenengan dalem piyambak ingkang lepat, dene boten nglilani mantukipun tiyang ingkang sampun kabucal. ¹⁴ Amargi kita punika mesthi ngalami pejah,

kita punika kados toya ingkang kaesokaken dhateng ing bumi, ingkang boten saged kaklempakaken malih. Nanging Gusti Allah boten mulung nyawanipun tiyang, nanging malah ngrancang supados tiyang punika boten kelajeng-lajeng binucal saking Panjenenganipun. ¹⁵ Lah sapunika kawula marak ngunjukaken prakawis punika dhateng Gusti kawula Sang Prabu, amargi tiyang kathah sami ngajrih-ajrihi kawula. Pramila osiking manahipun abdi dalem: Becike dakmunjuk marang Sang Prabu dhisik, bokmanawa Sang Prabu nyembadani atur panyuwune abdine iki. ¹⁶ Amarga Sang Prabu mesthi bakal miyarsakake aku lan ngluwari aku saka tangane para wong kang sumedya nyirnakake aku bareng karo anakku, saka tanah pusakane warisane Gusti Allah. ¹⁷ Abdi dalem ugi manah: Pangandikane gustiku Sang Prabu mesthi ngayemake atiku, amargi gusti kawula Sang Prabu punika kados malaekatipun Gusti Allah, kados makaten gusti kawula Sang Prabu, ingkang saged milah-milahaken pundi ingkang sae saha pundi ingkang awon. Lan Pangeran Yehuwah, Gusti Allah dalem mugi nunggila kaliyan gusti kawula.”

¹⁸ Sang Prabu banjur paring pangandika marang wong wadon mau: “Mara sira aja ngumpetake marang ingsun, apa kang arep sundangokake marang sira.” Unjuke wong wadon: “Mugi gusti kawula Sang Prabu karsaa ngandika!” ¹⁹ Sang Prabu banjur ndangu: “Apa Yoab ora melu-melu karo sira mungguh ing

prakara iki?” Wong wadon matur, unjuke: “Demi kasugengan dalem, dhuh gusti kawula Sang Prabu, kawula sampun boten saged menggak-menggok ngiwa utawi nengen malih saking sadaya ingkang dipun pangandikakaken gusti kawula Sang Prabu. Sajatosipun abdi dalem Sang Yoab piyambak ingkang dhawuhi kawula, panjenenganipun ingkang murugi abdi dalem ngunjukaken sadaya tembung punika. ²⁰ Kanthi pangangkah ngewahi wujudipun prakawis punika, pramila abdi dalem Sang Yoab nindakaken prakawis punika. Nanging gusti kawula punika wicaksana kados malaekatipun Gusti Allah, temah nguningani samukawis ingkang kalampahan wonten ing bumi.”

²¹ Sawuse iku Sang Prabu ngandika marang Yoab: “Lah iya wis, panyuwun iki sunparengake. Lungaa, maranana wong anom Absalom iku, gawanen bali.” ²² Senapati Yoab banjur sujud, pasuryane konjem ing bumi lan nyembah klawan nyuwun berkah kagem Sang Prabu. Lan unjuke: “Ing dinten punika abdi dalem nyumerepi, bilih gusti kawula Sang Prabu karenan dhateng kawula, amargi gusti kawula sampun nyembadani panyuwunipun abdi dalem.” ²³ Senapati Yoab banjur tindak menyang ing Gesur lan ndherekake Pangeran Absalom kondur menyang Yerusalem. ²⁴ Nanging Sang Prabu ngandika: “Absalom kareben njujug ing omahe dhewe, aja nganti sowan ana ing ngarsaningsun.” Dadine

Pangeran Absalom njujug ing daleme lan ora sowan marang ngarsane Sang Prabu.

²⁵Ing saindenge tanah Israel ora ana kang kaloking baguse munjuli Pangeran Absalom. Wiwit saka dlamakan nganti tutug ing embun-embunan ora ana cacade babar pisan.

²⁶Manawa paras -- ing wekasaning saben taun, amarga kabotan kagem panjenengane -- remane iku bobote rong atus sekel, miturut watu timbanganing krajan. ²⁷Pangeran Absalom kagungan putra kakung telu lan putri siji, kang asma Tamar, sawijining putri kang ayu rupane.

²⁸Bareng Pangeran Absalom anggone dedalem ana ing Yerusalem wus ganep rong taun sarta sasuwene iku ora tau seba marang ing ngarsane Sang Prabu, ²⁹Pangeran Absalom utusan nimbali Sang Yoab, arep kautus sowan marang ing ngarsane Sang Prabu. Nanging ora karsa. Banjur utusan nimbali maneh, kaping pindhone, ewadene iya ora karsa. ³⁰Pangeran Absalom banjur ngandika marang para abdine: "Lah palemahane Yoab ana ing sandhinge duwekku lan ing kana ana tandurane sair, padha mranaa, obongen iku!" Para abdine Absalom banjur ngobong pategalan iku.

³¹Senapati Yoab banjur sowan manggihi Pangeran Absalom ana ing daleme lan matur marang Pangeran Absalom: "Punapa sababipun para abdi dalem sami mbesmi pasiten gadhahan kawula?" ³²Pangandikane Pangeran Absalom marang Yoab: "Inggih, kula sampun kengkenan tiyang mawi kula

weling; panjenengan kula suwun rawuh mriki badhe kula purih sowan dhateng Sang Nata ngunjukaken atur kula makaten: Punapa prelunipun kawula wangsul saking tanah Gesur? Aluwung kawula tetep manggen wonten ing ngrika. Lah sapunika kula badhe sowan dhateng Sang Prabu. Manawi kawula kaanggep lepat, inggih sumangga kaukuma pejah.”³³ Senapati Yoab banjur sowan marang ing ngarsane Sang Prabu ngunjukake bab iku. Sang Prabu nuli nimbali Pangeran Absalom, lan banjur sowan marang ing ngarsane Sang Prabu, sumungkem wedanane konjem ing bumi. Sang Prabu banjur ngaras Pangeran Absalom.

Pangeran Absalom nganakake sekuthon

15:1-12

15¹ Sawuse iku Pangeran Absalom banjur nyawisake kreta sajarane lan wong seket kang njajari.² Saben esuk jumeneng ana ing pinggir dalan kang anjog ing gapura. Sadhengah wong kang duwe prakara lan arep seba marang ing ngarsane Sang Nata nyuwun pangadilan, wong mau ditimbali dening Pangeran Absalom sarta didangu: “Kowe saka kutha ngendi?” Dene manawa diwangsuli: “Abdi dalem punika dhateng saking taler Israel anu,”³ tumuli wong mau dipangandikani: “Mungguh prakaramu iku becik lan bener, nanging ora ana kang nyembadani marang kowe atas saka Sang

Nata.”⁴ Pangeran Absalom ngandika maneh: “Saupama aku ditetepake dadi hakim ana ing nagara kene! Sadhengah wong kang duwe prakara utawa padudon miturut pranatan, kena sowan marang ngarsaku lan bakal dakadili prakarane.”⁵ Yen ana wong seba sujud nyembah marang Pangeran Absalom, banjur mulung astane, wonge dicandhak lan diaras.⁶ Cara kang kaya mangkono iku ditandhukake Pangeran Absalom marang sakehe wong Israel kang arep sowan ing ngarsane Sang Prabu nyuwun pangadilan. Kanthi patrap mangkono anggone Pangeran Absalom mikat atine wong Israel.

⁷ Sawuse kelakon patang taun Pangeran Absalom munjuk marang Sang Prabu: “Mugi kalilana kawula kesah dhateng Hebron prelu ngluwari ujar kawula ingkang sampun kawula lairaken dhateng Sang Yehuwah.”⁸ Amargi abdi dalem punika nalika taksih wonten ing Gesur, ing tanah Aram, gadhah nadar makaten: “Manawa Yehuwah sanyata marengake aku mulih menyang Yerusalem, aku bakal ngabekti marang Sang Yehuwah.”⁹ Sang Prabu banjur dhawuh marang Pangeran Absalom: “Iya mangkata, sunsangoni slamet.” Pangeran Absalom banjur cecawis lan tindak menyang Hebron.

¹⁰ Ing wektu samana Pangeran Absalom wis utusan telik marani sakehe taler Israel, kalawan piweling: “Samangsa kowe krungu swaraning kalasangka, banjur padha alok-aloka: Absalom wis jumeneng ratu ana ing

Hebron!”¹¹ Kang ndherek tindake Pangeran Absalom saka ing Yerusalem wong rong atus; para wong kang oleh uleman ndherek ora nglegewa lan ora ngreti apa-apa mungguh ing prakara iku.

¹² Nalika Pangeran Absalom arep saos kurban, banjur nimbali Sang Akhitofel, wong ing Gilo, juru pirembage Sang Prabu Dawud, saka ing kutha Gilo. Mangkono dadine pasakuthon iku sangsaya mundhak kuwat lan sangsaya akeh wong kang ngrojongi marang Pangeran Absalom.

Sang Prabu Dawud lolos saka ing Yerusalem

15:13-37

¹³ Tumuli ana wong kang ngaturi uninga marang Prabu Dawud, unjuka: “Manahipun tiyang Israel sampun sami kelu dhateng Pangeran Absalom.”¹⁴ Sang Prabu Dawud banjur ngandika marang sakehe abdi dalem kang ndherek panjenengane ana ing Yerusalem, dhawuhe: “Padha tata-tataa, payo padha ngungsi, aja nganti kita ora bisa oncat saka ing ngarepe Absalom. Dikebat padha mangkat, supaya wong iku aja nganti enggal bisa nututi kita lan nekakake bilai marang kita lan nggecek kutha iki klawan landheping pedhang.”¹⁵ Para abdi dalem padha munjuk marang Sang Prabu: “Sumangga sakarsa dalem gusti kawula Sang Prabu. Kawula sami sandika nglampahi.”¹⁶ Sang Prabu banjur

miyos lan saisine kraton padha ndherek tindake, mung garwa ampeyan sepuluh kang katilar padha tunggu kraton. ¹⁷ Sang Prabu miyos kadherekake dening para abdine kabeh. Ana ing sacedhake omah kang wekasan banjur kendel. ¹⁸ Dene sakehe abdi dalem, dalah sakehe wong Kreti lan wong Pleti padha lumaku ngliwati panjenengane uga sakehe wong Gat, cacache wong nem atus, kang ndherek panjenengane wiwit saka ing Gat padha mlaku ngliwati Sang Prabu.

¹⁹ Sang Prabu Dawud banjur ndangu marang Itai, wong Gat: “Yagene sira kok mlaku melu ingsun uga? Muliha lan ndhereka Sang Prabu, amarga sira iku padha wong neneka, apamaneh sira iku wong boyongan saka ing tanah kamulanira. ²⁰ Lagi dhek wingi anggonira teka, apa iya ing dina iki ingsun ngajak sira nglembara, mangka ingsun kapeksa lunga saparan-paran. Wis muliha karo para sadulurira, muga-muga Sang Yehuwah paring sihkadarman lan kasetyan marang sira.” ²¹ Ewadene Itai munjuk marang Sang Prabu: “Demi Sang Yehuwah agesang lan demi sugeng dalem gusti kawula Sang Prabu, wonten ing pundi kemawon panjenengan dalem, kawula inggih badhe ndherek.” ²² Prabu Dawud nuli ngandika marang Itai: “Yen mangkono lumakua liwata!” Itai wong Gat iku nuli mlaku liwat bebarengan karo wong-wonge lan bocah-bocah kang padha melu dheweke. ²³ Wong sanagara padha nangis kabeh kalawan swara sora, nalika wong-wong padha liwat.

Sang Prabu banjur nyabrang ing kali Kidron lan wong akeh padha lumaku ngener marang ing pasamunan.

²⁴Lan Imam Zadhok uga ana ing kono, kadherekake dening sakehing wong Lewi kang ngusung pethi prajanjiane Gusti Allah. Padha nyelehake pethine Gusti Allah -- Imam Abyatar uga melu -- nganti sakehe wong saka kutha wis padha nyabrang kabeh.

²⁵Sang Prabu banjur ngandika marang Imam Zadhok: "Pethi prajanjianipun Gusti Allah sampeyan bekta wangsul dhateng kitha, manawi kula angsal sihkadarmanipun Sang Yehuwah, Panjenenganipun inggih badhe marengaken kula wangsul, temah kula badhe nyawang malih pethinipun Gusti Allah ugi padalemanipun. ²⁶Nanging manawi Panjenenganipun ngandika makaten: Ingsun wis ora sarju marang sira, kula inggih sandika, mugé Pangeran nandhukaken dhateng kula punapa ingkang sae wonten ing ngarsanipun."

²⁷Sang Prabu Dawud ngandika maneh marang Imam Zadhok: "Saenipun, sampeyan lan Imam Abyatar wangsula mantuk kanthi wilujeng kaliyan anak sampeyan piyambak-piyambak: inggih punika anak sampeyan Ahimaas saha Yonatan anakipun Abyatar.

²⁸Lah kula badhe ngentosi wonten ing sacelakipun panggenan pasabrangan dhateng ing pasamunan, ngantos wonten pawartos saking sampeyan, ingkang suka sumerep dhateng kula." ²⁹Imam Zadhok lan Imam Abyatar banjur nggawa bali pethine Gusti Allah

menyang ing Yerusalem lan kendel ana ing kono.

³⁰ Sang Prabu minggah ing gunung Jaitun karo muwun, mastakane kudhungan lan tindake tanpa trumpah. Sakehe wong kang ndherekake uga padha kudhungan sirahe lan anggone munggah padha karo nangis.

³¹ Nalika Sang Prabu diaturi uninga mangkene: “Akhitofel wonten ing satengahipun tiyang-tiyang ingkang sekuthon kaliyan Pangeran Absalom.” Sang Prabu banjur nyebut: “Mugi Paduka karsaa nggagalaken pitedahipun Akhitofel, dhuh Sang Yehuwah.”

³² Bareng Sang Prabu wus rawuh ing pucak, ing panggonane wong padha nyembah sujud marang Gusti Allah, Husai, wong ing Arki, teka methukake Sang Prabu, nganggo jubah rowak-rawek lan sirahe kawur-wuran lemah. ³³ Prabu Dawud ngandika marang wong mau: “Yen sira ndherek ingsun, bakal ngebot-eboti tindakingsun. ³⁴ Nanging yen sira bali menyang kutha lan munjuk marang Absalom: Kawula punika abdi dalem, dhuh Sang Prabu, sanadyan kawula punika wiwit rumiyin mila ngabdi rama dalem, namung sapunika dados abdi dalem; sarana mengkono sira bisa mbatalake pituture Akhitofel demi asmaningsun. ³⁵ Imam Zadhok lan Imam Abyatar rak amor karo sira ana ing kana ? Dadi kabeh kang sira rungu saka ing kraton, iku kandhakna marang Imam Zadhok lan Imam Abyatar. ³⁶ Lan maneh anake karo pisan rak iya padha ana ing kono: Ahimaas, anake

Imam Zadhok lan Yonatan, anake Imam Abyatar; sira ngirimna sabarang kang sira rungung lumantar wong-wong iku.”

³⁷ Lan Husai, mitrane Prabu Dawud, banjur menyang ing Yerusalem nalika Pangeran Absalom lagi rawuh ing Yerusalem.

Prabu Dawud kepanggih karo Ziba

16:1-4

16 ¹ Nalika tindake Sang Prabu lagi bae ngliwati pucak, Ziba, abdine Sang Mefiboset methukake Sang Prabu nggawa kuldi sarakit, kang dilapaki, dimoti roti rong atus iji, kuwih kismis satus emplek, woh-wohan ing mangsa panas satus lan anggur saimpes. ² Sang Prabu banjur ndangu marang Ziba: “Kepriye karepira iki?” Ature Ziba: “Kuldi-kuldi punika kangge titihanipun para garwa putra dalem; roti lan woh-wohan punika kangge tedhanipun para abdi lan anggur punika kangge omben-ombenipun tiyang-tiyang ingkang kasayahen wonten ing pasamunan.” ³ Sang Prabu banjur ndangu: “Putrane gustimu ana ing ngendi?” Atur wangsulane Ziba: “Panjenenganipun wonten ing Yerusalem, amargi pangandikanipun: Ing dina iki turune Israel bakal mbalekake kratone kanjeng rama marang aku.” ⁴ Sang Prabu banjur dhawuh marang Ziba: “Yen mengkono saduweke Mifiboset dadia duwekira.” Unjuke Ziba: “Dhawuh dalem kawula pundhi. Mugi

kawula lestantun manggih sih wonten ing ngarsa dalem, dhuh gusti kawula Sang Prabu.”

Simeu ngipat-ipati Prabu Dawud

16:5-14

⁵ Bareng Sang Prabu Dawud rawuh ing Bahurim, ana wong jumedhul saka ing kono, kalebu saka santanane Prabu Saul, jenenge Simeu bin Gera. Wong iku tanpa kendhat anggone ngipat-ipati karo nyedhaki Prabu Dawud. ⁶ Sang Prabu Dawud lan para abdine Sang Prabu padha disawati watu, sanadyan sakehe wadyabala lan para prawira padha ngurung-urung ing sakiwa tengene. ⁷ Mangkene pangucape Simeu, nalika ngipat-ipati: “Lungaa, lungaa he wong kang ngwutahake getih, wong dursila!” ⁸ Sang Yehuwah wus nempuhake getihe para kulawargane Sang Prabu Saul marang kowe, kang kokgenteni kaprabone. Sang Yehuwah wis masrahake kalungguhanmu marang anakmu Absalom. Lan saiki kowe nandhang sangsara, amarga kowe wong kang ngwutahake getih.” ⁹ Sang Abisai bin Zeruya nuli munjuk marang Sang Prabu: “Kening punapa segawon pejah punika ngipat-ipati panjenengan dalem, gusti kawula Sang Prabu? Kalilana kawula nyabrang lan nigas gulunipun.” ¹⁰ Nanging Sang Prabu ngandika: “He, anak-anake Zeruya, ingsun melu-melu apa marang sira? Kareben ta ngipat-ipati ingsun. Amarga saupama Sang Yehuwah ngandika

marang wong iku: Dawud ipat-ipatana, sapa kang bakal wani takon: Yagene kowe kok tumindak mangkono?”¹¹ Sang Prabu ngandika maneh marang Sang Abisai lan marang sakehe para abdine: “Dene putraningsun piyambak bae ngarah nyawaningsun, mendahane maneh turune Benyamin iki saiki. Wis toгна bae, kareben ngipat-ipati amarga Sang Yehuwah kang ndhawuhi marang wong iku mangkono.”¹² Bokmanawa Sang Yehuwah bakal nggalih marang kasangsaraningsun iki lan Panjenengane males kabecikan marang ingsun minangka lirune anggoningsun diipat-ipati ing dina iki.”¹³ Sang Prabu Dawud banjur nglajengake tindake kadherekake para abdi, dene Simei mlaku terus nurut perenging gunung adu arep karo panjenengane lan karo mlaku tansah ngipat-ipati, nyawati watu lan ngabul-abul lebu.¹⁴ Sang Prabu sayah banget nalika rawuh ing pinggire bengawan Yarden dalah wong kang padha ndherekake, sarta banjur padha ngaso ana ing kono.

Husai lan Akhitofel seba marang ngarsane Pangeran Absalom

16:15-23

¹⁵ Pangeran Absalom lan sakehe wong Israel padha mlebu ing kutha Yerusalem, lan Akhitofel iya ndherek.¹⁶ Bareng Husai, wong Arki, mitrane Sang Prabu Dawud, sowan ing ngarsane Pangeran Absalom, banjur munjuk: “Sugenga Sang Prabu, sugenga

Sang Prabu!”¹⁷ Pangeran Absalom ngandika marang Husai: “Apa kaya mangkene iki kasetyanmu marang mitramu? Geneya kowe ora melu marang mitramu?”¹⁸ Husai banjur matur marang Pangeran Absalom: “Boten, nanging panjenenganipun ingkang piniji dening Sang Yehuwah tuwin dening rakyat punika saha dening saben tiyang Israel, inggih panjenenganipun punika ingkang mengku kawula, saha ingkang kawula suwitani.

¹⁹ Punapa malih sinten ingkang badhe kawula suwitani? Punapa sanes putranipun? Kados dene anggen kawula ngabdi dhateng rama dalem, makaten ugi kawula badhe ngabdi dhateng panjenengan dalem.”

²⁰ Pangeran Absalom banjur ngandika marang Akhitofel: “Mara aku aturana rembug, apa kang kudu daklakoni?”²¹ Akhitofel banjur ngaturi wangsulan: “Panjenengan dalem kawula aturi mrepeki para garwanipun ampeyan ingkang rama, ingkang katilar nengga kraton. Manawi kapireng dening sakathahipun tiyang Israel, bilih panjenengan dalem sampun damel sarira dalem sinengitan dening rama dalem, temah sadaya tiyang ingkang ndherek panjenengan dalem, badhe sami kasantosakaken manahipun.”²² Pangeran Absalom banjur diyasakake kemah ana ing payon, lan Absalom banjur mrepeki para garwane ampeyan kang rama kanthi kasumurupan ing wong Israel kabeh.²³ Ing nalika samana pituduh kang diaturake dening Akhitofel iku padha karo pitedah kang saka

Gusti Allah; kaya mangkono kanggepe sakehing pirembuge Akhitofel, iya dening Prabu Dawud iya dening Absalom.

Rembuge Akhitofel diwurungake dening rembuge Husai

17:1-14

17 ¹Akhitofel munjuk marang Pangeran Absalom: "Kawula mugu kalilana milih tiyang kalih welas ewu, kawula nunten badhe bidhal mbujeng Sang Prabu Dawud ing dalu punika ugi. ²Kawula badhe nempuh panjenenganipun mumpung sayah saha kendho semangatipun lajeng kawula damel kaget; sadaya ingkang ndherek Sang Prabu badhe sami keplajeng, saha kawula badhe saged nyedani panjenenganipun piyambak. ³Sarana makaten kawula badhe mangsulaken sadaya tiyang katur ing panjenengan dalem kados dene temanten estri mangsuli dhateng semahipun. Dados ingkang panjenengan dalem angka nyawanipun tiyang satunggal, murih sadaya tiyang manggiha wilujeng." ⁴Rembug mangkono iku disarujuki dening Pangeran Absalom lan para tuwa-tuwane Israel.

⁵Nanging Pangeran Absalom banjur ngandika: "Husai wong Arki iku uga timbalana, supaya aku padha krungu, kang dadi rembuge." ⁶Bareng Husai wus sowan ing ngarsane Pangeran Absalom, nuli dipangandikani mangkene: "Mangkene

rembuge Akhitofel; apa rembug iki kita anut? Dene manawa ora, mara sira matura.”⁷ Husai banjur munjuk marang Pangeran Absalom: “Rembag ingkang dipun aturaken Akhitofel sapisan punika boten prayogi.”⁸ Unjuke Husai maneh: “Panjenengan dalem boten kekilapan, bilih ingkang rama saha para balanipun punika sami prawira, saha bilih sadayanipun sami sakit manahipun, kados bruwang ingkang kecalan anakipun wonten ing ara-ara. Punapa malih ingkang rama punika prajurit sajatos, balanipun boten dipun parengaken tilem.⁹ Mesthinipun sapunika umpetan wonten ing guwa utawi salah satunggalipun panggenan. Manawi ing campuhipun perang kapisan wonten tiyang sawatawis ingkang tiwas lan tiyang mireng prakawis punika, temtu sami cariyos: Bala kang melu Absalom wis padha kalah.¹⁰ Sanadyan tiyang ingkang gagah prakosa saha ingkang manahipun kados singa, temtu lajeng badhe nglokro babar pisan, amargi sadaya bala Israel ngertos, bilih ingkang rama punika satunggaling prawira lan para bala ingkang ndherek panjenenganipun punika sami gagah prakosa.¹¹ Pramila kula ngaturi pirembag, supados sakathahing tiyang wiwit saking Dhan dumugi ing Bersyeba sami kakerigna, kados pasir ing pinggir seganten kathahipun lan panjenengan piyambak ugi kedah nyarirani perang.¹² Manawi kita sami nempuh dhateng panjenenganipun wonten ing salah satunggaling papan palerebanipun, kita lajeng sami ngebyuk kados ebun ingkang

dhawah ing bumi, temah boten wonten ingkang saged lolos, inggih panjenenganipun inggih ingkang sami ndherekaken. ¹³Lan saupami panjenenganipun mundur mlebet dhateng salah satunggaling kitha, sadaya bala Israel badhe ningseti kitha punika lan saged kita larak dumugi ing lepen, temah boten wonten krikil satunggal kemawon ingkang taksih pinanggih wonten ing ngriku malih.”

¹⁴Pangeran Absalom banjur ngandika lan sakehe wong Israel padha ngucap: “Pirembuge Husai, wong Arki iku, luwih becik tinimbang karo rembuge Akhitofel.” Amarga wus dadi karsane Sang Yehuwah, manawa pirembuge Akhitofel kang becik iku, diwurungake, supaya nekakake bilai marang Pangeran Absalom.

Sang Prabu Dawud tindak menyang Mahanaim

17:15-29

¹⁵Husai banjur kandha marang Imam Zadhok lan Imam Abyatar: “Makaten-makaten pirembagipun Akhitofel dhateng Pangeran Absalom lan dhateng para sesepuhipun bangsa Israel, nanging rembag kula makaten-makaten. ¹⁶Pramila, panjenengan enggal-enggal ngaturana uninga dhateng Sang Prabu Dawud, makaten: “Mangke dalu, panjenengan dalem sampun ngantos nyare wonten ing papan-papan pasabrangan ingkang dhateng pasamunan, nanging enggal karsaa nyabrang murih Sang Prabu saha

sadaya tiyang ingkang ndherekaken sampun ngantos kauntal sadaya.”¹⁷ Anadene Yonatan lan Ahimaas ngenteni ana ing En-Rogel lan saben-saben ana abdi wadon kang teka aweh warta, iku banjur padha diaturake marang Sang Prabu Dawud, mulane mangkono, amarga aja nganti konangan, yen mlebu kutha.¹⁸ Nanging nalika iku ana jejak kang weruh, banjur ngaturi pirsam marang Pangeran Absalom. Dadine wong loro iku age-age lunga, lan bareng tekan ing omahe sawijining wong ing Bahurim, kang duwe sumur ana ing platarane, banjur padha nyemplung ing sumur kono.¹⁹ Wong wadon iku banjur njupuk lurub, dijereng ing cangkeming sumur mau lan disebari las-lasan gandum, temah ora katon apa-apa.²⁰ Para abdine Pangeran Absalom teka ing omahe wong wadon iku, banjur takon: “Ahimaas lan Yonatan ana ing ngendi?” Wangsulane wong wadon iku marang wong-wong iku: “Tiyangipun sampun sami nyabrang ing lepen punika.” Sarehne anggone nggoleki ora ketemu, tumuli padha bali mulih menyang Yerusalem.

²¹ Bareng wong-wong iku wus padha lunga, wong loro mau mentas saka ing sumur, banjur ngaturi uninga marang Sang Prabu Dawud sarta munjuk: “Panjenengan dalem kawula aturi tata-tata saha lajeng enggal nyabrang ing lepen punika, margi makaten-makaten pirembagipun Akhitofel tumrap ing panjenengan dalem.”

²² Sang Prabu dalah sapandhereke nuli padha tata-tata lan nyabrang ing bengawan Yarden. Nalika wayah byar esuk ora ana wong siji-sijia kang kari kang ora nyabrang ing bengawan Yarden. ²³ Bareng Akhitofel weruh, yen rembage ora diglape, banjur ngabah-abahi kuldine lan mangkat mulih menyang omahe, ing kuthane, nata kabutuhaning omahe, wasana banjur mati gantung. Mangkono patine Akhitofel, nuli dipetak ing kubure bapakne.

²⁴ Sang Prabu Dawud rawuh ing Mahanaim, nalika Pangeran Absalom nyabrangi kali Yarden, kadherekake sakehe wong Israel.

²⁵ Pangeran Absalom njunjung Amasa dadi senapati, nggenteni Sang Yoab. Amasa iku anake wong kang jeneng Yitra, wong Israel, kang ngrabeni Abigal anake Nahas, sadulure wadon Zeruya, ibune Yoab. ²⁶ Wong Israel lan Pangeran Absalom padha pacak baris ana ing tanah Gilead.

²⁷ Bareng Sang Prabu Dawud rawuh ing Mahanaim, Sobi bin Nahas saka ing Raba, kuthane bani Amon, Makhir bin Amiel saka ing Lodebar, lan Barzilai, wong Gilead saka ing Rogelim, padha ngeteri kasur pasarean, ²⁸ bokor, wadhah-wadhah grabah, uga gandum, sair, glepung, emping gandum, kacang babi, kacang tholo lan kacang ruji, ²⁹ madu, kaniling powan, wedhus-wedhus, lan keju sapi, kagem dhahar Sang Prabu Dawud lan sapandhereke, amarga pangucap: "Wong iku ana ing pasamunan mesthi padha sayah lan luwe."

Pangeran Absalom kasoran perange lan kasedanan

18:1-18

18 ¹ Sang Prabu Dawud mriksa barisaning wadyabala kang ndherek panjenengane, banjur njunjung tetindhing prajurit sewu lan tetindhing prajurit satus. ² Sang Prabu banjur ngabani wadyabala mangsah perang, kang sapretelon dipanggedheni dening Sang Yoab, kang sapretelon dening Sang Abisai bin Zeruya, sadhereke Sang Yoab lan sapretelon maneh kang dadi tetindhing Sang Itai, wong ing Gat. Sang Prabu Dawud banjur ngandika marang wong akeh: "Ingsun piyambak uga bakal mangsah perang bareng klawan sira." ³ Nanging unjuke wong akeh: "Panjenengan dalem sampun ngantos mangsah perang, amargi saupami kawula ngantos keplajeng, tiyang-tiyang punika boten badhe mreduli dhateng kawula sadaya, malah sanadyan sami pejah ingkang sepalih, mesthi sami boten mreduli dhateng kawula sadaya, nanging gusti kawula punika aosipun sami kaliyan panunggilan kawula sadasa ewu. Pramila langkung sae, bilih gusti kawula siyaga mbiyantu kawula saking kitha." ⁴ Sang Prabu banjur ngandika marang wong iku: "Apa kang sira wawas becik, bakal sunlakoni." Sang Prabu banjur jumeneng ana ing sandhing gapura lan wadyabala kabeh padha metu budhal pepanthan atusan lan ewon. ⁵ Lan Sang

Prabu paring dhawuh marang Sang Yoab, Abisai lan Itai, pangandikane: “Pangrengkuhira marang Absalom, wong anom iku, sing alus, marga saka ingsun. “Lan wadyabala padha krungu kabeh, nalika Sang Prabu paring dhawuh marang para tetindhing bala tumrap Pangeran Absalom iku.

⁶Wadyabala banjur mangkat menyang ing ara-ara nempuh marang bala Israel lan campuhing perang ana ing alas Efraim.

⁷Bala Israel temah padha kasoran kagepuk ing perang ana ing kono dening balane Prabu Dawud lan ing dina iku wutahing getih nggegirisi banget: wong kang tiwas rong puluh ewu. ⁸Campuhing perang ngambra-ambra nyrambahi saindenging tlatah lan alas iku nekakake pepati luwih akeh katimbang karo kang mati kamangsa ing pedhang.

⁹Dumadakan Pangeran Absalom kepregok karo balane Sang Prabu Dawud. Anadene Pangeran Absalom nitih bihal, nalika bihal iku liwat ing sangisore bebuletaning pang wit tarbantin kang gedhe, mustakane kecantol ing wit ela iku, temah genteyongan ana ing antarane langit lan bumi, mangka bihal kang dititahi mbedhal terus. ¹⁰Bareng kaweruhan ing wong, dilapurake marang Senapati Yoab, ature: “Kula sumerep Pangeran Absalom genteyongan wonten ing wit ela.” ¹¹Senapati Yoab banjur ngandika marang wong kang ngaturi pirsu iku: “Apa? Yen kowe meruhi, yagene ora kokbanting ing lemah ana ing kono. Wis sapatute yen aku banjur ngganjar

kowe dhuwit sekel selaka sepuluh sekel lan sabuk siji.”¹² Nanging wong mau matur marang Senapati Yoab: “Sanadyan kula kaganjara selaka sewu sekel, kula boten badhe nggepok putranipun Sang Prabu, amargi kula sami mireng piyambak, pangandikanipun Sang Prabu dhateng panjenengan, Sang Abisai lan Itai, dhawuhipun: Wong anom Absalom iku ayomana marga saka ingsun.¹³ Kosokwangsulipun, manawi kula ngantos nyedani panjenenganipun, boten sande prakawis punika kauningan dening Sang Prabu sarta panjenengan temtu badhe nebih kemawon.”¹⁴ Nanging Senapati Yoab ngandika: “Aku ora arep nyenyuwe ana ing ngarepmu kaya mangkene.” Banjur mundhut towok telu lan dijojohake ing jajane Pangeran Absalom, nalika isih sugeng gumantung ana ing satengahing epange wit ela mau.¹⁵ Tumuli ana balane Senapati Yoab wong sepuluh, kang ngampil gegamane Sang Yoab, kang banjur ngepung Pangeran Absalom. Sang Pangeran digebagi lan disedani.¹⁶ Senapati Yoab banjur ngunekake kalasangka, dadine para balane Sang Yoab padha mandheg anggone ngoyak-oyak marang bala Israel, amarga Senapati Yoab nyandet balane.¹⁷ Banjur padha ngudhunake layone Pangeran Absalom lan dicemplungake ana ing luwangan kang gedhe ing alas kono, nuli didegi tumpukan watu kang gedhe banget. Sakehe bala Israel mlayu nggendring mulih marang kemahe sowang-sowangan.¹⁸ Nalika isih sugeng

Pangeran Absalom wis ngadegake tugu kagem sarirane piyambak, kang tumeka saiki isih ana ing lebak Ratu, awit pangandikane: “Aku ora duwe anak lanang, kang nglestarekake pangeling-eling marang jenengku.” Lan tugu iku dijenengake manut asmane piyambak, mulane tugu iku nganti saprene diarani: tugu pangeling-eling marang Pangeran Absalom.

Pawarta bab sedane Pangeran Absalom diaturake marang Prabu Dawud

18:19-32

¹⁹ Ahimaas bin Zadhok banjur matur: “Kawula mugi kalilana mlajeng ngunjuku pawartos ingkang sae punika dhateng Sang Prabu, bilih Sang Yehuwah sampun paring adil dhateng Sang Prabu, inggih punika kaluwaran saking tanganing mengsahipun.” ²⁰ Nanging Senapati Yoab ngandika: “Ing dina iki aja kowe kang nggawa pawarta, mung dina liyane kowe sing nggawa pawarta, mung ing dina iki kowe aja ngunjukake pawarta, manawa putrane Sang Prabu seda.” ²¹ Senapati Yoab banjur ngandika marang sawijining wong Etiopia: “Lungaa, ngaturna uninga marang Sang Prabu, apa kang wis kokdeleng.” Wong Etiopia iku sujud nyembah marang Senapati Yoab, banjur mangkat kanthi lumayu. ²² Ahimaas bin Zadhok banjur matur marang Senapati Yoab: “Punapa kemawon ingkang badhe kelampahan, kula inggih kalilana mangkat mlajeng, nusul tiyang Etiopia punika.” Nanging

Senapati Yoab ngandika: “Yagene kowe kok kadereng arep mangkat, ngger? Apa kowe nggawa pawarta kang ana pituwase?”

²³ Wangsulane: “Punapa kemawon ingkang badhe kelampahan, kula badhe mlajeng mangkat.” Yoab banjur ngandika: “Yen mangkono iya wis mlayua!” Ahimaas banjur lumayu metu dalan kang saka Lebak Yarden, temah tekane ndhisiki wong Etiopia iku.

²⁴ Kacarita Sang Prabu Dawud lagi lenggah ana ing antarane gapura loro, dene prajurit jaga munggah ing payone gapura iku, ana ing ndhuwur balowarti. Nalika prajurit iku ngawasake, ndeleng wong teka mlayu-mlayu ijen bae, ²⁵ nuli nguwuh-uwuh, ngaturi uninga marang Sang Prabu, banjur dipangandikani: “Yen tekane ijen bae, mesthi nggawa pawarta becik.” Nalika wong mau sangsaya nyedhak, ²⁶ prajurit iku weruh wong liyane, banjur nguwuh-uwuh aweh weruh marang kang jaga gapura: “Lah punika wonten tiyang malih ingkang mlajeng piyambakan kemawon.” Sang Prabu banjur ngandika: “Iku mesthi nggawa pawarta becik.” ²⁷ Sawuse iku pecalang munjuk: “Tiyang ingkang dhateng rumiyin punika caranipun mlajeng kados caranipun Ahimaas bin Zadhok.” Pangandikane Sang Prabu: “Iku wong becik, tekane mesthi nggawa pawarta becik.” ²⁸ Ahimaas banjur nguwuh-uwuh, unjuke marang Sang Prabu: “Sugeng!” Banjur sujud nyembah marang Sang Prabu, raine konjem ing bumi sarta munjuk: “Pinujia Sang Yehuwah, Gusti Allah

dalem ingkang sampun masrahaken para tiyang ingkang sami ngagagaken tanganipun dhumateng gusti kawula Sang Prabu.”²⁹ Sang Prabu banjur ndangu: “Absalom, bocah anom iku apa slamet?” Atur wangsulane Ahimaas: “Kala wau kawula ningali kawontenan ingkang rame sanget, nalika Sang Yoab ndhawuhi kawula mangkat sowan dhateng ngarsa dalem, nanging abdi dalem boten mangretos punika punapa.”³⁰ Sang Prabu banjur ngandika: “Sumingkira menyang ing sandhingingsun, ngadega ing kene.” Banjur sumingkir nisir lan ngadeg terus.³¹ Wong Etiopia teka, banjur munjuk mengkene: “Dhuh gusti kawula Sang Prabu, angsal pawartos sae, amargi Sang Yehuwah sampun paring adil dhateng panjenengan dalem ing dinten punika, dene sampun ngluwari gusti kawula saking tanganipun sadaya tiyang ingkang nglawan dhateng gusti kawula.”³² Nanging Sang Prabu ndangu marang wong Etiopia iku: “Absalom wong anom iku apa slamet?” Atur wangsulane wong Etiopia iku: “Mugi mengsahipun gusti kawula Sang Prabu sami dadosa kados sang anem punika saha sakathahipun tiyang ingkang sami nglawan dhateng gusti kawula sumedya tumindak awon.”

Sang Prabu Dawud nandhang prihatos

18:33--19:8

³³ Sang Prabu temah kaget lan sungkawa banget, nuli minggah menyang lotenging

gapura, sarta banjur muwun. Sajrone tindak pangandikane mangkene: "Adhuh anakku engger Absalom, ngger, anakku Absalom! Bok luwung aku bae kang mati dadia lirumu. Adhuh Absalom, anakku, anakku!"

19¹Nuli Senapati Yoab diaturi pirsu: "Kauningana, Sang Prabu muwun lan nandhang sungkawa margi saking Pangeran Absalom." ²Nalika samana kaunggulan banjur dadi kaprihatinan tumrap para wadyabala, amarga ing dina iku wadyabala padha krungu kandhaning wong: "Sang Prabu nandhang sungkawa marga saka ingkang putra."

³Mulane lumebune wadyabala menyang kutha ing dina iku tanpa swara, kaya dene bala kang kawirangan, samangsa bali mulih mung meneng-menengan bae amarga keplayu saka ing paprangan.

⁴Sang Prabu nutupi wedanane, klawan swara sora Sang Prabu asambat-sambat: "Adhuh anakku, engger Absalom, Absalom anakku, anakku!" ⁵Sang Senapati Yoab banjur seba marang ngarsane Sang Prabu sarta matur: "Ing dinten punika panjenengan dalem damel wirangipun sadaya abdi dalem ingkang sampun mitulungi nyawa dalem saha nyawanipun para putra dalem kakung-putri sarta para garwa padmi tuwin ampeyan dalem, ⁶inggih punika anggen panjenengan dalem ngasihi tiyang ingkang sengit dhateng panjenengan dalem lan nggething para tiyang ingkang nresnani panjenengan dalem. Amargi ing dinten punika panjenengan dalem

nelakaken, bilih para senapati lan para wadyabala sami boten wonten aosipun wonten ing ngarsa dalem. Malah kawula mangretos, bilih saupami Absalom taksih gesang, kawula sadaya sami nemahi pejah ing dinten punika, temtu ingkang makaten punika panjenengan dalem anggep sae. ⁷ Pramila, panjenengan dalem kawula aturi jumeneng saha miyos maringi pangandika, supados manahipun para tiyang sami lega. Kawula supaos demi asmanipun Sang Yehuwah, saupami panjenengan dalem boten miyos, boten wonten tiyang satunggal-tunggala ingkang ndherek panjenengan dalem ing dalu punika; mangka prakawis punika ateges langkung mbebayani katimbang kaliyan sakathahipun bebaya ingkang panjenengan dalem alami wiwit timur dalem ngantos dumugi sapunika.” ⁸ Sang Prabu banjur jumeneng ana ing gapura. Wong-wong banjur padha kawartanan kabeh mangkene: “Lah Sang Prabu lenggah ana ing gapura.” Wong kabeh banjur padha seba marang ngarsane Sang Prabu. Dene wong Israel wis padha lumayu, padha mulih menyang pakemahane sowang-sowangan.

Gagasan ngaturi kondur Sang Prabu Dawud

19:9-14

⁹ Sakehe wong taler-taler Israel kabeh padha tutuh-tinutuh tembunge: “Sang Prabu Dawud wis ngluwari kita saka mungsuh kita apadene

kang nguwalake kita saka tangane wong Filisti, mangka saiki kengser saka ing nagara marga saka Pangeran Absalom. ¹⁰ Nanging Pangeran Absalom kang wus kita jebadi, supaya ngereh kita, nemahi seda ana ing paprangan. Lah saiki yagene kowe padha meneng bae lan ora ngaturi kondur Sang Prabu?" ¹¹ Sang Prabu wis utusan wong marani Imam Zadhok lan Imam Abyatar sarta padha kaweling: "Rembugana karo para tuwa-tuwane Yehuda mangkene: Yagene kowe malah kang kari dhewe anggonmu ngaturi kondur Sang Prabu menyang kratone?" Amarga rembuge wong Israel kabeh wis kapiyarsa dening Sang Prabu. ¹² "Kowe iku rak sadulurku, kowe iku rak kulit-dagingku, yagene kok kowe kang kari dhewe anggonmu ngaturi Sang Prabu kondur menyang kratone?" ¹³ Lan Amasa wajib kokpituturi: Kowe iku rak kulit-dagingku? Muga Gusti Allah ndhawahna paukuman marang aku mangkene lan muwuhana mangkono, manawa kowe ora lestari dadi senapati nggenteni Yoab." ¹⁴ Mangkono anggone Sang Prabu Dawud mulihake atine sakehe wong Yehuda bareng sakala, temah banjur padha ngunjukake panyuwun marang Sang Prabu: "Panjenengan dalem mug i karsaa kondur saabdi dalem sadaya!"

Sang Prabu bidhal kondur. Simei methukake Sang Prabu

19:15-23

¹⁵ Sang Prabu banjur bidhal kondur lan rawuh ing pinggire bengawan Yarden. Ing nalika samana wong Yehuda wis padha tekan ing Gilgal arep methukake rawuhe Sang Prabu Dawud lan ndherekake nyabrang ing bengawan Yarden. ¹⁶ Simei bin Gera wong Benyamin saka ing Bahurim iya age-age teka kanthi para wong Yehuda methukake rawuhe Sang Prabu Dawud. ¹⁷ Uga ana wong sewu saka tlatah Benyamin kang mbarengi lakune. Lan Ziba abdine kulawargane Prabu Saul dalah anake lanang limalas sarta abdine rong puluh padha gupuh-gupuh ndhingini rawuhe Sang Prabu menyang kali Yarden. ¹⁸ Banjur nyabrang saka pasabangan arep nyabrangake garwa-putrane Sang Prabu sarta nindakake apa kang dianggep prayoga. Simei bin Gera sumungkem ana ing ngarsane Sang Prabu, nalika Sang Prabu ndungkap nyabrang ing kali Yarden, ¹⁹ lan munjuk marang Sang Prabu: “Gusti kawula mugi sampun ngantos tetep nganggep kawula punika lepat saha sampun ngantos ngengeti dhateng pratingkahipun abdi dalem ingkang lepat, nalika panjenengan dalem jengkar saking Yerusalem; sampun ngantos panjenengan dalem nggalih dhateng prakawis punika malih. ²⁰ Abdi dalem saestu rumaos, bilih abdi dalem sampun damel

dosa lan mugè panjenengan dalem pirsani, ing dinten punika kawula ingkang rumiyin piyambak saking sakathahipun trah Yusup ingkang methukaken rawhipun gusti kawula Sang Prabu.”

²¹ Sang Abisai bin Zeruya banjur nyelani, ature: “Punapa Simei boten kedah kaukum pejah, amargi rumiyin ngipati ingkang jinebadan dening Sang Yehuwah?” ²² Nanging Sang Prabu Dawud ngandika: “Sira melu-melu apa he anake Zeruya, kok ing dina iki sira nglawan marang ingkun? Apa ing dina iku nganti ana wong kang dipateni ing Israel? Apa kokkira ingkun ora pirsani, yen ing dina iki ingkun dadi ratu maneh ngereh bangsa Israel?” ²³ Sang Prabu banjur ngandika marang Simei: “Sira ora bakal mati!” Sang Prabu banjur supaos ana ing ngarepe.

Sang Mefiboset methukake Sang Prabu Dawud

19:24-30

²⁴ Sang Mefiboset bin Saul methukake Sang Prabu Dawud, ora wijikan sampeyane, ora diopeni jenggote lan ora dikumbah pangagemane wiwit Sang Prabu jengkar nganti tumeka kondure kanthi slamet. ²⁵ Nalika panjenengane methukake Sang Prabu didangu dening Sang Prabu: “Yagene sira ora lunga ndherekake lakuningsun, Mefiboset?” ²⁶ Atur wangsulane: “Nuwun inggih, gusti kawula Sang Prabu, kawula dipun apusi rencang

kawula. Awitdene rencangipun abdi dalem kawula cariyosi makaten: Ngabah-abahana kuldi arep daktunggangi ndherek tindake Sang Prabu, ujer abdi dalem punika pincang. ²⁷Rencang kawula punika nyidrani abdi dalem ing bab gusti kawula Sang Prabu. Nanging gusti kawula Sang Prabu punika prasasat kados malaekatipun Gusti Allah; pramila panjenengan dalem kawula aturi nindakaken punapa ingkang panjenengan dalem galih prayogi. ²⁸Sanadyan sakathahing kulawarganipun abdi dalem punika ingkang pancenipun pantes kaukum pejah dening gusti kawula Sang Prabu, ewadene panjenengan dalem sampun njunjung abdi dalem kagolongaken tiyang ingkang sami tampi cadhong rejeki saking kraton dalem. Punapa ta wewenang kawula, dene taksih purun nyuwun punapa-punapa dhateng Sang Prabu?" ²⁹Nanging Sang Prabu ngandika: "Apa perlune sira matur bab kaananira maneh? Ingsun wus paring katetepan: Sira lan Ziba ngeduma palemahan iku." ³⁰Mefiboset banjur matur marang Sang Prabu: "Kajengipun dipun pendhet sadaya, amargi gusti kawula Sang Prabu sampun kondur dhateng kedhaton kanthi raharja."

Barzilai melu ndherek tindake Sang Prabu

19:31-39

³¹Barzilai wong ing Gilead, uga wus teka saka Rogelim lan melu ndherekake tindake

Sang Prabu menyang bengawan Yarden, lan ngiringake tekan ing kana. ³² Barzilai iku wis tuwa banget, umure wis wolung puluh taun. Wong iku kang nyukupi dhahare Sang Prabu sasuwene ana ing Mahanaim, ujer iku sugih banget. ³³ Pangandikane Sang Prabu marang Barzilai: "Sira ndhereka ingsun, mesthi bakal sunopeni ana ing kratoningsun ing Yerusalem." ³⁴ Nanging Barzilai munjuk: "Taksih pinten taun malih anggen kawula gesang, kawula kok kadhawuhan ndherek panjenengan dalem dhateng Yerusalem. ³⁵ Sapunika kawula sampun umur wolung dasa taun, punapa kawula taksih saged mbedakaken prakawis ingkang sae utawi awon? Punapa kawula taksih saged ngraosaken punapa-punapa ingkang kawula tedha utawi kawula ombe? Punapa kawula taksih saged ngemataken larasing pangidunganipun para pasindhen jaler lan estri? Punapa perlunipun abdi dalem punika taksih dados tanggelanipun gusti kawula Sang Prabu? ³⁶ Abdi dalem punika namung saged ndherekaken sakedhap dumugi ing benawi Yarden. Kening punapa Sang Prabu paring ganjaran ingkang semanten agengipun dhateng kawula? ³⁷ Kaparenga abdi dalem mantuk, supados kawula saged tilar wonten ing kitha kawula piyambak, celak kaliyan kuburipun bapa miwah biyung kawula. Nanging lah punika abdi dalem Kimham, ingkang saged ndherekaken gusti kawula Sang Prabu, saha kadamela ing sakeparenging karsa dalem." ³⁸ Sang Prabu nuli ngandika: "Iya

becik, Kimham bae ndhereka ingsun, ingsun bakal nandukake apa kang kokkarepake lan sakehing panyuwunira bakal sunsembadani.”

³⁹Sawuse mangkono wong akeh padha nyabrang ing bengawan Yarden; Sang Prabu nuli pamitan marang Barzilai kanthi diaras lan uga banjur nyabrang. Wong iku banjur mulih menyang ing papan padunungane.

Padudone wong Israel lan wong Yehuda bab Sang Prabu

19:40-43

⁴⁰Sawuse iku Sang Prabu terus tindak menyang ing Gilgal lan Kimham ndherekake. Sakehe wong Yehuda lan saparone taler Israel padha ndherekake Sang Prabu: ⁴¹Nanging sakehe wong Israel padha seba lan munjuk marang Sang Prabu: “Kenging punapa dene para sadherek kawula para tiyang Yehuda punika kok sami mboyong Sang Prabu kanthi sidheman saha nyabrangaken ing benawi Yarden sagarwa putra tuwin sadaya abdinipun Sang Prabu Dawud ingkang sami ndherekaken?” ⁴²Wong Yehuda kabeh banjur padha mangsuli marang wong Israel: “Amarga Sang Prabu iku sadulurku. Kena apa kowe kok padha nepsu marga saka prakara iki? Apa aku padha mangan apa-apa kanthi wragat saka Sang Prabu? Apa aku padha oleh kauntungan?” ⁴³Nanging wong Israel padha mangsuli marang wong Yehuda: “Aku padha duwe wewenang tikel sapuluh mungguh

Sang Prabu. Sarehne aku anak mbarep, dadi ngluwihi kowe. Kena apa kowe padha ngremehake aku kabeh? Apa dudu aku kang wajib dhisik dhewe mboyong kondur marang Sang Prabu?" Nanging tembung wong Yehuda luwih landhep katimbang tembung wong Israel.

Pambalelane Seba

20:1-22

20¹ Nalika semana ing kono pinuju ana wong dursila, jenenge Seba bin Bikri, wong Benyamin, iku ngunekake kalasangka sarta ngucap:

"Kita ora duwe panduman saka Dawud.

Kita ora duwe warisan tumrap anake Isai. He wong Israel, payo padha mulih menyang kemah kita dhewe-dhewe!"

² Sakehe wong Israel banjur padha ninggal Prabu Dawud lan ngetutburi Seba bin Bikri, dene wong Yehuda tetep setya marang ratune, padha ndherekake tindake wiwit saka bengawan Yarden nganti tekan ing Yerusalem.

³ Sarawuhe Sang Prabu Dawud ing Yerusalem, banjur nimbali garwa ampeyan sepuluh, kang ditalar ngreksa kraton, nuli dilebetake ing sawijining omah tutupan; Sang Prabu ngingoni para wong wadon iku nanging ora dirawuhi. Padha dikebonake kaya randha nganti sapatine.

⁴ Sang Prabu Dawud ngandika marang Sang Amasa: "Para wong Yehuda kerigna

sajrone telung dina, sawise sowana mrene maneh!”⁵ Sang Amasa banjur mangkat ngumpulake wong Yehuda, nanging kuwajibane diendhe-endhe nganti kliwat wektune kang katemtokake dening Sang Prabu.⁶ Sang Prabu Dawud banjur ngandika marang Sang Abisai: “Ing wektu iki Seba bin Bikri iku tumrap kita luwih mbebayani katimbang karo Absalom, mulane sira bae ngirida balane gustinira, lan wong iku burunen aja nganti mlebu ing kutha beteng temahan mrucut saka ing tangan kita.”⁷ Sang Yoab, wong Kreti, wong Pleti lan sakehe para prawira padha budhal nututi. Padha metu Yerusalem nedya ngoyak Seba bin Bikri.

⁸ Bareng tekan ing sacedhake watu gedhe ing Gibeon, Sang Amasa wus ndhisiki ana ing kono. Dene Sang Yoab asikep praboting perang sarta sabukan, kalawan nyengkelit pedhang ing bangkekane. Nalika jumangkah maju, pedhange konus lan runtuh.⁹ Sang Yoab ngandika marang Sang Amasa: “Sampeyan wilujeng, sadherek!” sarta nyekel janggute klawan tangane tengen jenggote Sang Amasa arep ngaras.¹⁰ Sang Amasa ora nglegawa mungguh pedhange kang ana astane Sang Yoab, Sang Yoab nyudukake pedhang iku ing padharane, temah jerohane wutah ing bumi. Anggone nyuduk ora susah mindho, amarga wis tumeka ing pati. Sang Yoab karo Sang Abisai sadhereke terus ngoyak Seba bin Bikri.¹¹ Lan ana sawijining balane Sang Yoab ngadeg sacedhake mayit iku sarta ngucap:

“Sapa kang rumaket marang Sang Yoab lan milih Sang Prabu Dawud, enggal nututana Sang Yoab.”¹² Ing wektu iku Sang Amasa gumlethak akuthah getih ana ing tengah dalam gedhe. Bareng wong iku weruh, yen sakehing wong padha nonton, mayite Amasa banjur disingkirake saka ing dalam gedhe menyang ing ara-ara, dilurubi jubah, amarga weruh, yen saben wong kang teka mrono padha mandheg nonton.¹³ Sawuse mayite disingkirake saka ing dalam gedhe, wong kabeh padha mlaku terus ngetutake Sang Yoab ngoyak-oyak Seba bin Bikri.¹⁴ Seba wus ngliwati dhaerahe sakehe taler Israel ngener menyang Abel-Bet-Maakha. Lan kabeh balane wong Bikri wus nglumpuk lan ngetutake dheweke.¹⁵ Nanging balane Sang Yoab wus tekan ing kono lan banjur ngepung dheweke ana ing Abel-Bet-Maakha, nuli padha ngundhug-undhug lemah kanggo tameng ing ngarepe kutha, nganti mepet tekan ing balowarti njaba, dene sakehe wong kang ndherek Sang Yoab padha njugangi balowartine kutha iku murih jugruge.

¹⁶ Banjur ana sawijining wong wadon saka ing kutha kono kang limpad ing budi, kang nguwuh-uwuh: “Ngrungokna ta! Ngrungokna ta! Matura marang Sang Yoab: Kula aturi nyelak mriki, supados kula saged matur dhateng panjenengan.”¹⁷ Sang Yoab nuli nyedhaki wong wadon mau. Wong wadon mau banjur matur pitakon: “Punapa panjenengan Sang Yoab?” Wangsulane: “Iya aku iki Yoab.” Wong wadon mau banjur matur:

“Mugi miyarsakna aturipun ingkang abdi.” Wangsulane: “Iya.”¹⁸ Wong wadon iku nuli matur: “Kala rumiyin kalimrah tiyang wicanten makaten: Becike wong neneges ana ing Abel lan ing Dhan: punapa punika sampun kasuwak punapa ingkang sampun katetepaken dening tiyang-tiyang ingkang setya ing Israel?”¹⁹ Nanging panjenengan punika kok badhe ngrisak satunggaling kitha, mangka punika kitha babon ing Israel. Kenging punapa panjenengan kok badhe ngrisak tanah pusakanipun Sang Yehuwah?”²⁰ Sang Yoab banjur mangsuli: “Muga aku kaedohna saka ing pangarah ngrebut lan ngrusak!”²¹ Nalare ora mangkono. Nanging ana sawijining wong kang aran Seba bin Bikri kang wus ngangkat tangane mbalela marang Sang Prabu Dawud. Ulungna wong siji iku marang tanganku, aku bakal mundur saka ing kutha kene.” Wong wadon mau banjur matur marang Sang Yoab: “Prayogi, sirahipun badhe kula uncalaken wonten ing ngarsa panjenengan saking ing sawingkinging balowarti punika.”²² Wong wadon iku banjur mlebu rembugan karo wong sakutha kabeh kanthi kawicaksanan. Sawuse iku wong ing kutha kono banjur padha nigas sirah Seba bin Bikri lan diuncalake marang Sang Yoab. Sang Yoab banjur ngungelake kalasangka, sabalane kabeh padha bubar ninggal kutha iku, mulih menyang padunungane sowang-sowangan. Sang Yoab banjur bali menyang Yerusalem seba marang ing ngarsane Sang Prabu Dawud.

Para punggawane Sang Prabu Dawud

20:23-26

2Sa 8:15-18 1Bb 18:14-17

²³ Anadene Sang Yoab didadekake Senapatine sakehing wadyabala Israel, lan Sang Benaya bin Yoyadha dadi tetindhihe wong Kreti lan wong Pleti. ²⁴ Sang Adoram dadi wadanane wong nyangga karya, lan Yosafat bin Ahilud dadi kang rumeksa bandha, ²⁵ Sang Seya dadi panitra-nagara; Sang Zadhok lan Sang Abyatar jumeneng imam. ²⁶ Sang Ira wong Yair iya dadi imame Sang Prabu Dawud.

Wong Gibeon karo kulawargane Sang Prabu Saul

21:1-14

21 ¹ Nalika jumenenge Sang Prabu Dawud kelakon ana mangsa paceklik lawase telung taun muput. Sang Prabu Dawud banjur nyuwun pitedah marang Sang Yehuwah. Pangandikane Sang Yehuwah: "Saul lan kulawargane padha utang getih, amarga mateni wong-wong Gibeon." ² Sang Prabu banjur nimbali wong-wong Gibeon sarta dipangandikani: -- wong Gibeon iku ora padha kagolong bangsa Israel, nanging klebu kekarene bangsa Amori, mangka wong Israel wus padha prajanji klawan supata, ewadene Sang Prabu Saul marga saka mpenge anggone tumundak kanggo wong Israel lan

wong Yehuda banjur ngudi sirnane wong-wong mau. -- ³Sang Prabu nuli ndangu marang wong-wong Gibeon iku: "Apa kang bisa suntindakake tumrap sira lan apa kang minangka tebusane, supaya sira banjur mberkahi marang umat kagungane Sang Yehuwah?" ⁴Wong Gibeon nuli padha matur marang Sang Prabu Dawud: "Prakawis kawula punika boten bab emas utawi selaka kaliyan Sang Prabu Saul saha kulawarganipun punika, saha ugi sanes bab mejahi salah satunggalipun tiyang Israel." Nanging pangandikane Sang Prabu Dawud: "Lah apa kang sira suwun supaya suntindakake tumrap sira?" ⁵Sawuse iku wong mau padha matur marang Sang Prabu: "Tiyang ingkang sumedya sami ngrisak kawula saha ngarah tumpes kawula, ngantos kawula sami boten angsal papan wonten ing pundi-pundi wonten ing tanah Israel, ⁶mugi kaparingana dhateng kawula: turunipun pitu, badhe kawula gantung wonten ing ngarsanipun Sang Yehuwah wonten ing Gibeon, ing pardenipun Sang Yehuwah." Tumuli pangandikane Sang Prabu: "Iya, ingsun bakal maringake wong iku." ⁷Nanging Sang Prabu ngowel marang Mefiboset bin Yonatan bin Saul, amarga saka supause demi Sang Yehuwah antarane Prabu Dawud karo Pangeran Yonatan bin Saul. ⁸Sang Prabu banjur mundhut wong lanang loro, anake Rispa, anake wadon Aya, kang patutan karo Prabu Saul, yaiku Armoni lan Mefiboset, sarta wong lima putrane kakung Sang Putri

Merab, putrane putri Sang Prabu Saul, kang patutan karo Adriel bin Barzilai, wong ing Mehola; ⁹banjur padha dipasrahake marang tangane wong Gibeon. Wong iku banjur padha digantung dening wong Gibeon ana ing pagunungan ana ing ngarsane Sang Yehuwah. Wong pepitu iku padha mati bareng. Wong iku anggone padha kaukum pati nalika wiwitane mangsa panen, iya wiwitane mangsa panen sair. ¹⁰Rispa, anake wadon Aya, banjur njupuk bagor, dijereng ana ing ngarepe ana ing dhuwur gunung parang, wiwit mangsa panen nganti tumeka tibane udan nelesi mayit-mayit iku. Ora oleh diparani manuk-manuk ing awang-awang ing wayah awan, utawa sato kewan ing alas ing wayah bengi. ¹¹Bareng Sang Prabu mirsa apa kang ditindakake dening Rispa, anake wadon Aya, garwane ampeyan Sang Prabu Saul, ¹²Sang Prabu Dawud banjur tindak mundhut balung-balunge Sang Prabu Saul lan Pangeran Yonatan, kang putra, saka wong Yabesy-Gilead, kang padha nyolong balung-balung iku saka ing ara-ara ing Bet-San, ing panggonane anggone padha digantung dening wong Filisti, nalika wong Filisti padha ngasorake perange Prabu Saul ana ing Gilboa. ¹³Panjenengane ngusungi balung-balunge Prabu Saul lan Pangeran Yonatan, kang putra. Balung-balunge wong-wong kang padha digantung mau iya padha dikumpulake, ¹⁴banjur dipetak bareng karo balung-balunge Sang Prabu Saul lan Pangeran Yonatan kang putra ana ing tanah Benyamin,

ing Zela, ing pasareane Sang Kisy, kang rama. Wong padha nindakake sakehe dhawuhe Sang Prabu Dawud; dene sawuse iku Gusti Allah nyembadani pandonga tumrap nagara iku.

Perang nglawan wong Filisti

21:15-22

1Bb 20:4-8

¹⁵ Nalika kelakon ana perang maneh antarane wong Filisti lan wong Israel, Sang Prabu Dawud kadherekake wadyabalane, banjur perang nglawan wong Filisti, nganti Sang Prabu Dawud sayah banget. ¹⁶ Yisbi-Benob, kang kagolong turune wong kang ngedab-edabi gedhe dhuwure -- boboting tumbake telung atus sekel tembaga lan nyengkelit pedhang kang anyar -- ngira bisa nyedani Prabu Dawud. ¹⁷ Nanging Sang Abisai bin Zeruya banjur mbiyantu Sang Prabu Dawud, nuli ngebrukake lan mateni wong Filisti iku. Ing wektu iku wadyabalane Prabu Dawud nyuwun kalawan banget marang panjenengane, unjuke: "Panjenengan dalem sampun ngantos nyarirani perang sesarengan kaliyan kawula, supados turunipun Israel sampun ngantos tumpes sareng kaliyan panjenengan dalem."

¹⁸ Sawuse iku kelakon ana perang maneh nglawan bala Filisti ana ing Gob; ing nalika samana Sibkhai wong ing Husa, ngasorake Saf, kang kagolong turune wong kang gedhe dhuwur ngeram-eramake.

¹⁹ Banjur ana perang maneh nglawan bala Filisti ana ing Gob; Elhanan bin Yaare-Oregim, wong ing Betlehem, ngalahake Goliat, wong ing Gat, kang landheyaning tumbake kaya guluning abah-abah tenunan.

²⁰ Nuli ana perang maneh ing Gat; ing kono ana wong kang dhuwur dedege, drijining tangane lan sikile nenem: gunggungé cacah patlikur; wong iku uga kagolong turune wong kang ngedab-edabi gedhe dhuwure. ²¹ Wong iku nyampahi bangsa Israel; iku nuli dipateni dening Yonatan bin Simea, kang raka Sang Prabu Dawud.

²² Wong papat iku kagolong turune wong kang gedhe dhuwur ing Gat, iku padha tiwas dening astane Sang Prabu Dawud lan tangane para balane.

Kidung pamuji-sokure Sang Prabu Dawud

22:1-51

22 ¹ Sang Prabu Dawud ngunjukake kidung pamuji sokur iki marang Sang Yehuwah, nalika Sang Yehuwah wus ngluwaré Prabu Dawud saka tangane sakehing mungsuhe lan saka astane Sang Prabu Saul. ² Unjuke:

“Dhuh Sang Yehuwah, peparang kawula,
beteng pangungsen lan pamarta kawula.

³ Gusti Allah kawula, peparang kawula,
pangauban kawula, tameng kawula,
singating karahayon kawula, kitha
beteng kawula,

papan pangungsen kawula, pamarta
kawula;

Paduka ingkang ngluwari kawula
saking panganiaya.

⁴ Kawula nguwuh: Pinujia Sang Yehuwah!
Awit aku wus luwar saka tanganing
mungsuisku.

⁵ Lah, aluning antaka wus ngepung aku,
banjiring pepati wus nyempyok aku;

⁶ kendharating jagade wong mati wus
nggubed aku,
kalajireting pati wus pinasang ana ing
ngarepku.

⁷ Nalika aku nandhang karibedan, aku
sesambat marang Sang Yehuwah,
marang Gusti Allahku anggonku sesambat.

Lan Panjenengane miyarsakake swaraku
saka ing padalemane,
pasambatku nyuwun pitulung tumama ing
talingane.

⁸ Bumi banjur horeg gonjang-ganjing,
dhasaring langit geter
lan horeg marga saka mulad-mulading
bebendune.

⁹ Kukus kumelun saka ing granane,
geni melet-melet saka ing tutuke,
mawa mengangah metu saka
Panjenengane.

¹⁰ Panjenengane mentiyungake langit, banjur
tumedhak,
petenging mendhung ana ing sangisoring
padane.

¹¹ Panjenengane nitih kerub, banjur mesat,

- lan katon ana ing swiwining angin.
- ¹² Lan panjenengane damel pepeteng sakubenge dadi pakuwone, banyu udan kang peteng, mendhung kang kandel.
- ¹³ Marga cahyaning kilat ing ngarsane mawa dadi mengangah.
- ¹⁴ Sang Yehuwah ndhatengake gludhug saka ing angkasa, Kang Mahaluhur ngulukake swarane.
- ¹⁵ Panah-panah padha linepasake, temah padha pating blesar, yaiku kilat thathit, temah padha buyar kabeh.
- ¹⁶ Dhasar-dhasaring samodra banjur padha katon, tales-talesing jagad padha kaungkaban, marga dukane Sang Yehuwah lan sumiyuting napas saka granane.
- ¹⁷ Panjenengane mulungake astane saka ing ngaluhur, nyandhak aku lan ngentasake aku saka ing banjir.
- ¹⁸ Panjenengane ngluwari aku saka tangane mungsuhku kang prakosa, saka wong kang padha sengit marang aku, amarga karosane ngungkuli aku.
- ¹⁹ Padha nyegat aku ing dinaku kang siyal, nanging Sang Yehuwah dadi lendhehanku.
- ²⁰ Panjenengane ngentasake aku menyang ing papan kang ombor, Panjenengane ngluwari aku, amarga karenan marang aku.

- 21 Sang Yehuwah nandukake marang aku apa kang laras karo kabeneranku,
Panjenengane males marang aku timbang karo karesikaning tanganku.
- 22 Amarga aku ngantepi anggonku lumaku ing margine Sang Yehuwah,
lan ora nyingkur Allahku kaya dene wong duraka.
- 23 Amarga aku nggatekake sakehing angger-anggere,
lan ora nyleweng saka ing katetepane.
- 24 Tindak-tandukku aja nganti cacad ana ing ngarsane,
lan dakwekani aja nganti aku tumindak luput.
- 25 Amarga Sang Yehuwah males marang aku miturut kabeneranku,
lan karesikanku ana ing tingale.
- 26 Tumrap tiyang setya, Paduka tumindak setya,
tumrap tiyang ingkang tanpa cacad,
Paduka tumindak tanpa cacad,
- 27 tumrap tiyang ingkang suci Paduka tumindak suci,
nanging tumrap tiyang ingkang nyleweng Paduka tumindak mbulat-mbulet.
- 28 Bangsa ingkang tinindhes Paduka pitulungi,
nanging tingal paduka nglawan tiyang-tiyang angkuh,
badhe Paduka soraken.
- 29 Amargi Paduka punika damar kawula,
dhuh Sang Yehuwah,

lan Sang Yehuwah madhangaken pepeteng kawula.

³⁰ Wonten ing patunggilan Paduka kawula wantun mapagaken grombolan, tuwin manawi kaliyan Gusti Allah kawula, kawula wantun nglumpati balowarti.

³¹ Anadene Gusti Allah iku margine sampurna, sabdane Sang Yehuwah iku murni, Panjenengane iku dadi tameng tumrap sakehing wong, kang ngaub marang Panjenengane.

³² Ujer sapa ta kang jumeneng Allah aliya Sang Yehuwah, lan sapa ta kang dadi peparang kajaba Gusti Allah kita?

³³ Mung Gusti Allah piyambak kang dadi pangungsenku kang santosa, lan ngrata dalanku;

³⁴ kang ndadekake sikilku prasasat sikil menjangan,

lan ngadegake aku ana ing gunung;

³⁵ kang mulang tanganku ulah perang, temah tanganku bisa menthang gandhewa tembaga.

³⁶ Kawula ugi Paduka paringi tamenging karahayon kawula, lan sihkadarman Paduka sampun ngagungaken kawula.

³⁷ Paduka paring papan ombèr tumrap jangkah kawula, lan polok kawula boten keklok.

- ³⁸ Mengsah kawula, kawula oyak-oyak lajeng
kawula tumpes,
lan boten wangsul-wangsul saderengipun
sami kawula sirnakaken;
- ³⁹ kawula sirnakaken lan kawula ejur, temah
boten tangi malih,
lan sami ambruk wonten ing
sangandhaping suku kawula.
- ⁴⁰ Paduka sampun ningseti lambung kawula
kanthi karosan tumrap ing perang.
Tiyang-tiyang ingkang gumregah nglawan
kawula,
Paduka telukaken ing sangandhaping
panguwaos kawula.
- ⁴¹ Mengsah kawula Paduka dadosaken
keplajeng saking kawula,
tiyang ingkang nyengiti kawula, sami
kawula tumpes.
- ⁴² Sami sambat-sambat nedha pitulungan,
nanging boten wonten ingkang
mitulungi,
sami ngadhuh-adhuh dhumateng Sang
Yehuwah,
nanging boten kaparingan wangsulan.
- ⁴³ Sami kawula giles ngantos kados lebuning
siti,
kawula gecak lan kawula idak-idak kados
blethok ing margi.
- ⁴⁴ Lan Paduka nguwalaken kawula saking
pasulayanipun bangsa kawula,
Paduka rumeksa dhumateng kawula kados
dene pangagengipun para bangsa;

bangsa ingkang boten kawula tepangi
sami ngabdi dhateng kawula.

45 Tiyang ngamanca sami nungkul ngrerepa
dhumateng kawula,
saweg kemawon kupingipun mireng,
lajeng sami sumuyud dhateng kawula.

46 Tiyang ngamanca sami pucet aclum,
lan gumeter medal saking betengipun.

47 Sang Yehuwah iku agesang! Pinujia
peparangku,
linuhurna Gusti Allah paranging
karahayonku.

48 Gusti Allah kang malesake aku,
lan nungkulake para bangsa ana ing
sangisoring pangwasaku,

49 tuwin wus ngluwari aku saka tanganing
mungsuisku.

Lan Paduka sampun ngluhuraken kawula
ngungkuli ingkang tumandang nglawan
kawula;

Paduka sampun ngluwari kawula saking
para juru panganiaya.

50 Pramila kawula badhe ngidungaken pamuji
sokur, konjuk dhumateng Paduka, dhuh
Sang Yehuwah, wonten ing antawisipun
para bangsa,

lan kawula badhe ngidungaken masmur
kagem asma Paduka.

51 Panjenengane maringi karaharjan
kang gedhe marang ratu kang
dijumenengake,

lan nandukake sihkadarman marang kang
jinebadan,

marang Dawud lan anak-putune nganti salawas-lawase.”

Pangandikane Sang Prabu Dawud kang wekasan

23:1-7

23 ¹Iki pangandikane Sang Prabu Dawud kang wekasan:

“Wulang bebasane Dawud bin Isai lan wedharing sabdane kang sinengkakake ing ngaluhur,
wong kang jinebadan ing Gusti Allaha Yakub, juru masmur kang nengsemake ana ing Israel:

²Rohe Sang Yehuwah medhar sabda lumantar aku,
sabdane dumunung ana ing ilatku:

³Gusti Allah Israel ngandika,
peparange Israel ngandika marang aku:
Yen sawijining wong ngereh manungsa klawan adil,
mrentah klawan wedi asih marang Gusti Allah,

⁴sumunar kadi bangbang wetan ing wayah esuk,
wayah esuk ora ngemu mendhung,
kang sawuse udan marakake suket nom ing bumi keclap-keclap.

⁵Apa ora mengkono kulawargaku ana ing ngarsane Gusti Allah?
Amarga Panjenengane macak prajanjian langgeng,

sarwa tinata lan santosa.

Jer sakehe kaslametan lan kabungahanku,
apa dudu panjenengane kang nuwuhake?

⁶ Nanging para wong dursila

iku kabeh dadi eri kang sinebar;

lah, iku kabeh ora kena cinekel ing tangan:

⁷ ora ana wong kang bisa nggepok senggol,
aliya kalawan wesi utawa landheyan
tumbak

lan diobong ing geni nganti ludhes!”

Para prawirane Sang Prabu Dawud

23:8-39

1Bb 11:10-44

⁸ Iki jenenge para prawira abdine Sang Prabu Dawud: Isybaal, wong Hakhmoni, tetindhihe triwira: iku mbabitake tumbake nglawan wong wolung atus, kang mati kejojoh ana ing paprangan. ⁹ Banjur Eliasar bin Dhodho anake wong Ahohi; iku kagolong prawira telu mau. Iki kang ndherekake Sang Prabu Dawud, nalika nantang wong Filisti, kang padha nglumpuk ing kana arep andon perang, mangka para wong Israel wus padha mundur. ¹⁰ Nanging Eliasar tumandang lan mateni wong Filisti akeh banget, nganti keju tangane lan epek-epeke kraket ing pedhange. Ing dina iku Sang Yehuwah paring kaunggulan gedhe. Wadyabala padha bali nututi, mung arep ngrayah. ¹¹ Nuli: Sama, anake Age, wong ing Harari. Nalika bala Filisti nglumpuk ana ing Lekhi -- ing kana ana pategalan

sakedhok kebak kacang tholo -- lan wadyabala wus padha keplayu saka ing ngarepe wong Filisti. ¹² Sama iku ngadeg ana ing satengahe pategalan mau bisa nggegegi iku lan nggepuk wong Filisti nganti kalah. Mangkono anggone Sang Yehuwah paring kaunggulan gedhe.

¹³ Nuju sawijining dina ana wong telu saka panunggalane panggedhe telung puluh kang padha sowan ing ngarsane Sang Prabu Dawud, ngarepake mangsa panen ing sacedhake guwa Adulam, dene balane wong Filisti ana sapantha kang apacak baris ana ing lebak Refaim. ¹⁴ Nalika samana Sang Prabu Dawud ana ing beteng ing pagunungan lan bala pandhudhukan Filisti ana ing kutha Betlehem.

¹⁵ Sang Prabu Dawud katuwuhan pepenginan lan ngandika: "Bok ana wong awèh banyu ngombe marang aku saka sumur ing Betlehem sacedhake gapura." ¹⁶ Prawira tetelu iku banjur nrajang barisane wong Filisti, nimba banyu saka sumur ing Betlehem ing sacedhake gapura, nuli digawa lan dicaosake marang Sang Prabu Dawud. Sang Prabu Dawud ora karsa ngunjuk, nanging kasaosake minangka kurban unjukan marang Sang Yehuwah, ¹⁷ pangandikane: "Kawula mugi katebihna saking tumindak makaten dhuh Sang Yehuwah. Punika rak rahipun tiyang-tiyang ingkang sami kesah ngetohaken nyawanipun?" Lan Sang Prabu ora karsa ngunjuk. Mengkono kang dilakoni prawira tetelu iku.

¹⁸ Sang Abisai, kang rayine Sang Yoab bin Zeruya, iku tetindhihe wong telung puluh.

Iya Sang Abisai iku kang mbabitate tumbake nglawan mungsuh wong telung atus, kang mati ditumbak. Dadine wong iku kaloka ing antarane wong telung puluh mau. ¹⁹Rak Sang Abisai kang kajen dhewe ana ing antarane wong telung puluh iku? Pancen iku dadi tetindhihe, nanging durung madhani triwira iku.

²⁰Nuli Benaya bin Yoyadha anake wong gagah prakosa lan gedhe lelabetane, kang asale saka Kabzeel, wong iku mateni prawira agung loro saka Moab. Benaya iya tau nyemplung ing luweng lan mateni singa, nalika tibane udan salju. ²¹Iku uga mateni sawijining wong Mesir, kang gedhe dhuwur dedege; wong Mesir iku asikep tumbak, nanging dipapagake mung klawan nggawa penthung, tumbake wong Mesir mau, direbut, wonge dipateni nganggo tumbake dhewe. ²²Iku kang ditindakake Benaya bin Yoyadha, mulane kasuwur ana ing antarane prawira telung puluh iku. ²³Ing antarane wong telung puluh mau, iku kang dieringi dhewe; ewadene ora bisa madhani triwira mau. Lan Sang Prabu Dawud ngangkat Benaya dadi tetindhihe bala pangawale.

²⁴Sang Asael, rayine Sang Yoab, iku panunggalane prawira telung puluh mau. Tumuli Elhanan bin Dodo, wong Betlehem; ²⁵Sama, wong ing Harod; Elika, wong Harod; ²⁶Heles, wong Palti; Ira anake Ikesy, wong ing Tekoa; ²⁷Abiezer, wong ing Anatot; Mebunai, wong Husa; ²⁸Zalmon, wong Ahohi; Maharai, wong Netofa; ²⁹Heleb bin Baana, wong

Netofa; Itai bin Ribai, saka ing Gibeon, wong Benyamin; ³⁰ Benaya, wong Piraton; Hidai saka ing lebak-lebak Gaas; ³¹ Abialbon, wong ing Bet-Araba; Azmawet, wong ing Bahurim; ³² Elyakhba, wong Saalbon; Yasyen, wong Guni; ³³ Yonatan bin Sama, wong Harari; Ahiam bin Sarar, wong Harari; ³⁴ Elifelet, anake Ahasbai wong ing Maakha; Eliam, anake Akhitofel, wong ing Gilo; ³⁵ Hezrai, wong ing Karmel; Paerai, wong Arbi; ³⁶ Yigal bin Natan, saka ing Zoba; Bani wong Gad; ³⁷ Zelek, wong Amon; Naharai, wong ing Beerot, juru ngampil gegamane Sang Yoab, bin Zeruya; ³⁸ Ira, wong Yetri; Gareb, wong Yetri; ³⁹ Uria, wong Het, kabeh gunggungane ana wong telung puluh pitu.

Pendhaftaran lan paukuman

24:1-17

1Bb 21:1-17

24 ¹ Bebendune Sang Yehuwah mungkat maneh marang wong Israel.

Panjenengane nggosoki Prabu Dawud nglawan wong-wong iku, dhawuhe: "Mara lungaa lan cacahna wong Israel lan wong Yehuda." ² Sang Prabu banjur dhawuh marang Sang Yoab lan para tetindhihing wadyabala liyane, kang padha seba: "Dlajahana sawratane tanah Israel wiwit ing Dhan tutug ing Bersyeba; para kawula padha cacahna, supaya ingsun pirsapira kehe." ³ Senapati Yoab banjur munjuk marang Sang Prabu: "Sang Yehuwah mugimewahana kathahipun kawula tikela

satus tinimbang ingkang sapunika tuwin muging kening punapa dene gusti kawula Sang Prabu kok ngarsakaken ingkang kados makaten?"⁴ Ewadene dhawuhe Sang Prabu kapeksa kudu diestokake dening Senapati Yoab lan para senapati liyane. Senapati Yoab lan para senapati liyane nuli padha mangkat nindakake dhawuhe Sang Prabu, nganakake pendhaftaran ana ing antarane bangsa Israel.⁵ Padha nyabrang ing bengawan Yarden, banjur miwiti saka ing Aroer lan saka ing kutha, kang prenahe ana ing satengahing lebak, kang anjog ing Gad lan Yaezer.⁶ Banjur padha tekan ing Gilead lan Kadesy ing nagarane wong Het. Sabanjure padha menyang ing Dhan lan saka ing kono menggok ngener menyang Sidon.⁷ Banjur tekan ing panggonan kang ana betenge, Tirus, lan sakehing kuthane wong Hewi lan wong Kanaan; wekasan tekan ing laladan Yehuda sisih kidul, ing Bersyeba.⁸ Sawuse ndlajahi sawewengkone nagara kabeh banjur bali menyang ing Yerusalem, kelakone sangang sasi rong puluh dina.⁹ Senapati Yoab banjur ngaturi uninga marang Sang Prabu oleh-olehane cacah-jiwa. Wong Israel ana wolung atus ewu kang bisa asikep pedhang, lan wong Yehuda ana limang atus ewu.

¹⁰ Nanging sawuse milang kawulane, Sang Prabu Dawud geter galihe, banjur munjuk marang Sang Yehuwah: "Kawula sampun nglampahi dosa ageng, awit nindakaken

prakawis punika; dene sapunika dhuh, Sang Yehuwah, mugi abdi Paduka katebihna saking kalepatan punika, awit pratingkah kawula punika bodho sanget.”¹¹ Bareng Sang Prabu wungu ing wayah esuk, Nabi Gad, wonge sidik Sang Prabu Dawud, seba mundhi pangandikane Sang Yehuwah, kang mangkene: ¹²“Lungaa, matura marang Dawud: Mangkene dhawuh pangandikane Sang Yehuwah: Telung prakara kang Suntawakake marang sira; pilih salah siji, mesthi bakal Suntindakake.”¹³ Sawuse Nabi Gad sowan marang Sang Prabu Dawud ngaturi uninga marang Sang Prabu sarta munjuk: “Panjenengan dalem punapa milih wewengkon dalem kadhatengan paceklik laminipun tigang taun? Punapa panjenengan dalem milih tigang wulan keplajeng saking mengsah dalem lan dipun bujeng? Utawi milih kambah pageblug tigang dinten dangunipun? Lah sapunika sumangga kawula aturi nggalih lan nglimbang-limbang, wangsulan punapa ingkang kedah kawula unjukaken dhateng Ingkang ngutus kawula.”¹⁴ Sang Prabu ngandika marang Nabi Gad: “Sanget ribed manah kula, kajengipun kawula dhawah ing astanipun Sang Yehuwah, amargi ageng sihkadarmanipun; nanging sampun ngantos kula dhawah ing tanganipun manungsa.”

¹⁵ Dadine Sang Yehuwah banjur ndhawahake pageblug ana ing satengahe wong Israel wiwit ing wayah esuk nganti tekan ing wektu kang wus katemtokake; dene kang mati saka ing

Dhan tumeka ing Bersyeba, wong pitung puluh ewu. ¹⁶Nalika malaekat ngagagake astane marang Yerusalem arep ditumpes, Sang Yehuwah kaduwung galihe marga kasangsaran iku, banjur ngandika marang malaekat kang nekakake karusakan tumrap bangsa iku: “Wis cukup samene bae! Tanganira undurna!” Nalika iku malaekate Sang Yehuwah ana ing sacedhake panutone Arauna wong Yebus. ¹⁷Lan Sang Prabu munjuk marang Sang Yehuwah, nalika mirsa malaekat kang lagi ngrusak umat iku, mangkene: “Kawula sampun saestu damel dosa lan kalepatan, nanging menda-menda punika nglampahi punapa? Mugi asta Paduka nempuh dhateng kawula saha kulawarga kawula.”

Misbyah kaadegake ing sacedhake Yerusalem.

Wewelake mandheg

24:18-25

1Bb 21:18-27

¹⁸Ing dina iku uga Nabi Gad seba ing ngarsane Sang Prabu Dawud sarta munjuk marang Sang Prabu: “Panjenengan dalem kawula aturi tindak yasa misbyah kagem Sang Yehuwah wonten ing panutonipun Arauna, tiyang ing Yebus.” ¹⁹Sang Prabu Dawud banjur tindak miturut ature Nabi Gad, kaya dene kang kadhawuhake Sang Yehuwah. ²⁰Nalika Arauna ndengengek lan ndeleng

Sang Prabu rawuh kadherekake para abdine, Arauna banjur methukake sarta sumungkem marang Sang Prabu klawan raine konjem ing bumi. ²¹Unjuke Arauna marang Sang Prabu: "Punapa karsanipun gusti kawula Sang Prabu ngrawuhi ingkang abdi?" Paring wangsulane Sang Prabu Dawud: "Arep nuku panutonmu perlu kanggo yasa misbyahe Sang Yehuwah, supaya wewelak iki leren anggone nempuh rakyat." ²²Arauna banjur munjuk marang Sang Prabu: "Sumangga, gusti kawula Sang Prabu kawula aturi mundhut panuton kawula lan ngurbanaken punapa ingkang panjenengan dalem karsakaken; lah punika wonten lembu-lembu kadamela kurban obaran lan keseran-keseran panuton saha pasangan lembu punika kagema kangge kajeng bong. ²³Sadaya punika, dhuh Sang Prabu, kaaturaken Arauna dhumateng Sang Prabu." Arauna uga munjuk marang Sang Prabu: "Mugi-mugi Sang Yehuwah, Gusti Allah dalem, karenan galhipun dhateng Sang Prabu." ²⁴Nanging pangandikane Sang Prabu Dawud marang Arauna: "Ora mangkono, nanging ingsun arep mundhut saka sira sapira regane, amarga ingsun ora bisa nyaosake kurban obaran marang Sang Yehuwah, Gusti Allahingsun, tanpa mbayar apa-apa." Sang Prabu banjur mundhut panuton lan sapi iku klawan rega seket sekel selaka. ²⁵Sang Prabu Dawud tumuli ngadegake misbyah kagem Sang Yehuwah ana ing kono lan nyaosake kurban obaran lan kurban kaslametan. Sang

Yehuwah banjur nyembadani donga panyuwun tumrap nagara kono lan wewelake leren anggone nempuh wong Israel.

1 PARA RAJA

Bab nalika Sang Prabu Dawud wus sepuh lan sapa kang nggentosi jumeneng ratu

1:1-27

1 ¹Kacarita Sang Prabu Dawud wus sepuh, wus akeh yuswane lan sanadyan disingebi, ewadene sarirane tetep kraos asrep. ²Para abdine tumuli padha munjuk marang panjenengane: "Prayoginipun gusti kawula kaupadosaken lare estri legan ingkang ngladosi tuwin rumeksa dhumateng Sang Prabu lajeng dados anget." ³Mulane banjur padha ngupaya bocah wadon kang ayu ana ing satlatahe Israel kabeh, wasana kang katemu Abisag, prawan ing Sunem; iku nuli disowanake ing ngarsane Sang Prabu. ⁴Prawan iku luwih dening ayu sarta banjur rumeksa lan ngaladosi Sang Prabu, nanging ora disareni dening panjenengane.

⁵Kacarita Sang Pangeran Adhonia, putrane Sang Putri Hagit, marga saka kaduk-wanine banjur ngandika: "Aku arep jumeneng ratu." Nuli nganakake titihan kreta lan bala jaranan apadene wong seket kang padha lumayu njajari ana ing ngarsane. ⁶Ing sajege sugenge Sang Adhonia iku durung tau didukani dening kang rama, kalawan dipangandikani: "Yagene kowe kok tumindak mangkono?"

Sang Pangeran iku bagus warnane tur putra panenggak, yaiku sawuse Sang Pangeran Absalom. ⁷ Panjenengane nuli pirembagan karo Sang Yoab bin Zeruya lan karo Imam Abyatar, iku banjur padha ngeloni lan mbiyantu Pangeran Adhonia. ⁸ Nanging imam Zadhok lan Benaya bin Yoyadha sarta Nabi Natan lan Simei tuwin Rei apadene para prawira abdine Sang Prabu Dawud ora padha ngguyubi Pangeran Adhonia.

⁹ Sawuse mangkono Pangeran Adhonia banjur ngunjukake wedhus gembel, sapi lan kewan lemon minangka kurban ana ing sacedhake watu Zohelet kang kaprenah ing sandhinge En-Rogel, nuli ngulemi sakehing sadhereke, para putrane Sang Prabu lan sakehing wong Yehuda, punggawane Sang Prabu, ¹⁰ nanging nabi Natan lan Benaya sarta para prawira lan Pangeran Suleman, rayine ora diulemi.

¹¹ Nabi Natan tumuli munjuk marang Sang Putri Batsyeba, ibune Pangeran Suleman: “Punapa panjenengan dalem boten midhanget, bilih Pangeran Adhonia, putranipun Sang Putri Hagit sampun jumeneng ratu, mangka gusti kula Sang Prabu Dawud boten mirsa? ¹² Awit saking punika keparenga kawula ngaturi pamrayogi, supados panjenengan dalem saged milujengaken nyawa panjenengan dalem saha nyawanipun putra dalem Sang Pangeran Suleman. ¹³ Panjenengan dalem kawula aturi marek ing ngarsanipun Sang Prabu Dawud saha kawula aturi munjuk dhateng panjenenganipun makaten: Dhuh

Gusti kawula Sang Prabu, panjenengan dalem rak sampun ngandika dhateng adalem kalayan supaos: Putramu Suleman kang bakal jumeneng dadi ratu ing sapungkurku lan dheweke kang bakal nglinggih dhamparku? Kadospundi dene sapunika Adhonia kok dados ratu? ¹⁴Salajengipun salebetipun panjenengan dalem munjuk wonten ing ngarsanipun Sang Prabu, kawula ugi lajeng badhe sowan mlebet saha mbiyantu anggen panjenengan dalem munjuk punika.” ¹⁵Mulane Sang Putri Batsyeba nuli lumebet marak marang ing ngarsane Sang Prabu ana ing jero kamar. Nalika iku Sang Prabu wus sepuh banget lan Abisag, prawan saka ing Sunem, kang ngladosi panjenengane. ¹⁶Sang Putri Batsyeba tumuli sumungkem sujud lan nyembah ana ing ngarsane Sang Prabu. Sang Prabu ndangu: “Apa kang kokkarepake?” ¹⁷Sang Putri banjur munjuk marang Sang Prabu: “Gusti kawula sampun supaos piyambak demi Pangeran Yehuwah, Gusti Allah paduka, dhumateng kawula: Putramu Suleman bakal jumeneng ratu ing sapungkurku lan dheweke bakal lungguh ing dhamparku. ¹⁸Nanging sapunika, lah Adhonia sampun dados ratu, mangka gusti kawula Sang Prabu piyambak boten nguningani. ¹⁹Adhonia sampun mragat lembu kathah, kewan leman saha menda gembel, sarta sampun ngulemi sadaya putra dalem tuwin Imam Abyatar saha Senapati Yoab, nanging abdi dalem Suleman boten dipun ulemi. ²⁰Nanging sadaya tiyang Israel, dhuh

gusti kawula Sang Prabu, sami mandeng dhateng paduka, supados panjenengan dalem paring sumerep, sinten ingkang badhe nglenggahi dhampar paduka, sapengker paduka. ²¹ Manawi boten makaten, benjing manawi gusti kawula Sang Prabu sampun kaparengaken ngaso sesarengan kaliyan leluhur dalem, adalem tuwin anakipun dalem Suleman tamtu lajeng badhe kadakwa lepat.”

²² Ing sajrone Sang Putri Batsyeba munjuk ana ing ngarsane Sang Prabu iku, Nabi Natan lumebet sowan. ²³ Sang Prabu diunjuk ing uninga: “Punika Nabi Natan sowan.” Bareng wus lumebet lan ana ing ngarsane Sang Prabu, Nabi Natan nyembah sarta sumungkem, wedanane nganti konjem ing bumi, ²⁴ nuli munjuk: “Dhuh gusti kawula Sang Prabu kados-kados Sang Prabu piyambak ingkang sampun ngandika: Sapungkurku Adhonia bakal dadi ratu lan nglungguhi dhamparku!” ²⁵ Amargi ing dinten punika sampun mragat lembu kathah, kewan leman saha menda gembel, para putra dalem sadaya, para senapati saha Imam Abyatar sami kauleman, lah sapunika saweg sami nedha lan ngombe wonten ing ngarsanipun kalayan alok-alok: Sugenga Sang Prabu Adhonia! ²⁶ Nanging abdi dalem kawula, Imam Zadhok lan Benaya bin Yoyadha saha abdi dalem Pangeran Suleman boten sami kauleman. ²⁷ Manawi bab punika kalampahanipun margi sampun kakersakaken dening Sang Prabu, panjenengan dalem kok boten paring sumerep dhateng para

abdi dalem punika, sinten ingkang badhe nglenggahi dhamparipun gusti kawula Sang Prabu, sapengkeripun gusti kawula.”

Sang Pangeran Suleman jinebadan dadi ratu

1:28-53

²⁸ Sang Prabu Dawud banjur paring wangsulan, pangandikane: “Batsyeba timbalana.” Sang Putri tumuli lumebet marak lan jumeneng ana ing ngarsaning Sang Prabu.

²⁹ Sang Nata nuli supaos pangandikane: “Demi Pangeran Yehuwah kang gesang, kang wus ngluwari nyawaku saka ing sakehing karubedan, ³⁰ing dina iki aku bakal nindakake apa kang wus dakjanjekake marang kowe demi Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel, kalawan sumpah mangkene: Putramu Suleman bakal dadi ratu sawuse aku, sarta iya dheweke kang bakal nglungguhi dhamparku, nggenteni aku.” ³¹ Sang Putri Batsyeba banjur jengkeng kalawan sumungkem wedanane nganti konjem ing bumi, tuwin sujud nyembah marang Sang Prabu sarta munjuk: “Gusti kawula Sang Prabu Dawud mugi sugenga ing salaminipun!”

³² Sang Prabu Dawud ngandika maneh: “Timbalana Imam Zadhok, Nabi Natan tuwin Benaya bin Yoyadha.” Iku padha lumebu sowan ing ngarsane Sang Prabu, ³³nuli padha dipangandikani mangkene: “Para abdine gustimu padha gawanen, putraku Suleman tunggangna ing bihal titihanku dhewe, banjur

gawanen menyang ing Gihon. ³⁴ Imam Zadhok lan Nabi Natan nuli njebadana dheweke ana ing kana, kadadekna ratu ing Israel; sawuse mangkono, kowe padha ngunekna kalasangka kalawan padha alok-aloka: Sugenga Sang Prabu Suleman! ³⁵ Yen wus mangkono, nuli padha balia kalawan ngiringake dheweke; dheweke banjur lumebua sarta lungguha ing dhamparku, amarga dheweke iku kang kudu lungguh ing dhampar nggenteni aku sarta iya dheweke kang daktuding supaya dadi ratu ing Israel lan Yehuda.” ³⁶ Senapati Benaya bin Yoyadha tumuli munjuk marang Sang Prabu: “Amin! Inggih makatena dhawuhipun Sang Yehuwah Allahipun gusti kawula Sang Prabu. ³⁷ Kadosdene anggenipun Pangeran Yehuwah nunggil kaliyan gusti kawula Sang Prabu, makaten ugi Panjenenganipun inggih nunggila kaliyan Sang Prabu Suleman; mugi Panjenenganipun karsaa damel dhamparipun Sang Prabu Suleman langkung ageng tinimbang dhamparipun Sang Prabu Dawud.”

³⁸ Nuli padha budhalan, yaiku Imam Zadhok, Nabi Natan lan Senapati Benaya bin Yoyadha, kalawan kadherekake dening bala Kreti lan Pleti. Sang Pangeran katitihake ing bihal titihane Sang Prabu Dawud lan kairingake menyang ing Gihon.

³⁹ Imam Zadhok wus ngasta sungu isi lenga saka ing tarub, Sang Pangeran Suleman banjur jinebadan. Sawuse mangkono kalasangka nuli kaunekake sarta rakyat padha alok-alok: “Sugenga Sang Prabu Suleman!” ⁴⁰ Sang

Prabu Suleman tumuli kairingake dening rakyat kabeh, kambi padha ngunekake suling kalawan padha suka pari suka rame, swarane nganti kaya mbelah-mbelahna bumi.

⁴¹Anadene bab iku keprungu dening Sang Pangeran Adhonia lan sakehe para uleman kang padha ndherek, nalika lagi bae rampung anggone padha dhaharan. Bareng Senapati Yoab mireng unining kalasangka, banjur ngunandika: “Ana apa ta dene kutha kok rame temen?”

⁴²Nalika lagi ngunandika iku, Yonatan putrane Imam Abyatar teka. Sang Pangeran Adhonia nuli ngandika: “Lumbua, sabab kowe iku satriya lan mesthi nggawa kabar becik.”

⁴³Nanging Yonatan matur marang Pangeran Adhonia: “Boten! Gusti kita Sang Prabu Dawud sampun njumenengaken Pangeran Suleman dados ratu. ⁴⁴Sang Prabu sampun dhawuh, supados Imam Zadhok, Nabi Natan saha Senapati Benaya bin Yoyadha, tuwin wadya-bala Kreti lan Pleti sami ngiringna Pangeran Suleman, katitihna ing bihalipun Sang Prabu. ⁴⁵Imam Zadhok saha Nabi Natan sami njebadi Sang Pangeran wonten ing Gihon kajumenengaken ratu; saking ngrika lajeng sampun sami wangsul kaliyan bingah-bingah, satemah kitha lajeng rame sanget. Punika swara ingkang kapireng punika wau. ⁴⁶Sang Prabu Suleman sapunika lenggah ing dhampar keprabon; ⁴⁷para punggawanipun Sang Prabu ugi sampun sami sowan ing ngarsanipun Sang Prabu Dawud sami ngaturaken sugeng,

kalayan munjuk: Mugi Gusti Allahipun gusti kawula karsaa damel misuwuring asmanipun Sang Prabu Suleman nglangkungi asma dalem saha dhamparipun mugi nglangkungi agungipun dhampar dalem. Salajengipun Sang Prabu inggih sampun sumungkem sujud wonten ing pasareanipun sarta ngandika makaten: ⁴⁸Pinujia asmane Sang Yehuwah, Gusti Allahe Israel, kang ing dina iki wus paring wong kang lungguh ing dhamparku, mangka aku dhewe isih diparengake nyumurupi.” ⁴⁹Ing kono sakehe ulemane Pangeran Adhonia padha kaget, banjur padha ngadeg lan lunga sowang-sowangan.

⁵⁰Kacarita Pangeran Adhonia ajrih marang Sang Prabu Suleman, mulane banjur enggal-enggal tindak lan nyepeng sungu-sunguning misbyah. ⁵¹Sang Prabu Suleman nuli diunjukungi uninga bab iku: “Nyatanipun Pangeran Adhonia ajrih dhateng Sang Prabu Suleman saha lajeng nyepeng singat-singating misbyah kaliyan ngandika: Sang Prabu Suleman cikben supaos dhisik ing bab aku, yen ora bakal mateni abdine iki kalawan pedhang.” ⁵²Sang Prabu Suleman tumuli ngandika: “Manawa tumindake ngetrepi kasatriyane, rambute saeler bae ora bakal ana kang runtuh ing bumi, nanging manawa kabukten nduwe kekarepan ala, mesthi dipateni.” ⁵³Sang Prabu Suleman banjur utusan methuk marang ing misbyah. Bareng Sang Pangeran sowan tumuli sujud lan nyembah ana ing ngarsane Sang Prabu

Suleman; Sang Prabu nuli ngandika marang panjenengane: “Wis muliha.”

Dhawuh piweling Sang Prabu Daud kang wekasan sadurunge seda

2:1-12

2¹ Nalika wektu sedane Sang Prabu Dawud wus cedhak, panjenengane paring piweling marang Sang Prabu Suleman, putrane: ²“Aku iki bakal lunga ngliwati dalane samubarang kabeh kang ora langgeng, mulane atimu disantosa lan tumindaka kaya wong lanang. ³Nglakonana kawajibanmu kalawan setya marang Sang Yehuwah, Allahmu; karo maneh lakumu metua ing dalan pitedahe sarta lestarekna anggonmu ngenut sakehing katetepan, prentah, pranatan tuwin katemtuan, kaya kang katulis ing angger-anggere Nabi Musa, supaya samubarang kabeh kang koklakoni lan sakehing sedyamu bisa oleh gawe, ⁴lan supaya Pangeran Yehuwah karsaa netepi janji kang kapangandikakake tumrap aku, yaiku: Manawa anak-anakira lanang lakune lestari ana ing ngarsaningSun kalawan setya, kalawan gumolonging ati sarta kalawan gumolonging nyawane, turun-turunira ora bakal ana pedhote anggone nglungguhi dhamparing karajan Israel.

⁵Karodene kowe uga nyumurupi apa kang ditandukake marang aku dening Yoab anake Zeruya, apa kang ditandukake marang senapati Israel loro, yaiku Abner bin Ner lan

Amasa bin Yeter, Yoab mateni loro-lorone iku sarta ngwutahake getih ing jaman tentrem, kaya-kaya lagi ana perang, satemah sabuking bangkekane lan trumpahe sikile kuthah getih.⁶ Mulane tumindaka kalawan kawicaksanan lan aja nganti ngolehake kang uwanen iku tumurun ing jagading wong mati kalawan slamet.

⁷Nanging marang anak-anake Barzilai, wong ing Gilead kae, kowe nandukna kamurahaning atimu. Iku cikben klebu ing golongan kang oleh pangan saka ing mejamu, amarga iku padha ngetokake kasetyane, yaiku padha nampani aku nalika aku keplayu saka ing ngarepe kakangmu Absalom.⁸ Sabanjure ing wewengkonmu isih ana Simei bin Gera, wong Benyamin saka ing Bahurim. Iku kang ngipat-ipati aku kalawan ipat-ipat kang nandhes nalika aku menyang ing Mahanaim, nanging ing tembe banjur methukake aku ana ing pinggire bengawan Yarden sarta aku wus sumpah marang dheweke demi Sang Yehuwah: kowe ora bakal dakpateni kalawan pedhang!⁹ Saiki iku aja kokluwari saka ing paukuman; kowe iku wong kang wicaksana mesthi iya sumurup apa kang bakal koktandukake marang iku, supaya anggone tumurun ing jagade wong mati kalawan kuthah getih.”

¹⁰Sawuse mangkono Sang Prabu Dawud banjur ngaso nunggil kalawan para leluhure, nuli kasarekake ana ing kuthane Sang Prabu Dawud.

¹¹Anadene Sang Prabu Dawud anggone ngratoni Israel lawase patang puluh taun; ana ing Hebron anggone jumeneng pitung taun lan ana ing Yerusalem, jumenenge telung puluh telu taun. ¹²Sang Pangeran Suleman banjur gumanti nglenggahi dhampare Sang Prabu Dawud, ramane, karajane santosa banget.

Apa kang katindakake dening Sang Prabu Suleman kagem nyantosakake dhampare

2:13-46

¹³Ing sawijining dina Pangeran Adhonia, putrane Sang Putri Hagit sowan mlebu ngadhep ing ngarsane Sang Putri Batsyeba, ibune Sang Prabu Suleman. Sang Putri banjur ndangu: “Apa tekamu iku kanthi kekarepan becik?” Atur wangsulane: “Inggih sae!” ¹⁴Sabanjure ature mangkene: “Wonten bab ingkang badhe kawula aturaken ing panjenengan dalem.” Pangandikane Sang Putri: “Matura!” ¹⁵Nuli matur: “Panjenengan dalem piyambak mirsa, bilih ingkang wenang jumeneng ratu punika kawula, tuwin tiyang Israel sadaya ngajeng-ajeng supados kawula jumeneng ratu; nanging wusanipun kalenggahan raja dhumawah ing rayinipun dalem, awit punika katampi saking Pangeran Yehuwah. ¹⁶Lah sapunika, namung panyuwunan satunggal kemawon ingkang kawula aturaken wonten ing ngarsa dalem, mila sampun ngantos boten dipun jurungi panyuwunan kawula punika.” Paring wangsulane Sang Putri: “Matura!”

¹⁷Unjuke Pangeran Adhonia: “Bab punika mugè panjenengan dalem karsaa ngandika dhateng Sang Prabu Suleman, amargi Sang Prabu tamtu boten badhe nduwa pamundhut dalem. Inggih punika supados Abisag, lare estri saking Sunem punika kaparingna dhateng kawula, dados semah kawula.” ¹⁸Sang Putri Batsyeba mangsuli, pangandikane: “Iya becik, bab iki bakal dakrembug karo Sang Prabu.”

¹⁹Sang Putri Batsyeba banjur lumebet marang ing ngarsane Sang Prabu Suleman prelu ngrembag panyuwune Pangeran Adhonia. Sang Prabu nuli methukake kang ibu sarta banjur tumelung nyembah, tumuli lenggah ing dhampar. Sang Prabu nuli dhawuh mundhut kursi kagem lenggah Sang Prameswari Ibu, kang ibu banjur lenggah ing satengene Sang Prabu. ²⁰Sang Putri tumuli ngandika: “Aku arep ngaturake panyuwunan kang ora sapiraa marang sliramu, aja nganti sliramu nduwa panyuwunanku iku.” Atur wangsulane Sang Prabu: “Mangga, ibu, awit kula boten badhe nduwa pamundhutipun ibu.” ²¹Sang Putri ngandika: “Abisag, bocah wadon Sunem iku bok kaparingake marang kamasmu Adhonia, dadia bojone.” ²²Nanging Sang Prabu Suleman nuli matur marang kang ibu: “Punapaa, dene ibu namung mundhut Abisag, lare estri Sunem punika, kangge Adhonia? Bok inggih mundhut kalenggahaning ratu pisan kangge piyambakipun! Punika rak sadherek kula ingkang langkung sepuh, tur ingkang mbiyantu piyambakipun Imam

Abyatar saha Yoab, anakipun Zeruya?”

²³ Sang Prabu Suleman banjur supaos demi Sang Yehuwah: “Gusti Allah mug i karsaa nandukaken dhateng kula makaten, malah nglangkungana punika, manawi Adhonia boten ngetohaken nyawanipun kangge panyuwunan punika! ²⁴ Awit saking punika, demi Sang Yehuwah ingkang gesang, ingkang njejegaken kula saha ingkang nglenggahaken kula ing dhamparipun Sang Prabu Dawud, rama kula, saha ingkang maringi kula brayat kados ingkang kaprasetyakaken: ing dinten punika ugi Adhonia kedah dipun pejahi.” ²⁵ Sang Prabu Suleman nuli masrahake bab iku marang Sang Benaya bin Yoyadha, kang iya banjur nempuh marang Pangeran Adhonia dadi lan sedane.

²⁶ Anadene Imam Abyatar didhawuhi dening Sang Nata mangkene: “Sira menyanga ing tanah Anatot, ing tanah duwekira, awitdene sanadyan sira iku wus sapantese tanpa paukuman, nanging ing dina iki ingsun ora bakal mateni sira amarga sira wus ngusung pethine Sang Yehuwah Allah ana ing ngarsane ramaningsun, Sang Prabu Dawud, lan sira wus ndherek nandhang kasrakatan ing sajrone sakehning kasangsarane ramaningsun.”

²⁷ Imam Abyatar banjur kapecat dening Sang Prabu Suleman saka ing kalenggahane anggone dadi imame Sang Yehuwah, satemah katetepan pangandikane Sang Yehuwah, kang kadhawuhake tumrap turune imam Eli ana ing Silo.

²⁸ Bareng pawarta mau kapireng dening Senapati Yoab -- senapati Yoab iku pancen ngeloni Pangeran Adhonia, sanadyan ora ngeloni Pangeran Absalom -- dadine Sang Yoab banjur mlajeng menyang ing tarube Sang Yehuwah lan nyepeng sunguning misbyah.

²⁹ Sang Prabu Suleman nuli kaunjukan uninga, yen Senapati Yoab wus ngungsi menyang ing tarube Pangeran Yehuwah lan wus ana ing sandhinging misbyah. Sang Prabu Suleman nuli dhawuh marang Sang Benaya bin Yoyadha: "Mangkata, patenana wong iku."

³⁰ Sang Benaya banjur lumebet ing tarube Pangeran Yehuwah lan matur marang Sang Yoab: "Dhawhipun Sang Prabu: Sira metua." Ature Sang Yoab: "Boten, sabab kula milaur pejah wonten ing ngriki." Sang Benaya tumuli ngaturake wangsulan iku marang Sang Prabu, unjuke: "Makaten wicantenipun Yoab lan makaten wangsulanipun dhateng kawula."

³¹ Pangandikane Sang Prabu: "Tindakna kaya dene kang diucapake. Patenana wong iku lan banjur kuburen; kalawan mangkono sira ngedohake saka ingsun lan kulawarganingsun kaluputan ing bab getih kang diwutahake dening Yoab tanpa sebab. ³² Dadine Pangeran Yehuwah nempuhake utange getih marang awake dhewe, amarga wong iku wus mateni wong loro kang luwih bener lan luwih becik tinimbang dheweke, yaiku anggone mateni wong loro mau kalawan pedhang ora kanthi kauningan dening ramaningsun Dawud, yaiku Abner bin Ner, senapati Israel lan Amasa bin

Yeter, senapatine Yehuda. ³³ Mulane getihe wong loro iku bakal tumempuh marang Yoab lan turun-turune ing salawas-lawase, nanging Rama Dawud lan para tedhak-turune lan kulawargane apadene dhampare bakal ginanjar slamet dening Sang Yehuwah nganti ing salawas-lawase.” ³⁴ Sang Benaya bin Yoyadha banjur tindak, Senapati Yoab tinempuh lan kasedanan. Sawuse mangkono banjur kasarekake ing daleme piyambak ana ing pasamunan. ³⁵ Sang Prabu tumuli misudha Sang Benaya bin Yoyadha dadi gegentine Sang Yoab, dadi senapati; tuwin Imam Zadhok kaangkat dening Sang Prabu dadi gegentine Imam Abyatar.

³⁶ Sawuse mangkono Sang Nata nuli dhawuh nimbali Simei sarta dipangandikani mangkene: “Sira ngedegna omah kanggo sira ana ing Yerusalem banjur enggonana sarta sira aja metu saka ing kono arepa menyang ngendi bae. ³⁷ Amarga sumurupa, samangsa sira metu lan nyabrang ing kali Kidron, sira mesthi bakal dipateni lan getihira bakal tumempuh marang sira dhewe.” ³⁸ Simei banjur munjuk marang Sang Prabu: “Inggih sendika, adalem badhe nglampahi dhawuh dalem Sang Prabu punika.” Simei nuli manggon ana ing Yerusalem nganti antara lawas.

³⁹ Nanging sawuse telung taun banjur kelakon ana bature Simei loro kang minggat menyang ing ngarsane Sang Prabu Akhis bin Maakha, ratu ing Gat; Simei nuli kawartanan: “Kauningana, abdi panjenengan kalih wonten

ing Gat.”⁴⁰ Simei banjur enggal-enggal ngabah-abahi kuldine nuli mangkat menyang ing Gat, ing wewengkone Sang Prabu Akhis, nggoleki bature mau. Sawuse mangkono tumuli mulih kanthi nggawa batur-bature mau saka ing Gat.⁴¹ Bareng Sang Prabu Suleman diunjuki uninga, manawa Simei mentas lunga saka ing Yerusalem menyang Gat lan saiki wus mulih,⁴² Sang Prabu banjur utusan nimbali Simei kang tumuli dipangandikani mangkene: “Sira rak wus sundhawuhi sumpah demi Sang Yehuwah lan wus sunparingi pepeling mangkene: Iki sumurupana kang temenan, yaiku samangsa sira metu lan lunga menyang ngendi bae, sira mesthi bakal kapatenan. Lan sira wus munjuk: Inggih sendika, adalem badhe nglampahi dhawuh dalem.”⁴³ Yagene dene sira kok ora netepi sumpahira demi Sang Yehuwah iku lan uga dhawuh kang sunparingake marang sira?”⁴⁴ Sabanjure Sang Prabu ngandika marang Simei mangkene: “Sira dhewe sumurup ing sajrone atinira marang sakehing piala kang sira tandukake marang Sang Prabu Dawud, ramaningsun, mulane Sang Yehuwah wus nempuhake pialanira iku marang sira dhewe.”⁴⁵ Nanging Sang Prabu Suleman muga kaberkahana lan muga dhampare Sang Prabu Dawud santosa ana ing ngarsane Sang Yehuwah nganti ing salawas-lawase.”⁴⁶ Sang Prabu banjur paring dhawuh marang Benaya bin Yoyadha; Benaya nuli mundur, Simei ditigas nganti mati. Kaya

mangkono karajan iku dadi santosa ana ing astane Sang Prabu Suleman.

Sang Prabu Suleman ndedonga nyuwun kawicaksanan

3:1-15

2Bb 1:1-13

3¹ Sang Prabu Suleman banjur kapundhut mantu dening Sang Prabu Pringon, ratu ing Mesir, marga panjenengane mundhut garwa putrane putri Sang Prabu Pringon, iku nuli kaboyong menyang ing kuthane Sang Prabu Dawud, nganti rampunge anggone panjenengane yasa kedhatone lan padalemane Sang Yehuwah sarta balowarti ing sakubenge Yerusalem.

²Mung bae bangsa iku anggone nyaosake kurban isih ana ing tetengger pangurbanan, amarga nganti ing wektu iku asmane Sang Yehuwah durung diyasakake padaleman.

³Lan Sang Prabu Suleman ngatingalake sih-sutresnane marang Sang Yehuwah kalawan netepi pranatan-pranatanane Sang Prabu Dawud, kang ramane; mung bae panjenengane isih caos kurban sembelehan lan kekutug ana ing tetengger pangurbanan.

⁴Ing sawijining dina Sang Prabu tindak menyang Gibeon, prelu caos kurban, sabab iku tetengger pangurbanan kang gedhe dhewe; sewu kurban obaran kang dicaosake Sang Prabu Suleman ana ing misbyah kono. ⁵Ana ing Gibeon iku Sang Yehuwah

ngatingal marang Sang Prabu Suleman ing sajroning supena ing wayah bengi. Gusti Allah ngandika: “Nyuwuna apa kang bakal Sunparingake marang sira.”⁶ Sang Prabu Suleman banjur munjuk: “Paduka ingkang sampun ngatingalaken sih-kadarman ingkang ageng dhumateng abdi Paduka Rama Dawud, rama kawula, amargi sugengipun wonten ing ngarsa Paduka kalayan setya, leres lan jujur dhumateng Paduka; sarta Paduka sampun nglestantunaken sih-kadarman ingkang ageng punika dhumateng rama, Paduka paringi anak ingkang linggih ing dhamparipun kados ingkang kalampahan ing dinten punika.

⁷Milanipun sapunika, dhuh Yehuwah, Gusti Allah kawula, Paduka ingkang njumenengaken abdi Paduka punika dados ratu nggentosi Rama Dawud, rama kawula, sanadyan kawula taksih anem sanget lan dereng gadhah pengalaman.

⁸Inggih kados makaten punika abdi Paduka wonten ing satengahing umat Paduka ingkang Paduka pilih, satunggaling umat ingkang ageng, ingkang cacahipun boten kening kaetang sarta boten kening kakinten-kinten.

⁹Milanipun Paduka mugi karsaa maringi dhumateng abdi Paduka manah ingkang saged nenimbang prakawis supados saged ngakimi umat Paduka kalayan saged mbedakaken punapa ingkang sae lan ingkang awon, awit sinten ta ingkang sagah ngakimi umat Paduka ingkang ageng sanget punika?”¹⁰ Panyuwune Sang Prabu Suleman kang kaya mangkono iku tinemu becik ana ing ngarsane Sang Yehuwah.

¹¹ Mulane Gusti Allah nuli ngandika marang panjenengane: “Ing sarehne iku kang dadi panyuwunira lan ora nyuwun umur dawa utawa kasugihan apa nyawaning mungsuhira, nanging kalimpadan aweh putusan ing sajroning pangadilan, ¹² mulane lah Ingsun bakal nindakake kang laras karo panyuwunira iku, lah Ingsun maringi marang sira ati kang kebak kawicaksanaan lan kalimpadan, nganti sadurunge sira ora ana wong siji-sijia kang kaya sira, lan sawuse sira ora bakal ana wong siji-sijia kang kaya sira. ¹³ Sarta kang ora sira suwun iya Sunparingake, yaiku kasugihan lan kaluhuran, satemah sajege uripira ora bakal ana wong siji-sijia kang kaya sira ing antarane para raja. ¹⁴ Lan manawa lakunira metu ing dalan kang Suntedahake lan lestari manut sakehing katetepan lan parentahing Sun, padha kaya ramanira Dawud, Ingsun bakal paring tambahing umurira.” ¹⁵ Sang Prabu Suleman banjur wungu; jebul panjenengane supena. Sakondure menyang ing Yerusalem, panjenengane nuli jumeneng ana ing ngarepe pethi prajanjaning Yehuwah lan ngaturake kurban-kurban obaran lan kurban-kurban kaslametan. Sawuse mangkono Sang Prabu banjur nganakake bujana kalawan para punggawa.

Kawicaksanane Sang Prabu Suleman nalika paring putusan

3:16-28

¹⁶Ing nalika samana ana wanita tuna susila loro kang marak marang ing ngarsane Sang Prabu lan banjur ngadeg ana ing ngarsane. ¹⁷Unjuke wong wadon kang siji: “Dhuh Gusti kawula! Kawula kaliyan tiyang estri punika manggen tunggil sagriya, lan kawula nglairaken jabang bayi nalika tiyang punika wonten ing griya. ¹⁸Sasampunipun makaten, ing dintenipun ingkang kaping tiga sasampunipun kawula, tiyang estri punika ugi nglairaken jabang bayi; kawula namung tiyang kalih punika, boten wonten tiyang sanesipun ingkang manggen sesarengan kaliyan kawula, namung kawula kekalih ingkang wonten ing griya. ¹⁹Ing wanci dalu anakipun tiyang estri punika pejah, margi katindhihan ing piyambakipun. ²⁰Sareng tengah dalu piyambakipun tangi lajeng mendhet anak kawula saking ing sandhing kawula; nalika abdi dalem kawula tilem, anak kawula dipun tilemaken ing pangkonipun, dene anakipun ingkang pejah dipun tilemaken ing sandhing kawula. ²¹Sareng enjing kawula tangi badhe nesepi anak kawula, bayi punika sampun tilar, nanging sareng kawula tamataken ing wanci enjing punika, katingal bilih punika sanes bayi ingkang kawula lairaken.” ²²Wong wadon sijine celathu: “Ora! Anakku kang urip, lan anakmu

kang mati.” Nanging wong wadon kang kapisan celathu maneh: “Dudu! Anakmu kang mati, lan anakku kang urip.” Kaya mangkono anggone padha padu ana ing ngarsane Sang Prabu.

²³ Sang Prabu banjur ngandika: “Kang siji kandha: Anakku kang urip iki lan anakmu kang mati. Sijine celathu: Dudu! Anakmu kang mati dene anakku kang urip.” ²⁴ Sawuse mangkono Sang Prabu dhawuh: “Ingsun pundhutna pedhang!” Banjur kacaosan pedhang. ²⁵ Sang Prabu dhawuh: “Bayi kang urip iku pedhangen dadi loro lan separo sira wenehna marang kang siji, separone marang sijine.” ²⁶ Wong wadon kang anake urip mau, marga saka welase marang anake, banjur munjuk marang Sang Prabu: “Dhuh, gusti kawula! Bayi ingkang gesang punika kaparingna kemawon dhateng piyambakipun, sampun ngantos paduka pejahi.” Nanging sijine celathu: “Supaya ora dadi duwekmU utawa duwekku, sumangga kasigara!” ²⁷ Nanging Sang Prabu mangsuli, pangandikane: “Bayi kang urip iku sira wenehna marang wong wadon kae, aja pisan-pisan sira pateni. Wong wadon kae biyunge.” ²⁸ Bareng wong Israel kabeh krungu putusaning pangadilan kang diparingake dening Sang Prabu, kabeh banjur padha wedi marang Sang Prabu, amarga padha sumurup, manawa panjenengane kadunungan kawicaksananing Allah kagem nindakake pangadilan.

Para panggedhe abdine Sang Prabu Suleman lan para kepala-dhaerahe

4:1-20

4 ¹ Sang Prabu Suleman iku ngratoni sawewengkone Israel kabeh. ² Iki para panggedhene: Azarya bin Zadhok dadi imam; ³ Elihoref lan Ahia, anak-anake Sisa dadi sekretaris nagara; Yosafat bin Ahilud dadi juru gedhong; ⁴ Benaya bin Yoyadha dadi senapati; Zadhok lan Abyatar dadi imam. ⁵ Azarya bin Natan dadi panggedhening para kepala-dhaerah. Zabud bin Natan iku imam kang dadi mitrane Sang Prabu. ⁶ Ahisar dadi panggedhening kraton. Adoniram bin Abda dadi panggedhening pakaryan nagara.

⁷ Sang Prabu Suleman kagungan kepala-dhaerah rolas ana ing wewengkon Israel kabeh, kang kawajiban ngrupakake dhahare Sang Prabu dalah saisining kratone: saben kepala-dhaerah kawajiban ngladekake dhahar kanggo sesasi ing dalem setaune. ⁸ Iki asma-asmane: Ben-Hur ing pagunungan Efraim, ⁹ Ben-Deker ing Makas, ing Saalbim, ing Bet-Semes lan ing Elon-Bet-Hanan; ¹⁰ Ben-Hesed ing Arubot; wilayahe yaiku Sokho lan satanah Hefer kabeh; ¹¹ Ben-Abinadab ngwasani tanah pagunungan Dor kabeh, garwane asma Tafat, putrane putri Sang Prabu Suleman. ¹² Baana bin Ahilud ngwasani Taanakh, Megido lan sawewengkone Bet-Sean kabeh, kang dumunung ing sacedhake Sartan

sangisore Yizreel, wiwit ing Bet-Sean nganti tekan ing Abel-Mehola tumeka ing sisih kanane Yokmeam. ¹³Sabanjure Ben-Geber ing Ramot-Gilead, wilayahe yaiku Hawot-Yair kang ana ing Gilead; Yair iku anake Manasye. Wilayah Argob kang ana ing Basan uga klebu wewengkone, kuthane gedhe sawidak mawa balowarti lan slarak tembaga; ¹⁴Ahinadab bin Idho manggedheni Mahanaim. ¹⁵Sabanjure Ahimaas ing Naftali; iku uga krama karo putri putrane Sang Prabu Suleman, kang asma Basmat. ¹⁶Sateruse Baana bin Husai ing Asyer lan ing Alot. ¹⁷Nuli Yosafat bin Paruah ing Isakhar ¹⁸lan Simeï bin Ela ing Benyamin. ¹⁹Geber bin Uri ing tanah Gilead ngwasani tanahe Sang Prabu Sihon, ratune wong Amori, lan tanahe Sang Prabu Og, ratu ing Basan; mung siji iku kang dadi kepala-dhaerah kang ana ing tanah kono. ²⁰Wong Yehuda lan wong Israel iku kehe kaya wedhi ing pinggire sagara. Kabeh padha mangan lan ngombe sarta padha suka-suka pari suka.

Kaluhurane Sang Prabu Suleman

4:21-34

²¹Sang Prabu Suleman ngwaosi sakehing karajan wiwit saka bengawan Efrat nganti tekan ing nagarane wong Filisti lan nganti tekan ing tapel-watese tanah Mesir. Iku padha ngaturake bulu-bekti lan tetep teluk marang Sang Prabu Suleman ing sajege sugenge.

²² Anadene cecawisan dhahar kang kagem Sang Prabu Suleman iku sadinane glepung kang becik dhewe telung puluh kor lan glepung lumrah sawidak kor, ²³ sapi lemon sapuluh lan sapi ngon-ngonan rong puluh tuwin wedhus satus, iku durung ketung menjangan, kidang, menjangan tutul lan banyak ingon, ²⁴ amarga panjenengane ngwaosi saindenging tanah ing sisih kenene bengawan Efrat, wiwit saka Tifsakh nganti tekan Gaza, apadene ngereh sakehing ratu ing sisih kenene bengawan Efrat, sarta kaparingan tentrem ana ing saindenging nagarane, ²⁵ satemah wong Yehuda lan wong Israel anggone padha manggon kalayan tentrem, siji-sijine manggon ana ing sangisore wit anggur lan wit anjir, wiwit ing Dhan nganti tekan ing Bersyeba ing sasugenge Sang Prabu Suleman.

²⁶ Kajaba saka iku Sang Prabu Suleman kagungan jaran patang ewu gedhogan kanggo kareta-karetane lan rolas ewu prajurit jaranan.

²⁷ Para kepala-dhaerah iku padha rumeksa marang dhahare Sang Prabu Suleman dalah sakabehe wong kang ndherek dhahar ing mejane Sang Prabu Suleman. Anggone ngunjukake ing saben sasi gilirane lan ora ana kang dikurangi. ²⁸ Sair lan dami kanggo jaran-jaran lumrah lan jaran-jaran teji iku padha digawa menyang ing panggonan kang wus katemtokake, manut tanggungane dhewe-dhewe.

²⁹ Sabanjure Gusti Allah paring kawicaksanan lan kalimpadan kang linuwih marang Sang

Prabu Suleman, sarta akal budi kang jembare kaya pasisir wedhi ing pinggire sagara, ³⁰ nganti kawicaksanane Sang Prabu Suleman iku ngungkuli kawicaksanane sakehe wong wetanan lan ngluwihi sakehe kawicaksanane wong Mesir. ³¹ Kawicaksanane ngungkuli wong kabeh, ngungkuli Etan, wong ing Ezrahi, ngungkuli Heman, Kalkol lan Darda, anak-anake Mahol, mulane asmane kondhang ana ing antarane sakehing bangsa ing sakubenge. ³² Panjenengane nganggit bebasan telung ewu, lan kidungan sewu lima. ³³ Panjenengane nggubah kekidungan bab wit-witan, wiwit wit eres ing pagunungan Libanon nganti wit Hisop kang thukul ing tembok. Panjenengane uga ngandika bab kewan-kewan lan manuk-manuk tuwin bab kewan kang rumangkang sarta bab iwak-iwak. ³⁴ Wong-wong saka sakehing bangsa padha sowan ngrungokake bab kawicaksanane Sang Prabu Suleman, apamaneh Sang Prabu kacaosan bulubekti dening para raja ing bumi, kang wus padha mireng bab kawicaksanane iku.

Tata-tata arep yasa Padaleman Suci

5:1-18

2Bb. 2:1-18

5 ¹ Kacarita Sang Prabu Hiram, ratu ing nagara Tirus, utusan para punggawane sowan menyang ing ngarsane Sang Prabu Suleman, amarga midhanget, manawa Sang

Prabu Suleman wus jinebadan dadi ratu nggentosi kang rama, sabab Sang Prabu Hiram iku tansah memitran kalawan Sang Prabu Dawud. ² Sang Prabu Suleman banjur utusan marang ing ngarsane Sang Prabu Hiram, kadhawuhan matur: ³ “Panjenengan mirsa, bilih Rama Dawud, rama kula, boten saged ngedegaken padaleman kagem asmanipun Sang Yehuwah, Gusti Allahipun, amargi mengsahipun sami merangi panjenenganipun saking pundi-pundi, satemah lajeng kaulungaken dening sang Yehuwah dhateng ing sangandhaping sampeyanipun. ⁴ Nanging sapunika Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kula, sampun maringi katentreman dhumateng kula wonten ing pundi-pundi, sampun boten wonten mengsah malih saha boten wonten kasangsaran malih ingkang tumempuh. ⁵ Saha kauningana, kula manah-manah badhe ngedegaken padaleman kagem asmanipun Sang Yehuwah, Gusti Allah kula, kadodene ingkang sampun kaprajanjekaken dening Sang Yehuwah dhateng Rama Dawud, rama kula, makaten: Anakira kang mengko bakal Sunlungguhake ing dhamparira dadi gegentinira, iku kang bakal ngyasakake padaleman kagem asmaning Sun. ⁶ Awit saking punika panjenengan mugih karsaa paring dhawuh negor wit-wit eres ing redi Libanon, tuwin tiyang kula kajengipun sami mbiyantu para abdi panjenengan, wondene epahipun kangge para abdi panjenengan badhe kula caosaken dhateng panjenengan, sapinten

kemawon pamundhut panjenengan, amargi panjenengan uninga, bilih panunggilan kula boten wonten ingkang saged negor wit-witan kadosdene tiyang ing Sidon.”

⁷Sawuse mireng piwelinge Sang Prabu Suleman iku, Sang Prabu Hiram banget renaning panggalihe sarta banjur ngandika: “Pinujia Sang Yehuwah ing dina iki, amarga Panjenengane wus maringi Sang Prabu Dawud putra kang wicaksana kang ngratoni bangsa kang gedhe iki.” ⁸Sang Prabu Hiram nuli utusan abdi matur marang Sang Prabu Suleman mangkene: “Kula sampun tampi paring piwelingipun lumantar utusan panjenengan. Bab kajeng eres saha kajeng beros, kula badhe nindakaken punapa ingkang dados karsa panjenengan. ⁹Tiyang-tiyang kula badhe ngandhapaken saking redi Libanon dhateng ing saganten saha badhe kula dhawuhi supados kagandheng-gandheng dados gethekan lajeng kabektaa dhateng ing panggenan ingkang panjenengan tedahaken dhateng kula, wonten ing ngrika nunten sami kabungkara, satemah panjenengan saged dhawuh ngangskati. Dene panjenengan mugè karsaa nyekapi kabetahan kula tedha kangge saisining kraton, sapinten ingkang kula kajengaken.” ¹⁰Mangkono dadine Sang Prabu Hiram nyaosi kayu eres lan kayu beros marang Sang Prabu Suleman, sapira kang dikarsakake. ¹¹Dene Sang Prabu Suleman banjur nyaosi marang Sang Prabu Hiram gandum rong puluh ewu kor, bahan pangan kanggo saisining kraton, lan lenga

cocohan rong puluh kor; iku kang dicaosake dening Sang Prabu Suleman marang Sang Prabu Hiram ing saben taun. ¹²Anadene Sang Yehuwah paring kawicaksanaan marang Sang Prabu Suleman kaya kang kaprasetyakake marang panjenengane; dadine Sang Prabu Hiram lan Sang Prabu Suleman iku rukun, karo-karone banjur nganakake prajanjian.

¹³Sang Prabu Suleman nuli nimbali wong nyangga karya saka ing satanah Israel kabeh, cacahé wong mau ana telung puluh ewu.

¹⁴Iku padha didhawuhi menyang ing gunung Libanon, gilirane saben sasi sepuluh ewu: sajrone sasasi padha ana ing Libanon, rong sasi ana ing ngomah. Adoniram kang dadi kepalane wong nyangga karya mau. ¹⁵Sarta maneh Sang Prabu Suleman kagungan kuli pitung puluh ewu lan tukang tatah wolung ewu ana ing pagunungan, ¹⁶iku durung kapetung para kepalane mandhor Sang Prabu Suleman kang manggedheni pagawean iku, kehe ana telung ewu telung atus; iku kang padha ngulat-ulatake rakyat kang nindakake pagawean iku. ¹⁷Sabanjure Sang Prabu dhawuh supaya wong-wong padha mbrengkali watu kang gedhe-gedhe; watu kang larang-larang kanggo dhasaring padaleman iku watu tataan. ¹⁸Ing kono para tukange Sang Prabu Suleman lan para tukange Sang Prabu Hiram sarta para wong Gebal padha natahi kayu lan watu kanggo nyadhiyani adege padaleman mau.

Sang Prabu yasa Padaleman Suci

6:1-38

2Bb 3:1-14

6¹ Kacarita taun kang kaping patang atus wolung puluh sawuse wong Israel metu saka ing tanah Mesir, ing taun kang kaping pat sawuse Sang Prabu Suleman jumeneng ratu ing Israel, ing sasi Ziw, yaiku sasi kang kapindho, Sang Prabu Suleman wiwit yasa padaleman kagem Sang Yehuwah. ² Padaleman kang kaadegake Sang Prabu Suleman kagem Sang Yehuwah iku dawane sawidak asta, lan ambane rong puluh asta sarta dhuwure telung puluh asta. ³ Pendhapa ing sangarepe bale-agung ing padaleman iku dawane rong puluh asta, manut ambane padaleman iku lan ambane sapuluh asta ing ujure padaleman mangarep. ⁴ Padaleman iku uga didokoki cendhela-cendhela nganggo krepyak kang rapet. ⁵ Ing sakubenge padaleman mepet ing tembok diyasani kamar tambahan, ing sakubenge bale-agung lan bale pungkuran lan kabeh iku kagawe sungsun-sungsun. ⁶ Larikan kang ngisor ambane limang asta, kang tengah enem asta, dene kang katelu pitung asta, amarga ing sajabane padaleman mubeng wus diyasani bantalan, pamurihe supaya ora usah mboboki temboking padaleman. ⁷ Nalika yasa padaleman iku kang dianggo watu-watu kang wus diwangun ana ing papan pandhudhuke satemah ora keprungu swaraning palu utawa

pethel utawa sadhengah piranti wesi sajrone mbangun padaleman iku. ⁸Lawange larikan ngisor ana ing satengahe padaleman lan manawa wong menyang ing larikan tengah menyang larikan katelu, liwat andha kang menggak-menggok. ⁹Bareng anggone yasa padaleman mau wus rampung, padaleman mau banjur dipasang pyan, yaiku palang-palang ditrapi blabag kayu eres. ¹⁰Sabanjure bareng anggone ngadegake kamar-kamar tambahan mubeng wus rampung, yaiku saben larikan dhuwure limang asta, padaleman mau nuli ditrapi payon kayu eres.

¹¹Sawuse mangkono banjur ana pangandikane Sang Yehuwah marang Sang Prabu Suleman mangkene: ¹²“Bab padaleman kang lagi sira degake iku, manawa lakunira manut ing sakehing pranataningSun, lan tetep nindakake sakehing dhawuhingSun sarta ora nyimpang saka iku, Ingsun bakal netepi janjiningSun marang sira kang wus Sunpangandikakake marang Dawud, ramanira, ¹³yaiku manawa Ingsun bakal dedalem ana ing satengahe wong Israel lan ora bakal nilar umatingSun Israel.”

¹⁴Bareng Sang Prabu Suleman wus rampung anggone yasa padaleman iku, ¹⁵temboke padaleman mau ing jerone dirangkepi blabag kayu eres; wiwit ing jrambah nganti tekan ing wengkuning pyan dirangkepi gebyog kayu eres, nanging jrambahe padaleman dilapisi blabag kayu beres. ¹⁶Perangane mburi padaleman mau kang rong puluh

asta banjur didokoki singgetan kayu eres, wiwit ing jrambah nganti tekan ing blandar pangeret; perangan iku nuli kadadekake kamar pungkuran, dadi papan sucining asuci.

¹⁷ Perangan ing sangarepe kamar pungkuran iku dawane patang puluh asta, iku kamar gedhe. ¹⁸ Gebyog kayu eres ing sisih njerone padaleman mau karengga ing ukir-ukiran

arupa woh labu lan kembang mekar; kabeh iku kayu eres, ora ana watune kang katon.

¹⁹ Dadine kamar pungkuran ing sajrone padaleman, ing sisih njero dhewe, karakit mangkono iku, bakal kanggo ndokok pethining prajanjane Sang Yehuwah.

²⁰ Kamar pungkuran iku dawane rong puluh asta, ambane rong puluh asta, dhuwure rong puluh asta. Iku kalapis ing emas lembaran, ing ngarepe kadokokan misbyah kayu eres.

²¹ Sawuse Sang Prabu Suleman nglapisi sisih njerone padaleman kalawan emas lembaran, ing sisihe ngarep kamar pungkuran kapasangan klambu, kang karagangan rante-rante emas. Kamar mau nuli kalapisan emas. ²² Padaleman mau warata kalapisan emas, iya padaleman iku sakabehe; misbyah ing sangarepe kamar pungkuran iku uga kalapis emas.

²³ Sabanjure ing sajroning kamar pungkuran diyasakake kerub kayu jaitun alas loro, siji-sijine dhuwure sapuluh asta. ²⁴ Swiwine kerub iku kang siji dawane limang asta, lan swiwi sijine uga limang asta, dadi saka pucuking swiwi kang siji tekan ing pucuke swiwi sijine

dawane ana sapuluh asta. ²⁵ Kerub sijine dawane uga sapuluh asta. Kerub loro-lorone iku ukurane padha sarta wujudé uga padha. ²⁶ Kerub kang siji dhuwure sapuluh asta, kerub sijine uga mangkono. ²⁷ Kerub-kerub iku diprenahake ana ing satengahe kamar kang njero dhewe, karo-karone padha ngegarake swiwine, nganti kerub kang siji nyenggol tembok kalawan swiwine, lan kerub sijine nyenggol tembok liyane, dene swiwi-swiwi kang ana ing satengahe padaleman padha adu pucuk. ²⁸ Kerub-kerub iku kalapis emas.

²⁹ Temboke padaleman kabeh iku mubeng rinengga ing gambar kerub, wit kurma tuwin kembang mekar ukir-ukiran, yaiku ing kamar jero lan ing kamar njaba. ³⁰ Jrambahing padaleman uga kalapis emas, ing kamar njero lan ing kamar njaba. ³¹ Lawang kang anjog ing kamar pungkuran iku kang digawe kayu jaitun; dhempel, pipi lan sirahing lawang, wangune maju lima. ³² Inebing lawang loro-lorone kang digawe kayu jaitun sarta karengga ing gambar kerub, wit kurma lan kembang mekar ukir-ukiran, banjur kalapis ing emas; kerube lan wite kurma uga kalapis ing emas. ³³ Samono uga lawang kang anjog ing gedhong gedhe, pipine kang digawe iya kayu jaitun lan wangune maju pat; inebe loro-lorone kang digawe kayu beres. ³⁴ Inebe lawang kang siji awujud rong perangan kang kena kalempit, samono uga inebe lawang sijine. ³⁵ Iku iya banjur karengga ing gambar kerub, wit kurma lan kembang mekar ukir-ukiran, nuli lawang

mau kalapis emas tipis, kang kalapisake ing gambar ukir-ukiran mau.

³⁶ Sang Prabu banjur yasa tembok plataran njero nganggo watu tataan sap telu lan nganggo kayu eres tataan sasap.

³⁷ Tetalese padalemane Sang Yehuwah iku kagawe ing taun kang kaping pat, ing sajroning sasi Ziw, ³⁸ lan ing sajrone taun kang kaping sawelas, ing sajrone sasi Bul, yaiku sasi kang kaping woluh, padaleman mau wus rampung dalasan sakehing perang-perangane sarta cocog karo rancangane; dadi Sang Prabu anggone yasa padaleman ikulawase pitung taun.

Kratone Sang Prabu Suleman

7:1-12

7 ¹ Sang Prabu Suleman anggone yasa kratone lawase nganti telulas taun, lagi rampung babar pisan kratone iku.

² Panjenengane ngedegake kamar “Alas Libanon”, kang dawane satus asta lan ambane seket asta sarta dhuwure telung puluh asta, iku kasangga ing saka kayu eres telung larik mawa krebil kayu eres. ³ Kamar iku ing dhuwur didokoki epyan kayu eres, tumumpang ing blandar pangeret kang kasangga ing saka-saka mau, cacache patang puluh lima, kadadekake limalas saben larike. ⁴ Lan uga ana cendhelane krepyak telung larik, padha arep-arepan, telu-telu. ⁵ Lawange lan cendhelane kabeh wangune maju pat,

cendhela-cendhelane iku padha arep-arepan, telu-telu. ⁶Sang Prabu uga yasa Bangsal Saka, kang dawane seket asta, lan ambane telung puluh asta. Ing ngarepe bangsal iki ana bangsale maneh kang ing sisih ngarepe ana sakane lan ana undhak-undhakane.

⁷Sang Nata iya yasa Bangsal Singgongsana, papan kagem nindakake pangadilan, dadine bangsal pangadilan, kang katutup kalawan kayu eres wiwit ing jrambah nganti tekan ing kayu-kayuning epyan. ⁸Dene kedhaton kang didalemi piyambak iku kaprenah ana ing plataran liyane, kepara menjero katimbang karo bangsal mau; iku patrap anggone yasa padha bae. Sabanjure putri putrane Sang Prabu Pringon, kang kapundhut garwa Sang Prabu Suleman, uga kayasakake dalem kang padha kaya bangsal mau.

⁹Temboke iku mau kabeh kang digawe watu kang larang-larang regane, kang ukurane padha karo watu tatahan, kang njaba njerone kagraji nganggo graji, wiwit ngisor nganti tekan ndhuwur, lan uga saka tembok njaba nganti tekan ing temboking plataran gedhe.

¹⁰Malah tetalese gedhong-gedhong iku kang digawe watu kang larang-larang, watu kang gedhe-gedhe, watu kang nyepuluh asta lan watu kang wolung asta. ¹¹Ing perangan ndhuwur ana watune kang larang-larang, kang ukurane kaya watu tatahan lan kayu eres uga. ¹²Ing sakubenge plataran gedhe ana temboke watu telung sap lan kayu eres sasp.

Mangkono uga ing sakubenge plataran njero padalemane Sang Yehuwah lan bangsale.

Piranti-pirantining Padaleman Suci

7:13-51

2Bb 2:13-14, 3:15--5:1

¹³Sawuse mangkono Sang Prabu Suleman utusan nimbali Hiram ing Tirus, ¹⁴iku anak randha saka taler Naftali, dene bapakne iku wong Tirus, dadi tukang tembaga. Hiram iku sugih kapinteran, pangreten lan kawruh ing bab gegawean tembaga. Iku nuli sowan marang ngarsane Sang Prabu Suleman lan banjur nindakake sakehing pagawean kagem Sang Nata.

¹⁵Hiram tumuli yasa saka tembaga loro, dhuwure kang siji wolulas asta sarta kena diubeti tali, kang dawane rolas asta; dene saka sijine uga kaya mangkono. ¹⁶Sawuse iku uga banjur gawe krebil loro kang kaetrapake ing saka-saka mau. Iku kang digawe tembaga cithakan, dhuwuring krebil mau kang siji limang asta, dene sijine iya limang asta.

¹⁷Krebil-krebil kang ana ing sadhuwure saka-saka mau kagawekake nam-naman loro -- nam-naman iku wujud kawat-kawat kauntir, kaya dene rante -- nam-naman kang siji kanggo saka kang siji, dene sijine kanggo saka sijine. ¹⁸Uga banjur gawe pepethan woh dlima kang padha kapasitas ing sakubenge nam-naman ing krebil kang siji, dadi rong larik, kanggo nutupi krebil kang

ana ing dhuwure saka mau; krebil sijine uga kagawekake kaya mangkono. ¹⁹ Lan krebil ing dhuwure saka sacedhake bangsal ngarep iku wangune kaya kembang bakung, dhuwure patang asta, ²⁰ yaiku krebil ing sadhuwure saka loro iku, ana ing dhuwur dhewe, ngliwati nam-naman kang tumumpang ing blendhuking krebil mau; tuwin pepethan woh dlima rong atus alarik-larik ana ing sakubenge krebil kang siji, lan mangkono uga ing sakubenge krebil sijine. ²¹ Saka-saka mau nuli diadegake ana ing sacedhake pendhapa agung. Nalika ngedegake saka kang tengen, iku dijenengake Yakhin; bareng ngadegake saka kang kiwa, iku dijenengake Boas. ²² Sarta sawuse pepethan kembang bakung iku kadekek ing sadhuwure saka-saka mau, panggawene saka wus rampung.

²³ Sawuse mangkono Hiram banjur gawe “segaran” cithakan, kang saka pinggirane kang siji marang sijine sapuluh asta, wangune bunder kepleng, dhuwure limang asta, sarta kang kubenge padha karo tali kang dawane telung puluh asta. ²⁴ Dene ing sangisore lambene ana gambare woh labu kang ngubengi nganti kempit, saben saasta sapuluh nganti satempuke ing “segaran”; labune mau ana rong larik, kacithak iras-irasan kalawan segarane. ²⁵ “Segaran” mau tumumpang ing pepethan sapi rolas, telu marep ngalor, telu marep ngulon, telu marep ngidul lan telu marep ngetan; “segarane” tumumpang ing ndhuwure, dene buntute sapi-sapi iku

kabeh padha mayuk manjero. ²⁶Kandeling “segaran” iku saepek-epek, sarta lambene kawangun kaya lambening tuwung, kaya kembang bakung kang mekar. “Segaran” iku kena diiseni banyu rong ewu bat.

²⁷Sabanjure digawekake kreta-panuwak saka tembaga sepuluh, saben kreta dawane patang asta, ambane patang asta lan dhuwure telung asta. ²⁸Wangune kreta-panuwak iku mangkene: ana tutupe blabag kang kagapit ing wengku. ²⁹Tutup blabag kang kagapit ing wengku iku ana pepethaning singa, sapi lan kerub, samono uga ing wengkune; ing sadhuwure lan ing sangisore singa lan sapi iku ana pepethane gubahan kembang kang gumandhul. ³⁰Kreta-panuwak mau siji-sijine ana rodhane tembaga papat, indhene iya tembaga; sarta ing pojoke papat ana sanggane, kang nyangga jembatan. Sanggan-sanggan iku cithakan lan ing sisih njabane saben sanggan ana pepethane gubahan kembang. ³¹Cangkeming kreta-panuwak iku ana ing jerone sanggan, nongol mendhuwur saasta; cangkeme iku bunder, minangka umpak, tuwin jerone karotengah asta; cangkeme iku uga ana ukir-ukirane, nanging tutupe blabag mau pesagi kabeh, dadi ora bunder. ³²Rodhane papat ana ing sangisore tutup blabag dene indhen-indhening rodha dumunung ana ing kreta-panuwak mau sarta dhuwuring rodha karotengah asta. ³³Anggone gawe rodha iku kaya rodhaning kreta; nanging indhen-indhene, wengku-wengkune, rujine

lan bose, kabeh cithakan. ³⁴ Sanggan papat kang ana ing pojoke papat kreta-panuwak iku panggawene kairas karo kreta iku. ³⁵ Ing dhuwure kreta-panuwak iku ana blengkere bunder mubeng, dhuwure satengah asta; ing sadhuwure kreta iku uga ana cagak-cagake lan ana tutupe blabag kang panggawene kairas karo kreta mau. ³⁶ Ing sisihe ngarep cagak-cagak lan ing tutup blabag mau ana gambare kerub, singa lan wit kurma ukir-ukiran, siji-sijine manut papane kang ana, apadene ing sakubenge ana pepethane gubahan kembang. ³⁷ Kaya mangkono panggawene kreta-panuwak sepuluh iku; anggone nyithak padha, ukurane padha lan wangune iya padha kabeh.

³⁸ Hiram iya gawe jembangan tembaga sepuluh, siji-sijine jembangan bisa isi banyu patang puluh bat, angaping saben jembangan patang asta sarta saben kreta-panuwak ditumpangi jembangan siji. ³⁹ Kreta-panuwak iku kang lima diprenahake ing satengahe padaleman, lan lima ing sisih kiwane; nanging “segaran mau didokok ing sisih tengening padaleman, ing kidul-wetane. ⁴⁰ Sabanjure Hiram uga gawe kwali, sorok lan bokor panyiraman.

Mangkono anggone Hiram ngrampungake sakehing pagawean kang kudu katindakake kagem Sang Prabu Suleman kanggo padalemane Sang Yehuwah, ⁴¹ yaiku saka loro kalawan bunderaning krebil kang kapasang ing saka iku, sarta nam-naman loro kang

nutupi bunderanning krebil; ⁴² pepethan woh dlima patang atus kanggo nam-naman mau, woh dlima rong larik kanggo nam-naman siji, kang nutupi bunderaning krebil kang ana ing sadhuwuring saka, ⁴³ kreta-panuwak sepuluh lan jembangan sepuluh kang kaprenahake ing ndhuwur kreta; ⁴⁴ “segaran” siji lan sapi rolas kang didokok ing sangisoring “segaran”; ⁴⁵ kwali-kwali, sorok-sorok lan bokor-bokor panyiraman. Kabeh piranti kang digawe dening Hiram awit saka dhawuhe Sang Prabu Suleman kanggo padalemaning Sang Yehuwah iku kang digawe tembaga sinangling. ⁴⁶ Sang Prabu anggone dhawuh nyithak iku kabeh ana ing Lembah Yarden ing sajroning lemah lempung ing antarane Sukot lan Sartan. ⁴⁷ Sarehne akeh banget, mulane Sang Prabu Suleman ora dhawuh nimbang sakehing piranti mau; boboting tembaga iku ora kena dietung.

⁴⁸ Sang Prabu Suleman uga dhawuh yasa sakehing prabote padalemaning Sang Yehuwah, yaiku misbyah emas lan meja emas kanggo nyelehake roti sesaosan; ⁴⁹ padamaran emas murni, ing sisih tengen lima, lan lima ing sisih kiwa, iku kaprenahake ing ngarepe kamar mburi; pepethan kembang-kembang, lampu-lampune lan sapit-sapite, kabeh emas. ⁵⁰ Bokor-bokore, lading-ladinge lan bokor-bokore panyiraman, piring-piringe lan padupan-padupane, iku kang kagawe emas murni, esel-esele lawang kamar njero, yaiku papan sucining-asuci lan esel-esele lawang kamar gedhe ing Padaleman Suci, uga emas.

⁵¹Ing kono pakaryan kang katindakake dening Sang Prabu Suleman tumrap padalemane Sang Yehuwah, kabeh wus rampung. Sang Prabu Suleman banjur dhawuh nyimpen barang-barang kang suci kagungane Sang Prabu Dawud, ramane, lan selaka, emas sarta barang-barang mau kabeh ana ing gedhong pasimpenan ing padalemane Sang Yehuwah.

PADALEMAN SUCI KARESMEKAKE

8:1-66

Pethi prajanjian kaelih, sarta kamulyaning Yehuwah nglimputi Padaleman Suci

8:1-13

2Bb 5:2--6:2

8¹Nalika samana Sang Prabu Suleman ndhawuhake pisowane para pinituwaning Israel lan sakehe kepalaning suku, yaiku para panggedhene kulawangsane wong Israel, kadhawuhan padha nglumpuk ing ngarsane ana ing Yerusalem prelu ngusung pethi prajanjiane Sang Yehuwah saka ing kuthane Sang Prabu Dawud, yaiku Sion. ²Ing dina riyaya ing sasi Etanim, yaiku sasi kang kapitu, wong Israel kabeh padha nglumpuk ana ing ngarsane Sang Prabu Suleman. ³Bareng para pinituwaning Israel wus padha teka kabeh, para imam banjur padha ngangkat pethi mau. ⁴Kang padha diusungi pethine Sang

Yehuwah lan Tarub Pasewakan sarta sakehe barang kang suci kang dumunung ana ing sajroning tarub iku. Iku kabeh padha diusungi dening para imam lan para wong Lewi.

⁵Anadene Sang Prabu Suleman lan sakehe umat Israel kang wus padha nglumpuk ana ing ngarsane, padha bebarengan ngadeg ana ing sangareping tarub tuwin padha nyaosake kurban wedhus lan sapi kang cacache ora kena kawilang utawa kaetung. ⁶Sawuse mangkono para imam banjur padha ngusung pethi prajanjiane Sang Yehuwah mau menyang ing panggonane, ing kamare pungkuran padaleman ing papan sucining-asuci, ing sangisore bener swiwining kerub, ⁷awit kerub-kerub mau ngegarake swiwine ing sadhuwure pethi, dadine kerub-kerub iku ngaubi pethi dalah pikulane. ⁸Pikulan iku marga saka dawane nganti pucuke katon saka ing papan suci, kang ana ing sangareping kamar pungkuran, nanging ora katon saka ing njaba. Iya ana ing kono iku sumelehe nganti saprene. ⁹Ing sajroning pethi iku ora ana apa-apane kajaba mung watu blabagan loro kang didekek ing jero kono dening Nabi Musa ana ing gunung Horeb, yaiku watu blabagan kang katulisan prajanjian kang dianakake dening Sang Yehuwah kalawan wong Israel nalika padha metu saka ing tanah Mesir.

¹⁰Bareng para imam padha metu saka ing pasucen, padalemane Sang Yehuwah banjur kalimputan ing mega, ¹¹nganti para imam ora tahan ngadeg nindakake pangibadah, marga

saka mega iku, jalaran kamulyaning Yehuwah ngebeki padalemane Sang Yehuwah.

¹² Ing nalika samana Sang Prabu Suleman nuli ngandika:

“Pangeran Yehuwah wus mrenahake srengenge ana ing langit, nanging Panjenengane milaur dedalem ana ing pepeteng.

¹³ Kawula sapunika sampun yasa padaleman kagem Paduka, papan palereman Paduka ing salami-laminipun.”

Pangeran Yehuwah netepi prajanjiane marang Sang Prabu Dawud

8:14-21

2Bb 6:3-11

¹⁴ Sawuse mangkono Sang Prabu nuli minger mberkahi sapasamuwane Israel kabeh, anadene sapasamuwane Israel kabeh padha ngadeg. ¹⁵ Sang Prabu ngandika: “Pinujia

Pangeran Yehuwah, Allahe Israel, kang wus ngrampungake kalawan astane apa kang wus kapangandikakake kalawan lesane marang Sang Prabu Dawud, ramaku, mangkene:

¹⁶ Wiwit Ingsun ngirid umatingSun Israel metu saka ing tanah Mesir, ing antarane sakehe suku Israel ora ana kutha kang Sunpilih, kang bakal Sundegi padaleman kang dadi padalemaning asmaningSun, nanging Ingsun wus milih Dawud, supaya ngwasani umatingSun Israel.” ¹⁷ Sang Prabu

nuli nglajengake pangandikane: “Ing nalika Sang Prabu Dawud, ramaku, kagungan karsa arep ngedegake padaleman kagem asmaning Pangeran Yehuwah Allahe Israel, ¹⁸ Pangeran Yehuwah ngandika marang panjenengane: Sira duwe karep bakal ngedegake padaleman kanggo asmaningSun, karepira mangkono iku pancen becik; ¹⁹ mung bae dudu sira kang bakal ngedegake padaleman iku, nanging anakira dhewe, kang besuk bakal lair, iku kang bakal ngedegake padaleman iku kagem asmaningSun. ²⁰ Dadine Sang Yehuwah wus netepi janji kang wus kapangandikakake; aku wus jumeneng nggenteni Sang Prabu Dawud, ramaku, lan wus nglungguhi dhamparing karajan Israel, ngetrepi pangandikane Sang Yehuwah; aku wus ngedegake padaleman iki kagem asmane Sang Yehuwah, ²¹ sarta nyadhiyakake papan ana ing kana kanggo pethine, kang ngemot prajanjian kang wus kaanakake dening Sang Yehuwah kalawan leluhur kita, nalika padha kairid dening Panjenengane metu saka ing tanah Mesir.”

Pandongane Sang Prabu Suleman

8:22-53

2Bb 6:12-42

²² Sang Prabu Suleman banjur jumeneng ana ing ngarepe misbyahe Sang Yehuwah, kaadhep ing sapa samuwane Israel kabeh, sarta ngegarake astane marang ing langit tuwin munjuk: ²³ “Dhuh Yehuwah, Gusti

Allahipun Israel, boten wonten Allah ingkang kados Paduka ing langit nginggil saha ing bumi ngandhap; Paduka ingkang ngugemi prajanjian saha sih-kadarman dhumateng para abdi Paduka, ingkang kanthi gumolonging manahipun lumampah wonten ing ngarsa Paduka. ²⁴ Paduka ingkang nglestantunaken janji Paduka dhumateng abdi Paduka Prabu Dawud, rama kawula, saha ingkang sampun netepi kalayan asta Paduka, punapa ingkang sampun Paduka pangandikakaken kalayan lesan Paduka, kadosdene ingkang kalampahan ing dinten punika. ²⁵ Milanipun sapunika, dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, Paduka mugi karsaa ngugemi punapa ingkang Paduka janjekaken dhateng abdi Paduka Prabu Dawud, rama kawula, kalayan pangandika Paduka: Turunira ora bakal punggel ana ing ngarsaningSun lan bakal tetep nglungguhi dhamparing karajan Israel, anggere turun-turunira lestari lumaku ana ing ngarsaningSun, padha kaya anggonira lumaku ana ing ngarsaningSun. ²⁶ Milanipun sapunika, dhuh Gusti Allahipun Israel, mugi ta kayektosana kiyating janji ingkang sampun Paduka pangandikakaken dhumateng abdi Paduka Prabu Dawud, rama kawula.

²⁷ Nanging punapa inggih sayektos Gusti Allah badhe dedalem wonten ing bumi? Saestunipun langit, malah sanadyan langit ingkang wonten ing sanginggilipun langit sadaya, boten saged ngewrat Paduka, punapa malih padaleman ingkang kawula degaken

punika. ²⁸ Milanipun Paduka mugè karsaa midhangetaken pandonga saha panyuwunipun abdi Paduka punika, dhuh Yehuwah, Gusti Allah kawula, mugè karsaa miyarsakaken panguwuh tuwin pandonga ingkang kaunjukaken dening abdi Paduka wonten ing ngarsa Paduka ing dinten punika! ²⁹ Mugè Paduka karsaa mirsani padaleman punika kalayan paningal Paduka, rintèn kalayan dalu, inggih panggenan ingkang Paduka ngandikakaken: AsmaningSun bakal dumunung ana ing kono. Mugè Paduka karsaa midhangetaken pandonga ingkang kaunjukaken ing abdi Paduka wonten ing panggenan punika. ³⁰ Punapa dene karsaa miyarsakaken panyuwunipun abdi Paduka saha umat Paduka Israel ingkang kaunjukaken wonten ing panggenan punika; inggih Paduka ingkang midhangetaken wonten ing papan padaleman Paduka ing swarga: lan manawi Paduka miyarsakaken, Paduka inggih badhe paring pangapuntèn.

³¹ Manawi wonten tiyang ingkang sampun damel dosa dhateng mitranipun, lajeng dipun wajibaken supaos kalayan ngipat-ipati badanipun piyambak, saha nunten supaos wonten ing sangajengipun misbyah Paduka ing salebeting padaleman punika, ³² Paduka mugè inggih karsaa miyarsakaken wonten ing swarga saha tumindak ngadili para abdi Paduka, inggih punika mratelakaken lepatipun tiyang ingkang lepat kalayan ngebregaken pandamelipun dhateng tiyang punika piyambak, nanging mratelakaken leresipun

tiyang ingkang leres kalayan paring piwales dhateng tiyang wau ingkang selaras kaliyan kaleresanipun. ³³ Manawi umat Paduka Israel dipun kawonaken dening mengsahipun amargi nglampahi dosa dhumateng Paduka, mangka lajeng sami wangsul mratobat dhumateng Paduka saha ngakeni asma Paduka sarta sami ndedonga tuwin nyenyuwun dhumateng Paduka wonten ing padaleman punika, ³⁴ Paduka mugè karsaamiyarsakaken wonten ing swarga saha karsa ngapunten dosaning umat Paduka Israel lan karsa mangsulaken dhateng ing tanah ingkang sampun Paduka paringaken dhateng leluhuripun.

³⁵ Manawi langit mineb, satemah boten wonten jawah, amargi tiyang-tiyang wau sami nglampahi dosa dhumateng Paduka, mangka lajeng ndedonga wonten ing panggenan punika sarta ngakeni asma Paduka saha sami nyingkur dhateng dosanipun, jalaran sampun Paduka tindhes, ³⁶ mugè Paduka karsa midhangetaken wonten ing swarga saha karsa ngapunten dosaning abdi-abdi Paduka, inggih umat Paduka Israel punika -- amargi Paduka ingkang sampun paring pitedah bab margi ingkang sae ingkang kedah dipun anut -- saha mugè Paduka karsa paring jawah dhumateng siti Paduka ingkang sampun Paduka paringaken dhateng umat Paduka dados tanah-pusakanipun.

³⁷ Manawi ing nagari ngriki katempuh ing paceklik, manawi kataman ing pageblug, ama saha penyakit gandum, walang utawi

walang kethaha, manawi mengсах damel rupekipun tiyang-tiyang wau wonten ing salah satunggaling kithanipun, manawi wonten wewelak utawi sesakit punapa kemawon, ³⁸ lajeng wonten tiyang utawi umat Paduka Israel punika sadaya sami ngunjukaken pandonga sarta panyuwunan wonten ing padaleman punika kalayan ngulukaken tanganipun -- awit satunggal-satunggalipun sumerep punapa ingkang damel judheging manahipun piyambak punika -- ³⁹ Paduka mugih inggih karsaa midhangetaken wonten ing swarga, papan padaleman Paduka ingkang tetep, saha Paduka mugih karsaa paring pangapunten, karsaa tumindak tuwin paring piwales dhumateng sinten kemawon ingkang salaras kaliyan sakathahing lampah-lampahipun, awit Paduka nguningani manahipun -- amargi namung Paduka ingkang nguningani manahipun sadaya para anaking manungsa -- ⁴⁰ supados tiyang-tiyang wau sami ajrih dhumateng Paduka ing salaminipun sami gesang wonten ing tanah ingkang sampun Paduka paringaken dhumateng leluhur kawula sadaya.

⁴¹ Makaten ugi manawi wonten tiyang manca, ingkang boten kagolong umat Paduka Israel, ingkang dhateng saking nagari ingkang tebih margi saking asma Paduka, -- ⁴² awit temtu badhe wonten tiyang ingkang kepingin mirengaken bab asma Paduka ingkang ageng saha bab asta Paduka ingkang santosa saha lengen Paduka ingkang Paduka acungaken

-- saha dhatengipun wau prelu ndedonga wonten ing padaleman punika, ⁴³ mugi Paduka ugi karsa midhangetaken wonten ing swarga, papan padaleman Paduka ingkang tetep, punapa dene Paduka mugi karsaa tumindak salaras kaliyan sadaya ingkang dipun unjukaken dening tiyang manca wau dhumateng Paduka, supados sadaya bangsa ing bumi sami tepang kaliyan asma Paduka, satemah sami ajrih dhumateng Paduka kados dene umat Paduka Israel saha lajeng sami sumerep, bilih asma Paduka kaucapaken tumrap ing padaleman ingkang sampun kawula degaken punika.

⁴⁴ Samangsa umat Paduka ngedali perang nglawan mengsahipun, dhatenga pundi kemawon anggen Paduka ndhawuhi, tuwin manawi lajeng sami ndedonga dhumateng Pangeran Yehuwah kalayan majeng dhateng ing kitha ingkang sampun Paduka pilih saha dhateng padaleman ingkang sampun kawula degaken kagem asma Paduka, ⁴⁵ Paduka mugi karsaa miyarsakaken wonten ing swarga dhateng pandonga saha panyuwunipun punapa dene Paduka mugi karsaa paring kaadilan dhumateng tiyang-tiyang wau.

⁴⁶ Manawi sami tumindak dosa dhumateng paduka -- amargi boten wonten tiyang ingkang tanpa dosa -- saha Paduka lajeng duka dhateng tiyang-tiyang wau lan Paduka pasrahaken dhateng mengsah, satemah nunten sami kaboyong dados tawanan dhateng ing nagarining mengsah ingkang tebih

utawi ingkang celak; ⁴⁷ mangka lajeng sami enget ing salebeting manahipun wonten ing tanah pamboyongan wau, saha nunten sami mratobat tuwin sami sesambat dhumateng Paduka wonten ing tanahipun ingkang sami mboyongi punika, saha sami munjuk: Kawula sampun sami nglampahi dosa, sami kalepatan tuwin tumindak duraka, ⁴⁸ manawi lajeng sami wangsul mratobat dhumateng Paduka kalayan gumolonging manahipun sarta gumolonging nyawanipun wonten ing nagarinipun mengsah ingkang mboyongi kadadosaken tawanan wau, punapa malih manawi sami ndedonga dhumateng Paduka kalayan majeng dhateng ing nagarinipun ingkang sampun Paduka paringaken dhumateng leluhuripun, dhateng kitha ingkang sampun Paduka pilih saha dhateng ing padaleman ingkang sampun kawula degaken kagem asma Paduka, ⁴⁹ Paduka mugi karsaa midhangetaken wonten ing swarga, papan padaleman Paduka ingkang tetep, dhumateng pandonga tuwin panyuwunanipun saha Paduka mugi karsaa paring kaadilan dhumateng tiyang-tiyang wau. ⁵⁰ Paduka mugi karsaa paring pangapunten dhumateng umat Paduka ingkang sampun dosa dhumateng Paduka punika, karsaa ngapunten sakathahing panerakipun ingkang katandukaken dhumateng Paduka punika, saha mugi Paduka karsaa ndadosaken tiyang-tiyang wau sami tampi sih-piwelasipun para tiyang ingkang mboyongi kadadosaken tawanan, satemah lajeng sami dipun welasi,

⁵¹ awit punika umat Paduka tuwin kagungan Paduka, ingkang sampun Paduka irid medal saking tanah Mesir saking satengahing dhapur pangleburan tosan.

⁵² Paduka mugni karsaa mbikak paningal Paduka tumrap panyuwunanipun abdi Paduka saha tumrap panyuwunanipun umat Paduka Israel sarta mugni Paduka karsaa midhangetaken dhumateng tiyang-tiyang wau, kaping pinten kemawon anggenipun sami nyenyuwun dhumateng Paduka. ⁵³ Amargi Paduka ingkang sampun misahaken tiyang-tiyang wau saking antawisipun sadaya bangsa ingkang wonten ing bumi, Paduka dadosaken kagungan Paduka, kadosdene ingkang sampun Paduka pangandikakaken lumantar Nabi Musa, abdi Paduka, nalika Paduka ngirid leluhur kawula sadaya medal saking ing tanah Mesir, dhuh Pangeran Yehuwah!"

Berkah lan pamuji

8:54-61

2Bb 7:1-3

⁵⁴ Bareng Sang Prabu Suleman wus rampung anggone ngunjukake sakehe pandonga lan panyuwunan marang Sang Yehuwah, panjenengane banjur jumeneng saka ing sangarepe misbyahe Sang Yehuwah yaiku sawuse jengkeng kalawan ngegarake astane marang ing langit. ⁵⁵ Panjenengane nuli jumeneng lan mberkahi sapasamuwane Israel kabeh kalawan swara sora, pangandikane:

⁵⁶“Pinujia Pangeran Yehuwah kang paring papan pangasoan marang umate Israel, ngetrepi apa kang kapangandikakake; sakehe kang becik, kang wus kajanjekake lumantar Nabi Musa, abdine, ora ana siji bae kang ora ditetepi. ⁵⁷Pangeran Yehuwah Allah kita, muga karsaa nunggil kalawan kita, kayadene wus nunggil kalawan leluhur kita, muga Panjenengane aja nganti nilar kita lan aja nganti negakake kita, ⁵⁸nanging ati kita muga kagendenga marang ing Panjenengane, supaya laku kita metu ing sakehing dalan kang wus katedahake lan supaya kita lestari nindakake sakehe dhawuhe tuwin katetepane sarta pranatane kang kadhawuhake marang leluhur kita. ⁵⁹Tembung kang wus dakunjukake marang Sang Yehuwah mau, muga cedhaka kalawan Sang Yehuwah, Allah kita, rina lan wengi, supaya Panjenengane banjur paring kaadilan marang abdine lan marang umate Israel, mawa-mawa kabutuhane ing sadina-dina, ⁶⁰supaya sakehing bangsa ing bumi padha sumurup, manawa Sang Yehuwah iku Gusti Allah, lan ora ana liyane, ⁶¹sarta muga kowe kabeh padha lumadi marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, kalawan gumolonging atimu apadene lakumu muga mituruta ing sakehe katetepane sarta tansah nindakake sakehing prentahe kaya dene ing dina iki.”

Kurban kanggo ngresmekake Padaleman Suci lan pahargyane

8:62-66

2Bb 7:4-10

⁶² Sang Prabu kalawan wong Israel kabeh banjur nyaosake kurban sembelehan ana ing ngarsaning Sang Yehuwah. ⁶³ Minangka kurban slametan marang Sang Yehuwah, Sang Prabu Suleman nyaosake sapi rolikur ewu lan wedhus satus rongpuluh ewu. Kaya mangkono Sang Prabu lan wong Israel kabeh anggone ngresmekake padalemane Sang Yehuwah mau.

⁶⁴ Ing dina iku uga Sang Prabu nucekake tengah-tengahe plataran ing sangarepe padalemane Sang Yehuwah, amarga iya ana ing kono iku anggone panjenengane nyaosake kurban obaran, kurban dhaharan lan sakehe gajihe kurban slametan, amarga misbyah tembaga kang ana ing ngarsane Sang Yehuwah iku keciliken manawa kanggo ndekekake kurban obaran lan kurban dhaharan sarta sakehe gajihe kurban slametan mau.

⁶⁵ Sang Prabu Suleman ing wektu iku uga banjur nganakake pahargyan ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, lawase pitung dina, bebarengan karo wong Israel kabeh, sawijining pasamuwan kang gedhe wiwit ing dalan lumebu marang Hamat nganti tekan ing kaline Mesir. ⁶⁶ Ing dina kang kaping wolu wong akeh mau padha

kadhawuhan bubar. Wong-wong iku nuli padha nyuwunake berkah Sang Prabu, sawuse mangkono banjur padha mulih menyang ing tarube dhewe-dhewe kalawan suka-suka lan bungah-bungah ing bab sakehing prakara kang becik kang katandukake dening Sang Yehuwa marang Sang Prabu Dawud, abdine, lan marang wong Israel, umate.

Pangeran Yehuwa ngatingal kang kaping pindhone marang Sang Prabu Suleman

9:1-9

2Bb 7:11-22

9¹ Bareng Sang Prabu Suleman wus rampung anggone yasa padalemane Sang Yehuwa lan kratone Sang Prabu sarta anggone damel samubarang kabeh kang dikersakake, ² Pangeran Yehuwa nuli ngatingal marang Sang Prabu Suleman kang kaping pindhone, kaya nalika ngatingal ana ing Gibeon. ³ Pangandikane Sang Yehuwa marang panjenengane mangkene: “Ingsun wus midhangetake pandonga lan panyuwunira kang sira unjukake marang Ingsun; Ingsun wus nucekake padaleman kang sira yasa kagem paleremaning asmaningSun ing salawas-lawase. PaningalingSun lan galihingsun bakal tansah ana ing kono. ⁴ Anadene sira, manawa lakunira ana ing ngarsaningSun padha kaya Dawud, ramanira, kalawan ati mulus lan jujur sarta tumindakira nocogi sakehing dhawuhingSun marang sira,

tuwin manawa sira tetep nglakoni sakehing katetepaningSun lan pranataningSun, ⁵Ingsun bakal nyantosakake dhamparing karajanira tumrap Israel nganti ing salawas-lawase kaya kang wus dakjanjekake marang Dawud, ramanira, kalawan pangandikaningSun: Turunira ora bakal kapethal saka ing dhamparing karajan Israel. ⁶Nanging manawa sira lan anak-anakira padha ngungkurake Ingsun lan ora netepi sakehing dhawuh lan katetepaningSun kang wus Sunparingake marang sira, tuwin banjur padha lunga ngabekti marang allah liyane sarta sujud nyembah marang iku, ⁷wong Israel bakal Sunsirnakake saka ing tanah kang wus Sunparingake, tuwin padaleman kang wus Sunsucekake kagem asmaningSun iku bakal Sunbucal saka ing ngarsaningSun; ing kono Israel bakal dadi pocapan lan pepoyokan ana ing antarane sakehe para bangsa. ⁸Sabanjure padaleman iki bakal dadi jugrugan, satemah saben wong liwat bakal gumun, singsot sarta celathu: Apa sababe dene Pangeran Yehuwah matrapi kang mangkono iku marang nagara iki lan marang padalemane iki? ⁹Ing kono wong bakal celathu: Amarga wong-wong padha ninggal Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe, kang wus ngirid para leluhure metu saka ing tanah Mesir lan marga saka anggone padha rumaket marang allah liyane tuwin sujud nyembah sarta ngabekti marang iku. Yaiku mulane Pangeran Yehuwah banjur ndhatengake sakehe bilahi iki marang wong-wong iku.”

**Pambudi-dayane Sang
Prabu Suleman sawatara**

9:10-28

2Bb 8:1-18

¹⁰Sawuse rong puluh taun Sang Prabu Suleman anggone yasa padaleman loro mau wus rampung, yaiku padalemaning Yehuwah lan kadhatoning Sang Prabu.

¹¹Ing sarehne Sang Prabu Hiram, ratu ing Tirus, wus mbiyantu Sang Prabu Suleman kayu eres, kayu beros lan emas, sapira kang dikarsakake, mulane ing nalika iku Sang Prabu Suleman banjur nyaosi marang Sang Prabu Hiram kutha ing tanah Galilea rong puluh. ¹²Nanging bareng Sang Prabu Hiram rawuh saka ing Tirus prelu mirsani kutha-kutha kang dicaosake dening Sang Prabu Suleman marang panjenengane iku, kabeh iku kurang gawe renaning panggalihe.

¹³Mulane pangandikane: “Kitha-kitha punapa ingkang panjenengan paringaken dhateng kula punika, sadherek?” Mulane tekan saprene wewengkone kutha-kutha mau banjur karan tanah Kabul. ¹⁴Dene Sang Prabu Hiram wus ngintunake satus rong puluh talenta emas marang Sang Prabu.

¹⁵Anadene anggone para wong nyangga karya kaklempakake dening Sang Prabu Suleman iku mangkene: Wong mau padha diklempakake kagem yasa padalemaning Pangeran Yehuwah, kadhatoning Sang Prabu,

beteng Milo lan temboke kutha Yerusalem sarta uga didhawuhi nyantosani kutha Hazor, Megido lan Gezer -- ¹⁶ Sabab Sang Prabu Pringon, ratu ing Mesir, wus majeng perang lan ngrebat kutha Gezer, kang banjur kaobong sarta para wong Kanaan kang manggon ing kono padha dipateni. Sawuse mangkono kutha mau nuli kaparingake marang putrane putri, garwane Sang Prabu Suleman, minangka ganjaran nalika kramane; ¹⁷ kutha Gezer iku banjur disantosani dening Sang Prabu Suleman. -- Ana maneh wong nyangga karya kang padha didhawuhi nglumpuk ana ing kutha Bet-Horon Lebak, ¹⁸ ing Baalat, ing Tamar ing pasamunan kang ana ing tanah Yehuda ¹⁹ lan ing sakehe kutha pasimpunan kagungane Sang Prabu Suleman, ing kutha-kutha panggonane kareta, ing kutha-kutha panggonaning wong nunggang jaran sarta ana ing ngendi bae kang dikarsakake Sang Prabu Suleman anggone arep yeyasa ana ing Yerusalem ana ing gunung Libanon, utawa ana ing sawewengkone nagara kang dikwaosi kabeh. ²⁰ Sakehe kekarene bangsa Amori, bangsa Het, bangsa Feris, bangsa Hewi lan bangsa Yebus, kang ora kagolong bangsa Israel, ²¹ yaiku wong-wong kang isih padha manggon ing nagara kono turune bangsa-bangsa mau lan kang ora bisa ditumpes dening Israel, iya wong-wong iku kang padha diklempakake dening Sang Prabu Suleman kadadekake abdi nyangga karya, mangkono iku nganti saprene. ²² Nanging wong Israel ora ana kang

kadadekake abdi kaya mangkono dening Sang Prabu Suleman; iku padha kadadekake prajurit, abdi dalem, panggedhe, opsir utawa panggedhening wadya-bala kang nunggang kreta lan wadya-bala jaranan.

²³Iki para pemimpin umum kang manggedheni pakaryane Sang Prabu Suleman: limang atus seket cacache wong kang padha ngereh wong akeh kang nglakoni pagawean mau.

²⁴Sawuse putri putrane Sang Prabu Pringon pindhah saka ing kutha Dawud menyang ing dalem anggone ngyasakake Sang Prabu Suleman, Sang Prabu enggal banjur yasa Milo.

²⁵Saben taun Sang Prabu Suleman caos kurban obaran lan kurban kaslametan ping telu ana ing misbyah kang kaadegake kagem Pangeran Yehuwah sarta mbesmi dupa ana ing ngarsaning Sang Yehuwah. Mangkono wus rampung anggone yasa padaleman mau.

²⁶Sang Prabu Suleman uga yasa kapal-kapal ana ing Ezion-Geber kang ana ing sacedhake Elot, ing sapinggire Sagara Teberau, ing tanah Edom, ²⁷kapal-kapal iku kaagem dening Sang Prabu Hiram ngintunake para abdine, yaiku para punggawa kapal kang padha ngreti bab sagara, mbarengi para abdine Sang Prabu Suleman. ²⁸Lakune tekan ing Ofir, ana ing kono padha njupuk emas patang atus rong puluh talenta kang banjur padha kaaturake marang Sang Prabu Suleman.

Sang Ratu ing nagara Syeba maratamu**10:1-13***2Bb 9:1-12*

10¹ Nalika ratu ing nagara Syeba mireng pawarta bab Sang Prabu Suleman gandheng karo asmane Sang Yehuwah, panjenengane banjur rawuh arep nguji kalawan cangkriman. ² Rawuhe ing Yerusalem kadherekake ing wadya-bala kang gedhe banget, kalawan unta kang padha diemoti bumbu-bumbu, emas akeh tuwin sesotya kang larang-larang. Bareng wus rawuh ana ing ngarsane Sang Prabu Suleman banjur ngaturake isining panggalihe kabeh. ³ Dene Sang Prabu Suleman nyaosi wangsulan tumrap sakehe pandangune Sang Raja Putri mau; tumrap Sang Prabu Suleman ora ana prakara kang samar, kang nganti ora bisa kawangsulan. ⁴ Nalika ratu ing nagara Syeba nguningani sakehing kawicaksanane Sang Prabu Suleman lan padaleman kang wus kayasa, ⁵ dhaharan ing mejane, patrap anggone para abdine padha lungguh ngadhep, patrap anggone para peladen padha leladi lan anggone padha manganggo, pangunjukane tuwin kurban obaran kang saben-saben kacaosake ana ing padalemaning Pangeran Yehuwah, Sang Raja Putri banget erame. ⁶ Banjur matur marang Sang Prabu: "Pancen saestu leres pawartos ingkang kula pireng wonten ing nagari kula bab panjenengan tuwin bab kawicaksanan

panjenengan, ⁷ nanging kula boten pitados dhateng pitembungan-pitembungan punika, ngantos kula lajeng mriki saha nyumerepi piyambak; sayektos sapalihipun kemawon dereng wonten ingkang kawartosaken dhateng kula; ing bab kawicaksanan tuwin karaharjan panjenengan nglangkungi kabar ingkang kula pireng. ⁸ Begja para garwa panjenengan punika, begja para abdi panjenengan ingkang tansah ngladosi panjenengan lan nyumerepi kawicaksanan panjenengan! ⁹ Pinujia Pangeran Yehuwah, Gusti Allah panjenengan, ingkang sampun karenan dhumateng panjenengan, satemah lajeng nglenggahaken panjenengan ing dhamparing karajan Israel! Sarehne Pangeran Yehuwah asih dhateng tiyang Israel ing salami-laminipun, mila nunten njumenengaken panjenengan dados ratu supados nindakaken kaadilan saha kaleresan.” ¹⁰ Sang Prabu Suleman banjur kacaosan emas satus rong puluh talenta, anggi-anggi akeh banget lan sesotya kang larang-larang; ora tau ana anggi-anggi maneh kang teka kang samono akehe, kaya kang dicaosake dening ratu ing nagara Syeba marang Sang Prabu Suleman mau.

¹¹ Sarta maneh kapal-kapale Sang Prabu Hiram, kang padha ngangskati emas saka ing Ofir, uga momot kayu cendhana lan sesotya kang larang-larang saka ing Ofir akeh banget. ¹² Kayu cendhana iku kaagem dening Sang Prabu damel barang dandanan kanggo padalemaning Pangeran Yehuwah tuwin

kadhatoning Sang Prabu lan uga didadekake clempung lan slukat kanggo para penyanyi; kayu cendhana kang kaya mangkono iku saprene ora ana kang teka lan ora ana kang katon maneh.

¹³ Sang Prabu Suleman nyaosi marang ratu ing nagara Syeba apa bae kang dikarsakake lan kang dipundhut, iku kajabane apa kang wus dicaosake marang panjenengane kang kagalih wus pantes dening Sang Prabu Suleman. Sang Raja Putri nuli kondur menyang ing nagarane kadherekake dening para abdine.

Pamedale Sang Prabu Suleman dalah kasugihane

10:14-29

2Bb 9:13-28

¹⁴ Anadene emas kang diladekake marang Sang Prabu Suleman iku ing sajroning sataun bobote ana nem atus sawidak nem talenta, ¹⁵ iku durung kapetung kang diunjukake dening para sudagar lan para pedagang sarta dening para ratu ing tanah Arab tuwin para bupati ing nagara kono.

¹⁶ Sang Prabu Suleman yasa tameng gedhe rong atus, kang digawe emas gemblengan, saben tameng gedhe siji emase nem atus sekel; ¹⁷ panjenengane uga yasa tameng cilik telung atus, kang digawe uga emas gemblengan, siji-sijine emase telung mena; Sang Prabu banjur dhawuh nyimpen iku mau kabeh ana ing gedhong "Alas Libanon".

¹⁸ Sang Prabu uga yasa dhampar gadhing gedhe, kang sinelut ing emas murni.

¹⁹ Dhampar iku sungsun enem; sing sisih mburi ana endhas-endhasane bunder, lan ing sisih kiwa-tengene palenggahan ana lengenane. Ing sandhinging lengenan mau ana pepethaning singa loro, ²⁰ dene ing sandhuwure undhak-undhakan ing kiwa-tengene ana singane rolas kang padha ngadeg; durung tau ana karajan kang yasa barang gegawean kang kaya mangkono iku.

²¹ Sakehing piranti kang kagem ngunjuk Sang Prabu Suleman kang digawe emas lan sakehe barang kang ana ing gedhong “Alas Libanon” iku kang digawe emas murni; ora ana barang salaka, awit nalika jamane Sang Prabu Suleman panganggepe wong salaka iku tanpa aji. ²² Sabab Sang Prabu kagungan kapal-kapal Tarsis ana ing sagara kang manunggal karo kapal-kapale Sang Prabu Hiram, lan saben telung taun sepisan kapal-kapal Tarsis mau teka nggawa emas, salaka lan gadhing, uga kethek lan manuk merak. ²³ Kasugihan lan kawicaksanane Sang Prabu Suleman iku ngluwihi sakehing ratu ing bumi. ²⁴ Wong saindenging jagad padha ngupaya pangayunane Sang Prabu Suleman prelu nyumurupi kawicaksanan kang wus kaparingake dening Gusti Allah ana ing sajroning panggalihe. ²⁵ Saben wong kang sowan nggawa pisungsung arupa barang-barang salaka lan barang-barang

emas, pangageman, gegaman, anggi-anggi, jaran lan bihal, lumintu ing saben taun.

²⁶ Sang Prabu Suleman uga nglempakake kreta lan wadya-bala jaranan, nganti banjur kagungan kreta sewu patang atus lan wadya-bala jaranan rolas ewu, kabeh iku kapapanake ana ing kutha-kutha kang mligi kanggo ngandhangake kreta, cedhak karo Sang Prabu ana ing Yerusalem.

²⁷ Sang Prabu anggone ndhatengake salaka ana ing Yerusalem kehe nganti kaya watu. Kehe wit eres nganti kaya wit sikmah kang tuwuh ana ing Sefela.

²⁸ Jaran kagem Sang Prabu Suleman ditekakake saka ing Misraim lan ing Kewe; para sudagare Sang Prabu anggone kulak saka Kewe kalawan rega pasar. ²⁹ Kreta kang saka ing Misraim iki siji nganti rega nem atus sekel salaka, dene jaran nganti rega satus seket sekel; iku mau kabeh uga dikirimake marang sakehe para ratune bangsa Het lan para ratu ing tanah Aram lan iya lumantar para sudagar iku.

Sang Prabu Suleman dhumawah ing dosa, nyembah marang brahala

11:1-13

11 ¹ Anadene Sang Prabu Suleman iku remen mundhut garwa putri ngamanca akeh. Kajaba putri putrane Sang Prabu Pringon, uga putri Moab, Amon, Edom, Sidon lah Het, ² mangka ing bab bangsa-bangsa

iku Pangeran Yehuwah wus ngandika marang wong Israel mangkene: “Sira aja padha srawungan kalawan bangsa-bangsa iku, lan bangsa-bangsa iku aja nganti srawungan kalawan sira kabeh, amarga wong-wong iku mesthi bakal nggendeng atinira marang allah-allahé.” Panggalihe Sang Prabu Suleman wus tresna banget marang putri-putri mau.

³Garwane kang trahe wong luhur kehe pitung atus, dene garwane selir telung atus; para garwane iku padha nggendeng panggalihe saka ing pangayunaning Pangeran Yehuwah.

⁴Awit nalika Sang Prabu Suleman wus sepuh, para garwane padha ngengokake panggalihe supaya ngabekti marang allah-allah liyane, satemah banjur wus ora meleng anggone rumaket marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahé, kaya Sang Prabu Dawud, kang rama.

⁵Kaya ta Sang Prabu Suleman tumuli ngabekti marang Asytoret, dewa-dewaning wong Sidon, lan marang Milkom, dewaning kanisthan sesembahane wong Amon, ⁶sarta Sang Prabu Suleman banjur nindakake apa kang ala ana ing paningaling Yehuwah, sarta angone ngabekti marang Pangeran Yehuwah ora kanthi gumolonging panggalih kayadene Sang Prabu Dawud, kang rama.

⁷Ing nalika iku Sang Prabu Suleman ngedegake tengger pangurbanan kanggo Kamos, dewaning kanisthan sesembahaning wong Moab, ana ing gunung ing sawetane Yerusalem, lan kanggo Molokh, dewaning kanisthan sesembahane wong bani Amon. ⁸Mangkono

uga panjenengane iya nindakake iku kanggo para garwane kabeh, putri-putri ngamanca, kang padha caos kurban arum-arum lan kurban sembelehan marang para allah.

⁹Marga saka iku Sang Yehuwah banjur duka marang Sang Prabu Suleman, awit panggalihe wus nyimpang saka Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel, kang wus kaping pindho ngatingal marang panjenengane, ¹⁰sarta kang wus paring dhawuh ing bab iki marang panjenengane, supaya aja nganti manut marang allah-allah liyane, nanging panjenengane ora nindakake apa kang kadhawuhake dening Sang Yehuwah.

¹¹Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Sang Prabu Suleman: “Sarehne sira nglakoni mangkono, yaiku sira ora nggondheli marang prajanjian lan sakehing katetepaningSun kang wus Sundhawuhake marang sira, mulane lah Ingsun bakal nyuwek karajan iku saka ing sira lan bakal Sunparingake marang abdinira. ¹²Mung bae, ing sajrone sira isih urip, bab iku durung Suntindakake marga saka Dawud, bapakira; anggoningSun bakal nyuwek besuk saka ing tangane anakira.

¹³Sanadyan mangkono karajan iku ora bakal Sunsuwek babar pisan, ana taler siji kang bakal Sunparingake marang anakira marga saka abdiningsun Dawud lan marga saka Yerusalem kang wus Sunpilih.”

Para mungsuhe Sang Prabu Suleman

11:14-40

¹⁴Sawuse mangkono Pangeran Yehuwah banjur nganakake mungsuh kang nglawan Sang Prabu Suleman, yaiku Sang Hadad, priyagung Edom, tedhake ratu Edom. ¹⁵Bareng Sang Prabu Dawud wus ngawonake wong Edom, Senapati Yoab nuli tindak, ngubur para wong kang padha mati sarta sawuse mangkono banjur nyirnakake sakehing wong lanang ing Edom, ¹⁶nganti nem sasi lawase anggone Sang Yoab lereb ana ing kono kalawan Israel kabeh, nganti sakehing wong lanang ing Edom wus padha sirna kabeh. ¹⁷Nanging Sang Hadad oncat, bebarengan karo punggawa sawatara, abdine kang rama, lan ngungsi menyang Mesir; anadene Sang Hadad iku isih timur banget. ¹⁸Anggone padha mangkat saka ing Midian, banjur menyang ing Paran. Ana ing kono ngajak wong sawatara nuli tekan ing Mesir ing ngarsane Sang Prabu Pringon, ratu ing Mesir. Sang Hadad kaparingan dalem, lan ditemtokake blanjane sarta diparingi bumi dening Sang Prabu. ¹⁹Sang Prabu Pringon tresna banget marang Sang Hadad, nganti diparingi garwa, yaiku rayine garwane piyambak, rayine Sang Prameswari Takhpenes. ²⁰Rayine Sang Putri Takhpenes iku tumuli kagungan putra kakung, kang kaparingan asma Genubat; iki banjur kasapih dening Sang Putri Takhpenes ana ing

kadhatone Sang Prabu Pringon, mulane Sang Genubat mau dumunung ana ing satengahe para putrane Sang Prabu Pringon piyambak.

²¹Nalika kapireng dening Sang Hadad saka ing Mesir manawa Sang Prabu Dawud wus sumare nunggil kalawan para leluhure, sarta Senapati Yoab uga wus seda, Sang Hadad tumuli munjuk marang Sang Prabu Pringon: “Kawula kalilana wangsul dhateng ing nagari kawula.”

²²Sang Prabu Pringon banjur ndangu: “Sira kekurangan apa ta ana ing ngarsaningsun?” Atur wangsulane: “Kawula boten kekirangan punapa-punapa, nanging sanadyan makaten, kawula kalilana kesah.”

²³Gusti Allah uga nganakake mungsuh maneh kang nglawan Sang Prabu Suleman, yaiku Rezon bin Elyada, kang wus minggat saka ing ngarsane gustine, yaiku Sang Prabu Hadadezer, ratu ing nagara Zoba. ²⁴Iku nglumpukake wong lan banjur dadi kepala grombolan. Nalika arep padha kasirnakake dening Sang Prabu Dawud, tumuli padha sumingkir menyang ing Damsyik lan padha manggon ana ing kono sarta banjur ngangkat Rezon kadadekake ratu. ²⁵Iya panjenengane iku kang dadi mungsuhe Israel ing salawase sugenge Sang Prabu Suleman lan kang ndhatengake kasangsaran kayadene Sang Hadad. Panjenengane sengit marang wong Israel lan banjur jumeneng ratu ana ing Aram.

²⁶Uga Yerobeam bin Nebat, wong Efraim saka ing Zereda, punggawane Sang Prabu Suleman mbalela marang Sang Prabu. Ibune jenenge

Zerua, randha. ²⁷Anadene jalarane anggone mbalela marang Sang Prabu iku mangkene: Sang Prabu Suleman lagi mbangun beteng Milo lan ndandosi bedhahing temboke kuthane Sang Prabu Dawud, ramane. ²⁸Yerobeam iku wong kang pinter; bareng Sang Prabu Suleman mirsa, manawa wong nonoman iku sregep nyambut gawe, wong mau banjur kaangkat dadi lelurahing sakehe pagawean wajib, bubuhane turune Rama Yusuf. ²⁹Nalika samana ing sawijining dina Yerobeam pinuju metu saka ing kutha Yerusalem banjur dipethukake dening Nabi Ahia saka ing Silo, kang ngagem jubah anyar. Anadene kang ana ing ara-ara kono mung wong loro iku. ³⁰Nabi Ahia nuli nyepeng jubahe anyar kang diagem mau sarta banjur kasuwek-suwek dadi rolas, ³¹lan ngandika marang Yerobeam: “Kowe njupuka suwekan sapuluh kanggo kowe, awit mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel: Lah Ingsun bakal nyuwek karajan iku saka ing tangane Suleman sarta Ingsun bakal maringi sira sapuluh taler. ³²Nanging sataler bakal tetep dadi duweke marga saka abdiningSun Dawud lan marga saka Yerusalem, kutha kang Sunpilih saka ing antarane sakehing talere Israel. ³³Dene sababe yaiku anggone wus ninggal Ingsun lan sujud nyembah marang Asytoret, dewa-dewaning wong Sidon, marang Kamos, allaha wong Moab lan marang Milkom, allaha bani Amon, tuwin anggone ora lumaku ing dalan kang Suntedahake kalawan nglakoni apa kang

bener ana ing paningalingSun sarta kalawan tansah nindakake sakehe katetepan lan tatananingSun, kayadene Dawud, bapakne.

³⁴Ora saka ing tangane anggoningSun bakal mundhut karajan iku kabeh; Ingsun bakal nglestarekake anggone dadi ratu ing salawase uripe, marga saka abdiningsun Dawud kang wus Sunpilih lan kang tansah nindakake dhawuh tuwin katetepaningSun. ³⁵Nanging saka ing anake anggoningSun bakal mundhut karajan iku, kang banjur bakal Sunparingake marang sira sepuluh taler. ³⁶Dene anake bakal Sunparingi sataler, supaya abdiningsun Dawud tansah duwe turun ing ngarsaningSun ana ing Yerusalem, kutha kang Sunpilih kagem Ingsun, amrih asmaningsun lestari ana ing kono.

³⁷Anadene sira bakal Sunpundhut, supaya sira mengku sakehe kang dikarepake dening atinira lan dadi ratu ing Israel. ³⁸Lan manawa sira ngrungokake marang kang Sundhawuhake kabeh marang sira lan lumaku ing dalan kang Suntedahake sarta nindakake apa kang bener ana ing paningalingSun kalawan tansah nglakoni sakehe katetepan lan dhawuhingsun kayadene kang wus katindakake dening abdiningsun Dawud, Ingsun nganthi marang sira tuwin bakal maringi marang sira turun kang santosa kaya kang wus Sunparingake marang Dawud, lan Ingsun bakal maringake wong Israel marang sira. ³⁹Marga saka iku Ingsun bakal ngesorake turune Dawud, nanging ora ing salawase.”

⁴⁰ Sang Prabu Suleman banjur ngangkah mateni Yerobeam, nanging Yerobeam nuli mangkat ngungsi menyang ing tanah Mesir, marang ing ngarsane Sang Prabu Sisak, ratu ing nagara Mesir, sarta manggon ana ing kono nganti sasedane Sang Prabu Suleman.

Sedane Sang Prabu Suleman

11:41-43

2Bb 9:29-31

⁴¹ Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Suleman lan kabeh kang katindakake tuwin kawicaksanane iku rak katulisan ana ing layang babade Sang Prabu Suleman. ⁴² Sang Prabu Suleman anggone jumeneng ratu ana ing Yerusalem ngratoni Israel kabeh patang puluh taun. ⁴³ Sawuse mangkono Sang Prabu Suleman banjur kepareng ngaso tunggil para leluhure, sarta nuli kasarekake ana ing kuthane Sang Prabu Dawud, ramane. Kang putra Pangeran Rehabeam kang banjur nggentosi jumeneng ratu.

Pecahé karajan Israel

12:1-24

2Bb 10:1--11:4

12 ¹ Sawuse mangkono Sang Prabu Rehabeam nuli tindak menyang ing Sikhem, amarga wong Israel kabeh wus padha nglumpuk ana ing Sikhem prelu njumenengake ratu panjenengane. ² Bareng

Yerobeam bin Nebat krungu warta bab iku -- nalika samana dheweke isih ana ing Mesir, sabab lunga ngungsi mrana, nglungani Sang Prabu Suleman -- banjur enggal-enggal bali saka ing tanah Mesir. ³ Wong-wong banjur kongkonan ngundang, Yerobeam iya nuli teka bebarengan karo wong Israel sapa samuwan kabeh lan banjur munjuk marang Sang Prabu Rehabeam: ⁴“Rama dalem sampun damel awrating tetanggelanipun dalem sadaya, mila sapunika panjenengan dalem mugni karsaa ngenthengaken padamelan ingkang ngrekaos ingkang kabebahaken dening rama dalem saha tanggelan ingkang awrat ingkang dipun sangkulaken dhumateng kawula sadaya, temah kawula lajeng sami badhe ngabdi dhumateng panjenengan dalem.” ⁵ Nanging padha diparingi wangsulan mangkene: “Padha mundura nganti besuk emben, nuli padha bali seba marang ing sun.” Rakyat kabeh tumuli padha mundur.

⁶ Sang Prabu Rehabeam banjur mundhut pamrayoga marang para pinituwa kang sajege sugenge Sang Prabu Suleman, ramane, tansah ngamping-ampingi, pangandikane: “Kapriye pamrayoganira anggoning sun bakal paring wangsulan marang rakyat iku?” ⁷ Atur wangsulane: “Manawi ing dinten punika panjenengan dalem karsa paring wangsulan kalayan tetembungan ingkang sae, rakyat temtu lajeng badhe ngabdi dhumateng panjenengan dalem ing salaminipun.”

⁸ Nanging Sang Prabu ora karsa dhahar atur

pamrayogane para pinituwa mau, sarta banjur mundhut tetimbangan marang para wong nonoman kang barakan kalawan panjenengane sarta kang ngamping-ampingi panjenengane,⁹ pangandikane: “Kapriye panemunira, kapriye anggon kita bakal mangsuli rakyat kang padha matur marang ingsun: Panjenengan dalem mug i karsa ngenthengaken tanggulan ingkang kabebahaken dening rama dalem dhumateng kawula sadaya punika?”¹⁰ Para nonoman barakan dalem mau nuli padha munjuk: “Panjenengan dalem karsaa paring wangsulan dhumateng rakyat, ingkang sampun matur wonten ing ngarsa dalem: Rama dalem sampun damel awrating sesangganipun dalem sadaya, nanging panjenengan dalem mug i karsa paring kaentengan dhumateng adalem sadaya -- panjenengan dalem mug i karsaa paring wangsulan makaten: Jenthikingsun luwih gedhe tinimbang lambunge ramaningsun.¹¹ Mulane saiki mangkene: ramaningsun wus maringi tanggungan kang abot marang sira kabeh, nanging ingsun bakal ngundhaki tanggunganira; ramaningsun wus ngajar sira kabeh kalawan sambuk, nanging ingsun bakal ngajar sira kalawan sambuk kang mawa eri wesi.”

¹² Bareng let rong dina Yerobeam sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Rehabeam karo rakyat kabeh, ngetrepi apa kang didhawuhake dening Sang Prabu: “Besuk emben padha sowana mreneh maneh.”

¹³ Sang Prabu paring wangsulan marang rakyat kalawan sugal; ora mreduli marang atur pamrayogane para pinituwa; ¹⁴ kang dipangandikakake marang rakyat iku miturut rembuge para nonoman: mangkene pangandikane: “Ramaningsun ndadekake aboting ayahanira kabeh, nanging ingsun bakal muwuhi bubuhanira iku; ramaningsun wus ngajar sira kabeh kalawan sambuk, nanging ingsun bakal ngajar sira kalawan sambuk kang mawa eri wesi.” ¹⁵ Dadine Sang Prabu ora karsa njurungi panyuwune rakyat, sabab bab iku pancen owah-owahan kang dikarsakake dening Pangeran Yehuwah, supaya Sang Yehuwah saged netepi pangandikane lumantar Nabi Ahia, wong Silo, marang Yerobeam bin Nebat.

¹⁶ Bareng wong Israel kabeh sumurup, manawa Sang Prabu ora karsa njurungi panyuwune, rakyat banjur padha ngaturi wangsulan marang Sang Prabu mangkene:

“Kita sami tampi panduman punapa saking Sang Prabu Dawud?

Kita boten angsal warisan saking putranipun Sang Isai punika!

Padha balia menyang ing tarubmu, he wong Israel!

Sumangga, Sang Prabu Dawud, sapunika kawula aturi ngurus dalem paduka piyambak!”

Wong Israel banjur padha mulih menyang ing tarube, ¹⁷ satemah Sang Prabu Rehabeam mung jumeneng dadi ratune para wong Israel

kang manggon ing kutha-kutha Yehuda.

¹⁸Sawuse mangkono Sang Prabu Rehabeam tumuli ngutus Adoram, panggedhening wong nyangga karya nanging iku banjur dibenturi watu dening wong Israel kabeh nganti mati, malah Sang Prabu Rehabeam meh bae ora bisa nitih kretane mlajeng menyang ing Yerusalem.

¹⁹Kaya mangkono wiwitane anggone wong Israel padha mbalela marang tedhake Sang Prabu Dawud nganti tumeka ing dina iki.

²⁰Bareng wong Israel kabeh padha krungu, manawa Yerobeam wus bali, banjur kongkonan ngundang supaya nekanana parepatane, tumuli kaangkat dadi ratune wong Israel kabeh. Ora ana kang ndherek tedhake Sang Prabu Dawud, kajaba taler Yehuda.

²¹Bareng Sang Prabu Rehabeam wus rawuh ing Yerusalem, banjur nglempakake wong trah Yehuda kabeh lan taler Benyamin, cacache satus wolung puluh ewu, kabeh wong nonoman kang saguh perang nglawan turune Israel, karsane arep mangsulake karajan iku marang Sang Prabu Rehabeam, putrane Sang Prabu Suleman. ²²Nanging banjur ana pangandikaning Allah marang Nabi Semaya, abding Allah, mangkene: ²³“Sira matura marang Rehabeam, anake Suleman, ratu ing Yehuda, lan marang bangsa iku: ²⁴Makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah: Sira aja padha maju perang lan aja nglawan sadulur-sadulurira, wong Israel. Padha muliha menyang ing omahira dhewe-dhewe, sebab Ingsun kang damel kelakone bab iki.” Wong

kabeh padha ngestokake dhawuhe Pangeran Yehuwah lan banjur padha mulih miturut dhawuhe Pangeran Yehuwah mau.

Sang Prabu Yerobeam nganakake tata-pangibadah anyar

12:25-33

²⁵ Sawuse mangkono Sang Prabu Yerobeam banjur nyantosani kutha Sikhem ing pagunungan Efraim, nuli dedalem ana ing kono. Tumuli tindak saka ing kono lan nyantosani Pnuel. ²⁶ Sang Prabu Yerobeam ngandika ing sajroning panggalih: "Saiki mbokmanawa karajan bakal bali marang tedhake Dawud. ²⁷ Manawa bangsa iku lunga caos kurban sembelehan ana ing padalemaning Sang Yehuwah ing Yerusalem, bangsa iki atine mesthi bakal mbalik marang gustine, yaiku Rehabeam, raja Yehuda." ²⁸ Sawuse digalih-galih, Sang Prabu banjur yasa pedhet emas lanang loro sarta banjur ngandika marang wong kabeh: "Wus cukup suwe anggonira padha lunga menyang Yerusalem. He Israel, saiki delengen allah-allahira, kang wus nuntun sira metu saka ing tanah Mesir." ²⁹ Sapi kang siji nuli kapapanake ana ing Betel, dene sijine ana ing Dhan. ³⁰ Bab iku njalari wong banjur nglakoni dosa, awit rakyat nuli padha menyang Betel prelu nyembah marang reca kang siji, lan menyang ing Dhan nyembah marang reca sijine. ³¹ Sang Prabu uga yasa omah-omah pamujan ana ing tengger-tengger

pangurbanan sarta ngangkat wong-wong kadadekake imam saka ing kalanganing rakyat kang dudu trah Lewi. ³² Sawuse mangkono Sang Prabu Yerobeam mranata dina gedhe ing dina kang kaping limalas sasi wolu, kayadene dina gedhe Yehuda, sarta panjenengane piyambak minggah ing undhak-undhakaning misbyah. Kaya mangkono kang katindakake ana ing Betel: panjenengane caos kurban marang pedhet-pedhet kang wus kadamel mau, tuwin banjur paring bubuhan marang para imam tengger pangurbanan kang wus kaedegake. ³³ Panjenengane minggah ing undhak-undhakaning misbyah damelane kang ana ing Betel mau ing dina kang kaping limalas ing sasi kawolu, ing sasi kang wus karancang ing sajroning panggalihe piyambak; panjenengane mranata dina gedhe kanggo wong Israel lan minggah ing undhak-undhakaning misbyah mau prelu mbesmi kurban.

Abdining Allah saka ing Yehuda

13:1-34

13 ¹ Nalika Sang Prabu Yerobeam lagi jumeneng ana ing misbyah kambi mbesmi kurban, banjur ana sawijining abdine Pangeran Yehuwah kang teka ing Betel saka ing Yehuda. ² Marga saka dhawuhe Pangeran Yehuwah wong mau nuli nguwuh-uwuh marang misbyah iku, tembunge: “Heh misbyah, heh misbyah! Mangkene pangandikane Sang

Yehuwah: Lah bakal ana turune Dawud kang lair, jenenge Yosia. Iku bakal nyembeleh ana ing dhuwurira imam-imam tengger pangurbanan kang ngobong kurban ana ing dhuwurira, uga balung-balung manungsa bakal diobong ana ing dhuwurira.”³ Ing nalika iku uga wong mau aweh sumurup bab sawijining pratandha kaelokan, tembungé: “Iki pratandha kaelokan, yaiku manawa Pangeran Yehuwah wus ngandika: Lah misbyah iki bakal bengkah, satemah awu kang ana ing dhuwure banjur wutah.”⁴ Bareng Sang Prabu Yerobeam midhanget tembungé abdiné Allah kang katujokake marang misbyah ing Betel iku, nuli ngathungake astane saka ing sadhuwure misbyah lan dhawuh: “Cekelen wong iku!” Nanging astane kang diathungake marang wong mau banjur dadi kejeng, satemah ora kena dibengkelukake maneh.⁵ Misbyahe uga tumuli bengkah, awu kang ana ing dhuwure wutah, cocog karo pratandha kaelokan kang dikandhakake dening abdiné Allah marga saka dhawuhe Pangeran Yehuwah mau.⁶ Sang Prabu banjur ngandika marang abdiné Allah mau: “Kula mugi kasuwunaken sih-piwelasipun Pangeran Yehuwah, Gusti Allah panjenengan, saha kula mugi panjenengan dongakaken, supados tangan kula saged wangsul malih.” Abdiné Allah banjur nyuwunake sih-piwelase Pangeran Yehuwah, satemah astane Sang Prabu nuli bisa bali maneh, pulih kaya maune.⁷ Sawuse mangkono Sang Prabu tumuli ngandika marang abdiné Allah

mau: “Sumangga sesarengan kaliyan kula dhateng ing kraton, kula aturi nungtumaken sarira panjenengan, sasampunipun punika panjenengan badhe kula caosi atur-atur.”

⁸Nanging abdinings Allah munjuk marang Sang Prabu: “Sanadyan sapalihing kadhaton dalem panjenengan dalem paringaken dhumateng kawula, kawula boten badhe mampir dhateng ing kadhaton dalem; kawula ugi boten badhe nedha roti utawi ngombe toya wonten ing panggenan punika. ⁹Amargi makaten dhawuh pangandikanipun Pangeran Yehuwah dhumateng kawula: Sira aja mangan roti utawa ngombe banyu sarta aja bali metu ing dalam kang wus sira liwati mau.” ¹⁰Wong mau banjur lunga metu ing dalam liyane lan ora bali metu ing dalam kang wus diliwati, anggone menyang ing Betel.

¹¹Ing Betel ana sawijining nabi tuwa. Anak-anake padha teka lan nyeritakake sakehing panggawene abdinings Allah ing dina iku ana ing Betel. Uga padha nyeritakake marang bapakne tetembungane kang diaturake marang Sang Prabu. ¹²Bapakne nuli takon: “Lungane metu ing dalam ngendi?” Anak-anake nuli padha nuduhake dalam kang diliwati dening abdinings Allah kang teka saka ing Yehuda iku. ¹³Bapakne banjur kandha marang anak-anake: “Kuldiku abah-abahana!” Kuldine tumuli diabah-abahi; ¹⁴bapakne nuli nunggang lan mangkat nututi abdinings Allah mau sarta kepranggul lagi lungguh ana ing sangisoring wit gedhe. Banjur ditakoni:

“Punapa panjenengan abdining Allah ingkang rawuh saking Yehuda?” Wangsulane: “Inggih kula punika.”¹⁵ Celathune maneh: “Sumangga sesarengan kaliyan kula dhateng ing griya dhahar roti.”¹⁶ Nanging wangsulane: “Kula boten saged wangsul sesarengan kaliyan panjenengan lan mampir ing dalemipun; kula boten badhe nedha roti utawi ngombe toya sesarengan kaliyan panjenengan wonten ing panggenan ngriki,¹⁷ awit kula sampun kaparingan dhawuh dening Sang Yehuwah: Sira aja mangan roti utawa ngombe banyu ana ing kana. Sira aja bali liwat ing dalan kang wus sira liwati.”¹⁸ Wangsulane wong tuwa mau: “Kula punika ugi nabi kados panjenengan saha margi saking dhawuhipun Pangeran Yehuwah wonten malaekat ingkang sampun ngandika dhateng kula: Wong iku jaken bali bebarengan karo sira menyang ing omahira, dimen mangan roti lan ngombe banyu.”¹⁹ Nanging wong tuwa mau nggorohi abdining Allah. Abdining Allah iku banjur bali bebarengan karo dheweke lan mangan roti lan ngombe banyu ana ing omahe.

²⁰ Nalika lagi padha lungguh ngadhepake meja, banjur ana pangandikane Sang Yehuwah marang nabi kang ngajak bali,²¹ kang tumuli nguwuh mangkene marang abdining Allah kang teka saka ing Yehuda: “Makaten pangandikaning Pangeran Yehuwah: Sarehne sira mbangkang marang dhawuhe Pangeran Yehuwah lan ora nindakake sakehing dhawuhe kang kaparingake marang sira dening Sang

Yehuwah, Gusti Allahira, ²²nanging banjur bali lan mangan roti sarta ngombe banyu ana ing panggonan kene, sanadyan Panjenengane wus ngandika marang sira: Sira aja mangan roti utawa ngombe banyu, mulane jisimira ora bakal lumebu ing kubure leluhurira.”

²³Wong mau sawuse mangan roti lan ngombe banyu, banjur diabah-abahake kuldi, tumuli mangkat. ²⁴Nanging ana ing dalam banjur tinempuh ing singa lan dipateni. Jisime gumlethak ana ing dalam, kuldine ngadeg ana ing sandhinging jisime mau; singane uga ngadeg ana ing sandhinging jisim.

²⁵Wong-wong kang liwat padha ndeleng jisim kang gumlethak ana ing dalam lan singa kang ngadeg ing sandhinge iku. Wong-wong mau banjur padha nyritakake bab iku ana ing kutha panggonane nabi tuwa mau.

²⁶Nalika nabi tuwa kang mbujuk abding Allah supaya bali, krungu bab mau banjur celathu: “Iku abding Allah kang mbangkang marang dhawuhe Pangeran Yehuwah. Sang Yehuwah nuli ngulungake dheweke marang singa, kang nyuwek-nyuwek lan mateni wong iku, ngetrepi pangandikaning Sang Yehuwah kang diparingake marang dheweke.” ²⁷Banjur kandha marang anak-anake: “Kuldiku abah-abahana.” Tumuli padha ngabah-abahi kuldine. ²⁸Nabi tuwa mau nuli mangkat lan nemu jisime kang gumlethak ana ing dalam, sarta ndeleng kuldi lan singa kang ngadeg ana ing sandhinge. Singa iku ora mangsa jisim mau lan ora nyempal-nyempal

kuldine. ²⁹Nabi tuwa iku banjur njunjung jisime abding Allah mau katumpangake ing kuldine nuli kagawa bali menyang ing kuthane dhewe, arep ditangisi lan dikubur. ³⁰Jisim mau dikubur ana ing kuburane dhewe lan banjur ditangisi: “Adhuh sadherek kula!” ³¹Salebare ngubur nuli celathu marang anak-anake: “Manawa aku mati, aku kuburen ana ing kuburan iki nunggal karo abding Allah iku sarta balung-balungku dekekna ing sandhinge balung-balunge. ³²Amarga tetembungan kang diucapake marga saka dhawuhe Pangeran Yehuwah, marang misbyah kang ana ing Betel iku lan marang sakehing omah pamujan ing tengger-tengger ing kutha-kutha ing Samaria, iku mesthi bakal kelakon temenan.”

³³Sawuse kelakon mau Sang Prabu Yerobeam meksa ora nilar pandamele kang ala iku, nanging isih bae ngadegake imam-imam saka kalangan rakyat kanggo tengger-tengger pangurbanan. Sapa bae kang gelem, iku banjur katetepake dadi imam ing tengger-tengger pangurbanan. ³⁴Anadene panggawe kang mangkono iku dadi lan dosane tedhake Sang Prabu Yerobeam, satemah banjur padha kasirnakake saka ing salumahing bumi.

Sambungan riwayat Sang Prabu Yerobeam

14:1-20

14 ¹Nalika samana Pangeran Abia, putrane Sang Prabu Yerobeam kecandhak

gerah. ²Sang Prabu Yerobeam banjur ngandika marang kang garwa: "Tata-tataa, nyamura laku cikben ora kasumurupan ing wong, manawa kowe iku garwane Prabu Yerobeam sarta mangkata menyang Silo. Nabi Ahia rak ana ing kana! Iku kang wus meca bab aku, manawa aku bakal jumeneng dadi ratune bangsa iki. ³Kowe nggawaa roti sepuluh, kuwih kismis lan madu saguci, banjur menyang ing daleme. Panjenengane bakal paring sumurup marang kowe, kapriye bakal kadadeane bocah iki." ⁴Garwane Sang Prabu Yerobeam iya tumuli nindakake mangkono. Sawuse tata-tata nuli tindak menyang ing Silo sarta banjur lumebet ing daleme Nabi Ahia. Nabi Ahia wus ora bisa mirsani maneh, amarga paningale wus tidha-tidha jalaran wus sepuh. ⁵Nanging Yehuwah wus ngandika marang Nabi Ahia: "Lah bojone Yerobeam teka arep takon marang sira bab anake kang lagi lara. Sira kandhaa mangkene-mangkene."

Nalika putri mau lumebet, rewa-rewa wong liya. ⁶Nanging bareng Nabi Ahia mireng swarane lampah putri mau nalika lumebet ing lawang, enggal banjur diacarani: "Sumangga kula aturi lumebet, dhuh garwanipun Sang Prabu Yerobeam! Punapa sababipun dene panjenengan dalem kok ndadak nyamur lampah? Kawula kadhawuhan ngaturaken piweling ingkang awrat dhumateng panjenengan dalem. ⁷Sumangga kawula aturi tindak, kawula aturi matur dhumateng Sang Prabu Yerobeam: Makaten pangandikanipun

Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel: Ingsun wus njunjung sira saka ing satengahé bangsa iki lan njumenengake sira dadi ratuning umatingSun Israel; ⁸Ingsun wus mecah karajane tedhake Dawud sarta Sunparingake marang sira, nanging sira ora kaya abdiningsun Dawud kang tetep nglakoni sakehing dhawuhingsun tuwin manut miturut marang Ingsun kalawan gumolonging atine sarta mung tansah nindakake apa kang bener tumrap paningalingsun. ⁹Sarehne sira wus nglakoni panggawe ala ngluwihi sakehe wong sadurunge sira tuwin wus gawe allah liyane lan reca-reca cithakan, temah sira gawe gerahe panggalihingsun, malah sira wus ngungkurake Ingsun, ¹⁰mulane Ingsun bakal ndhatengake bilai marang turune Yerobeam. Ingsun bakal nyirnakake saben wong lanang saka turune Yerobeam, kang dhuwur lan kang endhek pangkate ana ing Israel. Ingsun bakal nyaponi turune Yerobeam kaya patrape wong nyaponi sesuker nganti resik. ¹¹Panunggalane turune Yerobeam kang mati ana ing kutha bakal kamangsa dening asu, dene kang mati ana ing ara-ara bakal kapangan dening manuk ing awang-awang. Awit Pangeran Yehuwah wus ngandika mangkono. ¹²Nanging panjenengan dalem, sumangga kawula aturi jumeneng saha lajeng kondur. Manawi panjenengan dalem mangke wiwit tumapak ing salebeting kitha, putra punika badhe seda. ¹³Tiyang Israel sadaya sami badhe nangisi, saha lajeng badhe nyarekaken, awit dene tedhkipun Sang Prabu

Yerobeam inggih namung panjenenganipun ingkang badhe lumebet ing pasarean, awit ing antawising turunipun Sang Prabu Yerobeam inggih namung panjenenganipun punika ingkang kadunungan prakawis ingkang sae wonten ing paningalipun Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel. ¹⁴Saha Pangeran Yehuwah badhe njumenengaken ratu ing Israel ingkang badhe nyirnakaken turunipun Sang Prabu Yerobeam -- kadosdene lelampahan sapunika ingkang nyata punika.

¹⁵Sasampunipun makaten Sang Yehuwah lajeng badhe ngrangket tiyang Israel, ngantos sempoyongan kados glagah wonten ing toya, saha badhe kabedhol saking ing siti ingkang sae, ingkang sampun kaparingaken dhateng leluhuripun punika, lajeng badhe kasebar wonten ing sabrangipun benawi Efrat, amargi sampun sami damel saka-saka brahala sarta amargi saking makaten lajeng damel gerahing panggalhipun Pangeran Yehuwah.

¹⁶Panjenenganipun badhe ngeculaken tiyang Israel margi saking dosa-dosa ingkang sampun dipun lampahi dening Sang Prabu Yerobeam saha ingkang njalari tiyang Israel inggih lajeng damel dosa."

¹⁷Sawuse mangkono garwane Sang Prabu Yerobeam banjur jumeneng lan tindak sarta rawuh ing Tirza. Nalika lagi jumangkah lumebet ing korining kadhaton, sang timur seda ¹⁸lan banjur disarekake; wong Israel padha nangisi kabeh, cocog karo pangandikane

Pangeran Yehuwah kang kalairake lumantar Nabi Ahia abdine.

¹⁹ Mungguh kekarene riwayatane Sang Prabu Yerobeam, anggone andon perang lan anggone ngasta paprentahan, lah iku kabeh wus tinulis ing layang sejarane para ratu ing Israel.

²⁰ Anadene anggone Sang Prabu Yerobeam ngasta paprentahan lawase rolikur taun, nuli mapan ngaso nunggil karo para leluhure sarta kang putra banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sambungane riwayatane Sang Prabu Rehabeam

14:21-31

2Bb 12:1-16

²¹ Anadene Sang Prabu Rehabeam, putrane Sang Prabu Suleman, iku kang ngasta paprentahan ing Yehuda. Nalika jumeneng ratu iku Sang Prabu Rehabeam yuswane patang puluh siji taun sarta pitulas taun anggone ngasta paprentahan ing Yerusalem, kutha kang kapilih dening Pangeran Yehuwah saka ing antarane taler Israel kabeh kagem nglestarekake asmane ana ing kono. Dene kang ibu asmane Naama, putri bangsa Amon.

²² Nanging wong Yehuda padha nglakoni apa kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah tuwin padha gawe bentering panggalihe marga dosa kang dilakoni iku ngungkuli kabeh kang ditindakake dening para leluhure. ²³ Awit iya padha ngedegake papan-papan pangurbanan

lan tugu-tugu brahala tuwin saka-saka brahala ana ing saben tengger kang dhuwur sarta ana ing sangisore saben wit kang ngrembuyung.

²⁴ Malah ing nagara kono uga ana pelacuran kanggo ngibadah. Wong-wong padha nglakoni sakehing panggawe nistha kang ditindakake dening para bangsa kang wus katundhung dening Pangeran Yehuwah saka ing ngarepe wong Israel.

²⁵ Nanging ing taun kang kalima jamane Sang Prabu Rehabeam, Sang Prabu Sisak, ratu ing nagara Mesir, rawuh lan nempuh Yerusalem. ²⁶ Barang-barang praboting padalemane Sang Yehuwah lan barang-barang ing kraton padha dijarah-rayah; kabeh padha dirampas. Uga sakehe tameng emas yasane Sang Prabu Suleman. ²⁷ Minangka gantine Sang Prabu Rehabeam yasa tameng-tameng tembaga, kang banjur kapasrahake marang para panggedhe prajurit kang jaga ana ing lawanging kraton. ²⁸ Saben Sang Prabu lumebet ing padalemaning Pangeran Yehuwah, para prajurit mau kang ngampil lumebu tameng-tameng iku sarta iya prajurit-prajurit iku kang nggawa bali menyang ing kamar pajagane. ²⁹ Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Rehabeam lan kabeh kang katindakake, iku rak wus padha katulisan kabeh ana ing layang sejaraha para raja ing Yehuda. ³⁰ Sarta tanpa ana pedhote anggone Sang Prabu Rehabeam perang kalawan Sang Prabu Yerobeam. ³¹ Sawuse mangkono Sang Prabu Rehabeam banjur mapan ngaso nunggil karo

para lelehure sarta disarekake ing sandhinge para lelehure ana ing kuthane Sang Prabu Dawud. Dene asmane kang ibu Naama, putri bangsa Amon. Kang putra, Pangeran Abiam, banjur nggentosi jumeneng ratu.

Sang Prabu Abiam, ratu ing Yehuda

15:1-8

2Bb 13:1--14:1

15¹ Nalika taun kang kaping wolulase jumenenge Sang Prabu Yerobeam bin Nebat, Pangeran Abiam wiwit jumeneng ratu ing Yehuda. ² Telung taun anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem. Asmane kang ibu Maakha, putri putrane Sang Abisalom. ³ Sang Prabu Abiam iku sajrone sugenge tansah nindakake sakehing dosane kang sadurunge wus dilakoni dening ramane sarta anggone madhep marang Yehuwah Gusti Allahe ora kanthi gumolonging panggalih kaya Sang Prabu Dawud, kang eyang. ⁴ Nanging marga Sang Prabu Dawud, Sang Yehuwah, Gusti Allahe, paring turun marang panjenengane, ana ing Yerusalem, yaiku anggone banjur njumenengake kang putra, minangka gegentose sarta anggone nglestantunake adege Yerusalem, ⁵ amarga Sang Prabu Dawud wus nglampahi apa kang bener ana ing paningale Sang Yehuwah apadene ora nyimpang saka ing sakehe dhawuhe marang panjenengane ing sajege sugenge, kajaba mung tumrap prakara Uria,

wong Het. ⁶Anadene ing sajege sugenge tansah ana perang ing antarane Sang Prabu Rehabeam lan Sang Prabu Yerobeam.

⁷Mungguh kekarening riwayatane Sang Prabu Abiam lan sakehing prakara kang katindakake, iku rak wus katulisan kabeh ana ing layang sejarane para ratu ing Yehuda; sarta ing antarane Sang Prabu Abiam lan Sang Prabu Yerobeam tansah ana perang. ⁸Sang Prabu Abiam banjur kepareng ngaso nunggil karo para leluhure, tuwin kasarekake ana ing kuthane Sang Prabu Dawud. Pangeran Asa, kang putra, nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Asa ratu ing Yehuda

15:9-24

2Bb 14:1-5, 15:16--16:13

⁹Nalika ing taun kang kaping rong puluh jumenenge Sang Prabu Yerobeam, ratu ing Israel, Pangeran Asa wiwit jumeneng ratu ana ing Yehuda. ¹⁰Patang puluh siji taun anggane ngasta paprentahan ana ing Yerusalem. Asmane kang eyang putri Maakha putrane putri Sang Abisalom. ¹¹Sang Prabu Asa tansah nglampahi apa kang bener ana ing paningale Sang Yehuwah kaya dene Sang Prabu Dawud, rama leluhure. ¹²Pelacuran kanggo ngibadah kasingkirake saka ing nagara sarta nebihake sakehe brahala damelane para leluhure. ¹³Malah Sang Putri Maakha, kang eyang putri, kalungsur pangkate anggane

jumeneng ibusori, jalaran yasa reca Asyera kang nistha. Reca kang nistha iku kaebrukake dening Sang Prabu Asa lan kaobong ana ing lebake kali Kidron. ¹⁴Sanadyan tengger-tengger pangurbanan ora diedohake nanging Sang Prabu Asa madhep marang Sang Yehuwah kanthi gumolonging panggaling ing sajege sugenge. ¹⁵Sang Prabu mbekta pisungsung-pisungsunge suci kang rama lan pisungsung-pisungsunge piyambak menyang ing padalemaning Pangeran Yehuwah, yaiku emas lan salaka sarta barang-barang liyane.

¹⁶Anadene ing antarane Sang Prabu Asa lan Sang Prabu Baesa, ratu ing Israel, iku salawase padha sugeng tansah ana perang. ¹⁷Sang Prabu Baesa ratu ing Israel mangsah perang menyang ing Yehuda lan banjur nyantosani Rama, kanggo nyegah wong lelungan menyang ing wewengkone Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda. ¹⁸Nanging Sang Prabu Asa banjur mundhut sakehe emas lan selaka kang isih kari ana ing gedhong pasimpenaning padalemane Pangeran Yehuwah lan ing gedhong pasimpenaning kraton nuli katampakake marang para abdine. Iku padha kautus dening Sang Prabu Asa menyang ing ngarsane Sang Prabu Benhadad, bin Tabrimon bin Hezion, ratu ing nagara Aram, kang akedhaton ana ing kutha Damsyik, kalawan kaweling supaya matur: ¹⁹“Wonten satunggaling prajanjian ing antawisipun kula kaliyan panjenengan, ing antawisipun rama kula kaliyan ingkang rama. Lah punika

panjenengan kula caosi kintunan jene lan selaka. Sumangga, panjenengan kula aturi medhot prajanjian panjenengan kaliyan Baesa, ratu ing Israel, supados piyambakipun mundur saking wewengkon kula.”²⁰ Sang Prabu Benhadad njurungi panyuwune Sang Prabu Asa; panjenengane nuli dhawuh marang para panggedhening wadya-balane supaya nempuh kutha-kutha ing Israel sarta banjur nelukake Iyon, Dhan, Abel-Bet-Maakha tuwin sawewengkone Kinerot lan tanah Naftali kabeh.²¹ Bareng Sang Prabu Baesa midhanget bab iku, tumuli enggal-enggal kendel anggone nyantosani kutha Rama tuwin banjur tetep ana ing Tirza.²² Nanging Sang Prabu Asa tumuli ngering wong satanah Yehuda kabeh, ora ana kang ora katut. Iku padha didhawuhi ngangkati watu lan kayu kang diagem Sang Prabu Baesa kanggo nyantosani Rama. Sang Prabu Asa ngagem iku kabeh kanggo nyantosani Geba-Benyamin lan Mizpa.

²³Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Asa lan sakehe kaprawirane tuwin sakehe pandamele sarta kutha-kutha kang disantosani, kabeh iku rak wus katulisan ana ing layang sejaraha para ratu ing Yehuda. Nanging bareng wus sepuh Sang Prabu kecandhak gerah sampeyan karo pisan.

²⁴Sang Prabu banjur kepareng ngaso nunggil karo para leluhure sarta kasarekake ing sandhinge para leluhure ana ing kuthane Sang Prabu Dawud, rama leluhure, tuwin banjur

digentosi dening Pangeran Yosafat, kang putra.

Sang Prabu Nadab ratu ing Israel

15:25-32

²⁵ Sang Prabu Nadab, putrane Sang Prabu Yerobeam, anggone wiwit jumeneng ratu ing Israel ing taun kang kapindhone jamane Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda. Anggone ngasta paprentahan ing Israel suwene rong taun. ²⁶ Panjenengane tansah nindakake apa kang ala ana ing paningaling Yehuwah, sarta sugenge nulad solah tingkahe kang rama sarta dosane kang rama, kang njalari wong Israel padha tumiba ing dosa.

²⁷ Kacarita Baesa bin Ahia, panunggalane turune Isakhar nganakake sakuthon nglawan panjenengane. Sang Prabu disedani ana ing Gibeton kang klebu wilayahe wong Pilisti, nalika Sang Prabu Nadab lan bala Israel kabeh pinuju ngepung Gibeton mau. ²⁸ Baesa anggone nyedani Sang Prabu iku ing taun kang katelune ing jamane Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda, sarta banjur jumeneng ratu nggenteni Sang Prabu Nadab. ²⁹ Bareng wus jumeneng ratu enggal-enggal banjur numpes sakehe kulawargane Sang Prabu Yerobeam, nganti wus sirna kabeh, cocog karo pangandikaning Sang Yehuwah kang kalairake lumantar Nabi Ahia, abdine, wong Silo, ³⁰ marga saka dosa-dosa kang wus dilakoni dening Sang Prabu Yerobeam, kang njalari wong Israel

banjur padha nglakoni dosa uga, satemah gawe gerahing panggalihe Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel.

³¹ Mungguh kekarene riwayat Sang Prabu Nadab lan sakehe pandamele, iku kabeh rak wus katulisan ana ing buku sejarah para ratu ing Israel. ³² Anadene sajege sugenge tansah ana perang ing antarane Sang Prabu Asa lan Sang Prabu Baesa, ratu ing Israel.

Sang Prabu Baesa ratu ing Israel

15:33--16:7

³³ Nalika taun kang katelune ing jamane Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda, Sang Prabu Baesa jumeneng dadi ratuning wong Israel kabeh ana ing Tirza. Anggone ngasta paprentahan lawase patlikur taun. ³⁴ Panjenengane tansah nglakoni apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, sarta sugenge nulad salah-tingkahe Sang Prabu Yerobeam lan dosane kang njalari wong Israel banjur padha nglakoni dosa uga.

16 ¹ Sawuse mangkono ana pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Yehu bin Hanani, kang wiraose nglawan marang Sang Prabu Baesa mangkene: ² “Ing sarehne sira wus Sunjunjung saka ing lebu sarta Sundadekake ratuning umatingSun Israel, mangka lakunira kaya dene Yerobeam tuwin akon umatingSun Israel supaya nglakoni dosa, satemah njalari gerahing penggalihingSun marga saka dosa iku, ³ mulane lah Ingsun bakal numpes Baesa sakulawargane,

karodene kulawanganira bakal Sundadekake kaya kulawargane Yerobeam bin Nebat.

⁴Panunggalane sanak kadange Baesa iku sapa kang mati ana ing kutha, bakal dadi pakaning asu lan kang mati ana ing ara-ara bakal kamangsa dening manuk ing awang-awang.”

⁵Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Baesa lan apa kang dilampahi sarta kaprawirane iku rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Israel. ⁶Sang Prabu Baesa banjur kepareng ngaso nunggil karo para leluhure tuwin kasarekake ana ing Tirza. Pangeran Ela, kang putra, tumuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane. ⁷Uga lumantar Nabi Yehu bin Hanani pangandikane Pangeran Yehuwah wus kaparingake, kang wiraose nglawan marang Sang Prabu Baesa lan kulawargane, marga saka sakehing pandamele kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, satemah njalari gerahing panggalihe Pangeran Yehuwah marga saka pandameling astane mau, mulane banjur padha kaya kulawargane Sang Prabu Yerobeam, tuwin uga anggone wus nyedani Sang Prabu Yerobeam.

Sang Prabu Ela ratu ing Israel

16:8-14

⁸Ing taun kang kaping nemlikure jamane Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda, Pangeran Ela, putrane Prabu Baesa, jumeneng dadi ratune Israel ana ing Tirza. Anggone ngasta paprentahan suwene rong taun.

⁹Nuli ana punggawane, kang asma Zimri, panggedhening saparone wadya-bala kretan, kang nganakake sekuthon nglawan panjenengane. Nalika panjenengane lagi ngunjuk inuman keras nganti wuru ana ing Tirza ana ing daleme Sang Arza, kang dadi panggedhene kraton ing Tirza, ¹⁰Sang Zimri sowan lan banjur nyedani panjenengane yaiku ing nalika taun kang kaping pitulikure jamane Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda, sarta banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

¹¹Bareng jumeneng ratu, sawuse lenggah ing dhampare, banjur enggal-enggal numpes kulawargane Sang Prabu Baesa kabeh. Ora ana wong lanang siji-sijia saka panunggalane iku kang dilestarekake urip, dadia kulawargane, dadia para mitrane. ¹²Kaya mangkono Sang Prabu Zimri anggone numpes kulawargane Sang Prabu Baesa kabeh, cocog karo pangandikaning Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Yehu, ¹³marga saka sakehing dosa kang wus dilampahi dening Sang Prabu Baesa lan Sang Prabu Ela, kang putra, kang njalari wong Israel banjur padha nglakoni dosa uga, satemah padha damel gerahe panggalihe Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel sarana dewa-dewane kang tanpa guna.

¹⁴Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Ela lan sakehe pandamele, iku kabeh rak wus katulisan ana ing buku sejarane para ratu ing Israel.

Sang Prabu Zimri ratu ing Israel

16:15-20

¹⁵Ing taun kang kaping pitulikure jamane Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda, Sang Zimri jumeneng ratu. Anggone ngasta paprentahan suwene pitung dina ana ing Tirza, nalika rakyat lagi makuwon ngepung Gibeton kang klebu wewengkone wong Pilisti. ¹⁶Bareng rakyat kang lagi makuwon iku krungu wong awèh pawarta: “Zimri wus nganakake sakuthon lan uga wus nyedani Sang Prabu,” ing dina iku uga, ana ing papan makuwone iku, wong Israel kabèh banjur njumenengake Sang Omri, senapatining wadya-bala, dadi ratuning Israel. ¹⁷Sawuse mangkono Sang Prabu Omri kalawan Israel kabèh padha mangkat saka ing Gibeton, sarta banjur ngepung Tirza.

¹⁸Bareng Sang Prabu Zimri mirsa, manawa kutha iku wus bedhah, banjur enggal-enggal lumebet ing purining kraton lan mbesmi kraton iku, sajrone panjenengane piyambak iya ana ing kono, nuli nemahi seda, ¹⁹marga saka dosa-dosa kang wus dilampahi, yaiku anggone nindakake apa kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah sarta sugenge nulad salah-tingkahe Sang Prabu Yerobeam kang njalari wong Israel padha nglakoni dosa uga.

²⁰Mungguh kekarene riwayaté Sang Prabu Zimri lan sekuthon kang dianakake, iku rak wus katulisan kabèh ana ing buku sejarahé para raja Israel.

Sang Prabu Omri ratu ing Israel

16:21-28

²¹Ing nalika samana bangsa Israel pecah dadi rong golongan. Sagolongan ngeloni Sang Tibni bin Ginat, karepe bakal kajumenengake dadi ratu, lan sagolongan ngeloni Sang Omri.

²²Nanging rakyat kang ngeloni Sang Omri luwih kuwat tinimbang kang ngeloni Sang Tibni bin Ginat. Sawuse Sang Tibni seda, Sang Omri banjur jumeneng ratu.

²³Ing taun kang kaping telung puluh sijine jamane Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda, Sang Omri jumeneng dadi ratu ing Israel sarta anggone ngasta paprentahan lawase rolas taun. Ana ing Tirza anggone ngasta paprentahan enem taun. ²⁴Panjenengane nuli mundhut gunung Samaria saka Semer rega rong talenta selaka. Banjur yasa kutha ana ing gunung kono kang diparingi jeneng Samaria, miturut jeneng Semer, kang duwe gunung iku. ²⁵Sang Prabu Omri tansah nindakake apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah ngluwihi sakabehe kang padha ngrumiyini. ²⁶Sugenge nulad sakehe solah-tingkahe Sang Prabu Yerobeam bin Nebat lan dosane Sang Prabu Yerobeam kang njalari wong Israel banjur padha nglakoni dosa uga, satemah gawe gerahe panggalihe Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel sarana dewa-dewane kang tanpa guna.

²⁷ Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Omri, apa kang katindakake lan kaprawirane, iku rak wus katulisan ana ing layang sejaraha para raja ing Israel. ²⁸ Sang Prabu Omri nuli kepareng ngaso nunggil karo para leluhure sarta banjur kasarekake ing Samaria. Pangeran Akhab, kang putra tumuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Akhab nyembah marang Baal

16:29-34

²⁹ Sang Prabu Akhab, putrane Sang Prabu Omri, anggone jumeneng dadi ratuning Israel ing taun kang kaping telung puluh wolune jamane Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda. Anggone ngasta paprentahan ing Israel Sang Prabu Akhab putrane Sang Prabu Omri iku lawase rolikur taun ana ing Samaria. ³⁰ Sang Prabu Akhab putrane Sang Prabu Omri iku tansah nindakake apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, ngluwihi sakabehe kang padha ngrumiyini. ³¹ Anggone lumampah ing sajroning dosa-dosane Sang Prabu Yerobeam bin Nebat iku kaya-kaya durung cukup, mulane banjur mundhut garwa Sang Putri Izebel, putrane putri Sang Prabu Etbaal ratu ing Sidon, satemah panjenengane nuli ngabekti marang Baal kalawan disujudi lan disembah. ³² Sang Prabu tumuli yasa misbyah kanggo Baal iku ana ing papan pamujaning Baal, kang kaadegake ana ing Samaria. ³³ Sawuse iku Sang Prabu Akhab banjur

yasa reca Asyera tuwin anggone tumindak mangkono iku dibacut-bacutake, satemah njalari gerahing panggalihe Sang Yehuwah, Gusti Allaha Israel, ngluwihi sakehing ratu ing Israel kang ngrumiyini panjenengane.

³⁴Ing nalika jaman samana Hiel, wong Betel, mbangun Yerikho maneh. Anadene anggone masang tetalese iku kanthi ngurbanake nyawane Abiram, anake kang pembarep, lan anggone masang lawanging gapurane kanthi ngurbanake nyawane Segub, anake kang ragil, cocog karo pangandikaning Sang Yehuwah, kang kapangandikakake lumantar Hakim Yuzak bin Nun.

Nabi Elia ana ing sapinggiring kali Kerit

17:1-6

17 ¹Nabi Elia, wong Tisbe ing wewengkon tanah Tisbe-Gilead, banjur munjuk marang sang Prabu Akhab: “Demi Pangeran Yehuwah ingkang gesang, Gusti Allahipun Israel ingkang kawula ladosi, lah badhe boten wonten ebum utawi jawah ing taun-taun punika, kejawi manawi kawula nglairaken tembung kawula.” ²Nuli ana pangandikaning Pangeran Yehuwah marang panjenengane: ³“Sira lungaa saka ing kene, lumakua mangetan lan ndhelika ana ing sapinggiring kali Kerit ing sawetane bengawan Yarden. ⁴Ngombenira saka ing kali iku, lan Ingsun wus dhawuh marang manuk-manuk gagak supaya menahi mangan marang sira ana ing kono.”

⁵ Panjenengane banjur tindak lan nindakake apa kang kapangandikakake dening Pangeran Yehuwah; panjenengane tindak lan lereb ana ing pinggiring kali Kerit ing sisih wetane bengawan Yarden. ⁶ Ing wayah esuk lan sore manuk gagak padha nyaosi roti lan daging marang panjenengane dene ngunjuke saka ing kali kono.

Nabi Elia lan randha ing Sarfat

17:7-24

⁷ Nanging bareng wus sawatara mangsa, kali mau nuli asat, sebab ing nagara kono ora ana udan. ⁸ Banjur ana pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Elia: ⁹ “Sira tata-tataa lan mangkata menyang ing Sarfat, kang klebu ing wilayahe Sidon banjur manggona ing kana. Sumurupa, Ingsun wus dhawuh marang sawijining randha supaya menehi pangan marang sira.” ¹⁰ Sawuse mangkono panjenengane nuli tata-tata sarta banjur tindak menyang Sarfat. Bareng wus rawuh ing gapuraning kutha iku, ing kono ana randha kang lagi ripik-ripi. Iku nuli dipangandikani: “Aku bok kok jupukake banyu ing kendhi sathithik bae arep dakombe.” ¹¹ Nalika wong wadon iku mangkat arep njupuk banyu, dipangandikani maneh: “Aku bok kokjupukake roti uga sairis bae.” ¹² Ature wong wadon mau: “Demi Yehuwah, Gusti Allah panjenengan ingkang gesang, kula saestu boten gadhah roti sanadyan namunga sakedhik, kejawi glepung

sagegem wonten ing wadhah kaliyan lisah sakedhik wonten ing guci. Lah sapunika kula saweg nglempakaken kajeng kalih utawi tigang lonjor, lajeng badhe mantuk tuwin ngolah sawontenipun wau kangge kula lan anak kula, saha sasampunipun nedha, kula lajeng sami badhe pejah.”¹³ Nanging pangandikane Nabi Elia: “Kowe aja kuwatir, muliha, nglakonana apa kang wus kokkandhakake mau, nanging sadurunge aku olahna roti dhisik, kang cilik bunder siji saka iku, tumuli gawanen mrengse, sawuse mangkono banjur olaha kanggo kowe lan anakmu.”¹⁴ Amarga mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel: Glepung ing wadhah iku ora bakal entek sarta lenga ing guci iku uga ora bakal suda, nganti wus tekan ing titi-mangsane Sang Yehuwah paring udah ana ing bumi.”¹⁵ Wong wadon mau nuli mulih lan nglakoni apa kang dipangandikakake dening Nabi Elia; wasana wong wadon iku lan panjenengane sarta anake wong wadon iku padha bisa mangan nganti antara lawas.¹⁶ Glepung ing wadhah ora entek-entek lan lenga ing guci ora suda, cocog karo pangandikaning Pangeran Yehuwah, kang kalairake lumantar Nabi Elia.

¹⁷ Sawuse mangkono anake wong wadon kang duwe omah mau kecandhak lara, mangka larane banget nganti wus ora ana ambekane maneh.¹⁸ Wong wadon iku nuli matur marang Nabi Elia: “Punapa ta karsa panjenengan rawuh ing ngriki punika, dhuh abdin Allah? Anggen panjenengan mriki punika punapa

prelu ngengetaken dhateng kalepatan kula saha badhe damel pejahipun anak kula?"

¹⁹ Nabi Elia mangsuli pangandikane: "Anakmu iku gawanen mrene." Bocahe nuli dipundhut dening Nabi Elia saka ing pangkoning wong wadon iku banjur kabekta munggah menyang ing kamare ana ing dhuwur, nuli katurokake ing pasareane. ²⁰ Sawuse mangkono banjur munjuk marang Pangeran Yehuwah kalawan sora: "Dhuh Yehuwah, Gusti Allah kawula! Punapa Paduka inggih ngganjar cilaka dhateng randha punika, ingkang nampeni kula, tiyang ingkang neneka punika wonten ing griyanipun, kalayan patrap mejahi anakipun?"

²¹ Panjenengane nuli ngrungkepi bocahe ping telu, lan munjuk kalawan swara sora marang Pangeran Yehuwah: "Dhuh Yehuwah, Gusti Allah kawula! Paduka mugi karsaa mangsulaken nyawanipun lare punika dhateng ing badanipun." ²² Sang Yehuwah njurungi panyuwune Nabi Elia iku, lan nyawane bocahe tumuli bali marang ing awake, temah dadi urip maneh. ²³ Nabi Elia banjur mbopong bocah mau lan dibekta mudhun saka ing kamar ing dhuwur menyang ing omah sarta dipasrahake marang ibune. Pangandikane Nabi Elia: "Enya, iki anakmu, wus urip!" ²⁴ Wong wadon mau tumuli matur marang Nabi Elia: "Sapunika kula sumerep, bilih panjenengan punika abding Allah saha bilih pangandikanipun Sang Yehuwah ingkang panjenengan ucapaken punika pancen leres."

Sang Obaja, punggawa abdine Sang Prabu Akhab nemoni Nabi Elia

18:1-15

18 ¹Sawuse antara suwe, ing taun kang katelu ana pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Elia mangkene: “Sira mangkata, ngatona awakira marang Akhab, sabab Ingsun bakal paring udan ana ing bumi.”

²Nabi Elia nuli tindak ngatingalake sarirane marang Sang Prabu Akhab. Anadene pailan kang tumempuh marang Samaria iku abot banget. ³Awit saka iku Sang Prabu Akhab wus nimbali Sang Obaja kang dadi panggedhening kraton. Sang Obaja iku priyayi kang temen-temen anggone ngabekti marang Sang Yehuwah. ⁴Awit nalika Sang Prameswari Izebel nyirnakake para nabining Sang Yehuwah, Sang Obaja mundhut nabi satus banjur kadhelikake gegrombolan nyeket-nyeket ana ing sajroning guwa, sarta iya rumeksa marang pangan lan ngombene. ⁵Pangandikane Sang Prabu Akhab marang Sang Obaja: “Nagara iki dlajahana lan sakehe sumber lan sakehing kali paranana, bokmanawa kita isih oleh suket kanggo nguripi jaran lan bihal sarta ora usah mateni kewan iku siji-sijia.” ⁶Banjur padha mbage-mbage wilayah kang bakal padha didlajahi, Sang Prabu Akhab nuli tindak piyambakan ndlajahi wilayah kang siji, dene Sang Obaja ndlajahi wilayah sijine.

⁷Ana ing dalan Sang Obaja kepethuk Nabi Elia. Bareng wus ora pangling marang panjenengane, Sang Obaja tumuli sujud lan matur: “Punapa panjenengan punika bendara kula Elia?” ⁸Paring wangsulane Nabi Elia: “Iya bener! Mangkata, matura marang gustimu: Punika Nabi Elia wonten.” ⁹Nanging ature Sang Obaja: “Kula nglampahi dosa punapa ta, dene panjenengan badhe ngulungaken ingkang abdi punika dhumateng Sang Prabu Akhab, supados kula dipun pejahi?” ¹⁰Demi Yehuwah, Gusti Allah panjenengan, ingkang gesang, saestunipun boten wonten bangsa utawi karajan, ingkang boten dipun dhatengi utusanipun gusti kula Sang Prabu Akhab prelu ngupadosi panjenengan. Sarta manawi wonten tiyang ingkang munjuk: Panjenenganipun boten wonten ing ngriki, Sang Prabu lajeng dhawuh dhateng karajan utawi bangsa punika supados sumpah, bilih panjenengan boten pinanggih wonten ing ngriku. ¹¹Mangka sapunika panjenengan kok dhawuh: Mangkata, matura marang gustimu: Nabi Elia punika wonten. ¹²Bokmanawi saged kelampahan, manawi kula sampun kesah saking ngarsa panjenengan, Rohipun Pangeran Yehuwah lajeng ngangkat panjenengan dhateng panggenan ingkang kula dereng sumerep. Manawi kula ngantos sowan ing ngarsanipun Sang Prabu Akhab tuwin ngaturi uninga bab panjenengan, sarta panjenengan boten wonten, kula temtu badhe dipun pejahi, mangka ingkang abdi punika wiwit

alit ngabekti dhumateng Pangeran Yehuwah.
¹³Punapa bendara kula boten kaaturan uninga bab punapa ingkang kula lampahi nalika Sang Prameswari Izebel mejahi para nabining Yehuwah, bilih kula ndhelikaken nabi-nabining Yehuwah satus wonten ing salebeting guwa, saben sagrombolan seket, sarta rumeksa ugi dhateng tedha saha ngombenipun?

¹⁴Mila sapunika, punapa sababipun, dene panjenengan punika dhawuh: Mangkata, matura marang gustimu: Punika Nabi Elia wonten! Kula temtu dipun pejahi dening Sang Prabu.” ¹⁵Paring wangsulane Nabi Elia: “Demi Pangeran Yehuwah, Gustining sarwa tumitah kang gesang, kang dakladeni, lah ing dina iki uga aku bakal ngaton marang panjenengane.”

Nabi Elia ketemu karo Sang Prabu Akhab

18:16-19

¹⁶Sang Obaja banjur mangkat lan sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Akhab tuwin ngunjuku uninga bab iku. Sang Prabu Akhab nuli tindak manggihi Nabi Elia. ¹⁷Bareng Sang Prabu Akhab mirsa Nabi Elia, enggal tumuli ngandika marang panjenengane: “Kowe ta iku, heh wong kang gawe cilakaning Israel!”

¹⁸Nabi Elia mangsuli unjuke: “Sanes kawula ingkang damel cilakaning Israel, nanging panjenengan dalem punika saha kulawarga dalem, sabab panjenengan dalem sampun sami nilar dhawuh-dhawhipun Pangeran Yehuwah saha panjenengan dalem punika

sampun ngetut wingking para Baal. ¹⁹Awit saking punika panjenengan dalem mugè karsaa nglempakaken tiyang Israel sadaya wonten ing redi Karmel, ugi para nabining Baal ingkang cacahipun kawan atus seket punika saha para nabinipun Asyera ingkang cacahipun kawan atus punika, ingkang sami kaparingan tedha saking ing mejaning kratonipun Sang Prameswari Izebel.”

Nabi Elia ana ing gunung Karmel

18:20-46

²⁰Sang Prabu Akhab tumuli utusan menyang ing sawewengkoning Israel kabèh kadhawuhan nglumpukake nabi-nabi iku menyang ing gunung Karmel. ²¹Nabi Elia banjur nyelaki rakyat kabèh lan ngandika: “Isih pira suwene anggonmu padha laku dhengkling lan mangro tingal iku? Manawa Pangeran Yehuwah iku Gusti Allah, iku etut burinen, dene manawa Baal, iku etut burinen.” Nanging rakyat ora ngaturi wangsulan sanadyan mung sakecap bae. ²²Nabi Elia banjur ngandika marang rakyat iku: “Mung kari aku dhewe kang dadi nabining Pangeran Yehuwah, mangka nabine Baal iku cacahé patang atus seket. ²³Nanging, coba aku padha wenehana sapi lanang loro; nabi-nabi iku cikben milih siji, supaya dipurak lan ditumpangake ing kayune, nanging aja digeneni. Aku iya bakal nyawisake sapi sijine lan banjur daktumpangake ing kayune sarta uga ora dakgeneni. ²⁴Sawuse mangkono kowe

padha nyebuta jenenge allahmu, dene aku uga bakal nyebut asmane Pangeran Yehuwah. Anadene allah kang paring wangsulan sarana geni, yaiku kang jumeneng Gusti Allah!" Rakyat kabeh padha mangsuli, ature: "Inggih prayogi makaten!"

²⁵ Nabi Elia nuli ngandika marang para nabine Baal: "Padha milih sapi siji lan padha cecawisa dhisik, amarga cacahmu iki akeh. Sawuse mangkono banjur padha nyebuta jenenge allahmu, nanging kowe ora kena ndokoki geni." ²⁶ Wong-wong mau tumuli njupuk sapi kang diwenehake tuwin padha cecawis sarta banjur nyebut jenenge Baal wiwit esuk tumeka wayah tengange, tembung: "Dhuh Baal, mugi karsaa paring wangsulan dhumateng kawula sadaya!" Nanging ora ana swara, ora ana kang mangsuli. Ing kono para nabi mau nuli padha jingklak-jingklak ngubengi misbyah kang digawe dening wong-wong mau. ²⁷ Bareng wayah tengange Nabi Elia wiwit moyoki wong-wong iku, pangandikane: "Anggonmu nyebut sing seru, iku rak allah ta? Bokmanawa lagi ngalamun, bokmanawa lagi ana urusan seje, bokmanawa lagi lelungan; ayake lagi turu, durung tangi." ²⁸ Mulane wong-wong mau saya seru anggone padha nyebut sarta padha natoni awake kalawan pedhang lan tumbak kaya kang wus dadi adate, satemah getihe dhleweran saka ing awake. ²⁹ Bareng wus kliwat wayah tengange, ngarepake wayahe nyaosake kurban sore, polahe kaya wong kang padha kepanjangan, nanging ora ana swara,

ora ana kang mangsuli, ora ana tandha yen kagatekake.

³⁰ Nabi Elia banjur ngandika marang rakyat kabeh: “Padha nyedhaka aku mrene!” Rakyat kabeh nuli padha nyedhaki panjenengane. Nabi Elia banjur mbenakake misbyahe Pangeran Yehuwah kang wus kabubrah.

³¹ Sawuse iku nuli mundhut watu rolas, miturut cacahé taler tedhake Rama Yakub. -- Rama Yakub iku wus kaparingan pangandika dening Sang Yehuwah: “Sira bakal ajeneng Israel.” -- ³²Watu-watu mau kadamel misbyah demi asmaning Sang Yehuwah, ing sakubenge misbyah diparingi kalenan kang kena diiseni winih rong sukat. ³³Nabi Elia banjur numpuk kayu-bong, sapine kapurak lan purakane katumpangake ing kayu mau. ³⁴Sawuse iku tumuli ngandika: “Njupuka banyu patang jun, esokna ing kurban obaran lan ing kayu-bong iku!” banjur ngandika maneh: “Pindhonana!” Banjur iya dipindhoni. Nuli ngandika maneh: “Ping telonana!” Banjur diping-teloni, ³⁵nganti banyune mili ing sakubenge misbyah, malah kalenane nganti kebak banyu.

³⁶Bareng wus wayahe nyaosake kurban sore, Nabi Elia banjur majeng lan munjuk: “Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Rama Abraham, Iskak saha Israel, ing dinten punika mugi kasumerepana dening tiyang, bilih Paduka punika Gusti Allah wonten ing satengahing Israel saha bilih kawula punika abdi Paduka punapa dene bilih anggen kawula nindakaken prakawis punika sadaya punika awit saking

pangandika Paduka. ³⁷ Paduka mugi karsaa paring wangsulan dhumateng kawula, dhuh Yehuwah, mugi karsaa paring wangsulan dhumateng kawula, supados bangsa punika nyumerepana, bilih Paduka punika Gusti Allah, dhuh Yehuwah, saha bilih Paduka ingkang damel mratobating manahipun.” ³⁸ Ing kono genining Sang Yehuwah banjur tumurun lan nyamber kurban obaran, kayu-bong, watu lan lemahe nganti entek gusis, malah banyu ing kalenane uga asat kadilat ing geni mau. ³⁹ Nalika rakyat kabeh ndeleng kadadean iku, tumuli padha sujud sarta ngucap: “Pangeran Yehuwah, Panjenengane iku Gusti Allah! Pangeran Yehuwah, Panjenengane iku Gusti Allah!” ⁴⁰ Nabi Elia tumuli ngandika marang wong kabeh: “Cekelen nabi-nabi Baal iku, siji bae aja nganti ana kang bisa oncat.” Bareng wus padha dicekel, banjur dibekta dening Nabi Elia menyang ing kali Kison sarta kabeleh ana ing kono.

⁴¹ Sawuse mangkono Nabi Elia nuli matur marang Sang Prabu Akhab: “Kawula aturi tindak, dhahar saha ngunjuk, awit kumrasaking jawah sampun kepireng.” ⁴² Sang Prabu Akhab banjur tindak tuwin dhahar lan ngunjuk. Nanging Nabi Elia minggah ing pucaking gunung Karmel, banjur jengkeng ing lemah, pasuryane kaapit ing jengkune.

⁴³ Sawuse iku nuli ngandika marang abdine: “Munggaha, ndelenga ing sagara.” Abdine mau banjur munggah, ngungkap banjur matur: “Boten wonten punapa-punapa.” Pangandikane

Nabi Elia: “Mangkata maneh.” Mangkono nganti rambah kaping pitu. ⁴⁴ Bareng kaping pitune, abdine mau matur: “Lah wonten mega alit, agengipun saepek-epek, ingkang medal saking saganten.” Nabi Elia nuli ngandika: “Mangkata, matura marang Sang Prabu Akhab: Paduka karsaa ngrakit kareta titihan dalem saha kawula aturi tindak tumedhak, supados sampun ngantos kebetheng ing jawah.” ⁴⁵ Kacarita ing sakedhap netra langit banjur dadi peteng marga saka mendhung kanthi prahara, tumuli udan deres. Sang Prabu Akhab banjur nitih kreta lan tindak menyang ing Yizreel. ⁴⁶ Nanging Nabi Elia kaayoman ing pangwaosing Pangeran Yehuwah. Panjenengane ngencengake paningsete banjur lumajeng ngrumiyini Sang Prabu Akhab nganti tekan ing dalan kang menyang ing Yizreel.

Nabi Elia minggah ing gunung Horeb

19:1-8

19 ¹ Bareng Sang Prabu Akhab paring sumurup marang Sang Prameswari Izebel bab apa kang katindakake dening Nabi Elia lan bab anggone Nabi Elia mejahi sakehing nabi kalawan pedhang, ² Sang Prameswari Izebel banjur utusan wong nglantarake pangandikane marang Nabi Elia mangkene: “Aku muga diganjara paukuman mangkene dening para allah, malah ngluwihana iku, manawa sesuk kira-kira wayah mangkene iki nyawamu ora dakgawe padha kaya nyawane

sawiji-wijine wong iku.”³ Nabi Elia temah ajrih sarta banjur tindak ngungsi gesang; bareng rawuh ing Bersyeba, kang klebu wewengkon Yehuda, abdine ditilar ana kono.⁴ Dene panjenengane piyambak lumebet ing pasamunan dohe nganti lakon sedina, nuli lenggah ing sangisoring wit rotem. Panjenengane banjur kepengin seda, unjuke: “Sampun samanten kemawon! Sapunika, dhuh Yehuwah, Paduka mugè karsaa mulung nyawa kawula, sabab kawula punika boten langkung sae katimbang para leluhur kawula.”⁵ Sawuse mangkono panjenengane nuli leyeh-leyeh lan sare ana ing ngisor wit rotem mau. Nanging dumadakan ana malaekat kang njawil panjenengane kalawan ngandika: “Tangia, mangana!”⁶ Bareng mirsani ing sakubenge, ing ulon-ulone ana roti panggang lan kendhi isi banyu. Banjur dhahar lan ngunjuk, tumuli sarean maneh.⁷ Nanging malaekate Yehuwah rawuh maneh kang kaping pindhone tuwin njawil panjenengane kalawan ngandika: “Tangia, mangana! Sabab manawa ora, lakunira mengko bakal kadohen tumrap sira.”⁸ Mulane panjenengane nuli wungu tuwin dhahar lan ngunjuk, sarta marga saka dayaning dhaharan mau panjenengane banjur bisa tindak nganti patang puluh dina patang puluh bengi suwene, nganti tekan ing gununging Allah, yaiku gunung Horeb.

Gusti Allah ngatingal ana ing gunung Horeb

19:9-18

⁹ Bareng ana ing kono panjenengane banjur lumebet ing guwa lan nyare ana ing kono. Nuli ana pangandikane Pangeran Yehuwah marang panjenengane mangkene: “Ana apa sira ana ing kene iki, Elia?” ¹⁰ Atur wangsulane: “Sanget-sanget anggen kawula ngudi tumindak ing damel kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun sadaya ingkang tumitah, amargi tiyang Israel sami nilar prajanjian Paduka, sami mbibrahi misbyah-misbyah Paduka saha sami mejahi nabi-nabi Paduka kalawan pedhang; namung kawula piyambak ingkang taksih gesang, mangka tiyang-tiyang wau inggih sami kepengin njabut nyawa kawula.” ¹¹ Pangeran banjur ngandika: “Sira metua lan ngadega ana ing dhuwur gunung iki ana ing ngarsaning Sang Yehuwah!”

Ing kono Pangeran Yehuwah nuli tindak langkung! Angin gedhe lan banter, kang mbengkahake gunung-gunung lan nggempalake parang-parang ndhisiki tindake Sang Yehuwah. Nanging Pangeran Yehuwah ora ana ing sajroning angin iku. Lan sawuse angin mau banjur ana lindhu. Nanging Sang Yehuwah ora ana ing sajroning lindhu iku.

¹² Sawuse lindhu nuli ana geni kang teka, nanging Pangeran Yehuwah ora ana ing sajroning geni kono. Sawuse geni iku tumuli

ana swaraning angin kang midid. ¹³ Bareng Nabi Elia mireng iku, pasuryane banjur ditutupi kalawan ageme jubah sarta nuli miyos lan jumeneng ana ing lawanganing guwa. Banjur mireng swara kang ngandika marang panjenengane: “Ana apa sira ana ing kene iki, Elia?” ¹⁴ Atur wangsulane: “Kawula tumindak ing damel kalayan sagiyat-giyatipun kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun ingkang sarwa dumadi, awit tiyang Israel sami nilar prajanjian Paduka saha mejahi para nabi Paduka kalayan pedhang, nanging kawula piyambak ingkang taksih gesang, mangka tiyang-tiyang wau inggih kepengin njabut nyawa kawula.”

¹⁵ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang panjenengane: “Sira mangkata, metua ing dalanira, kang wus sira liwati ngliwati pasamunan menyanga ing Damsyik, lan sawuse sira tekan ing kana, Hazael sira jebatana dadi ratu ing Aram. ¹⁶ Uga Yehu putune Nimsi, sira jebatana dadi ratu ing Israel, sarta Elisa anake Safat, saka ing Abel-Mehola, sira jebatana dadi Nabi, cikben nggenteni sira. ¹⁷ Nuli sing sapa oncat saka pedhange Hazael bakal dipateni dening Yehu; lan singa sapa oncat saka pedhange Yehu, bakal dipateni dening Elisa. ¹⁸ Nanging Ingsun bakal ngarekake wong pitung ewu ana ing Israel, yaiku sakehe wong kang ora sujud nyembah marang Baal lan kang cangkeme ora nucup marang Baal iku.”

Nabi Elisa katimbangan

19:19-21

¹⁹ Sawuse Nabi Elia tindak saka ing kono, banjur ketemu karo Elisa anake Safat, kang lagi mluku kalawan sapi rolas rakit, Elisa dhewe nglakokake kang karolas. Nalika Nabi Elia tindak ana ing sacedhake nuli nguncalake ageme jubah marang dheweke. ²⁰ Elisa banjur ninggal sapine lan mlayu nututi Nabi Elia, kalawan matur: “Keparenga kula badhe ujung dhateng bapak saha ibu kula rumiyin, mangke lajeng badhe ndherek panjenengan.” Paring wangsulane: “Iya becik, muliha dhisik, nanging elinga marang apa kang wus daktindakake marang kowe.” ²¹ Elisa nuli bali saka ing ngarsane Nabi Elia, banjur njupuk sapi rakitane mau, kasembeleh lan daginge kaolah nganggo kayu abah-abahane sapi mau; daging iku tumuli kaedum-edum marang para wonge, sawuse mangkono nuli padha mangan. Salebare mangan Elisa tata-tata sarta banjur ndherek Nabi Elia dadi abdine.

Samaria kauwalake saka ing pangepungan

20:1-22

20 ¹ Sang Prabu Benhadad, ratu ing nagara Aram, ngempalake wadya-balane kabeh, sarta kabiyantu dening ratu telung puluh loro lan jaran tuwin kareta, banjur

nglurug ngepang Samaria, kang ditempuh ing perang. ²Sang Prabu nuli ngintunake utusan menyang ing kutha iku, kadhawuhan sowan ing ngarsane Sang Prabu Akhab, ratu ing Israel lan matur: "Makaten pangandikanipun Sang Prabu Benhadad: ³Kagunganipun jene tuwin selaka punika gadhahan kula, saha para ingkang garwa lan ingkang putra-putra ingkang sami endah ing warni punika ugi gadhahan kula."

⁴Sang Nata ing Israel mangsuli pangandikane: "Kados dene ingkang paduka dhawuhaken, dhuh gusti kawula Sang Prabu, kawula dalah sadaya gadhahan kawula, punika kagungan paduka!" ⁵Sawuse iku para utusan mau padha bali lan matur: "Makaten pangandikanipun Sang Prabu Benhadad: Pancen kula sampun utusan tiyang sowan ing ngarsa panjenengan lan matur: Kagunganipun jene saha selaka, para ingkang garwa saha para ingkang putra kedah sami panjenengan pasrahaken dhateng kula, ⁶nanging benjing-enjing kinten-kinten ing wanci makaten, kula badhe ngutus para punggawa kula supados sowan ing ngarsa panjenengan saha nggledhah griyanipun para punggawa panjenengan, sarta punapa ingkang dipun tingali lan dipun pengini badhe dipun pendhet saha badhe dipun bekta."

⁷Sang Nata ing Israel banjur nimbali sakehing tuwa-tuwaning nagara, padha dipangandikani mangkene: "Padha gatekna, wong iki arep gawe cilaka kita, sabab wus utusan wong sowan ing ngarsaningsun njaluk garwa-garwaningsun lan para putraningsun,

emas lan selakaningsun sarta ingsun wus saguh masrahake.”⁸ Sakehing tuwa-tuwa lan rakyat kabeh padha munjuk: “Sampun dipun pidhangetaken, sampun dipun sagahi!”⁹ Awit saka iku banjur ngandika marang para utusane Sang Prabu Benhadad: “Sira padha munjuka marang gustiku Sang Prabu: Sadaya pamundhut paduka dhumateng kawula ingkang kawitan, punika badhe kawula caosaken, nanging pamundhut paduka ingkang kanton punika, kawula boten saged minangkani.” Para utusan nuli padha mundur lan ngaturake wangsulan mau marang Sang Prabu Benhadad.¹⁰ Sang Prabu Benhadad banjur utusan wong sowan ing ngarsane Sang Prabu Akhab, kadhawuhan matur: “Kula mugi dipun paringana paukuman makaten dening para allah, malah nglangkungana saking punika, manawi rakyat ingkang ndherekaken kula taksih sami saged nggegem bleduging gempuranipun Samaria.”¹¹ Nanging Sang Nata ing Israel mangsuli pangandikane: “Sira padha matura: Tiyang ingkang saweg nganggar pedhang sampun ngantos gumunggung kados dene tiyang ingkang sampun nyelehaken pedhangipun.”¹² Bareng Sang Prabu Benhadad, kang nalika iku lagi unjuk-unjukan karo para ratu ana ing pakuwon, midhanget pangandika kang mangkono iku, nuli ngandika marang para punggawane: “Padha tataa baris!”, banjur padha tata baris arep nglawan kutha mau.

¹³ Nanging dumadakan ana nabi kang sowan ing ngarsane Sang Prabu Akhab, ratu ing Israel lan matur: "Makaten pangandikaning Yehuwah: Apa sira wus ndeleng sakehing wong kang padha rame-rame iku? Lah ing dina iki iku bakal padha Sunulungake ing tanganira, supaya sira sumurup, manawa Ingsun iki Yehuwah." ¹⁴ Sang Prabu Akhab tumuli ndangu: "Sinten ingkang badhe mbiyantu?" Atur wangsulane: "Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah: Para neneman pandherekipun para kepala dhaerah." Sang Prabu ndangu maneh: "Sinten ingkang badhe miwiti perang?" Atur wangsulane: "Panjenengan dalem!" ¹⁵ Sang Prabu banjur naca hake para nonoman pandhereke para kepala dhaerah mau. Kehe ana rong atus telung puluh loro, lan sawuse iku banjur ngetang cacahé rakyat kabeh, yaiku wong Israel kabeh. Cacahé ana pitung ewu. ¹⁶ Iku padha maju perang, nempuh ing wayah tengange, nalika Sang Prabu Benhadad lagi unjuk-unjukan nganti wuru ana ing pakuwone, bebarengan karo para ratu kang padha mbiyantu kang cacahé telung puluh loro mau. ¹⁷ Nalika para nonoman pandhereke para kepala dhaerah iku padha ndhisiki nempuh. Sang Prabu Benhadad tumuli utusan wong kadhawuhan niti-priksa, lan iku padha ngaturi uninga marang panjenengane mangkene: "Wonten tiyang ingkang sami nempuh perang saking Samaria." ¹⁸ Sang Prabu tumuli ngandika: "Wong-wong iku, tekane apa kepengin bedhami apa arep perang, kabeh

padha cekelen urip-uripan!”¹⁹ Nalika iku wong-wong padha metu saka ing sajroning kutha, yaiku para nonoman pandhereke para kepala dhaerah sarta uga wadya-bala kang padha ngetutake.²⁰ Iku banjur padha mateni mungsuh kang ana ing ngarepe, satemah wong Aram iku nuli padha lumayu, lan dioyak dening wong Israel. Nanging Sang Prabu Benhadad, ratu ing Aram bisa oncat kalawan nitih titihan, bebarengan karo wadya jaranan sawatara.²¹ Sang Nata ing Israel uga majeng perang sarta banjur nyirnakake jaran-jaran lan kreta-kreta lan njalari bangeting kalahe wong Aram.²² Sawuse mangkono nabi mau nuli sowan ing ngarsane Sang Nata ing Israel lan munjuk: “Lah sapunika panjenengan dalem kawula aturi ingkang santosa ing panggali, kawula aturi nimbang-nimbang saha nggali punapa ingkang kedah panjenengan dalem tindakaken, awit benjing gumantosing taun ratu ing Aram badhe merangi panjenengan dalem.”

Peperangan ing sacedhake kutha Afek

20:23-34

²³ Para punggawane Sang Prabu ing Aram padha munjuk marang panjenengane: “Allahipun ngrika punika allahing redi; milanipun ngrika langkung kiyat tinimbang kita. Nanging manawi anggen kita perang nglawan ngrika punika wonten ing tanah ingkang wradin, kita tamtu langkung kiyat

tinimbang ngrika. ²⁴ Sapunika panjenengan dalem kawula aturi tumindak makaten: Para ratu punika muging sami kapecata saking ing kalenggahanipun, kagentosana dening para bupati. ²⁵ Panjenengan dalem lajeng karsaa nglempakaken wadya-bala ingkang cacahipun sami kaliyan ingkang tiwas, makaten ugi kapal saha kretanipun cacahipun inggih kados kala rumiyin. Sumangga lajeng sami mengsah perang nglawan tiyang-tiyang punika wonten ing tanah wradin, kita tamtu langkung kiyat katimbang ngrika.” Sang Prabu karsa ndhahar ature iku lan banjur tumindak mangkono.

²⁶ Ing taun candhake Sang Prabu Benhadad mriksa wadya-bala ing Aram banjur majeng perang menyang ing Afek, nglawan wong Israel. ²⁷ Wong Israel uga mriksa barisane sarta sawuse kasargonan nuli mangkat mapagake wong Aram. Wong Israel padha pacak baris adhep-adhepan karo wong Aram, katone kaya wedhus rong pantha, mangka wong Aram tekane kaya dene banjir kang ngelebi nagara iku. ²⁸ Ing kono abdinng Allah banjur sowan ing ngarsane Sang Prabu ing Israel lan munjuk: “Makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah: Ing sarehne wong Aram iku wus ngucap: Pangeran Yehuwah iku allahing gunung lan dudu allah tanah warata, mulane Ingsun bakal ngulungake wadya-bala kang gedhe iku marang ing tanganira, supaya sira padha sumurup, manawa Ingsun iku Pangeran Yehuwah.” ²⁹ Pitung dina anggane padha pacak baris adhep-adhepan. Nanging

ing dina kapitu iku nuli wiwit padha perang lan ing sajroning sedina wong Israel nggecak panunggalane wong Aram wadya-bala dharat satus ewu.³⁰ Kekarene padha lumayu menyang ing Afek, lumebu ing kutha, nanging temboke ambruk nibani wong pitulikur ewu, yaiku kekarene mau.

Nalika samana Sang Prabu Benhadad lumajeng lumebet ing kutha lan ndhelik pindhah-pindhah kamar.³¹ Para punggawane nuli padha munjuk marang panjenengane: “Kauningana, kawula sampun sami mireng, bilih para ratu trahing Israel punika ratu ingkang sami ambek mirah. Sumangga sami mangangge bagor ing bangkekan kita saha tangsul ing sirah kita lajeng sami medal sowan ing ngarsanipun Sang Nata ing Israel; bokmanawi panjenengan dalem lajeng dipun gesangi.”³² Sawuse mangkono tumuli padha manganggo bagor ing bangkekane lan tali ing sirah sarta banjur sowan marang ing ngarsane Sang Nata ing Israel tuwin munjuk: “Abdi paduka Sang Prabu Benhadad matur: Gusti kawula mugè karsaa paring gesang dhumateng kawula.” Paring wangsulane: “Apa panjenengane isih sugeng? Iku rak sadherekingsun.”³³ Wong-wong mau padha nganggep, manawa iku pratandha kang becik, mulane pangandika mau digondheli lan munjuk: “Sang Prabu Benhadad punika pancen sadherek dalem!” Sawuse mangkono Sang Prabu Akhab ngandika: “Padha mangkata, panjenengane dherekna mreng!” Dadine Sang

Prabu Benhadad banjur miyos lan sowan ing ngarsane, tumuli kaajak nitih kreta. ³⁴ Sang Prabu Benhadad matur: “Kitha-kitha ingkang karebat dening rama kawula saking rama paduka, badhe kawula unjukaken wangsul; salajengipun bokbilih paduka ngersakaken badhe yasa peken wonten ing Damsyik kagem paduka, sumangga, inggih kados dene anggenipun rama kawula yasa wonten ing Samaria.” “Dene kula piyambak,” mangkono pangandikane Sang Prabu Akhab, “badhe ngaturi panjenengan kondur sasampunipun ngawontenaken prajanjian.” Sang Prabu Akhab nuli damel prajanjian kalawan panjenengane, sarta banjur nglilani panjenengane kondur.

Pameca bab paukuman kang bakal tumempuh marang Sang Prabu Akhab

20:35-43

³⁵ Tumuli golonganing para nabi ana siji kang tutur marang kancane marga saka dhawuhing Pangeran Yehuwah: “Aku penthungen!” Nanging kancane iku emoh menthung. ³⁶ Iku nuli dikandhani: “Ing sarehne kowe ora ngestokake swaraning Sang Yehuwah, mulane sumurupa, salungamu saka ing ngarepku, kowe bakal katubruk ing singa.” Lan bareng wong mau lunga saka ing ngarepe, nuli kepethuk singa, kang banjur nubruk dheweke. ³⁷ Nabi mau banjur nemoni wong liyane lan celathu: “Aku penthungen!” Tumuli iya dipenthung lan ditatoni. ³⁸ Nabi mau tumuli

lunga lan ngadeg nyegat Sang Prabu ana ing dalan, kalawan nyamur laku srana mripate dipreban. ³⁹Nalika Sang Prabu langkung, nabi mau nglapurake prakarane marang Sang Prabu, unjuke: “Nalika abdi dalem punika majeng dhateng ing satengahing peperangan, dumadakan wonten tiyang satunggal ingkang nilar pabarisan kaliyan mbekta tiyang dhateng ing ngajeng kula kanthi wicanten: Wong iki jaganen, manawa wong iki nganti ilang, sanadyan kanthi patrap kapriye bae, nyawamu bakal kanggo ijole, utawa kowe kudu mbayar dhuwit satalenta selaka. ⁴⁰Nalika abdi dalem saweg ewed wonten ing ngrika-ngriki, tiyang punika ical.” Sang Prabu ing Israel nuli ngandika marang wong mau: “Iya mangkono iku paukumanira, sira dhewe kang wus netepake.” ⁴¹Wong mau nuli enggal-enggal nguculi prebaning mripate, satemah Sang Nata ing Israel mirsa, manawa iku panunggalane para nabi. ⁴²Nabi iku tumuli munjuk: “Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah: Ing sarehne sira wus ngeculake wong kang Suncadhongake supaya katumpes, mulane nyawanira bakal dadi gegentine nyawane, lan rakyatira bakal dadi gegentine rakyate.” ⁴³Sang Nata ing Israel nuli kondur marang ing kadhatone kalawan panggali kang rengu lan duka, sarta banjur rawuh ing Samaria.

Kebone anggur Nabot

21:1-29

21¹ Sawuse mangkono banjur ana lelakon mangkene: Nabot, wong Yizreel, duwe kebon anggur ana ing Yizreel, ing sandhinge kratone Sang Prabu Akhab, ratu ing Samaria.² Sang Prabu Akhab ngandika marang Nabot: "Kebon anggurira iku caosna marang ingsun, arep sundadekake kebon sayuran, sabab dumunung ing sacedhake kadhatoningsun. Sira bakal sunparingi kebon anggur kang luwih becik tinimbang iku minangka gantine, utawa manawa sira luwih seneng, ingsun bakal maringi dhuwit marang sira, sapira pangajine."³ Unjuke Nabot marang Sang Prabu Akhab: "Pangeran Yehuwah mugi nebihna kawula saking punika, inggih punika manawi kawula ngantos nyaosaken warisan saking para leluhur kawula dhumateng panjenengan dalem."⁴ Sang Prabu Akhab nuli kondur ngedhaton kalawan panggalihi rengu lan mendhekel marga saka ature Nabot, wong Yizreel mau marang panjenengane: "Warisan saking para leluhur kawula punika boten badhe kawula caosaken ing ngarsa dalem." Sang Prabu banjur leyehe-leyeh ing pasareane kalawan ungkeb-ungkeb sarta ora karsa dhahar.

⁵ Sang Putri Izebel, kang garwa tumuli marak marang ing ngarsane sarta matur marang panjenengane: "Punapa sababipun dene

panjenengan dalem rengu, satemah lajeng boten karsa dhahar?" ⁶ Paring wangsulane Sang Prabu marang Sang Putri: "Marga ingsun wus ngandika marang Nabot, wong Yizreel iku: Kebon anggurira iku caosna marang ingsun kalawan suntumbas, utawa manawa sira luwih seneng, sira bakal sunparingi kebon anggur minangka ijole. Nanging ature: Kebon anggur kawula punika boten badhe kawula caosaken dhumateng panjenengan dalem." ⁷ Sang Putri Izebel, kang garwa, matur marang panjenengane: "Panjenengan dalem rak ingkang sapunika ngasta pangwaosing karajan wonten ing Israel? Sumangga, kawula aturi wungu, sarta dhahar punapa dene dipun eca ing panggalih! Kawula ingkang badhe ngunjukaken dhumateng panjenengan dalem kebon angguripun Nabot tiyang Yizreel punika." ⁸ Sawuse mangkono Sang Putri banjur damel serat atas asmane Sang Prabu Akhab, nuli disegel kanthi segeling karajan, tumuli dikintunake marang para pinituwa lan para panggedhe ing kutha panggonane Nabot. ⁹ Layang mau surasane mangkene: "Sira padha ngundhangna puwasa lan Nabot iku lungguhna ana ing ngarepe rakyat. ¹⁰ Nuli sira mapakna wong dursila loro ana ing ngarepe; wong loro supaya padha nggugatake dheweke kalawan pandakwa: Kowe wus ngala-ala marang Gusti Allah lan ratu. Sawuse mangkono wong iku gawanen metu lan benturana watu nganti mati."

¹¹ Wong kang padha tunggal sakutha kalawan Nabot, yaiku para pinituwa lan para panggedhe, kang padha manggon ing kutha mau, padha nglakoni apa sadhawuhe Sang Putri Izebel marang wong-wong mau, ngetrepi surasaning layang kang diparingake marang dheweke kabeh. ¹² Padha ngundhangake puwasa lan Nabot dilungguhake ana ing ngarepe rakyat. ¹³ Sawuse mangkono banjur ana wong loro kang teka, yaiku wong dursila, kang lungguh arep-arepan karo Nabot. Wong dursila loro iku nuli nggugatake Nabot ana ing ngarepe rakyat, pangucap: "Nabot punika sampun ngawon-awon Gusti Allah kaliyan Sang Prabu." Sawuse iku Nabot didhabyang menyang ing sajabaning kutha nuli dibenturi watu nganti mati. ¹⁴ Bareng wus mangkono wong-wong tumuli padha kongkonan wong ngunjuk uninga marang Sang Putri Izebel: "Punika Nabot sampun dipun benturi sela ngantos pejah." ¹⁵ Sang Putri Izebel sawuse midhanget, manawa Nabot wus dibenturi watu nganti mati, banjur enggal-enggal munjuk marang Sang Prabu Akhab: "Sumangga, kawula aturi wungu, kawula aturi mundhut kebon angguripun Nabot, tiyang Yizreel punika, kadosdene kagungan dalem, amargi Nabot, ingkang boten purun nyaosaken kebon angguripun dhumateng panjenengan dalem sarana katumbas punika, sampun boten gesang malih, sampun pejah." ¹⁶ Bareng Sang Prabu Akhab midhanget, manawa Nabot wus mati, banjur enggal-enggal wungu lan tindak

menyang ing kebon anggure Nabot, wong Yizreel iku, arep dipundhut dadi kagungane.

¹⁷Nanging tumuli ana pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Elia, wong Tisbe iku, mangkene: ¹⁸“Sira mangkata, nemanana Akhab, ratu ing Israel kang ana ing Samaria. Wong iku lagi menyang ing kebon anggure Nabot, arep diepek. ¹⁹Sira kandhaa marang dheweke mangkene: Pangandikanipun Pangeran Yehuwah makaten: Sira wus mateni lan uga wus ngrampas! Sira uga kandhaa marang wong iku: Makaten Pangandikanipun Pangeran Yehuwah: Ing panggonane asu ndilati getihe Nabot, ana ing kono uga asu bakal ndilati getihira.”

²⁰Pangandikane Sang Prabu Akhab marang Nabi Elia: “Sira bisa ketemu kalawan ingsun ta saiki, he mungsuhingsun?” Atur wangsulane: “Inggih, pancen sapunika kawula pinanggih kaliyan panjenengan dalem, amargi panjenengan dalem sampun ndadosaken sarira dalem dados budhak kanthi patrap nglampahi punapa ingkang awon wonten ing paningaling Sang Yehuwah. ²¹Lah Ingsun bakal nekakake bilai marang sira. Sira bakal Sunsirnakake, samono uga saben wong lanang saka ing panunggalane turune Akhab bakal Suntumpes, iya kang dhuwur iya kang asor kalungguhane ana ing Israel. ²²Sarta kulawarganira bakal Sundamel kaya kulawargane Yerobeam bin Nebat tuwin kaya kulawargane Baesa bin Ahia, amarga sira gawe gerahing panggalihingSun, sarta njalari wong Israel padha nglakoni dosa.

²³ Ugi tumrap Sang Putri Izebel Pangeran Yehuwah sampun ngandika: Izebel bakal kapangan ing asu ana ing temboking jaba Yizreel. ²⁴ Panunggalane kulawargane Akhab kang mati ana ing kutha, bakal kapangan ing asu, dene kang mati ana ing ara-ara bakal kamangsa dening manuk ing awang-awang.”

²⁵ Sanyatane pancen durung tau ana wong kang kaya Sang Prabu Akhab anggone ndadekake sarirane dadi budhak kanthi patrap nglakoni apa kang ala ana ing paningale Pangeran Yehuwah, marga saka anggone wus diojok-ojoki dening Sang Putri Izebel, kang garwa. ²⁶ Malah panjenengane wus nglampahi kang nistha banget, yaiku anggone ngetut buri para brahala, plek kaya kang dilakoni dening wong Amori kang wus kakesahake dening Sang Yehuwah saka ing ngarepe wong Israel.

²⁷ Bareng Sang Prabu Akhab midhanget pangandika iku, banjur nyuwek-nyuwek pangagemane lan ngagem bagor sarta siyam. Malah anggone sare uga ngagem bagor, tuwin manawa lumampah alon-alonan. ²⁸ Nuli ana pangandikane Sang Yehuwah marang Nabi Elia, wong Tisbe, mangkene: ²⁹ “Apa sira wus sumurup, manawa Akhab ngesorake awake ana ing ngarsaningSun? Ing sarehne wong iku wus ngesorake awake ana ing ngarsaningSun, Ingsun ora bakal ndhatengake bilai ing sajrone dheweke isih urip. Besuk ing jamane anake Ingsun bakal ndhatengake bilai marang kulawargane.”

**Sang Prabu Akhab nglurugi perang
Ramot-Gilead-Nabining Yehuwah
ketemu kalawan para nabi palsu**

22:1-40

2Bb 18:1-34

22¹Anadene sabanjure nganti telung taun lawase tentrem ora ana perang ing antarane Aram lan Israel. ²Ing taun kang katelune Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda, tindak maratamu marang ratu ing Israel. ³Sang Nata ing Israel ngandika marang para punggawane: "Apa sira padha sumurup, manawa Ramot-Gilead iku satemene kita kang ndarbeni? Nanging kita kok meneng bae ora kita rebut saka ing tangane ratu ing nagara Aram." ⁴Banjur ngandika marang Sang Prabu Yosafat: "Punapa panjenengan karsa tindak sesarengan kaliyan kula nglurugi Ramot-Gilead?" Paring wangsulane Sang Prabu Yosafat marang ratu ing Israel: "Kita punika sami, kula kaliyan panjenengan, rakyat kula kaliyan rakyat panjenengan, kapal kula kaliyan kapal panjenengan."

⁵Nanging Sang Prabu Yosafat ngandika marang ratu ing Israel: "Prayoginipun miterang rumiyin kados pundi pangandikaning Pangeran Yehuwah." ⁶Sang Prabu ing Israel nuli ngempalake para nabi, cacache kira-kira ana patang atus, iku nuli padha didangu: "Apa ingsun kena mangkat perang nglawan Ramot-Gilead apa becik sunwurungake?"

Atur wangsulane: “Sumangga, kawula aturi tindak! Pangeran badhe ngulungaken ing astanipun Sang Prabu.” ⁷ Nanging Sang Prabu Yosafat banjur ndangu: “Punapa ing ngriki boten wonten malih satunggaling nabinipun Pangeran Yehuwah, ingkang saged dados lantaran anggen kita saged nyuwun pitedah?” ⁸ Pangandikanipun Sang Nata Israel marang Sang Prabu Yosafat: “Taksih wonten satunggal, ingkang saged dados lantaran anggen kita nyuwun pitedahipun Pangeran Yehuwah. Nanging kula sengit dhateng tiyang punika, awit boten nate meca ingkang sae tumrap kula, kajawi namung kacilakan, inggih punika Mikha bin Yimla.” Pangandikanipun Sang Prabu Yosafat: “Sang Prabu sampun ngandika makaten.” ⁹ Sang Nata ing Israel nuli nimbali sawijining punggawa kraton, dhawuhe: “Mikha bin Yimla iku dienggal paranana!” ¹⁰ Nalika Sang Nata ing Israel lan Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda, padha lenggah ing dhampare piyambak-piyambak kalawan ngagem busana kaprabon, ana ing panuton ing sangarepe gapura Samaria, kaadhep dening sakehing nabi kang padha memeca, ¹¹ Zedekia bin Kenaana gawe rerekan sungu wesi lan banjur munjuk: “Makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah: Kalawan sungu iki sira bakal nyundhangi Aram nganti padha sirna kabeh.” ¹² Sakehe para nabi iya padha meca mangkono, unjuke: “Kawula aturi nglurug dhateng ing Ramot-Gilead, paduka badhe

angsal damel; Pangeran Yehuwah badhe ngulungaken ing astanipun Sang Prabu.”

¹³ Utusan kang lunga nimbali Nabi Mikha mau matur marang panjenengane: “Kauningana, para nabi sampun sami saiyeg nglairaken pameca ingkang sae tumrap Sang Prabu, panjenengan mugih inggih mecaa ingkang sami kaliyan satunggal-satunggalipun para nabi wau mugih inggih mecaa ingkang sae.” ¹⁴ Nanging Nabi Mikha mangsuli pangandikane: “Demi Yehuwah kang gesang, apa kang bakal dipangandikakake dening Sang Yehuwah marang aku, yaiku kang bakal dakucapake.” ¹⁵ Bareng wus sowan ana ing ngarsane Sang Prabu, Sang Prabu ndangu: “Mikha, apa ingsun padha kena nglurug perang nglawan Ramot-Gilead, apa prayoga padha sunsandekake?” Atur wangsulane: “Sumangga, kawula aturi tindak, panjenengan dalem badhe angsal damel, sabab Pangeran Yehuwah badhe masrahaken ing astanipun Sang Prabu.” ¹⁶ Nanging Sang Prabu ngandika marang panjenengane: “Nganti ping Pira ingsun ndhawuhi sumpah marang sira, supaya sira matur marang ingsun kang sanyatane bae demi asmaning Sang Yehuwah?” ¹⁷ Ing kono Nabi Mikha banjur munjuk: “Kawula sampun ningali tiyang Israel sadaya sami buyar pating slebar wonten ing redi-redi kados menda-menda ingkang boten wonten pangenipun, awit saking punika Pangeran Yehuwah ngandika: Iku ora padha duwe gusti; cikben padha mulih menyang ing omahe

dhewe-dhewe kanthi slamet.”¹⁸ Sang Prabu ing Israel nuli ngandika marang Sang Prabu Yosafat: “Kula rak sampun matur dhumateng panjenengan: Piyambakipun punika boten nate memeca ingkang sae tumrap kula, kajawi namung kacilakan thok?”

¹⁹ Unjuke Nabi Mikha: “Awit saking punika panjenengan dalem muging karsaa miyarsakaken pangandikanipun Sang Yehuwa, kawula sumerep Pangeran Yehuwa saweg lenggah ing dhamparipun lan sadaya wadya-bala swarga sami ngadeg ing sacelakipun, ing sisih tengenipun saha ing sisih kiwanipun.

²⁰ Punapa dene Sang Yehuwa ngandika:

Sapa kang ngrimuk Akhab supaya maju perang, amrih tiwas ana ing Ramot-Gilead? Inggang satunggal lajeng munjuk makaten, satunggalipun makaten.

²¹ Sasampunipun makaten lajeng wonten satunggaling roh ingkang majeng tuwin nunten ngadeg wonten ing ngarsaning Pangeran Yehuwa saha munjuk: Kawula ingkang badhe ngrimuk. Pangeran Yehuwa ndangu dhateng piyambakipun: Srana apa?

²² Unjukipun: Kawula badhe medal lan dados roh dora-cara wonten ing cangkempipun sakathahing nabinipun. Pangandikanipun Sang Yehuwa: Iya, sira ngrerimuka, sira bakal oleh gawe.

Metua lan nglakonana mangkono!²³ Margi saking punika, saestunipun Pangeran Yehuwa sampun ngajengaken roh dora-cara wonten ing cangkempipun nabi punika sadaya, awit Sang Yehuwa sampun netepaken badhe

nandukaken bilai dhumateng panjenengan dalem.”

²⁴ Sawuse mangkono Zedekia bin Kenaana maju lan napuk Nabi Mikha kalawan ngucap: “Mangsa Rohing Yehuwah kok pindhah saka aku banjur ngandika marang kowe!” ²⁵ Nanging Nabi Mikha mangsuli pangandikane: “Lah kowe bakal nyumurupi samangsa kowe lumayu saka ing kamar siji menyang ing kamar sijine arep ndhelik.” ²⁶ Sang Nata ing Israel tumuli dhawuh: “Cekelen Mikha iku, balekna marang Amon, kang nyekel pangwasa ing kutha, sarta marang Yoas, putrane Sang Prabu lan tutura: ²⁷ Mangkene dhawuhe Sang Prabu: Wong iki lebokna ing pakunjaran lan wenehana mangan roti lan ngombe banyu sarwa sathithik nganti ingsun kondur kanthi slamet.” ²⁸ Nanging unjuke Nabi Mikha: “Manawi panjenengan dalem saestu kondur kanthi rahayu, Pangeran Yehuwah temtu boten ngandika lumantar kawula.” Banjur nglajengake pangandikane: “Rungokna, he bangsa-bangsa kabeh!”

²⁹ Sawuse mangkono Sang Prabu ing Israel bebarengan karo Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda, tindak nglurug menyang ing Ramot-Gilead. ³⁰ Sang Nata ing Israel ngandika marang Sang Prabu Yosafat: “Kula badhe nyamur lampah lan majeng perang, dene panjenengan kula aturi mangagem busananing kaprabon panjenengan.” Sang Nata ing Israel nuli nyamur lampah lan majeng perang.

³¹ Anadene ratu ing nagara Aram wus paring dhawuh marang para panggedhening wadyane

kretan, kang cacache telung puluh loro, mangkene: “Sira aja padha perang nglawan sapa bae, kajaba mung nglawan marang ratu ing Israel bae.”³² Bareng para panggedhening wadya kretan padha ndeleng Sang Prabu Yosafat, banjur padha alok: “Lah iku mesthi ratu ing Israel!” Mulane nuli padha ngangseg arep nempuh panjenengane, nanging Sang Prabu Yosafat banjur nguwuh-uwuh.³³ Bareng para panggedhening wadya kretan weruh, manawa iku dudu ratu ing Israel, tumuli padha mundur saka ing ngarsane.

³⁴ Nanging banjur ana wong kang menthang gendhewane lan nglepasake panahe tanpa tujuan kang gumathok; iku ngenani Sang Nata ing Israel ing antarane sambungane ageme kere. Sang Prabu nuli ngandika marang kusiring titihane kreta: “Mingera, ingsun gawanen metu saka ing paprangan, sabab ingsun wus ketaton.”³⁵ Nanging perang ing dina iku sangsaya rame, dene Sang Prabu tetep jumeneng jejeg ana ing kretane adhep-adhepan karo wadya-bala Aram, nganti sasedane ing wayah sore. Rahe mili saka ing tatune menyang ing dhasaring kreta.

³⁶ Nalika watara wayah suruping srengenge, ing sauruting pabarisan keprungu alok-alok: “Padha bali menyang ing kuthane dhewe-dhewe, menyang ing nagarane dhewe-dhewe! Sang Prabu wus seda!”³⁷ Banjur padha mulih menyang ing Samaria lan nyarekake Sang Prabu ana ing Samaria.³⁸ Nalika kreta mau kakumbah ana ing sapinggiring tлага Samaria,

rahe Sang Prabu kadilatan ing asu; kala samana para wanita-tunasusila lagi padha adus ana ing kono, ngetrepi pangandikane Pangeran Yehuwah kang wus kalairake.

³⁹Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Akhab dalah sakehing pandamele sarta kadhaton gadhing lan sakehe kutha kang diedegake, iku rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Israel. ⁴⁰Kaya mangkono Sang Prabu Akhab anggone kepareng ngaso nunggil kalawan para leluhure, banjur kang putra Pangeran Ahazia kang jumeneng nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda

22:41-50 (22:41-51)

2Bb 20:31--21:1

⁴¹Sang Prabu Yosafat, putrane Sang Prabu Asa, anggone jumeneng ratu ing Yehuda ing taun kang kaping pate jumenenge Sang Prabu Akhab, ratu ing Israel. ⁴²Nalika wiwit jumeneng dadi ratu iku Sang Prabu Yosafat yuswa telung puluh lima taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase salawe taun. Kang ibu asma Azuba, putrane putri Silkhi. ⁴³Sang Prabu sugenge nulad kang rama, Sang Prabu Asa; ora nyimpang saka iku tuwin nindakake apa kang bener ana ing paningaling Sang Yehuwah. (22-44) Mung bae tengger-tengger pangurbanan ora disingkirake. Wong isih padha sesaji lan ngobong kurban ana ing tengger-tengger

iku. ⁴⁴ (22-45) Sabanjure Sang Prabu Yosafat sugenge tansah rukun karo ratu ing Israel.

⁴⁵ (22-46) Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Yosafat lan anggone ngatingalake kaprawirane sarta anggone andon perang, iku rak wus katulisan ing buku sejaraha para ratu ing Yehuda. ⁴⁶ (22-47) Sarta sakekarening pelacuran kanggo ngibadah kang isih ana wiwit jamane Sang Prabu Asa, kang rama, iku iya kasingkirake saka ing nagara. ⁴⁷ (22-48) Nalika samana ing tanah Edom ora ana ratune, dene kang dadi ratu iku sawijining kepala dhaerah. ⁴⁸ (22-49) Sang Prabu Yosafat yasa kapal-kapal Tarsis kanggo lelayaran menyang Ofir prelu njupuki emas, nanging ora sida mrana, sabab kapal-kapal mau padha pecah ana ing Ezion-Geber. ⁴⁹ (22-50) Nalika iku Sang Prabu Ahazia, putrane Sang Prabu Akhab, ngandika marang Sang Prabu Yosafat: "Manawi kepareng, tiyang-tiyang kula kajengipun mangkat sesarengan kaliyan tiyang-tiyang panjenengan mawi baita-baita punika." Nanging Sang Prabu Yosafat ora marengake. ⁵⁰ (22-51) Sang Prabu Yosafat banjur kepareng ngaso nunggil karo para leluhure, sarta kasarekake ing sandhinge para leluhure ana ing kuthane Sang Prabu Dawud, rama leluhure, nuli Pangeran Yoram kang putra, jumeneng ratu, nggentosi panjenengane.

Prabu Ahazia, ratu ing Israel**22:51-53 (22:52-54)**

⁵¹ (22-52) Sang Prabu Ahazia, putrane Sang Prabu Akhab, anggone wiwit jumeneng ratu ing Israel ana ing Samaria nalika taun kang kaping pitulase jamane Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda sarta anggone ngasta paprentahan ing Israel suwene rong taun. ⁵² (22-53) Panjenengane iku nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Pangeran Yehuwah sarta sugenge nulad tindake kang rama lan kang ibu sarta tindake Sang Prabu Yerobeam bin Nebat, kang wus njalari wong Israel padha nglakoni dosa. ⁵³ (22-54) Panjenengane ngabekti marang Baal lan sujud nyembah marang iku; iki kang nuwuhake gerahe panggalihe Pangeran Yehuwah, Gusti Allah Israel, plek kaya kang katindakake dening kang rama.

2 PARA RAJA

Nabi Elia mratelakake bab bakal sedane Sang Prabu Ahazia

1:1-18

1 ¹ Bareng Sang Prabu Akhab wus seda, wong Moab banjur mbalela marang Israel.

² Ing sawijining dina Sang Prabu Ahazia dhawah saka ing pancak-sujining cendhelane kamar dhuwur ing Samaria, nuli gerah. Tumuli utusan abdi-abdi kalawan dipangandikani mangkene: "Padha sowana ing ngarsane Sang Baal-Zebub, allah ing Ekron, nyuwuna pitedah, apa anggonku gerah iki bakal bisa senggang."

³ Nanging Sang Malaekate Pangeran Yehuwah ngandika marang Nabi Elia, wong ing Tisbe: "Ngadega, mangkata, nemonana para utusane ratu ing Samaria lan kandhaa marang wong mau: Apa ing Israel ora ana Gusti Allahe, dene kowe nganti padha njaluk pituduh marang Baal-Zebub allah ing Ekron?" ⁴ Mulane mangkene pangandikane Sang Yehuwah: Sira bakal ora tangi maneh saka ing paturon, kang sira turoni, awit sira mesthi bakal mati." Nabi Elia nuli tindak.

⁵ Bareng para utusan mau wus padha bali ana ing ngarsane Sang Prabu, padha dipangandikani mangkene: "Yagene sira kok padha bali?" ⁶ Unjuke marang Sang Prabu:

“Wonten tiyang ingkang nyegat dhateng kawula, kawula sami dipun cariyosi: Padha balia marang ing ngarsane ratu kang ngutus kowe lan munjuka: Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah: Apa ing Israel ora ana Gusti Allaha, dene sira nganti utusan miterang marang Baal-Zebub, allah ing Ekron? Awit saka iku sira ora bakal tangi maneh saka ing paturon kang sira turoni, amarga sira mesthi bakal mati.”⁷ Sang Prabu banjur ndangu: “Kapriye rupane wong kang nemoni kowe lan ngandhakake iku marang kowe kabeh mau?”⁸ Atur wangsulane: “Tiyangipun mangangge sandhangan dhiwut-dhiwut, sarta mawi sabuk wacucal ing bangkekanipun.” Sang Prabu tumuli ngandika: “Iku Elia, wong Tisbe!”⁹ Sawuse mangkono Sang Prabu banjur utusan sawijining opsir kalawan reh-rehane wong seket kadhawuhan nemoni Nabi Elia. Opsir mau nuli munggah sowan ing ngarsane Nabi Elia, kang lagi lenggah ana ing pucaking gunung, sarta banjur matur marang panjenengane: “He abding Allah, Sang Prabu dhawuh: Mudhuna!”¹⁰ Nanging Nabi Elia mangsuli, pangandikane marang opsir mau: “Manawa aku pancen abding Allah, muga anaa geni kang tumurun saka ing langit kang mangsa kowe dalah kalerehanmu seket kabeh iku nganti entek.” Banjur ana geni kang tumurun saka ing langit kang mangsa opsir mau dalasan wonge seket nganti entek.

¹¹ Sang Prabu nuli utusan maneh sawijining opsir liyane sabawahane wong seket. Opsir

iku matur marang Nabi Elia: “He abdining Allah, mangkene dhawuhe Sang Prabu: Mudhuna dienggal!”¹² Nanging Nabi Elia paring wangsulan marang wong-wong mau mangkene: “Manawa aku pancen abdining Allah, muga anaa geni kang tumurun saka ing langit kang mangsa kowe saandhahanmu wong seket kabeh nganti entek!” Banjur ana genine Pangeran Yehuwah kang tumurun saka ing langit kang mangsa opsir mau saandhahane wong seket kabeh nganti entek.¹³ Sang Prabu tumuli utusan maneh sawijining opsir kang katelu sapanekare wong seket. Opsir kang katelu iku banjur munggah lan bareng wis tekan nuli jengkeng ana ing ngarsane Nabi Elia tuwin nyuwun sih-piwelas marang panjenengane, ature: “Dhuh abdining Allah, nyawa kula tuwin nyawanipun ingkang abdi tiyang seket punika muging manggiha sih wonten ing ngarsa panjenengan.”¹⁴ Rak sampun wonten latu ingkang tumurun saking langit ingkang mangsa opsir kalih-kalhipun ingkang rumiyin saha para kalerehanipun tiyang seket. Nanging sapunika muging nyawa kula manggiha sih wonten ing ngarsa panjenengan.”

¹⁵ Sang Malaekate Pangeran Yehuwah nuli ngandika marang Nabi Elia: “Sira mudhuna melua wong iku sarta aja wedi marang dheweke!” Nabi Elia banjur jumeneng lan mandhap tuwin sowan marang ing ngarsane Sang Prabu kadherekake dening opsir mau.¹⁶ Nabi Elia nuli matur marang Sang Prabu: “Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah:

Ing sarehne sira wus kongkonan njaluk pituduh marang Baal-Zebub, allah ing Ekron, kaya-kaya ing Israel ora ana Allah kang kena kasuwunan pitedahe, mulane sira ora bakal tangi maneh saka ing paturon, kang sira turoni, amarga sira mesthi bakal mati.”

¹⁷ Sang Prabu iya banjur seda cocog karo pangandikane Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Elia. Nuli Pangeran Yoram jumeneng ratu nggentosi panjenengane, yaiku ing taun kang kapindhone jamane Sang Prabu Yoram putrane Sang Prabu Yosafat, nata ing Yehuda, sabab Sang Prabu Ahazia ora kagungan putra kakung.

¹⁸ Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Ahazia, apa kang katindakake, iku kabeh rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Israel.

Nabi Elia minggah ing swarga

2:1-18

2¹ Kacarita nalika Nabi Elia bakal kasengkakake menyang ing swarga dening Pangeran Yehuwah ing satengahe lesus, Nabi Elia mau pinuju tindak saka ing Gilgal kadherekake dening Elisa. ² Nabi Elia ngandika marang Elisa: “Kowe keria ing kene, sabab Pangeran Yehuwah ngutus aku menyang Betel.” Nanging Elisa mangsuli, ature: “Dhemi Pangeran Yehuwah ingkang gesang saha dhemi gesang panjenengan piyambak, kula saestu boten badhe nilar panjenengan.” Dadine

banjur padha tindak menyang Betel. ³Ing nalika samana nuli ana nabi ing Betel sapantha kang padha methukake Elisa sarta padha pratela: “Punapa panjenengan sampun mirsa, bilih ing dinten punika bendara panjenengan badhe kapulung dhateng swarga dening Sang Yehuwah?” Wangsulane: “Aku iya wus mangreti, padha menenga bae!” ⁴Nabi Elia tumuli ngandika marang Elisa: “He Elisa, kowe keria ana ing kene, sabab aku kadhawuhan dening Pangeran Yehuwah menyang Yerikho.” Nanging atur wangsulane: “Dhemi Pangeran Yehuwah ingkang gesang, saha dhemi gesang panjenengan piyambak, kula temtu boten badhe nilar panjenengan.” Mangkono tindake wus padha rawuh ing Yerikho. ⁵Ing nalika iku ana nabi ing Yerikho sapantha kang padha nyedhaki Elisa lan padha pratela: “Punapa panjenengan sampun mirsa, bilih bendara panjenengan badhe kapulung dhateng swarga dening Pangeran Yehuwah?” Wangsulane: “Aku iya wis ngreti, padha menenga bae!” ⁶Nabi Elia banjur ngandika marang Elisa: “Kowe keria ana ing kene, sabab aku kadhawuhan dening Pangeran Yehuwah menyang ing bengawan Yarden.” Atur wangsulane: “Dhemi Pangeran Yehuwah ingkang gesang, saha dhemi gesang panjenengan piyambak kula saestu boten badhe nilar panjenengan.” Banjur padha nglajengake tindake. ⁷Pepanthan nabi mau ana seket kang padha ndherekake, nanging tumuli padha mung ngadeg lan ngawasake

saka ing kadohan bae, nalika kekalihe padha jumeneng ing sapinggire bengawan Yarden. ⁸Nabi Elia nuli mundhut ageme jubah, digulung lan disabetake ing banyu, temah piyak ngiwa nengen; kekalihe banjur padha nyabrang lumampah ing gasikan. ⁹Anadene bareng wus padha nyabrang, Nabi Elia tumuli ngandika marang Elisa: “Kowe njaluk apa, kang bakal daktandukake marang kowe, sadurunge aku kapulung saka ing ngarepmu?” Atur wangsulane Elisa: “Kula mug i kadunungan kalih bageaning roh panjenengan.” ¹⁰Pangandikane Nabi Elia: “Kang kokjaluk iku prakara kang angel. Nanging manawa kowe bisa ndeleng anggonku kapulung saka ing ngarepmu, kowe mesthi bakal kelakon kaya mangkono, dene manawa ora, iya bakal ora kelakon.” ¹¹Nalika lagi padha nglajengake tindake kalawan ngandika, dumadakan ana kareta murub, tinarik ing jaran murub kang misah kekalihe, Nabi Elia banjur minggah ing swarga ana ing satengahing lesus. ¹²Nalika Elisa ndeleng kang mangkono iku, nuli nguwuh: “Dhuh rama kula, rama kula! Kretaning Israel dalah para tiyangipun ingkang sami numpak kapal!” Sawuse mangkono banjur wus ora ketinggal maneh marang Elisa. Elisa tumuli nyandhak panganggone lan disuwek dadi loro, ¹³sarta banjur ngukup ageme jubah Nabi Elia kang wus tiba tuwin nuli mangkat mulih lan ngadeg ana ing sapinggire bengawan Yarden. ¹⁴Ageme jubah Nabi Elia kang wus tiba mau tumuli dicandhak tuwin

disabetake ing banyu kalawan nguwuh: “Endi Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Rama Elia?” Bareng banyune kasabet banjur piyak ngiwa nengen, Elisa banjur nyabrang. ¹⁵ Nalika pepanthan nabi saka ing Yerikho ndeleng Nabi Elisa saka ing kadohan, tumuli padha ngucap: “Elisa wus kadunungan rohe Nabi Elia!” Wong-wong mau banjur padha sowan marang ing ngarsane sarta padha sumungkem ing bumi, ¹⁶ kalawan matur: “Sumangga kula aturi mirsani. Panunggilanipun para ingkang abdi punika wonten tiyang jaler seket ingkang kendel-kendel. Tiyang-tiyang punika kajengipun sami kesah ngupadosi bendara panjenengan, mangke panjenenganipun gek dipun angkat dening Rohipun Sang Yehuwah lajeng kauncalaken dhateng ing nginggiling salah satunggalipun redi utawa dhateng salah satunggaling lembah.” Paring wangsulane Nabi Elisa: “Aja padha kongkonan!” ¹⁷ Nanging bareng padha adreng panyuwune nganti ndadekake lingsem, Nabi Elisa nuli ngandika: “Iya wis padha kongkonana!” Tumuli padha kongkonan wong seket. Wong iku padha nggoleki nganti telung dina suwene, nanging ora ketemu. ¹⁸ Bareng padha bali menyang ing ngarsane Nabi Elisa, kang isih lereb ana ing kutha Yerikho, padha dipangandikani mangkene: “Aku rak wus kandha: Aja padha mangkat!”

Nabi Elisa damel tawaning banyu ing Yerikho

2:19-22

¹⁹ Wong kang manggon ing kutha kono nuli padha matur marang Nabi Elisa: “Sumangga kula aturi mirsani! Kitha punika dunungipun sae, kados ingkang kapirsanan dening bendara kula, nanging toyanipun boten sae tuwin ing nagari punika asring wonten bayi ingkang lair keluron!” ²⁰ Paring wangsulane Nabi Elisa: “Aku jupukna pinggan anyar, iku isenana uyah.” Iku iya nuli dicaosake. ²¹ Nabi Elisa banjur tindak menyang ing etuking banyu, tumuli dicemplungi uyah mau kalawan ngandika: “Mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah: Banyu iki wus Sundadekake tawa, sarta bakal ora kelakon maneh ana kang mati utawa bayi kang lair keluron marga saka iku.” ²² Temahan banyune dadi tawa nganti ing dina iki nocogi pangandika kang wus kawedharake dening Nabi Elisa mau.

Bocah-bocah ing Betel padha moyoki Nabi Elisa

2:23-25

²³ Nabi Elisa tumuli tindak saka ing kono menyang ing Betel. Nalika panjenengane tindak minggah, ana bocah-bocah kang padha metu saka ing kutha kono kang banjur padha moyoki panjenengane kalawan nguwuh: “He

buthak, munggaha; munggaha, he buthak!”
²⁴Nabi Elisa banjur mengo, lan bareng mirsa bocah-bocah mau, banjur padha diipati-ipati dhemi asmaning Pangeran Yehuwah. Tumuli ana bruwang loro kang metu saka ing alas, kang nyempal-nyempal panunggalane bocah-bocah mau patang puluh loro. ²⁵Saka ing kono Nabi Elisa banjur tindak menyang ing gunung Karmel lan saka ing kono wangsul menyang ing Samaria.

Sang Prabu Yoram perang nglawan Moab

3:1-27

3 ¹Anadene Sang Prabu Yoram, putrane Sang Prabu Akhab, anggone jumeneng ratu ing Israel ana ing Samaria ing taun kang kaping wolulase jamane Sang Prabu Yosafat, nata ing Yehuda sarta anggone ngasta paprentahan lawase rolas taun. ²Sang Prabu Yoram iku nglampahi apa kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah, nanging ora kaya kang rama lan kang ibu: tugu brahala Baal kang diedegake kang ramane disingkirake. ³Ewadene sanadyan mangkono panjenengane isih lumengket marang dosane Sang Prabu Yerobeam bin Nebat, kang njalari wong Israel padha nglakoni dosa; iku ora ditebihi. ⁴Sang Prabu Mesa, ratu ing Moab, iku ngingah wedhus gembel; minangka bulu-bekti panjenengane nyaosi marang ratu ing Israel cempe satus ewu lan wulu wedhus lanang satus ewu. ⁵Nanging sasedane Sang Prabu

Akhab, ratu ing Moab mau mbalela marang ratu ing Israel.

⁶Ing nalika samana Sang Prabu Yoram miyos saka ing Samaria lan banjur niti-priksa pabarisane wong Israel kabeh. ⁷Sang Prabu nuli utusan wong sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda, kadhawuhan ngaturake pangandikane kang surasane: “Ratu ing Moab sampun mbalela dhateng kula! Punapa panjenengan karsa sesarengan kaliyan kula nglurug perang dhateng ing Moab?” Paring wangsulane: “Kula badhe majeng perang. Kita punika rak sami, kula lan panjenengan, rakyat kula kaliyan rakyat panjenengan, kapal kula kaliyan kapal panjenengan.” ⁸Sarta maneh pangandikane: “Medal ing pundi anggen kita badhe nglurug?” Paring wangsulane: “Medal ing pasamunan ing Edom!”

⁹Ratu ing Israel lan ratu ing Yehuda sarta ratu ing Edom banjur padha tindak nglurug. Nanging bareng anggone tindak mrana-mrene wus oleh lakon pitung dina, jebul ora ana banyu kanggo wadya-bala lan kanggo kewan-kewane. ¹⁰Sang Nata ing Israel nuli ngandika: “Adhuh, Pangeran Yehuwah anggone nimbali katelu-telune iki bakal kaulungake marang ing tangane wong Moab!” ¹¹Nanging Sang Prabu Yosafat tumuli ndangu: “Punapa ing ngriki boten wonten nabining Pangeran Yehuwah, ingkang saged dados lantaran anggen kita nyuwun pitedah dhateng Pangeran Yehuwah?” Banjur ana sawijining punggawaning ratu

ing Israel kang munjuk: “Ing ngriki wonten Nabi Elisa bin Safat, ingkang kala rumiyin ngladosi Nabi Elia.”¹² Sang Prabu Yosafat ngandika: “Inggih, punika pancen kanggenan pangandikanipun Pangeran Yehuwah.”

Sawuse mangkono Sang Nata ing Israel lan Sang Prabu Yosafat sarta ratu ing Edom padha tindak murugi Nabi Elisa.¹³ Nanging Nabi Elisa nuli matur marang Sang Nata ing Israel: “Urusan kawula punapa kaliyan panjenengan dalem? Kawula aturi tindak dhateng nabinipun rama dalem saha dhateng nabinipun ibu dalem.” Sang Nata ing Israel mangsuli, pangandikane: “Sampun makaten ta, sabab Pangeran Yehuwah nimbali ratu tetiga punika prelu badhe sami kaulungaken dhateng ing tanganipun tiyang Moab!”¹⁴ Unjuke Nabi Elisa: “Dhemi Pangeran Yehuwah, Gustining sarwa tumitah ingkang gesang, ingkang kawula ladosi wonten ing ngarsanipun, manawi boten margi saking Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda, saestunipun kawula punika boten badhe migatosaken tuwin maelu dhateng panjenengan dalem.¹⁵ Lah sapunika, kawula kaupadosna panylempung.” Nalika panylempung ngunekake clempunge, Nabi Elisa banjur kalimputan ing pangwaosing Sang Yehuwah.

¹⁶ Nabi Elisa nuli munjuk: “Makaten pangandikaning Pangeran Yehuwah: Padha gawea kalen-kalen ana ing lebak iki,¹⁷ awit makaten pangandikaning Sang Yehuwah: Sira ora bakal padha oleh angin lan udan,

nanging lebak iki bakal kebak banyu, satemah sira kabeh lan kewan sembelehan sarta kewan momotanira bakal padha bisa ngombe. ¹⁸Punapa malih punika ugi prakawis sapele wonten ing paningalipun Sang Yehuwah; ugi tiyang Moab badhe kaulungaken dhateng ing asta dalem. ¹⁹Panjenengan dalem sami badhe nyirnakaken sakathahing kitha ingkang santosa lan sakathahing kitha pilihan; panjenengan dalem sami badhe negori sadaya wit-witan ingkang sae; panjenengan dalem sami badhe nyumpeti sakathahing sumber sarta sami badhe ngrisak sakathahing pategilan kaliyan sela.”

²⁰Esuke nalika wancine wong nyaosake kurban, dumadakan banjur ana banyu teka saka ing penere tanah Edom, nagara kono nuli kebak banyu. ²¹Bareng wong Moab kabeh padha krungu, manawa ratu tetelu mau padha nglurugi perang, kabeh wong kang isih bisa nganggar pedhang padha dikerigake, malah uga para wong kang luwih tuwa; iku padha dipapanake ana ing tapel-wates.

²²Esuke uthuk-uthuk, nalika srengenge nyoroti lumahing banyu, tumrap wong Moab banyu mau katon abang kaya getih. ²³Nuli padha alok: “Iku getih! Para ratu iku mesthi wus padha paten-pinaten, kang siji mateni sijine. Mulane saiki, ayo padha njarah-rayah, he para wong Moab!” ²⁴Nanging bareng padha tekan ing pakuwone wong Israel, wong Israel banjur tumandang, para wong Moab padha kagecak, satemah padha lumayu saka

ing kono. ²⁵ Kutha-kutha padha digempuri sarta saben pategalan kang becik diurugi watu, amarga saben wong nguncalake watu mrono. Sakehing sumber padha disumpet lan sakehing wit-witan kang becik padha ditegori, nganti mung kutha Kir-Hareset kang dikarekake, nanging kutha iki banjur kakepung lan dikrutugi ing watu dening para pambandhil. ²⁶ Bareng Sang Nata ing Moab mirsa, manawa perang iki abot banget sanggane, tumuli mbekta bala pitung atus kang sikep pedang sumedya nrobos lan nempuh ratu ing Edom, nanging ora antuk gawe. ²⁷ Sang Prabu nuli mundhut kang putra kang pambajeng, kang bakal nggentosi panjenengane jumeneng ratu; iku kadamel kurban obaran ana ing sadhuwure pager tembok. Wong Israel banjur nepsu banget temah nuli padha mundur saka ing ngarsane lan padha mulih menyang ing tanahe dhewe.

Lengane sawijining randha

4:1-7

4 ¹ Ana sawijining wong wadon panunggalane bojone para nabi sesambat marang Nabi Elisa, ature: "Abdi panjenengan, semah kula, sampun tilar donya, mangka panjenengan punika mirsa, bilih abdi panjenengan wau ngabekti dhumateng Pangeran Yehuwah. Nanging sapunika tiyang ingkang nagih sambutan sampun dhateng badhe mendhet anak kula kekalih, badhe kadadosaken

rencangipun.”² Paring wangsulane Nabi Elisa: “Apa ta kang bisa daktindakake kanggo kapreluanmu? Coba tutura marang aku, kowe duwe apa ana ing omah?” Wong wadon mau matur: “Kula punika boten gadhah punapa-punapa wonten ing griya, kejawi namung lisah sagendul alit.”³ Nabi Elisa nuli ngandika: “Lungaa, njaluka wadhah marang sakehing tanggamu ing jaba, wadhah-wadhah kang kothong, aja nganti kesithiken.”⁴ Tumuli lumebua ing omah, sawise kowe lan anak-anakmu padha lumebu, lawange kancingen, lengane banjur isokna ing sakehing wadhah mau. Endi sing wis kebak, iku singkirna!”⁵ Wong wadon iku nuli mundur saka ing ngarsane; sawuse lumebu ing omah karo anak-anake, lawange banjur dikancing; anak-anake padha nyedhakake wadhah-wadhah marang ibune, dene ibune terus bae anggone ngiseni.⁶ Bareng wadhah-wadhahe wus kebak, wong wadon iku celathu marang anake: “Aku wenehana wadhah maneh!” Nanging wangsulane: “Sampun boten wonten wadhah malih.” Lengane banjur pampet.⁷ Wong wadon mau nuli lunga ngaturi uninga bab iku marang abding Allah; iku tumuli ngandika: “Lungaa, lenga iku dolen, utangmu saurana sarta turahane anggonen urip saanak-anakmu!”

Wong wadon ing desa Sunem lan anake

4:8-37

⁸Ing sawijining dina Nabi Elisa tindak menyang ing desa Sunem. Ing kono ana wong wadon sugih kang ngaturi rawuh dhahar marang panjenengane. Lan kaping pira bae anggane tindak langkung ing kono, panjenengane mesthi mampir dhahar.

⁹Wong wadon mau tutur marang bojone: “Sajatosipun kula sampun mangretos, manawi tiyang ingkang temtu mampir mriki punika abdining Allah ingkang suci. ¹⁰Bok mangga kita damelaken kamar tembok alit wonten ing nginggil lan kita sukani pasarean kagem panjenenganipun, kaliyan meja satunggal, kursi satunggal. Mangke manawi mampir mriki, kita aturi lumebet mriku.” ¹¹Ing sawijining dina Nabi Elisa tindak mrono lan banjur lumebet ing kamar dhuwur iku sarta sare ana ing kono. ¹²Tumuli ngandika marang Gehazi, abdine: “Wong wadon ing Sunem iku konen mrene.” Wong wadon mau banjur ditimbal lan ngadeg ana ing ngarepe Gehazi. ¹³Nabi Elisa maune wus ngandika marang Gehazi: “Kandhaa marang wong wadon iku: Kula sampun sami panjenengan gumatosi kalayan kangelan ngantos samanten punika; punapa ingkang badhe kula walesaken dhateng panjenengan? Punapa wonten bab ingkang prelu dipun aturaken dhumateng Sang Prabu utawi dhateng pangagenging

wadya-bala tumrap panjenengan?” Atur wangsulane wong wadon mau: “Kula punika manggen wonten ing satengahing bangsa kula.”

¹⁴Nabi Elisa nuli ngandika: “Manawa mangkono apa ta kang kena daktindakake kanggo kapreluane wong iku?” Ature Gehazi: “Ah, piyambakipun boten gadhah anak, mangka semahipun sampun sepuh.” ¹⁵Nabi Elisa tumuli ngandika: “Undangen wong iku!” Bareng wus katimbangan, wong wadon iku ngadeg ana ing lawang. ¹⁶Nabi Elisa ngandika: “Ing taun ngarep pendhake mangsa mangkene, kowe bakal mondhong anak lanang.” Nanging atur wangsulane wong wadon mau: “Sampun ta bendara kula, dhuh abdining Allah! Sampun ngandika ingkang boten nyata dhateng abdi panjenengan punika!” ¹⁷Wong wadon iku banjur ngandheg lan duwe anak lanang ing pendhake mangsa iku uga, ing taun candhake, cocog karo pangandikane Nabi Elisa marang dheweke.

¹⁸Bareng bocah mau wus gedhe, ing sawijining dina lunga marani bapakne ana ing satengahe para wong kang padha derep. ¹⁹Dumadakan banjur njerit ana ing ngarepe bapakne: “Adhuh sirah kula, sirah kula!” Bapakne nuli prentah marang batur: “Gendhongen bocah iki, parakna marang ibune!” ²⁰Bocah banjur digendhong, digawa mulih diparakake marang ibune. Tumuli lungguh ing pangkone ibune nganti wayah tengange, nanging sawuse iku nuli

tinggal donya. ²¹ Wong wadon mau tumuli munggah, bocahe diturokake ing pasareane abdinings Allah. Lawange diinebake lan sawuse mangkono wong wadon iku banjur lunga, dadine mung bocahe thok kang ana ing jero kamar. ²² Bojone nuli diceluk pangucap: “Kula aturi ngintuni salah satunggaling rencang kaliyan mbekta kuldi estri; kula enggal-enggal badhe kesah dhateng ing ngarsaning abdinipun Gusti Allah saha lajeng badhe wangsul.” ²³ Bojone celathu: “Sabab apa kowe kok arep mrana ing dina iki? Saiki iki rak ora pinuju tanggal sapisan utawa dina Sabat.” Wangsulane kang wadon: “Sampun kuwatos.” ²⁴ Kuldine tumuli diabah-abahi lan bature diprentahi: “Kuldine tuntunen lan lakokna kang rikat sarta sajrone lumaku aja nganggo mandheg, manawa ora dakkon.”

²⁵ Mangkono wong wadon iku nuli mangkat, lunga menyang ing ngarsane abdinings Allah ing gunung Karmel. Bareng abdinings Allah mirsa dheweke saka ing kadohan, banjur ngandika marang Gehazi, abdine: “Delengen, wong wadon ing Sunem mrene!” ²⁶ Mlayua, pethukna lan takonana: “Panjenengan punapa wilujeng, ingkang raka punapa wilujeng, ingkang putra punapa wilujeng?” Wangsulane wong wadon mau: “Wilujeng!” ²⁷ Bareng wis tekan ing gunung, tumuli nyekel sampeyane abdinings Allah, nanging banjur dicedhaki Gehazi arep diundurake. Nanging abdinings Allah tumuli ngandika: “Cikben ta, atine lagi sedhih! Pangeran Yehuwah damel wados bab

iki tumrap aku, aku ora diparingi sumurup.”

²⁸Wong wadon mau banjur matur: “Punapa kula nyuwun anak jaler dhateng bendara kula? Kula rak sampun matur: Kula sampun ngantos kaparingan pangajeng-ajeng ingkang tanpa isi?” ²⁹Nabi Elisa nuli ngandika marang Gehazi: “Sabukana, tekenku gawanen lan mangkata. Manawa kowe kepethuk wong, aja kokuluki salam lan yen ana wong kang nguluki salam marang kowe, aja kokwangsul, tekenku iki banjur tumpangna ing dhuwure bocah iku.” ³⁰Nanging ibune bocah mau matur: “Dhemi Yehuwah ingkang gesang saha dhemi nyawa panjenengan piyambak, lah kula boten badhe nilar panjenengan.” Nabi Elisa tumuli jumeneng lan tindak ngetutake wong wadon iku.

³¹Anadene Gehazi wus mangkat ndhisiki sekarone lan wus numpangake tekene ing dhuwure bocahe, nanging ora ana swara lan ora ana tandha-tandhane yen urip. Nuli bali methukake Nabi Elisa sarta nyaosi uninga, ature: “Larenipun boten tangi!” ³²Bareng Nabi Elisa lumebet ing omah, bocahe nyata wus mati sumeleh ing paturone. ³³Sawuse lumebet, lawange tumuli kainebake, dadine mung kari panjenengane piyambak lan bocahe kang ana ing kamar. Nabi Elisa banjur ndedonga marang Sang Yehuwah. ³⁴Bocah nuli dirungkebi, tutuke ditempelake ing cangkeme, lan paningale katempelake ing mripate, sarta astane katumpangake ing tangane. Sarehne bocahe dirungkebi, awake

banjur dadi anget. ³⁵ Sawuse mangkono panjenengane tumuli jumeneng maneh lan mlampah mrana-mrene sapisan ana ing kamar mau; sawuse mangkono nuli ngrungkebi bocahe maneh. Bocahe tumuli wahing nganti ping pitu, banjur melek. ³⁶ Nabi Elisa nuli nimbali Gehazi sarta dhawuh: “Undangen wong wadon ing Sunem iku!” Sawuse ditimbali banjur marek. Nabi Elisa ngandika: “Bopongen anakmu iku!” ³⁷ Wong wadon iku nuli marek nyungkemi sampeyane Nabi Elisa sarta sujud nyembah, raine nganti konjem ing bumi. Anake tumuli dibopong digawa metu.

Pati ing sajroning kwali

4:38-41

³⁸ Bareng Nabi Elisa wangsul menyang ing Gilgal, nagara kono lagi ketaman ing pailan. Nalika ing sawijining dina ana nabi sapantha kang ngadep ana ing ngarsane, panjenengane ngandika marang abdine: “Numpangna kwali kang gedhe dhewe ing geni, nabi sapantha iku olahna kang dipangan.” ³⁹ Panunggalane para nabi iku nuli ana siji kang metu, lunga menyang ing pategalan arep ramban jejanganan, banjur nemu wit sesuluran alasan, nuli methik wohe, yaiku labu alasan, kawadhahan ing jubahe, nganti saprangkul. Sawuse bali, labune diiris-iris, kacemplungake ing kwali olah-olahan mau, sabab padha ora sumurup iku woh apa. ⁴⁰ Sawuse mangkono wong-wonge padha dicitukake dipurih

mangan, nanging sawuse padha mangan, banjur padha alok: “Dhuh abdining Allah, kwali punika isi ingkang mejahi!” Dadine padha ora tahan mangan. ⁴¹ Nanging Nabi Elisa tumuli ngandika: “Njupuka glepung!” Iku nuli dicemplungake ing kwali sarta banjur ngandika: “Saiki wong-wong padha cidhukna, cikben mangan!” Ing kono kwaline wus ora ana apa-apane kang mbebayani.

Paring mangan marang wong satus

4:42-44

⁴² Tumuli ana wong teka saka ing Baal-Salisa nggawa roti wiwitaning panen kagem abdining Allah, yaiku roti sair rong puluh lan gandum anyar kawadhahan ing kanthong. Nabi Elisa banjur ngandika: “Iku wenehna marang wong-wong iki, cikben padha mangan.” ⁴³ Nanging abdine matur: “Kados pundi anggen kula saged ngladosaken punika dhateng tiyang satus?” Wangsulane: “Iku wenehna marang wong-wong iku, cikben padha mangan, sabab mangkene pangandikane Sang Yehuwah: Wong bakal padha mangan, malah bakal turah.” ⁴⁴ Wong-wong mau nuli padha diladeni lan banjur padha mangan sarta ana turahane, ngetrepi pangandikane Pangeran Yehuwah.

Senapati Naaman kasarasake

5:1-27

5¹ Kacarita Senapati Naaman, panggedhening wadya-balane ratu ing Aram, iku sawijining priyagung kang kajen banget ana ing ngarsane gustine sarta banget anggone ditresnani, awit marga saka priyagung iku Sang Yehuwah wus paring kaunggulan marang wong Aram. Nanging priyagung kang prawira ing perang iku nandhang gerah kusta.² Wong Aram tau metoni perang gegrombolan lan nggawa tawanan bocah wadon siji saka ing nagara Israel. Iku dadi abdine garwane Sang Senapati Naaman.³ Abdi iku matur marang bendarane putri: “Manawi bendara kula karsa manggihi nabi ingkang wonten ing Samaria punika, nabi punika temtu damel birating gerahipun.”⁴ Sang Senapati Naaman banjur sowan marang ing ngarsane gustine lan munjuk: “Makaten rembagipun lare estri ingkang saking nagari Israel punika.”⁵ Sang Nata ing Aram nuli ngandika: “Iya becik, sira mangkata, lan ingsun bakal kintun serat marang ratu ing Israel.”

Senapati Naaman nuli bidhal kalawan ngasta pisungsung selaka sepuluh talenta, emas nem ewu sekel lan sandhangan sepuluh pangadeg.⁶ Layange dicaosake marang ratu ing Israel kang surasane: “Nuwun wiyosipun, manawi serat punika sampun tinampi ing Sang Prabu,

kauningana, kula utusan Naaman, punggawa kula, sowan ing ngarsanipun Sang Prabu, ing pangangkah mugè panjenengan karsaa mbirat sesakitipun saraat." ⁷ Sawuse maos layang iku Sang Nata ing Israel banjur nyuwèk-nyuwèk pangagemane kalawan ngandika: "Apa ing sun iki Gusti Allah kang bisa mateni lan nguripake, dene wong iki kok kongkonan marang ing sun supaya ing sun nyarasake wong kang lara saraat? Satemene, padha gatekna lan wawasen, wong iku rak mung golek dadakan marang ing sun."

⁸ Bareng Nabi Elisa abdiné Allah mireng, manawa Sang Nata ing Israel nyuwèk-nyuwèk pangagemane, banjur enggal-enggal utusan wong sowan ing ngarsane Sang Prabu kadhawuhan munjuk: "Sababipun punapa dene panjenengan dalem nyuwèk-nyuwèk pangagemane dalem? Priyagung wau kadhawuhana manggihi kawula, supados uninga, bilih ing Israel wonten nabinipun."

⁹ Sang Senapati Naaman nuli rawuh ing dalemé Nabi Elisa dalah titihane kreta sajarane lan kendel ing sangareping lawang. ¹⁰ Nabi Elisa tumuli utusan wong kadhawuhan matur marang panjenengane: "Panjenengan dalem kaaturan siram kaping pitu wonten ing benawi Yarden, temah sarira dalem badhe pulih sarta panjenengan dalem badhe dados resik." ¹¹ Nanging Sang Naaman banjur tindak kalawan duka, pangandikane: "Dakkira dheweke apese metu lan ngadeg nyebut asmane Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha, nuli

ngusapake tangane ing lelaraku lan kalawan mangkono lelaraku saraat banjur waras! ¹² Apa kali Abana lan Parpar ing Damsyik ora luwih becik katimbang karo sakehing kali ing Israel? Apa aku ora bisa adus ing kana lan banjur dadi resik?" Panjenengane tumuli cengkelak wangsul kalawan bentering panggalih.

¹³ Nanging para punggawane nuli padha nyedhaki lan matur: "Bendara, saupami nabi punika matur, supados Bendara nglampahi padamelan ingkang awrat, Bendara rak inggih badhe nindakaken, ta? Punapa malih sapunika, nabi punika namung matur: Kawula aturi siram, temtu lajeng dados resik." ¹⁴ Ing kono panjenengane tumuli mandhap lan slulup kaping pitu ana ing bengawan Yarden netepi ature abding Allah mau, wasana sarirane banjur pulih maneh kaya awake bocah cilik, sarta wus dadi resik.

¹⁵ Sang Senapati banjur tindak wangsul sapandhereke kabeh menyang ing daleme abding Allah. Bareng wus rawuh ing kono nuli jumeneng ana ing ngarsane Nabi Elisa sarta ngandika: "Sapunika kula sumerep, bilih ing salumahing bumi punika boten wonten Gusti Allah kajawi ing Israel. Milanipun panjenengan mugè karsaa nampeni atur-aturipun ingkang abdi punika." ¹⁶ Nanging Nabi Elisa mangsuli, ature: "Dhemi Pangeran Yehuwah ingkang gesang, ingkang kula ladosi wonten ing ngarsanipun, kula saestu boten badhe nampeni punapa-punapa." Lan sanadyan Sang Naaman adreng pamundhute, supaya

karsaa nampeni, nanging Nabi Elisa tetep ora karsa. ¹⁷ Wasana Sang Naaman banjur ngandika: “Manawi makaten, keparenga kula nyuwun siti samomotaning bihal sarakit, awit ingkang abdi boten badhe caos kurban obaran utawi kurban sembelehan malih dhateng allah sanesipun kejawi dhateng Pangeran Yehuwah. ¹⁸ Salajengipun mugi Sang Yehuwah karsaa paring pangapunten dhateng kula ing bab punika: Manawi gusti kula lumebet ing papan pamujanipun Rimon prelu sembahyang wonten ing ngriku, temtu lendhehan ing tangan kula, mila kula inggih kedah ndherek sumungkem wonten ing papan pamujanipun Rimon punika. Pratingkah kula makaten punika mugi dipun apuntena dening Sang Yehuwah.” ¹⁹ Ature Nabi Elisa: “Sumangga, kula aturi tindak kaliyan tentrem rahayu.”

²⁰ Bareng tindake Sang Naaman wus sawetara dohe, Gehazi, rencange Nabi Elisa, abdineng Allah, mikir-mikir mangkene: “Bendaraku iku kebangeten anggone ering marang Sang Naaman, priyagung ing Aram iki, nganti ora karsa nampeni atur-atur kang diasta. Dhemi Pangeran Yehuwah kang gesang, lah aku arep mlayu nututi panjenengane lan bakal nyuwun apa-apa.” ²¹ Gehazi nuli nututi Sang Senapati Naaman. Bareng Sang Naaman mirsa wong mlayu-mlayu nututi, banjur mandhap saka ing kreta arep manggihi dheweke, sarta ngandika: “Apa slamet?” ²² Atur wangsulane: “Inggih wilujeng! Bendera kula Elisa dhawuh dhateng kawula supados matur: Saweg

kemawon punika wonten tiyang neneman kalih saking pareden Efraim panunggilanipun para nabi, ingkang dhateng ing griya kula. Mila panjenengan mugih karsaa maringi dhateng tiyang-tiyang punika selaka satalenta saha panganggen kalih pangadeg.”²³ Sang Naaman ngandika: “Enya, iki tampanana, rong talenta.” Sang Naaman banget-banget anggone meksa marang dheweke, nuli dhawuh maringi selaka rong talenta kalebokake ing kanthong loro lan sandhangan rong pangadeg, banjur kaparingake marang abdine loro, kang nggawa iku kabeh lan lumaku ana ing ngarepe Gehazi.²⁴ Bareng wis tekan ing gunung, barang-barang mau ditampani Gehazi, disimpen ana ing omah; wong loro kang nggawa tumuli padha dikon bali, karone iya banjur padha bali.²⁵ Bareng Gehazi lagi bae lumebu lan ngadhep ana ing ngarsaning bendarane, Nabi Elisa ndangu: “Saka ngendi, Gehazi?” Atur wangsulane: “Inkang abdi boten kesah dhateng pundi-pundi!”²⁶ Nanging pangandikane Nabi Elisa: “Apa atiku ora ngetutake kowe, nalika priyagung iku mandhap saka ing titihane kreta methukake kowe? Lah saiki kowe wis tanpa selaka, kang kena kokanggo nganakake pakebonan-pakebonan, kebon jaitun, kebon anggur, wedhus lan sapi, batur lanang lan wadon,²⁷ nanging lelarane budhug Sang Naaman bakal tumempel marang kowe lan anak-putumu ing salawas-lawase.” Gehazi banjur mundur saka ing ngarsane, wus nandhang lelara kusta, putih kaya salju.

Wadung kang kumambang

6:1-7

6¹ Ing sawijining dina ana nabi sagelengan kang matur marang Nabi Elisa: "Cobi kula aturi mirsani, papan ingkang sami kula enggeni celak panjenengan punika kerupeken."² Kula sami keparenga kesah dhateng benawi Yarden lan sami badhe mendhet balok nyatunggal saking ngrika, lajeng sami badhe damel griya." Paring wangsulane Nabi Elisa: "Iya mangkata!"³ Ana siji kang nuli matur: "Panjenengan mugè karsaa tindak sesarengan kaliyan para abdi panjenengan punika." Paring wangsulane: "Iya becik, aku dakmelu."⁴ Dadine iya banjur tindak nyarengi wong-wong mau. Bareng wis padha tekan ing bengawan Yarden, nuli padha negori wit-witan.⁵ Tumuli kelakon, nalika panunggalane ana siji kang negor wit, wadunge kecemplung ing banyu. Banjur sesambat: "Adhuh bendara kula, punika barang sambutan!"⁶ Nanging abding Allah ngandika: "Ana ngendi tibane?" Wong iku nuli nuduhake prenahe. Nabi Elisa tumuli ngethok kayu, diuncalake mrono, temah wadunge kumambang.⁷ Panjenengane banjur ngandika: "Wis, jupuken!" Wong mau nuli mulung tangane njupuk wadunge.

Apa kang katindakake Nabi Elisa ing sajroning perang nglawan nagara Aram

6:8-23

⁸ Kacarita ratu ing nagara Aram pinuju perang nglawan Israel. Nalika rembagan karo para punggawane, ngandika mangkene: “Ingsun bakal makuwon ana ing panggonan kono utawa ing kana.” ⁹ Nanging abdinings Allah utusan wong sowan ing ngarsane Sang Nata ing Israel, kadhawuhan matur: “Ingkang ngatos-atos, sampun ngantos langkung ing panggenan punika, amargi tiyang Aram sampun sami mandhap mriku.” ¹⁰ Awit saka iku Sang Nata ing Israel dhawuh supaya wong padha menyang ing panggonan kang dipangandikakake dening abdinings Allah. Mangkono anggone Nabi Elisa ngengetake panjenengane, supaya kang ngatos-atos, iku ora mung ping pisan ping pindho. ¹¹ Ing kono panggalihe Sang Nata ing Aram banjur bingung banget, nuli nimbali para punggawane, padha dipangandikani: “Apa sira ora padha bisa caos katrangan marang ing sun, panunggalan kita iku sapa ta kang sakuthon karo ratu ing Israel?” ¹² Nanging salah sawijining punggawane munjuk: “Boten, dhuh gusti kawula Sang Prabu, namung kemawon Nabi Elisa, Nabi ingkang wonten ing Israel, punika ingkang ngaturi uninga dhateng ratu ing Israel bab pangandika ingkang kalairaken dening gusti kawula wonten ing kamar pasarean

dalem.”¹³ Sang Nata ngandika: “Sira lungaa, golekana panggonane, supaya ingsun bisa utusan nyekel wong iku.” Nuli padha matur: “Wonten ing Dotan.”¹⁴ Sang Prabu banjur ngintunake bala jaranan lan bala kretan sarta wadya-bala gedhe. Tekane ing wayah bengi, nuli ngepung kuthane.¹⁵ Bareng rencange abdining Allah esuk uthuk-uthuk tangi lan metu menyang ing jaba, katon ana wadya-bala jaranan lan kretan kang ngepung kutha iku. Rencange mau tumuli matur marang panjenengane: “Adhuh, bilai bendara kula! Kadospundi punika sakecanipun?”¹⁶ Paring wangsulane: “Aja wedi, amarga kang nunggal karo kita iku kehe ngungkuli kang padha nunggal karo wong-wong iku.”¹⁷ Nabi Elisa banjur ndedonga: “Dhuh Pangeran Yehuwah, Paduka mugi karsaa mbikak mripatipun, supados piyambakipun sumerep.” Pangeran Yehuwah tumuli mbikak mripate batur mau, satemah bisa sumurup. Gununge katon kebak prajurit jaranan lan kretan kang murub, kang ana ing sakubenge Nabi Elisa.¹⁸ Bareng wong Aram padha mudhun marani, Nabi Elisa ndedonga marang Sang Yehuwah: “Mugi Paduka karsaa micakaken tiyang-tiyang punika.” Pangeran Yehuwah iya banjur micakake mripate wong-wong mau, nocogi pandongane Nabi Elisa.

¹⁹ Nabi Elisa tumuli ngandika marang wong-wong iku: “Dudu iki dalane lan dudu iki kuthane. Mara melua aku, kowe bakal padha dakterake menyang ing panggonane

wong kang padha kokgoleki.” Nuli padha diterake menyang ing Samaria. ²⁰ Bareng wus padha tekan ing Samaria, Nabi Elia munjuk: “Dhuh Pangeran Yehuwah, Paduka mug i karsaa mbikak mripatipun tiyang-tiyang punika, supados sami saged ningali.” Pangeran Yehuwah iya nuli mbikak mripate, temahan padha bisa ndeleng, sarta padha kaeraman, dene padha ana ing satengahing kutha Samaria. ²¹ Sang Nata ing Israel banjur ndangu marang Nabi Elisa, nalika mirsa wong-wong mau: “Punapa tiyang-tiyang punika prayoginipun sami kula pejahi, rama?” ²² Nanging atur wangsulane: “Sampun! Punapa panjenengan dalem adatipun inggih mejahi ingkang panjenengan dalem tawan kaliyan pedhang saha kaliyan jemparing dalem? Sami panjenengan dalem paringi nedha tuwin ngombe, supados sami nedha lan ngombe, saha lajeng kajengipun sami wangsul dhateng ing gustinipun.” ²³ Wong-wong mau nuli padha disuguh gedhen-gedhen, lan padha mangan tuwin ngombe. Sawuse mangkono banjur padha diparengake mundur, bali menyang ing ngarsane gustine. Wiwit nalika iku ora ana grombolane wong Aram maneh kang lumebu ing nagara Israel.

Kang katindakake Nabi Elisa, nalika Samaria kakepung

6:24--7:20

²⁴ Kacarita sawuse mangkono Sang Prabu Benhadad, ratu ing Aram nglumpukake sabalane kabeh, banjur nglurug sarta ngepung Samaria. ²⁵ Samaria temah katempuh ing pailan gedhe ing sasuwene kakepung iku, nganti endhas kuldi siji regane wolung puluh sekel selaka lan telek dara saprapat kab rega limang sekel selaka. ²⁶ Kacarita nalika Sang Nata ing Israel tindak-tindak ing dhuwur balowarti, ana wong wadon kang ngaturake kaanane marang Sang Prabu, unjuke: “Dhuh gusti kawula Sang Prabu, mug i karsaa paring pitulungan dhumateng kawula!” ²⁷ Wangsulane: “Manawa Yehuwah ora mitulungi sira, apa kang ingsun paringake marang sira? Apa saka panuton utawa saka ing pamipitan anggur?” ²⁸ Sang Prabu nuli ndangu: “Ana apa, ta?” Atur wangsulane wong wadon mau: “Tiyang estri punika cariyos dhumateng kawula: Anakmu lanang iku wenehna, supaya ing dina iki aku padha bisa mangan, dene sesuk genti padha mangan anakku lanang. ²⁹ Dadosipun kawula sami ngolah lan nedha anak kawula. Nanging sareng ing dinten candhakistan kawula cariyos dhateng piyambakistan: Anakmu genti wenehna, padha dipangan, anakipun dipun dhelikaken.” ³⁰ Bareng Sang Nata midhanget

ature wong wadon iku, nuli nyuwek-nyuwek pangagemane lan ing sajrone tindak-tindak ana ing dhuwur balowarti iku, wong akeh padha ndeleng anggone mangagem bagor tumempel ing sarirane. Sang Prabu tumuli ngandika: ³¹“Ingsun muga kaparingana paukuman mangkene dening Gusti Allah, malah muga ngluwihana kang mangkono iku, manawa ing dina iki sirahé Elisa bin Safat isih dumunung ing badane.” ³²Anadene Nabi Elisa lelenggahan ana ing daleme karo para pinituwa. Sang Nata utusan wong ndhisiki panjenengane, nanging sadurunge kang kautus mau tekan ing ngarsane Nabi Elisa, Nabi Elisa wus ngandika marang para pinituwa iku: “Apa kowe padha sumurup, si tukang mateni iku kongkonan wong ngethok guluku? Padha sing awas, manawa kongkonan iku teka, banjur enggal-enggal inebana lawang sarta wonge iku dedelen ing lawang, supaya ora bisa lumebu. Swaraning tindake gustine rak wus keprungu ana ing buri?” ³³Nalika lagi ngandika mangkono marang wong-wong mau, Sang Nata rawuh manggihi panjenengane. Pangandikane Sang Prabu: “Lah bilai punika dhatengipun saking Pangeran Yehuwah. Damelipun punapa kula ngantos-antos dhumateng Sang Yehuwah malih?”

7 ¹Nabi Elisa nuli ngandika: “Padha ngrungokna pangandikane Pangeran Yehuwah: Sesuk kira-kira wayah mangkene glepung kang becik dhewe saseah bakal rega sasekel lan sair rong seah bakal rega sasekel

ana ing gapuraning Samaria.”² Nanging panggedhening prajurit, kang dadi ajudane Sang Nata, mangsuli marang abding Allah, ature: “Sanadyan Sang Yehuwah damel cendhela-cendhela wonten ing langit, punapa saged ingkang makaten punika?” Paring wangsulane abding Allah: “Lah kowe bakal nyumurupi iku kalawan mripatmu dhewe, nanging ora bakal melu mangan.”

³Kacarita ing ngarep gapura ana wong papat kang padha lara budhugen. Kang siji celathu marang sijine: “Apa prelune aku padha linggihan ana ing kene nganti mati?”⁴ Manawa kandha: Ayo padha lumebu ing kutha, kutha lagi katempuh ing pailan, aku bakal padha mati ana ing kana. Dene manawa ana ing kene, iya bakal padha mati. Mulane saiki ayo padha mbalik bae menyang ing pabarisane wadya-bala Aram. Manawa aku padha ditogake bae, aku iya bakal padha urip, dene manawa dipateni, iya padha mati.”⁵ Bareng wis repet-repet tumuli padha ngadeg lan padha lumebu menyang ing pabarisane wong Aram. Nanging nalika tekan ing pinggiring papan pabarisane wong Aram, ing kono wus ora ana wonge.⁶ Sabab Pangeran Yehuwah wus damel wadya-bala Aram padha krungu swaraning kreta, jaran lan wadya-bala gedhe, satemah padha sapocapan: “Lah ratu ing Israel wus mundhut tulung kalawan nyaosi atur-atur marang para ratune wong Het lan para ratune wong Mesir supaya padha nempuh marang kita.”⁷ Mulane tumuli mak nyat padha ngadeg

lan ing wayah repet-repet iku padha lumayu; tarub-tarube, jaran-jarane, kuldi-kuldine lan pakuwone padha ditinggal mangkono bae, padha lumayu ngungsi urip.

⁸Bareng wong kang padha lara saraat mau tekan ing pinggiring pakuwon, tumuli padha lumebu ing sawijining tarub lan banjur mangan sarta ngombe. Sawuse mangkono, nuli padha njupuki saka ing kono emas lan selaka tuwin sandhangan banjur lunga ndhelikake barang-barang mau kabeh. Nuli padha bali, lumebu ing tarub liyane sarta uga ngangskati barang-barang saka ing kono, lan sawuse mangkono banjur padha lunga ndhelikake barang-barang mau. ⁹Tumuli padha sapocapan: “Kang padha daklakoni iki ora becik. Iki dina becik, nanging aku kok padha meneng-menengan bae. Manawa aku padha ngenteni nganti wayah raina, aku mesthi bakal padha tanpa paukuman. Mulane saiki ayo padha sowan ngunjuku uninga bab iki menyang ing kedhaton.”

¹⁰Wong mau nuli padha mangkat lan banjur nguwuh-uwuh marang para kang jaga gapuraning kutha lan nyaritakake marang wong-wong iku, tembunge: “Kula sampun sami lumebet ing pakuwonipun tiyang Aram, jebul ing ngriku sampun boten wonten tiyang saha sampun boten kepireng swaraning tiyang, ingkang wonten namung kapal kaliyan kuldiancangan; tarub-tarub sami dipun tilar mekaten kemawon.” ¹¹Wong kang jaga gapura

mau banjur padha celuk-celuk lan martakake bab iku menyang ing kraton.

¹²Sanadyan isih bengi, Sang Nata uga nuli wungu lan ngandika marang para punggawane: “Sira padha dakpituturi, apa karepe wong Aram iku tumrap kita. Wong iku padha sumurup, manawa kita iki padha nandhang kaluwen, mulane padha metu saka ing pakuwone lan padha ndhelik ana ing teba kalawan mikir: Manawa wong Israel metu saka ing kutha, bakal padha dakcekel urip-uripan, aku nuli padha lumebu ing kutha.” ¹³Salah sawijining punggawane munjuk: “Sumangga kita sami mendhet kapal gangsal saking kekantunanipun ingkang taksih wonten ing kitha punika; badhenipun rak sami kaliyan sakathahing tiyang Israel, ingkang sampun sami tiwas pejah punika! Punika kemawon sumangga kita lampahaken, lajeng sami ngyektosaken kawontenanipun.”

¹⁴Sawuse mangkono banjur padha njupuk kreta loro sajarane; Sang Nata nuli dhawuh marang wong-wong mau supaya nglari parane wadya-bala Aram, pangandikane: “Padha mangkata, satitekna!” ¹⁵Banjur padha nututi nganti tekan ing bengawan Yarden, lah saurute dalan iku katon kebak sandhangan lan piranti kang padha dibuwang dening wong Aram nalika padha gugup lumayu. Para utusan nuli bali lan munjuk bab iku marang Sang Prabu. ¹⁶Para wong kang manggon ing kutha tumuli padha metu njarah rayah papan pakuwone wong Aram.

Marga saka iku glepung kang becik dhewe rega sasekel saseahe, lan sair rong seah regane sasekel, nocogi pangandikane Sang Yehuwah. ¹⁷Anadene panggedhe prajurit kang dadi ajudane Sang Prabu mau kadhawuhan njaga ana ing gapura, nanging iku tumuli kapidak-pidak dening rakyat ana ing kono nganti mati, laras karo pangandikane abdining Allah, kang kaucapake nalika Sang Nata rawuh manggihi panjenengane. ¹⁸Sabanjure kelakon uga apa kang diaturake abdining Allah marang Sang Prabu: “Benjing-enjing watawis ing wanci makaten punika wonten ing sakethenging kitha Samaria sair kalih seah badhe regi sasekel saha glepung ingkang sae piyambak saseah badhe regi sasekel.” ¹⁹Nalika iku panggedhening prajurit mau matur marang abdining Allah: “Sanadyan Pangeran Yehuwah damel cendhela-cendhela wonten ing langit, bab punika kados pundi sagedipun kalampahan?” Nanging Nabi Elisa ngandika: “Lah kowe bakal sumurup kalawan mripatmu dhewe, nanging ora bakal melu mangan.” ²⁰Mangkono tinemune wong mau: Rakyat ngidak-idak dheweke ana ing gapura nganti mati.

Sang Prabu paring pitulungan marang wong wadon ing Sunem

8:1-6

8 ¹Nabi Elisa maune wus ngandika marang wong wadon kang anake diuripake maneh:

“Kowe tata-tataa lan lungaa sabrayatmu, manggona dadi wong neneka ana ing ngendi bae anggonmu bisa oleh panggonan, sabab Pangeran Yehuwah wus ndhawuhake anane pailan, kang mesthi bakal tumempuh marang ing nagara iki lawase nganti pitung taun.”

² Wong wadon mau nuli tata-tata lan nglakoni apa kang kapangandikakake dening abiding Allah; dheweke lunga sakulawargane sarta banjur manggon dadi wong neneka ana ing nagarane wong Filisti lawase pitung taun.

³ Bareng wus pitung taun wong wadon iku bali saka ing nagarane wong Filisti lan banjur marek marang ing ngarsane Sang Nata lapur bab omah lan pategalane. ⁴ Ing nalika iku Sang Prabu lagi ngandika marang Gehazi, rencange abiding Allah: “Coba ingsun caritanana bab sakehing panggawene Nabi Elisa kang linuwih!” ⁵ Bareng Gehazi lagi nyritakake bab anggone Nabi Elisa nggesangake bocah kang wus mati, wong wadon kang anake diuripake iku teka marek marang ing ngarsane Sang Nata lapur bab omah lan pategalane. Gehazi tumuli munjuk: “Dhuh gusti kawula Sang Prabu, punika tiyangipun estri saha punika ingkang dipun gesangaken dening Nabi Elisa.” ⁶ Sang Nata tumuli ndangu marang wong wadon iku, dene wong wadon iku iya banjur mratelakake caritane kabeh marang panjenengane. Sang Prabu tumuli paring dhawuh marang sawijining punggawa kraton supaya mbarengi lakune wong wadon mau kalawan kaparingan piweling: “Sakehing

barang darbeke lan sakehing pametune pategalane wiwit nalika wong wadon iku lunga saka ing nagara kene nganti saprene, iku balekna marang dheweke.”

Nabi Elisa ana ing Damsyik

8:7-15

⁷Kacarita Nabi Elisa rawuh ing kutha Damsyik. Nalika iku Sang Prabu Benhadad, ratu ing nagara Aram pinuju gerah. Bareng Sang Prabu dicaosi uninga: “Abdining Allah sampun rawuh mriki.” ⁸Sang Prabu dhawuh marang Hazael: “Sira nggawaa atur-atur lan methuka abdining Allah iku sarta nyuwuna pitedahe Pangeran Yehuwah lumantar abdine iku: Ingsun apa bakal senggang anggoningsun gerah iki.” ⁹Hazael banjur methuk marang Nabi Elisa kalawan nggawa atur-atur arupa sakehing barang ing Damsyik kang endah-endah, kehe patang puluh momotan unta. Bareng wis tekan nuli sowan ing ngarsane Nabi Elisa lan matur: “Inggang putra Sang Prabu Benhadad, ratu ing Aram, utusan kula aturipun: Punapa kula badhe senggang anggen kula gerah punika?”

¹⁰Wangsulane Nabi Elisa: “Balia, matura marang panjenengane: Panjenengan dalem temtu badhe senggang. Nanging sanadyan mangkono, Pangeran Yehuwah wus paring wangsit marang aku, manawa panjenengane mesthi bakal seda, marga disedani.”

¹¹Nabi Elisa nuli mandeng mangarep nganti suwe, wasana abdining Allah iku banjur

muwun. ¹² Hazael matur: “Punapa sababipun dene bendara kula kok muwun?” Wangsulane Nabi Elisa: “Sabab aku sumurup, manawa kowe bakal nandukake piala kang gedhe banget marang wong Israel: kuthane beteng bakal padha kokobongi, wonge nonoman bakal padha kokpateni kalawan pedhang, bayine bakal padha kokbantingi lan wonge wadon kang ngandheg bakal padha kokbedheli.”

¹³ Bareng mangkono Hazael matur: “Nanging ingkang abdi punika sinten ta, rak namung segawon ta, lah kok saged nindakaken prakawis ingkang ngedab-edabi makaten?”

Wangsulane Nabi Elisa: “Pangeran Yehuwah wus paring wangsit marang aku, manawa kowe bakal dadi ratu ing Aram.” ¹⁴ Hazael

tumuli mundur saka ing ngarsane Nabi Elisa sarta bareng wus tekan ing ngarsane gustine, Sang Prabu ndangu: “Kapriye pangandikane Nabi Elisa marang kowe?”

Unjuke: “Pangandikanipun dhateng kawula, panjenengan dalem temtu badhe senggang.”

¹⁵ Nanging esuke Hazael njupuk kemul kang wus kacelupake ing banyu, banjur dikrukubake ing pasuryane Sang Prabu, temah Sang Prabu tumuli seda; Hazael tumuli jumeneng ratu, nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Yoram, ratu ing Yehuda

8:16-24

2Bb 21:1-20

¹⁶Ing taun kang kaping limane jamane Sang Prabu Yoram, putrane Sang Prabu Akhab, ratu ing Israel -- ing nalika iku kang jumeneng ratu ing Yehuda Sang Prabu Yosafat -- Pangeran Yoram, putrane Sang Prabu Yosafat ratu ing Yehuda, jumeneng ratu. ¹⁷Nalika jumeneng ratu iku yuswane telung puluh loro taun, dene anggone ngasta paprentahan ing Yerusalem suwene wolung taun. ¹⁸Sugenge niru tindake para ratu ing Israel kaya kang dilampahi dening kulawargane Sang Prabu Akhab, amarga kang dadi garwane iku putri putrane Sang Prabu Akhab. Panjenengane nindakake apa kang ala ana ing paningaling Yehuwah. ¹⁹Ewasamono Sang Yehuwah ora karsa nyirnakake Yehuda, marga saka Sang Prabu Dawud, abdine, nocogi ing prasetyane marang Sang Prabu Dawud, manawa bakal paring turun marang panjenengane lan marang para putrane nganti ing salawas-lawase.

²⁰Nalika jamane Sang Prabu Yoram mau bangsa Edom mbalela lan uwal saka ing pangwasane Yehuda sarta banjur njumenengake ratu dhewe. ²¹Sang Prabu Yoram tumuli nglurug menyang ing Zair mbekta sakehe wadya-bala kreta. Bareng ing wayah bengi Sang Nata wungu lan banjur nrobos barisaning wong Edom, kang

ngepung panjenengane bebarengan karo para panggedhening bala kretan, nanging rakyaté padha mlayu lan padha mulih menyang ing tarube. ²²Kaya mangkono anggone bangsa Edom mbalela lan banjur uwal saka ing pangwasane Yehuda nganti ing saiki. Sawuse iku Libna uga mbalela, iya dhek jaman samana iku.

²³Anadene kekarene riwayaté Sang Prabu Yoram lan sakehe pandamele, iku rak wus katulisan ana ing buku sejarahé para raja ing Yehuda. ²⁴Sang Prabu Yoram nuli kepareng aso nunggil karo para leluhure sarta banjur kasarekake ana ing sandhinge para leluhure ana ing kuthane Sang Prabu Dawud. Pangeran Ahazia, ingkang putra, tumuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Ahazia ratu ing Yehuda

8:25-29

2Bb 22:1-6

²⁵Ing taun kang kaping rolase jamane Sang Prabu Yoram, putrane Sang Prabu Akhab, ratu ing Israel, Pangeran Ahazia, putrane Sang Prabu Yoram, ratu ing Yehuda, jumeneng ratu. ²⁶Nalika jumeneng ratu iku yuswane rolikur taun, dene anggone ngasta paprentahan ing Yerusalem suwene setaun. Kang ibu asmane Atalya, wayahe Sang Prabu Omri, ratu ing Israel. ²⁷Sugenge ngenut pratingkahe kulawargane Sang Prabu Akhab sarta nglampahi apa kang ala ana ing paningale

Sang Yehuwah kayadene kulawargane Sang Prabu Akhab, amarga dadi mantune kulawarga iku.

²⁸Sang Prabu Ahazia iku tumut karo Sang Prabu Yoram putrane Sang Prabu Akhab, nglurugi perang Sang Prabu Hazael, ratu ing Aram, ana ing Ramot-Gilead. ²⁹Nanging bareng Sang Prabu Yoram ditatoni dening wong Aram, banjur kondur menyang ing Yizreel, supaya tatune, kang marga saka panempuhe wong Aram ana ing Rama nalika perang nglawan Sang Prabu Hazael, ratu ing Aram, iku dijampenana. Anadene Sang Prabu Ahazia, putrane Sang Prabu Yoram, ratu ing Yehuda banjur tindak martuwi marang Sang Prabu Yoram putrane Sang Prabu Akhab, marga iku nandhang gerah.

Sang Yehu jumeneng ratu ing Israel

9:1-15

9 ¹Kacarita Nabi Elisa nimbali salah sawijining nabi sarta dipangandikani: “Kowe sabukana, nggawaa guci isi lenga iki lan lungaa menyang ing Ramot-Gilead. ²Yen wus tekan ing kana, nggolekana Sang Yehu bin Yosafat bin Nimsi, nuli lumebua, wong iku konen ngadeg, ninggal kanca-kancane, banjur jaken mlebu ing kamar ing jero. ³Guci isi lenga iki tumuli, sokna ing mustakane lan matura: Makaten pangandikaning Pangeran Yehuwah: Sira wus Sunjebadi dadi ratu ing

Israel! Sawuse mangkono ngengakna lawang, banjur lumayua aja ndadak mangu-mangu.”

⁴Nabi enom iku nuli mangkat menyang ing Ramot-Gilead. ⁵Satekane ing kana para panggedhening prajurit lagi padha nglumpuk. Wong mau tumuli matur: “Dhuh Bendara Senapati, punika wonten piweling kagem panjenengan!” Paring wangsulane Sang Yehu: “Kanggo sapa ing antarane iki?” Wangsulane: “Kagem panjenengan, dhuh Sang Senapati.”

⁶Sang Yehu banjur jumeneng lan lumebet ing dalem. Nabi enom mau nuli ngesok lenga ing mustakane Sang Yehu kalawan matur: “Makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel: Sira wus Sunjebadi dadi ratuning umate Pangeran Yehuwah, yaiku bangsa Israel. ⁷Sira bakal mateni brayate gustinira Akhab lan kanthi patrap mangkono Ingsun malesake marang Izebel getihe para abdiningSun, para nabi iku, malah getihe sakehe abdining Sang Yehuwah.

⁸Brayate Akhab kabeh bakal sirna; lan Ingsun bakal numpes kulawargane Akhab kang lanang, kang pangkate dhuwur lan kang asor ana ing Israel. ⁹Sarta brayate Akhab bakal Sundadekake padha kaya brayate Yerobeam bin Nebat lan kaya brayate Baesa bin Ahia.

¹⁰Izebel bakal kapangan ing asu ana ing pakebonan ing sajabaning Yizreel lan ora ana wong kang ngubur.” Sawuse mangkono nabi mau banjur ngengakake lawang lan lumayu.

¹¹Bareng Sang Yehu medal manggihi para abdining gustine, ana kang matur

takon: “Kados pundi kabaripun? Punapa sababipun dene tiyang edan punika ndhatengi panjenengan?” Paring wangsulane: “Panjenengan sadaya sampun sami mirsa tiyangipun lan wicantenipun!”¹² Nanging kabeh nuli matur: “Ah, ngapusi. Bok kula sami dipun ngandikani!” Sang Yehu banjur ngandika: “Wicantenipun dhateng kula mekaten: Sira wus Sunjebadi dadi ratu ing Israel.”¹³ Wong akeh mau tumuli padha njupuk sandhangane, dijereng mangkono bae ana ing undhak-undhakan, ing ngarsaning sampeyane Sang Yehu, sarta banjur padha ngunekake kalasangka lan alok-alok: “Sang Yehu jumeneng ratu!”

¹⁴ Kaya mangkono anggone Sang Yehu bin Yosafat bin Nimsi sekuthon nglawan Sang Prabu Yoram. -- Anadene Sang Prabu Yoram dalasan wong Israel kabeh lagi padha jaga-jaga ana ing Ramot-Gilead, nglawan Sang Prabu Hazael, ratu ing nagara Aram.¹⁵ Nanging Sang Prabu Yoram piyambak wus kondur menyang ing Yizreel, supaya dijampenana anggone nandhang tatu awit saka panempuhe wong Aram sajrone perang karo Sang Prabu Hazael, ratu ing Aram. -- Sang Yehu ngandika: “Manawi panjenengan sampun sami sarujuk, sampun ngantos wonten tiyang ingkang oncat saking kitha lajeng suka sumerep bab punika dhateng Yizreel.”

Sang Prabu Yoram saha Sang Prabu Ahazia kasedanan

9:16-29

¹⁶Sawuse mangkono Sang Prabu Yehu nuli nitih kreta tindak menyang ing Yizreel, sabab Sang Prabu Yoram gerah ana ing kono. Uga Sang Prabu Ahazia, ratu ing Yehuda rawuh martuwi marang Sang Prabu Yoram. ¹⁷Nalika prajurit kang jaga ana ing panggung ing Yizreel sumurup wadya-balane Sang Prabu Yehu teka, nuli matur: "Kawula sumerep wadya-bala sabregada." Sang Prabu Yoram banjur dhawuh: "Ngundanga prajurit jaranan siji, konen methukake lan takon: Punapa wilujeng?" ¹⁸Prajurit jaranan mau nuli mangkat methukake sarta takon: "Makaten pandangunipun Sang Prabu: Punapa wilujeng?" Paring wangsulane Sang Prabu Yehu: "Slamet? Iku dudu urusanmu! Mbalika bae, melua aku!" Prajurit kang jaga mau nuli ngaturi uninga: "Utusan sampun dumugi ing ngrika, nanging boten wangsul." ¹⁹Sang Prabu tumuli utusan prajurit jaranan maneh. Bareng wis tekan banjur matur: "Makaten pandangunipun Sang Prabu: Wilujeng?" Sang Prabu Yehu mangsuli, pangandikane: "Slamet? Iku dudu urusanmu! Mbalika bae, melua aku!" ²⁰Wong kang jaga mau banjur ngunjuku uninga: "Tiyangipun sampun dumugi ing ngrika, nanging boten wangsul! Wondene patraping anggenipun nggelak ing lampah

kadosdene patrapipun Sang Yehu, wayahipun Sang Nimsi, amargi panggelakipun kados tiyang ewah.”

²¹ Bareng mangkono Sang Prabu Yoram dhawuh: “Ngrakitana kreta!” Kretane nuli dirakiti. Sang Prabu Yoram ratu ing Israel banjur miyos lan Sang Prabu Ahazia, padha nitih kreta. Karone padha manggihi Sang Yehu, nuli kepanggih ana ing pakebonane Nabot, wong Yizreel. ²² Nalika Sang Prabu Yoram mirsa Sang Yehu, tumuli ndangu: “Apa slamet, heh Yehu?” Wangsulane: “Kapriye bisane slamet, salawase ibumu Izebel isih ngingu sundel lan juru sikir kang kehe samono iku!”

²³ Sang Prabu Yoram tumuli enggal-enggal ngingerake kretane sumedya lumajeng kalawan ngandika marang Sang Prabu Ahazia: “Yehu cidra, Nakmas Ahazia!” ²⁴ Nanging Sang Yehu tumuli menthang gendhewane sarosane, Sang Prabu Yoram dilepasi panah, tumama ing antarane walikate lan tumembus ing jantungge, satemah banjur ambruk ana ing kretane.

²⁵ Sang Yehu nuli dhawuh marang Bidkar, panggedhening wadya-balane: “Angkaten jisime, buwangen ing kebone Nabot, wong Yizreel iku, amarga sumurupa, nalika aku lan kowe bebarengan nunggang jaran ndherekake Sang Prabu Akhab, ramane, Pangeran Yehuwah wus ndhawuhake bab paukuman iki marang panjenengane, pangandikane: ²⁶ Lah Ingsun mau bengi wus nguningani getihe Nabot lan getihe anak-anake, -- mangkono pangandikane Sang Yehuwah -- mulane

Ingsun bakal mundhut pulihe marang sira ana ing pakebonan kene. Mangkono pangandikane Pangeran Yehuwah. Mulane jisime angkaten lan buwangen ing pakebonan kene, nocogi pangandikane Pangeran Yehuwah.”

²⁷ Bareng Sang Prabu Ahazia, ratu ing Yehuda, mirsa kang mangkono iku, iya banjur lumajeng miyos ing dalan kang anjog ing Bet-Hagan, nanging banjur dibujeng dening Sang Prabu Yehu kalawan dhawuh: “Iku iya panahen!” Para prajurite nuli padha nglepasake panahe marang panjenengane ana ing kreta titihane, pinuju ana ing unggah-unggahan ing Gur ing sacedhake Yibleam. Sang Prabu Ahazia tumuli lumajeng ngungsi menyang ing Megido lan seda ana ing kono. ²⁸ Layone banjur kausung dening para abdine menyang Yerusalem, nuli disarekake ing pasareane piyambak, ing sandhinge para leluhure ana ing kuthane Sang Prabu Dawud. ²⁹ Anadene Sang Prabu Ahazia iku anggone jumeneng ratu ing Yehuda ing taun kang kaping sawelase jamane Sang Prabu Yoram, putrane Sang Prabu Akhab.

Sang Prameswari Izebel kasedanan

9:30-37

³⁰ Kacarita tindake Sang Prabu Yehu wus rawuh ing Yizreel. Bareng Sang Putri Izebel mireng bab iku, nuli celakan, mustakane direngga-rengga, banjur ngungak ing cendhela. ³¹ Nalika iku Sang Prabu Yehu pinuju

lumbet ing gapura. Sang Putri Izebel tumuli nguwuh: “Apa slamet, he Zimri, kang nyedani gustine iku?”³² Sang Prabu Yehu nuli tumenga marang ing cendhela mau sarta ngandika: “Sapa kang ngguyubi aku? Sapa?” Bareng ana punggawa kraton loro telu kang padha mandeng marang panjenengane, Sang Prabu Yehu tumuli dhawuh: ³³“Jorogna mangisor!” Sang Putri banjur dijorogake mangisor, rahe nganti nyiprati tembok lan jaran, jisime nuli kaidak-idak. ³⁴Sang Prabu Yehu tumuli lumebet sarta banjur dhahar lan ngunjuk. Sawuse mangkono panjenengane ngandika: “Wong kang kena ing laknat iku jisime urusen, tumuli kuburen, amarga iku putraning ratu!”³⁵ Wong-wong banjur padha arep nyarekake layone, nanging jebul wus ora ana, mung kari mustaka, sampeyan lan epek-epeke astante loro-lorone. ³⁶Banjur padha bali ngunjuk uninga bab iku marang Sang Prabu Yehu. Sang Prabu ngandika: “Pancen iya mangkono iku pangandikane Pangeran Yehuwah kang kawiyosake lumantar Nabi Elia, abdine, kang saka ing Tisbe iku: Daginge Izebel bakal dipangan asu ana ing pakebonan ing sajabane Yizreel; ³⁷anadene jisime Izebel iku bakal dumunung ana ing pakebonan ing sajabane Yizreel kaya dene rabuk ing pategalan, satemah ora ana wong kang bisa ngarani: Iki Sang Putri Izebel.”

Sang Prabu Yehu nyirnakake brayate Sang Prabu Akhab

10:1-17

10¹ Sang Prabu Akhab kagungan putra kakung pitung puluh ana ing Samaria. Sang Prabu Yehu nuli damel serat, dikintunake menyang Samaria, marang panggedhening kutha kono, marang para pinituwa lan marang para pamomonge putra-putrane Sang Prabu Akhab, surasane: ²“Satekane layang iki marang sira, sira kang padha mengku para putrane gustinira, sarta kang padha ngwasani kreta lan jaran apadene kuthabeteng lan gegaman, ³padha milih putrane gustinira kang utama lan kang sembada dhewe banjur lenggahna ing dhampare kang rama, nuli peranga mbelani kulawargane gustinira.”

⁴Nanging wong mau padha banget wedine sarta pangucape: “Lah wong ratu loro iku bae ora kuwat nandhingi panjenengane, kapriye anggon kita bisa nandhingi?”

⁵Awit saka iku panggedhening kraton lan panggedhening kutha, lan uga para pinituwa sarta para pamomong padha kongkonan munjuk marang Sang Prabu Yehu: “Kawula sadaya punika abdi dalem sarta sadaya dhawuh dalem badhe sami kawula lampahi. Kawula boten sami badhe njumenengaken sinten kemawon dados ratu. Sumangga, panjenengan dalem karsaa nindakaken punapa ingkang kagalih prayogi.”

⁶Sawuse mangkono Sang Prabu Yehu nuli damel serat kang kaping pindhone marang wong-wong mau, surasane: “Manawa sira padha mbiyantu ingsun lan padha gelem ngestokake dhawuhingsun, mara sira padha sowana marang ngarsaningsun nggawa sirahe para putrane gustinira, sesuk watara wayah mangkene menyang ing Yizreel.” Anadene para raja-putra pitung puluh iku padha ana ing panggonane para panggedhe ing kutha kono, kang padha nggulawentah.

⁷Kacarita bareng layang iku wus ditampani dening wong-wong mau, banjur padha nyekel para raja-putra pitung puluh mau, padha disembelehi, sirahe padha diwadhahi ing kranjang nuli dikirimake konjuk marang Sang Prabu Yehu menyang ing Yizreel.

⁸Bareng kongkonan iku seba ngunjuku uninga: “Sirahipun para raja-putra sampun sami kaladosaken.” Sang Prabu Yehu nuli dhawuh: “Kabeh iku dokoken dadi rong tumpuk ana ing sangarepe gapura nganti sesuk.” ⁹Esuke Sang Prabu Yehu miyos sarta jumeneng ana ing ngarepe wong sabangsa kabeh, kang banjur padha dipangandikani mangkene: “Sira kabeh iku padha ora luput. Pancen ingsun kang wus nganakake sakuthon nglawan gustiku lan kang wus nyedani panjenengane; nanging kang mateni iki kabeh sapa?” ¹⁰Sira kabeh padha sumurup, manawa pangandikane Pangeran Yehuwah kang wus kawiyos tumrap kulawargane Sang Prabu Akhab, ora ana kang ora kelakon. Pangeran Yehuwah wus

nindakake apa kang kapangandikakake lumantar Nabi Elia, abdine.”¹¹ Sang Prabu Yehu banjur mejahi sakehe kekarene brayate Sang Prabu Akhab kang ana ing Yizreel, uga sakehe panggedhene, para abdine kang dipitados lan para imame; ora ana siji bae kang dilestarekake urip dening Sang Prabu Yehu.

¹² Sawuse mangkono Sang Prabu Yehu banjur jumeneng lan tindak menyang ing Samaria. Ana ing sacedhake Bet-Eked, papan panggonane para pangon,¹³ kepanggih karo sanak sadhereke Sang Prabu Ahazia, ratu ing Yehuda, nuli ndangu: “Kowe iku sapa?” Atur wangsulane: “Adalem punika sami sanak sadherekipun Sang Prabu Ahazia lan anggenipun adalem sami mriki punika badhe ngaturi sugeng dhumateng para putra-putranipun Sang Prabu saha para putranipun Sang Prameswari.”¹⁴ Sang Prabu Yehu banjur dhawuh: “Cekelen wong-wong iku urip-uripan!” Nuli padha dicekel urip-uripan lan padha disembelehi ana ing sacedhake sumur Bet-Eked, cacache patang puluh loro, ora ana siji-sijia kang diuripi.¹⁵ Bareng wus tindak saka ing kono, tumuli kepanggih karo Yonadab bin Rekhav kang methuk panjenengane. Sang Prabu uluk salam marang dheweke kalawan ngandika: “Atimu apa temen kayadene katemenaning atiku marang kowe?” Unjuke Yonadab: “Inggih temen.” “Manawa mangkono, ayo salaman!” Yonadab nuli ngathungake tangane, banjur kadhawuhan munggah ing

keta dening Sang Prabu Yehu. ¹⁶ Pangandikane Sang Prabu Yehu: “Ayo aku dherekna, supaya kowe nyumurupi anggonku kalawan mepeng tumindak kagem Sang Yehuwah.” Dadine Sang Prabu Yehu kadherekake Yonadab ana ing titihane kreta. ¹⁷ Sarawuhe ing Samaria, Sang Prabu Yehu banjur dhawuh mateni sakehe wong kang kagolong kulawargane Sang Prabu Akhab kang isih kari ana ing Samaria, padha disirnakake, cundhuk karo pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Elia.

Sang Prabu Yehu ngicali pangibadah marang Baal

10:18-36

¹⁸ Sawuse mangkono Sang Prabu Yehu banjur nglempakake rakyat kabeh padha dipangandikani mangkene: “Akhab iku anggone ngibadah marang Baal isih kurang, nanging Yehu bakal ngibadah marang iku ngluwihi dheweke banget. ¹⁹ Mulane sakehe nabine Baal padha timbalana supaya padha ngadhep marang ing ngarsaku, kabeh wong kang padha ngibadah marang iku lan sakehe imame, siji bae aja nganti ana kang kari, awit aku arep nyaosake kurban kang gedhe marang Baal. Saben wong kang ora teka, bakal ora lestari urip.” Nanging iki mung akale Sang Prabu Yehu anggone bakal nyirnakake wong-wong kang padha nyembah marang Baal. ²⁰ Sabanjure Sang Prabu Yehu ngandika: “Padha nemtokna dina gedhe

kanggo nganakake pakumpulan suci tumrap Baal!”²¹ Iku nuli diundhangake. Sang Prabu Yehu utusan wong menyang ing wewengkone Israel kabeh, para wong kang padha nyembah marang Baal padha teka kabeh lan padha lumebu ing kabuyutane Baal, siji bae ora ana kang kari, temah omah mau kebak nganti padha suksukan saka ing pojok tekan ing pojok.²² Sang Prabu Yehu tumuli ngandika marang wong kang manggedheni gedhong sandhangan: “Sandhangan kanggo saben wong kang nyembah marang Baal wetokna!” Sandhangan kanggo wong-wong mau banjur diwetokake.

²³ Sawuse mangkono Sang Prabu Yehu nuli lumebet ing omah kabuyutane Baal mau kadherekake Yonadab bin Rekhav sarta nuli ngandika marang para wong kang padha nyembah marang Baal: “Titipriksanen lan delengen, aja nganti ana wong siji bae ing satengahmu ing kene kang dadi abding Pangeran Yehuwah, kejaba mung wong kang padha nyembah marang Baal.”²⁴ Wong-wong nuli padha lumebu arep sesaji kurban sembelehan lan kurban obaran. Anadene Sang Prabu Yehu wus mapanake wong wolung puluh ana ing jaba kang wus padha dipangandikani: “Sing sapa ngetogake bae manawa ana wong panunggalane para wong kang wus dakpasrahake ing tanganmu, kang bisa oncat, nyawane dadi gegentine wong iku.”²⁵ Sawuse sesaji kurban obaran, Sang Prabu Yehu dhawuh marang para prajurit lan marang para opsir:

“Padha lumebua, wong iku padha patenana, aja nganti ana siji bae kang bisa oncat!” Wong mau tumuli padha dipateni kalawan landheping pedhang, jisime kabuwang; para prajurit lan para opsir banjur lumebu ing gedhong kabuyutane Baal. ²⁶ Sakehe brahala kabuyutane Baal diwetokake, banjur kaobong. ²⁷ Tugu brahalane Baal dirubuhake, samono uga omahe Baal, nuli didadekake kakus, nganti tumeka ing dina iki. ²⁸ Kaya mangkono anggone Sang Prabu Yehu nyirnakake Baal saka ing Israel. ²⁹ Mung bae Sang Prabu Yehu ora nebihi dosa-dosane Sang Prabu Yerobeam bin Nebat, kang njalari wong Israel iya banjur padha nglakoni dosa, yaiku dosa ndedewa pedhet emas kang ana ing Betel lan ing Dhan. ³⁰ Pangeran Yehuwah nuli ngandika marang Sang Prabu Yehu: “Ing sarehne sira wus nglakoni panggawe becik, yaiku nindakake apa kang bener ana ing ngarsaning paningalingSun, lan wus nandukake marang kulawargane Akhab trep karo kang kakarsakake ing panggalihingSun, mulane anak-anakira bakal nglungguhi dhamparing Israel nganti patang turunan.” ³¹ Nanging sugenge Sang Prabu Yehu ora lestari miturut ing angger-anggering Sang Yehuwah, Gusti Allaha Israel, kalawan gumolonging panggalihe, ora nebihi dosa-dosane Sang Prabu Yerobeam, kang njalari wong Israel uga banjur padha nglakoni dosa.

³² Ing nalika samana Pangeran Yehuwah wiwit ngungkret wilayah Israel, awit padha

dikalahake dening Sang Prabu Hazael ana ing satlatahe Israel kabeh ³³ing sawetane bengawan Yarden, sawewengkone tanah Gilead karebut kabeh, tanahe wong Gad, wong Ruben lan wong Manasye, wiwit saka ing Aroer ing sapinggire kali Arnon, iya tanah Gilead, iya tanah Basan. ³⁴Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Yehu lan sakehe kang ditindakake sarta sakehe kaprawirane, iku rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Israel. ³⁵Sang Prabu Yehu nuli kaparingan ngaso nunggil karo para leluhure, sarta banjur kasarekake ana ing Samaria, dene Sang Pangeran Yoahas, putrane, banjur jumeneng ratu, nggenteni panjenengane. ³⁶Sang Prabu Yehu iku anggone jumeneng ratu Israel ana ing Samaria lawase wolulukur taun.

Sang Putri Atalya kasedanan lan Pangeran Yoas jumeneng ratu

11:1-20

2Bb 22:10--23:21

11 ¹Kacarita bareng Sang Putri Atalya, ibune Sang Prabu Ahazia, mirsa, manawa putrane wus seda, banjur tumandang numpes sakehe turune Sang Prabu. ²Nanging Sang Putri Yoseba, putri putrane Sang Prabu Yoram, sadhereke putri Sang Prabu Ahazia, nuli mundhut Pangeran Yoas, putrane Sang Prabu Ahazia, kakesahake saka ing satengahe para putrane Sang Prabu kang arep padha disedani iku, kalebetake ing

gedhong pasimpenan pasarean, bebarengan karo inyane, sarta didhelikake saka ing ngarsane Sang Putri Atalya, satemah ora katut disedani. ³Nem taun lawase anggone ndhelik ana ing padalemaning Pangeran Yehuwah, bebarengan karo wong wadon mau, ing sajrone Sang Putri Atalya ngasta paprentahan ing nagara. ⁴Ing taun kang kaping pitune Sang Yoyadha nglempakake para opsir penatus, saka panunggalane wong Kari lan saka wadya-bala panjaga. Iku padha ditimbali marang ing ngarsane ana ing padalemaning Sang Yehuwah, kaajak nganakake prajanjian kalawan sumpah ana ing padalemaning Sang Yehuwah, nuli padha dituduhi putrane Sang Prabu. ⁵Sawuse mangkono Sang Yoyadha dhawuh marang para prajurit mau: “Iki kang kudu koktindakake: panunggalanmu kang wus rampung anggone nglakoni kuwajibane ing dina Sabat ana ing kene, iku sapratelon padha jagaa ana ing kraton, ⁶sapratelon maneh anaa ing gapura Sur, lan sapratelon anaa ing gapura ing saburine wadya-bala panjaga. Kang jaga ana ing kraton, kudu tetep ana ing kono. ⁷Dene panunggalanmu kang rong golongan, yaiku sakehe wong kang kawajibane ana ing kene ing dina Sabat lan jaga ana ing padalemaning Pangeran Yehuwah, ⁸iku kawajiban njaga Sang Prabu ana ing saubenge nganti temu gelang, kalawan nyekel gegaman, lan sapa kang nyedhaki barisan, kudu dipateni. Sabanjure manawa Sang Prabu miyos utawa lumebet kudu didherekake.”

⁹ Para opsir penatus iku padha tumindak ngetrepi dhawuhe Imam Yoyadha. Siji-sijine padha nggawa wonge, kang wus rampung anggone nindakake kawajibane ing dina Sabat, bebarengan karo wong kang padha lumebu ing dina iku, banjur padha sowan marang ing ngarsane Imam Yoyadha. ¹⁰ Sang Imam tumuli maringi marang para opsir penatus mau tumbak lan tameng kagungane Sang Prabu Dawud kang kasimpen ana ing padalemaning Pangeran Yehuwah. ¹¹ Para prajurit mau banjur padha mapan ana ing sakiwa tengene padaleman kalawan sikep gegaman, lan ing saubenge misbyah sarta padaleman, padha rumeksa marang Sang Prabu. ¹² Sawuse mangkono Imam Yoyadha tumuli ngajak miyos Sang Raja-Putra, kang banjur diagemi makutha lan diaturi ngasta Kitab Toret. Sang Raja-Putra kajumenengake ratu sarta jinebadan, kalawan kepok-kepok wong-wong tumuli padha alok-alok: "Sugenga Sang Prabu!" ¹³ Bareng Sang Putri Atalya mireng swaraning para prajurit panjaga lan rakyat, banjur tindak menyang ing padalemaning Sang Yehuwah, murugi rakyat mau. ¹⁴ Sang Putri nuli mirsa Sang Prabu jumeneng ing sacedhake saka kaya adate kang wus kelakon, kaayap ing para panggedhe lan para kang padha nggawa kalasangka. Rakyat ing nagara padha abungah-bungah kabeh kambi ngunekake kalasangka. Sang Putri Atalya banjur nyuwek-nyuwek pangagemane kalawan nguwuh: "Kiyanat, kiyanat!" ¹⁵ Nanging Imam

Yoyadha tumuli dhawuh marang para opsir penatus, yaiku kang padha manggedheni wadya-bala, pangandikane: "Putri iku gawanen metu saka ing pabarisan! Sing sapa mbelani iku, patenana kalawan pedhang!" Sabab sadurunge Sang Imam wus ngandika: "Aja disedani ana ing padalemaning Pangeran Yehuwah!"¹⁶ Sang Putri banjur dicepeng. Nalika lumebet ing kedhaton, bareng tekan ing dalan kang kanggo liwat jaran, Sang Putri disedani ana ing kono.¹⁷ Imam Yoyadha tumuli damel prajanjian ing antarane Pangeran Yehuwah kalawan Sang Prabu lan rakyat, yaiku manawa kabeh padha dadi umate Sang Yehuwah; uga antarane Sang Prabu lan rakyat.¹⁸ Sawuse mangkono rakyat ing nagara padha lumebu menyang ing omah kabuyutane Baal kabeh, kang banjur dibubrah. Misbyah-misbyah lan reca-reca padha diremuki; Matan, imame Baal dipateni ana ing ngarepe misbyah-misbyah mau. Imam Yoyadha nuli ngangkat wong kang padha rumeksa marang padalemaning Sang Yehuwah.¹⁹ Sawuse mangkono panjenengane banjur ngajak para opsir penatus, para wong Kari lan wadya-bala panjaga sarta rakyat ing nagara kabeh, kaajak ndherekake miyose Sang Prabu saka ing Padalemaning Sang Yehuwah, tumuli padha lumebu ing kedhaton ngliwati gapura kang kanggo para prajurit. Sang Prabu nuli lenggah ing dhamparing karajan.²⁰ Rakyat ing nagara padha bungah-bungah kabeh, kutha ing kono kaanane banjur tentrem, bareng Sang Putri

Atalya wus disedani kalawan pedhang ana ing kedhaton.

Sang Yoas ratu ing Yehuda

11:21--12:21

2Bb 24:1-27

²¹Nalika jumeneng ratu iku Sang Prabu Yoas yuswa pitung taun.

12¹Anggone jumeneng ratu ing taun kang kaping pitune jamane Sang Prabu Yehu, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase patang puluh taun. Kang ibu asmane Zibya, saka ing Bersyeba.

²Sang Prabu Yoas iku nglampahi apa kang bener ana ing paningaling Pangeran Yehuwah, ing salawase sugenge, sajrone kawulang dening Imam Yoyadha. ³Nanging sanadyan mangkono, tengger-tengger pepundhen padha ora disingkirake. Rakyat isih saos kurban lan kekutug ing tengger-tengger kono. ⁴Sang Prabu Yoas ngandika marang para imam: “Kabeh dhuwit kang digawa menyang ing padalemaning Sang Yehuwah minangka pisungsung suci, yaiku dhuwit kang lebune kanggo cacah jiwa, dhuwit tebusan jiwa manut tatanan katetepan kang wus tumindak kanggo saben wong, lan kabeh kang digawa lumebu ing padalemaning Sang Yehuwah, marga saka prentuling atine wong, ⁵iku kareben ditampani dening para imam dhewe, siji-sijine saka ing pitepungane, lan iku dianggoa ndandani apa

kang rusak ing padaleman kono, ing ngendi bae tinemu ana kang rusak.”

⁶Nanging ing taun kang kaping telulukur ing jamane Sang Prabu Yoas, para imam meksa durung ndandani karusakaning padaleman.

⁷Mulane Sang Prabu Yoas banjur nimbali Imam Yoyadha lan para imam liyane, padha dipangandikani mangkene: “Yagene sira kok ora padha ndandani karusakaning padaleman? Mulane saiki sira ora padha sunparengake nampani dhuwit saka para pitepunganira maneh, nanging iku sira pasrahna kanggo ndandani karusakaning padaleman.” ⁸Para imam banjur padha nyandikani ora bakal nampani dhuwit saka rakyat, nanging iya ora usah ndandani karusakaning padaleman.

⁹Imam Yoyadha nuli mundhut pethi, tutupe kaparingan bolongan, banjur kadekek ing sandhinging misbyah, ing sisih tengene wong kang lumebu ing padalemaning Sang Yehuwah. Para imam kang jaga lawang saben nampani dhuwit saka wong kang lumebu ing padalemaning Sang Yehuwah, tumuli kalebokake ing pethi mau. ¹⁰Manawa pethi iku wus katon isi akeh, panitrane Sang Prabu rawuh bareng karo imam agung, kabeh dhuwit kang ana ing padalemaning Sang Yehuwah kabuntelan lan kaetung. ¹¹Dhuwit kang kehe wus ditemtokake kapasrahake marang para tukang kang kapatah rumeksa marang padalemaning Sang Yehuwah lan kang banjur mbage-mbage dhuwit mau marang para tukang kayu, marang tukang-tukang

bangunan kang nggarap padalemaning Sang Yehuwah, ¹² marang para tukang batu lan para tukang natah watu. Dhuwit mau uga kanggo tuku kayu lan watu kang bakal ditatahi kanggo ing padalemaning Sang Yehuwah, sabanjure dhuwit iku kawetokake kanggo sakehing kapreluan gegayutan karo anggone ndandani padaleman. ¹³ Nanging dhuwit kang kaladekake marang padalemaning Sang Yehuwah iku ora kanggo gawe bokor selaka, lading, bokor panyiraman, kalasangka, utawa sadhengaha piranti emas lan selaka kang kanggo padalemaning Sang Yehuwah, ¹⁴ nanging iku dipasrahake marang para tukang kanggo ndandani padalemaning Sang Yehuwah. ¹⁵ Sawuse mangkono wong kang padha dipasrahi dhuwit supaya diwenehake marang tukang-tukang iku, ora dipundhuti petungan, amarga kabeh iku padha nyambut gawe kalawan temen. ¹⁶ Nanging dhuwit kurban dhendha lan dhuwit kurban pangruwating dosa iku ora kaladekake marang ing padalemaning Sang Yehuwah, kabeh iku dadi pandumaning para imam.

¹⁷ Nalika samana Sang Prabu Hazael, ratu ing nagara Aram nglurug perang menyang ing Gat, kang banjur kena karebat. Sang Prabu Hazael tumuli kagungan karsa arep nempuh Yerusalem, ¹⁸ nanging Sang Prabu Yoas, ratu ing Yehuda, nuli mundhut sakehe pisungsung suci kang wus kasucekake dening para leluhure, yaiku Sang Prabu Yosafat, Sang Prabu Yoram lan Sang Prabu Ahazia, para

ratu ing Yehuda, lan pisungsung-pisungsunge piyambak kang suci, uga emas kang ana ing gedhong pasimpenan ing padalemaning Sang Yehuwah lan kang ana ing kraton, iku kabeh dikintunake marang Sang Prabu Hazael, ratu ing Aram, temah Sang Prabu Hazael ora sida nglurug menyang ing Yerusalem.

¹⁹Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Yoas lan kabeh kang katindakake, iku rak wus katulisan ana ing buku sejarane para ratu ing Yehuda. ²⁰Para punggawane padha nganakake sekuthon banjur nyedani Sang Prabu Yoas ana ing dalem ing Milo, ing dalan kang mudhun anjog ing Sila. ²¹Yozakar, anake Simeat, lan Yozabad anake Somer, iku para punggawane kang nyedani panjenengane. Sang Prabu banjur kasarekake ana ing sandhinge para leluhure ing kuthane Sang Prabu Dawud. Pangeran Amazia, kang putra, nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Yoahas ratu ing Israel

13:1-9

13 ¹Ing taun kang kaping telulikure jamane Sang Prabu Yoas, putrane Sang Prabu Ahazia, ratu ing Yehuda, Pangaeran Yoahas, putrane Sang Prabu Yehu, jumeneng ratu ing Israel ana ing Samaria; anggongone ngasta paprentahan lawase pitulas taun.

²Panjenengane nglampahi apa kang ala ana ing paningale Pangeran Yehuwah lan sugenge manut ing dosane Sang Prabu Yerobeam bin

Nebat, kang njalari wong Israel uga banjur nindakake dosa, sarta ora nyimpang saka iku. ³Mulane Pangeran Yehuwah duka banget marang Israel, tumuli padha kaulungake marang ing astane Sang Prabu Hazael, ratu ing nagara Aram, lan marang ing astane Sang Prabu Benhadad, putrane Sang Prabu Hazael, ing salawase jaman iku. ⁴Nanging Sang Prabu Yoahas nuli nyuwun sih-piwelase Pangeran Yehuwah lan Sang Yehuwah iya banjur karsa nyembadani, amarga wus nguningani bangeting panindhese ratu ing Aram marang wong Israel.-- ⁵Pangeran Yehuwah maringi juru pangluwaran marang wong Israel, satemah padha bisa uwal saka ing tanganing Aram lan bisa manggon ing tarube maneh kaya kang uwis-uwis. ⁶Mung bae ora padha ngedohi dosa-dosane Sang Prabu Yerobeam, kang njalari wong Israel iya banjur nindakake dosa uga, nanging terus bae anggone urip sajroning dosa kang mangkono iku. Reca Asyera uga isih tetep ana ing Samaria. -- ⁷Awit ora ana wadya-bala kang dikarekake marang Sang Prabu Yoahas, kejaba prajurit jaranan seket, kang nunggang kreta sepuluh lan bala dharatan sepuluh ewu, amarga wus padha kasirnakake dening ratu ing Aram kayadene ndamoni bleduging panuton.

⁸Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Yoahas lan sakehing pandamele sarta kaprawirane, kabeh iku rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Israel. ⁹Sang Prabu Yoahas nuli kepareng ngaso nunggil

karo para leluhure lan disarekake ana ing Samaria. Pangeran Yoas, kang putra, tumuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Yoas, ratu ing Israel

13:10-13

¹⁰ Ing taun kang kaping telung puluh pitune jamane Sang Prabu Yoas, ratu ing Yehuda, Pangeran Yoas putrane Sang Prabub Yoahas, jumeneng ratu ing Israel ana ing Samaria. Anggone ngasta paprentahan lawase nembelas taun. ¹¹ Panjenengane nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, ora nebihi sakehing dosa kang katindakake wong Israel marga saka dhawuhe Sang Prabu Yerobeam bin Nebat, nanging terus bae anggone nglakoni dosa kang mangkono iku.

¹² Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Yoas lan sakehing pandamele sarta kaprawirane, anggone perang nglawan Sang Prabu Amazia, ratu ing Yehuda, iku rak wus katulisan kabeh ana ing buku sejarah para ratu ing Israel. ¹³ Sawuse Sang Prabu Yoas kaparingan ngaso bareng karo para leluhure, Pangeran Yerobeam banjur lenggah ing dhamparing kang rama. Dene Sang Prabu Yoas kasarekake ana ing Samaria ing sandhinge para ratu ing Israel.

Kadadean nalika ngarepake sedane Nabi Elisa lan kaelokan ing pasareane

13:14-21

¹⁴ Nalika Nabi Elisa nandhang gerah kang njalari ing sedane, Sang Prabu Yoas, ratu ing Israel, rawuh martuwi lan banjur muwun ana ing ngarsane, pangandikane: “Dhuh rama kula, rama kula! Kretanipun Israel tuwin balanipun kekapalan!” ¹⁵ Nabi Elisa matur marang panjenengane: “Panjenengan dalem karsaa mundhut gandhewa tuwin jemparing.” Iya banjur kacaosan gandhewa lan jemparing. ¹⁶ Ature marang ratu ing Israel: “Kawula aturi menthang gendhewa dalem!” Sang Prabu banjur menthang gendhewane, nanging Nabi Elisa numpangake astane ing astane Sang Prabu kambi matur: ¹⁷ “Cendhela ing sisih wetan punika kawengakna!” Lan nalika kawengakake, Nabi Elisa matur: “Kawula aturi njemparing!” Banjur dijemparing. Nabi Elisa matur: “Punika jemparinging kaunggulan paringipun Pangeran Yehuwah, jemparinging kaunggulan nglawan Aram. Panjenengan dalem badhe ngawonaken Aram wonten ing Afek, ngantos tumpes tapis.” ¹⁸ Sawuse mangkono tumuli matur: “Kawula aturi mundhut jemparing punika!” Iya banjur dipundhut. Bareng wus dipundhut, Nabi Elisa matur marang ratu ing Israel: “Sumangga kagebagna ing siti!” Nuli kagebagake ing lemah kaping telu, banjur kendel. ¹⁹ Abdining

Allah duka marang Sang Prabu, ature: “Kedahipun panjenengan dalem nggebag kaping gangsal utawi kaping enem. Menawi mekaten panjenengan dalem badhe nggecak Aram ngantos tumpes tapis. Nanging sapunika, namung kaping tiga anggen panjenengan dalem badhe ngawonaken Aram.”

²⁰Sawuse mangkono Nabi Elisa nuli seda, lan banjur kasarekake. Anadene ing saben pletheking taun kerep ana grombolan wong Moab kang lumebu ing nagara. ²¹Nalika ing sawijining dina wong lagi padha ngubur layon, ana grombolan teka; bareng wong-wong weruh grombolan iku, layone nuli kauncalake menyang ing pasareane Nabi Elisa, banjur padha lunga. Kocapa, bareng layon mau nggepok balung-balunge Nabi Elisa, banjur urip maneh lan ngadeg.

Sang Prabu Yoas nglawan Aram lan unggul

13:22-25

²²Kacarita Sang Prabu Hazael, ratu ing nagara Aram, anggone nindhes wong Israel iku ing sajege sugenge Sang Prabu Yoahas. ²³Nanging Pangeran Yehuwah welas lan ngeman marang Israel, mulane banjur karsa ngudaneni, marga saka ngengeti prasetyane marang Rama Abraham, Rama Iskak lan Rama Yakub, ora karsa ndadosake tumpese lan durung karsa mbucal ing wektu iku saka ing ngarsane. ²⁴Bareng Sang Prabu Hazael, ratu

ing Aram, seda, tumuli Pangeran Benhadad, kang putra, jumeneng ratu nggentosi panjenengane. ²⁵Kutha-kutha kang karebat dening Sang Prabu Benhadad saka ing astane Sang Prabu Yoahas, ramane Sang Prabu Yoas, karebat maneh dening Sang Prabu Yoas, putrane Sang Prabu Yoahas, saka ing astane Sang Prabu Benhadad. Kaping telu anggone Sang Prabu Yoas ngawonake panjenengane lan mangsulake kutha-kutha Israel.

Sang Prabu Amazia, ratu ing Yehuda

14:1-22

2Bb 25:1--26:2

14 ¹Ing taun kang kapindhone jamane Sang Prabu Yoas putrane Sang Prabu Yoahas, ratu ing Israel, Pangeran Amazia, putrane Sang Prabu Yoas, ratu ing Yehuda, jumeneng ratu. ²Nalika jumeneng ratu iku yuswane selawe taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem sangaliku taun. Kang ibu asma Yoadan, saka ing Yerusalem. ³Panjenengane nglampahi apa kang bener ana ing paningaling Pangeran Yehuwah, mung bae iya ora kaya Sang Prabu Dawud, leluhure. Kang ditindakake trep kaya kang dilampahi dening Sang Prabu Yoas, ramane. ⁴Sanadyan mangkono, tengger-tengger pangurbanan ora didohake. Rakyat isih sesaji lan ngobong kurban ana ing tengger-tengger mau. ⁵Bareng wus kekah anggone ngasta keprabon, para punggawa

kang nyedani Sang Prabu, ramane, enggal padha dipateni. ⁶Nanging anak-anake para kang mateni mau ora diukum pati, iku ngetrepi kang katulis ing kitab Torete Nabi Musa, kang mratelakake dhawuhe Pangeran Yehuwah mangkene: "Aja ana bapa kang diukum pati marga saka anake, lan iya aja ana anak kang diukum pati marga saka bapakne, nanging saben wong anggone diukum pati iku marga saka dosane dhewe."

⁷Sang Prabu Amazia ngawonake Edom ana ing Lembah Asin, wong sepuluh ewu, lan ing sajrone perang iku ngalahake kutha Sela, kang banjur dijenengake Yokteel, mangkono nganti tumeka ing dina iki.

⁸Nalika samana Sang Prabu Amazia banjur utusan marang Sang Prabu Yoas putrane Sang Prabu Yoahas, wayahe Sang Prabu Yehu, ratu ing Israel kadhawuhan ngaturake pangandikane mangkene: "Sumangga sami ngaben kekiyatan!" ⁹Nanging Sang Prabu Yoas, ratu ing Israel, nuli utusan wong marang Sang Prabu Amazia, ratu ing Yehuda, kadhawuhan ngaturake paring wangsulane, mangkene: "Rumput eri ing redi Libanon kengkenan manggihi wit eres ing redi Libanon kaliyan aturipun: Putra panjenengan estri kaparingna dhateng anak kula jaler dadosa semahipun. Nanging kewan-kewan wana ing pareden Libanon sami langkung ngriku, lajeng sami ngidak-idak rumput eri punika. ¹⁰Pancen panjenengan sampun ngawonaken Edom, mila lajeng gumunggung. Bok inggih sampun

cekap kagem panjenengan, angsal kaluhuran samanten punika, sarta kula aturi wonten ing dalem kemawon. Punapa ta prelunipun panjenengan kok nantang dhateng bilai, satemah panjenengan lajeng dhawah dalah Yehuda pisan sareng kaliyan panjenengan?”

¹¹Nanging Sang Prabu Amazia ora karsa ndhahar pangandika iku, mulane Sang Prabu Yoas, ratu ing Israel banjur majeng perang ngaben kekiyatan, panjenengane lan Sang Prabu Amazia, ratu ing Yehuda ana ing Bet-Semes, ing wewengkone Yehuda.

¹²Yehuda kagepuk dening Israel, banjur kalah, temah padha lumayu menyang ing tarube dhewe-dhewe. ¹³Sang Prabu Amazia ratu ing Yehuda, putrane Sang Prabu Yoas, wayahe Sang Prabu Ahazia, kecepeng dening Sang Prabu Yoas, ratu ing Israel ana ing Bet-Semes. Sang Prabu Yoas nuli lumebet ing kutha Yerusalem, balowartine Yerusalem kagempur wiwit ing Gapura Efraim nganti tekan ing Gapura Pojok, dawane patang atus asta. ¹⁴Sawuse mangkono Sang Prabu nuli mundhuti emas lan selaka lan sakehe prabot kang tinemu ana ing padalemaning Sang Yehuwah lan kang ana ing gedhong pasimpenaning kraton, mangkono uga wong-wong kang kanggo cekelan, tumuli kondur menyang Samaria.

¹⁵Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Yoas, apa kang katindakake lan kaprawirane lan anggone perang nglawan Sang Prabu Amazia, ratu ing Yehuda, iku rak wus

katulisan kabeh ana ing buku sejaraha para ratu ing Israel. ¹⁶Sang Prabu Yoas banjur kepareng ngaso nunggil karo para leluhure lan kasarekake ana ing Samaria, nunggil karo para ratu ing Israel, dene Pangeran Yerobeam, kang putra, nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane. ¹⁷Sang Prabu Amazia, putrane Sang Prabu Yoas, ratu ing Yehuda, isih sugeng limalas taun sawuse Sang Prabu Yoas putrane Sang Prabu Yoahas, ratu ing Israel, seda.

¹⁸Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Amazia, iku rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Yehuda. ¹⁹Ing Yerusalem ana wong kang padha nganakake sekuthon nglawan panjenengane, mulane Sang Prabu lolos menyang ing Lakhis, nanging wong-wong mau iya banjur kongkonan ngoyak menyang ing Lakhis. Sang Prabu nuli disedani ana ing kono, ²⁰banjur katitihake ing jaran lan kasarekake ana ing Yerusalem nunggil karo para leluhure ana ing kuthane Sang Prabu Dawud. ²¹Rakyat ing Yehuda kabeh tumuli padha ngaturi rawuh Pangeran Azarya, kang lagi yuswa nembelas taun, kajumenengake ratu, nggentosi kang rama, Sang Prabu Amazia. ²²Sang Prabu banjur nyantosani kutha Elat lan dibalekake marang ing wewengkone Yehuda, yaiku sawuse Sang Prabu kepareng ngaso nunggil karo para leluhure.

Sang Prabu Yerobeam putrane Sang Prabu Yoas ratu ing Israel

14:23-29

²³Ing taun kang kaping limalase jamane Sang Prabu Amazia putrane Sang Prabu Yoas, ratu ing Yehuda, Pangeran Yerobeam, putrane Sang Prabu Yoas, ratu ing Israel, jumeneng ratu ana ing Samaria. Anggone ngasta paprentahan lawase patang puluh siji taun. ²⁴Sang Prabu nindakake apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, ora nebihi sakehing dosane Sang Prabu Yerobeam, kang njalari wong Israel uga banjur nglakoni dosa. ²⁵Panjenengane mangsulake wilayah Israel, wiwit dalan kang lumebu menyang Hamat, nganti tekan ing sagara Araba, cundhuk karo pangandikane Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel, kang wus kaparingake lumantar Nabi Yunus bin Amitai saka ing Gat-Hefer. ²⁶Sabab Sang Yehuwah wus nguningani bangeting sangsarane wong Israel iku: wong kang dhuwur lan kang asor kalungguhane wus padha sirna, lan ora ana kang mitulungi Israel. ²⁷Nanging Pangeran Yehuwah ora ngandika manawa bakal ngilangi jeneng Israel saka ing sangisoring langit, mulane banjur paring pitulungan lan lumantar Sang Prabu Yerobeam, putrane Sang Prabu Yoas.

²⁸Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Yerobeam lan sakehe pandamele sarta kaprawirane, anggone andhon perang,

apadene anggone mangsulake Damsyik lan Hamat-Yehuda marang ing wewengkon Israel, iku kabeh rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Israel. ²⁹Sang Prabu Yerobeam tumuli kepareng ngaso nunggil karo para leluhure, para ratu ing Israel. Pangeran Zakharia, kang putra, banjur jumeneng ratu, nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Azarya, ratu ing Yehuda

15:1-7

2Bb 26:3-5, 16-23

15 ¹Ing taun kang kaping pitulikure jamane Sang Prabu Yerobeam, ratu ing Israel, Pangeran Azarya, putrane Sang Prabu Amazia, ratu ing Yehuda, jumeneng ratu. ²Nalika jumeneng ratu iku yuswane nembelas taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase seket loro taun. Asmane kang ibu Yekholya saka ing Yerusalem. ³Sang Prabu nglampahi apa kang bener ana ing paningaling Sang Yehuwah, ngetrepi apa kang katindakake dening Sang Prabu Amazia, kang rama. ⁴Nanging sanadyan mangkono, tengger-tengger pangurbanan ora didohake. Rakyat isih sesaji lan ngobong kurban ana ing tengger-tengger kono. ⁵Mulane Pangeran Yehuwah banjur nggebag Sang Prabu, temah dadi gerah saraat nganti tumeka ing sedane, lan manggen ing dalem pasetran. Anadene Pangeran Yotam, kang putra, mangagengi

kraton lan nindakake paprentahan tumrap rakyat ing nagara kono.

⁶Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Azarya lan sakehe pandamele, iku rak wus katulisan kabeh ana ing buku sejaraha para ratu ing Yehuda. ⁷Sang Prabu Azarya nuli kepareng ngaso nunggil karo para leluhure lan banjur kasarekake ing sandhinge para leluhure ana ing kuthane Sang Prabu Dawud, dene Pangeran Yotam, kang putra, tumuli jumeneng ratu, nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Zakharia ratu ing Israel

15:8-12

⁸Ing taun kang kaping telung puluh wolune jamane Sang Prabu Azarya, ratu ing Yehuda, Pangeran Zakharia, putrane Sang Prabu Yerobeam, jumeneng ratu ing Israel ana ing Samaria. Anggone ngasta paprentahan suwene nem sasi. ⁹Sang Prabu nindakake apa kang ala ana ing paningaling Pangeran Yehuwah kaya kang dilampahi dening para leluhure, ora nebihi dosa-dosane Sang Prabu Yerobeam bin Nebat, kang njalari wong Israel uga banjur nglakoni dosa. ¹⁰Sang Salum bin Yabesy tumuli nganakake sekuthon nglawan panjenengane, Sang Prabu disedani ana ing kutha Yibleam, lan Sang Salum nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

¹¹Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Zakharia, lah iku rak wus katulisan kabeh ana ing buku sejaraha para ratu ing Israel. ¹²Rak

mangkene pangandikaning Pangeran Yehuwah kang kaparingake marang Sang Prabu Yehu: “Anak-anakira bakal nglungguhi dhamparing Israel nganti turun kang kaping papat!” Lan iya banjur kelakon mangkono.

Sang Prabu Salum, ratu ing Israel

15:13-16

¹³ Sang Prabu Salum bin Yabesy iku anggone jumeneng ratu ing taun kang kaping telung puluh sangane jamane Sang Prabu Uzia, ratu ing Yehuda; anadene anggone ngasta paprentahan ana ing Samaria suwene sesasi.

¹⁴ Sawuse mangkono Sang Menahem bin Gadi saka ing kutha Tirza, nglurugi perang nganti tekan ing Samaria. Sang Menahem nyedani Prabu Salum bin Yabesy ana ing Samaria nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

¹⁵ Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Salum lan anggone nganakake sekuthon, lah iku kabeh wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Israel. ¹⁶ Ing nalika iku wiwit saka ing kutha Tirza, Sang Prabu Menahem nyirnakake Tifsakh lan sakehe wong kang ana ing kono dalah wilayahe pisan, amarga wong ora padha gelem ngwengakake lawanging kutha. Mulane kutha iku banjur kasirnakake, sarta sakehe wong wadon kang ngandheg padha dibedheli.

Sang Prabu Menahem, ratu ing Israel

15:17-22

¹⁷ Ing taun kang kaping telung puluh sangane jamane Sang Prabu Azarya, ratu ing Yehuda, Sang Menahem bin Gadi madeg dadi ratu ana ing Israel. Anggone ngasta paprentahan lawase sepuluh taun ana ing Samaria.

¹⁸ Sang Prabu nindakake apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah. Ing sajege sugenge ora nebihi dosa-dosane Sang Prabu Yerobeam bin Nebat, kang njalari wong Israel iya banjur nglakoni dosa uga. ¹⁹ Sang Prabu Pul, ratu ing Asyur, rawuh lan nempuh nagara kono; Sang Prabu Menahem nuli nyaosi selaka sewu talenta marang Sang Prabu Pul, supaya karsaa mbiyantu nyantosakake karajane ana ing astane. ²⁰ Sang Prabu anggone ngedalake dhuwit iki kanthi kabubuhake marang Israel lan marang sakehe wong kang sugih brewu, supaya kena diaturake marang Sang Raja ing Asyur: Saben wong siji kapundhutan selaka seket sekel. Sang Raja ing Asyur banjur kondur, ora tetep ana ing nagara kono.

²¹ Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Menahem lan sakehe pandamele, iku rak wus katulisan kabeh ana ing buku sejarane para ratu ing Israel. ²² Sang Prabu Menahem nuli kepareng ngaso nunggil karo para leluhure, dene Pangeran Pekahya, kang putra, banjur jumeneng raja, nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Pekahya, ratu ing Israel

15:23-26

²³ Ing taun kang kaping sekete jamane Sang Prabu Azarya, ratu ing Yehuda, Pangeran Pekahya, putrane Sang Prabu Menahem, jumeneng ratu ing Israel ana ing Samaria, dene anggone ngasta paprentahan suwene rong taun. ²⁴ Panjenengane nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, ora nyingkiri dosa-dosane Sang Prabu Yerobeam bin Nebat, kang njalari wong Israel iya banjur nindakake dosa uga. ²⁵ Sawijining opsire, Sang Pekah bin Remalya, nganakake sekuthon nglawan panjenengane, Sang Prabu disedani ana ing Samaria ana ing kraton. Anadene kang ngguyubi yaiku Argob lan Arye sarta wong seket panunggalane bani Gilead. Sang Prabu Pekahya disedani lan sawuse mangkono Sang Pekah nuli madeg dadi ratu nggentosi panjenengane.

²⁶ Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Pekahya lan sakehe pandamele, lah iku kabeh wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Israel.

Sang Prabu Pekah, ratu ing Israel

15:27-31

²⁷ Ing taun kang kaping seket lorone jamane Sang Prabu Azarya, ratu ing Yehuda, Sang Pekah bin Remalya dadi ratu ing Israel ana ing

Samaria. Anggone ngasta paprentahan lawase rong puluh taun. ²⁸ Panjenengane nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, ora nyingkiri dosa-dosane Sang Prabu Yerobeam bin Nebat, kang njalari wong Israel iya banjur nindakake dosa uga. ²⁹ Ing jamane Sang Prabu Pekah, ratu ing Israel, Sang Prabu Tiglat Pileser, ratu ing Asyur rawuh lan banjur ngejegi Iyon, Abel-Bet-Maakha, Yanoah, Kedesy lan Hazor, Gilead lan Galilea, tanah Naftali kabeh, sarta pendhudhuke nuli diboyongi kabeh menyang ing Asyur, dadi wong buwangan.

³⁰ Sang Hosea bin Ela nganakake sekuthon nglawan Sang Prabu Pekah bin Remalya, Sang Prabu disedani lan sawuse mangkono Sang Hosea nuli dadi ratu nggentosi panjenengane, yaiku ing taun kang kaping rong puluhe jamane Sang Prabu Yotam putrane Sang Prabu Uzia.

³¹ Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Pekah lan sakehe pandamele, lah iku kabeh wus katulisan ing buku sejarane para ratu ing Israel.

Sang Prabu Yotam, ratu ing Yehuda

15:32-38

2Bb 27:1-9

³² Ing taun kang kaping pindhane jamane Sang Prabu Pekah bin Remalya, ratu ing Israel, Pangeran Yotam, putrane Sang Prabu Uzia, ratu ing Yehuda, jumeneng ratu.

³³ Nalika jumeneng iku yuswane selawe taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase nembelas taun. Kang ibu asmane Yerusa, putra putrine Sang Zadok.

³⁴ Panjenengane nglampahi apa kang bener ana ing paningaling Pangeran Yehuwah, plek apa kang ditindakake dening Sang Prabu Uzia, kang ramane. ³⁵ Nanging sanadyan mangkono, tengger-tengger pangurbanan ora didohake. Rakyat isih sesaji lan ngobong kurban ana ing tengger-tengger kono. Sang Prabu yasa Gapura Luhur ana ing padalemaning Sang Yehuwah.

³⁶ Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Yotam, apa kang katindakake, iku kabeh rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Yehuda. ³⁷ Wiwit jaman samana Pangeran Yehuwah ndadekake Sang Prabu Rezin ratu ing Aram lan Sang Prabu Pekah bin Remalya padha merangi Yehuda. ³⁸ Sang Prabu Yotam nuli kepareng ngaso nunggil karo para leluhure lan kasarekake sandhing para leluhure ana ing kuthane Sang Prabu Dawud, leluhure. Dene Pangeran Akhas, kang putra, banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Akhas, raja ing Yehuda

16:1-20

2Bb 28:1-27

16 ¹ Ing taun kang kaping pitulase jamane Sang Prabu Pekah bin Remalya, Pangeran Akhas putrane Sang Prabu Yotam,

ratu ing Yehuda, jumeneng ratu. ²Nalika jumeneng iku Sang Prabu Akhas yuswa rong puluh taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase nembelas taun. Panjenengane ora nglampahi apa kang bener ana ing paningaling Sang Yehuwah, Gusti Allahe, kayadene Sang Prabu Dawud, leluhure, ³nanging sugenge niru pandamele para ratu ing Israel, panjenengane malah misungsungake putrane kadadekake kurban ing geni, kayadene panggawe nistha kang katindakake dening para bangsa kang wus kasingkirake dening Pangeran Yehuwah saka ing ngarepe wong Israel. ⁴Panjenengane sesaji lan mbesmi kurban ana ing tengger-tengger pangurbanan lan ing panggonan-panggonan kang dhuwur sarta ana ing sangisore saben wit-witan kang ngrembuyung.

⁵Ing nalika samana Sang Prabu Rezin, ratu ing Aram, lan Sang Prabu Pekah bin Remalya, ratu ing Israel, padha nglurug perang merangi Yerusalem, banjur ngepang Sang Prabu Akhas, nanging ora bisa nelukake panjenengane. ⁶Ing nalika iku Sang Prabu Rezin, ratu ing Aram, mangsulake Elat marang Edom, wong-wong Yehuda banjur padha ditundhungi saka ing Elat. Wong Edom nuli padha menyang Elat lan padha manggon ana ing kono nganti saprene.

⁷Sang Prabu Akhas tumuli ngintunake utusan marang ing ngarsane Sang Prabu Tiglat-Pileser, ratu ing Asyur, kadhawuhan ngunjukake ature mangkene: "Kula punika ingkang abdi lan ingkang putra, mila mugi karsaa rawuh

ngluwari kula saking ing astanipun ratu ing Aram saha saking ing astanipun ratu ing Israel, ingkang sami merangi kula.”⁸ Sang Prabu Akhas banjur mundhuti selaka lan emas kang ana ing padalemaning Sang Yehuwah lan kang ana ing gedhong pasimpenaning kraton sarta kacaosake marang Sang Prabu ing Asyur minangka pisungsung.⁹ Sang Prabu ing Asyur iya karsa mirengake panyuwune lan banjur nglurug menyang ing Damsyik; Damsyik diejegi, para pendhudhuke padha diboyongi menyang ing Kir, dadi tawanan, dene Sang Prabu Rezin disedani.

¹⁰ Sawuse mangkono Sang Prabu Akhas tindak manggihi Sang Prabu Tiglat-Pileser, ratu ing Asyur, menyang ing Damsyik. Bareng Sang Prabu Akhas mirsa misbyah kang ana ing Damsyik, tumuli ngintuni marang Imam Uria ukuran lan gambar wewujudane misbyah mau, plek manut panggawene.¹¹ Imam Uria iya yasa misbyah kang mangkono iku, ngepleki katrangan kang dikintunake Sang Prabu Akhas saka ing Damsyik. Kaya mangkono Imam Uria anggone gawe nalika ngarepake rawuhe Sang Prabu Akhas saka ing Damsyik.

¹² Bareng Sang Prabu wus kondur saka ing Damsyik, banjur mirsani misbyah mau: Sang Prabu nuli nyelaki misbyah iku, banjur minggah,¹³ mbesmi kurban obaran lan kurban dhaharan, ngesokake kurbane unjuk-unjukan ing misbyah kono, sarta nyirami getih kurban keslametan ana ing misbyah iku.¹⁴ Nanging Sang Prabu banjur dhawuh supaya misbyah

tembaga kang ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah kasingkirake saka ing ngarepe padalemaning Sang Yehuwah, saka ing antarane misbyah anyar lan padaleman mau, lan supaya kadekekna ing salore misbyah anyar. ¹⁵Sang Prabu Akhas tumuli dhawuh marang Imam Uria: “Kurbane obaran esuk lan kurbane dhaharan sore obongen ana ing misbyah gedhe iku, uga kurban obaran lan kurbane dhaharan ratu, sarta kurbane obaran, kurbane dhaharan lan kurban-kurbane unjuk-unjukan rakyat sanagara kabeh; apa maneh kabeh getih kurban obaran lan kabeh getih kurban sembelehan iku sokna ana ing kono. Nanging misbyah tembaga iku urusaningsun.” ¹⁶Imam Uria iya banjur nindakake apa sadhawuhe Sang Prabu Akhas. ¹⁷Sawuse mangkono Sang Prabu Akhas nuli dhawuh netheli blabage tutuping kreta panuwak lan nyingkirake jembangane pasucen saka ing sadhuwure, uga kulahane diundhunake saka ing pepethan sapi tembaga kang nyangga, banjur katumpangake ing watu plesteran. ¹⁸Sabanjure, demi Sang Prabu ing Asyur, pendhapa tutupan kanggo ing dina Sabat, kang wus kaadegake ing padalemaning Sang Yehuwah lan uga lawang lumebu kagem Sang Prabu kang ana ing sisih jaba, iku padha disingkirake.

¹⁹Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Akhas lan apa kang katindakake, iku kabeh rak wus katulisan ana ing buku sejarane para ratu ing Yehuda. ²⁰Sang Prabu Akhas nuli

kepareng ngaso nunggil para leluhure lan disarekake sandhing para leluhure ana ing kuthane Sang Prabu Dawud, dene Pangeran Hizkia, kang putra, banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Hosea, ratu ing Israel

17:1-6

17 ¹Ing taun kang kaping rolase jamane Sang Prabu Akhas, ratu ing Yehuda, Sang Hosea putrane Sang Ela, jumeneng ratu ing Israel ana ing Samaria, dene anggone ngasta paprentahan lawase sangang taun. ²Sang Prabu nindakake apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, nanging ora kaya ratu-ratu ing Israel kang ngrumiyini panjenengane. ³Sang Prabu Salmaneser, ratu ing Asyur, nglurugi perang panjenengane, Sang Prabu Hosea teluk marang panjenengane lan ngaturake bulubekti. ⁴Nanging Sang Nata ing Asyur banjur ngonangi anggone Sang Prabu nganakake sekuthon, amarga Sang Prabu Hosea wus ngintunake utusan marang Sang Prabu So, ratu ing Mesir lan ora nyaosi bulubekti maneh marang Sang Nata ing Asyur, kaya adate saben taun. Mulane Sang Nata tumuli dhawuh nyepeng panjenengane, banjur kabanda lan kalebetake ing pakunjaran. ⁵Sawuse mangkono Sang Nata ing Asyur nuli tindak ndlajahi nagara kono kabeh, Samaria ditempuh lan dikepung nganti telung taun lawase. ⁶Ing taun kang

kaping sangane jamane Sang Prabu Hosea, Sang Nata ing Asyur ngejegi Samaria. Wong Israel padha diboyongi menyang ing Asyur, menyang ing pambuwangan, padha didhawuhi manggon ana ing Halah, ing pinggiring kali Habor, yaiku kaline nagara Gozan, lan ana ing kutha-kuthane wong Madhai.

Karajan Israel ambruk

17:7-23

⁷ Kelakone iku mau marga wong Israel wus padha gawe dosa marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe, kang wus nuntun saka ing tanah Mesir, kaluwaran saka ing pangwaose Sang Prabu Pringon, ratu ing Mesir, lan marga saka anggone wus padha nyembah marang allah liyane, ⁸ marga lakune manut adat-tatacarane para bangsa kang wus padha kasingkirake dening Sang Yehuwah saka ing ngarepe wong Israel, sarta marga saka anggone padha manut ing pranataning para ratu ing Israel. ⁹ Sabanjure wong Israel wus padha nglakoni bab-bab kang ora pantes tumrap Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe. Padha ngedegake tengger-tengger pangurbanan ana ngendi bae pamanggone, ana ing sacedhake panggung pajagan lan ana ing kutha-beteng; ¹⁰ padha ngedegake tugu-tugu brahala lan saka-saka brahala ana ing saben tengger kang dhuwur lan ana ing sangisoring wit-witan kang ngrembuyung, ¹¹ ana ing kono ana ing sakehing tengger iku padha ngobong

kurban kayadene bangsa-bangsa kang wus padha katawan kabucal dening Sang Yehuwah saka ing ngarepe. Padha nglakoni panggawe ala, satemah njalari gerahe panggalihe Pangeran Yehuwah; padha nyembah brahala, ¹² sanadyan Pangeran Yehuwah wus ngandika: “Sira aja padha nglakoni mangkono!” ¹³ Sang Yehuwah wus ngengetake wong Israel lan wong Yehuda lumantar sakehing nabi lan sakehe wong sidik: “Sira padha balia saka ing dalan-dalanira kang ala iku lan lestaria padha nindakake dhawuh lan pranataningSun, laras kalawan sakehing angger-angger kang wus Sunparingake marang para leluhurira kang wus Sunparingake lumantar para abdiningsun, para nabi.” ¹⁴ Nanging padha ora gelem ngrungokake, malah banjur padha ngakokake githoke kaya dene para leluhure kang padha ora pracaya marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha. ¹⁵ Padha nampik pranatane lan prajanjane, kang wus dianakake kalawan para leluhure, uga ora maelu marang pepengeting Sang Yehuwah kang wus ngengetake marang dhawuh-dhawuhe, padha ngetut-buri dewa kang tanpa guna, dadine padha niru para bangsa ing saubenge, sanadyan Pangeran Yehuwah wus dhawuh: Aja padha tumindak kaya bangsa-bangsa iku. ¹⁶ Kabeh wus padha ninggal sakehing dhawuhe Sang Yehuwah, Gusti Allaha lan wus padha gawe pedhet cithakan; uga wus padha gawe reca Asyera, padha sujud nyembah marang sakehe wadyabala ing langit lan nindakake pangibadah

marang Baal. ¹⁷ Wuwuh-wuwuh banjur padha misungsungake anak-anake kanggo kurban ing geni lan padha nindakake patenungan, sarta petungan apadene padha gawe asoring awake kalawan nglakoni apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, satemah ndadekake gerahing panggalihe Pangeran Yehuwah. ¹⁸ Mulane Pangeran Yehuwah duka banget marang Israel, kaedohake saka ing ngarsane; ora ana kang kari kejaba mung suku Yehuda. -- ¹⁹ Uga Yehuda ora nggondheli marang dhedhawuhaning Sang Yehuwah, Gusti Allaha, nanging padha lumaku manut ing pranatan gaweane Israel, ²⁰ dadine Pangeran Yehuwah banjur nampik marang sakehe turune Rama Israel: padha katindhes lan diulungake marang ing tanganing para tukang njarah-rayah, padha kabucal dening Pangeran Yehuwah saka ing ngarsane nganti entek. -- ²¹ Nalika Panjenengane methal Israel saka ing kulawargane Sang Prabu Dawud, Israel banjur ngangkat Yerobeam bin Nebat kadadekake ratu, nanging Sang Prabu Yerobeam dadi jalarane wong Israel padha ninggal Pangeran Yehuwah, satemah padha nglakoni panggawe dosa kang gedhe. ²² Kaya mangkono anggone wong Israel urip manut ing sakehe dosa kang katindakake dening Sang Prabu Yerobeam, ²³ ora padha didohi, nganti Pangeran Yehuwah nebihake wong Israel iku saka ing ngarsane, kaya kang wus kapangandikakake lumantar sakehing abdine, para nabi. Wong Israel diangkut saka ing tanahe menyang ing nagara

Asyur, kaparakake marang ing pambuwangan.
Mangkono iku nganti saprene.

Para wong Samaria

17:24-41

²⁴ Sang Raja ing Asyur dhawuh mboyongi wong saka ing Babil, Kuta, Awa, Hamat lan Sefarwaim, padha dipanggonake ing kutha-kutha ing Samaria dadi gentine wong Israel; wong-wong iku iya banjur padha ngebeki Samaria lan manggon ana ing kutha-kuthane. ²⁵ Nalika lagi bae manggon ing kono, wong-wong mau padha ora ngabekti marang Pangeran Yehuwah, mulane Sang Yehuwah nuli ndhatengake singa ana ing satengahé wong-wong iku; ana wong sawetara kang padha dipateni dening singa-singa mau. ²⁶ Nuli ana wong kang munjuk marang Sang Nata ing Asyur: “Bangsa-bangsa ingkang panjenengan dalem boyongi dados tawanan saha kadhawuhan manggen ing kitha-kitha ing Samaria punika boten sami mangretos dhateng tatananing pangibadah dhateng Gusti Allahipun nagari ngriku, milanipun Gusti Allah wau lajeng nguculaken singa wonten ing satengahipun, lan tiyang-tiyang wau nunten sami dipun pejahi dening singa-singa punika, awit boten sami mangretos dhateng tatananing pangibadah dhateng Gusti Allahipun nagari ngriku.” ²⁷ Sang Raja ing Asyur tumuli paring dhawuh mangkene: “Salah sijining imam panunggalane kang wus padha sira tawan

lan sira parakake marang pambuwangan iku konen mrana, kareben manggon ing kana lan mulang marang wong-wong iku bab tatananing pangibadah marang Allahe nagara kono!”

²⁸ Salah sawijining imam kang wus diboyong saka ing Samaria menyang ing pambuwangan nuli mangkat lan manggon ing Betel sarta banjur mulang marang wong-wong bab patrape ngabekti marang Pangeran Yehuwah.

²⁹ Nanging saben bangsa iku wus gawe allah dhewe, kang kapapanake ana ing omah-omah pepundhen ana ing tengger-tengger pangurbanan kang digawe dening para wong Samaria; saben bangsa tumindak mangkono ana ing kutha kang dienggoni: ³⁰ wong Babil gawe reca Sukot-Benot, wong Kuta gawe reca Nergal, wong Hamat gawe reca Asima, ³¹ lan wong Awa gawe reca Nibhas tuwin Tartak. Wong Sefarwaim padha ngobong anak-anake minangka kurban marang Adramelekh lan Anamelekh, allah-allah ing Sefarwaim.

³² Kejaba iku wong-wong mau padha ngabekti marang Pangeran Yehuwah sarta ngangkat imam kanggo tengger-tengger pangurbanan saka ing kalangane dhewe; iya wong iki kang padha nindakake pangibadah kanggo dheweke kabeh ana ing omah-omah pepundhen ing tengger-tengger pangurbanan kono. ³³ Dadine padha ngabekti marang Pangeran Yehuwah, nanging iya ngabekti marang allah dhewe, cundhuk karo adat-tatacarane bangsa asale, nalika padha kaboyong dadi tawanan. ³⁴ Nganti

saprene wong-wong mau padha nindakake adat-tatacarane kang biyen.

Wong-wong iku ora padha ngabekti marang Pangeran Yehuwah lan ora nglakoni kang laras karo pranatan, angger-angger, undhang-undhang lan dhawuh-dhawuh peparinging Sang Yehuwah marang para turune Rama Yakub, kang wus kaparingan asma Israel. ³⁵ Pangeran Yehuwah wus nganakake prajanjian karo para turune Rama Yakub iku lan wus padha diparingi dhawuh: “Sira aja padha ngabekti marang allah liyane, sira aja padha sujud nyembah marang iku, sira aja padha ngibadah marang iku lan aja padha misungsung kurban marang iku. ³⁶ Nanging Pangeran Yehuwah kang wus nuntun sira kabeh saka ing tanah Mesir kalawan kekiyatan kang gedhe, kalawan ngacungake astane, iku kang kudu sira bekteni, iku kang kudu sira sujudi lan sira sembah lan kang kudu sira caosi kurban, ³⁷ sarta pranatan-pranatan, tatanan-tatanan, angger-angger lan dhawuh-dhawuh kang wus diserat kanggo sira kabeh, iku padha sira gatekna tuwin tansah padha sira lakonana kalawan setya, apadene aja padha ngabekti marang allah liyane. ³⁸ Sira aja padha lali marang prajanjian kang wus Ingsun anakake kalawan sira kabeh sarta sira aja padha ngabekti marang allah liyane, ³⁹ kejaba marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahira, iku kang kudu sira bekteni. Manawa mangkono Panjenengane bakal ngluwari sira saka ing tangane sakehing mungsuhira.” ⁴⁰ Nanging

ora padha gelem ngrungokake, malah padha nglakoni adat-tatacarane kang biyen.

⁴¹Dadine bangsa-bangsa iku padha ngabekti marang Pangeran Yehuwah, nanging iya padha nyembah marang reca-recane; iya anak-anake, iya putu-putune lan buyut-buyute, kabeh padha nglakoni apa kang ditindakake dening para leluhure, nganti tumeka ing dina iki.

Sang Prabu Hizkia, ratu ing Yehuda

18:1-12

2Bb 29:1-2

18 ¹Ing taun kang katelune jamane Sang Prabu Hosea, putrane Sang Ela, ratu ing Israel, Pangeran Hizkia, putrane Sang Prabu Akhas, ratu ing Yehuda, jumeneng ratu. ²Nalika jumeneng iku yuswane selawe taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase sangalikul taun. Kang ibu asma Abi, putra putrine Sang Zakharia. ³Panjenengane nindakake apa kang bener ana ing paningaling Sang Yehuwah, plek kayadene kang dilampahi dening Sang Prabu Dawud, leluhure. ⁴Iya panjenengane iku kang nyingkirake tengger-tengger pangurbanan lan kang nggempuri tugu-tugu brahala, kang ngethoki saka-saka brahala sarta kang ngremuk ula tembaga damelane Nabi Musa, amarga nganti tumeka ing dina iku wong Israel pancen isih padha ngobong kurban kanggo ula iku; ula iku dijenengake Nehustan.

⁵Sang Prabu mau kumandel marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel, lan ing antarane sakehing para ratu ing Yehuda, ing sawuse utawa ing sadurunge panjenengane, ora ana kang kaya panjenengane. ⁶Sang Prabu rumaket marang Pangeran Yehuwah, ora mengeng anggone ngetut-wingking Panjenengane lan tansah netepi pepakoning Yehuwah kang wus kaparingake marang Nabi Musa. ⁷Mulane Pangeran Yehuwah nunggil marang panjenengane. Menyanga ngendi bae tindake, mesthi angsal damel. Sang Nata mbalela marang ratu ing Asyur lan ora teluk marang panjenengane maneh. ⁸Iya Sang Prabu Hizkia iku kang ngawonake wong Filisti nganti tekan ing Gaza lan nyirnakake dhaerahe, iya panggung-panggunging pajagan lan iya kutha-kuthane beteng.

⁹Nalika ing taun kang kaping papate jamane Sang Prabu Hizkia -- iku taun kang kapitune jamane Sang Prabu Hosea, putrane Sang Ela, ratu ing Israel -- Sang Prabu Salmaneser, ratu ing Asyur, nempuh Samaria, kang banjur dikepang. ¹⁰Iku sawuse telung taun luwih kena karebut, yaiku ing taun kang kaping neme jamane Sang Prabu Hizkia -- iku taun kang kaping sangane jamane Sang Prabu Hosea, ratu ing Israel -- Samaria bisa karebut. ¹¹Sang Nata ing Asyur banjur mboyongi wong Israel kaparakake marang ing pambuwangan, menyang ing Asyur, padha kapanggonake ana ing Halah, ana ing pinggiring kali Habor, yaiku kaline negara Gozan, lan ana ing

kutha-kuthane wong Madhai, ¹² amarga ora padha gelem ngrungokake marang swantening Sang Yehuwah, Gusti Allaha, lan padha nerak marang prajanjane, yaiku kabeh kang wus kadhawuhake dening Nabi Musa, abding Sang Yehuwah; ora padha ngrungokake lan ora padha gelem nglakoni.

Yerusalem kakepang dening Sang Prabu Sanherib

18:13-37

2Bb 32:1-19 Ys 36:1-22

¹³ Ing taun kang kaping patbelase jamane Sang Prabu Hizkia, Sang Prabu Sanherib, ratu ing Asyur, nempuh kutha-betenging nagara Yehuda sarta banjur kabedhah. ¹⁴ Sang Prabu Hizkia, ratu ing Yehuda, kintun utusan marang ing ngarsane Sang Nata ing Asyur kang ana ing Lakhis, kadhawuhan ngunjukake ature: “Kula sampun nindakaken kalepatan, Sang Prabu mugi karsaa jengkar saking nagari kula, punapa ingkang kabebahaken dening Sang Prabu dhateng kula, badhe kula sanggi.” Sang Nata ing Asyur banjur paring bebahan marang Sang Prabu Hizkia, ratu ing Yehuda, ngaturake telung atus talenta selaka lan telung puluh talenta emas. ¹⁵ Sang Prabu Hizkia nuli nyaosake selaka kang ana ing padalemaning Sang Yehuwah lan kang ana ing gedhong pasimpenaning kraton. ¹⁶ Nalika samana Sang Prabu Hizkia banjur dhawuh ngletheki emas kang ana ing lawang-lawang lan kang ana

ing gawanging lawange padalemaning Sang Yehuwah, kang dilapis dening Sang Prabu Hizkia, ratu ing Yehuda. Iku kabeh kacaosake marang Sang Nata ing Asyur.

¹⁷Sawuse mangkono Sang Nata ing Asyur utusan senapatining perang, panggedhening kraton lan priyagung juru pangunjukan saka ing Lakhis, sowan marang Sang Prabu Hizkia ing Yerusalem, kalawan kadherekake wadya-bala gedhe. Iku banjur padha tindak menyang ing Yerusalem. Bareng wus rawuh ing kono, nuli padha kendel ana ing papan ing sacedhake ilen-ilening blumbang ndhuwur, kang ana ing dalan gedhe ing Ara-ara Tukang Penatu. ¹⁸Bareng padha nguwuh-uwuh marang Sang Prabu, Sang Elyakim bin Hilkia, panggedhening kraton, lan Sang Sebna, sekretaris nagara lan Sang Yoah bin Asaf, panggedhene hartakaning nagara padha ngedali. ¹⁹Priyagung juru pangunjukan nuli ngandika marang katelune: "Sumangga sampeyan sami matur dhateng Sang Prabu Hizkia: Makaten pangandikanipun Sang Nata Agung, ratu ing Asyur: Sira iku nggondheli pangandel kang kaya apa, ta? ²⁰Apa sira ngira, menawa gelar lan kekuwataning perang iku bisa sira wujudake mung kalawan lambe thok. Ing saikine sapa kang sira andelake, dene sira mbalela marang ingsun? ²¹Lah sira ngendelake teken pring kang pepes tumelung, yaiku Mesir, kang bakal njojoh nganti tembus tangane wong kang tekenen iku. Kaya mangkono iku Pringon ratu ing Mesir, tumrap sakehing wong

kang padha ngendelake dheweke. ²² Dene menawa sira padha matur marang ing sun: Kawula sami ngendelaken Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kawula, -- apa Panjenengane iku dudu kang tengger-tenggere pangurbanan lan misbyah-misbyahe wus disingkirake Hizkia kalawan tembunge marang Yehuda lan Yerusalem: Ana ing ngarepe misbyah kang ana ing Yerusalem iki anggonmu kudu padha sujud nyembah. ²³ Milanipun sapunika sumangga sampeyan totohan kaliyan gusti kula, Sang Nata ing Asyur: Kula badhe nyukani kapal kalih ewu, manawi sampeyan sagah nyawisi tiyang-tiyangipun ingkang badhe numpaki. ²⁴ Kadospundi anggen sampeyan badhe saged ngunduraken opsiripun gusti kula ingkang alit piyambak satunggal kemawon? Mangka sampeyan ngendelaken Mesir ing bab kreta saha prajurit kapalan! ²⁵ Lah uga saiki, anggoningsun majeng perang nglawan panggonan iki arep sunsirnakake, apa iku dudu kersaning Sang Yehuwah? Pangeran Yehuwah wus ngandika marang ing sun: Nagara iku tempuhen lan sira sirnakna!”

²⁶ Sang Elyakim bin Hilkia, Sang Sebna lan Sang Yoah banjur padha matur marang priyagung juru pangunjukan mau: “Panjenengan kula aturi ngandika ngagem basa Aram dhateng para ingkang abdi punika, awit kula sami saged mangretos; nanging sampun ngandika mawi basa Yehuda, mindhak dipun pirengaken dening rakyat ingkang wonten ing nginggil balowarti.”

²⁷ Nanging wangsulane priyagung juru pangunjukan: “Punapa anggenipun gusti kula ngutus kula namung supados namung rembagan kaliyan gusti sampeyan lan kaliyan sampeyan kemawon? Rak inggih kaliyan tiyang-tiyang ingkang sami nglesod wonten ing nginggil balowarti punapa, ingkang sami nedha tinjanipun lan ngombe uyuhipun sesarengan kaliyan sampeyan sadaya punika, ta?” ²⁸ Sawuse mangkono priyagung juru pangunjukan iku banjur jumeneng lan nguwuh-uwuh kalawan swara sora ing basa Yehuda, pangandikane: “Padha ngrungokna pangandikane Sang Nata Agung, ratu ing Asyur! Mangkene pangandikane Sang Prabu: ²⁹ Sira aja padha kena diapusi Hizkia, sebab dheweke ora bisa ngluwar sira saka ing astaningsun. ³⁰ Sira aja padha gelem diajak Hizkia kumandel marang Sang Yehuwah kalawan tembunge: Pangeran Yehuwah mesthi bakal ngluwar kita, sarta kutha iki ora bakal kaulungake marang ing tangane ratu ing Asyur. ³¹ Aja padha ngrungokake kandhane Hizkia, sabab mangkene pangandikane Sang Nata ing Asyur: Sira nganakna prajanjian kalawan ingsun bab anggonira masrahake samubarang kabeh marang ingsun, banjur padha metua sowana marang ing ngarsaningsun; saben wong banjur bakal mangan saka wite anggur dhewe lan saka wite anjir dhewe sarta bakal ngombe saka ing sumure dhewe, ³² nganti sarawuhingsun prelu mboyongi sira kabeh menyang ing nagara kang kaya nagaranira

iki, sawijining nagara kang sugih gandum lan anggur, sawijining nagara kang sugih roti lan kebon anggur, sawijining nagara kang sugih wit jaitun, sugih lenga lan sugih madu; kalawan mangkono sira bakal padha urip lan ora bakal padha mati. Mung bae aja padha ngrungokake tembungé Hizkia, sabab dheweke ngapusi sira kalawan tembungé: Pangeran Yehuwah bakal ngluwari kita!

³³ Apa tau kelakon allah-allahé para bangsa padha bisa ngluwari bangsa-bangsa mau saka ing astané Sang Nata ing Asyur? ³⁴ Endi para allahé nagara Hamat lan Arpad? Endi para allahé nagara Sefarwaim, Hena lan Iwa? Apa iku wus padha ngluwari Samaria saka ing astaningsun? ³⁵ Ing antarane para allahé nagara-nagara iku apa ana kang wus ngluwari nagarane saka ing astaningsun, lah kok Pangeran Yehuwah sagah arep ngluwari Yerusalem saka ing astaningsun?" ³⁶ Nanging rakyat mau padha meneng bae, ora mangsuli sanadyan mung sakecap bae, amarga Sang Prabu wus paring dhawuh piweling: "Sira aja padha mangsuli marang dheweke!" ³⁷ Sang Elyakim bin Hilkia, panggedhening kraton, lan Sang Sebna, sekretaris nagara sarta Sang Yoah bin Asaf, panggedhene hartaka nagara, nuli padha sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Hizkia, kalawan pangageman kang wus kasuwék-suwék, tuwin banjur padha ngunjukungi uninga bab tembung-tembungé priyagung juru pangunjukan mau.

Yerusalem uwal saka ing astane Sang Prabu Sanherib

19:1-37

2Bb 32:20-23 Ye 37:1-38

19 ¹ Bareng Sang Prabu Hizkia midhanget kang mangkono iku, nuli nyuwek-nyuwek pangagemane lan mangagem bagor lan banjur lumebet ing padalemaning Pangeran Yehuwah. ² Sang Elyakim, panggedhening kraton, Sang Sebna, sekretaris nagara lan para tetuwaning imam uga tumuli kautus sowan ing ngarsaning Nabi Yesaya bin Amos, kalawan mangagem bagor, ³ sarta ature: “Makaten pangandikanipun Sang Prabu Hizkia: Dinten punika dinten karupekan, dinten paukuman saha dintening kawirangan; awit sampun dumugi ing leking jabang-bayi, nanging boten wonten kekiyatan kangge nglairaken. ⁴ Bokmanawi Pangeran Yehuwah, Gusti Allah panjenengan, sampun midhanget sakathahing tembungipun priyagung juru pangunjukan, utusanipun ratu ing Asyur, gustinipun, ingkang kadhawuhan ngawon-awon Gusti Allah ingkang gesang, satemah Pangeran Yehuwah badhe paring paukuman margi saking tetembungan ingkang sampun dipun piyarsakaken. Milanipun panjenengan karsaa ngunjukaken pandonga kangge kekantunan ingkang taksih wonten punika!” ⁵ Bareng para punggawane Sang Prabu Hizkia wus ana ing ngarsane Nabi Yesaya, ⁶ padha dipangandikani

mangkene: “Sampeyan sami matur dhateng gusti sampeyan: Makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah: Sira aja wedi marang tetembungan kang sira runggu kang wus kaucapake dening para abdine ratu ing Asyur kang ngala-ala marang Ingsun iku. ⁷Lah Ingsun bakal ngutus roh kang manjing marang dheweke, temah banjur krungu sawijining pawarta lan tumuli mulih menyang ing negarane. Wong iku bakal Sundadekake mati dening pedhang ana ing negarane dhewe.”

⁸Bareng priyagung juru pangunjukan mau bali, ratu ing Asyur pinuju perang nglawan Libna; sabab wus mireng, manawa Sang Nata wus jengkar saka ing Lakhis. ⁹Nalika iku Sang Prabu mireng pawarta bab Sang Prabu Tirhaka, ratu ing Etiopia, mangkene: “Lah panjenenganipun sampun miyosi perang nglawan panjenengan dalem,” mulane banjur ngintunake utusan maneh kang padha didhawuhi ngaturake pangandikane marang Sang Prabu Hizkia: ¹⁰“Sira padha matura marang Sang Prabu Hizkia ratu ing Yehuda: sira aja nganti kena diapusi dening Allahira, kang janji: Yerusalem ora bakal kaulungake marang ing tangane ratu ing Asyur. ¹¹Lah sira wus krungu bab kang katandukake dening para ratu ing Asyur marang sakehe nagara, yaiku manawa iku padha katumpes. Apa iya sira bakal diuculake? ¹²Apa para allahé bangsa-bangsa, kang wus padha disirnakake dening para leluhursun bisa ngluwari bangsa-bangsa mau, yaiku Gozan, Haran,

Rezef lan bani Eden kang ana ing Telasar?

¹³Ana ing ngendi ta ratuning nagara Hamat lan Arpad, ratuning kutha Sefarwaim, ratuning nagara Hena lan Iwa?"

¹⁴Sang Prabu Hizkia nampeni layang iku saka ing tangane para utusan, layang nuli kawaos. Sang Prabu banjur tindak lumebet ing padalemaning Sang Yehuwah sarta mbeber layang mau ana ing ngarsaning Sang Yehuwah.

¹⁵Sang Prabu Hizkia tumuli ndedonga ana ing ngarsaning Sang Yehuwah, unjuke: "Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, ingkang adhedhampar ing sangingiling kerubim!

Namung Paduka piyambak ingkang jumeneng dados Gusti Allahipun sakathahing karajan ing bumi. Paduka ingkang nitahaken langit kalayan bumi. ¹⁶Paduka mug i karsaa nenglengaken

talingan Paduka, dhuh Yehuwah, saha mug i karsaa midhangetaken; Paduka mug i karsaa ngagem paningal Paduka, dhuh Yehuwah saha mug i karsaa mirsani. Paduka mug i

karsaa midhangetaken tembung-tembungipun Sanherib ingkang sampun dipun kintunaken kangge ngawon-awon Gusti Allah ingkang gesang. ¹⁷Dhuh Yehuwah, para ratu ing Asyur

pancen sampun nyirnakaken bangsa-bangsa dalah nagari-nagaripun ¹⁸saha mbesmi para allahipun, amargi punika sanes Gusti Allah, nanging namung damelaning tangan manungsa, namung kajeng saha sela, mila

saged karisak dening tiyang. ¹⁹Milanipun sapunika, dhuh Yehuwah, Gusti Allah kawula sadaya, Paduka mug i karsaa nguwalaken

kawula sadaya saking ing tanganipun, supados karajan ing bumi sami nyumerepi, bilih namung Paduka piyambak punika ingkang jumeneng Gusti Allah, dhuh Yehuwah.”

²⁰ Nabi Yesaya bin Amos nuli utusan wong sowan ing ngarsane Sang Prabu Hizkia, kadhawuhan matur: “Makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel: Apa kang wus sira pratelakake ana ing pandonganira marang Ingsun ing bab Sanherib, ratu ing Asyur, iku wus Sunpiyarsakake. ²¹ Punika pangandika ingkang sampun kaparingaken dening Pangeran Yehuwah tumrap piyambakipun:

Kenya, yaiku putri ing Sion,
wus ngremehake sira,
wus moyoki sira;

lan putri ing Yerusalem
wus gedheg-gedheg ana ing burinira.

²² Sapa ta kang sira wewada
lan sira ala-ala iku?

Tumuju marang sapa ta sira ngumbar
swaranira

kang sora iku,
sarta mentheleng kalawan gumunggung iku?
Tumuju marang Kang Mahakuwasa Gusti
Allahe Israel!

²³ Lumantar para utusanira sira wus memada
Pangeran Yehuwah

lan sira wus ngucap: Kalawan kretaku
kang akeh cacahé
aku munggah ing panggonan-panggonan
kang dhuwur ing pagunungan,

menyang panggonan kang adoh dhewe ing
 gunung Libanon;
 aku wus negori wite eres kang dhuwur-
 dhuwur tur gedhe-gedhe,
 wite beres kang pilihan-pilihan;
 aku wus lumebu ing papan panginepan kang
 poncot dhewe,
 menyang ing alase kang wit-witane ketel.

²⁴ Ingsun iku wus ndhudhuk banyu
 lan wus ngunjuk banyu duweking liyan,
 sarta Ingsun wus ngasatake kalawan
 tlapakaning sampeyaning Sun
 sakehing kali ing tanah Mesir.

²⁵ Sira apa ora wus krungu,
 manawa Ingsun wus nemtokake dina saka
 ing kadohan
 lan wus ngrancang bab iku nalika ing
 jaman kuna-makuna?

Saiki iku Sunwujudake,
 yaiku manawa sira gawe sepi mamringe
 kutha-kutha beteng
 sira dadekake tumpukan watu.

²⁶ Wong kang padha manggon ing kono kang
 tanpa daya
 dadi kaget lan wirang;
 padha dadi kaya thethukulan ing ara-ara
 lan kaya suket kang ijo,
 kaya suket ing sadhuwuring payon
 utawa kaya gandum kang alum sadurunge
 tuwa.

²⁷ Ingsun mirsa, manawa sira tangi utawa
 lungguh
 manawa sira metu utawa lumebu,

utawa manawa sira ngamuk marang
Ingsun.

²⁸ Ing sarehne sira wus ngamuk marang
Ingsun,
lan tembung-tembungira kang
kumlungkung
wus ngenani talinganingSun,
mulane Ingsun bakal ngetrapake keluhingSun
ana ing irungira
lan kendhaliningSun ana ing lambenira,
sarta Ingsun bakal ngulihake sira metu ing
dalan, pinangkanira.

²⁹ Lan iki kang bakal dadi tandha tumrap sira,
he Hizkia: Ing taun iki wong bakal mangan
apa kang thukul dhewe, dene ing taun kang
kapindho pametune tanduran kang kawitan,
nanging ing taun kang katelune sira bakal
nyebar, ngeneni, gawe kebon anggur lan
mangan wohe, ³⁰ sarta para wong kang oncat
ing antarane turune Yehuda, yaiku para wong
kang isih ana, iku bakal metu oyode maneh
mangisor lan metokake woh mandhuwur.

³¹ Sabab saka ing Yerusalem bakal metune
para wong kang isih ana sarta saka ing gunung
Sion wong-wong kang oncat. Bentering
penggalihe Pangeran Yehuwah, Gustining
sarwa tumitah kang bakal nindakake bab iki.

³² Milanipun mekaten pangandikaning
Pangeran Yehuwah tumrap ratu ing Asyur:
Dheweke ora bakal lumebu ing kutha kene lan
ora bakal nglepasake panah mreng; uga ora
bakal nekani kalawan nggawa tameng tuwin
ora bakal gawe tanggul pangepungan. ³³ Bakal

mulih metu ing dalan pinangkane, nanging ora bakal lumebu ing kutha kene, -- makaten pangandikaning Sang Yehuwah. -- ³⁴Sarta Ingsun bakal mageri kutha iki supaya slamet, iku marga saka Ingsun lan marga saka Dawud, abdingSun.”

³⁵Kacarita ing bengi iku Sang Malaekating Yehuwah miyos, banjur nyirnakake wong ing pakuwone Asyur wolung puluh lima ewu. Esuke umun-umun kabeh kang katon iku jisime wong mati! ³⁶Marga saka iku Sang Prabu Sanherib, ratu ing Asyur banjur kondur lan kendel ana ing Ninewe. ³⁷Ing sawijining dina nalika Sang Prabu lagi sujud nyembah ana ing omah pepundhene Nisrokh, allahe, banjur disedani dening Pangeran Adramelekh lan Pangeran Sarezzer, para putrane, sarta sekarone tumuli padha lolos menyang ing tanah Ararat, dene Pangeran Esarhadon, uga putrane, nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Hizkia gerah lan banjur kasarasake

20:1-11

2Bb 32:24-26 Ye 38:1-22

20¹Ing nalika samana Sang Prabu Hizkia kecandhak gerah nganti meh seda. Nabi Yesaya bin Amos nuli sowan lan matur: “Makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah: Sira aweha piweling kang wekasan marang brayatira, awit sira bakal mati, ora

bakal waras maneh.”² Sang Prabu Hizkia banjur ngengokake pasuryane marang tembok lan ndedonga marang Pangeran Yehuwah:³ “Dhuh Yehuwah, Paduka karsaa ngengeti, bilih kawula sampun gesang wonten ing ngarsa Paduka kalayan setya saha tulusing manah punapadene kawula sampun nglampahi punapa ingkang sae wonten ing paningal Paduka.” Sang Prabu Hizkia tumuli muwun kang banget kae.⁴ Nanging Nabi Yesaya durung nganti medal saka ing plataran tengah, dumadakan kaparingan dhawuh dening Pangeran Yehuwah mangkene:⁵ “Sira balia lan matura marang Hizkia, ratuning umatingSun: Mekaten pangandikaning Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Sang Prabu Dawud, leluhur dalem: Pandonganira wus Sunpiyarsakake lan eluhira wus Sunpirsani. Lah Ingsun bakal paring waras marang sira; ing dina kang katelu sira bakal lumebu ing padalemaning Sang Yehuwah.⁶ Umurira bakal Sunwewahi limalas taun sarta sira lan kutha iki bakal Sunuwalake saka ing tangane ratu ing Asyur. Kutha iki bakal Sunpageri, marga saka Ingsun lan marga saka Dawud, abdingSun.”⁷ Sawuse mangkono Nabi Yesaya ngandika: “Padha njupuka kuwih anjir siji!” Bareng wus kaladekake nuli kapopokake ing wudune, Sang Prabu banjur senggang.⁸ Sadurunge iku Sang Prabu Hizkia wus ngandika marang Nabi Yesaya: “Punapa tandhanipun, manawi Pangeran Yehuwah badhe paring saras dhumateng kula saha bilih ing dinten ingkang kaping tiganipun

kula badhe lumebet ing padalemaning Sang Yehuwah?”⁹ Atur wangsulane Nabi Yesaya: “Punika ingkang badhe dados tandhanipun kagem panjenengan dalem saking Pangeran Yehuwah, bilih panjenengan dalem badhe nglampahi punapa ingkang sampun dipun janjekaken: Ayang-ayangan punika badhe majeng sadasa tapak punapa badhe mundur sadasa tapak?”¹⁰ Sang Prabu Hizkia ngandika: “Tumrap ayang-ayangan punika langkung gampil mandhap sadasa tapak! Nanging sampun mekaten, ayang-ayanganipun kajengipun mundur sadasa tapak.”¹¹ Nabi Yesaya banjur nyebut marang Pangeran Yehuwah, lan Pangeran Yehuwah tumuli ndadekake ayang-ayangan kang wus mangisor ana ing bencet gaweane Akhas iku banjur bali mundur maneh sepuluh tapak.

Sang Prabu Hizkia lan para utusan saka ing nagara Babil

20:12-21

2Bb 32:27-33 Ye 39:1-8

¹² Ing nalika samana Sang Prabu Merodakh-Baladan bin Baladan, ratu ing nagara Babil, utusan wong ngunjukake layang lan atur-atur marang Sang Prabu Hizkia, marga kepireng, manawa ing maune Sang Prabu Hizkia gerah.
¹³ Sang Prabu Hizkia rena ing penggalih marga saka pisowane para utusan iku, banjur padha ditedahi sakehing isining gedhong pasimpenaning raja-brana, emas lan selaka

lan lenga kang adi, gedhong praboting perang sarta kabeh kang ana ing pasimpenane. Ora ana barang kang ora dikatingalake dening Sang Prabu Hizkia marang para utusan mau, kang ana ing kratone lan kang ana ing wilayahing pangwaose. ¹⁴ Bareng wus mangkono Nabi Yesaya sowan ing ngarsane Sang Prabu Hizkia lan munjuk pitakon: “Punapa ingkang sampun dipun aturaken dening tiyang-tiyang punika? Tuwin saking pundi asalipun tiyang-tiyang punika?” Paring wangsulane Sang Prabu Hizkia: “Tiyang-tiyang punika dhatengipun saking nagari ingkang tebih, saking nagari Babil!” ¹⁵ Nabi Yesaya matur pitakon maneh: “Punapa kemawon ingkang sampun dipun tingali wonten ing kraton dalem?” Sang Prabu Hizkia mangsuli, pangandikane: “Sadaya ingkang wonten ing kraton kula sampun sami dipun tingali. Boten wonten barang ingkang boten kula tedahaken dhateng tiyang-tiyang punika, ingkang wonten ing pasimpenan kula.” ¹⁶ Nabi Yesaya nuli matur marang Sang Prabu Hizkia: “Kawula aturi midhangetaken pangandikaning Pangeran Yehuwah! ¹⁷ Lah bakal tumeka ing titimangsane, kabeh kang ana ing kratonira lan kang kasimpen dening para leluhurira nganti saprene iki bakal kausungan menyang ing Babil. Ora ana barang kang bakal dikarekake. -- Makaten pangandikaning Sang Yehuwah. -- ¹⁸ Lan turunira, kang bakal metu saka ing sira, bakal ana kang dipundhut kadadekake priyagung ana ing kedhatone

ratu ing Babil.”¹⁹ Sang Prabu Hizkia mangsuli marang Nabi Yesaya, pangandikane: “Nyata sae pangandikaning Sang Yehuwah ingkang panjenengan lairaken punika!” Nanging osiking panggalihe mangkene: “Anggere aku sajage uripku ngrasakake karukunan lan katentreman!”

²⁰ Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Hizkia, sakehing kaprawirane lan anggone yasa blumbang lan ilen-ilen banyu sarta anggone ngilekake banyu menyang ing sajroning kutha, kabeh iku rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Yehuda.

²¹ Sang Prabu Hizkia banjur kepareng ngaso nunggil karo para leluhure. Dene Pangeran Manasye, kang putra, nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Manasye, ratu ing Yehuda

21:1-18

2Bb 33:1-20

21¹ Pangeran Manasye nalika jumeneng ratu iku yuswa rolas taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase seket lima taun. Kang ibu asma Hefzibah.

² Sang Prabu nglampahi apa kang ala ana ing ngarsane paningaling Sang Yehuwah, padha karo panggawe nistha kang katindakake dening para bangsa kang wus kasingikirake dening Pangeran Yehuwah saka ing ngareping wong Israel. ³ Tengger-tengger pangurbanan kang wus disirnakake dening Sang Prabu

Hizkia, kang rama, padha didegake maneh; panjenengane yasa misbyah-misbyah kanggo Baal, damel reca Asyera kaya Sang Prabu Akhab, ratu ing Israel lan sujud nyembah marang sakehing wadya-bala ing langit sarta ngabekti marang iku. ⁴ Panjenengane ngedegake misbyah-misbyah ana ing padalemaning Pangeran Yehuwah, sanadyan tumrap padaleman iku Pangeran Yehuwah wis ngandika: "Ingsun bakal maringake asmaningSun ana ing Yerusalem!" ⁵ Sabanjure Sang Nata uga ngedegake misbyah-misbyah kanggo sakehing wadya-bala ing langit ana ing plataraning Padalemane Pangeran Yehuwah loro pisan. ⁶ Malah panjenengane misungsungake putrane kadadekake kurban ing geni, olah ngelmu pameca lan petungan, apadene remen lelayanan karo para prewangan lan para juru nujum. Akeh pandamele kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, satemah ndadekake gerahing panggalihe. ⁷ Panjenengane mrenahake reca Asyera yeyasane ana ing sajroning padaleman, sanadyan tumrap padaleman iku Pangeran Yehuwah wus ngandika marang Sang Prabu Dawud lan marang Sang Prabu Suleman, kang putra: "Ana ing padaleman iki, lan ana ing Yerusalem, kang wus Sunpilih saka ing antarane suku Israel, anggoningSun bakal maringake asmaningSun kanggo ing salawas-lawase! ⁸ Ingsun ora bakal marengake maneh bangsa Israel kagawa metu saka ing tanah kang wus Sunparingake marang para

leluhure, anggere padha tetep nglakoni apa kang wus Sundhawuhake marang dheweke lumantar abdiningsun Musa.”⁹ Nanging ora padha gelem ngrungokake, padha kasasarake dening Sang Prabu Manasye, satemah padha nglakoni kang ala, ngluwihi para bangsa kang wus padha kasirnakake dening Pangeran Yehuwah saka ing ngarepe wong Israel.

¹⁰ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika lumantar para abdine, yaiku para nabi: ¹¹ “Ing sarehne Manasye, ratu ing Yehuda, wus nglakoni kanisthan-kanisthan iki, nglakoni piala ngungkuli sakehing panggawene wong Amori, kang anane ing sadurunge, lan srana brahala-brahalane njalari wong Yehuda uga banjur nindakake dosa, ¹² mulane mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel: “Lah Ingsun bakal ndhatengake bilai ana ing Yerusalem lan ing Yehuda, satemah saben wong kang krungu nganti sumruwung kupinge karo pisan. ¹³ Sarta Ingsun bakal ngetrapi tali pangukuran marang Yerusalem padha kaya marang Samaria lan tali lod padha kaya marang brayate Akhab; sarta Ingsun bakal ngresiki kayadene patrape wong ngresiki pinggan, yen wus diresiki banjur diwalik dikurebake. ¹⁴ Kekarene pusaka kagunganingsun bakal Sunbucal, Sunulungake marang ing tanganing para mungsuhe, satemah dadi jarahan lan dadi bandhanganing sakehe mungsuhe, ¹⁵ awit wus padha nglakoni apa kang ala ana ing paningalingsun lan marga saka mangkono padha gawe gerahing

panggalihingSun, wiwit nalika para lelehure padha metu saka ing tanah Mesir nganti tumeka ing dina iki.”

¹⁶Sabanjure Sang Prabu Manasye ngwutahake getihe wong kang ora luput nganti makaping-kaping, nganti ngebaki Yerusalem wiwit poncot tekan poncot, iku durung kapetung dosa-dosane kang njalari wong Yehuda banjur nglakoni dosa uga, yaiku nindakake apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah.

¹⁷Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Manasye, sakehing pandamele lan dosa-dosa kang dilampahi, iku kabeh rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Yehuda.

¹⁸Sang Prabu Manasye nuli kepareng ngaso nunggil karo para lelehure lan banjur kasarekake ana ing patamananing kratone, ing patamanan Uza. Dene Pangeran Amon, kang putra, tumuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Amon, ratu ing Yehuda

21:19-26

2Bb 33:21-25

¹⁹Nalika Pangeran Amon jumeneng ratu iku yuswane rolikur taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem suwene rong taun. Kang ibu asma Mesulemet, putri putrane Sang Harus, saka ing Yotba.

²⁰Sang Prabu nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah padha kaya kang

wus katindakake dening Sang Prabu Manasye, kang rama. ²¹ Sugenge kaya ramane biyen, kambi ngabekti marang para brahala kang disembah-sembah dening ramane, sarta sujud nyembah marang iku. ²² Panjenengane nilar Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure lan sugenge ora manut karsaning Sang Yehuwah. ²³ Para punggawane Sang Prabu Amon banjur padha nganakake sekuthon nglawan panjenengane, Sang Prabu disedani ana ing kratone. ²⁴ Nanging kang padha sekuthon nglawan marang Sang Prabu Amon mau banjur padha dipateni dening rakyat ing nagara kono. Rakyat ing nagara kono mau nuli padha njumenengake ratu Pangeran Yosia, kang putra, nggentosi panjenengane.

²⁵ Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Amon, apa kang katindakake, iku kabeh rak wus katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Yehuda. ²⁶ Sang Prabu banjur kasarekake ing pasareane ana ing petamanan Uza. Anadene Pangeran Yosia, kang putra, tumuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Yosia, ratu ing Yehuda Kitab Toret ketemu maneh

22:1-20

2Bb 34:1-2, 8-33

22 ¹ Pangeran Yosia nalika jumeneng ratu iku yuswane wolung taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase telung puluh siji taun. Kang

ibu asma Yedida, putri putrane Sang Adaya, saka ing Bozkat. ²Panjenengane nglampahi apa kang bener ana ing paningaling Pangeran Yehuwah sarta sugenge kaya Sang Prabu Dawud, leluhure, lan ora nyimpang menengen utawa mangiwa.

³Ing taun kang kaping wolulase jamane Sang Prabu Yosia, Sang Prabu utusan Sang Safan bin Azalya, bin Mesulam, sekretarise, menyang ing padalemaning Pangeran Yehuwah, pangandikane: ⁴“Sira sowana ing ngarsane Imam Agung Hilkia, aturana masrahake kabeh dhuwit kang wus kagawa menyang ing padalemaning Sang Yehuwah, kang wus kaklempakake saka rakyat dening para kang jaga lawang; ⁵iku kareben diwenehake marang ing tangane para kang kapasrahan rumeksa padalemaning Sang Yehuwah, iku banjur padha ngedumna dhuwit mau marang para tukang kang ana ing padalemaning Sang Yehuwah, supaya dianggoa ndandani karusakaning padaleman iku, ⁶yaiku marang para tukang kayu, para tukang bangunan, lan marang para tukang batu, uga kanggo tuku kayu lan watu tataan, kanggo ndandani padaleman mau. ⁷Nanging ora usah nganakake etung-etungan karo wong-wong mau tumrap dhuwit kang wus ditampakake marang ing tangane wong-wong iku, amarga iku padha nyambut gawe kalawan temen.”

⁸Imam Agung Hilkia nuli ngandika marang Sang Safan, sekretarise mau: “Kula manggih

Kitab Toret punika wonten ing padalemaning Pangeran Yehuwah!" Imam Agung Hilkia nuli maringake kitab iku marang Sang Safan, banjur diwaos. ⁹Sawuse iku Sang Safan, sekretaris mau, tumuli lumebet sowan ing ngarsane Sang Nata, ngaturake pawarta bab iku, unjuke: "Para abdi dalem punika sampun sami nampeni sadaya arta ingkang wonten ing padalemaning Sang Yehuwah, ingkang lajeng sampun kapasrahaken dhateng ing tanganipun para ingkang kawajiban rumeksa padaleman punika." Sang Safan, sekretaris iku, ¹⁰uga munjuk marang Sang Nata: "Imam Hilkia maringi kitab punika dhumateng kawula." Sang Safan nuli maos kitab iku ana ing ngarsane Sang Prabu. ¹¹Bareng Sang Nata wus midhangetake pangandika ing Kitab Toret iku, banjur nyuwek-nyuwek pangagemane. ¹²Sang Prabu tumuli paring dhawuh marang Imam Agung Hilkia, marang Ahikam bin Safan, marang Akhbor bin Mikha, marang Sang Safan, sekretaris mau, lan marang Asaya, abding Sang Nata, pangandikane: ¹³"Sira padha mangkata, ingsun, rakyat lan wong ing Yehuda kabeh padha suwunna pitedahing Sang Yehuwah bab pangandika ing kitab kang ketemu iki, amarga bebenduning Sang Yehuwah marang kita benter mulad-mulad nggegirisi, awit para leluhur kita padha ora ngrungokake marang pangandika ing kitab iki, ora padha tumindak ngepleki apa kang katulis ing kitab iki." ¹⁴Imam Agung Hilkia, Ahikam, Akhbor, Sang Safan lan Asaya

banjur padha tindak manggihi nabi-wanita, yaiku nabi Hulda, garwane Sang Salum bin Tikwa bin Harhas, abdi-dalem rekso-busana. Nabi iku dedalem ana ing Yerusalem, ing pekampungan anyar. Para utusan padha mratelakake preluning kautus. ¹⁵Nabi Hulda mangsuli: "Makaten pangandikaning Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel: Matura marang kang ngutus sira kabeh sowan ing ngarsaningSun! Mangkene pangandikane Pangeran Yehuwah: ¹⁶Lah Ingsun bakal ndhatengake bilai marang panggonan iki lan marang wong kang padha manggon ing kene, yaiku sakehing pangandika ing kitab kang wus kawaos dening ratuning Yehuda, ¹⁷amarga padha ninggal Ingsun, lan padha nyaosake kurban kang kaobong marang allah liyane, kang sedyane gawe gerahing panggalihingSun, sarana sakehing gegaweaning tangane. Awit saka iku bebenduningSun benter mangalad-alad marang panggonan iki lan ora bakal sirep-sirep. ¹⁸Nanging marang ratu ing Yehuda kang ngutus marang sira kabeh supaya nyuwun pitedahe Pangeran Yehuwah iku, sira matura mangkene: Makaten pangandikaning Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel: Tumrap pangandika kang wus sira rungu iku, ¹⁹sarehne sira wus nalangsa lan wus ngesorake awakira ana ing ngarsaning Sang Yehuwah nalika sira krungu bab paukuman kang Sunpangandikakake tumrap panggonan iki lan kang padha manggon ing kene, yaiku manawa bakal padha dadi pagiris

lan dadi ipat-ipat, sarta ing sarehne sira nyuwek-nyuwek panganggonira lan nangis ana ing ngarsaning Sun, tuwin Ingsun iya wus midhangetake iku, -- makaten pangandikaning Sang Yehuwah, -- ²⁰ mulane lah sira bakal Suntunggilake kalawan para leluhurira lan sira bakal kapetak ing pakuburanira kalawan tentrem, apadene mripatira ora bakal nyumurupi sakehing kasangsaran kang bakal Sundhatengake ana ing panggonan iki." Para utusan mau iya banjur padha ngaturake wangsulan iku marang Sang Nata.

Pambangunan kang katindakake dening Sang Prabu Yosia

23:1-30

2Bb 34:3-7, 35:1-27

23 ¹Sawuse mangkono Sang Prabu nuli nglempakake sakehing pinituwaning Yehuda lan Yerusalem. ²Sang Prabu banjur tedhak menyang ing padalemaning Pangeran Yehuwah kadherekake dening sakehe wong Yehuda lan kabeh pendhudhuk Yerusalem, para imam, para nabi lan sakehe rakyat lumrah, wiwit kang cilik nganti kang gedhe. Panjenengane tumuli maosake sakehing pangandika ing kitab prajanjian kang ketemu ana ing padalemaning Sang Yehuwah mau. ³Sawuse mangkono Sang Nata tumuli jumeneng ing sacedhake saka sarta nganakake prajanjian ana ing ngarsaning Sang Yehuwah, bakal mbangun miturut marang

Pangeran Yehuwah lan netepi dhawuhe, pranatan-pranatané lan katetepan-katetepané kalawan gumolonging ati lan gumolonging nyawa sarta bakal netepi pangandikaning prajanjian kang katulis ana ing kitab mau. Anadene rakyat kabeh padha nyengkuyung prajanjian iku.

⁴Sang Nata nuli dhawuh marang Imam Agung Hilkia, para imam pangkat loro lan para kang padha jaga lawang, supaya padha nyingkirake saka ing padalemaning Sang Yehuwah sakehing piranti kang digawe kanggo Baal lan Asyera lan kanggo sakehing wadya-bala ing langit, iku kabeh tumuli padha diobong ana ing sajabaning kutha Yerusalem ana ing ara-ara ing sapinggire kali Kidron, dene awune digawa menyang ing Betel. ⁵Para imaming dewa ngamanca kang diangkat dening para ratu ing Yehuda, kang gaweane ngobong kurban ana ing tengger-tengger pangurbanan ana ing kutha-kutha ing wewengkon Yehuda lan ing sakubenge Yerusalem, iku padha dilereni, samono uga kang padha ngobong kurban kanggo Baal, kanggo dewaning srengenge, kanggo dewaning rembulan, kanggo dhapukan-dhapukan lintang lan kanggo sakehing wadya-bala ing langit.

⁶Tugu-tugu brahala padha diwetokake saka ing padalemaning Sang Yehuwah, saka ing kutha Yerusalem, digawa menyang ing kali Kidron padha diobong ana ing kono lan diejur-ejur nganti lembut dadi awu sarta banjur kabuwang ana ing pakuburaning

rakyat lumrah. ⁷ Omah-omah palacuran kanggo ngibadah kang ana ing padalemaning Sang Yehuwah padha dirubuhake, yaiku omah-omah kang uga dadi panggonane para wong wadon padha nenun sarung kanggo Asyera. ⁸ Sang Prabu nimbali sakehing imam saka ing kutha-kutha ing wilayah Yehuda, padha kadhawuhan najisake tengger-tengger pangurbanan, panggonane para imam padha ngobong kurban, wiwit ing Geba nganti tekan ing Bersyeba. Tengger-tengger pangurbanan kang ana ing gapura ing sacedhake panggonan lumebune ing gapurane Yusak, panggedhening kutha kono, kang ana ing sisih kiwa manawa wong lumebu ing gapuraning kutha iku, iku uga padha karubuhake. ⁹ Nanging para imam ing tengger-tengger pangurbanan iku ora diparengake munggah marang ing misbyahe Pangeran Yehuwah ing Yerusalem, wong-wong iku mung dililani mangan roti tanpa ragi ana ing satengahe sadulur-sadulure. ¹⁰ Sang Nata uga najisake Tofet kang ana ing lebak Ben-Hinom, supaya aja nganti ana maneh wong kang misungsungake anak-anake kadadekake kurban ing geni kanggo dewa Molokh. ¹¹ Sang Prabu iya dhawuh nyingkirake jaran-jaran kang kadekek dening para ratu ing Yehuda kanggo dewaning srengenge ana ing lawang kang anjog ing padalemaning Sang Yehuwah, cedhak ing kamare Natan-Melekh, punggawa kraton, kang manggon ing gedhong ing sandhinging padaleman. Kreta-kreta kanggo dewaning srengenge uga kaobong

ing geni. ¹²Misbyah-misbyah ing payoning panggung, papan manawa Sang Prabu Akhas ngisis, yasane para ratu ing Yehuda lan misbyah-misbyah yasane Sang Prabu Manasye kang ana ing plataraning padalemane Pangeran Yehuwah karo pisan, iku padha dibubrahi dening Sang Prabu, kaejur-ejur dadi awu ana ing kono, awune nuli kabuwang ing kali Kidron. ¹³Tengger-tengger pangurbanan kang ana ing sawetane Yerusalem, ing sakidule tengger Karusakan, kang kaedegake dening Sang Prabu Suleman, ratu ing Israel, kanggo Asytoret, dewaning kanisthan, sesembahane wong Sidon, kanggo Kamos, dewaning kanisthan, sesembahane wong Moab, lan kanggo Milkom, dewaning kanisthan, sesembahane wong Amon, iku iya kanajisake dening Sang Prabu. ¹⁴Tugu-tugu brahala padha diremuki lan saka-saka brahala padha dirubuhake sarta papan-papan ing kono nuli kaurugan ing balung manungsa.

¹⁵Misbyah kang ana ing Betel, tengger pangurbanan kang didamel Sang Prabu Yerobeam, bin Nebat, kang njalari wong Israel padha nglakoni dosa, misbyah lan tengger pangurbanan iku uga karubuhake, watu-watune dipecahi, kaejur-ejur dadi awu, lan sakaning brahala kaobong. ¹⁶Lan bareng Sang Prabu Yosia mengo lan mirsa kuburan-kuburan kang ana ing kono, banjur dhawuh njupuki balung-balung ing kuburan-kuburan iku lan kadhawuhan ngobong ana ing misbyah sarta nuli dinajisake, netepi

pangandikaning Pangeran Yehuwah kang wus kaparingake abdining Allah, kang banjur ngluntakake pangandika mau. ¹⁷ Sang Nata ndangu: “Tetenger kramatan kang ana ing kana kae apa?” Wong-wong ing kutha kono padha munjuk: “Punika pasareanipun abdining Allah ingkang rawuh saking Yehuda lan ingkang sampun mangandikakaken sakathahing prakawis ingkang sampun paduka tindakaken tumrap misbyah ing Betel punika!” ¹⁸ Pangandikane Sang Nata: “Iku aja sira kapak-kapakake, aja nganti ana wong kang nggepok-senggol marang balung-balunge!” Dadine wong-wong ora padha ngarubiru marang balung-balunge lan uga balung-balunge nabi kang pinangkane saka ing Samaria kono.

¹⁹ Sang Prabu Yosia uga nyingkirake sakehing omah ing tengger-tengger pangurbanan ing kutha-kutha ing wilayah Samaria, kang kadamel dening para ratu ing Israel lan kang damel gerahing panggalihe Pangeran Yehuwah. Anadene anggone tumindak ana ing kono iku plek kaya ana ing Betel. ²⁰ Sang Nata dhawuh nyembelehi sakehing imame tengger-tengger pangurbanan kang ana ing kono ana ing misbyah-misbyahe lan dhawuh ngobong balung-balung wong ana ing kono. Sawuse iku Sang Prabu tumuli kondur menyang ing Yerusalem

²¹ Sang Nata banjur paring dhawuh marang wong sabangsa kabeh mangkene: “Sira padha ngriyayakna Paskah kagem Pangeran

Yehuwah, Gusti Allahira, kaya kang katulisan ana ing kitab prajanjian iki!”²² Amarga wiwit jamane para hakim kang ngasta paprentahan ing Israel lan jamane para ratu ing Israel sarta para ratu ing Yehuda Paskah ora tau diriyayakake kaya mangkono.²³ Nanging lagi ing taun kang kaping wolulase jamane Sang Prabu Yosia Paskah iki diriyayakake kagem Pangeran Yehuwah ana ing Yerusalem.

²⁴ Para prewangan lan para juru petungan, uga terafim, brahala-brahala lan sakehe dewaning kanisthan kang tinemu ana ing tanah Yudea lan ing Yerusalem, padha kasirnakake dening Sang Prabu Yosia, supaya bisa netepi pangandikaning Toret kang katulis ana ing kitab kang wus katemokake dening Imam Agung Hilkia ana ing padalemaning Sang Yehuwah.²⁵ Sadurunge panjenengane ora ana ratu kang kaya panjenengane, kang anggone mratobat marang Pangeran Yehuwah kanthi gumolonging panggalihe, kanthi gumolonging nyawane lan kanthi sakakuwatane kabeh, miturut sakehe Torete Nabi Musa, sarta sawuse panjenengane ora ana ratu maneh kang kaya panjenengane.²⁶ Ewadene Pangeran Yehuwah ora sumingkir saka ing bebendune kang mulad-mulad marang Yehuda, marga saka gerahing panggalihe, kang tuwuh awit saka pokal-damele Sang Prabu Manasye.

²⁷ Pangeran Yehuwah tumuli ngandika: “Uga wong Yehuda bakal Sunsingkirake saka ing ngarsaningSun kayadene anggoningSun wus nyingkirake wong Israel, sarta Ingsun bakal

mbucal kutha kang wus Sunpilih iki, yaiku Yerusalem, apadene padaleman iki, sanadyan Ingsun wus ngandika tumrap iku mangkene: “AsmaningSun bakal dumunung ana ing kono!”

²⁸Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Yosia lan sakehe pandamele, iku rak wus katulisan kabeh ana ing buku sejarane para ratu ing Yehuda. ²⁹Ing jamane Sang Prabu Yosia iku Sang Prabu Pringon Nekho, ratu ing Mesir, majeng perang nglawan ratu ing Asyur ana ing sapinggiring kali Efrat; Sang Prabu Yosia mapagake panjenengane, nanging bareng kapirsan dening Sang Prabu Pringon, banjur kasedanan dening Sang Prabu Pringon ana ing Megido. ³⁰Layone tumuli katitihake ing kreta dening para punggawane, kagawa saka ing Megido menyang ing Yerusalem, banjur kasarekake ana ing pasareane piyambak. Rakyat ing nagara kono tumuli methuk Pangeran Yoahas, kang putra, kang banjur dijebadi lan kajumenengake ratu, nggentosi kang rama.

Sang Prabu Yoahas ratu ing Yehuda

23:31-35

2Bb 36:1-4

³¹Pangeran Yoahas nalika jumeneng ratu iku yuswane teluliku taun, dene anggane ngasta paprentahan ana ing Yerusalem suwene telung sasi. Kang ibu asmane Hamutal, putri putrane Sang Yeremia, saka ing Libna. ³²Sang Nata nindakake apa kang ala ana ing paningaling

Sang Yehuwah plek kayadene para leluhure.
³³ Panjenengane kakunjara dening Sang Prabu Pringon Nekho ana ing Ribla, ing tanah Hamat, supaya ora ngasta paprentahan ing Yerusalem, karo maneh nagara iku kawajibake dening Sang Prabu Pringon mbayar dhendha kehe satus talenta selaka lan sepuluh talenta emas. ³⁴ Sang Prabu Pringon Nekho banjur njumenengake ratu Pangeran Elyakim, putrane Sang Prabu Yosia, kang rama, sarta nyantuni asmane dadi Yoyakim. Nanging Sang Prabu Yoahas kabekta menyang ing Mesir lan bareng wus rawuh ana ing kana, Sang Prabu banjur seda. ³⁵ Sang Prabu Yoyakim nyaosi emas lan selaka mau marang Sang Prabu Pringon, nanging supaya bisa nyaosi dhuwit samono iku, Sang Prabu narik pajeg saka ing nagara, iku miturut dhawuhe Sang Prabu Pringon. Kang dipundhuti emas lan selaka iku rakyat ing nagara, saben wong manut kehing pajeg kang ditetepake kang bakal kacaosake marang Sang Prabu Pringon Nekho.

Sang Prabu Yoyakim, ratu ing Yehuda

23:36--24:7

2Bb 36:5-8

³⁶ Pangeran Yoyakim yuswa selawe taun nalika jumeneng ratu, dene anggone ngasta paprentahan ing Yerusalem lawase sawelas taun. Kang ibu asma Zebuda, putri putrane Sang Pedaya, saka ing Ruma. ³⁷ Sang Nata nglampahi apa kang ala ana ing paningaling

Sang Yehuwah, padha kaya kang katindakake dening para leluhure.

24¹ Nalika jamane Sang Prabu Yoyakim iku, Sang Prabu Nebukadnezar, ratu ing Babil nglurugi perang. Sang Prabu Yoyakim katelukake lan banjur dadi kawulane lawase telung taun, nanging ing pamburine Sang Prabu Yoyakim mbalik mbalela marang panjenengane.² Pangeran Yehuwah tumuli ndhatengake grombolan-grombolan saka ing tanah Kasdim, saka ing Aram, saka ing Moab lan grombolan-grombolan bani Amon, kang padha nglawan Sang Prabu Yoyakim. Pangeran Yehuwah kang ngutus iku kabeh supaya nglawan lan nyirnakake Yehuda, ngetrepi pangandikaning Sang Yehuwah kang wus kalairake lumantar para abdine, yaiku para nabi.³ Iki tumanduke marang Yehuda nyata-nyata cundhuk kalawan pangandikaning Sang Yehuwah anggone bakal nyingkirake wong-wong mau kabeh saka ing ngarsane marga saka dosa-dosane Sang Prabu Manasye, wis murwat karo sakehing panggawene,⁴ lan marga saka getih kang ora luput kang wus kawutahake, awit Sang Nata wis damel Yerusalem kebak getihe wong kang ora luput, lan iku Pangeran Yehuwah ora karsa ngapura.⁵ Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Yoyakim lan sakehe pandamele, iku kabeh rak wus katulisan ana ing buku sejarane para ratu ing Yehuda.⁶ Sang Prabu Yoyakim tumuli kepareng ngaso nunggil kalawan para leluhure, dene Pangeran Yoyakhin kang putra banjur

jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

⁷Dene ratu ing Mesir ora miyos nglurug perang saka ing nagarane maneh, sabab ratu ing Babil wus ngrebut sakehe wewengkon kang klebu wilayahe Sang Nata ing Mesir, wiwit saka ing kali Mesir nganti tumeka ing bengawan Efrat.

Sang Prabu Yoyakhin, ratu ing Yehuda

24:8-17

2Bb 36:9-10

⁸Pangeran Yoyakhin nalika jumeneng ratu iku yuswane wolulas taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem suwene telung sasi. Kang ibu asma Nehusta, putri putrane Sang Elnatan, saka ing Yerusalem. ⁹Sang Nata nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Yehuwah padha kaya kang katindakake kang rama. ¹⁰Ing nalika iku para abdine Sang Prabu Nebukadnezar, ratu ing Babil, nempuh Yerusalem sarta kutha iku banjur kakepung. ¹¹Sang Prabu Nebukadnezar, ratu ing Babil, uga rawuh lan nempuh kutha iku, nalika para abdine lagi padha ngepung. ¹²Sang Prabu Yoyakhin, ratu ing Yehuda, nuli miyos manggihi Sang Nata ing Babil, panjenengane piyambak, kang ibu, para punggawane, para panggedhene lan para abdine ing kedhatone. Sang Prabu banjur kacepeng dening Sang Nata ing Babil, ing taun kang kaping wolune ing jaman paprentahane. ¹³Sang Prabu Nebukadnezar nuli mundhuti sakehe barang ing pasimpenane padalemaning

Sang Yehuwah lan barang-barang ing pasimpenaning kraton; emasing sakehe prabot yasane Sang Prabu Suleman, ratu ing Israel, kang ana ing padalemaning Sang Yehuwah, padha diklentheki kabeh, ngetrepi apa kang wus kapangandikakake dening Pangeran Yehuwah. ¹⁴Sabanjure wong kang manggon ing Yerusalem padha diboyongi kabeh diparakake marang ing pambuwangan, dalah sakehe panggedhe lan prawira kang gagah prakosa; cacahé tawanan ana sepuluh ewu, mangkono uga sakehe tukang lan pandhe; ora ana kang dikarekake, kajaba mung para wong kang kagolong rakyat jembel. ¹⁵Sang Prabu Yoyakhin kapurugake marang ing pambuwangan ing Babil, uga kang ibu, para garwane Sang Nata, para abdi ing kedhatone lan para panggedhe ing nagara kono, iku padha kaboyongan dadi wong buwangan saka ing Yerusalem menyang ing Babil. ¹⁶Sakehe wong kang gagah prakosa, cacahé pitung ewu, para tukang lan pandhe, cacahé sewu, sakehe wong prawira kang kendel ing perang, iku kabeh padha kaboyongan dening Sang Nata ing Babil, kabuwang menyang ing Babil. ¹⁷Sang Nata ing Babil banjur njumenengake ratu Sang Matanya, kang paman Sang Prabu Yoyakhin, nggentosi panjenengane, sarta nyantuni asmane Sang Matanya dadi Zedhekia.

Sang Prabu Zedhekia, ratu ing Yehuda. Karajan Yehuda ambruk

24:18--25:21

2Bb 36:11-21 Ym 39:1-10, 52:1-30

¹⁸ Pangeran Zedhekia nalika jumeneng ratu iku yuswane selikur taun, dene anggone ngasta paprentahan ing Yerusalem lawase sewelas taun. Kang ibu asmane Hamutal, putri putrane Sang Yeremia, saka ing Libna.

¹⁹ Sang Prabu nindakake apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, plek kaya kang dilampahi dening Sang Prabu Yoyakim.

²⁰ Awit marga saka dukane Pangeran Yehuwah, bab iku mau tumanduk marang Yerusalem lan Yehuda, yaiku bab anggone padha kasingkirake dening Pangeran Yehuwah saka ing pangayunane.

Kacarita Sang Prabu Zedhekia mbalela marang Sang Nata ing Babil.

25 ¹ Mulane nalika ing taun kang kaping sangane jaman paprentahane, ing sasi kang kaping sepuluh, ing tanggal kaping sepuluh ing sasi iku, Sang Prabu Nebukadnezar, ratu ing Babil, rawuh kadherekake ing wadya-balane kabeh lan banjur nempuh Yerusalem. Sang Nata nuli makuwon lan dhawuh ngepung kutha iku sarta ngedegake tembok pangepungan ing sakubenge. ² Kaya mangkono anggone kutha mau kakepung nganti ing taun kang kaping sawelase jamane Sang Prabu Zedhekia. ³ Ing

nalika tanggal kaping sanga sasi kang kaping pat, bareng pailan wus ngamuk nggegirisi ana ing kutha kono lan rakyat ing kono wus kentekan pangan, ⁴ temboking kutha kabobol lan sakehing wadya-bala ing wayah tengah wengi padha lumayu liwat ing gapura ing antarane tembok loro kang ana ing sacedhake patamanan kraton, sanadyan wong Kasdim padha ngepung ing sakubenge kutha mau. Wong-wong mau padha lumayu menyang ing Araba-Yordan. ⁵ Nanging wadya-bala ing Kasdim padha ngoyak Sang Prabu, lan kacepeng ana ing tanah warata ing Yerikho, sakehe wadya-balane wus padha bubar buyar ninggal panjenengane. ⁶ Sang Prabu bareng wus kacepeng nuli kaaturake marang ing ngarsane Sang Nata ing Babil ana ing Ribla, kang banjur ndhawahake paukuman marang panjenengane. ⁷ Para putrane Sang Prabu Zedhekia padha disembelehi ana ing ngarsane. Sawuse mangkono Sang Prabu Zedhekia kadamel wuta paningale, banjur kablenggu kalawan rante tembaga lan katawan menyang ing Babil.

⁸ Kacarita ing sasi kang kalima ing tanggal kaping pitu ing sasi iku -- iku taun kang kaping sangalase jamane Sang Prabu Nebukadnezar, ratu ing Babil -- Sang Nebuzaradan, panggedhening wadya-bala tamtama, punggawane Sang Nata ing Babil, rawuh ing Yerusalem, ⁹ banjur mbesmi padalemaning Pangeran Yehuwah, kadhaton lan sakehing omah ing Yerusalem; dalem ing

para panggedhe padha kaobong ing geni.

¹⁰Tembok ing sakubenge kutha Yerusalem karubuhake dening wadya-bala ing Kasdim kang ana, bebarengan karo panggedhening prajurit tamtama mau. ¹¹Kekarening rakyat kang isih ana ing kutha kono lan para wong kang mbalik mbiyantu Sang Nata ing Babil sarta kekarening masyarakat padha kaparakake marang ing pambuwangan dening Sang Nebuzaradan, panggedhening wadya-bala tamtama mau. ¹²Mung ana wong kang mlarat sawatara kang dikarekake ana ing nagara kono dening panggedhening prajurit tamtama iku, kareben padha dadi tukang kebon anggur lan dadi wong tani.

¹³Uga saka-saka tembaga ing padalemaning Sang Yehuwah lan kretan panuwak sarta segaran tembaga kang ana ing padalemaning Sang Yehuwah padha dipecahi dening wong Kasdim, dene tembagane digawa menyang ing Babil. ¹⁴Kwali-kwali, sorok-sorok, lading-lading lan piring-piring sarta sakehing piranti tembaga kang kanggo nindakake tata pangibadah, padha dijupuki, ¹⁵uga padupan-padupan lan bokor-bokor panyiraman, kang emas utawa kang selaka, iku padha dibektani dening panggedhening prajurit tamtama mau. ¹⁶Dene saka loro-lorone, segaran siji lan kretan-kretanan panuwak yasane Sang Prabu Suleman kanggo ing padalemaning Sang Yehuwah, sakehe barang-barang iku tembagane nganti ora kena katimbang. ¹⁷Saka kang siji dhuwure wolulas asta, ing dhuwure

ana krebil tembaga; dhuwure krebil iku telung asta lan nam-namane lan tetironing woh dlima kang ana ing sadhuwure krebil mubeng, iku kabeh uga tembaga. Lan kaya mangkono uga saka sijine dalasan nam-namane.

¹⁸ Panggedhening wadya-bala tamtama mau banjur nyepeng Sang Seraya, imam-agung, lan Zefanya, imam pangkat loro lan para kang jaga lawang telu. ¹⁹ Punggawa kraton ing kutha kono kang diangkat dadi panggedhening wadya-bala, abdi peladose pribadi Sang Nata kang ana ing kutha kono cacahé lima, sekretaris ing panggedhene wadya-bala kang nglumpukake rakyat kadadèkake prajurit sarta wong saka ing satengahing rakyat ing nagara kono cacah sawidak, iku padha ditangkep kabeh. ²⁰ Wong-wong mau padha dicekeli dening Sang Nebuzaradan, panggedhening wadya-bala tamtama, banjur padha disebakake marang ing ngarsane Sang Nata ing Babil, ana ing Ribla. ²¹ Sang Nata ing Babil tumuli dhawuh mateni wong-wong mau ana ing Ribla, ing tanah Hamat. Iya mangkono iku anggona wong Yehuda padha kaboyongan saka ing tanahe kaparakake marang ing pambuwangan.

Sang Gedalya jumeneng gupernur lan disedani

25:22-26

Ym 40:5--41:18

²² Sang Prabu Nebukadnezar, ratu ing Babil banjur ngangkat Sang Gedalya bin Ahikam bin Safan dadi panggedhe kang ngereh rakyat kang isih kari ana ing tanah Yehuda, kang dikarekake dening Sang Prabu. ²³ Bareng para panggedhening wadya-bala padha mireng, manawa Sang Nata ing Babil wus misuda Sang Gedalya, banjur padha murugi Sang Gedalya, menyang ing Mizpa, yaiku Sang Ismael bin Netanya, Sang Yohanan bin Kareah, Sang Seraya bin Tankhumet, saka ing Netofa, lan Sang Yaasanya, putrane priyayi ing Maakha, kadherekake dening wadya-balane. ²⁴ Sang Gedalya tumuli supaos marang para panggedhe lan marang para wadya-balane: “Kowe aja padha wedi marang para punggawa ing Kasdim; padha tetepa manggon ana ing nagara kene lan sumuyuda marang Sang Nata ing Babil, temah bakal padha slamet.” ²⁵ Nanging ing sasi kang kapitu Sang Ismael bin Netanya bin Elisama, kang isih trahing ratu, kalawan kadherekake ing wong sepuluh, tindak murugi Sang Gedalya, kang banjur disedani, samono uga para wong Yehuda lan para wong Kasdim kang padha ndherek panjenengane ana ing Mizpa. ²⁶ Sawuse mangkono rakyat kabeh, wiwit

kang cilik nganti kang gedhe, dalasan para panggedhening wadya-bala padha budhal ngungsi menyang ing Mesir, awit padha wedi marang wong Kasdim.

Sang Prabu Yoyakhin manggih sih-piwelas

25:27-30

Ym 52:31-34

²⁷ Kacarita ing taun kang kaping telung puluh pitu sawuse Sang Prabu Yoyakhin, ratu ing Yehuda kabucal, ing sasi kang kaping rolas, ing tanggal kaping pitulikul ing sasi iku, Sang Prabu Ewil-Merodakh, ratu ing Babil, nalika ing taun jumenenge ratu, paring sih-piwelas marang Sang Prabu Yoyakhin, ratu ing Yehuda, yaiku banjur kaluwaran saka ing pakunjaran.

²⁸ Sang Prabu Ewil-Merodakh ngandika marang panjenengane kalawan grapyak, lan maringi kalenggahan marang panjenengane, ngluwihi para ratu kang bebarengan karo panjenengane ana ing Babil. ²⁹ Panjenengane diparengake lukar pangageman pakunjaran lan dhahar ana ing ngarsane Sang Nata ing sajege sugenge.

³⁰ Dene dhahare ajeg lumintu kaparingan dening Sang Nata, sapira betahe ing saben dinane, ing sajege sugenge.

1 BABAD

Daftar turune Rama Adam tekan Rama Abraham

1:1-27

Pd 5:1-32, 10:1-32, 11:10-26

1 ¹Rama Adam, Set, Enos, ²Kenan, Mahalaleel, Yared, ³Henokh, Metusalakh, Lamekh, ⁴Nuh, Sem, Kham lan Yafet.

⁵Turune Rama Yafet yaiku Gomer, Magog, Madai, Yawan, Tubal, Masekh lan Tiras.

⁶Turune Gomer yaiku Askenas, Difat lan Togarma. ⁷Turune Yawan yaiku Elisa, Tarsis, wong Kitim lan wong Rodanim.

⁸Turune Rama Kham yaiku Kusy, Misraim, Put lan Kanaan. ⁹Turune Rama Kusy yaiku Seba, Hawila, Sabta, Raema lan Sabtekha; turune Rama Raema yaiku Syeba lan Dhedan.

¹⁰Rama Kusy peputra Nimrod; iki kang miwiti kwasa ana ing bumi. ¹¹Rama Misraim peputra wong Ludim, wong Anamim, wong Lehabim, wong Naftukhim, ¹²wong Patrusim, wong Kaslukhim -- iki kang padha nurunake wong Filisti -- lan wong Kaftorim. ¹³Rama Kanaan peputra Sidon, putrane kang pambajeng lan Het, ¹⁴sarta wong Yebusi, wong Amori, wong Girgasi, ¹⁵wong Hewi, wong Arki, wong Sini, ¹⁶wong Arwadi, wong Semari lan wong Hamati.

¹⁷Turune Rama Sem yaiku Elam, Asyur, Arpakhsad, Lud, Aram, Us, Hul, Geter, lan Mesekh. ¹⁸Rama Arpakhsad peputra Selah, lan Rama Selah peputra Eber. ¹⁹Rama Eber kagungan putra kakung loro, kang siji asmane Peleg, sabab nalika jaman sugenge, bumi kabagi. Dene kang rayi asmane Yoktan.

²⁰Rama Yoktan peputra Almodad, Selef, Hazarmawet, Yerakh, ²¹Hadoram, Uzal, Dikla, ²²Ebal, Abimael, Syeba, ²³Ofir, Hawila lan Yobab; iku kabeh putrane Rama Yoktan.

²⁴Rama Sem, Arpakhsad, Selah, ²⁵Eber, Peleg, Rehu, ²⁶Serug, Nahor, Terakh, ²⁷Abram, yaiku Rama Abraham.

Tedhak-turune Rama Abraham

1:28-33

Pd 25:1-6, 12-18

²⁸Para putrane Rama Abraham yaiku Rama Iskak, lan Rama Ismael. ²⁹Iki para tedhak turune: Putrane pambajeng Rama Ismael yaiku Nebayot, banjur Kedar, Adbeel, Mibsam, ³⁰Misyma, Duma, Masa, Hadad, Tema, ³¹Yetur, Nafisy lan Kedma; iku para putrane Rama Ismael.

³²Turune ibu Ketura, garwa ampile Rama Abraham: Ibu Ketura iku peputra Zimran, Yoksan, Medan, Midian, Isybak lan Suah. Para putrane Rama Yoksan yaiku Syeba lan Dhedhan. ³³Para putrane Midian yaiku: Efa, Efer, Hanokh, Abida lan Eldaa. Iku kabeh padha turune Ibu Ketura.

Tedhak-turune Rama Esau

1:34-42

Pd 36:1-28

³⁴Rama Abraham peputra Rama Iskak. Rama Iskak peputra Rama Esau lan Rama Israel. ³⁵Para putrane Rama Esau yaiku Elifas, Rehuel, Yeusy, Yaelam lan Korakh. ³⁶Para putrane Rama Elifas yaiku Teman, Omar, Zefi, Gaetam, Kenas, Timna lan Amalek. ³⁷Para putrane Rama Rehuel yaiku Nahat, Zerah, Syama lan Miza. ³⁸Para putrane Rama Seir yaiku Lotan, Syobal, Zibeon, Ana, Dhisyon, Ezer lan Dhisyan. ³⁹Para putrane Rama Lotan yaiku Hori lan Homam; Rama Lotan kagungan rayi estri, asma Timna. ⁴⁰Para putrane Rama Syobal yaiku Alyan, Manahat, Ebal, Syefi lan Onam; para putrane Rama Zibeon yaiku Aya lan Ana, ⁴¹kang nurunake Rama Dhisyon; para putrane Rama Dhisyon yaiku Hamran, Esyban, Yitran lan Kheran. ⁴²Para putrane Rama Ezer yaiku Bilhan, Zaawan lan Yaakan. Para putrane Rama Dhisyan yaiku Us lan Aran.

Para kang ngasta paprentahan ing Edom

1:43-54

Pd 36:29-43

⁴³Iki para ratu kang padha ngasta paprentahan ana ing tanah Edom, sadurunge Israel kaereh dening ratu: Sang Prabu Bela bin Beor, lan kuthane jenenge Dinhaba.

⁴⁴ Bareng Sang Prabu Bela seda, Sang Yobab bin Zerah saka ing Bozra, jumeneng ratu nggentosi panjenengane. ⁴⁵ Sasedane Sang Prabu Yobab, Sang Husyam, saka ing nagarane wong Teman, jumeneng ratu nggentosi panjenengane. ⁴⁶ Sawuse Sang Prabu Husyam seda, Sang Hadad bin Bedad jumeneng ratu nggentosi panjenengane; iya panjenengane iku kang ngawonake wong Midian ana ing dhaerah Moab, lan kuthane jenenge Awit. ⁴⁷ Bareng Sang Prabu Hadad seda, Sang Samla, saka ing Masyreka jumeneng ratu nggentosi panjenengane. ⁴⁸ Sawuse Sang Prabu Samla seda, Sang Saul saka ing Rehobot-Kali, jumeneng ratu nggentosi panjenengane. ⁴⁹ Sasedane Sang Prabu Saul, Sang Baal-Hanan bin Akhbor jumeneng ratu nggentosi panjenengane. ⁵⁰ Bareng Sang Prabu Baal-Hanan seda Sang Hadad jumeneng ratu nggentosi panjenengane, dene kuthane jenenge Pahi, kang garwa asma Mehetabeel putra putrine Sang Matred, putra putrine Sang Mezahab. ⁵¹ Sawuse Sang Prabu Hadad seda, kang dadi kepala-kepalane golongan ing Edom yaiku: Sang Timna, Alya, Yetet, ⁵² Oholibama, Ela, Pinon, ⁵³ Kenas, Teman, Mibzar, ⁵⁴ Magdiel lan Iram. Yaiku kang padha dadi kepala-kepala golongan ing Edom.

Para tedhak-turune Rama Yehuda

2:1-55

2¹ Iki para putrane Rama Israel: Rama Ruben, Simeon, Lewi, Yehuda, Isakhar, Zebulon, ²Dhan, Yusup, Benyamin, Naftali, Gad lan Asyer.

³ Para putrane Rama Yehuda yaiku Er, Onan lan Syela, dadine telu, iku miyos saka putrane putri Sang Syua, priyayi Kanaan. Nanging Er, putrane Rama Yehuda kang pambajeng, iku ora becik ana ing paningaling Sang Yehuwah, mulane banjur dipejahi dening Pangeran Yehuwah ⁴Ibu Tamar, mantune Rama Yehuda, peputra Peres lan Zerakh. patutan karo panjenengane. Dadine putrane Rama Yehuda iku kabeh ana lima.

⁵ Para putrane Rama Peres yaiku Hezron lan Hamul. ⁶ Para putrane Rama Zerakh yaiku Zimri, Etan, Heman, Kalkol lan Dara, kabeh lima. ⁷ Turune Rama Karmi yaiku Akhar, kang gawe cilakane wong Israel, amarga ora ngugemi marang dhawuh ing bab barang-barang kang kabengkas. ⁸ Turune Rama Etan yaiku Azarya. ⁹ Para putrane Rama Hezron yaiku Yerakhmeel, Ram lan Khelubai. ¹⁰ Rama Ram peputra Aminadab, lan Rama Aminadab peputra Nahason, panggedhene bani Yehuda. ¹¹ Rama Nahason peputra Salma lan Ram Salma peputra Boas. ¹² Rama Boas peputra Obed lan Rama Obed peputra Isai. ¹³ Rama Isai peputra Eliab, iku pambajenge,

banjur Aminadab, panggulune, Simea, kang angka telu, ¹⁴Netaneel, kang angka papat, Radai kang angka lima. ¹⁵Ozem, kang angka nem, tumuli Sang Prabu Dawud, putra kang angka pitu. ¹⁶Anadene para sadhereke estri yaiku Zeruya lan Abigail. Para putrane Ibu Zeruya yaiku Abisai, Yoab lan Asael, dadi telu. ¹⁷Ibu Abigail peputra Amasa, dene ramane Amasa iku Yeter, wong Ismael.

¹⁸Rama kaleb bin Hezron peputra Yeriot, patutan karo Ibu Azuba, garwane; dene para putrane putri yaiku Yesyer, Sobab lan Ardon. ¹⁹Bareng Ibu asuba wus seda, Rama kaleb krama oleh Ibu Efrat kang peputra Hur. ²⁰Rama Hur peputra Uri, lan Rama Uri peputra Bezaleel.

²¹Sawuse mangkono Rama Hezron krama oleh putrane estri Rama Makhir, ramane Gilead. Nalika krama oleh wanita iku, panjenengane wus yuswa sawidak taun. Iku banjur peputra Rama Segub. ²²Rama Segub peputra Yair, kang ndarbeni padesan telulikul ana ing tanah Gilead. ²³Nanging Hawot-Yair banjur karebut dening Gesur lan Aram, samano uga Kenat lan desa-desa kang klebu ing wewengkone kono, gunggung padesan sawidak. Iku kabeh para turune Rama Makhir, ramane Gilead. ²⁴Sawuse Rama Hezron seda, Rama Kaleb tumuli nggarwa Ibu Efrata -- garwane Rama Hezron -- Ibu Efrata iku banjur peputra Asyhur, ramane Tekoa.

²⁵Para putrane Rama Yerahmeel, putrane pambajeng Rama Hezron, yaiku Ram, iki kang

pambajeng, banjur Buna, Oren, Ozem lan Ahia. ²⁶Nanging Rama Yerahmeel kagungan garwa liyane kang asma Atara, iku peputra Onam. ²⁷Para putrane Rama Ram, putrane pambajeng Rama Yerahmeel, yaiku Maas, Yamin lan Eker. ²⁸Para putrane Rama Onam yaiku Samai lan Yada, dene Rama Samai peputra Nadab lan Abisur. ²⁹Garwane Rama Abisur asma Abigail, kang peputra Akhban lan Molid. ³⁰Para putrane Rama Nadab yaiku Seled lan Apaim; Rama Seled seda ora peputra. ³¹Rama Apaim peputra Yesei, dene Rama Yesei peputra Sesan, sarta Rama Sesan peputra Akhlai. ³²Rama Yada, rayine Rama Samai peputra Yeter lan Yonatan. Rama Yeter seda ora peputra. ³³Para putrane Rama Yonatan yaiku Pelet lan Zaza. Iku para turune Rama Yerahmeel.

³⁴Putrane Rama Sesan ora ana kang kakung, kabeh putri, nanging Rama Sesan kagungan abdi lanang, wong Mesir, jenenge Yarha.

³⁵Rama Sesan nuli maringake putrane marang Yarha, abdine mau, dadi somahe, iku banjur peputra Atai. ³⁶Rama Atai peputra Natan, lan Rama Natan peputra Zabad. ³⁷Rama Zabad peputra Eflal lan Rama Eflal peputra Obed.

³⁸Rama Obed peputra Yehu, lan Rama Yehu peputra Azarya ³⁹Rama Azarya peputra Heles, lan Rama Heles peputra Elasa. ⁴⁰Rama Elasa peputra Sismai, lan Rama Sismai peputra Salum. ⁴¹Rama Salum peputra Yekamya lan Rama Yekamya peputra Elisama.

⁴² Para turune Rama Kaleb, rayine Rama Yerahmeel, yaiku Mesa, pambajenge, ramane Zif, lan para putrane Rama Maresa, ramane Hebron. ⁴³ Para putrane Rama Hebron yaiku Korakh, Tapuah, Rekem, lan Sema. ⁴⁴ Rama Sema peputra Raham, ramane Yorkeam, dene Rama Rekem peputra Samai. ⁴⁵ Putrane Rama Samai yaiku Maon, lan Rama Maon iku peputra Bet-Zur. ⁴⁶ Ibu Efa, garwa ampile Rama Kaleb, peputra Haran, Mosa lan Gazes; Rama Haran peputra Gazes. ⁴⁷ Para putrane Rama Yohdai yaiku Regem, Yotam, Gesan, Pelet, Efa lan Saaf. ⁴⁸ Ibu Maakha, garwa ampile Rama Kaleb, peputra Seber lan Tirhana. ⁴⁹ Ibu Maakha uga peputra Saaf, ramane Madmana lan Sewa, ramane Makhbena lan ramane Gibeia. Putrane Rama Kaleb kang putri asma Akhsa. ⁵⁰ Iku kabeh turune Rama Kaleb.

Para putrane Rama Hur, putra pambajenge Ibu Efrata, yaiku Sobal, ramane Kiryat-Yearim, ⁵¹ Rama Salma, ramane Betlehem lan Haref, ramane Bet-Gader. ⁵² Turune Rama Sobal, ramane Kiryat-Yearim, yaiku Haroe lan saparone wong Menukhot. ⁵³ Anadene kang kagolong gotrah Kiryat-Yearim yaiku wong Yetri, wong Puti, wong Sumati lan wong Misrai lan iya saka iku asale wong Zora lan wong Esysaol. ⁵⁴ Turune Rama Salma yaiku Betlehem, wong Nefota, Atarot-Bet-Yoab lan saparone wong Manakhti yaiku wong Zori. ⁵⁵ Anadene gotrah-gotrahe para ahli tulis kang padha manggon ing Yabes, yaiku wong Tirati, wong Simati lan wong Sukhati. Iku kabeh

padha wong Keni turune Hamat, leluhure bani Rekhab.

Para tedhak-turune Sang Prabu Dawud

3:1-24

3¹ Iki para putrane Sang Prabu Dawud kang miyos ana ing Hebron: kang pambajeng yaiku Pangeran Amnon, kang ibu asma Ahinoam, saka ing Yizreel; kang angka loro yaiku Pangeran Dhaniel, kang ibu asma Abigail, saka ing Karmel; ²putra kang angka telu Pangeran Absalom, kang ibu asma Maakha, putri putrane Sang Prabu Talmi, ratu ing Gesur; putra kang angka papat Pangeran Adhonia, kang ibu asma Hagit; ³putra angka lima Pangeran Sefaca, kang ibu asma Abital; putra kang angka nem Pangeran Yitream, patutan karo kang garwa, kang asma Eglā.

⁴Putra enem iki miyose ana ing kutha Hebron, panggonan nalika panjenengane ngasta paprentahan lawase pitung taun nem sasi; dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase telung puluh telu taun.

⁵Iki para putrane kang miyos ana ing Yerusalem: Pangeran Simea, Pangeran Sobab, Pangeran Natan lan Pangeran Suleman, putra papat iku miyos saka Sang Putri Batsyua binti Amiel, ⁶nuli Pangeran Yibkhar, Pangeran Elisama, Pangeran Elifelet, ⁷Pangeran Nogah, Pangeran Nefeg, Pangeran Yafia, ⁸Pangeran Elisama, Pangeran Elyada lan Pangeran Elifelet, gunggungé sanga. ⁹Iku kabeh

padha turune Sang Prabu Dawud, iku durung kapetung para putra kang saka garwa ampil. Sang putri Tamar iku sadhereke estri.

¹⁰ Sang Prabu Suleman peputra Sang Prabu Rehabeam, iki peputra Sang Prabu Abia; iki peputra Sang Prabu Asa; iki peputra Sang Prabu Yosafat; ¹¹ iki peputra Sang Prabu Yoram; iki peputra Sang Prabu Ahazia; iki peputra Sang Prabu Yoas; ¹² iki peputra Sang Prabu Amasia; iki peputra Sang Prabu Azarya; iki peputra Sang Prabu Yotam; ¹³ iki peputra Sang Prabu Akhas; iki peputra Sang Prabu Hizkia; iki peputra Sang Prabu Manasye; ¹⁴ iki peputra Sang Prabu Amon; iki peputra Sang Prabu Yosia. ¹⁵ Para putrane Sang Prabu Yosia iku kang pambajeng asma Sang Prabu Yohanan, putra kang angka loro yaiku Sang Prabu Yoyakim, putra kang angka telu Sang Prabu Zedhekia, lan putra kang angka papat Pangeran Salum. ¹⁶ Putrane Sang Prabu Yoyakim yaiku Sang Prabu Yekhonya, lan iki peputra Pangeran Zedhekia.

¹⁷ Para putrane Sang Prabu Yekhonya, kang kinunjara iku, yaiku Pangeran Sealtiel, ¹⁸ banjur Pangeran Malkhiram, Pangeran Pedhaya, Pangeran Syenasar, Pangeran Yekamnya, Pangeran Hosama lan Pangeran Nedabya. ¹⁹ Para putrane Pangeran Pedhaya asma Zerubabel tuwin Simeï, lan putrane Sang Zerubabel yaiku Mesulam lan Hananya; dene Selomit iku sadhereke estri. ²⁰ Banjur Hasuba, Ohel, Berekhya, Hasaja lan Yusab-Hesed, gunggung lima. ²¹ Para putrane Sang Hanaya

yaiku Pelaca lan Yesaya; iki peputra Refaya; iki peputra Arnan; iki peputra Obaja; lan iki peputra Sekhanya. ²² Para putrane Sang Sekhanya yaiku Semaya, lan para putrane Sang Semaya yaiku Hatus, Yigeal, Bariah, Nearya lan Safat, gunggung enem. ²³ Para putrane Sang Nearya yaiku Elyoenai, Hizkia lan Azrikam, gunggung telu. ²⁴ Para putrane Sang Elyoenai yaiku Hodawya, Elyasib, Pelaya, Akub, Yohanan, Delaya lan Anani, gunggung pitu.

Para putrane Rama Yehuda saka pang liyane

4:1-23

4 ¹ Para putrane Rama Yehuda yaiku Peres, Hezron, Karmi, Hur, lan Syobal. ² Rama Syobal peputra Reaya, kang peputra Yahat, lan Rama Yahat peputra Ahumai lan Lahad. Iku gotrah-gotrahe wong Zora.

³ Iki para putrane Rama Etam: Yizreel, Isma lan Idbas; sadhereke estri asmane Hazelelponi; ⁴ nuli Pnuel, ramane Gedor, lan Ezer, ramane Husa. Iku kabeh para turune Hur, pambarepe Efrata, ramane Betlehem.

⁵ Rama Asyur, ramane Tekoa, garwane loro, yaiku Hela lan Naara. ⁶ Ibu Naara peputra Ahuzam, Hefer, Temeni lan wong Ahastari. Iku para putrane Ibu Naara. ⁷ Para putrane Ibu Hela yaiku Zeret, Yezohar lan Etnan.

⁸ Rama Kos peputra Anub, Hazobeba, lan gotrah-gotrahe Aharhel bin Harum.

⁹ Rama Yabes iku kang mulya dhewe ana ing antarane para sadhereke; mulane kang ibu maringi asma Yabes, awit pangandikane: “Anggonku nglairake dheweke iku kalawan ngrasakake lara.” ¹⁰ Rama Yabes iku nyebat marang Gusti Allaha Israel, unjuke: “Paduka mugi karsaa paring berkah dhumateng kawula ingkang ngantos luber saha mugi karsaa njembaraken dhaerah kawula, punapa dene mugi asta Paduka nganti kawula saha karsaa nebihaken kawula saking kasangsaran, satemah kawula lajeng boten katempuh ing sesakit!” Anadene Gusti Allah karsa ngabulake panyuwune iku.

¹¹ Rama Kelub, sadhereke Rama Suha, peputra Mokhir, ramane Eston; ¹² lan Rama Eston peputra Bet-Rafa, Paseakh lan Tehina, ramane Ir-Nahas. Iku padha wong Rekha.

¹³ Para putrane Rama Kenas yaiku Otniel lan Seraya; lan para putrane Rama Otniel yaiku Hatat lan Meonotai; ¹⁴ dene Rama Meonotai peputra Ofra. Rama Seraya peputra Yoab, bapakne para kang manggon ing Lebak Tukang, amarga kabeh padha dadi tukang.

¹⁵ Para putrane Rama Kaleb bin Yefune yaiku Iru. Ela lan Naam; lan turune Rama Ela yaiku Kenas.

¹⁶ Para putrane Rama Yehaleleel yaiku Zif, Zifa, Tireya lan Asareel.

¹⁷ Para putrane Rama Ezra yaiku Yeter, Mered, Efer, lan Yalon. Iku para putra kang miyos saka Sang Putri Bica, putra putrine Sang Prabu Pringon kang kaparingake marang Rama

Mered dadi garwane. Sang Putri iku peputra Miryam, Samai, lan Yisbah, ramane Estemoa. ¹⁸Anadene garwane Rama Meredith kang saka ing tanah Yehuda, iku peputra Yered, ramane Gedor lan Heber, ramane Sokho, lan Yekutiel, ramane Zanoah.

¹⁹Para putrane garwane Rama Hodia, sadhereke estri Naham, yaiku Abu Kehila, wong Garmi, lan Estemoa, wong Maakha.

²⁰Para putrane Rama Simon, yaiku: Amnon, Rina, Benhanan lan Tilon. Para putrane Rama Yisei yaiku Zohet lan Ben-Zohet.

²¹Para turune Rama Sela, putrane Rama Yehuda, yaiku Er, ramane Lekha, lan Lada ramane Maresa, sarta para gotrah kang pagaweane nenun bakal lena alus ana ing Bet-Asybea, ²²tumuli Yokim lan para wong Kozeba, sarta Yoas lan Saraf kang ngwasani Moab lan ing tembe banjur bali mulih menyang ing Betlehem; -- riwayat-riwayat iki wis kuna. ²³Iku kabeh padha dadi kundhi kang manggon ing Netaim lan Gedera; wong-wong mau padha manggon ana ing kono lan padha nindakake pagawean kagem ratu.

Turune Rama Simeon

4:24-43

²⁴Para putrane Rama Simeon yaiku Nemuel, Yamin, Yarib, Zerah lan Saul; ²⁵iki peputra Salum; iki peputra Mibsam; iki peputra Misma. ²⁶Turune Rama Misma yaiku Hamuel, iki putrane; iki peputra Zakur; iki peputra

Simeï. ²⁷Rama Simeï iku putrane kakung ana nembelas, lan kang putri enem; nanging para sadhereke padha ora kagungan putra akeh; gotrah iki kabeh wuwuhe ora akeh kaya bani Yehuda. ²⁸Iku padha manggon ana ing Bersyeba, Molada, Hazar-Sual, ²⁹Bilha, Ezem, Tolad, ³⁰Betuel, Horma, Ziklag, ³¹Bet-Markabot, Hazar-Susim, Bet-Biri lan ing Saaraim. Iku kutha-kuthane nganti tekan Sang Prabu Dawud jumeneng ratu. ³²Dene desa-desane yaiku; Etam, Ain, Rimon, Tokhem lan Asan, gunggung ana padesan lima; ³³uga sakehing dhukuhe ing sakubenge padesan-padesan iku nganti tekan ing Baal. Yaiku papan-papan kang dadi padunungane sarta iku padha duwe sarasilah dhewe-dhewe. ³⁴Sabanjure Sang Mesobab, Yamlekh, Yosa bin Amasia, ³⁵Yoel, Yehu bin Yosibya Seraya bin Asiel, ³⁶Elyoenai, Yaakoba, Yesohaya, Asaya, Adiel, Yesimiel, Benaya, ³⁷Ziza bin Sifei bin Alon bin Yedaya bin Simri bin Semaya -- ³⁸panunggalane wong-wong iki kang kasebutake asma-asmane padha dadi panggedhene gotrah-gotrahe. Para kulawargane padha dadi saya ngambra-ambra. ³⁹Mulane banjur padha ngalih nyedhaki Gedor, nganti tekan ing sawetane lebak, golek pangonan kanggo wedhus-wedhuse. ⁴⁰Padha bisa oleh pangonan kang lemu lan prayoga; nagara iku jembar lan tentrem sarta santosa; wong kang padha manggon ing kono kang luwih dhisik iku padha turune Rama Kham. ⁴¹Para wong kang jenenge katulis iki anggone

mrono nalika jamane Sang Prabu Hizkia ratu ing Yehuda, sarta padha nyirnakake tarub-tarube wong Kham lan wong Meunim kang tinemu ana ing kono lan banjur padha ditumpes; kaya mangkono nganti tumeka ing dina iki. Sawuse mangkono tumuli padha ngejegi papan panggonane wong-wong mau, jalaran ing kono ana pangonan kanggo wedhus-wedhuse. ⁴²Saperangan, panunggalane bani Simeon, kehe wong limang atus padha ngalih menyang ing pangunungan Seir. Kang dadi panggedhene yaiku Sang Pelaca, Nearya, Refaya lan Sang Uziel, para putrane Sang Yisei. ⁴³Kekarene wong Amalek kang padha bisa oncat, disirnakake, banjur padha manggon ing kono nganti ing dina iki.

Suku-suku kang padha ana ing sawetane bengawan Yarden

5:1-26

5 ¹Para putrane Rama Ruben, pambajenge Rama Israel. Iya panjenengane iku putra pambajeng, nanging sarehne nglanggar kasucening pasareane kang rama, mulane haking pambarepe banjur kaparingake marang tedhake Rama Yusuf, uga putrane Rama Israel sanadyan ora kacathet ana ing sarasilah dadi putra pambajeng. ²Rama Yehuda iku pancen ngluwahi para sadhereke, malah ana tedhake kang jumeneng ratu, nanging wewenanging pambarep kaparingake marang Rama Yusuf. ³Para putrane Rama Ruben, pambajenge

Rama Israel, yaiku Henokh, Palu, Hezron lan Karmi. ⁴Turune Rama Yoel yaiku Semaya, putrane; iki peputra Gog; iki peputra Simeii; ⁵iki peputra Mikha; iki peputra Reaya; iki peputra Baal; ⁶iki peputra Beera kang banjur diangkut menyang ing pambuwangan dening Sang Prabu Tilgat-Pilneser, ratu ing Asyur; iku kang dadi panggedhening wong Ruben.

⁷Para sadhereke manut gotrah-gotrahe, kaya kang katulisan ing sarasilah manut turune, yaiku Yeiel, iku panggedhene, banjur Zakharia, ⁸lan Bela bin Azas bin Sema bin Yoel; iku kang manggon ana ing Aroer lan kang wilayahe nganti tekan ing Nebo lan Baal-Meon. ⁹Lan ing sisih wetan wilayahe nganti tekan ing pinggire pasamunan, kang gumelar wiwit saka ing bengawan Efrat, amarga raja-kayane wus wuwuh akeh ana ing tanah Gilead. ¹⁰Nalika jamane Sang Prabu Saul padha andon perang nglawan wong Hagri, bareng wong-wong iki wus padha tumiba ana ing tangane, banjur padha ngenggoni tarub-tarube wong-wong iku ana ing wilayah sawetane Gilead kabeh.

¹¹Turune Rama Gad iku padha manggon sandhing bani Ruben ana ing tanah Basan nganti tekan ing Salkha. ¹²Yoel kang dadi kepalane lan Safam kang angka loro; uga Yaenai lan Safat padha manggon ing Basan. ¹³Para sadhereke manut kulawargane yaiku Mikhael, Mesulam, Syeba, Yorai, Yakan, Ziya lan Eber, gunggung ana pitu. ¹⁴Iku para putrane Rama Abihail bin Huri bin Yaroah bin Gilead bin Mikhael bin Yesisai bin Yahdo bin

Bus. ¹⁵ Rama Ahi bin Abdiel bin Guni iku salah sijining kepala kulawargane. ¹⁶ Iku padha manggon ana ing Gilead ing tanah Basan lan ing sakehing kutha wewengkone lan ing sakehe tanah pangonan ing Saron nganti tekan ing poncot-poncote. ¹⁷ Wong-wong mau padha dipengeti kabeh ana ing sarasilah ing jamane Sang Prabu Yotam, ratu ing Yehuda, lan ing jamane Sang Prabu Yerobeam, ratu ing Israel.

¹⁸ Panunggalane bani Ruben, wong Gad lan saparone suku Manasye ana patang puluh papat ewu pitung atus sewidak kang sembada ing perang, wong kang prigel, kang sikep tameng lan pedhang, sarta menthang gandhewa apadene kang lanteh ing perang.

¹⁹ Iku padha andon perang nglawan wong Hagri, Yetur, Nafisy lan Nedab. ²⁰ Padha oleh pambiyantu anggone nglawan wong-wong mau, satemah wong Hagri dalah kabeh kang padha ngrewangi padha kaulungake marang ing tangane, amarga ing sajroning perang iku padha nyuwun tulung marang Gusti Allah. Panyuwune banjur dikabulake, awit padha kumandel marang Panjenengane.

²¹ Raja-kayane wong-wong mau padha diebeki dadi jarahan: untane seket ewu, wedhuse rong atus seket ewu lan kuldine rong ewu, uga manungsa satus ewu jiwa. ²² Akeh wong kang tiwas marga pinatenan, awit peperangan iku saka Gusti Allah. Panggonane wong-wong mau nuli padha diejegi nganti ing jaman pambuwangan.

²³Saparone suku Manasye manggon ing nagara kono wiwit saka ing tanah Basan nganti ing Baal-Hermon, Senir lan gunung Hermon. Cacah-jiwane banjur wus dadi akeh. ²⁴Iki para kepalaning kulawarga-kulawarga mau: Sang Hefer, Yisei, Eliel, Azriel, Yeremia, Hodawya lan Sang Yahdiel, para wong prawira kang gagah-prakosa, para wong kang misuwur, para kepalaning kulawarga-kulawargane.

²⁵Nanging bareng wong-wong mau padha ora setya marang Gusti Allahe para leluhure lan laku jina kanthi patrap ngeloni sakehe allahe bangsa-bangsa ing nagara kang wus kasirnakake dening Gusti Allah saka ing ngarepe, ²⁶Gusti Allahe Israel nuli nggigah panggalihe Sang Prabu Pul, yaiku Sang Prabu Tilgat-Pilneser, ratu ing Asyur, temah Sang Nata iki banjur mboyongi wong-wong mau, kaparakake marang ing pambuwangan, yaiku para wong Ruben, wong Gad lan separone suku Manasye. Iku padha diboyongi menyang ing Halal, Habor, Hara lan ing kali ing nagara Gozan. Mulane wong-wong mau padha ana ing kana nganti ing dina iki.

Suku Lewi

6:1-30

6 ¹Para putrane Rama Lewi yaiku Gerson, Kehat lan Merari. ²Rama Kehat peputra Amram, Yizhar, Hebron lan Uziel. ³Para putrane Rama Amram yaiku Rama Harun,

Nabi Musa lan Ibu Miryam. Para putrane Rama Harun yaiku Nadab, Abihu, Eleazar lan Itamar.

⁴Rama Eleazar peputra Pinehas; Rama Pinehas peputra Abisua, ⁵Rama Abisua peputra Buki; Rama Buki peputra Uzi; ⁶Rama Uzi peputra Zerahya; Rama Zerahya peputra Merayot; ⁷Rama Merayot peputra Amarya; Rama Amarya peputra Ahitub; ⁸Rama Ahitub peputra Zadhok; Rama Zadhok peputra Ahimaas; ⁹Rama Ahimaas peputra Azarya; Rama Azarya peputra Yohanan; ¹⁰Rama Yohanan peputra Azarya; iku kang dadi imam ana ing Padaleman Suci, yasane Sang Prabu Sulaeman ana ing Yerusalem. ¹¹Rama Azarya peputra Amarya; Rama Amarya peputra Ahitub; ¹²Rama Ahitub peputra Zadhok; Rama Zadhok peputra Salum; ¹³Rama Salum peputra Hilkia; Rama Hilkia peputra Azarya; ¹⁴Rama Azarya peputra Seraya; Rama Seraya peputra Yozadak; ¹⁵Rama Yozadak iki katut diboyong nalika Pangeran Yehuwah marengake wong Yehuda lan Yerusalem padha diangkat marang ing pambuwangan dening Sang Prabu Nebukadnezar.

¹⁶Para putrane Rama Lewi yaiku Gerson, Kehat, lan Merari. ¹⁷Iki asmane para putrane Rama Gerson: Libni lan Simeil. ¹⁸Para putrane Rama Kehat yaiku Amram, Yizhar, Hebron lan Uziel. ¹⁹Para putrane Rama Merari yaiku Mahli lan Musi.

Iki gotrah-gotrahe suku Lewi ing sajroning kulawangsa-kulawangane: ²⁰kang saka Rama Gerson yaiku Libni, kang putra; dene iki

peputra Yahat; iki peputra Zima; ²¹ iki peputra Yoah; iki peputra Ido; iki peputra Zerah; iki peputra Yeatrai.

²² Para putrane Rama Kehat yaiku: Aminadab; iki peputra Korakh; iki peputra Asir; ²³ iki peputra Elkana; iki peputra Ebyasaf; iki peputra Asir; ²⁴ iki peputra Tahat; iki peputra Uriel; iki peputra Uzia; iki peputra Saul.

²⁵ Rama Elkana peputra Amasai lan Ahimot,

²⁶ iki peputra Elkana; iki peputra Zofai; iki peputra Nahat; ²⁷ iki peputra Eliab; iki peputra Yeroham; iki peputra Elkana. ²⁸ Para putrane

Rama Samuel yaiku Yoel, iki pambajenge, dene kang angka loro yaiku Abia. ²⁹ Para

turune Rama Merari yaiku Mahli: iki peputra Libni; iki peputra Simei; iki peputra Uza; ³⁰ iki peputra Simea; iki peputra Hagia; iki peputra Asaya.

Penyanyi-penyanyi ing Padalemaning Sang Yehuwah

6:31-47

³¹ Iki para wong kang diparingi bubuhan dening Sang Prabu Dawud nuntun nyanyian ana ing padalemaning Sang Yehuwah sawuse pethi oleh papan pakendelan. ³² Anggone leladi dadi penyanyi ana ing ngarepe Tarub Suci, yaiku Tarub Pasewakan, nganti Sang Prabu Suleman yasa padalemaning Sang Yehuwah ana ing Yerusalem. Anggone nglakoni kawajibane iku manut pranatane. ³³ Iki wong-wong kang padha kaparingan bubuhan

mau dalasan para anak-anake: saka bani Kehat yaiku Heman. iku penyanyi, anake Yoel bin Samuel ³⁴ bin Elkana bin Yeroham bin Eliel bin Toah ³⁵ bin Zuf bin Elkana bin Mahat bin Amasai ³⁶ bin Elkana bin Yoel bin Azarya bin Zefanya ³⁷ bin Tahat bin Asir bin Ebyasaf bin Korakh ³⁸ bin Yizhar bin Kehat bin Lewi, putrane Rama Israel.

³⁹ Kang nisihe ana ing tengene Asaf, sadulure tunggal suku, yaiku Asaf bin Berekhya bin Simea ⁴⁰ bin Mikhael bin Baaseya bin Malkia ⁴¹ bin Etani bin Zerah bin Adaya ⁴² bin Etan bin Zima bin Simei ⁴³ bin Yahat bin Gerson, putrane Rama Lewi.

⁴⁴ Kang ana ing sisih kiwa panunggalane bani Merari, para sadulur tunggal suku, yaiku Etan bin Kisi bin Abdi bin Malukh ⁴⁵ bin Hasabya bin Amazia bin Hilkia ⁴⁶ bin Amzi bin Bani bin Semer ⁴⁷ bin Mahli bin Musi bin Merari, putrane Rama Lewi.

Turune Rama Harun

6:48-53

⁴⁸ Para sadulure tunggal suku, wong-wong Lewi liyane, padha dipasrahi sakehe pagawean ing Tarub Suci, padalemaning Allah. ⁴⁹ Nanging Rama Harun lan para putrane kawajibane ngobong kurban ing misbyah kurban obaran lan ing misbyah pangobongan dupa, lan nindakake sakehing pagawean ing pasucen pinunjul sarta nganakake upacara-pirukun kanggo wong Israel, ngetrepi apa kang

kadhawuhake dening Nabi Musa, abding Allah iku. ⁵⁰Iki para putrane Rama Harun: Eleazar, putrane; iki peputra Pinehas; iki peputra Abisua; ⁵¹iki peputra Buki; iki peputra Uzi; iki peputra Zerahya; ⁵²iki peputra Merayot; iki peputra Amarya; iki peputra Ahitub; ⁵³iki peputra Zadhok; iki peputra Ahimaas.

Kutha-kuthane wong Lewi

6:54-81

Ys. 21:1-42

⁵⁴Iki papan padunungane manut papan-papaning pakemahane ana ing wilayahe: Tedhake Rama Harun, kang klebu gotrahe wong Kehat, iku ketiban undhi kang kawitan ⁵⁵iku padha diwenahi Hebron ing tanah Yehuda dalasan pangonan-pangonan ing saubenge, ⁵⁶nanging pategalane kutha kono sadesadesane wus kapasrahake marang Rama Kaleb bin Yefune. ⁵⁷Tedhake Rama Harun padha diwenahi kutha pangungsen Hebron, lan Libna dalah pangonan-pangonane, sarta Yatir, banjur Estemoa dalah pangonan-pangonane; ⁵⁸Hilen dalah pangonan-pangonane, Debir dalah pangonan-pangonane, ⁵⁹Asan dalah pangonan-pangonane lan Bet-Semes dalah pangonan-pangonane; ⁶⁰lan saka suku Benyamin: Geba dalah pangonan-pangonane, Alemet dalah pangonan-pangonane tuwin Anatot dalah pangonan-pangonane. Kutha-kuthane kabeh ana telulas kang kabage-bage

ana ing antarane para gotrahe. ⁶¹Anadene saluwihe turune Rama Kehat mau, sawuse kaundhi, tanpa kutha sapuluh saka gotrahe suku iku, yaiku saka suku Manasye, kang saparo iku.

⁶²Turune Rama Gerson manut gotrah-gotrahe diwenehi kutha telulas saka suku Isakhar, suku Asyer, suku Naftali lan saka suku manasye kang ana ing Basan. ⁶³Turune Rama Merari manut gotrah-gotrahe sawuse kaundhi diwenehi kutha rolas saka suku Ruben, saka suku Gad lan saka suku Zebulon.

⁶⁴Dadine wong Israel menehi marang wong lewi kutha-kutha mau dalah pangonan-pangonane. ⁶⁵Wong-wong iku uga menehi kalawan kaundhi kutha-kutha kang kapratelakake jeneng-jenenge mau, saka suku bani Yehuda, saka suku bani Simeon lan saka suku bani Benyamin.

⁶⁶Gotrah-gotrah liyane saka turune Rama Kehat, tanpa kutha-kutha saka suku Efraim, minangka dhaerahe, ⁶⁷yaiku diwenehi kutha pangungsen Sikhem dalah pangonan-pangonane ing pagunungan Efraim, banjur Gezer lan pangonan-pangonane, ⁶⁸Yokmeam dalah pangonan-pangonane, ⁶⁹Ayalon dalah pangonan-pangonane lan Gat-Rimon dalah pangonan-pangonane. ⁷⁰Sarta saka suku Manasye kang saparone mau: Aner dalah pangonan-pangonane, lan Bileam dalah pangonan-pangonane. Dadi kutha-kutha mau diwenehake marang gotrah-gotrah saluwihe saka turune Rama Kehat.

⁷¹ Para turune Gerson tanpa saka saparone suku Manasye: Golan kang ana ing Basan dalah pangonan-pangonane banjur Asytarot dalah pangonan-pangonane; ⁷² saka suku Isakhar: Kedesy dalah pangonan-pangonane: Daberat dalah pangonan-pangonane, ⁷³ Ramot dalah pangonan-pangonane lan Anem dalah pangonan-pangonane; ⁷⁴ saka suku Asyer: Masal dalah pangonan-pangonane, Abdon dalah pangonan-pangonane, ⁷⁵ Hukok dalah pangonan-pangonane lan Rehob dalah pangonan-pangonane; ⁷⁶ saka suku Naftali: Kedesy ing Galilea dalah pangonan-pangonane, Hamon dalah pangonan-pangonane lan Kiryataim dalah pangonan-pangonane.

⁷⁷ Turune Rama Merari saluwih tanpa saka suku Zebulon: Rimono dalah pangonan-pangonane lan Tabor dalah pangonan-pangonane; ⁷⁸ lan ana ing sabrange bengawan Yarden ing sacedhake Yerikho, ing sisih wetane bengawan Yarden, kang diwenehake saka suku Ruben: Bezer ing pasamunan dalah pangonan-pangonane, Yahas dalah pangonan-pangonane, ⁷⁹ Kedemot dalah pangonan-pangonane lan Mefaat dalah pangonan-pangonane; ⁸⁰ sarta saka suku Gad: Ramot ing Gilead dalah pangonan-pangonane, Mahanaim dalah pangonan-pangonane, ⁸¹ Hesybon dalah pangonan-pangonane tuwin Yaezer dalah pangonan-pangonane.

Suku-suku kekarene

7:1-40

7¹ Para putrane Rama Isakhar yaiku Tola lan Pua, Yasub lan Simeon, gunggung papat. ²Rama Tola peputra Uzi, Refaya, Yeriel, Yakhmai, Yibsam lan Samuel, iki padha dadi kepalaning turune Rama Tola, padha wong prawira kang gagah prakosa; manut daftar jamane Sang Prabu Dawud gunggung turune ana rolikur ewu nem atus. ³Turune Uzi yaiku Yizrahya, dene putrane Rama Yizrahya yaiku Mikhael, Obaja, Yoel lan Yisia, gunggung lima, kabeh padha dadi kepala. ⁴Sangisore manut daftar turune lan manut kulawangane, ana golongan-golongan prajurit kang cacache telung puluh enem ewu, awit bojone lan anak-anake akeh. ⁵Para sadulure tunggal taler panunggalane gotrahe Rama Isakhar, iku padha wong prawira kang gagah prakosa, kabeh ana wolung puluh pitu ewu, kang padha kacathetan ana ing sarasilah.

⁶Para putrane Rama Benyamin yaiku Bela, Bekher lan Yediael, gunggung telu. ⁷Para putrane Rama Bela yaiku Ezbon, Uzi, Uziel, Yerimot lan Iri, gunggung lima, padha dadi kepala kulawangsa, padha wong prawira kang gagah prakosa; kang padha kacathet ing sarasilah ana rolikur ewu telung puluh papat. ⁸Para putrane Rama Bekher yaiku Zemira, Yoas, Eliezer, Elyoenai, Omri, Yeremot, Abia, Anatot lan Aletmet, iku kabeh para

putrane Rama Bekher. ⁹Kang padha kacathet ing sarasilah, manut turune, kepala-kepala kulawangsane, padha wong prawira kang gagah prakosa, ana rong puluh ewu rong atus.

¹⁰Para turune Rama Yediael yaiku Bilhan lan turune Rama Bilhan yaiku Yeusy, Benyamin, Ehud, Kenaana, Zetan, Tarsis lan Ahisahar.

¹¹Iku kabeh turune Rama Yediael, padha dadi kepalane kulawangsane, padha wong prawira kang gagah prakosa; wong kang sembada ing perang ana pitulas ewu rong atus. ¹²Anadene Rama Supim lan Rama Hupim iku turune Rama Ir; Rama Husim iku turune Rama Aher.

¹³Para putrane Rama Naftali yaiku Yahziel, Guni, Yezer lan Salum; iku padha turune ibu Bilha.

¹⁴Turune Rama Manasye yaiku Asriel, kang miyos saka ampile wanita saka ing Aram; iki peputra makhir, ramane Gilead. ¹⁵Rama Makhir mundhut garwa kanggo Hupim lan Supim; asmane sadhereke estri iku Maakha.

Putrane kang angka loro yaiku Zelafead. Rama Zelafead iku mung peputra putri.

¹⁶Nanging Ibu Maakha, garwane Rama Makhir peputra kakung, kang diparingi asma Peresy; sadhereke kakung yaiku Seres, kang nurunake Ulam lan Rekem. ¹⁷Turune Rama Ulam yaiku Bedan. Iku turune Rama Gilead bin Makhir,

putrane Rama Manasye. ¹⁸Sadhereke putri, Ibu Molekhet, peputra Isyhod, Abiezer lan Makhla. ¹⁹Para putrane Rama Semida yaiku Akhyan, Sekhem, Likhi lan Aniam.

²⁰Turune Rama Efraim yaiku Sutelah, iki nurunake Bered, iki nurunake Tahat, iki nurunake Elada, iki nurunake Tahat, ²¹iki nurunake Zabad, iki nurunake Sutelah, banjur Ezer lan Elad. Iku padha disedani dening wong-wong ing Gad, kang lair ana ing nagara kono, sabab padha ngrampas raja-kayane wong-wong mau. ²²Rama Efraim, ramane, sungkawa nganti pirang-pirang dina, temah para sadhereke padha tilik nglipur. ²³Sawuse mangkono panjenengane banjur nyareni kang garwa, wasana kang garwa mbobot lan peputra kakung, diparingi asma Beria, sabab kulawargane wus ditempuh ing bilai. ²⁴Putrane putri asma Seera; iku kang ngadegake Bet-Horon-Ngare lan Bet-Horon-Tengger sarta Uzen-Seera. ²⁵Putrane kakung Rama Beria yaiku Refah, banjur Resef; iki nurunake Telah, iki nurunake Tahan, ²⁶iki nurunake Ladan, iki nurunake Amihud, iki nurunake Elisama, ²⁷iki nurunake Nun, iki nurunake Yusak. ²⁸Tanah kagungane lan kang didalemi yaiku Betel dalah sawewengkone kabeh, Naaran ing sisih wetan, lan Gezer dalah sawewengkone kabeh ing sisih kulon, banjur Sikhem dalah sawewengkone kabeh sarta Aya dalah sawewengkone kabeh, ²⁹lan kang atapel-wates karo bani Manasye: Bet-Sean dalah sawewengkone kabeh, Megido dalah sawewengkone kabeh, Dhor dalah sawewengkone kabeh. Para tedhake Rama Yusuf, putrane Rama Israel padha manggon ana ing dhaerah-dhaerah kono.

³⁰ Para putrane Rama Asyer yaiku Yimna, Yiswa lan Beria; sadhereke estri asma Serah. ³¹ Para putrane Rama Beria yaiku Heber lan Malkiel; iki nurunake Birzait. ³² Rama Eber nurunake Yaflet, Somer lan Hotam sarta Sua, sadhereke estri. ³³ Para turune Rama Yaflet yaiku Pasakh, Bimbab lan Asywat. Iku para turune Rama Yaflet. ³⁴ Para putrane Rama Semer yaiku Ahi, Rohga, Yehuba lan Aram. ³⁵ Para putrane Rama Helem, sadhereke kakung yaiku Rama Zofah, Yimna, Seles lan Amal. ³⁶ Para putrane Rama Zofah yaiku Suah, Harnefer, Syual, Beri lan Yimra, ³⁷ Bezer, Hod, Sama, Silsa, Yitran lan Beera. ³⁸ Para putrane Rama Yeter yaiku Yefune, Pispal lan Ara. ³⁹ Para putrane Rama Ula yaiku Arah, Haniel lan Rizya. ⁴⁰ Iku kabeh tedhake Rama Asyer, para kepalane kulawangane, iku padha wong prawira gagah prakosa kang pilihan, para pemimpin linuwih. Gunggung kang kacathetan ana ing sarasilahé dadi wadya-bala ana nemlikur ewu.

Daftar tedhake Rama Benyamin

8:1-28

8 ¹ Rama Benyamin peputra Bela, iku pambajenge, Asybel kang angka loro, Ahrah kang angka telu, ² Noha kang angka papat, lan Rafa kang angka lima. ³ Rama Bela peputra Adar, Gera, Abihud, ⁴ Abisua, Naaman, Ahoah, ⁵ Gera, Sefufan lan Huram. ⁶ Iki para turune Rama Ehud -- iku padha dadi kepala-

kepalaning kulawangsa pendhudhuk Geba kang diboyong marang ing pambuwangan, menyang ing Manahat --: ⁷ Naaman, Ahia lan Gera padha ngangkatake wong-wong mau marang ing pambuwangan; iku nurunake Uza lan Akhihud.

⁸ Ana ing dhaerah Moab, Rama Saharaim sawuse nundhung Ibu Husim lan Ibu Baara, para garwane, banjur peputra. ⁹ Anggone peputra karo garwane, kang asma Hodesy, dene putra-putrane mau yaiku Yobab, Zibya, Mesa, Malkam, ¹⁰ Yeus, Sokhya lan Mirma, iku para putrane, padha dadi kepala kulawangsa; ¹¹ sadurunge iku karo Ibu Husim wus peputra, yaiku Ahitub lan Elpaal. ¹² Para putrane Rama Elpaal yaiku Eber, Misam lan Semed; iki kang ngedegake kutha Ono lan kutha Lod dalah sawewengkone.

¹³ Rama Beria lan Rama Sema iku padha dadi kepalaning kulawangsa pendhudhuk Ayalon; pendhudhuk ing Gat wus padha dilungakake. ¹⁴ Rama Ahyo, Sasak, Yeremot, ¹⁵ Zebaja, Arad, Eder, ¹⁶ Mikhael, Yispa lan Rama Yoha iku para putrane Rama Beria. ¹⁷ Rama Zebaja, Mesulam, Hizki, Heber, ¹⁸ Yismerai, Yislim lan Yobab iku para putrane Rama Elpaal. ¹⁹ Rama Yakim, Zikhri, Zabdi, ²⁰ Elyoenai, Ziletai, Eliel, ²¹ Adaya, Beraya lan Rama Simrat iku para putrane Rama Simei. ²² Rama Yispan, Eber, Eliel, ²³ Abdon, Zikhri, Hanan, ²⁴ Hananya, Elam, Antotia, ²⁵ Yifdeya lan Pnuel iku para putrane Rama Sasak. ²⁶ Rama Samserai, Seharya, Atalya, ²⁷ Yaaresya, Elia lan Rama

Zikhri iku para putrane Rama Yeroham. ²⁸Iku padha dadi kepalaning kulawangsa, para kepala manut turune; iku padha manggon ana ing Yerusalem.

Daftar tedhake Rama Saul

8:29-40

1Bb 9:35-44

²⁹Nanging kang manggon ing Gibeon ramane Rama Gibeon, yaiku Rama Yeiel, lan garwane asma Ibu Maakha. ³⁰Putrane pambajeng Rama Abdon, banjur Zur, Kisy, Baal, Nadab, ³¹Gedor, Ahyo, Zekher ³²lan Miklot kang nurunake Simea. Iku iya padha tindak lan manggon cedhak karo para sadhereke ana ing Yerusalem nunggil karo para sadhereke liyane. ³³Rama Ner nurunake Kisy; Rama Kisy nurunake Sang Prabu Saul; Sang Prabu Saul peputra Pangeran Yonatan, Malkisua, Abinadab lan Pangeran Eshbaal. ³⁴Pangeran Yonatan peputra Sang Meribaal lan Sang Meribaal nurunake Sang Mikha. ³⁵Sang Mikha nurunake Piton, Melekh, Tarea lan Akhas. ³⁶Sang Akhas nurunake Yehoada; Yehoada nurunake Alet, Azmawet lan Zimri; Sang Zimri nurunake Moza; ³⁷Sang Moza nurunake Bina; iki nurunake Rafa; iki nurunake Elasa lan iki nurunake Azel. ³⁸Sang Azel peputra nenem, iki asma-asmane: Azrikam, Bokhru, Ismael, Searya, Obaja lan Hanan. Iku kabeh putrane Rama Azel. ³⁹Para putrane Sang Esek, sadhereke, yaiku Ulam, iku pambajenge,

banjur Yeusy, iku kang angka loro, lan Elifelet, kang angka telu. ⁴⁰Para putrane Sang Ulam iku wong kang kendel-kendel, wong prawira kang gagah prakosa, juru manah; putra wayahe akeh: satus seket. Iku kabeh klebu tedhake Rama Benyamin.

Wong kang padha manggon ing Yerusalem

9:1-34

Ny 11:1-24

9¹ Wong Israel wus padha kapengetan kabeh ana ing sarasilah; padha katulisan ing bukuning para ratu ing Israel, dene wong Yehuda wus padha diboyong marang ing pambuwangan ing Babel marga saka anggone ora setya. ²Anadene para wong kang kawitan padha manggon maneh ana ing tanah-tanah pusakane, ana ing kutha-kuthane, yaiku para wong Israel lumrah, para imam, para wong Lewi lan para abdi ing padalemaning Allah.

³Kang manggon ing Yerusalem para wong panunggalane bani Yehuda, bani Benyamin, bani Efraim lan Manasye: ⁴Rama Utai bin Amihud bin Omri bin Imri bin Bani, saka turune Rama Peres bin Yehuda. ⁵Lan saka panunggalane wong Syela yaiku Rama Asaya, kang pambajeng, saputra-putrane. ⁶Saka turune Rama Serah yaiku Yeuel karo sanak sadhereke, nem atus sangang puluh. ⁷Saka bani Benyamin yaiku Salu bin Mesulam, bin Hodawya bin Hasenua, ⁸Yibnea bin Yeroham, Ela bin Uzi bin Mikhri lan Mesulam bin Sefaca

bin Rehuel bin Yibnia ⁹ karo sanak sadhereke manut turune, wong sangang atus seket enem. Kabeh iku padha dadi kepala kulawangsa.

¹⁰ Saka panunggalane para imam yaiku Yedaya, Yoyarib, Yakhin ¹¹ Azarya bin Hilkia bin Mesulam bin Zadhok bin Merayot bin Ahitub, pangarepe padalemaning Allah, ¹² banjur Adaya bin Yeroham bin Pasyhur bin Malkia lan Masai bin Adiel bin Yahzera bin Mesulam bin Mesilemit bin Imer, ¹³ dalah sanak sadhereke, kabeh kepala kulawarga, sewu pitung atus sewidak, para wong kang trampil nindhakake tatapangibadah ana ing padalemaning Allah.

¹⁴ Saka panunggalane para wong Lewi yaiku Semaya bin Hasub bin Azrikam bin Hasabya, saka turune Rama Merari; ¹⁵ nuli Bakbakar, Heresy, Galal lan Matanya bin Mikha bin Zikhri bin Asaf, ¹⁶ sarta Obaja bin Semaya bin Galal bin Yedutun lan Berekhya bin Asa bin Elkana, kang padha manggon ing desa-desane wong Nefota.

¹⁷ Para wong kang padha jaga gapura yaiku Salum, Akub, Talmon lan Ahiman. karo sanak sadulure; Salum kang dadi kepala.

¹⁸ Tekan saprene iku padha ana ing gapuraning Sang Nata ing sisih wetan. Iku padha dadi panjaganing gapurane patarubane bani Lewi.

¹⁹ Salum bin Kore bin Ebyasaf bin Korakh lan para sadulure tunggal kulawangsa, yaiku para wong Korakh, iku padha kawajiban dadi panjaganing lawange Tarub kaya para leluhure kang padha nduweni kawajiban ana ing patarubaning Pangeran Yehuwah dadi

panjaganing lawang lumebu. ²⁰ Ing sadurunge kang ngepalani wong-wong mau Pinehas bin Eliazar. Pangeran Yehuwah muga karsaa nganthi marang dheweke. ²¹ Zakharia bin Meselemya kang dadi panjaganing lawang Tarub Pasewakan. ²² Kabeh kang kapilih dadi panjaganing lawang ana rong atus rolas. Iku wus padha kapengetan ana ing sarasilah ing desa-desane. Wong-wong mau padha katetepake ing kalenggahan iku dening Sang Prabu Dawud lan Nabi Samuel, wong sidik. ²³ Wong-wong mau lan anak-anake padha kawajiban jaga anak ing gapuraning padalemane Pangeran Yehuwah, yaiku Dalem Tarub iku. ²⁴ Para kang jaga gapura iku padha kapapanake madhep ing keblat papat, yaiku madhep ngetan, ngulon, ngalor lan ngidul. ²⁵ Dene para sadulure kang padha manggon ing desa-desane, ing wektu-wektu kang wus katamtokake kawajiban lumebu nyambut gawe, suwene pitung dina bebarengan karo dheweke kabeh, ²⁶ dene kepala jaga gapura kang papat mau kalungguhane tetep. Iku padha wong Lewi, kang rumeksa marang kamar-kamar lan barang-barang padalemaning Allah. ²⁷ Wong iku padha nginep ing sakiwa-tengene padalemaning Allah mau, sabab padha tanggung-jawab ing bab pajagan lan kawajiban ngengakake lawang saben esuk. ²⁸ Wong-wong mau saperangan kawajiban ngurus pirantining pangibadah: ngetung mlebu-metuning barang-barang mau. ²⁹ Saperangan gaweane

ngurus piranti-piranti, yaiku sakehing prabot ing pasucen sarta ngurus glepung kang becik dhewe, anggur, lenga, menyan lan bumbu-bumbu. ³⁰Ana imam sawatara kang kawajiban nyawisake campuran anggi-anggi. ³¹Matica, salah sawijining wong Lewi, anake pambarep Salum, wong Korakh, kaparingan kawajiban tetep dadi tukang roti. ³²Turune Kehat yaiku saka golonganane sanak sadulure, ana saperangan kang kawajiban ngurus roti sesaosan kang dicawisake ing saben dina Sabat. ³³Para penyanyi, iku padha dadi kepalaning kulawangsane wong Lewi, kang padha manggon ana ing kamar-kamar, iku ora kena ing panggawean liyane, amarga rina wengi padha tansah nindakake pagaweane. ³⁴Iku padha kepalane kulawangsane wong Lewi, padha dadi kepala miturut turune; iku padha manggon ana ing Yerusalem.

Sarasilahe Sang Prabu Saul

9:35-44

³⁵Kang manggon ana ing Gibeon iku ramane Rama Gibeon, yaiku Rama Yeiel, lan garwane, yaiku Ibu Maakha. ³⁶Putrane pambajeng asma Abdon, nuli Zur, Kisy, Baal, Ner, Nadab, ³⁷Gedor, Ahyo, Zakharya lan Miklot. ³⁸Rama Miklot nurunake Simeam. Iku padha tindak manggon cedhak karo para sadhereke ana ing Yerusalem nunggil karo para sadhereke liyane. ³⁹Rama Ner nurunake Kisy; Rama Kisy nurunake Sang Prabu Saul; Sang Prabu Saul

peputra Pangeran Yonatan, Malkisua, Abinadab lan Esybaal. ⁴⁰ Pangeran Yonatan peputra Sang Meribaal, lan Sang Meribaal nurunake Sang Mikha. ⁴¹ Sang Mikha nurunake Piton, Melekh, Takhrea lan Akhas. ⁴² Sang Akhas nurunake Yaera, Sang Yaera nurunake Alemet, Azmawet lan Zimri; Sang Zimri nurunake Moza. ⁴³ Sang Moza nurunake Bina lan iki nurunake Refaya; iki nurunake Elasa, lan iki nurunake Azel. ⁴⁴ Sang Azel peputra nenem, iki asma-asmane: Azrikam, Bokhru, Ismael, Searya, Obaja lan Hanan. Iku para putrane Sang Azel.

Sang Prabu Saul Seda

10:1-14

1Sa 31:1-13

10 ¹ Wong Filisti perang nglawan wong Israel. Wong Israel padha keplayu ana ing ngarepe wong Filisti lan akeh kang mati ana ing pagunungan Gilboa. ² Sang Prabu Saul lan para putrane padha kaoyak dening wong Filisti; Pangeran Yonatan, Abinadab lan Malkisua, para putrane Sang Prabu Saul, padha kasedanan. ³ Peperangan iku tumrap Sang Prabu Saul saya abot. Bareng wadya-bala panahan mrangguli panjenengane, panjenengane banjur ketaton. ⁴ Sang Prabu Saul nuli ngandika marang kang ngampil dedamele: “Pedhangmu unusen, aku suduken, supaya wong-wong kang ikutan kae ora mreng lan nganggo dolanan aku.” Nanging kang ngampil dedamel mopo, awit ora tegel, Sang

Prabu Saul banjur mundhut pedhange, nuli dirungkebi. ⁵Bareng kang ngampil dedamele sumurup, manawa Sang Prabu wus seda, iya banjur ngrungkebi pedhange, tumuli mati.

⁶Dadine Sang Prabu Saul, putrane tetelu lan kulawargane kabeh padha nemahi seda.

⁷Bareng sakehe wong Israel kang ana ing lebak padha sumurup, manawa wadya-balane wus padha keplayu sarta Prabu Saul dalah para putrane wus seda, wong-wong mau padha lolos saka ing kutha-kuthane lan padha lumayu uga; wong Filisti banjur padha teka lan manggon ana ing kono.

⁸Esuke bareng wong Filisti padha teka mblejedi wong-wong kang mati, padha nyumurupi layone Sang Prabu Saul lan para putrane gumlimpang ana ing pagunungan Gilbea. ⁹Banjur padha diblejedi, mustakane Sang Prabu Saul dalah prabote perang kajupuk, kagawa mubeng-mubeng ana ing nagarane wong Filisti kanggo aweh pawarta marang brahala-brahalane lan marang rakyat. ¹⁰Prabote perang Sang Prabu Saul tumuli kadekek ing omahing allahe, nanging mustakane dipaku ana ing omahe Dagon.

¹¹Bareng wong ing Yabesy-Gilead kabeh padha krungu apa kang katandukake dening wong Filisti marang Sang Prabu Saul, ¹²kabeh wong kang gagah prakosa padha tata-tata lan banjur mangkat njupuk layone Sang Prabu Saul lan layone para putrane, digawa menyang Yabesy, balung-balunge padha kapetak ana ing sangisoring wit-witan gedhe ing Yabesy.

Sawuse mangkono nuli padha pasa pitung dina.

¹³Kaya mangkono sedane Sang Prabu Saul, jalaran saka anggone ora setya marang Pangeran Yehuwah, ora gondhelan marang pangandikane Sang Yehuwah lan marga saka anggone wus mundhut pitedah marang arwah, ¹⁴lan ora nyuwun pitedahing Sang Yehuwah. Mulane banjur disedani dening Pangeran Yehuwah lan kalenggahaning ratu kaparingake marang Sang Dawud bin Isai.

Sang Prabu Dawud jumeneng ratu ing Israel

11:1-3

2Sa 5:6-10

11 ¹Kabeh wong Israel banjur padha sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Dawud ana ing Hebron lan matur: “Kauningana, kawula sadaya punika sami tunggil balung tunggil daging kaliyan panjenengan dalem. ²Nalika Sang Prabu Saul ngasta paprentahan, sampun lami anggen paduka mimpin mobah-mosikipun tiyang Israel. Sarta Pangeran Yehuwah, Gusti Allah paduka, sampun ngandika dhateng paduka: Sira kang kudu ngengon umatingSun Israel, lan iya sira iku kang dadi ratuning umatingSun Israel.” ³Sakahe para tetuwane Israel tumuli padha sowan marang ing ngarsane Sang Nata ana ing Hebron, Sang Prabu Dawud banjur nganakake prajanjian karo wong-wong mau

ana ing Hebron ana ing ngarsaning Sang Yehuwah, Sang Prabu Dawud nuli jinebadan dadi ratu ing Israel, kayadene kang wus kapangandikakake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Samuel.

Sang Prabu Dawud ngrebat Yerusalem lan akadhaton ana ing kono

11:4-9

2Sa 5:6-10

⁴Sang Prabu Dawud banjur tindak menyang Yerusalem, yaiku Yebus, kadherekake dening wong Israel kabeh; anadene kang padha manggon ana ing nagara kono iku wong Yebus. ⁵Iku padha matur marang Sang Prabu Dawud: "Paduka boten badhe saged mlebet mriki." Nanging Sang Prabu Dawud banjur ngrebat beteng ing Sion, yaiku kuthane Sang Prabu Dawud. ⁶Sang Prabu wus ngandika: "Sapa sing dhisik dhewe ngalahake wong Yebus, iku bakal dadi panggedhe lan pemimpin." Kang banjur maju dhisik dhewe iku Yoab anake Zeruya, mulane nuli kaangkat dadi panggedhe. ⁷Sang Prabu Dawud tumuli akadhaton ana ing beteng kono, mulane iku banjur katelah jeneng: Kuthane Sang Prabu Dawud. ⁸Sang Prabu nuli nyantosani kutha mau ing saubenge, wiwit saka ing Milo, malah ing saubenge kabeh, dene saluwihe kutha iku dibangun maneh dening Sang Yoab. ⁹Saya suwe pangwaose Sang Prabu Dawud saya

gedhe, amarga Pangeran Yehuwah, Gustine sarwa tumitah nganthi marang panjenengane.

Para gedhug Sang Prabu Dawud

11:10-47

2Sa 23:8-39

¹⁰Iki para panggedhe para prawira kang ndherekake Sang Prabu Dawud, kang padha nyaosi pambiyantu akeh marang panjenengane, bebarengan karo wong Israel kabeh, ing bab anggone nggayuh kalenggahan ratu, kaya kang kapangandikakake dening Pangeran Yehuwah tumrap Israel. ¹¹Iki daftare para prawira kang ndherekake Sang Prabu Dawud: Sang Yasobam bin Hakhmoni, tetindhihe prawira telung puluh, iku kalawan ngolahake tumbake bisa nyirnakake mungsuh telung atus ing sajroning nempuh perang sapisan. ¹²Nuli Sang Eleazar bin Dhodho wong Ahohi; iki klebu gedhug kang telu cacahé. ¹³Nalika wong Filisti padha pacak baris ana ing Pas-Damim, Sang Eleazar pinuju ndherek Sang Prabu Dawud ana ing kono; ing kono ana pategalan, kang kebak tetanduran sair; bareng wadyabala lumayu saka ing ngarepe wong Filisti, ¹⁴gedhug telu mau ngadeg ana ing tengahe pategalan kono lan padha bisa ngukuhi tanah iku, malah banjur bisa ngalahake wong Filisti. Kaya mangkono anggone Pangeran Yehuwah paring kaunggulan kang ngleluwihi.

¹⁵ Ing sawijining dina panunggalane tetindhing telung puluh mau ana telu kang munggah ing gunung parang sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Dawud ana ing sacedhake guwa Adulam; nalika iku wadya-balane wong Filisti makuwon ana ing lebak Refaim. ¹⁶ Sang Prabu Dawud ing nalika samana pinuju ana ing beteng gunung, dene wadya-bala Filisti ing nalika iku ngejegi Betlehem. ¹⁷ Sang Prabu Dawud nuli katuwuhan pepenginan, pangandikane: “Ah, bok ya ana wong sing menahi ngombe aku banyu saka sumur ing Betlehem ing sacedhake gapura.” ¹⁸ Wong telu mau banjur nrobos ing patarubane wong Filisti, tumuli nimba banyu ing sumur Betlehem kang ana ing sacedhake gapura, nuli diangkat lan digawa marang ing ngarsane Sang Prabu Dawud. Nanging Sang Prabu Dawud ora karsa ngunjuk, banyune kacaosake marang Pangeran Yehuwa minangka kurban unjukan, ¹⁹ pangandikane: “Tumindak ingkang makaten punika, dhuh Allah, mugi tinebihna saking kawula. Punapa pantes kawula ngombe rahing toh-nyawanipun tiyang-tiyang punika? Amargi anggenipun sami mbekta toya punika kalayan ngetohaken nyawanipun.” Panjenengane ora karsa ngunjuk. Iku kang ditindakake dening gedhug telu mau.

²⁰ Sang Abisai, rayine Sang Yoab, iku kang dadi tetindhing wong telung puluh iku. Lan iya panjenengane iku kang kalawan ngolahake tumbake bisa mateni mungsuh telung atus; mulane banjur dadi kondhang ana ing antarane

wong telung puluh mau. ²¹Ing antarane wong telung puluh iku, panjenengane kang kajen dhewe, la wong iya dadi tetindhihe, ewa samono ora bisa madhani gegedhug telu mau.

²²Nuli Sang Benaya bin Yoyadha, turune wong gagah prakosa, kang gedhe lelabuhane, kang asale saka Kabzeel. Iku bisa mateni gegedhug Moab loro. Panjenengane iya tau lumebu ing gampeng lan mateni ing nalika dina tekaning salju. ²³Kejaba iku iya tau mateni wong Mesir, kang dhuwure limang asta, mangka wong Mesir iku nyekel tumbak kang kaya giliganing tenunan, nanging wong mau banjur diparani kalawan nggawa teken, tumbake direbut saka ing tangane wong Mesir mau, kang banjur dipateni kalawan tumbake dhewe. ²⁴Iku kang ditindakake dening Sang Benaya bin Yoyadha. mulane dadi kondhang ana ing antarane gegedhug telung puluh mau. ²⁵Pancen ana ing antarane wong telung puluh mau, panjenengane kang kajen dhewe, nanging iya ora bisa madhani gegedhug telu kasebut ing ngarep. Sang Benaya iku kaangkat dening Sang Prabu Dawud dadi panggedhening prajurit pengawale Sang Nata.

²⁶Sabanjure para prawira kang gagah prakosa liyane yaiku Sang Asael, sadhereke Sang Yoab, nuli Sang Elhanan bin Dhodho saka Betlehem: ²⁷Sang Samot, wong Harod; Sang Heles, wong Peloni; ²⁸Sang Ira bin Ikesy, wong Tekoa; Sang Abiezer, wong Anatot; ²⁹Sang Sibkhai, wong Husa; Sang Ilai, wong Ahohi; ³⁰Sang Maharai, wong Netofa; Sang

Heled bin Baaha, wong Netofa; ³¹ Sang Itai bin Ribai, saka ing Gibeaa, wong Benyamin; Sang Benaya, wong Piraton; ³² Sang Hurai saka ing lebak-lebak Gaas; Sang Abiel, wong Bet-Araba; ³³ Sang Azmawet, wong Bahurim; Sang Elyakhba, wong Saalbon; ³⁴ Sang Hasyem, wong Gizon; Sang Yonatan bin Sage, wong Harari; ³⁵ Sang Abiam bin Sakhar, wong Harari; sang Elifal bin Ur; ³⁶ Sang Hefer, wong Mekherati; Sang Ahia, wong Peloni; ³⁷ Sang Hezro, wong Karmel; Sang Naarai bin Ezbai; ³⁸ Sang Yoel, sadulure Natan; Sang Mibhar bin hagri; ³⁹ Sang Zelek, wong Amon; Sang Maharai, wong Beerot, kang ngampil dedamele Sang Senapati Yoab, putrane Sang Zeruya; ⁴⁰ Sang ira, wong Yetri; Sang Gareb, wong Yetri; ⁴¹ Sang Uria, wong Het; Sang Zabad bin Ahlai; ⁴² Sang Adina anake Ziza, wong Ruben, tetindhihe para wong Ruben, bebarengan wong telung puluh; ⁴³ Sang Hanan bin Maakha; Sang Yosafat, wong Mitni; ⁴⁴ Sang Uzia, wong Azytarot; Sang Syama lan Sang Yeiel, para putrane Sang Hotam wong Aroer; ⁴⁵ Sang Yediael bin Simri, lan Sang Yoha, sadhereke, wong Tizi; ⁴⁶ Sang Eliel, wong Mahawim; Sang Yeribai lan Sang Yosawya, para putrane Sang Elnaam; Sang Yitma, wong Moab; ⁴⁷ Sang Eliel, Obed lan Sang Yaasiel, wong Mezobaya.

Para pandhereke Sang Prabu Dawud ana ing Ziklag

12:1-22

12 ¹Iki para wong kang padha sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Dawud ana ing Ziklag, sasuwene panjenengane sumingkir marga saka Sang Prabu Saul bin Kisy. Iku uga padha kagolong para prawira kang mbiyantu panjengane ana ing peperangan. ²Iku padha sikep gegaman panah, kang bisa mbalangake watu lan nglepasake panah saka ing gendhewa nganggo tangan tengen utawa tangan kiwa. Wong-wong iku padha sadherek tunggal taler karo Sang Prabu Saul, kegolong wong Benyamin: ³Sang Akhiezer, tetindhihe, lan Sang Yoas, para putrane Sang Semaa wong Gibeon; Sang Yeziel lan Sang Pelet, para putrane Sang Azmawet, Sang Berakha lan Sang Yehu, wong Anatot; ⁴Sang Yismaya, wong Gibeon, sawijining gedhug ing antarane wong telung puluh kasebut ing ngarep, kang manggedheni wong telung puluh; Sang Yirmiya, Yehaziel, Yohanan lan Sang Yozabad, wong Gedera; ⁵Sang Eluzai, Yerimot, Bealya, Semarya lan Sang Sefaca, wong Harufi; ⁶Sang Elkana, Yisia, Azariel, Yoezer lan Sang Yasobam, para wong Korakh; ⁷Sang Yoela lan Sang Zebaja, para putrane Sang Yeroham, saka ing Gedor.

⁸Panunggalane wong Gad uga ana kang misah lan sowan ing ngarsane Sang Dawud

ana ing beteng ing pasamunan, yaiku para prawira kang gagah prakosa, wong kang sembada ing perang, kang pinter olah tameng lan tumbak sarta rupane kaya singa lan cukat kaya kidang ing pagunungan. ⁹Sang Ezer, tetindhihe, Sang Obaja, wong kang angka loro; Sang Eliab, wong kang katelu; ¹⁰Sang Mismana, wong kang angka papat; Sang Yirmiya, wong kang kalima; ¹¹Sang Atai, wong kang angka nenem; Sang Eliel, wong kapitu; ¹²Sang Yohanan, wong kang kawolu; Sang Elzabad, wong kang kasanga. ¹³Sang Yirmiya, wong kang angka sapuluh; Makhbani, wong kang kasewelas. ¹⁴Iku padha panunggalane bani Gad, padha dadi tetindhing wadya-bala; wong siji kang cilik dhewe kecongga nglawan wong satus, dene kang gedhe dhewe kecongga nandhingi wong sewu. ¹⁵Iya wong-wong iku kang nyabrang ing bengawan Yarden ing sasi kapisan, sanadyan bengawan iku luber sarta iya wong-wong iku kang nglungakake sakehe wong kang padha manggon ing sisih wetan lan sisih kulon.

¹⁶Bani Benyamin lan bani Yehuda ana saperangan kang sowan ing ngarsane Sang Dawud ana ing beteng mau, ¹⁷Sang Dawud tumuli miyos methukake para wong mau. Pangandikane marang wong-wong mau mangkene: “Manawa anggonmu padha marani aku iki kanthi sedyang becik, arep mbiyantu aku, aku bakal saeka-praya kalawan kowe kabeh, nanging manawa sedyamu arep padha ngulungake aku marang satruku kalawan

paekan, mangka aku ora tumindak daksiya, muga Gusti Allaha leluhur kita nguningani bab iku lan maringana paukuman marang kowe kabeh.”¹⁸ Ing kono Sang Roh banjur menuhi Sang Amasai, tetindhihe wong telung puluh mau, temah unjuke:

Kawula punika sami kagem paduka, dhuh
Sang Dawud,

saha sami ndherek paduka, dhuh
putranipun Sang Isai!

Tentrem-rahayu, tentrem-rahayu wontena
ing paduka

saha tentrem rahayu wontena ing
pambantu paduka,

sabab ingkang mitulungi paduka punika
Gusti Allah paduka!

Wong-wong mau banjur padha didadekake tetindhihing wadya-bala dening Sang Prabu Dawud.

¹⁹ Saka panunggalane Manasye uga ana kang padha mbalik mbiyantu Sang Prabu Dawud, nalika panjenengane bebarengan karo wong Filisti merangi Sang Prabu Saul. Lugune panjenengane iku ora sida mitulungi wong Filisti, sabab para ratu ing kutha-kuthane wong Filisti iku sawuse mutus, banjur ngesahake panjenengane, awit rembage mangkene: “Saged ugi mangke mbalik dhateng Saul, gustinipun, kalayan ngulungaken sirah kita.”

²⁰ Nalika tindak menyang ing Ziklag suku Manasye ana saperangan kang mbalik marang ing panjenengane, yaiku: Sang Adnah, Yozabad, Yediael, Mikhael, Yozabad, Elihu lan

Sang Siletai, para tetindhihe wadya-bala sewu saka suku Manasye. ²¹Iku padha mbiyantu Sang Dawud nglawan grombolan, amarga kabehe padha prawira lan gagah prakosa sarta dadi tetindhing wadya-bala. ²²Ing saben dina ndalidir tekane wong kang padha sowan ing ngarsane Sang Dawud sumedya mbiyantu panjenengane, satemah banjur dadi wadya-bala gedhe, kaya wadya-balane Allah.

Wadya-balane Sang Prabu Dawud ana ing Hebron

12:23-40

²³Iki cacahé wadya-bala kang sikep gegamaning perang kang padha sowan ing ngarsane Sang Prabu Dawud ana ing Hebron, prelu ngunjukake kalenggahan ing ratu Sang Prabu Saul marang Sang Prabu Dawud, cocog karo pangandikane Pangeran Yehuwah. ²⁴Bani Yehuda kang sikep tameng lan tumbak nem ewu wolung atus, kang siyaga ing perang. ²⁵Saka bani Simeon para prawira kang gagah prakosa sembada ing perang ana pitung ewu satus. ²⁶Saka bani Lewi ana patang ewu nem atus, ²⁷kawuwuhan Sang Yoyadha, pemimpining gotrah Harun lan bebarengan karo panjenengane ana telung ewu pitung atus, ²⁸sabanjure Sang Zadhok, sawijining prawira enom kang gagah prakosa, kalawan pemimpin ing kulawangsa rolikur. ²⁹Saka bani Benyamin, para sadhereke Sang Prabu Saul tunggal suku, ana telung ewu, nganti tumeka

dhek samana wong-wong mau isih akeh kang tetep sumuyud marang kulawangane Sang Prabu Saul. ³⁰Saka bani Efraim rong puluh ewu wolung atus, para prawira kang gagah prakosa wong kang kondhang ana ing antarane para kulawangane. ³¹Saka separone suku Manasye ana wolulas ewu kang katuding kalawan kasebutake jenenge, supaya mangkat lan njumenengake Sang Prabu Dawud dadi ratu. ³²Saka bani Isakhar para wong kang duwe kawruh bab wektu-wektu kang trep, satemah padha nyumurupi apa kang prayoga katindakake dening wong Israel: rong atus, padha dadi kepala karo sakehe sadulure tunggal suku kang dadi reh-rehane. ³³Saka Zebulon wong kang padha sembada ing perang kang bisa ngempakake gegaman warna-warna: seket ewu kang sumanggem nyaosi pambiyantu ora kalawan mangro tingal. ³⁴Saka Naftali wong sewu, padha dadi pemimpin bebarengan karo wong telung puluh pitu ewu kang asikep tameng lan tumbak. ³⁵Saka Dhan para wong kang siyaga ing perang: wolu likur ewu nem atus. ³⁶Saka Asyer para wong kang sembada lan pinter ing perang: patang puluh ewu. ³⁷Saka ing sabrange bengawan Yarden, yaiku saka suku Ruben, Gad lan separone suku Manasye liyane, para wong kang sikep gegamaning perang warna-warna: satus rong puluh ewu.

³⁸Kabeh mau, prajurit, wong kang padha nggolong dadi sabarisan kang siyaga ing perang; kaya mangkono anggone padha sowan

menyang Hebron sumedya njumenengake Sang Prabu Dawud dadi ratu ing saindenging Israel kabeh kalawan tulusing ati; sakehe wong Israel liyane pancen iya wus padha saiyeg arep njumenengake Sang Prabu Dawud dadi ratu. ³⁹ Anggone ana ing kana, tetunggilan karo Sang Prabu Dawud, suwene telung dina, padha ndherek dhahar lan ngunjuk, awit para sadulure kang nganakake pasugatan. ⁴⁰ Uga para wong kang manggon ing sacedhake, malah saka bani Isakhar, Zebulon lan Naftali, padha seba nyaosake bahan pangan kalawan kaemotake ing kuldi, unta, bihal lan sapi, yaiku olah-olahan glepung, kuwih woh anjir lan kuwih kismis, anggur lan lenga, sapi lan wedhus, nganti akeh banget, awit ing Israel ana kabungahan.

Pethi prajanjian kaelih saka ing Kiryat-Yearim

13:1-14

2Sa 6:1-11

13 ¹ Sang Prabu Dawud pirembagan karo para tetindhinging wadya-bala sewu lan wadya-bala satus sarta karo sakehing pengarep. ² Pangandikane Sang Prabu Dawud marang pasamuwan Israel kabeh mangkene: “Manawa sira padha nganggep prayoga lan manawa di parengake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, ayo padha nyebar kongkonan marang para sadulur kita kang isih padha manggon ing sawewengkone Israel

kabeh, lan kejaba iku marang para imam lan para wong Lewi kang ana ing kutha-kutha, kang kaubengan ing tanah pangonane, supaya wong-wong iku padha nglumpuk mrene.

³Sarta maneh ayo padha ngelih pethine Gusti Allah kita mrene, amarga dhek jamane Sang Prabu Saul aku ora padha mikir bab iku.” ⁴Ing kono kabeh kang masamuwan padha munjuk, manawa bakal padha nindakake bab iku, awit usul iku kaangep becik dening wong sabangsa kabeh.

⁵Sang Prabu Dawud banjur nimbali sakehe wong Israel wiwit kang ana ing kali Sikhor ing tanah Mesir nganti tekan kang ana ing sacedhake dalam menyang ing kutha Hamat, padha kadhawuhan mboyong pethining Allah saka ing Kiryat-Yearim. ⁶Sang Prabu Dawud banjur tindak menyang ing Baala, ing Kiryat-Yearim, kang klebu wilayah Yehuda, kadherekake dening wong Israel kabeh, arsa mboyong pethining Allah saka ing kana, kang disebut nganggo asmane Pangeran Yehuwah kang adhedhampar ing sandhuwure kerubim.

⁷Pethine Gusti Allah katitihake ing kreta kang anyar saka ing omahe Abinadab, dene kang nglakokake kreta mau Uza lan Ahyo. ⁸Sang Prabu Dawud lan wong Israel kabeh padha beksa ana ing ngarsaning Allah kanthi ngetog kakiyatan, kairing ing kekidungan, clempung, slukat trebang, kecer lan kalasangka.

⁹Bareng tekan ing panutone Kidon, Uza tumuli mulung tangane nyekel pethi mau, amarga sapi-sapine padha kejrungup. ¹⁰Ing

kono Pangeran Yehuwah banjur duka banget marang Uza, Uza dipateni, marga tangane gumrageh marang pethi mau; dheweke mati ana ing ngarsaning Allah. ¹¹ Sang Prabu Dawud ngungun, dene Pangeran Yehuwah nggebag Uza kanthi patrap kang nggegirisi iku; mulane panggonan kono banjur kaaranan Peres-Uza nganti saprene. ¹² Nalika iku Sang Prabu Dawud nuli dadi ajrih marang Gusti Allah, banjur ngandika: “Kapriye anggoningsun bisa mboyong pethining Allah iku menyang ing padununganingsun.” ¹³ Marga saka iku Sang Prabu Dawud ora karsa mindhah pethi mau menyang ing papan padalemane, ing kuthane Sang Prabu Dawud, nanging Sang Prabu Dawud tumuli menggok, pethi kabekta menyang ing omahe Obed-Edom, wong Gat. ¹⁴ Pethining Allah mau anggone dumunung ana ing satengahe brayate Obed-Edom suwene telung sasi lan Pangeran Yehuwah mberkahi brayate Obed-Edom sarta sakehe barang darbeke.

Kraton lan brayate Sang Prabu Dawud

14:1-7

2Sa 5:11-16 1Bb 3:5-9

14 ¹ Sang Prabu Hiram, ratu ing nagara Tirus, ngintunake utusan marang Sang Prabu Dawud kalawan nggawa kayu Eres, tukang-tukang batu lan tukang-tukang kayu arep yasa kadhaton kagem Sang Prabu. ² Ing kono Sang Prabu Dawud mangertos, manawa

Pangeran Yehuwah wus netepake anggone jumeneng ratu ing Israel, awit drajating paprentahane kaluhurake marga saka Israel umate.

³Sang Prabu Dawud mundhut garwa maneh sawetara ana ing Yerusalem, lan banjur kagungan putra maneh kakung lan putri.

⁴Iki asmane para putra kang miyos ana ing Yerusalem: Pangeran Syamua, Sobab, Natan, Suleman, ⁵Yibkhar, Elisua, Elpelet, ⁶Nogah, Nefeg, Yafia, ⁷Elisama, Beelyada lan Elifelet.

Sang Prabu Dawud ngawonake wong Filisti

14:8-17

2Sa 5:17-25

⁸Bareng wong Filisti krungu, manawa Sang Prabu Dawud wus kajebadan dadi ratu ing saindenging Israel, wong Filisti kabeh banjur tumandang arep nyekel Sang Prabu Dawud. Nanging Sang Prabu Dawud mireng bab iku, tumuli tindak methukake. ⁹Nalika wong Filisti padha teka lan nempuh lebak Refaim, ¹⁰Sang Prabu Dawud munjuk marang Gusti Allah: "Punapa kawula kapareng tumandang nglawan tiyang Filisti punika saha punapa Paduka badhe masrahaken tiyang-tiyang punika dhateng ing tangan kawula?" Paring wangsulane Sang Yehuwah: "Mangkata, Ingsun bakal ngulungake wong-wong iku marang ing tanganira." ¹¹Sang Prabu Dawud nuli bidhal menyang ing Baal-Perazim; wong

Filisti padha kagecak ana ing kono. Sang Prabu Dawud ngandika: “Gusti Allah wus nrobos mungsuhku lumantar aku kaya panrobosing banyu.” Mulane panggonan kono banjur kaaranan Baal-Perazim. ¹² Wong Filisti padha ninggal allah-allahe ana ing kono, lan awit saka dhawuhe Sang Prabu Dawud iku padha kaobongan nganti tapis dening wong Israel.

¹³ Nalika wong Filisti padha nempuh lembah iku maneh, ¹⁴ Sang Prabu Dawud munjuk marang Gusti Allah, sarta Gusti Allah banjur paring wangsulan, pangandikane: “Sira aja nempuh saka ing burine, nanging sira ngubengana wong-wong iku, supaya kena sira tempuh saka ing wit-witan baka. ¹⁵ Lan manawa sira krungu swara kaya ana kang lumaku ing pucuking wit-wit baka mau, sira nuli metua majua perang, sabab Gusti Allah wus miyosi perang ana ing ngarepira lan bakal ngawonake wadya-balane wong Filisti.” ¹⁶ Sang Prabu Dawud tumuli nglampahi sadhawuhing Allah marang panjenengane, wadya-bala Filisti kagecak, wiwit saka ing Gibeon nganti tekan ing Gezer. ¹⁷ Asmane Sang Prabu Dawud banjur misuwur ana ing sakehing nagara, sarta Pangeran Yehuwah ndhatengake rasa giris marang panjenengane ana ing atine sakehe bangsa.

Pethi kaboyong menyang ing Yerusalem

15:1--16:6

2Sa 6:12-23

15 ¹Sang Prabu Dawud yasa gedhong-gedhong kagem panjenengane piyambak ana ing kuthane Sang Prabu Dawud; sawuse mangkono banjur cecawis panggonan kanggo pethining Allah lan kadamelake tarub. ²Nalika iku Sang Prabu Dawud ngandika: "Aja ana wong kang ngusung pethining Allah, kejaba wong Lewi, amarga wong-wong iki kang pinilih dening Pangeran Yehuwah supaya ngusung pethining Yehuwah lan kang rumeksa nganti ing salawas-lawase."

³Sawuse mangkono Sang Prabu Dawud tumuli nimbali wong Israel kabeh menyang ing Yerusalem, kadhawuhan mboyong pethining Yehuwah menyang ing Panggonan kang wus kacawisake. ⁴Sang Prabu Dawud ngempalake bani Harun lan wong Lewi: ⁵Saka bani Kehat: Sang Uriel, sawijining panggedhe, lan para sadhereke sakulawangsa: wong satus rong puluh; ⁶saka bani Merari: Sang Asaya, sawijining panggedhe, lan para sadhereke sakulawangsa: wong rong atus rong puluh; ⁷Saka bani Gersom: Sang Yoel, sawijining panggedhe, lan para sadhereke sakulawangsa: wong satus telung puluh; ⁸Saka bani Elizafan: Sang Semaya, sawijining panggedhe, lan para sadhereke sakulawangsa: wong rong atus; ⁹saka bani Hebron: Sang Eliel, sawijining

pemimpin, lan para sadhereke sakulawangsa: wong wolung puluh; ¹⁰saka bani Uziel: Sang Aminadab, sawijining pemimpin, lan para sadhereke sakulawangsa: wong satus rolas.

¹¹Sang Prabu Dawud banjur nimbali Imam Zadhok lan Imam Abyatar, sarta para wong Lewi, yaiku Sang Uriel, Sang Asaya, Yoel, Semaya, Eliel lan Sang Aminadab; ¹²iku padha dipangandikani mangkene: “Heh, sira padha panggedhening kulawangsane wong Lewi, sira padha sesucia, iya sira kabeh dalah para sadulurira sakulawangsa, banjur padha mboyonga pethining Sang Yehuwah, Gusti Allahe Israel, menyang panggonan kang wus suncawisake. ¹³Marga saka nalika kapisanan sira padha ora ana, Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, banjur ndhawahake bebendu ana ing satengah kita, awit kita ora nyuwun pitedah kaya samesthine.” ¹⁴Mulane para Imam lan para wong Lewi tumuli padha sesuci, marga arep mboyong pethining Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel. ¹⁵Sawuse mangkono bani Lewi banjur ngusung pethining Allah nganggo pikulan katumpangake ing pundhake, ngetrepi dhawuhe Nabi Musa lan cocog karo pangandikaning Yehuwah.

¹⁶Sang Prabu Dawud dhawuh marang para tetindhing wong Lewi, supaya para sadulure sakulawangsa padha dikona ngadeg, yaiku para juru ngidung kalawan nggawa pirantine musik, kayata slukat, clempung lan kecer, sarta supaya padha ngunekake lagu-lagu gembira kang sora. ¹⁷Para wong Lewi nuli

akon ngadeg marang Heman bin Yoel, lan marang para sadulure sakulawangane: Asaf bin Berekhya; saka bani Merari, para sadulure sakulawangane; Etan bin Kusaya; ¹⁸ sarta bebarengan karo dheweke kabeh para sadulure pangkat loro: Zakharya, Yaaziel, Semiramot, Yehiel, Uni, Eliab, Benaya, Maaseya, Matica, Elifele, Mikneya, lan Obed-Edom sarta Yeiel, para jaga gapura. ¹⁹ Para juru ngidung yaiku Heman, Asaf lan Etan kadhawuhan ngunekake lagu nganggo kecer. ²⁰ Zakharya, Aziel, Semiramot, Yehiel, Uni, Eliab, Maaseya, Benaya kadhawuhan ngunekake slukat mawa swara dhuwur, ²¹ dene Matica, Elifele, Mikneya, Obed-Edom, Yeiel lan Azazya kadhawuhan ngunekake clempung kang wolung tataran swara luwih endhek kanggo ngiringi kekidungan. ²² Kenanya tetindhiling wong Lewi, kawajiban usung-usung. Iku dadi kepalane pengangkutan, awit ngreti bab iku. ²³ Berekhya lan Elkana iku dadi tukang jaga lawanging pethi; ²⁴ lan Sebanya, Yosafat, Netaneel, Amasai, Zakharya, Benaya lan Eliezer, kabeh dadi imam, iku kang ngunekake kalasangka ana ing ngarepe pethining Allah, dene Obed-Edom lan Yehia iku dadi tukang jaga lawanging pethi mau.

²⁵ Sang Prabu Dawud, para tetuwaning Israel lan para panggedhening wadya-bala sewu banjur padha budhal arep mboyong pethining prajanjiane Pangeran Yehuwah mau saka ing omahe Obed-Edom kalawan bingah. ²⁶ Sarta ing sarehne Gusti Allah paring pitulungan

marang para wong Lewi kang padha mboyong pethining prajanjiane Pangeran Yehuwah iku, mulane banjur padha ngunjukake sapi lanang pitu lan wedhus lanang pitu. ²⁷ Sang Prabu Dawud ngagem jubah lena alus, lan uga para wong Lewi kang mboyong pethi mau, lan para juru kidung, lan Kenanya kang manggedheni pengangkutan lan para juru kidung. Sang Prabu Dawud uga ngagem kotang Efod lena. ²⁸ Wong Israel kabeh padha nggotong pethi prajanjiane Pangeran Yehuwah mau kalawan diiringi surak lan unining kalasangka, nafiri tuwin kecer, kalawan ngunekake dolanan slukat lan clempung. ²⁹ Bareng pethining prajanjiane Pangeran Yehuwah tekan ing kuthane Sang Prabu Dawud, Sang Putri Mikhal, putri putrane Sang Prabu Saul, nginguk ing cendhela, wasana banjur mirsani Sang Prabu Dawud lincak-lincak lan beksa. Mulane sajroning panggali ngremehake Sang Prabu Dawud.

16 ¹ Pethining Allah banjur kagawa mlebu, kaprenahake ing satengahing tarub, kang wus kacawisake dening Sang Prabu Dawud; sawuse mangkono banjur padha nyaosake kurban obaran lan kurban kaslametan ana ing ngarsaning Allah. ² Bareng Sang Prabu Dawud wus rampung anggone saos kurban obaran lan kurban kaslametan, banjur mberkahi bangsa iku demi asmaning Sang Yehuwah. ³ Nuli saben wong Israel, lanang utawa wadon, diparingi roti siji, daging sairis lan kuwih kismis saemplek.

⁴Sang Prabu Dawud uga ngangkat wong Lewi sawatara kadadekake tukang leladi ana ing ngarepe pethining Sang Yehuwah, supaya nyuwurake Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel lan ngrepekake kidung panuwun sarta pepujian kagem Panjenengane. ⁵Kang dadi tetindhihe yaiku Asaf, dene kang dadi wong kang kapindho Zakharya; banjur Yeiel, Semiramot, Yehiel, Matica, Eliab, Benaya, Obed-Edom lan Yeiel kang kawajiban ngunekake slukat lan clempung, dene Asaf kawajiban ngunekake kecer, ⁶dene Imam Benaya lan Imam Yahaziel kawajiban tansah ngunekake kalasangka ana ing ngarepe pethi prajanjane Allah mau.

Kidung pepujine Sang Prabu Dawud

16:7-36

⁷Sawuse mangkono ing dina iku uga, Sang Prabu Dawud paring dhawuh kang kapisanan marang Asaf lan para sadulure sakulawangsa, supaya padha ngrepekna kidung pamuji sokur kagem Pangeran Yehuwah:

⁸Padha saosa pamuji sokur marang Pangeran Yehuwah, padha nyebuta asmane, pakaryane padha suurna ana ing antarane para bangsa!

⁹Padha ngrepekna kekidungan kagem Panjenengane, padha ngidungna masmur kagem Panjenengane,

padha rembugana bab sakehing pakaryane kang elok!

¹⁰ Dighedhe atimu ana ing asmane kang suci, cikben abungah-bungah wong kang padha ngupaya Pangeran Yehuwah!

¹¹ Padha ngupayaa Pangeran Yehuwah lan kasantosane, padha tansah ngupayaa wedanane!

¹² Padha elinga marang pakaryan-pakaryan elok kang ditindakake, pratandha-pratandhane kang elok lan putusan-putusan kang kapangandikakake,

¹³ he putra-wayahé Rama Israel, abdine, he putra-putrane Rama Yakub, para pilihane!

¹⁴ Panjenengane iku Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, pangadilane iku nyrambahi ing salumahing bumi.

¹⁵ Panjenengane enget marang prajanjiane ing salawas-lawase, marang pangandika kang kadhawuhake marang sewu turunan,

¹⁶ marang prajanjian kang didamel karo Rama Abraham,

lan supause marang Rama Iskak,
¹⁷ kang didamel kagem Rama Yakub dadi katetepan, kagem Rama Israel dadi prajanjian kang langgeng,

¹⁸ pangandikane: "Tanah Kanaan bakal Sunparingake marang sira,

minangka tanah-pusaka kang katemtokake kanggo sira!”

¹⁹ Nalika cacahé durung sapiraa,
mung sathithik ana ing kana dadi wong
neneka,

²⁰ sarta nglembara saka ing panggonane
bangsa kang siji menyang ing
panggonane bangsa sijine,
lan saka ing karajan kang siji menyang ing
nagarane suku bangsa sijine,

²¹ Panjenengane ora marengake sapa bae
nganiaya marang wong-wong mau;
para raja padha diukum marga saka
dheweke kabeh:

²² “Aja padha nggepok marang para
jebadaningSun,
lan aja nandukake piala marang para
nabiningSun!”

²³ Ngrepekna kekidungan kagem Pangeran
Yehuwah, he salumahing bumi,
martakna karahayon peparinge ing
sadina-dina.

²⁴ Nyaritakna kamulyane ana ing antarane
para bangsa
lan pakaryane kang elok ana ing antarane
sakehing suku bangsa.

²⁵ Amarga Pangeran Yehuwah iku agung lan
banget pinuji-puji,
lan luwih nggegirisi tinimbang sakehing
allah.

²⁶ Awit sakehe allahé para bangsa iku
brahala,

nanging Pangeran Yehuwah kang karya langit.

²⁷ Kaluhuran lan kamulyan ana ing ngarsane, kasantosan lan kabingahan ana ing padalemane.

²⁸ Marang Pangeran Yehuwah, he para suku bangsa,
mung marang Pangeran Yehuwah bae anggonmu padha nyaosake kamulyan lan kasantosan.

²⁹ Padha nyaosna kamulyaning asmane marang Pangeran Yehuwah,
nggawaa pisungsung lan lumebua sowan marang ing ngarsane.

Padha sujuda lan nyembaha marang Pangeran Yehuwah kalawan ngrasuk kasucen.

³⁰ Gumetera ana ing ngarsane, he salumahing bumi;
jagad iku pranyata jejeg, ora gonjing.

³¹ Langit kareben abungah-bungah lan bumi asurak-surak,
wong kareben muwus ana ing antarane para bangsa: "Pangeran Yehuwah iku Ratu!"

³² Kareben gumuruh sagara saisine,
kareben abungah-bungah ara-ara lan kabeh kang ana ing kono,

³³ wit-witan ing alas banjur padha asurak-surak
ana ing ngarsaning Sang Yehuwah,
sabab Panjenengane rawuh arsa ngadili bumi.

- ³⁴ Padha ngunjukna pamuji sokur marang
Pangeran Yehuwah,
awit Panjenengane iku sae!
Sih-susetyane iku nyata langgeng ing
salawase.
- ³⁵ Sarta padha munjuka: “Kawula mugi sami
Paduka luwari, dhuh Yehuwah Allah,
juru-Wilujeng kawula sadaya,
saha karsaa ngempalaken kawula sadaya
punapa dene karsaa nguwalaken saking
ing antawisipun para bangsa,
supados kawula lajeng sami ngunjukaken
panuwun dhumateng asma Paduka
ingkang suci,
saha supados ageng manah kawula ing
salebeting panggunggung-nggugung
dhumateng Paduka.”
- ³⁶ Pinujia Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha
Israel,
wiwit saka ing kalanggengan tumeka ing
kalanggengan.
Wong saumat kabeh banjur padha ngucap:
“Amin! Padha ngluhurna Pangeran
Yehuwah!”

**Para wong kang tinanggenah
nindakake kawajiban ngibadah**

16:37-43

³⁷ Sang Prabu Dawud banjur nilar Asaf lan
para sadulure sakulawangsa ana ing kono,
yaiku ana ing ngarepe pethi prajanjianing
Pangeran Yehuwah, supaya tetep leladi ana

ing ngarepe pethi iku ing bab apa kang pantes katindakake saben dina; ³⁸ uga Obed-Edom lan para sadulure tunggal kulawangsa, kang cacache sawidak wolu; Obed-Edom bin Yedutun lan Hosa iku kang padha njaga gapura.

³⁹ Nanging Imam Zadhok lan para sadulure tunggal kulawangsa, para imam, iku katilar ana ing ngarepe Tarube Suci Pangeran Yehuwah ana ing tengger pangurbanan ing Gibeon, ⁴⁰ supaya esuk lan sore ajeg ngunjukake kurban obaran marang Pangeran Yehuwah ana ing misbyah kurban obaran lan supaya nindakake sakehe kang katulis ana ing angger-angger Pangeran Yehuwah, kang kadhawuhake marang wong Israel. ⁴¹ Anadene kang dadi kanthine iku Heman lan Yedutun tuwin saluwihé wong-wong kang padha panilih kang kasebut jenenge supaya padha ngidungake: “Puji sokur kagem Pangeran Yehuwah, awitdene sih-susetyane iku langgeng ing salawase.” ⁴² Heman lan Yedutun mau padha kapasrahan kalasangka lan kecer kanggo para kang kawajiban ngunekake, lan uga piranti-piranti musik, kang kanggo ngiringi kekidungan kagem Gusti Allah. Anadene para anake Yedutun iku padha tunggu gapura.

⁴³ Sawuse mangkono wong sabangsa kabeh banjur padha mulih menyang ing omahe dhewe-dhewe, sarta Sang Prabu Dawud iya kondur arep paring slamet marang kulawargane.

Janji bab Padaleman Suci kang bakal kaadegake dening Sang Prabu Saleman

17:1-15

2Sa 7:1-17

17 ¹ Bareng Sang Prabu Dawud wus lestari anggone dedalem ing karatone, Sang Prabu ngandika marang Nabi Natan: "Lah kula punika ngenggeni karaton kajeng eres, mangka pethi prajanjianipun Pangeran Yehuwah kok wonten ing sangandhaping tendha." ² Unjuke Nabi Natan marang Sang Prabu Dawud: "Sumangga, panjenengan dalem kawula aturi nindakaken punapa ingkang wonten ing salebeting panggali dalem, awit Gusti Allah nunggil kaliyan panjenengan dalem."

³ Nanging ing bengi iku uga Gusti Allah paring pangandika marang Nabi Natan mangkene: ⁴ "Mangkata, sira matura marang abdiningSun Dawud: Makaten pangandikaning Pangeran Yehuwah: Dudu sira kang bakal ngedegake padaleman kagem Ingsun, kang bakal Sundalemi. ⁵ Ingsun ora tau manggen ing padaleman wiwit Ingsun ngirid metu wong Israel nganti saprene, nanging Ingsun ngumbara ana ing tarub-tarub, lan ing pasanggrahan-pasanggrahan. ⁶ Salawase Ingsun ngumbara kalawan wong Israel kabeh, apa Ingsun tau ngandika marang salah sawijining hakime Israel, kang Sundhawuhi ngengon umatingSun, mangkene: Yagene

sira ora ngyasakake Ingsun padaleman kayu eres? ⁷Awit saka iku sira matura mangkene marang abdingSun Dawud: makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah, Gustining sarwa tumitah: Ingsun kang nimbali sira saka ing ara-ara, nalika nggiring wedhus, supaya dadia ratuning umatingSun Israel. ⁸Ingsun wus nunggil kalawan sira ana ing sakehe panggonan kang sira ambah lan wus nyirnakake sakehe mungsuhira saka ing ngarepira. Ingsun bakal damel jenengira kaya jenenge para wong agung kang ana ing bumi. ⁹Ingsun bakal namtokake panggonan kanggo umatingSun Israel, bakal Suntanem, supaya bisa manggon ing papane dhewe lan ora dieget-egeti sarta ditindhes dening para wong ambek-siya kaya dhek biyen, ¹⁰wiwit Ingsun ngangkat para hakim kanggo umatingSun Israel. Ingsun bakal nelukake sakehing mungsuhira. Ingsun uga paring sumurup marang sira: Pangeran Yehuwah bakal mbangun karajan kang turun-tumurun. ¹¹Samangsa umurira wus ganep lan banjur mangkat menyang ing panggonaning leluhurira, Ingsun bakal njumenengake turunira ing sapungkurira, yaiku salah sawijining anakira, iku karajane bakal Sunsantosakake. ¹²Iku kang bakal ngyasakake padalemaningSun sarta Ingsun bakal nyantosakake dhampare kanggo ing salawase-lawase. ¹³Ingsun bakal dadi Ramane, lan dheweke bakal dadi putraningSun. Apadene sih-susetyaningSun

bakal ora Sunsingkirake saka ing dheweke, ora kaya anggoningSun wus nyingkirake iku saka wong kang wus ndhisiki sira. ¹⁴ Sabanjure Ingsun bakal nyantosakake dheweke ana ing padalemaningSun lan ana ing karajaningSun kanggo ing salawas-lawase, sarta dhampare bakal santosa ing salawas-lawase.”

¹⁵ Nabi Natan anggone munjuk marang Sang Prabu Dawud ngetrepi pangandika iku sarta iya ngetrepi wahyu iku.

Donga panuwun kang kaunjukake dening Sang Prabu Dawud

17:16-27

2Sa 7:18-29

¹⁶ Sang Prabu Dawud tumuli lumebet lan banjur ngadhep ana ing ngarsaning Pangeran Yehuwah kalawan munjuk: “Sinten ta kawula punika, dhuh Yehuwah Allah saha sinten brayat kawula punika, dene Paduka ngantos karsa ndadosaken kawula kados makaten punika? ¹⁷ Sarta bab punika taksih kirang wonten ing paningal Paduka; dhuh Allah; awit saking punika Paduka sampun ngandika ugi tumrap brayating abdi Paduka punika ing wekdal ingkang taksih dangu saha sampun paring sumerep dhateng kawula bab urutaning tiyang ingkang badhe wonten, dhuh Yehuwah Allah. ¹⁸ Punapa malih ingkang saged kawewahaken dening Dawud dhumateng Paduka gegayutan kaliyan anggen Paduka paring kaluhuran dhumateng abdi

Paduka punika? Punapa sanes Paduka ingkang nguningani kawontenanipun abdi Paduka punika? ¹⁹Dhuh Yehuwah, margi saking abdi Paduka punika saha manut panggali Paduka anggen Paduka sampun nindakaken pakaryan ingkang agung punika sadaya kalayan paring sumerep bab sakathahing prakawis ingkang ageng punika. ²⁰Dhuh Yehuwah, boten wonten ingkang nyameni Paduka, saha boten wonten Gusti Allah sanesipun kajawi Paduka, manut sadaya ingkang sami kawula pirengaken.

²¹Punapa dene bangsa ing pundi ing bumi ingkang kados umat Paduka Israel, ingkang Gusti Allahipun tumandang ngluwari umat wau lajeng kadadosaken umatipun, supados asma Paduka dados misuwur margi saking pakaryan-pakaryan Paduka ingkang agung saha nggegirisi, saha margi saking anggen Paduka ngesahaken para bangsa saking ing sangajenging umat Paduka, ingkang sampun Paduka luwari saking ing tanah Mesir? ²²Umat Paduka Israel sampun Paduka dadosaken umat Paduka ing salami-laminipun, dene Paduka, dhuh Yehuwah, dados Gusti Allahipun.

²³Dene sapunika, dhuh Yehuwah, janji ingkang Paduka ngandikakaken tumrap abdi Paduka saha tumrap brayatipun punika, mugi Paduka lestantunaken saha mugi Paduka tindakaken kados ingkang Paduka prasetyakaken punika. ²⁴Manawi makaten asma Paduka badhe dados santosa lan agung ing salami-laminipun, satemah tiyang lajeng badhe ngucap: Pangeran Yehuwah,

Gustining sarwa tumitah, Gusti Allahe Israel iku jumeneng Gusti Allah kanggo wong Israel; brayatipun abdi Paduka lajeng badhe lestantun santosa wonten ing ngarsa Paduka. ²⁵ Amargi Paduka, dhuh Allah kawula, sampun pratela dhumateng abdi Paduka punika, bilih Paduka badhe mbangun turunipun. Inggih punika sababipun, mila abdi Paduka punika lajeng kumawantun ngunjukaken pandonga punika wonten ing ngarsa Paduka. ²⁶ Awit saking punika, dhuh Yehuwah, Paduka punika Gusti Allah, ingkang sampun paring prajanji bab prakawis ingkang sae punika dhumateng abdi Paduka. ²⁷ Paduka sapunika mugi karsaa paring berkah dhumateng brayat kawula punika, supados lestantun wonten ing ngarsa Paduka ing salami-laminipun. Amargi punapa ingkang Paduka berkahi, dhuh Yehuwah, badhe kaberkahan ing salami-laminipun.”

Kaunggulan-kaunggulane Sang Prabu Dawud

18:1-13

2Sa 8:1-14

18 ¹ Sawuse mangkono Sang Prabu Dawud banjur nggecek wong Filisti, temah padha disorake; nuli ngrebat Gat lan wewengkone kabeh saka ing tangane wong Filisti.

² Sang Prabu Dawud tumuli nggepuk wong Moab, temah wong Moab padha teluk lan padha caos bulu-bekti.

³ Sabanjure Sang Prabu Dawud ngawonake Sang Prabu Hadadezer, ratu ing Zoba, ana ing sacedhake Hamat, nalika pinuju tindak arep ngiyatake pangwaose ing bengawan Efrat.

⁴ Sang Prabu Dawud ngrebat kretane sewu, prajurite jaranan pitung ewu lan wadya-bala dharat rong puluh ewu, Sang Prabu Dawud banjur dhawuh ngethoki otote sakehe jaran rakitan, kang dikarekake mung jaran rakitan satus.

⁵ Wong Aram ing Damaskus nuli padha teka mbiyantu Sang Prabu Hadadezer, ratu ing Zoba, nanging wong Aram mau kasirnakake dening Sang Prabu Dawud rolikur ewu.

⁶ Sawuse iku Sang Prabu Dawud paring wadya-bala pendhudhukan ana ing wilayahe wong Aram ing Damaskus, sarta wong Aram padha dadi kawulane Sang Prabu Dawud, kang kudu asok bulubekti. Pangeran Yehuwah paring kaunggulan marang Sang Prabu Dawud, menyang ngendi bae anggone andon perang.

⁷ Sang Prabu Dawud nuli dhawuh ngusungi tameng-tameng emas kang dianggo dening para abdine Sang Prabu Hadadezer, kagawa menyang ing Yerusalem. ⁸ Lan saka ing Tibkhat lan saka ing Kun, yaiku kutha-kuthane Sang Prabu Hadadezer, Sang Prabu Dawud mundhuti tembaga akeh banget, iku ing tembe kaagem dening Sang Prabu Suleman yasa “sagaran” tembaga saka-saka lan prabot tembaga.

⁹ Bareng Sang Prabu Tou, ratu ing Hamat, midhanget, manawa Sang Prabu Dawud wus ngawonake sakehe wadya-balane Sang Prabu Hadadezer, ratu ing Zoba, ¹⁰ banjur utusan

Pangeran Hadoram, kang putra, sowan ing ngarsane Sang Prabu Dawud, kadhawuhan ngaturake salam lan ngaturake sugeng, dene Sang Prabu Dawud wus unggul ing perang nglawan Sang Prabu Hadadezer, awit Sang Prabu Hadadezer kerep merangi Sang Prabu Tou. Sarta Pangeran Hadoram mau iya ngasta barang mas, salaka lan tembaga warna-warna.¹¹ Barang-barang iku uga didhewekake dening Sang Prabu Dawud, mung mligi kagem Pangeran Yehuwah, kaya dene salaka lan emas kang diangkati saka ing sakehe bangsa, yaiku saka wong Edom, wong Moab wong bani Amon, wong Filisti lan saka wong Amalek.

¹² Sang Abisai, putrane Sang Zeruya, nyirnakake wong Edom wolulas ewu ana ing Lebak Asin, ¹³ banjur ndekek wadya-bala pendhudhukan ana ing Edom kono, satemah wong Edom kabeh padha dadi kawulane Sang Prabu Dawud. Pangeran Yehuwah paring kaunggulan marang Sang Prabu Dawud menyanga ngendi bae anggone nglurug perang.

Para punggawane Sang Prabu Dawud

18:14-17

2Sa 8:15-18, 20:23-26

¹⁴ Kaya mangkono anggone Sang Prabu Dawud ngasta paprentahan ana ing sawewengkone Israel kabeh lan anggone njejegake kaadilan lan kabeneran kanggo wong sabangsa kabeh. ¹⁵ Sang Yoab, putrane

Sang Zeruya, dadi panggedhening wadya-bala; Sang Yosafat bin Ahilud dadi hartaka, ¹⁶ Sang Zadhok bin Ahitub lan Sang Akhimelekh bin Abyatar padha jumeneng imam, Sang Sausa dadi panitra; ¹⁷ Sang Benaya bin Yoyadha dadi tetindhing wong Kreti lan wong Pleti, dene para putrane Sang Prabu Dawud iku pinaringan kalenggahan kang dhuwur dhewe, kang padha mbiyantu Sang Nata.

Sang Prabu Dawud perang nglawan wong Amon lan wong Aram

19:1-19

2Sa 10:1-19

19 ¹Sawuse iku Sang Prabu Nahas, ratuning bani Amon, seda, kang putra banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengane. ²Sang Prabu Dawud nuli ngandika: “Ingsun bakal ngatingalake anggoningsun memitran kalawan Sang Prabu Hanun bin Nahas, amarga kang ramane memitran kalawan ing sun.” Mulane Sang Prabu Dawud tumuli ngintunake utusan kadhawuhan ngaturake belasungkawa marang panjenengane, marga saka sedane kang ramane. Nanging bareng para abdine Sang Prabu Dawud tekan ing ngarsane bani Amon lan sowan ing ngarsane Sang Prabu Hanun prelu ngaturake bela-sungkawa marang panjenengane, ³ para panggedhene bani Amon padha munjuk marang Sang Prabu Hanun: “Punapa miturut panggali dalem Sang Prabu

Dawud badhe nyaosi pakurmatan dhateng rama dalem, anggenipun ngintunaken para utusan sowan ing ngarsane dalem prelu ngaturaken bela-sungkawa punika? Punapa boten kanthi sedya badhe niti-priksa, nelik saha lajeng badhe nyirnakaken nagari punika, anggenipun para punggawanipun sami sowan ing ngarsa dalem punika?"

⁴Sang Prabu Hanun tumuli dhawuh nyekel para abdine Sang Prabu Dawud mau, kang banjur dicukur sarta sandhangane ing tengah dikethok nganti tekan ing cethik, sawuse mangkono banjur diculake. ⁵Nalika iku padha mulih, ana kang munjuk marang Sang Prabu Dawud bab para utusan mau, Sang Prabu nuli utusan abdi nemoni, sabab wong-wong mau banget anggone padha digawe wirang. Pangandikane Sang Nata: "Sira padha manggona ing Yerikho nganti jenggotira thukul, banjur padha balia."

⁶Bareng bani Amon padha sumurup, manawa pada dadi jalarane disengiti dening Sang Prabu Dawud, Sang Prabu Hanun lan bani Amon banjur kintun talenta salaka sewu kanggo nyewa kreta lan prajurit marang Aram-Mesopotamia, Aram-Maakha lan marang Aram-Zoba. ⁷Kang disewa kreta telung puluhloro ewu sarta ratu ing nagara Maakha sawadya-balane, kang banjur padha budhal lan makuwon ing sacedhake Medeba. Uga bani Amon padha nglumpuk saka ing kutha-kuthane lan bakal perang. ⁸Bareng Sang Prabu Dawud midhanget bab iku, banjur dhawuh marang

Sang Yoab supaya maju perang kalawan mbekta sakehing wadya-bala lan para prawira. ⁹Bani amon tumuli padha ngetoni, anggone nata pabarisan ana ing sangarepe gapuraning kutha, dene para ratu kang padha rawuh, padha makuwon ana ing ara-ara. ¹⁰Bareng Sang Yoab mirsa, manawa bakal katempuh saka ing ngarep lan saka ing buri, banjur milih saperanganing wong pemilihan Israel, tumuli nata pabarisane adhep-adhepan karo wong Aram. ¹¹Kekarene wadya-bala kapasrahake marang pimpinaning Sang Abisai, rayine kang banjur nata pabarisane adhep-adhepan karo wong Amon. ¹²Sang Yoab nuli ngandika: “Manawa wong Aram iku kakuwatane ngluwihi aku kowe nulungana aku, dene manawa bani Amon kakuwatane ngluwihi kowe, kowe bakal daktulungi. ¹³Ditntag atimu lan ayo padha dikendel, iki kanggo bangsa kita lan kanggo kutha-kuthane Gusti Allah kita. Pangeran Yehuwah mugi karsaa nindhakake apa kang becik ana ing paningale.” ¹⁴Sang Yoab sawadya-balane tumuli nempuh wong Aram, temah wong iku padha lumayu ana ing ngarepe. ¹⁵Bareng bani Amon sumurup, manawa wong Aram wus padha lumayu, iya banjur padha lumayu uga ana ing ngarsane Sang Abisai, rayine Sang Yoab, lan padha lumebu ing kutha. Sawuse iku Sang Yoab nuli kondur menyang ing Yerusalem.

¹⁶Bareng wong Aram sumurup, manawa wus padha disorake dening wong Israel, tumuli padha ngirimake utusan lan njaluk supaya

wong Aram ing sabrange bengawan Efrat padha maju perang kapimpin dening Sang Sofakh, tetindhihe wadya-balane Sang Prabu Hadadezer. ¹⁷ Bareng bab iku kauningakake marang Sang Prabu Dawud, wong Israel kabeh nuli padha dikumpulake, banjur mangkat menyang ing sabranging bengawan Yarden lan bareng wus tekan ing panggonaning mungsuh, tumuli nata pabarisane sumedya nglawan mungsuh mau. Bareng Sang Prabu Dawud nata pabarisane adhep-adhepan karo wong Aram, wong Aram nuli padha nempuh panjenengane, ¹⁸ nanging wong Aram iku padha lumayu saka ing ngarepe wong Israel, lan saka wong aram mau kang kasirnakake dening Sang Prabu Dawud jaran rakitan ana pitung ewu lan wadya-bala dharat patang puluh ewu, uga Sang Sofakh, tetindhing wadya-bala tumeka ing pati. ¹⁹ Bareng wong kang padha teluk marang Sang Prabu Hadadezer, sumurup manawa wus kaesorake dening wong Israel, tumuli padha bedhami karo Sang Prabu Dawud lan teluk marang panjenengane; sawuse iku wong Aram ora gelem aweh pitulungan maneh marang bani Amon.

Perang nglawan bani Amon rampung

20:1-3

2Sa 12:26-31

20 ¹ Ing nalika gantining taun, ing wancine para ratu lumrahe padha andon perang, Sang Yoab nglurugake wadya-balane, banjur

nyirnakake nagarane bani Amon; sawuse iku nuli ngepang kutha Raba, dene Sang Prabu Dawud piyambak kantun ana ing Yerusalem. Sang Yoab nggebag Raba nganti kalah, lan banjur kagempur. ²Makuthane rajane nuli kapundhut dening Sang Prabu Dawud, iku bobote satalenta emas, sarta mawa sesotya siji kang larang regane; makutha iku banjur kaagem dening Sang Prabu Dawud. Sabanjure akeh banget jarahan kang diusungi saka ing kutha kono. ³Kang manggon ing kutha iku padha diboyongi lan dietrapi pagawean peksan kalawan migunakake graji, bur wesi lan wadung. Kang mangkono iku uga katandukake marang sakehe kuthane bani Amon. Sawuse iku Sang Prabu Dawud tumuli kondur kadherekake ing sawadya-balane kabeh menyang ing Yerusalem.

Perang nglawan wong Filisti

20:4-8

2Sa 21:18-22

⁴Sawuse mangkono tuwuh peperangan nglawan wong Filisti ana ing Gezer; ing nalika iku Sibkhai, wong ing Husa, mateni Sipai, panunggalane wong turuning wong gedhe dhuwur ngedab-edabi, iku padha ditelukake.

⁵Nuli ana peperangan maneh nglawan wong Filisti; nalika iku Elhanan bin Yair mateni Lakhmi, sadulure Goliat, wong Gat, lan landheyaning tumbake gedhene sangilinganing tukang tenun.

⁶ Banjur ana peperangan maneh ing Gat; ing kono ana wong kang gedhe dhuwur, tangan lan sikile drijine ngenem, dadi gunggunge patlikur; iki uga kagolong turuning wong gedhe-dhuwur ngedab-edabi. ⁷ Wong mau ngala-ala marang wong Israel, wasana banjur dipateni dening Sang Yonatan bin Simea, rakane Sang Prabu Dawud.

⁸ Wong iku padha kagolong turuning wong gedhe dhuwur ngedab-edabi ing Gat, sarta padha mati dening astane Sang Prabu Dawud lan dening tangane para abdine.

Cacah jiwa lan paukuman

21:1-17

2Sa 24:1-17

21 ¹ Kacarita iblis gumregah nglawan wong Israel sarta mbujuk marang Sang Prabu Dawud supaya ngetung wong Israel. ² Sang Prabu Dawud nuli ngandika marang Sang Yoab lan marang para panggedhening rakyat: “Sira padha mangkata, cacahna wong Israel wiwit ing Bersyeba nganti tekan ing Dhan sarta oleh-olehane aturna marang ingsun, supaya ingsun nguningani cacahne.” ³ Unjuke Sang Yoab: “Mugi-mugi Pangeran Yehuwah mewahana kaping satusipun ingkang wonten punika. Dhuh Gusti kawula Sang Prabu, punapa sadaya punika sanes abdi paduka? Punapa sababipun dene Gusti kawula kok kagungan karsa makaten? Punapa sebabipun dene tiyang Israel kedah nanggél kalepatan

margi saking prakawis punika?"⁴ Ewasamono dhawuhing ratu iya kapeksa katindakake dening Sang Yoab; mulane Sang Yoab banjur tindak ndlajahi wewengkone Israel kabeh, nuli bali menyang ing Yerusalem.⁵ Sang Yoab nuli ngaturake oleh-olehane cacah-jiwaning rakyat. Ing antarane wong Israel kabeh ana sayuta satus ewu kang bisa nyekel pedhang, lan wong Yehuda ana patang atus pitung puluh ewu kang bisa nyekel pedhang.⁶ Anadene wong Lewi lan Benyamin ora kalebokake ing cacah jiwa, amarga dhawuhe Sang Prabu iku kaanggep nistha dening Sang Yoab.

⁷ Nanging prakara iki ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, mulane wong Israel banjur kagebag dening Gusti Allah.⁸ Sang Prabu Dawud nuli munjuk marang Gusti Allah: "Kawula dosa sanget; jalaran kawula tumindak makaten punika; milanipun sapunika Paduka mug i karsaa nebihaken kalepataning abdi Paduka, amargi pratingkah kawula punika gemblung sanget."⁹ Nanging Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Gad, wonge sidik Sang Prabu Dawud:¹⁰ "Sira mangkata, matura marang Dawud: Makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah: Ingsun ngajengake telung prakara ana ing ngarepira; sira milih salah siji, iku bakal Suntandukake marang sira."¹¹ Gad tumuli sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Dawud lan banjur munjuk: "Makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah: Sira milih: ¹²telung taun pailan utawa telung

sasi lawase keplayu saka ing sangareping mungsuhira, tur sira kasusul ing pedhanging mungsuhira, apa ing sajroning telung dina pedhanging Yehuwah, yaiku pageblug, ana ing nagara kene, lan Malaekate Sang Yehuwah nganakake pepati ana ing saindenge tanah wong Israel kabeh. Milanipun sapunika paduka kawula aturi nggalih, wangsulan punapa ingkang kedah kawula unjukaken dhateng ingkang ngutus kawula.”¹³ Sang Prabu Dawud tumuli ngandika marang Gad: “Manah kawula sisah sanget, keparenga kula dhumawah ing astaning Yehuwah, awit ageng sanget sihkadarmanipun; nanging sampun ngantos kula dhumawah ing tanganing manungsa.”

¹⁴Ing kono Pangeran Yehuwah banjur ndhatengake pageblug ana ing antarane wong Israel, wong Israel kang mati pitung puluh ewu. ¹⁵Gusti Allah uga ngutus malaekat menyang ing Yerusalem supaya nganakake pepati, nanging bareng arep tumindak, Pangeran Yehuwah mirsani bab iku temah banjur apiduwung dene arsa ndhatengake kasangsaran iku, wasana banjur ngandika marang malaekating pepati mau: “Wus cukup! Saiki tanganira sira undurna!” Ing nalika iku Malaekate Pangeran Yehuwah lagi jumeneng ana ing sacedhake panutone Ornan, wong Yebus. ¹⁶Bareng Sang Prabu Dawud tumenga, mirsa Malaekate Sang Yehuwah jumeneng ing antarane bumi lan langit, astane nyepeng pedhang ligan, kang kaacungake ing dhuwure Yerusalem, Sang Prabu Dawud

lan para pinituwa, kalawan mangagem bagor, banjur padha sujud. ¹⁷ Sang Prabu Dawud munjuk marang Gusti Allah: “Rak kawula punika ingkang aken ngetang rakyat, saha kawula piyambak ingkang dosa tuwin ingkang nindakaken piawon, nanging menda-menda punika sami nglampahi punapa? Dhuh Pangeran Yehuwah, Gusti kawula, asta Paduka mugni ndhawahana kawula saha kulawangsa kawula, nanging sampun ngantos tumempuh dhateng umat Paduka.”

Misbyah ing sacedhake Yerusalem

21:18--22:1

2Sa 24:18-25

¹⁸ Sawuse mangkono Malaekating Pangeran Yehuwah tumuli utusan Gad matur marang Sang Prabu Dawud, manawa Sang Prabu Dawud kadhawuhan tindak sarta yasa misbyah kagem Pangeran Yehuwah ana ing papan panutone Ornan, wong Yebus. ¹⁹ Sang Prabu Dawud banjur tindak miturut ature Gad kang kaucapake demi asmaning Pangeran Yehuwah. ²⁰ Ornan lagi nutu gandum, bareng mengo weruh Malaekate mau; anake papat, kang melu dheweke, padha ndhelik. ²¹ Bareng Sang Prabu Dawud rawuh ing panggonane Ornan, Ornan ndengengek lan bareng weruh Sang Prabu Dawud, tumuli metu saka ing papan panutone sarta banjur sujud ana ing ngarsane Sang Prabu Dawud, raine konjem ing bumi. ²² Sang Prabu Dawud ngandika

marang Ornan: “Papan panuton iki caosna marang ingsun, arep sundegi misbyah kagem Pangeran Yehuwah. Prayogane caosna marang ingsun kalawan rega samesthine, supaya wewelak iki lereh anggone nempuh rakyat.”

²³ Atur wangsulane Ornan marang Sang Prabu Dawud: “Sumangga kawula aturi mundhut, Gusti kawula Sang Prabu mughi karsaa nindakaken punapa ingkang kagalih sae. Lah, kawula ngunjukaken lembu punika kagem kurban obaran, sarta keser panuton punika kagem kajeng bong, dene gandum punika kagem kurban dhaharan, sadaya punika kawula caosaken.” ²⁴ Nanging Sang

Prabu Dawud ngandika marang Ornan: “Ora mangkono, iku arep sunpundhut kanthi rega samesthine, awit ingsun ora karsa mundhut darbekira kagem Pangeran Yehuwah lan ora karsa saos kurban obaran, kang ora kalawan mbayar apa-apa.” ²⁵ Sang Prabu Dawud nuli maringi marang Ornan emas bobote nem atus sekel, minangka patukone panggonan iku.

²⁶ Sang Prabu Dawud banjur yasa misbyah kagem Pangeran Yehuwah ana ing kono, tumuli caos kurban obaran lan kurban kaslametan sarta nyebut marang Sang Yehuwah. Pangeran Yehuwah iya banjur paring wangsulan marang panjenengane kanthi geni kang tumurun saka ing langit marang ing dhuwure misbyah kurban obaran mau. ²⁷ Pangeran Yehuwah nuli dhawuh marang malaekat mau supaya mrangkakake pedhange.

²⁸Ing nalika iku uga Sang Prabu Dawud nyaosake kurban obaran ana ing kono, bareng mirsa, manawa Pangeran Yehuwah wus paring wangsulan marang panjenengane ana ing papan panutone Ornan wong Yebus mau. ²⁹Tarub suci yasane Nabi Musa ana ing pasamunan lan misbyah kurban obaran ing nalika iku ana ing tengger pangurbanan ing Gibeon. ³⁰Nanging Sang Prabu Dawud ora wani tindak mrana, sowan marang ing ngarsaning Allah nyuwun pitedahe amarga ajrih marang pedhange Malaekating Sang Yehuwah mau.

22 ¹Sang Prabu Dawud banjur ngandika: “Ana ing kene iki padalemaning Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, lan ana ing kene iki misbyahe wong Israel kanggo saos kurban obaran.”

Pacawisan kanggo adege Padaleman Suci

22:2-19

²Sang Prabu Dawud dhawuh nglempakake para wong manca kang ana ing nagarane wong Israel lan banjur ngangkat tukang-tukang kang natani watu kanggo ngedegake padalemaning Allah ³Karodene Sang Prabu Dawud nyawisake wesi akeh banget kanggo gawe paku kang kanggo gapura lan bakale angkur, uga tembaga akeh banget kang nganti ora kena tinimbang bobote, ⁴sarta kayu eres kang cacache ora kena ditung, amarga wong Sidon lan wong Tirus padha nggawa kayu eres akeh

banget kagem Sang Prabu Dawud. ⁵Amarga Sang Prabu Dawud nggalih: “Suleman, putraningsun, isih timur lan pengalamane kurang, mangka padaleman kang bakal kayasa kagem Pangeran Yehuwah iku gedhene kudu ngleluwahi, satemah banjur kondhang lan misuwur ana ing sakehing nagara, mulane ingsun becik cecawis!” Sang Prabu Dawud nuli cecawis akeh banget sadurunge seda.

⁶Sawuse iku kang putra Pangeran Suleman banjur katimbangan lan kaparingan dhawuh piweling supaya yasa padaleman kagem Pangeran Yehuwah, Gustu Allah Israel, ⁷mangkene pangandikane marang Pangeran Suleman: “He putraningsun, ingsun piyambak kagungan karsa arep yasa padaleman kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahingsun, ⁸nanging nuli ana pangandikaning Pangeran Yehuwah marang ingsun mangkene: Sira wus ngwutahake getih akeh banget lan wus nglakoni perang gedhe. Mulane sira aja ngedegake padaleman kagem asmaningSun, amarga wus akeh getih kang sira wutahake ing lemah ana ing ngarsaningSun. ⁹Lah sira bakal duwe anak lanang, kang bakal dadi wong kang pinaringan katentreman. Iku bakal Sunparingi katentreman, uwal saka ing sakehe mungsuhe ing sakubenge. Bakale jenenge Suleman; tentrem-rahayu lan santosa bakal Sunparingake marang Israel ing salawase madege. ¹⁰Iku kang bakal yasa padaleman kagem asmaningSun lan iya dheweke iku kang bakal dadi putraningSun,

sarta Ingsun bakal jumeneng dadi Ramane; dhamparing karatone ing Israel bakal Sunkukuhake nganti ing salawas-lawase.

¹¹ Mulane saiki, he putraningsun, Pangeran Yehuwah muga nganti marang sira, satemah sira kelakon bisa ngedegake padalemaning Pangeran Yehuwah, Gusti Allahira, kayadene kang wus kapangandikakake tumrap sira.

¹² Mung bae, Pangeran Yehuwah muga maringi sira kalimpadan lan pangreten sarta karsa ngangkat sira dadi kang nyekel paprentahan ing Israel, supaya sira netepana angger-anggering Sang Yehuwah, Gusti Allahira. ¹³ Sira bakal bisa nggayuh apa kang sira karepake, manawa sira kalawan setya nindakake katetepan-katetepan lan pranatan-pranatan kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah marang Nabi Musa tumrap wong Israel. Atinira disantosa lan ditatag, aja wedi lan aja giris.

¹⁴ Lah sanadyan ana ing sajroning kasusahan, ing sun wus nyawisake kanggo padalemaning Sang Yehuwah iku emas satus ewu talenta lan salaka sayuta talenta sarta tembaga lan wesi akeh banget, nganti bobote ora kena katimbang; ing sun uga wus nyawisake kayu lan watu. Nanging prayogane sira wuwuhana maneh. ¹⁵ Sarta maneh sira duwe tukang akeh banget, tukang natahi watu, tukang batu, tukang kayu lan para wong kang ahli ing bab pagawean warna-warna, ¹⁶ ing babagan emas, selaka, tembaga lan wesi kang cacahé ora

kena kaetung, wiwita tumandang! Pangeran Yehuwah muga nganthia marang sira!”

¹⁷Sang Prabu Dawud nuli paring dhawuh marang sakehe panggedhening Israel supaya padha mbiyantu Pangeran Suleman, kang putra, pangandikane: ¹⁸“Rak Pangeran Yehuwah, Gusti Allahira, kang nunggil kalawan sira kabeh lan kang wus paring kaslametan marang sira ana ing ngendi-endi. Lah Panjenengane wus ngulungake para wong kang manggon ing nagara kene marang ing tanganingsun, satemah nagara iki teluk ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah lan marang umate. ¹⁹Mulane saiki, atinira lan nyawanira udinen supaya padha ngupaya marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahira. Sira padha miwitana anggonira yasa pasucening Pangeran Yehuwah, Gusti Allah, supaya pethi prajanjianing Sang Yehuwah lan prabot suci kagunganing Allah kena kagawa lumebu marang ing padaleman kang kaedegake kagem asmaning Sang Yehuwah.”

Wong Lewi padha kaperang-perang lan kaparingan kawajiban

23:1-32

23 ¹Kacarita bareng Sang Prabu Dawud wus ngangkat sepuh lan wus akeh banget yuswane, banjur njumenengake Pangeran Suleman dadi ratu ing Israel. ²Para panggedhening Israel lan uga para imam sarta para wong Lewi padha diklempakake.

³Para wong Lewi kang umur telung puluh taun munggah padha kaetung cacache, pangetunge siji-siji, gunggung ana telung puluh wolu ewu. ⁴-- "Wong iki kang patlikur ewu padha ngawat-ngawatana pagawean ing padalemaning Pangeran Yehuwah; kang nem ewu dadia tetindhil lan hakim; ⁵kang patang ewu dadia jaga gapura; lan kang patang ewu gaweane memuji marang Pangeran Yehuwah kalawan migunakake piranthi-piranthi musik kang wus sunyasa kanggo ngrepekake kekidungan," mangkono pangandikane Sang Prabu Dawud. ⁶Wong mau uga padha kaperang-perang dening Sang Prabu Dawud dadi golongan-golongan manut para putrane Rama Lewi, yaiku Gerson, Kehat lan Merari.

⁷Kang kagolong wong Gerson yaiku Ladan lan Simei. ⁸Para putrane Rama Ladan yaiku Yehiel, sawijining lelurah, lan Zetam sarta Yoel, gunggung wong telu. ⁹Para putrane Rama Simei yaiku Selomit, Haziël, lan Haran, gunggung wong telu; wong iki kang padha dadi leluhure kulawangsa Ladan. ¹⁰Para putrane Rama Simei yaiku Yahat, Ziza, Yeusy lan Beria; iku para putrane Rama Simei, gunggung papat. ¹¹Rama Yahat iku kang dadi lurah, dene Rama Ziza iku wong kang angka loro, nanging Rama Yeusy lan Rama Beria putrane ora akeh, mulane mung dadi sakulawangsa lan kalungguhane mung siji.

¹²Para putrane Rama Kehat yaiku Amram, Yizhar, Hebron lan Uziel, gunggung papat.

¹³Para putrane Rama Amram yaiku Rama

Harun lan Nabi Musa; Rama Harun kapatah ngurus apa kang suci pinunjul, iya iku panjenengane dalah para turune, nganti ing salawas-lawase, yaiku ngobong kurban ana ing ngarsaning Pangeran Yehuwah, lelados marang Panjenengane sarta andum berkah demi asmane, nganti ing salawas-lawase.

¹⁴ Para putrane Nabi Musa, Abdining Allah, digolongake suku Lewi. ¹⁵ Para putrane Nabi Musa yaiku Gerson lan Eliezer. ¹⁶ Rama Gerson nurunake Sebucl, sawijining lelurah. ¹⁷ Rama Eliezer nurunake Rehabya, sawijining lelurah; Rama Eliezer ora peputra liyane, nanging putrane Rama Rehabya iku kehe ngedab-edabi.

¹⁸ Rama Yizhar nurunake Selomit, sawijining lelurah. ¹⁹ Putrane Rama Hebron yaiku Yeria, sawijining lelurah, Amarya, putra kang angka loro, Yahaziel, putra kang angka telu lan Yekameam, putra kang angka papat. ²⁰ Para putrane Rama Uziel yaiku Mikha, sawijining lelurah, lan Yisia, putra kang angka loro.

²¹ Para putrane Rama Merari yaiku Mahli lan Musi. Para putrane Rama Mahli yaiku Eleazar lan Kisy. ²² Bareng Rama Eleazar seda, ora tilar putra kakung, nanging mung putra putri; iki banjur padha digarwa dening para putrane Rama Kisy, sadhereke nak-sanak. ²³ Para putrane Rama Musi yaiku Mahli, Eder lan Yeremot, gunggung telu.

²⁴ Yaiku bani Lewi manut kulawangsane, para leluhure kulawangsane, nalika padha didaftar siji-siji cundhuk karo wilangane jenenge, urutan, kang umur rong

puluh taun mungguh, iku kang kawajiban nindakake pagawean ing bab tata-pangibadah ana ing padalemaning Sang Yehuwah.

²⁵ Amarga Sang Prabu Dawud wus ngandika: “Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel, wus ngganjar kaslametan marang umate, sarta Panjenengane dedalem ana ing Yerusalem ing salawas-lawase. ²⁶ Dadine wong Lewi wus ora usah ngusung padaleman suci maneh lan sakehing piranti kang kanggo nindakake pangibadah ana ing kono.” ²⁷ Saba miturut dhawuhe Sang Prabu Dawud kang kari, kabeh kang kadaftar iku para turune Rama Lewi kang umur rong puluh taun mungguh.” ²⁸ “Anadene kawajibane yaiku mbiyantu para turune Rama Harun nindakake tatapangibadah ana ing padalemane Pangeran Yehuwah, rumeksa marang plataran, kamar-kamar sarta ing bab njaga resike sakehe barang kang suci apadene nindakake pagawean kang gegayutan karo tatapangibadah ing padalemaning Allah. ²⁹ Uga kawajiban nyawisake roti sesaosan lan glepung kang becik dhewe kanggo kurban dhaharan, roti tipis tanpa ragi, apa kang kapanggang ing piranti pamanggangan, apa kang kaubleg lan sakehe takeran lan ukuran. ³⁰ Sabanjure iya kawajiban ngrepekake kidung panuwun lan pepujian kagem Pangeran Yehuwah ing saben esuk, sarta uga ing saben sore ³¹ apadene ing nalika ngunjukake sakehe kurban obaran marang Pangeran Yehuwah, ing dina Sabat, ing sasi anyar lan ing dina gedhe, miturut cacache kang cocog karo

pranatan kang tumindak kanggo wong-wong mau, minangka kawajiban kang tetep ana ing ngarsaning Sang Yehuwah. ³² Wong-wong mau uga kawajiban rumeksa marang Tarub Suci lan papan suci sarta mbiyantu para tedhake Rama Harun, yaiku para sadulure, ing bab anggone nindakake tata pangibadah ana ing padalemaning Sang Yehuwah.”

Para imam padha kaperang-perang dadi golongan-golongan

24:1-19

24 ¹ Iki golongan-golongan tedhake Imam Harun. Para putrane Imam Harun yaiku Nadab, Abihu, Eleazar lan Itamar. ² Nanging Imam Nadab lan Imam Abihu anggone tilar-donya luwih dhisik tinimbang kang rama lan ora tilar putra kakung, mulane kang kadunungan kalenggahan imam yaiku Eleazar lan Itamar. ³ Sang Prabu Dawud kabinyantu dening Imam Zadhok saka bani Eleazar lan Imam Akhimelekh saka bani Itamar, nggolong-nggolongake para wong manut kawajibane ing sajrone nindakake tata pangibadah. ⁴ Nuli kasumurupan, manawa ing antarane turune Imam Eleazar sesirahe golongan luwih akeh tinimbang ing antarane turune Imam Itamar, mulane pamerange mangkene: kanggo bani Eleazar lelurahing kulawangsane ana nembelas, nanging kanggo bani Itamar woluh. ⁵ Sabanjure anggone merang-merang iku kalawan nguncalake

undhi tanpa kabedak-bedakake, awit turune Imam Eleazar lan turune Imam Itamar ana kang dadi “para pangarep suci” lan “para pangareping Allah,” iku iya turune Eleazar lan iya turune Itamar. ⁶Anadene Semaya bin Netaneel, panitrane, sawijining wong Lewi, iku nulisi jeneng-jenenge ana ing ngarsane Sang Prabu, para panggedhe Imam Zadhok, Imam Akhimelekh bin Abyatar lan ana ing ngarepe para lelurahing kulawangane imam-imam lan wong Lewi. Saben-saben saka trah Eleazar kajupuk kulawangsa siji, mangkono uga saka trah Itamar iya kulawangsa siji.

⁷Undhian kang kawitan tumiba marang Imam Yoyarib; kang kapindho marang Imam Yedhaya; ⁸kang katelu marang Imam Harim; kang kaping pat marang Imam Seorim; ⁹kang kaping lima marang Imam Malkia; kang kaping nem marang Imam Miyamin; ¹⁰kang kaping pitu marang Imam Hakos; kang kaping woluh marang Imam Abia; ¹¹kang kaping sanga marang Imam Yesua; kang kaping sepuluh marang Imam Sekhanya; ¹²kang kaping sawelas marang Imam Elyasib; kang kaping rolas marang Imam Yakim; ¹³Kang kaping telulas marang Imam Hupa; kang kaping patbelas marang Imam Yesebeab; ¹⁴kang kaping limalas marang Imam Bilga; kang kaping nembelas marang Imam Imer; ¹⁵kang kaping pitulas marang Imam Hezir; kang kaping wolulas marang Imam Hapizes; ¹⁶kang kaping sangalas marang Imam Petahya; kang kaping rongpuluh marang Imam Yehezkiel;

¹⁷kang kaping selikur marang Imam Yakhin; kang kaping rolikur marang Imam Gamul; ¹⁸kang kaping telulikur marang Delaya; kang kaping patlikur marang Imam Maazyza. ¹⁹Iku bubuhane wong-wong mau ing sajrone padha nindakake tata pangibadah, sawuse lumebu ing padalemaning Sang Yehuwah, miturut ing pranatan kang kaparingake marang dheweke kabeh lumantar Imam Harun, leluhure, cocog karo apa kang kadhawuhake dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel.

Para kulawangsane wong Lewi

24:20-31

²⁰Golongan kang isih kari saka bani Lewi, saka para tedhake Rama Amram yaiku Subael, saka turune Rama Subael, Yehdeya; ²¹saka turune Rama Rehabya yaiku Yisia, sawijining lelurah; ²²saka turune Rama Yizhar yaiku Selomot; saka turune Rama Selomot yaiku Yahat. ²³Para putrane Rama Hebron yaiku Yeria, sawijining lelurah, Amarya, putrane kang angka loro, Yahaziel, kang angka telu, lan Yekameam, kang angka papat. ²⁴Putrane Rama Uziel yaiku Mikha; saka para turune Rama Mikha yaiku Samir. ²⁵Sadheweke Rama Mikha yaiku Yisia; saka para putrane Rama Yisia yaiku Zakharia. ²⁶Turune Rama Merari yaiku Rama Mahli lan Rama Musi, uga para putrane Rama Yaazia, putrane. ²⁷Turune Rama Merari saka Rama Yaazia, putrane, yaiku Syoham, Zakur lan Hibri. ²⁸Saka Rama Mahli

yaiku Eleazar; iku ora peputra. ²⁹ Saka Rama Kisy yaiku Yerahmeel. ³⁰ Para putrane Rama Musi yaiku Mahli, Eder lan Yerimot. Iku bani Lewi manut kulawangane. ³¹ Iku iya padha nguncalake undhi padha kaya para sadulure tunggal suku, tedhake Rama Harun, ana ing ngarsane Sang Prabu Dawud, Imam Zadhok, Imam Akhimelekh lan ana ing ngarepe para lelurahing kulawangsa, para imam lan wong Lewi. Ing bab iki lelurahing kulawangsa iku padha karo sadulure kang cilik dhewe.

Para juru ngidung

25:1-31

25 ¹ Sateruse kanggo pangibadah Sang Prabu Dawud lan para panggedhening wadya-bala padha ngangkat para anake Asaf, para anake Heman lan para anake Yedutun. Iku padha medhar wangsit kalawan diiringi clempung, slukat lan kecer. Daftare para wong kang padha nindakake pagawean ing sajrone pangibadah iku mangkene: ² saka anake Asaf yaiku Zakur, Yusuf, Netanya lan Arasela, para anake Asaf iku kapimpin dening Asaf, kang medhar wangsit kanthi pitedahe Sang Prabu. ³ Saka Yedutun yaiku anak-anake Yedutun: Gedalya, Zeri, Yesaya, Simej, Hasabya lan Matica, gunggung ana enem, iku katuntun dening bapakne, Yedutun, kang medhar wangsit diiringi ing clempung nalika ngrepekake kidung panuwun lan pepujian kagem Pangeran Yehuwah. ⁴ Saka Heman

yaiku anak-anake Heman: Bukia, Matanya, Uziel, Sebucl, Yerimot, Hananya, Hanani, Eliata, Gidalti, Romamti-Ezer, Yosbekasa, Maloti, Hotir lan Mahaziot. ⁵Iku kabeh padha anake Heman, juru sidike Sang Nata, manut janjine Gusti Allah kanggo ngluhurake singating kakiyatane; sabab Gusti Allah wus maringi anak marang Heman, lanang patbelas lan wadon telu. ⁶Kabeh iku padha kapimpin dening bapakne manawa pinuju ngrepekake kekidungan ana ing padalemaning Sang Yehuwah diiringi ing clempung, slukat lan kecer kanggo pangibadah ana ing padalemaning Allah kalawan pitedahe Sang Prabu. Kaya mangkono iku bani Asaf, Yedutun lan Heman. ⁷Cacahe karo para sadulure kang wus kagladhi ngidung kagem Pangeran Yehuwah -- kabeh iku padha ahli seni -- iku ana rong atus wolung puluh wolu.

⁸Tuwa anom, guru lan murid, padha nguncalake undhi kanggo bubuhane. ⁹Undhian kang kawitan tumiba marang Yusuf wong asaf; kang kapindho tumiba marang Gedalya karo sadulur-sadulure lan anak-anake, gunggung wong rolas; ¹⁰Undhian kang katelu tumiba marang Zakur, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ¹¹kang kaping pat tumiba marang Yizri, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ¹²kang kaping lima tumiba marang Netanya, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ¹³kang kaping nem tumiba marang Bukia,

anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ¹⁴kang kaping pitu tumiba marang Yesarela anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ¹⁵kang kaping woluh tumiba marang Yesaya, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ¹⁶kang kaping sanga tumiba marang Matanya, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ¹⁷kang kaping sapuluh tumiba marang Simeji, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ¹⁸kang kaping sewelas tumiba marang Azareel, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ¹⁹kang kaping rolas tumiba marang Hasabya, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ²⁰kang kaping telulas tumiba marang Subael, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ²¹kang kaping patbelas tumiba marang Matica, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ²²kang kaping limalas tumiba marang Yeremot, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ²³kang kaping nembelas tumiba marang Hananya, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ²⁴kang kaping pitulas tumiba marang Yosbekasa, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ²⁵kang kaping wolulas tumiba marang Hanani, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ²⁶kang kaping sangalas tumiba marang Maloti, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas;

²⁷kang kaping rongpuluh tumiba marang Eliata, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ²⁸kang kaping selikur tumiba marang Hotir, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ²⁹kang kaping rolikur tumiba marang Gidalti, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ³⁰kang kaping telulikur tumiba marang Mahaziot, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas; ³¹kang kaping patlikur tumiba marang Romamti-Ezer, anak-anake lan sadulur-sadulure, gunggung wong rolas.

Wong Lewi kang dadi jaga gapura lan liya-liyane

26:1-32

26 ¹Anadene tumrap golonganing para jaga lawang: saka bani Korakh yaiku Meselemya bin Kore saka turune Ebyasaf. ²Meselemya duwe anak, yaiku Zakharia, iku kang pambarep, Yediael, anak kang angka loro, Zebaja, anak kang angka telu, Yatniel, anak kang angka papat, ³Elam, kang angka lima, Yohanan, kang angka enem, Elyoenai, kang angka pitu. ⁴Obed-Edom duwe anak, yaiku Semaya, kang pambarep, Yozabad, kang angka loro, Yoah, kang angka telu, Sakhar kang angka papat, Netaneel, kang angka lima, ⁵Amiel, kang angka enem, Isakhar, kang angka pitu lan Peuletai, kang angka wolu, amarga kaberkahan dening Gusti Allah.

⁶ Semaya, anake Obed-Edom mau, duwe anak, kang padha dadi lelurahing kulawangane, sabab padha wong prawira kang gagah prakosa. ⁷ Dene anak-anake Semaya iku yaiku Otni, Refael, Obed lan Elzabad sarta para sadulure, yaiku Elihu lan Semakhya, kabeh padha gagah prakosa. ⁸ Iku kabeh padha turune Obed-Edom, iya wong-wong iku dhewe, para anake lan para sadulure, kabeh padha wong gagah prakosa, sembada tumrap pagaweane, cacahé sawidak loro saka Obed-Edom. ⁹ Dene Meselemya duwe anak wolulas, klebu sadulure, iku wong gagah prakosa.

¹⁰ Hosa saka bani Merari uga duwe anak, yaiku Simri, iku dadi lelurah sabab sanadyan dudu anak mbarep, nanging didadekake lelurah dening bapakne -- ¹¹ nuli Hilkia, anak kang angka loro. Tebalya, kang angka telu lan Zakharia, kang angka papat. Anak lan sadulure Hosa iku ana telulas. ¹² Golongan-golonganing kang padha jaga lawang, kang kabage-bage miturut lelurahing kulawarga iku kawajiban leladi ana ing padalemaning Sang Yehuwah, padha kaya sadulur-sadulure tunggal suku. ¹³ Kanggo saben gapura anggone njaga sarana nguncalake undhi, manut kulawangsa-kulawangane, tumrap kulawangsa kang gedhe lan iya tumrap kang cilik. ¹⁴ Undhian kanggo lawang wetan tumiba marang Selemya; sabanjure padha nguncalake undhi kanggo Zakharia, anake sawijining juru pirembug kang wasis, tumibaning undhian

kanggo lawang lor. ¹⁵ Kanggo Obed-Edom lawang kidul lan kanggo anak-anake gedhong pasimpenan. ¹⁶ Kanggo Supim lan Hosa lawang kulon karo gapura Syalekhet ing dalam gedhe unggah-unggahan. Wong jaga kang siji dipapanake sadhing sijine. ¹⁷ Ing sisih wetan saben dinane ana wong enem, ing sisih lor wong papat ing sisih kidul wong papat saben dinane, nanging ing gedhong pasimpenan wonge mesthi loro; ¹⁸ ing Parbar ing sisih kulon: wong papat ana ing dalam gedhe lan wong loro ana ing Parbar. ¹⁹ Iku golongan-golonganing para jaga lawang saka bani Korakh lan saka bani Merari.

²⁰ Para wong Lewi, para sadulure tunggal suku, kang rumeksa marang barang-barang ing padalemaning Allah lan kang rumeksa barang-barang suci: ²¹ bani Ladan, yaiku turune Gerson kang katurunake dening Ladan, iku kulawangsane dipanggedheni dening bani Yehiel. ²² Turune Yehiel, yaiku Zetam lan Yoel sadulure, iku rumeksa marang barang-barang ing padalemane Pangeran Yehuwah. ²³ Saka bani Amram, bani Yizhar, bani Hebron lan bani Uziel ²⁴ yaiku Sebucl bin Gersom bin Musa kang dadi leluhur barang-barang. ²⁵ Sanak sadulure Sebucl kang katurunake dening Eliezer yaiku Rehabya anake Eliezer, lan Yesaya anake Rehabya, lan Yoram anake Yesaya, lan Zikhri anake Yoram, lan Selomit anake Zikhri. ²⁶ Selomit iku karo sanak sadulure padha rumeksa marang barang-barang suci kang wus kasucekake dening Sang Prabu Dawud, para

panggedhening kulawangsa, para tetindhihing wadya-bala sewu, wadya-bala satus lan para panggedhening wadya-bala. ²⁷ Iku wus padha nyucekake barang-barang jarahan perang kanggo gawe endahing padalemane Pangeran Yehuwah. ²⁸ Uga samubarang kabeh kang wus kasucekake dening Nabi Samuel, wong sidik, dening Sang Prabu Saul bin Kisy, dening Senapati Abner bin Ner, dening senapati Yoab bin Zeruya, malah sakehing barang kang wus kasucekake iku padha direksa dening Selomit sasanak sadulure.

²⁹ Saka bani Yizhar yaiku Kenanya saanak-anake; iku padha kapasrahan kawajiban njaba ana ing Israel, yaiku dadi juru mranata lan dadi hakim. ³⁰ Saka bani Hebron yaiku Hasabya sasanak-sadulure, iku padha gagah prakosa, cacache wong sewu pitung atus; iku dipasrahi urusan paprentahan Israel ing sakulone bengawan Yarden ing bab sakehing prakara kang tumuju marang Pangeran Yehuwah lan sakehe pagawean kang kagem Sang Nata.

³¹ Saka bani Hebron yaiku Yeria, iku kang dadi tetindhihe. Mungguh wong Hebron iki, turune lan kulawangsane, ing taun kang kaping patang puluhe jamane paprentahane Sang Prabu Dawud, katiti-priksa lan panunggalane tinemu ana gegedhug-gegedhuge kang gagah prakosa, yaiku ing Yaezer-Gilead. ³² Sanak sadulure Yeria, para wong kang gagah prakosa lan kang padha dadi lelurahing kulawangsa, ana rong ewu pitung atus. Iku padha diangkat dening Sang Prabu Dawud dadi panggedhening

bani Ruben, bani Gad lan saparone suku Manasye, ing bab sakehing prakara kang tumuju marang Gusti Allah lan kang tumuju marang Sang Nata.

Para panggedhening wadya-bala lan para panggedhe liyane

27:1-34

27 ¹Anadene wong Israel, iki pratelane para leluhure kulawangsa, para panggedhening wadya-bala sewu lan wadya-bala satus, tuwin para punggawane kang leladi marang Sang Prabu ing bab sakehe prakara kang gegayutan karo para wong kang tumindak ing gawe lan kang libur ing saben sasi-sasine, ing dalem setaun. Saben sagolongan ana wong patlikur ewu.

²Kang dadi kepalaning golongan kapisan kanggo ing sasi kapisan yaiku Sang Yasobam bin Zabdiel lan golongane iku wonge ana patlikur ewu. ³Sang Yosabam iku turune Rama Peres lan dadi tetindhihe sakehing panggedhe ing sasi kapisan. ⁴Kang dadi kepalaning golongan ing sasi kapindho yaiku Sang Dodai, wong Ahohi, dene kang mimpin golongane kang wonge ana patlikur ewu iku, yaiku Sang Miklot. ⁵Panggedhe kang katelu ing sasi kang katelu iku Sang Benaya, putrane Imam Agung Yoyadha, golongane iku wonge ana patlikur ewu. ⁶Sang Benaya iki klebu gegedhug telung puluh iku, lan dadi tetindhihe wong telung puluh iku nanging kang mimpin

golongane yaiku Sang Amizabad, putrane.

⁷Kang kaping pat kanggo ing sasi kang kaping pat yaiku Sang Asael, sadhereke Sang Yoab, ing sapungkure iku banjur kagentenan Sang Zebaja, putrane, dene golongane mau wonge ana patlikur ewu. ⁸Kang kaping lima kanggo ing sasi kalima yaiku Sang Samhut bin Yizrah, iku sawijining panggedhe, dene golongane wonge ana patlikur ewu. ⁹Kang kaping enem kanggo ing sasi kanem yaiku Sang Ira bin Ikesy saka ing Tekoa, dene golongane wonge ana patlikur ewu. ¹⁰Kang kaping pitu kanggo ing sasi kapitu yaiku Sang Heles wong Pelsoni, saka bani Efraim, dene golongane wonge ana patlikur ewu. ¹¹Kang kaping woluh kanggo ing sasi kawolu yaiku Sang Sibekhai, wong ing Husa, turune Zerah, dene golongane wonge ana patlikur ewu. ¹²Kang kaping sanga kanggo sasi kasanga yaiku Sang Abiezer, wong ing Anatot, panunggalane bani Benyamin, dene golongane wonge ana patlikur ewu. ¹³Kang kaping sapuluh kanggo sasi kasapuluh yaiku Sang Maharai, wong ing Nefota, iku turune Zerah, dene golongane wonge ana patlikur ewu. ¹⁴Kang kaping sewelas kanggo ing sasi kasewelas yaiku Sang Benaya, wong ing Piraton, panunggalane bani Efraim, dene golongane wonge ana patlikur ewu. ¹⁵Kang kaping rolas kanggo ing sasi karolas yaiku Sang Heldai, wong ing Netofa, turune Otniel, dene golongane wonge ana patlikur ewu.

¹⁶Kang dadi kepalane suku-suku Israel yaiku: bani Ruben dipimpin dening Sang

Eliezer bin Zikhri; bani Simeon pimpinane Sang Sefaca bin Maakha; ¹⁷ kanggo suku Lewi Sang Hasabya bin Kemuel; kanggo tedhake Imam Harun yaiku Imam Zadhok; ¹⁸ kanggo suku Yehuda yaiku Sang Elihu, salah sawijine sadhereke Sang Prabu Dawud; suku Isakhar dipimpin dening Sang Omri bin Mikhael; ¹⁹ kanggo suku Zebulon yaiku Sang Yismaya bin Obaja; kanggo suku Naftali yaiku Sang Yerimot bin Azriel; ²⁰ kanggo bani Efraim yaiku Sang Hosea bin Azazya; kanggo saparone suku Manasye yaiku Yoel bin Pedhaya; ²¹ kanggo separone suku Manasye kang ana ing Gilead yaiku Sang Yido bin Zakharia; kanggo suku Benyamin yaiku Sang Yaasiel bin Abner; ²² kanggo suku Dhan yaiku Sang Azareel bin Yeroham. Iku para kepalaning suku-suku Israel. ²³ Sang Prabu Dawud ora ngetang cacahé wong kang umure rong puluh taun mangisor, sabab Pangeran Yehuwah wus prajanji, wong Israel bakal kadadekake padha kehe karo lintang-lintang ing langit. ²⁴ Sang Yoab, putrane Sang Zeruya, pancen wus wiwit ngetang nanging ora karampungake, awit marga saka iku wong Israel banjur katempuh ing bebendu; mulane cacahé ora dipengeti ana ing buku sejarahé Sang Prabu Dawud.

²⁵ Kang rumeksa marang pacawisane Sang Prabu yaiku Sang Azmawet bin Adiel, dene kang rumeksa marang pasadhiyan ing sajabaning kutha, ing kutha-kutha, ing desa-desa lan ing sajrone lumbung-lumbung panggung yaiku Sang Yonatan bin Uzia.

²⁶ Kang nglurahi para among tani kang kajibah ngolah tanah yaiku Sang Ezri bin Kelub.

²⁷ Kang dadi lelurahing kebon-kebon anggur yaiku Sang Simeï, wong ing Rama. Kang nglurahi pametuning pakebonan anggur kanggo pasadhayan anggur yaiku Sang Zabdi, wong ing Syifmi. ²⁸ Kang dadi lelurahing wit jaitun lan wit sikma ing Tanah-Ngare yaiku Sang Baal-Hanan, wong Gederï; kang nglurahi pasadhayan lenga jaitun Sang Yoas. ²⁹ Kang dadi lelurahing sapi kang padha diengon ana ing tanah Saron yaiku Sang Sitrai, wong ing Saron, dene kang nglurahi sapi kang padha ana ing lebak-lebak yaiku Sang Safat bin Adlai.

³⁰ Kang dadi lelurahing unta yaiku Sang Obil, wong Ismael; kang nglurahi kuldi wadon yaiku Sang Yekhdeya, wong ing Meronot. ³¹ Kang nglurahi wedhus yaiku Sang Yazis, wong ing Hagri. Iku kabeh para abdi kang rumeksa marang raja-darbe kagungane Sang Prabu Dawud.

³² Sang Yonatan, sadhereke kang ramane Sang Prabu Dawud, iku dadi juru pirembag, iku pinter lan ahli kitab. Sang Yehiel, bin Hakhmoni iku dadi pamomonge para putrane Sang Prabu.

³³ Sang Akhitofel iku juru pirembage Sang Nata; Sang Husai, wong ing Arki, iku mitrane Sang Prabu. ³⁴ Ing tembe Sang Akhitofel digenteni Sang Yoyadha bin Benaya lan Sang Abyatar. Kang dadi senapatining Sang Nata Sang Yoab.

**Dhawuh piwelinge Sang Prabu
Dawud marang Pangeran Suleman
bab mbangun Padaleman Suci**

28:1-21

28¹ Kacarita Sang Prabu dawud nglempakake sakehing panggedhe Israel, yaiku para tetindhing suku, para panggedhening golongan kang ngladeni Sang Prabu, para panggedhening wadya-bala sewu lan panggedhening wadya-bala satus, sarta para kang padha nglurahi raja-brana lan raja-kayane Sang Prabu lan para putrane; karodene para punggawa kraton lan para prawira tuwin sakehe gegehug kang gagah parkosa. ² Sang Prabu Dawud banjur jumeneng lan ngandika: "Padha ngrungokna, heh para saduluringsun lan bangsaningsun! Ingsun kagungan karsa arep yasa dalem pangasoan kanggo pethining prajanjiane Pangeran Yehuwah lan kagem ancik-anciking sampeyane Gusti Allah kita; ing sun uga wus cecawis kanggo kapreluan iku. ³ Nanging Gusti Allah wus ngandika marang ing sun: Sira ora bakal yasa padaleman kagem asmaning Sun, amarga sira iku prajurit lan wus ngwutahake getih. ⁴ Anadene Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel, wus kepareng milih ing sun saka ing antarane sakehe kulawangsaningsun kadadekake ratu ing Israel kanggo ing salawas-lawase; amarga Panjenengane wus milih Yehuda dadi pemimpin, lan kulawangsaningsun

saka ing antarane bani Yehuda, sarta saka ing antarane para putrane ramaningsun, Panjenengane kepareng njumenengake ing sun dadi ratu ing saindenging Israel. ⁵Sabanjure saka ing antarane putra-putraningsun kabeh -- amarga Pangeran Yehuwa wus paring ganjaran anak akeh marang ing sun -- Panjenengane wus milih putraningsun Suleman supaya nglenggahi dhampar paprentahaning Pangeran Yehuwa ana ing Israel. ⁶Panjenengane wus ngandika marang ing sun: Suleman, anakira, iku kang bakal yasa padalemaning Sun lan plataraning Sun, sabab iku wus Sun pilih Sundadosake putraning Sun sarta Ingsun bakal dadi ramane. ⁷Karodene Ingsun bakal nyantosakake karajane nganti ing salawas-lawase, uger dheweke tansah nindakake sakehing dhawuh lan pranataning Sun kayadene saiki iki. ⁸Mulane saiki, kanthi kasumurupan ing Israel kabeh, iya pasamuwaning Sang Yehuwa iki, sarta kalawan kapiyarsakake dening Gusti Allah kita, ing sun mangandikani sira kabeh: Sira padha netepana lan marsudia marang sakehe dhawuhe Pangeran Yehuwa, Gusti Allahira, supaya sira padha lestaria ngenggoni nagara kang becik iki lan marisake marang anak-putunira ing sapungkurira nganti ing salawas-lawase. ⁹Anadene sira, putraningsun Suleman, sira diwanuh kalawan Gusti Allaha ramanira lan ngabektia marang Panjenengane kalawan tulus eklas lan legawaning ati, awit Pangeran Yehuwa iku niti priksa sakehing

ati tuwin nguningani sakehing kekarepan lan idham-idhaman. Manawa sira ngupaya marang Panjenengane, Panjenengane rena manawa sira sowani, nanging manawa sira ninggal Panjenengane, sira bakal kabuwang ing salawase. ¹⁰ Wigatekna saiki, sabab Pangeran Yehuwah wus milih sira kakarsakake yasa padaleman kanggo pasucen. Disantosa atinira sarta iku sira lakonana.”

¹¹ Sang Prabu banjur masrahake marang Pangeran Suleman, kang putra, rancangan cengkoronganing pandhapane Padaleman suci dalasan gedhong-gedhonge, gedhong pasimenan, kamar-kamar ndhuwur lan kamar-kamar ing jero sarta kamar kanggo tutup-pangruwatan. ¹² Sateruse uga rancangan samubarang kang wus digalih bab plataraning padalemane Pangeran Yehuwah lan kamar-kamar ing sakubenge, bab prabot-praboting padalemane Gusti Allah sarta pasimpenaning barang-barang sengkeran; ¹³ bab golongan-golonganing para imam lan para wong Lewi tuwin bab sakehing ajaran kang tumuju marang pangibadah ana ing padalemaning Sang Yehuwah apadene sakehing barang kang kanggo ing pangibadah ana ing padalemaning Sang Yehuwah. ¹⁴ Sang Nata uga maringake emas sabobote kang kabutuhake kanggo gawe sakehe barang ing saben pangibadah; sarta iya maringake salaka sabobote kang dibutuhake kanggo gawe sakehe barang ing saben pangibadah, ¹⁵ yaiku emas kanggo padamaran emas,

bobote sapira kang dibutuhake kanggo gawe siji-sijine padamaran lan damare, lan salaka kanggo gawe padamaran salaka, bobote sapira kang dibutuhake kanggo saben padamaran lan damare, cundhuk karo panganggone saben padamaran ing sajroning pangibadah.

¹⁶Sawuse mangkono uga maringi emas kanggo gawe meja roti sesaosan kanggo siji-sijine meja, tuwin salaka kanggo gawe meja salaka; ¹⁷sateruse uga emas murni kanggo gawe porok; lan bokor panyiraman sarta kendhi, uga kanggo gawe tuwung emas, bobote sepira kang dibutuhake kanggo gawe siji-sijine tuwung, apadene salaka kanggo gawe tuwung salaka, bobote sepira kang dibutuhake kanggo gawe siji-sijine tuwung; ¹⁸uga emas kang wus kasengker kanggo gawe misbyah pangobongan dupa, bobote sepira kang dibutuhake, sarta emas kanggo gawe kreta-kretanan kanggo numpangake kerub loro-lorone, kang ngegarake swiwine kanggo ngayomi pethi prajanjiane Pangeran Yehuwah. ¹⁹Pangandikane Sang Prabu Dawud: “Iku kabeh tinemu ana ing tulisan, kang kaparingake dening Pangeran Yehuwah marang ing sun, kang isi pitedah bab sakehe pagawean kang kudu dilakoni samangsa nindakake rancangan iku.”

²⁰Sang Prabu Dawud banjur ngandika marang Pangeran Suleman, kang putra: “Disantosa lan ditatag atinira, lan nindakna iku; sira aja sumelang lan aja nglokro, sabab Pangeran Yehuwah Allah, Gusti Allahing sun,

nunggil kalawan sira. Panjenengane ora bakal negakake lan nilar sira nganti sarampunging sakehe pagawean kanggo pangibadah ana ing padalemaning Allah. ²¹ Lah golonganing para imam lan para wong Lewi wus cumawis kanggo sakehing pangibadah ana ing padalemaning Allah, lan wus ana wong sawetara kang kanthi legawaning ati arep mbiyantu sira, kang ahli ing bab nindakake saben pagawean. Mangkono uga para pemimpin lan rakyat iki kabeh iya padha cumadhang marang apa kang sira dhawuhake.”

Sumbangan kanggo adeging Padaleman Suci

29:1-9

29 ¹ Sang Prabu Dawud ngandika marang wong sapa samuwan kabeh: “Suleman, kang kapilih dhewe dening Gusti Allah, iku isih enom lan kurang pangalaman, mangka pagawean iki gedhe, saba padaleman iki ora kanggo manungsa, nanging kagem Pangeran Yehuwah Allah. ² Sabisa-bisaningsun ingsun wus cecawis kanggo padalemaning Gusti Allahingsun, yaiku emas kanggo gawe barang-barang emas, salaka kanggo gawe barang-barang salaka, tembaga kanggo gawe barang-barang tembaga, wesi kanggo gawe barang-barang wesi, lan kayu kanggo gawe barang-barang kayu, sesotya soham lan sesotya kang kanggo ing embanan, sesotya ireng lan sesotya kang manca

warna, sarta sawernane sesotya kang larang apadene marmer putih akeh banget. ³Sarta maneh marga saka tresnaningsun marang padalemaning Allahingsun, minangka wuwuhe sakehe barang kang wus suncawisake kanggo dalem pasucen, iki ing sun iya nyaosake marang padalemaning Allahingsun lan salaka kagunganingsun piyambak ⁴emas telung ewu talenta, yaiku emas weton ing tanah Ofir, lan salaka tulen pitung ewu talenta kanggo nglapisi temboking gedhong-gedhong, ⁵yaiku emase kanggo barang-barang emas, lan salakane kanggo barang-barang salaka sarta kanggo sabarang kang digawe dening para tukang. Mulane sapa kang ing dina iki kanthi eklas nyaosake pisungsung marang Pangeran Yehuwah?”

⁶Ing kono para tetindhing kulawangsa lan para tetindhing suku Israel sarta para panggedhening wadya-bala sewu lan wadya-bala satus apadene para leluhuring pagawean kagem Sang Nata banjur padha ngaturake kasaguhane kalawan legawaning ati. ⁷Padha ngaturake kanggo pangibadah ing padalemaning Allah emas limang ewu talenta lan sapuluh ewu darika, salaka sapuluh ewu talenta lan tembaga wolulas ewu talenta sarta wesi satus ewu talenta. ⁸Kang duwe sesotya padha masrahake iku marang Yahiel, turune Gerson, minangka betamaling padalemane Pangeran Yehuwah. ⁹Wong sabangsa padha bungah marga saka anggone padha urun kalawan legawaning ati mau, awit kalawan

gumolonging ati anggone padha nyaosake pisungsung manasuka marang Pangeran Yehuwah; Sang Prabu Dawud uga rena banget ing panggalih.

Kidung pepujiane Sang Prabu Dawud

29:10-19

¹⁰ Sang Prabu Dawud banjur memuji marang Pangeran Yehuwah ana ing ngarepe wong sapa samuwana iku kabeh. Unjuka Sang Prabu Dawud: “Pinujia Paduka dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun leluhur kawula Israel, saking kalanggengan dumugi kalanggengan. ¹¹ Dhuh Yehuwah, Paduka ingkang kagungan kaluhuran saha kaprawiran, kamulyan, kaunggulan tuwin kaagungan, malah samukawis ingkang wonten ing swarga saha ing bumi! Dhuh Yehuwah, Paduka ingkang kagungan karajan saha Paduka ingkang jumeneng Sesirah ingkang luhur piyambak nglangkungi ing samudayanipun. ¹² Amargi kasugihan saha kamulyan punika pinangkanipun saking Paduka saha Paduka ingkang nguwaosi samukawis; kakiyatan saha kaunggulan punika wonten ing asta Paduka; Paduka ingkang ngasta pangwaos ngagengaken saha nyantosakaken samukawis sadaya. ¹³ Sapunika, dhuh Allah kawula, kawula sadaya sami ngunjukaken panuwun dhumateng Paduka saha sami ngluhuraken asma Paduka ingkang agung punika. ¹⁴ Amargi sinten ta kawula punika saha punapa ta bangsa kawula

punika, dene kawula sami saged ngunjukaken pisungsung manasuka kadosdene sapunika punika? Awit saking Paduka pinangkanipun samukawis sadaya saha inggih saking asta Paduka piyambak pinangkanipun pisungsung ingkang sami kawula unjukaken dhumateng Paduka punika. ¹⁵ Amargi kawula punika sami tiyang manca wonten ing ngarsa Paduka saha sami tiyang neneka sami kadosdene leluhur kawula sadaya; dinten kawula wonten ing bumi punika kados wewayangan saha sami boten gadhah pangajeng-ajeng. ¹⁶ Dhuh Yehuwah, Gusti Allah kawula, barang-barang ingkang kathahipun ngantos samanten, ingkang sami kawula cawisaken punika badhe kangge ngyasakaken padaleman Paduka, kagem asma Paduka ingkang suci, punika sadaya piangkanipun saking asta Paduka piyambak saha sadaya punika kagungan Paduka. ¹⁷ Kawula sumerep, dhuh Allah kawula, bilih Paduka punika ndadar manah saha rena dhateng manah ingkang eklas, milanipun kawula inggih ngunjukaken punika sadaya kanthi manasuka saha kalayan legawaning manah; dene ing samangke, umat Paduka ingkang wonten ing ngriki kawula tingali sami ngunjukaken pisungsung manasuka kalayan senenging manah. ¹⁸ Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Eyang Abraham, Iskak saha Israel, para leluhur kawula sadaya, Paduka mugikarsaa nglestantunaken manahipun umat Paduka ingkang kados makaten punika sarta manahipun mugik tansah Paduka adhepaken

dhumateng Paduka. ¹⁹Salajengipun Paduka karsaa maringi manah ingkang tulus dhumateng Suleman, anak kawula, supados saged tansah gondhelan dhumateng ing sakathahing dhawuh Paduka tuwin pepenget Paduka sarta pranatan Paduka, punapa dene saged nglampahi punika sadaya saha saged yasa padaleman, ingkang sampun kawula cawisi samudayanipun punika.”

Pangeran Suleman jumeneng ratu; Sang Prabu Dawud seda

29:20-30

²⁰Sawuse mangkono Sang Prabu Dawud banjur ngandika marang wong sapasamuwan kabeh iku: “Padha memujia marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahira!” Wong sapasamuwan kabeh nuli padha memuji marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe para lelehure, tumuli padha jengkeng sujud marang Pangeran Yehuwah tuwin marang Sang Nata. ²¹Esuke padha saos kurban sembelehan lan kurban obaran marang Pangeran Yehuwah, yaiku sapi sewu, wedhus lanang sewu, cempe sewu, kalawan kurban-kurban unjuk-unjukan sarta kurban sembelehan akeh banget demi Israel kabeh. ²²Ing dina iku banjur padha mangan lan ngombe ana ing ngarsaning Pangeran Yehuwah kalawan kabungahan gedhe; sawuse iku tumuli padha mindhoni anggone njumenengake dadi ratu Pangeran Suleman, putrane Sang Prabu Dawud, sarta njabadi

panjenengane anggone jumeneng ratu kagem Pangeran Yehuwah lan uga ngebadi Zadhok dadi imam. ²³ Sang Prabu Suleman tumuli lenggah nggentosi Sang Prabu Dawud, kang rama, ing dhampar kaprabon kang katetepake dening Sang Yehuwah, lestari anggone jumeneng, lan saben wong Israel mituhu marang pangandikane. ²⁴ Sakehe pemimpin lan para prawira sarta uga para putrane Sang Prabu Dawud padha ngakeni pangwaose Sang Prabu Suleman. ²⁵ Pangeran Yehuwah ndadosake Sang Prabu Suleman luhur luwih dening banget ana ing ngarepe wong Israel kabeh lan maringi marang panjenengane kaagunganing karajan kaya kang durung tau dialami dening sakehe ratu ing Israel kang ngasta paprentahan sadurunge panjenengane.

²⁶ Kaya mangkono anggone Sang Prabu Dawud putrane Sang Isai wus ngasta paprentahan ing saindenging tanah Israel.

²⁷ Anggone ngratoni wong Israel lawase patang puluh taun; ana ing Hebron pitung taun lan ana ing Yerusalem anggone jumeneng telung puluh telu taun. ²⁸ Sang Nata banjur seda, yaiku bareng wus pethak remane, wus sepuh ing yuswa, sugenge kebak kasugihan lan kamulyan; Pangeran Suleman kang putra, nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

²⁹ Mungguh riwayaté Sang Prabu Dawud wiwit wiwitan nganti wekasan, iku katulisan ana ing riwayaté Nabi Samuel, wong sidik, lan ana ing riwayaté Nabi Natan sarta ing riwayaté Nabi Gad, wong sidik, ³⁰ iya bab sugenge

kabeh nalika jumeneng ratu lan kaprawirane,
kaananing jaman kang dialami panjenengane
lan kang dialami Israel sarta sakehing karajan
ing nagara-nagara liyane.

2 BABAD

Sang Prabu Suleman ndedonga nyuwun kawicaksanan

1:1-13

1Ra 3:3-15

1 ¹ Sang Prabu Suleman, putrane Sang Prabu Dawud, anggone jumeneng nata wus santosa; Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha, nunggil kalawan panjenengane lan ndadosake pangwaose ngedab-edabi.

² Sang Prabu Suleman paring dhawuh marang wong Israel kabeh, marang para panggedhene wadya-bala sewu lan wadya-bala satus, marang para hakim lan marang sakehe pemimpin ing saindenging tanah Israel, yaiku para lelurahing kulawangsa. ³ Sang Prabu Suleman banjur tindak menyang ing tengger pangorbanan ing Gibeon kadherekake dening wong sapasamuwan mau kabeh, amarga ana ing kono dununge Tarub Pasewakaning Allah yasane Nabi Musa, abding Yehuwah, ana ing pasamunan.

⁴ -- Nanging Sang Prabu Dawud wus mboyong pethining Allah saka Kiryat-Yearim menyang ing papan kang wus kacawisake, -- sabab panjenengane wus ngyasakake tarub ana ing Yerusalem. ⁵ Nanging misbyah tembaga gaweane Bezaleel bin Uri bin Hur isih ana ing

kono ana ing ngarepe Tarub Sucining Allah. Iya iku kang dipurugi Sang Prabu Suleman karo pasamuwan mau perlu nyuwun pitedah marang Pangeran Yehuwah. ⁶Ana ing kono Sang Prabu Suleman nyaosake kurban ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah ana ing misbyah tembaga ing sangarepe Tarub Pasewakan. Sang Prabu ana ing kono ngunjukake kurban obaran sewu.

⁷Bareng bengine dina iku uga Gusti Allah ngatingal marang Sang Prabu Suleman lan ngandika marang panjenengane: “Sira nyuwun apa kang bakal Sunparingake marang sira?” ⁸Unjoke Sang Prabu Suleman marang Gusti Allah: “Paduka sampun ngatingalaken sih-kadarman Paduka ingkang ageng dhumateng bapa kawula Dawud, saha sampun njumenengaken ratu kawula, nggentosi bapa kawula wau. ⁹Milanipun sapunika, dhuh Yehuwah Allah, Paduka mugi karsaa ngatingalaken kiyating janji Paduka dhumateng bapa kawula Dawud, amargi kawula sampun Paduka jumenengaken dados ratuning bangsa, ingkang kathahipun kados lebuning siti. ¹⁰Paduka sapunika mugi karsaa paring kawicaksanan saha kawasisan, supados kawula saged mlebet medal dados panuntuning bangsa punika, awit sinten ingkang saged ngakimi bangsa ingkang ageng punika?” ¹¹Paring pangandikaning Allah marang Sang Prabu Suleman: “Ing sarehne iku kang sira karepake, lan sira ora nyuwun kasugihan, raja-brana, kamulyan

utawa patining wong kang sengit marang sira, lan uga ora nyuwun umur dawa, nanging kosok baline sira nyuwun kawicaksanan lan kawasisan supaya bisa ngakimi umatingSun, kang wus Sunpitayakake marang sira minangka ratune, ¹² mulane kawicaksanan lan kawasisan iku kaparingake marang sira; kajaba saka iku sira Sunparingi kasugihan, raja-brana lan kamulyan, kang durung tau kadarbe dening para ratu sadurunge sira sarta ora bakal ana ratu sawuse sira kang ndarbeni iku.” ¹³ Sang Prabu Suleman nuli tindak saka ing tengger pangurbanan ing Gibeon, saka ing ngarepe Tarub Pasewakan, kondur menyang ing Yerusalem sarta banjur ngasta paprentahan ing Israel.

Kasugihane Sang Prabu Suleman

1:14-17

1Ra 10:26-29 2Bb 9:25-28

¹⁴ Sang Prabu Suleman tumuli nglempakake kreta lan wadya-bala jaranan, nganti kagungan kreta sewu patang atus lan wadya-bala jaranan rolas ewu, kabeh padha kapanggonake ana ing kutha-kutha panggonan kreta lan cedhak karo Sang Prabu ana ing Yerusalem. ¹⁵ Sang Prabu ndadekake kehing emas lan selaka ing Yerusalem nganti padha karo watu, lan kehing wit kayu eres padha karo wit sikma kang ana ing Tanah Pagunungan. ¹⁶ Jaran kang kagem Sang Prabu Suleman iku ditekakake saka ing tanah Mesir lan saka ing tanah Kewe; para

sudagare Sang Prabu anggone kulak iku saka ing Kewe kanthi rega pasar. ¹⁷ Kreta siji kang ditekakake saka ing tanah Mesir iku regane nganti nem atus sekel selaka, lan jaran siji nganti satus seket sekel; lan kaya mangkono uga anggone padha ngedol iku marang sakehing ratune bangsa Het lan marang para ratu ing tanah Aram.

Pacawisan kanggo adege Padaleman Suci

2:1-18

1Ra 5:1-18, 7:13-14

2 ¹ Sang Prabu Suleman dhawuh yasa padaleman kagem asmaning Yehuwah lan kraton kagem panjenengane piyambak. ² Sang Prabu Suleman banjur nglempakake kuli pitung puluh ewu, tukang natah ing pagunungan wolung puluh ewu lan mandhor kang ngawat-awati telung ewu nem atus. ³ Sang Prabu Suleman tumuli utusan wong sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Huram, ratu ing nagara Tirus, kadhawuhan ngaturake pangandikane kang wirasane: “Panjenengan mugè karsaa nandukaken dhateng kula, kadosdene ingkang panjenengan tandukaken dhateng rama kula Dawud, nalika panjenengan ngintuni kajeng eres dhateng rama, kagem yasa kraton ingkang badhe dipun dalemi. ⁴ Kauningana, kula badhe yasa padaleman kagem ing asmanipun Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kula, dadosa sesengkeranipun, supados ing

ngarsanipun kabesmia dupa anggi-anggi arum, sarta sesaos roti ajegan tuwin kurban obaran enjing sonten, ing dinten-dinten Sabat lan ing wulan-wulan enggal, punapadene ing riyaya-riyaya ingkang katetepaken dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kula, amargi sadaya wau dados kuwajibanipun tiyang Israel ing salami-laminipun. ⁵Wondene padaleman ingkang badhe kula yasa punika kedah ageng, amargi Gusti Allah kula punika langkung luhur tinimbang sakathahing allah. ⁶Nanging sinten ingkang kadugi ngyasakaken padaleman Panjenenganipun, awit sanadyan langit malah langit ing sanginggiling sakathahipun langit inggih boten saged ngewrat Panjenenganipun? Mangka kula punika sinten ta, dene kula kok badhe yasa satunggaling padaleman kagem Panjenenganipun, rak namung panggenan kangge mbesmi kurban wonten ing ngarsanipun? ⁷Milanipun sapunika, panjenengan mugni karsaa ngintunaken satunggaling tiyang ingkang ahli ing bab dedamelan jene, selaka, tembagi, tosan, kain wungu enem, badhe jingga, badhe wungu sepuh, saha ingkang ugi saged damel ukir-ukiran, supados mbiyantu para ahli ingkang wonten ing kula, ing Yehuda saha ing Yerusalem ingkang sampun sami tinuding rama kula Dawud. ⁸Kajawi punika ugi karsaa maringi kajeng eres, kajeng beres saha kajeng cendhana saking ing redi Libanon, awit kula mangretos, bilih ingkang abdi sami pinter negor wit ing Libanon. Dene para tiyang

kula badhe mbiyantu para abdi panjenengan⁹ supados kula kacawisan kajeng ingkang kathah, amargi padaleman ingkang badhe kula yasa punika kedah ageng tuwin ngedab-edabi.¹⁰ Wondene para tiyang ingkang sami negori wit punika badhe kula cadhongi gandum kalih dasa ewu kor, seir kalih dasa ewu kor, anggur kalih dasa ewu bat, saha lisah kalih dasa ewu bat, minangka bahan tedha kangge para abdi wau.”

¹¹ Sang Prabu Huram, nata ing nagara Tirus, nuli kintun serat wangsulun marang Sang Prabu Suleman, kang surasane mangkene: “Ing sarehne Pangeran Yehuwah ngasihi dhateng umatipun, pramila panjenengan lajeng kajumenengaken dados ratunipun.”¹² Sang Prabu Huram nuli nglajengake pangandikane: “Pinujia Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun tiyang Israel, ingkang nitahaken langit lan bumi, awit Panjenenganipun sampun maringi dhateng Sang Prabu Dawud satunggaling putra ingkang wicaksana, kapenuhan ing akal budi saha pangretosan, ingkang badhe yasa padaleman kagem Pangeran Yehuwah tuwin kraton kagem sariranipun piyambak.¹³ Awit saking punika kula ngintunaken satunggaling ahli, ingkang kapenuhan ing pangretosan, inggih punika Huram Abi,¹⁴ anakipun tiyang estri saking bani Dhan, dene bapakipun tiyang Tirus. Tiyang punika pinter nggarap jene, selaka, tembagi, tosan, sela, kajeng, kain wungu enem, badhe wungu sepuh, lena alus tuwin badhe jingga, saha ugi pinter

damel sawernining ukir-ukiran punapa malih sawernining rancangan ingkang kapasrahaken dhateng piyambakipun kanthi kabiyantu dening para ahli panjenengan saha dening para ahlinipun ingkang rama, Sang Prabu Dawud. ¹⁵ Lah sapunika panjenengan kula aturi ngintunaken dhateng para abdi panjenengan gandum saha sair, lisah saha anggur, ingkang sampun panjenengan ngandikakaken punika. ¹⁶ Kula lajeng sami badhe negori kajeng saking ing redi Libanon, sapinten ingkang panjenengan betahaken saha badhe kula kintunaken dhateng panjenengan kalayan gethek langkung ing seganten ngantos dumugi ing Yafo, panjenengan lajeng saged mbekta dhateng ing Yerusalem.”

¹⁷ Sang Prabu Suleman tumuli ngetang sakehe wong manca kang lanang kang ana ing nagara Israel padha kaya kang wus tau katindakake dening Sang Prabu Dawud, kang rama. Ing kono tinemu ana wong satus seket telu ewu nem atus. ¹⁸ Lan saka ing antarane iku, pitung puluh ewu didadekake kuli, wolung puluh ewu tukang natah ing pagunungan, lan telung ewu nem atus kadadekake mandhor kang nglurahi kang padha nyambut gawe iku.

Sang Prabu Suleman ngedegake Padaleman Suci

3:1--5:1

1Ra 7:15-51

3¹ Sang Prabu Suleman banjur miwiti yasa padalemaning Yehuwah ana ing Yerusalem ing gunung Moria, panggonan nalika Pangeran Yehuwah ngatingal marang Sang Prabu Dawud, kang rama, ing panggonan kang wus katetepake dening Sang Prabu Dawud, yaiku ing papan panutone Ornan wong Yebus.

²Sang Nata anggone wiwit yasa padaleman iku ing sajrone sasi kang kapindho, ing taun kang kaping pate paprentahane. ³Anadene dhasaring ukuran kang diagem Sang Prabu Suleman anggone yasa padalemaning Allah iku mangkene: dawane sewidak asta, manut ukuran asta kang lawas, dene ambane rong puluh asta. ⁴Srambi ing sangarepe dalem gedhe iku dawane rong puluh asta, manut ambane dalem mau, lan dhuwure satus rong puluh asta. Srambi iku ing sisih jerone kalapis ing mas murni. ⁵Daleme gedhe digebyogi kayu beres. Kayu iku nuli kalapis ing emas murni, kang banjur kapasangan wit kurma, ing dhuwure kadokokan lunglungan. ⁶Iku iya kalapis ing sesotya kang larang-larang minangka rerenggan, dene emase emas Parwaim. ⁷Kaya mangkono dalem gedhe mau; blandar-pangerete, dhempel-dhempele, gebyog-gebyoge lan lawang-lawange padha

kalapis emas, dene ing gebyoge didokoki kerub ukir-ukiran.

⁸Sawuse mangkono Sang Prabu banjur yasa kamar pasucen kang pinunjul; dawane rong puluh asta, manut ambane padaleman mau, lan ambane uga rong puluh asta. Iku tumuli kalapis emas murni, kang bobote nem atus talenta; ⁹boboting paku-pakune seket sekel emas. Kamar-kamar dhuwur iya kalapis ing emas. ¹⁰Nuli yasa kerub tatahan loro kanggo ing pasucen kang pinunjul, iku iya kalapis ing emas. ¹¹Swiwine kerub-kerub iku gunggunging dawane kabeh ana rong puluh asta; ¹²swiwi ing sisihe kerub kang sijine dawane limang asta lan iku notog ing temboking kamar, dene swiwi ing sisih sijine dawane uga limang asta, iku adu pucuk karo swiwining kerub sijine. ¹³Dadine swiwine kerub loro-lorone iku egare dawane rong puluh asta; kerub-kerub iku karo-karone ngadeg madhep marang ing dalem gedhe. ¹⁴Sang Prabu banjur damel gubah, kang digawe bakal wungu tuwa, bakal wungu enom, bakal jingga lan lena alus nganggo digambari kerub.

¹⁵Ing sangarepe padaleman didokoki tugu loro kang dhuwure telung puluh lima asta, nganggo krebil ana ing dhuwure, kang dhuwure limang asta. ¹⁶Tumuli damel rerekan rante kang dikalungake ing dhuwure tugu-tugu mau, lan banjur damel rerekan woh dlima satus iji, kapasitas ing rerekan rante mau. ¹⁷Tugu-tugune kaadegake ing sangarepe Padaleman Suci, kang siji ana ing sisih

tengen lan sijine ana ing sisih kiwa; tugu sing tengen dijenengake Yakhin, dene tugu kiwa dijenengake Boas.

4¹ Sang Prabu nuli yasa misbyah tembaga kang dawane rong puluh asta, ambane rong puluh asta, lan dhuwure sepuluh asta. ²Sawuse iku banjur damel “segaran” cithakan jembare saka pinggir tekan pinggir sepuluh asta, wangune bunder kepleng, jerone limang asta, kubenge manawa kaukur nganggo tali ana telung puluh asta. ³Ing pinggire sisih ngisor ana gambare sapi-sapi ing sakubenge nganti kemptu, saben saasta sapuluh, nganti sakempute “segaran” iku; sapine jejer loro, kacithak iras-irasan karo wadhahe. ⁴“Segaran” mau tumumpang ing sapi rolas, telu marep mangalor, telu marep ngulon, telu marep ngidul lan telu marep ngetan; “segaran” iku tumumpang ing dhuwure, dene buntute manjero. ⁵“Segaran” mau kandele saepik-epek, dene lambene kawangun kaya lambening tuwung, kayadene kembang bakung kang mekar. “Segaran” iku bisa isi banyu telung ewu bat. ⁶Sarta maneh banjur damel jembangan sepuluh, kang lima diprenahake ing sisih tengen lan kang lima ing sisih kiwa, iku kanggo ngengumbah; apa kang kanggo kurban obaran iku dikumbah ana ing kono, dene “segaran” mau kanggo para imam kagawe sesuci. ⁷Sang Prabu nuli damel padamaran emas pitu miturut rancangane, iku kadekek ing Padaleman Suci, lima ing sisih tengen lan lima ing sisih

kiwa. ⁸Sabanjure yasa meja sepuluh kang kaprenahake ing Padaleman Suci, lima ing sisih tengen lan lima ing sisih kiwa; nuli uga damel bokor panyiraman emas satus. ⁹Banjur uga damel plataraning para imam lan plataran amba, apadene lawang-lawanging plataran iku; lawang-lawang mau kalapis tembaga. ¹⁰“Segarane” kaprenahake ing sisih tengen ing kidul wetan. ¹¹Huram iya gawe kwali, susuk tuwin bokor-bokor panyiraman.

Mangkono Huram anggone ngrampungake pagawean kang kudu katindakake awit saka dhawuhe Sang Prabu Suleman kanggo padalemaning Allah, ¹²yaiku: tugu loro karo krebil mblendhuk loro kang tumumpang ing dhuwure tugu mau, nam-naman loro kang ngrodhongi krebil mblendhuk loro iku; ¹³apadene tetironing dlima patang atus kanggo namnaman loro mau, dlima rong larik kanggo siji-sijining nam-naman kang kagawe ngrodhongi krebil mblendhuk loro kang ana ing dhuwure tugu mau.

¹⁴Uga wus gawe kretan-kretan panuwak lan jembangan-jembangan kang tumumpang ing dhuwure kretan-kretan iku. ¹⁵“Segaran” siji lan sapi rolas ana ing ngisore. ¹⁶Kwali-kwali, susuk-susuk, porok-porok lan sakehe piranti liyane kang digawe dening Huram-Abi awit saka dhawuhe Sang Prabu Suleman kanggo padalemaning Yehuwah iku bakale tembaga sanglingan. ¹⁷Sang Prabu anggone dhawuh nyithaki iku ana ing Lebak Yarden nganggo lempung, ing antarane Sukot lan Zereda.

¹⁸Sang Prabu Suleman anggone damel piranti-piranti iku cacahé akeh banget, nganti bobote tembagane ora kena kaetung.

¹⁹Sang Prabu Suleman uga damel sakehe piranti kang kanggo ing padalemaning Allah, yaiku misbyah lan meja-meja kanggo ndekrek roti sesaosan, ²⁰sarta maneh padamaran-padamaran emas murni dalah damar-damare, kang bakal padha disumedi ana ing sangarepe kamar mburi miturut pepacak; ²¹tetironing kembang, damar-damare lan sapit-sapite emas, kabeh kang digawe emas murni; ²²lading-ladinge, bokor-bokore panyiraman, piring-piringe lan padupan-padupane kang digawe emas murni; uga lawange kang anjog ing padaleman iku lan lawang-lawang kang ana ing sisih njero kang anjog ing pasucen pinunjul, lan lawang-lawang kang anjog ing dalem gedhe ing Padaleman Suci, iku kabeh kang digawe emas murni.

5 ¹Ing kono wus rampung sakehe pagawean kang ditindakake dening Sang Prabu Suleman kanggo padalemaning Yehuwah iku. Sawuse mangkono Sang Prabu Suleman banjur nglebetake barang-barange suci Sang Prabu Dawud, kang rama, lan maringake selaka, emas lan barang-barang mau ana ing pasimpenan ing padalemaning Allah.

PADALEMAN SUCI KARESMEKAKE

BAB 5:2--7:10

Pethi prajanjian kaboyong lan kamulyaning Yehuwah ngebeki padalemaning Allah

5:2--6:2

1Ra 8:1-13

²Ing nalika samana Sang Prabu Suleman dhawuh marang para pinituwaning Israel lan sakehe tetindhing suku, para panggedhening kulawangsane wong Israel, supaya padha nglumpuk ana ing Yerusalem, prelu kadhawuhan mboyong pethi prajanjianing Yehuwah saka ing kuthane Sang Prabu Dawud, yaiku Sion. ³Ing dina riyaya ing sasi kang kapitu sakehe wong Israel padha nglumpuk ana ing ngarsane Sang Nata. ⁴Bareng sakehe pinituwane wong Israel wus padha sowan, para wong Lewi banjur padha ngangkat pethi mau. ⁵Kang diusungi pethi mau, Tarub Pasewakan lan sakehe barang suci kang ana ing tarub; kabeh iku kausungan dening para imam lan para wong Lewi. ⁶Anadene Sang Prabu Suleman lan sakehe umat Israel kang padha nglumpuk ana ing ngarsane, padha ana ing sangareping pethi lan padha nyaosake kurban wedhus lan sapi kang cacahé ora kena kaetung utawa kawilang. ⁷Sawuse mangkono para imam padha mapanake pethi prajanjianing

Yehuwah mau ana ing panggonane, ana ing kamar mburi ing padaleman, ing pasucen kang pinunjul, ana ing sangisore bener swiwining kerub; ⁸ dadine kerub-kerub mau ngegarake swiwine ing sandhuwuring papane pethi, satemah pethi lan pikulane padha kapayungan dening kerub. ⁹ Pikulane iku dawane pucuke katon saka ing pasucen, ing sangarepe kamar mburi, nanging ora katon saka ing njaba; iya ana ing kono iku papane nganti tekan ing dina iki. ¹⁰ Ing sajrone pethi kono ora ana apa-apane kejaba mung papan loro kang dilebokake ing kono dening Nabi Musa ana ing gunung Horeb, nalika Pangeran Yehuwah damel prajanjian karo wong Israel, ing sajrone padha lelaku sawuse metu saka ing tanah Mesir.

¹¹ Para imam nuli padha metu saka ing pasucen. Para imam kang ing wektu iku ana, kabeh wus padha sesuci, ora kacancang ing gilirane golonganane dhewe-dhewe. ¹² Para juru ngidung wong Lewi iya padha ana ing kono kabeh yaiku Asaf, Heman, Yedutun dalah anak-anake lan sadulure. Iku padha ngadeg ing sawetane misbyah, padha manganggo lena alus lan nggawa kecer, slukat lan clempung, nunggal karo imam satus rong puluh kang gaweane ngunekake kalasangka. ¹³ Para juru ngunekake kalasangka lan para juru ngidung mau banjur padha bebarengan ngidungake pepujian lan ngrepekake kidung panuwun konjuk marang Pangeran Yehuwah. Padha ngulukake swarane binarung ing

swaraning kalasangka, kecer lan unen-unen liyane kalawan memuji marang Pangeran Yehuwah, pangucap: “Panjenengane iku becik! Sih-susetyane iku langgeng ing salawase.” Ing nalika iku padaleman mau, yaiku padalemaning Yehuwah, kapenuhan ing mega, ¹⁴ nganti para imam ora betah anggone padha ngadeg nindhakake tata pangibadah marga saka mega iku, awit kamulyaning Yehuwah ngebeki padalemaning Allah.

6 ¹ Ing nalika iku Sang Prabu Suleman tumuli ngandika: “Pangeran Yehuwah wus nagndika manawa karsa dedalem ana ing papan kang peteng. ² Sapunika kawula sampun yasa padaleman kagem Paduka, ingkang kenging Paduka dalemi ing salami-laminipun.”

Pangeran Yehuwah netepi prajanjiane marang Rama Dawud

6:3-11

1Ra 8:4-21

³ Sang Prabu banjur minger lan mberkahi pasamuwaning Israel kabeh, dene pasamuwane Israel kabeh padha ngadeg.

⁴ Pangandikane Sang Nata: “Pinujia Sang Yehuwah, Gusti Allahe wong Israel, kang wus nindakake kalawan astane apa kang kapangandikakake kalawan lesane marang Rama Dawud, ramaningsun, mangkene:

⁵ Wiwit nalika Ingsun ngirid umatingSun metu saka ing tanah Mesir, ora ana kutha kang Sunpilih ing antarane sakehe suku Israel,

kanggo ngedegake padaleman, kang dadi papan padalemaning asmaningSun, lan ora ana wong kang Sunpilih prelu Sundadekake ratuning umatingSun Israel. ⁶Nanging wekasane Ingsun milih Yerusalem minangka papaning padalemane asmaningSun sarta milih Dawud supaya ngwasani umatingSun Israel. ⁷Nalika Rama Dawud, ramaningsun, kagungan karsa arep yasa padaleman kagem asmaning Yehuwah, Gusti Allahe Israel, ⁸banjur dipangandikani dening Sang Yehuwah: Sira duwe karep arep ngedegake padaleman kagem asmaningSun, karepira iku pancen becik; ⁹mung bae dudu sira kang bakal yasa padaleman iku, nanging anakira dhewe kang besuk bakal lair, iku kang bakal ngedegake padaleman iku kanggo asmaningSun. ¹⁰Dadine Pangeran Yehuwah wus netepi janji kang wus dipangandikakake; ingSun wus madeg nggentosi Rama Dawud, ramaningsun, lan wus lenggah ing dhamparing karajan Israel, kaya kang wus kapangandikakake dening Sang Yehuwah, Gusti Allahe Israel, ¹¹sarta wus mrenahake pethi ana ing kono, kang isi prajanjian kang wus kadamel dening Pangeran Yehuwah karo wong Israel.”

Pandongane Sang Prabu Suleman

6:12-42

1Ra 8:22-53

¹²Sawuse mangkono Sang Prabu banjur jumeneng ana ing sangarepe misbyahe

Pangeran Yehuwah, ing sangarepe pasamuwane Israel kabeh, nuli ngegarake astane ¹³-- awit Sang Prabu Suleman wus yasa mimbar tembaga kang dawane limang asta ambane limang asta sarta dhuwure telung asta, kang kaedegake ana ing plataran --; panjenengane jumeneng ana ing kono nuli jengkeng ana ing ngarepe pasamuwan Israel kabeh lan ngegarake astane marang ing langit, ¹⁴kambi munjuk: "Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Israel! Ing swarga saha ing bumi boten wonten allah ingkang kados Paduka; Paduka ingkang nglestantunaken prajanjian saha sih-susetya dhumateng para abdi Paduka ingkang gesang wonten ing ngarsa Paduka kalayan gumolonging manah; ¹⁵Paduka ingkang tansah nyepengi janji Paduka dhumateng Rama Dawud, rama kawula, saha ingkang sampun nindakaken kalayan asta Paduka punapa ingkang Paduka ngandikakaken kalayan lesan Paduka, kados ingkang kalampahan ing dinten punika.

¹⁶Milanipun sapunika, dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, Paduka mugi karsaa nglestantunaken janji Paduka dhumateng Rama Dawud, rama kawula, inggih punika pangandika Paduka: Turunira bakal ora ana pedhote ana ing ngarsaningSun lan bakal lestari lungguh ing dhamparing karajan Israel, anggere anak-anakira padha tansah lumaku manut ing angger-anggeringSun kaya anggonira lumaku ana ing ngarsaningSun.

¹⁷Milanipun sapunika, dhuh Yehuwah, Gusti

Allahipun Israel, mugi kayektosana pangandika Paduka ingkang sampun Paduka paringaken dhumateng abdi Paduka Rama Dawud.

¹⁸ Nanging punapa inggih sayektos, bilih Gusti Allah karsa dedalem nunggil kaliyan manungsa wonten ing bumi? Lah langit, malah sanadyan sainggil-inggilipun langit pisan inggih boten saged ngewrat Paduka, punapa malih padaleman ingkang kawula degaken punika. ¹⁹ Milanipun Paduka mugi karsaa midhangetaken pandonga saha panyuwunipun abdi Paduka punika, dhuh Yehuwah Gusti Allah kawula, Paduka mugi karsaa miyarsakaken pasambat saha pandonga, ingkang kaunjukaken dhumateng ing ngarsa Paduka dening abdi Paduka punika. ²⁰ Paningal Paduka mugi tansah mirsanana padaleman punika, rinten kalayan dalu, tansah mirsanana panggenan ingkang Paduka ngandikakaken, bilih badhe dados padalemaning asma Paduka. Paduka mugi karsaa midhangetaken pandonga, ingkang kaunjukaken dening abdi Paduka wonten ing panggenan punika, ²¹ saha mugi karsaa miyarsakaken panyuwunipun abdi Paduka tuwin umat Paduka Israel ingkang kaunjukaken wonten ing panggenan punika; mugi inggih karsaa midhangetaken saking papan padaleman Paduka, saking ing swarga; punapa malih manawi Paduka midhangetaken, mugi Paduka inggih karsaa paring pangapunten.

²² Manawi wonten tiyang ingkang kalepatan dhateng mitranipun, mangka lajeng dipun

wajibaken supados ngipat-ipati badanipun piyambak, saha nunten supaos wonten ing sangajengipun misbyah Paduka wonten ing padaleman punika, ²³ Paduka mugi karsaa miyarsakaken saking swarga tuwin karsaa tumindak ngadili para abdi Paduka, inggih punika paring piwales dhateng pandamelipun tiyang ingkang lepat kanthi patrap nanggelaken kalepatanipun wau dhateng tiyang punika piyambak, nanging ngleresaken tiyang ingkang leres kanthi patrap nandukaken dhateng tiyang punika, ingkang laras kaliyan pandamelipun ingkang leres wau.

²⁴ Manawi umat Paduka dipun kawonaken dening mengsaHIPUN margi dosa dhumateng Paduka, mangka ing wusananipun lajeng mratobat saha ngandhemi asma Paduka, punapadene ndedonga sarta nyenyuwun wonten ing ngarsa Paduka wonten ing padaleman punika, ²⁵ Paduka mugi karsaa midhangetaken saking ing swarga saha karsaa ngapunten dosanipun umat Paduka Israel sarta mugi karsaa mangsulaken dhateng ing tanah ingkang sampun Paduka paringaken dhateng umat Paduka punika saha dhateng para leluhuripun.

²⁶ Manawi langit kinancing ngantos boten wonten jawah, margi tiyang-tiyang sami damel dosa dhumateng Paduka, mangka lajeng sami ndedonga wonten ing panggenan punika saha ngakeni dhumateng asma Paduka tuwin nilar dosanipun, awit sampun sami Paduka tindhes, ²⁷ Paduka mugi karsaa miyarsakaken saking

ing swarga saha karsaa ngapunten dosaning para abdi Paduka wau, inggih umat Paduka Israel punika, awit inggih Paduka ingkang nedahaken dhateng tiyang-tiyang punika margi ingkang sae, ingkang kedah dipun ambah, punapadene mugi Paduka karsaa paring jawah dhateng siti Paduka ingkang sampun Paduka paringaken dhateng umat Paduka dados tanah-pusaka punika.

²⁸ Manawi ing nagari punika wonten pailan, manawi wonten pageblug, ama gosong, ama lodhoh, ama walang srakah, manawi sami kadamel rupek dening mengsah wonten ing salah satunggaling kithanipun, manawi wonten wewelak utawi sesakit punapa kemawon, ²⁹ lajeng wonten tiyang utawi umat Paduka Israel sadaya ngunjukaken pandonga saha panyuwun wonten ing padaleman punika kalayan ngulukaken tanganipun -- awit satunggal-satunggalipun nyumerepi dhateng wewelakipun tuwin kasangsaranipun piyambak -- ³⁰ Paduka mugi karsaa midhangetaken saking ing swarga, papan padaleman Paduka ingkang tetep, punapadene Paduka mugi karsaa paring pangapunten saha karsaa paring piwales dhateng saben tiyang miturut ing sakathahing pandamelipun, amargi Paduka nguningani manahipun -- awit namung Paduka ingkang nguningani manahipun para anaking manungsa, -- ³¹ supados tiyang-tiyang wau sami ajrih dhumateng Paduka saha lajeng sami lumampah ing sakathahing margi pitedah Paduka ing salaminipun gesang wonten ing

tanah ingkang sampun Paduka paringaken dhateng para leluhur kawula.

³² Makaten ugi manawi wonten tiyang ngamanca, ingkang boten kagolong umat Paduka Israel, ingkang dhateng saking nagari tebih margi saking asma Paduka ingkang luhur, asta Paduka ingkang rosa saha lengen Paduka ingkang kaacungaken, mangka tiyang wau nunten ndedonga wonten ing padaleman Paduka, ³³ Paduka muging inggih karsaa miyarsakaken saking ing swarga, saking papan padaleman Padaleman Paduka ingkang tetep, punapadene muging karsaa tumindak ingkang laras kaliyan sakathahing pasambatipun tiyang ngamanca wau dhumateng Paduka, supados sakathahing bangsa ing bumi sami nyumerepana dhateng ing asma Paduka, satemah lajeng sami ajrih dhumateng Paduka kadodene umat Paduka Israel, tuwin sami mangretos, bilih asma Paduka sampun kasebut tumrap ing padaleman ingkang sampun kawula degaken punika.

³⁴ Manawi umat Paduka nglurug perang nglawan mengsah-mengsahipun, dhatenga pundi kemawon anggen Paduka dhawuh lumampah, sarta manawi sami ndedonga dhumateng Paduka kalayan madhep dhateng ing kitha ingkang sampun Paduka pilih punika, saha dhateng ing padaleman ingkang sampun kawula degaken kagem asma Paduka punika, ³⁵ muging Paduka karsaa midhangetaken pandonga tuwin panyuwunipun saking ing swarga, punapadene Paduka muging karsaa

paring kaadilan dhateng tiyang-tiyang wau.

³⁶ Manawi sami damel dosa dhumateng Paduka -- awit boten wonten manungsa ingkang boten gadhah dosa -- saha Paduka lajeng duka dhateng tiyang-tiyang punika, sami Paduka pasrahaken dhateng mengsah, satemah nunten katawan tuwin kaboyong dhateng ing nagari ingkang tebih utawi ingkang celak, ³⁷ mbokbilih wonten ing tanah pamboyongan tumunten sami kraos ing salebeting batos lajeng sami cariyos: kula sampun sami damel dosa, sami kalepatan tuwin nglampahi duraka, ³⁸ manawi nunten sami mratobat dhumateng Paduka kalayan gumolonging manah saha kanthi gumolonging nyawanipun wonten ing nagarinipun tiyang ingkang sami nawan lan mboyong, punapa dene sami ndedonga dhumateng Paduka kalayan madhep dhateng ing nagarinipun ingkang sampun Paduka paringaken dhateng para leluhuripun, dhateng kitha ingkang sampun Paduka pilih tuwin dhateng ing padaleman, ingkang sampun kawula degaken kagem ing asma Paduka punika, ³⁹ Paduka mugni karsaa miyarsakaken saking ing swarga, saking ing panggenaning padaleman Paduka ingkang tetep dhateng pandonga tuwin sakathahing panyuwunipun saha Paduka mugni karsaa paring kaadilan dhateng tiyang-tiyang wau sarta karsaa paring pangapunten dhateng umat Paduka ingkang sampun damel dosa dhumateng Paduka punika. ⁴⁰ Awit saking punika, dhuh Allah kawula, paningal Paduka mugni mirsanana

tuwin talingan Paduka mugi nilingna dhateng pandonga ingkang kaunjukaken wonten ing panggenan punika.

⁴¹ Wondene sapunika, dhuh Yehuwah Allah, Paduka mugi karsaa jumeneng saha tedhak ing papan pakendelan Paduka, Paduka kaliyan pethining karosan Paduka. Mug i para imam Paduka, dhuh Yehuwah Allah, sami sinandhangana ing karaharjan,

tuwin para tiyang ingkang Paduka tresnani sami abingah-bingaha margi saking kasaenan Paduka.

⁴² Dhuh Yehuwah Allah, Paduka mug i sampun ngantos nampik dhateng ingkang sampun Paduka jebadi, Paduka mug i karsaa enget dhateng sakathahing sih-susetya Paduka dhumateng Rama Dawud, abdi Paduka.

Geni tumurun saka ing langit; kidung pamuji

7:1-3

7¹ Bareng Sang Prabu Suleman wus mungkasi pandongane, nuli ana geni kang tumurun saka ing langit kang mangsa kurban obaran lan kurban-kurban sembelehan nganti tapis, sarta padaleman mau banjur kapenuhan ing kamulyane Sang Yehuwah. ² Para Imam padha ora bisa lumebu ing padalemane Pangeran Yehuwah, amarga kamulyane Sang Yehuwah ngebeki padaleman kono. ³ Nalika

wong Israel kabeh padha sumurup geni kang tumurun lan kamulyane Sang Yehuwah kang nglimputi padaleman mau, banjur padha jengkeng ana ing jrambah, raine konjem ing bumi, tumuli padha sujud nyembah sarta padha ngrepekake kidung pamuji sokur kagem Pangeran Yehuwah: "Marga Panjenengane iku becik! Sih-kadarmane iku pranyata langgeng ing salawase."

Kurban paresmian lan riyaya

7:4-10

1Ra 8:62-66

⁴Sang Prabu Suleman lan sabangsa kabeh banjur padha ngunjukake kurban sembelehan ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah.

⁵Minangka kurban sembelehan Sang Prabu Suleman nyaosake sapi rolikur ewu lan wedhus satus rong puluh ewu. Kaya mangkono anggone Sang Prabu lan wong sabangsa kabeh padha ngresmekake padalemaning Allah. ⁶Para imam wus padha mapan ana ing panggonane. Samono uga para wong Lewi iya wus padha samekta piranti-piranti musik kanggo ngluhurake Pangeran Yehuwah, yaiku -- piranti-piranti musik yasane Sang Prabu Dawud kanggo ngiringi kidung panuwun konjuk marang Sang Yehuwah: "Sih-kadarmane iku pranyata langgeng ing salawase!" yaiku samangsa Sang Prabu Dawud dhawuh supaya padha ngidungake pepujian. Manawa pinuju mangkono iku para imam

padha ngadeg ngadhepake wong-wong mau kambi ngunekake kalasangka, dene wong Israel padha ngadeg kabeh.

⁷Sang Prabu Suleman banjur nucekake tengah-tengahe plataran ing sangarepe padalemaning Yehuwah, amarga sakehe kurban obaran lan gaji kurban slametan padha kaupakara ana ing kono, awit misbyahe tembaga yasane Sang Prabu Suleman ora kamot manawa kanggo kurban obaran lan kurban dhaharan sarta sakehe gaji kurban mau. ⁸Ing nalika iku uga Sang Prabu Suleman nganakake riyaya tancebing tarub suwene pitung dina dalah wong sabangsa kabeh, sawijining pasamuwan kang luwih dening gedhe, wiwit dalan kang lumebu menyang ing kutha Hamat nganti tekan ing kali Mesir.

⁹Ing dina kang kaping wolu padha nganakake parepatan agung, amarga mentas padha ngriyayakake paresmiane misbyah lawase pitung dina lan riyaya tancebing tarub lawase pitung dina. ¹⁰Ing dina kang kaping telulikul, sasi kang kapitu wong kabeh padha kalilan mundur mulih menyang ing tarube kalawan bungah lan seneng awit saka kadarman kang wus kaparingake dening Pangeran Yehuwah marang Sang Prabu Dawud, marang Sang Prabu Suleman, sarta marang wong Israel, umate.

Pangeran ngatingal kang kaping pindhone marang Sang Prabu Suleman

7:11-22

1Ra 9:1-9

¹¹ Kaya mangkono anggone Sang Prabu Suleman ngrampungake padalemaning Yehuwah lan kadhatone Sang Prabu sarta anggone wus saged ngleksanani samubarang kabeh kang tuwuh ing sajroning panggalihe ing bab anggone karsa yasa padalemaning Yehuwah lan kadhatone.

¹² Sawuse mangkono Pangeran Yehuwah ing wayah bengi ngatingal marang Sang Prabu Suleman lan ngandika marang panjenengane mangkene: "Pandonganira wus Sunpiyarsakake sarta panggonan iki wus Sunpilih kagem Ingsun minangka dalem pangorbanan. ¹³ Manawa Ingsun nginebake langit, satemah banjur ora ana udan, lan manawa Ingsun dhawuh marang walang-walang supaya padha mangsa pametuning bumi nganti tapis, sarta manawa Ingsun ndhatengake pageblug ana ing satengahe umatingSun, ¹⁴ mangka umatingSun kang sesebutane kapidir saka ing asmaningSun, iku tumuli ngesorake awake, ndedonga lan ngupaya marang wedananingSun sarta banjur mratobat ngunduri lakune kang ala, Ingsun bakal miyarsakake saka ing swarga lan ngapura marang dosane, apadene nagarane bakal Sunpuluhake. ¹⁵ Saiki paningalingSun

mirsani lan talinganingSun nilingake pandonga saka ing panggonan kene. ¹⁶Padaleman iki saiki wus Sunpilih lan Sunsucekake, supaya asmaningSun lestari ana ing kono nganti ing salawase; paningalingSun lan panggalihingSun tansah bakal ana ing kono. ¹⁷Anadene sira, manawa lakunira ana ing ngarsaningSun kayadene Dawud, bapakira lan nindakake apa kang cundhuk karo sakehe dhedhawuhaningSun marang sira, sarta manawa sira lestari manut miturut marang sakehe katetepan lan pranataningSun, ¹⁸Ingsun bakal nyantosakake dhamparing karajanira laras karo prajanjian kang wus Sunanakake karo Dawud, bapakira, wiraose: Turunira, kang nyekel paprentahan ing Israel, bakal ora ana pedhote. ¹⁹Nanging manawa sira padha mungkur lan ninggal sakehe katetepan lan dhawuhingSun kang wus Sunparingake marang sira sarta banjur lunga ngabekti marang allah liyane tuwin sujud lan nyembah marang iku, ²⁰sira bakal Sunbethot saka ing buminingSun kang wus Sunparingake marang sira, sarta padaleman kang wus Sunsucekake kagem asmaningSun iki bakal Sunbucal saka ing ngarsaningSun tuwin bakal Sundadekake pocapan lan pepoyokan ana ing antarane sakehing bangsa, ²¹apamaneh saben wong kang liwat padaleman kang banget anggone kaluhurake iki, bakal gumun lan ngucap: Apa ta sababe dene Pangeran Yehuwah nganti nandukake kang mangkene iki marang nagara kene lan marang padaleman iki? ²²Nuli bakal

ana kang kandha: Amarga wong-wong padha ninggal Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure, kang wus ngirid metu saka ing tanah Mesir lan padha rumaket marang allah liyane, lan sujud sarta nyembah marang iku lan ngabekti marang iku. Iya iku sababe anggone Panjenengane banjur ndhatengake sakehe bilai iki marang wong-wong mau.”

Sakehe pambudidayane Sang Prabu Suleman

8:1-18

1Ra 9:10-28

8¹ Bareng wis rong puluh taun, sarampunge anggone yasa Padalemaning Yehuwah lan kratone piyambak, ²Sang Prabu Suleman banjur nyantosani kutha-kutha kang dipasrahake dening Sang Prabu Huram marang panjenengane, sarta dhawuh marang wong Israel supaya padha manggon ing kono. ³Sang Prabu Suleman nuli nglurug menyang ing Hamat-Zoba, kang banjur ditelukake. ⁴Sawuse mangkono Sang Nata nyantosani Tadmor kang ana ing pasamunan lan sakehe kutha pasimpenan, kang kaedegake ana ing Hamat. ⁵Uga Bet-Horon Tengger lan Bet-Horon Lebak disantosani kadadekake kutha beteng kang kinubengan ing tembok, mawa gapura lan slarak, ⁶lan uga Baalat sarta sakehe kutha pasimpenan kagungane Sang Prabu Suleman, sakehe kutha panggonane wadya-bala kretan tuwin kutha-kutha panggonane wadya-bala

jaranan lan apa bae kang dikarsakake dening Sang Prabu Suleman supaya didegake ana ing Yerusalem, ing gunung Libanon, utawa ing sakehe nagara kang dikwaosi. ⁷ Sakehe kekarene panunggalane wong Het, wong Amori, wong Peris, wong Hewi lan wong Yebus, kang ora kagolong Israel, ⁸ yaiku turune para bangsa kang isih padha manggon ana ing nagara kono, kang ora kasirnakake dening wong Israel iku padha diklempakake dening Sang Prabu Suleman, kadadekake wong nyangga karya; kaya mangkono iku nganti saprene. ⁹ Nanging wong Israel ora ana kang diparingi pagaweaning budhak, iku padha dadi prajurit, dadi panggedhening wadya-bala jaranan lan dadi senapatining wadya-bala kretan sarta wadya-bala jaranan.

¹⁰ Iki para punggawa kang dhuwur dhewe, abdine Sang Prabu Suleman: rong atus seket cacah kang padha mbawahake rakyat.

¹¹ Sang Prabu Suleman banjur mindhah putri, putrane Sang Prabu Pringon, saka ing kuthane Sang Prabu Dawud menyang ing daleme anggone ngyasakake, awit pangandikane: “Garwaningsun aja nganti ana kang manggon ing kratone Rama Dawud, ratu ing Israel, amarga panggonan-panggonan kang wus dileboni ing pethine Pangeran Yehuwah iku suci.”

¹² Sang Prabu Suleman nuli ngunjukake kurban-kurban obaran marang Pangeran Yehuwah ana ing misbyahing Yehuwah kang wus kaadegake ana ing sangarepe srambining

Padaleman Suci, ¹³cundhuk karo apa kang manut dhawuhe Nabi Musa katetepake dadi kurban dinan, kurban ing dina Sabat, ing sasi anyar, lan setaun kaping telu ing dina riyaya, yaiku: ing dina riyaya Roti Tanpa Ragi, ing dina riyaya Pungkasaning Pitung Minggu lan ing dina riyaya Tancebing Tarub, ¹⁴lan manut tatanane Sang Prabu Dawud, kang rama, golongan-golonganing para imam padha kaparingan kawajibane dhewe-dhewe, dene para wong Lewi padha pinaringan kawajiban ngidungake pepujian lan ngladeni marang para imam, iku saben dina manut kang ketetepake ing dina iku, sarta uga para jaga gapura tumrap golongan-golongane kanggo saben gapura. Amarga mangkono dhawuhe Sang Prabu Dawud, abdining Allah. ¹⁵Wong-wong padha ora nyimpang saka ing dhawuhe Sang Prabu ing bab para imam lan para wong Lewi sarta ing bab apa bae, uga ing bab barang-barang. ¹⁶Ing kono pakaryane Sang Prabu Suleman wus rampung, wiwit dina pamasanging dhasare padalemane Pangeran Yehuwah nganti ing dina rampunging padaleman iku. Kaya mangkono banjur wus rampung padalemaning Yehuwah.

¹⁷Sang Prabu Suleman tumuli tedhak menyang ing Ezion-Geber lan menyang ing Elot, kang ana ing pinggir sagara, ing tanah Edom. ¹⁸Sang Prabu Huram utusan para abdine ngintuni prau-prau kapal marang panjenengane lan abdi-abdi kang mangreti bab sagara. Iku padha bebarengan karo

para abdine Sang Prabu Suleman menyang ing tanah Ofir; ana ing kono padha njupuk emas patang atus seket talenta, kang banjur kacaosake marang Sang Prabu Suleman.

Sang Raja Putri ing nagara Syeba maratamu

9:1-12

1Ra 10:1-13

9¹ Kacarita bareng Sang Raja Putri Syeba midhanget kabar bab Sang Prabu Suleman, panjenengane banjur tedhak menyang Yerusalem, kadherekake ing abdi akeh banget kanthi mbekta unta kang momot anggi-anggi, emas akeh lan sesotya kang larang-larang, karsane arep nguji Sang Prabu Suleman sarana cangkriman. Bareng wus rawuh ana ing ngarsane Sang Prabu Suleman, tumuli nglairake apa saisining panggalihe marang panjenengane. ² Dene Sang Prabu Suleman iya banjur paring wangsulan tumrap sakehe pandangone Sang Raja Putri mau, tumrap Sang Prabu Suleman ora ana barang kang winadi, ora ana kang ora kena ingudharan ana ing ngarsane Sang Raja Putri mau. ³ Bareng Raja Putri ing nagara Syeba nguningani kawicaksanane Sang Prabu Suleman lan dalem yeyasane, ⁴ dhedhaharan kang lumadi ing mejane, patrape linggih para punggawane, patrape para paladene anggone padha ngladeni sarta anggone nyandhang-manganggo, para juru pangunjukan lan

sandhangane, apadene kurban obaran kang saben-saben kasaosake ana ing padalemaning Yehuwah, Sang Raja Putri banget anggone kagawokan. ⁵ Panjenengane nuli ngandika marang Sang Prabu: “Pancen leres pawartos ingkang kula pireng wonten ing nagari kula bab panjenengan saha bab kawicaksanan panjenengan, ⁶ ewasamanten kula boten pitados dhateng tembungipun tiyang-tiyang, ngantos kula ndhatengi lan nyumerepi piyambak; lah kawicaksanan panjenengan ingkang ageng punika ingkang dipun cariyosaken dhateng kula sapalihipun kemawon dereng wonten; kawontenan panjenengan nglangkungi pawartos ingkang kula pireng. ⁷ Rahayu para tiyang panjenengan, tuwin rahayu para punggawa panjenengan ingkang tansah ngladosi panjenengan saha nyumerepi kawicaksanan panjenengan! ⁸ Pinujia Pangeran Yehuwah, Gusti Allah panjenengan, ingkang karenan dhateng panjenengan, ngantos panjenengan lajeng kalenggahaken ing dhamparipun, kadadosaken ratu kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allah panjenengan! Ing sarehne Gusti Allah penjenengan asih dhateng tiyang Israel, mila kalestantunaken ing salami-laminipun, dene panjenengan kadadosaken ratunipun supados nindakaken kaadilan lan kaleresan.” ⁹ Sang Prabu banjur dicaosi emas satus rong puluh talenta lan anggi-anggi akeh banget tuwin sesotya kang larang-larang; ora tau ana anggi-anggi kang akehe kaya kang dicaosake

dening ratu ing nagara Syeba marang Sang Prabu Suleman mau. ¹⁰Sarta maneh para abdine Sang Prabu Huram lan para abdine Sang Prabu Suleman, kang nggawa emas saka ing Ofir, iku padha nggawa kayu cendhana lan sesotya kang larang-larang. ¹¹Sang Prabu ngagem kayu cendhana iku kagem yasa undhak-undhakan ing padalemaning Yehuwah lan kedhatone Sang Prabu, sarta uga kagem yasa clempung lan slukat kanggo para juru ngidung, kang kaya mangkono iku ing maune durung tau ana ing tanah Yehuda.

¹²Sang Raja Putri ing nagara Syeba banjur dicaosi kabeh apa kang dikarsakake lan kang dipundhut, ngluwihi kang dicaosake marang Sang Prabu. Sang Raja Putri nuli kondur menyang ing nagarane kadherekake dening para punggawane.

Pamedale lan kasugihane Sang Prabu Suleman

9:13-28

1Ra 10:14-29 2Bb 1:14-17

¹³Anadene bobote emas kang konjuk marang Sang Prabu Suleman ing sajrone setaun iku nem atus sewidak enem talenta ¹⁴iku durung kapetung kang diladekake dening para sudagar lan para wong dagang; uga sakehe ratu Arab lan para bupatine padha ngunjukake emas lan selaka marang Sang Prabu Suleman. ¹⁵Sang Prabu Suleman yasa tameng emas gemblengan gedhe rong atus, saben tameng

gedhe siji kang digawe emas gemblengan nem atus sekel; ¹⁶ uga yasa tameng emas gemblengan cilik telung atus, saben tameng cilik siji kang digawe emas telung atus sekel; kabeh iku mau nuli kasimpen dening Sang Prabu ana ing gedhong “Alas Libanon”.

¹⁷ Sang Nata iya yasa dhampar gedhe kang digawe gadhing, nganggo dilapis emas murni. ¹⁸ Dhampar iku sungsun enem, dene ancik-ancike emas, kang digandheng karo dhampar mau, sarta papan palenggahan iku ing sisih loro-lorone ana lengenane. ¹⁹ Ing sandhinge lengenan ana singane ngadeg loro sarta ing sadhuwure sungsun enem iku ana singane rolas kang padha ngadeg arep-arepan; kang kaya mangkono iku durung tau ana ing sadhengaha karajan. ²⁰ Sakehe piranti pangunjukane Sang Prabu Suleman kang digawe emas lan sakehe barang kang ana ing “Alas Libanon” iku kang kagawe emas murni; ing nalika jamane Sang Prabu Suleman selaka iku dianggep tanpa aji. ²¹ Sang Prabu Suleman kagungan prau kapal, kang padha lelayaran menyang ing Tarsis bebarengan karo para kawulane Sang Prabu Huram; telung taun sepisan kapal-kapal Tarsis mau padha teka nggawa emas lan selaka sarta gadhing; uga kethek lan manuk merak.

²² Kasugihane lan kawicaksanane Sang Prabu Suleman iku ngungkuli sakehing ratu ing salumahing bumi. ²³ Sakehe ratu ing bumi padha ngudi bisane sowan ing ngarsane Sang Prabu Suleman supaya bisaa nguningani

kawicaksanaan, kang kaparingake dening Gusti Allah ana ing sajroning panggalihe. ²⁴ Siji-sijine padha sowan lan nyaosake pisungsunge, yaiku barang-barang dandanane emas lan selaka, pangageman, gegaman, anggi-anggi, jaran lan bihal. Mangkono iku saben taun.

²⁵ Sang Prabu Suleman kagungan gedhogan patang ewu kanggo jaran-jarane lan kreta-kretane, sarta prajurit jaranane rolas ewu, kang padha dipanggonake ana ing kutha-kutha panggonan kreta lan cedhak karo Sang Nata ana ing Yerusalem. ²⁶ Lan maneh Sang Prabu mau ngereh sakehing ratu wiwit ing bengawan Efrat nganti tekan ing nagarane wong Filisti tuwin ing tapel watese tanah Mesir. ²⁷ Kehe selaka ing Yerusalem kadamel dening Sang Prabu nganti kaya watu lan kehe wit kayu eres padha kaya wit sikma kang thukul ing Tanah Pegunungan. ²⁸ Jaran kang kagem Sang Prabu Suleman iku weton Mesir lan saka ing sakehe nagara ngamanca.

Sedane Sang Prabu Suleman

9:29-31

1Ra 11:41-43

²⁹ Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Suleman wiwit wiwitan nganti tekan ing wekasan, kabeh iku rak katulisan ana ing riwayat Nabi Natan lan ing pamedhare wangsit Nabi Ahia, wong Silo, tuwin ing wahyu-wahyune Idho, wong sidik, bab Sang Prabu Yerobeam bin Nebat? ³⁰ Sang

Prabu Suleman anggone jumeneng ana ing Yerusalem ngratoni wewengkone Israel kabeh iku lawase patang puluh taun. ³¹ Sang Prabu Suleman banjur kepareng ngaso nunggil karo para leluhure sarta kasarekake ana ing kuthane Sang Prabu Dawud, kang rama. Pangeran Rehabeam, kang putra, tumuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Pecahe karajan

10:1--11:4

1Ra 12:1-24

10 ¹ Sang Prabu Rehabeam banjur tindak menyang ing Sikhem, awit wong Israel kabeh wus padha nglumpuk ana ing Sikhem arep njumenengake ratu panjenengane. ² Bareng iku keprungu dening Yerobeam bin Nebat -- dheweke ana ing Mesir, amarga lumayu ngungsi mrono saka ing ngarsane Sang Prabu Suleman -- banjur bali saka ing tanah Mesir. ³ Wong-wong banjur padha kongkonan ngundang, Yerobeam nuli sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Rehabeam bebarengan karo wong Israel kabeh sarta banjur padha matur: ⁴“Rama dalem sampun damel awrating sesangganipun dalem sadaya, milanipun sapunika panjenengan dalem mugi karsaa ngenthengaken padamelan ingkang ngrekaos ingkang kabebahaken dening rama dalem saha tetanggelan ingkang awrat ingkang dipun paringaken dhateng kawula sadaya, supados kawula sami dadosa abdi paduka.”

⁵Nanging paring wangsulane Sang Nata mangkene: “Padha sowana ing ngarsaningsun maneh besuk emben.” Wong-wong nuli padha mundur.

⁶Sawuse mangkono Sang Prabu Rehabeam banjur mundhut pamrayoga marang para pinituwa kang ing salawase sugenge Sang Prabu Suleman padha ngamping-ampingi Sang Prabu Suleman, kang rama, pangandikane: “Kapriye pamrayoganira, kapriye anggoningsun mangsuli marang wong-wong iku?” ⁷Ature marang panjenengane: “Manawi tangkep paduka sae dhateng rakyat punika, karsa damel senenging manahipun saha karsa paring pangandika ingkang ngresepaken, tiyang-tiyang wau temtu lajeng sami dados abdi paduka ing salaminipun.” ⁸Nanging Sang Prabu ora karsa ndhahar atur pamrayogane para pinituwa mau lan tumuli mundhut rembuge para nonoman barakane kang padha ngamping-ampingi panjenengane, ⁹mangkene pangandikane: “Kapriye pamrayoganira, kapriye anggon kita mangsuli marang rakyat kang matur marang ingsun: Paduka mugi karsaa ngenthengaken tetanggelan ingkang kaparingaken dhumateng kawula sadaya dening rama dalem.” ¹⁰Para nonoman kang sabarakan kalawan panjenengane mau tumuli padha munjuk: “Tiyang-tiyang ingkang sami matur dhumateng panjenengan dalem: Rama dalem sampun ngawratakan tetanggelanipun dalem, nanging panjenengan

dalem mugi karsaa ngenthengaken, punika sumangga kaparingana wangsulan makaten: Jenthikingsun luwih gedhe tinimbang bangkekane ramaningsun. ¹¹ Mulane saiki, yen ramaningsun wus paring marang sira kabeh tetanggungan kang abot, nanging ingsun bakal muwuhi tetanggunganira; ramaningsun wus ngajar sira kalawan sambuk, nanging ingsun bakal nganjar sira kalawan cemethi kang mawa eri wesi.”

¹² Bareng ing telung dinane Yerobeam lan rakyat kabeh padha sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Rehabeam, kaya kang wus kadhawuhake dening Sang Prabu: “Padha sowana ing ngarsaningsun maneh besuk emben.” ¹³ Sang Prabu Rehabeam anggone paring wangsulan kalawan keras; panjenengane nglirwakake marang rembuge para pinituwa; ¹⁴ wong-wong padha dipangandikani miturut rembuge para nonoman: “Ramaningsun wus ndadekake aboting sesangganira kabeh, nanging iku bakal sunwewahi; sira padha diajar dening ramaningsun kalawan sambuk, nanging ingsun bakal ngajar sira kabeh kalawan cemethi kang mawa eri wesi.” ¹⁵ Dadine Sang Prabu ora karsa minangkani panyuwuning rakyat, sabab lelakon iki wus manut pepesthening Allah, supaya Pangeran Yehuwah netepi pangandikane lumantar Nabi Ahia, wong Silo, marang Yerobeam bin Nebat.

¹⁶ Bareng wong Israel kabeh sumurup, manawa Sang Nata ora karsa minangkani

panyuwune, rakyat banjur matur marang Sang Prabu:

“Kita angsal panduman punapa saking Dawud?

Kita boten angsal warusan saking anakipun Isai!

Padha balia menyang ing tarubmu dhewe-dhewe he, wong Israel!

Saiki urusen dhewe omahmu, he Dawud!”

Wong Israel kabeh banjur padha lunga mulih menyang ing tarube, ¹⁷ satemah Sang Prabu Rehabeam mung ngratoni wong Israel kang padha manggon ing kutha-kuthane Yehuda.

¹⁸ Sawuse mangkono Sang Prabu Rehabeam utusan Hadoram lelurahe para wong nyangga karya nanging iku banjur dibenturi watu dening wong Israel nganti mati, malah Sang Prabu Rehabeam meh-meh bae ora bisa nitih ing kretane nalika banjur ngungsi menyang ing Yerusalem. ¹⁹ Kaya mangkono anggone wong Israel padha mbalela marang brayate Sang Prabu Dawud nganti tumeka ing dina iki.

11 ¹ Sarawuhe ing Yerusalem Sang Prabu Rehabeam nuli ngempalake turune Yehuda lan Benyamin, satus wolung puluh ewu, wong nonoman kang sembada ing perang, karsane arep merangi wong Israel, supaya karajan iku bali maneh marang panjenengane.

² Nanging banjur ana pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Semaya, abding Allah mangkene: ³ “Sira tutura marang Rehabeam, anake Suleman, ratu ing Yehuda, lan marang wong Israel kang ana ing Yehuda kabeh lan

kang ana ing Benyamin, mangkene: ⁴ Makaten pangandikanipun Pangeran Yehuwah: Sira aja padha nglurug lan perang nglawan para sadulurira. Sira padha muliha menyang ing omahira dhewe-dhewe, sabab Ingsun kang karya lelakon iki.” Wong kabeh padha ngestokake dhawuhe Pangeran Yehuwah lan banjur padha mulih ora nglurugi perang Yerobeam.

**Sang Prabu Rehabeam, bab
anggone nyantosakake karajan;
bab brayate Sang Prabu**

11:5-23

⁵ Sang Prabu Rehabeam akedhaton ana ing Yerusalem lan nyantosani kutha-kutha beteng ing Yehuda. ⁶ Kang disantosani Betlehem, Etam, Tekoa, ⁷ Bet-zur, Sokho, Adulam, ⁸ Gat, Mares, Zif, ⁹ Adoraim, Lakhis, Azeka, ¹⁰ Zora, Ayalon lan Hebron, kang dumunung ana ing Yehuda lan ing Benyamin, padha kadadekake kutha-beteng. ¹¹ Kutha-kutha beteng iku padha disantosani lan didekeki panggedhene wadya-bala lan tandhon pangan, lenga lan anggur; ¹² saben kutha uga dicawisi tameng lan tumbak. Kutha-kutha mau padha disantosani banget. Kaya mangkono dadine Yehuda lan Benyamin iku dikwaosi dening panjenengane.

¹³ Para imam lan para wong Lewi ing wewengkon Israel kabeh padha teka saka ing papan panggonane lan banjur ndherek marang

panjenengane. ¹⁴Para wong Lewi anggone padha ninggal panggonane lan barang darbeke lan banjur padha menyang ing Yehuda lan Yerusalem iku, marga Sang Prabu Yerobeam sarta para putrane padha ora marengake wong-wong mau padha dadi imaming Yehuwah, ¹⁵lan tumuli ngangkat imam-imam piyambak kanggo tetengger-tetengger pangurbanan, kanggo para jim lan kanggo pepethan-pepethan pedhet kang wus kayasa. ¹⁶Saka panunggalane suku Israel kabeh iya ana wong kang padha menyang ing Yerusalem padha nusul marang para wong Lewi mau, yaiku wong kang wus nggembelengake atine sumedya ngupaya Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel; sarta tekane iku arep saos kurban marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para lelehure. ¹⁷Kalawan mangkono dadine wong mau padha nyantosakake karajan Yehuda lan nguwatake paprentahane Sang Prabu Rehabeam, putrane Sang Prabu Suleman, ing sajroning telung taun, amarga ing sajroning telung taun iku wong-wong padha ngambah ing margine Sang Prabu Dawud lan Sang Prabu Suleman.

¹⁸Sang Prabu Rehabeam banjur mundhut garwa Sang Putri Mahalat, putri putrane Sang Yerimot putrane Sang Prabu Dawud, patutan karo Sang Putri Abihail, putri putrane Sang Elhiab, putrane Sang Isai, ¹⁹iku mbabar putra-putra kakung: Pangeran Yeusy, Semarya lan Zaham. ²⁰Sawuse Sang Putri Mahalat, Sang Prabu nuli nggarwa Sang Putri

Maakha, putri putrane Pangeran Absalom; iku peputra: Pangeran Abia, Atai, Ziza, lan Selomit. ²¹Sang Prabu Rehabeam anggone asih marang Sang Putri Maakha, putri putrane Pangeran Absalom, ngungkuli katresnane marang sakehe garwane padmi lan garwane paminggir -- garwane padmi Sang Prabu iku wolulas dene garwane paminggir sawidak; iku padha peputra, kang kakung wolulikur, kang putri sawidak. ²²Pangeran Abia, putrane Sang Putri Maakha, kawisuda dening Sang Prabu Rehabeam dadi panggedhe, yaiku kang nglurahi para sadhereke, amarga karsane bakal kajumenengake ratu. ²³Awit saka iku Sang Prabu nuli tumindak kanthi kawicaksanaan, para putrane liyane kabeh padha kasebar ing sawewengkone Yehuda lan Benyamin kabeh, ing sakehe kutha-beteng. Iku padha kaparingan dhahar nganti mblabur sarta padha dipundhutake garwa akeh.

Sang Prabu Sisak nempuh Yerusalem

12:1-16

1Ra 14:21-31

12 ¹Kacarita, bareng karajane wus santosa lan pangwaose wus dadi kukuh, Sang Prabu Rehabeam dalasan Israel kabeh padha nyingkur marang angger-anggering Yehuwah. ²Ing taun kang kaping limane jamane Sang Prabu Rehabeam, Sang Prabu Sisak, nata ing Mesir, nempuh Yerusalem -- amarga kabeh wus padha ora setya marang Pangeran

Yehuwah -- ³ kalawan kreta sewu rong atus lan wadya-bala jaranan sawidak ewu, dene rakyat kang ndherek saka ing Mesir cacaha tanpa wilangan, yaiku wong Libia, wong Suki lan wong Etiopia. ⁴ Kutha-kutha beteng ing Yehuda padha karebut dening Sang Prabu, malah banjur wus cedhak karo Yerusalem.

⁵ Ing kono Nabi Semaya banjur manggihi Sang Prabu Rehabeam lan para panggedhene Yehuda, kang padha nglumpuk ana ing Yerusalem, amarga saka pangancame Sang Prabu Sisak, sarta matur mangkene: "Pangandikanipun Pangeran Yehuwah makaten: Sira wus padha ninggal marang Ingsun, mulane Ingsun iya nilar sira kabeh ana ing pangwasane Sisak." ⁶ Para panggedhe Israel lan Sang Nata banjur padha nalangsa sarta ngandika: "Pangeran Yehuwah iku kang leres!" ⁷ Bareng Sang Yehuwah mirsa, manawa wong-wong padha nalangsa, banjur ana pangandikane Pangeran Yehuwah marang Nabi Semaya, surasane mangkene: "Wong-wong iku wus padha ngesorake awake, mulane ora bakal Sunsirnakake, bakal enggal Sunluwari lan mulad-mulading bebenduningSun ora bakal kaesokake marang Yerusalem lumantar Sisak. ⁸ Nanging bakal padha dadi bature, supaya padha bisaa mbedakake ngabekti marang Ingsun karo sujud marang karajan-karajan ing donya."

⁹ Sang Prabu Sisak ratu ing Mesir, banjur nglurugi lan nempuh Yerusalem. Prabot-prabot ing padalemaning Yehuwah lan raja-brana

ing kraton pada kajarah; kabeh padha karayahan. Sang Prabu uga mundhuti tameng-tameng emas yasane Sang Prabu Suleman. ¹⁰Minangka lirune Sang Prabu Rehabeam yasa tameng-tameng tembaga, kang kapasrahake marang para tetindhihe wadya-bala kang njaga lawanging kratone Sang Nata. ¹¹Saben Sang Prabu lumebet ing padalemaning Yehuwah, para prajurit mau padha teka ngampil tameng-tameng iku, lan uga wong-wong iku kang mbalekake menyang ing kamar pajagane. ¹²Ing sarehne Sang Prabu ngesorake sarira, dukane Pangeran Yehuwah banjur lilih, mulane ora kasirnakake babar pisan. Sarta maneh ing Yehuda iya isih ana bab-bab kang becik.

¹³Sang Prabu Rehabeam iku ngatingalake santosane anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem. Sang Prabu Rehabeam yuswa patang puluh taun nalika jumeneng ratu, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase pitulas taun, ana ing kutha kang pinilih dening Pangeran Yehuwah saka ing antarane sakehe suku Israel, kagem padunungane asmane. Kang ibu asma Naama, putri bangsa Amon. ¹⁴Sang Prabu Rehabeam iku nglampahi kang ala, marga ora mantep anggone ngupaya marang Pangeran Yehuwah. ¹⁵Riwayate Sang Prabu Rehabeam iku wiwit wiwitan nganti wekasan, kabeh rak wus katulisan ana ing sejaraha Nabi Semaya lan Idho, wong sidik, -- kang uga ngemot daftar sarasilah. Ing antarane Prabu Rehabeam

lan Prabu Yerobeam iku tansah ana perang.
¹⁶Wasana Sang Prabu Rehabeam banjur
kepareng ngaso nunggil karo para leluhure
lan kasarekake ana ing kuthane Sang Prabu
Dawud. Dene Pangeran Abia, kang putra, nuli
jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Abia

13:1--14:1

13 ¹Ing taun kang kaping wolulase jamane
Sang Prabu Yerobeam, Pangeran Abia
jumeneng ratu ana ing Yehuda. ²Anggone
ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase
telung taun. Kang ibu asmane Mikhaya, putri
putrane Sang Uriel saka ing Gibea. Sang
Prabu Abia lan Sang Prabu Yerobeam iku
padha peperangan. ³Sang Prabu Abia miwiti
perang kadherekake wadya-bala kang prawira
ing jurit, kang gunggungé patang atus ewu
wong pilihan, dene Sang Prabu Yerobeam
anggone nata pabarisane kanggo nglawan
panjenengane, kalawan prajurit pepilihan, para
prawira kang gagah prakosa, cacache wolung
atus ewu. ⁴Sang Prabu Abia nuli jumeneng
ana ing sadhuwure gunung Zemaraim,
kang kegolong pagunungan Efraim, lan
ngandika: "Padha ngrungokna ing pituturku,
he Yerobeam lan sakehe wong Israel! ⁵Apa
kowe ora padha sumurup, manawa karajan
Israel iku wus kaparingake dening Pangeran
Yehuwah, Gusti Allaha Israel marang Prabu
Dawud lan para tedhak turune kanggo ing

salawas-salawase kalawan prajanjian kang mawa uyah? ⁶ Nanging Yerobeam bin Nebat, abdine Prabu Suleman, putrane Prabu Dawud, iku banjur ngraman mbalela marang gustine. ⁷ Para wong kang tanpa pikiran lan para durjana padha manunggal karo dheweke; wong-wong iku kakuwatane ngluwihi Sang Prabu Rehabeam putrane Sang Prabu Suleman, kang isih timur lan kang panggalihe durung santosa, sarta ora bisa nanggulangi wong-wong mau. ⁸ Kowe kabeh mesthi padha ngira, manawa bisa nanggulangi karajaning Yehuwah, kang diasta dening para tedhaking Sang Prabu Dawud, amarga cacah-jiwamu akeh banget sarta kowe padha duwe pedhet emas gaweane Yerobeam kang kadadekake allahmu. ⁹ Kowe rak wus padha nyingkirake para imame Pangeran Yehuwah, para tedhake Imam Harun, apadene para wong Lewi, banjur ngangkat imam-imam manut patrape bangsa-bangsa nagara-nagara liya, satemah saben wong kang teka, supaya diangkat, kalawan nggawa pedhet lanang siji lan wedhus lanang pitu, iku banjur didadekake imam kanggo kang dudu Gusti Allah. ¹⁰ Nanging aku kabeh iki, Pangeran Yehuwah kang jumeneng dadi Gusti Allahku, lan iku ora padha daksingkur. Sarta para tedhake Imam Harun kang leladi marang Pangeran Yehuwah minangka imam, dene para wong Lewi padha nindakake kawajibane, ¹¹ yaiku saben esuk lan sore padha ngobong kurban obaran lan dupa wangi kagem Pangeran Yehuwah, sarta

roti sesaosan ana ing meja kang suci, tuwin nata padamaran emas sadamar-damare, kang disumed ing saben sore, amarga aku kabeh kang tansah nindakake kawajibanku kang tumuju marang Sang Yehuwah, Gusti Allahku, nanging kowe kabeh iku kang padha ninggal Panjenengane. ¹² Lah aku padha katuntun dening Gusti Allah, dene para imame padha siyaga arep ngunekake tengara panempuhing perang nglawan kowe kabeh kanthi kalasangka. He wong Israel, kowe aja padha perang nglawan marang Sang Yehuwah, Gusti Allaha para leluhurmu kabeh, awit kowe ora bakal padha oleh gawe!”

¹³ Nanging Sang Prabu Yerobeam banjur ngintunake wadya-bala pendhem, kang kadhawuhan lumaku mubeng nganti tekan ing saburine wadya-bala Yehuda, dadine wadya-bala kang baku ana ing ngarepe Yehuda lan bala pendhem ana ing burine. ¹⁴ Bareng Yehuda noleh, lah padha katempuh perang saka ing ngarep lan saka ing buri. Mulane banjur padha sesambat marang Pangeran Yehuwah, dene para imam padha ngunekake kalasangka, ¹⁵ sarta para prajurit Yehuda padha surak. Nalika wong Yehuda padha surak, Gusti Allah ngawonake Prabu Yerobeam dalah wong Israel kabeh ana ing ngarsane Sang Prabu Abia lan ing ngarepe Yehuda. ¹⁶ Wong Israel padha keplayu ana ing ngarepe Yehuda, lan dipasrahake dening Gusti Allah marang ing tangane Yehuda, ¹⁷ dadine padha banget anggone kaasorake dening

Sang Prabu Abia lan sabalane; wong Israel kang mati limang atus ewu, wong pepilihan, ¹⁸kaya mangkono anggone wong Israel padha katelukake nalika samana, dene wong Yehuda dadi saya santosa, amarga padha ngendelake Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure. ¹⁹Sang Prabu Yerobeam kabujeng dening Sang Prabu Abia sarta kuthane karebut sawetara yaiku Betel lan sawewengkone, Yesana lan sawewengkone sarta Efron lan sawewengkone. ²⁰Ing nalika jamane Sang Prabu Abia, Sang Prabu Yerobeam ora nate angsal kakiyatan maneh sarta banjur kagebag dening Pangeran Yehuwah dadi lan sedane.

²¹Nanging Sang Prabu Abia dadi saya gedhe pangwaose. Sang Prabu mundhut garwa patbelas lan kagungan putra kakung rolikur lan putra putri nembelas. ²²Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Abia, apa kang katindakake lan kapangandikakake, iku katulisan ana ing buku sejarane Nabi Idho.

14 ¹Sawuse mangkono Sang Prabu Abia banjur kepareng ngaso nunggil karo para leluhure sarta nuli kasarekake ana ing kuthane Sang Prabu Dawud. Pangeran Asa, kang putra, tumuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane. Ing nalika jaman paprentahane nagara tentrem lawase sepuluh taun.

Sang Prabu Asa. Sang Zerakh kasoran**14:2-15***1Ra 15:9-12*

²Anadene Sang Prabu Asa iku nindakake apa kang becik lan bener ana ing paningaling Yehuwah Gusti Allahe. ³Misbyah-misbyah asing lan tengger-tengger pangurbanan padha kasingkirake, tugu-tugu brahala padha digempuri, sarta saka-saka brahala padha disirnakake. ⁴Wong Yehuda padha didhawuhi supaya ngupaya Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe para leluhure lan supaya padha nglakonana angger-angger lan pepakon. ⁵Tengger-tengger pangurbanan lan padupan-padupan ing sakehe kutha ing Yehuda padha disingkirake, dene karajane iya ngalami tentrem ing sajroning kawengku dening panjenengane. ⁶Ing sarehne kaanane nagara tentrem lan ora katempuh ing perang ing taun-taun iku, panjenengane saged mbangun kutha-kutha beteng ana ing Yehuda. Pangeran Yehuwah ngganjar katentreman marang panjenengane. ⁷Pangandikane Sang Prabu marang wong Yehuda mangkene: "Ayo, kutha-kutha iki padha disantosani, padha dipageri tembok lan didekeki panggungan, gapura saslarak-slarake. Nagara iki isih ana ing tangan kita, amarga kita padha ngupaya marang Yehuwah, Gusti Allah kita sarta Panjenengane ngupaya kita lan maringi marang kita katentreman kang warata." Tumuli

padha tumandang mbangun sarta iku bisa tumindak becik. ⁸Para wadya-balane Sang Prabu Asa kang saka ing Yehuda gunggungé telung atus ewu, prajurit kang sikep tameng gedhe lan tumbak, dene kang saka ing Benyamin gunggungé rong atus wolung puluh ewu, prajurit kang sikep tameng cilik, iku wadya-bala panahan. Kabeh iku prawira kang gagah prakosa.

⁹Kacarita Sang Zerakh, wong Etiopia, nglurug perang nglawan wong Yehuda kalawan nggawa wadya-bala kehe sayuta lan kareta telung atus. Lakune wus tekan ing Maresa.

¹⁰Sang Prabu Asa banjur miyos mapagake. Pabarisane katata ana ing lebak Zefata, ing sacedhake Maresa. ¹¹Sang Prabu Asa nuli nyebut marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha, unjuke: “Dhuh Yehuwah, kajawi Paduka boten wonten sanesipun malih ingkang saged mitulungi ingkang ringkih nglawan ingkang kiyat. Paduka mugi karsaa mitulungi kawula sadaya, dhuh Yehuwah, Gusti Allah kawula, amargi kawula sami sumendhe dhumateng Paduka sarta anggen kawula sami majeng nglawan wadya-bala ingkang ageng punika mawi asma Paduka. Dhuh Yehuwah, Paduka punika Gusti Allah kawula sadaya. Paduka sampun ngantos marengaken manungsa gadhah kakiyatan kangge nglawan Paduka!”

¹²Pangeran Yehuwah banjur ngawonake para wong Etiopia iku ana ing ngarsane Sang Prabu Asa lan ing ngarepe Yehuda. Wong Etiopia padha keplayu, ¹³tumuli kaoyak dening Sang

Prabu Asa sawadya-balane nganti tekan ing Gerar. Wong Etiopia akeh kang tiwas, ora ana kang lestari urip, awit padha sirna ana ing ngarsaning Yehuwah lan ana ing ngarepe wadya-balane. ¹⁴ Sakehe kutha ing sakubenge Gerar padha kabedhah, amarga kang manggon padha katempuh ing pagirising Yehuwah. Kabeh kutha mau padha kajarahan, awit akeh banget jarahane. ¹⁵ Dalasan tendha-tendhane wong kang padha ngingu raja-kaya uga direbut sarta akeh wedhus lan unta kang padha dibandhangi minangka jarahan. Nuli padha bali menyang ing Yerusalem.

Sang Prabu Asa nganakake owah-owahan

15:1-19

1Ra. 15:13-15

15 ¹ Kacarita Nabi Azarya, bin Odhed katedhakan ing Rohing Allah, ² banjur seba marang ing ngarsane Sang Prabu Asa sarta munjuk marang panjenengane: “Kawula aturi miyarsakaken dhumateng kawula, dhuh Sang Prabu Asa tuwin Yehuda saha Benyamin sadaya! Pangeran Yehuwah badhe nganthi dhumateng paduka sadaya uger paduka sami ndherek ing Panjenenganipun. Manawi paduka sami ngupadosi Panjenenganipun, Panjenenganipun rena, samangsa paduka sowani. Nanging manawi paduka sami nyingkur dhateng Panjenenganipun, badhe tinilar ing Panjenenganipun. ³ Sampun ndangu sanget Israel anggenipun tanpa Gusti

Allah ingkang leres, tanpa piwulang saking imam saga tanpa angger-angger. ⁴Nanging ing salebeting karupekan sami mratobat dhateng Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel. Sami ngupadosi Panjenenganipun, Panjenenganipun inggih rena dipun sowani. ⁵Nalika samanten boten wonten tiyang ingkang saged kekesahan lan mantuk kanthi wilujeng, amargi sakathahing tiyang ingkang manggen ing dhaerah-dhaerah sami ngalami kawontenan ingkang ruwet, ⁶bangsa-bangsa sami gecak-ginecak, kitha-kitha sami risak-rinisak, awit sami kakisruhaken dening Gusti Allah kanthi karupekan mawarni-warni. ⁷Nanging paduka sadaya punika, sami kawula aturi santosa ing panggalih, sampun ngantos sami kendho, amargi paduka sami kacawisan pituwas!”

⁸Bareng Sang Prabu Asa mudhanget atur pamecane Nabi Azarya bin Odhed mau, Sang Prabu banjur ngiyatake panggalihe lan nuli nyingkirake dewa-dewaning kanisthan saka ing saindenge tanah Yehuda lan Benyamin lan saka ing kutha-kutha kang karebut ana ing pagunungan Efraim. Misbyahing Yehuwah kang ana ing sangarepe srambining Padaleman Sucine Pangeran Yehuwah dianyarake. ⁹Wong ing sawewengkone Yehuda lan Benyamin lan wong Efraim, Manasye lan Simeon kang neneka ana ing satengahe padha diklumpukake kabeh, amarga wong Israel nalika sumurup, manawa Sang Yehuwah, Gusti Allahe, nunggil kalawan Sang Prabu,

akeh kang padha mbalik ngawula marang panjenengane. ¹⁰Iku padha nglumpuk ana ing Yerusalem ing sasi kang katelu ing taun kang kaping limane paprentahane Sang Prabu Asa. ¹¹Ing dina iku wong-wong padha ngunjukake marang Pangeran Yehuwah sapi pitung atus lan wedhus pitung ewu saka jarahan kang kagawa mulih. ¹²Padha nganakake prajanjian arep ngupaya Sang Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure kalawan gumolonging ati lan gumolonging nyawane. ¹³Saben wong, bocah utawa wong diwasa, lanang utawa wadon, kang ora ngupaya marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel, kudu diukum pati. ¹⁴Padha sumpah bakal setya marang Sang Yehuwah kalawan swara sora, kambi surak-surak sarta karo ngunekake nafiri lan kalasangka. ¹⁵Wong Yehuda padha bungah kabeh marga saka anane sumpah iku, awit anggone padha sumpah bakal setya kalawan gumolonging ati sarta arep ngupaya Pangeran Yehuwah kanthi kekarepan kang gumolong, Pangeran Yehuwah rena disowani wong-wong mau lan banjur maringi katentreman kang warata. ¹⁶Malah Sang Prabu Asa uga nglungsur Sang Putri Maakha, kang eyang, saka ing kalenggahane ibusori, awit damel reca Asyera kang nistha, reca kang nistha iku dibrukake, didheplok nganti lembut lan banjur diobong ana ing lebak Kidron. ¹⁷Sanadyan tengger-tengger pangurbanan ora disingkirake saka ing Israel, nanging panggalihe Sang Prabu Asa ing sajege sugenge mantep ing

pamadhepe. ¹⁸ Panjenengane nglebetake pisung-sung-pisung-sunge suci kang rama lan pisung-sung-pisung-sunge suci piyambak marang ing padalemaning Allah, yaiku emas, selaka lan barang-barang liyane. ¹⁹ Nganti tekan ing taun kang kaping telung puluh limane paprentahane Sang Prabu Asa ora ana perang.

Prajanjiane Sang Prabu Asa karo Aram

16:1-14

1Ra 15:16-24

16 ¹ Ing taun kang kaping telung puluh eneme paprentahane Sang Prabu Asa, Sang Prabu Baesa, ratu ing Israel nglurug perang nglawan Yehuda. Kutha Rama disantosani kanggo nyegah mlebu metune wong marang ing wewengkone Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda. ² Sang Prabu Asa banjur ngedalake emas lan selaka saka ing pasimpenaning padalemane Pangeran Yehuwah lan saka ing pasimpenaning kedhaton, dikintunake marang Sang Prabu Benhadad, ratu ing Aram, kang ngedhaton ana ing Damsyik kalawan pangandikane: ³ “Kula kaliyan panjenengan rak ngawontenaken prajanjian, makaten ugi rama kula kaliyan ingkang rama. Punika kula ngintunaken jene kaliyan selaka dhumateng panjenengan. Sumangga, kula aturi mbatalaken prajanjian panjenengan kaliyan Baesa, ratu ing Israel, supados mundur saking wewengkon kula.”

⁴Sang Prabu Benhadad karsa minangkani pamundhute Sang Prabu Asa banjur dhawuh marang para tetindhing wadya-bala supaya padha nempuh kutha-kutha Israel. Iku nuli padha ngalahake Iyon, Dhan, Abel-Maim lan sakehe papan pasimpunan ing kutha-kutha ing Naftali. ⁵Bareng Sang Prabu Baesa midhanget bab iku, banjur kendel anggone nyantosani kutha Rama, medhot padamelane. ⁶Sang Prabu Asa nuli ngerigake wong Yehuda kabeh kadhawuhan ngangkati watu lan kayu kang diagem Sang Prabu Baesa kanggo nyantosani kutha Rama. Iku padha diagem Sang Prabu Asa kanggo nyantosani Geba lan Mizpa.

⁷Ing nalika iku Hanani, wong sidik, sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Asa, ratu ing Yehuda, lan munjuk: "Ing sarehne panjenengan dalem sumendhe dhateng ratu ing Aram, boten dhateng Pangeran Yehuwah, Gusti Allah dalem, milanipun wadya-bala ing Aram oncat saking asta dalem. ⁸Balanipun tiyang Etiopia saha Libia rak kathah, karetanipun saha balanipun kapalan rak kathah sanget? Ewasamanten sami kaulungaken dening Pangeran Yehuwah dhateng ing asta dalem, amargi panjenengan dalem sumendhe dhateng Panjenengipun.

⁹Awit paningaling Yehuwah punika ndlajahi ing salumahing bumi prelu badhe ngluberaken pangwaosipun dhateng para tiyang ingkang kaliyan terusing manah madhep dhateng ing Panjenenganipun. Gegayutan kaliyan bab punika panjenengan dalem sampun tumindak

tanpa budi, milanipun wiwit ing sapunika panjenengan dalem badhe tansah ngalami peperangan.”¹⁰ Sang Prabu Asa banjur gerah ing panggali, marga saka ature wong sidik mau, wong iku nuli dilebokake ing pakunjaran, awit Sang Nata banget dukane marang wong mau jalaran saka anggone munjuk mangkono mau. Ing nalika samana Sang Prabu Asa uga nganiaya wong sawetara panunggalane rakyat.

¹¹Anadene riwayat Sang Prabu Asa wiwit wiwitan nganti tekan wekasan iku rak katulisan ana ing buku bab para ratu ing Yehuda lan ing Israel. ¹²Ing taun kang kaping telung puluh sangane paprentahane, Sang Prabu Asa nandhang gerah sampeyan kang banjur saya banget. Nanging sajroning gerah iku ora ngupaya pitulunganing Yehuwah, nanging pitulungane para dhukun. ¹³Sang Prabu Asa nuli kepareng ngaso nunggil karo para leluhure. Sedane ing taun kang kaping patang puluh sijine paprentahane, ¹⁴sarta banjur kasarekake ing astana kang wus kayasa kagem panjenengane ana ing kuthane Sang Prabu Dawud. Wong-wong anggone padha nyarekake ana ing pasarean kang dikebaki anggi-anggi lan sawernane adon-adon kang dicampur miturut carane nyampur adon-adon, tumuli ngurubake geni kang gedhe banget minangka pakurmatan.

Sang Prabu Yosafat karajane kasantosakake

17:1-19

17 ¹Pangeran Yosafat, kang putra, jumeneng ratu nggentosi panjenengane. Sarehne jumeneng dadi panuntuning Israel, Sang Prabu banjur ngudi supaya santosa; ²saben kutha-beteng ing Yehuda didekeki wadya-bala lan ing tanah Yehuda sarta ing kutha-kutha ing Efraim kang wus karebat dening Sang Prabu Asa, kang rama, didekeki wadya-bala pendhudhukan. ³Anadene Pangeran Yehuwah nunggil karo Sang Prabu Yosafat, amarga sugenge ngambah ing margine Sang Prabu Dawud, leluhure, tuwin ora ngupaya marang Baal, ⁴nanging ngupaya marang Gusti Allahe kang eyange mau, sarta nglampahi pepakene apadene ora tumindak kaya Israel. ⁵Awit saka iku karajan kang dikuwaosi kasantosakake dening Pangeran Yehuwah. Wong sa-Yehuda kabeh padha nyaosake pisungsung marang Sang Prabu Yosafat, satemah panjenengane banjur dadi sugih lan diluhurake banget. ⁶Kalawan kencenging panggali Sang Prabu anggone lumampah ing dalan pitedahing Yehuwah. Panjenengane uga nyingkirake sakehe tengger pangurbanan lan tugu brahala saka ing tanah Yehuda.

⁷Ing taun kang katelune paprentahane, Sang Prabu utusan para panggedhene sawatara,

yaiku Sang Obaja, Zakharia, Nataneel lan Sang Mikhaya, padha kadhawuhan mulang ana ing kutha-kutha ing tanah Yehuda. ⁸Tindakake dikantheni wong Lewi sawetara, yaiku Sang Semaya, Netanya, Zebaja, Asael, Semiramot, Yonatan, Adnia, Tobia lan Tob-Adhonia sarta Imam Elisama lan Imam Yoram. ⁹Iku padha mulang ana ing tanah Yehuda kalawan nggawa kitab Torete Pangeran Yehuwah, padha mider-mider ana ing sakehe kutha ing tanah Yehuda kambi mulang rakyat.

¹⁰Sakehe karajan ing nagara-nagara sakubenge Yehuda padha katempuh ing pagiris kang saka Pangeran Yehuwah, satemah padha ora wani perang nglawan Sang Prabu Yosafat. ¹¹Ing antarane wong Filisti ana kang ngaturake pisungsung marang Sang Prabu Yosafat lan salaka minangka bulu-bekti. Uga wong Arab padha misungsung wedhus, wedhus gembel lanang pitung ewu pitung atus lan wedhus berok lanang pitung ewu pitung atus. ¹²Sang Prabu Yosafat saya suwe saya santosa, dadi santosa linuwih. Ana ing Yehuda panjenengane yasa beteng-beteng lan kutha-kutha pasimpenan. ¹³Sang Prabu kagungan rerawatan akeh ana ing kutha-kutha ing tanah Yehuda.

Para prajurit padha ana ing Yerusalem, kabeh iku prawira kang gagah prakosa. ¹⁴Iki pratelane golongane manut kulawangane; para panggedhe saka ing Yehuda Senapati Adna, kang mbawahake para prawira telung atus ewu, kang gagah prakosa. ¹⁵Nuli Senapati

Yohanan kang mbawahake wong rong atus wolung puluh ewu; ¹⁶banjur Senopati Amasia bin Zikhri, kang kalawan legawa masrahake sarirane marang Pangeran Yehuwah, iku mbawahake para prawira rong atus ewu kang gagah prakosa. ¹⁷Kang saka Benyamin yaiku Senapati Elyadha, sawijining gegedhug kang gagah prakosa, iku mbawahake wong rong atus ewu, kang sikep panah lan tameng. ¹⁸Tumuli Senapati Yosabad, kang mbawahake wong satus wolung puluh ewu, kang sikep gegamaning perang. ¹⁹Iku kang padha nyangga gawe kagem Sang Nata, dadi saliyane kang padha kapapanake dening Sang Prabu ana ing kutha-kutha beteng ing saindenging tanah Yehuda.

**Prajanjiane Sang Prabu Yosafat karo
Sang Prabu Akhab; pepenget
saka Nabi Mikha lan Yehu**

18:1-34

1Ra 22:1-40

18 ¹Bareng Sang Prabu Yosafat sugih lan kadunungan kaluhuran kang pinunjul, banjur bebesanan karo Sang Prabu Akhab. ²Let sawetara taun panjenengane tindak martuwi Sang Prabu Akhab menyang Samaria. Sang Prabu Akhab nuli dhawuh nyembeleh wedhus lan sapi akeh kagem panjenengane lan para pandhereke sarta ngajak panjenengane nglurug menyang ing Ramot-Gilead. ³Sang Prabu Akhab, ratu ing Israel, ngandika marang

Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda: "Punapa panjenengan karsa sesarengan kaliyan kula dhateng ing Ramot-Gilead?" Paring wangsulane: "Kita punika sami, kula kaliyan panjenengan, rakyat panjenengan kaliyan rakyat kula, kula badhe perang sesarengan kaliyan panjenengan!"

⁴Nanging Sang Prabu Yosafat nuli ngandika marang Sang Nata ing Israel: "Prayoginipun ndangu rumiyin kados pundi dhawuhipun Pangeran Yehuwah." ⁵Sang Nata ing Israel tumuli nglempakake para nabi, kehe patang atus, iku banjur didangu dening Sang Prabu Akhab: "Apa ingsun diparengake nglurug perang nglawan Ramot-Gilead, apa prayoga diwurungake?" Kabeh padha munjuk: "Sumangga, kawula aturi nglurug! Gusti Allah badhe ngulungaken punika dhateng astanipun Sang Prabu." ⁶Nanging Sang Prabu Yosafat nuli ndangu: "Punapa ing ngriki boten wonten nabining Yehuwah malih, supados dados lantaran kita nyuwun pitedah?" ⁷Paring wangsulane Sang Nata ing Israel marang Sang Prabu Yosafat: "Taksih wonten satunggal, ingkang saged dados lantaran nyuwun pitedah dhateng Pangeran Yehuwah. Nanging kula sengit dhateng piyambakipun, awit boten nate meca ingkang sae tumrap kula, kajawi namung bilai. Tiyang punika nama Mikha bin Yimla." Pangandikane Sang Prabu Yosafat: "Sang Prabu sampun ngandika makaten, ta." ⁸Sang Nata ing Israel tumuli nimbali sawijining punggawa kraton, pangandikane

Sang Prabu: "Mikha bin Yimla iku dienggal paranana!"⁹ Anadene Sang Nata ing Israel lan Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda, padha lenggah ing dhampare piyambak-piyambak kalawan ngagem busana kaprabon, ana ing papan panuton ing sangarepe gapura ing Samaria, kaadhep dening para nabi kang padha memeca.¹⁰ Zedhekia bin Kenaana gawe rerekan sungu wesi lan banjur matur: "Makaten pangandikanipun Sang Yehuwah: Kalawan sungu iki sira bakal nyundhang Aram nganti sira sirnakake babar pisan."¹¹ Sakehe nabi iku iya padha memeca mangkono, unjuke: "Sumangga, panjenengan dalem kawula aturi nglurug dhateng ing Ramot-Gilead, panjenengan dalem badhe angsal damel; Pangeran Yehuwah badhe ngulungaken punika dhateng ing astanipun Sang Prabu."

¹² Utusan kang kadhawuhan nimbali Nabi Mikha mau matur marang panjenengane: "Kauningana, para nabi sampun sami saiyeg nglairaken pameca ingkang sae tumrap Sang Prabu, milanipun panjenengan mugi inggih karsaa ngandika kadosdene salah satunggaling nabi punika saha memeca ingkang sae."¹³ Nanging Nabi Mikha mangsuli, pangandikane: "Dhemi Pangeran Yehuwah kang gesang, lah apa kang bakal dipangandikakake dening Gusti Allahku, iku kang bakal dakucapake."¹⁴ Bareng wus sowan ing ngarsane Sang Nata, Sang Prabu ndangu marang panjenengane: "Mikha, apa ingsun padha kalilan nglurug perang nglawan

Ramot-Gilead apa iku sunwurungake?" Atur wangsulane: "Sumangga, kawula aturi tindak nglurug, paduka badhe angsal damel, sabab sami badhe kaulungaken dhateng ing asta paduka!" ¹⁵ Nanging Sang Nata banjur ngandika marang panjenengane: "Nganti ping pira ingsun dhawuh sumpah marang sira, supaya sira mung ngaturake marang ingsun ing sabenere bae?" ¹⁶ Unjuke Nabi Mikha: "Kawula sampun ningali wadya-bala Israel sami pating slebar sadaya wonten ing redi-redi kadosdene menda ingkang boten wonten pangenipun, milanipun Sang Yehuwah ngandika: Wong iku ora padha duwe gusti. Awit saka iku kareben padha mulih menyang ing omahe dhewe-dhewe kalawan slamet." ¹⁷ Sang Nata ing Israel nuli ngandika marang Sang Prabu Yosafat: "Kula rak sampun matur dhateng panjenengan: Boten nate tiyang punika memeca ingkang sae tumrap kula, kajawi namung bab bilai thok?" ¹⁸ Unjuke Nabi Mikha: "Pramila paduka mug i karsaa midhangetaken pangandikaning Yehuwah. Kawula ningali Pangeran Yehuwah lenggah ing dhamparipun sarta wadya-bala ing swarga sami ngadeg sadaya ing sakiwa tengenipun. ¹⁹ Pangeran Yehuwah ngandika: Sapa kang ngrimuk Akhab, ratu ing Israel, supaya nglurug perang lan banjur tiwas ana ing Ramot-Gilead? Inkang satungal munjuk makaten, satunggalipun munjuk makaten. ²⁰ Lajeng wonten satunggaling roh ingkang majeng saha lajeng ngadeg wonten ing

ngarsaning Yehuwah sarta munjuk: Kawula ingkang badhe ngrimuk. Sang Yehuwah ndangu: Sarana apa? ²¹Atur wangsulanipun: Kawula badhe kesah lan dados roh doracara wonten ing cangkempun sakathahing nabinipun. Pangandikanipun Sang Yehuwah: Sira ngrimuka dheweke, sira bakal oleh gawe. Sira mangkata lan nglakonana mangkono! ²²Dene sapunika, lah Pangeran Yehuwah sampun nganjingaken roh doracara wonten ing cangkempun para nabi paduka, awit Pangeran Yehuwah sampun mutus badhe ndhawahaken bilai dhumateng paduka.”

²³Ing kono Zedhekia bin Kenaana banjur maju lan napuk Nabi Mikha kalawan ngucap mangkene: “Kepriye bisane tumindak, Rohe Sang Yehuwah kok pindhah saka aku lan banjur mangandikani kowe?” ²⁴Nanging Nabi Mikha mangsuli, pangandikane: “Lah kowe bakal nyumurupi bab iku samangsa kowe lumayu ndhelik saka ing kamar kang siji menyang ing kamar sijine.” ²⁵Sang Nata ing Israel nuli dhawuh: “Cekelen Mikha iki, gawanen bali marang Amon, panggedhening kutha lan marang Yoas, putrane Sang Prabu, ²⁶sarta mratelakna: Makaten dhawuhipun Sang Prabu: Wong iki lebokna ing pakunjaran tuwin wenehana mangan roti lan ngombe banyu kang sarwa sathithik, nganti ingsun kondur kanthi slamet.” ²⁷Nanging Nabi Mikha munjuk: “Manawi saestu, paduka kondur kanthi wilujeng, Pangeran Yehuwah temtu boten nglairaken pangandika lumantar

kawula!” Tumuli nyambeti maneh: “Padha ngrungokna, he bangsa-bangsa kabeh!”

²⁸ Sawuse mangkono Sang Nata ing Israel lan Sang Prabu Yosafat ratu ing Yehuda nuli tindak nglurug menyang ing Ramot-Gilead.

²⁹ Sang Nata ing Israel ngandika marang Sang Prabu Yosafat: “Kula badhe nyamur lampah lan lumebet dhateng ing papan paperangan, nanging panjenengan kula aturi ngagem busananing kaprabon.” Sang Nata ing Israel banjur nyamur lampah lan tumuli padha lumebu ing papan paperangan. ³⁰ Anadene ratu ing nagara Aram wis paring dhawuh marang para panggedhening wadya-bala kretan, mangkene: “Sira aja padha merangi sadhengah wong, nanging ngemungna nglawan perang ratune bangsa Israel bae.”

³¹ Bareng para tetindhing wadya-bala kretan ndeleng Sang Prabu Yosafat, banjur enggal padha ngucap: “Iku ratu Israel!” Sang Prabu Yosafat nuli dikepung arep ditempuh, nanging Sang Prabu Yosafat banjur nguwuh-uwuh lan Pangeran Yehuwah tumuli paring pitulungan marang panjenengane. Gusti Allah ngundurake para tetindhing mau saka ing panjenengane.

³² Bareng iku padha sumurup, manawa dudu Sang Nata ing Israel, nuli padha mundur saka ing ngarsane. ³³ Nanging banjur ana sawijining wong kang menthang gandhewa lan nglepasake panah kalawan tanpa tujuan, tuwin ngenani Sang Nata ing Israel penering sambunganing pangagemane kere. Sang Prabu nuli ngandika marang kang ngusiri

kreta tetindhihe: “Kendhaline ingerna, ingsun gawanen metu saka ing paperangan, sabab ingsun wus ketaton.”³⁴ Nanging campuhing perang ing dina iku saya nggegirisi, sarta Sang Nata ing Israel tetep jumeneng ana ing kreta titihane adhep-adhepan karo wong Aram nganti sore. Bareng srengenge surup, Sang Prabu Seda.

Sang Yehu, wong sidik, melehake Sang Prabu Yosafat

19:1-3

19¹ Sang Prabu Yosafat ratu ing Yehuda kondur menyang ing kadhatone ing Yerusalem kalawan wilujeng. ²Nalika iku Nabi Yehu bin Hanani, wong sidik, tindak manggihi Sang Prabu Yosafat lan munjuk marang panjenengane: “Punapa leres paduka mitulungi tiyang duraka saha memitran kaliyan tiyang ingkang sami sengit dhateng Pangeran Yehuwah? Margi saking prakawis punika Pangeran Yehuwah duka dhateng paduka. ³Nanging taksik wonten bab-bab ingkang sae ingkang pinanggih wonten ing paduka, amargi paduka nyingkiraken tugu-tugu brahala saking ing nagari punika saha ngupadosi Gusti Allah kalayan temen-temen.”

Sang Prabu Yosafat ngangkat para hakim

19:4-11

⁴Sang Prabu Yosafat akedhaton ana ing Yerusalem. Panjenengane tindak mider-mider ing wilayah-wilayah, wiwit saka ing Bersyeba nganti tekan ing pagunungan Efraim kalawan dhawuh supaya rakyat padha mratobata marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure. ⁵Sang Nata uga ngedegake hakim ana ing saindenging nagara, yaiku ing sakehe kutha-beteng ing Yehuda, ing saben kutha. ⁶Para hakim iku padha kaparingan piweling mangkene: "Apa kang sira tindakake iku katimbang-timbanga, amarga anggonira padha nindakake pangadilan iku ora kanggo manungsa, nanging kagem Pangeran Yehuwah, kang celak kalawan sira, manawa sira padha nindakake pangadilan. ⁷Mulane sira muga padha kalimputana ing rasa wedi marang Sang Yehuwah. Sira padha tumindaka kalawan ngati-ati, awit pratingkah culika, ngeloni utawa nampani besel iku ora tinemu ana ing Sang Yehuwah, Gusti Allah kita."

⁸Ana ing Yerusalem Sang Prabu Yosafat uga ngangkat wong Lewi, para imam lan para leluhuring kulawangsa Israel sawetara padha kadhawuhan awèh putusan ing bab angger-anggering Yehuwah lan ing bab para-padu. Iku padha manggon ana ing Yerusalem, ⁹sarta padha didhawuhi mangkene: "Sira kudu padha tumindak kalawan wedi asih

marang Pangeran Yehuwah, kalawan setya lan tulusing ati, lire mangkene: ¹⁰Ing saben prakara kang diajokake marang sira dening para sadulurira kang padha manggon ing kutha, yaiku prakara ngwutahake getih, utawa bab angger-angger dhedhawuhan, katetepan lan pranatan, wong-wong iku padha sira elingna, supaya aja nganti kaluputan marang Pangeran Yehuwah, satemah sira lan para sadulurira padha katempuh ing bebendune. Padha tumindaka mangkono, sira ora bakal padha kaluputan. ¹¹Lah Imam Agung Amarya iku kang sunangkat dadi lelurahira tumrap ing sakehe prakara kang gegayutan karo Gusti Allah lan Zebaja bin Ismael, pangareping turune Yehuda, tumrap sakehe prakara karajan, dene wong Lewi bakal padha mbiyantu sira dadi juru ngatur. Padha tumindaka kalawan kenceng! Muga Pangeran Yehuwah nunggal kalawan wong kang tumemen.”

Moab lan Amon kasoran.

Wekasane paprentahane Sang Prabu Yosafat

20:1--21:1

1Ra 22:41-51

20 ¹Sawuse iku bani Moab lan bani Amon nglurug perang nglawan Sang Prabu Yosafat, bebarengan karo wadya-bala bangsa Meunim sabregada. ²Nuli ana wong

kang ngaturi uninga marang Sang Prabu Yosafat: “Wonten wadya-bala ageng ingkang dhateng saking sabrangipun Seganten Asin, saking Edom, ingkang nglurugi gusti kawula. Sapunika wonten ing Hazezon-Tamar,” yaiku En-Gedi. ³Sang Prabu Yosafat dadine ajrih lan banjur mutus arep ngupaya Pangeran Yehuwah sarta ngundhangake pasa ing satanah Yehuda kabeh. ⁴Wong Yehuda tumuli padha nglumpuk sumedya nyuwun pitulunganing Yehuwah, padha teka saka ing sakehe kutha ing Yehuda arep ngupaya Pangeran Yehuwah. ⁵Sang Prabu Yosafat banjur jumeneng ana ing satengahe pasamuwane wong Yehuda lan Yerusalem ana ing padalemaning Yehuwah, ana ing sangarepe plataran kang anyar ⁶sarta munjuk: “Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun leluhur kawula sadaya, Paduka punapa sampun boten jumeneng Gusti Allah wonten ing swarga? Paduka punapa sanes ingkang ngwaosi sadaya karajaning bangsa? Paduka ingkang kadunungan pangwaos saha kakiyatan, satemah boten wonten tiyang ingkang kecongah nglawan Paduka. ⁷Punapa Paduka sanes Gusti Allah kawula sadaya ingkang nundhungi para tiyang ingkang sami manggen ing tanah ngriki saking ing ngajenging umat Paduka Israel saha lajeng maringaken tanah wau dhateng tedhkipun Eyang Abraham mitra Paduka, kangge ing salami-laminipun? ⁸Satemah lajeng sami ngenggeni tanah punika saha ngyasakaken papan pasucen dhumateng Paduka kagem asma Paduka, punapadene

unjukupun: ⁹ Menawi kawula sami katempuh ing bilai, inggih punika pedhang, wewelak, pageblug utawi pailan, kawula sami badhe ngadeg wonten ing ngajenging padaleman punika, wonten ing ngarsa Paduka, amargi asma Paduka dedunung wonten ing padaleman punika, saha ing salebeting karupekan kawula sami badhe sesambat dhumateng Paduka, ngantos Paduka karsa midhangetaken sarta lajeng ngluwari kawula sadaya. ¹⁰ Dene sapunika, lah punika bani Amon tuwin bani Moab sarta para tiyang saking ing pareden Seir! Nalika tiyang Israel dhateng saking tanah Mesir, Paduka boten marengaken sami lumebet ing nagarinipun. Awit saking punika lajeng dipun tebihi saha boten dipun sirnakaken. ¹¹ Lah minangka piwales tiyang-tiyang punika sami dhateng tuwin badhe ngesahaken kawula sadaya saking ing tanah pusaka ingkang sampun Paduka warisaken dhumateng kawula sadaya. ¹² Dhuh Allah kawula, punapa Paduka boten badhe paring paukuman dhateng tiyang-tiyang punika? Awit kawula sami boten gadhah kakiyatan kangge nanggulangi wadya-bala ingkang ageng, ingkang badhe nempuh kawula sadaya punika. Kawula sami boten sumerep, punapa ingkang kedah sami kawula lampahi, nanging mripat kawula tumenga dhumateng Paduka.” ¹³ Ing nalika iku wong Yehuda kabeh padha ngadeg ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, dalah brayate kalawan anak bojone kabeh.

¹⁴Ing kono Yahaziel bin Zakharia bin Benaya in Matanya, wong Lewi saka turune Asaf, banjur katedhakan ing Rohe Sang Yehuwah ana ing satengahe pasamuwan, ¹⁵lan nguwuh-uwuh: “Sami mirengna, dhuh para sadherek ing Yehuda sadaya tuwin para ingkang manggen ing Yerusalem saha Gusti kawula Sang Prabu Yosafat; makaten pangandikaning Yehuwah dhumateng panjenengan sadaya: Sira aja padha wedi lan aja padha giris marang bala kang gedhe iki, amarga dudu sira, nanging Gusti Allah kang bakal perang. ¹⁶Sesuk sira padha medhuna, mapagna marang wong-wong iku. Iku bakal padha munggah menyang ing unggah-unggahan ing Zis sarta sira bakal padha katemu karo wong-wong iku ana ing pungkasaning lebak ing sangarepe pasamunan Yeruel. ¹⁷Ing sajroning peperangan iki sira ora usah padha perang. He Yehuda lan Yerusalem, padha ngadega bae ana ing papanira, lan padha ndelenga kepriye anggone Pangeran Yehuwah paring kaunggulan marang sira. Sesuk sira padha mapagna wong-wong iku, Pangeran Yehuwah bakal nunggil kalawan sira kabeh.” ¹⁸Sang Prabu Yosafat banjur jengkeng, wedanane konjem ing lemah. Wong Yehuda kabeh lan para wong kang manggon ing Yerusalem uga padha sujud ana ing ngarsaning Yehuwah sarta padha nyembah marang Panjenengane. ¹⁹Wong Lewi saka bani Kehat lan bani Korakh banjur padha ngadeg lan ngrepekake kidung

pamuji kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel kalawan swara kang seru banget.

²⁰ Esuke uthuk-uthuk wus padha lumebu menyang ing pasamunan ing Tekoa. Nalika arep padha mangkat, Sang Prabu Yosafat jumeneng lan ngandika: “Padha ngrungokna, he Yehuda lan wong Yerusalem! Sira padha pracayaa marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahira, lan sira bakal padha tetep santosa! Padha pracayaa marang para nabine lan sira bakal padha oleh gawe!” ²¹ Bareng wus mundhut pamrayogane rakyat, Sang Prabu banjur ngangkat wong kang bakal padha ngrepekake kekidungan kagem Pangeran Yehuwah sarta memuji marang Pangeran Yehuwah kalawan nganggo sandhangan suci kang mencorong, nalika padha lumaku ana ing ngarepe wong kang padha sikep gegaman, kalawan celathu:

“Padha ngrepekna kidung panuwun kagem
Sang Yehuwah awit sih-susetyane iku
langgeng ing salawase!”

²² Bareng padha wiwit surak-surak lan ngrepekake kidung pepujian, Pangeran Yehuwah banjur karya wadya-bala cegatan tumrap bani Amon lan bani Moab, sarta para wong kang saka ing pagunungan Seir, kang padha arep nempuh Yehuda, satemah padha disorake. ²³ Bani Amon lan bani Moab banjur nempuh wong kang padha manggon ing pagunungan Seir, arep ditumpes lan disirnakake. Sawuse nyirnakake wong Seir, tumuli padha paten-pinatenan dhewe.

²⁴ Bareng wong Yehuda teka ing papan pagunungan ing pasamunan, banjur padha ngawasake panggonaning wadya-bala, lah katon wus padha dadi bangke kabeh pating glethak ana ing bumi, ora ana kang bisa oncat.

²⁵ Sang Prabu Yosafat sawadya-balane nuli mandhap lan njarah-rayah barang-barange. Padha oleh raja-kaya, raja-brana, sandhangan lan barang-barang kang pengaji. Kang kajarah iku kehe ngluwahi kang bisa digawa. Telung dina suwene anggone padha njarah-rayah barang-barang mau, marga saka akehe.

²⁶ Ing dina kang kaping pate padha nglumpuk ana ing Lebak Pangalembana. Ana ing kono padha ngluhurake Pangeran Yehuwah, mulane panggonan mau kaaranan Lebak Pangalembana nganti tekan saiki. ²⁷ Sawuse mangkono wong Yehuda lan wong Yerusalem banjur padha bali kabeh ndherekake Sang Prabu Yosafat, padha bali menyang ing Yerusalem kalawan bungah, amarga Pangeran Yehuwah paring kaunggulan, dene mungsuhe wus kasoran. ²⁸ Anggone lumebu ing Yerusalem kalawan slukat, clempung lan kalasangka sarta banjur njujug ing padalemaning Yehuwah. ²⁹ Sakehe karajan ing nagara-nagara liya padha katempuh ing pagiris, nalika krungu bab anggone Pangeran Yehuwah perang nglawan para mungsuhe Israel. ³⁰ Anadene karajane Sang Prabu Yosafat ngalami tentrem, jalaran Gusti Allahe ngganjar katentremen warata.

³¹ Sang Prabu Yosafat ngasta paprentahan ana ing Yehuda. Nalika jumeneng ratu yuswane telung puluh lima tahun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase selawe taun. Kang ibu asma Azuba, putri putrane Sang Silkhi. ³² Sugenge ngenut tindake Sang Prabu Asa, kang rama, ora nyleweng saka iku, sarta nglampahi apa kang bener ana ing paningale Sang Yehuwah. ³³ Mung bae tengger-tengger pangurbanan ora disingkirake. Bangsa iku durung madhepake atine marang Gusti Allaha para leluhure. ³⁴ Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Yosafat, wiwit sakawit nganti tekan ing wekasan, lah kabeh iku katulisan ana ing riwayat Nabi Yehu bin Hanani, kang kamot ing buku bab para raja ing Israel.

³⁵ Sawuse mangkono Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda, nganakake pasarujukan karo Sang Prabu Ahazia, ratu ing Israel, kang tindak-tanduke ala. ³⁶ Anggone nganakake pasarujukan karo Sang Prabu Ahazia iku karsane arep yasa prau-prau kang kena dianggo lelayaran menyang ing Tarsis. Panggawene kapal-kapal iku ana ing Ezion-Geber. ³⁷ Nanging Nabi Eliezer bin Dodawa saka ing Maresa tumuli medhar wangsit marang Sang Prabu Yosafat, unjuke: "Ing sarehne Paduka ngawontenaken pasarujukan kaliyan Sang Prabu Ahazia, milanipun Pangeran Yehuwah badhe ngrisak pakaryan paduka." Kapal-kapal mau nuli padha remuk lan ora bisa lelayaran menyang ing Tarsis.

21 ¹ Wasana Sang Prabu Yosafat kepareng aso nunggil karo para leluhure, lan banjur kasarekake ing sandhinge para leluhure ana ing kuthane Sang Prabu Dawud. Dene Pangeran Yoram, kang putra, nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Yoram

21:2-20

2Ra 8:16-24

² Anadene para sadhereke, para putrane Sang Prabu Yosafat, yaiku: Pangeran Azarya, Pangeran Yehiel, Pangeran Zakharya, Pangeran Azariahu, Pangeran Mikhael lan Pangeran Sefaca. Iku kabeh padha putrane Sang Prabu Yosafat, ratu ing Yehuda. ³ Kabeh padha tanpa peparing akeh saka kang rama, arupa emas, selaka lan barang-barang kang pangaji, uga kutha-kutha beteng ing Yehuda. Mung bae kalenggahaning ratu kaparingake marang Pangeran Yoram, amarga iku putra pambajeng. ⁴ Bareng Sang Prabu Yoram ngasta paprentahan ing karajane kang rama lan rumaos santosa, Sang Prabu banjur nyedani para sadhereke kabeh kalawan pedhang, uga para panggedhening Israel sawatara. ⁵ Sang Prabu Yoram yuswa telung puluh loro taun nalika jumeneng ratu iku lan anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase wolung taun. ⁶ Sugenge ngenut lampah-lampahe para ratu ing Israel kaya tindake brayate Sang Prabu Akhab, amarga garwane iku putri

putrane Sang Prabu Akhab. Kang dilampahi iku apa kang ala ana ing paningale Sang Yehuwah. ⁷Nanging sanadyan mangkono Pangeran Yehuwah ora karsa nyirnakake tedhake Sang Prabu Dawud marga saka anane prajanjian kang dianakake kalawan Sang Prabu Dawud, laras karo anggone prajajni, manawa Panjenengane bakal paring turun marang Sang Prabu Dawud dalah satedhak turune nganti ing salawas-lawase.

⁸Ing nalika jamane Sang Prabu Yoram, Edom mbalela marang pangwasane Yehuda lan banjur njumenengake ratu dhewe. ⁹Sang Prabu Yoram dalasan para panggedhening wadya-balane lan sakehe kretane padha maju perang; ing wayah bengi Sang Nata wungu sarta kalawan kadherekake para tetindhing wadya-bala kretan panjenengane nuli nrobos pabarisane wong Edom kang ngepung. ¹⁰Kaya mangkono Edom anggone mbalela marang pangwasane Yehuda lan banjur mardika nganti saprene. Ing nalika samana Libna uga mbalela marang pangwasane Yehuda. Mulane mangkono sabab Sang Nata nilar Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe para leluhure. ¹¹Sarta maneh panjenengane yasa tengger-tengger pangurbanan ana ing gunung-gunung ing tanah Yehuda. Wong kang padha manggon ing Yerusalem padha dibujuk supaya laku jina lan wong Yehuda padha disasarake. ¹²Nuli ana layang kang diaturake marang panjenengane saka Nabi Elia kang mangkene surasane: “Makaten pangandikanipun Pangeran

Yehuwah, Gusti Allahipun Sang Prabu Dawud, leluhur dalem: Ing sarehne sira ora lumaku ing dalane Yosafat, bapakira lan Asa, ratu ing Yehuda, ¹³nanging ngenut ing lakune para ratu ing Israel lan mbujuk Yehuda lan para wong ing Yerusalem supaya laku jina, padha kaya kang ditindakake dening brayate Akhab, mangkono uga sarehne sira wus mateni para sadulurira, sakehe turune bapakira kang luwih becik tinimbang karo sira, ¹⁴mulane Pangeran Yehuwah bakal ndhatengake wewelak gedhe marang rakyatira, anak-anakira, para bojonira, apadene marang sakehe barang darbekira. ¹⁵Dene sira dhewe bakal nandhang lelara kang nggegirisi, sawijining lelara usus, satemah manawa wis sawetara mangsa ususira bakal metu marga saka lelara iku.”

¹⁶Pangeran Yehuwah banjur nenangi atine wong Filisti lan wong Arab kang manggon cedhak karo wong Etiopia supaya padha nglawan Sang Prabu Yoram. ¹⁷Iku nuli padha nglurug nglawan Yehuda, padha lumebu mrono lan ngusungi sakehe barang darbe kang tinemu ana ing kratone Sang Prabu, minangka jarahan, uga para putra lan para garwane, satemah ora ana putra siji bae kari kajaba Pangeran Yoas, putrane kang wuragil. ¹⁸Sawuse iku kabeh kelakon Pangeran Yehuwah banjur ndhawahake wewelak marang Sang Nata arupa lelara usus, kang ora bisa mari. ¹⁹Let sawetara mangsa, kira-kira sawuse rong taun, ususe padha metu marga saka gerahe mau, wasana

banjur seda kalawan nandhang rekaos kang nggegirisi. Rakyat ora ngurubake geni kagem panjenengane kayadene kang katindakake kagem para leluhure. ²⁰Nalika jumeneng ratu panjenengane yuswa telung puluh loro taun, dene anggongone ngasta paprentahan ing Yerusalem lawase wolung taun. Sedane ora ana kang nangisi. Anggongone nyarekake ana ing kuthane Sang Prabu Dawud, nanging ora ana ing pasareane para ratu.

Sang Prabu Ahazia

22:1-6

2Ra 8:25-29

22 ¹Para wong ing Yerusalem banjur njumenengake ratu Pangeran Ahazia, putrane kang wuragil nggentosi panjenengane, awit para putrane kang luwih sepuh yuswane wus padha disedani kabeh dening grombolan kang nekani pakuwon bebarengan karo para wong Arab. Mangkono dadine Pangeran Ahazia, putrane Sang Prabu Yoram, ratu ing Yehuda, banjur jumeneng ratu. ²Nalika jumeneng ratu iku Sang Prabu Ahazia yuswa patang puluh loro taun, dene anggongone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem suwene setaun. Kang ibu asma Atalya, wayahe Sang Prabu Omri. ³Sang Prabu sugenge iya manut ing lampah-lampahe tedhake Sang Prabu Akhab, awit kang ibu paring pitutur supaya nglampahi kang ala. ⁴Sang Prabu nindakake apa kang ala ana ing paningaling Yehuwah,

amarga sasedane kang rama, iku tumuli padha dadi juru pirembage kang gawe cilakane.

⁵Marga saka pirembage wong-wong mau uga panjenengane nuli tindak bebarengan karo Sang Prabu Yoram putrane Sang Prabu Akhab, ratu ing Israel, arep lumawan ing perang karo Sang Prabu Hazael, ratu ing Aram, menyang ing Ramot-Gilead, nanging Sang Prabu Yoram banjur ketaton dening wong Aram, ⁶Sang Prabu banjur kondur menyang ing Yizreel arep jejampi marga saka anggone ketaton ana ing Rama nalika perang nglawan Sang Prabu Hazael, ratu ing Aram mau. Anadene Sang Prabu Ahazia, putrane Sang Prabu Yoram ratu ing Yehuda, tumuli tindak martuwi marang Sang Prabu Yoram, putrane Sang Prabu Akhab, menyang ing Yizreel, marga panjenengane nandhang gerah.

Sang Prabu Ahazia disedani Sang Yehu

22:7-9

2Ra 9:27-29

⁷Gusti Allah wus nemtokake, manawa Sang Prabu Ahazia bakal seda ing wektu martuwi Sang Prabu Yoram; bareng Sang Prabu Ahazia rawuh, tumuli bebarengan karo Sang Prabu Yoram manggihi Sang Yehu, wayahe Sang Nimsi, kang wus dijebadi dening Pangeran Yehuwah, supaya panjenengane iku kang nyirnakake tedhake Sang Prabu Akhab.

⁸Nalika Sang Yehu matrapi paukuman marang tedhake Sang Prabu Akhab, kepanggih karo

para panggedhe ing Yehuda lan para putrane sadherek-sadherek Sang Prabu Ahazia, kang padha ngladosi Sang Prabu Ahazia; iku iya padha disedani.⁹ Sawuse mangkono tumuli madosi Sang Prabu Ahazia. Sang Prabu Ahazia kecepeng nalika ndhelik ana ing Samaria, banjur kaladosake marang ing ngarsane Sang Yehu, nuli disedani, nanging iya tumuli kasarekake, amarga pangucap wong: “Panjenengane iku wayahe Sang Prabu Yosafat, kang ngupaya marang Pangeran Yehuwah kalawan gumolonging panggalihe.” Anadene kulawargane Sang Prabu Ahazia iku ora ana kang kecongah ngasta paprentahan maneh.

Sang Putri Atalya kasedanan lan Pangeran Yoas jumeneng ratu

22:10-23:21

2Ra 11:1-21

¹⁰ Sang Putri Atalya, ibune Sang Prabu Ahazia, bareng mirsa, manawa kang putra wus seda, banjur tumandang nyirnakake sakehe tedhak turuning ratu, trah Yehuda.

¹¹ Nanging Sang Putri Yosabat, putra putrine Sang Prabu, mundhut Pangeran Yoas, putrane Sang Prabu Ahazia, kaculik saka ing satengahe para putrane Sang Prabu kang bakal disedani mau, banjur dilebetake ing gudhang pasarean karo inyane. Kaya mangkono Sang Putri Yosabat, putri putrane Sang Prabu Yoram, garwane Imam Yoyadha, -- panjenengane iku

sadhereke putri Sang Prabu Ahazia -- anggone ndhelikake Pangeran Yoas saka ing ngarsane Sang Putri Atalya, satemah ora nganti disedani dening Sang Putri Atalya; ¹²nem taun anggone Pangeran Yoas dedalem kalawan umpetan ana ing padalemaning Allah nunggil karo para kadange mau, ing nalikane Sang Putri Atalya ngasta paprentahan ana ing nagara.

23 ¹Nanging ing taun kang kaping pitune Imam Yoyadha nggembelengake tekade nganakake pasarujukan karo para panggedhening wadya-bala satus, yaiku: Azarya bin Yeroham, Ismael bin Yohanan, Azarya bin Obed, Maaseya bin Adaya lan Elisafat bin Zikhri. ²Iku padha mider-mider ing tanah Yehuda lan nglumpukake para wong Lewi ing sakehe kutha ing Yehuda lan para tetindhing kulawangane wong Israel, iku padha teka ing Yerusalem kabeh. ³Wong sapasamuwan iku kabeh banjur padha gawe prajanjian karo Sang Prabu ana ing padalemaning Allah. Imam Yoyadha ngandika marang wong-wong mau: “Delengen, iki putrane Sang Nata! Kareben panjenengane ngasta paprentahan, kaya kang wus kapangandikakake dening Pangeran Yehuwah tumrap para tedhake Sang Prabu Dawud. ⁴Iki kang kudu padha koktindakake: Panunggalanmu, yaiku kang wus rampung anggone nglakoni kawajibane ing dina Sabat, imam utawa wong Lewi, iku kang sapratelon padha dadia jaga gapura, ⁵sapratelon maneh padha mapana ana ing kadhaton, lan kang

sapratelon ana ing Gapura Dhasar, dene rakyat kabeh padha anaa ing plataraning padalemane Sang Yehuwah. ⁶Sapa bae ora kena lumebu ing padalemaning Yehuwah, kajaba para imam lan para wong Lewi kang lagi nindakake kawajibane. Iku kena lumebu, awit iku padha suci, nanging rakyat kabeh kudu padha netepi pranataning Yehuwah. ⁷Para wong Lewi padha anaa ing sakubenge Sang Prabu, siji-sijine sikepa gegaman, lan sapa bae kang lumebu ing padaleman iku kapatenana, sarta manawa Sang Prabu miyos utawa lumebet, iku dherekna.” ⁸Para wong Lewi lan wong Yehuda kabeh padha nglakoni apa sadhawuhe Imam Yoyadha kabeh; siji-sijine nggawa wong-wonge kang wus rampung anggone nindakake kawajibane ing dina Sabat bebarengan karo para wong kang lumebu prelu nindakake kawajibane ing dina iku, awit golongan-golongan iku ora ana kang diliburake dening Imam Yoyadha. ⁹Imam Yoyadha nuli maringi tumbak marang para tetindhing wadya-bala satus mau, lan tameng cilik sarta tameng gedhe, kagungane Sang Prabu Dawud, kang ana ing padalemaning Allah. ¹⁰Panjenengane mapanake rakyat kabeh kalawan padha sikep gegaman tumbak wiwit ing sisih tengene padaleman nganti tekan ing sisih kiwaning padaleman kalawan ngubengi misbyah lan padaleman mau prelu ngayomi Sang Nata. ¹¹Sawuse mangkono Imam Yoyadha lan para putrane banjur ngaturi miyos Sang Rajaputra, kang tumuli diagemi makutha

lan dicaosi angger-anggering Allah, nuli padha njumenengake panjenengane dadi ratu sarta njebadi panjenengane lan banjur padha alok: “Sugenga Sang Prabu!”

¹² Bareng Sang Putri Atalya miyarsa alok-aloke rakyat kang padha mlayu-mlayu marani lan ngluhurake Sang Nata, panjenengane tumuli tindak manggihi rakyat iku menyang ing padalemaning Yehuwah. ¹³ Banjur mirsa Sang Nata jumeneng ing sacedhake sakane ing dalan lumebu lan para panggedhe sarta para kang nggawa kalasangka ana ing sacedhake Sang Prabu, dene rakyat ing nagara kabeh padha abungah-bungah karo ngunekake kalasangka, sarta para juru ngidung padha nuntun kang ngrepekake kekidungan pepujian kalawan nyekel piranti-pirantining musik. Sang Putri Atalya banjur nyuwek-nyuwek pangagemane kambi alok: “Kiyanat, kiyanat!”

¹⁴ Nanging Imam Yoyadha tumuli dhawuh marang para panggedhening wadya-bala satus supaya padha metu, yaiku para wong kang dadi tetindhing wadya-bala sarta padha dipangandikani: “Wong iku gawanen metu saka ing satengahe pabarisan! Sapa kang mbelani patenana kalawan pedhang!” Sabab wus ana dhawuhe imam mau: “Aja kokpateni ana ing padalemaning Yehuwah!” ¹⁵ Sang putri nuli kacepeng lan bareng tindake tekan ing dalem lumebu ing kraton, ing gapura jaran, banjur disedani ana ing kono.

¹⁶ Imam Yoyadha nuli damel prajanjian ing antarane panjenengane kalawan rakyat

kabeh karo Sang Prabu, manawa kabeh padha dadi umating Yehuwah. ¹⁷ Sawuse mangkono rakyat kabeh tumuli lumebu ing omah pepundhen Baal, iku banjur karubuhake; misbyah-misbyahe lan reca-recane padha diremuki; Matan, imame Baal, dipateni ana ing sangarepe misbyah-misbyah mau. ¹⁸ Imam Yoyadha nuli masrahake kawajiban rumeksa padalemaning Yehuwah marang para imam lan para wong Lewi, kang wus kapantha-pantha dening Sang Prabu Dawud kanggo pagawean ing sajroning padalemane Pangeran Yehuwah, yaiku saos kurban obaran marang Sang Yehuwah -- kaya kang katulisan ing Torete Nabi Musa -- kanthi asumyak-sumyak lan kalawan kekidungan manut pitedhahe Sang Prabu Dawud. ¹⁹ Imam Yoyadha uga mranata para kang kadhawuhan jaga lawanging gapura-gapura ing padalemaning Yehuwah, supaya aja nganti ana wong kang lumebu, kang nandhang sadhengaha najis. ²⁰ Sawuse iku para panggedhening rakyat lan rakyat ing nagara kabeh padha kaajak ndherekake Sang Prabu mandhap saka ing padalemaning Yehuwah: banjur padha lumebu ing kadhaton ngliwati gapura Luhur, tumuli nglenggahake Sang Prabu ing dhamparing karajan. ²¹ Rakyat sanagara kabeh padha abungah-bungah sarta kaananing nagara banjur tentrem, sawuse Sang Putri Atalya disedani kalawan pedhang.

Sang Prabu Yoas**24:1-27***2Ra 12:1-21*

24¹ Pangeran Yoas yuswa pitung taun nalika jumeneng ratu iku, sarta anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase patang puluh taun. Kang ibu asma Zibya, saka ing Bersyeba. ² Sang Prabu Yoas nglampahi apa kang bener ana ing paningaling Yehuwah sajege sugenge Imam Yoyadha. ³ Imam Yoyadha mundhutake garwa loro Sang Prabu, kang banjur padha peputra kakung lan putri. ⁴ Sang Prabu Yoas nuli kagungan karsa arep ndandosi padalemaning Yehuwah. ⁵ Para imam lan para wong Lewi padha diklempakake lan dipangandikani mangkene: “Sira padha mider-midera ing kutha-kutha ing Yehuda sarta nglumpukna dhuwit saka wong Israel kabeh kanggo ndandani padalemaning Gusti Allahira saben taun. Iku enggal sira tindakna!” Nanging para wong Lewi ora enggal-enggal nglakoni dhawuh iku. ⁶ Sang Prabu nuli nimbali Imam Agung Yoyadha sarta ndangu marang panjenengane: “Punapa sababipun, dene panjenengan kok boten mundhut dhateng para tiyang Lewi supados sami nglempakaken paos wonten ing Yehuda saha ing Yerusalem, ingkang katetepaken dening Nabi Musa, abdining Allah, tumrap pasamuwan Israel kangge Tarub papaning angger-anggeripun Gusti Allah?”

⁷Amargi para putranipun eyang Atalya, wanita duraka punika, sami ngrisak padalemaning Allah, malah sami ngginakaken barang-barang suci ing padalemaning Yehuwah kangge para Baal.”

⁸Sawuse mangkono Sang Prabu banjur dhawuh gawe pethi kang didekek ing sangarepe gapuraning padalemane Pangeran Yehuwah, ⁹sarta nuli dhawuh ngumumake ana ing Yehuda lan ing Yerusalem, manawa wong kudu asok pajeg kagem Pangeran Yehuwah, kang ditetepake dening Nabi Musa, abding Allah, tumrap wong Israel ana ing pasamunan.

¹⁰Sakehing panggedhe lan rakyat kabeh padha bungah; padha teka karo nggawa pajege, dilebokake ing pethi mau nganti kebak.

¹¹Saben-saben pethi digawa lumebu prelu dipriksa dening para wong Lewi atas asmane Sang Prabu, lan manawa wus katon isi dhuwit akeh, panitrane Sang Prabu lan para kang dikwasakake dening Imam Agung padha teka ngwetokake isining pethi mau, nuli dibalekake marang ing panggonane maneh. Kaya mangkono iku saben-saben katindakake, lan akeh dhuwit kang diklumpukake. ¹²Sang Prabu lan Imam Agung Yoyadha masrahake dhuwit mau marang kang manggedheni pagaweaning padalemaning Yehuwah. Iki banjur padha menehake dhuwit iku marang para tukang natah lan para tukang kayu minangka opah anggone ndandani padalemaning Yehuwah; uga marang para tukang besi lan tembaga kang padha ndandani padalemaning Yehuwah.

¹³ Sawuse mangkono tukang-tukang mau padha wiwit nyambut gawe; tumindaking pagawean rancag kagarap ing wong-wong iku. Padalemaning Allah kabangun maneh manut kaanane sakawit lan disantosakake. ¹⁴ Bareng wus rampung, turahane dhuwit dicaosake marang Sang Prabu lan Imam Agung Yoyadha. Dhuwit iku dianggo gawe prabot-praboting padalemaning Pangeran Yehuwah, yaiku: piranti-piranti kanggo nganakake kebaktian, piranti-piranti kanggo caos kurban obaran, uga piring-piring lan piranti-piranti emas lan selaka. Sajege sugenge Imam Agung Yoyadha kurban obaran ajeg kasaosake ana ing padalemaning Yehuwah.

¹⁵ Kacarita Imam Agung wus sepuh lan wus akeh banget yuswane, nuli seda. Sedane nalika yuswa satus telung puluh taun, ¹⁶ banjur disarekake ana ing kuthane Sang Prabu Dawud sandhing para ratu, marga saka pandamel-pandamele kang becik ana ing tanah Israel kang tumuju marang Gusti Allah lan padalemane. ¹⁷ Sasedane Imam Agung Yoyadha, para panggedhe ing Yehuda padha sowan lan sumungkem ana ing ngarsane Sang Prabu. Wiwit nalika iku Sang Prabu kang dipidhangetake ature wong-wong iku, ¹⁸ dadine banjur padha ninggal padalemaning Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure, sarta tumuli padha nyembah marang tugu-tugu brahala lan reca-reca brahala. Marga saka kaluputane iku Yehuda lan Yerusalem katiban ing bebendu. ¹⁹ Nanging Sang Yehuwah utusan

para nabi marang wong-wong mau, supaya padha mratobat marang Panjenengane. Para nabi mau banget-banget anggone ngengetake, nanging ora padha gelem ngrungokake.

²⁰ Rohing Allah banjur menuhi Imam Zakharia, putrane Imam Agung Yoyadha; iku jumeneng ana ing ngarepe rakyat lan ngandika:

“Mangkene pangandikane Gusti Allah:

Yagene sira padha nerak marang pepakening Yehuwah, nganti sira padha ora kadunungan kabegjan? Sarehne sira padha ninggal

Pangeran Yehuwah, mulane Panjenengane iya nilar sira.” ²¹ Nanging nuli padha sekuthon

lumawan marang panjenengane lan awit saka dhawuhe Sang Prabu banjur padha mbenturi watu panjenengane ana ing platarane

padalemane Pangeran Yehuwah. ²² Sang Prabu

Yoas ora ngengeti marang kasetyane Imam Agung Yoyadha, kang ramane Imam Zakharia, marang panjenengane. Sang Nata nyedani putrane Imam Agung Yoyadha, kang nalika sedane ngandika: “Pangeran Yehuwah muga nguningana lan paring piwales!”

²³ Kacarita nalika salining taun wadya-bala Aram nglurugi Sang Prabu Yoas sarta lumebu ing Yehuda lan Yerusalem, sakehe panggedhe

bangsa padha disedani nganti entek lan sakehe jarahan dikirimake marang Sang

Nata ing Damsyik. ²⁴ Sanadyan wadya-bala

Aram iku mung sathithik, nanging Pangeran Yehuwah ngulungake wadya-bala kang gedhe banget iku marang wong-wong mau, amarga wong Yehuda wus padha ninggal Pangeran

Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure. Kaya mangkono dadine wong Aram padha nibakake paukuman marang Sang Prabu Yoas. ²⁵ Nalika wadya-bala Aram lunga saka ing ngarsane -- mangka nalika ditinggal iku Sang Prabu nandhang tatu banget -- para punggawane padha sekuthon nglawan panjenengane marga saka rahe putrane Imam Agung Yoyadha mau, Sang Nata nuli disedani ana ing pasareane. Sang Prabu seda lan disarekake ana ing kuthane Sang Prabu Dawud, nanging ora ana ing pasareane para ratu. ²⁶ Kang padha sekuthon iku yaiku: Zabad, anake Simeat wong wadon Amon, lan Yozabad, anake Simrit wong wadon Moab. ²⁷ Mungguh para putrane lan pangandikaning Allah kang akeh kang tumuju marang panjenengane, sarta bab anggone ndandani padalemaning Allah, kabeh iku katulisan ana ing Tapsiran bab Kitab Para Raja. Sang Pangeran Amazia, kang putra, banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Amazia

25:1-28

2Ra 14:1-22

25 ¹ Pangeran Amazia nalika jumeneng ratu yuswane salawe taun, dene anggone ngasta paprentahan ing Yerusalem lawase sangalikul taun. Kang ibu asma Yoadan, saka ing Yerusalem. ² Sang Prabu nglampahi apa kang bener ana ing paningaling

Yehuwah, mung bae ora kalawan gumolonging panggalih. ³ Bareng pangwasaning karajan wus santosa ana ing astane, para punggawa kang nyedani Sang Nata, kang rama, padha dipateni. ⁴ Nanging anak-anake ora diukum pati, awit Sang Nata nindakake apa kang katulisan ing sajroning Toret, yaiku kitabe Nabi Musa, kang uga isi dhawuhe Pangeran Yehuwah: “Aja ana bapa kang mati marga saka anake, lan uga aja ana anak kang mati marga saka bapakne, nanging saben wong matine kudu marga dosane dhewe.”

⁵ Sang Amazia banjur nglempakake wong Yehuda, yaiku wong Yehuda lan Benyamin kabeh, padha didhawuhi ngadeg manut para kulawangsane, dipanggedheni dening tetindhiling wadya-bala sewu lan para tetindhiling wadya-bala satus. Bareng kaetung dening Sang Nata wong kang umur rong puluh taun mungguh, tinemune ana nonoman telung atus ewu kang sembada ing perang kalawan sikep tumbak lan tameng. ⁶ Kajaba saka iku panjenengane nyewa saka Israel wong prawira kang gagah prakosa cacache satus ewu, sewane satus talenta selaka. ⁷ Nanging nuli ana abding Allah kang sowan marang ing ngarsane sarta munjuk: “Dhuh, Sang Prabu, sampun ngantos marengaken wadya-bala Israel nunggil kaliyan gusti kawula, awit Pangeran Yehuwah boten nunggil kaliyan Israel, inggih punika sakathahing bani Efraim punika.

⁸ Dene manawi punika meksa katunggilaken,

sanadyan kados pundi kemawon tumindak paduka saha kakiyatan paduka ing salebeting peperangan, Gusti Allah badhe ndhawahaken paduka wonten ing ngajenging mengsah, amargi Gusti Allah punika kagungan pangwaos mitulungi tuwin ndhawahaken!”⁹ Sang Prabu Amazia tumuli ngandika marang abding Allah mau: “Lah banjur kapriye dhuwit satus talenta kang wus sunparingake marang wadya-bala Israel iku?” Atur wangsulane abding Allah: “Pangeran Yehuwah saged maringi dhumateng paduka langkung saking samanten!”¹⁰ Sang Prabu Amazia nuli misah wadya-bala kang saka Efraim lan nunggil karo panjenengane mau, padha kadhawuhan bali menyang ing papan padunungane. Wong-wong iku banjur nepsu banget marang Yehuda. Anggone padha mulih kalawan nepsu ngigit-igit.¹¹ Sang Prabu Amazia ngatingalake kekendelane, panjenengane mangagengi rakyat kalurugake menyang ing Lebak Asin lan nggecak panunggalane wong bani Seir sapuluh ewu.¹² Kajaba iku ana wong sapuluh ewu kan ditawan urip-uripan dening bani Yehuda kang banjur kagawa menyang ing pucake sawijining gunung parang, tumuli dijorogake mangisor saka ing pucaking gunung parang iku, satemah padha ajur mumur kabeh.¹³ Nanging para wong saka wadya-bala kang didhawuhi mulih dening Sang Prabu Amazia, kang ora diparengake ndherek perang panjenengane, iku padha nempuh kutha-kutha ing Yehuda saka ing Samaria nganti tekan ing

Bet-Horon sarta mateni wong kang manggon ing kono telung ewu tuwin ngrampas jarahan akeh.

¹⁴ Bareng Sang Prabu Amazia kondur saka anggone ngawonake wong Edom mau, para allahé bani Seir kang kaasta kondur, banjur kaedegake kadadekake allahé; Sang Prabu nuli sujud lan nyembah marang allah-allah iku sarta disajeni kurban. ¹⁵ Ing kono Pangeran Yehuwah duka marang Sang Prabu Amazia, banjur utusan nabi sowan marang ing ngarsane, kang tumuli munjuk: “Punapa sababipun dene paduka madosi allahipun bangsa ingkang boten saged ngluwari bangsanipun piyambak saking asta paduka?”

¹⁶ Nalika nabi mau lagi matur, Sang Prabu Amazia ngandika: “Apa sira sundadekake juru pirembage Sang Nata? Menenga! Apa sira njaluk mati?” Nabi mau banjur kendel, nanging sawuse matur: “Kawula punika sumerep bilih Gusti Allah sampun mutus badhe nyirnakaken paduka, awit paduka sampun tumindak makaten, saha boten karsa midhangetaken dhateng rembag kawula.”

¹⁷ Sawuse mangkono Sang Prabu Amazia, ratu ing Yehuda, nganakake pirembagan lan banjur utusan wong marang ing ngarsane Sang Prabu Yoas, bin Yoakhas bin Yehu, ratu ing Israel, kadhawuhan nglantarake pangandikane mangkene: “Sumangga kita sami ngaben kakiyatan!” ¹⁸ Nanging Sang Prabu Yoas, ratu ing Israel, nuli utusan sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Amazia, ratu ing

Yehuda, kadhawuhan maringake wangsulane mangkene: “Wit eri ing redi Libanon punika kintun piweling dhateng wit eres ing redi Libanon makaten: Anak sampeyan estri sampeyan sukakaken dhateng anak kula jaler, dadosa semahipun. Nanging kewan-kewan ing wana ingkang wonten ing redi Libanon punika langkung ing ngriku lajeng ngidak wit eri wau.¹⁹ Panjenengan nggalih, panjenengan sampun ngawonaken Edom, milanipun panggalih panjenengan lajeng kumaluhur-luhur lan badhe ngupados pangaji-aji. Sapunika, kula aturi wonten ing dalem kemawon. Punapa ta prelunipun panjenengan ngajap dhateng bilai, satemah panjenengan lajeng dhawah dalasan Yehuda pisan?”²⁰ Nanging Sang Prabu Amazia ora karsa midhangetake, amarga bab iku wus katetepake dening Gusti Allah, wong-wong mau bakal kaulungake marang ing astane Sang Prabu Yoas, awit wus padha ngupaya marang allahé wong Edom.²¹ Mulane Sang Prabu Yoas, ratu ing Israel, banjur majeng ngaben kakiyatan, panjenengane lan Sang Prabu Amazia, ratu ing Yehuda, ana ing Bet-Semes ing wilayah Yehuda.²² Yehuda disorake Israel, temah padha lumayu menyang ing tarube dhewe-dhewe.²³ Sang Prabu Amazia, ratu ing Yehuda, putrane Sang Prabu Yoas bin Yoakhas nuli dicepeng dening Sang Prabu Yoas, ratu ing Israel, ana ing Bet-Semes, sarta banjur kabekta dening Sang Prabu Yoas menyang ing Yerusalem. Sang Prabu Yoas tumuli dhawuh mbubrah tembok Yerusalem

wiwit Gapura Efraim nganti tekan Gapura Pojok, dawane patang atus asta. ²⁴Sawuse mangkono Sang Prabu banjur mundhuti sakehe emas lan selaka sarta sakehe prabot kang tinemu ana ing padalemaning Allah lan kang kareksa dening brayate Obed-Edom, uga raja-brana ing kadhatone Sang Nata sarta para wong kang kanggo cekelan, nuli kondur menyang ing Samaria.

²⁵Sang Prabu Amazia, putrane Sang Prabu Yoas, ratu ing Yehuda, isih sugeng limalas taun sawuse Sang Prabu Yoas bin Yoakhas, ratu ing Israel seda. ²⁶Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Amazia, wiwit wiwitan nganti wekasan, iku kabeh rak katulisan ana ing buku bab para ratu ing Yehuda lan ing Israel.

²⁷Wiwit nalika Sang Prabu Amazia nebihi Pangeran Yehuwah, wong padha sekuthon nglawan panjenengane ana ing Yerusalem, mulane Sang Nata nuli ngungsi menyang ing Lakhis. Nanging wong-wong mau banjur padha kongkonan wong ngoyak panjenengane menyang ing Lakhis, sarta banjur disedani ana ing kono. ²⁸Sang Prabu nuli katitihake ing jaran sarta banjur disarekake sandhing para leluhure ing kuthane Sang Prabu Dawud.

Sang Prabu Uzia

26:1-23

2Ra 15:1-7

26 ¹Wong Yehuda sabangsa kabeh tumuli padha nambut Pangeran Uzia, kang

lagi yuswa nembelas taun, kajumenengake ratu nggentosi kang rama, Prabu Amazia.

²Panjenengane nyantosani kutha Elot dibalekake marang Yehuda, yaiku sawuse Sang Nata kepareng aso nunggil karo para leluhure. ³Pangeran Uzia nalika jumeneng ratu yuswa nembelas taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase seket loro taun. Kang ibu asma Yekholya, saka ing Yerusalem. ⁴Sang Prabu nglampahi apa kang bener ana ing paningaling Yehuwah, trep kaya kang dilampahi Sang Prabu Amazia, kang ramane. ⁵Panjenengane ngupadi marang Gusti Allah sajege Imam Agung Zakharia, kang mulang muruk marang panjenengane supaya ajrih asih marang Gusti Allah. Lan salawase Sang Prabu ngupaya marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allah ndadosake sakehe pambudidayane oleh gawe.

⁶Sang Prabu nglurug perang nglawan wong Filisti lan nggempur tembok Gat, Yabne sarta Asdod, banjur ngedegake kutha-kutha ana ing sakubenge Asdod tuwin ing wilayahe wong Filisti liyane. ⁷Anggone merangi wong Filisti, wong Arab kang manggon ing Gur-Baal, lan wong Meunim, Sang Nata kaparingan pitulungan dening Gusti Allah. ⁸Wong Amon padha caos bulubekti marang Sang Prabu Uzia. Asmane misuwur nganti tekan ing Mesir, marga saka kakiyatane kang linuwih. ⁹Sang Prabu Uzia yasa panggung ana ing Yerusalem ana ing sadhuwure Gapura Pojok, ing sadhuwure Gapura Lebak lan ing

sadhuwure Padon, sarta iku padha disantosani.¹⁰ Panjenengane uga yasa panggung ana ing pasamunan lan dhawuh ndhudhuk sumur akeh, amarga raja-kayane akeh ana ing Tanah Ngare lan ana ing Tanah Warata Dhuwur. Sang Prabu uga kagungan abdi-abdi tani lan tukang jaga kebon anggur ana ing pagunungan lan ing tanah kang subur, awit panjenengane remen tetanen.¹¹ Kajaba iku Sang Prabu Uzia kagungan wadya-bala kang sembada ing perang, kang manawa maju perang kadadekake golongan-golongan manut cacahé wong kang dipengeti dening abdi dalem panitra Yeiel lan abdi dalem juru tata-usaha Maaseya, kang dipanggedheni dening Sang Hananya, salah sawijine tetindhihe perang Sang Prabu.¹² Para lelurahing kulawangsa, para prawira kang gagah prakosa, iku gunggungé kabeh ana rong ewu nem atus.¹³ Iku padha manggedheni wadya-bala, kang cacahé ana wong telung atus pitu ewu limang atus, kang padha prawira ing perang sarta siyaga mbiyantu Sang Prabu nanggulangi mungsuh.¹⁴ Sang Prabu Uzia maringi marang wadya-balane mau kabeh tameng, tumbak, topong, kere, gendhewa lan watu kanggo mbandhil.¹⁵ Ana ing Yerusalem Sang Prabu uga yasa pirantining perang, kang kena kanggo nglepasake panah lan watu gedhe. Iku gaweane tukang kang ahli. Piranti iku kadekek ing sadhuwure panggung lan ing pojok-pojok. Asmane Sang Prabu dadi misuwur nganti tekan nagara-nagara kang adoh, amarga

panjenengane kaparingan pitulungan kalawan ngeram-eramake, satemah dadi santosa.

¹⁶ Bareng Sang Nata wus santosa, banjur gumunggung lan nindakake bab kang gawe rusak. Panjenengane ora setya maneh marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha, sarta kumawani lumebet ing Padaleman Suci prelu mbesmi dupa ana ing misbyah padupan. ¹⁷ Nanging Imam Agung Azarya ngetutake ana ing sawingkinge, kadherekake imaming Yehuwah wolung puluh, para wong kang tatag. ¹⁸ Nuli padha ngadeg ana ing ngarsane Sang Prabu Uzia lan matur: “Dhuh, Sang Prabu Uzia, paduka boten kagungan wewenang mbesmi dupa kagem Pangeran Yehuwah, namung para imam tedhkipun Rama Harun ingkang sampun kasucekaken, ingkang wenang mbesmi dupa! Paduka kawula aturi miyos saking papan suci punika. Paduka sampun boten setya malih. Paduka boten badhe angsal kaluhuran saking Pangeran Yehuwah Allah margi saking prakawis punika.” ¹⁹ Nanging Sang Prabu Uzia kalawan ngasta bokor padupan arep kecutug, banjur dadi duka. Bareng dukane lagi banget-bangete, palarapane nuli kena lelara saraat ana ing ngarepe para imam ana ing padalemaning Yehuwah kono, ana ing sacedhake misbyah padupan. ²⁰ Imam Agung Azarya lan sakehe imam liyane padha mandheng marang panjenengane, lah Sang Prabu gerah saraat ana ing palarapane. Sang Prabu banjur enggal-enggal diaturi miyos saka

ing kono. Sang Prabu piyambak iya tumuli enggal-enggal miyos, awit wus kadhawuhan wewelak dening Pangeran Yehuwah. ²¹ Sang Prabu Uzia anggone nandhang gerah saraat nganti tumeka ing dina sedane, lan sarehne gerah saraat, banjur manggen ana ing dalem piyambak, amarga kasetrakake saka ing padalemaning Yehuwah. Dene Pangeran Yotam, kang putra, kang mangagengi kraton lan nindakake paprentahan tumrap rakyat ing nagara kono.

²² Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Uzia, wiwit wiwitan nganti wekasan, iku katulisan dening Nabi Yesaya bin Amos.

²³ Sang Prabu Uzia banjur kepareng aso nunggil karo para leluhure lan disarekake sandhing para leluhure ana ing pategalan sacedhake pasareaning para ratu, awit panjenengane gerah saraat. Mangkono pangucapane wong. Dene Pangeran Yotam, kang putra banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Yotam

27:1-9

2Ra 15:32-38

27 ¹ Pangeran Yotam nalika jumeneng ratu yuswane salawe taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase nembelas taun. Kang ibu asma Yerusa, putri putrane Sang Zadhok. ² Sang Prabu nglampahi apa kang bener ana ing paningaling Yehuwah,

plek kaya kang dilampahi dening Sang Prabu Uzia, kang rama, mung bae panjenengane ora lumebet ing padalemaning Yehuwah. Nanging rakyat isih terus bae anggone nindakake bab kang gawe rusak. ³Sang Nata yasa Gapura Luhur ana ing padalemaning Sang Yehuwah lan nganakake pembangunan akeh ing tembok Ofel. ⁴Panjenengane uga yasa kutha-kutha ana ing pagunungan ing Yehuda lan beteng-beteng sarta panggung-panggung ana ing alas-alas. ⁵Sang Nata perang nglawan ratuning bani Amon, kang tumuli dikawonake satemah ing taun iku uga bani Amon nyaosi marang panjenengane dhuwit satus talenta selaka, gandum sepuluh ewu kor lan sair sapuluh ewu kor. Uga ing taun kang kapindho lan kang katelu bani Amon saos bulubekti samono marang panjenengane. ⁶Sang Prabu Yotam dadi santosa, awit sugenge madhep marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha. ⁷Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Yotam, sakehe perange lan lampah-lampahe, lah iku kabeh katulisan ing buku bab para ratu ing Israel lan Yehuda. ⁸Nalika jumeneng ratu panjenengane yuswa salawe taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase nembelas taun. ⁹Sang Prabu Yotam tumuli kepareng aso nunggil karo para leluhure lan banjur kasarekake ana ing kuthane Sang Prabu Dawud. Dene Pangeran Akhas, kang putra, nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Akhas

28:1-27

2Ra 16:1-20

28¹ Pangeran Akhas nalika jumeneng ratu yuswa rong puluh taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase nembelas taun. Panjenengane ora nglampahi apa kang bener ana ing paningaling Yehuwah kayadene Sang Prabu Dawud, rama leluhure,² nanging sugenge ngenut lampah-lampahe para ratu ing Israel, malah yasa reca-reca cithakan kanggo para Baal.³ Sang Prabu uga mbesmi kurban ana ing Lebak Ben-Hinom lan mbesmi para putrane minangka kurban, cocog karo panggawene nistha para bangsa kang wus katundhungan dening Pangeran Yehuwah saka ing ngarepe wong Israel.⁴ Panjenengane mbesmi kurban ana ing tengger-tengger pangurbanan lan ana ing papan-papan kang dhuwur sarta ana ing sangisore saben wit-witan kang nggrembel.⁵ Awit saka iku Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe, banjur ngulungake panjenengane marang ing astane ratune wong Aram. Panjenengane ditelukake tuwin akeh para wonge kang ditawan lan padha digawa menyang ing Damsyik. Sawuse iku Sang Prabu nuli diulungake marang ing astane ratu ing Israel sarta dikawonake kang banget kae.⁶ Amarga ing sajroning sadina Sang Prabu Pekah bin Remalya ana ing Yehuda damel tiwase wong satus rong puluh ewu,

kabeh para wong kang prawira, amarga wus padha ngungkurake Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure. ⁷ Sarta Zikhri, sawijining gegehug saka Efraim, nyedani Pangeran Maaseya, putrane Sang Prabu, Sang Azrikam, panggedhening kraton, lan Sang Elkana, priyagung kang angka loro sangisore Sang Nata. ⁸ Panunggalane sadulure ana kang ditawan dening wong Israel rong atus ewu, yaiku wong wadon lan bocah lanang sarta wadon. Wong-wong iku uga padha njarah rayah barang-darbeke kang akeh cacache, padha digawani menyang ing Samaria.

⁹ Nanging ing kono ana sawijining nabine Pangeran Yehuwah, kang asma Odhed. Nabi iku tindak methukake wadya-bala kang bali menyang ing Samaria lan ngandika marang wong-wong mau mangkene: "Lah awit saka dukane marang Yehuda, Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhurmu, ngulungake wong-wong iku marang ing tanganmu, sarta kowe padha gawe pepati ana ing satengahe kanthi riwuding nepsu kang nganti sundhul ing langit. ¹⁰ Dene saiki kowe padha duwe karep sumedya nelukake Yehuda lan Yerusalem arep padha kokdadekake batur tukon lanang lan wadon. Apa kowe dhewe ora duwe kaluputan kang gedhe ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu? ¹¹ Lah saiki rungokna pituturku iki: Panunggalane para sadulurmu kang padha koktawan iku balekna, amarga bebenduning Allah marang kowe mulad-mulad." ¹² Banjur ana

panggedhening bani Efraim sawatara yaiku Azarya bin Yohanan, Berekhya bin Mesilemot, Yekhizkia bin Salum lan Amasa bin Hadlai, kang padha ngadeg ana ing ngarepe wong kang padha mulih saka ing peperangan, ¹³sarta nguwuh-uwuh mangkene: “Para tawanan iku aja padha kokgawa mrene, awit kekarepanmu iku ndadekake kita padha kaluputan marang Pangeran Yehuwah sarta muwuhi dosa lan kasalahan kita! Kaluputan kita iku wus gedhe sarta bebendu kang mulad-mulad wus tumempuh marang Israel.”

¹⁴Bareng mangkono para wong kang sikep gegaman banjur padha ninggal para tawanan lan barang-barang kang padha dirayah ana ing ngarepe para panggedhe lan wong sapasamuwan kabeh. ¹⁵Wong-wong kang tinanggenah kalawan kasebut jenenge, iku tumuli padha mangkat methuk para wong tawanan mau. Sakehe wong kang kawudan padha diwenehi panganggo dijupukake saka jarahan. Wong-wong iku padha diwenehi sandhangan, kasut, mangan lan ngombe. Padha dijebadi kalawan lenga lan sakehe wong kang wus sayah banget nganti ora bisa mlaku padha ditunggangake ing kuldi, digawa menyang ing Yerikho, menyang ing Kutha Wit Kurma, cedhak karo para sadulure. Sawuse mangkono wong Israel mau padha mulih menyang ing Samaria.

¹⁶Ing nalika iku Sang Prabu Akhas utusan marang Sang Nata ing nagara Asyur mundhut bantuan. ¹⁷Marga wong Edom uga wus padha

teka lan ngasorake Yehuda sarta mboyongi wong tawanan. ¹⁸Para wong Filisti iya wus padha nempuh marang kutha-kutha ing Tanah Pagunungan ing Tanah Negeb Yehuda, wus padha ngrebut kutha Bet-Semes, Ayalon, Gederot, Sokho dalah sawewengkone, Timna sawewengkone, lan Gomzo sawewengkone sarta banjur padha manggon ing kutha-kutha kono. ¹⁹Kaya mangkono anggone Pangeran Yehuwah ngesorake Yehuda, amarga Sang Prabu Akhas, ratu Israel iku, ngendelake bae marang tindak mblasar kang kelakon ana ing Yehuda sarta wus ora setya marang Pangeran Yehuwah. ²⁰Sang Prabu Tilgat-Pilneser, ratu ing nagara Asyur, nuli rawuh, mung bae ora sumedya mbiyantu marang panjenengane, nanging arep ngrupeki marang panjenengane. ²¹Sanadyan Sang Prabu Akhas ngrayahi barang-barang ing padalemaning Yehuwah, ing kraton lan ing daleme para panggedhe sarta masrahake iku kabeh marang Sang Nata ing nagara Asyur, ewadene iku ora njalari kauntungane. ²²Ing sajrone kaanan kapepet iku Sang Prabu Akhas malah saya banget anggone ora setya marang Pangeran Yehuwah. ²³Sang Prabu sesaji kurban marang para allahé wong Damsyik kang wus ngalahake panjenengane. Sang prabu nggalih mangkene: “Kang mitulungi para ratune wong Aram iku allah-allahé; mulane aku arep sesaji kurban marang iku, supaya aku uga dipitulungi.” Mangka iya allah-allah iku kang njalari bilaine dalah wong Israel kabeh. ²⁴Sang

Prabu Akhas nglempakake piranti-piranti ing padalemaning Allah, padha dirusaki. Lawanging padalemaning Pangeran Yehuwah diinebake sarta banjur yasa misbyah-misbyah kagem sarirane piyambak ana ing sakehe pojok-pojoking Yerusalem. ²⁵ Saben kutha ing Yehuda didegi tengger-tengger pangurbanan kanggo papaning ngobong kurban marang allah liyane. Kaya mangkono anggone Sang Prabu damel gerahe panggalihe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe para leluhure.

²⁶ Anadene kekarene riwayatane lan sakehe lampah-lampahe, wiwit wiwitan nganti tekan wekasan, lah iku kabeh katulisan ana ing buku bab para ratu ing Yehuda lan Israel. ²⁷ Sang Prabu Akhas nuli kepareng aso nunggil karo leluhure lan kasarekake ana ing kutha, ana ing Yerusalem, nanging ora kasarekake ing pasareane para ratu Israel. Pangeran Hizkia, kang putra, banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Hizkia

29:1-2

2Ra 18:1-3

29 ¹ Pangeran Hizkia nalika jumeneng ratu yuswa salawe taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase sangalikul taun. Kang ibu asma Abia, putri putrane Sang Zakharia. ² Panjenengane nglampahi apa kang bener ana ing paningaling

Yehuwah, ngetrepi apa kang dilampahi dening Sang Prabu Dawud, kang eyang.

Sang Prabu Hizkia nucekake padalemaning Yehuwah maneh

29:3-36

³Ing taun kang kapisane paprentahane, ing sasi kapisan, Sang Prabu dhawuh ngengakake lawang-lawange padalemane Pangeran Yehuwah tuwin didandani. ⁴Tumuli nimbali para imam lan para wong Lewi, padha didhawuhi nglumpuk ana ing plataran wetan. ⁵Sang Nata ngandika: "Padha ngrungokna, he para wong Lewi! Ing saiki sira padha sesucia, mangkono uga padalemaning Yehuwah, Gusti Allahe para leluhurira iya sucekna! ⁶Awit leluhur kita wus padha ora setya, padha nglakoni apa kang ala ana ing paningaling Yehuwah, Gusti Allah kita, padha nyingkur marang Panjenengane, padha ngengokake raine saka ing padalemaning Yehuwah lan ngungkurake iku. ⁷Malah padha nginebake lawang-lawange srambine padalemaning Yehuwah sarta mateni sakehing damar. Ora padha ngobong dupa lan ora ngunjukake kurban obaran marang Gusti Allahe wong Israel ana ing pasucen, ⁸satemah Yehuda lan Yerusalem padha katiban ing bebenduning Yehuwah, padha kadadekake nistha, nggegirisi sarta dadi pepoyokan, kaya kang padha sira deleng kalawan mripatira dhewe iki. ⁹Iya marga saka iku leluhur kita nuli padha tiwas

dening pedhang, tuwin anak kita lanang wadon apadene somah kita padha dadi tawanan.

¹⁰Lah saiki ingsun kagungan karsa arep nganakake prajanjian karo Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel, supaya bebendune kang mulad-mulad iku sumingkir saka kita. ¹¹He, anak-anakingsun, sira saiki aja padha tlendho, awitdene sira wus padha kapilih dening Pangeran Yehuwah kadhawuhan ana ing ngarsane ngladosi Panjenengane, nindakake pangibadah lan ngobong kurban kagem Panjenengane.”

¹²Para wong Lewi banjur padha tumandang, yaiku saka bani Kehat: Mahat bin Amasai lan Yoel bin Azaria, saka bani Merari: Kisy bin Abdi lan Azaria bin Yehaleleel, saka wong Gerson: Yoah bin Zima lan Eden bin Yoah, ¹³saka bani Elizafan: Simri lan Yeiel, saka bani Asaf: Zakharia lan Matanya, ¹⁴saka bani Heman: Yehiel lan Simej, lan saka bani Yedutun: Semaya lan Uziel. ¹⁵Iku padha nglumpukake para sadulure lan padha sesuci. Sawuse mangkono nuli padha mara miturut dhawuhe Sang Prabu, cundhuk karo pangandikaning Sang Yehuwah, tumuli padha nucekake padalemaning Sang Yehuwah.

¹⁶Sawuse iku para imam banjur padha lumebu ing padalemaning Sang Yehuwah prelu nucekake iku. Kabeh kang najis, kang tinemu ana ing padalemaning Sang Yehuwah, digawa menyang ing plataraning padalemane Pangeran Yehuwah; iku padha ditampani dening para wong Lewi lan digawa metu,

menyang ing Lebak Kidron. ¹⁷ Anggone wiwit nucekake iku ing tanggal sapisan, sasi kapisan. Ing dina kang kaping wolu, sasi iku, wus padha tutug ing srambining padalemane Pangeran Yehuwah lan anggone nucekake padalemaning Yehuwah iku suwene wolung dina. Rampunge ing dina kang kaping nembelas sasi kapisan.

¹⁸ Sawuse iku banjur padha lumebu sowan marang ing ngarsane Sang Prabu Hizkia lan munjuk: "Kawula sampun sami nucekaken padalemaning Pangeran Yehuwah sedaya, ugi misbyah kurban obaran sapirantosipun sadaya. ¹⁹ Wondene sakathahing pirantos, ingkang kabucal dening Sang Prabu Akhas, nalika panjenenganipun murtad ing wekdal ngasta paprentahanipun, sampun sami kawula cawisaken saha sampun sami kawula sucekaken. Sapunika sadaya wau wonten ing sangajenging misbyahipun Pangeran Yehuwah."

²⁰ Esuk uthuk-uthuk Sang Prabu Hizkia ngempalake para panggedhening kutha sarta banjur tedhak menyang ing padalemaning Pangeran Yehuwah. ²¹ Kabeh padha nggawa sapi lanang pitu, wedhus gembel lanang pitu, wedhus gembel enom pitu sarta wedhus berok lanang pitu minangka kurban pangruwating dosa kagem brayate Sang Prabu, kanggo pasucen lan kanggo Yehuda. Sang Prabu nuli dhawuh marang para tedhake Rama Harun, yaiku para imam, supaya nyaosake kurban mau ana ing misbyahe Pangeran Yehuwah. ²² Banjur padha nyembeleh sapi-sapi mau,

para imam nampani getihe, disiramake ing misbyah. Sawuse mangkono tumuli nyembeleh wedhus-wedhuse gembel lanang, lan getihe kasiramake ing misbyah. Nuli nyembeleh wedhus-wedhuse gembel enom sarta getihe iya kasiramake ing misbyah. ²³Sabanjure wedhus-wedhus berok lanang, kang bakal kanggo kurban pangruwating dosa mau padha disowanake marang ing ngarsane Sang Prabu lan ing ngarepe pasamuwan. Nuli padha numpangake tangane ing wedhus-wedhus iku. ²⁴Para imam kang banjur nyembeleh lan nyaosake getihe ana ing misbyah, minangka kurban pangruwating dosa, supaya ngolehna panebus kanggo wong Israel kabeh. Awit Sang Nata wus paring dhawuh supaya saos kurban obaran lan kurban pangruwating dosa kanggo wong Israel kabeh. ²⁵Sang Prabu mapanake para wong Lewi ana ing padalemaning Pangeran Yehuwah kalawan nggawa kecer, slukat lan clempung, ngetrepi dhawuhe Sang Prabu Dawud lan Nabi Gad, wong sidik abdining Sang Nata, tuwin Nabi Natan, amarga iku dhawuhe Pangeran Yehuwah lumantar para nabine. ²⁶Para wong Lewi tumuli padha ngadeg kalawan nyekel piranti-piranti musik, yasane Sang Prabu Dawud, mangkono uga para imam, kang padha nyekel kalasangka. ²⁷Sang Prabu Hizkia banjur dhawuh saos kurban obaran ana ing misbyah. Nalika kurban obaran wiwit kasaosake, kekidungan kagem Pangeran Yehuwah iya nuli karepekake, binarung swaraning kalasangka,

lan piranti-piranti musik yasane Sang Prabu Dawud, ratu ing Israel. ²⁸Nalika kekidungan karepekake lan kalasangka kaunekake, wong sapasamuwan kabeh padha sujud lan nyembah. Iku kabeh tumindak nganti saenteke kurban obaran. ²⁹Sarampunge saos kurban obaran, Sang Prabu lan sakehe wong kang padha ana ing kono ndherek Sang Prabu, padha jengkeng sujud. ³⁰Sang Prabu Hizkia lan para panggedhe padha dhawuh marang para wong Lewi supaya padha ngrepekake kidung pepujian kagem Pangeran Yehuwah nganggo tembung-tembung anggitané Sang Prabu Dawud lan Asaf, wong sidik. Wong mau nuli ngrepekake kidung pepujian kalawan bungah lan banjur jengkeng sujud.

³¹Sawuse mangkono Sang Prabu Hizkia ngandika: “Saiki sira wus padha nyaosake awakira marang Pangeran Yehuwah. Padha majua lan nggawaa kurban-kurban sembelehan lan kurban-kurban pamuji sokur marang ing padalemaning Pangeran Yehuwah!” Wong sapasamuwan tumuli padha nggawa kurban-kurban sembelehan lan kurban-kurban pepujian; saben wong kang atine lega-lila uga nggawa kurban-kurban obaran. ³²Gunggungé kurban obaran kang digawa dening wong sapasamuwan yaiku: sapi pitung puluh, wedhus gembel lanang satus, lan wedhus enom rong atus. Iku kabeh kanggo kurban obaran kagem Pangeran Yehuwah.

³³Anadene pisungsung-pisungsung suci awujud: sapi nem atus lan wedhus telung ewu.

³⁴ Nanging cacache imam kesithiken, mulane ora kecongga ngeleti sakehe kurban obaran. Awit saka iku para sadulure, para wong Lewi, mbiyantu nganti sarampunge pagawean lan nganti para imam wus padha nucekake awake. Amarga para wong Lewi iku anggone nucekake awake luwih tumemen tinimbang para imam. ³⁵ Lan maneh kurbane obaran iku akeh, mangkono uga gajihe kurban slametan sarta kurban unjukan kanthine kurban obaran mau. Kaya mangkono pangibadah ing padalemaning Sang Yehuwah anggone katata maneh. ³⁶ Sang Prabu Hizkia lan rakyat kabeh padha asuka-rena marga saka apa kang wus katetepake dening Gusti Allah kanggo bangsa iku, awit bab iku kalakone ora kanyana-nyana.

Sang Prabu Hizkia ngriyayakake Paskah

30:1--31:1

30 ¹ Sawuse mangkono Sang Prabu Hizkia banjur utusan marang wong Israel lan wong Yehuda kabeh, malah iya damel serat marang Efraim lan Manasye, supaya padha teka ngriyayakake Paskah kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha wong Israel, ana ing padalemaning Sang Yehuwah ing Yerusalem. ² Sang Nata lan para panggedhe sarta wong sapasamuwan ing Yerusalem kabeh padha ngrancang bakal ngriyayakake Paskah ing sasi kapindho, ³ amarga ora padha bisa ngriyayakake ing wektu apa mesthine, jalaran para imam kang nucekake awake

cacahe durung nyukupi sarta rakyat durung nglumpuk ana ing Yerusalem. ⁴ Sang Prabu karsa nampeni rancangan iku, samono uga wong sapasamuwan kabeh. ⁵ Nuli padha mutus nggiyarakake pangumuman ing satanah Israel kabeh, wiwit Bersyeba nganti tekan ing Dhan supaya padha tekaa ing Yerusalem prelu ngriyayakake Paskah kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel, amarga durung padha ngriyayakake kanthi patrap kang umum kaya kang wus katulis. ⁶ Para utusan tumuli padha mangkat rerikatan menyang ing saindenging tanah Israel lan Yehuda kalawan nggawa layang saka Sang Prabu lan para panggedhe sarta padha mratelakake miturut dhawuhe Sang Prabu mangkene: "He, wong Israel, padha balia marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Eyang Abraham, Iskak lan Israel, Panjenengane mesthi iya banjur bakal wangsul marang panunggalanmu kang isih kari, yaiku kang padha bisa oncat saka ing astane para ratu ing Asyur. ⁷ Aja padha tumindak kaya para leluhurmu lan para sadulurmu kang padha ora setya maneh marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe para leluhure, satemah banjur ngalami rusak nggegirisi kaya kang wus padha kokdeleng dhewe iku. ⁸ Lah saiki aja padha ngakokake githokmu, kaya para leluhurmu. Masrahna awakmu marang Pangeran Yehuwah lan padha menyang ing pasucen kang wus kasucekake kanggo ing salawas-lawase sarta padha ngabektia marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, supaya bebendune kang

mulad-mulad sumingkira saka ing kowe kabeh. ⁹Amarga manawa kowe padha bali marang Pangeran Yehuwah, para sadulurmu lan anak-anakmu bakal oleh sih-piwelas saka wong-wong kang padha nawan, satemah padha bali menyang ing nagara kene. Amarga Pangeran Yehuwah, Gusti Allahmu, iku asipat asih lan welasan: Panjenengane ora bakal ngengokake wedanane saka kowe, manawa kowe padha bali marang Panjenengane.”

¹⁰Nalika para utusan-kilat iku padha mider-mider ing kutha-kutha, ngliwati tanah Efraim lan Manasye nganti tekan ing Zebulon, padha digeguyu lan dipoyoki. ¹¹Nanging panunggalane wong Asyer, Manasye lan Zebulon ana sawatara kang ngesorake awake lan padha teka ing Yerusalem. ¹²Ana ing Yehuda pranyata manawa astane Gusti Allah nggembelake atine wong-wong anggone padha nglakoni dhawuhe Sang Prabu sarta para panggedhe, cundhuk karo pangandikaning Yehuwah. ¹³Wong akeh kang nglumpuk ana ing Yerusalem, nganti dadi pasamuwan kang gedhe banget, padha ngriyayakake dina gedhe mangan roti tanpa ragi ing sasi kang kapindho. ¹⁴Nuli padha tumandang nyingkirake misbyah-misbyah kang ana ing Yerusalem; uga sakehe misbyah kurban padupan disingkirake lan kabuwang menyang ing Lebak Kidron. ¹⁵Sawuse iku banjur padha nyembeleh wedhus gembel Paskah ing tanggal patbelas sasi kapindho. Para imam lan para wong Lewi padha

rumangsa isin, tumuli padha nucekake awake sarta nggawa kurban obaran menyang ing padalemaning Yehuwah. ¹⁶ Padha ngadeg ing papane manut pranatan kang tumindak kanggo wong-wong iku dhewe-dhewe, nocogi Torete Nabi Musa, abdinging Allah; para imam padha nyiramake getih kang digawa dening para wong Lewi. ¹⁷ Ing sarehne ing satengahe pasamuwan akeh kang ora nucekake awake, satemah dadi kawajibane wong Lewi nyembeleh wedhus-wedhus gembel Paskah kanggo saben wong kang ora nucekake awake kagem Pangeran Yehuwah, marga padha najis. ¹⁸ Amarga rakyat -- kang akeh saka Efraim, Manasye, Isakhar lan Zebulon -- akeh banget kang ora nucekake awake. Ewadene padha mangan Paskah, sanadyan ora cocog karo apa kang katulis. Nanging Sang Prabu Hizkia ndongakake wong-wong mau, unjuke: "Pangeran Yehuwah, ingkang asih-darma, mugi karsaa paring pangapunten dhateng ¹⁹ sakathahing tiyang ingkang kalayan saestu anggenipun gadhah kekajengan madosi Gusti Allah, inggih punika Pangeran Yehuwah, Gusti Allahing para leluhuripun, sanadyan kasucenipun boten timbang kaliyan papan pasucen." ²⁰ Pangeran Yehuwah midhangetake marang Sang Prabu Hizkia lan bangsa iku kepareng lestari slamet. ²¹ Pitung dina lawase wong Israel kang ana ing Yerusalem anggone padha ngriyayakake dina gedhe mangan roti tanpa ragi kalawan kabungahan kang gedhe, dene para wong Lewi lan para

imam saben dina padha ngrepekake kidung pepujian kagem Pangeran Yehuwah kalawan ngetog kakuwatan. ²² Sang Prabu Hizkia paring pangalembana marang sakehe wong Lewi kang anggone leladi marang Pangeran Yehuwah kanthi wasis. Kaya mangkono anggone wong-wong padha mangan pangan riyaya ing sajrone pitung dina, kambi saos kurban slametan sarta ngunjukake panuwun marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure.

²³ Sawuse iku wong sapasamuwan kabeh padha saiweg nerusake riyayane pitung dina engkas. Banjur padha pista pitung dina engkas kalawan seneng. ²⁴ Amarga Sang Prabu Hizkia, ratu ing Yehuda, paring pasumbang marang pasamuwan awujud sapi lanang sewu lan wedhus pitung ewu. Para panggedhe uga padha nyumbang marang pasamuwan sapi lanang sewu lan wedhus sapuluh ewu. Sarta para imam wis akeh banget kang padha nucekake awake. ²⁵ Wong sapasamuwan ing Yehuda padha sumyak-sumyak, uga para imam lan para wong Lewi, lan wong sapasamuwan kabeh kang padha teka saka ing tanah Israel, sarta para wong ngamanca, kang teka saka ing tanah Israel lan kang manggon ing Yehuda. ²⁶ Kabungahan kang tinemu ana ing Yerusalem gedhe banget, awit wiwit jamane Sang Prabu Suleman, putrane Sang Prabu Dawud, ing Yerusalem ora tau ana lelakon kang kaya mangkono iku. ²⁷ Sawuse mangkono para imam Lewi padha ngadeg

lan mberkahi rakyat. Swarane kapiyarsakake dening Pangeran Yehuwah lan pandongane sumengka marang ing padalemane kang suci ing swarga.

31¹ Bareng samubarang kabeh wus rampung, wong Israel kang ana ing kono kabeh padha mider-mider ing kutha-kutha ing tanah Yehuda, banjur padha ngrusak sakehe tugu brahala, nyirnakake sakehe saka brahala lan ngrubuhake sakehe tengger pangurbanan lan misbyah ing satanah Yehuda lan Benyamin kabeh, uga kang ana ing Efraim lan Manasye, nganti sirna kabeh. Sawuse mangkono wong Israel kabeh banjur padha mulih menyang ing kutha-kuthane, menyang ing ebeke dhewe-dhewe.

Sang Prabu Hizkia mranata sumbangan kanggo para imam lan wong Lewi

31:2-21

² Sang Prabu Hizkia tumuli merang-merang para imam lan para wong Lewi, didadekake golongan-golongan manut kawajibane dhewe-dhewe tumrap imam lan tumrap wong Lewi, ing bab saos kurban obaran lan kurban slametan, bab ngucap sokur lan ing bab ngidungake pepujian sarta ing bab leladi ana ing gapura-gapura ing papan patarubaning Yehuwah. ³ Sang Nata paring pasumbang saka barang kagungane kanggo kurban obaran, yaiku: kurban obaran ing wektu esuk lan ing wanci sore, kurban

obaran ing dina-dina Sabat lan ing sasi-sasi anyar lan ing dina-dina gedhe; iku kabeh katulisan ana ing Torete Pangeran Yehuwah. ⁴Sabanjure panjenengane paring dhawuh marang rakyat, yaiku wong kang padha manggon ing Yerusalem, supaya ngaturake pasumbang kang dadi pandumane para imam lan para wong Lewi, amrih bisa ngesokake kakuwatane kanggo nindakake Toreting Sang Yehuwah. ⁵Bareng undhang-undhang mau wus sumebar, wong Israel banjur enggal-enggal masrahake pametune kang kawitan tumrap gandum, anggur, lenga, madu lan sawernane wuluwetuning bumi nganti akeh. Kajaba iku uga masrahake pisungsung pra-sapuluhane samubarang kabeh nganti akeh. ⁶Wong Israel lan wong Yehuda kang padha manggon ing kutha-kutha ing tanah Yehuda uga masrahake pisungsung pra-sapuluhane, awujud sapi lan wedhus, lan pisungsung pra-sapuluhane kang arupa pisungsung suci kang wus kasucekake kagem Sang Yehuwah, Gusti Allaha. Kabeh iku diselehake nganti tumpuk-tumpuk. ⁷Anggone miwiti nata tumpukan iku ing sasi katelu, dene rampunge ing sasi kapitu. ⁸Sang Prabu Hizkia lan para panggedhe nuli padha rawuh mirsani tumpukan iku tuwin padha ngalembana marang Pangeran Yehuwah lan umate, yaiku wong Israel. ⁹Sang Prabu Hizkia ndangu marang para imam lan para wong Lewi bab tumpukan iku, ¹⁰dene Imam Agung Azarya, tedhake Sang Zadhok, ngunjukake wangsulan mangkene: “Wiwit nalika pisungsung mligi

punika kasaosaken dhateng ing padalemaning Pangeran Yehuwah, kawula sampun sami nedha ngantos tuwuk sanget, ewasamanten taksih tirah kathah sanget, amargi Sang Yehuwah sampun maringi berkah dhateng umatipun, satemah lajeng wonten tirahan ingkang samanten kathahipun punika.”

¹¹ Sang Prabu Hizkia banjur dhawuh nyawisake kamar-kamar ana ing padalemaning Sang Yehuwah, lan iku iya nuli kacawisake.

¹² Anadene wong-wong padha setya anggone masrahake mrono sakehe pisungsung-mligi, pisungsung pra-sapuluhan lan pisungsung-pisungsung suci. Khonanya, sawijining wong Lewi, kang rumeksa marang iku kabeh, lan Simei, sadulure, iku sorsorane, ¹³ dene Yehiel, Azarya, Nahat, Asahel, Yerimot, Yozabad, Eliel, Yismakhya, Makhat lan Benaya, iku padha dadi penilik, andhahane Khonanya lan Simei, sadulure mau, cundhuk karo pitedahe Sang Prabu Hizkia lan Imam Agung Azarya, kepalaning padalemane Pangeran Yehuwah. ¹⁴ Sabanjure Kore bin Yimna, sawijining wong Lewi, dadi jaga gapura wetan, niti-priksa pisungsung-pisungsung manasuka kagem Gusti Allah, sarta ngedum-edum pisungsung-mligi kang kagem Pangeran Yehuwah lan pisungsung-pisungsung suci pinunjul. ¹⁵ Ana ing kutha-kuthane para imam dheweke dibiyantu kalawan setya dening Eden, Minyamin, Yesua, Semaya, Amarya lan Sekhanya ing bab ngedum-edum mau marang para sadulur miturut gelengane,

marang para wong diwasa lan bocah-bocah,¹⁶ kajaba marang saben wong kang lumebu ing padalemaning Sang Yehuwah, manut dina-dina kang katetepake, manut kawajiban kang kapasrahake, lan manut golongane, yaiku para wong lanang kang kacathetan ana ing dhaftar, kang umure telung taun munggah.

¹⁷Para imam padha dicatheti ana ing dhaftar manut kulawangsane, dene para wong Lewi kang umure rong puluh taun munggah dicatheti manut kawajiban lan golongane.

¹⁸Para imam kacathetan dalah sabrayate kabeh, yaiku: bojo, anak lanang lan wadon, dadi sagelengane kabeh, amarga kalawan tumemen anggone padha nucekake awake minangka pisungsum kang suci. ¹⁹Tumrap tedhake Rama Harun, yaiku para imam, kang padha manggon ing pangonan-pangonan ing sakubenge kutha-kuthane, ing saben kutha ana wong-wong kang kalawan dipratelakake jenenge, tinuding ngedum-edum marang saben wong lanang gegelitaning brayat imam lan marang saben wong Lewi kang klebu ing dhaftar.

²⁰Kaya mangkono kang katindakake dening Sang Prabu Hizkia ana ing satanah Yehuda kabeh. Panjenengane nglampahi apa kang becik, kang jujur lan apa kang bener ana ing ngarsaning Sang Yehuwah, Gusti Allahe.

²¹Saben arep miwiti pakaryan kang lumadi marang padelemaning Allah, lan kang tumuju marang tumindak ing Toret lan pepakening Allah, panjenengane ngupadi marang Gusti

Allahe. Samubarang kabeh dilampahi kalawan gumolonging panggalih, mulane sakehe pambudi-dayane angsal damel.

Yerusalem dikepeng dening Sang Prabu Sanherib

32:1-19

2Ra 18:13-37 Ye 36:1-22

32 ¹Sawuse lelakon kang mratelakake kasetyane Sang Prabu Hizkia iku, Sang Prabu Sanherib, ratu ing nagara Asyur, rawuh lan nempuh Yehuda. Kutha-kutha beteng padha kakepeng, lan bakal karebat. ²Bareng Sang Prabu Hizkia nguningani manawa Sang Prabu Sanherib rawuh arep merangi Yerusalem, ³Sang Prabu nuli pirembagan karo para panggedhe lan para prawirane sarta arep nutup sakehe sumber kang ana ing sajabane kutha, kabeh padha nyandikani arep mbiyantu. ⁴Tumuli ana wong akeh, kang padha nglumpuk lan nutupi sakehing sumber lan kali kang mili saka ing satengahe nagara. Ujare mangkene: “Apa prelune para ratu ing Asyur satekane banjur padha oleh banyu akeh?” ⁵Kanthi ngetog kakiyatan Sang Prabu Hizkia mbangun maneh sakehing tembok kang wus bengkah, lan yasa panggung-panggung ana ing sadhuwure. Uga tembok liyane ing sajabane tembok mau. Sang Prabu nuli uga nyantosani Milo ing kuthane Sang Prabu Dawud sarta banjur yasa tumbak lan tameng akeh banget. ⁶Tumuli ngangkat tetindhing-tetindhing

perang kang manggedheni rakyat, padha kadhawuhan nglumpuk ana ing ngarsane ana ing alun-aluning gapurane kutha sarta padha dilejarake atine kalawan pangandikane kang mangkene: ⁷“Padha disantosa lan tatag ing ati! Aja padha wedi lan giris marang ratu ing Asyur sawadya-balane kang ngiringake, awit kang ngrewangi kita iku kehe ngungkuli kang ngrewangi dheweke. ⁸Kang ngrewangi dheweke iku tangan manungsa, nanging kang ngrencangi kita iku Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, kang mbiyantu kita lan kang nyarirani perang kita.” Marga saka pangandikane Sang Prabu Hizkia, ratu ing Yehuda kang mangkono iku rakyat nuli tetep maneh atine.

⁹Sawuse iku kang Sang Prabu Sanherib, ratu ing Asyur, kang lagi ngepang Lakhis kalawan wadya-balane kabeh, banjur ngutus punggawa menyang ing Yerusalem, marang Sang Prabu Hizkia, ratu ing Yehuda lan marang sakehe wong Yehuda kang ana ing Yerusalem: ¹⁰“Makaten pangandikanipun Sang Prabu Sanherib, ratu ing Asyur: Apa kang padha sira arep-arep, dene sira padha tetep ana ing Yerusalem kang kakepung iki? ¹¹Hizkia iku rak ngapusi sira kabeh, supaya padha mati keluwen lan kasatan, dene kandhane: Pangeran Yehuwah, Gusti Allah kita, bakal ngluwari kita saka ing tangane ratu ing Asyur? ¹²Rak Hizkia iku ta kang nyingkirake sakehe tengger pangurbanan lan misbyahe Pangeran Yehuwah iku lan kang tutur marang Yehuda

lan Yerusalem: Sira mung kudu sujud lan nyembah ana ing ngarepe misbyah siji lan ngobong kurban ana ing kono? ¹³ Apa sira ora padha sumurup, apa kang suntandukake marang sakehing bangsa ing nagara-nagara liya? Apa para allahé bangsa-bangsa ing nagara iku wus tau bisa nguwalake nagarane saka ing astaningsun? ¹⁴ Panunggalane sakehe allahé bangsa-bangsa kang wus katumpes dening para leluhuringsun iku, sapa kang bisa ngluwari bangsane saka ing astaningsun? Apa iya Allahira bisa ngluwari sira kabeh saka ing astaningsun? ¹⁵ Mulane saiki, aja nganti Hizkia ngapusi lan mbujuk sira kalawan patrap mangkene iki! Sira aja padha ngandel marang dheweke, amarga ora ana allahé bangsa utawa karajan ngendi bae kang bisa nguwalake bangsane saka ing astaningsun lan saka ing astane para leluhuringsun, apa maneh Allahira iku, mangsa bisaa ngluwari sira kabeh saka ing astaningsun!" ¹⁶ Lan isih akeh maneh kang diucapake para punggawane Sang Prabu Sanherib mau, kang nglawan Pangeran Yehuwah Allah lan Sang Prabu Hizkia, abdine. ¹⁷ Sang Prabu Sanherib uga damel serat kang kebak panacad lan pangala-ala marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahé Israel, kang surasane mangkene: "Kayadene para allahé bangsa-bangsa sakehe nagara liya ora bisa ngluwari bangsane saka ing astaningsun, mangkono uga Allahé Hizkia iya ora bakal bisa nguwalake bangsane saka ing astaningsun." ¹⁸ Sarta maneh para punggawa mau padha

nguwuh-uwuh kalawan swara seru ing basa Yehuda marang rakyat Yerusalem kang ana ing sadhuwure tembok, kanggo memedeni lan gawe girise, supaya bisa ngrebut kutha iku. ¹⁹ Anggone padha ngandhakake bab Gusti Allaha Yerusalem iku padha kaya tumrap para allaha bangsa-bangsa liya, gaweaning tangane manungsa.

Yerusalem luwar saka ing astane Sang Prabu Sanherib

32:20-23

2Ra 19:1-37 Ye 37:1-38

²⁰ Marga saka iku Sang Prabu Hizkia lan Nabi Yesaya bin Amos banjur ndedonga lan sesambat marang ing swarga. ²¹ Pangeran Yehuwah nuli ngutus malaekat kang nyirnakake sakehing prawira kang gagah prakosa, para pangarep lan panggedhening wadya-bala kang ana ing pakuwone Sang Nata ing Asyur, satemah banjur padha bali menyang nagarane kalawan nandhang kawirangan. Sang Prabu kasedanan kalawan pedhang dening para putrane piyambak nalika lumebu ing kabuyutane allaha. ²² Kaya mangkono anggone Pangeran Yehuwah ngluwari Sang Prabu Hizkia lan para wong kang manggon ing Yerusalem saka ing astane Sang Prabu Sanherib, ratu ing Asyur, lan saka ing tangane sakehe mungsuhe. Sarta Panjenengane ngganjar katentreman marang wong kabeh ana ing ngendi-endi. ²³ Akeh wong kang padha

nggawa pisungsung menyang ing Yerusalem kagem Pangeran Yehuwah lan barang-barang kang pengaji kagem Sang Prabu Hizkia, ratu ing Yehuda mau. Wiwit nalika samana panjenengane kaluhurake dening sakehe bangsa.

Sang Prabu Hizkia gerah lan kawaluyakake.

Para utusan saka ing nagara Babil

32:24-33

2Ra 20:1-21 Ye 38:1--39:8

²⁴ Kacarita ing dina-dina iku Sang Prabu Hizkia banjur gerah, nganti meh seda. Sang Prabu nuli ndedonga marang Pangeran Yehuwah, sarta Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang panjenengane lan maringi sawijining pratandha kang elok. ²⁵ Nanging Sang Prabu Hizkia ora ngatingalake panuwune tumrap kasaenan kang kaparingake marang panjenengane, marga Sang Nata dadi angkuh, satemah panjenengane lan Yehuda sarta Yerusalem banjur katempuh ing bebendu. ²⁶ Nanging Sang Prabu tumuli ngrumaosi ing angkuhe mau tuwin banjur ngesorake sarirane, iya panjenengane iya para wong kang manggon ing Yerusalem, satemah bebenduning Pangeran Yehuwah ora tumempuh ing jamane Sang Prabu Hizkia. ²⁷ Sang Prabu Hizkia kaparingan kasugihan lan kamulyan kang gedhe banget. Sang Prabu

nuli yasa gedhong-gedhong kanggo nyimpen barang-barang emas, selaka lan sesotya kang larang-larang, anggi-anggi, tameng-tameng lan sawernane barang kang endah-endah, ²⁸uga gedhong-gedhong kanggo nyimpen pametuning gandum, anggur lan lenga, sarta kandhang-kandhang kanggo kewan kang gedhe-gedhe lan kandhang-kandhang kanggo pepanthan-pepanthan wedhus. ²⁹Sang Prabu yasa kutha-kutha sarta banjur kagungan wedhus lan sapi akeh, marga Gusti Allah paring raja-brana akeh banget marang panjenengane. ³⁰Sang Prabu Hizkia uga wus dhawuh mbendhung ilen-ilen Gihon ing sisih dhuwur, lan kailekake mangulon, menyang ing kuthane Sang Prabu Dawud. Sakehe pambudidayane Sang Prabu Hizkia oleh gawe. ³¹Mangkono uga para utusane ratu-ratu ing Babil padha sowan ing ngarsane prelu munjuk pitakon bab pratandha kang elok kang wus kelakon ana ing nagara; ing nalika iku Gusti Allah nilar panjenengane kanggo nyobi, supaya tetelaa apa kang ana ing sajroning panggalihe.

³²Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Hizkia lan pandamel-pandamele kang nelakake kasetyane, lah iku kabeh katulisan ana ing Wahyune Nabi Yesaya bin Amos, ing layang bab para ratu ing Yehuda lan ing Israel.

³³Sang Prabu Hizkia nuli kepareng aso nunggil karo para leluhure, lan kasarekake ing unggah-unggahan kang anjog ing pasareane para putrane Sang Prabu Dawud. Nalika

sedane wong satanah Yehuda kabeh lan para kang manggon ing Yerusalem padha nyaosi pakurmatan marang panjenengane. Pangeran Manasye, kang putra, banjur jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Manasye

33:1-20

2Ra 21:1-18

33 ¹Pangeran Manasye nalika jumeneng ratu yuswane rolas taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase seket lima taun. ²Sang Prabu nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Yehuwah cocog karo panggawene nistha para bangsa kang wus ditundhungi dening Pangeran Yehuwah saka ing ngarepe wong Israel. ³Panjenengane ngedegake maneh tengger-tengger pangurbanan kang wus padha dibubrahi dening Sang Prabu Hizkia, kang rama; Sang Nata yasa misbyah-misbyah kanggo para Baal, damel reca-reca Asyera sarta sujud lan nyembah marang wadya-bala ing langit kabeh tuwin ngabekti marang iku. ⁴Panjenengane iya ngedegake misbyah-misbyah ana ing padalemaning Yehuwah, sanadyan tumrap padaleman iku Pangeran Yehuwah wus ngandika: "AsmaningSun bakal dumunung ana ing Yerusalem ing salawas-lawase!" ⁵Sarta uga damel misbyah-misbyah kanggo wadya-bala ing langit kabeh ana ing plataraning padalemane Sang Yehuwah karo

pisan. ⁶ Malah para putrane padha kapasrahake minangka kurban ing geni ana ing Lebak Ben-Hinom; panjenengane oleh ngelmu weca, ngelmu pethek lan ngelmu sikir, sesrawungan karo para prewangan tuwin para tukang ngundang roh kang memeca. Sang Nata nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah akeh banget, temah damel gerahing panggalihe. ⁷ Panjenengane uga mrenahake reca brahala damelane ana ing padalemaning Allah, sanadyan Gusti Allah wus ngandika marang Sang Prabu Dawud lan marang Sang Prabu Suleman, kang putra: “Ana ing padaleman iki lan ana ing Yerusalem, kang wus Sunpilih saka ing astane suku Israel, Ingsun bakal mrenahake asmaningSun ing salawas-lawase! ⁸ Ingsun ora bakal ndadekake sikile wong Israel nganti sumingkir maneh saka ing tanah kang wus Sungadhangake marang para leluhurira, anggone padha lestari nindakake sakehe pepakeningSun lumantar Musa, yaiku sakehe angger-angger, katetepan lan pranatan.” ⁹ Nanging Sang Prabu Manasye nasarake Yehuda lan para kang manggon ing Yerusalem, temah padha nindakake apa kang ala ngluwihi para bangsa kang wus kasirnakake dening Pangeran Yehuwah saka ing ngarepe wong Israel.

¹⁰ Pangeran Yehuwah banjur ngandika marang Sang Prabu Manasye lan rakyat, nanging padha ora maelu marang pangandika iku. ¹¹ Awit saka iku Sang Yehuwah nuli ndhatengake para panggedhening wadya-

balane Sang Nata ing Asyur, kang nyepeng Sang Prabu Manasye nganggo ganthol, nuli kabanda nganggo rante tembaga sarta banjur kagawa menyang ing Babil. ¹²Ing sajroning kaanan kapepet iku, Sang Prabu ngudi nglilihake panggalihe Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe; panjenengane ngesorake sarirane banget ana ing ngarsane Gusti Allahe para leluhure, ¹³sarta ndedonga marang Panjenengane. Pangeran Yehuwah banjur ngabulake pandongane lan minangkani panyuwune. Gusti Allah mangsulake panjenengane menyang Yerusalem tuwin kajumenengake ratu maneh. Sang Prabu Manasye nuli ngakeni, manawa Pangeran Yehuwah iku Gusti Allah.

¹⁴Sang Prabu banjur ngedegake tembok njaba ana ing kuthane Sang Prabu Dawud, ana ing sakulone Gihon, ana ing lebak, nganti tekan ing sacedhake Gapura Iwak, ngubengi ing Ofel. Tembok iku kagawe dhuwur banget. Sang Nata uga mapanake panggedhe-panggedhening perang ana ing saben kutha-beteng ing tanah Yehuda. ¹⁵Allah-allah ngamanca lan brahala padha kasingkirake saka ing padalemaning Sang Yehuwah, uga sakehe misbyah kang kaedegake ana ing gununge padalemane Pangeran Yehuwah lan kang ana ing Yerusalem, iku padha dibuwangi menyang ing sajabaning kutha.

¹⁶Misbyahe Sang Yehuwah diedegake maneh lan banjur kagem saos kurban slametan tuwin kurban pamuji sokur sarta maneh Sang

Nata tumuli ngundhangake marang Yehuda, supaya ngabekti marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel. ¹⁷ Ewadene sanadyan mangkono, rakyat isih saos kurban ana ing tengger-tengger pangurbanan, nanging mung marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha.

¹⁸ Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Manasye, pandongane marang Gusti Allaha sarta tembung-tembunge para wong sidik kang padha munjuk marang Sang Prabu atas asmane Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha Israel, lah kabeh iku kamot ana ing riwayatane para ratu ing Israel. ¹⁹ Pandongane lan kabule pandongane, sakehe dosane lan anggone ora setya, sakehing panggonan kang diedegi tengger-tengger pangurbanan, tugu-tugu brahala tuwin reca-reca tatahan, sadurunge panjenengane ngesorake sarira, lah kabeh iku padha katulisan ana ing riwayatane para wong sidik. ²⁰ Sawuse mangkono Sang Prabu Manasye banjur kepareng ngaso nunggil karo para leluhure lan disarekake ana ing kadhatone. Dene Pangeran Amon, kang putra, nuli jumeneng ratu, nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Amon

33:21-25

2Ra 21:19-26

²¹ Pangeran Amon nalika jumeneng ratu yuswa rolikur taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem suwene rong taun. ²² Sang Prabu nglampahi apa kang ala

ana ing paningaling Yehuwah, kaya kang katindakake dening Sang Prabu Manasye, kang rama. Sang Prabu Amon sesaji kurban marang sakehe reca tatahan, yasane Sang Prabu Manasye, kang rama, lan ngabekti marang iku. ²³Nanging panjenengane ora ngesorake sarira ana ngarsane Pangeran Yehuwah, kaya Sang Prabu Manasye, kang rama, malah saya mundhak akeh kaluputane. ²⁴Para punggawane banjur padha sekuthon nglawan marang panjenengane; Sang Prabu disedani ana ing kadhatone. ²⁵Nanging kang padha sekuthon nglawan Sang Prabu Amon mau banjur dipateni dening rakyat ing nagara kono lan sawuse mangkono rakyat mau nuli njumenengake ratu Pangeran Yosia, kang putra, nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Yosia. Owah-owahan kang dianakake Sang Prabu Yosia

34:1-7

2Ra 22:1-2, 23:4-20

34 ¹Pangeran Yosia nalika jumeneng ratu yuswa wolung taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase telung puluh siji taun. ²Sang Prabu nindakake apa kang bener ana ing paningaling Sang Yehuwah sarta sugenge kaya Sang Prabu Dawud, leluhure, lan ora nyimpang manengen utawa mangiwa. ³Ing taun kang kaping wolune paprentahane, nalika panjenengane isih timur, panjenengane wiwit ngupadi

marang Gusti Allaha Sang Prabu Dawud, leluhure, lan ing taun kang kaping rolas Sang Prabu wiwit ngresiki kanajisane Yehuda lan Yerusalem yaiku nyingkirake tengger-tengger pangurbanan, tugu-tugu brahala, reca-reca tatahan lan reca-reca cithakan. ⁴ Misbyah-misbyahe para Baal padha dibubrahi ana ing ngarsane; padupan-padupan kang ana ing dhuwure padha diejur-ejur; tugu-tugu brahala padha diremuki lan digecaki, uga reca-reca tatahan lan reca-reca cithakan, nuli disawur-sawurake ing kuburane wong kang padha sesaji kurban marang brahala-brahala iku. ⁵ Balung-balunge para imam padha diobongi ana ing misbyah-misbyahe. Kaya mangkono anggone Sang Prabu ngresiki kanajisane Yehuda lan Yerusalem. ⁶ Uga ana ing kutha-kuthane Manasye, Efraim lan Simeon, nganti tekan ing kutha-kuthane Naftali, kang ing kana-kene wis dadi jugrugaan, ⁷ Sang Nata dhawuh mbubrahi sakehe misbyah lan tugu brahala, ngremuki lan nggecaki sakehe reca tatahan sarta nggecaki sakehe padupan ing saindenging tanah Israel. Sawuse mangkono Sang Nata banjur kondur menyang ing Yerusalem.

Kitab Toret ketemu maneh

34:8-33

2Ra 22:3--23:3

⁸Ing taun kang kaping wolulase paprentahane, sarampunge anggone

nucekake nagara lan padalemaning Sang Yehuwah, Sang Prabu nuli dhawuh marang Sang Safan bin Azalya, lan Sang Maaseya, wali kota, sarta Sang Yoah bin Yoahas, hartakaning nagara, supaya padha mbangun padalemaning Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha. ⁹ Iku banjur padha sowan marang ing ngarsane Imam Agung Hilkia prelu masrahake dhuwit kang wus kalebokake menyang ing padalemaning Allah lan kang wus kaklumpukake dening para wong Lewi, yaiku para jaga-gapura, saka para wong Manasye lan Efraim, sarta sakehe wong Israel kang isih manggon ana ing kono tuwin uga saka wong Yehuda lan Benyamin apadene saka para wong kang manggon ing Yerusalem. ¹⁰ Dhuwit mau nuli kapasrahake marang para wong kang padha diangkat dadi juru rumeksa padalemaning Pangeran Yehuwah; wong iku banjur migunakake dhuwit kanggo ndandani padalemaning Sang Yehuwah. ¹¹ Dhuwite dibayarake marang para tukang kayu lan para tukang bangunan, padha dianggo tuku watu tatahan lan kayu kanggo blandar sarta kanggo ragangane gedhong-gedhong, kang wus rusak lan ora kagalih dening para ratu ing Yehuda. ¹² Wong-wong mau anggone padha nindakake pagaweane kalawan tumemen. Anadene wong-wong kang padha kadadekake lelurahe yaiku: Yahat lan Obaja, wong Lewi saka bani Merari; sabanjure kang manggedheni sakabehe iku Zakharia lan Mesulam saka bani Kehat. Sakehe wong Lewi kang pinter ngunekake piranti-piranti musik ¹³ padha

dadi tetindhihe kuli lan nuntun ing sajrone nindakake pagawean apa bae. Ing antarane para wong Lewi iku ana kang dadi juru tulis, lurah lan jaga-gapura.

¹⁴Nalika padha ngetokake dhuwit kang wus kalebokake menyang ing padalemaning Yehuwah, Imam Agung Hilkia manggih kitab Torete Pangeran Yehuwah, kang wus kaparingake lumantar Nabi Musa. ¹⁵Imam Agung Hilkia tumuli ngandika marang Sang Safan, sekretaris nagara: “Kula kala wau manggih kitab Toret wonten ing padalemaning Sang Yehuwah!” Imam Agung Hilkia banjur masrahake kitab iku marang Sang Safan, ¹⁶dene Sang Safan nuli mbekta kitab mau marang ing ngarsane Sang Nata lan uga matur mangkene: “Sadaya dhawuh dalem dhateng para abdi dalem, sampun katindakaken.

¹⁷Arta ingkang wonten ing padalemaning Sang Yehuwah sampun dipun pendhet saha lajeng kapasrahaken dhateng para lurah lan para tukang.” ¹⁸Sang Safan, sekretaris nagara iku uga munjuk marang Sang Prabu: “Imam Agung Hilkia kala wau masrahaken kitab dhateng abdi-dalem kawula.” Sang Safan tumuli maosake saperangan ana ing ngarsane Sang Nata. ¹⁹Bareng Sang Prabu midhanget sabdaning Toret mau, banjur nyuwek-nyuwek pangagemane. ²⁰Sawuse mangkono nuli paring dhawuh marang Imam Agung Hilkia, marang Sang Ahikam bin Safan, marang Abdon bin Mikha, marang Sang Safan, sekretaris nagara mau lan marang

Sang Asaya, priyagung abdine Sang Prabu, pangandikane: ²¹“Padha mangkata, ingsun padha suwunna pitedah marang Pangeran Yehuwah, kanggo para kang isih kari ana ing Yehuda, bab sabdaning kitab kang katemu iki, sabab bebenduning Pangeran Yehuwah nggegirisi banget kang kaesokake marang kita, amarga para leluhur kita padha ora netepi pangandikaning Sang Yehuwah kalawan nindakake trep kaya kang tinulis ing kitab iki!”

²²Imam Agung Hilkia nuli mundur bebarengan karo para priyagung kang padha ngemban dhawuhe Sang Nata, banjur padha tindak menyang ing daleme Nabi Hulda, nabi wanita, semaha lurah reksa busana, yaiku Salum bin Tokhat bin Hasra. Nabi wanita iku daleme ana ing Yerusalem, ana ing pakampungan anyar. Para priyagung mau tumuli padha mratelakake prelune anggone kautus. ²³Wanita iku nuli matur: “Makaten pangandikaning Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel: Sira padha matura marang kang ngutus sira sowan ing ngarsaningSun mangkene: ²⁴Makaten pangandikaning Sang Yehuwah: Lah Ingsun bakal ndhatengake bilai marang ing panggonan kene lan marang kang padha ngenggoni, yaiku sakehe ipat-ipat kang katulisan ana ing kitab kang wus kawaca ana ing ngarepe ratu ing Yehuda, ²⁵amarga padha ngungkurake marang Ingsun lan sesaji kurban marang allah liyane; sedyane arep gawe gerahing panggalihingSun sarana sakehe gegaweane tangane. Mulane

bebenduningSun kang mulad-mulad bakal kaesokake ing panggonan kene sarta iku ora bakal sirep-sirep. ²⁶Nanging marang ratu Yehuda kang wus ngutus sira kabeh nyuwun pitedahing Sang Yehuwah, sira padha matura mangkene: Makaten pangandikaning Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel: Mungguh tembung kang wus sira rungu iku ²⁷ing sarehne sira wus ngatonake panalangsani lan ngesorake awakira ana ing ngarsaning Allah nalika sira krungu pangandikane tumrap panggonan iki lan tumrap para kang padha ngenggoni, ing sarehne sira ngesorake awakira ana ing ngarsaningSun, lan nyuwek-nyuwek panganggonira sarta nangis ana ing ngarsaningSun, Ingsun ya wus miyarsakake iku, -- makaten pangandikaning Pangeran Yehuwah -- ²⁸mulane lah sira bakal Suntunggalake kalawan para leluhurira lan sira bakal kakubur ana ing pakuburanira kalawan tentrem, sarta mripatira bakal ora ndeleng marang sakehe bilai kang bakal Sundhatengake marang ing panggonan iki lan marang kang padha manggon ing kene." Para utusan nuli padha ngaturake pangandika mau marang Sang Prabu.

²⁹Sawuse iku Sang Nata dhawuh nglempakake sakehe pinituwa ing Yehuda lan ing Yerusalem. ³⁰Sang Prabu nuli tindak menyang ing padalemaning Pangeran Yehuwah, kadherekake ing wong Yehuda lan kang manggon ing Yerusalem kabeh, para imam, para wong Lewi, lan wong sabangsa

kabeh, kang gedhe lan kang isih cilik. Sang Prabu banjur maosake wong mau kabeh sakehing sabda ing kitab prajanjian kang katemu ana ing padalemaning Pangeran Yehuwah mau. ³¹Sawuse mangkono Sang Nata tumuli jumeneng ana ing panggenane sarta damel prajanjian ana ing ngarsaning Pangeran Yehuwah, manawa bakal manut marang Pangeran Yehuwah, netepi ing pepakene, pranatane lan katetepane kalawan gumolonging atine, tuwin kalawan gumolonging nyawane sarta bakal nindakake sabdaning prajanjian kang katulis ing kitab mau. ³²Sakehe wong ing Yerusalem lan ing Benyamin padha kadhawuhan ndherek manjing ing prajanjian iku. Anadene para wong ing Yerusalem iya padha tumindak manut prajanjani Allah, yaiku Gusti Allahe para leluhure. ³³Sang Prabu Yosia nyingkirake sakehe dewaning kanisthan ing dhaerahe wong Israel kabeh sarta dhawuh marang sakehe wong kang ana ing tanah Israel supaya padha ngabekti marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe. Ing sajege sugenge Sang Prabu Yosia, wong-wong ora padha nyimpang saka anggone manut marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe para leluhure.

Sang Prabu Yosia ngriyayakake Paskah**35:1-19***2Ra 23:21-23*

35 ¹Kacarita Sang Prabu Yosia ngriyayakake Paskah kagem Pangeran Yehuwah ana ing Yerusalem. Wedhuse gembel Paskah disembeleh ing tanggal patbelas ing sasi kapisan. ²Sang Nata mranata kawajibane para imam lan paring pangatag tumrap anggone padha nindakake pagaweane ana ing padalemane Sang Yehuwah. ³Sang Prabu ngandika marang para wong Lewi, kang padha awèh piwulang marang wong Israel lan para wong kang kasucekake kagem Pangeran Yehuwah: "Pethi suci iku prenahna ana ing dalem yasane Sang Prabu Suleman putrane Sang Prabu Dawud, ratu ing Israel. Ora usah sira usung maneh. Saiki sira padha leladia marang Pangeran Yehuwah, Allahira, lan Israel, umate! ⁴Padha cecawisa manut kulawangsanira kaya kang wus kaseratan dening Sang Prabu Dawud, ratu ing Israel, lan Sang Prabu Suleman, kang putra. ⁵Sira padha ngadega ana ing plataraning pasucen manut golonganane kulawangsanane para sadulurira liyane, yaiku golonganane wong lumrah, saben golonganane kulawangsanane wong Lewi kanggo para sadulurira iku sagolongan. ⁶Nuli padha nyembeleha wedhuse gembel Paskah; sira padha nucekna awakira, lan padha nganakna pacawisan kanggo para sadulurira, miturut

apa kang kapangandikakake dening Pangeran Yehuwah lumantar Nabi Musa.”

⁷Sang Prabu Yosia nyumbang marang golonganing wong lumrah arupa wedhus telung puluh ewu, yaiku wedhus gembel lan wedhus berok kang isih enom, kabeh minangka kurban Paskah kanggo sakehe wong kang ana ing kono. Kajaba iku Sang Nata uga nyumbang sapi telung ewu. Kabeh iku saka barang kagungane Sang Prabu.

⁸Para panggedhening wadya-bala iya padha paring pasumbang kalawan manasuka marang rakyat, para imam lan para wong Lewi.

Sawuse mangkono Imam Agung Hilkia, Sang Zakharia lan Sang Yehiel, para panggedhening padalemaning Allah, padha maringi marang para imam wedhus rong ewu nem atus minangka kurban Paskah lan kajaba iku uga sapi telung atus. ⁹Sang Khonanya lan sadhereke loro, Sang Semaya lan Sang

Netaneel, sarta Sang Hasabya, Sang Yeiel lan Sang Yozabad, para panggedhening wong Lewi, nyumbang marang para wong Lewi

wedhus limang ewu kanggo kurban Paskah sarta kajaba iku sapi limang atus. ¹⁰Bareng

upacaraning pangibadah wus kacawisake, para imam banjur padha ngadeg ing ngarepe lan uga para wong Lewi manut golongane miturut dhawuhe Sang Prabu. ¹¹Wedhus

gembel Paskah tumuli disembeleh lan para imam nyiramake getihe saka ing tangane para wong Lewi, dene para wong Lewi padha ngeleti wedhus mau. ¹²Nanging kurbane obaran

didhewekake, bakal dipasrahake marang golonganing wong lumrah manut golongane kulawangane; iku kapisungsungake marang Pangeran Yehuwah kaya kang wus katulisan ana ing kitabe Nabi Musa. Mangkono uga sapi-sapine. ¹³Sawuse mangkono wong-wong banjur padha manggang wedhuse gembel Paskah ana ing geni, nocogi pranatane, dene pisungsung-pisungsung suci padha kaolah ana ing kwali, ing kenceng utawa ing wajan; iku banjur enggal-enggal kaedumake marang golonganing wong lumrah kabeh. ¹⁴Sawuse iku nuli padha ngolahake awake dhewe lan para imam, amarga para imam, yaiku para tedhake Rama Harun, padha ribut caos kurban obaran lan sakehe gaji nganti bengi. Mulane para wong Lewi padha ngolahake awake dhewe lan para imam, yaiku para tedhake Rama Harun. ¹⁵Para juru ngidung, yaiku bani Asaf, padha ana ing papane dhewe, nocogi dhawuhe Sang Prabu Dawud, Sang Asaf, Sang Heman lan Sang Yedutun, wong sidik abdine Sang Nata mau; uga para jaga-gapura padha ana ing saben gapura. Iku ora usah padha ninggal kawajibane, amarga para sadulure, yaiku para wong Lewi, kang nyadhiyakake. ¹⁶Kaya mangkono anggone padha nyawisake upacara pangibadah marang Pangeran Yehuwah ing dina iku, kanggo ngriyayakake Paskah lan nyaosake kurban obaran ana ing misbyahe Pangeran Yehuwah, nocogi dhawuhe Sang Prabu Yosia. ¹⁷Ing nalika iku wong Israel kang padha ana ing kono, ngriyayakake Paskah lan

dina mangan Roti Tanpa Ragi, kang suwene pitung dina. ¹⁸Paskah kang kaya mangkono iku ora tau diriyayakake maneh ana ing Israel wiwit jamane Nabi Samuel. Ing antarane para ratune wong Israel ora ana siji bae kang tau ngriyayakake Paskah kaya kang diriyayakake dening Sang Prabu Yosia karo para imam lan para wong Lewi, sarta karo sakehe wong Yehuda lan Israel kang padha bisa nekani, tuwin karo para wong kang padha manggon ing Yerusalem. ¹⁹Paskah mau diriyayakake ing taun kang kaping wolulase paprentahane Sang Prabu Yosia.

Sang Prabu Yosia disedani Sang Prabu Nekho

35:20-27

2Ra 23:28-30

²⁰Sapungkure lelakon iku mau kabeh, nalika Sang Prabu wus rampung anggone ndadosi padalemaning Yehuwah, Sang Prabu Nekho, ratu ing nagara Mesir, nglurug perang menyang ing kutha Karkhemis ing sapinggire bengawan Efrat. Sang Prabu Yosia miyos methukake. ²¹Sang Prabu Nekho ngintunake utusan marang Sang Prabu Yosia, kadhawuhan nglantaraken pangandikane kang mangkene: “Panjenengan kagungan urusan punapa kaliyan kula, Sang Prabu ing Yehuda? Wekdal punika kula boten nglurugi panjenengan, nanging nglawan dhateng ratu ingkang saweg kula perangi. Gusti Allah dhawuh dhateng kula

supados enggal-enggal tumandang. Milanipun kula aturi nyandekaken karsa panjenengan nglawan dhateng Gusti Allah ingkang nunggil kaliyan kula, supados panjenengan sampun ngantos kasirnakaken dening Panjenenganipun!" ²²Nanging Sang Prabu Yosia ora karsa sumingkir saka ing ngarsane Sang Prabu Nekho, malah nyamur lampah arep nglawan perang marang panjenengane, dadine ora karsa migatosake marang pangandikane Sang Prabu Nekho, kang dadi pepengeting Allah; Sang Prabu Yosia banjur lumawan perang ana ing lebak Megido. ²³Para prajurit panahan padha nglepasake panahe marang Sang Prabu Yosia, wasana Sang Nata nuli dhawuh marang para pandhereke: "Ingsun singkirna saka ing kene, awit ingsun ketaton banget!" ²⁴Para pandhereke padha mindhah panjenengane saka ing kreta titihane menyang ing kreta cadhangan, lan banjur kadherekake kondur menyang ing Yerusalem. Sang Nata tumuli seda lan banjur kasarekake ana ing pasareane para leluhure. Wong satanah Yehuda lan ing Yerusalem kabeh padha nindhakake patangisan, tumuju marang sang Prabu Yosia. ²⁵Nabi Yeremia nganggit kidung pangadhuh ing bab Sang Prabu Yosia. Lan nganti saprene sakehe juru ngidung lanang lan wadon padha ngrepekake kidung-kidung pangadhuh ing bab Sang Prabu Yosia, sarta iku didadekake sawijining padatan ana ing tanah Israel. Iku kabeh padha katulisan ana ing Kidung Pangadhuh.

²⁶Anadene kekarene riwayat Sang Prabu Yosia lan pandamel-pandamele kang saleh kang cundhuk karo kang katulisan ing Torete Pangeran Yehuwah, ²⁷yaiku riwayat wiwit wiwitan nganti tumeka ing wekasan, lah iku kabeh padha katulisan ana ing buku bab para ratu ing Israel lan ing Yehuda.

Sang Prabu Yoahas

36:1-4

2Ra 23:31-35

36 ¹Rakyat ing nagara banjur ngaturi Pangeran Yoahas, putrane Sang Prabu Yosia, sarta kajumenengake ratu ana ing Yerusalem nggentosi kang rama. ²Nalika jumeneng ratu iku Pangeran Yoahas yuswa telulukur taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem suwene telung sasi. ³Sang Prabu nuli kalungsur saka anggone ngasta paprentahan ing Yerusalem dening Sang Nata ing Mesir, sarta nagara iku kadhendha satus talenta selaka lan satalenta emas. ⁴Sang Nata ing Mesir banjur njumenengake ratu Pangeran Elyakim, sadhereke Sang Prabu Yoahas, ngratoni Yehuda lan Yerusalem, sarta nyantuni asmane dadi Yoyakim. Nanging Sang Prabu Yoahas, sadhereke mau, katawan dening Sang Prabu Nekho, kabekta menyang ing Mesir.

Sang Prabu Yoyakim

36:5-8

2Ra 23:36--24:7

⁵ Sang Prabu Yoyakim nalika jumeneng ratu mau yuswa salawe taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase sawelas taun. Sang Nata nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, Gusti Allaha. ⁶ Sang Prabu Nebukadnezar, ratu ing nagara Babil, nglurugi perang panjenengane; Sang Prabu Yoyakim banjur kablenggu nganggo rante tembaga lan kabekta menyang ing Babil. ⁷ Piranti ing padalemaning Pangeran Yehuwah ana sawatara kang uga kabekta dening Sang Prabu Nebukadnezar menyang ing Babil lan kadekek ana ing kadhatone ing Babil. ⁸ Anadene kekarene riwayatane Sang Prabu Yoyakim, sakehe kanisthan kang katindakake lan kaluputan kang tinemu ana ing panjenengane, lah iku kabeh padha katulisan ana ing buku bab para ratu ing Israel lan ing Yehuda. Pangeran Yoyakhin, kang putra, nuli jumeneng ratu nggentosi panjenengane.

Sang Prabu Yoyakhin

36:9-10

2Ra 24:8-17

⁹ Pangeran Yoyakhin nalika jumeneng ratu iku yuswa wolulas taun, dene anggone

ngasta paprentahan ana ing Yerusalem, suwene telung sasi sepuluh dina. Sang Nata nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Yehuwah. ¹⁰Nalika gumantining taun Sang Prabu Nebukadnezar utusan mboyong panjenengane dalah piranti-piranti kang endah-endah kang ana ing padalemaning Pangeran Yehuwah, menyang ing Babil sarta Pangeran Zedhekia sadhereke ramane Prabu Yoyakhin, tumuli kajumenengake ratu ing Yehuda lan Yerusalem.

Sang Prabu Zedhekia. Rusake karajan Yehuda

36:11-21

2Ra 24:18-20, 25:8-21 Ym 39:8-10, 52:1-30

¹¹Pangeran Zedhekia nalika jumeneng ratu iku yuswa selikur taun, dene anggone ngasta paprentahan ana ing Yerusalem lawase sawelas taun. ¹²Sang Prabu nglampahi apa kang ala ana ing paningaling Sang Yehuwah, Gustu Allahe lan ora ngesorake sarira ana ing ngarsane Nabi Yeremia, kang sowan kalawan ngemban dhawuhe Pangeran Yehuwah.

¹³Sarta maneh panjenengane mbalela marang Sang Prabu Nebukadnezar, kang wus dhawuh marang panjenengane supaya supaos dhemi Allah. Sang Prabu Zedhekia ngakenake githoke lan mangkotake panggalihe sarta ora mratobat marang Pangeran Yehuwah, Gusti Allahe Israel. ¹⁴Uga sakehe panggedhe ing antarane para imam lan rakyat padha

bola-bali anggone ora setya kanthi patrap nindakake sakehe kanisthane bangsa-bangsa liya. Padaleman kang kasucekake dening Pangeran Yehuwah ana ing Yerusalem digawe najis. ¹⁵Ewasamono Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure, mawali-wali anggone paring pepenget lumantar para utusane, amarga saka tresnane marang umate lan papan padalemane. ¹⁶Nanging wong-wong padha memoyoki para utusaning Allah mau, ngremehake pangandikaning Allah lan padha gawe geguyon marang para nabine. Mulane Pangeran Yehuwah banjur duka marang umate, nganti ora bisa lilih maneh. ¹⁷Sang Yehuwah nuli ndhatengake ratune wong Kasdim, kang banjur nglawan marang wong-wong mau. Sang Prabu dhawuh mateni para jakane kalawan pedhang ana ing dalem pasucene, sarta ora ngatingalake pangemane marang jaka utawa prawan, wong tuwa utawa wong uwanen -- kabeh padha kaulungake dening Pangeran Yehuwah marang ing astane. ¹⁸Sakehe piranti padalemaning Allah, kang gedhe lan kang cilik dalah raja-brana ing padalemaning Sang Yehuwah, raja-branane Sang Nata lan raja-branane para panggedhening wadya-balane, kabeh diusungi menyang ing Babil. ¹⁹Padalemaning Allah diobong, temboke Yerusalem dirubuhake lan sakehe puri ing kutha padha diobongi kalawan geni, satemah padha sirna sakehe prabot kang endah-endah. ²⁰Wong kang isih ana kang ora ketaman ing pedhang, padha diboyongi

menyang ing Babil, padha didadekake abdi tumbasane Sang Prabu lan abdi tumbasane para putrane, nganti tumeka karajan Persia kang nyekel pangwasa. ²¹Kalawan mangkono pangandikane Pangeran Yehuwah kang kalairake lumantar Nabi Yeremia wus kelakon, nganti tanah iku wus pulih saka ing kaanan katemahane anggone dilirwakake taun-taun sabate, amarga tanah mau cengkar salawase sabat nganti wus ganep pitung puluh taun.

**Sang Prabu Koresy paring palilah marang
para wong buwangan padha
mulih menyang ing nagarane**

36:22-23

Ez 1:1-4

²²Ing taun kang kawitane jamane Sang Prabu Koresy, ratu ing Nagara Persia, Pangeran Yehuwah ngebahake panggalihe Sang Prabu Koresy, ratu ing Persia mau -- iku supaya kelakona pangandikane kang kalairake lumantar Nabi Yeremia -- satemah banjur dhawuh ngundhangake ing saindenging karajane Sang Prabu Koresy, kanthi patrap lesan lan katulis pangumuman kang suraose mangkene: ²³“Mangkene dhawuhe Sang Prabu Koresy, ratu ing Persia: Sakehe karajan ing bumi wus kaparingake marang ingsun dening Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha saindenging langit. Panjenengane dhawuh marang ingsun supaya yasa padaleman kagem Panjenengane ana ing Yerusalem, kang ana

ing Yehuda. Panunggalanira kang kagolong umate, Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha, muga nunggila kalawan wong iku -- iku sunparengake mulih!”

EZRA

Prabu Koresy maringi palilah marang para wong buwangan mulih menyang ing nagarane

1:1-11

1 ¹Nalika taun kapisan jumenenge Prabu Koresy, ratu ing nagara Persia, supaya katetepana pangandika kang kalairake dening Nabi Yeremia, Sang Yehuwah ngosikake panggalihe Sang Prabu Koresy, ratu ing Persia mau, temahan panjenengane nuli ngundhangake ing saindenging karajane Prabu Koresy kalawan lesan lan katulis: ²“Mangkene dhawuhe Sang Prabu Koresy, ratu ing Persia: Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha sakurebe langit wus maringake sakehing karajan ing bumi marang ingsun; Panjenengane wus dhawuh marang ingsun ngyasakake padaleman kagem Panjenengane ana ing Yerusalem ing tanah Yehuda. ³Sapa wong panunggalanira kang kagolong umate, iku ditunggalake dening Allaha! Iku mangkata mulih menyang ing Yerusalem kang ana ing tanah Yehuda, lan yasaa padalemane Sang Yehuwah, Gusti Allaha Israel, yaiku Gusti Allah kang akedhaton ana ing Yerusalem. ⁴Dene sapa-sapaa kang isih kari, ana ing ngendi-endia bae anggone neneka, iku

dibiyantonana dening wong kang manggon tunggal sapanggonan selaka lan emas tuwin dandanan apadene kewan, karo maneh kang rupa pisungsung manasuka kanggo padalemane Gusti Allah kang akedhaton ana ing Yerusalem.”

⁵Ing kono para panggedhene darah yehuda lan Benyamin sarta para imam lan para wong Lewi, yaiku saben wong kang katetangi krekating atine dening Gusti Allah, supaya mangkat, banjur padha budhalan, arep mbangun padalemane Sang Yehuwah kang akedhaton ana ing Yerusalem. ⁶Dene sakehing tangga teparone padha mbiyantu piranti selaka tuwin emas lan rajabrana sarta kewan, apadene kang peni-peni, iku kejaba apa kang kapisungsungake kalawan manasuka.

⁷Sang Prabu Koresy uga dhawuh ngwedalake pirantine padalemane Sang Yehuwah kang wus dijarah dening Sang Prabu Nebukadnezar saka ing Yerusalem lan diselehake ana ing kabuyutane allah. ⁸Prabu Koresy ratu ing Persia mau anggone ngwedalake iku dipanggedheni dening Sang Mitredat, wedana gedhong kraton, kang nacakake iku kabeh ana ing ngarsane Sang Sesbazar, panggedhene bangsa Yehuda.

⁹Iki pratelane: bokor mas telung puluh, bokor selaka sewu, lading sangalikul, ¹⁰tuwung mas telung puluh, tuwung selaka patang atus sepuluh, piranti liya-liyane sewu. ¹¹Sakehing piranti mas lan selaka iku gunggungé limang ewu patang atus.

Iku kabeh digawa Sesbazar, nalika para wong buwangan mau padha kairid mulih saka ing tanah Babil menyang ing Yerusalem.

Pratelane bab wong-wong kang mulih saka ing pambuwangan

2:1-70

2¹ Iki pratelane bab wong ing propinsi Yehuda kang padha budhal mulih saka ing pambuwangan, yaiku para tawanan kang biyen padha diboyongi menyang ing tanah Babil dening Sang Prabu Nebukadnezar, ratu ing Babil, kang padha bali mulih menyang ing Yerusalem lan tanah Yehuda menyang ing kuthane dhewe-dhewe. ² Tekane padha kairid dening Sang Zerubabel, Yesua, Nehemya, Seraya, Reelaya, Mordekhai, Bilsan, Mispar, Bigwai, Rehum lan Baana.

Iki dhaftare wong-wong bangsa Israel: ³ bani Paros: rong ewu satus pitung puluh loro; ⁴ bani Sefaca: telung atus pitung puluh loro; ⁵ bani Arakh: pitung atus pitung puluh lima; ⁶ bani Pahat-Moab, iya iku anak-anake Yesua lan Yoab: rong ewu wolung atus rolas; ⁷ bani Elam: sewu rong atus seket papat; ⁸ bani Zatu: sangang atus patang puluh lima; ⁹ bani Zakai: pitung atus sewidak; ¹⁰ bani Bani: nem atus patang puluh loro; ¹¹ bani Bebai: nem atus telulikur; ¹² bani Azgad: sewu rong atus rolikur; ¹³ bani Adhonikam: nem atus sewidak nenem; ¹⁴ bani Bigwai: rong ewu seket nenem; ¹⁵ bani Adin: patang atus seket papat; ¹⁶ bani

Ater, yaiku bani Hizkia: sangang puluh wolu; ¹⁷bani Bezai: telung atus telulikulur; ¹⁸bani Yora: satus rolas; ¹⁹bani Hasum: rong atus telulikulur; ²⁰bani Gibar: sangang puluh lima; ²¹saka Betlehem: satus telulikulur; ²²para wong Netofa: seket nenem; ²³saka Anatot: satus wolulikulur; ²⁴saka Asmawet: patang puluh loro; ²⁵saka ing Kiryat-Arim, Kefira lan Beerot: pitung atus patang puluh telu; ²⁶saka ing Rama lan Gaba: nem atus selikulur; ²⁷saka ing Mikhmas: satus rolikur; ²⁸saka ing Betel lan Ai: rong atus telulikulur; ²⁹saka ing Nebo: seket loro; ³⁰bani Magbis: satus seket nenem; ³¹bani Elam, yaiku Elam liyane: sewu rong atus seket papat; ³²bani harim: telung atus rong puluh; ³³para wong saka ing Lod, ing Hadid lan ing Ono: pitung atus selawe; ³⁴saka Yerikho: telung atus patang puluh lima; ³⁵bani Senaa: telung ewu nem atus telung puluh.

³⁶Iki pratelane para imam:

bani Yedaya, iya iku kulawangane Yesua: sangang atus pitung puluh telu; ³⁷bani Imer: sewu seket loro; ³⁸bani Pasyhur: sewu rong atus patang puluh pitu; ³⁹bani Harim: sewu pitulas.

⁴⁰Iki para wong Lewi:

bani Yesua lan Kadmiel, yaiku tedhake Hodawya: pitung puluh papat.

⁴¹Iki para pasindhèn:

bani Asaf: satus wolulikulur.

⁴²Iki turune para jaga-gapura: bani Salum, bani Ater, bani Talmon, bani Akub, bani Hatita,

bani Sobai, iku kabeh gunggungé satus telung puluh sanga.

⁴³ Iki para abdi ing padalemane Gusti Allah:

bani Ziha, bani Hasufa, bani Tabaot;

⁴⁴ bani Keros, bani Siaha, bani Padon;

⁴⁵ bani Lebana, bani Hagaba, bani Akub,

⁴⁶ bani Hagab, bani Samlai, bani Hanan;

⁴⁷ bani Gidel, bani Gahar, bani Reaya;

⁴⁸ bani Rezin, bani Nekoda, bani Gazam;

⁴⁹ bani Uza, bani Paseah, bani Besai;

⁵⁰ bani Asna, bani Meunim, bani Nefusim;

⁵¹ bani Bakbuk, bani Hakufa, bani Harhur;

⁵² bani Bazlut, bani Mehida, bani Harsa;

⁵³ bani Barkos, bani Sisera, bani Temah;

⁵⁴ bani Neziah, bani Hatifa.

⁵⁵ Iki turune para abdine Prabu Suleman:

bani Sotai, bani Soferet, bani Peruda;

⁵⁶ bani Yaala, bani Darkon, bani Gidel;

⁵⁷ bani Sefaca, bani Hatil, bani Pokheret-

Hazebaim, bani Ami. ⁵⁸ Sakehe para abdi

ing padalemaning Allah lan turune para

abdine Prabu Suleman iku gunggungé

ana telung atus sangang puluh loro.

⁵⁹ Iki wong-wong kang bali saka Tel-Melah,

Tel-Harsa, Kerub, Adan lan Imer, nanging

padha ora bisa nelakake kulawangsane lan

sara-silahe, apa iya kagolong bangsa Israel

apa dudu: ⁶⁰ bani Delaya, bani Tobiya, bani

Nekoda, gunggung nem atus seket loro; ⁶¹ lan

saka antarane para imam: bani Habaya, bani

Hakos, bani Barzilai. Barzilai iku ngalap somah

saka Barzilai, wong Gilead, lan wiwit nalika

samana disebut manut jenenge kulawarga

iku. ⁶²Iku padha nitipriksa apa jenenge padha kasebut ing sara-silah, nanging ora tinemu, temah padha dianggep ora suci, lan ora diparengake nglenggahi kaimaman. ⁶³Lan tumrap wong-wong mau kadhawuhake dening kepala dhaerah, manawa ora diparengake mangan sesaosan kang suci pinunjul, nganti ana imam kang jumeneng kang ngasta Urim lan Tumim.

⁶⁴Sagolongane wong kabeh iku mau gunggungane ana patang puluh loro ewu telung atus sewidak; ⁶⁵iku kejaba bature lanang lan wadon kang cacache pitung ewu telung atus telung puluh pitu. Ing antarane ana pasindhèn lanang lan wadon rong atus. ⁶⁶Jarane ana pitung atus telung puluh nenem, bihale rong atus patang puluh lima; ⁶⁷untane patang atus telung puluh lima, kuldine nem ewu pitung atus rong puluh.

⁶⁸Para sesirahing kulawarga, nalika sowan menyang ing padalemane Sang Yehuwah ing Yerusalem, ana sawatara kang ngaturake pisungsung manasuka kanggo pembanguning padalemaning Allah ana ing panggonane lawas. ⁶⁹Padha ngaturake pisungsung ing sakadare minangka wragade pagawean rupa mas sawidak siji ewu dirham, selaka limang ewu mena, apadene klambi rangkepan panganggone para imam satus iji.

⁷⁰Dene para imam lan para wong Lewi sarta uga saperanganing rakyat, para pasindhèn lan para jaga-gapura tuwin para abdining padalemaning Allah padha manggon ana ing

kutha-kuthane, mangkono uga wong Israel liyane kabeh iya padha manggon ana ing kuthane dhewe-dhewe.

Pembanguning misbyah

3:1-7

3¹ Bareng ngancik sasi kapitu, sawuse wong Israel padha manggon ana ing kutha-kuthane, nuli rakyat kabeh pada saiyeg nglumpuk ana ing Yerusalem. ² Imam Yesua, putrane Imam Yozadak kanthi sadulure para imam, karo Sang Zerubabel putrane Sang Sealtiel karo para sadhereke banjur padha tumandang mbangun misbyah, kagungane Gusti Allaha Israel, kanggo nyaosake kurban obaran, condhong karo kang wus kapacak ana ing Torete Nabi Musa, abding Allah. ³ Misbyahe diadegake ana ing panggonane lawas, sanadyan padha wedi marang bangsa kang manggon ing kono, nuli padha nyaosake kurban obaran marang Pangeran Yehuwah ana ing misbyah iku, kurban obaran ing wayah esuk lan sore. ⁴ Karodene padha netepi riyaya Tancebing Tarub condhong karo kang wus kapacak, sarta ing sadina-dina nyaosake kurban obaran, miturut cacah kang wus katamtokake yaiku saben dina, kaya kang wus kapranata, kanggo ing dina iku. ⁵ Lan wiwit ing dina iku dianakake kurban obaran kang tetep, uga kanggo ing tanggal anyar lan saben dina riyaya kang suci kagem Sang Yehuwah, apadene saben-saben ana

wong kang nyaosake kurban manasuka katur marang Pangeran Yehuwah.

⁶Anggone padha miwiti nyaosake kurban obaran marang Sang Yehuwah iku ing sasi kapitu mau tanggal sapisan, sanadyan padalemane suci Sang Yehuwah durung tinalasan. ⁷Nuli padha ngwenehi dhuwit marang para tukang batu lan tukang kayu, sarta ngwenehi pangan lan omben-omben tuwin lenga marang wong Sidon lan Tirus, supaya padha nggawaa kayu eres saka ing pagunungan Libanon nganti tekan segara ing sacedhake Yafo, miturut idin kang wis diparingake dening Sang Prabu Koresy ratu ing Persia.

Masang pandhemening Padaleman Suci

3:8-13

⁸Bareng nyandhak taun kang kapindho sawuse padha teka ing padalemaning Allah ing Yerusalem ing sasi kapindho, Sang Zerubabel putrane Sang Sealtiel lan Imam Yesua putrane Imam Yozadak karo para sadhereke liyane, yaiku para imam lan para wong Lewi, apadene sakehe wong kang padha bali saka ing tawanan menyang ing Yerusalem, padha wiwit tumandang ing gawe, sarta padha matah para wong Lewi kang umur rong puluh taun sapandhuwur supaya padha ngulat-ulatake pagawean mbangun padalemaning Pangeran Yehuwah. ⁹Imam Yesua karo para putrane lan para sadhereke tuwin Sang Kadmiel karo

para putrane para wong Yehuda padha saiyeg ngulat-ulatake wong kang padha nglakoni pagawean tumrap ing padalemane Gusti Allah. Mangkono uga bani Henadad karo para putrane lan sadhereke, para wong Lewi.

¹⁰Anadene nalika para tukang padha masang tetalese padalemane sang Yehuwah, para imam banjur padha mapan klawan manganggo miturut kalungguhane kambi nggawa kalasangka, sarta para wong Lewi, bani Asaf, klawan nggawa kecer, kanggo ngluhurake Sang Yehuwah miturut tatanane Sang Prabu Dawud, ratu ing Israel. ¹¹Klawan sesauran anggone padha ngidungake repen pepujian lan pangucap sokur kagem Sang Yehuwah: “Amarga Pangeran iku asih darma! Sih-susetyane iku langgeng tumrap Israel!” Lan wong saumat kabeh padha surak-surak sora kalawan memuji marang Sang Yehuwah, awit padalemane Pangeran Yehuwah wus tinalasan.

¹²Nanging panunggalane para imam lan para wong Lewi sarta para kepalaning kulawangsa kang wus tuwa, sarta isih menangi padalemane kang dhingin, akeh kang padha nangis karanta-ranta, nalika ndeleng wong padha masang tetalese padaleman iku, mangka wong akeh padha surak-surak seru marga saka bungahe. ¹³Wong-wong nganti ora padha bisa mbedakake swarane wong surak-surak marga saka bungah karo swaraning tangise rakyat, amarga wong akeh

padha surak-surak sora, swarane nganti keprungu saka ing kadohan.

**Pembangune kutha Yerusalem
kandheg marga saka panglawane
bangsa kang manggon ing kono**

4:1-23

4¹ Bareng satrune wong Yehuda lan Benyamin padha krungu, yen wong kang mulih saka ing pambuwangan iku padha mbangun padaleman suci kagem Sang Yehuwah, Gusti Allaha Israel,² banjur padha nemoni Sang Zerubabel lan para kepalaning kulawangsa, sarta padha matur: “Kula sami kalilana tumut mbangun kaliyan panjenengan sadaya, ujer kula inggih sami ngabekti dhumateng Gusti Allah panjenengan sami kados panjenengan, lan inggih tansah sami kula saosi kurban wiwit jamanipun Sang Prabu Ezar-Hadon, ratu ing Asyur, ingkang dhawuh mindhah kula mriki.”³ Nanging Sang Zerubabel lan Imam Yesua tuwin para kepalaning kulawangsane Israel liyane iku padha calathu marang wong-wong mau: “Ing sarehne punika urusan kula piyambak, bab mbangun padaleman kagem Gusti Allah kula punika, mila kula piyambak ingkang badhe sami mbangun kagem Pangeran Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, kados ingkang sampun kadhawuhaken dhateng kula sadaya dening Sang Prabu Koresy, ratu ing nagari Persia.”

⁴Ing kono bangsa kang manggon ing kono mau nuli padha gawe kendhoning krekate para wong Yehuda lan padha njalari wedi mbangun. ⁵Malah nalika jamane Sang Prabu Koresy, ratu ing nagara Persia, nganti tumeka ing jumenenge Sang Prabu Dharius, ratu ing nagara Persia, wong-wong mau padha mbeseli para juru ngembani prakara supaya nglawan para wong Yehuda amrih wurunga ada-adane.

⁶Nalika jumenenge Sang Prabu Ahasyweros ing wiwitane anggone ngasta paprentahan, wong mau padha ngunjukake layang panggugat tumrap para wong kang wus padha manggon ing Yehuda lan ing Yerusalem. ⁷Lan nalika jumenenge Prabu Artahsasta, Bislam, Mitredat lan Tabeel karo para kanthine liyane banjur padha nulis layang konjuk marang Sang Prabu Artahsasta, ratu ing Persia.

Layange mau katulis mawa basa Aram kanthi kajarwakake: ⁸“Bupati Rehum kaliyan Simsai, juru-serat, sampun sami damel serat bab Yerusalem, konjuk dhumateng Sang Prabu Artahsasta, ingkang isinipun mekaten: ⁹-- Bupati Rehum kaliyan Simsai, juru-serat, sarta para prakancanipun, para hakim saha para punggawa saandhahanipun, tiyang Persia, tiyang saking Erekh, tiyang saking Babil, saha tiyang saking Susan, inggih punika tiyang Elam ¹⁰tuwin bangsa-bangsa sanesipun, ingkang dipun pindhah dening panjenenganipun Sang Asnapar ingkang agung lan minulya, sarta kadhawuhan manggen wonten ing kitha Samaria lan ing tlatah sanesipun sakilenipun

benawi Efrat.” ¹¹ Iki turunane layang kang diunjukake marang panjenengane: “Konjuk ing ngarsa dalem Sang Prabu Artahsasta, saking kawula para abdi dalem, para tiyang ingkang wonten ing wewengkon sakilening benawi Efrat. ¹² Mugi kauningana ing Sang Prabu, bilih tiyang Yahudi ingkang sami bidhal saking ngarsa dalem dhateng ing panggenan kawula punika sampun sami dumugi ing Yerusalem. Tiyang-tiyang wau sapunika saweg mbangun kitha ingkang tiyangipun sami duraka lan dursila punika, sami ndandosi balowartinipun sarta nyantosakaken tetalesipun. ¹³ Inkang punika mugi kauningana ing Sang Prabu, bilih, manawi kitha punika sampun kabangun malih sarta balowartinipun sampun rampung, tiyangipun boten badhe asok paos saha bulubekti utawi beya malih, temah damel kapitunanipun para ratu. ¹⁴ Wondene sapunika sarehning kawula sampun sami gadhah sesambetan kaliyan Sang Prabu, sarta boten saged ningali, Sang Prabu angsal panacad, pramila kawula sami kengkenan ngaturi uninga dhumateng Sang Prabu, ¹⁵ supados kawontenaken panitipriksa ing serat babadipun para leluhur dalem. Panjenengan dalem lajeng badhe manggih ing serat babad ngriku sarta badhe nguningani bilih kitha punika pancen sampun dados kitha duraka, ingkang tansah njalari pitunanipun para ratu tuwin ing dhaerah-dhaerah, punapa malih tiyang isinipun sampun wiwit kina mila tansah ngwontenaken pageger, ngantos kitha punika dados risak.

¹⁶ Kawula sami ngaturi pirsu dhumateng Sang Prabu, manawi ngantos kelampahan kitha punika kabangun malih saha balowartinipun sampun rampung, panjenengan dalem temah boten badhe kagungan jajahan malih wonten ing sakilenipun benawi Efrat.”

¹⁷ Sang Prabu banjur paring wangsulan mangkene: “Tumekaa marang bupati Rehum lan Simsai juru-tulis sarta para kanca-kanca liyane kang padha manggon ana ing Samaria lan dhaerah liyane ing sabrange bengawan Efrat. Salam! ¹⁸ Lah saiki layang paturan kang sira unjukake marang ingsun iku wus kawaca ana ing ngarsaningsun kanthi gamblang:

¹⁹ sarta ingsun iya wus paring dhawuh nitipriksa, tinemune panitipriksa mau yaiku manawa nagara iku pancen wiwit ing kuna mula mbangkang marang para ratu, sarta wong saisining nagara iku tansah tumindak duraka lan mbalela. ²⁰ Karodene ing Yerusalem kono dhek biyen tau ana ratu-ratune kang kwasa, kang padha ngereh satlatah sabrange bengawan Efrat, sarta panjenengane iku kang padha disaosi pajeg, bulubekti lan beya. ²¹ Kang iku padha prentahna wong mau supaya padha lerena, aja nganti kutha iku dibangun maneh, sadurunge ingsun paring dhawuh. ²² Lan padha nggatekna temenan, supaya sira aja nganti tledhor ing bab iki. Apa ta paedahe, yen kang marakake kapitunane para ratu iku saya wuwuh akeh?”

²³ Wondene bareng turunaning layange Sang Prabu Artahsasta kawacakake marang

Sang Rehum, lan Simsai, juru-tulise sarta para kanca-kancane, wong iku banjur padha budhal menyang Yerusalem, nemoni para wong Yahudi sarta padha dipeksa kanthi keras supaya padha leren anggone nyambut-gawe.

Pembangunan kawiwitan maneh klawan palilahe Sang Prabu Dharius

4:24--6:12

²⁴Ing nalika samana pegawean pembanguning padalemane Gusti Allah ing Yerusalem mandheg sarta tetep mandheg nganti tumeka jumenenge Sang Prabu Dharius ratu ing nagara Persia ing taun kapindhone.

5¹Nanging Nabi Hagai lan Nabi Zakharia bin Idho, nabi loro mau padha meca tumrap para wong Yahudi kang manggon ana ing Yahuda lan ing Yerusalem, atas asmane Gusti Allahe Israel, kang nganthi wong loro iku. ²Ing wektu samana Sang Zerubabel, putrane Sang Sealtiel lan Imam Yesua bin Yozadak mbangun padalemane Allah kang ana ing Yerusalem. Wong mau padha diamping-ampingi sarta dibiyantu dening para nabining Allah. ³Nanging ing nalika samana Sang Tatnai, bupati ing sabrang kulone bengawan Efrat, ngrawuhi bebarengan karo Sang Syetar-Boznai lan kanca-kancane, lan mangkene pangandikane marang para wong mau: "Sapa kang maringi prentah marang kowe mbangun padaleman iki sarta ngrampungake balowarti iki?" ⁴Banjur padha didangu uga: "Sapa jenenge wong kang

padha ngadegake bangunan iki?”⁵ Nanging paningale Gusti Allah tansah mirsani para tetuwane wong Yahudi, satemah ora dipeksa leren dening wong-wong iku, nganti prakara iki katur marang Sang Prabu Dharius, lan wus ana wangsulan tumrap prakara iki.

⁶Ing ngisor iki turunane layang kang diaturake marang Sang Prabu Dharius saka Sang Tatnai, bupati ing sakulone bengawan Efrat karo Sang Syetar-Boznai sarta kancakancane, para punggawa dhaerah sakulone bengawan Efrat.⁷ Wong-wong mau padha ngaturake palapuran tinulis mangkene:

“Konjuk ing ngarsa dalem Sang Prabu Dharius, tentrem rahayu!⁸ Mugi kauningana ing Sang Prabu, bilih kawula sampun sami dhateng ing tanah Yahuda, dhateng ing padalemanipun Allah Inggang Mahaagung. Padaleman punika saweg kabangun mawi sela inggang ageng-ageng sarta tembokipun karangkepan gebyog lan anggenipun nindakaken padamelan punika klayan saestu, sarta panggarapipun tumindak rancag.⁹ Para sesepuh ing ngriku lajeng sami kawula takeni lan makaten tembung kawula: Sapa kang mrentahi kowe mbangun padaleman iki lan ngrampungake tembok iki?¹⁰ Punapa malih ugi sami kawula takeni nama-namanipun, supados kenginga kawula aturaken ing ngarsanipun gusti kawula, kaliyan nyatheti namanipun inggang sami dados sesepuhipun.¹¹ Tiyang wau tumunten sami mangsuli dhateng kawula, tembungipun makaten: Kula

punika sami abdinipun Gusti Allahipun langit lan bumi, punapa dene kula mbangun malih padaleman ingkang sampun kaadegaken pinten-pinten taun saderengipun punika, kaadegaken saha karampungaken dening satunggaling ratunipun Israel ingkang agung. ¹² Nanging sarehning para leluhur kula sami memungu bebendunipun Gusti Allahing langit, pramila lajeng dipun ulungaken dhateng ing astanipun Sang Prabu Nebukadnezar, ratu ing Babil, bangsa Kasdim, ingkang nggempur padaleman wau saha tiyangipun sami dipun boyongi dhateng tanah Babil kadadosaken tawanan. ¹³ Nanging ing taun kapisan jamanipun Sang Prabu Koresy, ratu ing Babil, Sang Prabu Koresy tumunten ndhawuhaken prentah supados mbangun padalemaning Allah punika. ¹⁴ Malah sadaya pirantosing padalemaning Allah ingkang arupi mas tuwin selaka, ingkang suwaunipun dipun pundhuti Sang Prabu Nebukadnezar saking padaleman suci ingkang wonteng ing Yerusalem ingkang lajeng kalebetaken ing padaleman suci ing Babil, punika ugi sami kapundhut Sang Prabu Koresy saking padaleman suci ing Babil lan dipun pasrahaken dhateng tiyang ingkang nama Sesbazar ingkang sampun kawisudha dados bupati. ¹⁵ Punika dipun dhawuhi makaten: Piranti iki padha jupukana nuli mangkata lan kadekeka ing padaleman suci ing Yerusalem, apadene padalemane Allah iku kadhawuhana mbangun maneh ana ing panggonane lawas. ¹⁶ Bupati Sesbazar punika

wau lajeng rawuh sarta masang tetalesing padalemaning Allah ingkang wonten ing Yerusalem, lan wiwit kala semanten ngantos dumugi sapriki anggenipun dipun bangun, namung kemawon dereng rampung. ¹⁷ Pramila manawi wonten keparenging karsa dalem Sang Prabu, mugu wontena dhawuh dalem nitipriksa ing gedhong raja-brana kagungan dalem Sang Prabu ingkang wonten ing Babil ngriku, punapa sayektos wonten dhawuh dalem Sang Prabu Koresy, supados mbangun padalemaning Allah wonten ing Yerusalem wau. Wasana kekancingan dalem Sang Prabu tunrap prekawis punika mugu lajeng kaparingna dhumateng kawula.”

6 ¹ Sawuse mangkono Sang Prabu Dharius banjur dhawuh nitipriksa ana ing gedhong raja-brana ing Babil, papan pasimpenane naskah-naskah. ² Wasana ing Akhmeta, beteng kang ana ing propinsi Media, tinemu ana gulungan kang isine mangkene:

³“Piyagem: Ing taun kapisan jamanipun Sang Prabu Koresy, Sang Prabu Koresy ndhawuhaken prentah makaten: Bab padalemaning Allah ing Yerusalem. Padaleman iku kabanguna maneh minangka panggonane wong nyaosake kurban sembelehan lan kurban genenan, dhuwure gedhong sawidak asta lan ambane sawidak asta. ⁴ Lan kudu dipasangu watu gedhe-gedhe telung larik lan kayu salarik. Dene wragade iku kajupukna saka ing gedhong rajabrananing kraton. ⁵ Apadene piranti mas lan selaka kang saka padalemane

Allah, kang padha dipundhut dening Sang Prabu Nebukadnezar saka ing padaleman ing Yerusalem sarta banjur digawa menyang Babil, iku padha kabalekna, supaya padha balia maneh menyang ing panggonane lawas, padha sira pernahna ana ing padalemaning Allah.”

⁶“Kang iku sira Tatnai, bupati ing dhaerah sabrange bengawan Efrat, lan Syetar-Boznai, dalah kanca-kancanira, para punggawa dhaerah sabrange bengawan Efrat, padha ngedoha saka ing kana. ⁷Pagawean mbangun padalemaning Allah iku toгна bae; bupatine wong Yahudi lan para tetuwane wong Yahudi kareben padha mbangun padalemaning Allah iku ana ing panggonane lawas. ⁸Apamaneh prentahingsun mungguh kang perlu sira tandukake marang tetuwane wong Yahudi tumrap pembanguning padalemane Allah iku mangkene: Saka pametune karajan, saka bulubekti ing dhaerah sabrange bengawan Efrat iku kaurusa kanthi tliti lan aja diendhe-endhe kawenehna marang wong-wong iku. ⁹Lan apa kang dibutuhake, kayata sapi lanang enom, wedhus gembel lanang, cempe kanggo kurban obaran konjuk marang Allahing swarga, mangkono uga gandum, uyah, anggur lan lenga, miturut pituduhe para imam ing Yerusalem, kabeh iku kudu kawenehake saben dina, aja nganti gothang, ¹⁰supaya padha bisa ngaturake kurban kang gawe renaning panggalihe Gusti Allahing swarga lan ndedonga kagem Sang Prabu dalah para putrane. ¹¹Sabanjure ing sun ngundhangake

dhawuh: Sapa kang nerak kekancingan iki, cagaking omahe kabedhola siji kagawe nyunduki wong iku ana ing pucuke, karodene omahe kadadekna jugrugan marga saka kang mengkono iku. ¹²Anadene Gusti Allah kang wus ngarsakake asmane dedalem ana ing kono iku, muga ngrebahna sadhengaha ratu lan sadhengaha bangsa kang kumlawe tangane sumedya nerak pututsan iki, lan ngrusak padalemaning Allah kang ana ing Yerusalem iku. Ingsun Dharius, kang ngundhangake dhawuh iki. Poma iku kaestokna temenan.”

**Pembangune wus rampung, padalemane
Gusti Allah disucekake sarta
riyaya Paskah kang kapisan**

6:13-22

¹³Sang Tatnai, bupati ing sabrange kulon bengawan Efrat, Syetar-Boznai lan sakanca-kancane banjur iya padha nglakoni kanthi nastiti miturut sadhawuhe Sang Prabu Dharius. ¹⁴Para tetuwane wong Yahudi padha mbanjurake anggone mbangun kanthi rancag, kaangsegake dening pamecane Nabi Hagai lan Nabi Zakharia bin Idho; iku iya nganti rampung miturut dhawuhe Gusti Allahe Israel lan dhawuhe Sang Prabu Koresy tuwin Sang Prabu Dharius, apadene Sang Prabu Artahsasta, ratu ing nagara Persia. ¹⁵Rampunge padaleman iku nalika tanggal kaping telu sasi Adar, iya iku ing taun kang

kaping neme jaman paprentahane Sang Prabu Dharius.

¹⁶ Wong Israel, para imam lan para wong Lewi tuwin wong liyane kang padha bali saka ing pambuwangan, banjur padha mahargya anggone ngresmekake padalemane Gusti Allah iku kalawan bungah-bungah. ¹⁷ Anggone ngresmekake padalemane Gusti Allah mau nganggo nyaosake kurban arupa sapi lanang satus, wedhus gembel lanang rong atus lan cempe wedhus gembel patang atus, sarta minangka kurban pangruwating dosa kanggo wong sabangsa Israel kabeh arupa wedhus berok lanang rolas, miturut cacahé talere Israel. ¹⁸ Kejaba iku uga mrenahake para imam ing golongane dhewe-dhewe lan para wong Lewi ing perangane dhewe-dhewe, gegayutan karo anggone padha nglakoni pangibadah marang Gusti Allah kang dedalem ana ing Yerusalem, nyondhongi kang tinulis ing kitabe Nabi Musa.

¹⁹ Lan ing tanggal patbelas sasi kapisan wong kang padha bali saka pamboyongan padha ngriyayakake Paskah. ²⁰ Sarehne para imam lan para wong Lewi iku padha sesuci barengan, mulane kabeh padha dadi suci. Banjur padha nyembeleh cempening Paskah kanggo sakehing wong kang padha bali saka ing pambuwangan lan kanggo sadulur-sadulure, yaiku para imam, sarta kanggo awake dhewe.

²¹ Dene kang padha mangan yaiku wong Israel kang padha mulih saka ing pambuwangan lan uga saben wong kang ngedohi kanajisane

para bangsa kang manggon ing kono sarta banjur manunggal karo wong Israel sumedya ngabekti marang Sang Yehuwah, Gusti Allahe Israel. ²²Wong mau uga padha mahargya riyaya roti tanpa ragi, suwene pitung dina karo bungah-bungah, amarga Pangeran Yehuwah wus damel bungahe; Panjenengane wus ngengakake panggalihe ratu ing nagara Asyur marang wong-wong mau, temah Sang Prabu banjur paring pambiyantu ing bab anggone nggarap padalemaning Allah, iya iku Gusti Allahe Israel.

**Imam Ezra kaampilan pangwasa dening
Sang Prabu nata pangibadah
ana ing padalemaning Allah**

7:1-28a

7 ¹Sawuse lelakon iku mau kabeh, nalika jumenenge Sang Prabu Artahsasta, ratu ing nagara Persia, Imam Ezra nuli mangkat, yaiku putrane Sang Seraya, bin Azarya bin Hilkia, ²bin Salum, bin Zadhok, ³bin Ahitub, bin Amarya, bin Azarya bin Merayot, ⁴bin Zerahya bin Uzi bin Buki ⁵bin Abisua bin Pinehas bin Eleazar bin Harun, yaiku Imam Agung Harun. ⁶Imam Ezra iku budhal saka ing Babil. Panjenengane iku ahli Kitab, putus ing Torete Nabi Musa, peparinge Sang Yehuwah Gusti Allahe Israel. Lan Sang Prabu maringi apa kang disuwun, amarga astane Pangeran Yehuwah ngayomi panjenengane.

⁷Sabanjure iya ana wong Israel sawatara golongan kang mangkat bali menyang Yerusalem lan uga para imam tuwin para wong Lewi, sarta para pasindhen, para jaga-gapura lan para abdi ing padalemane Gusti Allah; kelakone iku ing nalika taun kang kaping pitune jamane Sang Prabu Artahsasta. ⁸Rawuhe Imam Ezra ing Yerusalem iku ing sasi kalima, yaiku ing taun kang kaping pitune jamane Sang Prabu Artahsasta. ⁹Kabener ing sasi kapisan tanggal sapisan anggone budhal saka ing Babil, dene rawuhe ing Yerusalem ing sasi kalima tanggal sapisan, amarga ingayoman dening astane Gusti Allah kang asipat mirah. ¹⁰Amarga wus gembleng tekade Imam Ezra anggone arep nitipriksa lan nindakake Torete Sang Yehuwah, apadene mulang bab pranatan lan sarak ana ing Israel. ¹¹Iki turunane layang paringe Sang Prabu Artahsasta marang Imam Ezra, imam lan ahli Kitab, kang wasis ing bab isining sakehe pepaken lan pranatane Sang Yehuwah marang Israel:

¹²“Ingsun Artahsasta, ratuning para ratu, tumekaa marang Ezra, imam lan ahli Torete Gusti Allahing swarga, lan sabanjure. Ing saiki, ¹³ingsun wus ngundhangake dhawuh menawa saben wong ing karajaningsun kang kagolong wong Israel lumrah utawa para imame lan para wong Lewi, menawa duwe karep arep bali menyang Yerusalem, iku kalilan mangkat mbarengi lakunira. ¹⁴Sarehne sira iku kautus dening Sang Prabu lan para

juru-pirembag pitu, supaya nitipriksa tanah Yehuda lan Yerusalem wewaton angger-anggere Allahira kang dadi gondhelanira, ¹⁵ sarta nggawaa selaka lan mas kang dadi pisungsunge manasuka saka Sang Prabu lan para juru-pirembage konjuk marang Allahe Israel kang akedhaton ana ing Yerusalem ¹⁶ apadene sakehe selaka lan mas kang bakal sira tampani saka ing satlatahe propinsi Babil kabeh, sarta pisungsung manasuka sesaosane rakyat lan para imam kang kanggo marang padalemane Allahe ing Yerusalem, ¹⁷ mulane dhuwite sira anggoa tuku kanthi setiti sapi-sapi lanang, wedhus-wedhus gembel lanang lan cempe-cempe wedhus gembel kalawan kurban dhaharan lan kurban unjuk-unjukan, nuli padha sira saosna ing misbyah padalemane Allahira kang ana ing Yerusalem. ¹⁸ Dene mungguh kekarene mas lan selaka mau, sira lan para sadulurira kepareng migunakake iku kanggo apa bae kang padha sira anggep becik tumraping pangibadah ana ing padalemaning Allahira. Iku caosna marang Gusti Allahira. ¹⁹ Ngemungna prabot-prabot bae kang dipasrahake marang sira kanggo pangibadah ana ing ngarsane Allahira ing Yerusalem. ²⁰ Dene liyane sapira kang isih dibutuhake kanggo padalemaning Allahira, kang wragade dadi tanggunganira, iku kena sira bayar saka ing gedhong rajabrananing karajan. ²¹ Sawuse iku, ingsun, Sang Prabu Artahsasta wus ngundhangake dhawuh marang sakehing juru gedhong ing tlatah sabrange bengawan

Efrat mangkene: Apa sapanjaluke Imam Ezra, ahli Torete Gusti Allahing swarga, kudu katindakake kanthi nastiti, ²²kena nggunakake selaka nganti kehe satus talenta, gandum nganti satus kor, anggur nganti satus bat, lenga uga satus bat, lan uyah tanpa wates. ²³Samubarang kabeh kang adhedhasar dhawuhe Gusti Allahing swarga, iku kaestokna kanthi temen-temen kanggo marang padalemane Gusti Allahing swarga, supaya aja nganti paprentahane Sang Prabu lan para putrane katiban bebendu. ²⁴Karo maneh sira padha Sunparingi sumurup, ora samesthine yen sakehing para imam lan wong Lewi, para pasindhen, para jagagapura lan para abdi ing padalemaning Allah, padha kudu asok pajeg, bulubekti utawa beya. ²⁵Mulane sira, he Ezra, miturut ing kawicaksananing Allahira, kang kokanggo pathokan, sira ngadegna panggedhe-panggedhe lan hakim-hakim, supaya padha ngakimi rakyat kabeh kang manggon ana ing sabrange bengawan Efrat, yaiku wong-wong kang padha sumurup marang angger-anggering Allahira, dene sapa kang durung sumurup iku padha sira wulanga. ²⁶Saben wong kang ora ngestokake angger-anggering Allahira lan angger-anggere Sang Prabu kapatrapana paukuman klawan samesthine, dadia kaukum pati, kabuwang, kadhendha utawa kakunjara.”

²⁷Pinujia Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhur kita, kang kanthi mangkono wus karsa ngebahake panggalihe Sang Prabu,

satemah panjenengane banjur damel edi endahe padalemane Sang Yehuwah kang ana ing Yerusalem, ²⁸lan ndadekake aku dikasihi dening Sang Prabu lan para juru pirembage sarta sakehing panggedhene Sang Prabu kang kuwasa!

Pacawisaning laku

7:28b--8:30

(7-28b) Dene aku, sarehne kaayoman ing astane Sang Yehuwah Allahku, banjur gumregah sarta nglumpukake para panggedhe sawatara saka ing antarane wong Israel, padha dakajak bebarengan mangkat mulih.

8 ¹Iki daftare para panggedhening kulawangsa lan sarasilahe kang padha bebarengan budhal karo aku saka ing tanah Babil, nalika jaman paprentahane Sang Prabu Artahsasta: ²saka turune Pinehas: Gersom; saka turune Itamar: Dhaniel; saka bani Dawud: Hatus; ³bin Sekhanya; saka bani Paros: Zakharia, lan kanthine wong lanang kang padha kapacak ana ing sarasilah wong satus seket; ⁴saka bani Pahat-Moab: Elyoenai bin Zerahya, lan kanthine wong lanang rong atus; ⁵saka bani Zatu: Sekhanya bin Yahaziel, lan kanthine wong lanang telung atus; ⁶saka bani Adin: Ebed bin Yonatan lan kanthine wong lanang seket; ⁷saka bani Elam: Yesaya bin Atalya, lan kanthine wong lanang pitung puluh; ⁸saka bani Sefaca: Zebaja bin Mikhael lan kanthine wong lanang wolung puluh;

⁹ saka bani Yoab: Obaja bin Yehiel lan kanthine wong lanang rong atus wolulas; ¹⁰ saka bani Bani: Selomit bin Yosifya lan kanthine wong lanang satus sawidak; ¹¹ saka bani Bebai: Zakharia bin Bebai lan kanthine wong lanang wolulukur; ¹² lan saka bani Azgad: Yohanan bin Hakatan lan kanthine wong lanang satus sepuluh; ¹³ saka bani Adonikam, kang laire keru yaiku kang jenenge: Elifelet, Yehiel, lan Semaya, karo kanthine wong lanang sewidak; ¹⁴ apadene saka bani Bigwai, Utai lan Zabud, karo kanthine wong lanang pitung puluh.

¹⁵ Wong mau padha dakklumpukake ana ing pinggire kali kang mili anjog ing Ahawa, aku banjur padha lereb ana ing kono telung dina. Bareng daktiti-priksa, tinemu ana wonge Israel lumrah lan imam-imam, nanging ora ana wong-wonge bani Lewi. ¹⁶ Mulane aku tumuli kongkonan Eliezer, Ariel, Semaya, Elnatan, Yarib, Elnatan, Natan, Zakharia, lan Mesulam, kabeh iku panggedhe, apadene Yoyarib lan Elnatan, iku guru-guru, ¹⁷ iku padha dakweling supaya nemoni Idho, kepala dhaerah ing kutha Kasifya. Cangkeme padha dakiseni pitembungan tumuju marang Idho lan para sadulure, para abdi ing padalemane Gusti Allah ing kutha Kasifya kono supaya nggolekna wong kang padha nglakoni ayahan ana ing padalemane Allah kita. ¹⁸ Sarehne astane Gusti Allah kang sipat mirah ngayomi aku kabeh, aku banjur padha dikirimi wong kang wasis-wasis saka bani Mahli bin Lewi, bin Israel, yaiku Serebya saanak-anake lan

sadulur-sadulure, gunggung wong wolulas,¹⁹ apadene Hasabya lan Yesaya saka bani Merari, karo para sadulure lan anak-anake, gunggung wong rong puluh;²⁰ sarta maneh panunggalane para abdi ing padalemaning Allah, kang wus padha kaparingake dening Sang Prabu Dawud lan para panggedhe kang padha katetepake ngladeni marang wong-wong Lewi, kehe rong atus rong puluh, kabeh padha kadhaftar jenenge.

²¹ Aku tumuli ngundhangake puwasa ana ing pinggire kali Ahawa kono, kareben aku padha ngesorake dhiri ana ing ngarsane Gusti Allah kita sarta nyuwun slameting lakuku marang Panjenengane tumrap aku kabeh, anak-anaku apadene tumrap sabarang darbekku kabeh. ²² Amarga aku isin saupama nyuwuna wadya-bala lan wadya-bala jaranan marang Sang Prabu kang rumeksa marang aku kabeh lan kang nanggulangi mungsuh ana ing dalan, mulane mangkono amarga aku wus padha matur marang Sang Prabu: "Astaniipun Gusti Allah kawula punika ngayomi dhateng sakathahipun tiyang ingkang ngupadosi ing Panjenenganipun, murih wilujeng, nanging sakathahipun tiyang ingkang nyingkur Panjenenganipun punika sami dipun dhawahi ing pangwaos saha bebendunipun." ²³ Dadine aku banjur padha puwasa sarta padha ngunjukake bab iku marang Gusti Allah lan Gusti Allah uga nyembadani panyuwunku.

²⁴ Aku tumuli miji pangareping imam rolas, yaiku: Serebya lan Hasabya karo

para sadulure wong sepuluh. ²⁵ Aku banjur nimbangake selaka lan mas apadene piranti-piranti, yaiku pisungsung-pisungsung mligi kanggo padalemane Gusti Allah kita, yaiku pisungsunge Sang Prabu, para juru-pirembage lan para panggedhe apadene sakehe para wong Israel kang ana ing kana. ²⁶ Aku uga nimbang kang banjur dakpasrahake marang ing tangane: selaka nem atus seket talenta, lan piranti selaka pengaji satus talenta, emas satus talenta, ²⁷ tuwung emas rong puluh kang pengaji sewu dirham, apadene piranti tembaga murni kang gumilap lan endah kaya mas rong iji. ²⁸ Sarta aku banjur kandha marang wong-wong mau: “Kowe iku padha wong sengkeran sumaos marang Sang Yehuwah lan piranti-piranti iki uga padha dadi sengkeran suci, sarta selaka lan mase iki dadi pisungsung manasuka konjuk marang Sang Yehuwah Gusti Allaha para leluhurmu; ²⁹ iku rawatana lan reksanen, nganti tumeka wektune katimbang, ana ing sangarepe para pangareping imam lan para wong Lewi tuwin para panggedhening kulawangsane wong Israel ing Yerusalem, ing gedhong-gedhong padalemane Sang Yehuwah.” ³⁰ Para imam lan para wong Lewi iku banjur padha nampani selaka lan mas tuwin piranti-piranti kang wus katimbang iku, bakal digawa menyang ing Yerusalem, menyang ing padalemane Gusti Allah kita.

Teka ing Yerusalem

8:31-36

³¹ Sawuse mangkono aku tumuli padha budhalan saka ing pinggire kali Ahawa menyang Yerusalem, yaiku nalika sasi kapisan tanggal ping rolas, ngener Yerusalem, lan astane Gusti Allah kita ngayomi marang kita, sarta ngedohake kita saka ing tangane mungsuh lan begal. ³² Wusana lakuku wus tekan ing Yerusalem, aku banjur padha leren telung dina. ³³ Ing dina kaping pate selaka lan mas tuwin piranti-piranti mau nuli padha katimbangan ana ing padalemaning Allah kita kaseksenan dening Imam Meremot bin Uriya, kalawan diamping-ampingi Imam Eleazar bin Pinehas lan kabiyantu dening wong Lewi, yaiku Yozabad bin Yesua lan Noaja, bin Binui. ³⁴ Kabeh mau padha diwilang lan ditimbang maneh lan gunggunging bobote dibukoni.

³⁵ Ing wektu iku uga wong kang wus padha bali saka ing tawanan, yaiku kang wus padha bali saka ing pambuwangan mau banjur padha nyaosake kurban obaran marang Gusti Allaha Israel arupa sapi lanang rolas kanggo wong Israel sabangsa kabeh, wedhus gembel lanang sangang puluh nenem, cempe wedhus gembel pitung puluh pitu, lan wedhus berok lanang rolas kanggo kurban pangruwating dosa, kabeh padha kanggo kurban obaran katur marang Sang Yehuwah. ³⁶ Karodene padha nyaosake layang dhawuhe Sang Prabu marang

para wakile Sang Prabu lan para bupati ing dhaerah sabrange kulon bengawan Efrat, lan para priyagung mau padha paring sumbangan marang bangsa kita lan marang padalemane Gusti Allah.

Imam Ezra ngakeni dosaning wong Israel sajroning pandonga

9:1--10:44

9¹ Sawuse lelakon iku mau kabeh, para panggedhe nuli padha ngrawuhi aku lan ngandika: "Umat Israel saha para imam tuwin para tiyang Lewi punika sami boten nebihi para tiyang ing tanah ngriki saha lampahipun ingkang nistha, inggih punika tiyang Kanaan, tiyang Het, tiyang Feris, tiyang Yebus, tiyang Amon, tiyang Moab, tiyang Mesir saha tiyang Amori.² Amargi ngalap anak-anakipun estri kangge badanipun piyambak utawi kangge anak-anakipun jaler, temah wiji ingkang suci campur kaliyan para tiyang ing tanah ngriki, malah ingkang sami miwiti nglampahi pandamel ingkang boten setya punika para pangageng saha para ingkang nyepeng pangwaos."

³ Bareng aku krungu prakara kang mangkono iku, aku tumuli nyuwek sandhanganku lan jubahku sarta njabuti rambutku lan jenggotku tuwin banjur ndheprok dheleg-dheleg.

⁴ Sakehing wong kang gumeter saka wedine marang pangandikane Gusti Allahe Israel, marga saka panerake wong pambuwangan

kang ora setya iku tumuli padha nglumpuk ana ing ngarepku, nanging aku isih tetep ndheprok bae klawan dheleg-dheleg, nganti tumeka wayah kurban sore. ⁵ Bareng wayah kurban sore iku aku banjur ngadeg saka enggonku nyiksa awakku, sarta jengkeng kanthi isih nganggo sandhanganku kang suwek lan ngegarake tanganku marang Sang Yehuwah Allahku, ⁶ lan aturku: “Dhuh Allah kawula, kawula nandhang wirang saha tampi panajad, ngantos boten wani tumenga dhumateng Paduka, dhuh Allah kawula, amargi dosa kawula tumpuk-undhung ngungkuli sirah kawula saha kalepatan kawula ngantos sundhul ing langit. ⁷ Wiwit nalika jamanipun para leluhur kawula ngantos dumugi ing dinten punika kalepatan kawula ageng, lan jalaran saking dosa kawula, kawula sadaya, para ratu kawula tuwin para imam kawula sami kaulungaken dhateng para ratu ing tanah ngamanca, dhateng pangwaosing pedhang, dhateng pambucalan saha sami kajarah rayah tuwin sami karemehaken wonten ing ngajenging tiyang kathah, kadosdene ingkang kelampahan ing dinten punika. ⁸ Lan ing samangke, saweg kemawon kawula sami ngraosaken sih-palimirma paringipun Sang Yehuwah Gusti Allah kawula, ingkang nilari kawula tiyang ingkang sami oncat, saha maringi papan padunungan wonten ing panggenan ingkang suci, satemah mripat kawula sami kadadosaken padhang dening Gusti Allah, sarta kawula sami kaparingan lega

sakedhik ing salebetipun pangawulan kawula.
⁹Amargi sanadyan kawula sami kaabdekaken, ewadene salebetipun pangawulan punika, Gusti Allah kawula boten ngantos negakaken kawula, malah ngangsalaken sih kadarman kangge kawula wonten ing ngarsanipun para ratu ing Persia temah sami kaparingan adheng, saged mbangun padalemaning Allah kawula sarta ngadegaken malih jugruganipun, sarta malih kaparingan tembok pangayoman wonten ing tanah Yehuda saha ing Yerusalem.

¹⁰Nanging lah samangke, dhuh Allah kawula, sasampunipun punika sadaya kawula badhe matur punapa? Amargi kawula sampun nglirowakaken pepaken Paduka, ¹¹ing kang sampun Paduka dhawuhaken lumantar para abdi Paduka, para nabi punika, kanthi pangandika: Tanah kang sira parani lan bakal sira darbeki iku tanah kang najis, marga saka kanajisane para kang manggon ing tanah iku, iya marga saka anggone padha tumindak rusuh nistha kanthi kanisthane ana ing saindenging nagara wiwit ing poncot tekan ing poncot. ¹²Kang iku sira aja nganti ngwenehake anak-anakira wadon marang anake lanang bangsa-bangsa iku lan aja ngalap anak-anake wadon kanggo anakira lanang. Sira aja mbudidaya ngolehake kabegjan lan karaharjan kanggo wong-wong iku nganti ing salawas-lawase, supaya sira padha dadi rosa lan padha mangan pametune tanah kang becik, apadene padha marisake tanah iku marang anak-anakira nganti ing

salawas-lawase. ¹³ Sasampunipun kawula ngraosaken samukawis punika sadaya ingkang margi saking piawon kawula, saha awit saking kalepatan kawula ingkang ageng, dhuh Allah kawula, mangka Paduka boten paring paukuman ingkang timbang kaliyan dosa kawula, malah kawula taksih Paduka paringi kekantunan ingkang oncat semanten kathahipun punika, ¹⁴ ing samangke kawula kok lajeng sami nglirwakaken malih dhateng pepaken Paduka srana bebesanan kaliyan para bangsa ingkang nistha punika? Manawi makaten mesthi kawula sami badhe Paduka bendoni ngantos tumpes tapis, temah sampun boten wonten kekantunanipun satunggal-tunggal ingkang gesang utawi oncat. ¹⁵ Dhuh Yehuwah, Gusti Allahipun Israel, Paduka punika mahaadil, amargi kawula sami taksih dipun parengaken lestantun kados dene tiyang ingkang oncat, kadosdene ingkang kelampahan ing dinten punika. Lah sapunika kawula sami sowan wonten ing ngarsa Paduka, klayan mbekta kalepatan kawula. Mangka saestunipun ing salebeting kawontenan ingkang makaten wau, boten wonten tiyang ingkang saged lestantun wonten ing ngarsa Paduka.”

10 ¹ Nalika Imam Ezra ndedonga lan ngakoni lepat klawan muwun lan nggloso ana ing ngarepane padalemaning Allah, ana golongan wong Israel kang luwih dening akeh cacahé kang padha nglumpuk ana ing ngarsane, wong lanang lan wong

wadon, dalah bocah-bocah sarta padha nangis kalawan sora. ²Nuli Sekhanya bin Yehiel, panunggalane bani Elam, matur marang Imam Ezra: “Kawula sampun sami nglampahi pandamel ingkang boten setya dhumateng Gusti Allah kawula, margi kawula sami sesemahan kaliyan tiyang estri sanes bangsa ing tanah ngriki. Ewasamanten ing samangke inggih taksih wonten pangajeng-ajeng tumrap Israel. ³Inkang punika sumangga samangke sami ngawontenaken prajanjian kaliyan Gusti allah kita, manawi badhe ngesahaken tiyang estri punika sadaya dalah anak-anakipun ingkang kalairaken, miturut pitedah panjenengan saha para tiyang ingkang gumeter ajrih dhateng pepakening Allah kita, saha lajeng sami tumindaka miturut ing angger-anggering Toret. ⁴Sumangga kula aturi jumeneng, amargi prakawis punika dados kuwajiban panjenengan. Kula sami badhe mbiyantu panjenengan. Mugi karsaa ngiyataken panggalih panjenengan saha lajeng karsaa tumindak!”

⁵Imam Ezra banjur jumeneng sarta mundhut sumpahe para pangarepe imam, para wong Lewi, lan wong Israel sabangsa kabeh, yen bakal padha nglakoni miturut ing tembung iku mau; banjur iya padha sumpah. ⁶Sawuse iku Imam Ezra jumeneg mundur saka ing ngarepane padalemane Gusti Allah, tumuli lumebet ing kamare Yohanan bin Elyasib, sarta nyare ana ing kono, ora dhahar roti lan ora ngunjuk banyu, amarga isih prihatos jalaran

saka panggawene para wong buwangan kang ora setya mau.

⁷Ing kono banjur ana pengumuman kang kagiyarake ing sawatara tanah Yehuda lan Yerusalem, marang sakehe wong kang mentas saka ing pambuwangan, supaya padha nglumpuk ana ing Yerusalem. ⁸Sapa kang ora mara sajroning telung dina, manut kaputusanane para panggedhe lan para tetuwa, sabarang darbeke bakal karampas lan awake dhewe kapisahake saka ing patunggalane para wong kang bali saka ing pambuwangan. ⁹Para wong lanang ing tanah Yehuda lan Benyamin tumuli padha nglumpuk kabeh ana ing Yerusalem sajroning telung dina iku, yaiku pinuju ing sasi kasanga tanggal ping rong puluh. Rakyat kabeh padha lungguh ana ing platarane padalemaning Allah, padha ndhredheg marga saka prakara mau lan marga saka udan deres.

¹⁰Imam Ezra banjur jumeneng lan ngandika marang wong kabeh iku: "Kowe wus padha nglakoni panggawe kang ora setya, marga padha omah-omah karo wong wadon bangsa liya, lan marga saka iku kowe padha muwuhi kaluputane wong Israel. ¹¹Nanging saiki padha nalangsaa ana ing ngarsane Pangeran Yehuwah, Gusti Allaha para leluhure lan padha nglakonana kang dadi keparenging karsane, padha pisaha karo wong-wong ing tanah iki lan karo wong wadon bangsa liya iku."

¹²Wong sapa samuwan kabeh tumuli padha mangsuli atur klawan swara kang sora: "Lah sampun dados kuwajiban kula sami nglampahi

kados ingkang panjenengan pangandikakaken punika. ¹³Nanging tiyang-tiyang punika kathah sanget cacahipun tur sapunika saweg mangsanipun jawah, temah tiyang sami boten betah ngadeg wonten ing jawi. Punapa malih padamelan punika boten saged rampung salebetipun sadinten kalih dinten, amargi ing bab punika kula sampun sami nglampahi panerak kathah. ¹⁴Kajengipun para pangageng kula kemawon ingkang sami makili sapasamuwan sadaya, dene sakathahipun tiyang ing kitha-kitha ingkang ngrabeni tiyang sanes bangsa punika kajengipun sami kasowanaken ing wekdal-wekdal ingkang sampun katamtokaken, kairid dening para sesepuhipun satunggal-tunggaling kitha saha para hakimipun, ngantos mulad-mulading bebendunipun Allah, margi saking prakawis punika, katebihaken saking kula.”

¹⁵Mung Yonatan bin Asael, Yahzeya bin Tikwa, kang padha ngadeg mbantah rembug kang mangkono iku, kabiyantu dening Mesulam lan Sabetai, wong Lewi. ¹⁶Nanging para wong kang bali saka ing pambuwangan iku padha nglakoni mangkono. Imam Ezra banjur miji wong sawatara, yaiku para pangarepe kulawangsa, siji-sijine kanggo kulawangsane, kabeh pada kasebutake jenenge. Iku nalika sasi kasepuluh tanggal sapisan banjur padha marepat mriksa prakara iku. ¹⁷Lan anggone padha ngrampungake pamriksane marang sakehing wong kang wus padha ngalap rabi

wong liyan bangsa iku nalika sasi kapisan tanggal kapisan.

¹⁸ Panunggalane turune para imam kang tinemu ngrabeni wong wadon bangsa liyan iku panunggalane bani Yesua bin Yozadak lan para sadulure: Maaseya, Eliezer, Yarib lan Gedalya. ¹⁹ Kanthi jawatan tangan wong-wong mau padha prajanji arep nglungakake bojone. Padha ngaturake wedhus gembel lanang siji saka ing pepanthaning kewane minangka kurban panebusing dosa marga saka kaluputane. ²⁰ Saka bani Imer: Hanani lan Zebaja; ²¹ saka bani Harim: Maaseya, Elia, Semaya, Yehiel lan Uzia; ²² saka bani Pasyhur: Elyoenai, Maaseya, Ismael, Nataneel, Yozabad lan Elasa.

²³ Saka wong bani Lewi: Yozabad, Simei, Kelaya (yaiku Kelita), Petahya, Yahuda lan Eliezer.

²⁴ Saka para pasindhèn: Elyasib.

Saka golonganane para jaga-gapura: Salum, Telem lan Uri.

²⁵ Saka para wong Israel liyane: saka bani Paros: Ramya, Yezia, Malkia, Miyamin, Eleazar, Malkia lan Benaya. ²⁶ Saka bani Elam: Matanya, Zakharia, Yehiel, Abdi, Yeremot lan Elia. ²⁷ Saka bani Zatu: Elyoenai, Eyasib, Matanya, Yeremot, Zabad lan Aziza. ²⁸ Saka bani Bebai: Yohanan, Hananya, Zabai lan Altai. ²⁹ Saka bani Bani: Mesulam, Malukh, Adaya, Yasub, Seal lan Yeremot. ³⁰ Saka bani Pahat-Moab: Adna lan Khelal, Benaya, Maaseya, Matania, Bezaleel, Binui lan

Manasye. ³¹ Saka bani Harim: Eliezer, Yisia, Malkia, Semaya, Simeon, ³² Benyamin, Malukh lan Semarya. ³³ Saka bani Hasum: Matnai, Matata, Zabad, Elifelet, Yeremai, Manasye lan Sime. ³⁴ Saka bani Bani: Maadai, Amram, Uel, ³⁵ Benaya, Bedeya, Kheluhu, ³⁶ Wanya, Meremot, Elyasib, ³⁷ Matanya, Matnai lan Yaasai. ³⁸ Saka bani Binui: Sime, ³⁹ Selemya, Natan, Adaya, ⁴⁰ Makhnadbai, Sasai, Sarai, ⁴¹ Azareel, Selemya, Semarya, ⁴² Salum, Amarya lan Yusuf. ⁴³ Saka bani Nebo: Yeiel, Matica, Zabad, Zebina, Yadai, Yoel lan Benaya. ⁴⁴ Iku kabeh wus padha sesomahan karo wong wadon liyan bangsa; rabine iku padha ditundhung saanak-anake.

NEHEMYA

Pandongane Sang Nehemya tumrap wong Israel

1:1-11

1 ¹Riwayatane Sang Nehemya bin Hakhalya. Nalika panuju sasi Kislew, ing taun kang kaping rong puluh, nalika aku ana ing kadhaton Susan, ²Hanani salah sawijine sadulurku nuli teka karo wong sawatara saka ing tanah Yehuda, banjur padha daktakoni bab kaanane wong Yahudi, yaiku kang ora padha katut katawan, kang bisa sumingkir saka ing panawaning mungsuh sarta kaanane Yerusalem. ³Tembunge marang aku: "Tiyang-tiyang ingkang taksih manggen wonten ing ngriku lan boten katut katawan punika sami sanget ngrekaos gesangipun sarta dados cacadan. Balowartinipun Yerusalem sampun kabibrah tuwin gapuranipun sampun sami kabesmi."

⁴Bareng aku krungu pawarta mangkono iku, aku tumuli lungguh sarta nangis lan susah atiku nganti sawatara dina, karodene aku puwasa lan ndedongan ana ing ngarsane Gusti Allaha saindenging langit. ⁵Unjukku: "Dhuh Sang Yehuwah, Gusti Allahipun saindenging langit, Paduka punika Gusti Allah ingkang Mahaagung sarta nggegirisi,

ingkang ngantepi ing prasetyan saha ing sih-kadarmanipun tumrap ing tetiyang ingkang sami nresnani Panjenenganipun sarta netepi ing pepakenipun, ⁶ muging talingan Paduka tumilinga saha paningal Paduka muging nguninganana, supados miyarsakaken ing pandonganipun abdi Paduka, ingkang kawula unjukaken wonten ing ngarsa Paduka rintan lan dalu kangge para kawula Paduka, tiyang Israel, kalayan ngakeni dosa, ingkang sampun sami kawula lampahi dhumateng Paduka. Ugi kawula dalah kulawarga kawula inggih sampun sami damel dosa. ⁷ Kawula sami sampun kalepatan sanget dhumateng Paduka sarta sami boten netepi ing pepaken, pranatan tuwin tatanan ingkang sampun Paduka dhawuhaken dhateng abdi Paduka Musa. ⁸ Paduka muging ngengetana ing sabda Paduka ingkang sampun Paduka dhawuhaken dhumateng abdi Paduka Musa wau, inggih punika: “Manawa sira padha laku nasar, sira bakal padha Sunsebar ana ing antarane para bangsa. ⁹ Nanging manawa padha mratobat marang Ingsun sarta netepi lan nglakoni ing pepakeningSun, sanadyan wong panunggalanira iku padha anaa ing poncoting langit, mesthi padha Sunklumpukake saka ing kono lan Sungawa menyang ing panggonan kang wus Sunpiji kanggo padununganing asmaningSun. ¹⁰ Punika rak sami dados para kawula Paduka, inggih umat Paduka ingkang sampun Paduka luwari srana kasekten Paduka ingkang ageng saha asta Paduka ingkang rosa.

¹¹ Dhuh Gusti Allah, talingan Paduka mugiliningna dhateng pandonganipun abdi Paduka saha pandonganipun para kawula Paduka ingkang kanthi eklasing manah ngabekti dhateng asma Paduka, saha abdi Paduka mugil Paduka angsalna damel ing dinten punika saha manggiha sihiwelasiipun tiyang punika.”

Ing wektu samana aku dadi juru pangujukane Sang Prabu.

Sang Nehemya kautus menyang Yerusalem

2:1-10

2¹ Ing sasi Nisan, ing taun kang kaping rong puluhe paprentahane Sang Prabu Artahsasta, nalika aku nindakake kawajibanku nyawisake anggur, aku njupuk anggur daksaosake marang Sang Nata. Sarehne aku katon sedhik, kang pancen durung tau kelakon ana ing ngarsane Sang Prabu, ² Sang Prabu banjur ndangu marang aku: “Yagene sira kok katon sedhik, sanadyan sira ora lara. Sira mesthi nandhang prihatin.” Dadine banget anggonku banjur wedi. ³ Unjukku marang Sang Prabu: “Sang Nata mugil sugenga ing salaminipun! Kadospundi anggen kawula boten sedhik, manawi kitha, pakuburanipun para leluhur kawula punika dados gempuran saha gapuranipun sami kabesmi?” ⁴ Pangandikane Sang Prabu marang aku: “Yen mangkono apa kang dadi panyuwunira?” Ing kono aku ndedonga marang Gusti Allaha saindenging

langit, ⁵ sarta banjur munjuk marang Sang Prabu: “Manawi ndadosaken keparenging karsa dalem, dhuh Sang Prabu, saha manawi abdi dalem manggih sih wonten ing ngarsa dalem, mugi karsaa ngutus kawula dhateng tanah Yehuda, dhateng kitha pakuburanipun para leluhur kawula, kalilana punika kawula bangun malih.” ⁶ Ing kono pangandikane Sang Prabu marang aku, -- nalika iku Sang Prameswari lenggah ana ing sandhing dalem --: “Anggonira lelungan iku bakal sapira suwene lan besuk apa anggonira bakal bali?” Lan Sang Prabu banjur karsa ngutus aku, sawuse aku matur bab wektune marang panjenengane. ⁷ Aku nuli munjuk maneh marang Sang Prabu: “Manawi Sang Prabu manggalih prayogi, kawula mugi panjenengan dalem paringi serat-serat dhumateng para bupati ing sabranging benawi Efrat, supados sami nglilani lampahipun dalem ngantos dumugi ing tanah Yehuda. ⁸ Punapa dene serat dhateng Asaf, ingkang rumeksa kagungan dalem wana, supados nyukani kajeng dhateng kawula kangge dlurunging gapura-gapuraning betengipun Padaleman Suci, kangge balowartinipun kitha tuwin kangge griya ingkang badhe kawula enggeni.” Sang Prabu nuli iya njurungi panyuwunku, amarga astane Allahku kang mahamirah ngayomi aku.

⁹ Mangkono aku dadine nemoni para bupati ing sabranging bengawan Efrat sarta serate Sang Prabu daktampakake. Anadene

mangkatku iku, awit saka dhawuhe Sang Nata, nganggo diiringake dening para panggedhening perang, kanthi bala jaranan sawatara. ¹⁰ Bareng Sanbalat, wong ing Horon lan Tobia, wong Amon, kang dadi abdi, padha krungu bab iku, temah banget anyele atine, amarga ana wong teka kang arep gawe raharjane wong Israel.

Tekad sumedya mbangun balowartining Yerusalem

2:11-20

¹¹ Kacarita aku wus tekan ing Yerusalem. Sawuse telung dina ana ing kono, ¹² ing wayah bengi aku tangi karo wong sawatara kang melu aku. Ora ana kang dakkandhani, apa kang diosikake ana ing atiku dening Gusti Allahku tumrap kang bakal daktindakake ana ing Yerusalem, sanadyan kewan iya ora ana kang melu aku kejaba mung kewan kang daktunggangi bae. ¹³ Aku banjur metu ing wayah bengi, ngliwati gapura Lebak, ngener ing sendhang Ula Naga lan ing gapura Pawuhan, sarta niti-priksa balowartine Yerusalem kang padha mobrak-mabrik lan gapurane kang padha kaobong nganti entek. ¹⁴ Aku tumuli mbacutake lakuku menyang ing gapura Sendhang lan blumbang Ratu. Sarehne kewan kang daktunggangi ora bisa liwat ing kono, ¹⁵ aku banjur mlaku munggah metu ing kali asat ing wayah bengi kalawan niti-priksa balowartine kalawan tliti. Aku

banjur bali lan lumebu metu ing gapura Lebak. Mangkono dadine aku nuli mulih.

¹⁶Anadene para panggedhe ora sumurup aku mentas menyang ngendi lan apa kang wus daktindakake, amarga nganti tumeka saprene aku durung kandha apa-apa marang wong Yahudi, dadia marang para imam utawa marang para panggedhe; dadia marang para kang ngasta pangwasa utawa wong liyane kang kaampilan ayahan.

¹⁷Ing kono wong-wong iku banjur padha dakkandhani: “Panjenengan sami nguningani ing kasrakatan ingkang kita alami punika, inggih punika bilih Yerusalem dados gempuran lan gapuranipun kabesmi. Milanipun sumangga sami mbangun balowartinipun Yerusalem, supados kita sampun ngantos kalajeng-lajeng dados cacadan malih.” ¹⁸Nalika padha dakkandhani kaya apa anggonku wus diayomi dening Gusti Allahku kang mahamirah, sarta apa kang dadi pangandikane Sang Prabu marang aku, ing kono pangucap: “Inggih sumangga sami tumandang mbangun!” Lan kanthi ngetog kakuwatan anggone padha nglakoni pagawean kang becik iku. ¹⁹Nanging bareng Sanbalat wong ing Horon lan Tobia, wong Amon, kang dadi abdi sarta Gesyem, wong Arab, padha krungu wartane iku, nuli padha moyoki lan ngremehake, pangucap: “Punapa ta kang sami panjenengan tandangi punika? Punapa panjenengan sami sumedya mbalela dhateng Sang Prabu?” ²⁰Aku mangsuli marang wong-wong iku, tembungku:

“Gusti Allahipun saindenging langit, inggih Panjenenganipun punika ingkang murugaken kula sami saged ngrampungaken padamelan kula, kula para abdinipun sampun sami samekta mbangun. Nanging panjenengan sami boten kagungan panduman utawi wewenang lan boten badhe dipun engeti wonten ing Yerusalem!”

Para kang padha mbiyantu mbangun

3:1-32

3¹ Imam Agung Elyasib nuli tumandang ing gawe kanthi sadherek-sadhereke para imam, padha mbangun gapura Wedhus Gembel, disucekake sarta ditrapi inebe; anggone nucekake nganti tutug ing menara Mea lan menara Hananeel. ²Ing sandhinge iku kang padha mbangun wong ing Yerikho, lan ing sandhinge maneh kang mbangun Zakur bin Imri. ³Gapura Iwak kabangun dening bani Senaa, dietrapi dlurung-dlurung, ineb, kancingan lan slarak. ⁴Ing sandhinge iku kang mbangun Meremot bin Uria bin Hakos, lan ing sandhinge iku kang mbangun Mesulam, bin Berekhya bin Mesezabeel, dene ing sandhinge iku kang mbangun Zadhok, bin Baana, ⁵lan ing sandhinge maneh kang mbangun wong-wong ing Tekoa. Naning para pangarepe padha ora gelem nyangkul pagaweane bendarane. ⁶Gapura Lawas iku kabangun dening Yoyadha bin Paseah lan Mesulam bin Besoja, dietrapi dlurung-dlurung,

ineb, kancingan tuwin slarak. ⁷Ing sandhinge iku kang padha mbangun Melaca wong ing Gibeon lan Yadon wong ing Meronot, karo wong ing Gibeon lan ing Mizpa, kang ana ing wilayahe bupati ing sabrange bengawan Efrat. ⁸Ing sandhinge iku kang mbangun Uziel bin Harhaya, sawijining kemas. Ing sandhinge maneh kang mbangun Hananya, tukang lenga jebad, anggone mbangun Yerusalem iku nganti tutug ing balowarti Amba. ⁹Ing sandhinge maneh kang mbangun Sang Refaya, bin Hur, kang ngasta pangwasa separoning wewengkon Yerusalem. ¹⁰Ing sandhinge maneh kang mbangun Yedaya bin Harumaf ana ing ngarepe omahe dhewe. Lan ing sandhinge maneh kang mbangun Hatus bin Hasabneya. ¹¹Saduman maneh dibangun dening Malkia, bin Harim lan Hasub bin Pahat-Moab uga menara Prapen. ¹²Ing sandhinge iku kang mbangun Sang Salum, bin Halohesy, kang ngasta pangwasa ing separoning wewengkon Yerusalem, dalah putra-putrane putri. ¹³Gapura Lebak kabangun dening Hanun lan wong ing Zanoah. Anggone padha mbangun nganggo dietrapi ineb karo kancingan lan slarak, karo maneh padha ndandani balowarti sewu asta nganti tutug ing gapura Pawuhan. ¹⁴Gapura Pawuhan iku didandani dening Sang Malkia, bin Rekhav, kang ngasta pangwaos ing wewengkon ing Bet-Kerem. Anggone mbangun nganggo dietrapi ineb, kancingan lan slarak. ¹⁵Gapura Sendhang iku dibangun dening Sang Salum bin Kolhoze, kang ngasta

pangwaos ing wewengkon ing Mizpa. Anggone mbangun nganggo dipayoni sarta dietrapi ineb, kancingan lan slarak. Kajaba iku uga ndandani temboke blumbang tadhah banyu ilen-ilen, kang anjog ing sacedhake patamanan kraton, nganti tutug ing undhak-undhakan kang mudhun saka ing kuthane Sang Prabu Dawud.

¹⁶ Kajaba iku kang uga mbangun Sang Nehemya, bin Azbuk, kang ngasta pangwaos ing separoning wewengkon ing Bet-Zur, nganti tutug ing pasareane Sang Prabu Dawud lan tutug ing blumbang yasan, sarta ing daleme para prawira. ¹⁷ Kajaba iku kang padha mbangun wong Lewi, yaiku Rehum bin Bani lan ing sandhinge iku kang mbangun Sang Hasabya, kang ngasta pangwaos ing separoning wewengkon ing Kehila, kanggo wewengkone dhewe. ¹⁸ Kajaba iku kang mbangun para sadulure, yaiku Sang Benui, bin Henabad, kang ngasta pangwaos ing wewengkon separone Kehila. ¹⁹ Ing sandhinge iku kang mbangun saduman maneh Sang Ezer, bin Yesua, kang ngasta pangwaos ing Mizpa, ana ing ngarepe unggah-unggahan menyang ing gedhong praboting perang, ing sacedhake Pojok. ²⁰ Kajaba iku kang mbangun saduman maneh Barukh, bin Zabai, wiwit ing Pojok tutug ing kori daleme Imam Agung Elyasib. ²¹ Kajaba iku kang mbangun saduman maneh Meremot, bin Uria bin Hakos, wiwit ing kori daleme Imam Agung Elyasib tutug ing poncoting daleme. ²² Kajaba iku kang mbangun para imam, wong-wong saka

ing Lebak Yarden. ²³ Sawuse iku wong kang padha mbangun Benyamin lan Hasub ana ing ngarepe omahe. Sawuse iku kang mbangun Azarya, bin Maaseya, bin Ananya sandhing omahe. ²⁴ Sawuse iku kang mbangun saduman maneh Binui, bin Henadad saka omahe Azarya mau tutug ing Pojok lan tumeka ing Poncot. ²⁵ Palal bin Uzai iku mbangun ana ing ngarepe Pojok lan ing ngareping menara kang dhuwur lan munggul saka kadhatone Sang Prabu, cedhak ing platarane pajagan. Ing sandhinge kang mbangun Pedaya, bin Paros ²⁶ nganti tutug ing ngarepe gapura Banyu, ing sisih wetan, lan ing ngarepe menara kang munggul. Dene para abdi ing Padaleman Suci padha manggon ana ing Ofel. ²⁷ Kajaba Pedaya kang padha mbangun saduman maneh wong ing Tekoa, wiwit ing ngarepe menara gedhe kang munggul mau nganti tutug ing balowartine Ofel. ²⁸ Wiwit ing gapura Jaran kang padha mbangun iku para imam, siji-sijine ana ing ngareping omahe dhewe. ²⁹ Sawuse iku kang mbangun Zadhok, bin Imer, ana ing ngareping omahe. Ing sandhinge kang tumindak ing gawe Semaya, bin Sekhanya, kang dadi jaga-gapura Wetan. ³⁰ Ing sandhinge kang mbangun saduman maneh Hananya bin Selemya lan Hanun anake Zalaf kang kanem. Ing sandhinge kang mbangun Mesulam, bin Berekhya ana ing ngarepe kamare. ³¹ Ing sandhinge iku kang mbangun Malkia, sawijining kemas, nganti tutug ing omahe para abdi ing Padalemane Gusti Allah lan para

sudagar, ing ngarepe gapura Pendhaftaran lan tutug ing kamar panggungan ing pojok.³² Tumuli ing antarane gedhong panggungan ing pojok mau lan gapura Wedhus Gembel iku kang mbangun para kemas lan para sudagar.

Kawaspadan tumrap wong-wong kang ngalang-alangi pembangunan

4:1-23

4¹ Bareng Sanbalat oleh pawarta, yen aku padha mbangun balowarti, banjur muntab nepsune sarta banget lara atine apadene memada marang wong Yahudi,² lan celathu ana ing ngarepe para sadulure lan bala ing Samaria: "Wong Yahudi kang apes iku padha nggarap apa ta? Apa padha nyantosakake apa ta apa? Apa padha arep ngaturake pisungsung? Apa sadina bakal bisa rampung? Apa watune bakal padha kena diuripake maneh saka ing tumupukan jugrugan, kang wis padha entek kobong iku?"³ Tobia, wong Amon kang ana ing sandhinge banjur ngucap: "Sanadyan wus dibangun maneh, saupama ana asu alasan mlumpat lan nyenggol, mesthi njugrugake tembok watu iku."

⁴ Dhuh Allah kawula, mugi miyarsakna kados punapa anggenipun sami ngremehaken kawula. Pamadanipun mugi Paduka tempahaken dhateng sirahipun piyambak saha tiyangipun sami Paduka dadosna jarahan wonten ing tanah pambucalan.⁵ Kalepatanipun

mugi sampun Paduka tutupi, saha durakanipun mugi sampun ngantos Paduka lebur wonten ing ngarsa Paduka, amargi sami damel gerahing panggalih Paduka, sarana tindak-tandukipun tumrap para tiyang ingkang sami mbangun.

⁶Nanging aku padha mbanjurake anggonku padha mbangun balowartine kaadegake nganti kempot, dhuwure wus oleh separo, amarga wong akeh padha mepeng banget anggone nyambutgawe.

⁷Bareng Sanbalat lan Tobia sarta wong Arab, wong Amon lan wong ing Asdod padha oleh pawarta yen pembanguning balowartining Yerusalem iku tumindak rancag lan kang bedhah wiwit rapet, temah padha muntab nepsune. ⁸Kabeh nuli saiyeg bakal nempuh perang marang Yerusalem sarta gawe rerusuh ana ing kono. ⁹Nanging aku banjur padha ndedonga marang Gusti Allah, rina wengi padha mapanake pejagan, kanggo nanggulangi wong-wong iku, marga saka tangkepe kang mangkono iku.

¹⁰Pangucape wong Yahudi: "Kakuwatane para wong kang mikul wis meh entek, lan jugrugane isih akeh banget. Aku padha ora kecongghah mbacutake anggonku padha mbangun balowarti iki." ¹¹Nanging para mungsuhku padha mikir: "Kana ora bakal padha sumurup lan ora bakal padha weruh apa-apa, nganti aku padha teka ana ing tengahe lan padha mateni wong-wong iku, sarta nglereni pagaweane."

¹²Bareng wong-wong Yahudi kang padha manggon ing sacedhake wus nganti ambal

ping sapuluh anggone ngelingake marang aku: “Tiyang-tiyang punika badhe sami nempuh kita saking sakathahing papan padununganipun”,¹³ aku banjur mapanake rakyat manut gotrah kulawangsane kalawan asikep pedhang, tumbak lan panah ana ing ledhokan ing saburine balowarti ing papan-papan kang lempar.¹⁴ Sawuse kabeh dakulatake, aku tumuli ngadeg mituturi marang para pemimpin lan para panggedhe tuwin wong akeh liyane: “Sampun sami ajrih dhateng tiyang-tiyang punika, sami engeta dhateng Gusti Allah ingkang mahaagung lan nggegirisi sarta sami nglampahana perang nglabuhi sadherek-sadherek panjenengan, para putra panjenengan jaler estri, garwa panjenengan lan pemahan panjenengan.”

¹⁵ Bareng mungsuhku padha krungu, yen rancangane iku wus daksumurupi, lan wus diwurungake dening Gusti Allah aku banjur padha mbaleni balowarti maneh, siji-sijine menyang panggonane dhewe-dhewe.

¹⁶ Wiwit ing dina iku sabanjure balaku saperangan padha nglakoni pagawean, lan saperangan padha sikep tumbak, tameng tuwin panah, sarta nganggo klambi kere, dene para panggedhe ana ing samburining golongan wong Yehuda,¹⁷ kang padha nggarap balowarti. Wong kang memikul lan usung-usung anggone padha tumindak ing gawe, tangane kang siji nyambutgawe, dene sijine nyekel gegaman.¹⁸ Saben wong kang mbangun iku siji-sijine klawan njengkelit

pedhang ing lambunge sarta kang ngunekake kalasangka ngadeg ana ing sandhingu.

¹⁹Dene welingku marang para pemimpin lan para panggedhe tuwin wong akeh liyane: “Padamelan punika rowa lan wiyar tebanipun, dene kita sami pating prencan wonten ing balowarti, ingkang satunggal tebih kaliyan satunggalipun.” ²⁰Manawi mireng swaraning kalasangka, nunten sami nglempaka murugi kula. Gusti Allah kita ingkang badhe nyarirani perang kita!”

²¹Kaya mangkono anggonku padha nglakoni pagawean, dene saparone wong padha nyekel tumbak wiwit wetuning bang-bang wetan nganti tumeka jumedhuling lintang-lintang.

²²Ing nalika iku aku uga prentah marang rakyat: “Wong kabeh padha nginepa ana ing Yerusalem kene, karo balane, supaya ing wayah bengi padha nganakake pajagan kanggo aku kabeh, lan ing wayah awan padha nyambut gawe.” ²³Mangkono kaananku dhewe, sadulur-sadulurku, dalah balaku lan wong jaga kang padha melu aku, aku kabeh ora kober salin sandhangan. Siji-sijine nyekel gegaman ing tangane tengen.

Pasambate para wong Yahudi digatosake Sang Nehemya

5:1-13

5¹Nuli ana pangresulane rakyat kang banget dalah wonge wadon marang para sadulure, wong Yahudi. ²Ana kang matur

kalawan swara sora: “Anak kula jaler lan estri kathah, kula sami betah gandum, supados kula sami saged nedha lan gesang.”³ Lan ana maneh kang matur: “Kula sami kapeksa nggantosaken pasiten saha pakebonan anggur sarta griya kula, supados sageda sami angsal gandum ing mangsa paceklik punika.”⁴ Ana uga kang matur: “Kula sampun sami nyambut arta kangge mbayar paos ingkang dipun tetepaken dening Sang Nata tumrap pasiten saha pakebonan anggur kula.”⁵ Lah, sanadyan kula punika tunggil kulit daging kaliyan para sadherek sabangsa, lan anak-anak kula sami kaliyan anak-anakipun, ewadene kula kapeksa kendel kemawon para anak kula jaler lan estri sami dados abdi, malah anak kula estri wonten sawatawis ingkang kapeksa dados darbekipun tiyang. Kula sami boten saged tumindak punapa-punapa, amargi pasiten saha pakebonan anggur kula sampun dhumawah ing tanganipun tiyang sanes.”

⁶ Bareng aku krungu pangresulane wong-wong mau lan pawarta kang mangkono iku, aku banjur nepsu banget.⁷ Sawise daktimbang-timbang sajroning atiku, aku tumuli nggugat marang para pemimpin lan para panggedhe kang nyekel pangwasa. Kandhaku marang wong-wong iku: “Panjenengan kok sami mendhet bathi langkung saking samesthinipun saking sadherek-sadherek panjenengan!” Aku banjur nganakake parepatan gedhe kang daktujokake marang wong-wong iku.⁸ Pangucapku marang

wong-wong mau: "Kula sadaya sasaged-saged tansah mbudidaya nebusi para sadherek kula tiyang Yahudi ingkang sampun sami kasade dhateng tiyang bangsa sanes. Nanging sapunika panjenengan kok malah sami nyade sadherek-sadherek panjenengan, supados sami kula tumbas malih!" Ing kono wong-wong mau padha meneng bae, marga ora bisa mangsuli apa-apa. ⁹ Aku nyambung maneh: "Prakawis ingkang sami panjenengan tindakaken punika boten pantes! Panjenengan rak sami kawajiban tumindak klayan ajrih-asih dhumateng Gusti Allah kita, supados sampun ngantos dados cacadan tumrap bangsa-bangsa sanes, mengsah kita? ¹⁰ Ugi kula saha para sadherek kula lan andhahan kula sami nyambutaken arta kanthi sareman punapa dene gandum dhateng tiyang-tiyang punika. Sambutanipun punika prayogi kita lilakaken kemawon. ¹¹ Sumangga ing dinten punika ugi panjenengan wangsulaken pasitenipun, pakebonanipun anggur kaliyan pakebonanipun jaitun punapa dene griyanipun dhateng ingkang gadhah, ugi sambutanipun kaicalna, inggih punika arta saha gandum, anggur kaliyan lisahipun ingkang sampun panjenengan sambutaken dhateng piyambakipun." ¹² Ing kono pangucape wong-wong mau: "Inggih badhe kula wangsulaken, sarta tiyangipun boten badhe kula tagih punapa-punapa. Punapa pangandika panjenengan punika badhe kula lampahi." Aku banjur nekakake para imam sarta wong mau padha dakkon

ngucapake sumpah, yen bakal nglakoni ing kasaguhane iku. ¹³Karodene aku iya ngebutake lempitaning jubahku klawan pangucap: “Kayaa mangkene anggone Gusti Allah bakal ngipatake saben wong kang ora netepi ing kasaguhane iku, dikipatake saka ing omahe lan saka ing wohing kangelane. Mangkono anggone kakipatake lan dadi kopong.” Wong sapasamuwan kabeh tumuli padha muni: “Amin,” banjur padha memuji marang Sang Yehuwah. Rakyat banjur padha netepi ing kasaguhane mau.

Sikepe Sang Nehemya kang ora golek kauntungan

5:14-19

¹⁴Malah uga wiwit aku winisudha dadi bupati ana ing tanah Yehuda, yaiku wiwit ing taun kang kaping rong puluh nganti tekan ing taun kang kaping telung puluh loro ing paprentahane Sang Prabu Artahsasta, dadi rolas taun lawase, aku karo para sadulurku padha ora tau njupuk panduman, kang dadi wewenange bupati. ¹⁵Nanging para bupati sadurunge aku iku padha ngebot-eboti sesanggane rakyat. Para bupati iku padha mundhuti kanggo roti lan anggur sadinane patang puluh sekel salaka; malah para andhahane padha meres rakyat. Nanging aku ora tumindak mangkono, amarga wedi marang Gusti Allah. ¹⁶Sarta maneh aku iya miwiti nglakoni pagawean mbangun balowarti

iki, sanadyan aku padha ora oleh pategalan. Lan sakehing andhahanku padha dakkerigake mrana mligi kagawe nandangi pagawean iku. ¹⁷Wong Yahudi lan para panggedhe, kehe wong satus seket, kang kembul mangan ing mejaku, iku kajaba wong kang padha nekani aku saka ing antarane bangsa-bangsa kang ana ing sakiwa-tengenku. ¹⁸Mungguh kang disadhiyakake ing sadina-dinane kang dadi tanggunganku yaiku: sapi siji lan wedhus pilihan nenem karo sato iwen sawatara; kajaba iku saben sapuluh dina anggur warna-warna nganti turah-turah. Ewadene aku ora njaluk panduman wewenanging bupati, amarga ayahan sesanggane rakyat wus abot. ¹⁹Dhuh Allah kawula, supados kawula ngraosaken karaharjan, Paduka mug i karsaa ngengeti sakathahing pandamel kawula kangge bangsa punika!

Pembanguning balowarti karampungake

Pambudidaya nyedani Sang Nehemya

6:1-19

6 ¹Bareng Sanbalat lan Tobia sarta Gesyem, wong Arab, apadene mungsuh kita liyane padha krungu, yen wus rampung anggonku mbangun balowarti lan wus ora ana kang bolong maneh, sanadyan ing wektu semana gapurane durung dietrapi ineb, ²ing kono Sanbalat lan Gesyem mau banjur kongkonan ngajak marang aku:

“Sumangga sami pepanggihan wonten ing kitha Kefirim ing lebak Ono!” Nanging wong-wong iku lugune sumedya gawe cilakaku. ³Aku tumuli kongkonan nggawa wangsulan marang wong-wong mau: “Kula saweg nglampahi padamelan ingkang ageng, kula boten saged dhateng! Punapa prelunipun ngendeli padamelan punika, margi kula tilar manggihi panjenengan?” ⁴Nganti rambah kaping pat anggone kongkonan marani aku kanthi patrap mangkono iku lan anggonku mangsuli patrape uga kaya mangkono. ⁵Ing kono Sanbalat nuli kongkonan marang aku ping limane, carane iya kaya mangkono maneh, kang dikongkon andhahane, nggawa layang kang ora tutupan. ⁶Dene layang iku surasane mangkene: “Ing antawisipun para bangsa wonten kabar sruwang-sruwing, lan Gasymu inggih ngleresaken, inggih punika bilih panjenengan kaliyan tiyang Yahudi sami sumedya mbalela, pramila sami mbangun balowarti. Punapa malih miturut wartos punika panjenengan ngangkah badhe jumeneng dados ratunipun. ⁷Malah panjenengan sampun matah para nabi supados sami ngundhangaken bab penjenengan wonten ing Yerusalem, makaten: Wonten ratu ingkang madeg ing Yerusalem. Lah pawartos ingkang kados makaten punika badhe kapiarsa dening Sang Prabu. Pramila, sumangga, sami pepanggihan pirembangan!” ⁸Nanging aku banjur kongkonan mangsuli: “Samukawis ingkang panjenengan ngandikakaken punika sadaya

boten nate wonten. Punika namung ujar pagorohan." ⁹Amarga wong iku kabeh mung padha memedeni aku, gagasane: "Wong iku bakal padha nglirwakake pagaweane, temah mesthi ora bakal bisa rampung." Nanging aku malah mbudidaya sakatog-katoge.

¹⁰Nalika aku mara menyang ing omahe Semaya, bin Delaya, bin Mehetabeel, -- amarga dheweke kepalang nekani, --, kandhane: "Sumangga sami lumebet ing padalemanipun Gusti Allah, ing salebetipun Padaleman Suci saha sami ngancing korinipun, amargi wonten tiyang ingkang sami dhateng badhe nyedani panjenengan, malah ing wanci dalu punika anggenipun sami badhe nyedani panjenengan." ¹¹Nanging wangsulanku: "Wong kaya aku iki apa iya arep mlayu? Endi ana wong pepadhaku kang bisa lumebu ing Padaleman Suci banjur isih lestari urip? Aku ora mangkat!" ¹²Amarga aku ngreti, manawa wong iku ora diutus dening Gusti Allah. Dheweke anggone medharake wangsit tumrap ing aku iku amarga dibeseli dening Tobia lan Sanbalat. ¹³Tumrap prakara iki anggone dheweke dibeseli, supaya aku wedia lan nglakonana kaya mangkono iku, temah aku tumiba ing dosa. Kanthi patrap mangkono anaa kang kanggo dadakan ngala-ala jenengku, temah banjur bisa nacad aku. ¹⁴Dhuh Allah kawula, Paduka mugi ngengetana ing sapandamelipun Tobia kaliyan Sanbalat. Makaten ugi dhateng pratingkahipun

nabi estri Noaja saha para nabi sanesipun, ingkang sami badhe ngajrih-ajrihi kawula.

¹⁵ Kacarita balowartine wus rampung, yaiku nalika sasi Elul, tanggal ping salawe, dadi ing sajroning seket loro dina. ¹⁶ Bareng sakehing mungsuhku padha krungu wartane, sakehing bangsa ing sakubengku padha wedi, amarga padha kaweleh lan ngreti, yen pagawean iku katindakake kalawan pitulungane Gusti Allah.

¹⁷ Nalika semana para pemimpin Yehuda padha ngirimake layang akeh marang Tobia lan iya padha tanpa wangsulane, ¹⁸ amarga akeh wong ing Yehuda kang padha katalenan sumpah karo Tobia, jer dheweke iku kaprenah mantune Sekhanya, bin Arah, sarta anake Tobia kang aran Yohanan, iku ngrabeni anake Mesulam, bin Berekhya. ¹⁹ Kajaba iku wong-wong mau iya padha nyaritakake kabecikane Tobia ana ing ngarepku, sarta kabeh kandhaku dipratelakake marang dheweke. Tobia uga ngirimi layang marang aku kagawe meden-medeni aku.

Rekadaya kanggo ngayomi kutha

7:1-3

7 ¹ Bareng balowartine wus rampung, aku banjur masang lawang-lawange. Sawuse iku banjur ngangkat jaga-gapura, pasindhen lan para wong Lewi. ² Kawajiban ngawat-awati Yerusalem dakpasrahake marang sadulurku Hanani lan Hananya, panggedhening beteng, amarga Hananya iku wong kang kena

dipracaya lan wedi marang Gusti Allah ngungkuli wong-wong liyane. ³Aku banjur kandha marang wong-wong iku: “Gapura-gapura Yerusalem aja nganti diwengakake sadurunge srengenge panas sumelet, lan lawang-lawange kudu diinebake sarta padha kaslarakna ing sajrone wong isih padha nyambutgawe ana ing panggonane. Apadene padha mataha wong jaga panunggalane wong ing Yerusalem, siji-sijine anaa ing papan pajagan lan ing ngareping omahe.”

Pratelan bab wong-wong kang bali saka ing pambuwangan

7:4-73

⁴Anadene kutha iku gedhe lan jembar, nanging wong kang manggon ing kono mung sathithik, lan omah-omah durung nganti padha dibangun. ⁵Gusti Allahku tumuli ngosikake atiku supaya aku nglumpukake para pemimpin lan para panggedhe kang padha nyekel pangwasa lan rakyat, supaya padha kacathetana ing sarasilah. Aku banjur nemu layang sarasilahe wong kang wus luwih dhisik anggone mulih. Ing sajroning cathetan iku tinemu pratelan kaya ing ngisor iki:

⁶Iki pratelane ing propinsi Yehuda kang padha mangkat mulih saka ing pambuwangan, yaiku para tawanan kang biyen padha diangkatake dening Sang Prabu Nebukadnezar ratu ing tanah Babil, nuli padha bali mulih menyang ing Yerusalem lan ing Yehuda, sawiji-wijine

menyang ing kuthane dhewe-dhewe. ⁷Tekane iku padha kairid dening Sang Zerubabel, Yesua, Nehemya, Azarya, Raamyra, Nahamani, Mordekhai, Bilsan, Misperet, Bigwai, Nehum lan Baana.

Iki pratelane bab wong-wong bangsa Israel: ⁸bani Paros: rong ewu satus pitung puluh loro; ⁹bani Sefaca: telung atus pitung puluh loro; ¹⁰bani Arakh: nem atus seket loro; ¹¹bani Pahat-Moab yaiku bani Yesua lan Yoab: rong ewu wolung atus wolulas; ¹²bani Elam: sewu rong atus seket papat; ¹³bani Zatu: wolung atus patang puluh lima; ¹⁴bani Zakai: pitung atus sawidak; ¹⁵bani Binui: nem atus patang puluh wolu; ¹⁶bani Bebai: nem atus wolulukur; ¹⁷bani Azgad: rong ewu telung atus rolikur; ¹⁸bani Adonikam: nem atus sawidak pitu; ¹⁹bani Bigwai: rong ewu sawidak pitu; ²⁰bani Adin: nem atus seket lima; ²¹bani Ater, yaiku bani Hizkia: sangang puluh wolu; ²²bani Hasum: telung atus wolu likur; ²³bani Bezai: telung atus patlikur; ²⁴bani Harif: satus rolas; ²⁵bani Gibeon: sangang puluh lima; ²⁶wong ing Betlehem lan ing Netofa: satus wolung puluh wolu; ²⁷wong Anatot: satus wolulukur; ²⁸wong ing Bet-Asmawet: patang puluh loro; ²⁹wong ing Kiryat-Yearim, ing Kefira lan ing Beerot: pitung atus patang puluh telu; ³⁰wong ing Rama lan ing Gaba: nem atus selukur; ³¹wong ing Mikhmas: satus rolikur; ³²wong ing Betel lan ing Ai: satus telulukur; ³³wong ing Nebo liyane: seket loro; ³⁴bani Elam yaiku Elam liyane: sewu rong atus seket

papat; ³⁵ bani Harim: telung atus rong puluh; ³⁶ wong ing Yerikho: telung atus patang puluh lima; ³⁷ wong ing Lod, ing Hadid lan ing Ono: pitung atus selikur; ³⁸ bani Senaa: telung ewu sangang atus telung puluh.

³⁹ Iki para imam:

bani Yedaya, yaiku kulawangsa Yesua: sangang atus pitung puluh telu; ⁴⁰ bani Imer: sewu seket loro; ⁴¹ bani Pasyhur: sewu rong atus patang puluh pitu; ⁴² bani Harim: sewu pitulas.

⁴³ Iki para wong Lewi:

bani Yesua lan Kadmiel, lan bani Hodewa: pitung puluh papat.

⁴⁴ Iki para pasindhen:

bani Asaf: satus patang puluh wolu.

⁴⁵ Iki para jaga gapura:

bani Salum, bani Ater, bani Talmon, bani Akub, bani Hatita, bani Sobai: satus telung puluh wolu.

⁴⁶ Iki para abdi ing padalemane Gusti Allah:

bani Ziha, bani Hasufa, bani Tabaot, ⁴⁷ bani Keros, bani Sia, bani Padon; ⁴⁸ bani Lebana, bani Hagaba, bani Salmal; ⁴⁹ bani Hanan, bani Gidel, bani Gahar; ⁵⁰ bani Reaya, bani Rezin, bani Nekoda; ⁵¹ bani Gazam, bani Uza, bani Paseah; ⁵² bani Besai, bani Meunim, bani Nefusim; ⁵³ bani Bakbuk, bani Hakufa, bani Harhur; ⁵⁴ bani Bazlit, bani Mehida, bani Harsa; ⁵⁵ bani Barkos, bani Sisera, bani Temah; ⁵⁶ bani Nesiah, bani Hatifa.

⁵⁷ Iki para turune abdine Sang Prabu Suleman:

bani Sotai, bani Soferet, bani Perida; ⁵⁸ bani Yaala, bani Darkon, bani Gidel; ⁵⁹ bani Sefaca, bani Hatil, bani Pokheret-Hazebaim, bani Amon. ⁶⁰ Sakehe abdi ing padalemaning Allah lan turune para abdine Sang Prabu Suleman iku gunggungé telung atus sangang puluh loro.

⁶¹ Iki wong kang padha mangkat mulih saka ing Tel-Malah, Tel-Harsa, Kerub, Adon lan ing Imer, nanging padha ora bisa nerangake kulawangsane lan asal-usule, apa iya klebu bangsa Israel: ⁶² bani Delaya, bani Tobia, bani Nekoda, gunggung nem atus patang puluh loro; ⁶³ lan saka ing panunggalane para imam: bani Habaya, bani Hakos, bani Barzilai. Barzilai iku kang ngrabeni panunggalane anake Barzilai, wong Gilead, banjur karan jenenge kulawarga iku. ⁶⁴ Iku padha niti-priksa, apa jenenge padha kasebut ana ing sarasilah, nanging ora tinemu, mulane banjur kaanggep ora suci lan ora kena dadi imam. ⁶⁵ Lan tumrap wong-wong iku ditetepake dening kepala dhaerah, manawa ora kena mangan sesengkeran kang pinunjul, nganti ana imam kang tumindak kanthi ngasta Urim lan Tumim.

⁶⁶ Sagolongane wong kabeh iku mau gunggungé ana patang puluh loro ewu telung atus sawidak; ⁶⁷ iku kajaba abdine lanang lan wadon, kang cacache ana pitung ewu telung atus telung puluh pitu. Ing antarane ana pasindhene lanang lan wadon rong atus patang puluh lima. ⁶⁸ Jarane wong-wong mau ana pitung atus telung puluh nenem, bihale

rong atus patang puluh lima, ⁶⁹ untane patang atus telung puluh lima, kuldine nem ewu pitung atus rong puluh.

⁷⁰ Panunggalane para panggedhene kulawangsa iku padha nguruni kanggo wragading pagawean, dene kepala dhaerah anggone asok kanggo pasadhiyan waragad rupa mas sewu dirham, bokor panyiraman seket iji lan klambi rangkepan pangagemaning imam limang atus telung puluh. ⁷¹ Sumbangane para panggedhening kulawangsa kanggo pasadhiyan waragad rupa mas rong puluh ewu dirham, salaka rong ewu rong atus mina. ⁷² Anadene kang disumbangake dening wong liyane rupa mas rong puluh ewu dirham, salaka rong ewu mina, lan klambi rangkepan pangagemaning imam sawidak pitu.

⁷³ Anadene para imam, para wong bani Lewi sarta para jaga-gapura apadene pasindhen, tuwin uga saperangane rakyat, para abdi ing padalemane Gusti Allah tuwin para wong Israel liyane kabeh padha manggon ana ing kuthane dhewe-dhewe.

Pamacane layang angger-angger

Riyaya Tarub Ron-ronan

7:73--8:18 (8:1-19)

(8-1) Nalika wus nyandhak sasi kapitu, bareng wong Israel wus padha manggon ana

ing kuthane dhewe-dhewe, ¹(8-2) nuli wong kabeh padha sarujuk nglumpuk ana ing plataran sangareping gapura Banyu. Panyuwune marang Imam Ezra ahli kitab, supaya mundhut kitabe Toret Nabi Musa, yaiku kitab angger-angger kang wus kadhawuhake Sang Yehuwah marang Israel. ²(8-3) Ing tanggal sapisan sasi kapitu Imam Ezra banjur ngasta kitab Toret mau menyang ing ngarepe pasamuwan, yaiku pakumpulane wong lanang wadon tuwin sakehe wong kang bisa nampani. ³(8-4) Imam Ezra tumuli maos perangan-perangan sawatara saka kitab iku ana ing ngareping gapura Banyu, wiwit wayah esuk tumeka wayah tengange, ana ing ngarepe wong lanang lan wadon tuwin kang bisa nampani. Wong kabeh padha nggatekake marang pamacane kitab Toret iku. ⁴(8-5) Imam Ezra, ahli kitab iku, jumeneng ana ing mimbar kayu, kang ginawe pancen kanggo kapreluan iku. Kang ngadeg ana ing sisih tengene: Matica, Sema, Anaya, Uria, Hilkia, lan Maaseya, dene ing sisih kiwane: Pedaya, Misael, Malkia, Hasum, Hasbadana, Zakhariya lan Mesulam. ⁵(8-6) Imam Ezra banjur mbikak kitab mau, kadeleng dening wong saumat kabeh, amarga anggone jumeneng ngungkuli wong kabeh. Bareng karo pembukake kitab mau wong sapasamuwan padha ngadeg kabeh. ⁶(8-7) Imam Ezra tumuli memuji marang Sang Yehuwah, Gusti Allah kang mahaagung, sarta wong kabeh padha sumaur: "Amin! Amin!" kanthi ngulukake tangan.

Banjur padha jengkeng, sujud nyembah marang Sang Yehuwah, raine konjem ing lemah. ⁷(8-8) Uga Yesua, Bani, Serebya, Yamin, Akub, Sabetai, Hodia, Maaseya, Kelita, Azarya, Yozabad, Hanan, Pelaya, para wong Lewi, padha mulangake Toret iku marang wong-wong mau, nalika padha ngadeg ana ing panggonane dhewe-dhewe. ⁸(8-9) Perangan-perangane ing kitab iku, yaiku Torete Gusti Allah, kawacakake kalawan cetha lan diterangake, satemah wong-wong padha ngreti surasane.

⁹(8-10) Sang Nehemya yaiku kepala dhaerah, karo Imam Ezra, ahli kitab sarta para wong Lewi kang mulang marang wong-wong mau, banjur padha ngandika marang wong sabangsa kabeh: "Dina iki dadi sesengkerane Sang Yehuwah, Gusti Allahmu. Kowe aja padha prihatin, lan aja nangis." Amarga wong kabeh padha nangis, nalika krungu surasane Toret.

¹⁰(8-11) Tumuli padha didhawuhi mangkene: "Wis muliha, mangana enak, ngombea kang legi lan menehana berkat marang para wong kang ora duwe apa-apa, awit dina iki sesengkerane Gusti kita! Aja padha prihatin, awitdene kabungahan peparinge Sang Yehuwah iku kang dadi pangayomanmu."

¹¹(8-12) Mangkono uga para wong Lewi padha ngarih-araih marang wong sabangsa kabeh supaya meneng, tembungge: "Diayem awitdene dina iki dina suci. Aja padha prihatin!" ¹²(8-13) Wong kabeh banjur padha mulih, sarta banjur padha mangan lan ngombe, apadene padha

mbage pangan tuwin padha pista-pista, awit wus padha mangreti pangandika kang diterangake mau.

¹³(8-14) Ing dina kapindhone para panggedhening kulawangsane sabangsa kabeh apadene para imam lan para wong Lewi padha nglumpuk ana ing ngarsane Imam Ezra, ahli kitab, perlu ngrasak-ngrasakake surasane Toret. ¹⁴(8-15) Ing kono tinemu ana tulisan kang kamot ing angger-angger kang kaparingake dening Gusti Allah lumantar Nabi Musa, yen ing dina riyaya sasi kapitu Israel padha kakarsakake mondhok ing tarub, ¹⁵(8-16) sarta kadhawuhan nggiyaraké undhang-undhang marang sakehing kutha-kutha tuwin ing Yerusalem, kang surasane mangkene: "Padha menyang ing pagunungan, ameka godhong jaitun, godhong wit lenga, godhong wit murad, godhong wit kurma lang godhong wit kang ngrembuyung, kagawe yasa tarub, netepi apa kang katulisan." ¹⁶(8-17) Wong-wong banjur padha lunga amek godhong-godhong mau, sarta padha gawe tarub, ana ing dhuwur payone omahe dhewe-dhewe, ing pakaranging omahe, uga ing plataraning padalemane Gusti Allah, ing alun-alun sangarepe gapura Banyu, lan ing alun-alun ing sangarepe gapura Efraim. ¹⁷(8-18) Wong sapasamuwan kabeh yaiku wong kang padha mulih saka ing pambuwangan, padha gawe tarub, lan manggon ing kono. Pancen wong Israel ora tau nglakoni kang mengkono iku, wiwit jamane Sang Yusak, bin

Nun kongsi tumeka ing wektu mau. Nuli padha nganakake pista gedhen-gedhen. ¹⁸ (8-19) Ing sadina-dina padha diwacakake peranganing kitab Torete Gusti Allah, wiwit dina kapisan nganti dina wekasan. Anggone ngriyayakake sajroing pitung dina, lan ing dina kang kaping wolu padha nganakake parepatan agung, nocogi apa kang wus kapranata.

Ngakoni dosa lan panyuwunan

9:1-37

9 ¹Ing tanggal patlikur sasi iku uga, wong Israel padha nglumpuk lan puwasa kalawan mangango sandhangan prihatin sarta sirahe kawur-wuran lemah. ²Turune wong Israel padha misah saka ing sarupaning wong liya bangsa, tumuli padha ngadeg kambi ngakoni dosane tuwin paneraking para leluhure. ³Nalika padha ngadeg iku, banjur diwacakake perangan-peranganing kitab Torete Sang Yehuwah, Gusti Allaha, saprapat dina suwene, sarta seprapat dina maneh padha ngakoni dosane, lan sumungkem sujud nyembah marang Sang Yehuwah, Gusti Allaha, ⁴Yesua, Bani, Kadmiel, Sebanya, Buni, Serebya, Bani lan Kenani, padha ngadeg ana ing undhak-undhakane wong Lewi, sarta padha sesambat marang Sang Yehuwah, Gusti Allaha, kalawan swara sora. ⁵Yesua, Kadmiel, Bani, Hasabneya, Serebya, Hodiya, Sebanya, lan Petahya, -- iku wong Lewi kabeh -- banjur padha ngucap mangkene: "Padha ngadega

saosa puji marang Sang Yehuwah, Gusti Allahmu, langgeng ing salawase! Dhuh Allah, pinujia asma Paduka ingkang mulya, ingkang kaluhuraken ngungkuli saliring pamuji kaliyan pakurmatan!”

⁶“Namung Paduka ingkang jumeneng Sang Yehuwah! Paduka ingkang sampun nitahaken langit, malah langiting sadaya langit sabalatantranipun, saha bumi kaliyan sadaya ingkang dumunung ing salumahipun, punapa dene saganten saisen-isenipun sadaya. Punika sadaya Paduka ingkang nggesangi, saha balatantraning langit sami sujud nyembah dhumateng Paduka. ⁷Paduka punika Pangeran Yehuwah, Gusti Allah ingkang sampun milih Rama Abram, Paduka lampahaken saking Ur-Kasdim, saha paduka paringi nama Abraham. ⁸Paduka uningani, bilih manahipun setya tuhu wonten ing ngarsa Paduka, sarta Paduka damel prasetya kaliyan piyambakipun, bilih badhe Paduka paringi tanahipun tiyang Kanaan, tiyang Het, tiyang Amori, tiyang Peris, tiyang Yebus, sarta tiyang Girgasi, kaparingaken dhateng turunipun. Lan Paduka inggih netepi pangandika Paduka, margi Paduka punika asipat leres. ⁹Paduka ngudaneni kesrakatipun para leluhur kawula wonten ing tanah Mesir, saha miyarsakaken pasambatipun wonten ing pinggiripun seganten Teberau. ¹⁰Paduka nindakaken pratandha kaliyan kaelokan wonten ing ngarsanipun Prabu Pringon sapunggawanipun sadaya, tuwin rakyat ing nagarinipun, amargi Paduka mirsa,

anggenipun atindak gumunggung wonten ing ngajengipun para leluhur wau. Margi saking punika Paduka ndadosaken misuwuripun asma Paduka; bab punika ugi kacihna ing dinten punika. ¹¹Wonten ing ngajengipun para leluhur wau, Paduka miyak seganten, temah sami saged nyabrang, medal ing gasikan wonten ing satengah-tengahing seganten wau. Nanging ingkang sami mbujeng Paduka cemplungaken ing teleng kados sela wonten ing toya ingkang ngebat-ebati. ¹²Ing wanci siyang para leluhur wau sami Paduka irid klayan tugu mega, ing wanci dalu klayan tugu latu, kadamel madhang margi ingkang dipun langkungi. ¹³Paduka tumedhak dhateng ing redi Sinai sarta ndhawuhaken pangandika dhateng para leluhur saking langit; Paduka paringi pranatan-pranatan ingkang adil, angger-angger ingkang leres saha katetepan-katetepan tuwin dhawuh-dhawuh ingkang utami. ¹⁴Paduka ugi paring uninga bab Sabat Paduka ingkang suci, punapa malih Paduka paringi dhawuh-dhawuh, katetepan-katetepan saha angger-angger Paduka lumantar abdi Paduka Musa. ¹⁵Kangge ngicali luwenipun sami Paduka paringi roti ingkang saking ing langit sarta kangge ngicali ngelakipun Paduka angsalaken toya medal saking redi parang. Punapadene Paduka dhawuhi nglebeti lan ngejegi nagari ingkang sampun Paduka janjekaken kalayan supaos badhe Paduka paringaken dhateng para leluhur kawula.

¹⁶ Nanging tiyang-tiyang wau, inggih punika para leluhur kawula, sami tumindak gumungung saha sami ngakenaken githokipun sarta boten mituhu dhateng pepaken-pepaken Paduka. ¹⁷ Dene sami lumuh mirengaken tuwin boten ngengeti dhateng kaelokan ingkang Paduka tindakaken wonten ing satengahipun; sami ngakenaken githokipun, malah sami nekad badhe mangsuli pangawulanipun wonten ing tanah Mesir. Nanging Paduka punika Gusti Allah ingkang sugih pangapunten, asihdarma tuwin ambek welasan, sabar saha agung sihsusetyanipun. Paduka boten karsa negakaken para leluhur kawula wau. ¹⁸ Malah sanadyan sami damel pedhet cor-coran tuwin sami ngucap: "Iki Gusti Allahmu kang wus ngirid lakumu metu saka ing tanah Mesir!", saha sami nindakaken kanisthan ingkang ageng, ¹⁹ ewasamanten boten Paduka tegakaken wonten ing ara-ara samun, margi saking palimirma Paduka ingkang ageng. Tugu mega boten kendhat-kendhat nuntun lampahipun ing wanci siyang, makaten ugi tugu latu tansah madhangi ing wanci dalu wonten ing margi ingkang dipun langkungi. ²⁰ Roh Paduka ingkang asihmirma inggih Paduka paringaken, supados mulang. Punapa malih boten nate Paduka endheg roti man peparing Paduka dhateng cangkempipun, sarta kadamel ngicalaken ngelakipun Paduka paringi toya. ²¹ Kawandasa taun laminipun anggen Paduka maringi panggesangan wonten ing ara-ara samun. Sami boten nate kekirangan,

sandhanganipun boten luwas, sarta sukunipun boten sami abuh. ²²Kajawi punika ugi Paduka paringi karajan tuwin bangsa pinten-pinten, lajeng dhaerhipun wau Paduka paringaken dados dhaerah wates, amargi tanahipun sami dipun ebroke: inggih punika tanahipun Sihon, raja ing Hesbon, lan tanahipun Prabu Og, raja ing Basan. ²³Turunipun Paduka tangkar-tangkaraken, cacahipun kados lintang ing langit, saha Paduka irid dhateng ing tanah, ingkang Paduka dhawuhaken dhateng para leluhuripun, supados dipun lebeti saha dipun ejegi. ²⁴Turunipun wau lajeng sami lumebet ing tanah punika sarta dipun ejegi lan tiyang ingkang ngenggeni, inggih punika tiyang-tiyang Kanaan sami Paduka telukaken wonten ing ngajenganipun, sami kaparingaken dhateng ing tanganipun, dalasan para rajanipun tuwin sakathahipun bangsa ing tanah ngriku, supados kadamela ing sapikajengipun. ²⁵Kitha-kitha ingkang santosa kaliyan tanah-tanah ingkang subur sadaya dipun rayud; griya-griya ingkang kebak isi barang dandosane sae, kulahan-kulahan tatahan, pakebonan anggur tuwin pakebonan jaitun, sarta karang kitri, ingkang cacahipun langkung dening kathah sami dipun rampasi. Sami nedha ngantos tuwuk lan dados lema saha ngraosaken kamukten, saking kamirahan Paduka ingkang ageng.

²⁶Ewadene sami wangkot sarta mbalela dhumateng Paduka. Angger-angger Paduka dipun singkur lan para nabi Paduka, ingkang

ngengetaken supados wangsul mratobat dhumateng Paduka, sami dipun pejahi. Sami nindakaken kanisthan ingkang ageng. ²⁷ Paduka nunten ngulungaken tiyang-tiyang wau ing tanganing mengsahipun, temah sami nandhang karupekan. Lah salebetipun nandhang karibedan punika lajeng sami sesambat dhumateng Paduka, nunten Paduka piyarsakaken saking langit tuwin awit saking palimirma Paduka ingkang ageng, Paduka paringi tiyang-tiyang ingkang ngluwari saking tanganing mengsah. ²⁸ Nanging manawi sampun angsal katentreman, tumunten sami nglampahi piawon malih wonten ing ngarsa Paduka. Lajeng Paduka ulungaken dhateng ing tanganing mengsahipun, saha dipun jajah. Bilih sami sesambat malih dhumateng Paduka, Paduka inggih miyarsakaken malih saking langit, sami Paduka entasaken marambah-rambah, margi saking agenging sih-palimirma Paduka. ²⁹ Paduka engetaken supados sami wangsul dhateng angger-angger Paduka. Nanging sami ngatingalaken gumunggungipun, boten mituhu dhateng pepaken Paduka, sami nerak pranatan-pranatan Paduka, mangka inggih punika ingkang dados marginipun tiyang manggih gesang manawi sami nglampahi makaten. Sami masang pundhakistan kangge nglawan, sami ngakenaken githokipun sarta boten purun mirengaken. ³⁰ Suprandene Paduka karsa nglajengaken anggen Paduka tumindak sabar ngantos pinten-pinten taun

laminipun. Sarana Roh Paduka Paduka ngengetaken, inggih punika lumantar para nabi, nanging sami boten nggatosaken, temah Paduka ulungaken dhateng ing tanganipun bangsa-bangsa ing sakathahing nagari.

³¹Ewasamanten awit saking agengipun sih-palimirma Paduka inggih boten Paduka tumpes tapis, lan boten Paduka tegakaken, amargi Paduka punika Gusti Allah ingkang mahaasih lan mahamirah.

³²Lah sapunika, dhuh Allah kawula, Gusti Allah ingkang mahaagung, santosa lan nggegirisi, ingkang ngekahi ing prasetya saha sih-kadarmanipun, sampun ngantos Paduka galih remeh sakathahing kasisahan ingkang sampun sami kawula sandhang, inggih ratu-ratu kawula, panuntun-panuntun kawula, imam-imam kawula, nabi-nabi kawula, saha para leluhur kawula, malah inggih umat Paduka sadaya, wiwit jamanipun para raja ing Asyur dumugi sapunika. ³³Nanging Paduka ingkang leres tumrap sakathahing samukawis ingkang dhumawah ing kawula punika, amargi Paduka tumindak setya, saha kawula ingkang sami nglampahi duraka. ³⁴Dalasan para ratu kawula, para pangageng kawula sarta para imam kawula, punapa dene para leluhur kawula sami nglirwakaken angger-angger Paduka. Sami boten ngestokaken dhateng dhawuh saha pepenget Paduka ingkang Paduka paringaken. ³⁵Ing salebetipun jumeneng ratu sami boten ngabekti dhumateng Paduka, sanadyan Paduka sampun maringi kanugrahan

kathah saha nyawisaken tanah ingkang jembar lan loh. Saha sami boten purun mratobat saha nilar pendamelipun ingkang awon. ³⁶Lah ing wekdal sapunika kawula sami dados abdi tumbasan, mangka wonten ing salebetipun tanah ingkang Paduka paringaken dhateng para leluhur kawula, amrih sami ngraosaken woh saha kasugihanipun, nanging kawula punika sami dados abdi tumbasan. ³⁷Tanah punika kathah pamedalipun tumrap ratu-ratu ingkang Paduka kuwaosaken ngereh kawula, margi saking dosa kawula. Para ratu punika sami ngereh kawula saha raja-kaya kawula kanthi sawenang-wenang, temahan kawula sami nandhang karibedan ageng.”

Layang prajanjian

9:38--10:39

³⁸Adhedhasar iki mau kabeh, aku banjur padha nganakake prajanjian kang kenceng, kang padha daktulis, sarta kaecapan dening para panggedheku, para wong Lewi lan para imamku.

10 ¹Kang padha ngecapi layang prajanjian mau yaiku: Sang Nehemya bin Hakhaliya, kepala dhaerah lan Zedekia, ²Seraya, Azarya, Yeremia, ³Pasyhur, Amarya, Malkia, ⁴Hatus, Sebanya, Malukh, ⁵Harim, Meremot, Obaja, ⁶Dhaniel, Gineton, Barukh, ⁷Mesulam, Abia, Miyamin, ⁸Maazy, Bilgai lan Semaya. Iku para imam.

⁹ Dene saka para wong Lewi: Yesua bin Azanya, Benui, panunggalane bani Henadad, Kadmiel. ¹⁰ Lan para sadulure, yaiku: Sebanya, Hodia, Kelita, Pelaya, Hanan, ¹¹ Mikha, Rehob, Hasabya, ¹² Zakur, Serebya, Sebanya, ¹³ Hodia, Bani lan Beninu.

¹⁴ Lan saka para panggedhening bangsa yaiku: Sang Paros, Pahat-Moab, Elam, Zatu, Bani, ¹⁵ Buni, Azgad, Bebai, ¹⁶ Adhonia, Bigwai, Adin, ¹⁷ Ater, Hizkiya, Azur, ¹⁸ Hodia, Hasum, Bezai, ¹⁹ Harif, Anatot, Nebai, ²⁰ Magpias, Mesulam, Hezir, ²¹ Mesezabeel, Zadok, Yadua, ²² Pelaca, Hanan, Anaya, ²³ Hosea, Hananya, Hasub, ²⁴ Halohesy, Pilha, Sobek, ²⁵ Rehum, Hasabna, Maaseya, ²⁶ Ahia, Hanan, Anan, ²⁷ Malukh, Harim lan Baana.

²⁸ Lan wong liyane yaiku: para imam, para wong Lewi, para jaga gapura lan para pasindhen, para abdi ing padalemaning Allah lan sakehing wong kang wus padha misah saka para bangsa kang manggon ing kono, banjur madhep marang angger-anggere Gusti Allah, mangkono uga bojone lan anak-anake lanang wadon lan uga sakhehe wong kang wus padha diwasa temah bisa mangreti. ²⁹ Iku padha ngumpul karo sadulur-sadulure, yaiku para panggedhene. Padha prajanji kalawan supata yen bakal manut marang angger-anggere Gusti Allah kang diparingake lumantar Nabi Musa, abdine Gusti Allah iku, sarta bakal netepi lan ngestokake sakehing pepakene Sang Yehuwah, yaiku Gustiku kabeh, sarta saliring pranatan lan katetepane. ³⁰ Apadene

aku ora bakal padha ngomah-omahake anak-anakku wadon oleh wong bangsa kang manggon ing kono, tuwin iya ora ngalap anak-anake wadon dadi somahe anak-anakku lanang. ³¹ Lan manawa wong bangsa ing nagara kono padha nawakake dagangan utawa gandum warna-warna ing dina Sabat, mesthi padha ora daktuku, dadia ing dina Sabat utawa ing dina sengkeran liyane. Sarta maneh aku bakal padha ngetogake mangkono bae pametuning bumi ing taun kapitu lan ora bakal nagih piutang.

³² Sabanjure aku padha ngewajibake awakku dhewe kabeh, asok sapratelon sekel saben taun, kanggo pangibadah ana ing padalemane Gusti Allahku, ³³ kanggo wragade roti sesaosan, kurban dhaharan ajegan, tuwin kurban obaran ajegan, uga kanggo ing dina-dina Sabat lan saben pendhak tanggal sapisan, apadene wragade sakehing riyaya kang katemtokake, kanggo pisungsung suci, lan kurban panebusing dosa, kanggo nganakake pirukun tumrap wong Israel sarta kanggo sarupaning pagawean ing padalemane Gusti Allahku. ³⁴ Sarta kalawan nguncalake undhi aku kabeh, yaiku para imam, para wong Lewi lan wong lumrah, padha netepake sawijining patrap nyawisake kayu obong. Kayu iku kudu kagawa menyang ing padalemaning Allah, giliran, dening golonganing kulawargaku kabeh, ing wektu-wektu kang wus katemtokake ing saben taun, supaya ing misbyahe Sang Yehuwah, Gusti

Allahku, ana geni kang murub, netepi apa kang katulisan ana ing kitab Toret. ³⁵ Sarta maneh aku iya bakal padha nyaosake kawitaning pametuning bumiku, lan kawitane sakehing wohe karang kitri menyang ing padalemane Sang Yehuwah ing saben taun. ³⁶ Mangkono uga anakku lanang pembarep lan anaking kewanku lanang pembarep bakal padha daksaosake marang ing padalemaning Allahku, yaiku marang para imam, kang nganakake kebaktian ana ing padalemaning Allahku, kaya kang katulisan ana ing kitab Toret. Uga pedhet-pedhetku lan cempe-cempeku kang pembarep. ³⁷ Lan kawitane glepungku sair tuwin sakehing pisungsungku kang mligi, wohing sarupaning karang kitri, anggur lan lenga bakal dakgawa menyang ing ngarepe para imam, ing kamar-kamare padalemaning Allahku, sarta pisungsung saprasapuluhane sakehing pametuning bumiku marang para wong Lewi, amarga iya para wong Lewi iku kang narik pisungsung prasapuluhan ing sakehing kutha-kutha patanenku.

³⁸ Sarta manawa para bani Lewi padha mupu pisungsung prasapuluhan mau, padha kinanthenan imam, tedhake Imam Harun. Sabanjure para wong Lewi iku bakal nggawa saprasapuluhe pisungsung prasapuluhan mau menyang ing padalemaning Allahku, menyang ing kamar-kamare gedhong parawatan.

³⁹ Amarga wong Israel lan wong Lewi kudu nggawa pisungsung mligi kang arupa gandum, anggur lan lenga menyang ing kamar-kamar

mau. Ing kono ana piranti-piranti papan pasucen, uga panggonane para imam kang nganakake pangibadah, apadene para jaga gapura lan pasindhen. Aku ora bakal padha ngedhagake padalemane Allahku.

Daftare para wong kang padha manggon ana ing kutha Yerusalem lan Yehuda

11:1-36

11 ¹Para panggedhening bangsa padha dedalem ana ing Yerusalem, dene kekarene padha ngumbulake undhi, kagawe nemtokake wong siji saben sapuluhe kang oleh manggon ana ing kutha suci Yerusalem, nuli kang sanga manggon ana ing kutha-kutha liyane. ²Wong-wong padha ngalembana, saben wong kang kanthi eklas manggon ana ing Yerusalem.

³Iki pratelane bab para penggedhening propinsi Yehuda kang dedalem ana ing Yerusalem, dene ing kutha-kutha ing tanah Yehuda wong Israel padha manggon ing tanah darbeke dhewe-dhewe ana ing kuthane dhewe-dhewe: yaiku wong lumrah, para imam, para wong Lewi, para abdi ing padalemaning Allah lan turune para abdine Prabu Suleman.

⁴Bani Yehuda lan bani Benyamin kang padha manggon ana ing Yerusalem yaiku: saka bani Yehuda: Ataya bin Uzia, bin Zakharia, bin Amarya bin Sefaya bin Mahalaleel, bin Peres, ⁵lan Maaseya bin Barukh bin Kolhoze bin Hazaya bin Adaya bin Yoyarib bin Zakharia,

turune wong Syela. ⁶Sakehe bani Peres kang manggon ana ing Yerusalem, gunggungé ana patang utus sewidak wolu, padha wong gagah prakosa.

⁷Lan iki turune bani Benyamin: Salu bin Mesulam bin Yoed bin Pedaya bin Kolaya bin Maaseya bin Itiel bin Yesaya. ⁸Nuli Gabai, Salai: gunggungé sangang atus wolulikul. ⁹Yoel bin Zikhri kang dadi kepalane, dene Yehuda bin Hasenua dadi wakile kang nguwasani kutha.

¹⁰Saka para imam: Yedaya bin Yoyarib, Yakhin, ¹¹Seraya bin Hilkia bin Mesulam bin Zadok bin Merayot bin Ahitub, lelurahing Padaleman Suci, ¹²lan para sadulure kang ngladeni ana ing padaleman kono: wolung atus rolikur. Uga Adaya bin Yeroham bin Pelalya bin Amzi bin Zakharia bin Pasyhur bin Malkia, ¹³sarta para sadulure, panggedhening kulawangsa: rong atus patang puluh loro. Lan Amasai bin Asareel bin Akhzai bin Mesilemot bin Imer, ¹⁴lan para sadulure, para prawira gagah prakosa, satus wolulikul, kang dadi kepalane Zabdiel bin Gedolim.

¹⁵Saka para wong Lewi: Semaya bin Hasub bin Azrikam bin Hazabya bin Buni. ¹⁶Mangkono uga Sabetai lan Yozabad panggedhening para wong Lewi, kang mriksa pagawean ing sajabaning padalemaning Allah. ¹⁷Nuli Matanya bin Mikha bin Zabdi bin Azaf, pemimpin kang pinatah ngrepekake kidung panuwun ing pandonga, lan Bakbukya, wong kang kapindho saka antarane para sadulure,

lan Abda bin Samua bin Galal bin Yedutun.

¹⁸ Sakabehe wong Lewi ing kutha suci ana rong atus wolung puluh papat.

¹⁹ Para jaga gapura: Akub lan Talmon karo para sadulure, kang padha jaga ana ing gapura: satus pitung puluh loro.

²⁰ Saluwihe para wong Israel kang lumrah lan para imam sarta para wong Lewi padha manggon ana ing sakehe kutha ing tanah Yehuda ing tanah pusakane dhewe-dhewe.

²¹ Nanging para abdi ing padalemane Gusti Allah padha manggon ana ing Ofel. Ziha lan Gispa kang nglurahi para abdi ing padalemaning Allah iku.

²² Kang nglurahi para wong Lewi ing Yerusalem: Uzi bin Bani bin Hasabya bin Matanya bin Mikha saka bani Azaf, yaiku para pasindhen kang ngidung sajroning pangibadah ana ing padalemaning Allah. ²³ Amarga tumrap wong-wong iku ana dhawuhe Sang Prabu kang netepake pranatan tumrap para pasindhen miturut kaperluwane ing saben dina. ²⁴ Petahya bin Mesezabeel saka bani Zerah bin Yehuda dibiyantokake marang Sang Prabu tumrap samubarang kang magepokan karo bangsa iku.

²⁵ Mungguh papan panggonan ing dhaerah pategalan bani Yehuda ana saperangan kang manggon ing Kiryat-Arba lan sawewengkone, ing Dibon lan sawewengkone sarta ing Yekabzeel lan desa-desane. ²⁶ Ing Yesua, ing Molada lan ing Bet-Pelet, ²⁷ ing Hazar-Sual, ing Bersyeba sawewengkone, ²⁸ ing Ziklag,

ing Mekhona sawewengkone, ²⁹ing En-Rimon, Zora, Yarmut, ³⁰Zanoah, Adulam lan desa-desane, ing Lakhis sapategalane ing Azeka lan sawewengkone. Mangkono anggone padha manggon wiwit saka ing Bersyeba nganti tumeka ing lebak Hinom.

³¹Lan bani Benyamin manggon wiwit ing Geba, ing Mikhmas, ing Aya, ing Betel lan sawewengkone, ³²ing Anatot, Nob lan Ananya, ³³ing Hazor, Rama lan Gitaim, ³⁴ing Hadid, Zeboim lan Nebalat, ³⁵ing Lod lan ing Ono, ing Lebak Tukang. ³⁶Sawatara golongan wong Lewi saka Yehuda padha ngumpul karo wong Benyamin.

Pratelane bab para imam lan para wong Lewi

12:1-26

12 ¹Iki pratelane bab para imam lan para wong Lewi, kang bali mulih bareng karo Sang Zerubabel bin Sealtiel lan Yesua: Seraya, Yeremia, Ezra, ²Amarya, Malukh, Hatus, ³Sekhanya, Rehum, Meremot, ⁴Ido, Ginetoi, Abia, ⁵Miyamin, Maaja, Bilga, ⁶Semaya, Yoyarib, Yedaya, ⁷Salu, Amok, Hilkia, lan Yedaya, iku para pangarepe imam kanthi para sadulure, nalika jamane Yesua.

⁸Mungguh para wong Lewi yaiku: Yesua, Binui, Kadmiel, Serebya, Yehuda lan Matanya. Matanya iki lan para sadulure padha nuntun manawa ngrepekake kidung panuwun, ⁹dene Bakkukya lan Uni sarta para sadulure padha

ngadeg ana ing ngarepe gegolongan manut bubuhane. ¹⁰ Yesua nurunake Yoyakim, Yoyakim nurunake Elyasib, Elyasib nurunake Yoyadha, ¹¹ lan Yoyadha nurunake Yonatan, dene Yonatan nurunake Yadua.

¹² Nalika jamane Yoyakim mau kang dadi imam para panggedhene kulawangsa yaiku: Meraya saka kulawangsane Seraya, Hananya saka kulawangsane Yeremia, ¹³ Mesulam saka kulawangsane Ezra, Yohanan saka kulawangsane Amarya, ¹⁴ Yonatan saka kulawangsane Melikhu, Yusuf saka kulawangsane Sabanya, ¹⁵ Adna saka kulawangsane Harim, Helkai saka kulawangsane Merayot, ¹⁶ Zakharia saka kulawangsane Ido, Mesulam saka kulawangsane Gineton, ¹⁷ Zikhri saka kulawangsane Abia saka kulawangsane Minyamin; Piltai saka kulawangsane Moaja, ¹⁸ Samua saka kulawangsane Bilga, Yonatan saka kulawangsane Semaya, ¹⁹ Matnai saka kulawangsane Yoyarib, Uzi saka kulawangsane Yedaya, ²⁰ Kalai saka kulawangsane Salai, Heber saka kulawangsane Amok, ²¹ Hasabya saka kulawangsane Hilkia lan Netaneel saka kulawangsane Yedaya.

²² Mungguh para wong Lewi iku para panggedhening kulawargane padha kacathet nalika jamane Elyasib, Yoyadha, Yohanan lan Yadua, dene para imam kacathet nganti nalika jumenenge Sang Prabu Dharius, ratu ing Persi. ²³ Para panggedhening kulawangsane bani Lewi padha kacathet ana ing buku

sejarah nganti jamane Yohanan bin Elyasib.

²⁴ Para panggedhening kulawangane bani Lewi yaiku: Hasabya, Serebya, Yesua bin Kadmiel lan para sadulure kang padha ngadeg ana ing ngarepe, nalika padha ngrepekake pepujian lan panuwun, ngetrepi dhawuhe Sang Prabu Dawud, abdine Gusti Allah, apanthanan jejer-jejer. ²⁵ Matanya, Bakbukya, Obaja, Mesulam, Talmon lan Akub, iku padha dadi jaga gapura, kang kapatah jaga ana ing gudhang-gudhang piranti ing gapura.

²⁶ Wong-wong iku uripe nalika jamane Yoyakim bin Yesua bin Yozadak lan ing jamane Sang Bupati Nehemya lan Imam Ezra, ahli kitab.

Nucekake balowartine kutha Yerusalem

12:27-43

²⁷ Nalika balowartine kutha Yerusalem kasucekake, para wong Lewi padha ditimbali saka ing sakehe papan panggonane, kadhawuhan nglumpuk ana ing Yerusalem, supaya padha nucekake balowarti mau kalawan gambira, kambi ngucap sukur lan ngrepekake kidung, binarung swaraning kecer, slukat lan clempung. ²⁸ Para pasindhen banjur padha nglumpuk saka king wewengkon ing sakiwa-tengene Yerusalem lan saka ing desa-desane wong Netofa, ²⁹ saka ing Bet-Gilgal, saka ing ara-ara ing Geba lan Asmawet, awit para pasindhen mau padha ngadegake desa-desa ana ing sakubenge Yerusalem. ³⁰ Para imam tuwin para wong Lewi

sawuse nucekake badan, tumuli uga nucekake wong saumat kabeh lan uga gapurane tuwin balowartine.

³¹ Aku banjur akon para panggedhening wong Yehuda munggah ing dhuwur balowarti lan banjur ndhapuk juru ngidung rong golongan gedhe. Kang siji lumaku ana ing dhuwur balowarti manengen menyang ing gapura Pawuhan. ³² Ing saburine Hosaya karo saduman saka para panggedhene wong Yehuda, ³³ uga Azarya, Ezra, Mesulam, ³⁴ Yehuda, Benyamin, Semaya lan Yeremia, ³⁵ lan para imam kang padha nggawa kalasangka yaiku: Zakharia bin Yonatan bin Senaya bin Matanya bin Mikha bin Zakur bin Azaf, ³⁶ lan para sadulure, yaiku: Semaya, Azareel, Milalai, Gilalai, Maai, Netaneel, Yehuda lan Hanani karo unen-unene Sang Prabu Dawud, abding Allah, dene Ezra, ahli kitab, lumaku ana ing ngarepe. ³⁷ Bareng tekan ing gapura Sendhang, banjur padha munggah ing undhak-undhakaning kuthane Prabu Dawud, ing unggah-unggahaning balowarti kang ngliwati kadhatone Prabu Dawud, tutug ing gapura Banyu sisih wetan.

³⁸ Golongan pangidung sijine lumaku mangiwa lan aku ngetutake karo saperanganing rakyat ngliwati balowarti lan menara Prapen tumeka ing balowarti Amba. ³⁹ Aku tumuli padha ngliwati gapura Efraim, gapura Lawas, gapura Iwak, menara Hananeel lan menara Mea nganti tekan ing gapura Wedhus Gembel. Tumuli padha

mandheg ana ing gapura Pajagan. ⁴⁰ Sawuse iku golongan pangidung loro mau banjur padha ngadeg ana ing padalemaning Allah. Mangkono uga aku lan saperanganing para panggedhe, ⁴¹ lan para imam, yaiku: Elyakim, Maaseya, Minyamin, Mikha, Elyoenai, Zakharia, Hananya kambi nyekel kalasangka, ⁴² lan Maaseya, Semaya, Eleazar, Uzi, Yohanan, Malkia, Elam lan Ezer. Para pasindhen banjur ngrepekake kidung katuntun dening Yizrahya. ⁴³ Ing dina iku wong padha nyaosake kurban sembelehan akeh banget. Padha bungah-bungah amarga diparingi kabungahan kang luwih gedhe dening Gusti Allah. Dalasan para wong wadon lan bocah-bocah iya padha bungah-bungah, temah karamean Yerusalem iku keprungu nganti adoh.

Tanggungane tumrap panguripane para imam lan para wong Lewi

12:44-47

⁴⁴ Ing wektu iku ana wong sawatara kang dipatah nglurahi kamar-kamar parawatan, kamar-kamar pisungsung mligi, panenan kawitan tuwin pisungsung prasupuluhan, supaya sumbangan kang manut pranatan dadi pandumane para imam lan para wong Lewi lan kang cundhuk karo kaanane pategalane saben kutha, diklumpukake ana ing kamar-kamar kono. Awit bani Yehuda padha bungah-bungah ing ngatase para imam sarta para wong Lewi kang padha nindakake ayahan. ⁴⁵ Amarga

wong-wong iku kang padha nindakake kawajiban leladi marang Gusti Allah lan padha kawajiban nucekake, mangkono uga para pasindhen lan jaga gapura, cundhuk karo pranatane Sang Prabu Dawud lan Sang Prabu Suleman, putrane. ⁴⁶Amarga wus wiwit jaman biyen, nalika jamane Sang Prabu Dawud lan Asaf, ana lurah pasindhen, ana kidung pamuji lan kidung panuwun kang kagem Gusti Allah. ⁴⁷Nalika jamane Sang Zerubabel lan Sang Nehemya sakehe wong Israel padha ngaturake pasumbang kanggo para pasindhen lan para jaga gapura minangka cadhong ing saben dinane lan ngaturake pisungsung suci marang para wong Lewi. Lan para wong Lewi padha ngaturake pisungsung suci marang para putra-putrane Imam Harun.

Kasetyane Sang Nehemya marang angger-angger

13:1-31

13 ¹Ing nalika iku perang-perangane kitabe Nabi Musa kawaca lan karungokake dening rakyat. Ing kitab kono tinemu ana tulisan kang mratelakake, manawa wong Amon lan wong Moab iku ing salawase ora kena lumebu ing pasamuwane Gusti Allah. ²Amarga padha ora gelem mapag wong Israel kalawan suguhan roti lan banyu, nanging malah ngopahi Bileam supaya nglawan lan ngipati-wong Israel. Nanging ipati-wong Israel iku diwalik dening Gusti Allah dadi berkah.

³ Bareng wong-wong padha krungu pamacane Toret iku, sakehing pranakan banjur padha dipisahake saka wong Israel.

⁴ Nanging sadurunge iku Imam Elyasib kang dipatah nglurahi kamar-kamar padalemaning Allahku, lan kang pasrawungane raket karo Tobia, ⁵ nyawisi Tobia mau kamar kang gedhe. Maune kamar iku kanggo nyimpen dhaharan, menyan lan piranti-piranti, apadene pisungsung prasapuluhan tumrap gandum lan anggur sarta lenga kang dadi hake para wong Lewi, para pasindhèn, para jaga gapura, tuwin pisungsung mligi kang kanggo para imam. ⁶ Sajrone iku mau kabeh kelakon, aku ora ana ing Yerusalem, amarga ing taun kang kaping telung puluh lorone paprentahane Sang Prabu Artahsasta, ratu ing Babil, aku bali seba marang ing ngarsane Sang Prabu. Nanging sawuse sawatara mangsa aku nyuwun pamit maneh marang panjenengane. ⁷ Satekaku ing Yerusalem, aku banjur nyumurupi pratingkahe Elyasib anggone nguntungake Tobia, yaiku anggone nyawisi kamar ana ing plataraning padalemane Gusti Allah. ⁸ Iku ndadekake pegeling atiku, mulane sakehing barang darbeke Tobia dakbuwangi metu saka ing kamar mau. ⁹ Wasana aku mrentahake supaya kamar iku disucekake, nuli pirantine padalemaning Allah sarta kurban dhaharan lan menyan padha daklebokake mrono maneh.

¹⁰ Kajaba iku aku uga sumurup, yen para wong Lewi padha ora diwenahi cadhonge, temahan para wong Lewi mau dalah para

pasindhen kang padha nduweni kawajiban dhewe-dhewe iku wus padha oncat lunga menyang ing bumine dhewe-dhewe. ¹¹ Para kang nyekel pangwasa banjur padha daktutuh kalawan dakkandhani mangkene: “Yagene padalemane Allah kok koktegakake bae?” Para wong Lewi tumuli dakklumpukake sarta dakbalekake maneh menyang ing panggonane dhewe-dhewe. ¹² Sakehe wong Yehuda banjur padha asok maneh pisungsung prasapuluhan tumrap gandum lan anggur tuwin lenga, kagawa menyang ing kamar pasimpenan. ¹³ Aku tumuli ngangkat lelurahing kamar pasimpenan, yaiku Imam Selemya lan Zadhok, ahli Toret lan Pedaya, wong Lewi, dene Hanan bin Zakur bin Matanya dakbiyantokake mrono amarga wong-wong iku padha dianggep setya. Kabeh padha dipasrahi kawajiban mranata bab anggone mandumi marang para sadulure.

¹⁴ Dhuh Allah kawula, Paduka mugè enget dhateng kawula awit saking prakawis punika, saha mugè sampun ngantos ngicalaken kasaenan ingkang sampun kawula lampahi tumrap padalemaning Gusti Allah kawula saha sakathahipun paladosan ing ngriku!

¹⁵ Ing wektu iku aku weruh ing tanah Yehuda ana wong kang padha ngiles-iles pamipitan anggur ing dina Sabat, uga wong kang padha nggawa gedhengan-gedhengan gandum, diemotake ing kuldi, apadene anggur, woh anggur tuwin woh anjir sarta momotan rupa-rupa kang digawa lumebu ing kutha Yerusalem ing dina Sabat. Wong

mau nalika pinuju adol bahan pangan, padha dakelingake. ¹⁶Uga wong Tirus kang manggon ing kono, padha nggawa iwak loh lan dagangan rupa-rupa diedol ing dina Sabat marang wong Yehuda, tur ana ing Yerusalem. ¹⁷Para panggedhene wong Yehuda banjur padha daktutuh, sarta dakkandhani: “Patrap apa kang padha koklakoni iki, dene padha nerak kasucene dina Sabat. ¹⁸Para leluhurmu rak iya padha tumindak mangkono, temah Gusti Allah kita ndhatengake bilai marang kita lan marang nagara kene. Apa karepmu arep padha ndadekake bangeting dukane marang Israel, kanthi patrap nerak kasucene dina Sabat?”

¹⁹Mulane yen ngarepake dina Sabat ing gapura-gapura Yerusalem wus katon remeng-remeng, aku akon nutup gapura-gapura lan dakprentahake supaya aja diwengakake sadurunge kliwat dina Sabat. Karomaneh aku mapanake wongku sawatara ana ing gapura-gapura, supaya aja ana momotan lumebu ing dina Sabat. ²⁰Nanging para bakul lan kang padha adol barang rupa-rupa pisan pindho padha nginep ana ing sajabaning balowartine Yerusalem. ²¹Iku nuli dakwelehake lan dakkandhani: “Yagene kowe padha nginep ing ngarepe balowarti. Manawa kowe tumindak mangkono maneh mesthi kowe padha dakcekel.” Wiwit nalika iku padha ora teka maneh ing dina Sabat. ²²Aku uga banjur mrentahake marang para wong Lewi

supaya sesuci lan njaga gapura amrih sucine dina Sabat.

Dhuh Allah kawula, Paduka mugè karsaa enget dhumateng kawula margi saking prakawis punika saha mugè karsaa paring kawelasan dhumateng kawula, miturut sih-susetya Paduka ingkang ageng!

²³Ing wektu iku aku uga mrangguli wong Yahudi sawatara kang wus ngalap bojo wong wadon Asdod, wong wadon Amon lan wong wadon Moab. ²⁴Saperangane anak-anake guneman nganggo basa Asdod utawa basane bangsa liya iku, lan ora ngreti basa Yahudi.

²⁵Wong iku padha daktutuh lan dakipat-ipati sarta ana sawatara kang padha dakgitiki sarta dakjambaki rambute lan padha dakkon sumpah demi Allah mangkene: "Poma aja ngomah-omahake anakmu wadon oleh anake lanang bangsa kuwi, lan poma aja ngalap anake wadon bangsa kuwi, kokolehake anak-anakmu lanang utawa kanggo kowe dhewe! ²⁶Sang Prabu Suleman, ratu ing Israel, rak uga dhumawah ing dosa marga saka anane lelakon kang kaya mangkono iku? Sanadyan ing antarane para bangsa pirang-pirang ora ana kang duwe ratu sing kaya panjenengane, kang kinasihan dening Gusti Allahe, apadene wus kajumenengake dadi ratune wong Israel kabeh dening Gusti Allah, ewasamono iya dhumawah ing dosa amarga katut marang garwane kang saka bangsa liyan iku. ²⁷Kang iku apa wong nganti kudu padha krungu anggonmu nglakoni duraka gedhe iku yaiku

anggonmu padha ora setya marang Gusti Allah kita jalaran ngalap bojo wong wadon manca?”

²⁸Putrane Imam Agung Yoyadha bin Elyasib ana siji kang wus dadi mantune Sanbalat, wong Horoni, mulane daktundhung saka ing ngarepku.

²⁹Dhuh Allah kawula Paduka mugi ngengeti tiyang punika anggenipun sami ngucemaken kalenggahaning imam, punapa dene prajanjian bab para imam saha para bani Lewi.

³⁰Kaya mangkono anggonku ngresiki wong-wong saka ing samubarang kang saka ing bangsa liyan, apadene para imam lan para wong Lewi padha daktetepake kawajibane lan pagaweane dhewe-dhewe. ³¹Apa maneh aku uga netepake patrap leladi kayu ing wektu-wektu kang wus katemtokake sarta leladi pametuning bumi kang kawitan.

Dhuh Allah kawula, mugi karsaa enget dhumateng kawula, demi karaharjan kawula!

ESTER

Sang Prameswari Wasti katundhung

1:1-22

1 ¹ Nalika jamane Sang Prabu Ahasyweros -- yaiku Sang Prabu Ahasyweros kang ngratoni tlatah satus pitulikul, wiwit saka ing Indhia tutug ing Etiopia -- ² ing jaman samana nalika Sang Prabu Ahasyweros lenggah ing dhamparing kaprabone ana ing beteng kadhatone ing Susan, ³ nalika ing taun kang kaping telune paprentahane, Sang Prabu mangun bujana kalawan nimbali sakehing para panggedhe lan punggawa kabeh; wadya-bala ing tanah Persia lan Media, para priyagung lan panggedhening dhaerah padha pepak andher ana ing ngarsane. ⁴ Ing kono Sang Prabu mamerake kasugihaning karajane kang mulya, kaendahaning kaluhurane kang sumunar, pirang-pirang dina suwene, nganti satus wolung puluh dina.

⁵ Bareng wus tekan samono mau Sang Prabu tumuli ngawontenake bujana maneh kanggo sakehing para kawula kang ana ing beteng kadhaton ing Susan, para priyagung dalah para wong cilik, suwene pitung dina, ana ing plataraning patamanan kadhaton.

⁶ Langsene lena, mori alus lan kain wungu tuwa, kang tinalenan lena alus lan kain

wungu enom, cumanthel ing gelangan salaka ing saka-saka marmer putih, sarta kanthil kancana lan salaka kaprenahake ing jrambah marmer, marmer putih, giwang lan marmer mancawarna. ⁷Pangunjukan kaladekake ana ing tuwung kancana kang mawarna-warna, lan anggure anggur pangunjukane Sang Prabu, nganti turah-turah, kang pantes tumrap ing ratu. ⁸Dene carane ngombe iku: ora peksan, awit dhawuhe Sang Prabu sakehing para abdi dalem ing kadhaton kakarsakake manut sakarepe sawiji-wijining wong.

⁹Sang Prameswari Wasti uga mangun bujana kanggo para wanita kabeh kang ana ing kadhatone Sang Prabu Ahasyweros. ¹⁰Nalika ing dina kang kaping pitune nalika Sang Prabu karenan ing galih marga saka sumuking anggur, Sang Nata banjur dhawuh marang priyagung kadhaton pitu kang caos ana ing ngarsane, asmane: Mehuman, Bizta, Kharbona, Bigta, Abagta, Zetar lan Karkas, ¹¹padha kadhawuhan nyowanake Sang Prameswari Wasti mau marang ing ngarsa dalem kalawan ngagem makuthaning kaprabon, supaya mamerna kaendahaning warnane marang para kawula lan para panggedhe, amarga Sang Prameswari iku endah banget warnane. ¹²Nanging Sang Prameswari mopo sowan ngestokake timbalan dalem kang kaaturake dening priyayi kadhaton mau, temah Sang Prabu duka banget nganti mangar-mangar pasuryane. ¹³Sang Prabu tumuli ndangu marang para wicaksana, kang

ngreti adat-tata-cara ing jaman samana, -- ujer kaya kaya mangkono iku lumrahe, sabarang prakara kang magepokan karo Sang Nata iku karembug dening sakehing para ahli angger-angger lan pangadilan; ¹⁴ dene kang cedhak dhewe karo Sang Prabu, yaiku: Sang Karsena, Setar, Admata, Tarsis, Meres, Marsena sarta Sang Memukan, priyagung pitu, panggedhene nagara Persia lan Media, kang diparengake mirsani pasuryane Sang Prabu lan kang kaparingan kalungguhan kang dhuwur ana ing sajroning karajan -- pandangune Sang Prabu: ¹⁵ "Awewaton undhang-undhang Sang Prameswari wajib kapatrapan apa, amarga ora ngestokake marang timbalane Sang Prabu Ahasyweros, kang kaaturake dening para priyayi kadhaton." ¹⁶ Sang Memukan banjur matur ana ing ngarsane Sang Prabu lan para panggedhe: "Sang Prameswari Wasti anggenipun kagungan kalepatan punika boten namung dhumateng Sang Prabu kemawon, nanging ugi dhateng sakathahipun para pangageng sarta dhateng sakathahipun para bangsa, ingkang wonten ing tlatah wewengkonipun Sang Prabu Ahasyweros sadaya. ¹⁷ Amargi tindak-tandukipun Sang Prameswari punika badhe sumebar nular dhateng sakathahipun para wanita, temahan sami nyamah dhateng kakungipun, manawi kepireng makaten: Sang Prabu Ahasyweros dhawuh supaya Sang Prameswari kasowanake ing ngarsane, nanging Sang Prameswari ora karsa sowan. ¹⁸ Ing dinten punika semahipun

para pangageng ing Persia kaliyan ing Media ingkang sami mireng bab tindak-tandukipun Sang Prameswari punika wau, mesthi sami reraosan bab punika kaliyan semahipun, temahan badhe nuwuhaken raos ngremehaken saha kanepson ingkang boten wonten telas-telasipun. ¹⁹Manawi ndadosaken keparenging panggalhipun Sang Prabu, mugi ndhawuhna undhang-undhang ing karajan kapacaka wonten ing angger-anggeripun bangsa Persia lan Media, ingkang boten kenging kaceled, inggih punika bilih Sang Prameswari Wasti boten kenging sowan malih wonten ing ngarsanipun Sang Prabu Ahasyweros, saha kalenggahanipun dados Prameswari kaparingna dhateng putri sanesipun, ingkang ngungkuli utaminipun. ²⁰Manawi putusanipun Sang Prabu ingkang makaten punika sampun kepireng ing satlatahipun karajan dalem -- mangka ageng sanget karajan punika -- mesthi sakathahipun para wanita sami badhe ngaosi kakungipun, wiwit ingkang ageng ngantos dumugi ingkang alit.”

²¹Atur kang mangkono iku kagalih prayoga dening Sang Prabu sarta dening para panggedhe, dadine Sang Prabu banjur tumindak laras karo ature Sang Memukan mau. ²²Sang Prabu nuli paring dhawuh kakintunake marang sakehing tlatah wewengkon dalem, saben tlatah nganggo tulisane dhewe, tuwin saben bangsa nganggo basane dhewe, surasane: “Saben wong lanang

kudu dadi sesirahing brayate dhewe, sarta calathu miturut basaning bangsane.”

Ester kaangkat dadi Prameswari

2:1-18

2¹ Sawuse lelakon iku mau, bareng dukane Sang Prabu Ahasyweros wus sirep, panjenengane kengetan marang Sang Putri Wasti, lan apa kang wus ditindakake sarta mungguh tibaning putusan tumrap ing sarirane. ²Ing kono para abdi kang ngladosi ana ing ngarsane, padha duwe atur mangkene: “Sang Prabu mugè kapadosna lare-lare estri, prawan ingkang endah ing warni, ³Sang Prabu mugè karsaa matah priyantun ing saindenging tlatahipun karaton dalem, supados sami nglempakaken lare-lare ingkang ayu-ayu, kabektaa dhateng beteng kadhaton Susan, kapapana wonten ing kaputren, kapitadosna dhateng Hegai, priyantun kadhaton dalem, ingkang jagi kaputren; para kenya wau sami kaparingana geganda arum, ⁴lan pundi ingkang dados keparengipun Sang Prabu punika kajunjunga dados Prameswari, nggentosi kalenggahanipun Sang Putri Wasti.” Atur pirembag kang kaya mangkono iku kadhahar dening Sang Prabu, tumuli katindakake mangkono uga.

⁵Ing nalika samana ing beteng kadhaton Susan ana sawenehing wong Yahudi, jenenge Mordekhai bin Yair bin Simei bin Kisy, wong Benyamin, ⁶panunggalane para wong

buwangan, kang kaangkatake saka ing Yerusalem bareng karo Sang Prabu Yekhonya, ratu ing Yehuda, nalika panjenengane kaangkatake menyang ing pambuwangan dening Sang Prabu Nebukadnezar, ratu ing Babil. ⁷ Mordekhai mau duwe momongan wadon, jenenge Hadasa, yaiku Ester, anake sadulure bapakne, awit wis ora duwe bapa-biyung; bocah iku pawakane endah lan sulistya ing warna. Nalika bapa-biyunge ngajal, banjur kapupu dening Mordekhai iku.

⁸ Bareng dhawuh undhang-undhange Sang Prabu wus sumebar lan wus akeh bicah wadon padha kaklumpukake ana ing beteng kadhaton Susan, kareksa dening Hegai, Ester mau uga melu kapundhut menyang ing kadhaton, kapitayakake marang Hegai, lurahing kaputren. ⁹ Bocah wadon iku becik banget mungguh ing pamawase lan nuwuhake sih-kamurahane, temah banjur enggal-enggal diwenehi geganda arum tuwin cadhong-cadhonge, lan bocah wadon pilihan pitu saka ing kadhaton, sarta banjur kaelih menyang panggonan kang becik dhewe ing kaputren kinanthenan bocah-bocah wadon mau. ¹⁰ Ester ora nglairake mungguh bangsa lan asale, amarga dipenging Mordekhai. ¹¹ Mordekhai saben dina klinteran ana ing sangareping platarane kaputren prelu nyumurupi kaanane Ester lan apa kang bakal tumanduk marang dheweke.

¹² Saben-saben para kenya mau giliran lumebu marak marang ngarsane Sang Prabu

Ahasyweros, lan sadurunge karawat dhisik manut tatanan tumrap ing para wanita, suwene rolas sasi; dene sasuwene iku padha migunakake wangen-wangen: nem sasi nganggo lenga mur, sarta nem sasi nganggo lenga kasai lan wangen-wangen liyane kang kanggo para wanita. ¹³Sawuse mangkono kenya mau banjur lumebu marak marang ing ngarsane Sang Prabu, apadene diwenehi apa sapanjaluke, kang banjur digawa lumebu saka ing kaputren menyang ing kadhaton. ¹⁴Lumbune ing wayah sore, dene anggone mundhur ing wayah esuk, nanging kang kapisan iku menyang ing kaputren kang kapindho, kang kareksa dening Saasgas, abdi dalem kang ngreksa kaputrening para garwa ampeyan. Dheweke ora marek maneh marang ing ngarsane Sang Prabu, kajaba manawa dikarsakake dening Sang Nata, sarta ditimbali kalawan kasebutake jenenge.

¹⁵Nalika Ester -- anake Abihail pamane Mordekhai, kang mupu Ester iku -- wus ndungkap gilirane marak marang ing ngarsane Sang Prabu, Ester mau ora njaluk apa-apa, kajaba mung kang diprayogakake Hegai, abdi dalem lurah kaputren.

Dene Ester ndadekake reseping atine angger wong kang nyawang. ¹⁶Mangkono Ester anggone kagawa marang ing ngarsane Sang Prabu Ahasyweros, ana ing kadhaton, pinuju sasi kasepuluh -- iya iku sasi Tebet -- ing taun kang kaping pitune jumenenge Sang Prabu. ¹⁷Anadene Ester iku dikasihi dening Sang

Prabu, kinacek karo sakehing para wanita liyane, sarta oleh sihwilasa tuwin kadamana ana ing ngarsane ngluwihi sarupaning kenya liyane, satemah banjur kaanggonan makuthaning kaprabon, kajunjung dadi prameswari nggenteni Sang Prameswari Wasti. ¹⁸ Nuli Sang Prabu mangun bujana kanggo sakehing panggedhene tuwin para punggawane, yaiku bujanane Sang Prameswari Ester, karodene Sang Nata nyuwak pajeg tumrap dhaerah-dhaerah, lan paring ganjaran kayadene salumrahing ratu.

Pak Mordekhai ngonangi sawijining komplotan

2:19-23

¹⁹ Sasuwene para kenya kaklumpukake kang kapindhone, Mordekhai lungguh ana ing gapuraning karaton. ²⁰ Anadene Sang Prameswari Ester ora mratelakake mungguh asal lan bangsane, netepi piwelinge Mordekhai, amarga Sang Putri iku tansah nindakake apa sakandhane Pak Mordekhai kayadene nalika isih digulawenthah. ²¹ Ing nalika Pak Mordekhai pinuju linggih ana ing gapuraning karaton, ana abdi dalem loro panunggalane para jagapura, kang jeneng Bigtan lan Teresy kang padha kadunungan karep ala, ngarah arep nyedani Sang Prabu Ahasyweros, amarga serik atine. ²² Bareng Pak Mordekhai nyumurupi prakara iku, banjur dilapurake marang Sang Prameswari Ester, sarta panjenengane tumuli

ngunjuk uninga marang Sang Prabu kalawan nyebut jenenge Mordekhai. ²³Prakara mau nalika katiti-priksa, tinemu nyata mangkono. Abdi loro mau padha disulah ana ing cagak. Sabanjure lelakon iku katulis ana ing buku sejarah ana ing ngarsane Sang Prabu.

Pokal gawene Sang Haman anggone arep numpes wong Yahudi

3:1-15

3 ¹Sawuse lelakon kang kasebut ing dhuwur mau, Sang Prabu Ahasyweros njunjung Sang Haman bin Hamedata, turune Agag, diunggahake pangkate lan kalenggahane katetepake, ngungkuli sakehing para panggedhe kang ana ing ngarsane Sang Nata. ²Lan sakehing para abdine Sang Prabu kang ana ing gapuraning kraton padha tumungkul sujud ana ing ngarsane Sang Haman mau, amarga pancen mangkono iku prentahe Sang Prabu, nanging Mordekhai ora tumungku sujud. ³Para abdine Sang Prabu kang ana ing gapuraning kraton, banjur padha ngucap marang Mordekhai: “Punapaa dene panjenengan kok nerak dhawuhipun Sang Prabu?” ⁴Sarehne Pak Mordekhai bola-bali dikandhani mangkono saben dina, meksa ora ngrewes, mulane wong kabeh mau tumuli padha matur marang Sang Haman, arep weruh apa pratingkahe mangkono iku bisa kalestarekake, awit Mordekhai mau wus tutur, yen dheweke iku wong Yahudi. ⁵Bareng

Sang Haman mirsa yen Pak Mordekhai ora tumungkul sujud marang panjenengane, banjur banget muring-muringe. ⁶Nanging Sang Haman nganggep keremehen manawa mung Pak Mordekhai thok kang diarah patine, amarga wus kaaturan uninga, Mordekhai iku bangsa apa. Dadi pangangkahe arep numpes sakehing wong Yahudi, kang tunggal bangsa karo Pak Mordekhai, kang ana ing saindenging karajane Sang Prabu Ahasyweros. ⁷Ing sasi kapisan, yaiku ing sasi Nisan, ing taun kang kaping rolase jumenenge Sang Prabu Ahasyweros, wong banjur mbuwang pur -- yaiku undhi -- ana ing ngarsane Sang Haman, arep milih dina karo sasi kang katuduhake: yaiku sasi karolas, sasi Adar.

⁸Sang Haman nuli munjuk marang Sang Prabu Ahasyweros: "Wonten sawenehing bangsa ingkang pating slebar saha kapencil ing satengahipun para bangsa ing saindenging karajanipun gusti kawula, saha ingkang adat-tata-caranipun beda kaliyan adat-tata-caranipun sakathahipun bangsa sanesipun. Pranatanipun Sang Prabu ugi boten dipun estokaken, mila boten prayogi kagem Sang Nata, manawi ngendelaken tiyang-tiyang wau anggenipun tumindak makaten kanthi mardika. ⁹Ingkang punika manawi wonten keparenging karsa dalem Sang Prabu, mugi wontena serat dhawuh dalem, ingkang suraosipun, supados bangsa wau katumpesa; wasana kawula badhe nimbang salaka sedasa ewu talenta lan

masrahaken dhateng para tiyang ingkang nglampahaken ayahan dalem, supados dipun lebetaken ing gedhong rajabrananipun Sang Prabu.”¹⁰ Sang Prabu nuli nglolos sesupe cap saka ing racikane, kaparingake marang Sang Haman bin Hamedata, wong Agag, satrune bangsa Yahudi.¹¹ Sang Prabu nuli dhawuh marang Sang Haman: “Salaka iku sunpasrahake marang sira, sarta bangsa iku uga sunparingake marang sira, tindakna apa kang sira anggep prayoga.”¹² Para abdi dalem panitra padha katimbangan, -- iku pinuju sasi kapisan tanggal ping telulas, -- banjur padha nulis kaya sapituduhe Sang Haman, ijoane, prentah marang para wakile Sang Prabu, tuwin saben bupati kang mangku wilayah, apadene saben panggedhening bangsa, yaiku marang saben wilayah nganggo tulisane lan marang saben bangsa manut basane, panulise atas asmane Sang Prabu Ahasyweros lan kaecap mawa sesupe cape Sang Prabu.¹³ Layange padha kakirimake lumantar pelayangan kilat kasebar marang sakehing wewengking karajan, iku padha kadhawuhan numpes lan mateni sarta nyirnakake sakehing wong Yahudi wiwit kang anom tekan kang tuwa, dalah bocah-bocah lan wong wadon, karampungna ing sajroning sadina: iya iku ing tanggal kaping telulas sasi kang kaping rolas -- iya iku sasi Adar -- lan supaya bandha kasugihane karayaha.¹⁴ Turunane layang iku kadhawuhna ana ing sakehing wilayah lan banjur kagiyarna marang sarupaning para

bangsa, supaya padha cecawisa ing dina kang wus katemtokake mau. ¹⁵Pelayangan kilat iku tumuli padha mangkat, kalawan kesusu, atas dhawuhe Sang Prabu; dene metune dhawuh mau saka ing beteng kadhaton Susan. Nalika samana Sang Prabu lelenggahan, kaadhep dening Sang Haman sinambi ngunjuk-ngunjuk, nanging wong sakutha Susan iku padha geger.

Pambudidayane Mordekhai anggone arep mitulungi wong Yahudi

4:1-17

4 ¹Bareng Pak Mordekhai weruh anane lelakon, banjur nyuwek panganggone, tuwin manganggo bagor sarta awu, nuli metu lumaku ana ing satengahing kutha, kalawan sesambat memelas asih kanthi swara sora.

²Mangkono iku nganti tekan ing ngareping gapuraning kraton, ujer ora ana wong kang kena lumebu ing gapura kalawan manganggo bagor. ³Ing saben dhaerah kang wus tanpa dhawuh undhang-undhange Sang Prabu, wong-wonge Yahudi padha susah banget banjur padha puwasa tuwin nangis sarta sesambat, akeh kang padha turu alemek bagor lan awu.

⁴Para cethine Sang Prameswari Ester sarta para abdi liyane tumuli padha ngunjukungi uninga, temah Sang Prameswari banget sekel ing galih, banjur ngintuni sandhangan marang Pak Mordekhai supaya dianggoa, sarta ngrucata bagore, nanging ora ditampani.

⁵ Prameswari Ester tumuli nimbali Hatakh, priyayi abdine Sang Prabu, kang kapatah ngladeni Sang Prameswari, kaweling supaya miterang marang Pak Mordekhai, apa karepe lan apa sebabe mangkono. ⁶ Hatakh nuli metu nemoni Pak Mordekhai ana ing alun-aluning kutha sangarepe gapurane Sang Prabu, ⁷ banjur dicaritani dening Pak Mordekhai apa salelakone kabeh, lan mungguh kasaguhane Sang Haman nimbang salaka, bakal kalebokake ing gedhong rajabranane Sang Prabu, minangka bebana tumrap panumpese bangsa Yahudi. ⁸ Apadene digawani turunane layang undhang-undhang kang wus kawetokake ana ing Susan, bab panumpese bangsa Yahudi mau, supaya kaaturna lan katerangna marang Sang Prameswari Ester. Karomaneh panjenengane diaturi marak marang ngarsane Sang Prabu nyuwun palimirma lan mbelani bangsane. ⁹ Hatakh banjur lumebu lan ngaturake bab piweling Pak Mordekhai marang Sang Prameswari Ester.

¹⁰ Nanging Prameswari Ester banjur dhawuh marang Hatakh, supaya matur marang Pak Mordekhai: ¹¹ "Sakathahing para abdinipun Sang Prabu sadaya dalah tiyang ing sakathahipun dhaerah wewengkonipun Sang Prabu sadaya sampun sami sumerep, bilih tumrap sinten-sintena, jalera estria, ingkang seba dhateng ngarsanipun Sang Prabu ngantos dumugi ing plataran nglebet, boten sarana dipun timbali, namung wonten undhang-

undhang satunggal ingkang tumindak: inggih punika paukuman pejah. Namung manawi Sang Prabu karsa ngathungaken jungkating kaprabon kancana dhateng tiyang punika, tiyang punika tetep gesang. Lan salebetipun tigang dasa dinten punika kula boten katimbangan marek ing ngarsanipun Sang Prabu.”¹² Bareng piwelinge Sang Prameswari Ester dikandhakake marang Pak Mordekhai,¹³ Pak Mordekhai banjur akon matur marang Prameswari Ester mangkene: “Panjenengan dalem sampun kagungan panginten, bilih badhe oncat piyambak saking antawisipun tiyang Yahudi, dumeh panjenengan dalem wonten ing karaton.¹⁴ Sebab sanadyan ing wekdal punika panjenengan dalem namung kendel kemawon, mesthi badhe wonten pangluwaran sarta pitulungan saking tiyang sanesipun tumrap tiyang Yahudi, dene panjenengan dalem sakulawarga dalem badhe sami tumpes. Sinten ingkang mangretos, bokmanawi inggih tumuju dhateng ing wekdal ingkang kados sapunika punika anggen panjenengan dalem angsal kalenggahaning prameswari.”

¹⁵Ing kono Sang Prameswari Ester dhawuh ngaturi wangsulan marang Pak Mordekhai mangkene:¹⁶ “Sumangga sampeyan nglempakaken sakathahipun tiyang Yahudi ingkang wonten ing Susan; kula sami sampeyan siyamaken, sampun nedha lan ngombe rinten dalu, ngantos tigang dinten dangunipun! Rinten kalayan dalu. Kula

kalian para cethi kula ugi badhe siyam; dene sasampunipun, sanadyan kula nerak angger-anggeripun, Sang Prabu, kula badhe marak ing ngarsanipun Sang Prabu; manawi kula kapeksa pejah, kajengipun kula pejah.”

¹⁷ Pak Mordekhai tumuli lunga lan nglakoni apa sapiweling Sang Prameswari Ester mau.

Sang Prameswari Ester marak marang ngarsane Sang Prabu

5:1-8

5 ¹ Bareng wus tutug telung dinane Sang Prameswari Ester banjur ngagem busana kaprabon, tumuli jumeneng ana ing plataran njero madhep marang kadhaton, Sang Prabu mbeneri lenggah ing dhamparing karajan ana ing kadhaton. ² Bareng Sang Prabu mirsani Sang Prameswari jumeneng ana ing plataran, Sang Prameswari Ester mau karentahan ing sihwilasa dalem, temah diathungi jungkating kaprabon kancana kang kaasta, Sang Prameswari Ester banjur marepeki ndumuk pucuking jungkat iku. ³ Sang Prabu tumuli ngandika: “He Prameswari Ester, apa karepmu, sarta apa panyuwunira? Mesthi bakal kaparingake, sanadyan ngantia saparoning karajan.” ⁴ Unjoke Sang Prameswari Ester: “Manawi wonten keparenging karsa dalem, Sang Prabu mugi nedhaki ing bujana ingkang badhe kawula saosaken kagem ing panjenengan dalem ing dinten punika, kaliyan malih Haman mugi kalilana ndherek.”

⁵Dhawuhe Sang Prabu: “Haman dhawuhana supaya enggal-enggal sowan, supaya mituruti panyuwune Sang Prameswari Ester.” Sang Prabu nuli rawuh nedhaki ing bujana sesaosane Sang Prameswari Ester kadherekake Sang Haman. ⁶Satengah-tengahe unjuk-unjukan anggur Sang Prabu banjur ndangu marang Sang Prameswari Ester: “Panyuwunira apa, mesthi sira kaparingan. Karepira apa mesthi kasembadan, sanadyan ngantia saparoning karajan.” ⁷Sang Prameswari Ester tumuli munjuk: “Pangajeng-ajeng saha panyuwun kawula, inggih punika: ⁸manawi kawula angsal sihkadarmanipun Sang Prabu, sarta manawi kepareng ing karsa dalem maringi kawula ingkang dados pangajeng-ajeng kawula, saha ngleksanani ingkang dados panyuwun kawula, mug i Sang Prabu karsaa rawuh nedhaki ing bujana ingkang badhe dalem saosaken malih, sarta Haman mug i kalilana ndherek, benjing-enjing kawula badhe ngestokaken dhawuh dalem.”

**Sang Haman dhawuh ngadegake saka
sulahan kanggo Pak Mordekhai**

5:9-14

⁹Ing dina iku Sang Haman mundur kalawan rena lan gambira panggalihe. Nanging bareng Sang Haman mau mirsani Pak Mordekhai ana ing gapuraning kadhaton, ora ngadeg lan ora obah ngurmati ana ing ngarsane Sang Haman, galihe Sang Haman benter banget

tumrap Mordekhai. ¹⁰ Nanging Sang Haman ngampet dukane mau, sarta sawuse kondur ing daleme, tumuli utusan nglumpukake para mitra lan Zeresy garwane. ¹¹ Sang Haman nyaritakake bab gedhening kasugihane sarta sakehing putrane kakung, apamaneh sakehe kaluhurane, kang diparingake dening Sang Prabu, sarta anggone kawisudha ngungkuli para panggedhe lan para abdine Sang Prabu kabeh. ¹² Sang Haman banjur ngandika maneh: “Apa maneh Sang Prameswari Ester anggone ngaturi Sang Prabu marang bujana sesaosane, ora kanthi nimbali wong liyane sawiji-wijia kejaba mung aku dhewe lan aku ditimbali seba maneh sesuk, ndherek tedhake Sang Prabu. ¹³ Ewasamono iku kabeh ora maedahi tumrapping aku, sasuwene aku isih ndeleng si Yahudi Mordekhai kang lungguh ana ing gapuraning kadhaton.” ¹⁴ Zeresy kang garwa, dalah para mitrane kabeh padha saiyeg matur: “Sae kadamelna saka panyulahan, ingkang inggilipun seket asta, lan benjing-enjing panjenengan munjuk dhumateng Sang Prabu, supados Mordekhai kasulaha wonten ing saka punika. Sasampunipun makaten, dipun eca ing galih anggen panjenengan ndherek Sang Prabu dhateng bujana.” Prakara iku digalih becik dening Sang Haman, tumuli dhawuh gawe saka panyulahan.

Pak Mordekhai kinormatan

6:1-14

6¹ Ing bengi iku uga Sang Prabu ora bisa sare. Sang Prabu banjur dhawuh mundhut layang pengetan sejarah, tumuli kawacana ana ing ngarsane Sang Prabu. ²Ing kono tinemu ana pengetan bab Pak Mordekhai kang nglapurake prakara abdine Sang Prabu loro, panunggalane abdi jagapura, kang jeneng Bigtan lan Teresy, padha ngarah arep nyedani Sang Prabu Ahasyweros, ³Sang Prabu banjur ndangu: "Mordekhai iku wus kaganjar kaurmatan lan kaluhuran apa krana saka iku mau?" Unjuke para abdine Sang Prabu, kang kawajiban ngladeni panjenengane: "Piyambakipun dereng kaganjar punapa-punapa." ⁴Pandangune Sang Prabu: "Sapa kang ana ing plataran kono iku?" Ing wektu iku Sang Haman lagi bae rawuh ana ing plataraning kadhaton ing njaba arep ngunjuku uninga marang Sang Prabu bab Pak Mordekhai, kang arep disulaha ana ing panyulahan kang wus kacawisake kanggo dheweke. ⁵Abdine Sang Prabu banjur padha munjuk: "Kauningana, Sang Haman ingkang wonten ing plataran." ⁶Dhawuhe Sang Prabu: "Dhawuhana lumebu!" Bareng Haman wus lumebu, tumuli didangu dening Sang Prabu: "Wong kang dadi keparenge Sang Prabu kudu diparingi kaurmatan, iku dikapakake?" Ing kono panggraitane Sang

Haman: "Sapa maneh kang dadi keparenge Sang Prabu kang kudu kaparingan kaurmatan ngluwihi aku iki?" ⁷ Mulane Sang Haman banjur munjuk marang Sang Prabu: "Menggah tiyang ingkang dipun karsakaken dening Sang Prabu angsal kaurmatan, ⁸ punika dipun pendhetna pangageman kaprabon ingkang adatipun dipun agem Sang Prabu piyambak kaliyan kapal titihan ingkang adatipun dipun titihi Sang Prabu piyambak lan sirahipun kaetrapana makutha kaprabon. ⁹ Lan pangageman tuwin kapal punika wau kapasrahna dhateng sawenehing pangageng abdinipun Sang Prabu, panunggilanipun para luhur, tumunten pangageman wau dipun anggekna dhateng tiyang ingkang dipun karsakaken Sang Prabu supados angsal pakurmatan wau, tumunten dipun tumpakna ing kapal, saha kaaraka kalayan numpak kapal wau, nglangkungi alun-alun ing kitha sarta tiyang ingkang sami wonten ing sangajengipun, sami mungela makaten: Kaya mangkene iki ganjarane wong kang dadi keparenge Sang Prabu oleh pakurmatan!" ¹⁰ Ing kono dhawuhe Sang Prabu marang Sang Haman: "Dienggal jupuken pangageman lan jaran kang kokunjukake iku, iku banjur trapna marang wong Yahudi kang jeneng Mordekhai, kang lungguh ana ing gapuraning karaton; poma aja ana kang cewet tembungmu siji-sijia kang kokunjukake iku."

¹¹ Sang Haman banjur mendhet pangageman lan titihan mau, pangagemane dianggokake Pak Mordekhai lan ditunggangake ing jarane,

sarta diarak metu ing alun-aluning kutha, karo ana kang nguwuh-uwuh ana ing ngarepe: “Kaya mangkene iki ganjarane wong kang dikarsakake dening Sang Prabu oleh pakurmatan.”

¹² Sawuse mangkono Pak Mordekhai banjur bali maneh menyang ing gapurane kadhaton, nanging Sang Haman gupuh-gupuh kondur kalawan prihatin sarta kekudhungan. ¹³ Sang Haman tumuli cariyos marang Zeresy kang garwa lan marang para mitrane apa kang mentas kelakon. Para mitrane kang wasis wicaksana sarta kang garwa Zeresy, padha matur mangkene: “Manawi Mordekhai punika panunggilanipun bangsa Yahudi, mangka panjenengan sampun dhawah wonten ing ngajengipun, mesthi panjenengan boten kuwawi nglawan piyambakipun, malah badhe dhawah babar pisan wonten ing ngajengipun.”

¹⁴ Nalika isih padha rerasanan mangkono, abdine Sang Prabu teka, Sang Haman katimbangan supaya enggal sowan menyang bujana sesaosane Sang Prameswari Ester.

Sang Haman kagugat dening Sang Prameswari Ester tuwin kaukum pati

7:1-10

7 ¹ Sang Prabu kadherekake Sang Haman, bakal sinugata dening Sang Prameswari Ester. ² Ing dina kang kapindho iku, nalika padha ngunjuk anggur, Sang Prabu banjur ndangu marang Sang Prameswari Ester: “Heh

Ratu Ester, apa kang dadi panyuwunira? Mesthi bakal kaparingan. Karepira apa, mesthi kasembadan, sanadyan ngantia saparoning karajan.”³ Sang Prameswari Ester tumuli mangsuli, unjuke: “Dhuh Sang Prabu! Manawi adalem angsal sih wilasa wonten ing ngarsa dalem, panyuwun kawula, mugi kawula kaparingana gesang margi saking panyuwunipun dalem, makaten ugi bangsa kawula inggih margi saking panyuwunipun dalem.”⁴ Amargi kawula sampun sami kasade, inggih kawula, dalah bangsa kawula, badhe katumpes, kapejahan tuwin kasirnakaken. Saupami kawula namung sami kasade saha kadadosaken rencang jaler kaliyan estri, kawula mesthi kendel kemawon, nanging panganiaya punika boten wonten tandhingipun ing antawisipun bebaya ingkang nempuh Sang Prabu.”⁵ Ing kono pandangune Sang Prabu Ahasyweros marang Sang Prameswari Ester: “Iku sapa? Ana ing ngendi wonge, kang duwe pangarah mangkono ing sajroning atine?”⁶ Unjuk wangsulane Sang Prameswari Ester: “Tiyang ingkang nganiaya saha ingkang dados mengsah wau inggih punika Haman, tiyang dursila punika.” Ing kono Sang Haman gumeter wedi ana ing ngarsane Sang Prabu lan Sang Prameswari.⁷ Sang Prabu banjur jumeneng saka anggone ngunjuk anggur kalawan duka luwih dening banget, tedhak menyang patamananing kadhaton, nanging Sang Haman isih kari sesambat marang Sang

Prameswari Ester nyuwun urip, amarga mirsa, yen Sang Prabu wus nemtokake bilaine.

⁸Nalika Sang Prabu rawuh wangsul saka ing patamananing kadhaton, lumebet ing gedhong panggonane unjuk-unjukan, Sang Haman mau ketemu nglumpruk sumungkem ing kanthil pasareane Sang Prameswari Ester. Pangandikane Sang Prabu: “Apa iya arep masesa marang Sang Prameswari ana sajroning kadhatoningsun piyambak?” Bareng pangandika iku miyos saka tutuke Sang Prabu, para abdi tumuli ngrukupi pasuryane Sang Haman. ⁹Sawenehing priyayi kadhaton, kang lagi ana ing ngarsane Sang Prabu, kang asma Kharbona banjur munjuk: “Ing sacelaking griyanipun Haman wonten panyulahan ingkang inggilipun seket asta, ingkang dipun damel dening Haman kangge Mordekhai, tiyang ingkang milujengaken Sang Prabu kanthi anggenipun ngunjukaken palapuran punika.” Dhawuhe Sang Prabu: “Sulahen ana ing panyulahan iku!” ¹⁰Wasana Haman kasulah ana ing panyulahan kang didegake kanggo Pak Mordekhai. Dukane Sang Prabu temah lilih.

Dhawuhe Sang Prabu kang marakake slamete wong Yahudi

8:1-17

8 ¹Ing dina iku Sang Prabu Ahasyweros maringake barang darbeke Sang Haman, satrone bangsa Yahudi marang Sang Prameswari Ester karodene Pak Mordekhai

kasowanake marang ngarsane Sang Prabu, amarga Sang Prameswari Ester wus ngunjuk uninga, Pak Mordekhai iku kaprenah apa karo panjenengane. ²Sang Prabu banjur nglolos sesupe cap kang wus kapundhut saka Sang Haman, kaampilake marang Pak Mordekhai lan Pak Mordekhai kapatah dening Sang Prameswari Ester nguwasani barang kagungane Sang Haman mau. ³Sang Prameswari Ester tumuli ngunjukake panyuwun maneh ana ing ngarsane Sang Prabu, karo nyungkemi padane, lan muwun sarta sambat-sambat muga karsaa murungake pialane Sang Haman turune Agag, tuwin rancangane kang wus kagawe tumrap bangsa Yahudi. ⁴Sang Prabu banjur ngacungake jungkating kaprabon kancana marang Sang Prameswari Ester, tumuli Sang Putri jumeneng ana ing ngarsane Sang Prabu, ⁵sarta munjuk: “Manawi Sang Prabu marengaken saha kawula manggih sih wonten ing ngarsa dalem, punapa malih manawi miturut panggalihipun Sang Prabu unjuk kawula punika kagalih prayogi, tur kawula damel renaning panggalihipun dalem, mugi kawedalna serat prentah nyeled serat-serat damelanipun Haman bin Hamedata, turunipun Agag, ingkang isi dhawuh supados numpes sakathahipun tiyang Yahudi ingkang wonten ing sakathahipun dhaerah wewengkonipun Sang Prabu. ⁶Amargi kadospundi anggen kawula badhe tegel ningali bilai ingkang badhe ndhawahi bangsa kawula? Kadospundi anggen kawula badhe tegel

ningali tumpesipun sanak-sadherek kawula?"
⁷Sang Prabu Ahasyweros banjur ngandika marang Sang Prameswari Ester tuwin Pak Mordekhai, dhawuhe: "Lah omahe Haman wus sunparingake marang Ester, sarta Haman dhewe wus disulah ing panyulahan, awit ngarah bilaine bangsa Yahudi. ⁸Kang iku sira padha nulisa bab ing ngatase wong Yahudi, kaya sapamrayoganira atas asmane Sang Prabu lan kaecap nganggo sesupe dalem, iku ora kena kasuwak pisan-pisan." ⁹Ing nalika iku uga para abdi dalem panitra banjur padha katimbangan, pinuju sasi katelu -- iya iku sasi Siwan -- tanggal ping teluliku, padha nulis kaya saprentahe Pak Mordekhai, kagawe undhang-undhang marang wong Yahudi, para wakile Sang Prabu, para bupati lan marang para panggedhening dhaerah, wiwit ing tanah Indhia nganti tutug ing tanah Etiopia, satus pituliku dhaerah, saben tanah nganggo tulisane dhewe-dhewe, sarta saben bangsa nganggo basane dhewe-dhewe, mangkono uga wong Yahudi nganggo tulisan lan basane dhewe. ¹⁰Panulise atas asmane Sang Prabu Ahasyweros, lan kaecap nganggo sesupe dalem, nuli layange dikirimake lumantar para utusan kilat kang padha nunggang jaran karaton kang cukat, kang pinangkane saka panggonan kang dianggo ngingu jaran. ¹¹Dene surasane: Wong Yahudi ing siji-sijining kutha padha kaparingan palilah dening Sang Nata nglumpuk ngreksa uripe, numpes mateni sarta nyirnakake sakehing

wadya-bala, dalah bocah-bocah lan wong wadon, saka bangsa lan dhaerah kang arep nempuh, apadene diparengake ngrayah barang darbeke, ¹² tunggal dina ana ing sakehing dhaerah wewengkone Sang Prabu Ahasyweros, tanggal ping tetulas, sasi kang kaping rolas, yaiku sasi Adar. ¹³ Turunane layang iku kudu diundhangake ana ing saben dhaerah, sarta banjur kudu digiyarake marang sarupaning para bangsa, dene wong Yahudi padha siyaga ing dina mau, bisaa nandukake piwales marang satrune. ¹⁴ Marga saka dhawuhe Sang Prabu mau, para pelayangan kilat padha enggal-enggal lan sarwa kesusu mangkat nunggang jaran kraton kang banter playune; undhang-undhang iku kawetokake saka ing beteng kadhaton Susan. ¹⁵ Pak Mordekhai mundur saka ing ngarsane Sang Prabu kalawan nganggo ageman kaprabon wungu tuwa karo mori alus, sarta jamang mas gedhe, jubahe lena alus lan kain wungu enom. Wong saindenging kutha Susan padha surak-surak lan sukarena. ¹⁶ Wong Yahudi padha lega atine lan ngrasakake kabungahan, kasenengan lan kaurmatan. ¹⁷ Mangkono uga ing sawiji-wijining kutha lan dhaerah, ngendi bae kang katekan dhawuh undhang-undhanging Sang Prabu mau, wonge Yahudi padha bungah-bungah lan sukarena, padha nganakake pista lan riyaya; apadene panunggalane bangsa ing nagara kono akeh kang padha manjing Yahudi, amarga padha wedi marang wong Yahudi.

Wong Yahudi nandangi mungsuhe

9:1-19

9¹ Nalika sasi kang kaping rolas -- yaiku sasi Adar -- tanggal ping telulas, ing wektu dhawuh undhang-undhange Sang Prabu katindakake, ing dina kang diarep-arep dening satrune wong Yahudi anggone arep masesa wong Yahudi, wekasan kelakone malah kosokbaline: wong Yahudi kang padha ngalahake satrune. ² Wong Yahudi banjur padha nglumpuk ana ing kutha-kuthane ing saindenging wewengkone Sang Prabu Ahasyweros, sumedya nempuh marang para wong kang padha ngarah bilaine lan ora ana siji-sijia kang kuwawa nanggulangi tandange wong Yahudi, amarga sakehe bangsa mau padha kadunungan rasa wedi marang wong Yahudi. ³ Lan sakehing panggedhene dhaerah lan para wakil peprentahan sarta para bupati apadene para kang nglakoni ayahane Sang Prabu, iku malah padha mbiyantu wong Yahudi, amarga kadunungan rasa wedi marang Sang Mordekhai. ⁴ Ujer Sang Mordekhai iku gedhe pangwasane ana ing kadhaton, sarta misuwur warata ana ing sakehing dhaerah, amarga Sang Mordekhai sangsaya mundhak pangwasane. ⁵ Wong Yahudi padha ngasorake sakehing satrune: padha ditempuh kalawan pedhang, padha dipateni sarta ditumpes, mungsuhe padha digawe ing sakarep-karepe. ⁶ Ana ing beteng kadhaton Susan bae wong

Yahudi mateni lan numpes wong limang atus. ⁷Uga Parsandata, Dalfon, Aspata, ⁸Porata, Adalya, Aridata, ⁹Parmasta, Arisai, Aridai, lan Waizata, ¹⁰para putra-putrane kakung Sang Haman bin Hamedata, satrune wong Yahudi kang cacahé sepuluh iku padha dipateni, nanging ora ngrayah barang darbeke. ¹¹Ing dina iku Sang Prabu kaunjukan pirsaca cacahé pepati ana ing beteng kadhaton Susan. ¹²Sang Prabu banjur ngandika marang Sang Prameswari Ester: "Ana beteng Susan bae wong Yahudi wus padha mateni lan numpes limang atus, sarta maneh anake Haman sapuluh. Ing dhaerah-dhaerahing karaton liyane, embuh apa kang katindakake. Lan saiki apa panyuwunira maneh? Mesthi bakal disembadani." ¹³Unjuka Sang Prameswari Ester: "Manawi ndadosaken keparengipun Sang Prabu, mugi ing dinten benjing-enjing tiyang Yahudi ing Susan sami kalilana nglampahi malih kados suraosipun undhang-undhang ing dinten punika, punapa malih anakipun Haman sedasa mugi sami kasulahan wonten ing panyulahan." ¹⁴Sang Prabu paring dhawuh nindakake kaya mengkono; undhang-undhang iku diwetokake ing Susan lan putrane Sang Haman sapuluh padha disulah ing panyulahan. ¹⁵Wong Yahudi ing Susan tumuli padha nglumpuk maneh ing tanggal patbelas sasi Adar iku sarta mateni wong telung atus ana ing Susan, nanging ora ngrayah barang darbeke. ¹⁶Sakehe wong Yahudi liyane kang ana ing dhaerah

wewengkone Sang Prabu, iku padha nglumpuk ngreksa uripe lan padha slamet ora karidhu ing mungsuhe; para lawanane kang padha dipateni ana pitung puluh lima ewu, nanging ora nganggo ngrayah barang darbeke.

¹⁷ Kelakone prakara iku nalika tanggal ping telulas ing sasi Adar. Ing tanggal ping patbelas banjur padha leren, lan iku didadekake dina pahargyan lan reropyan.

¹⁸ Nanging wong Yahudi ing Susan padha nglumpuk ing tanggal ping telulas lan ping patbelas ing sasi iku. Lerene tanggal ping limalas sarta dina iku didadekake dina pahargyan lan sukarena. ¹⁹ Mulane tumrap wong Yahudi ing padesan, lan kang padha manggon ora nganggo balowarti, tanggal ping patbelas ing sasi Adar iku kadadekake dina pahargyan lan kasenangan sarta dina sukarena tuwin dina kirim-kiriman paweweh.

Pranatan riyaya Purim

9:20-32

²⁰ Sang Mordekhai banjur nyerat gancaring lelakon iku lan dikirimake sarana layang iber-iber marang sakehing wong Yahudi kang ana ing dhaerah wewengkone Sang Prabu Ahasyweros, dadia kang adoh dadia kang cedhak, ²¹ padha diwajibake mengeti tanggal ping patbelas lan ping limalas ing sasi Adar pendhak taun, ²² amarga ing dina iku wong Yahudi padha luwar saka ing tanganing mungsuhe, lan iya ing sasi iku anggone

kasusahan malih dadi kabungahan, tuwin dina tangisan dadi dina gambira; dina iku kadadekake dina pahargyan lan kasenengan lan dadi dina kirim-kiriman pangan sarta dina dedana marang wong miskin. ²³ Wong Yahudi iya padha nampani dadi pranatan apa kang wus kawiwitan lan netepi apa sasurasaning layange Sang Mordekhai. ²⁴ Pancene mono Sang Haman, bin Hamedata, turune Agag, satrone sakehing wong Yahudi, ngarah arep numpes bangsa Yahudi, nuli ngumbulake pur: -- yaiku undhi -- karsane arep mateni lan numpes wong Yahudi, ²⁵ nanging sawuse prakara iku mau kaunjukake marang Sang Prabu, panjenengane banjur paring dhawuh kamot ana ing serat, pangarahe ala marang bangsa Yahudi iku mbalika marang mastakane Sang Haman dhewe. Sang Haman saputra-putrane tumuli padha kasulah ana ing panyulahan. ²⁶ Mulane dina iku kasebut Purim, kapidir saka tembung pur iku mau. Marga saka iku uga, yaiku marga wong Yahudi padha ngrasakake surasane layang mau sarta wus nyipati lan ngalami dhewe, ²⁷ wong Yahudi padha nampani iku dadi kawajiban lan katetepan tumrap awake dhewe lan saturun-turune, dalah sakehing wong kang bakal padha manunggal karo wong Yahudi, yen mesthi bakal padha ditetepi dina loro mau, ora nganti kelalen ora ngriyayakake dina loro iku saben taun, miturut apa kang katulis tumrap bab iku ing dina kang katemtokake, ²⁸ lan dina iku bakal dipengeti lan diriyayakake

dening angger gotrah lan kulawangsa ing saben dhaerah lan kutha, temah dina Purim iku ora bakal ilang saka ing satengahe wong Yahudi nganti turun-tumurun iku bakal tansah kaeling-eling ora kendhat-kendhat.

²⁹ Sawuse mangkono Sang Prameswari Ester, putri putrane Sang Abihail lan Sang Mordekhai, wong Yahudi, sakarone padha bebarengan nyerat kaping pindhone kalawan pawanti-wanti, kagawe nguwatake pranatan bab riyaya Purim iku. ³⁰ Banjur padha kintun serat marang sakehing wong Yahudi ing dhaerah satus pitulikur, wewengkoning karajane Sang Prabu Ahasyweros, kanthi tetembungan; salam pandonga lan kamantepan, ³¹ supaya padha ngriyayakake dina Purim iku ing wektu kang wus katemtokake, miturut dhawuhe Sang Mordekhai, priyagung Yahudi mau lan Sang Prameswari Ester, sarta miturut kasaguhane ngestokake tumrap ing awake dhewe lan saturun-turune, bab prakara puwasa lan patangisan. ³² Mangkono dhawuh undhang-undhange Sang Prameswari Ester kang netepake pranatan Purim iku, sarta banjur kacathetan ana ing buku.

Kamulyane Sang Mordekhai

10:1-3

10 ¹ Sawuse mangkono Sang Prabu Ahasyweros netepake pranatan bulubekti saka ing tanah lan dhaerah nganti tutug ing pasisir uga. ² Mungguh sakehing

lelabetane kang linuwih lan kaprawirane, apadene andharaning caritane bab kaluhuran kang diparingake dening Sang Nata marang Sang Mordekhai, kabeh iku rak wis katulisan ana ing buku sejaraha para ratu ing Media lan Persia? ³ Amarga Sang Mordekhai iku dadi priyagung kang angka loro ing sangandhape Sang Prabu Ahasyweros, lan panjenengane diormati dening wong Yahudi lan ditresnani dening para sentanane, amarga anggone ngudi murih kabegjaning bangsane lan marga kang kapangandikakake iku tumuju marang ing karaharjaning bangsane.

AYUB

Kamursidane Ayub kacoba

1:1--2:13

1 ¹ Ing tanah Us ana sawijining wong jenenge Ayub; Ayub iku jujur lan mursid tuwin ngabekti marang Gusti Allah sarta nyingkiri piala. ² Anake lanang pitu, kang wadon telu; ³ raja kayane kang awujud wedhus pitung ewu, unta telung ewu, sapi limang atus rakit, kuldi wadon limang atus; bature akeh banget, mulane kasugihane ngungkuli wong satanah wetan kabeh.

⁴ Anake kang lanang iku saben-saben padha nganakake pista giliran ana ing omahe dhewe-dhewe, dene sadulure wadon telu-telune padha diundang diajak mangan lan ngombe bebarengan. ⁵ Anadene saben dinaning pista wus kapungkur, Ayub banjur nglumpukake anak-anake prelu padha disucekake; esuke, isih umun-umun, Ayub wus tangi, banjur nyaosake kurban obaran, cacache miturut sapira kehing anake iku, awit ujure mangkene: "Bokmanawa anakku padha kena ing dosa lan nyupatani Gusti Allah ing sajroning atine." Kaya mangkono iku ajeg katindakake dening Ayub.

⁶ Nuju ing sawijining dina para putraning Allah padha seba marang ing ngarsane Pangeran

Yehuwah; nuli Iblis iya seba bebarengan. ⁷Ing kono Sang Yehuwah ngandika marang Iblis: “Sira saka ing ngendi?” Unjuk wangsulane Iblis marang Sang Yehuwah: “Saweg saking mider ndlajahi bumi.” ⁸Pangeran Yehuwah banjur ndangu marang Iblis: “Apa sira nggatekake abdiningsun Ayub? Awitdene ig salumahing bumi ora ana wong kang madhani bab anggone jujur lan mursid tuwin ngabekti ing Allah, apadene anggone nyingkiri piala.” ⁹Unjuk wangsulane Iblis marang Pangeran Yehuwah: “Punapa tanpa pituwas Ayub anggenipun ngabekti dhumateng Gusti Allah? ¹⁰Piyambakipun tuwin griya dalasan sadaya barang darbekipun, punapa boten Paduka pageri kemptu? Punapa ingkang katindakaken sampun Paduka berkahi saha barang darbekipun saya wewah wonten ing nagari ngriku. ¹¹Nanging saupami Paduka ngagagaken asta nempuh dhateng sadaya barang darbekipun, temtu badhe nyupaosi Paduka wonten ing ngarsa Paduka.” ¹²Dhawuhe Sang Yehuwah marang Iblis: “Lah apa sadarbeke wus ana ing tanganira, mung bae aja nggepok marang awake!” Iblis banjur mundur saka ing ngarsane Sang Yehuwah.

¹³Kacarita nuju ing sawijining dina, nalika anake Ayub lanang lan wadon padha mangan lan ngombe anggur ana ing omahe kang pambarep, ¹⁴nuli ana kongkonan kan teka ing ngarepe Ayub sarta nggawa pawarta mangkene: “Kala wau nalika lembu saweg kadamel mluku, sarta kuldi-kuldi estri sami

nyenggut ing sakiwa tengenipun, ¹⁵ lajeng wonten tiyang Syeba dhateng sami nempuh, lembu kaliyan kuldi sami karebat saha para rencang sami dipun pejahi kaliyan landheping pedhang, namung kula piyambak ingkang saged oncat ngaturi uninga dhumateng panjenengan.”

¹⁶ Sajrone wong iku isih matur, ana wong teka maneh sarta matur: “Latunipun Gusti Allah dhawah saking langit lajeng nyamber dhateng menda dalah rencang-rencang, sadaya telas sami kamangsa ing latu, namung kula piyambak ingkang saged oncat, ngaturi uninga dhumateng panjenengan.”

¹⁷ Sajrone wong iku isih matur, ana wong teka maneh lan matur: “Tiyang Kasdim sami dhateng, wonten tigang bregada, lajeng nempuh dhateng unta sami karebat, saha rencang-rencang dipun pejahi kaliyan landheping pedhang, namung kula piyambak ingkang saged oncat, ngaturi uninga dhumateng panjenengan.”

¹⁸ Sajrone wong iku isih matur, ana wong teka maneh lan matur: “Putra panjenengan jaler estri saweg sami dhaharan saha ngunjuk wonten ing griyaning sadherekipun pambajeng, ¹⁹ dumadakan wonten angin prahara dhateng saking pasamunan ingkang lajeng nempuh griya wau ing pojok-pojokipun sekawan; griyanipun rebah njugrugi para tiyang anem wau, temah sami pejah sadaya, namung kula piyambak ingkang saged oncat ngaturi uninga dhumateng panjenengan.”

²⁰Ing kono Ayub banjur nyuwek-nyuwek jubahe, cukur rambut sarta sumungkem sujud ing bumi, ²¹pangucape: “Wuda anggonku metu saka ing guwagarbane embokku, iya wuda anggonku bali mrana. Pangeran Yehuwah kang paring, Pangeran Yehuwah kang mundhut; pinujia asmane Sang Yehuwah!”

²²Sajrone iku mau kabeh Ayub ora nganti gawe dosa, sarta ora nacad pisan-pisan marang Gusti Allah.

2¹Nuju ing sawijining dina, para putraning Allah padha seba marang ngarsane Pangeran Yehuwah, Iblis nuli iya seba uga ana ing satengahe para putra mau. ²Pandangune Sang Yehuwah marang Iblis: “Sira saka ing ngendi?” Atur wangsulane Iblis marang Sang Yehuwah: “Saweg saking mider ndlajahi bumi.” ³Pangandikane Pangeran Yehuwah marang Iblis: “Sira apa iya nggatekake marang abdingSun Ayub? Awit ing salumahing bumi ora ana wong kang madhani bab anggone jujur lan mursid tuwin ngabekti ing Allah, apadene anggone nyingkiri piala, sarta tetep anggone ngantepi ing katemenane, sanadyan sira wus ngojok-ojoki Ingsun supaya Ayub Suntumpes tanpa sabab.” ⁴Iblis banjur ngunjuku wangsulan marang Sang Yehuwah: “Kulit gegentosing kulit; punapa sadarbekipun tiyang mesthi dipun tombokaken supados kapitulungan gesang. ⁵Nanging saupami Paduka ngagagaken asta saha nggepok balung sarta dagingipun, temtu badhe nyupaosi Paduka wonten ing ngarsa paduka.” ⁶Dhawuhe

Pangeran Yehuwah marang Iblis: “Lah Ayub iku wus ana ing tanganira, nanging owelen uripe!”⁷ Samundure Iblis saka ing ngarsane Sang Yehuwah, Ayub tumuli diebyuki ing memala barang wiwit ing tlapakane nganti tekan ing embun-embunane.⁸ Ayub banjur njupuk wingka kagawe ngeroki awake, sarta nglosod ana ing pawuhan.

⁹Ing kono ature bojone: “Punapa panjenengan taksih ngantepi ing katemenan? Sumangga kula aturi nyupaosi Gusti Allah, lajeng kula aturi seda kemawon!”¹⁰ Ewadene wangsulane Ayub: “Calathumu iku kaya wong gemblung, sabarang peparinge Gusti Allah kang becik padha daktampani, kang ala apa ora kudu daktampani uga?” Sajrone iku kabeh Ayub ora nganti gawe dosa kalawan lambene.

¹¹Kacarita mitrane Ayub telu bareng krungu bab sakehe bilai kang tumama marang dheweke, banjur padha teka saka ing panggonane dhewe-dhewe, yaiku: Elifas wong Teman, Bildad wong Suah lan Zofar wong Naamah; iku wus padha sarujuk arep tilik Ayub prelu mratelakake bela-sungkawa lang nglipur.¹² Kocapa, nalika ndeleng saka ing kadohan, padha pangling marang Ayub, sarta seru anggone padha nangis; apamaneh padha nyuwek-nyuwek jubahe, tuwin nyawurake lebu mandhuwur, nglarabi sirahe.¹³ Banjur padha lungguh nglosod ing lemah ana ing ngarepe Ayub, lawase pitung dina pitung bengi, ora ana kang muni sakecap bae, marga padha

weruh ing sangsarane Ayub kang luwih dening banget iku.

Pangadhuhe Ayub

3:1-26

3¹ Sawuse mangkono Ayub banjur calathu, nyumatani dina kalahirane; ² pangucape mangkene:

³“Sirnaa dina kalahiranku,
mangkonoa uga wengi kang muni:
Wus dadi wetengan lanang.

⁴Dina iku dadia peteng,
aja digalih dening Gusti Allah kang
ana ing luhur, aja kasorotan ing pepadhang
pisan.

⁵Muga kalimputana ing pepeteng, lan
palimenganing pati,
kasabana ing mendhung,
kinagetna ing grahana srengenge.

⁶Wengi iku -- rinayuda ing peteng ndhedhet;
aja nganti abungah-bungah, ing dina-dina
sajroning setahun,
aja kaetung awor cacahing sasi-sasi.

⁷Lah wengi iku lestaria gabug,
lan aja karungu swaraning kabungahan.

⁸Kasupatanana dening para kang ngipat-ipati
dina,
kang pinter nangekake kanepsone
Lewiatan.

⁹Lintang-lintang esuk padha lestaria peteng;
tanpa gawe anggone ngenteni tekane
pepadhang,

- aja nganti nyumurupi katone bangbang
wetan,
10 awit ora mbuntoni lawange guwa-
garbaning ibuku,
sarta ora ngaling-alingi kasusahan ana ing
ngarepe mripatku.
- 11 Yagene aku ora mati nalika lair,
lan ora pecat nyawaku nalika metu saka
ing guwa-garba?
- 12 Yagene ana dhengkul kang nadhahi
awakku;
lan ana susu kang nusoni aku?
- 13 Saupama ora mangkono, aku rak bisa
leyeh-leyeh kalawan tentrem;
bisa turu lan ngaso
- 14 awor karo raja lan para nayaka ing jagad,
kang wus padha mbangun gegempurane,
15 sarta awor para panggedhe kang duwe
emas,
lan omahe dikebaki salaka,
- 16 utawa yagene aku ora kaya bayi keluron
kang kadhelikake,
kaya bayi kang ora nganti ndeleng
pepadhang?
- 17 Ana ing kono para wong dursila mari
anggone gawe rerubed,
sarta para wong kang nglentroh padha
aso.
- 18 Ana ing kono para wong tawanan padha
oleh katentreman,
wus ora krungu swarane kang ngereh.
- 19 Wong cilik lan wong gedhe kaanggep
padha ana ing kono,

- tuwin batur wus luwar saka lurahe.
- ²⁰ Yagene wong papa diparingi pepadhang,
lan kang prihatin kaparingan urip?
- ²¹ Kang banget kapengine mati, nanging ora
mati-mati,
kang anggone ngupaya ngluwihi wong
kang ndhudhuk raja-brana kang
kapedhem;
- ²² samangsa mrangguli kubure,
bungahe luwih banget nganti surak-surak;
- ²³ wong lanang kang dalane kaling-kalingan,
kang rinupek dening Gusti Allah.
- ²⁴ Awit pangesahku wus kaya dadi rejekiku,
sarta panggluruhku ingesok prasasat
banyu.
- ²⁵ Dhasar apa kang daksumelangake, banjur
tumama uga,
lan apa kang dakwedeni, iya banjur
nempuh.
- ²⁶ Aku ora bisa ayem lan ora oleh aso utawa
tentrem,
mung karubedan kang nekani aku.”

Elifas nutuh Ayub

4:1--5:27

- 4** ¹ Ing kono Elifas wong Teman mangsuli,
pangucape:
- ² “Manawa ana wong nyoba guneman karo
kowe, apa ndadekake gelaning atimu?
Nanging sapa kang bisa ngampet pitutur?
- ³ Lan wus akeh wong kang padha kokwulang,
tangan kang jimpe wus kokkuwatake,

- ⁴ wong kang kajengklok wus kokjejegake
sarana pituturmu,
dhengkul kang nyleyor wus kokkukuhake,
⁵ mangka bareng kowe dhewe wiwit ginepok,
kowe banjur ngenes,
bareng ketaman, ruhara atimu.
- ⁶ Rak pangabektimu marang Gusti Allah kang
minangka andel-andelmu,
lan katemenane lakumu kang dadi
pangarep-arepmu?
- ⁷ Rasakna ta: Ngendi ana wong resik kang
nemu karusakan,
utawa wong temen kang tinumpes?
- ⁸ Sasumurupku wong kang mluku cilaka lan
nyebar rubeda,
iya iku uga kang diundhuh.
- ⁹ Padha tumpes dening napasing Allah,
lebur dening bantering bebendune.
- ¹⁰ Singane nggero, singane nggereng,
untune singa nom padha rampal.
- ¹¹ Singa tua mati marga kekurangan
memangsang,
sarta anake singa wadon padha buyar.
- ¹² Aku wus binisikan pitutur,
tembung kang dibisikake iya wus tinampan
dening kupingku,
- ¹³ sajrone ngrasak-ngrasakake impen-impen
ing wayah bengi,
ing wektune wong kecandhak ing turu
kepati,
- ¹⁴ aku ketaman ing wedi lan geter,
kang njalari balung-balungku gumeter.
- ¹⁵ Nuli ana roh liwat ing ngarepku,

temah wulune awakku mengkorog kabeh.

¹⁶ Nalika mandheg ana ing ngarepku, aku ora bisa niteni rupane.

Ana kang cumetha ing pandelengku, aku nuli krungu swara mbisiki mangkene:

¹⁷ Apa manungsa bisa katon bener ana ing ngarsaning Allah,

apa manungsa bisa katon suci ana ing ngarsane kang nitahake?

¹⁸ Lah ta Gusti Allah ora pitados marang para abdine,

malah sanadyan para malaekate iya kapirsan anggone kesasar,

¹⁹ apa maneh para kang manggon ing omah lempung,

kang tinalesan lebu, kang padha diidak-idak nganti mati kaya renget.

²⁰ Ing antarane esuk lan sore padha diidek-idek,

lan tanpa rinasa padha sirna salawase.

²¹ Apa tamping tarube ora dipedhot?

Padha mati nanging tanpa kawicaksanan.

5 ¹ Kowe nguwuh-uwuh, apa ana wong kang sumaur?

Panunggalane para suci sapa kang kena kokungseni?

² Awit sanyatane wong bodho iku pinatenan dening kanepsone dhewe,

sarta wong kang tanpa nalar iku kasirnakake dening kamerening atine dhewe.

³ Aku dhewe wus tau weruh wong bodho kang metu oyode,

nanging enggal-enggal dakipat-ipati
omahe.

⁴ Anake padha ora kapitulungan,
padha kaidak-idak ana ing saketheng,
ora ana kang mitulungi.

⁵ Undhuh-undhuhane dipangan nganti entek
dening wong keluwen,
malah direbut saka ing satengahe eri,
sarta wong kang ngelak padha melik
marang barang-darbeke.

⁶ Awit cilaka iku pinangkane ora saka ing
lebu,
lan ora saka ing bumi tuwuhe kasusahan;

⁷ nanging manungsa iku anggone lair
ginadhang marang kasusahan,
kaya pletiking geni kang mumbul.

⁸ Nanging yen aku mesthi ngupaya Gusti
Allah,
sarta mitayakake prakaraku marang
Pangeran,

⁹ kang nindakake pakaryan-pakaryan kang
agung, kang ora kena kinayangapa,
tuwin kaelokan tanpa wilangan;

¹⁰ kang paring udan marang bumi
lan banyu marang pategalan;

¹¹ Wong asor kasengkakake marang
kaluhuran,
tuwin wong prihatin pinaringan pitulungan
kang santosa.

¹² Rancangane wong culika kagagalake,
satemah pambudidayane tangane ora oleh
gawe.

- ¹³ Para wong wasis dicepeng sajroning
kaculikane dhewe,
lan kekarepane wong julig ora bakal
ketutugan.
- ¹⁴ Ing wayah awan padha kesaput ing
pepeteng,
lan samangsa tengange gagap-gagap kaya
ing wayah bengi.
- ¹⁵ Nanging wong papa iku padha diluwari
saka ing cangkeme kang nggegirisi,
tuwin saka ing tangane wong kang
santosa.
- ¹⁶ Marga saka mangkono wong cilik duwe
pangarep-arep,
sarta cangkeme kadursilan kabungkem.
- ¹⁷ Sanyatane rahayu wong kang winelehake
dening Allah;
mulane aja nampik pamerdine Kang
Mahakuwasa.
- ¹⁸ Awit Gusti Allah kang natoni, nanging kang
mblebed uga;
iya natoni, nanging astane nyarasake.
- ¹⁹ Sajroning karubedan nem warna kowe
mesthi dipitulungi,
bareng tekane kang kapitu ora nganti
ginepok ing cilaka.
- ²⁰ Sajroning pailan kowe diluwari saka ing
pati,
lan sajroning perang saka ing pamisesane
pedhang.
- ²¹ Kowe mesthi kaaling-alingan supaya ora
kena ing pamecuting ilat,

- sarta kowe ora usah wedi marang tekane karusakan.
- ²² Karusakan lan pailan bakal kokesemi, tuwin kewan alasan ora bakal kokwedeni.
- ²³ Awit kowe mesthi bakal nganakake prajanjian karo watu-watu ing ara-ara, sarta kewan-kewan ing ara-ara bakal padha rukun karo kowe.
- ²⁴ Kowe mesthi bakal ngalami tentrem ana ing tarubmu lan manawa kowe niti-priksa omahmu, mesthi ora ana apa-apa kang ilang.
- ²⁵ Karo maneh bakal ngalami turunmu dadi akeh tuwin wijimu kaya suket ing bumi.
- ²⁶ Anggonmu mudhun marang ing kluwat manawa kowe wus tuwa banget, kaya tumpukan gandum kang kasimpen marga wus wancine.
- ²⁷ Lah ta iku kabeh wus padha daksatitekake, pancen mangkono kaanane; bab iku rasakna lan titenana!”

Ayub kegelan ing bab mitra-mitrane

6:1-30

- 6** ¹ Ing kono Ayub banjur mangsuli, pangucape:
- ² “Adhuh muga karubedanku katrajua kalawan patitis, sarta kasrakatanku sinelehna ing timbangan!
- ³ Abote mesthi ngungkuli wedhi ing sagara;

- mulane metune tembungku sasar-susur.
- ⁴ Marga jemparinge Kang Mahakuwasa padha tumancep ing awakku, ampuhe sinesep ing nyawaku; aku tinempuh ing pagiris kang saka ing Allah.
- ⁵ Kuldi alasan apa iya gereng-gereng ana ing pasuketan ijo, sapi apa iya mbengah-mbengah ana ing ngarepe pakane?
- ⁶ Barang kang cemplang rasane apa dipangan tanpa uyah, utawa putihing endhog apa ana rasane?
- ⁷ Ndemok bae aku ora sudi, tumrap aku iku pangan kang ngunek-uneki.
- ⁸ Ah, muga-muga panyuwunku kabul, Gusti Allah muga karsa paring kang dadi pangarep-arepku!
- ⁹ Gusti Allah muga karsaa ngremuk aku, ngagagake astane sarta nguwisi uripku!
- ¹⁰ Iku kang isih dadi panglipur tumrap aku, malah aku bakal lincak-lincak marga saka bungahku.
- ing sajrone aku nandhang sangsara kang tanpa piwelas iku, sabab aku ora tau nyelaki pangandikane Kang Mahasuci.
- ¹¹ Sapira ta kakuwatanku, kok aku bisa tahan, lan apa ta wekasaning awakku, kok aku isih kudu nyabarake?
- ¹² Apa kakuwatanku iku kaya watu? Apa dagingku kaya prunggu?

- ¹³ Rak wus ora ana pitulungan babar pisan
tumrap aku,
lan kaslametan wus adoh saka aku?
- ¹⁴ Wong kang ora welas marang pepadhane,
iku nglirwakake pangabekti marang Kang
Mahakuwasa.
- ¹⁵ Sadulurku padha ora kena diandel kaya
kali,
kaya santering banyu kang metu saka
dhasare kali,
- ¹⁶ kang buthek marga banyune njendhel,
salju kang ana ing njerone dadi ajer,
- ¹⁷ kang ing mangsa panas padha surud,
samangsa kena ing dayane panas tumuli
asat ana ing panggonane;
- ¹⁸ iline menggak-menggok,
anjog ana ing pasamunan banjur mati.
- ¹⁹ Kapilah kang saka ing Tema padha
ngungak-ungak,
para sudagar ing Syeba padha ngarep-
arep,
- ²⁰ nanging padha kecuwan marga saka
manut kayakinane,
satekane ing kana bakal kapusan.
- ²¹ Iya kaya mangkono iku kowe kabeh saikine
tumrap aku,
nalika kowe padha nyumurupi kaanan
kang nggegirisi, banjur padha kaget.
- ²² Apa aku tau kandha: Nggawaa oleh-oleh,
sarta: Aku wenehana dhuwit reruba saka
bandhamu,
- ²³ utawa: Aku luwarana saka tangane kang
nganiaya,

- Ilan: Aku tebusen saka tangane kang misesa?
- ²⁴ Aku wulangen, temah aku bakal meneng; aku sumurupna kang dadi kaluputanku.
- ²⁵ Iba gedhene sawabe pitutur kang jujur! Nanging apa tegese pamelehamu iku?
- ²⁶ Apa karepmu iku nacad tembung? Apa tembungge wong kang entek pangarep-arepe iku dianggep angin?
- ²⁷ Malah kowe padha mbuwang undhi tumrap marang bocah lola, dene mitramu kokdadekake barang dagangan.
- ²⁸ Nanging saiki aku sawangen; aku rak ora bakal ngapusi kowe.
- ²⁹ Padha salina pangrasa ta, ja nganti ana kaculikan kang tumindak; iya padha salina pangrasa, aku iki nyata-nyata bener.
- ³⁰ Ing ilatku apa ana durakane? Cethakku apa ora bisa mbedak-mbedakake kasangsaran?"

Urip iku abot

7:1-21

- 7** ¹ "Manungsa iku ana ing bumi rak kayadene perang, etungane umure kaya dinane wong buruh?
- ² Kaya upamane batur kang kapengin marang panggonan eyub, utawa kaya buruh nganti-anti marang buruhane,

- ³ iya mangkono anggonku ginanjar
pirang-pirang sasi kebak cilaka,
sarta pirang-pirang bengi kebak pekewuh.
- ⁴ Samangsa aku mapan turu pangucapku:
Besuk apa aku bakal bisa tangi?
Mangka bengine mulur dawa,
gawe sayah anggonku ngolang-ngaling
nganti tumeka wayah repet-repet.
- ⁵ Awakku ketutupan set lan kokot-bolot,
kulitku pating prentul, kang banjur mecah
metu jitahe.
- ⁶ Dina-dinaku rikate ngungkuli troponging
tenunan,
ilange tanpa ninggal pangarep-arep.
- ⁷ Paduka mugi karsaa ngengeti, bilih gesang
kawula punika namung abab kemawon,
sarta mripat kawula boten badhe ningali
ing kang sae malih.
- ⁸ Tiyang ing kang ningali kawula sapunika,
benjing sampun boten badhe ningali
malih.
Paduka mirsani kawula, nanging kawula
sampun boten wonten.
- ⁹ Kadosdene mega ing kang lebur lajeng
sirna,
inggih makaten tiyang ing kang mandhap
dhateng ing jagading tiyang pejah boten
badhe mentas malih.
- ¹⁰ Boten wangsul mantuk dhateng ing
griyanipun malih,
boten badhe kasumerepan dening papan
padununganipun malih.

- ¹¹ Milanipun kawula boten badhe mekak
cangkem kawula,
kawula badhe matur ing salebeting
karibedanipun nyawa kawula,
saha badhe sesambat salebeting pait-getir
ing kang wonten ing manah kawula.
- ¹² Punapa kawula punika saganten utawi
naga,
dene Paduka ngantos ngawontenaken
pajagen tumrap kawula?
- ¹³ Manawi kawula manah: Paturonku bakal
aweh panglipur marang aku,
tuwin ambenku bakal ngenthengake
pasambatku,
- ¹⁴ kawula lajeng Paduka kagetaken sarana
impen
sarta Paduka damel giris kalayan rerupen
salebeting tilem,
- ¹⁵ temahan kawula langkung remen dipun
tekak,
lajeng pejah katimbang ngraosaken
kasisahan kawula.
- ¹⁶ Kawula sampun jeleh, kawula boten sagah
gesang ing salaminipun.
Kawula mugi Paduka eculaken,
awit gesang kawula punika namung kados
abab kemawon.
- ¹⁷ Manungsa punika punapa ta, dene ngantos
Paduka anggep ageng,
saha Paduka gatosaken,
- ¹⁸ Paduka tuweni saben enjing,
sarta saben-saben Paduka cobu?

- ¹⁹ Benjing punapa anggen Paduka boten badhe migatosaken kawula malih, saha ngeculaken kawula, satemah kawula saged ngulu idu kawula?
- ²⁰ Manawi kawula damel dosa, Paduka sampun kawula punapakaken, dhuh Allah, ingkang njagi manungsa? Kadospundi dene kawula Paduka dadosaken lesan,
ngantos ngrekaos anggen kawula ngrembat badan kawula piyambak?
- ²¹ Saha punapa sababipun dene Paduka boten karsa ngapunten kalepatan kawula,
tuwin boten karsa ngicali duraka kawula? Amargi mangke kawula badhe tilem wonten ing siti,
sarta Paduka lajeng badhe madosi kawula, nanging kawula sampun boten wonten malih.”

Bildad mbelani adile paukumaning Allah

8:1-22

- 8** ¹ Tumuli Bildad wong Suah mangsuli, calathune:
- ² “Nganti pira lawase anggonmu duwe ujar mangkono iku,
sarta tembunging tutukmu kaya angin gedhe iku?
- ³ Apa iya Gusti Allah kok mbengkokake kaadilan?

- Apa iya Kang Mahakuwasa kok
mbengkokake kabeneran?
- ⁴ Manawa anak-anakmu padha gawe dosa
marang Panjenengane,
mesthi wus dipasrahake marang
pangwasane panerake dhewe.
- ⁵ Nanging manawa anggonmu ngupaya Gusti
Allah,
sarta nyuwun sih-piwales marang Kang
Mahakuwasa,
- ⁶ anggere kowe resik lan temen,
Panjenengane mesthi banjur wungu lan
mitulungi kowe,
tuwin ndandani omah kang dadi
wewenangmu.
- ⁷ Satemah kaananmu kang wiwitan bakal
katon asor,
dene kaananmu kang wekasan bakal dadi
mulya banget.
- ⁸ Takona ta bab wong-wong jaman biyen,
lan gatekna apa kang wus katitipriksa
dening para leluhur.
- ⁹ Amarga kita iki padha bocah dhek wingi
sore, padha ora sumurup apa-apa,
awit umur kita ana ing donya iki kayadene
wewayangan.
- ¹⁰ Para leluhur mau rak sing kudu mulang lan
pratela marang kowe,
tuwin nglairake tetembungan kang metu
saka ing atine.
- ¹¹ Bangsane glonggong apa bisa thukul
gedhe, manawa ora ana ing rawa,

utawa glagah apa bisa thukul subur
manawa tanpa banyu?

- ¹² Sanadyan lagi nedheng-nedhenge thukul,
sadurunge mangsane dipecok,
rak mesthi banjur alum, gelis iku
katimbang karo bangsa suket liyane.
- ¹³ Ora beda karo lelakone sakehe wong kang
ora eling marang Gusti Allah;
iku sirna pangarep-arepe;
- ¹⁴ pangarep-arepe kaya jaring
kemlandhingan,
lan pangandele kaya jaring kemangga,
- ¹⁵ omahe dianggo sesendhen, nanging ora
bisa terus ngadeg,
digondheli, nanging ora kuwat.
- ¹⁶ Dheweke kaya tetuwuhan kang isih seger
ana ing padhange srengenge,
elunge mratani ing patamanane.
- ¹⁷ Oyod-oyode nggubet-nggubet ing
tumpukan watu,
lan nlesep-nlesep ing sela-selaning
watu-watu iku.
- ¹⁸ Manawa dibedhol saka ing panggonane,
banjur diselaki dening panggonan mau,
pangucape:
Aku durung tau weruh kowe.
- ¹⁹ Iya mangkono iku kabungahaning uripe,
sarta nuli ana thethukulan liyane kang
tuwuh saka ing lemah.
- ²⁰ Sumurupa, Gusti Allah ora bakal nampik
wong kang temen,
lan ora ngasta tangane wong kang gawe
duraka.

²¹ Panjenengane isih damel tutukmu gumuyu,
sarta damel lambemu asurak-surak.

²² Satrumu bakal sinandhangan wirang,
tuwin tarube wong duraka bakal sirna.”

Ayub mangsuli: Ora ana wong kang bisa ngalahake Gusti Allah

9:1-35

- 9** ¹ Ing kono Ayub mangsuli, pangucapane:
² “Sanyatane aku wus sumurup, yen iku pancen mangkono,
kapriye manungsa anggone bisa tinemu bener ana ing ngarsaning Allah?
³ Saupama Gusti Allah karsa mabeni,
ing sewu prakara saprakara bae mesthi ora bisa ngunjuki wangsulan.
⁴ Sapa ta, sanadyan wicaksana atine lan gedhe kakuwatane,
kang bisa nglawan marang Panjenengane sarta lestari slamet?
⁵ Iya Panjenengane kang ngelih gunung ora kalawan kasumurupan ing wong,
lan diwolak-walik ing sajroning bebendune;
⁶ ngingser bumi saka ing panggonane,
satemah saka-sakane padha gonjing,
⁷ srengenge diwaleri, temah ora mlethek;
lintang-lintang dikurung kalawan disegel;
⁸ Gusti Allah piyambak kang mbeber langit,
kang nglangkahi alune sagara,
⁹ kang nitahake lintang Prau,
lintang Wluku lan lintang Wuluh,
apadene lintang-lintang ing kidul;

- ¹⁰ kang nindakake pakaryan kang agung, ora kena jinajagan;
sarta kaelokan tanpa wilangan.
- ¹¹ Manawa Panjenengane langkung ing sandhingu, aku ora sumurup,
lan manawa lumampah aku ora ndeleng.
- ¹² Manawa Panjenengane ngrebat apa-apa,
kang ngalang-alangi sapa?
Sapa kang munjuk: Punapa ingkang
Paduka tindakaken punika?
- ¹³ Gusti Allah ora mekak bebendune,
para pambantune Rahab padha tumelung
ana ing ngarsane.
- ¹⁴ Apamaneh aku, kapriye bisaku madoni
Panjenengane,
utawa milih tembung kanggo nglawan
marang Panjenengane?
- ¹⁵ Sanadyan aku bener, iya mangsa bisaa
ngunjukake panjawab,
malah aku kudu nyuwun sih-piwales
marang Hakimku.
- ¹⁶ Saupama aku nyenyebut, mangka
Panjenengane paring wangsulan,
aku mesthi iya ora ngandel, yen
Panjenengane karsa miyarsakake
swaraku;
- ¹⁷ Panjenengane kang nempuh aku kalawan
prahara,
sarta kang ngakehake tatuku tanpa sabab,
- ¹⁸ kang ora marengake aku unjal ambekan,
nanging kang malah maregi aku kalawan
pait-getir.
- ¹⁹ Manawa bab karosan,

- Panjenengane iku kang kagungan.
Manawa bab kaadilan,
sapa kang bisa nggugat Panjenengane?
20 Sanadyan aku bener, cangkemku dhewe
kang bakal ngluputake aku;
sanadyan aku ora salah, Panjenengane
kang bakal nyalahake aku.
21 Aku ora luput! Aku ora mreduli awakku,
aku ora ngetung uripku.
22 Kabeh-kabeh iku padha bae, mulane
pangucapku:
Wong luput lan wong ora luput karo-karone
padha tinumpes.
23 Manawa cemethine dumadakan memateni,
Panjenengane banjur nggegujeng
bubrahing nalare wong kang ora luput.
24 Bumi wus kapasrahake marang wong
duraka,
hakime jagad ditutupi raine;
manawa dudu Gusti Allah kang nindakake
iku, lah sapa ta?
25 Playune dina-dinaning umurku rikate
ngungkuli utusan kilat,
wus padha larud tanpa nyumurupi
kabegjan,
26 pesating lakune kaya prau glagah,
kaya abure manuk garudha kang nyamber
memangsang.
27 Saupami kawula gadhah pangucap
makaten: Daklalekake sesambatku,
dakbuwange anggonku mbesengut, banjur
dadi bungah maneh,

- ²⁸ punika kawula ajrih dhateng kasisahan
kawula sadaya,
awitdene kawula sumerep, bilih Paduka
boten badhe mastani kawula tanpa
kalepatan.
- ²⁹ Kawula temtu katetepaken tiyang duraka,
punapa ginanipun kawula ngantos
kangelan tanpa wekasan?
- ³⁰ Sanadyan kawula adusa toya salju,
sarta wisuha mawi sabun,
- ³¹ Paduka temtu mblesekaken kawula ing
endhutan,
lajeng sandhangan kawula sami nganggep
jijik dhateng kawula.
- ³² Amarga Panjenengane iku dudu manungsa
kaya aku,
kang kena dakcaosi panjawab:
Sumangga sami sesarengan sowan
dhateng ing ngarsaning pangadilan.
- ³³ Ora ana juru pamisah,
kang numpangake tangan marang kita
sakarone!
- ³⁴ Satemah Panjenengane banjur nyingkirake
gebage saka ing awakku,
sarta aku nuli ora giris ana ing ngarsane.
- ³⁵ Manawa kelakon mangkono, aku iya bakal
munjuk ora nganggo wedi,
awit aku pancen ora mangkono.”

**Gusti Allah ngganjar
kasusahan iku apa karsane?**

10:1-22

- 10**¹ “Nyawaku wus bosen urip, aku arep nggambar pasambatku, aku arep ngucap sajroning prihatine nyawaku kang pait.
- ² Aku arep munjuk marang Gusti Allah: Paduka mugi sampun ngantos nglepataken dhateng kawula; kawula mugi Paduka sumerepaken, punapa sababipun dene Paduka nglawan dhateng kawula.
- ³ Mikantuki punapa ta kagem Paduka, manawi nindhes tiyang punika, manawi Paduka mbucal pakaryaning asta Paduka, saha paduka paring pambiyantu dhateng rancanganipun tiyang duraka?
- ⁴ Punapa Paduka kagungan paningal wadhag? Anggen Paduka mirsani samukawis punapa inggih kados patrapipun manungsa anggenipun ningali?
- ⁵ Yuswa Paduka punapa memper kados umuripun manungsa, petangan taun Paduka punapa inggih kados umuripun tiyang jaler,
- ⁶ dene Paduka kok karsa madosi kalepatan kawula, saha nlusur dosa kawula,
- ⁷ mangka paduka mirsa, bilih kawula sanes tiyang duraka,

saha bilih boten wonten tiyang ingkang
saged oncat saking asta Paduka?

⁸ Asta Paduka ingkang mangun saha
ngwujudaken kawula,
nanging Paduka kok lajeng boten karsa
mirsani kawula sarta badhe nyirnakaken
kawula?

⁹ Paduka mugi karsaa ngengeti, bilih Paduka
ingkang karya kawula saking lempung,
kok badhe Paduka dadosaken lebu malih!

¹⁰ Punapa sanes Paduka ingkang ngecuraken
kawula kados susu,
kok lajeng badhe Paduka jendhelaken
dados keju?

¹¹ Paduka praboti kulit kaliyan daging,
Paduka enami balung tuwin otot.

¹² Paduka paringi gesang saha sih-rahmat;
nyawa kawula Paduka jagi lumantar
pangreksa Paduka.

¹³ Nanging kawontenan igkang makaten
punika kok Paduka sengker ing
salebeting panggali;h;
kawula sumerep, bilih punika pancen
sampun dados karsa Paduka.

¹⁴ Saupami kawula damel dosa, Paduka
temtu badhe nguningani,
saha kawula boten badhe Paduka galih
tanpa kalepatan.

¹⁵ Manawi kawula duraka, bilai kawula;
manawi kawula leres inggih boten saged
langak-langak,
amargi anggen kawula tuwuk kawirangan,
sarta nyumerepi kasangsaran kawula.

- 16 Manawi kawula ndengengek,
Paduka temtu lajeng mbujeng kawula
kadosdene singa
sarta ngatingalaken panguwaos Paduka
ing kang nggumunaken punika
dhumateng kawula malih.
- 17 Paduka badhe ngajengaken seksi-seksi
enggal ing kang nglawan kawula,
-- Paduka ngagengaken bebendu Paduka
dhumateng kawula --
Paduka badhe ngangсахaken pasukan-
pasukan enggal, malah balatantra
dhumateng kawula.
- 18 Punapa sababipun dene Paduka
ngedalaken kawula saking guwa-garba?
Langkung sae manawi kawula pejah,
saderengipun kawula kasumerepan ing
tiyang,
- 19 kados-kados kawula boten nate wonten,
saking guwa-garbaning biyung lajeng
kemawon kabekta dhateng ing
pakuburan.
- 20 Punapa dinten-dintening umur kawula
boten namung sakedhik?
Paduka mugi karsaa ngendelaken
kawula, supados kawula saged bingah
sawatawis,
- 21 saderengipun kawula kesah lan boten
mawi wangsul malih
dhateng nagari ing kang peteng lelimengan,
- 22 dhateng nagari ing kang peteng ndhedhet,
panggenan ing kang peteng sanget saha
worsuh,

ingkang cahyaning pepadhangipun sami kaliyan pepeteng.”

**Zofar mrayogakake, supaya
Ayub ngesorake awake
ana ing ngarsaning Allah**

11:1-20

- 1 1** ¹ Zofar wong Naama banjur mangsuli calathune:
- ² “Wong kakehan rembug iku apa ora kudu diwangsuli?
Apa wong kang juweh iku kudu dianggep bener?”
- ³ Apa wong kudu meneng bae krungu ocephmu iku?
Tuwin manawa kowe ngala-ala iku apa ora ana kang melehake?”
- ⁴ Kowe munjuk: Piwulang kawula punika murni,
saha kawula resik wonten ing paningal Paduka.
- ⁵ Nanging muga-muga Gusti Allah piyambak karsa ndhawuhake pangandika,
sarta mbikak lathine tumrap kowe,
- ⁶ lan paring sumurup marang kowe bab wewadining kawicaksanan,
awit iku isine aneh.
Kowe nuli bakal sumurup,
yen Gusti Allah ora ngetang kaluputanmu saperangan.
- ⁷ Apa kowe bisa njajagi wewadosing Allah,

apa bisa nyumurupi wates-watese
pangwaose Kang Mahakuwasa?

⁸ Iki dhuwure padha karo langit; -- kowe bisa
nindakake apa?

Jerone ngluwihi teleng palimengan: --
kowe mangreti apa?

⁹ Dawane ngluwihi ukuraning bumi,
jembare ngungkuli samodra.

¹⁰ Manawa Panjenengane langkung, nuli
nangkep

lan ngadili, sapa kang bisa mambengi?

¹¹ Amarga Panjenengane nguningani si juru
apus

sarta mirsa piala tanpa ningali.

¹² Manawa wong bodho bisa mangreti,
beloning kuldi alas iya bisa lair dadi
manungsa.

¹³ Manawa atimu kokcawisake,
nuli ngegarake tanganmu marang
Panjenengane,

¹⁴ sarta piala kang ana ing tanganmu iku
kokedohake,

tuwin kowe ora aweh duraka manggon ana
ing tarubmu,

¹⁵ kowe mesthi banjur bisa ndengengek
kalawan tanpa cacad,

temah santosa lan ora bakal wedi,

¹⁶ kowe malah banjur lali marang
kasusahanmu,

iku mung kokelingi kaya banyu kang wus
kepungkur miline.

¹⁷ Uripmu padhange bakal ngungkuli wayah
tengange,

- pepeteng bakal dadi padhang kaya esuk.
¹⁸ Kowe bakal rumangsa tentrem, awit ana pangarep-arep;
 sawuse mulat ngiwa nengen banjur bakal turu kepenak;
¹⁹ anggonmu nglegeyeh ora bakal ana kang ngreridhu,
 lan akeh wong kang padha ngempek-empek marang kowe.
²⁰ Nanging mripate wong duraka mesthi bakal dadi lamur,
 mulane padha ora bisa lumayu ngungsi maneh;
 kang dadi pangarep-arepe mung pecating nyawane.”

Ayub ngakoni, yen Gusti Allah iku kwaos lan wicaksana

12:1-25

- 12** ¹ Ayub tumuli mangsuli, pangucape:
² “Lah iya kowe iku kang jeneng manungsa,
 manawa kowe padha mati,
 kawicaksanan iya mati bebarengan karo kowe.
³ Aku iya duwe pikiran kaya kowe,
 aku ora kalah karo kowe;
 sapa kang durung tau nyumurupi kang kaya mangkono iku?
⁴ Aku iki dadi pepoyokane pepadhaku,
 aku kang manawa sesambat marang Gusti Allah banjur disembadani,

- wong kang utama lan mursid dadi pepoyokan.
- ⁵ Saka panemune wong kang tentrem uripe, wong kang sangsara iku pantese dicacad, iku rinasa kaya gebug tumrap wong kang sikile kajengklok.
- ⁶ Tarube wong kang ngrusak padha tentrem sarta wong kang memungu dukaning Allah padha ngalami katentreman, samono uga para wong kang arep nggegem Gusti Allah ana ing tangane.
- ⁷ Nanging takona ta marang kewan, iku mesthi padha mangretekake kowe, sarta takona ta marang manuk ing awang-awang, mesthi kowe disumurupake,
- ⁸ utawa tutura marang bumi, iku mesthi bakal awesh piwulang marang kowe, dalasan iwak ing sagara bakal carita marang kowe.
- ⁹ Panunggalane iku kabeh sapa kang ora sumurup, manawa astane Gusti Allah kang nindakake iku;
- ¹⁰ manawa nyawane kabeh kang kumelip lan napase saben manungsa iku dumunung ana ing astane?
- ¹¹ Kuping apa ora nguji tembung-tembung, kayadene cethak anggone ngrasakake pangan?
- ¹² Apa dudu para wong tuwa kang padha kadunungan kawicaksanan,

sarta wong kang wus akeh umure iku kang duwe pangreten?

¹³ Nanging Gusti Allah iku kang kagungan kawicaksanan lan pangwaos.

Iya Panjenengane iku kang dadi etuking pangulir budi lan kawasisan.

¹⁴ Manawa panjenengane mbebongkar, ora ana kang bisa mbangun maneh.

Manawa Panjenengane nangkep wong, ora ana kang bisa ngluwari.

¹⁵ Manawa Panjenengane mbendung banyu, banjur asat kabeh.

Manawa Panjenengane marengake mili maneh, banjur ngelebi bumi.

¹⁶ Panjenengane ngasta pangwaos lan kaunggulan

iya kang nguwaosi wong kang kesasar lan wong kang nasarake.

¹⁷ Panjenengane kang nggiring lan nglukari para mentri,

sarta kang damel bodhoning para hakim.

¹⁸ Panjenengane kang nguculi blunggu kang dietrapake dening para raja,

kang banjur padha tinalenan bangkekane kalawan tali pangiket.

¹⁹ Panjenengane kang nggiring lan nggledhah para imam,

lan nggolingake wong kang santosa.

²⁰ Panjenengane kang mbungkem cangkeme para wong kang dipracaya,

sarta para wong tuwa padha diilangi nalare.

- ²¹ Panjenengane kang ngesoki cecamah para wong luhur sarta kang nguculi sabuke para wong kang santosa.
- ²² Panjenengane kang miyak wewadining pepeteng lan ndhatengake peteng ndhedhet ana ing pepadhang.
- ²³ Panjenengane kang ndadosake tangkar-tumangkare lan tumpesing para bangsa, sarta kang damel ngambra-ambrane banjur kaboyongan.
- ²⁴ Panjenengane kang damel para pemimpining jagad padha koncatan akal sarta kesasar ana ing pasamunan kang ora ana dalane,
- ²⁵ padha gagap-gagap ana ing pepeteng kang ora ana pepadhange; apadene padha kadamel gloyoran kaya wong mendem.”

**Ayub mbelani prakarane
ana ing ngarsaning Allah**

13 ¹“Lah iku kabeh wus dakdeleng kalawan mripatku, dakrungu kalawan kupingku lan dakmangreteni.

² Apa kang padha koksumurupi, iku iya daksumurupi, aku ora kalah karo kowe.

³ Nanging aku arep munjuk marang Kang Mahakuwasa,

aku kapengin mbelani prakaraku ana ing ngarsaning Allah.

⁴ Dene kowe kabeh iku wong kang padha nutupi gorohmu, sarta padha dadi dhukun kang palsu.

⁵ Saupama kowe padha meneng babar pisan, iku malah dadi kawicaksananmu.

⁶ Rungokna ta wangsulanku lan gatekna panjawabing lambeku!

⁷ Apa kowe gelem goroh kagem Gusti Allah, apa kowe gelem ngapusi kagem Panjenengane?

⁸ Apa kowe gelem mbelani Gusti Allah sarta bebantahan kanggo mbelani Panjenengane?

⁹ Apa prayoga, manawa Panjenengane niti-priksa marang kowe? Apa kowe bisa ngapusi Panjenengane kaya ngapusi marang wong?

¹⁰ Kowe bakal padha kaukum kalawan keras manawa kowe mbelani kalawan ora ngeblak.

¹¹ Apa kamulyane Gusti Allah iku ora bakal ngagetake kowe, sarta apa kowe ora bakal ketiban ing pagirise?

¹² Pepeling-pepelingmu iku wulang bebasan lebu lan tamengmu iku tameng lempung.

¹³ Padha menenga! Aku arep calathu, nadyan apa bae kang bakal tumempuh marang aku, daksanggane!

¹⁴ Dagingku arep dakjupuk kalawan untuku,

- lan nyawaku arep daksangga ing tanganku.
15 Delengen, Panjenengane arep mateni aku,
aku wus ora duwe pangarep-arep,
ewadene aku arep ngaturake panjawab ing
bab lakuku ana ing ngarsane.
- 16 Panjenengane bakal dadi kaslametanku,
nanging wong lamis ora kena seba ing
ngarsane.
- 17 Rungokna kang tumenan tembung-
tembungku,
lan gatekna katranganku!
- 18 Sumurupa, aku wus nyawisake prakaraku,
aku yakin, manawa aku bener.
- 19 Sapa kang kecongghah pepadon karo aku,
iya wis, aku dakmeneng bae banjur
dakmati.
- 20 Namung kalih prakawis ingkang mugih
sampun Paduka tundukaken dhumateng
kawula,
dados kawula boten badhe ndhelik saking
ing ngarsa Paduka,
- 21 inggih punika: Asta Paduka mugih Paduka
singkiraken ingkang tebih saking
kawula,
kaliyan malih kawula sampun ngantos
gumeter
margi saking pagiris Paduka,
- 22 lajeng Paduka mugih nimbali kawula,
kawula inggih badhe ngaturi wangsulan;
utawi kawula ingkang munjuk saha Paduka
ingkang paring wangsulan.
- 23 Sapinten ta agenging kalepatan saha dosa
kawula?

Kawula mugi Paduka sumerepaken
dhateng panerak saha dosa kawula.

²⁴ Punapa sababipun dene Paduka ngantos
nyingidaken wadana Paduka

saha kawula Paduka anggep mengsah?

²⁵ Ron kabur kanginan kok Paduka damel
geter;

dami garing kok Paduka bujeng-bujeng!

²⁶ Sabab kawula Paduka etrapi ingkang pait
getir,

kalepatan nalika nem-neman kawula
punika Paduka dhawahaken dhateng
kawula,

²⁷ suku kawula Paduka belok,

sarta salampah-lampah kawula Paduka
ulat-ulataken,

tlapakan kawula Paduka pasangi pepalang,

²⁸ mangka punika tumrap dhateng tiyang
ingkang sampun ringkih kados kajeng
gapuk,

kados sinjang ingkang dipun tedha ing
renget.”

Yen wus mati, wus ora ana pangarep-arep maneh

14:1-22

14 ¹“Manungsa ingkang lair saking tiyang
estri,

celak umuripun, tuwuk ing kasisahan,

² mekar kadosdene sekar lajeng alum,
icalipun kados wewayangan, boten saged
lestantun.

- ³ Punapa inggih Paduka badhe karsa mirsani
tiyang ingkang kados makaten punika
saha badhe Paduka tarik dhateng ing
pangadilan Paduka?
- ⁴ Punapa nate wonten tiyang resik
katuwuhaken dening tiyang jember?
Satunggal kemawon temtu boten wonten!
- ⁵ Ingkang punika sarehning umuripun
manungsa sampun kapesthekaken
watesipun,
tuwin cacahing wulanipun sampun Paduka
temtokaken, punapa dene wates-
watesipun sampun Paduka tetepaken,
satemah boten saged kalangkahan,
- ⁶ mila Paduka mugi karsa nilar mengo,
supados piyambakipun saged aso,
satemah saged ngraosaken nikmating
dintenipun kados tiyang berah.
- ⁷ Amargi tumraping wit-witan taksih wonten
pangajeng-ajengipun;
manawi kategor, medal trubusipun malih,
ingkang nunten gesang ing salajengipun.
- ⁸ Sanadyan oyodipun dados sepuh wonten
ing salebeting siti,
sarta tunggakipun ngantos pejah
dumunung ing lebu,
- ⁹ ewasemanten angger mambet toya,
mesthi semi sarta medal pangipun ingkang
dados taneman enggal.
- ¹⁰ Nanging manawi tiyang nemahi pejah
sampun boten gadhah daya kakiyatan
malih;
manungsa manawi sampun pejah,

- tiyang wau lajeng wonten ing pundi?
- ¹¹ Kadosdene toyanipun tлага ingkang
nguwab
tuwin lepen ingkang asat saha pejah,
- ¹² makaten ugi manungsa inggih ambruk,
saha boten tangi malih,
ngantos dumugi sirnanipun langit sami
boten tangi utawi ginugah anggenipun
tilem.
- ¹³ Iba begja kawula saupami Paduka karsa
ngumpetaken kawula wonten ing teleng
palimengan;
manawi Paduka karsa ngaling-alingi
kawula ngantos sasirepipun bebendu
Paduka
sarta saupami Paduka karsa paring
wangenan lajeng Paduka enget
dhumateng kawula!
- ¹⁴ Manungsa manawi sampun pejah, punapa
saged gesang malih?
Manawi makaten kawula gadhah
pangajeng-ajeng salaminipun kawula
nglampahi kangelan,
ngantos dumugi ing giliran kawula.
- ¹⁵ Paduka lajeng badhe nimbali kawula, saha
kawula badhe ngunjuki wangsulan;
Paduka badhe kangen dhateng
pakaryaning asta Paduka.
- ¹⁶ Paduka lajeng boten badhe nggatosaken
dosa kawula,
sanadyan Paduka mical jangkah kawula,
- ¹⁷ panerak kawula lajeng sami kalebetaken
ing kanthong ingkang kasegel,

sarta Paduka badhe nutupi rapet kalepatan kawula.

- ¹⁸ Nanging kadodene redi ingkang jugrug lajeng ajur,
 saha parang ingkang pindhah panggenan,
¹⁹ tuwin kadodene toya ingkang nggripisaken sela,
 sarta santering ilinipun ngentiraken lebuning siti,
 inggih kados makaten anggen Paduka nglebur pangajeng-ajenging manungsa.
²⁰ Manungsa Paduka wisesa salaminipun lajeng kesah,
 Paduka ewahi rainipun lajeng Paduka tundhung;
²¹ boten nyumerepi anggening anakipun sami angsal kadrajatan,
 utawi sami dhawah ing kanisthan inggih boten dipun mangretosi.
²² Namung badanipun ingkang njalari piyambakipun nandhang perih,
 saha margi saking piyambakipun piyambak, nyawanipun nandhang sedhih.”

Elifas nerangake yen wong duraka bakal nemu karusakan

15:1-35

15 ¹ Elifas wong Teman banjur mangsuli, celathune:

² “Wong kang wicaksana apa mangsuli kalawan kawruh kang tanpa isi,

- sarta ngiseni pikirane kalawan angin?
3 Apa iya anggone srengen iku kalawan
tetembungan kang tanpa guna,
lan kalawan ujar kang ora maedahi?
4 Karodene kowe ngorakake pangabekti
marang Gusti Allah,
sarta ngurangi wedi-asihmu marang Gusti
Allah.
5 Kaluputanmu kang mulang tutukmu
tuwin basane wong culika kang kokpilih,
6 tutukmu dhewe kang ngluputake kowe,
dudu aku;
lambemu dhewe kang melehake kowe.
7 Apa lairmu dadi manungsa kawitan?
Anggonmu katitahake apa sadurunge ana
gunung?
8 Apa kowe krungu pepesthening Allah,
lan apa kowe ngrayud kawicaksanan
kanggo awakmu dhewe?
9 Kowe sumurup apa, kang ora daksumurupi,
kowe mangreti apa, kang ora cetha
tumraping aku?
10 Panunggalanmu ana kang wus uwanen,
sarta kang wus tuwa banget,
ngungkuli bapakmu.
11 Apa panglipuring Allah iku sepele
tumraping kowe,
tuwin pitutur kang alus kang tumanduk
marang kowe iku apa karemehen?
12 Yagene kowe kok kablingerake dening
rasane atimu,
sarta mripatmu kok mancereng,

- ¹³ satemah atimu banjur dadi nglawan
marang Gusti Allah.
tuwin tutukmu ngwetokake tetembungan
kang kaya mangkono?
- ¹⁴ Manungsa iku mangsa yen suci,
lan mangsa yen asipat bener kang lair
saka wong wadon iku!
- ¹⁵ Lah para abdine kang suci padha ora
dipracaya,
sarta langit dipirsani ora mulus resike,
- ¹⁶ mendahane maneh wong kang jember
tuwin awatek dursila kang nyruput
duraka kaya banyu.
- ¹⁷ Kowe dakkandhani, rungokna!
Apa kang wus dakdeleng bakal
dakcritakake,
- ¹⁸ yaiku kang dipratelakake dening para
wicaksana
kang anggone sumurup saka para leluhure
ora nganggo digawe wadi,
- ¹⁹ nalika nagara mung kaparingake marang
wong-wong mau,
lan ora ana wong manca kang lumebu ing
kono.
- ²⁰ Wong duraka nandhang giris sajege urip,
wong kang ambek siya iya mangkono
uga ing sajroning taun-taun kang
cinadhangake.
- ²¹ Swara-swara kang nggegirisi tumama ing
kupinge,
ing mangsa tentrem dheweke ketekan juru
pangrusak.

- ²² Wus ora duwe pangarep-arep yen bisa
metu saka ing pepeteng,
wus pinesthi dadi pakaning pedhang;
- ²³ nglembara golek pangan, embuh menyang
ngendi.
Dheweke sumurup, manawa bakal ngalami
dina pepeteng.
- ²⁴ Atine kagawe giris dening kasangsaran lan
karupekan,
kang ngebyuki kayadene raja kang wus
samekta ing perang,
- ²⁵ awit ngathungake tangane sumedya
nglawan marang Gusti Allah,
tuwin mbalela marang Kang Mahakuwasa,
- ²⁶ kalawan ndegeg anggone enggal-enggal
mapagake Panjenenge,
kambi nggawa tameng-tamenge kang
kalapis-lapis kandel.
- ²⁷ Raine wus kablonyo ing gajih,
lan bangkekane dietrapi ing sabuk gajih
lelapisan;
- ²⁸ banjur ngenggoni kutha-kutha kang wus
gempur,
lan omah-omah kang ora kena dienggoni
ing wong, kang cinadhangake dadi
jugrugaan.
- ²⁹ Dheweke ora bakal dadi sugih sarta
raja-darbeke ora tulus,
tuwin barang-barange ora wuwuh ana ing
bumi,
- ³⁰ bakal ora bisa oncat saka ing pepeteng,
trubus-trubusane bakal garing kena
panasing geni,

tuwin dheweke bakal kasirnakake dening napasing tutuke.

³¹ Wong mau aja ngandel marang bab-bab kang tanpa isi, amarga bakal kapusan, awit oleh-olehane iya tanpa paedah.

³² Sadurunge titi-mangsane banjur wus mati, sarta pang-pange ora bakal bisa seger.

³³ Kayadene wit anggur kang gogrog wohe, lan kaya wit jaitun kang gogrog kembang.

³⁴ Awitdene golonganing wong duraka ora bakal ngetokake woh, sarta tarub-tarube wong kang nampani besel bakal kamangsa ing geni.

³⁵ Iku padha meteng kasusahan lan nglairake piala, sarta atine ngandhut goroh.”

Ayub ngadhuh-adhuh marga ngrasakake apa kang katandukake dening Gusti Allah marang dheweke

16:1--17:16

16 ¹ Ayub banjur mangsuli, pangucapane:
² “Wus kerep banget aku krungu kang kaya mangkono iku,

kowe kabeh iku juru panglipur kang siyal!

³ Apa durung entek tembungmu kang tanpa isi iku?

Apa ta kang meksa kowe supaya nglawan?

⁴ Aku iya bisa caturan kaya kowe, saupama kowe iku dadi kaya aku;

aku bisa ngracik tetembungan kang endah tumrap kowe

- sarta gedheg-gedheg ngrasakake kowe.
- ⁵ Aku bisa nyantosakake atimu kalawan cangkem lan lambeku ora dakpekak anggone ngucapake piwales.
- ⁶ Nanging manawa aku caturan, anggonku nandhang sangsara ora bakal dadi entheng lan manawa aku meneng apa iya ana sudane?
- ⁷ Nanging saiki Panjenengane ndadekake aku tanpa daya tuwin ngrisak sakukubaning omahku,
- ⁸ aku dicepeng; iki kang dadi seksi; anggonku kuru iki kaya-kaya banjur gumregah nggugat marang aku.
- ⁹ Bebenduning Allah nempuh sarta nglawan marang aku, nggeget waja tumuju marang aku, aku dipandeng dening mungsuhku kalawan mancereng.
- ¹⁰ Wong padha crawak cangkeme tumrap ing aku, aku ditapak kalawan pamemirang, padha nggrombol arep ngroyok aku.
- ¹¹ Gusti Allah ngulungake aku marang wong dursila, sarta masrahake aku marang tangane wong duraka.
- ¹² Aku urip kalawan tentrem, nanging aku banjur sinangsara, githokku diasta nuli aku dibanting,

banjur katangekake kadadekake
les-lesane.

¹³ Aku diudani ing panah,
ginjelku padha cinublesan tanpa piwelas,
rempeluku kawutahake ing bumi.

¹⁴ Aku dijuwing-juwing,
aku ditempuh kaya dene wong prawira ing
perang.

¹⁵ Aku wus ndondomi bagor kanggo nutupi
kulitku
sarta sunguku dakurugi lebu.

¹⁶ Raiku katon mbranang marga saka nangis
lan tlapukanku ketutupan ing peteng
ndhedhet,

¹⁷ sanadyan tanganku ora kadunungan tindak
ambek-siya
tuwin pandongaku resik.

¹⁸ Heh bumi, getihku aja koktutupi,
sarta panjeritku aja nganti oleh papan
palerenan!

¹⁹ Sumurupa, saiki uga Seksiku ana ing
swarga,
kang neksemi aku ana ing ngaluhur.

²⁰ Sanadyan aku dipoyoki dening mitra-
mitraku
nanging kalawan nangis mripatku tumenga
marang Gusti Allah,

²¹ muga-muga Panjenengane karsaa
ngrampungni prakara ing antarane
manungsa lan Gusti Allah
tuwin manungsa lan pepadhane.

²² Amarga gunggunging taun mung kari
sathithik

lan aku bakal metu ing dalan kang ora
bakal dakbaleni maneh.

17 ¹ Semangatku wus rusak, umurku wus
tumeka ing wekasane,
sarta aku wus kacawisan kuburan.

² Sanyata aku iki dadi poyokan,
mripatku kepeksa ndeleng anggone padha
tantang-tantangan.

³ Mugi Paduka karsaa dados tetanggelan
kawula wonten ing ngarsa Paduka
piyambak.

Manawi boten makaten sinten malih
ingkang saged ngwontenaken
pasarujukan kangge kawula?

⁴ Awit manahipun sampun sami Paduka
dadosaken buntet.

Mila Paduka boten maringi kaunggulan.

⁵ Sing sapa nggugatake mitra-mitrane
supaya oleh kauntungan,
mripate anak-anake bakal dadi lamur.

⁶ Aku wus didadekake pocapan ana ing
satengahing para bangsa,
sarta dadi wong kang diidoni raine.

⁷ Mripatku dadi lamur marga saka susah,
kabeh peranganing awakku dadi kaya
wewayangan.

⁸ Para wong kang jujur padha kaeraman
marga saka kang mangkono iku,
lan wong kang ora luput dadi nepsu
marang wong duraka.

⁹ Sanadyan mangkono wong mursid lestari
lumaku ana ing dalane,

sarta wong kang resik tangane saya
mundhak santosa.

¹⁰ Nanging kowe kabeh, mara padha balia!
Aku ora bakal mrangguli wong wicaksana
ana ing tengahmu.

¹¹ Umurku wus kliwat, wus gagal rancangan-
rancanganku,
kang dadi idham-idhamanku.

¹² Bengi bakal padha didadekake awan:
padhang bakal enggal jumedhul saka ing
peteng,
mangkono kandhane.

¹³ Manawa aku ngarepake jagade wong mati
dadi omahku,
nyawisake paturonku ana ing pepeteng,

¹⁴ sarta calathu marang luwang kuburan:
Kowe iku bapakku,
lan marang set: Biyungku tuwin sadulurku
wadon,

¹⁵ banjur apa pangarep-arepku?
Sapa kang sumurup manawa aku duwe
pangarep-arep?

¹⁶ Iku bakal padha tumurun menyang ing
dhasaring jagade wong mati,
manawa aku padha bebarengan tumurun
menyang ing sajroning lemah.”

**Bildad mratelakake, yen wong
duraka iku mesthi bakal katumpes**

18:1-21

18 ¹ Ing kono Bildad, wong Suah banjur
mangsuli,

calathune:

- ²“Nganti pira lawase anggonmu ndedawa tembung;
pikiranmu enggonen ta, aku banjur arep padha aweh pitutur.
- ³Yagene aku kok padha dianggep kewan?
Yagene aku padha kokanggep bodho?
- ⁴Kowe kang nyuwek-nyuwek awakmu dhewe ing sajroning kanepsonmu,
apa marga saka kowe bumi bakal dadi suwung sarta gunung parang mingsed saka ing panggonane?
- ⁵Ewasamono pepadhange wong duraka bakal kapatenan,
lan urubing genine ora tetep sumunar.
- ⁶Pepadhang ing sajroning tarube dadi peteng,
lan diyane kang ana ing dhuwure mati.
- ⁷Jangkahe kang santosa kaalang-alangan,
lan panimbange dhewe njalari tibane,
- ⁸awit sikile dhewe marakake klebu ing jaring,
lan lakune liwat ing tutuping luwangan pasangan.
- ⁹Tungkake kena ing kala,
lan lakune banjur kandheg marga klebu ing jiret.
- ¹⁰Jalaran kapasangan tali kang kapendhem ing lemah,
dalan kang diliwati dipasangi kala.
- ¹¹Ing saparan-parane tansah katempuh lan kaoyak ing pagiris,
- ¹²tansah dadi idham-idhamaning kasangsaran,

- lan karusakan nganti-anti marang tibane.
- ¹³ Kuliting awake kamangsa ing lelara,
malah gegelitaning awake padha
kamangsa ing pambareping pati.
- ¹⁴ Dheweke diseret saka ing tarube,
-- mangka iku panggonan kang
nentremake -- banjur kagawa menyang
ing ratuning pagiris.
- ¹⁵ Kang ana ing tarube mung kari apa kang
ora ana gegayutane karo dheweke;
papan padunungane kasawuran wlirang.
- ¹⁶ Oyode ing ngisor padha garing,
lan pange ing dhuwur padha alum.
- ¹⁷ Pangeling-eling tumrap dheweke sirna
saka ing bumi,
ana ing dalan-dalan jenenge wus ora
kasebut.
- ¹⁸ Dheweke ditundhung saka ing pepadhang
menyang ing pepeteng,
lan kabengkas saka ing donya,
- ¹⁹ ora bakal nduwe anak utawa putu ana ing
satengahe bangsane,
lan wong siji bae ora ana kang lestari urip
ana ing papan panggonane.
- ²⁰ Wong-wong Kulon bakal gumun ing bab
patine,
lan wong-wong Wetan bakal padha wedi.
- ²¹ Iya kaya mangkono iku tinemune papan
panggonane wong kang lakune nasar,
lan iya kaya mangkono iku kadadeane
papan padunungane wong kang ora
nganggep marang Gusti Allah."

**Ayub yakin, yen Gusti Allah
bakal ngrencangi dheweke**

19:1-29

- 19** ¹Ing kono Ayub banjur mangsuli, pangucape:
- ²“Nganti pira lawase anggonmu padha nglarakake atiku lan ngremuk aku kalawan tetembungan?
- ³Saiki wus kaping sapuluh anggonmu ngremehake aku, kok ora isin nganiaya aku.
- ⁴Manawa aku iki pancen kesasar, rak aku dhewe kang nanggung anggonku kesasar iku.
- ⁵Manawa kowe nyata-nyata arep ngegung-ngegungake dhiri ana ing ngarepku, lan cacadku kokgawe bukti tumrap aku,
- ⁶padha sumurupa, yen Gusti Allah wus tumindak ora adil marang aku, sarta aku dikrukub kalawan jaringe.
- ⁷Lah aku nguwuh-uwuh: “Daksiya!” nanging ora ana kang mangsuli. Aku sesambat njaluk tulung, nanging ora ana pangadilan.
- ⁸Dalanku dialing-alingi ing tembok, satemah aku ora bisa liwat, sarta lurung-lurungku didadekake peteng.
- ⁹Kaluhuranku dening Panjenengane wus didhedheli, sarta makuthaku wus karampas saka ing sirahku.

- ¹⁰ Aku dibongkar babar pisan satemah aku
sirna,
tuwin pangarep-arepku dibedhol kayadene
wit-witan.
- ¹¹ Bebendune marang aku mulad-mulad,
aku dianggep satrune.
- ¹² Wadya-balane maju bebarengan,
ngalang-alangi dalan nglawan marang aku,
banjur ngepung tarubku.
- ¹³ Sadulurku padha diedohake saka ing aku,
sarta kawanuhanku padha pangling babar
pisan marang aku.
- ¹⁴ Sanak-sanakku padha ngedoh
tuwin mitraku padha lali marang aku.
- ¹⁵ Wong-wong kang tunggal saomah karo
aku lan para rewang wadon
padha ngarani aku wong liya,
sarta nganggep aku wong manca.
- ¹⁶ Rewangku dakundang, ora sumaur,
ndadak kudu dirimuk kalawan tembung
manis.
- ¹⁷ Bojoku ora betah mambu ababku,
sarta ambuku bacin tumrap para sadulurku
tunggal bapa biyung.
- ¹⁸ Dalasan bocah-bocah padha ngremehake
aku;
saupama aku arep ngadeg banjur
diisin-isin.
- ¹⁹ Kabeh mitraku kang becik padha eneg
ndeleng aku,
sarta kang daktresnani padha ngungkurake
aku.

- ²⁰ Kulit lan dagingku padha kelet ing
balungku
mung kari gusiku kang isih.
- ²¹ Welasa marang aku, welasa marang aku,
heh mitra-mitraku,
amarga aku digepok dening astane Allah.
- ²² Yagene kowe padha ngoyak-oyak aku,
kayadene Gusti Allah
sarta kok ora wareg-wareg anggonmu
mangan dagingku?
- ²³ Adhuh, muga tembung-tembungku
katulisana
kacathetana ana ing kitab,
- ²⁴ tinatahana kalawan wesi pangukir lan
timbel
ana ing gunung parang kanggo ing
salawas-lawase.
- ²⁵ Nanging aku sumurup: Panebusku iku
gesang,
sarta ing wekasane Panjenengane bakal
jumeneng ana ing lebuning bumi.
- ²⁶ Uga sawise kulite badanku rusak banget,
malah sanadyan tanpa dagingku
aku bakal ndeleng Gusti Allah,
- ²⁷ kang bakal dakdeleng dhewe iku bakal
mbelani aku;
mripatku dhewe kang ndeleng, dudu wong
liya;
telenging atiku banget anggone
cecengklungen.
- ²⁸ Manawa kowe padha calathu: Aku bakal
padha nuntut marang dheweke,

sarta bakal nyumurupi sababing
 prakarane,
²⁹ padha wedia marang pedhang,
 amarga kanepson iku kaukum pedhang,
 supaya kowe padha sumurupa yen sanyata
 ana pangadilan.”

**Zofar nerangake bab anggone Gusti Allah
 nyirnakake wong duraka sawise
 ngrasakake kasenangan sadhela**

20:1-29

20 ¹ Zofar wong Naama tumuli mangsuli,
 pangucape:
² “Mulane aku kapeksa mangsuli,
 lan atiku wus ora sabar maneh.
³ Aku mentas krungu panutuh kang
 mirangake aku,
 nanging kang mangsuli aku iku akal-budi
 kang tanpa nalar.
⁴ Apa kowe durung nyumurupi iku kabeh
 wiwit jaman kuna mula,
 wiwit nalika manungsa dipapanake ana ing
 bumi,
⁵ manawa gambirane wong duraka iku ora
 awet,
 sarta kasenengane wong kang nyingkur
 marang Gusti Allah iku mung sadhela?
⁶ Sanadyan anggone ngunggul-unggulake
 kaluhurane nganti sundhul ing langit,
 lan sirahe nganti sundhul ing mega,
⁷ nanging bakal lebur ing salawase kayadene
 sesukere dhewe;

- wong kang tau ndeleng dheweke padha takon: Ana ngendi wong iku?
- ⁸ Bakal sirna kaya impen tanpa tilas,
ilang kaya wewarnan ing wayah bengi,
- ⁹ ora katon maneh ing mripat kang ndeleng,
lan papan padunungane ora bakal ndeleng maneh.
- ¹⁰ Anak-anake kepeksa golek sih-piwelas marang wong miskin,
sarta tangane dhewe kudu ngulungake barang darbeke.
- ¹¹ Sanadyan balung-balunge kebak karosaning wong anom,
nanging iku iya bakal melu sumeleh ing lebu.
- ¹² Sanadyan rasane piala iku legi ana ing cangkeme,
lan didhelikake ing ngisore ilate,
- ¹³ diiwit-iwit ora dilepeh-lepeh,
malah diemut bae tumempel ing cethake,
- ¹⁴ nanging pangane iku banjur owah ana ing sajroning ususe,
dadi wisaning ula bedhudhak ana ing wetenge.
- ¹⁵ Raja-brana diuntal nanging banjur diutahake maneh,
Gusti Allah kang ngedalake saka ing wetenge.
- ¹⁶ Wisaning ula bedhudhak bakal disesep,
mulane iya bakal dipateni dening ilating ula.
- ¹⁷ Wus ora diparengake oleh kasenengan saka kali-kali

lan saka ing kali-kali kang mili madu lan susu.

¹⁸ Kudu mbalekake apa-apa kang wus kena ginayuh mulane ora nganti ngrasakake oleh-olehane iku;
ora bisa ngenyam kauntungane anggone dedagangan.

¹⁹ Mulane mangkono awit wus gawe sangsarane wong miskin,
banjur ditinggal nglenthari;
ngrampas omah kang banjur ora dibangun.

²⁰ Atine nyata-nyata ora tau tentrem,
dheweke ora bakal bisa oncat kalawan nggawa raja-branane.

²¹ Ora ana barang kang bisa oncat saka ing kamurkane,
mulane kabegjane ora bisa lestari.

²² Sanadyan sugih nganti luber-luber nanging atine kebak rasa kwatir;
kasangsaran kang tumempuh nggegirisi banget.

²³ Kanggo ngiseni wetenge Gusti Allah ndhawahake bebendune kang mulad-mulad kang diudanake minangka pangane.

²⁴ Sanadyan bisa ngoncati gegaman wesi,
nanging banjur kena tinembus ing panah tembaga.

²⁵ Panah mau kadudud lan metu saka ing gegere
bedhoring panah katon gumilap metu saka ing rempelune.
Wong mau banjur wedi banget.

- ²⁶ Pepeteng wus cumawis kanggo dheweke,
kang nuli kamangsa ing geni,
geni kang ora dinamonan kang iya banjur
nglebur apa kang isih kari ana ing
tarube.
- ²⁷ Pialane kabeper dening langit,
sarta bumi tumuli gumregah nglawan
marang dheweke.
- ²⁸ Oleh-olehane pambudidayane kang ana
ing omahe padha diangkut
nganti entek kabeh ing dina bebenduning
Allah.
- ²⁹ Yaiku ganjaraning Allah marang wong
duraka,
panduman pusaka kang dijanjekake
dening Allah marang wong mau.”

**Wangsulane Ayub: ana
ing donya kene, wong duraka
katone oleh kabegjan kang awet**

21:1-34

- 21** ¹ Nanging Ayub mangsuli, pangucapè:
² “Rungokna kang temenan ta
calathuku,
iku minangka panglipurmu.
- ³ Aku sabarana, aku dakcalathu,
sawuse iku kowe padha kena memada.
- ⁴ Apa marang manungsa anggonku sesambat
sarta kapriye anggonku ora pegel atiku?
- ⁵ Aku ingetna, temah kowe bakal padha
kaeraman
lan nutup tutukmu kalawan tangan.

- ⁶ Manawa dakpikir, aku dadi wedi
lan awakku banjur gumeter.
- ⁷ Yagene wong duraka kok lestari urip,
dadi tuwa, malah wuwuh-wuwuh
kakuwatane?
- ⁸ Tansah rinubung ing anak putune,
turune padha ana ing ngareping mripate.
- ⁹ Omahe padha tentrem, ora ana rasa wedi
ora ketiban ing gebaging Allah.
- ¹⁰ Sapine lanang padha macek lan mesthi
dadi,
sapine wadon padha manak ora tau
keluron.
- ¹¹ Anak-anake lanang padha diumbar kaya
pepanthan wedhus;
anak-anake padha alincak-lincak,
- ¹² padha tetembangan digameli trebang lan
clempung,
sarta padha bungah-bungah manut
swaraning suling.
- ¹³ Sajege urip padha ngrasakake kamukten
lan kalawan tentrem anggone tumurun ing
jagate wong mati.
- ¹⁴ Nanging ujure marang Gusti Allah:
Sumingkira saka ing aku!
Aku padha ora seneng nyumurupi
dalan-dalanmu.
- ¹⁵ Kang Mahakuwasa iku sapa ta, dene
aku kok padha kudu ngabekti marang
Panjenengane,
sarta apa gunane, manawa aku padha
nyenyuwun marang Panjenengane?

- ¹⁶ Pancen, kabegjane iku ora dumunung ana ing tangane.
Rancangane wong duraka iku adoh saka ing aku.
- ¹⁷ Damare wong duraka iku kerep dipateni; padha ketaman ing sangsara, sarta padha kapanduman kasusahan dening Allah sajroning bendu.
- ¹⁸ Padha kaya dami ana ing ngareping angin, kaya mrambut kabur ing prahara.
- ¹⁹ Bilaine kasimpen dening Allah kanggo anak-anake.
Prayogane wong iku dhewe kang diganjar dening Gusti Allah, supaya krasa,
- ²⁰ prayogane mripate dhewe supaya nyumurupi karusakane, lan awake dhewe ngombe bebendune Kang Mahakuwasa!
- ²¹ Awit dheweke isih mreduli apa marang brayate sawuse mati, yen wus entek gunggunging sasine?
- ²² Mangsa Gusti Allah kok dicaosi piwulang dening manungsa, Panjenengane kang ngadili wong-wong mau saka ing ngaluhur!
- ²³ Ana wong kang matine isih kadunungan kakuwatan pepak, kalawan tentrem lan santosa,
- ²⁴ bangkekane lemu dening gaji, lan sungsume balung-balunge isih seger.
- ²⁵ Ana maneh kang matine kalawan lara atine, lan ora tau ngrasakake kanikmatan.

- ²⁶ Nanging kabeh padha sumeleh ing sajroning lemah,
lan padha karubung ing set.
- ²⁷ Lah aku wus sumurup, kang dadi pikiranmu,
lan akal kaculikan kang kokrancang tumrap aku.
- ²⁸ Ujarmu: Ngendi omahe kang nyekel pangwasa,
endi tarub kang dienggoni dening wong-wong duraka?
- ²⁹ Apa kowe padha durung tau takon marang wong-wong kang lumaku ing dalan?
Apa kowe bisa mbantah marang pituduhe,
- ³⁰ yaiku manawa wong ala dieman samangsa dina bilai,
lan diuwalake ing dina bebenduning Allah?
- ³¹ Sapa kang bakal terus nggugat bab kalakuane
lan ngganjar marang panggawene?
- ³² Dheweke digawa menyang ing pakuburan,
lan kubure direksa ing wong.
- ³³ Kapenak anggone katutupan ing prongkalan-prongkalan lemah ing lebak;
saben wong ngetutake dheweke,
lan kang wus ndhisiki tanpa wilangan.
- ³⁴ Banget kothonge panglipurmu marang aku iku!
Kabeh wangsulanmu iku mung apus-apus blaka.”

**Elifas mrayogakake
Ayub supaya mratobat**

22:1-30

- 22** ¹ Elifas, wong Teman banjur mangsuli,
pangucape:
- ² “Manungsa iku apa maedahi tumrap Gusti Allah?
Ora, wong kang nduweni akal-budi iku
mung migunani tumrap awake dhewe.
- ³ Manawa kowe bener apa ana paedahe
tumrap Kang Mahakuwasa,
utawa manawa uripmu iku utama,
apa Panjenengane angsal kauntungan?
- ⁴ Apa marga saka pangabektimu anggonmu
kasiksa
lan kaparakake marang ing pangadilan
dening Panjenengane?
- ⁵ Rak marga saka gedhening pialamu
lan tanpa wilangan kaluputanmu?
- ⁶ Awit kalawan sawenang-wenang
anggonmu nampani gadhen saka
sadulur-sadulurmu,
lan ngrampas sandhangane para wong
miskin.
- ⁷ Wong kang ngelak ora kokwenehi ngombe,
wong kang keluwen ora kokwenehi
mangan,
- ⁸ nanging wong kang santosa iku kang
nduweni bumi,
lan wong kang luhur-luhur iku kang
ngenggoni.

- ⁹ Randha-randha padha koktundhung
nglenthung
lan baune bocah-bocah lola padha
kokremuk.
- ¹⁰ Mulane kowe kinalang-kalang ing kala,
tuwin dadakan tinempuh ing pagiris.
- ¹¹ Padhangmu dadi peteng satemah kowe ora
bisa ndeleng,
lan banjur kleleb ing banjir.
- ¹² Gusti Allah rak lenggah ing langit kang
dhuwur?
Delengen ta lintang-lintang kang dhuwur
dhewe, iba-iba dhuwure!
- ¹³ Nanging ujarmu: Gusti Allah mirsa apa?
Apa Panjenengane saged ngadili saka ing
sadhuwure mega-mega kang peteng?
- ¹⁴ Panjenengane kalimputan ing mega
satemah ora bisa mirsani;
Panjenengane ameng-ameng ing
cakrawala.
- ¹⁵ Apa kowe arep tetep lumaku ing dalam
kang lawas,
kang ditambah dening para wong ala,
- ¹⁶ kang wus padha sinendhal sadurunge
mangsa,
kang bumine larud kebanjiran,
- ¹⁷ kang padha duwe ujar marang Gusti Allah:
Sumingkira saka ing aku,
Kang Mahakuwasa bisa ngapakake aku?
- ¹⁸ Ewasamono iya Panjenengane iku kang
ngebaki omahe kalawan samubarang
kang becik --

nanging rancangane wong duraka iku adoh saka ing aku.

¹⁹ Para wong mursid padha ndeleng lan padha bungah;

sarta wong kang tanpa kaluputan padha moyoki, calathune:

²⁰ Sanyata, satruku wus tumpes, lan apa kang katinggal wus entek kamangsa ing geni.

²¹ Dirukun kalawan Gusti Allah supaya kowe tentrem;

sarana mangkono kowe bakal oleh kabegjan.

²² Tampanana piwulanging lesane, tuwin pangandikane simpenen ing sajroning atimu.

²³ Manawa kowe mratobat marang Kang Mahakuwasa lan ngesorake dhiri; manawa kowe ngedohake piala saka ing tarubmu,

²⁴ mbuwang wiji emas ing lebu emas Ofir ing satengahing watu-watu ing kali,

²⁵ tuwin manawa Kang Mahakuwasa iku dadi tumpukanmu emas lan salakamu kang endah,

²⁶ ing kono kowe mesthi ngrasakake kasenangan marga Kang Mahakuwasa tuwin bakal tumenga marang Gusti Allah.

²⁷ Manawa kowe ndedonga marang Panjenengane, mesthi disembadani, sarta kowe bakal ngluwari ujarmu.

- ²⁸ Manawa kowe mutus arep nindakake sawijining bab, mesthi bakal kelakon kecarepanmu lan dalan-dalanmu bakal kasunaran ing cahyaning pepadhang.
- ²⁹ Amarga Gusti Allah iku ngesorake wong kang angkuh nanging ngganjar karahayon marang wong kang tumungkul.
- ³⁰ Wong kang ora kaluputan bakal dipitulungi, mangkono uga anggonmu kapitulungan iku marga saka resiking tanganmu.”

Ayub kapengin ngembani prakarane ana ing ngarsane Gusti Allah

23:1-17

- 23** ¹ Nanging Ayub mangsuli, pangucape: ² “Saiki pasambatku dadi pambalela, astane menet aku, satemah aku sesambat.
- ³ Ah, muga aku bisa sumurup kapriye anggonku ketemu kalawan Panjenengane, lan diparengake sowan marang ing daleme.
- ⁴ Aku banjur bakal njlentrehake prakaraku ana ing ngarsane, lan cangkemku bakal dakkebaki atur panjawab.
- ⁵ Aku mesthi bakal nyumurupi wangsulan-wangsulan kang diparingake marang aku,

- sarta aku bakal mangreti, apa kang dipangandikakake marang aku.
- ⁶ Apa Panjenengane kang asipat Mahakwaos iku karsa prakaran kalawan aku? Ora, Panjenengane mesthi bakal ngudaneni aku.
- ⁷ Wong kang jujur iku kang bakal nglawan padu ana ing ngarsane, lan aku mesthi bakal uwal babar pisan saka ing Hakimku.
- ⁸ Manawa aku lumaku mangetan, panjenengane ora ana ing kana, utawa mangulon, aku ora mrangguli Panjenengane.
- ⁹ Dakgoleki mangalor, Panjenengane ora katingal; genti mangidul, aku ora sumurup Panjenengane.
- ¹⁰ Dhasar Panjenegane nguningani lakuning uripku; manawa aku dileler, kaya emas anggonku metu.
- ¹¹ Sikilku tetep ndherekake tindake, aku lumaku ing margine lan ora bakal nyimpang.
- ¹² Parentah kang miyos saka ing lathine ora dakterak; dhawuhing lesane daksimpen ing sajroning atiku.
- ¹³ Nanging Panjenengane ora tau ewah -- Sapa kang bisa ngalang-alangi Panjenengane?

Apa kang dikarsakake, iya banjur ditindakake.

¹⁴ Awit Panjenengane bakal ngrampungake apa kang wus katetepake tumrap aku, lan isih akeh bab-bab liyane kang kaya mangkono kang dikarsakake.

¹⁵ Mulane atiku gumeter ana ing ngarsane, manawa iku kabeh dakpikir, aku banjur wedi banget marang Panjenengane.

¹⁶ Gusti Allah wus damel aku semplah Kang Mahakuwasa wus damel atiku gemeter,

¹⁷ sabab aku sirna ora marga saka pepeteng, lan uga ora marga saka raiku katutupan ing peteng ndhedhet.”

Gusti Allah iku kaya-kaya ora mreduli marang piala

24:1-25

24 ¹“Yagene wektune pangadilan ora kapesthekake dening Kang Mahakuwasa?

Yagene wong kang ngabekti ora sumurup ing dinane pangadilan?

² Ana wong kang padha ngowahi watesing palemahan,

kang ngrampas pepanthan kewan banjur diengon dhewe.

³ Kuldine bocah lola diinggatake lan sapine wadon randha digadhe.

⁴ Wong miskin padha disingkang-singkang,

- wong kesrakat ing sajroning nagara
kepeksa padha ndhelik kabeh.
- ⁵ Lah kaya kuldi alas ing ara-ara samun
anggone padha metu arep nyambut gawe
golek pangan ing tanah bera kanggo
anak-anake.
- ⁶ Ana ing pategalan padha njupuki panganing
kewan,
lan ana ing kebone anggur wong duraka
padha methiki woh kekarene.
- ⁷ Padha nginep kalawan wuda, amarga ora
duwe sandhangan,
sarta ora duwe kemul ing wektu adhem;
- ⁸ padha klebus marga saka deresing udan ing
pagunungan,
lan sarehne ora ana papan kanggo ngeyub,
banjur kepeksa ndhepipis ing parang.
- ⁹ Ana kang ngrebut bocah yatim saka ing
susune biyunge,
sarta nggadhe bayine wong miskin.
- ¹⁰ Padha klambrangan kalawan wuda, tanpa
sandhangan,
lan padha mikul gedheng-gedhengan
gandum kalawan keluwen.
- ¹¹ Padha mipit lenga ana ing antarane kebon
rong guthek
padha ngiles-iles pamipitan anggur
kalawan kasatan.
- ¹² Padha krungu panggluruhe wong-wong
kang wis meh mati saka ing kutha,
lan panjeriting wong-wong kang nandhang
tatu,

nanging Gusti Allah ora miyarsakake
pandongane.

¹³ Ana maneh golongan kang nyatru marang
pepadhang
kang ora sumurup marang margining Allah
lan ora tetep ngambah ing lelurung
pitedahe.

¹⁴ Sadurunge wayah bangun esuk durjana
tumandang mateni
wong kesrakat lan wong miskin,
dene yen bengi tumindake kaya maling.

¹⁵ Wong kang laku jina ngenteni wayah
repet-repet,
awit pamikire: Aku aja nganti kaweruhan
ing wong;
banjur raine dikudhungi.

¹⁶ Samangsa peteng padha mbabah omah,
yen awan padha ndhelik,
ora gelem ndeleng pepadhang,

¹⁷ awit tumrapping wong-wong iku peteng iku
esuk,
lan wus padha kulina marang peteng
ndhedhet kang nggegirisi.

¹⁸ Padha keli ana ing lumahing banyu,
bageane kang ana ing bumi kena ing
ipat-ipat;
padha ora menyang ing pakebonane
anggur maneh.

¹⁹ Banyuning salju kasirnakake dening ketiga
ngerak lan panasing srengenge,
kaya mangkono uga tumindak ing jagading
wong mati
marang wong kang nglakoni dosa,

- ²⁰ wus ora dielingi dening guwa-garbaning
 biyung,
 dikrikiti ing eset
 ora ana kang ngelingi,
 dadine duraka iku tinugel kaya wit-witan.
- ²¹ Wong kang ngrayah darbeke wong gabug
 kang ora duwe anak,
 lan ora gawe becik marang randha,
- ²² malah wong-wong prakosa padha disered
 kalawan kakuwatane;
 iku tangi maneh, mangka uripe ora ana
 kang dijagakake.
- ²³ Gusti Allah maringi katentreman kang dadi
 gondhelane,
 lan mirsani salakune.
- ²⁴ Mung sadhela anggone padha sumengka
 nganti dhuwur nanging banjur wus ora
 ana.
 Padha diesorake nuli dadi alum kaya
 samubarang kabeh,
 tumuli pinunggel kaya pucuking dami.
- ²⁵ Manawa ora mangkono anane, sapa kang
 wani madoni aku
 lan ngapesake tembungku?"

**Wangsulane Bildad, ora ana wong tanpa
 kaluputan ing ngarsane Gusti Allah**

25:1-6

25 ¹ Bildad, wong Suah mangsuli
 calathune:

² "Pangwasa lan kaanan kang nggegirisi iku
 ana ing Panjenengane,

- kang nitahake karukunan ana ing ngaluhur.
- ³ Wadya-balane apa ana kang bisa ngetung?
Lan sapa kang ora kasunaran ing
pepadhange?
- ⁴ Manungsa kapriye anggone bisa bener ana
ing ngarsaning Allah?
Tuwin kang lair saka wong wadon kapriye
anggone suci?
- ⁵ Lah ta, sanadyan rembulan iya ora padhang,
sarta lintang-lintang uga ora resik ana ing
ngarsane.
- ⁶ Apa maneh manungsa kang prasasat eset,
anake manungsa kang prasasat singgat!”

Ayub mangsuli: Sapa kang mangreti marang kamulyaning Allah?

26:1-14

- 26** ¹ Ayub mangsuli, pangucapake:
² “Becik banget anggonmu mitulungi
marang wong apes,
sarta anggonmu mbiyantu wong kang
tangane tanpa daya.
- ³ Becik banget pituturmu marang wong kang
ora kadunungan kawicaksanan
lan kawruh kang kokwulangake nganti
mbludag!
- ⁴ Anggonmu ngucapake tembung-tembung
iku adhedhasar panemune sapa,
lan pikirane sapa kang koklairake iku?
- ⁵ Para kang wus mati padha gumeter
mangkono uga banyu dalah saisine.

- ⁶ Jagade wong mati ngegla ana ing
ngarsaning Allah,
lan papaning pati iya ora ana tutupe.
- ⁷ Gusti Allah mentheng langit lor mayungi
awang-uwung,
lan nggantung bumi tanpa canthelan.
- ⁸ Banyu kabuntel ing mendhunge,
ewasamono mendhunge ora suwek.
- ⁹ Dhampare tinutupan dadi ora kena
sinawang
marga kaaling-alingan ing mendhunge.
- ¹⁰ Lumahing banyu wus winatesan kalawan
buwengan
nganti tekan ing antarane pepadhang lan
pepeteng.
- ¹¹ Saka-sakaning langit padha gonjang-
ganjing
kaget marga saka bebendune.
- ¹² Sagara disirepake sarana pangwasane,
sarta sarana kawicaksanane anggone
nggecak marang Rahab.
- ¹³ Sarana napase langit kadadekake terang,
tuwin naga kang cukat tinuwek dening
astane.
- ¹⁴ Lah iku kabeh mau lagi mung poncot-
poncoting margine,
saiba ta lirihe sabawane kang kita rungu
saka ing Panjenengane!
Sapa kang bisa mangreti marang
gumlegere tumindak ing pangwasane?"

Wong duraka iku tanpa pangarep-arep

27:1-23

- 27** ¹ Ayub mbacutake andharane,
 tembunge:
- ² “Demi Allah kang ora paring kaadilan
 marang aku
 lan demi Kang Mahakuwasa kang
 nandukake pait-getir marang nyawaku,
³ salawase ambekanku durung suda,
 sarta napas kang saka ing Gusti Allah isih
 ana ing irungku,
⁴ lambeku sanyata ora bakal ngucapake kang
 dora
 lan ilatku ora bakal nglairake kaculikan.
⁵ Aku babar pisan ora mbenerake kowe!
 Nganti aku mati aku tetep ngukuhi, yen
 aku ora luput.
⁶ Kabeneranku dakgondheli kenceng, lan ora
 bakal dakeculake;
 atiku ora bisa nacad dinane uripku siji-sijia.
⁷ Mungsuisku cikben ngrasakake kaya wong
 duraka,
 lan wong kang nglawan marang aku kaya
 wong culika.
⁸ Awit apa ta pangarep-arepe wong duraka,
 manawa Gusti Allah munggel lan mundhut
 uripe?
⁹ Apa Gusti Allah bakal midhangetake
 panjerite,
 manawa ketaman ing karupekan?”

- ¹⁰ Apa bisa seneng-seneng marga saka Kang Mahakuwasa sarta tansah nyebut marang Gusti Allah?
- ¹¹ Aku arep nyumurupake marang kowe bab astaning Allah, apa kang dikarsakake dening Kang Mahakuwasa ora bakal daksidhem.
- ¹² Sabenere kowe kabeh wus padha nyumurupi dhewe; yagene kowe padha mikir kang ora-ora?
- ¹³ Yaiki pandumane wong duraka kang katemtokake dening Gusti Allah, lan ganjarane wong ambek-siya peparinge Kang Mahakuwasa:
- ¹⁴ manawa anake dadi akeh padha dadi pakaning pedhang sarta anak-putune bakal kekurangan pangan.
- ¹⁵ Dene kang isih urip bakal mudhun marang kluwat marga saka pageblug, ora kalawan ditangisi dening randhane.
- ¹⁶ Manawa numpuk bandha kehe nganti kaya lebu, lan numpuk sandhangan nganti kaya lempung,
- ¹⁷ sanadyan dheweke kang numpuk, nanging kang nganggo wong kang bener, sarta wong kang ora salah kang bakal ngedum-edum dhuwite iku.
- ¹⁸ Anggone ngedegake omah kaya jaringing kemangga, kaya gubug gaweane tukang jaga.

- ¹⁹ Anggone nggleyeh kaya wong sugih,
nanging iku ora bakal kelakon maneh,
bareng ngelekake mripate, samubarang
kabeh wus ora ana.
- ²⁰ Wong mau tinempuh ing pagiris kayadene
panempuhing banjir,
ing wayah bengi kagawa kabur ing
prahara,
- ²¹ kabandhang dening angin wetan nganti
sirna,
kabuncang saka ing panggonane.
- ²² Binenturan dening Allah tanpa welas,
kalawan gugup anggone ngoncati astane.
- ²³ Dikeplok ing wong akeh
sarta disingsoti saka ing papan
panggonane.”

Manungsa ora bisa nemu kawicaksanan

28:1-28

- 28** ¹“Pancen ana papan pamelikan salaka
lan papan panglimbangan emas.
- ² Wesi didhudhuk saka ing lemah
sarta tembaga metu saka ing watu kang
ingejer.
- ³ Pepeteng diuwisi dening wong,
nganti tekan teleng kang jero-jero
anggone nliti watu-watu
kang ana ing pepeteng lan ing palimengan.
- ⁴ Wong kang padha ndhudhuk pamelikan iku
adoh saka papan padunungane wong
akeh,

- padha dilalekake dening wong kang padha
lumaku ing dhuwur
padha nggandhul geyang-geyong tanpa
ancik-ancik adoh karo wong akeh.
- ⁵ Bumi kang nuwuhake gandum,
ngisore kawolak-walik kaya dening geni.
- ⁶ Watune kadunungan watu manila
kang isi mas ure.
- ⁷ Dalane mrana ora kasumurupan ing manuk
galak siji-sijia
lan ora kaweruhan ing matane manuk
bidho,
- ⁸ ora kaambah ing kewan galak,
lan iya ora ana singa kang liwat ing kono.
- ⁹ Watu kelang uga ditandangi dening
manungsa,
gunung-gunung padha didhungkari tekan
ing dhasare.
- ¹⁰ Gunung parang padha diboboki digawe
trowongan,
mripate ndeleng samubarang kang adi.
- ¹¹ Rembesing kali-kali padha dibunteti
lan apa kang sumimpen diwetokake
marang ing pepadhang.
- ¹² Nanging kawicaksanan iku tinemune ana
ing ngendi,
lan ana ing ngendi dununge akalbudhi?
- ¹³ Manungsa ora sumurup marang ajine,
sarta iku iya ora tinemu ing bumine wong
urip.
- ¹⁴ Calathune teleng: Aku ora kanggonan.
Ujare sagara: Aku ora kadunungan.
- ¹⁵ Ora kena diijoli ing emas murni,

- utawa diregani kalawan salaka.
- ¹⁶ Ora kena diregani nganggo emas Ofir
utawa nganggo sotya soham kang larang
lan manila kang adi,
- ¹⁷ ora kena ditandhing karo emas utawa
kaca,
utawa diijoli rerenggan emas murni.
- ¹⁸ Giwang utawa kristal iku sapele yen
katimbang karo iku.
Ndarbeni kawicaksanan iku luwih becik
tinimbang mutyara.
- ¹⁹ Sotya cepaka saka ing tanah Etiopia iya
ora bisa nandhingi;
iya ora kena diajeni nganggo emas murni.
- ²⁰ Kawicaksanan iku saka ngendi asale,
lan akal-budi iku ana ngendi panggonane?
- ²¹ Iku sinamar tumrap mripate wong urip,
malah uga sinamar tumrap manuk ing
awang-awang.
- ²² Kasusahan lan pati calathu:
Kupingku mung krungu wartane bae.
- ²³ Gusti Allah kang mirsa dalan kang anjog
marang kawicaksanan
sarta nguningani dununge.
- ²⁴ Amarga paningale nyrambahi tekan ing
pungkasane bumi,
sarta mirsa apa kang ana ing sangisoring
langit kabeh.
- ²⁵ Nalika Panjenengane netepake
kakuwataning angin,
lan nemtokake kehing banyu,
- ²⁶ nalika damel katetepan tumrap udan
lan dalaning kilate gludhug,

- ²⁷ nalika iku Panjenengane nguningani
 kawicaksanaan kang banjur kawartakake,
 katetepake, malah iya katiti-priksa;
²⁸ nanging marang manungsa pangandikane:
 Lah pangabekti marang Pangeran iku
 kawicaksanaan sarta nyingkiri piala iku
 akal-budi.”

Ayub nerangake kabegjane ing maune lan bareng nandhang sangsara

29:1-25

- 29** ¹ Ayub tumuli mbacutake andharane,
 calathune:
² “Ah, bok iya aku kaya sasi-sasi kang
 kepungkur,
 kaya ing dina-dina nalika Gusti Allah
 rumeksa marang aku,
³ nalika dilahé mayungi sirahku,
 sarta kalawan sinuluhan ing padhange
 anggonku lumaku ing pepeteng;
⁴ kaya nalika mepeng-mepenging
 umurku,
 nalika tarubku kayoman ing pitepanganing
 Allah,
⁵ nalika Kang Mahakuwasa isih nunggil karo
 aku,
 tuwin aku rinubung ing anak-anaku,
⁶ nalika tapaking sikilku adus susu,
 lan gunung parang padha metu kaline
 lenga ana ing sacedhakku.
⁷ Samangsa aku metu menyang ing
 sakethenging kutha,

- tuwin nata palungguhanku ana ing
tengahing alun-alun,
8 para nonoman bareng weruh tekaku banjur
padha mundur,
dene para wong kang wus uwanen padha
ngadeg mapan;
9 para panggedhe padha leren anggone
guneman
padha nutupi tutuke;
10 sidhem swarane para pangarep,
ilate kraket ing cethake.
11 Samangsa kuping krungu bab aku, aku
banjur diarani rahayu,
lan saben mripat kang ndeleng, aku mesthi
dialembana.
12 Awit wong kang sangsara kang njaluk
tulang iya banjur dakpitulungi,
samono uga bocah lola lan wong kang sepi
ing pitulungan.
13 Wong kang arep nemu bilai ngucapake
berkah marang aku,
sarta aku gawe bungahing atine randha.
14 Kabeneran kang dadi sandhanganku
tuwin aku nganggo kaadilan kayajubah lan
sreban.
15 Aku dadi mripat tumrap wong wuta,
sarta dadi sikil tumrap wong lumpuh.
16 Aku dadi bapa tumrap wong miskin,
tuwin prakarane wong kang dudu
kawanuhanku daktiti-priksa.
17 Wong dursila dakremuk untune,
lan memangsane dakrebut saka ing
cangkeme.

- ¹⁸ Osikku mangkene: Aku bakal sirna bareng
karo susuhku,
lan ngakehake dinaku kaya manuk feniks.
- ¹⁹ Oyodku tekan ing banyu,
lan pang-pangku padha kainepan ebun.
- ²⁰ Aku tansah kadunungan kamulyan kang
seger,
sarta gandhewaku pulih nom ana ing
tanganku.
- ²¹ Wong padha ngrungokake sapitukurku
kalawan panganti-anti,
padha nampani pituduhku kalawan
meneng.
- ²² Sarampunging pitukurku, ora ana wong
kang calathu maneh,
sarta tembung-tembungku padha tumetes
marang wong-wong mau.
- ²³ Aku diarep-arep kayadene ngenteni tibane
udan,
tuwin padha ngangapake cangkeme kaya
nadhahi udan kiriman.
- ²⁴ Padha daksumehi manawa padha semplah,
lan padha ora bisa nyuremake cahyaning
raiku.
- ²⁵ Aku kang nemtokake dalane lan dadi
pemimpine.
Aku lungguh kaya ratu ana ing satengahing
rakyat,
kayadene wong kang nglipur marang kang
padha nandhang susah.”

**Ayub ngadhuh-adhuh
bab kaanane nalika samana**

30:1-31

- 30** ¹“Nanging saiki aku digeguyu dening wong,
 kang umure luwih enom katimbang aku,
 kang bapakne padha dakwawas ora pantes
 sanadyan mung dipapanake bebarengan
 karo asu kang njaga wedhus-wedhusku.
²Lan maneh kakuwataning tangane iku apa
 gunane tumrap aku,
 amarga wus kentekan kakuwatan;
³padha gering dening kecingkrangan lan
 keluwen,
 padha ngrikiti palemahan kang bera,
 grumbul ing pasamunan lan tanah kang
 mati;
⁴padha reramban gegodhongan asin ana ing
 grumbulan
 lan oyoding wit rotem dadi pangane,
⁵padha katundhung saka ing pasrawungan
 sarta dielok-elokake kaya maling,
⁶padha kepeksa manggon ing lembah-
 lembah kang nggegirisi,
 ing luweng-luwenging bumi lan ing
 sela-selaning gunung;
⁷padha gereng-gereng ana ing satengahing
 gegrumbulan,
 pating gloso ana ing sangisoring
 lateng-lateng;
⁸padha wong gemblung kang tanpa aji,

kang wus digurak saka ing nagara.

⁹ Nanging aku saiki dadi uran-uran semonan lan pepoyokan tumrap wong-wong iku.

¹⁰ Aku dianggep njijiki, padha ngedohi aku lan ora bisa ngampah anggone ngidoni raiku,

¹¹ awit talining tarubku wis diuculi dening Gusti Allah sarta aku diesorake apadene wong-wong padha tumindak tanpa rikuh-rikuh marang aku.

¹² Ing satengenuku muncul grombolan, kang mbanjur njegal sikilku, sarta masangi aku dalaning karusakan;

¹³ dalanku dibongkar-bongkar lan ngarah tibaku,

ora ana kang ngalang-alangi tumindake.

¹⁴ Anggone nempuh kaya ngliwati lowahaning tembok kang amba;

tekane gegrombolan gilir gumanti ana ing tengahing jugrugaan.

¹⁵ Aku dibyuki ing pagiris, kamulyanku kabur sirna kayadene katut ing angin

lan kabegjanku larud kaya mega.

¹⁶ Awit saka iku nyawaku lebur ana ing jeroku;

aku katukup ing dina-dina kasangsaran.

¹⁷ Ing wayah bengi balung-balungku kaya dikrokoti,

sarta rasa lara kaya dicocogi tanpa leren.

¹⁸ Sandhanganku suwek marga dening tindak keras kang ora bisa dilawan,

mulane pating klewer ana ing awakku kaya kemeja.

¹⁹ Aku dijorogake dening Gusti Allah menyang ing jeblogan

lan rupaku wus kaya lebu lan awu.

²⁰ Kawula sesambat nyuwun tulung dhateng Paduka, nanging Paduka boten paring wangsulan,

kawula ngadeg ngantos-antos, nanging Paduka boten mreduli dhateng kawula.

²¹ Paduka santun dados ambek-siya dhumateng kawula,

kawula Paduka mengsah kalayan kakiyataning asta Paduka

²² kawula Paduka tumpangaken ing angin saha lajeng kabur,

nunten Paduka lebur wonten ing salebeting prahara.

²³ Inggih kawula mangretos, kawula Paduka purugaken dhateng ing pejah,

dhateng papan paklempakaning sadaya ingkang gesang.

²⁴ Lah apa iya wong ora bakal mulungake tangane marang kang ambruk,

manawa ing sajroning kacilakane ora ana kang nulungi?

²⁵ Aku rak iya nangis marga saka anane wong kang karupekan?

Atiku rak susah marga saka sumurup wong miskin?

²⁶ Aku nganti-anti marang kang becik, nanging piala kang teka;

aku ngarep-arep pepadhang, nanging
pepeteng kang teka.

²⁷ Batinku molak-malik tanpa leren,
aku katempuh ing dina-dina kasangsaran.

²⁸ Aku klambrangan kalawan sedhah, ora bisa
lipur;

aku ngadeg ing satengahing wong-wong
kang padha nglumpuk kalawan
sesambat njaluk tulung.

²⁹ Aku wus dadi sadulure asu ajag
lan kancane manuk unta.

³⁰ Kulitku dadi ireng lan nglokop-nglokop
saka ing awakku,
balung-balungku dadi garing marga saka
lara panas.

³¹ Clempungku ngunekake lagu tangisan,
lan unining sulingku memper swaraning
wong nangis.”

Ayub pratela sapisan maneh, yen ora duwe kaluputan

31:1-40

31 ¹“Aku wus gawe prajanjian kalawan
mripatku,
mulane mangsa yen aku ngantia mandeng
marang prawan!

² Awit apa ta kang dadi ganjaran kang
kapesthekake dening Gusti Allah saka
ing ngaluhur,

lan apa ta kang dadi panduman kang
katetepake dening Kang Mahakwasa
saka ing ngaluhur?

- ³ Apa dudu bilai tumrap wong kang luput,
lan kacilakan tumrap wong kang nindakake
piala?
- ⁴ Apa dudu Gusti Allah kang mirsani dalanku,
lan kang ngetang sakehing jangkahku?
- ⁵ Manawa aku tau srawungan karo ujar
pagorohan
utawa sikilku enggal-enggal marani
kaculikan,
- ⁶ muga aku ditimbanga ing traju kang tliti,
ing kono Gusti Allah bakal uninga,
manawa aku ora duwe kaluputan.
- ⁷ Manawa lakuku nyimpang saka ing dalan,
lan atiku nuruti pamandenging mripatku,
sarta tanganku katemplekan ing rereged,
- ⁸ apa kang daksebar cikben dipangan wong
liya,
lan apa kang thukul kanggo aku cikben
dibedholi.
- ⁹ Manawa atiku katarik marang wong wadon,
sarta aku ngadhang ana ing lawanging
pepadhaku,
- ¹⁰ bojoku cikben nggilingake wong liya,
lan cikben diajak turu wong liya.
- ¹¹ Awit iku tindak kang rusuh,
malah iku piala kang pantes diukum
dening hakim.
- ¹² Iku sanyatane geni kang memangsa nganti
entek,
sarta nggesengake kabeh pametuku.
- ¹³ Manawa aku tau ora mikir marang hake
baturku lanang utawa wadon,
nalika prakaran karo aku,

- 14 apa daya-kakuwatanku, manawa Gusti Allah banjur jumeneng, manawa Panjenengane nganakake papriksan, aku ngunjukake wangsulan kapriye?
- 15 Apa dudu Panjenengane kang nitahake aku ana ing guwa-garba, lan kang uga nitahake wong mau? Rak mung siji ta kang nganakake aku kabeh ana ing guwa-garba?
- 16 Manawa aku tau nduwa pepenginane para wong cilik, njalari mripating randha dadi bengkep
- 17 utawa panganku dakpangan dhewe, mangka anak yatim ora melu mangan
- 18 -- malah kayadene bapa anggonku nggedhekake bocah mau, sarta anggonku nuntun wiwit ana ing guwa-garbane biyunge --
- 19 manawa aku weruh wong mati marga tanpa sandhangan, utawa wong miskin kang ora duwe kemul,
- 20 lan bangkekane ora njalukake berkah aku tuwin awake ora diangetake nganggo wuluning wedhusku;
- 21 manawa aku tau ngagagake tanganku marang bocah lola, marga aku weruh wong kang mbiyantu aku ana ing saketheng,
- 22 cikben balungku walikat kapisah saka ing bauku, sarta lengenku cikben kaputung saka ing ros-rosane.

- 23 Amarga cilaka kang saka ing Allah
ndadekake wediku,
tuwin aku tanpa daya ana ing ngarsaning
kaluhurane.
- 24 Manawa kang dakpracaya iku emas
lan aku calathu marang kencana:
kowe kang dadi andel-andelku
- 25 manawa aku bungah marga saka
gedhening kasugihanku
lan marga tanganku ngolehake raja-brana
nganti akeh banget,
- 26 manawa aku tau nyawang srengenge
nalika sumorot,
lan rembulan anggone lumaku kalawan
kaendahan,
- 27 satemah meneng-meneng atiku kenyut,
lan banjur aweh cucupan tangan,
- 28 iku uga dadi duraka
kang pantes diukum dening hakim,
amarga aku nyelaku Gusti Allah kang ana
ing ngaluhur.
- 29 Manawa aku tau bungah marga satruku
kacilakan,
lan surak-surak, manawa dheweke
katempuh ing kasangsaran --
- 30 aku ora bakal ngolehake cangkemku gawe
dosa,
mujekake matine kalawan sumpah --
- 31 Manawa wong-wong ing tarubku ora muni:
Sapa kang ora wareg marga saka
lelawuhane --
- 32 malah sanadyan wong manca ora tau ana
kang nginep ing jaba,

lawangku padha kawengakake kanggo
wong lelungan! --

³³ Manawa aku nutupi panerakku kayadene
Rama Adam,
kalawan ndhelikake kaluputanku ana ing
sajroning atiku,

³⁴ awit aku pakewuh marang masarakat
lan wedi marang panacade sanak-sadulur,
satemah aku banjur meneng bae lan ora
metu saka ing lawang!

³⁵ Ah, bok ana kang ngrungokake aku ya!
-- ya iki tandha-tanganku! Kang
Mahakwasa muga karsaa paring
wangsulane marang aku! --
Lan bok iya ana layang pandakwa kang
katulis dening lawananku!

³⁶ Temenan, layang iku bakal dakpanggul
lan dakanggo kayadene makutha.

³⁷ Kabeh jangkahku bakal dakuningakake
marang Panjenengane,
aku bakal seba marang ing ngarsane
kayadene raja.

³⁸ Manawa pategalanku sesambat marga
saka aku,
lan singkalane padha nangis,

³⁹ manawa aku mangan pametune nganti
entek tanpa bayaran
lan gawe susahe para kang duwe,

⁴⁰ kang thukul muga dudu gandum nanging
eri,

lan dudu sair nanging alang-alang.”
Tekan samono pangucape Ayub.

BAB 32--37 PANEMUNE ELIHU

Elihu rumangsa uga wenang nglairake panemu

32:1-22

32 ¹Ing kono wong telu mau banjur nguwisi anggone mangsuli marang Ayub, marga Ayub ngarani bener awake dhewe; ²temah Elihu bin Barakheel, wong Bus, saka darahe Ram, nepsu. Anggone nepsu marang Ayub iku awit nganggep awake dhewe luwih bener katimbang Gusti Allah. ³Mitrane telu-telune uga dinepsoni, awit sanadyan wis ora bisa madoni, ewadene netepake kaluputane Ayub. ⁴Nanging Elihu nyrantekake anggone arep rembugan karo Ayub; mulane mangkono awit mitra telu mau luwih tuwa tinimbang dheweke. ⁵Nanging bareng weruh yen tutuke wong telu iku wis ora mangsuli maneh, banjur thukul nepsune. ⁶Mangkene calathune Elihu bin Barakheel, wong Bus mau: "Aku isih enom, dene kowe wus padha uwanen,
mulane aku pakewuh lan wedi nglairake panemuku marang kowe.

⁷Pangrasaku mangkene: Wong kang wus padha tuwa iku becike padha aweh pitutur,
lan kang wus akeh cacache taune iku padha ngandharake bab kawicaksanaan.

⁸Nanging roh kang ana ing manungsa

- lan napase Kang Mahakwasa, iku kang paring pangreten.
- ⁹ Dudu wong kang wus akeh umure kang kadunungan kawicaksanan, dudu wong kang wus tuwa kang ngreti marang kaadilan.
- ¹⁰ Mulane rembugku: Rungokna gunemku, aku uga arep nglairake panemuku.
- ¹¹ Sumurupa, aku wus nganti-anti marang calathumu, aku wus nggatekake pamikirmu, nganti kowe padha bisa nemu tembung-tembung kang trep.
- ¹² Kalawan titi anggonku ngrungokake calathumu, nanging sanyatane ora ana kang nelakake lupute Ayub, kowe kabeh ora ana kang nglawan katrangan-katrangane.
- ¹³ Saikine kowe aja padha kandha mangkene: Aku wus padha nemu kawicaksanan; mung Gusti Allah kang kwaos ngalahake Ayub dudu manungsa.
- ¹⁴ Tembunge ora tumuju marang aku, lan aku ora bakal mangsuli kalawan migunakake bantahanmu.
- ¹⁵ Wong mau padha legeg-legeg ora bisa aweh wangsulan maneh, ora bisa ngucap satembung-tembunga.
- ¹⁶ Apa aku isih kudu nganti-anti, marga wong-wong iku wus ora duwe pangucap, marga wus mandheg ora bisa mangsuli maneh?

- ¹⁷ Aku uga are aweh wangsulan ing giliranku,
aku iya arep nglairake panemuku.
- ¹⁸ Awit aku kebak tetembungan,
semangat kang ana ing aku ndhesek
marang aku.
- ¹⁹ Satemene batinku iku kaya anggur kang
ora ana dalane hawa,
kayadene impes anyar kang arep bedhah.
- ²⁰ Aku kudu calathu supaya lega,
aku kudu mbukak lambeku lan aweh
wangsulane.
- ²¹ Aku ora bakal ilon-ilonen
lan ora bakal ngalembana sapa-sapa,
²² amarga aku ora ngreti bab ngalembana;
manawa tumindak mangkono, kang
nitahake nyawaku mesthi enggal-enggal
njabut nyawaku.”

**Gusti Allah anggone paring pangandika
marang manungsa iku
kanthi patrap warna-warna**

33:1-33

- 33** ¹“Dene saiki, he Ayub, rungokna
kandhaku,
lan tilingna pangrungumu marang
tebung-tebungku.
- ² Sumurupa, aku wus mbukak cangkemku,
ilatku ngucap ana ing sangisoring
cethaku.
- ³ Atiku nglairake tembung kalawan jujur,
lan lambeku mratelakake kalawan cetha
apa kang disumurupi.

- ⁴ Aku katitahake dening Rohing Allah,
lan napase Kang Mahakwasa njalari aku
urip.
- ⁵ Manawa kowe bisa, aku wangsulana,
mapana arep-arepan karo aku.
- ⁶ Satemene tumraping Allah aku karo kowe
iku padha bae,
aku iya diwangun saka lempung.
- ⁷ Mulane kowe aja giris ana ing ngarepku,
ora abot anggonku bakal menet marang
kowe.
- ⁸ Nanging kowe wus calathu ing sacedhake
kupingku,
lan aku wus krungu anggonmu ngucap
mangkene:
- ⁹ Aku iki resik aku sepi ing panerak,
aku suci tanpa kaluputan.
- ¹⁰ Nanging Panjenengane manggih alasan
kanggo nglawan marang aku,
aku dianggep mungsuhe.
- ¹¹ Sikilku dibelok,
satindakku tansah dipirsani.
- ¹² Wangsulanku marang kowe: Ing bab iku
kowe ora bener,
awit Gusti Allah iku ngungkuli manungsa.
- ¹³ Yagene kowe kok madoni Panjenengane,
awit ora paring wangsulan marang
sakehing tembungmu?
- ¹⁴ Amarga Gusti Allah anggone paring
pangandika sarana patrap siji loro,
nanging wong ora nggatekake.
- ¹⁵ Sajroning pangimpen, sajroning wahyu ing
wayah bengi,

- manawa wong turu kepati,
manawa leyehe-leyeh ing paturon;
16 ing kono Panjenengane mbikak kupinging
manungsa
lan nggatekake wong-wong mau kalawan
panyaruwe-panyaruwe,
17 minangka pepalang tumrap pratingkahe
lan kanggo ngilangi gumungunge,
18 temah nyawane kasingkirna saka ing kubur
lan uripe saka ing penempuhing tumbak.
19 Wong kelakon kapredi kalawan nandhang
lara ing paturon,
ing sajroning balung-balunge tansah ana
crah kang tanpa kendhat.
20 Nganti wetenge bosen roti,
ilang kekarepane mangan kang enak-enak.
21 Daginge susut nganti ora katon,
balung-balunge kang maune ora katon,
banjur padha pating pendhosol.
22 Nyawane wus nyedhaki kubur,
sarta uripe nyedhaki pati.
23 Manawa ana malaekat ing sandhinge,
kang dadi panengah, siji ing antarane
sewu,
kang kadhawuhan mratelakake
kabeneraning manungsa,
24 ing kono Gusti Allah bakal paring
kawelasan pangandikane:
Uculna wong iku, supaya aja nganti
mudhun marang ing kubur,
Ingsun wus oleh panebus.
25 Wong mau banjur kasegerake awake kaya
wong nom,

dadi kaya nalika isih nom.

²⁶ Samangsa nyenyuwun marang Gusti Allah,
Panjenengane iya karsa midhangetake,
temah ndeleng wadanane kalawan
suka-pirena,
lan Gusti Allah banjur mangsulake
kabenerane marang manungsa.

²⁷ Wong mau nuli bakal nyaritani marang
wong-wong liyane adhapur kidung
mangkene:

Aku wus nglakoni dosa lan kang jejeg wus
dakbengkokake,
ewadene aku ora kawales.

²⁸ Gusti Allah wus mitulungi nyawaku temah
ora tumiba ing kubur,
lan uripku bakal weruh pepadhang.

²⁹ Kabeh iki nyata-nyata pakaryaning Allah
kang ping pindho, ping telu tumanduk
marang manungsa,

³⁰ karsane mbalekake nyawane saka ing
kubur

satemah kasorotan ing cahyaning urip.

³¹ He Ayub, gatekna, rungokna aku,
menenga, aku kang guneman.

³² Manawa ana kang bakal kokkandhakake,
wangsulana aku:

kandhaa, awit aku kapengin bisa
mbenerake kowe.

³³ Manawa ora, rembugku rungokna;
kowe menenga, aku arep nyumurupake
kawicaksanan marang kowe.”

Gusti Allah iku ora atindak culika

34:1-37

- 34** ¹ Elihu banjur calathu:
² "He para wong wicaksana pituturku
 padha rungokna.
 He wong kang kadunungan akal-budi,
 padha nilingna kuping marang aku,
³ awit kuping iku ngleler tetembungan,
 kayadene cethak ngrasakake pangan.
⁴ Prayogane kita nemtokake dhewe apa kang
 adil,
 netepake bebarengan apa kang becik.
⁵ Awit Ayub calathu: Aku bener,
 nanging Gusti Allah mundhut wewenangku;
⁶ sanadyan aku bener iya kaanggep goroh,
 sanadyan tanpa kaluputan, tatuku ora bisa
 mari.
⁷ Ngendi ana wong kaya Ayub,
 kang anggone seneng ngala-ala marang
 Allah kaya wong kasatan kang nuli
 ngombe banyu,
⁸ kang sekuthon karo para wong ala
 lan srawungan karo wong duraka?
⁹ Amarga ana pangucape: Ora maedahi
 apa-apa tumrap manungsa,
 manawa ndadekake kaparenging Allah.
¹⁰ Mulane he para wong kang kadunungan
 akal-budi, padha rungokna pituturku:
 nglengkara yen Gusti Allah nindakake
 piala,

- utawa yen Kang Mahakwasa tumindak
culika,
- ¹¹ nanging manungsa mesthi tanpa piwales
tumrap panggawene,
sarta damel supaya saben wong nemahi
kang timbang karo tumindake.
- ¹² Sanyatane Gusti Allah iku ora tumindak
luput,
Kang Mahakwasa ora mbengkokake
kaadilan.
- ¹³ Sapa kang mitayakake bumi marang
Panjenengane?
Sapa kang nitahake jagad iki kabeh?
- ¹⁴ Saupama nggalih marang manungsa,
sarta banjur mundhut wangsul roh lan
napas kang wus diparingake,
- ¹⁵ wus mesthi kabeh kang urip bebarengan
padha pecat nyawane,
tuwin manungsa bali dadi lebu.
- ¹⁶ Mulane manawa kowe duwe pangreten,
kandhaku iki rungokna,
tilingna calathuku.
- ¹⁷ Wong kang sengit marang kaadilan apa
bisa nyekel pangwasa,
lan apa kowe gelem ngluputake
Panjenengane kanga adil lan kang
prakosa;
- ¹⁸ kang ngandika marang raja: He, wong
dursila,
tuwin marang para luhur: He, wong
duraka;
- ¹⁹ Panjenengane kang ora ngeloni para
penggedhe,

- sarta ora mbedakake wong luhur karo
wong cilik,
amarga iku kabeh padha pakaryaning
astane?
- ²⁰ Ing sakedhap netra iku padha mati, ing
wayah tengah wengi
wong padha digawe geger lan banjur
tumpes;
wong kang santosa padha kasirnakake ora
dening tanganing wong.
- ²¹ Amarga paningale mirsani lakuning
manungsa,
tuwin nguningani tumapaking sikile kabeh.
- ²² Ora ana pepeteng utawa palimengan,
kang dadi pandhelikaning wong ala.
- ²³ Awit Panjenengane ora nemtokake
wektune wong
anggone bakal sowan ing ngarsaning
pangadilane,
- ²⁴ wong prakosa padha diremuk tanpa
kapriksa,
lan wong liyane padha kaangkat minangka
gegentine.
- ²⁵ Dadi tetela yen Gusti Allah iku mirsa
sabarang tindak-tanduke,
sarta ing wayah bengi padha digolingake
temah padha lebur,
- ²⁶ padha digebagi marga saka durakane ana
ing ngedhengan,
- ²⁷ awit padha ninggal Panjenengane
lan ora ana kang mreduli marang karsane,
- ²⁸ njalari panjeriting wong miskin
sumengka marang ing ngarsane,

sarta Panjenengane iku karsa
midhangetake panjeriting wong
sangsara.

²⁹ Manawa Panjenengane kendel, sapa kang
bakal nibakake paukuman?

Manawa ngumpetake pasuryane,
sapa kang bakal sumurup Panjenengane,
sanajana bangsa utawa sawiji-wijining
wong? --,

³⁰ iku supaya wong duraka aja dadi ratu,
kang mesthi banjur dadi kala-jirete wong
akeh.

³¹ Nanging manawa ana panunggalane kang
munjuk marang Gusti Allah:

Kawula sampun ngegungaken badan
kawula,
nanging salajengipun boten badhe
nglampahi piawon malih.

³² kawula mugi kaparingana piwulang bab
ingkang kawula dereng mangretos;
manawi kawula sampun tumindak culika,
kawula boten badhe tumindak makaten
malih.

³³ Manut pangrasamu apa Gusti Allah kudu
ndhawahake piwales?

Awit kowe nglairake panacad.

Dadine iya kowe kang kudu mutus, dudu
aku;

mara kandhakna apa kang koksumurupi!

³⁴ Wong kang padha kadunungan akal-budi
lan wong kang wicaksana
kang ngrungokake gunemku iku bakal
calathu marang aku:

- ³⁵ Ayub iki enggone calathu tanpa kawruh
lan tembung-tembunge ora isi pangreten.
- ³⁶ Ah, Ayub iku muga-muga katutugna
anggone kacoba,
awit anggone mangsuli kaya wong dursila,
- ³⁷ sarta muwuhi dosane kalawan panerak,
ana ing tengahku kabeh ngepelake
tangane
lan akeh anggone mabeni marang Allah.”

**Gusti Allah nggatosake
kasangsaraning manungsa**

35:1-16

- 35** ¹ Elihu banjur mbacutake calathune:
² “Apa iki kang kokanggep adil
lan anggonmu calathu: kabeneranku ana
ing ngarsane Gusti Allah,
³ karodene pitakonmu kang mangkene: Iku
maedahi apa marang aku?
Apa kaluwihanku yen katimbang karo
anggonku nglakoni dosa?
⁴ Aku kang bakal mangsuli kowe
lan para mitramu pisan:
⁵ Mara tumengaa marang ing langit,
delengen mega-mega kang ngungkuli
kowe iku!
⁶ Manawa kowe kang nglakoni dosa iku kowe
arep tumindak apa ana ing ngarsane?
Manawa panerakmu akeh, iku kowe
nglakoni apa ana ing ngarsane?
⁷ Manawa kowe tumindak bener, iku kowe
ngolehake Panjenengane apa,

utawa Panjenengane tampi apa saka kowe?

⁸ Mung wong kang kaya kowe iku kang kapitunan marga saka durakamu lan mung anake manungsa kang oleh kauntungan marga saka kabeneranmu.

⁹ Wong ngadhuh-adhuh iku marga saka kaebyukan ing panganiaya, sambat-sambat marga saka panindhese para wong kang kwasa;

¹⁰ nanging wong ora takon: Ana ing ngendi Gusti Allah kang nitahake aku, lan kang paring kidung pamuji ing wayah bengi;

¹¹ kang maringi kita akal-budi ngungkuli kewan ing bumi, lan kawicaksanan ngungkuli manuk ing awang-awang?

¹² Ing kono wong padha sesambat, nanging Panjenengane ora paring wangsulan, marga saka gumungunge para wong ala.

¹³ Sanyata pasambat kang tanpa isi iku ora dipiyarsakake dening Gusti Allah lan ora dipreduli dening Kang Mahakwasa.

¹⁴ Saya maneh yen kowe calathu, manawa kowe ora ndeleng Panjenengane, manawa prakaramu wus katur ing ngarsane,

¹⁵ lan kowe kudu ngenteni karampungane! Nanging saiki: marga dukane ora ndhawahake paukuman lan Panjenengane ora pati mreduli marang panerak,

¹⁶ Ayub banjur muni-muni kang tanpa guna, sarta crewet, kang tanpa teges.”

**Wong kaganjar kasangsaran
iku supaya mratobat**

36:1-33

- 36** ¹ Elihu calathu maneh, tembunge:
² “Sing sabar sadhela engkas, kowe arep dakwulang,
awit isih ana kang arep dakkandhakake atas asmane Gusti Allah.
³ Aku arep ngetokake kawruhku kang muluk-muluk
sarta mbenerake kang nitahake aku;
⁴ awit sanyata ora goroh tembungku, kang arep-arepan karo kowe iki wong kang sampurna kawruhe.
⁵ Sumurupa, Gusti Allah iku prakosa, nanging ora ana barang kang karemehake, prakosane iku ing bab kakuwataning akal-budi.
⁶ Wong duraka ora padha dilestarekake urip, nanging wong kang sangsara padha kaparingan kaadilan.
⁷ Panjenengane ora menga-mengo anggone mirsani marang wong bener, nanging iku salawas-lawase padha kaparingan papan sandhing para raja ana ing dhampar, satemah padha linuwih kaluhurane.
⁸ Manawa padha kablenggu kalawan rante tinalen ing kasangsaran,

- ⁹ Gusti Allah banjur ngengetake marang
panggawene
lan panerake, yaiku anggone gumunggung
¹⁰ sarta nuli kupinge kawengakake supaya
bisa nampani piwulang,
tuwin dhawuh supaya padha ngungkurake
piala.
- ¹¹ Manawa padha ngrungokake kalawan
sumuyud,
uripe bakal sinandhangan ing kabegjan ing
salawase,
sarta mukti nganti tekan ing wekasaning
taune.
- ¹² Ewasamono manawa padha ora
ngrungokake
mesthi bakal padha mati kena ing tumbak
sarta sirna ing sajroning kabodhoane.
- ¹³ Para wong kang atine duraka iku padha
nyimpen bebendu;
lan ora gelem sesambat manawa
kablenggu dening Panjenengane;
- ¹⁴ nyawane sirna sajrone isih enom,
uripe cuthel durung wancine.
- ¹⁵ Wong sangsara diuwalake sarana sangsara,
kupinge kawengakake sarana panindhes.
- ¹⁶ Kowe uga karimuk bisane metu saka ing
karupekan
menyang ing papan kang ombor kang sepi
ing panindhes,
marang meja kang swasanane tentrem lan
kang kebak pangan kang nggajih.
- ¹⁷ Nanging kowe wus samesthine tanpa
kabeh paukumane wong duraka,

- kowe kacengkerem dening paukuman lan kaadilan;
- ¹⁸ panasing ati aja nganti mbujuk kowe supaya memada, lan gedhening panebus aja nganti nasarake kowe.
- ¹⁹ Apa kasugihanmu bisa nguwalake kowe saka ing karupekan, utawa sakehing kakuwatan anggonmu rekasa?
- ²⁰ Aja cecengklungen marang bengi wancine para bangsa padha lunga saka ing papan padunungane.
- ²¹ Kowe sing ngati-ati aja nganti madhep marang piala amarga iya iku kang njalari kowe kacoba dening sangsara.
- ²² Sanyatane Gusti Allah iku luhur pangwasane, endi ana guru kang madhani Panjenengane?
- ²³ Sapa kang nemtokake margine, lan sapa kang wani munjuk: Paduka sampun tumindak boten adil?
- ²⁴ Elinga manawa kowe kudu ngluhurake pakaryane, kang tansah dikidungake dening manungsa.
- ²⁵ Kabeh wong padha ndeleng, anggone mandeng saka ing kadohan.
- ²⁶ Sanyata Gusti Allah iku agung, ora kena kagayuh kalawan kawruh kita, cacahing taune ora bisa kasumurupan.

- ²⁷ Tetes-tetesing banyu katarik mungгах,
 lan mancur dadi udan awor pedhut,
²⁸ kaesokake dening mendhung ing
 awang-awang
 kasiramake marang wong akeh.
²⁹ Apa ana wong kang mangreti jumerenging
 mendhung
 lan swara gumuruh kang ana ing
 padalemane?
³⁰ Lah Panjenengane nggelar pepadhange ing
 sakubenge
 lan ngemuli dhasaring sagara.
³¹ Awitdene iku margane anggone ngadili
 para bangsa
 lan anggone paring pangan nganti luber.
³² Astane sakarone kasingeban ing kilat
 kang kadhawuhan nyamber kang kudu
 tinempuh.
³³ Suraking perang martakake rawuhe
 yaiku manawa banget-banget anggone
 merangi kadurakan kalawan bebendu."

Kamulyaning Allah ana ing alam jembar

37:1-24

- 37** ¹ "Nyata iku ndadekake gumetering
 atiku
 nganti njingkat saka ing panggonane.
² Rungokna, rungokna gumludhuging
 swarane,
 gludhug kang metu saka ing tutuke.
³ Kang linepasake ing sauruting jembare
 langit

lan uga kilate menyang ing poncot-
poncoting bumi.

⁴ Sawuse mangkono Panjenengane
kadherekake ing swara gumuruh,
gumludhug swaraning kaluhurane.
Manawa swara iku keprungu Panjenengane
ora ngeman bledhege.

⁵ Gusti Allah ngedalake swara gumleger kang
ngebat-ebati.

Panjenengane nindakake pakaryan agung
kang ora kena ginayuh ing kawruh kita,

⁶ awitdene salju dipangandikani: Tibaa ing
bumi!

Lan marang udan deres sarta udan kang
gumrojog dhawuhe: Deresa!

⁷ Saben wong tangane katalenan lan
kaparingan cap,
supaya kabeh wong nyumurupi pakaryane.

⁸ Kewan alasan padha lumebu ing papan
pandhelikane

lan mapan ana ing guwa-guwane.

⁹ Prahara jumedhul saka ing gedhonge,
lan hawa adhem saka ing lor.

¹⁰ Napasing Allah njalari dumadining es,
lan lumahing banyu dadi njendhel.

¹¹ Mega dimomoti banyu,
lan mendhung mencarake kilate,

¹² kilate nuli nyamber-nyamber menyang ing
ngendi-endi manut ing sapitedahe,
lan ana ing bumi nindakake kabeh kang
kadhawuhake;

¹³ Gusti Allah damel supaya bisa nggayuh
tujuane

- kagem nggebag isining bumine
apa kagem mbabarake sih-susetyane.
- ¹⁴ Iku kabeh rungokna, heh Ayub,
menenga lan nggatekna marang
kaelokan-kaelokaning Allah.
- ¹⁵ Apa kowe sumurup kapriye anggone Gusti
Allah paring tugas marang iku kabeh
lan anggone nyunarake cahyane saka ing
mendhunge?
- ¹⁶ Apa kowe ngreti bab lakuning mendhung,
lan bab kaelokan-kaelokane Kang
Mahamirsa,
- ¹⁷ kowe, kang krasa marang angeting
pangango,
manawa bumi meneng marga kena
panasing angin saka kidul.
- ¹⁸ Apa kowe bisa nggubah mega dadi
cakrawala kaya Panjenengane,
nganti padhet kaya pangilon cithakan?
- ¹⁹ Aku padha kandhanana aku kudu padha
munjuk apa marang Panjenengane,
awit aku ora bisa munjuk apa-apa, jalaran
kapetengen.
- ²⁰ Apa ana kang bakal ngunjuk ing uninga,
manawa aku arep duwe atur?
Apa wong tau kandha, manawa kapengin
kasirnakake.
- ²¹ Saiki pepadhang ora katon,
marga kapetengan ing mendhung,
nanging mengko tinempuh ing angin,
banjur resik padhang.
- ²² Saka ing sisi lor ana sunar kang kaya
emas,

Gusti Allah kalimputan ing kamulyan kang nggegirisi.

²³ kang Mahakwasa, kang padha ora dakmangreteni,
iku gedhe pangwaose lan kaadilane;
sanajan sugih kabeneran, ewasamono ora nindhes,

²⁴ mulane diwedeni dening wong,
sarta saben wong kang rumangsa wicaksana, iku ora dipreduli.”

BAB 38-42 PARING WANGSULANE GUSTI ALLAH MARANG AYUB

Pangwasaning Pangeran ing sajroning alam jembar

38:1--39:30 (38:1--39:33)

38 ¹ Pangeran Yehuwah banjur paring wangsulan marang Ayub saka ing sajroning prahara, pangandikane:

² “Sapa ta kang gawe petenging pepesthen kalawan pangucap kang tanpa pamikir?

³ Mara rumantia dikaya wong lanang!
Sira Sundangu, Ingsun unjukana pratela.

⁴ Sira ana ngendi, nalika Ingsun nalesi bumi.
Munjuka manawa sira mangreti!

⁵ Sapa kang nemtokake ukurane --
Sira rak sumurup? --

Tuwin sapa kang menthang tali ukurane?

⁶ Pilar-pilare tumancep ing ngendi
lan sapa kang masang watu pojokan,

- ⁷ Ing nalikane lintang-lintang esuk padha
asuka-rena bebarengan
tuwin para putraning Allah padha
asurak-surak?
- ⁸ Sapa kang mbendung sagara kalawan
plawangan
nalika lagi kumrasak metu saka ing
guwa-garba,
- ⁹ nalika Sunkaryakake mega minangka
sandhangane
tuwin pepeteng minangka gegedhonge;
- ¹⁰ nalika Ingsun nemtokake watese,
sarta masang slarak lan lawang;
- ¹¹ nalika Ingsun ngandika: Tekan ing kene
bae, aja kliwat,
ana ing kene alunira kang gumunggung
bakal padha katambak!
- ¹² Ing sajroning uripira apa sira tau ngundang
marang gagat-raina
lan mrenahake bangbang wetan,
- ¹³ supaya padha nyekel poncoting bumi
sarta ngebutake wong duraka?
- ¹⁴ Bumi mau banjur salin rupa dadi lempung
kang diecap,
samubarang kabeh awujud kaya busana.
- ¹⁵ Para wong duraka padha kailangan
pepadhange,
tangan kang kaacungake katugel.
- ¹⁶ Apa sira wus bisa tumurun nganti tekan
ing etuking sagara
lan wus ndlajahi dhasaring samodra-rayaya?
- ¹⁷ Apa gapuraning pati wus padha katon
marang sira

- sarta apa sira wus ndeleng lawanging
teleng palimengan?
- 18 Apa sira mangreti jembaring bumi?
Caritakna, manawa sira wus nyumurupi
iku kabeh!
- 19 Ana ing ngendi dalan kang anjog ing papan
padunungan pepadhang,
lan ana ing ngendi prenahe pepeteng,
- 20 supaya sira banjur bisa mrenahake ana ing
wewengkone dhewe-dhewe
lan nyumurupi dalan-dalan kang anjog ing
padunungane?
- 21 Mesthine sira wus sumurup, amarga nalika
samana sira wus lair,
lan wus akeh cacahing dinanira!
- 22 Apa sira wus lumebu ing gedhong
parawatane salju,
sarta apa wus ndeleng parawatane udan
krikil,
- 23 kang Ingsun simpen kanggo ing dina
karubedan,
kanggo ing mangsa pacampuhan lan
perang?
- 24 Ana ing ngendi dalane menyang ing papan
sumebaring pepadhang,
lan papan pencaring angin ing salumahing
bumi?
- 25 Sapa kang karya ilen-ilening udan deres
lan dalan kanggo kilating gludhug,
- 26 supaya tanah kang ora dienggoni ing wong
lan ara-ara kang suwung padha kodanan;
- 27 sarta supaya pasamunan lan tanah kang
ludhes padha kawaregan

- apadene suket-suket padha thukul seger?
28 Apa udan iku ana bapakne?
Sarta sapa kang nganakake tetesing ebun?
29 Es iku metu saka ing guwa-garbane sapa,
lan ebun kang njendhel ing langit iku sapa
kang nglairake?
30 Banyu njendhel nganti kaya watu,
lan lumahing samodra dadi atos.
31 Apa sira bisa mbundheli talining lintang
Wuluh,
lan nguculi bebandaning lintang Wluku?
32 Apa sira bisa ngetokake lintang Bima Suci
ing kala mangsane,
lan nuntun lakune lintang Prau saanak-
anake?
33 Apa sira nyumurupi pranataning langit
sarta netepake anggone mrentah ana ing
bumi?
34 Apa sira bisa ngulukake swaranira nganti
tekan ing mega,
temah sira banjur kebanjiran?
35 Apa sira bisa nglepasake kilat, temah
padha sumber-samberan
kalawan calathu marang sira: Sandika?
36 Sapa kang ndunungake kawicaksanan ana
ing mega
utawa sapa kang paring budi marang
mendhung?
37 Sapa bisa ngetung mendhung kalawan
kawicaksanan,
lan sapa kang bisa nyuntak ejuning langit,
38 nalika lebu njendhel dadi logam

tuwin prongkalan lemah padha lelungketan
dadi siji?

³⁹ (39-1) Apa sira bisa nggolekake
memangsaning singa wadon,

lan bisa maremake marang singa enom,
⁴⁰ (39-2) manawa padha mendhek-mendhek
ana ing guwane

manawa padha ndingik ana ing
grumbulan?

⁴¹ (39-3) Sapa kang nyawisake pakaning
gagak,

manawa anake padha sesambat marang
Gusti Allah,

padha klambarangan marga ora ana
pangan?

39 ¹ (39-4) Sira apa sumurup wancine
wedhus gunung duwe anak,
utawa apa namatake menjangan anggone
nglarani?

² (39-5) Apa sira bisa ngetung pirang sasi
anggone meteng

sarta apa bisa nyumurupi ing eleke?

³ (39-6) Anggone nglairake anake, kalawan
njengking

lan banjur ngetokake isining guwa-
garbane.

⁴ (39-7) Anake padha dadi rosa lan gedhe
ana ing ara-ara,

padha lunga lan ora bali marang embokne.

⁵ (39-8) Sapa kang ngumbar kuldi alasan,
utawa sapa kang nguculi dhadhunge kuldi
ing ara-ara?

- ⁶ (39-9) Ara-ara kang Sunparingake dadi papan padunungane lan tanah asin dadi pasabane.
- ⁷ (39-10) Ramening kutha dipoyoki, ora krungu swarane kang nggiring;
- ⁸ (39-11) banjur golek pangonan ing gunung-gunung, lan ngluru samubarang kang ijo.
- ⁹ (39-12) Apa bantheng gelem teluk marang sira utawa gelem turu ing sacedhaking ambenira manawa bengi?
- ¹⁰ (39-13) Apa sira bisa meksa bantheng ngenut kalenaning wluku kalawan keluhan, utawa nggaru bumi ing lebak ngetutake lakunira?
- ¹¹ (39-14) Apa sira pracaya, marga gedhe karosane? Utawa banjur sira pasrahi pagaweanira kang abot?
- ¹² (39-15) Apa sira nemtokake, yen bakal ngulihake pametuning buminira, lan nglumpukake ing papan panutonira?
- ¹³ (39-16) Manuk unta kekablak kalawan bungah nanging apa elar lan wulu iku mratelakake katresnan?
- ¹⁴ (39-17) Awit endhoge ditinggal ing lemah, lan dietogake sarta diangremake ana ing pawedhen,
- ¹⁵ (39-18) nanging lali, manawa endhog mau bisa kapidak ing sikil,

lan kailes-iles ing kewan alasan.

¹⁶ (39-19) Pangrengkuhe marang anak-anake
keras kaya-kaya dudu anake dhewe;
sanajan rekasane tanpa guna, ora
dipreduli,

¹⁷ (39-20) amarga ora kaparingan
kawicaksanan dening Gusti Allah
lan ora dipandumi pangreten.

¹⁸ (39-21) Manawa kekablak kalawan
gumunggung.

banjur nggeguyu jaran lan kang
nunggangi.

¹⁹ (39-22) Apa sira kang aweh karosan
marang jaran?

Apa sira kang nyandhangi suri ing githoke?

²⁰ (39-23) Apa sira kang mbisakake mlumpat
kaya walang?

Panggabere kang nggegirisi medeni.

²¹ (39-24) Anggone thakur-thakur ing lemah
kalawan gambira,

anggone maju methukake gegaman
kalawan kakuwatan.

²² (39-25) Sabarang kang nggegirisi
digeguyu, sarta ora tau wedi

apadene ora gelem mundur manawa
arep-arepan karo pedhang.

²³ (39-26) Endhong panah kamrincing ing
sadhuwure,

tumbak lan towok pating cleret.

²⁴ (39-27) Kalawan ringas lan galak lemah
dikemah-kemah,

sarta banget notole manawa krungu
unining kalasangka;

- ²⁵ (39-28) ngerik-ngerik manawa kalasangka
kaunekake;
lan saka ing kadohan wus bisa ngampus
anane perang,
bantering abane para panggedhe tuwin
suraking wadya-bala.
- ²⁶ (39-29) Apa kapinteranira kang mulang
mabur manuk wulung
kalawan ngegarake swiwine ngener
mangidul?
- ²⁷ (39-30) Apa marga saka prentahira manuk
beri iku anggone banjur mumbul
lan nusuh ing panggonan kang dhuwur?
- ²⁸ (39-31) Anggone manggon lan nusuh ana
ing gunung parang,
ing pucaking gunung parang lan ing
gunung kang angel ingunggahan.
- ²⁹ (39-32) Ana ing kono anggone ingak-inguk
madik-madik memangsane,
matane ngingat-ngingatake saka ing
kadohan;
- ³⁰ (39-33) anake padha ngokop getih
lan ing ngendi ana bathang, manuk beri
mesthi ana ing kono.”

**Ayub ngesorake awake
ana ing ngarsaning Allah**

40:1-5 (39:34-38)

- 40** ¹ (39-34) Sang Yehuwah tumuli
nyambeti, pangandikane marang Ayub:
- ² (39-35) “Si juru panutuh apa isih arep
mabeni marang Kang Mahakwasa?

Kang nacad marang Gusti Allah iku supaya mangsulana!”

³ (39-36) Ing kono unjuke Ayub marang Sang Yehuwah:

⁴ (39-37) “Saestu, kawula punika asor sanget, kawula badhe ngaturaken wangsulan punapa dhateng Paduka? Cangkem kawula kawula tutupi kalayan tangan.

⁵ (39-38) Sapisan kawula sampun gadhah pangucap, nanging badhe boten kawula lairaken malih; malah kaping kalih, nanging boten badhe kawula lajengaken.”

Ayub katantang dening Gusti Allah

40:6-14 (40:1-9)

⁶ (40-1) Pangeran Yehuwah banjur ngandika maneh marang Ayub saka ing satengahing prahara, mangkene:

⁷ (40-2) “Mara rumantia dikaya wong lanang; “Sira bakal Sundangu, Ingsun unjukana wangsulan.

⁸ (40-3) Apa sira arep ngorakake pangadilaningSun nyalahake Ingsun supaya bisa mbenerake awakira dhewe?

⁹ (40-4) Apa tanganira kaya astaning Allah, lan apa sira bisa ngetokake swara gumludhug kaya Panjenengane?

¹⁰ (40-5) Yen mangkono awakira wenehana rerenggan kamulyan lan kaluhuran,

sira ngrasuka kaagungan lan prabawa!

¹¹ (40-6) Esokna nepsunira kang mulad-
mulad;

awasna saben wong kang kumlungkung
lan sira esorna,

¹² (40-7) awasna saben wong kang
lumuhur-luhur iku lan dhingklukna.

Sarta wong duraka padha sira leburna ana
ing panggonane!

¹³ (40-8) Pendhemen bebarengan ana ing
njero lebu,

kunjaranen ana ing papan kang ndhelik,

¹⁴ (40-9) temah Ingsun bakal ngalembana
marang sira,

amarga tanganira tengen ngolehake
kaunggulan marang sira."

Rumpakan bab jaran Nil

40:15-24 (40:10-19)

¹⁵ (40-10) "Sira nyawanga jaran Nil, kang
wus Suntitahake uga kaya sira.

Iku mangan suket kaya sapi.

¹⁶ (40-11) Sira mawanga karosane kang
dumunung ana ing lempenge

kakuwatane kang ana ing ototing wetenge!

¹⁷ (40-12) Anggone ngencengake buntute
kaya wit eres,

otot-ototing pupune bebuletan,

¹⁸ (40-13) Balung-balunge kaya pipa
tembaga,

ragangane kaya lantakan wesi.

- ¹⁹ (40-14) Iku kang dhisik dhewe katitahake dening Gusti Allah,
makhluk kang kaparingan gegaman pedhang;
- ²⁰ (40-15) gunung-gunung padha nuwuhake kang minangka pakane;
kewan alasan padha seneng-seneng ana ing kono.
- ²¹ (40-16) Jaran Nil mau anggone njerum ana ing sangisoring wit trate,
ingaling-alingan ing glagah lan rawa.
- ²² (40-17) Tetuwuhan trate padha ngayomi kalawan ayang-ayangane,
sarta ingubengan ing wit truntum.
- ²³ (40-18) Sanadyan ilining banyu santer banget, kewan mau ora gumeter;
sanadyan bengawan Yarden luber nempuh marang cangkeme,
atine iya enak-enak bae.
- ²⁴ (40-19) Apa wong bisa nyekel saka ing ngarep lan bisa ngeluhi irunge?"

Rumpakan bab baya

41:1-34 (40:20--41:25)

- 41** ¹ (40-20) "Apa sira bisa nggered baya nganggo pancing,
utawa njiret ilate nganggo tali?
- ² (40-21) Apa sira bisa ngetrapake tali penjalin ing irunge,
utawa nyublesake gantholan ing uwange.
- ³ (40-22) Apa kira-kira kewan mau bisa njaluk sih-piwelas marang sira,

- utawa bisa calathu alus marang sira?
- ⁴ (40-23) Apa kira-kira bisa gawe prajanjian kalawan sira,
temah banjur sira dadekake batur ing salawase?
- ⁵ (40-24) Apa sira bisa dolanan karo kewan mau kayadene karo manuk,
sarta apa bisa sira dadekake dolananing anak-anakira wadon?
- ⁶ (40-25) Apa kira-kira kena didadekake daganganing para juru amek iwak,
utawa diedum-edum ing antarane para wong dagang?
- ⁷ (40-26) Apa kulite kena sira jojohi kalawan towok,
utawa endhase kalawan cempuling?
- ⁸ (40-27) Tanganira sira tumpangna ing endhase!
Elinga marang anggone tarung! --
Sira ora bakal nindakake mangkono maneh!
- ⁹ (40-28) pangarep-arepira iku sanyata tanpa isi.
Lagi ndeleng kewan iku bae, wong wis ambruk.
- ¹⁰ (41-1) Mangsa anaa wong kang sembranane nganti wani nenangi nepsune baya iku,
lan sapa kang keconggaah maju nglawan marang Ingsun?
- ¹¹ (41-2) Sapa kang methukake Ingsun,
kang Sundamel lestari slamet?

Samubarang kang ana sangisoring langit
iku wus dadi kagunganingSun kabeh.

¹² (41-3) Ingsun ora bakal nyidem kaananing
gegelitane baya iku,

bab karosane lan endahing pawakane.

¹³ (41-4) Sapa kang bisa mbukak jubahe?
Sapa kang bisa nyuduk nganti tembus
kerene kang rangkep iku?

¹⁴ (41-5) Sapa kang bisa ngengakake inebing
cangkeme?

Ing sakubenging untune kaanane
nggegirisi.

¹⁵ (41-6) Gigire awujud tameng-tameng
kang santosa,
kang kraket rapet kaya segel.

¹⁶ (41-7) Siji lan sijine gandheng rapet
nganti ora bisa klebon angin;

¹⁷ (41-8) kang siji kelet karo sijine
cathok-cinathok ora kena kapisah.

¹⁸ (41-9) Samangsa wahing metu sunare,
matane kaya pletheking bangbang wetan.

¹⁹ (41-10) Cangkeme metu obore,
lan nyemburake geni kang pating pletik.

²⁰ (41-11) Lenging irunge metu kukuse
kaya saka ing kwali kang umob isine
kumebul.

²¹ (41-12) Ambekane ngobong areng,
cangkeme metu genine.

²² (41-13) Githoke kadunungan kakuwatan,
pagiris lincak-lincak ana ing ngarepe.

²³ (41-14) Gembel-gembeling daginge padha
kelet lengket.

kraket ing awake ora glembyar-glembyor.

- ²⁴ (41-15) Atine atos kaya watu,
atose kaya watu landhesaning
panggilingan.
- ²⁵ (41-16) Samangsa gumregah, kabeh wong
kang kwasa padha gumeter
dadi bingung jalaran wedi.
- ²⁶ (41-17) Manawa dipedhang
ora pasah, mangkono uga ditumbak,
ditowok utawa dipanah.
- ²⁷ (41-18) Wesi dirasa kaya dami,
tembaga kaya kayu gapuk.
- ²⁸ (41-19) Panah ora bisa nglungakake,
bebanggal watu kaya-kaya malih dadi
damen.
- ²⁹ (41-20) Gada dianggep merang
sarta sumiyuting towok digeguyu.
- ³⁰ (41-21) Ing kurebe ana kang kaya wingka
lincip-lincip,
manawa mengkureb ing endhutan kaya
piranti pangruntuhan.
- ³¹ (41-22) Teleng didadekake molak-malik
kaya godhongan ing kendhil,
sagara didadekake piranti ngolah
campuran bumbon.
- ³² (41-23) Tabeting lakune sumunar,
satemah samodra kakira uwan dening
wong.
- ³³ (41-24) Ing salumahing bumi ora ana kang
madhani,
iku makhluk kang ora kadunungan wedi.
- ³⁴ (41-25) Kabeh kang luhur padha wedi karo
kewan iku,
iku dadi ratune sakehing kewan galak.”

Ayub nyeled tembung-tembunge lan nlangsa ana ing ngarsane Gusti Allah

42:1-6

42 ¹Ing kono Ayub banjur ngunjukake wangsulan marang Sang Yehuwah, ature:

²“Kawula sapunika mangretos, bilih Paduka kwaos nindakaken samukawis, saha boten wonten karsa Paduka ingkang kenging kabadal.

³Paduka ndangu makaten:

Sapa kang nutupi pepesthen tanpa kawruh?

Sampun tetela bilih anggen kawula cariyos punika tanpa pangretosan.

Ingkang boten ginayuh ing pikiran kawula punika kawula cariyosaken.

⁴Paduka dhawuh: Rungokna, Ingsun bakal paring pangandika;

Sira arep Sundangu, sira ngaturana wangsulan!

⁵Anggen kawula mireng bab Paduka punika namung saking katranganing tiyang, nanging sapunika kawula ningali Paduka kalayan mripat kawula piyambak.

⁶Pramila tembung-tembung kawula kawula celed,

sarta kalayan nalangsa kawula sumungkem ing lebu tuwin awu.”

Kaanane Ayub kapulihake

42:7-17

⁷Kacarita sawuse Pangeran Yehuwah mungkasi pangandika ing dhuwur mau marang Ayub, banjur ngandika marang Elifas, wong Teman, mangkene: “BebenduningSun mulad-mulad marang sira lan marang mitranira sakarone, amarga katranganira tumrap Ingsun ora bener kaya abdingSun Ayub. ⁸Mulane saiki sira padha njupuka sapi lanang nom pitu lan wedhus gembel lanang iya pitu, nuli maranana abdingSun Ayub, padha nyaosna kurban obaran, tuwin Ayub abdingSun nyaosna pandonga tumrap sira, awit mung pandongane kang bakal Suntrimah, supaya sira ora padha Sunaniaya, amarga katranganira tumrap Ingsun ora bener kaya abdingSun Ayub.”

⁹Elifas wong Teman, Bildad wong Suah, lan Zofar wong Naama banjur padha nindakake kaya sadhawuhe Sang Yehuwah mau sarta Sang Yehuwah karsa midhangetake pandongane Ayub.

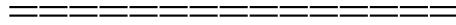
¹⁰Pangeran Yehuwah banjur ngluwari Ayub saka ing sangsarane, sawise ndongakake mitrane mau sarta diparingi tikele kang wus dadi duweke ing maune. ¹¹Nalika iku Ayub katuwenan dening sakehe sadulure lanang wadon apadene kawanuhane kabeh, padha kembang mangan karo Ayub ana ing omahe kambi nglairake belasungkawa lan aweh

panglipur ing bab anggone mentas kaganjar kasangsaran dening Pangeran Yehuwah, apadene siji-sijine padha menehi dhuwit sakesitah karo ali-ali emas siji.

¹² Wasana Ayub diberkahi dening Sang Yehuwah nganti ngungkuli dhek biyen; duweke kang rupa wedhus patbelas ewu, untane nem ewu, sapine sewu rakit, lan kang rupa kuldi wadon sewu. ¹³ Anake kang lanang pitu lan kang wadon telu. ¹⁴ Anake wadon mau kang dhisik dijenengake Yemima, kang kapindho Kesia, lan kang katelune Keren-hapukh.

¹⁵ Ing sanagara ora ana wong wadon kang ayune kaya anak-anake Ayub, kabeh padha dipandumi warisan dening bapakne padha kaya sadulure lanang. ¹⁶ Sawuse kelakon kang kasebut ing dhuwur iki, Ayub kaganjar umur maneh satus patang puluh taun sarta menangi anak-putu nganti patang turunan. ¹⁷ Patine Ayub wus tuwa banget, wus wareg anggone ngrasakake uripe.

Alkitab Jawa

(Javanese Formal Translation)

© 1981 LAI

Bible texts are from

<https://www.youversion.com/bible>

<http://bibles.org/versions/jav-JAV>

